

فد رفہ نگی خانہ

زادی

ولانانے

شیخ محمد مدوی خانہ

دهزگای چاپ و بلاوکردنه‌ودی

زنجیره‌ی روشنبیری

*

خاوه‌نی ئیمتیاز: شه‌وکه‌ت شیخ یه‌زدین

سهرنووسهر: به‌دران شه‌حمه‌د جه‌بیب

ناوونیشان: ده‌زگای چاپ و بلاوکردنه‌ودی ئاراس، گه‌رده‌کی خانزاد، هه‌ولیر

ناوی کتیب: فهره‌نگی خال

دانانی: شیخ محهمه‌دی خال

بلاوکروده‌ی ناراس - ژماره: ۳۵۶

پیت لیدان: تریسکه ئه‌حمه‌د + نادیه عه‌زیز + نسا‌ر عه‌بدوللا

هه‌له‌گری: شیرزاد فه‌قی ئیسما‌عیل + هه‌ندرتین شیرزاد + ئه‌میر حاجی داود

ده‌ره‌ینانی به‌رگ: ناراس ئه‌کرده‌م + حاجی دلا‌ودر

سه‌ره‌رشتیی چاپ: ئاو‌ره‌حمانی حاجی مه‌حموود

چاپی دوو‌ده‌م - چاپخانه‌ی وه‌زارده‌تی په‌رو‌رده، هه‌ولیر - ۲۰۰۵

له‌ کتیبخانه‌ی به‌ریتوده‌به‌رایه‌تیی گشتیی رۆشن‌بیری و هونه‌ر له‌ هه‌ولیر ژماره (۸۷) ی سالی ۲۰۰۴ ی دراودتی

پیشکەشکردن

پیشکەش بئى بە پیشگاهی گەلى کورد، بەهەموو هۆز و تیرە و خیل و ئیل و، بنەچە و رەگەز و نەتەو و بەرەیه کیهو و بە پیاو و ژن و کوپ و کچ و گەورە و بچووک و خویندەوار و نەخویندەوار و مردوو و زبندوو و یەو، نەخوازە لا خویندەوارانى ئیمرو و لاوانى پاشەرۆژ کە هیوای هەموو لایە کمانن، هیوادارم کە بە دلێکی پاک و گیانیکی پرووناک و هەستیکی چاکەو و ئەم فەرەهەنگەم بە دیارییه کی نوێرە لى وەر بگرن.

شیخ محەمەدی خاڵ

وتەيەك

خوالىخۆشبووى باوكم وەك رۆشنبىرىكى دلسۆز بەنەتەو دەكەى لە زۆر زووەو هەستى کردوو بە گرینگى دانانى فەرھەنگىك كە زۆربەى وشەى كوردى بەھەموو لەھجەكانى كوردستانى گەورە بگریتە خۆى بۆ پاراستنى زمانەكەمان لە فەوتان. بەتایبەتى لەو سەردەمەدا كە میللەتى كورد فەرھەنگىكى ئەوتۆى نەبوو كە ئەم كەلىنە گرینگە پىر بکاتەو. شیخی خال لە ناوەراستى سییەكانى سەددى رابردوودا (۱۹۳۵) چوو زۆر ئەم بارە قورسە گرینگە پىر سەرورەرییەو. بى ئەودى كە رەستەییەكى ئەوتۆى لەبەردەمدا بى كە یارمەتییى بدا و ئەركى سەرشانى تۆزىك سووك بكات. بەلام هیمەتى پۆلايين و شەوقىكى بى سنوور و خۆشەويستییەكى زۆر بۆ گەل و نیشتمانیى پالى پێونا كە ئەم ئەركە گەورەییە بخاتە ئەستۆى خۆى. لە ماوەى ۴۱ سالى بەردەوامدا، واتە لە سالى ۱۹۷۶دا توانى ئەم پرۆژە گەورەییە تەواو بكات بەشیوەیەك كە رەزامەندیى نەتەوەى كوردى لەسەر بى و، لەلایەن پسپۆرانى زمانى كوردییەو بەكورد و بیگانهكان دەستخۆشكەرى لى كرا و، بەفەرھەنگىكى نۆبەرە لە قەلەم درا و، بە سى بەرگ كەوتە بازارەو.

زۆرجار باوكم لە مەجلیسەكانیدا دەیفەرموو خۆزگە بمتوانیایە ئەم سى بەرگەم بکردایە بەیەك بەرگ و، وەك (المنجد)ى عەرەبى بەوینەو لە چاپم بدایە. بەلام رووى نەبوونى رەش بىت. شیخ محەمەدى خال، بەداخەو، تا ئەم جیھانەى بەجى هیشت لە سالى ۱۹۸۹دا نەیتوانى ئەم ئاواتەى بەجى بىنى.

ئىستاش وا بەھیمەت و كۆشى دەزگای چاپ و پەخشى ئاراس، ئەم ئاواتەى باوكم و هەموو خۆتەرانى كورد ھاتەدى. سوپاس و پىزانىم بۆ دەزگای ناوبراو، بە بەرپۆبەر و هەموو كارمەندانى كە بەشیودییەكى رەنگین ئەم ئەركە گەورەییان ئەنجام دا. لە یەزدانى گەورەم داوايە كە دەزگای ناوبراو ھەر لە گەشە و پێشكەوتندا بى لە خزمەتى وێژە و هەموو بوارە جیاجیاكانى رۆشنبىرى كوردیدا و، ھەر فاكٹەرىكى گەورە بىت لە خەباتى پىر شانازى و سەرودى نەتەو نەبەزەكەماندا.

خالد محەمەد خال

تییینی: چاپی کۆنی ئەم فەرھەنگە بەریتنووسیک نووسرا بوو وە کە ئەمڕۆ باوی نەماوە. بۆیە ئێمە ناچار بووین دەستکارییەکی تەواوی ئەم ریتنوو سە بکەین و فەرھەنگە کە بە شێوەی ئەمڕۆی ریتنوو سی کوردی بنووسینەو. واما نەکردایە خوێنەرانی نەیان دەتوانی سوودی تەواوی لێ وەرگیرن. ئەمە جگە لەوەی کە لە نێوان بەرگەکانی ئەم فەرھەنگەدا کە لە ساڵانی ١٩٦٠، ١٩٦٥، ١٩٧٦ چاپ کرابوون جیاوازیی ریتنوو س هەبوو. کارمەندانی دەزگای ئاراس ماندوو بوونیکی بێ ئەندازبان کیشا تا توانییان ئەم فەرھەنگە لەم چاپ و شێوە تازە یەیدا بخەنە بەردەست. هیوادارین جیتی رەزامەندی بیت.

دەزگای چاپ و بلاوکردنەوێ ئاراس

پیشہ کی

به‌ناوی خَوای به‌خشنده و میهره‌بان: خَوايه! نازانم به چ زبانیست بکهم و به چ نالا (قه‌لهم) یک ستایش بنووسم، تَوئه و خَوايه‌یت که ئاده‌میت له‌ناو هه‌موو گیانله‌به‌راندا به‌رز کردووه‌ته‌وه، زانا و دانات کردوون، ژیری و بیرت داونه‌تی و، کردووتن به‌جینشینی خَوَت له‌سه‌ر زه‌وی. به‌پیتی ده‌ستوور و باوی په‌رده‌سەندن و بلاوبوونه‌وه هه‌موویانت تیره‌تیره و کۆمه‌ل کۆمه‌ل کردوون و، هه‌ر تیره و کۆمه‌له‌یه‌ک به‌پیتی ناوچه‌ی خَوی زبانیکت داونه‌تی، تا مه‌به‌ستی خَویانی پی به‌جی بینن و، له‌گه‌ل یه‌کتری قسه‌ی پی بکه‌ن و خستووته‌ته دلی هیندی له‌خوینده‌وارانی به‌رز و پیشه‌وایانیانه‌وه که وته کۆبکه‌نه‌وه و فه‌ره‌ه‌نگ بنووسن و، به‌یادگار بو‌دوای خَویانی به‌جی به‌یَلَن، سا به‌ل‌کو هه‌موو لایه‌کیان له‌یه‌ک بگه‌ن و، له‌یه‌کتری نزیک بکه‌ونه‌وه و، به‌ناشتی دانیشن و، له‌پاشه‌پوژدا ده‌ست بکه‌نه‌ ملی یه‌ک به‌برایه‌تی.

بئی گومانم که دوو شت گه وره ترین شۆرشى هه لگىرساند له جيهاندا و، ئاده مى جيا كرده وه له گيانله به رانى تر و له ناو هه مووياندا ئه مى له سهر ته ختى پاشايى دانا له م جيهانه دا، يه كه م ده ستى، دووهم زباني، كه ده ستى به ره لا كرد به م رهنگه به رزى كرده وه له زهوى له كاتى رويندا سه دان هه زار هه زار شتى سه ىرى پى دروست كرد و، گه وره ترين كه له پوورى به جى هيشت له سهر زهوى. كه زباني به ره لا كرد به م رهنگه ده ستى كرد به قسه كردن، توانيى هه رچى به دليدا بى بيلتى و هه موو كه سىك له گه ل هه موو كه سىكدا قسه بكهن و تى بگهن و، يارمه تى بىرى يه كترى بدن تا ئاده مى گه يشته ئه م پايه به رزه له زانين و ژىرى و بىر و ويژدها كه هه رچى ئيمرو ده بىنين له ديمه نى شارستانى له زانين و له كردار هه مووى به رى كرده وهى ده ست و زبانتى.

به‌راستی دۆزینه‌ودی پیت و وته و وتار و قسه‌کردن شتیکی زۆر زۆر سه‌یره. ئه‌گه‌ر راست ده‌وی له دۆزینه‌ودی نه‌تۆم گه‌لی وردتر و هونه‌رتیه، به‌لام چونکه له منالییه‌وه فی‌ری بووین بۆیه زۆر لیتی سه‌رسام نابین. ئینجا له‌به‌ر ئه‌مه ئاده‌می له‌زۆر کۆنه‌وه خه‌ریکی دانانی وته و کو‌کردنه‌وده‌تی.

له هه موو که سیکه و ئاشکرا و نمایانه که زمان پایهی هه ره گه و به هیزه له کۆشکی کۆمه لایه تیدا و، رۆشتهی هه ره قایم و به تینه بویه کخستنی کۆمه له و گه له رۆژه لاتیه و تا رۆژئاوای. به لکۆ زبان گیانی گه له، که زبان بوو گه له هیه، که نه شبوو گه له نییه.

هه‌روه‌ها ئاشکرایه که سه‌رمایه‌ی زمان خه‌رمانی وته‌یه و، گه‌نجینه‌که‌شی فره‌ه‌نگی وشه‌یه، هه‌ر به‌ه‌وی فره‌ه‌نگه‌ودیه که مه‌به‌ست له وته ددرده‌که‌وی و هه‌موو وتاریک نمایان ده‌بی. که وابوو نووسینی فره‌ه‌نگ بو‌پاسی زمان له هه‌موو شت پی‌بستتره بو‌مانه‌وه‌ی گه‌لان. هه‌ر گه‌لیک زمان و فره‌ه‌نگی نه‌بی له‌گه‌ل گه‌لاندا نازمێردری و ناناسری، به‌لکو ده‌کری به به‌رده‌باز و پێشیل له‌ژێر پیتی نه‌و گه‌لانه‌ی که بو‌کوێستانی ژیان ده‌چن. تا له ری پێلگه‌دا پان و پلێش ده‌کرینه‌وه و، له‌گه‌ل خاکدا یه‌کسان ده‌کرین.

به‌لام که زمان و فره‌ه‌نگی بوو با دیلیش بی هه‌ر گه‌له و، به‌گه‌ل ده‌ناسری و رۆژتیک ده‌بی که له‌گه‌ل گه‌لانی خواپیداودا رۆوده کویتسانی ژیان پروا و سه‌رکه‌وی و، له‌ پیتشکه‌وتن و به‌رزبونه‌وه دابی، تا ده‌گاته‌ لووتکه‌ی هه‌ره‌ به‌رزی ژیان و، به‌سه‌ر چله‌پۆیه‌ی کامه‌رانییه‌وه‌ و‌ه‌ک بولبولی هه‌زار داستان بخوتنی و به‌چریکینی. که‌ وابوو ئاگاداریکردنی زمان به‌نووسینی فره‌ه‌نگ و کوکردنه‌وه‌ی و‌ته‌ له‌ ئاگاداریکردنی گیان پتویستتره‌ بۆ مه‌انه‌وه‌ی گه‌لان، چونکه‌ به‌ نه‌مانی هه‌زاران گیان گه‌ل نامری، به‌لام به‌ نه‌مانی زمان ریشه‌ی کۆمه‌لایه‌تی ده‌بچری و شیرازه‌ی گه‌ل تیک ده‌چیه‌ تا هه‌موو په‌رده‌وازه‌ ده‌بن و له‌یه‌ک ده‌برین و زۆردار قووتیان دده‌ن و له‌ناویان ده‌بن.

نه‌گه‌ر به‌چاو یکی وردبوونه‌ود ته‌ماشای سه‌رگوزشته و میژووی گهلانی رابردو و بکه‌ین، تی ده‌گه‌ین که له‌مه‌وپیش زۆر گه‌لی گه‌وره بوون که له خوتنده‌واری و تیگه‌بشتن و بیتگه‌بشتن و تیگۆشین و پیشکه‌وتندا پایه‌یه‌کی به‌رز و جیگایه‌کی بلندیان بووه و، له‌سه‌ر

پروپه‌دهی میژوو زۆر نیشانه‌ی مه‌ردانه و پیاوانه‌یان به‌جێ هێشتوو، به‌لام چونکه ویشوومه‌ی رۆژگار و، گه‌ردشی چه‌رخێ که‌چ ر‌ه‌فتار، زمانه‌که‌ی له‌ناو‌بردوون، خۆشیان له‌ناو‌چوون، سا مه‌گه‌ر له‌ کون و قوژبنی میژوودا ناویکیان مایه‌ته‌وه‌.

که‌ وابوو مانه‌وه‌ی زمان مایه‌ی مانه‌وه‌ی گه‌له‌، هه‌ر گه‌لیک تا هه‌رچه‌نده‌ دوو‌چاری خه‌م و ته‌م و خه‌فه‌ت و د‌د‌ردی سه‌ری ب‌بی و، تالی و سو‌یری رۆژگار ب‌چه‌ژێ و، ته‌نگانه و چه‌له‌مه‌ که‌له‌مه‌ی ب‌کا، نه‌و گه‌له‌ هه‌ر د‌د‌ژی و د‌ه‌مینێ تا وه‌کو ئاگاداری زمانه‌که‌یان ب‌که‌ن و، نه‌یه‌لن له‌ناو ب‌چی.

که‌واته‌ زمان بۆ ئاگاداری گه‌لان له‌ هه‌موو قه‌لایه‌کی ناسنین و قولله‌یه‌کی سه‌ختی به‌ه‌یزی مسین باشت‌ر و چاک‌تره‌. چونکه‌ قه‌لا ده‌گیرێ و قولله‌ ده‌رووخ‌ت‌ری، به‌لام زمان ه‌یچی لێ نا‌ک‌ری.

هه‌زار ئافه‌رین بۆ نه‌و زانایه‌ی که‌ وتویه‌تی: گه‌لی دیلی خاودن فه‌ره‌ه‌نگ و زمان وه‌ک به‌ندییه‌ک وایه‌ که‌ کلیلی د‌د‌رگای به‌ندیخانه‌که‌ی له‌ گیرفاندا ب‌ی. هه‌ر حه‌لیک بیه‌وی ر‌زگار و، له‌ دیلی سه‌رفراز ب‌بی، به‌کلیلی زمانه‌که‌ی د‌د‌رگای به‌ندیخانه‌ی دیلییه‌که‌ی ده‌کاته‌وه‌ و، به‌یداخی ئازادی و سه‌ربه‌خۆیی هه‌ل‌ده‌دا، به‌لام گه‌لی دیلی ب‌ی فه‌ره‌ه‌نگ و زمان وه‌ک به‌ندییه‌ک وایه‌ که‌ کلیلی د‌د‌رگای به‌ندیخانه‌که‌ی له‌ گیرفانی دوژمنه‌که‌یدا ب‌ی. ناچار ده‌بی ده‌سته‌ئه‌ژنۆ دانیشتی تا ده‌توتیه‌وه‌ و نام‌ینێ و، هه‌موو که‌له‌پوور و دارایییه‌که‌ی داگیرده‌ک‌ری و، مالی ده‌چ‌یت‌ه‌ سه‌ربه‌شی مالان و، به‌ئ‌یجگاری چ‌رای ده‌کوژ‌یت‌ه‌وه‌.

که‌ وابوو کۆ‌کردنه‌وه‌ی وته‌ و نووسینی فه‌ره‌ه‌نگ بۆ کۆمه‌له‌ و گه‌ل له‌ هه‌موو شت پ‌ت‌ویست‌ر و به‌نرخ‌تره‌.

که‌س نییه‌ له‌ جیهاندا ب‌توانی گشت وته‌ی زمانی خۆی بزانی و، له‌ م‌یشک و د‌ل‌یدا ج‌یگای ب‌یت‌ه‌وه‌، چونکه‌ نه‌مه‌ هه‌ر شایسته‌ی خوایه‌. جا له‌به‌ر نه‌مه‌ هه‌موو زمان‌یک نه‌گه‌ر له‌ چ‌وار‌چ‌یوه‌ی فه‌ره‌ه‌نگ نه‌گیرێ ویشوومه‌ی رۆژگار شه‌ن و که‌وی ت‌یدا ده‌کا و به‌بای ده‌دا و، کۆگای وته‌کانی به‌ره‌به‌ره‌ که‌م ده‌کاته‌وه‌ تا وای لێ د‌ی که‌ نه‌توانی به‌سه‌رمایه‌که‌ی خۆی ب‌ژی و مه‌به‌ست به‌ج‌ی ب‌ینی.

له‌به‌ر نه‌مانه‌، زانا به‌رزه‌کان و ت‌یگه‌یش‌ت‌وانی هه‌موو گه‌لیک له‌ زۆر کۆنه‌وه‌ خه‌ریکی نووسینی فه‌ره‌ه‌نگ و کۆ‌کردنه‌وه‌ی وته‌ی گه‌له‌که‌یان بوون، تا ژماره‌ی فه‌ره‌ه‌نگیان گه‌یش‌ته‌ ژماره‌ی زمانانی سه‌رزده‌وی، نه‌خوازده‌لا فه‌ره‌ه‌نگی زمانه‌ زیندوو‌ه‌کان که‌ ژماره‌یان گه‌یش‌ت‌وته‌ هه‌زار و پ‌ینج سه‌د^(١) و ژماره‌ی وته‌ی ه‌یند‌یک له‌و فه‌ره‌ه‌نگانه‌ش له‌ سه‌د هه‌زار تی پ‌ه‌ریود. کۆن‌ترین فه‌ره‌ه‌نگ‌یک که‌ نووسراوه‌ فه‌ره‌ه‌نگی (کالیماک‌ی غه‌راماتیقی‌ اغ‌ریق‌ی)یه‌ که‌ س‌ی سه‌د سال له‌ پ‌یش میلاد نووسیویه‌تی و، ناوی ناوه‌ (زه‌خیره‌). له‌پاش نه‌م فه‌ره‌ه‌نگه‌ ئ‌ینجا به‌ره‌به‌ره‌ فه‌ره‌ه‌نگی تر نووسراوه‌، به‌یۆنانی، ئ‌ینجا به‌عه‌رده‌بی، ئ‌ینجا به‌ زمانه‌کانی تر که‌ یه‌کت‌یکیان زمانی کوردییه‌.

کۆن‌ترین فه‌ره‌ه‌نگ‌یک‌ێ کوردی که‌ نووسراب‌ی- به‌پ‌تی زانینی من- فه‌ره‌ه‌نگی (ئه‌حمه‌دی خانی)یه‌، که‌ له‌ سالی ١٠٩٤ هـ به‌ش‌یعر نووسیویه‌تی له‌ عه‌ره‌بییه‌وه‌ بۆ کوردی و ناوی ناوه‌ (نه‌وبه‌هار) که‌ له‌ داوینی فه‌ره‌ه‌نگی (الهدیه‌ الحمیدیه‌ فی اللغة‌ الكردیه‌) له‌ چاپ دراوه‌.

نه‌وبه‌هار نۆ‌چه‌کامه‌ (قصیده‌)یه‌، هه‌ر چه‌کامه‌ی له‌ وه‌زنی‌ک. وا بۆ نمونه‌ س‌ی ش‌یعی ده‌نووسین هه‌ر یه‌که‌ی له‌ چه‌کامه‌یه‌ک:

(رجل) پ‌ی و (رک‌ب‌ه‌) ئه‌ژنۆ (بطن) سک

(صدر) سنگ و (ج‌ید) ئه‌ستۆ (عین) چا‌ف

(ب‌یدا)، (ف‌لا) و (س‌ب)، (ف‌یفاو) و (بدو) ده‌شتن

(ین‌بوع) و (عین)، کانی (ج‌ب) و (ق‌لیب) ب‌یره

(اک‌حل) مرو‌قی چا‌ف به‌کل، (اشهل) مرو‌قی چا‌ف به‌له‌ک

(اشقر) مرو‌قی چا‌ف ه‌شین، ر‌د‌نگی گه‌نم گون (اسمر)ه

له‌ پاشا ئ‌ینجا ش‌یخ م‌ارفی نۆ‌دی‌یی (ئه‌حمه‌دی)ی نووسیوه‌ به‌ش‌یعر له‌ سالی (١٢١٠هـ) له‌سه‌ر ش‌یوه‌ی (نه‌وبه‌هار) و له‌ عه‌ره‌بییه‌وه‌ بۆ کوردی، تا ئ‌یستا دووجار له‌ چاپ دراوه‌، جار‌یک‌یان له‌ سل‌یمانی له‌ چاپخانه‌ی (ژیان) له‌ سالی (١٣٥٤هـ)-(١٩٣٦م). جاری

دوو دەمیش له (به غدا) هەر لهو ساله دا. (ئه حمه دی) دوو بابه (١) بابی اسماء (٢) بابی افعال. بابی اسماء سێ فەسله، هەر فەسله ی له سەر وەزنی که، فەسلێ یه که می وەک:

(رأس) سه ره (عین) چاوه

(بدن) قالب (اسم) ناوه

فەسلێ دوو دەم وەک:

(سور) وار شه (حائط) سه سار

(حدیث) سخن (مسمار) بزمار

فەسلێ سییه م وەک:

(این) له کوئ (من) کییه (ایان) که ی

(إن) نه گهر (ما) چی (متی) که ی (سم) ژار

بابی افعال هەر یه ک وەزنه وەک:

(جلس) دانیش ت (نهض) هه ستا

(قعد) دانیش ت (وقف) وه ستا

له دوا ی ئه حمه دی ئینجا فەرهنگی جنرال (ئو غۆستویا با) یه که قونسولێکی روس بووه له شاری (نهر زهروم) و، فەرهنگه که ی ٨٤٢٨ و ته یه و، له سالی ١٨٧٩ م له لایهن (فهر دیناند جوستی) یه وه له چاپ دراوه له شاری (پتر سپورگ) که ئیستا پیتی ده لێن (له نینگراد)، له سالی ١٩٤٣ م له چه مچه مال ئه م فەرهنگه م چا و پتی که وت لای زهینه له عابدینی کوری (مه لافانی).

له دوا ی ئه م فەرهنگه ئینجا (یوسف ضیا پاشای خال دی) فەرهنگی نووسی وه له کوردیی وه بو عه ره بی له گه ل سه ره تایه ک له ده ستووری زمانی کوردی و، ناوی ناوه (الهدیه الحمیدیه فی اللغة الكردیه) و له سالی ١٣١٠ ی رۆمی له ئه سته مبول له چاپ دراوه، به لام و ته کانی هەر و ته ی زازا و گه لێکی شی ناوی شاخ و کانی و دیهاتی ئه و ناوچه یه یه، که ئه مانه له فەرهنگی و ته دا نا نوو سرتن، به لام به راستی فەرهنگی که ی جوان و، که لیتیکی زۆر گه وره ی پر کرد و وه ته وه. به شی زۆری و ته ی (زازا) م له م فەرهنگه و ده رگرت و وه، سا خوا به میهره بانی خوی پا داشی بداته وه.

له پاشا ئینجا فەرهنگی (میجه رسۆن) ده رچوو - که حا کمیتی ئینگلیزی بوو له شاری سلیمان ی له کوردیی وه بو ئینگلیزی و، له سالی ١٩١٩ م له لهن دن له چاپ دراوه.

له سالی ١٩٥٠ م (را بهر) ده رچوو له عه ره بییه وه بو کوردی.

له پاش ئه م فەرهنگان ه ئینجا فەرهنگی مه ردوخ ده رچوو له سالی ١٣٧٥ هـ (١٩٥٦ م) به راستی کوششی که ی گه وره و نوو سراویتی که ی به نرخه، شتی و ا مه گهر هەر به قه له می زانا و پیشه وایه کی وەک ئایه تولای کوردستانی بنووسری، به راستی کاره که ی په سند و کرد و ده که ی جیتی سوپاس و ستایشه، به لام - داخه که م چه ند نه نگیتی تیدا یه که چاوی لێ نا پو شری:

١- خوی له سه رد تای فەرهنگه که وه ده ستووریتی تایبه تی دانا وه بو چو نیتی نووسینی کوردی، که چی خوی فەرهنگه که ی به و ده ستوورده نه نووسی وه، به لکو به پیتی ده ستووری فارسی نووسی وه تی، که سیک فارسی زان نه بی نازانی بیخو نیتته وه.

٢- له بهر ئه و دی که به پیتی ده ستووری نووسینی کوردی نه نوو سرا وه، و ته کانی شی به و جو ره ریز نه کرا وه، له بهر ئه مه و ته ی ئیجگار به گران تیا ده دوزریتته وه.

٣- نیو دی و ته کانی و ته نین، سا یا:

١- فعلن - که نابی بنووسرتن - وەک (بده، ناما، ئیژی، نهوینی، نهژی، ئه دا، ئه دره وشتی).

ب- یا ناوه بو یه کییک - که نابی بنووسری - وەک: (نامینه).

ج- یا هەر ناویش نییه وهک: (نامه) که دهلتی: کورتهی (ئامان الله)یه.

د- یا دروست کراوه وهک: (به دشهو، به دصبح).

ه- یا هەر وته نییه وهک: (ئهسپی ته مهل، ئهسپی سواری، ئهسپی ته لایی، ئهسپی یال چهرمگ، بارانی ورد، بارانی درشت، بارانی ناوهخت، بارانی کهم، بهن ده رگای جهوال، بهن ده رگای خینگه، باقله ی کولیاگ، بمخه، بمره، بمزانیایه، بمشیله، بمگره، بملاوینه، بمکهره زووخال، بمینه).

و- یا هەر ههلهیه وهک: (برس) له برسیتی و (تاقی) له تاقیکردنه ودا که ئه مانه ههرگیز نه بیستراون.

۴- زۆری وتهی عهره بی ناقلایه وهک: (اصلع، إعجاز، اضطراب، إراک، إجحاف، أسد، أوج، استشمام، أصحاب الکهف، ارذل الناس).

۵- زۆرشی وتهی فارسییه، وهک: (پهزیرا، پهزیرایی، پهزیره، پرخاش).

۶- وتهکانی هەر وتهی (ئه رده لان)ه، زازا و بادینانی تیدا نییه، بابان و هه ورامی و لوری و فیهیلیشی مه گهر به ده دگمه ن تیدا بێ.

۷- زۆر تر راقه (شرح)ی وتهیه کی به تاقه وتهیه ک کردوه، به بێ ئه مه ی که درێژدی پێ بدا و پیت بلتی که چون به کار ده هینری، یا باسی گیایه ک، یا گولیک یا درهختیک یا یاریه کت بۆ بکا یا دهنگیکت له دهنگیک تر بۆ جیا بکاته وه.

۸- زۆر جار راقه ی وتهیه کت به وتهیه ک بۆ ده کات که خۆی ئه و وتهیه ی له شوینی خۆیدا نه گرتوه، وهک وتهی (پاماسی) که راقه ی دهکا به (پاماسه) یا (چوت) که راقه ی دهکا به (چورتکه) که چی (پاماسه) و (چورتکه) له فهرههنگه کهیدا ناگری.

۹- زۆر وتهی وا ههیه سی جار نووسیویه تی وهک: (نۆوه ن)، یا دوو جار نووسیویه تی وهک: (خورجین، نه دارا، نه زانست، نه زانکار).

۱۰- زۆر وتهی وا ههیه له دوو لاوه دهیگری و راقه ی دهکا، به لام له ههر لایه ی به جۆرتیک وهک: (نه گۆمه).

له گه ل ئه مه شدا به شی زۆری وتهی ئه رده لانم له فهرههنگی مه ردۆخ و ده رگرتوه:

فهرههنگی (نهوبه هار) و (ئهحمه دی) و (میجه رسۆن) یه کی چهند لاپه ریه کی بچووک و چهند وتهیدکی که من که شایسته ی ئه وه نین پێیان بوتری فهرههنگی کوردی. جگه له وهش که نهوبه هار و ئهحمه دی و رابه ر له عه رهبییه و دن بۆ کوردی، واته فهرههنگی عه رهبین نه ک کوردی.

فهرههنگی (ضیا پاشا)ش ههر وتهی زازایه.

فهرههنگی (ئو غۆستۆ بابا)ش وهک (عهنقا) وایه، دهنگی ههیه و ڤدنگی نییه، جگه له وه که وتهکانی شی ههر وتهی ناوچه یه کی بچووک له کوردستاندا.

ئینجا کاتیک ورد بوومه وه و تی گه یستم که زمانه که مان هیشتا فهرههنگیک ی وای بۆ نه نووسراوه که ڤووی بێ بچیتته ناو فهرههنگانه وه و، ئه مه سی چوار ههزار ساله کورد- که خاوه نی زمان و نووسینه - هیشتا وتهی زمانه که ی خۆی کۆ نه کردووه ته وه و، کهس به بیردا نه هاتوه که فهرههنگیک ی تیکراییی بۆ بنووسی، له گه ل ئه مه ی که زمانی کوردی له زمانه ددوله مهنده زیندووه کانه و له ئاههنگ و شپوه و دهنگدا له گه ل ناسکترین زمان- که فهرههنگییه - جیاوازییه کی نییه.

ئینجا هه رچهند بیرم له ددوله مهندی زمانی کوردی و جوانیی ئاههنگه که ی ده کردووه بزه دهیگرتم و، هه رچهند بیرشم ده که وته وه که وا خه رمانی زمانه که مان له دهشتی بێ که سی و له بهر باره شی ڤۆژگاردا ماوه ته وه و به راسته و چه په دا شن و کهوی تیدا ددکا و به بای ده دا هه نسکم هه لده دا. به م ڤدنگه چهند سالتیک له ناودندی بزه و هه نسکدا مامه وه تا خوا هینامیه سه ر کۆکردنه و دی (وته) و نووسینی ئه م (فهرههنگ)ه.

له سالی (۱۹۳۵) وه به هه موو هیز و توانای خۆمه وه خه ریکی کۆکردنه و دی وتهی کوردیم به هه موو ئاههنگ و شپوهکانیه وه و، به وتهی بابان و، سۆران و، زازا و، بۆتان و، بادینان و، لۆر و، فیهیلی و، لهک و، موکریان و، هه ورامی و، ئه رده لانیه وه و، له م ڤتیه دا زۆر ڤه نجم داوه و کۆششم کردووه، تا وتهی راست و دروستم کۆ کردووه ته وه و هه زاران وتهی ناقلۆلام له برههنگ و هه سان داوه تا راستم کردوونه ته وه.

زۆر جار و تەم لە دوورەوه بۆ هاتوو، بەلام چونکی بەشیتووی نووسینی کوردی نەنوسراوە دلتیا نەبووم لیتی و تیکەلی فەرھەنگەم نەکردوو تا خاوەنەم دیو و لە دەمی خۆیم وەرگرتوو، ھەروا زۆر وتە و ابوو کە زانیومە لای ژن یا لادیتی یا راوکەر یا جووتیار یا جۆلا یا دارتاش یا ئاشودستا یا نالبەند یا کالاً و زین و کورتان و کەوش درو دەست دەکەوی بەتایبەتی لیم پرسیونەتووە تا هیچ گومانیکم نەماوە.

ئەوی لەم فەرھەنگە ورد دەبیستەو دەبی بزانی کە تا ئیستا لەم ڕووەو سەر مەشقی کمان بۆ دانەندراوە تا چاوی لێ بکەین و، فەرھەنگیکی تیکراییمان بە زمانی کوردی بۆ نەنوسراوە تا لاسایی بکەینەو و، وتەکانمان ریز نەکراوە و مەبەستیان بۆ دانەندراوە، مەبەست دانەودش لە وتان بە ڕەنگیکی واکە ھەموو وتەیک لە یەک جیا بکاتەو و، ھەموو وتەیک ڕاقەبەکی وای بۆ بنووسری کە بە تەواوی ھەموو کەسیک لە مەبەستەکی بگات. زۆر زۆر گرانی و ھەروا بە ناسانی مەزانە ڕاقەکردن و مەبەست دانەو لە وتە (بەلام) یا (تومەز) یا (مەگەر) یا (گونجان) یا (خالانە) یا (ئە) یا (بە) یا (نانە) یا (ئەگینا) یا ھەزاران وتە تری واکە.

ھەرودک پیتیستە بزانی کە ناھەنگی زمانی کوردی و عەرەبی لە یەک جیان و، فەرھەنگی کوردی نابێ لەسەر شتو و دەستووری فەرھەنگی عەرەبی بێ، ئنجا ئەگەر ئەم فەرھەنگە باش و پەسند بوو ئەوا ئاواتی چەند سالە خۆم و گەلەم ھاتەدی ئەگینا من درێغ و کوتایم نەکردوو و شتی بێ نەنگیش ھەر شایستەیی خواوە. لەگەڵ ئەمەشدا کە دەگونجی چەند جاریکی تر بەر و دوا لە چاپی بدەینەو و، ھەموو نۆرەیک گەلی وتە تری بخەینە سەر و، کەموکۆری و ھەلەبەکی ئەگەر بێ چاکی بکەین.

پەیدا بوونی وتە و زمان

وتە وشەیکە کە بۆ مەبەستیک دانرابێ. وتار گوشتاریکە کە ھەموو کەسیک مەبەستی دلی خۆی پێ بەجێ دێنێ. پەیدا بوونی وتە و زمان بە ھۆی کۆمەلایەتی ئادەمیوە بوو، ئەگەر کۆمەلایەتی نەبایە پیتیست نە دەبوو بە تیگەیانندی یەکتەری لەو مەبەستانە کە بە دلیاندا ھاوچۆی کردوو و، ئەگەر پیتیستیش بە تیگەیانندن نەبوو نایە قسەکردن نە دەبوو و، ئەگەر قسەکردنیش نەبایە ئیمڕۆ وتە و زمان نە دەبوو کە وابوو ھەرچی وتە ئادەمی ھەیە ھەمووی زادە کۆمەلایەتی.

زۆر لە زانایانی زمان بەلایانەو وایە کە وتە یەکەمجار لە دەنگەو (٢) وەرگیراوە، واتە لە دەنگی گیاندار و با و باران و ئەوشتانە کە لە کردەو دیەکی ئادەمیزادەو پەیدا دەبێ وەک دەنگی لێدان و کوتان و شکاندن و گەلی شتی تر. ئینجا مەبەستیان لە گیرانەو دی یەکیک لەو دەنگانە بای ئەو شتە بوو کە دەنگەکی لێو ھاتوو یا بای شتیک بوو کە بەخاوەنی دەنگەکەو بوو و، لەگەڵ گیرانەو دی ئەو دەنگانەدا جوولانەو دی سەر و دەست و چاو و ئەندامیشیان بەکار ھێناوە بۆ پیشاندانی درێژی و پانی و ئەستووری و قەبارە و چۆنیەتی ئەو شتە کە قسەیان لێ کردوو، لە پاشا بەرە بەرە پیتی پێشکەوتن و بەرزبوونەو دی ئادەمی و زۆربوونی پیتیستانی و بە ھۆی سەرکەوتنی بە پلە شارستانییدا وتەیان زۆر بوو و جوان بوو.

یەکیک ئەگەر باش وردیستەو لە وتە (بارە) و (باعە) ی مەر و بز و (بۆرە) ی گا و (تەقە) ی تەفەنگ و (جروکە) و (جریو) ی چۆلەکە و (جووکە) و (جیکە) ی جووجەلە و (جیرە) ی دەرگا و (چرکە) ی بنمیچ و (حەپە) ی سەگ و (حیلە) ی ئەسپ و (خرتە) ی مشک و (خرچە) ی شووتی لە کاتی لەتکردنی و (خرە) ی گوێز و (خرمە) ی تروزی لە کاتی خواردنیدا و (خشە) ی بارە قامیش و (خوێ) ی ئاو و (خوشە) ی شیر لە کاتی دۆشینیدا و (خیزە) ی سنگ و (زیرە) ی پارە و (زرمە) ی پیتی و لاخ و (زرنگە) ی پاوانە و (زیرە) ی پلنگ و (زیکە) ی مشک و (شلپە) ی ئاو و (شلقە) ی مەشکە و (شەقە) ی شووشە لە کاتی شکانیدا و (شریخە) ی ھەورە تریشقە و (فیشکە) ی مار و (فیکە) ی لێو و (فیرە) و (قنگە) ی بەردی قوچەقانی و (قاسپە) ی کەو و (قرتە) ی مریشک و (قرچە) ی دار لە کاتی شکانیدا و (قلپە) ی گۆزە و (قردە) ی بۆق و (قرمە) ی داری ئەستور لە کاتی شکانیدا و (قۆرە) ی مانگا و (قووقە) ی کەلەشیر و (قولپە) ی شتی شل لەسەر ئاگر و (کرپە) ی بەرداش و (کزە) ی مەنجەل لەسەر ئاگر و (کسپە) ی شیشی سوورەو دیو لە کاتییدا کە بکری بە ئاوی سارددا و (گارە) ی مریشکە بەکری و (گرمە) ی ھور و (گژە) و (گقە) ی رەشەبا و (گیزە) ی میشوولە و (لوورە) ی گورگ و (میرە) ی سەگ و (مشە) و (منگە) ی لووت و (میاو) ی پشیلە و (ویزە) ی ویزوێزە و (ھارە) ی تاڤگە و (ھاژە) ی

بارده‌گه‌لا، ئینجا نه‌گه‌ر یه‌کێک له‌م وتانه وردبیتته‌وه باودر ده‌کا به‌قسه‌که‌ی پیشوو که وتان سه‌رچاودی وتان ددنگ بووه، نه‌خوازده‌لا که گوێ بگرین له‌ منالی ساوا له‌ کاتی زمان گرتنیدا و لیتی وردبینه‌وه ده‌بینین که زۆر شت ناو ده‌با به‌ناوی نه‌و ددنگه‌ی که لیتودی دی وه‌ک (به‌عه) بۆ مه‌ر و بزێن چونکه ده‌باعیتی و (جزده) بۆ گوشت چونکه له‌ کاتی سوورکردنه‌وه و برژاندنیدا چز و هووری لیتوده‌ی و (حه‌به) و (هه‌چه) بۆ گوێدریژ چونکه به‌م وتانه لیتی دده‌خورن.

جیابوونه‌وه‌ی زمان و وته‌ی گه‌لان

کاتیکی که ئاده‌می زۆر بوون و په‌ره‌یان سه‌ند و په‌لوپۆیان هاویشته و جیگیان نه‌بووته‌وه له‌و ناوچه و شوێنه‌ی که تیدا‌بوون، به‌ناچاری بلاودیان لی کردووه و، هه‌ر کۆمه‌له‌ی ڕووی کردووه‌ته ولاتیکی و، له‌ شوێنیکی تازه دابه‌زیون و جیگیر بوون، دیاره هه‌موو شوێنیکی جوړه چه‌شمه‌ندازیکی و چه‌شنه سه‌رما و گه‌رمایه‌کی بووه و، هه‌ر قه‌له‌مه‌ر ویک جوړه کالآ و پیخه‌ف و نوێن و خانویه‌ریه‌ک و چه‌شنه ناوماڵ و خانویه‌کی ویستووه، نه‌خوازده‌لا که هه‌زاران شتی واش بووه له‌ نیشتمانه‌^٣ تازه‌که‌یاندا که له‌ نیشتمانی پیشوویاندا نه‌بوو، ئینجا چه‌ند سالیکی دوورودریژ خه‌ریک بوون تا وته‌یان بۆ نه‌و شته تازانه داناوه و، توانیویه‌انه مه‌به‌ست لی بدنه‌وه له‌و شتانه‌ی که تازه به‌رچاویان که‌وتوووه و، یا تازه پیویسته بوون پیتی، جگه له‌ پاش و پیشکردن (قلب) و گوێرن (ابدال)ی پیتیکی به‌پیتیکی تر که نه‌مانه هه‌میشه له‌ هه‌موو زمانیکدا به‌سه‌ر پیت و وته داهاتوون و دین، جا له‌به‌ر نه‌مانه هیندی له‌ وته کۆنه‌کان فه‌رامۆش کران و، گه‌لیکیش تاشران و ریکخه‌ران و گه‌لیکی له‌ جاران جوانتر کران، به‌ره‌نگیکی وا له‌ وته کۆنه‌کان نه‌ده‌چوون، تا وای لی هات که زمانه‌که‌ی پیشوویان پیچرایه‌وه و، هیچیکی چه‌ندانی وای نه‌ما مه‌گه‌ر دانه دانه‌یه‌ک نه‌بی که بلاوبوونه‌ته‌وه به‌ناو گه‌لیکی له‌ زمانه‌کاندا و، به‌ ریکه‌وت له‌م لا و له‌ولا تووشیان ده‌بین^(٣). جا به‌م بۆنه‌یه‌وه زمانی هه‌موو گه‌لیکی له‌گه‌ل زمانی نه‌وانی تر جیابووه‌وه و زمان زۆر بوون به‌ره‌نگیکی وا که هیندی له‌و زمانزانه‌ی که له‌م جوړه شتانه ددکۆلنه‌وه و ژماردی زمانانی سه‌ر زه‌ویان گه‌یانده‌وه‌ته (٢٦٠٠) زمان.

لق و پۆیی زمان

زانایان و شاره‌زایان به‌ بناغه و لق و پۆیی زمان، زمانی ئاده‌مییان بردووه‌ته‌وه سه‌ر چه‌ند شتیکی که یه‌کیکیان (ناری)یه، بنچینه‌ی زمانی ناری زمانی (هیندی)ی کۆنه که پیتی ده‌لێن (سه‌نسکریتی)، (کوردی) لکیکه له‌ زمانی ناری، هه‌روه‌ک (ئینگلیزی) و (ئه‌لمانی) و (فه‌ره‌نسی) و (ئیتالی) و (ئه‌سپانی) و (یۆنانی) و (په‌هله‌وی) واته فارسی کۆن لکه‌کانی تریه‌تی، یه‌کیکی نه‌گه‌ر زۆر باش به‌جیته‌ بنج و بناوانی نه‌م زمانانه‌وه گه‌لی وته‌ی وا ده‌بینی له‌ ناویاندا که له‌یه‌ک ده‌چن؛ به‌لکو یه‌کن^(٤). یه‌کیکی نه‌گه‌ر باش وردبیتته‌وه له‌م خسته‌یه تی ده‌گا که زمانی ئینگلیزی و کوردی و، فه‌ره‌نسی و کوردی چه‌ند له‌ یه‌که‌وه نزیکن!!

ئینگلیزی	کوردی	ئینگلیزی	کوردی
باد	به‌د (خراپ)	ستنگ	چزوی زه‌رده‌واله و هه‌نگ که به‌بادینانی پیتی ده‌لێن (ئه‌ستینگ).
جوو	جوو (جووله‌که)	چن	چه‌نه، چه‌ناگه
هه‌راس	هه‌راس	لیک	لاق
جه‌که‌ل	چه‌قه‌ل	لیپ	لیو که پیشی ده‌لێن (له‌پ)
برۆ	برۆ		

درۆپ	دلۆپ (دلۆیه)	نەیم	ناو، نام
ئەیک	هیلکه که به‌بادینانی پیتی ده‌لین (هیک)	نیو	نوی
ئەسپن	ئەسپندار (سپیدار)	تو	دوو
پارت	پارچه	نۆ	نە، که به‌لباسیش پیتی ده‌لین نۆ
شەیم	شەرم	لالابای	لای لایه
باند	بەند		
هەنی	هەنگوین		
ستار	نەستیرە	فیری	پەری
موون	مانگ	کت، کات	پشیلە که پیشی ده‌لین (کتک)
سپلین	سپل	فەذەر، فاذەر	باوک که به‌فارسی پیتی ده‌لین (پدر)
دۆر	دەرگا که پیشی ده‌لین (دەر)		
بارک	بەرگ (گەلای درەخت)	ناین	نۆ
برادەر	برا، برادر	پرۆسپیراز	پیروزی (موباره‌کبایی)
مەذەر، ماذەر	دایک که به‌فارسی پیتی ده‌لین مادر	دۆتەر، داوتەر	کچ که به‌بادینانی پیتی ده‌لین (دویت) به‌فارسیش پیتی ده‌لین (دختر)

فەردەنسی	کوردی	فەردەنسی	کوردی
پیتی	پیتی	ئوی	ئاو
دان	دان	پاپیلون	پەپوولە
ژەنو	ئەژنۆ		

هەروا ئەگەر بەم ڕەنگە زمانی کوردی لە گەڵ زمانەکانی تردا بەراورد بکەین، نەخوازە لا لە گەڵ ئەتمانیدا، گەلی گەلی زۆرتەر و ڕیکتر دەردهچی، خۆ کوردی و فارسی هەر مەپرسە

کورد

کورد گەلیکی ئاری زۆر کۆنە و، لە پیش سپیددی میژووده- واتە زیاتر لە هەزار سالی پیش میلاد- هاتوون و لە ناو ئەم شاخانی کوردستانە دابەزیون و ماونەتەووە تا ئیمرو^(۵). گەلی کورد کۆنترین تیرەیه‌کن لە ناو ئارییه‌کاندا^(۶) و دەتوانین بە پیتی میژووی چەرخی گرنه‌کان (ادواری رڤیسی) ی کورد دابه‌ش بکەین بە سی بەش:

- ۱- لە سپیددی میژووده تا په‌یدا بوونی ده‌وله‌تی (ماد)، واتە تا هەزار و پینج سەد سال پیش میلاد.
- ۲- لە په‌یدا بوونی ده‌وله‌تی ماده‌وه تا هاتنی ئاینی ئیسلام و موسولمان بوونی کورد.
- ۳- لە موسولمان بوونی کورده‌وه تا ئیمرو.

پێگه‌یشتنی زمانی کوردی

سه‌رچاوه‌ی کوردی زمانی (مادی) کۆنه‌که ئاوێستای (زه‌رده‌شت) پێغه‌مبه‌ر به‌و زمانه‌هاتوووته‌خواردوه‌.

زمانی کوردی- وه‌ک هه‌موو شتیکی زبندوو- له‌دایک بووه‌و، به‌رده‌به‌ره‌ پێگه‌یشتوووه‌ و خۆی داریشتوووه‌، ئینجا به‌هه‌زاران تاشین و رێکخستن و بیراز و چه‌کوشکاری به‌سه‌ردا هاتوووه‌و، له‌ بیه‌ند و هه‌سان دراوه‌و، به‌رده‌به‌ره‌ به‌پله‌ی ئاوه‌دانی و شارستانیدا سه‌رکه‌وتوووه‌، تا له‌ دوا‌ده‌می ده‌وله‌تی ماددا گه‌یشتوووه‌ به‌ پله‌ی هه‌رده‌به‌رزی شارستانی، یه‌کیک نه‌گه‌ر به‌چاویکی وردبوونه‌وه‌ ته‌ماشای نه‌و و ته‌ کوردیه‌ کۆنانه‌ بکا که (مادی) بۆیان به‌جێ هێشتووین و، ئیمه‌ش له‌ داوینی فه‌ره‌نگه‌که‌مانه‌وه‌ هیندیکی گرنگی- که‌ شوێنیان له‌ زمانی کوردیدا چۆله‌- بلاو ده‌که‌ینه‌وه‌، تی ده‌گا که‌ زمانی کوردی دووستی هه‌زار سال له‌مه‌وپیش به‌رزترین و ده‌وله‌مه‌ندترین زمان بووه‌.

جیا‌بوونه‌وه‌ی شیوه‌ی کوردی

کاتیکی که‌ کورد زۆر بوون و، له‌ ناو خۆیاندا په‌رده‌یان سه‌ند و بلاو‌بوونه‌وه‌ به‌ناو شاخ و کێوه‌کانی کوردستاندا، ئیتر له‌ یه‌کتری دوور که‌وته‌وه‌ نه‌خوازه‌لا له‌ هۆی بی رێگاییی شاخه‌کان و چه‌م و رووباره‌ گه‌وره‌کانه‌وه‌، ساله‌های سال راده‌بوورد هه‌ورامیه‌ک بادینانی و، زازاییه‌ک لو‌ری و، فه‌یلییه‌ک موکریان و، بابانییه‌ک بۆتانی و، سۆرانییه‌ک ئه‌رده‌لانییه‌کی نه‌ده‌دی، ئه‌مه‌ له‌لایه‌ک، له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ گه‌لی له‌ تیره‌ و خیلاتی (مادی) هاتووونه‌ته‌ رۆژه‌لاتی کوردستانی ئیمرو و، هه‌زار و پینج سه‌د سال پیش میلاد تیکه‌لی تیره‌کانی سپی یا ناری کۆنتری دانیشتووی نه‌وی بوون و، گه‌لی له‌ وته‌ی تیره‌کانی نه‌وی - که‌ ناویان (گۆتی، لۆو، کاسی، نیلامی) بووه‌- تیکه‌لاوی زمانی (مادی) بووه‌، له‌ دوا‌یدا ئیلاتی فارسی (مادی) تیکه‌لی خۆی کرد و قووتی دا، ئنجا زمانی فارسی هیزی سه‌ند و، وته‌ی فارسی که‌وته‌ ناو زمانی کوردیه‌وه‌ (٧) له‌پاشا ئینجا به‌چوار سه‌د سال پیش میلاد (ئه‌رمه‌نی) یه‌کان و (پروم) دکان له‌ رۆژه‌لات و رۆژئاوای (ئه‌نادۆل) بوون به‌دراوسیی کورد و، گه‌لی وته‌یان تیکه‌ل به‌زمانی کوردی (٨) بوو.

له‌پاشا ئینجا ئیسلام به‌هه‌موو کوردستاندا بلا‌بووه‌وه‌ و له‌ (٦٥٠) سال پاش میلاد، کورد سه‌رانه‌سه‌ر بوو به‌موسولمان و، وته‌ی عه‌ره‌بی که‌وته‌ ناو زمانی کوردیه‌وه‌.

له‌ (٩٠٠) سال پاش میلاد به‌دواوه‌ ئینجا تورکه‌کان په‌یدا بوون و، حوکمدارییان له‌ کوردستاندا ده‌ستی پێ کرد و، زۆر وته‌ی تورکی له‌ زمانی کوردیدا مایه‌وه‌ و، به‌م بۆنانه‌وه‌ شیوه‌ی رۆژه‌لات و رۆژئاوای کوردستان له‌ یه‌ک جیا‌بووه‌وه‌ و، گه‌لی وته‌ی بێگانه‌ له‌ناو زمانه‌که‌ماندا مایه‌وه‌.

بێگومانم زمانی کوردی له‌ پیش بلا‌بوونه‌وه‌ی ئه‌م زمانانه‌دا، نه‌خوازه‌لا له‌ پیش زمانی عه‌ره‌بییه‌وه‌ زمانیکی زۆر ده‌وله‌مه‌ند بووه‌، به‌لام له‌پاش بلا‌بوونه‌وه‌ی زمانی عه‌ره‌بی ئیتر به‌ره‌ به‌ره‌ وته‌ی عه‌ره‌بی به‌کار هینراوه‌ له‌ نووسین و قسه‌ و گفتوگۆدا له‌جیاتی وته‌ی کوردی. به‌م بۆنه‌یه‌وه‌ گه‌لی وته‌ی کوردی فه‌رامۆش کرا و له‌ بیر چوووه‌وه‌، ئه‌مه‌ش رێگایه‌کی ناچاریه‌ به‌و هه‌موو گه‌لیکی زه‌بوونی داگیرکراو که‌ هه‌میشه‌ به‌ چاویکی زۆر به‌رز و تایبه‌تی ته‌ماشای گه‌لی زال ده‌کا و، ده‌یه‌وی له‌ هه‌موو شتیکی چاوی لی بکا و لاسایی بکاته‌وه‌ و، به‌ په‌نگی نه‌و خۆی په‌نگ بکا و، خۆی له‌و نزیک بخاته‌وه‌، نه‌خوازه‌لا زمانی عه‌ره‌بی که‌ زمانی ئاینمانه‌. له‌به‌رئه‌وه‌ی که‌ تا ئیستا فه‌ره‌نگیکی کوردی نه‌نوسراوه‌ که‌ وته‌کانمان کۆبکاته‌وه‌ و ئاگاداری بکا، گه‌لی وته‌مان فه‌رامۆش کراوه‌ و له‌بیر براوه‌، ده‌توانم بلێم ئه‌مه‌ دوو هه‌زار ساله‌ خه‌رمانی زمانه‌که‌مان له‌لایه‌ن دراوسێکا‌مانه‌وه‌ به‌جێه‌چری زۆر و سته‌م گێره‌ کراوه‌ و کوتراوه‌ و شه‌ن و که‌و کراوه‌ و به‌با دراوه‌، له‌گه‌ل ئه‌مه‌شدا هینستا له‌ زمانی فارسی ده‌وله‌مه‌ندتره‌ چ جای تورکی. بێگومانم نه‌و ته‌تی زمانی کوردی هیه‌ گه‌لی زمانی تر له‌دایک بوون و هاتووونه‌ته‌ جیهانه‌وه‌، له‌پاشا نه‌یان‌توانیوه‌ له‌به‌ر وه‌یشوومه‌ی رۆژگاردا بوه‌ستن، به‌لکو مردوون و له‌ناوچوون. به‌لام زمانی کوردی وه‌ک کیتی (پیره‌مه‌گروون) وه‌ستاوه‌ و سنگی داکوتاوه‌ و، له‌به‌ر هیچ سیلاویکی رۆژگار و گێژه‌لووکه‌یه‌کی چه‌رخ

که چ رهفتاردا نهلهرزیه و دانهچلهکیوه، نهمهش وایزانم لهبهردوو شته:

۱- کوردستان شوتنیککی شاخ و داخاویی زور سهختی کووری وایه که ههرگیز بیتگانه نهیتوانیوه تیتیدا ههلبکا و، بهم بۆنهیهوده گهلی کورد ههرودک خوتنی بهپاکی ماوهتهوده و زمانهکەشی بهچاکی ماوهتهوده.

۲- کورد مهردییهکیان ههیه، دووانیان که له شوتنیک کۆنهوه بهزمانی خویان نهبی قسه ناکهن و، ههرگیز دهست له زمانهکیان ههلتاگرن. نابینیت برا فهیلییهکامان سی سهده ساله له بهغدان کهچی هیشتا زمانهکی خویان فهرامۆش نهکردووه و، لهناو خویاندا ههر به کوردی قسه دهکهن.

ههموو زمانیک که قهلهمهردوی گهوره بوو و، سنووری له یهک دوور کهوتهوه نهخوازهلا که چهه و پرووباری گهوره و شاخ و داخی سهخت و کووریشی تیتدابی ئیتر شتودی زوری لی پهیدا ددبی و، ههر شتویهک چند شتویهکی تری لی دهکهویتتهوده، ئینجا بهم پییه زمانی کوردیش گهلی شتودی لی پهیدا بووه و، نهو شتوانهی که زور له یهک جیا بن شتوهی (لور، ههرامی، ئهردهلان، بابان، بادینان، زازا)یه، لهگهڵ ئەم شتوانه‌دا گهلی شتودی تریشی ههیه، بهلام زور له یهک دوور نین.

بۆ نهودی که شوتنی ئەم شتوانه له کوردستاندا بزانی پتوبسته باس له سنووری کوردستان بکهین و یهک بهیهک شوتنی ئەم شتوانه جیا بکهینهوه.

سنووری کوردستان

سنووری کوردستانی گهوره نهختیک له ژوور رۆ (خلیج)ی فارسییهوه بهدیوی ئیراندا دهست پی دهکا و، بهقهراخ شاری (شیراز) و (نەسفەهان) و (کاشان) و (ههمه‌دان) و (تهوریز) و (خوی) و (ئەریوان)دا ددروا و، بهلای (قارس) و (ئەرزەڕۆم)دا بادهداتهوده و، له خوار ددریای رهشهوه شور دهیتتهوه و، له ژوور شاری (ئەرزنجان)دوه ددروا تا دهگاته رۆی (ئەسکەندەر وونه)، ئینجا دیتته خواردوه به ژوور (حه‌له‌ب)دا تا دهگاته رۆژئاوای (سنجار) و بهروژه‌لاتی (به‌غدا)دا تی ددپه‌ری تا (مەندەلی) و له‌وتیه تا رۆی فارسی.

لق و پۆی زمانی کوردی

زمانی کوردی به چواربه‌ش دابه‌ش ده‌کری:

۱- زازا.

۲- کرمانجی دهسته چهپ (شمالی) که (بۆتانی) و (بادینانی) و (هه‌کاری) و (بایزیدی) و (شه‌مدینانی)یه.

۳- کرمانجی دهسته راست که (سۆرانی) و (بابانی) و (موکربانی) و (ئەردەلانی) و (که‌له‌وری) و (گۆرانی)یه.

۴- لوری که (به‌ختیاری) و (له‌کی) و (فه‌یلی)یه.

به‌م رینگه رۆژئاوای دهسته‌چه‌پی کوردستان ههمووی زازا و دهسته‌راستی له‌گه‌ڵ کوردستانی ناودراست ههمووی (کرمانج)د و، رۆژه‌لاتی دهسته‌راستی ههمووی (لور)ه.

نه‌گه‌ر بمانه‌وی شوتنه‌کانیان یه‌ک به یه‌ک بزانی، به‌م جوړه‌یه: له رۆژه‌لاتی (خانه‌قین)دوه تا (عه‌لی غه‌ربی) له پانی و، له دریتی تا (کرماشان) و (نه‌هاوند) لورده. له (بیجار)دوه تا (گه‌رووس) و (جوانرۆ) و (بانه) و رۆژه‌لاتی (سیروان) ئه‌رده‌لانه. له (شنۆ) و (لاجان)دوه به‌سه‌ر (سابلاخ) و (سه‌رده‌شت)دا تا وه‌کو (میان دوا) موکریانه، له (مه‌ریوان)دوه تا (سیروان) ههرامانه، له (سیروان)دوه تا (زی)ی بچووک باباده، له (زی)ی بچووک‌ه‌وه تا (زی)ی گه‌وره سۆرانه، له (زی)ی گه‌وره تا شاخه‌کانی (هه‌کاری) بادینانه، رۆژه‌لاتی شاخه‌کانی (هه‌کاری) شه‌مدینانه، له رۆژئاوای (زاخۆ)ده تا (ماردین) و (نسی‌بین) به‌پانی و، به‌دریتی له (سیرت)دوه تا (دیرزور) بۆتانه، رۆژئاوای (دیاربه‌کر) به‌(ئورفه) و (خه‌ریوت) و (ده‌رسیم)دوه زازایه.

پیتی کوردی

زمانی کوردی (۲۷) پیتی ههیه:

(ا، ب، پ، ت، ج، چ، ح، خ، د، ر، ز، ژ، س، ش، ع، غ، ف، ق، ک، گ، ل، م، ن، ه، و، ی)
(ث، ذ، ص، ض، ط، ظ) له زمانی کوردیدا نین.

(د) لهسەر دوو جۆرد: (۱) گران وەک: (دار، داو، داش، ددنگ، دنگ). (۲) سووک وەک: (بدد، مەدد، هەناردان، گولودان)، هیندی کەس بۆ جیاکردنەوی ئەم دوو (د)یە لە ژێر سووکەکیاندا (.) یەک دادەنێ، بەلام ئیمە ئەمەمان لەم فەرەهەنگەدا هەلگرت، چونکە ئەو (د) سووکە هەر لە ناوچەی سلیمانی ههیه، جگە لەود کە لەم ڕوودود ههچ مەبەست ناگۆڕێ. (ر) لهسەر دوو جۆرد، (۱) بچووک وەک: (برین، کەر). (۲) گه‌ورد وەک: (برین، کەر). بەلام (ر) یک کە لە سەری وتەود بێ، چونکە هەمیشە هەر گه‌ورە دەبێ بەیەک (ر)ی قەڵەو ددئوسری وەک: (رەنگ، ڕنگ، ڕم، ڕاو، ڕام)

(ل) دوو جۆری ههیه: (۱) سووک وەک: (گول، گەل، کەل). (۲) قەڵەو وەک: (گول، گەل، کەل). (ل) ی قەڵەو نیشانهی (۷)ی لهسەر دادەنری.

(و) لهسەر دوو جۆرد: (۱) وشراو وەک: (بوون، چوون، ڕوون)، ئەم جۆرد بە دوو (و) ددئوسری. (۲) کراود وەک: (بۆن، چۆن، ڕۆن)، ئەم جۆردش نیشانهی (۷)ی لهسەر دادەنری.

(ی) لهسەر دوو جۆرد: (۱) درێژ وەک: (تیر، بیر، بی، زی)، ئەم جۆرد بەدوو (ی) ددئوسری. (۲) کراود وەک: (تیر، دلیر، بێر، کولێر)، ئەم جۆردش نیشانهی (۷) ی لهسەر دادەنری. (۳) خوار وەک:

(قوتیل) - کە ئەم خوارییە هەر لە (ی) هکەود نییە بەلکۆ لە یەککەوتنی (و) و (ی) هکەود پەیا دەبێ، ئەم جۆرد (ی) ددئوسری (۸) ی لهسەر دادەنری.

بۆ ئەوی کە وتە کوردی چۆن دەبێژی و بنووسری و، وتن و نووسین لە یەک جیا نەبێتەود، هەر پیتییک سەری بێ (ه) ی پێود ددئوسری وەک: (پەق، شەل، دەل) تا لە خۆیندەودا نەکرێن بە (پق، شل، دل).

ئەگەر خۆی (ه) ی پێود بوو ئەوا دوو (ه) ی بۆ ددئوسری وەک:

(بەهەه)، هەرودک (ه) ی سەردارێش بە دوو (ه) ددئوسری وەک: (هەرمی، هەنار).

هەر پیتییک بۆری بێ، (و) ی پێود ددئوسری وەک: (قول، کون، کولک) تا لە خۆیندەودا نەکرێن بە (قل، کن، کلک). ئەگەر خۆی (و) ی پێود بوو ئەو حەلە بەدوو (و) ددئوسری وەک: (قوول، پوول، موور)، ئەمە ئەگەر (و) هکە قووچاو بوو. بەلام ئەگەر کراود بوو وەک: (قۆل، پۆل، مۆر) بەیەک (و) ددئوسری، واتە نیشانهی (۷) هکە لە جیتی (و) ی دوو ددئوسری.

(و) ی بۆردار بە دوو (و) ددئوسری وەک: (وورد، ووزد، ووژد) و ئەگەر ئەم (و) د بۆردارد (و) یکی تری پێود بوو ئەو حەلە بە سێ (و) ددئوسری وەک: (وو ون) بەمەعنا خۆین، چونکە ئەگەر بە سێ (و) نەنووسری دەبێ بە (وون) کە مەعناکە جیا.

هەر پیتییک ژێری بێ (ی) ی پێود ددئوسری وەک (سیروان، جیهان) و ئەگەر خۆی (ی) ی پێود بوو ئەو حەلە بە دوو (ی) ددئوسری وەک (سیر، بیر، تیر).

(ی) ی ژێردار بە دوو (ی) ددئوسری وەک (یی) و، ئەگەر ئەم (ی) د ژێردارد (ی) هکی تری پێود بوو ئەو حەلە بە سێ (ی) ددئوسری وەک بلیت (یی ی) کراود زۆرد.

ئەو پیتانە کە ژێری سووکیان ههیه وەک (برنج، ترنج، بزن)، (ی) یان پێود نانووسری.

نووسینی کوردی تا ئیستا یەکی نەگرتوود و، هەر کەسە بە جۆریک ددئوسێ، لەم ڕوودود دوو بیروباودر ههیه:

- (١) هه‌موو وته‌یه‌ک به‌جیا بنووسری وەک (بی خود، بان‌گوش، بان‌گردین، بن‌باخه‌ل، بن‌قۆل، بن‌میچ، به‌جی هیشتن، پی لی هه‌ل برین).
- (٢) هه‌موو وته‌یه‌ک به‌قه‌د ته‌وانا پێکه‌وه‌ بنووسری، وەک: (بێخود، بان‌گوش، بان‌گردین، بن‌باخه‌ل، بن‌قۆل، بن‌میچ، به‌جیه‌هیشتن، پێلی هه‌ل‌برین).
- من نووسینی دوو‌دمم پێ باشتر ده‌بهر گه‌لی شت:
- (١) کورت‌کردنه‌ودی و‌دخت، چونکه‌ د‌دست که‌متر به‌رز ده‌که‌یته‌وه‌ و، زووتر شت ده‌نووسیت.
- (٢) کورت‌کردنه‌ودی نووسراو، چونکه‌ شتێک که‌ به‌نووسینی یه‌که‌م دوو د‌تیر بی، به‌نووسینی دوو‌دم د‌تیر و نیوێکه‌.
- (٣) فارسی- که‌ برای کوردیه‌- به‌ ئیملا‌ی دوو‌دم ده‌نووسری، نابینیت (بێدل)- که‌ له‌ (بی) و (دل) دروست کراوه‌ و، (پیغامبر) که‌ له‌ (پیغام) و (بر) دروست کراوه‌ و به‌مه‌عنا پێغه‌م‌بر و، به‌یه‌که‌وه‌ ده‌نووسرین.
- (٤) ئەم وتانه‌ کاری په‌یو‌بست (مصدری مرکب)ن، واته‌ هه‌رچه‌نده‌ به‌دیه‌ن چه‌ند وته‌یه‌کن و لێک‌دراون، به‌لام له‌ مه‌عنادا یه‌ک وتن، نابینیت؟ (پێلی هه‌ل‌برین) به‌مه‌عنا مبالغه‌‌کردنه‌ له‌ کاریک‌دا، (چاولێقوو‌چان) به‌مه‌عنا به‌خشین و بووردنه‌، (بان‌گوش) به‌مه‌عنا زه‌لامێکه‌ که‌ بان‌ب‌گێری، (بن‌قۆل) به‌مه‌عنا بێ‌چووله‌یه‌کی سی سووچه‌ که‌ ده‌که‌وێته‌ بن ده‌ستی کال‌اوه‌.
- (٥) زانای به‌ناوبانگی کورد (یوسف ضیا‌پاشای خال‌دی) وته‌ی فره‌ه‌نگه‌ کوردیه‌یه‌که‌ی خۆی- که‌ ناوی (اله‌دی‌ه‌ الحمیدیه‌ فی اللغه‌ الکرديه‌)یه‌، به‌ ئیملا‌ی دوو‌دمی نووسیوه‌ وەک: (نیقی‌کرن، هه‌له‌لوک)
- (٦) نووسینی کوردی به‌ ئیملا‌ی دوو‌دم گه‌لی جوانتر و رێک‌پێک‌ ترده‌ له‌ هی یه‌که‌م چونکه‌ ئەو بز‌رب‌زێ ده‌رده‌چێ و هه‌یچی به‌هه‌یچی‌وه‌ نانووسی.
- (٧) ئەم وتانه‌ له‌ لاتینیدا به‌یه‌که‌وه‌ ده‌نووسرین، که‌وابوو تا رۆژیک دی‌ که‌ کوردی به‌لاتینی بنووسری، با هه‌ر له‌ ئیستاکه‌وه‌ پێکه‌وه‌ بنووسرین.

ده‌ستووری زمانی کوردی

ده‌ستووری زمانی کوردی به‌ (سه‌رف) و (نه‌حو)یه‌وه‌ ده‌ستوورێکی ئێجگار دوورود‌رێژه‌، کتیب‌ی‌کی دووسه‌د لاپه‌ر‌دیه‌م تیدا نووسیوه‌. له‌بهر نه‌وه‌ به‌ پێو‌ستم نه‌زانی لێ‌رده‌دا به‌دوورود‌رێژی باسی ئەو ده‌ستووره‌ بکه‌ین، به‌لام ئەو‌دنده‌ی که‌ پێو‌ست بی به‌م فره‌ه‌نگه‌ به‌کورتی باسی ده‌که‌ین.

وته‌ و لکه‌کانی

- وته‌ (کلمه‌) وشه‌یه‌که‌ که‌ مه‌به‌ستێکی بی، وەک (دار، کار، ژن، من، برین، درین).
- وته‌ سی‌ جو‌رده‌: (١) ناو (اسم)، (٢) کردار (فعل)، (٣) پیت (حرف).
- ناو و پیت وتن و، له‌م فره‌ه‌نگه‌دا ده‌نووسرین، به‌لام کردار وته‌یه‌ک نییه‌ که‌ له‌ فره‌ه‌نگی کوردیدا بنووسری، چونکه‌ بنه‌رده‌ته‌که‌ی که‌ کار (مصدرا‌د) ده‌نووسری ئیتر پێو‌ست به‌ نووسینی کردار نییه‌.
- ناو له‌سه‌ر دوو‌ جو‌رده‌: (١) تیک‌را (عام) وەک: (دار، به‌رد، پیاو، ژن، گورگ، مه‌ر). ئەمانه‌ به‌ وته‌ ده‌نووسرین له‌م فره‌ه‌نگه‌دا.
- (٢) تاییه‌تی (خاص) وەک: (نه‌ریان، میروان، کرماشان).

ناوی مرۆڤ نانوسرێ، هەر وەک ناوی دێهات و جێگایانی کوردستان نانوسرێن. مه‌گه‌ر له‌ هه‌لیکدا که‌ نه‌و وته‌یه‌ مه‌به‌ستیکی تری بێ، وەک: (بانه، دووکان، قامیش، گه‌لآله) که‌ له‌ گه‌ل مه‌به‌سته‌که‌ی خۆیاندا ناوی جێگایه‌کیشن له‌ کوردستاندا. له‌م هه‌له‌دا ناوی جێگا که‌ش دهنوسرێ. هه‌روا کردار (فعل) نانوسین؛ مه‌گه‌ر له‌ هه‌لیکا که‌ به‌مه‌عنا ناو (اسم) یش هاتبێ، وەک وته‌ی (بۆ) که‌ له‌ هه‌وامیدا به‌ مه‌عنا‌ی ودردییه‌.

کار (مصدر)

کار له‌سه‌ر پێنج جو‌ره‌: (١) نه‌لفی، (٢) تانی، (٣) دالی، (٤) واوی، (٥) یائی،، چونکه‌ له‌پیش نوونی (کار)د و هه‌میشه‌ یه‌کیک له‌م پێنج پێته‌: (ا، ت، د، و، ی) ده‌بی بێ. ئینجا به‌م بۆنه‌یه‌وه‌ هه‌ر یه‌که‌ی ناو ده‌بری به‌یه‌کیک له‌و پیتانه‌.

(١) کاری نه‌لفی وەک: (برژان، بیژان، پێچان، سووتان).

(٢) تانی وەک: (نوسن، کوشتن، گرتن، که‌وتن).

(٣) دالی وەک: (کردن، بردن، خواردن، مردن).

(٤) واوی وەک: (بوون، چوون، دروون، گوروون).

(٥) یائی وەک: (زانین، روانین، درین، برین).

کار - به‌هه‌ر پێنج جو‌ره‌که‌یه‌وه‌ -یا ساده‌ (بسیط) ده‌بی یا په‌یوده‌ست (مرکب). ساده‌، کاریکه‌ که‌ تاقه‌ وته‌یه‌ک بێ وەک (کار)دکانی پێشوو.

په‌یوده‌ست، کاریکه‌ که‌ دروست کرابێ له‌ دوو وته‌ وەک: (هه‌لمالین، دامالین) یا له‌ سێ وته‌ وەک: (پێ لێ خستن، پیا هه‌لگه‌ران، چاولیقووجان) یا له‌ چوار وته‌ وەک: (پێ لێ هه‌لبه‌رین، جێ پێ لیژبوون، چه‌نه‌ به‌ چه‌نه‌وێستان). ئه‌م په‌یوده‌ستانه‌ تا بتوانین له‌ وته‌ی فه‌ر هه‌نگه‌ که‌ماندا تێکیان ده‌خه‌ین و له‌ نووسیندا به‌تاقه‌ وته‌یه‌ک پیشانیان ده‌دین وەک: (رهبه‌گیر، رده‌هیلبوون، رده‌نگورێس) که‌ (رهبه‌ش) به‌ده‌م (به‌گیر)دوه‌ و (رده‌هیل) به‌ده‌م (بوون)دوه‌ و (رهبه‌نگ) به‌ده‌م (و)دکه‌وه‌ نووسراون.

پارچه‌ی ئه‌م کاره‌ په‌یوده‌ستانه‌، ئه‌وی ئیشوکار ده‌گه‌یه‌نی وەک: (مالین، خستن، گه‌ران، قووجان، برین، وێستان) بێ له‌م وێنانه‌دا پێیان ده‌لێن به‌شی په‌یدایی (جزئی حدی)، نه‌وانی تر وەک: (هه‌ل، پێ لێ، پیا هه‌ل، چاو لێ، پێلێ هه‌ل) پێیان ده‌لێن: به‌شی په‌یوده‌ستی (جزئی ترکیبی).

به‌شی په‌یوده‌ستی له‌ پێشه‌وه‌ ده‌بی وەک: (هه‌لکردن)، له‌ دواوه‌ ده‌بی وەک: (کردنه‌وه‌)، له‌ هه‌ردوو سه‌رده‌ود ده‌بی وەک: (هه‌لکردنه‌وه‌).

نه‌و به‌شه‌ په‌یدایییه‌ی که‌ له‌ دواوه‌ ده‌بی هه‌میشه‌ (و) یک ده‌بی له‌ ناودندی دوو (هه‌)دا وەک: (هاتنه‌وه‌، چوونه‌وه‌، خواردنه‌وه‌) و، ئه‌م (هه‌ و هه‌)یه‌ هه‌میشه‌ یه‌کیک له‌م سێ مه‌به‌سته‌ ده‌گه‌یه‌نی:

١- گه‌رانه‌وه‌ (عودت) وەک: (هاتنه‌وه‌، چوونه‌وه‌) بۆ شوێنیک که‌ له‌وه‌وپیش لێ بووبیت.

٢- کردنه‌وه‌ (تکرار)ی کاریک وەک: (دانێشتنه‌وه‌، هه‌ستانه‌وه‌، نوسته‌نه‌وه‌).

٣- به‌ره‌ به‌ره‌ (تدریج) و هێواشی وەک: (خواردنه‌وه‌)ی شتی شل قوم قوم و، (چوونه‌وه‌)ی به‌فر به‌ره‌ به‌ره‌ و، (بردنه‌وه‌)ی یاری که‌م که‌م و به‌ دزه‌ دزه‌.

ئه‌م به‌شه‌یان - واته‌ ئه‌وه‌ی که‌ به‌شی په‌یوده‌ستییه‌که‌ی له‌ هه‌ردوو سه‌رده‌ود بێ- به‌ وته‌ ناسرێ و، له‌ فه‌ر هه‌نگه‌ که‌دا نانوسرێ، چونکه‌ ئه‌مه‌ به‌ده‌ستووریکی تێکراییی ده‌زانرێ.

نه‌و به‌شی په‌یوده‌ستییه‌ی که‌ له‌ پێشه‌وه‌ ده‌بی، له‌سه‌ر ده‌ستوور و باوێکی تایبه‌تی نییه‌، به‌لکو له‌سه‌ر بیسته‌ و، چه‌ند وته‌یه‌کی

تایبه تین که پیش هیندی کار ده که ون. ئەو وتانه ئەمانەن: (دا، را، هەل، لی، تی، ری، رۆ، راو، سەر، پیا، تیا، پی، تیک، پیک، هتی، جتی، فری، پتو، به جتی، ری پی، پی لی، روولی، رووتی، رووهل، چاو لی، سەر لی، پی لی دا، پی لی هەل، پی لی وەر).

په یو دستی	په یو دایی	په یو دستی	په یو دایی	په یو دستی	په یو دایی
دا	هینان	را	هینان	هەل	هینان
دا	هاتن	را	هاتن	هەل	هاتن
لی	که و تن	پیا	که و تن	تی	که و تن
لی	دان	پیا	دان	تی	دان
تیک	دان	سەر	دان	پی	دان
تیک	خستن	سەر	خستن	پی	خستن
رۆ	چوون	ری	که و تن	به جتی	هینان
رۆ	کردن	ری	خستن	به جتی	هیشتن
راو	نان	هتی	نان	فری	دان
رووتی	کردن	روولی	نان	پی لی	خستن
ری پی	بردن	تیا	چوون	پی لی	نان
ری پی	گرتن	تیا	مان	پتو	بوون
چاو لی	قووچان	پیک	هینان	پتو	کردن
پی لی دا	گرتن	پی لی هەل	برین	روو لی وەر	گیران
پی لی وەر	گیران	سەر لی	بادان	چەنە بە چەنە	وێستان

ئەم بە شە په یو دستیانە هیندیکیان بە تەنیا مەبەست (معنی) دارن و، هیندیکیان مەبەستیان نییه، ئینجا هەر کامیکیان بی که لە گەل بەشی په یو دایدا یەک که و تن، زۆر جار مەبەستیکی تر ددگە یەنن که جیاوازد لە مەبەستی بە شەکان وەک: (سەر خستن، راکردن) ئیستا لە یە که مددا (سەر) مەبەستیکی هەیه، (خستن) یش مەبەستیکی هەیه، بەلام که لە یەک دران مەبەستەکیان ددبی بە مە که یە کتیک لە نزمییه که و د شتیک بخاتە بەرزیهک.

لە دوو مددا (را) مەبەستی نییه، (کردن) مەبەستەکی ئە مەیه که کاریک بکهیت، بەلام که په یو دست کران مەبەستەکیان ددبی بە هەر راکردن، ئینجا ئەمانە به و تە دادەنرین و لە فەر هەنگدا ددوو سرتین. زۆر جار یش مەبەستی په یو دستە که هەر مەبەستی پارچە کانییتی و مەبەستیکی زیاد ناگە یەنن وەک:

(چوونە بازار) ئە مە به و تە دانانری.

په یو دست یا ناشکرا (صریح) یە یا بریتی (کنایه) یە، ناشکرا ئەودیه که مەبەستیکی راست و ردوانی بی، بریتی ئەودیه که لە لاود مەبەستیکی بگە یەنن وەک: (ددست درێژ، ددست بلۆ، ددست سپی).

زمانی کوردی زۆر ددولە مەندە بە بریتی و، هەر زمانیکی وابی ناسکتر و بە نەزاکە تترین زمانە، یە کتیک ئە گەر ورد ببیتە و د و تە ی (بە ددستگرتن، ددست بە ئاو گە یاندن) تی ددگا که زمانی کوردی چەند نازک و بەرزە. لە بەر ئە مە هەر چیکمان ددست که و تبی لە بریتی کۆمان کردو و دتە و د، لە گەل و تە دا به ریزکراوی نویسومانن.

کاری ریشه‌یی و ده‌ستکردی

کاری ریشه‌یی (اصل) کاریکه که له بنه‌رەتدا هەر کاریی و، به‌هۆی هیچ جوړه شتیکه‌وه نه‌بووبی به‌کار وەک نه‌و کارانه‌ی پیشوو. کاری ده‌ستکردیی (جعل) ی ناو یا سیفه‌تیکه که به‌پاشه‌که‌یه‌ود (یی) یا (یتی) یا (ینی) یا (نایه‌تی) یا (هتی) بنری وەک نه‌م وینانه‌ی خواردوه:

ناو	کار	کار	سیفه‌ت	کار	کار
پیر	پیری	پیرییتی	چاک	چاکی	چاکییتی
کور	کورپینی	کوریتی	سوور	سووری	سووریتی
دوژمن	دوژمنیتی	دوژمنایه‌تی	جوان	جوانی	جوانیتی
دۆست	دۆستی	دۆستایه‌تی	باش	باشی	باشیتی
پیاو	پیاوده‌تی				
ژن	ژنیتی				

هەر وته‌یه‌ک نه‌گەر خۆی به‌کارده‌هینرا و له‌گه‌ڵ (بوون) یا (کردن) یا هەردووکیشیاندا به‌کار ده‌هینرا، نه‌و وته‌یه هەر خۆی به‌و وته‌ ده‌ناسری و له‌سه‌ری دێردوه‌ دهنووسری و له‌گه‌ڵ (بوون) و (کردن) له‌ناو راڤه‌که‌یدا دهنووسری وەک: (بچووک، بچووک‌بوونه‌ود، بچووک‌کردنه‌ود) و (ناشکرا، ناشکرا‌بوون، ناشکرا‌کردن). به‌لام نه‌گەر وته‌که خۆی به‌ته‌نیا به‌کار نه‌ ده‌هینرا و هه‌میشه له‌گه‌ڵ (بوون) یا (کردن) یا هەردووکیاندا به‌کارده‌هینرا، نه‌و حه‌له له‌گه‌ڵ (بوون) و (کردن) دا به‌وته ده‌ناسری و له‌سه‌ری دێردوه‌ دهنووسری وەک: (ته‌می بوون) و (ته‌می کردن) چونکی (ته‌می) به‌ته‌نیا نه‌بیستراوه.

یاخۆ به‌ته‌نیا به‌کار ده‌هینرا و له‌گه‌ڵ (بوون) و (کردن) یشدا به‌کار ده‌هینرا، به‌لام له‌گه‌ڵ (بوون) و (کردن) دا مه‌به‌ستیکی تریان بووه‌ بێجگه له مه‌به‌سته‌که‌ی خۆی. له‌م حه‌له‌شدا هەر به‌جیا و له سه‌ری دێردوه‌ دهنووسری وەک: (به‌خت بوون) و (به‌خت‌کردن) که مه‌به‌ستیکی بریتییان هه‌یه که له (به‌خت) دا نییه. زۆر جار راڤه‌ی وته‌یه‌ک ده‌که‌ین به وته‌یه‌کی وا که دوو سی مه‌عنای هاتووه، وەک راڤه‌ی (وژاردن) به (بژاردن). نه‌مه مه‌عنای وایه که نه‌و وته‌یه‌ش نه‌و دوو سی مه‌عنایه‌ی هاتووه.

بۆ ریزکردنی وته‌ی نه‌م فهره‌نگه، له پیتی یه‌که‌مه‌وه تا پیتی دوایی به‌رچاو خراوه، هەر وەک پیتی سه‌ر و بۆر (اعراب) یش به‌رچاو خراوه. به‌م ڕدنگه وته‌ی (ناژاژک) له پیش (ناژاژی) یه‌ود و، (ناژاڵ) له پیش (ناژاوه) و ده‌نووسراوه. (ل) ی سووک له‌به‌ر نه‌مه‌ی بی نیشانه‌یه پیش (ل) ی قه‌له‌و خراوه و به‌م ڕدنگه نووسراوه: (گول) ئینجا (گول) ئینجا (گول) ئینجا (گول). یاخۆ (پچکۆله) ئینجا (بچکۆله) و (بچکه‌له) ئینجا (بچکه‌له). هه‌روا (و) ی سووکی بی نیشانه پیش (و) ی نیشانه‌دار خراوه و به‌م ڕدنگه نووسراوه: (کون) ئینجا (کۆن) و (قول) ئینجا (قۆل). به‌م ڕدنگه هه‌موو خۆینده‌واریک زۆر به‌ئاسانی ده‌توانی هه‌موو جوړه وته‌یه‌ک له‌م فهره‌نگه‌دا بدۆزیته‌وه به بی گێروگرفت.

نیشانه‌کانی نه‌م فهره‌نگه

هه‌موو وته‌یه‌ک له سه‌ری دێردوه له‌ناو دوو که‌وان () دا نووسراوه، ئینجا نه‌گەر وته‌که کوردی نه‌بوو به‌م ڕدنگه له زمانیکی ترده‌ و ده‌رگیرابوو نه‌وا له‌لای راستی که‌وانه‌که‌وه نوخته‌یه‌ک دادهنری.

هەر وته‌یه‌ک هه‌ورامی بی (ه) بادینانی بی (با) زازا بی (ز) نه‌رده‌لانی بی (د) لو‌ر یا له‌ک یا فه‌یلی بی، (ل) له ته‌نیشتی

چەپەوێ ددوووسری، موکریانی و پشدهری و ههولیری و گهلێ شوینی تر وهک وتهی خۆمان- که کرمانجییه- هیچی بۆ نانووسین، چونکه زۆر لهیهک جیانین.

ئهگەر وتهکه دووسی مهبهستی بوو ههر مهبهستی هی شوینییک لهم شوینانه، ئهو حهله ئهم نیشانانه له دواي کهوانهکهوه نانووسری بهلکو له دواي تهواوبوونی مهبهستهکهوه ددوووسری و، ئهگەر دوو یا سی مهبهست هی شوینییک بوو لهو شوینانه ئهو حهله بۆ ههر مهبهستییک نیشانهکه ددوووسریتهوه.

زۆر له وتهکان گهلێ مهبهستیان بۆ نووسراوه، ئینجا ئهگەر له ناودندی مهبهستهکاندا (.) دانرا ئهوه مهبهستیکی تره و، ئهگەر (!) دانرا ئهوه له جیتی وتهی (دهبیتری) بهکار دینری و، وینهیهکی بهکارهینانی ئهو وتهیه نیشان ددها و، ئهگەر (،) دانرا ئهوه بهستنهودی وتاریک به وتاردهکی پیشوووه دهگهیهنی.

زۆر سوپاس بۆ کاک (مهلا محهمهدی کوردی) که لهم فهرههنگهدا زۆر یارمهتی دای، جارێ جگه لهودی که سی جار بۆ نووسیومهتهوه له سهروهه تا خوار، له وته دۆزینهوه و مهبهست لیکداندهوشدا زۆر یارمهتی داوم، بهراستی یارمهتییهکهی شایانی سوپاس و ستایشه.

ههروا سوپاس بۆ ئهو دوست و برادرانهی که یارمهتیان داوم و تهیان بۆ ناردووم نهخوازهلا کاک شاکر فهتاح و جهمال نهبهز که ئهویان (١٥٠) وتهی پشتکۆده و، ئهمیان (٤١٥) وتهی کوردی سووریهی بۆ ناردووم.

محهمهدی خال

٣٠-٨-١٩٥٩م ٢٦-١-١٣٧٩هـ

(١) سهردتای فهرههنگی (الیاس انطوان الیاس).

(٢) نشأة اللغة عند الانسان والطفل.

(٣) نشأة اللغة عند الانسان والطفل.

(٤) نشأة اللغة عند الانسان والطفل.

(٥) القضية الكردية نووسراوی دکتۆر (بهلهج).

(٦) القضية الكردية.

(٧) سهردتای فهرههنگی شه مسه دین سامی.

(٨) سهردتای فهرههنگی شه مسه دین سامی.

ئا: پىتىكە لە ودرامى كەسىكدا بەكاردينرى كە بانگت بكا، يا
پرسيارىكت لى بكا، بەم ڤەنگە بلىت: تو خويندووته؟ توش
دەلىيت: (ئا)، واتە خويندوومه. پىتى ورياكردنه وه.
(ئا): ودره پىتى سەرسامى. (ئا) لە ودرامى كەسىكدا كە پىت
بلى فيسار كەس مرد.

ئاغا: (ئا) محەمەد واتە ئاغا محەمەد (د).

ئائىل: ز. ناپەدوا.

ئائىلوون: ز. زۆردارىكردن.

ئائىلى: ز. سەم و زۆردارى.

ئاب: مانگى هەشتەم لە سالى رۆژى لە ناوەندى تەممووز و
ئەيلوولدا كە سى و يەك رۆژە و، تا بىست و يەك رۆژ لە
كەلووى شيردايه، لەود بەدوا دەچىتە كەلووى سونبوله.

ئابجى: د. خوشك.

ئابخانى: ئاودەستخانى.

ئابدەست: ئاودەستخانى.

ئابدەستخانى: ئاودەستخانى.

ئابروو: شەرم: فيسار كەس زۆر بى (ئابروو) و، واتە زۆر بى
شەرمە.

ئابروو و بردن: ريسواكردن.

ئابروو و چوون: ريسوايوون.

ئابوورى: پاشەكەوتى.

ئابوونە: بەشداربوون لە رۆژنامە و گوڤاردا.

ئاپ: ز. مام.

ئاپۆ: ز. خال.

ئاتاج: نەدار و داماو.

ئاتاجى: نەدارى و داماو.

ئاتر: د. ناگر.

ئاتوون: ز. توونى حەمام.

ئاتەشپەرست: كەسىكە كە ناگر بپەرستى.

ئاتەشخانى: جىگای ناگرى سەماوەر و حەمام.

ئاتەشكەدە: جىگای پەرستى ناگر.

ئاتەشگا: جىى ناگرى ناگرپەرست. كىتۆكى سەختە لە جوانرۆ.

ئاتەشەك: جوړه برينىكى زۆر پيسه ئەندام دادەوه شىنى. ناگرە
(د).

ئاتەشى: مەردوومى زۆر توورە و ترۆ. جوړه گولتيكه لە گولەباخ
سوورتره بەلام ئەم بۆنى نىيە.

ئاتەك: تەنىشت.

ئاتى: د. زىر.

ئاجگى: ز. بەخيل.

ئاجيل: د. چەرەسىكە كە لە كۆبوونەودا دادەنرى بۆ خواردن.

ئاخ: وشەى داخ و خەفەت لە كاتى ئازار و ئىشىكى ئەندامى، يا
خەفەتتىكى دەروونىدا بەكاردينرى. خاك (ز).

ئاخاتى: ز. ئاغايەتى.

ئاخافتن: قسەكردن (ز). ئاخاوتن.

ئاخاوتن: لنگدانى ولاخ و گىترانى.

ئاخايۆك: ز. بەيەكىك دەوترى كە حەزى لە گەورەيى بى بەبى
ئەوێ كە لى بى.

ئاخبان: ز. گلەبان.

ئاخپۆل: ز. قور هەلشيتلان بۆ سواغ و قورەكارى.

ئاخچەباش: گىايەكى بەهاريە گەلاى وەك ياسەمەن وايە دەكرىتە
ناو دۆكولىووه.

ئاخر: ئىتر- (ئاخر) بلىم چى. دوايى شت: سەد سال بژىت
(ئاخر) هەر دەمرىت.

ئاخرەكە: ز. جوړه مېشوولەيهكى زۆر وردى بەئالتۆشە.

ئاخرەمىن: دواترىنى شت.

ئاخرى: لە دوايىدا: نەمدەويست بچم بەلام (ئاخرى) هەر چووم.

ئاخسبات: ز. پازدە رۆژەى دوايى مانگى شوبات.

ئاخش: ز. ئۆخەيش.

نارام گرتن: ئوقرد و دان به خوداگرتن.
 نارام هه لگيران: نه مانى ئوقرد.
 ناران: د. زه ميني نه رمان.
 ناراندن: ز. ئيش و نازار.
 ناراو: نۆرديه ك له كه فاو و سابووناو كه بهرگ و كالای پى دەشۆردرى.
 نارایش: جوانى و رازاودى شت: فیسار كهس به (نارایش) د.
 نارایشت: نارایش.
 نارایشدان: رازاندنه و جوانکردنى شت.
 نارایشکردن: نارایش دان.
 نارایشكه: نافرديتیه كه نارایشى خوى بدا. نافرديتیه كه نارایشى نافرديتى تر بدا.
 نارایشگه: د. كه ستيكه كه نارایشى يه كيتكى تر بدا.
 نارخاڤك: ز. جۆره ناوساجى و كوليرديه كه كه شكر و رۆنى لى درابى.
 نارد: هارواوى دانه وىله.
 نارداوئىژ: ئەو ئاردديه كه بهرداش له سوورانه و ددا فرى ددا.
 ددم و پل: فیسار كهس (نارداوئىژ) تىكى خوش يا ناخوشى هيه، واته دراوى قسهى خوش يا ناخوشه.
 ئاردپيچ: ز. جۆره حهلوایه كه له ئارد دكرى.
 ئاردكيش: دارىكى دريژ تهخته يه كى پانى به سهرده و ديه، ئاشه وان ئاردى پى راده كيشيته دواوه.
 ئاردمالك: شتيكه له دواى ته و او بوونى باراش ددوروشتى بهرداشى پى ددمالك ريته و ده.
 ئاردن: ه. هيتان.
 ئارد و رۆن: د. ئاردهوا.
 ئاردوو: ز. ئاگر كه وتنه و ده.
 ئارده باره: ئارد تيكه خاودن باراش به خوشى خوى ديدا به ئاشه وان و بوى دهكاته ناو (قوولكه) و ده.
 ئارده شان: ئارداوئىژ. شتيكه ئارد له بهرداش دوور ده خاته و ده له كاتى هارپيندا (د).
 ئارده مشار: ئارد تيكه كه له دهمى مشار دهكه و يته خواره و ده.
 ئاردهوا: په لئوله.
 ئارده واره: ئارده باره.
 ئاردى: ز. ئاردهوا.
 ئاراسته: شتيكه كه بهرامبه به شتيكى تر كرابى، (ئاراسته كردن) بهرامبه ركردنى شتيك به شتيك بۆ تيگرتنى.
 نارۆ: د. نه مړۆ.
 نارزدن: ز. ئيسقانى چه ناگه.

ناخله: ليتوارتيكه كه به گردى شتيكدا دروست بكرى له قور يا شتيكى تر. خه رمانه ي مانگ.
 ناخله دان: كۆبونوه به گردى. پيچ خواردنى مار.
 ناخليف ز. خاكه ليتوه.
 ناخليفه: با. ناخليف.
 ناخين: ترنجاندن و په ستاوتنى شتيك له ناو شتيكى تر دا.
 ناخۆ: وته ي پرسيار: (ناخۆ) كه ي رۆژمان لى بيتته و ده؟
 ناخوا: ناخۆ.
 ناخور: ئيتىر.
 ناخوران و بخوران: پشتوى و ئاشوب له ولاتدا.
 ناخور: ناخله يه كه له قور دروست دكرى به بهرزييه و ده بۆ نه و ده ي كه ولاخ ئاليكى تيدا بخوا. تهويله (ز).
 ناخوون: پيشه و اى ئاينى شيعه.
 ناخويرك: ز. ئاخركه.
 ناخه فتن: ناخافتن.
 ناخ هه لكيشان: وتنى ناخ له خهفه تدا.
 ناخيز كردن: ههستان و چوون بۆ شوتنيك.
 ناخيه: د. ئەو سنگه يه كه له ته نيشته ئاخوړه و ده دده كوتري.
 ناخين: ز. ناخ هه لكيشان.
 ئادار: مانگى نازار.
 ئادان: ز. زهوى به پيت.
 ئادانى: ز. به پيتى زهوى.
 ئادووده: ز. قاميش تيكى دريژه ئاسنيك به نوو كه كه يه و ده به بنميچى خانووى پى پاك ده كريتته و ده.
 ئاده كردن: ز. پاك كردنه و ده.
 ئادهم: باپيره گه و ره ي ئادهمى.
 ئادهمى: نه ته و ده ي ئادهم.
 ئادهم يازاد: ئادهمى.
 ئادى: ه. نه وان.
 ئاديان: ز. تيره يه كه له ناوچه ي بهر وار.
 نار: ئاگر. ئارد (ز).
 نارا: ناوچه و مهيدان: فیسار كهس له م (ئارا) يه دا نيه.
 وته يه كه دهنووسى به دواى هيندى وشه و ده، مه به سى نارایش و جوان كردن ده گه يه نى: فیسار كهس به زم (ئارا) يا مه جليس (ئارا) يه.
 ئاراستن: ز. خستنه پشتگوى.
 ئاراش: ز. ئاراو.
 نارام: ئوقرد و دان به خوداگرتن.
 نارامگا: شوتنيكه كه مهردووم ئارامى تيدا بگرى. برىتييه له گۆر: نه مه (ئارامگا) ي فیسار كه سه واته گۆرى نه و ده.

- ئارزى: ز. ئارەزىو.
- ئارزىنگ: دارىكە وەك بەلالووك داردەستى لى دروست دەكرى.
- ئارسم: ز. ھەلامەت.
- ئارسمى: ز. كەسىكە كە تووشى ھەلامەت بووبى.
- ئارگا: ھ. ئاگردان.
- ئارگۆن: ز. شتىكە كە ىرەنگى وەك ىرەنگى ئاگر وابى.
- ئارمانج: ز. ئامانج.
- ئارموش: ئاورىشم.
- ئارنگ: ز. جۆرە نەخوشىيەكە تووشى بىزىن و مەرى دەبى.
- ئارۆ: ھ. ئەمرو.
- ئاروانە: ز. حوشترى مېتى چوار سالانە.
- ئاروفتە: د. تەنراوئىكە كە چووبى و تانوپوى دەرەكە وتبى. دىوارى داپووخا.
- ئارۆك: ز. جۆرە كەفتەيەكى پانە وەك كولىرە لە ساودە و گەمەكوتەو دروست دەكرى.
- ئاروو: ز. خەيار.
- ئارووشك: ز. پىزمىن.
- ئاروئى: ئاروو.
- ئارھان: ز. ئازار بەھوئى ئاگرەودە.
- ئارھاندن: ز. داخكردن.
- ئارھايى: ز. ئازارىكى ھەمىشەيىيە لە ئەندامىكدا.
- ئارەزىو: وىستى شتىك و دل بۆچوونى، (ئارەزىو كەردن) ھەزكردن لە شت و دل بۆچوونى.
- ئارەزىو مەند: كەسىكە كە زۆر دلى بە شتىكەودە بى.
- ئارەزىو مەندى: زۆر دلبوون بە شتىكەودە.
- ئارەق: ئاوتىكە لە بن سووى ئەندامى گىياندارەودە دىتە دەرى لە گەرمەندە. ئاوتىكى سىپى پوونە بەجۆرىكى تايىبەتى لە ھىندى شت دەگىرى و، گەلى جۆرە ھىندىكىيان سەرخوشى دەدەن.
- ئارەقخۆر: كەسىكە كە ئارەق خواردنەودە كەردى بەخو.
- ئارەق دەردان: ئارەق كەردنەودە.
- ئارەق فرۆش: كەسىكە كە ھەر ئارەق بفرۆشى.
- ئارەق كەردن: كەردنى ئارەقى زۆر لە نەخوشىي گرانە تادا و، لەش سووكبوون و ىزگار بوون لىتى.
- ئارەق كەردنەودە: ھاتنە دەردەودە ئارەق لە ئەندام.
- ئارەق گەرتن: گەرتنى ئارەقى ھىندى شت بەجۆرىكى تايىبەتى.
- ئارەق گىر: ژىرىزىن.
- ئارەقە: ئارەقى جەستە. مەھارى ولاخ.
- ئارى: ئەرى.
- ئارىخ: ز. مېخ زىجىرىكە كە ولاخى پى دەبەستىتەودە.
- ئارىنج: ز. جۆرە دومەلىكە لەبن باخەل دى.
- ئارىنۆك: لەتكەنۆك.
- ئارى: ز. خۆلەمىش. بەشكىكى زۆرە لە ئادەمىزادى سىپى پىست كە كوردىش دەچىتەودە سەرى ئەو.
- ئارى: پىتى سەرسوورىمان.
- ئارى: لە وەرامى يەككىدا كە بلى من ناخوئىم.
- ئاز: ز. ئازا. راست. ساخ.
- ئازا: گىياندارى نەترس. گىياندارى خىرا لە كارىكدا: (ئازا) كە، واتە خىرا كە. گۆزى ساخى پى.
- ئازاد: سەربەخۆ.
- ئازادخوا: ئازادخوا.
- ئازادخوا: كەسىكە كە ئارەزىو سەربەخۆبى بى.
- ئازادخواھى: ئارەزىو كەردنى سەربەستى.
- ئازادخوايى: ئازادخواھى.
- ئازادكەردن: خوشبوون لە يەككىكە كە مافىكت بەسەربەودە بى، بەرەلەكەردنى بەندەيەك كە كىرىتت بەرەنگىكى وا كە ئىتر بىتوانى ئىش بكا بۆ خۆى.
- ئازادە: ئازاد. فىسار كەس (ئازادە) يە، واتە سەربەستە.
- ئازادى: سەربەستى و سەربەخۆبى.
- ئازادىخوا: ئازادخوا.
- ئازار: ئىشى ئەندام. مانگى مارت كە سى و يەك پۆژە.
- ئازاردان: ئىش گەيانەن بە شتىك.
- ئازارسى: د. دەردەبارىكە.
- ئازالە: د. سوختى زستان.
- ئازايى: نەترسى و بىباكى لە شت.
- ئازاندن: ز. ئازاردان.
- ئازرى: ز. بىرىكە كە كىمى تى زابى.
- ئازنگ: ز. خانوويەكە كە لەسەر يەك تاویرەبەرد دروست كرابى.
- ئازوباز: ئوبال: (ئازوباز) ى تۆم بە مل.
- ئازوبەزە: ئازوباز.
- ئازووخە: پى بىرىكە كە ھەلگىرى بۆ خواردن.
- ئازووقە: ئازووخە.
- ئازەب: عازەب.
- ئازەپ: ز. بەندەى زەر خرىدە.
- ئازىز: خوشەويست.
- ئازاژك: باوئىشك.
- ئازاژى: ئازاژك.
- ئازال: مەرى و ماللات و گا و گوتال. سەوزەگىا و لەودەپ.
- ئازالدار: خاودن ئازال.
- ئازان: د. پولىس.

ناژاوله: د. ناژاود.	ناسمانی: جوړه رهنګیتکی شینی کاله.
ناژاود: پشوی و ناکوکی.	ناسمین: ز. یاسه مهن.
ناژنی: ز. مهله کردن.	ناسن: جوړه کانیکه له زدوی دا ددردهیتری و به ناگر قال ددکری و گهلی شتی لی دروست ددکری.
ناژنین: چیلکه کردن به ناوهدنی داند. سووژن کردنی زور به شتیکدا، داخستنی ددرگا: ددرگا (ناژنه) واته دایخه.	ناسنجاو: قاپ و قاچاخی مسین.
داکهدنی کالا: کراسه کم (ناژنی) واته دام کهند (ل).	ناسندرک: درکه ناسینه.
ناژو: ز. شوین پی هه لگرتن.	ناسنفرین: د. موقناتیس.
ناژوتن: ز. هه لکوتانه سهر شتیک.	ناسنگهر: که سیکه له ناسن شت دروست بکا.
ناژودان: له ودراندنی ناژال به شهو: نهو رانه (ناژو بده).	ناسنگهری: خه ریکوون به پیشه ی ناسنه ود.
ناژووان: لیخوپین.	ناسنی سارد کوتان: بریتیه له خه ریکوون به کاریکه ود که تیایدا سهر نه که ویت.
ناژوین: بلاوونه وهی شتیک له شوینیک: نهو رانه لهو پاوه نده دا (ناژین) بوود. هارین.	ناسنی: شتیکه له ناسن دروست کرابی.
ناژینه: د. چه چه قه ی ناش.	ناسینه: ناسنین.
ناس: جوړه مقه بیایه که قوماری پی ددکری.	ناسو: مله. جیگای هه لاتن یا ناو ابوونی روژ و مانگ و نه ستیرد.
ناسا: پیتیکه به ههر ناویکه وه نرا ددیکا به (مُشَبَّه به): نه ریمان (ناسا) نازا به، واته وک نهو نازا به.	نارمایی: رووناکی.
ناسان: کاری سووکی بی گیروگرفت.	ناسوک: سیبهر.
ناسانه: جیتی کهوش داکه ندن له بهر ددرگادا.	ناسوگه: ناسو. نهوپه ری هه نای چاو له ناسودا (د).
ناسانی: سووکی و بی گیروگرفتی کاروبار.	ناسووده: گیاندار بی خه فته تی هه ساود.
ناساو: هه. ناش.	ناسووده بی: بی خه فته تی.
ناسایش: هه سانه وه و نارامگرتنی گیاندار. بی ناژاودی.	ناسهر: د. بهری کالا. په راویزی کهوا.
ناسایی: ناسا: خوت (ناسایی) داوینم لی کرد به لادا.	ناسیاو: ناش.
ناست: عاست.	ناسیاوان: ناشه وان.
ناستان: ناسانه.	ناسیاو بازی: د. ناشه به تهن دوورد.
ناستانه: ددرمال: خوی خسته (ناستانه) که ت.	ناسیو: چورتم و چه پووکی روژگار.
ناستن: د. هیشتنه وه.	ناش: جیتی هارینی دانه ویله و کرد. شو: نه م کالایه به (ناش) د، واته شودارد. چیشیت (د).
ناسته ر: ناسهر.	ناشاخه: میوه ی کونی رزیو.
ناسته م: عاسته م.	ناشانه: ددیه کی مزی ناشه که ناغا له خاودن ناشی ددسینیت به ناردی یا به دراوی.
ناسرم: هه لامه ت.	ناشگیر: تالانکردنی ناش له لایه ن جهر ددود.
ناسرمه: د. تیلمه یه کی پانه له کورتان ددکه ویته سهر کلکی ولاخ.	ناشوون: ز. ناشتبوونه ود.
ناسک: گیانداریکی چاوردهی جوانی خیرایه له (مهردسور) پچووکتره.	ناشبه تال: وتهیه که ناشه وان به ددنگی بهرز ددیلتی له کاتیکدا که ناشه که ی دانی نه مابتی بو نهودی که باراشی بو بهرن.
ناسکه زدربنه: شتیکه له وینه ی ناسکیتی پچکوله له پهرو دروست و ردن گاوردنگ ددکری، مندال یاری پی دکات.	ناشپه ز: د. چیشته کهر.
ناسمان: لای ههره ژوورووی سهرت.	ناشپه زخانه: د. چیشته خانه.
ناسمان و رتسمان: وتهیه که به کاردینری بو جیاوازی و دووری دوو شت له یه که وه: نه مه و نه وه (ناسمان و رتسمان) د واته زور له یه که وه دوورن.	ناشت: که سیکه که له گه لتدا رتیک بی، (ناشتبوونه ود) یه ک که و تنه ودی دوو کهس له دوا ی ناکوکیان.
ناسمانه: مه لاشو له ناو دده مه وه. بنمیچ.	ناشتکردنه وه: یه که خسته وه دی دوو کهس له دوا ی ناکوکی.
	ناشتینی: ناشتی.

ناشتی: ریکی و دوستایه تی.
 ناشتیخواز: که سیک که هزی له ناشتی بی.
 ناشچی: ناشپه ز.
 ناخانه: چیشخانه.
 ناشدار: د. شتی شودار.
 ناشدۆل: ناشه تال.
 ناشرمه: هیشرمه.
 ناشک: ز. معده.
 ناشکرا: شتی دیاری نمایان.
 ناشکرا بوون: دهرکه و تنی شتی نادیار.
 ناشکراکردن: دهرخستنی شتی نادیار.
 ناشگێر: ئەندازدیه که له ئاو که ناش بگێرێ.
 ناشماست: د. دۆکولیو.
 ناشنا: ناسیاوی تیکه ل.
 ناشناس: د. ناشنا.
 ناش نانهود: دروستکردنی ناش و خستنه گهری.
 ناشنا و روشنا: که سانیکن که تیکه ل بن له گه لندا.
 ناشنایه تی: شناسی و تیکه لی.
 ناشنایی: ناشنایه تی.
 ناشۆ: د. پشیوی.
 ناش و پاشو: قسه ی شرم بزم.
 ناش و ماش: وتهیه که مندالان به کاری دههینن له کاتی قسه
 برینه و دیاندا له گه ل یه کتری.
 ناشووب: جهنگ و کیشه ی گه وورد.
 ناشووبگێر: که سیکه که زۆر ناشووب هه لگێرسیتنی.
 ناشووبگێران: ناشووب نانهود.
 ناشووب نانهود: هه لگێرساندنێ ناشووب.
 ناشوورن: ز. به نیکه دهمی جهوالتی پتی ددرووی.
 ناشودستا: که سیکه که وهستابتی له سازکردنی ناشدا.
 ناشه به ته ندوورده: یاریه کی دوو دهسته ییه، دهسته یه کیان به پتیه
 سه ر به یه که وود دهین و یه کیکیان پاسیان دهکات و،
 دهسته که ی تر له ددرفه تدا باز ددهنه سه ر کۆلیان تا تی
 دهکه ون.
 ناشه به ته ندووروی: ناشه به ته ندوورده.
 ناشه ته ندوورده: ناشیکه نیوه که ی وهک ته ندوور وایه به به رد و
 قسل دروست ده کری بۆ ئه و دی که به ئاویتی که م بگه ری.
 ناشه ته ندووروی: ناشه ته ندوورده.
 ناشه قان: ز. ناشه وان.
 ناشه وان: که سیکه که هه میشه به سه ر ناشه وود بی و باراش لی
 بکا.

ناشتی: ز. کویره ودری.
 ناشیر: که سیکه باراش کۆکاته وه و بیبا بۆ ناش بۆ هارینی.
 ناشیفکر: ز. هه لکۆلینی بنکی سه وزایی و کشتوکال بۆ
 به هیزبوونی.
 ناشیگه: ز. شوینی سه ختی رهق له زهوی.
 ناشیو: د. قورت و به لا.
 ناغا: وتهیه که که به هیندی پیاوی گه وره دهوتری.
 ناغابانوو: جامانه ی سه ر.
 ناغازن: ژنی ناغا.
 ناغایانه: شتی که کۆده کریتته وه بۆ ناغا.
 ناغایه تی: بوونی یه کیک به ناغا.
 ناغزه: کاغه زیکی پیچراوه یه ده خریتته قنگی جگه ره وه.
 ناغله ویک: ز. تاوه ی پۆن تیدا داخکردن.
 ناغه: ناغا.
 ناغه بانوو: ناغابانوو.
 ناغه ژن: ناغازن.
 ناغه ل: جیتی داکردنی ئاژال له زستاندا.
 ناقتابه: ناقتاوه.
 ناقتاو: پۆژیکه که به ئاسمانه وه یه. هه تاو.
 ناقتاو گه ردان: خیهو تی بچووک که له گه ل خۆتدا بیگیتیت بۆ
 هه لدان.
 ناقتا و نیشان: بلوورییه کی سپیی نه ستووره، وینه ی مه سینه یه کی
 پتیه یه.
 ناقتاود: مه سینه.
 ناقتاوی بوون: د. ناشکرا بوون.
 ناقتووش: ز. خۆهه لقورتاندن له کاری مه ردوومدا.
 ناقر: ز. ناخوړ.
 ناقری: ز. ناخوړ.
 ناقره ت: وتهیه که به کار دینری بۆژن و کچی گه وره.
 نافشوورن: ز. ناشوورن.
 نافه رۆز: هه. هه لاتنی پۆژ و مانگ و نه ستیره.
 نافه رین: وته ی په سندکردن.
 ناڤ: ز. ئاو.
 ناڤا: ز. ئاوا.
 ناڤار: ز. چه رمی گیراوه ی ئاژال.
 ناڤاهی: ز. ئاوا یی. کۆشک.
 ناڤقاز: ز. پیازاو.
 ناڤهنگ: ز. ئاوی باران. گومیکه که باراناوی تیدا کۆیتته وه.
 ناڤخیز: ز. ئاویکه که له سه رخۆ پرا.
 ناقدار: ز. جوړه داریکه.

ناگر: شتیکی سووری سووتینه ری ناشکرایه.
 ناگرباران: بریتییه له ناشووب و پشیتیوی رۆژگار.
 ناگربازی: یاریکردن به ناگر.
 ناگری: بهرله لستکردنی ناگر بۆ ئەودی که نه ته نیته و. قسه کردن به جۆریکی وا که شتیکی خراپ له خۆت دوور بخره و.
 ناگریه ربوونه و: په یدابوونی ناگر له شویتیک.
 ناگر بهردانه و: ناگران به شویتیکه و که بیسووتینی.
 ناگریار: مەردوومی زرنگی زیردک.
 ناگریاریز: ز. ناگریه رست.
 ناگر تی بهربوون: بهربوونی ناگر له شتیکی. بریتییه له رق ههستان و ئالۆزبوون.
 ناگرخۆش: ز. مەردوومی قسه خۆشی گالته چی.
 ناگردان: قوولکه یه که ناگری تیدا ددکرته و. ته قاندنی چهک.
 ناگردانک: ز. ناگردان.
 ناگرکردن: خۆشکردنی ناگر. بریتییه له ناشووب نانه و.
 ناگرکردنه و: هه لگیرساندنی ناگر.
 ناگرکوژ: ز. که سیکه که ناگر بکوژیتیه و.
 ناگرکه و تنه و: ناگر بهربوونه و.
 ناگرگرتن: بریتییه له تووردبوون. داگیرسانی ناگر.
 ناگرگووشک: ز. ئیسقانی چه ناگه.
 ناگرگه شکه ره: د. شتیکی له تهل دده نری و زیردیه کی دریزی پتودیه خه لوز و ناگری تی ددکری و به هه ل سووراندنی ددگه شیتیه و.
 ناگرگه شکه ره و: ناگرگه شکه ره.
 ناگرگیر: د. ددسته چيله.
 ناگرناک: ز. مەردوومی توورده و ترۆ.
 ناگرنانه و: ناگر بهردانه و.
 ناگرۆچکه: ناگری پچووکی کز.
 ناگرۆک: ز. مەردوومی دووزبانی ناشووبگتیر. شه رایه که ددا له مەردزه.
 ناگره: جۆره بریتیکه به ددموچاو هه لده په ری. جۆره یارییه کی دوو ددسته ییه.
 ناگری ژیر کا: بریتییه له یه کییک که له ژیردوه به نهیانی ناشووب بنیتیه و.
 ناگرین: شتیکی که زۆر کەرم بی وەک ناکر.
 ناگه: ه. نهوی.
 نال: په نجهی (بالا به رزه) ی ددست.
 نال: جۆره رینگیکه وەک گولاله سوورده. جۆره نه خوشییه که تووشی هیندی زدیستان ده بی و ددیکوژی.
 نالآ: قه له می نووسین. به یداخ.

ناقدانک: ز. ددفری ئاو.
 ناقدۆنک: ز. شوربای بی تام.
 ناقدەف: ز. مه تارد.
 ناقدین: ز. تۆله سه نندن.
 ناقریز: ز. ئاودده ستخانه.
 ناقرمیش: ز. ئاوریشم.
 ناقره لیلک: ز. نه خۆشی ئاوبه ند.
 ناقره مکی: ز. شتیکی یا قسه یه که دردنک بگات.
 ناقریم: ز. کانیاویکه که هه ر له به هاردا بژیه ته و.
 ناقریم: ز. ناقریم.
 ناقردن: ز. مه له وان.
 ناقره نی: ز. مه له وانی.
 ناقس: ز. ئاوس.
 ناقسین: ز. ئاوسبوون.
 ناقتۆ: ز. ئەو ئاودیه که له پاش شوستنی قاپ و قاچاخ ددە مینیتیه و.
 ناقتیز: ز. ئەو ئاودیه که می تیدابی.
 ناقتیله: ز. ئاوی به رسیله.
 ناقتینه: ز. مه سینه ی شووشه.
 ناقتیر: ز. شویتیکه باراناوی تیدا بمینیتیه و تا دردنک.
 ناقری: ز. لاری.
 ناقتاری: ز. به سایه ی.
 ناقتین: ز. هاوین.
 ناقتی: ز. کشتوکالی ئاوی. زه مینی به راو. شه ونم، ئاوارده.
 ناقتین: ز. هاوین.
 ناقتار: عاستی شت.
 ناقتید: ز. دۆشاوی خه ست.
 ناقتیق: به ردیکی سووری جوانی به نرخه.
 ناکام: نه نجام.
 ناگا: ئاده میزادی وشیار. خه به ردار له شت.
 ناگابوونه و: بیدار بوونه و له خه و.
 ناگادار: که سیکه که چاودیری و وربایی شتیکی بکات: خوا ناگادارت بی. که سیکه که خه به ردار بی به شتیکی: فیسار که س زانایه کی ناگادار، واته خه به رداره به گه لی شت.
 ناگاداری: سه ره رشتی و چاودتیرکردنی شتیکی.
 ناگا لی بوون: ناگادار بکردنی شتیکی. ناگاداری به شتیکی:
 ناگام لی نییه.
 ناگاه: ناگا.
 ناگاهی: هوشیاری و خه به ردار.
 ناگایی: ناگاهی.

نالتال: ز. گيايه کي بونخوشه.	نالتوزکاوی: عاستی نالتوزکانی شت.
نالاستن: ز. لستنه‌وه.	نالتوش: خارشتی جهسته.
نالان: پیتچخواردنی دوو شت به یه کدا.	نالتوشاوی: شتی که نالتوش پهیدا بکات. شتی که نالتوشی بی.
نالاندن: بادانی دوو شت به یه کدا.	نالاندن: نالتوشاوی.
نالانن: نالاندن.	نالوگور: گورینه‌وهی شتی که به شتی که.
نالاو: نالتوزکاو. هالاو.	نالوو: چند گرتیه‌کی بچو که له‌ژیر شه‌ویله و هیندی جومگه‌ی گیانداردا له لای نه‌خوشی لایه‌ک له ئەندام خوینی پیس له‌و نالتوانه‌دا کو دهبیتته‌وه و نازار پهیدا ده‌کات: (نالتوو) م که‌وتوو، یا (نالتوو) ی برینه‌که داویه‌تییه بن باخه‌لم. نالتوبالوو.
نالایش: ز. کوپونه‌وه له شه‌ودا بو رابواردن.	نالتووالا: کالای رهنگاوره‌نگ.
نالایش: د. نارایش.	نالتووچه: ز. هه‌لوورده.
نالایی: د. رهنگاوره‌نگ.	نالتووده: گیروده‌ی شتی که: فیسار که‌س (نالتووده) ی جگه‌ره‌یه.
نالتبرده‌وه: دووچاربوونی زدیستان به‌نه‌خوشی (نال).	نالتووده‌یی: گیروده‌یی.
نالتبوونه‌وه: سربوونی ددان به‌هوی زور خواردنی شتی ترشه‌وه.	نالتووز: ز. خه‌م و خه‌فت.
نالتوون: زیر.	نالتووکوتن: نازار گیشتن به‌نالتووی مل به‌هوی سهرینی خراپه‌وه.
نالتیردم: شه‌ست و چوار یه‌کی حوقه.	نالتوله: ز. باریکه‌کولان. پیاوی بی شهرمی بی نابروو.
نالتواج: په‌نجه‌ی دوشاو‌مژه.	نالته: نه‌خوشییه‌که تووشی نافرده‌ت و ماین ده‌بی، ئەندامیان په‌له په‌له ده‌کات.
نالتدووز: شتی که رووکه‌ش کرابی به زیر یا به زیو یا به شتی تر بو جوانی.	نالته‌ت: گيايه‌کی گهرمیانیه به‌ریک ده‌گری دهنکه‌کی ره‌ش و خپ و تیژ و تونده، ده‌گریته ناو هیندی خواردمه‌نییه‌وه. پارچه‌ی وردی دار له شووشه‌کاری و په‌نجه‌ره‌دا.
نالتدووزکاری: رووکه‌شکردنی شت به زیر یا زیو یا شتی تر.	نالته‌تکاری: خه‌ریک‌بوون به‌دروستکردنی نالته‌تی ورد له دارتاشیدا.
نالتدووزکردن: نالتدووزکاری.	نالته‌ته‌کیوله: گيايه‌کی تیژ و توندی بونداره.
نالتشت: د. کریب و فروشتن. گورینه‌وه‌ی شت به شت.	نالته‌کوک: هه‌له‌کوک.
نالتف: نالیک. پاودن.	نالته‌ه: نومیته.
نالتفجار: د. شوینی که له‌ودری زوری بی.	نالیور: ز. سیوه‌لاسووره.
نالتقاریز: د. نه‌لقه‌ریز.	نالی: ز. لا: ژتی (نالی) واته له‌ولوده.
نالک: د. نالتوو.	نالیستن: ز. نالاستن.
نالتگوشت: ز. نه‌خوشییه‌که تووشی ره‌شه‌ولاخ ده‌بی به‌تاییه‌تی که‌ر و ئیستر.	نالیسوور: ز. ههرمی‌لاسووره.
نالتنگ: نالتوو.	نالیک: موچه‌کا و جوبه‌که که بدری به‌ولاخ و نازال.
نالتو: خالتو.	نام: ز. مام.
نالتوبالوو: جوړه‌گیلاستیکی دهنک ورده.	ناماده: شتی سازی ریکویتی که. که‌چی گیراوه‌ی نه‌کوژراوی به‌هیتز.
نالتوبوخارا: د. هه‌لوورده‌ره‌شه.	ناماده‌بوون: سازکردن و ریکویتی‌ککردن.
نال و بول: به‌رسيله‌یه‌که دهنکه دهنکه شیرین بوو بی.	ناماده‌یی: سازی و ریکویتی‌کی شت.
نال و بولبوون: بوونی به‌رسيله به‌نال و بول.	ناماس: ناوسایی.
نالو به‌لالووک: د. به‌لالووک.	نامان: هاتن (ه). قاپ و قاچاخی مسین. بواره (امان): ناو و ناکر. نامانیان نییه واته بواره‌ی که‌س نادن. په‌نا و هانا.
نالودار: داری داره‌دا.	
نالتوز: کیانداری توورده و تر. کاتی سه‌رما و ویشومه: نیمرو زور (نالتوز) د.	
نالتوزان: بریتییه له توورده‌بوون. نالتوزکان.	
نالتوزاو: نالتوزکاو. نالتوز.	
نالتوزکان: تیوان و تیک‌چوونی به‌ن و ددزوو و شتی تر.	
نالتوزکاو: هه‌ودای تیکه‌لاو.	

نهو ناودی که پتودی نووساوه: کهوای پیاو(انه) و کراسی ژن(انه)، واته کهوا و کراسیک که هی پیاو و ژن بی. دایک (د).

ثانه شا: ه. نهودیان.

ثانيسک: د. ثانيسک.

ثانيسک: جومگه يه که له ناودندی باسک و بازوودا.

ثانيسکه: داریکی دوو پهله دبه سترې به (خوانکه) و پیتی ناشی به ناودا ددروات به بهرز و نرمکردنه و پتیه که نهویش بهرز و نرم ده پتیه وده. لووله و گونجی که وانه دار که بو سهر سوچ به کار دینری.

ثانين: ز. هانين.

ثاو: شتیکی شلی پرووناکی ناشکرایه که ههموو گیاندار و سهوزاییه که به بی خواردنه و دی ناژی. تووی گیانداري نیر و می.

ثاوا: ناودان: مالتان (ثاوا) بی. وتهیه که به کار دینری بو پیشاندانی شتیک بهیه کیک له سهر جوړتکی تاییه تی: من چیت پی ده لیم (ثاوا) بکه. شتیکه له ناسوون بی: روژ (ثاوا)یه.

ثاوابوون: په ناگرتن و ونبوونی روژ و مانگ و نه ستیره له لای روژ ناواوه. ونبوونی ههموو شتیک له ناسو.

ثاوات: شتیکه که خوزگه ی بو ددخواری: فیسار کهس به (ثاوات)ی خوی گه شت.

ثاواتخواستن: خوزگه خواستن بو شتیک.

ثاواته خواز: که سیکه که زور به ناوات بی بو شتیک.

ثاوار: ز. جوړه حه لوايه کی زور تونده له نارد و دوشاو دروست ده کری و، وشک ده کریته وده و پارچه پارچه هله ده گیری بو زستان. چایچی ناو مال. خانووی ته پيو: فیسار کهس بو به ژیر (ثاوار)دوه (د).

ثاوارتن: ز. ددرواردنی شتیک له شتیک (استثناء).

ثاوارته: ز. شتی ددروارد (مستثنی).

ثاواتی: که سیکه که زور به ناواتی شتیکه وده بی. مندالیکه که ناواته خوازی باوک و دایکی بی.

ثاوارخانه: شوتنیکه که چایچی ناو مال چا و قاوه دی تیدا لنی ددنی.

ثاواره: مالدوومی ددربه ددر. ثاواره بوون: ددربه ددروون.

ثاواره کردن: ددربه ددر کردن. هه لاله ی ههنگ (ه).

ثاواره یی: ددربه ددری.

ثاواری: د. شتومه کی چا و قاوه که به بار له شوتنیکه وده بی بو شوتنیکه تر.

ثاواز: دهنگی بهرز.

نامانج: خزم و خویش (ز). مبهست. نیشانه یه که که نرایته وده بو پتیکانی.

نامان له رزانه: به سته یه کی کوردیه.

نامایی: کوتری.

نامباز: شتیکه که ناوکه دی شتیکی تر بوو بی. نامبازبوون: ناوکه دبوون.

نامبازد: نامباز. نامبازدبوون: نامبازبوون.

نامداگرتی: ز. شتیکه که تیکراییی بی و هی تاقه یه کیک نه بی.

نامراز: هاوراز.

نامرازی: هاورازی.

نامسهر: هاسهر.

نامشو: هاتوچو.

نامشو کردن: هاتوچو کردن.

نامشوکر: که سیکه که نامشو بکا.

نامک: پووری خوشکی باوک.

ناموزا: مندالی مام.

ناموزازا: مندالی مندالی مام.

ناموژ: ری نیشاندان.

ناموژگار: که سیکه که ناموژگاری یه کیک بکات.

ناموژگاری: به سهر یه کیک هاتن و ری باش پیشاندانی.

ناموژن: ژنی مام.

ناموژیار: د. ناموژگار.

ناموژیاری: د. ناموژگاری.

ناموو: ههوجار.

نامه: د. دایک.

نامه د: د. بهخت.

نامیان: ه. ههوتین.

نامیته: شتی تیکه ل، (نامیته بوون) تیکه لبوون، (نامیته کردن) تیکه ل کردن.

نامیژن: د، ههوتینی په نیر و ماست.

نامیژهن: تیکه ل کردن که میک له شتیکی باش له گه ل شتیکی تر بو باش کردن: هم نارد ههویه (نامیژهن) یک ناردی گه می لنی بده. فریشک.

نان: ز. یان: هم شته (نان) نهو شته، واته یان.

نانام: د. نهندام.

نان و نوون: د. ناز و نووز.

نانه: نهوه (ه). پیتی که به ههر ناویکه وده بنری دهیکا به (مُشبه به): شیر(انه) هه ستاوه و پیاو(انه) وده ستاوه. ددبی به پیتی پالندان (نسبة) له جیگایه کدا که بی به (موزافو الیه) له گه ل

ئاوازكردن: بانگكردن به بهرزی.
ئاوازنك: د. زړاو: (ئاوازنك) بسوه، واته دهنگی زړاود و بلاوبوتهود.
ئاوازه: ئاواز. ددنگوباس: ئاوازهیهك داكهوتوود كه لهمهولا بهزور به منډال دهخوتیرئ.
ئاوازدخوان: د. گوینده.
ئاوازهخوتین: ئاوازدخوان.
ئاواژ: ئاودژوو.
ئاواق: د. كهسیكه چاوی نهبلهق بووبئ.
ئاواكردنهود: خانوو دروستكردنهود له دتیهكی ویران و مهردووم تیدا دانانی.
ئاوان: جوړه ددفریکي قووله له زرد یا له مس شتی تیدا ددهاریدرتهود. قاپ و قاچاخی ناومال. مزی ناش. ئاوددان. رېسا و گوشاد. بهدی و چوغلی (ز).
ئاوانته: خواردن و بردنی شتی مهردووم بهخوړایی.
ئاوانتهچی: كهسیكه شتی مهردووم بخوا یا بیبا به ئاوانته.
ئاووك: ز. قهشمهری قسه زوركەر.
ئاوایی: چند مالتيكي نیشتهجئ.
ئاوبارد: ئاویكه كه له بهرزیهكهود بیری بۆ بهرزیهكی تر بههوی لهوح یا تهنهكهود. جوگهیهكی گهوردیه له رۆژئاوای شاری سلیمانیهود. ههلاله ی ههنگ.
ئاوباز: د. مهلهوان.
ئاوبر: ددرديكه دووچاری ئاژال ددبی له زور ئاوی سارد خواردنهوود له زستاندا و کوتوپر ددیکوژئ.
ئاوبهدهمه: قوبوولیهكی تهر و برده كه زور لهسهر ئاگر نه مایتهود.
ئاوبهر: كهسیكه كه ئاو بهگوزد و ددفر له شویتیکهود ببا بۆ شویتیکي تر.
ئاوبهند: ددرديكي كوشندیه لهناو سكدا پهیدا ددبی.
ئاوپاش: ئاورشین.
ئاوپال: د. ددفریکه شتی شلی پی ددپالتیورئ.
ئاوپرژین: ئاورشین.
ئاوپژاندن: د. ئاورشینكردن.
ئاوپژین: ئاورشین. شتیكه كه ئاورشیني پی ددكرئ.
ئاوپهر: پوازیکه ددخریته پال گونجی ناشهود بۆ نهودی راستهخو ئاودهكه بدا بهناودراستی پهړهكهدا.
ئاوجز: د. ئاودز.
ئاوجو: د. بیرد.
ئاوچاوسهندن: د. بریتیه له ترساندن.
ئاوچاودان: د. زاخاوی چاودانهود بهتهماشاكردنی نافردهتی بیگانه.

ئاوچنین: د. ئاوگرتنی میوه و هیتندی شتی تر.
ئاوخانه: د. ئاوددستخانه.
ئاوخوری: د. ددفریکه كه ئاوی پی بخوریتیهود. شهربه و گوزدهی ئاو.
ئاودار: شویتیکه كه كانی و ئاوی زورپی. درخت و سهوزایی و میودی تهر و نازاو. تیغی جهوههردار.
ئاودامان: كالای شورپی تا سهرپی.
ئاودان: ئاوكردنه بن دار و درخت و سهوزایی. دانی ئاو به ولاخ و ئاژال. ئاودانهودی تیغ.
ئاودانهوه: كردنی تیغی سووردهوبو به ئاودا بۆ ردهقبوون و پرشتی.
ئاودر: زهوییكه ئاو ههلی دریبی.
ئاودرېكه: شویتیکه ئاو دايدرېبی و ئاوی تیدا مایتهود.
ئاودز: تهشه نهی برین بههوی تهرېبونیهود، (ئاودزكردن) ئاودز. ئاودزك: نهو پارچهیه له شریقه كه ئاو ههلددمژئ.
ئاوددر: ئاودیر.
ئاوددس: ئاوددست.
ئاوددست: ئاوددستخانه.
ئاوددستخانه: پیشاو.
ئاوددنگ: كهسیكه ددنگت بیگاتی بۆ گفتوگو لهگهلدا كردنی.
ئاوددنگی: هاوده میی یهكیتك بۆ یهكیتك.
ئاودیر: كهسیكه كه ئاوی كشتوكال بدا به مانگانه یا سالانه.
ئاور: ز. روخساری به سامی سهنگین و گران.
ئاورای: ه. بریستی.
ئاوروشنكهرد: گیاندارتیکي بچكولهی رده بهسهر ئاودا دیت و ددچی.
ئاوروو: شهرم.
ئاوروو بردن: بهدناوكردنی یهكیتك.
ئاورووت: ئاودرووت.
ئاورووتكردن: ئاودرووتكردن.
ئاورووچوون: بهدناوبوون.
ئاوروونكهرد: ئاوروشنكهرد.
ئاورپژ: كهسیكه كه ئاوی مردوو برپژئ لهكاتی شوشتنیدا.
ئاودرپژ.
ئاورپژگه: ئاودرپژ.
ئاورنگ: ئاونگ، بریسكانهود.
ئاورنگدان: بریسكانهود.
ئاوریشم: شتیكي جوانی نهرمی بریسكهداره له جوړه كرمیتك پهیدا ددبی و تهر او و پارچه ی نایابی بهنرخي لی دروست دهكرئ.

ناورینگ: ناورنگ.

ناوزان: توانین بۆ کردنی کاریک، ئەم وتەیه هەر له وتاری نه‌بوون (نفی) دا به‌کار دێنرێ: نه‌ریان نای (ناوزی) که ته‌ماشای دهرسه‌که‌ی بکات یا بزانه سالار ده‌یناوزی دهموچاوی بشوات؟ واته نایان ناوزی.

ناوزانه‌چاو: چاوته‌ربوون به‌هۆی خه‌فه‌تیکه‌وه.

ناوزانه‌ده‌م: دهم پاراوبوون له کاتی بینینی خواردنیک و هه‌ز لیکردنیدا.

ناوزوونه: ناسنیکێ باریکی زبانه، دهره‌پشتین و ته‌نگه‌ی پێ توند ده‌کری.

ناوزدنگی: دوو ئاسنه به‌ راست و چه‌پی زینه‌وه، سوار پێی تی ده‌خات.

ناوزدنگی ته‌قین: بریتیه له تاودانی و لاخ: (ناوزدنگی ته‌قین) بۆی ده‌رچوو.

ناوزه‌نگیدار: پێی هیندی کهس که پشته‌که‌ی قو‌قز بی.

ناوزدنگی لیدان: لیخو‌رینی و لاخی به‌ زین.

ناوزیان: ناوزان.

ناوزین: ناوزان.

ناوسان: به‌رزبوونه‌وه و هه‌لکفانی ئەندامی گیاندار له‌به‌ر نازاریک.

ناوساو: شو‌نیکه له ئەندام که هه‌لکفابی.

ناوسی: دراوسی.

ناوسیان: ناوسان.

ناوشار: تاڤگه.

ناوقه: ناوقه‌د.

ناوقه‌د: که‌سیکه که په‌لاماری شتیکی دابی و پتیداهه‌ل‌زینی، (ناوقه‌دبوون) په‌لاماردانی شتیکی و پتیداهه‌ل‌زینی.

ناوکردن: پ‌ژاندنی ئاو له هیندی شت بۆ نه‌رمبوونه‌وه.

ناو‌کیش: که‌سیکه به‌مانگانه یا به‌ر‌ژانه ئاوت بۆ بی‌نی. خواردنیکه که ئاوی زۆر به‌سه‌ردا بخو‌ریته‌وه.

ناو‌گرتن: خو‌ش‌بوونی میوه و ناو‌تیزانی به‌جو‌ریک که بخو‌ری. ناو‌چنین: ناو‌له‌یه‌که که ئاوی تی زابی.

ناو‌گردان: ده‌فریکی مسینی کلک در‌ژده ئاوی له کو‌ل و هیندی شتی تری له مه‌نجه‌ل پێ هه‌ل‌ده‌هینجری.

ناو‌گیرکردن: خو‌اردنی شتیکی که‌م بۆ لا‌بردنی برسیتی له‌پیش نا‌خواردن به‌تو‌زیک: زۆرم برسی بوو (ناو‌گیر) یکم کرد.

ناوله: ورده برینیکه له ئەندامی مندال دیته‌ده‌رده‌وه.

ناو له دل‌ رۆیین: بریتیه له برسیتی زۆر.

ناو له دنگا کوتان: ئاو له دنگا کوتاندن.

ناو له دنگا کوتاندن: بریتیه له کردار و گو‌فتاری بی‌هووده.

ناوله‌مه: د. بی‌چووی ناو سکی نا‌ژال که له دوای سه‌ر‌برینی دایکی ده‌خو‌ری.

ناومال: دراوسی.

ناومالک: کو‌ته‌ره‌داریکه که ئاو رای‌پیتی و بگی‌ریته‌وه بۆ سو‌وتاندن.

ناومروار: جو‌ره‌ ناو‌یکه که هاته ناو چاو کو‌بری ده‌کا به‌لام به‌ میل لیدانی رووناک ده‌بیته‌وه.

ناومل: هاومل.

ناوملبوون: بوون به‌هاودهم.

ئاو و تام: د. جه‌خت: فیسار که‌س به‌ئاو و تاو‌یکه‌وه قسه‌که‌ی ده‌گی‌رایه‌وه واته به‌جه‌خت و به‌کو‌ل و دل.

ئاو‌ر: ناگر. ئاوس (ه).

ئاو‌ر: ه. ئاخو‌ر.

ئاو‌ردانه‌وه: لا‌کردنه‌وه به‌سه‌ر به‌لای راست یا چه‌پدا.

ئاو‌ر‌شتن: پ‌ژاندنی ئاو به‌زه‌ویدا.

ئاو‌ر‌لیدانه‌وه: بریتیه له ده‌ست‌گرتن و یارمه‌تیدانی یه‌کیک.

ئاوس: گیان‌داری سک‌پ.

ئاوس‌بوون: سک‌پ‌بوونی گیان‌دار.

ئاوس‌کردن: سک‌پ‌کردنی گیان‌دار.

ئاو‌و‌گل: سروشت (ئاو و گل‌ه) که‌ی به‌ده‌. وته‌یه‌که به‌کار‌دینری بۆ یه‌کیک که دوور له نیشتمانی خو‌ی بم‌ری: فیسار که‌س (ئاو و گل) هینای بۆ ئی‌رد، واته ده‌بوو ناو و گلی ئی‌ردی به‌تو‌وشه‌وه ببوایه.

ئاو‌گوشت: چیشتی گوشتاو.

ئاونگ: شه‌ونم. تری میلاق.

ئاوه‌اتنه‌وه: ره‌حه‌تبوونی گیان‌دار به‌هاتنه‌ودی ئاوی.

ئاوه‌چۆر: چۆرانه‌ودی ئاو له شتیکی ته‌ر، ئاوه‌چۆر‌بوون: نه‌مانی چۆردی ئاو به‌ شتی ته‌رده‌وه.

ئاوه‌خۆرد: سو‌ور‌ین‌چک. راوی سه‌ر‌کانی. ئەو ئەنداز‌دیه‌یه له دهم و لیوی و لاخ که له کاتی ناو‌خواردنه‌وه‌دا ده‌که‌و‌یتته ناو ئاوه‌وه. کو‌لو‌ری‌یه‌که له ناو‌ده‌راستی دره‌خت‌دا ناوی لیوه ده‌خواته‌وه.

ئاوه‌دان: جی‌گایه‌که ناو‌ابی.

فراوان: ئەم ژو‌وره یا ئەم کالایه ئاوه‌دانه.

ئاوه‌دانی: ناو‌ایی.

ئاو‌در: باو‌در و یه‌قین. دل‌نیا‌یی.

ئاو‌درو: جو‌گه‌له‌یه‌که له مال‌دا باراناو و چل‌کاوی لیوه ده‌چیته ده‌رده‌وه.

ئاو‌درو‌گه: ئاوه‌رو.

ئاو‌درووت: رو‌وت‌بوونی سه‌ر و پێی نا‌ژال و بال‌نددی سه‌ر‌براو له خو‌ری یا موو یا په‌ر به‌هۆی ئاوی له کو‌له‌وه. ئاوه‌رووت‌کردن: رو‌وت‌اندنه‌وه‌ی سه‌ر و پێی نا‌ژال یا بال‌نده به‌ئاوی گه‌رم.

ئاوردش ھېنانەود: وتەيەكە دەوترى بەيەكەك كە زۆر دەنگوباسى
 ناخۆشت بۆ بېنى و نوقلانى ھى خراپت بۆ لى بدا: ئاودەشت
 ھېنايەود: واتە ھىوا و رووناكيت نەھىشتەود.
 ئاودەيژ: شوتىكى لىژدە كە ئاودەروى شوتىكى لىودەروا: ئاودەيژى
 سلىمانى دەچىتەود سەر تانجەرۆ.
 ئاودەريس: جۆردە جاوتىكى سىپى تايەتايە.
 ئاودەروو: د. شوتى ئاودەزى.
 ئاودەزا: د. ئاودەزى.
 ئاودەزى: شوتى تەر و نمدار.
 ئاودەزوو: كالا و پۆشاكى ھەلگەراو. ئاودەزووبوون:
 ھەلگەرانەودى كالا و پۆشاك. ئاودەزووكردن: ھەلگەرانەودى
 كالا و پۆشاك.
 ئاودەزە: ھ. كەلەبەرىكە كە لە پەشت ئاشەود ئاوى لىو
 دەشكىنرى لە كاتىكدا كە ئاشەكە بخەوتىرى.
 ئاودەزى: ئاودەزوو.
 ئاودەسوو: شوتىكە لەناو ئاودا سووابى و لووس بووبى. برىتايە لە
 مەردوومى بىتعار. ئاودەسووبوون: سوان و لووسبوونى شت
 بەھوى مانەودى لەناو ئاودا.
 ئاودەسى: فەقىانەى كراس.
 ئاودەشكىنە: ئاودەزە.
 ئاودەكى: ئازال يا ولاختىكە كە لە مېگەل و رەودى خوى بزرېووبى
 و كەوتىتە ناو مېگەل و رەودىكى بىگانەود. شتى تەر.
 ئاودەكىبوون: ئاودەكىكەوتن.
 ئاودەكىكەوتن: ئاودەبوون و دووركەوتنەودى گياندار لە جى و
 رىتى خوى.
 ئاودەل: ھاودەم.
 ئاودەلانە: وەلىفەتەكە دەدرى بەشوان بەرامبەر بەھېنانەودى كار و
 بەرخى تازەبوو لە كىوود بۆ خاودنى.
 ئاودەلچنە: جۆردە كاغەزىكى فەشەلە، نووسراوى پى و شك
 دەكرتەود. كاغەزىكى زۆر تەنكە لە ھىندى شتەود
 دەپچىرى.
 ئاودەلزاوا: مېردى خوشكى ژن.
 ئاودەلكراس: برىتايە لە دەرىپى ژن.
 ئاودەنووس: د. عەبەنووس.
 ئاودەنيا: گەنم و جوى بەراو. كۆلەبەست.
 ئاودەودە: ھ. راوى سەركانى.
 ئاودەلكردن: ئاودەكردنە سەر شوتىك بۆ ئاودانى.
 ئاودەھېنانەود: برىتايە لە خۆ رەحەتكردن بەدەست.
 ئاوبار: د. ئاودىر.
 ئاوبارى: د. ئاودىرى.

ئاوتە: ئامىتە.
 ئاوى رەش: رەشاوتىكە كە چوودە پەردەى چاودەود كوتىرى دەكا و،
 ئىتر رووناك نايىتەود.
 ئاوتىز: د. شتىكە كە دارۆچكە كرابى.
 ئاوتىزان: ئاوتىز.
 ئاوتىزە: چرايەكى شووشەى گەورەى پەلەدارى لق لقا بەبى
 مېچدا ھەلدەواسرى بۆ جوانى و، لە ھەر لقتىكدا چرايەكى
 تىدا ھەلدەگىرسىرى.
 ئاوتىشتن: ھاوتىشتن.
 ئاوتىنە: شووشەيەكى پاكى رووناكە دىوتىكى دەرمانىكى پىودى و
 دىوہەكى تىرى شت دەنوتى.
 ئاوتىنەبەند: شوتىكە كە ئاوتىنەى زۆر چەسپ كرابى
 بەدىوارەكانىەود.
 ئاوتىيە: د. شتى ئاوى بەراو، سواغ.
 ئاوتىيەدان: د. سواغدان.
 ئاوى: جۆرە رەنگىكە لە ئاسمانى روونتر. گياندارىكە بەبى ناو
 دەزى. سەوزايىيەكە كە ئاودەرى.
 ئاوتىنە: ئاوتىنە.
 ئاھ: وتەى دەرىپى داخ و خەفەت. ھەناسە: (ئاھ)ى
 تىدانەماود.
 ئاھا: پىتى سەرسورمان: دەلتىت (ئاھا) بەيەكەك كە پىت بلى
 ئىمىرۆ بۆمباى وا ھەيە شارىك وىران دەكا.
 ئاھار: د. شۆبەكە كە بە شتى تەراودەود بى.
 ئاھن: ل. ئاسن.
 ئاھۆ: ئەى ھۆ. شىتى (ل). فى. نەنگ.
 ئاھەك: قىل.
 ئاھەنگ: كۆبوونەود و گۆرانى و تن و رابواردن لە شايى
 مندالبوون يا ژنھىنان يا خەتەنەسوراند.
 ئاھەنگگرتن: پىكھىنانى ئاھەنگ و كۆبوونەود بۆى.
 ئاھەنگگىر: كەسىكە لە ئاھەنگدا گۆرانى بلى و خوشى بكا.
 ئاھەنگگىران: ئاھەنگگرتن.
 ئاھەلگىشان: ئاخ ھەلگىشان.
 ئاھىر: ئاگر.
 ئاھىر: ئاگر.
 ئاھىستە: ھىدى و لەسەرخۆ.
 ئاھىستەيى: ھىدىتى و لەسەرخۆبى.
 ئاھى: ل. ئاسك.
 ئاھىن: ز. ئالين.
 ئاى: ئاخ.
 ئايا: وتەى پىسيار.

نایاکو: نایا.	نوفە: دەردیکە دەدا لە سەری و لاخی بەرزە ، ئاو بەلووتیدا دیتە
ناینای: جۆرە مقامیکی خوشی کوردییە.	خواردو.
نایای: ناینای.	نۆقرە: ئارام.
ناینە و ڕەوندە: هاتوچۆکەرەن.	نۆقرەگرتن: ئارامگرتن و دابینیوون.
ناینوئۆبن: ڤروفیل.	نۆگر: هۆگر.
نایەر: ھ. ناگر.	نۆگە: ھ. دەوی.
ناین: چەند دەستوور و ڤەرمانیکە کە لەلایەن خواوە بەهۆی	نۆلاخ: و لاخ.
پیتەمبەرێکەو نیردرابی بۆ ئادەمیزاد. ڤەفتار و ڤەدوشت.	نۆلاخدار: و لاخدار.
نسپار: ل. هەلگێرانیو دی زەویی ناوباخ.	نۆلاغ: نۆلاخ.
نسترانە: با. لاوکیکە کە سەرگوزشتە ڤلداریی پیشان بەدا.	نۆلاغدار: نۆلاخدار.
نستیرک: شوڤەللەت.	نۆلاق: ز. ئەسپی نارەسەن.
نستینک: با. زەردەوالە.	نۆلی: ز. ژوور.
نشکیل: ئەشکیل.	نوموستیلە: ئەموستیلە.
نم: پیتی وەرماندەو.	نومید: هیوا. نومیدکردن: نومیدەواری.
نمجا: ئینجا.	نومیدەوار: هیوادار.
ننجا: و تەبە کە بەکار دینری لە پاش دەست هەلگرتن لە شتیک و	نومیدەواری: هیواداری.
دەستکردن بە شتیکێ تر: تا ئیستا من کارم کردوو ئینجا	نومی: نەخویندەوار. بەکەسیک دەوتری کە لە نەتەودی (حەسەن)
نۆردی تۆبە.	و (حوسین) نەبی.
ننجاکو: ئنجا.	نونکیرەم: سی و دوو یەکی حۆقە.
ننجاکونی: ئنجا.	نونیشک: با. کەرە.
نۆ: ئاو (ل). پیتی بانگکردن: نۆباب، نۆدا، واتە ئەی بابە، ئەی	نۆحە: و تەبە کە ڤەشەولاخی پی ڤادەودستینری.
دایە! پیتیکە ژنان لەکاتی سەرسوڤماندا بەکاری دەهین	نۆوک: گەروو.
و دک پیتی (ئەیه ڤۆ).	نۆونە: ھ. هۆ ئەو.
نۆ: ز. و تەبە کە بەکار دینری لەکاتی سەرسوڤمان و پی	نۆی: نۆف.
ناخۆشبوونی کاریکدا.	نۆیف: و تەی پەسندکردن.
نۆبال: گوناح: (نۆبال) ت بەئەستۆم.	نۆبن: ڤیل.
نۆبە: ز. هۆبە.	نۆبناز: ڤیل باز.
نۆحە: و تەبە کە ڤەشەولاخی پی لی دەخوڤدری.	نۆبە: جۆرە چنراویکی تەنکی کون کونە بۆ جوانی دەگیر
نۆخ: نۆخە. ناخ (ز).	بەقەرایی شتدا.
نۆخە: و تەبە کە بەکار دینری لەکاتی دلخۆشبوون بە شتیک.	ئە: پیتی لەمەولا (مستقبل): ئە (خوینم) ئە (نوسم) واتە
نۆخەبیج: نۆخە.	لەمەولا. پیتی ڤاڤردووی درێژدار (ماضي استمراري):
نۆخەیش: نۆخە.	(ئە) م خویند، (ئە) م نووسی. پیتیکە لە جیتی و تەی (بۆ)
نۆدە: ژووری خانوو.	یەک بەکار دینری کە بەمەعنا ڤالدان (نسبت) بی: قسە
نۆرفە: ناود بۆ جۆرە مقامیک. ناود بۆ شاریکی کورد لە	خراپ مەدە (ئە) ڤال کەس، واتە بۆ لای کەس.
ڤۆژناوای کوردستانی تورکیادا.	ئەبرۆ: برۆ.
نورووسی: د. عرووسی.	نەبرەش: مینەبە کە لە پاش زانی شیرێ نەبی بیدا بە بیتچووی.
نۆسا: د. وەستا.	ئەبلەق: بازوو. چاوی داڤچراو کە تەماشای جیگایەکی تایبەتی
نۆغر: ڤۆبن: (نۆغر) بی، واتە بۆ کوێ دەچیت. نۆغرکردن: ڤۆبن	نەکات.
لە شوینیکەو بۆ شوینیک.	نەپرەخ: ز. یاپراخ.
نۆف: پیتی داخ و خەفەت.	نەترەش: زراو.

ئەترشچوون: بىرىتىيە لە زۆر ترسان و زراوچوون.
 ئەتكکردن: ئابرووبردنى يەككىك.
 ئەتۆ: تۆ.
 ئەتوو: تۆ.
 ئەتەر: نىشانە و بەلگە.
 ئەچنەو: ل. وتەيەكە بەكاردىنرى بۆ پىشانەدانى شتىك بەيەككىك
 لەسەر جۆرىكى تايىبەتى.
 ئەحنەح: ز. دىنگىكە مەرى پى دىردەكرى.
 ئەخترمە: ز. ولاختىكە لە جەنگدا لە دوزمن گىرابى.
 ئەختە: ز. يەختە.
 ئەخشال: د. پىرو پىتى ناوماى.
 ئەخلەخ: د. سوخمەى ژنانە.
 ئەخمکردن: د. ناوچەوان دان بەيەكدا.
 ئەدا: ھ. دايك.
 ئەدابابا: ھ. گولكىكى سوورى پەنجە پەنجەيە وەك دەست.
 ئەددى: وتەى سەرسورمان. ئەددى: لە ودرامى كەسىكدا كە بلى
 سالار ناخپىنى.
 ئەدەب: شەرم: فەيسار كەس زۆر بە (ئەدەبە) واتە بەشەرمە،
 ئەدەبکردن: شەرمکردن.
 ئەدەبگرتن: فەربوونى ئەدەب و شەرم.
 ئەدى: وتەى ودرامدانەود. وتەى ئاگاداركدنەود: (ئەدى) بابم بۆ
 ناخوتنى. ئىتر: (ئەدى) چىت دەوى، واتە ئىتر. وتەيەكە
 بەكاردىنرى لە جىتى وتەى (بەلى). (ئەدى) لە ودرامى
 كەسىكدا كە بلى تۆ دەخوتىت؟ واتە بەلى.
 ئەر: ئەگەر.
 ئەرامەند: ئەرامەندە.
 ئەرامەندە: ھ. داماوى ھەزار.
 ئەرامەنە: د. ئەرامەندە.
 ئەرخوت: لۆرە لەپ.
 ئەرخە: پشتىوان.
 ئەرخەوان: دارىكى گەلپانە لە پىش گەلادا گولكىكى سوور دەگرى
 بەھىشو.
 ئەرخەوانسور: كاتى سووربوونى ئەرخەوان لە بەھاردا. بىرىتىيە
 لە ھاتنى لافاۋ بەزۆرى: ئەودندە باران بارىود تانجەرو
 ئەرخەوانسور ھاتوود.
 ئەرخەوانى: جۆرە دىنگىكە وەك رەنگى ئەرخەوان.
 ئەرد: ئەرز.
 ئەرا: ل. مشار. بۆ: (ئەرا) كوى دەچىت واتە بۆ كوى.
 ئەرز: زدوى.
 ئەرزان: ھەرزان.

ئەرزانجان: ھەرزانجان.
 ئەرزانى: ھەرزانى.
 ئەرزى: ھەرزى.
 ئەرزى: با. جۆرە ھەنجىرىكە.
 ئەرزەن: ز. چەناگە.
 ئەرزىنك: با. چەناگە.
 ئەرزىنگ: دارىكى بى بەرە وەك ئەرخەوان واىە.
 ئەرزىنگى دىتو: وتەيەكە گىياندارى زلى قەبەى ناشىرىنى پى
 دەشوبىتىرى: دەلىتى (ئەرزەنگى دىتو) يىت.
 ئەرغەوان: ئەرخەوان.
 ئەرغەوانسور: ئەرخەوانسور.
 ئەرغەوانى: ئەرخەوانى.
 ئەرقاز: تەپۆلكە.
 ئەرك: ئىشوكارى زۆر. رەنج و بارى سەرشان: فەيسار كەس
 (ئەرك) ى زۆرە.
 ئەركدار: كەسىكە كە ئەركى زۆرى.
 ئەركە: ئەرك. كارىكى گىرنگى مەبەست كە بەيەككىك بىپىردى.
 ئەرەبەستە: ھ. دابەستە.
 ئەردج: د. مەچەك.
 ئەردچىن: جۆرەكلاۋىكى تەنكە.
 ئەردقىر: ژىرىزىن. گومگومەيەكى لولەدارە گوللاۋ و ئاردقى پى
 دەگرى.
 ئەرى: پىتى ودرامدانەود. (ئەرى) لە ودرامى يەككىكدا كە لىت
 بىرسىت خوتىندووتە؟ پىتى پىرسىار: ئەرى مانگ ھەلات؟
 پىتى ورياكردنەود: ئەرى نەرىمان بۆ ناخوتنى.
 ئەز: ز. مەن.
 ئەزولە: ھەزىلە.
 ئەزىيە: د. بەھاراتى ناو چىشت.
 ئەژدەر: ئەژدەھا.
 ئەژدەھا: مارى زۆر گەورە.
 ئەژدەھا: ئەژدەھا.
 ئەژنۆ: جومگەى ناودندى ران و لاق.
 ئەژنەفتن: د. بىستەن.
 ئەژنەوا: د. گوترايەل.
 ئەژنەوتن: ئەژنەفتن.
 ئەژنەوين: ئەژنەوتن.
 ئەسپ: گىياندارىكى نىرى بالا بەرزى ناوشت چالى دارىتراۋى
 بەھىزە سوارى پى دەكرى. ناود بۆ داشىك لە داشەكانى
 شەترەنج.
 ئەسپاردن: سىپاردن.

نەسپایی: ھیتواشی.	نەستوور: شتیکە کہ تەنک نەبێ.
نەسپەرزە: د. کہ پەک.	نەستووران: لۆکە و خورییە کہ نەستوور ریسرابن.
نەسپیدار: سپیدار.	نەستوورایی: عاستی نەستووری شت.
نەسپۆن: گیایەکی کۆستانی بە ھارییە بنکیکی ھەیه ورد دەکری و وەک سابوون بە کار دەھێنری.	نەستوورک: نەستورکە.
نەسپوول: ھ. سێل.	نەستووری: نەستوورایی.
نەسپەناسینە: پایسکل.	نەستوون: کۆلەگە. کۆلەگی دەوار.
نەسپەدارینە: نەسپیکە لە دار دروست دەکری و منداڵان سواری دەبن بۆ یاری.	نەستوونەزێرینە: پەلکەزێرینە.
نەسپەر: د. نەسپەرد.	نەستی: پارچە پۆلایەکی کەوانەدارد کہ لە بەردەنەستی بدری ناگر دەھینێ.
نەسپەردن: سپاردن.	نەستیر: نەستیل.
نەسپەردد: سپاردە، نەسپەردەکردن: سپاردن.	نەستیرک: شوقەللەت.
نەسپەرد: دارێکی کوندارد دەخړیتە کلکی بیلەود بۆ ئەوێ لە کاتی زەوی کیلاندا پتی بخړیتە سەر و ھیزی بدریتێ.	نەستیرک: نەستیل.
نەگرێجە.	نەستیرکە: نەستیرک.
نەسپەرێز: ئەندازەیکە کہ سوار تیایدا لنگ بدا (د). ناوی دێیکە لە ھەورامان.	نەستیرۆک: نەستیل.
نەسپەشینە: بەلندەیکە رەنگاوردنگە لە (کەرەوالە) گەوردترە، لە کاتی ھەلفریندا دەنگێکی لێو دی لە حیلە ی نەسپ دەچێ.	نەستیرد: ئەو شتە رووناکانەن کہ شەو بە ئاسمانەود دەردوشینەود.
نەسپەک: دەردیکە ھیندی جار دەداتە سەری گرانەتادار و دەبزرکێنێ. گیایە کہ وەک (نیرگس) وایە دەگیریتە سەری نەسپەکدار.	نەستیردژمیر: جۆرە مووروویەکی سوورکاری بربسکەدارد وەک نەستیرد جربودی دی، ژنان لە زێر و زبوی دەگرن و ددیکەنە ملیان.
نەسپەناخ: جۆرە سەوزەیکە وەک سلق، بەلام ئەم گەلای باریکترە دەکری بە چیش.	نەستیردشناس: کەسیکە - گوايە - بە ھۆی نەستیردووە شتی نادیار بزانی.
نەسپێ: دەعبایەکی بچووکی چنگاویی بە ئالۆشە، دەداتە جەستە ی گیاندار.	نەستیل: گۆلیکی گەوردەیکە لە بەردەمی ئاویکی کەمدا دروست دەکری بۆ ئەوێ کہ پربوو بە ئاسانی شینایی پتی ئاو بدری.
نەسپێکۆژە: بریتیە لە پەنجە گەوردی دەست.	نەستیلە باخەل: یارییە کہ چەند کەسیک دادەنیشن و وەستاکەیان شتیک لە باخەلیاندا دەشاریتەود، ھەر کامیکیان دۆزیانەود دەبێ بە وەستا.
نەسپێون: کەسیکە کہ جەستە ی زۆر نەسپێ ھەلبێنێ.	نەستیلۆک: نەستیلۆک.
نەستربلک: سرتش.	نەستیلۆک: ئاسنیکێ دەمپانی کلک درێژە ھەویری وشکە و دەبوی لە (کوول) پتی دەکری.
نەستری: جۆرە درەختیکە گۆلی وەک خەزیم وایە. درک.	نەستیو: خاکەنازی ناگر.
نەستنگ: با. چزووی دووپشک و زەردەوالە و ھەنگ. پلە ی شاخ	نەسر: د. فرمیسک.
نەستو: نەستو.	نەسرین: ھ. فرمیسک.
نەستۆ: نەستوورایی مل.	نەسکل: سکلێ ناگر.
نەستورک: نەستورکە.	نەسکوداری: ز. جۆرە سەرپێچیکە کہ کوردی تورکیا دەیبەستن.
نەستورکە: کولێرەساجی نەستوور.	نەسکوئ: کەوچکیکی گەوردی دەم زلی کلک درێژە چیشتی شلە ی لە مەنجەل پتی تی دەکری.
نەستۆک: نەستۆ.	نەسکەری: د. جۆرە ترییەکە.
نەستوندەکە: کۆلەگە.	نەسکەمل: جۆرە کورسییەکی یەک کەسییە. یارییە بە جۆرە کاغەزیک دەکری. کاغەزیکە کہ یاری (نەسکەمل) ی پتی دەکری.
نەستونگ: د. نەستوون.	

نەسكە ناس: جوۆره دراویتیكى ئىترانییه له كاغەز وەك دیناری عێراقی.

نەسكە نه: ئاسنیتیكى دهم تیژدە دارتاش دارى پى هەلەدەكەنى.
نەسمەرپیچ: جوۆره چیغیتیكى تایبەتییه به بهنى رەنگاوردەنگ دەچنری.

نەشخال: نەشخال.

نەشەرفی: جوۆره دراویتیكى زیرینی بچكۆلەنەیه دەكری بەپلەلەى هیندی چهكى ژنانە. جوۆره گولیکە وەك گولەباخ بەلام نەم بونی كەمترە و گەلى رەنگی هەیه.

نەشقەمە: ه. ورگی ئازال كە هیشتا پیسییهكەى لی فری نەدرابى.

نەشكنج: بۆشایی لای راست و چهپی بەرموسلەدان.

نەشكنجە: ئاسنیتیكى درێژە، ئاسنیتیكى پیچ پیچ بەسەرەكەودیه تی، دەرگا و پەنجەرە و هیندی شتی تری له پیش داكوئاندا تی دەخری و لی توند دەكری بۆ جووتبوونی، نینجا له ناویدا دادەكوئری.

نەشكەرە: ز. ئاشكرا.

نەشكەفت: د. نەشكەوت.

نەشكەلە: د. قولفەكانی دەوارد كە بهیه كدا دەكرین و داریان پیا دەكری و دەبەسترین بهیه كەوه. چێجەلە. نەشكنجە.

نەشكەمدورپیدە: شكەمدورپیدە.

نەشكەنجە: د. نەشكنجە.

نەشكەندوری: نەشكەمدورپیدە.

نەشكەندورپیدە: نەشكەمدورپیدە.

نەشكەوت: كولۆراییه كى ناریكە له كەژ و كیتودا به شوو درندە و جانەودەر ستاری تیدا دەرگن.

نەشکیل: چوارپەل بەستنی و لاخ و بەزدوی دادانی.

نەشکیل: د. پاودن.

نەغز: داگیرکردنی شتیك له یه كێك.

نەغزە: كاغەزێكى لوولكراود دەخریته قنگی جگەرەود.

نەفسانە: بەسەرەهات و سەرگوزدشتی پرۆپوچ.

نەفسووس: وەهى دەربرینی خەفەت. داخ و خەفەت.

نەفسوون: د. جادووکردن له یه كێك.

نەفسوونباز: جادووگەر.

نەفشار: ناود بۆ جوۆره مقامێك.

نەفەرۆز: یه كێكە دەرکراپی و دوورخراپیتهود. نەفەرۆزکردن: دەرکردن و دوورخستنهودی یه كێك.

نەفیهار: ز. وەیه كە ئیشاردی پى دەكری بۆ تەنها یه كێكى نزیك.

نەفیهانی: ز. وەیه كە ئیشاردی پى دەكری بۆ یه كێك یا دوو یا سى كەس.

نەف: ز. وەیه كە ئیشاردی پى دەكری بۆ تەنها یه كێكى نزیك.

نەقان: ز. وەیه كە ئیشاردی پى دەكری بۆ دووان یا زیاتر.

نەقراز: ز. هەوراز.

نەقینی: ز. خوشەویستی و دلبوون به شتیكهوه.

نەك: دەك.

نەككوو: نەك.

نەگرە: ئێرد.

نەگرېجە: مووی سەرى ژن له عاستی پروومەتی.

نەگەر: پیتیكه بەستنهوێ شتیك بەشتیكى ترهوه دهگهیهنێ:

(نەگەر) چاك بیت چاكه دهبینیت.

نەگین: نەگینا.

نەگینا: وەیه كە بەكاردیتری له ناوهندی دوو وتاردا بەستنهوێ

بوونی وتاری دووهم بەنەبوونی وتاری یه كەم دهگهیهنێ: وەرە

نەگینا دیم، واتە كاتیك من دیم كە تۆ نەیهیت، یان مەیه نەگینا

نایهم، واتە كاتیك من نایهم كە تۆ بیت.

نەگینه: نەگینا.

نەلامەت: هەلامەت.

نەلف: ناود بۆ پیتی یه كەم له بیست و حەوت پیتەى كوردی،

نەلف له سەردەتای و تەود و له ناودراستیەود و له دوایییهوه

دەبێ. نەلفێك كە له سەردتاوه بێ لەسەر سى جوۆره: (١)

أصلي، (٢) وصلي، (٣) زياد. أصلي: نەلفێكە فرێدانی

دروست نەبێ وەك (ئاو، ئاگر)، وصلي: نەلفێكە كە

فرێدانی دروست بێ وەك (نەگەر) كە دروستە بلیت

(گەر)، زياد: نەلفێكە كە اصلي وشە نەبێ وەك (نەم،

نەتۆ) كە اصلەكەیان (من، تۆ)ن.

نەلفێك كە له ناودراستیەود بێ لەسەر دوو جوۆره:

(١) نەلفی بەستنهود (ربط) كە دوو وەیه كەوه

دەبەستیتەوه وەك (سەرانسەر، بەرامبەر، سەرپا).

(٢) نەلفی زیاد، وەكو (خەمخوار، یگوزار) كە اصلەكەیان

(خەمخۆر، یگوزەر)ه.

نەلفێك كە له دوایییهود بێ هەر اصلي دەبێ وەك: (نینجا،

كوێخا).

نەلفوپی: ناود بەكورتی بۆ هەموو پیتەكان: (نەلفوپی)ی

نەخوتندوود.

نەلفە: نەشکیل.

نەلقاوێز: د. نەلقەرێز. كەسێكە كە بەسێداردا كرابێ.

نەلقایی: د. دەرگای گەرە.

نەلقە: چەمەردیه كى گردى هاتووودیه له ناسن یا له زەرد با شتی

تر.

نەلقە بەگۆش: بەندەى زەرخێدد.

نەلقەدان: پىچخواردنى مار.	نەمەكدار: كەسەيكە كە نەمەكى بەسەرتەود بى.
نەلقەرىز: ئاسنىكى نەلقە نەلقە تىكەلەكشراو دەركاى پى	نەمەندە: وتەيەكە نەندازدەيكە نىزىكى پى پىشان دەدرى.
دادەخرى.	نەمەهە: د. نەمە.
نەلقەمچى: نەلقەيەكى زىرپە سەردەكەى لەباتى نقىم، (غازى)	نەمەهەى: نەمەهە.
يا (نەشەردى) يەكى پىئودە ژنان دىكەنە پەنجەى	نەمەهەى: نەمەهە.
دوشاومزدىان.	نەمى: وتەيەكە شوتنىكى نىزىكى پى پىشان دەدرى.
نەللاو دىسى: جۆرە مقامىكى كوردىي خوشە.	نەمىستا: ئىستا.
نەللو: ل. هەلوورۇ.	نەمىستاكە: نەمىستا.
نەلماس: جۆرە بەردىكى سىپى گران مایەيە شووشەى پى	نەمىستە: ئىستە.
دەپرىتەود.	نەمىستەكە: ئىستەكە.
نەلماستەراش: پىالە و پەرداخىكە كە تاشرابى و گوشەگوشە بى.	نەنار: هەنار.
نەلووچە: هەلوورۇ.	نەنازە: نەندازە.
نەلوورۇ: هەلوورۇ.	نەنبازبون: نەمبازبون.
نەلو و جەلو: عەلو و جەلو.	نەنجام: دواییى كارتىك.
نەلها: د. كەلكەلە و ئاردزوو. خواهىش.	نەنجامدان: بىرپەودى كارتىك.
نەلیرەم: هەشت يەكى حۆقە.	نەنجامە: ئاسنىكى دوولایىيە تاي دەركا و پەنجەردە و شتى تری
نەم: وتەيەكە تاقە شتىكى نىزىكى پى پىشان دەدرى. ئىمە.	پى دادەكوترى.
نەمان: وتەيەكە چەند شتىكى پى پىشان دەدرى.	نەنجىن: جنین و وردکردنى شت. (نەنجن نەنجن): شتى زۆر
نەمانە: نەمان.	جنراوى ورد.
نەمجا: ئىنجا.	نەنجومەن: لىژنەيەكى تايەتییە كە پىكەتابى بۆ دوان و كۆلینەود
نەمدىو نەودىوکردن: هەلگەرانەودى پالەكەوتوو لەسەر لایەكەودە بۆ	لە شتىك.
لاكەى تری. بىرتىيە لە وردبونەودە و تىبىنن لە كارتىكدا.	نەنجومەنى بەرپۆدەرى: مەجلىسى ئىدارە.
هەلگىرانەودى شت.	نەنجومەنى شارەوانى: مەجلىسى بەلەدىيە.
نەمپۆ: ئىمپۆ.	نەنجە: د. شتى جنراو. نەنجە نەنجە: نەنجن نەنجن.
نەمپۆكە: ئىمپۆ.	نەنجىر: هەنجىر.
نەمسال: ئىمسال.	نەنجىنە: د. چىلكە و چەوال.
نەمشەو: ئىمشەو.	نەنداخت: تەفەنگ و تۆپهاويشتن بۆ نىشان.
نەمن: من.	نەندازە: چەندىتى شت لە درىژى يا پانى يا بەرزى يا قەباردىي
نەمنە: نەمەندە.	(هەندسە).
نەمۇست: پەنجەى دەست و پى.	نەندازەگر: كەسەيكە كە پىشەى گرتنى نەندازە بى (مەندس).
نەمۇستەستە: دەستخەرۆ.	نەندازەگرتن: گرتنى چەندىتى و قەباردى شت.
نەمۇستەچاو: بىرتىيە لە شەوى زۆر تارىك.	نەندازىار: نەندازەگر (مەندس).
نەمۇستەويلە: نەمۇستىلە.	نەندام: جەستە، يەكەكە لە لىژنەيەكى چەندكەسى.
نەمۇستىلە: نەلقەيەكى زىرپىن يا زىبونە كە سەردەكەى دوگمە يا	نەندىش: مەترسى. نەندىشى لى مەكە.
نقىمىكى بى، دەكرىتە پەنجەى دەست بۆ جوانى. پارچە	نەندىشە: نەندىش.
تەنەكەيەكى گرنج گرنجە كالادروو لە درووماندا دىكەتە	نەنگاوتن: لىدان و پىكانى شتىك.
پەنجەى بۆ نەودى لە قنگى دەرزىيەكەى گىر بكا.	نەنگاوتە: دەردى كوتوپرى، (نەنگاوتە) لە گۆى دلى دا.
نەمە: نەم.	نەنگۆ: ئىتود.
نەمەك: مزى چاكەى كەسەيكە بەسەر كەسەيكەى ترەود:	نەنگوتك: گونك.
(نەمەك) ى فىسار كەسم بەسەردودىە.	نەنگۆردە: لەمەوپىش.

نه‌نگوس: د. نه‌نگوست.
 نه‌نگوست: په‌نجه.
 نه‌نگوسته‌ویله: نه‌موسسته‌ویله.
 نه‌نگوستنما: نه‌نگوشتنما.
 نه‌نگوستیله: نه‌موسستیله.
 نه‌نگوشت: نه‌نگوست.
 نه‌نگوشتنما: که‌سیکه‌ نه‌ودنده‌ ناسراو‌ بئی به‌نه‌نگوشت‌ پیشان‌ بدرئ.
 نه‌نگوشت‌ نیشان: شتیکه‌ که‌ نرابیته‌ود‌ بۆ‌ دزین، نه‌نگوشتنما.
 نه‌نگوشته‌ویله: نه‌نگوسته‌ویله.
 نه‌نگوشتیله: نه‌نگوستیله.
 نه‌نگووتن: هه‌ل‌کردنی‌ با‌ به‌ه‌یواشی: بای‌ به‌یان‌ (نه‌نگووت).
 هه‌ل‌ه‌نگووتن.
 نه‌نگوچک: فه‌قیانه‌ی‌ کراس.
 نه‌نگوور: ترئ.
 نه‌نگیر: ل. ترئ.
 نه‌نی: با. ناوچه‌وان.
 نه‌نیش: د. نه‌ندیش.
 نه‌نیشک: با. نانیشک.
 نه‌نیسوون: به‌ری‌ گیایه‌که‌ و‌دک‌ کونجی‌ وایه‌ به‌لام‌ نه‌م‌ تو‌زیک‌ گه‌ورد‌ترد‌ بۆ‌ دهرمان‌ به‌کاردینرئ.
 نه‌و: و‌ته‌یه‌که‌ تاقه‌ شتیکی‌ دوور‌ یا‌ نادیار‌ پئی‌ پیشان‌ د‌درئ.
 نه‌وا: پیتی‌ ئیستایی‌ (اداتی‌ حال): نه‌وا‌ ده‌نووسم، واته‌ ئیستا.
 نه‌و(ز).
 نه‌واگل: د. گه‌رانه‌ود.
 نه‌وان: و‌ته‌یه‌که‌ چند‌ شتیکی‌ دوور‌ یان‌ نادیار‌ پئی‌ پیشان‌ د‌درئ.
 نه‌وانه: نه‌وان.
 نه‌وانه‌ی: و‌ته‌ی‌ په‌یوه‌ست‌ (موصول) بۆ‌ چند‌ که‌سیک:
 (نه‌وانه‌ی) ژیرن‌ به‌بیرن.
 نه‌وباش: د. سه‌رسه‌ری.
 نه‌وتۆ: و‌ته‌یه‌که‌ په‌یوه‌ستی‌ ده‌خاته‌ ناودندی‌ دوو‌ وتاره‌ود: پیاوی‌ (نه‌وتۆ) بوود‌ هه‌رگیز‌ درۆی‌ نه‌کردوود.
 نه‌وته‌و: نه‌وتۆ.
 نه‌وجه: د. پی‌وبست: (نه‌وجه) به‌ود‌ نا‌کا. زۆر‌تر‌ له‌ نه‌بووندا‌ به‌کاردینرئ.
 نه‌ودال: د. عه‌ودال.
 نه‌ورا: ه. برسیتی.
 نه‌ورد: نه‌وی.
 نه‌وسا: نه‌و‌ حه‌له‌.

نه‌وسار: هه‌وسار.
 نه‌وقه‌دبوون: ئاوقه‌دبوون.
 نه‌وکتی: ز. و‌ته‌یه‌که‌ له‌ جیاتی‌ و‌ته‌ی‌ (یارو) به‌کاردینرئ.
 نه‌وگار: د. په‌ریشان‌ و‌ گرفتار. بریندار.
 نه‌وه‌نه: د. نه‌ودنده.
 نه‌وک: با. قورگ.
 نه‌ود: و‌ته‌یه‌که‌ تاقه‌ شتیکی‌ دووری‌ پئی‌ پیشان‌ د‌درئ. نه‌مه.
 نه‌وه‌ئامای: ه. هاتنه‌وه.
 نه‌ودته: نه‌ودته‌ی. و‌ته‌یه‌که‌ شتیکی‌ له‌ دووره‌ود‌ پئی‌ پیشان‌ د‌درئ:
 مانگ‌ (نه‌ودته).
 نه‌ودته‌ی: و‌ته‌یه‌که‌ سه‌ره‌تای‌ کاتی‌ ئیشیک‌ ده‌گه‌یه‌نی: (نه‌ودته‌ی)
 بیرم‌ کردوودته‌وه‌ درۆم‌ نه‌کردوود.
 نه‌ودتی: نه‌ودته‌ی.
 نه‌ودجه: نه‌وجه.
 نه‌ودنده: ز. و‌ته‌یه‌که‌ نه‌ندازه‌ی‌ شتیکی‌ دیاری‌ پئی‌ پیشان‌ د‌درئ.
 نه‌وه‌ی: نه‌وه‌ی.
 نه‌وه‌ی: و‌ته‌ی‌ په‌یوه‌ست‌ (موصول): (نه‌وه‌ی) کورده‌ گورده‌. نه‌وه:
 (نه‌وه‌ی) بیته.
 نه‌وی: و‌ته‌یه‌که‌ به‌کاردینرئ‌ بۆ‌ پیشاندانی‌ جیگایه‌کی‌ تو‌زیک‌ دوور.
 نه‌ویها: ز. نه‌ود.
 نه‌وی: و‌ته‌ی‌ په‌یوه‌ست‌ و‌دک‌ و‌ته‌ی‌ (نه‌وه‌ی): (نه‌وی) زانایه‌ به‌ختیاره‌. نه‌وه: (نه‌وی) بیته.
 نه‌ه: و‌ته‌یه‌که‌ به‌کاردینرئ‌ له‌ کاتی‌که‌دا‌ که‌ مه‌ردووم‌ شتیکی‌ ناخۆش‌ له‌ ده‌ست‌ خۆی‌ یا‌ یه‌کی‌ تر‌ بقه‌ومی: (نه‌ه) له‌ کاتی‌که‌دا‌ شتیکی‌ به‌ده‌سته‌وه‌ بشکیت. و‌ته‌یه‌که‌ نه‌خۆش‌ به‌ده‌م‌ نه‌خۆشییه‌وه‌ به‌بئی‌ په‌روا‌ ده‌یلئت.
 نه‌ها: و‌ته‌ی‌ بیدار‌کردنه‌وه‌: (نه‌ها) فیسار‌ که‌س! و‌ته‌ی‌ سه‌رسو‌رمان، (نه‌ها) له‌ کاتی‌ بیستنی‌ شتیکی‌ سه‌یردا.
 و‌ته‌ی‌ ته‌لفیس: (نه‌ها) له‌ و‌درامی‌ یه‌کی‌ بئی‌ غموودا‌ که‌ هه‌ره‌شه‌یه‌کت‌ لئ‌ بکات، واته‌ تو‌ چیت؟ که‌ شتی‌ وات‌ له‌ ده‌ست‌ بئی.
 نه‌هاک: ل. قسل.
 نه‌های: د. و‌ته‌ی‌ بیدار‌کردنه‌وه‌.
 نه‌هۆ: نه‌ها.
 نه‌هیتو: و‌ته‌ی‌ ته‌لفیس‌ و‌ گالته‌پیکردن.
 نه‌ی: و‌ته‌ی‌ بانگ‌کردن: (نه‌ی) خواداد‌ له‌ ده‌ست‌ رۆژگار. و‌ته‌ی‌ پرسیار: (نه‌ی) نه‌رمان‌ له‌ کاتی‌که‌دا‌ که‌ پیت‌ بلئین: (وربا) و‌ (نه‌ژاد) چوون‌ بۆ‌ د‌دره‌ود. و‌ته‌ی‌ و‌درام: (نه‌ی) له‌ و‌درامی‌ یه‌کی‌که‌دا‌ که‌ پیت‌ بلئی‌ خوئندووته‌؟ واته‌ به‌لئی. هه‌ی.

نەیار: مانگی مایس که سی و یەک رۆژە.

نەیارە: عەیارە.

نەیرۆ: هە ی رۆ.

نەیلوول: مانگی نۆبەمی سالی رۆژییە که لە ناوەندی ئاب و

تشرینی یەكەم دایە و سی رۆژە.

نەین: رۆژی جومعه.

نەینا: وتە یەكە بە کاردینری لە وەرامی یەکیکدا که پرسپارت لی

بکا لە کردنی کاریک که تۆ زۆر سووربیت لە کردنیدا:

(نەینا) لە وەرامی یەکیکدا که لیت بپرستی ئایا تۆ ئارەزووی

یارمەتیدانی هەژارانت هەیه؟ واتە چۆنم نییه؟

نەینوو: نەین.

نەینه: ه. نەوی.

نەینی: نەینوو.

نەیه: ه. نەمه.

نەیه رۆ: وتە یەكە ژنان دەلیتین لە کاتی سەرسویمان و بیستنی

شتیکی ناخۆشدا.

نەیهۆ: وتە ی پتی هەلشاخان و وەرسبوون لە گوفتاریک یا

کرداریک. (نەیهۆ) لە کاتیکدا که یەکیک درێژە بدا بە

وتاریک یا کرداریک، واتە بیپردەرەود.

نەیهوو: نەیهۆ. وتە ی رابردوی هەرە دوور. (نەیهوو) لە کاتی

گیرانەوێ بە سەرھاتیکی زۆر کۆندا، واتە ئەم بە سەرھاتە

زۆر کۆن و دوورە.

نەیی: وتە یەكە داوای دلنیا یی لە وتاریکدا پتی دەکری: (نەیی)

لە کاتیکدا که یەکیک قسە یەكەت بۆ بگێریتەو، واتە

بەرستی وایە نەیی.

نەیی: وتە یەكە بە کاردینری لە وەرامی یەکیکدا که قسە یەكەت بۆ

بکا و تۆش باوهری پتی نەكەیت و لەگەڵ ئەو شدا تەلفیسی

پتی بکەیت. (نەیی) لە وەرامی یەکیکدا که پیت بلتی لیت

دەدەم، واتە شتی وا لە دەست تۆ نایەت.

نئی: پیتی باوهرکردن: (نئی) لە وەرامی یەکیکدا که قسەت بۆ

بکا، واتە راست دەکەیت. ئا. پیتی کە قسە ی پتی

دادەمەزینری لەگەڵ یەکیکدا: نئی فیسار کەس! لە کاتیکدا

که بتهوی بیهینیتە قسە. پیتی سەرسویمان.

نیراهیمی: جۆرە مقامیکە.

نێجگار: وتە یەكە بە کاردینری بۆ زۆری شتی: فیسار کەس

(نێجگار) زبەرەکە.

نێجگارەکی: نێجگاری.

نێجگاری: وتە یەكە برانەود و ئەو پەری شت پێشان دەدا: فیسار

کەس (نێجگاری) رۆبی، واتە جاریکی تر نایەتەود.

نێختیار: ئادەمیزادی پیر. نێختیاربوون: پیربوون. (نێختیاری)

پیری.

نێد: ه. نەمه.

نێدەک: ز. یەدەک.

نێدی: نیت.

نێر: ه. ئاگر.

نێراق: ه. بەر بەرەوچکە.

نێرانە: نێرە.

نێرقت: ز. داریکی گەلا وردی هەمیشە سەوزی درکاوییه.

نێرۆ: ز. ئیمرو.

نێرە: وتە ی پێشاندانی جیگای نێزیک.

نێردق: داریکی دوو پەلە، پەلە کورتە کە ی گاسنی پێدادەکری و

پەلە درێژە کە ی مژانی لی دەدریت. و لاخی یەكەم که کیری

رەپ بی.

نێردقان: نەخۆشی زەردوویی.

نێردەقبوون: رەپبوونی کیری و لاخی یەكەم، (نێردەقکردن)

رەپکردنی کیری و لاخی یەكەم.

نێردقە: نێردقی جووت.

نێزا: د. پاداش: خوا (نێزا) ت بەداتەود.

نیزردم: چوار یەکی حۆقە.

نیزگل: ل. پشکو ئاگر.

نێسا: نێستا.

نێساکە: نێستاکە.

نێسال: ز. نێمسال.

نێست: وەستانیکی کەم لە کاتی کردار یا گوفتاریکدا.

(نێستکردن) وێستانیکی کەم.

نێستا: نێستا.

نێستا: ئەو دەمە یە که تۆی تێدایت.

نێستاکانی: نێستاکانی.

نێستاکانی: نێستاکە.

نێستاکوونی: نێستاکوونی.

نێستاکوونی: نێستاکانی.

نێستاکە: نێستاکە.

نێستاکە: نێستا.

نێستەر: و لاخیکی چوار پەل قەوی و بارەبەر، دایکی مایه و

باوکی کەر.

نێسترسوار: سوار دی نێستری دەولەتی.

نێستە: نێستە.

نێستە: نێستا.

نێستەکانی: نێستەکانی.

نێستەکانی: نێستا.

نێستەکە: نێستەکە.

ئىستەك: ئىستەك.	ئىگجارى: ئىگجارى.
ئىستەككۈنى: ئىستەككۈنى.	ئىگە: ھ. لىرە.
ئىستەككۈنى: ئىستەككە.	ئىل: عىل.
ئىستىكان: پىالەى چاى.	ئىلاخ: كۈستەن.
ئىسقان: شتىكى رەقى سىپىيە لە جەستەى گىاندادا گوشت و دەمارى بەسەردا دى.	ئىلاخ: ئىلاخ.
ئىسك: ئىسقان، شىو و تەحر: فىسار كەس (ئىسك)ى سووكە.	ئىلجارى: عىلجارى و گەلەكۈمەكى.
ئىسك سووك: بىرىتيە لە شتى جوان كە بچىتە دلەو.	ئىلچى: سەفىر و نمايندە ، پۈستەچى.
ئىسك قورس: بىرىتيە لە شتى ناشىرىن كە نەچىتە دلەو.	ئىلەك: ھىلەك.
ئىسك گران: ئىسك قورس.	ئىلىيان: ھ. ھىلانە.
ئىسك و پروسك: ئىسقانى بوواوى رىزو: فىسار كەس ئەودەندە دەمىكە مردوود (ئىسك و پروسك)ىشى نەماو.	ئىم: ئەم: ئىمرو، ئىمشەو، واتە ئەمرو، ئەمشەو.
ئىسلام: كەسىكە كە لەسەر ئابىنى حەزرىتى مەمەد بى.	ئىمچوون: دەستەيەك نال و بىمار.
ئىسە: ئىستە.	ئىمرو: ئەو رۆژدەيە كە تۆى تىدايت.
ئىسەتى: ئىستە.	ئىمسال: ئەو سالەيە كە تۆى تىدايت.
ئىش: د. و تەى نەفرىن: ئىش لەو شتە، واتە تف لەو شتە.	ئىمشەو: ئەو شەوئەيە كە تۆى تىدايت.
ئىشك: با. بەروو لە دارىكە گورىسى شلىوودەى پى توند دەكرىتەو.	ئىمە: و تەيەكە بەكاردىنرى بۆ پىشاندانى خۆت و ئەو كەسانەى كە لەگەلتان و بەناوى ئەوانىشەو قسە دەكەيت.
ئىش: ژان و نازار.	ئىمە مانان: ئىمە و ئەك ئىمە وان: (ئىمە مانان) لە يارمەتى نىشتىماندا كۆتايى ناكەين.
ئىشان: ژانكردنى ئەندام.	ئىمە و مانان: ئىمە مانان.
ئىشك: ئاگادارى و بەدىارەووبوونى شتىك.	ئىنج: دوانزە يەكى فووتىك.
ئىشكچى: كەسىكە كە بەلاى شتىكەو بى و ئاگادارى بكا.	ئىنجا: ئىنجا.
ئىشكگر: ئىشكچى.	ئىنجارد: ز. ئەمجارە.
ئىشكگرتن: ئاگادارىكردنى شتىك و بەدىارەووبوونى.	ئىنجاكوو: ئىنجاكوونى.
ئىغنى: ز. يەغنى.	ئىنجاكوونى: ئىنجاكوونى.
ئىفتادە: ئادەمىزادى پىرى كەفتەكار.	ئىنجانە: شتىكى گلىنى سوورەوكرادە، وەك بىكە گۆزە واىە گولى تىدا دەروىنرى.
ئىفلىج: كەسىكە كە شەپلە لىى دابى.	ئىنجه و فىنجه: د. ددەيە و دەمارى بەبى جى.
ئىفلىجى: نەخوشى شەپلە.	ئىنە: د. ئەوئ.
ئىقار: ز. ئىوارى.	ئىوارە: كاتى رۆژئاوا.
ئىق: ھىلنج.	ئىوارى: ئىوارە.
ئىقدانەو: ھىلنجدان. قرقىنەدانەو. بىرىتيە لە شەپۆلدانى قەلەبالتغى زۆر بەردنگىكى وا كە پاشەوپاش بگەرپتەو لەبەر زۆرى.	ئىو: و تەيەكە دەوترى بەچەند كەسىك كە رووى قسەيان تى كەيت.
ئىقردنەو: ئىقدانەو.	ئىو مانان: ئىو و ئەو كەسانەى كە وەك ئىو وان.
ئىقلااب: بەركوت.	ئىو و مانان: ئىو مانان.
ئىك: ھىلكە.	ئىهى: ئەھا.
ئىگرەمبىژرەم: شانزە يەكى حۆقە.	ئى: ھ. ئەم: (ئى) پىاو، واتە ئەم پىاو.
ئىگجار: ئىگجار.	ئىتى: و تەيەكە ھەرەشەى پى دەكرى: (ئىتى) با نەودت كىردى.
ئىگجاردكى: ئىگجاردكى.	و تەيەكە بەكاردىنرى لە كاتىكدا كە چاودەروانى تەواكردنى قسەى يەكىك بگەيت. (ئىتى) لە كاتىكدا كە يەكىك قسەيەكت بۆ بكا، واتە دلەم لىتە.

ئىتر: وتەيەكە بەكار دىئىرى بۆ دەستەھەلگرتن لە شتىك و دەستکردن بە شتىكى تر: (ئىتر) تەمەلى بەسە.

ئىسا: ئىستا.

ئىساكوونى: ئىساكى.

ئىساكە: ئىستاكە.

ئىساكى: ئىساكە.

ئىسال: ز. ئىمسال.

ئىسك: ز. قرقىنە.

ئىسە: ئىستا.

ئىسەتى: ئىستا.

ئىش: كار و فرمان.

ئىش بە دەست: كەسىكە كە فرماندەر بى و كارىكى لەژىر دەستدا بى.

ئىشك: ز. دارىكى بارىكە دەئالتىرتە ئەو گورىسەى كە بارى پى بەستراود و شل بوودتەو بۆ توندبوونەو دەى گورىسەكە.

ئىشکردن: كار و فرمانکردن.

ئىشكەر: كەسىكە كە ئىش باش بكا.

ئىشگوزار: كەسىكە كە ئىش باش راپەرىنى.

ئىشلک: ز. كورتەك.

ئىش لىھاتن: جوانى و رىكوپىكى ئىش لە يەكىكەود.

ئىش لىھاتوو: ئىشگوزارىكە كە ئىشەكانى زۆر رىكوپىك بى.

ئىشەف: ز. ئىمشەو.

ئىكە: ئىتر.

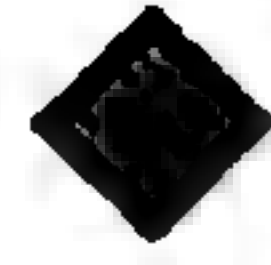
ئىل: ئىل.

ئىن: ز. رۆژى جومعه.

ئىنە: ھ. ئەمە.

ئىنەشا: ھ. ئەمەيان.

ئىيودر: ز. ئەوكتى.

ب: پیتی که دهچیتته سهر نه مری حازر و غائب: (ب) خوینه!،
 (ب) نووسه!، (ب) خوینتی، (ب) نووسی. پیتی که دهچیتته سهر
 هیندی کار (مصدر) له پاش فریدانی نیشانه ی کاری دیکا
 به کار که (اسمی فاعل): (ب) زان، (ب) نووس، (ب) خور.
 با: شتی کی نادیارده به هوی جوولانه و دی قه باره یه ک له ناو بوشیدا
 پهیدا ددبی. پیتی په له و ته ئکیدده دهخیتته سهر نه مری
 غائب: (با) بی، (با) پروا. ددبی به وهرام بو پرسیار له
 نه بوونی کاریک: (با) له وهرامی یه کی کدا که بلتی: نه ری
 ئیمرو نه ریمان نه چوود بو قوتابخانه؟ واته چوود. جووره
 نازاری که ده داته نه ندای هیندی گیاندار: قاچم (با) ی تی
 داود. دهچیتته سهر مازی نیشانی و مضارع: (با)
 بچوویتایه، (با) بچیت، واته چوونت چاکتره له نه چوونت.
 ناره زوو کردنی ددلی سهگ و بهراز بو نیره: نه و ددله هاتووده ته
 (با). ته نیش (ز).
 بائه نگیتو: کونیکه بای لی بیتته ژوورده وده.
 باب: باوک.
 بابا: ه. باوکی باوک.
 بابان: باوان. ناود بو بهردی فقهی نه حمه دی داردشمانه که
 ساله های سال فرمانداری کوردستان بوون. ناود بو
 قه له مردوی بابان.
 بابدست: ز. مهردوومی نابووتی بی پارد و پوول.
 بابدستی: ز. نابووتی.
 بابدوو: بریتییه له شتی زور سووک.
 بابدی: جووره قوماشتیکی ته نکی گولگولییه و دک شیله.
 بابلیچک: ز. په نجه تووته.
 بابن: ز. گوله بابوونه.
 بابو: باوک. وته یه که و دک وته ی (باوک) له رووی
 خوشه و بستیه و ده کار ده هینری.
 بابوله: پاروودنانی پیچراودی دریتی نه ستور. مهلوتکه.

بابوله پیچ: د. په تیکه مهلوتکه ی پی ده پیچری.
 بابوتان: ز. جووره یارییه کی مندالانه یه.
 بابونه: گیایه کی به هارییی بونخوشه، گه لای و دک گه لای شویت
 وایه و گولتیکی زردی خپ دهگری، و دک چا جوش دددری و
 دهخویتیته و ده بوه لامهت و سک ئیشه.
 بابوتر: بادرز.
 بابه: وته یه که باوکی پی بانگ دهگری.
 بابهت: جوور: گه لی (بابهت) شت هاتووده بازار. لایه ن. له
 (بابهت) چیه و ده قسه ده که یته؟ واته له لایه ن چیه و ده.
 بابه خولی: جووره یارییه کی مندالانه یه به گردی خوباندا دهخولینه و ده.
 بابه عه مره: به یه کی که دهوتری که به دیمه ن مندالکار بی و که چی
 و دک تر زور به عه مر بی.
 بابه لیسک: ز. گیزه لووکه.
 بابی بابی: یارییه که دهسته یه ک تی ده که ون و دهسته یه ک سواربان
 ددبن و به ددست چاوبان ده گرن، و ده ستا که یان به سهر نه و
 یه که یاندا دهمالی که خوی سواری بوود ده لی: (بابی بابی له
 چهند بابی) و له و حله دا چهند په نجه یه ک هه ل ددپردی،
 ئینجا نه وی ژیرده و نه گهر هه لی هینا دهسته که ی نه و
 ددیه نه وده و سوارده بن و نه و که سه ش ددبی به وده ستا.
 بابینی: د. هه لامهت.
 باپوسکه: د. خوله میشی کاغزی سووتاو که با بیبا.
 باپوک: ز. بایه که که له گه ل به فریاریندا بی.
 باپهر: ددرتی که دوو چاری مهردووم ددبی له ساردی و گهرمی
 که و تنه وده. (باپهر کردن) دوو چاربوون به باپهر.
 باپیچ: شوینیکی چه په که که با گیزی تیدا بخوا. پیچیکه که به
 سکی مهردوومدا بی.
 باپیچک: ز. پیچانه وده و به ستنی شت.
 باپیدان: پیچدان به شتی. سووردان و سه ما کردن.
 باپیش: ز. چاویشه.

بادارۆک: ز. جۆره قردیللهیه که دددری له سه ری مندال.
 باداری: دووچاربوون به نهخۆشی (با).
 باداک: ز. گیایه که به دار و درهختدا ههلهدهچی.
 بادام: شتی که وهک چهقاله بهلام ئەم گه ورده تر و خوشتر و سهختره.
 بادامچه: چهقاله.
 بادامی: به شتی که ددوتری که له وینهی بادام بی.
 بادان: پتچدانی شتی که به بادانی شت.
 بادانهود: بهیه کدا بادانی دوو ریس و کردنیان بهیه ک ههودا.
 بریتیه له پهشیمانبوونهود له قسهیه ک یا کرددودیه ک.
 باداود: باددود.
 بادرخان: ز. جۆره گیایه که.
 بادرز: درزی زۆر باریک له شت.
 بادرهنگ: د. گیایه کی بۆنخۆشه به په نیردود دهخوری.
 بادگیر: جۆره موغهیرییه که له ساردای هیندی کۆشکدا دروست دهکری بۆ باکتشی هاوینان.
 باده: پیاله ی ئاوخواردنهود.
 بادهرچوون: د. بریتیه له لووت به بهرخۆدا هاتنهود.
 بادهوان: د. قوماشتیکی ئەستووری پانی گه ورده به دارتیکی به رزهود، جۆره پاپۆریکی پی ددروا به هیزی با.
 باددوه: توف و سارد و سه رما.
 بادی ههقا: ز. بادی ههوا.
 بادی ههوا: خۆراییی و فیرو.
 بادی: جامی ئاوخواردنهود.
 بادین: بادی. زتییه کی گه ورده له ناودندی ههولیر و مووسلدا.
 بادیه: ه. جامی گه ورده.
 بار: شتیکی قورسی دووتاییه به و لاخ ههله دهگیری. دیوی راست و رووی ریتی شت: ئەم قالیه له (بار) ی خوی رانه خراود یا ئەم به رده له (بار) ی خوی دانه نراود. توثرالیکه ده نیشته سه ر لیو له به ردهم وشکی: لیوی (بار) ی گرتوود. بریتیه له ئەرک: باری قورسه.
 باراش: ئەندازیه که له دانه ویله که ئاماده کرابی بۆ هارین و ناردنی بۆ ناش.
 باراش لیکردن: باراشکردن له ناش بریتیه له تییه لکردن و درێژدان به قسه: فیسار کهس (باراشی لی کردووه).
 باراشهاری: ئاشهوان.
 باران: ئاوێکه دلۆپ دلۆپ له هه ور بکه ویتته خواردووه.
 باراناو: ئاوێکه به هوی بارانی زۆرهود کۆبوو بیتهود له شونیک.
 بارانبیران: مانگی حوزهیران که سی رۆژه، ئیتر بارانی تیدا ناباری.

باپیشک: ز. بای باران.
 باپیر: باوکی باوک و باوکی دایک.
 باپیره: باپیر.
 باپیری: هه ناریکی مزده که ترشی زۆرتر بی.
 باپیشان: ز. هه تیوچه.
 باپیشانی: هه تیوچه یی.
 باتزۆک: ز. مه ردوومی خونگی بی شهرم و شووردیی.
 باتسمی: ز. جهژنی گه وردی یه زیدی.
 باتلاخ: د. زۆنگاو. چورتم.
 باتمان: ئەندازیه که له کیشان که شەش حۆقه یه.
 باتوژ: ز. جۆره گیایه کی سوورده.
 باتوو: گون.
 باتهقا: وتهیه که به کاردینری له باتی وتهی به (قه د): (باتهقا) ی تو نه ریمانم خوش دهوی، واته به قه د تو.
 باتینک: با. خونچه ی تازه پشکووتوو.
 باتینۆک: با. گولاله سوورده.
 باتی: بریتی: ئەمه له باتی ئەوه.
 باج: دراوێکه که له لایه ن گه وردیه کی به ده سه لاته وه له هه موو باریک ده سینری.
 باجان: ز. باینجان.
 باجگر: که سیکه که باج کۆکاتهود.
 باجگرتن: سه ندنی باج له شت.
 باجگه: شونیکه که باجگر باجی تیدا ودرده گری.
 باج لیگرتن: بریتیه له هه لگرتنی شتی که له شتی که به ناخونه ک: تو هه رچی بینیت (باجی لی ده گرت).
 باجه: باجی. قه فه زه یه که له بانک و سینه ما و شه مه نده فه ردا یه کیتی تیدا داده نیشتی چه ک و بلیتی تیدا ده بری (د).
 باجهوان: د. باجگر.
 باجی: خوشکی گه ورده.
 باچک: ز. گه مە شامیی سوور.
 باچیک: ز. هه رزن.
 باخ: شینایی له گول یا به رزه درهخت.
 باخچه: باخی به چکۆله.
 باخله: ده فتریکه تووی تی ده کری.
 باخواردن: پیچخواردن.
 باخۆر: بادرز.
 باخه: باقه ی گیا و شتی تر. دهنگ نووساو (ز).
 باخه ل: دووتویی کال و بهرگ له عاستی په راسوو.
 باخهوان: که سیکه که چاودیری و سه ریه رشتیی باخ بکا.
 بادار: که سیکه (با) دابیتیه ئەندامی. خواردنیکه که ببی به مایه ی باکردن. بریتیه له مه ردوومی به فیز.

بارانیپتو: شتیکه ئەندازەى بارینی باران پێشان دەدا.
 بارانە: باجیکە لە هیندی بار دەستێرێ. جوۆرە گۆرانییەکی کوردیی خوشە.
 بارانی: سەردەرییە که لە باراندا دەکرێتە بەر بۆ تەرنەبوون.
 باربوو: یارمەتی و دەستگیرویی یەکیەک لە کاتی لێقه ومان و زبان لی که و تێکیدا یا لە ژنەهێنان و شایى و زەماوەندێکیدا. (باربووکردن) یارمەتیدانی یەکیەک و شت پێ دانی.
 باربوویی: باربوو، (باربوو پێکردن) باربووکردن.
 بارتهقا: باتەقا.
 بارخانە: شوێنیکە که باری زۆری یەک لەسەر یەکی تێدا دابنرێ.
 بارخانوو: ز. شتومەکی ناوماڵ.
 بارخانێ: ز. بارخانوو.
 بارخست: کردنەوێ بار و خستنی لە شوێنیک. جوۆرە که و تێکی مەشک و کەلەشێرە لەسەر تەنیش.
 باردار: د. گیاندارى ئاوس.
 باردان: ز. بادان.
 بار: بەچکەى هیندی پەلەور که لە جووجەلەیی دەرچووێ.
 باراندن: بارەکردنی مەر و بز.
 بارن: د. شوێنیکە با بیگرێتەو.
 بارۆکە: مەشکی بار.
 بارە: دەنگی مەر و بز، (بارە بار) بارەى یەک لەسەر یەک.
 بارەش: رەشەبا.
 بارێزە: جوۆرە گیایەکی سەوزى سێ پەردیە لە گوێ کانیاو سەوز دەبێ. ورددیە که لە شت بێتەو.
 بارپە: د. فەرپۆکەى مندالان که با دیدیخولینیتەو.
 بارسایی: بارست.
 بارست: قەباردیە که لە زووی بەرز بووبیتەو.
 بارستایی: بارست.
 بارسووکى: بریتییە لە بوونی مەردووم بەسووکبار و کەم ئەرک.
 بارش: بارشت.
 بارشت: بارانی وردی لەسەر خو.
 بارکردن: کوچکردن.
 بارکەوتن: بریتییە لە بەدبەختی و نەهاتی.
 بارکەوتوو: بریتییە لە یەکیەک که بەدبەختی و نەهاتی رووی تی کردبێ.
 بارکەوتە: بارکەوتوو.
 بارکیش: و لاخ. بریتییە لە یەکیەک که ئەرکیکی قورس که و تێتە سەری.
 بارکیشان: بریتییە لە هەلگرتنی ئەرکیکی قورس.

بارکیشی: خەریکبوون بەهەلگرتن و هێنان و بردنی باری ئەم و ئەو دەو.
 بارەگا: بارەگا.
 بارگر: داریکە دەدرێتە بەرباری هەرە سەروو لە چەند باریکی زۆر که بارخانە کرابن بۆ ئەوێ که نەرووختی.
 بارگە: نوێن و کەلۆپەلێکە که رێتوار بیکایەبار و لەگەڵ خوێدا هەلیگری بە و لاخ.
 بارگەچی: کەسیکە هەر ناگای لە بارگە بێ.
 بارگیلی: ز. بارگیر.
 بارگیر: ئەسپی بارەبەر.
 بارگیل: ز. بارگیلی.
 بارگین: بارگیر.
 بارمە: شتیکه دادەنرێ لەلای یەکیەک بۆ دڵنیایی لە بەرامبەر شتیکیدا که لە لاتە بەردەنگیکی وا که بارمەتە بەنرختر بێ.
 بارنامە: د. کاغەزیکە ناوی ئەو شتانەى یەک بە یەک تێدا دەنووسرێ که دەنێردرێ بۆ شوێنیک.
 بار و بنە: مال و کوچ.
 بارۆشە: د. باوەشین.
 باروونە: د. بادەرەنگ.
 باروو: بارووت (ز). قەلا و قوللە (د).
 بارووت: دەرمانیکى بەهێزی ئاگرستە فیشەک و گوللەى پێ پر دەکری.
 بارووتپێچ: ز. کەسیکە که بارووت دروست بکا.
 باروود: ل. بارووت.
 بارە: لایەن: لە (بارە) ی منەو چیت بیستوو؟ مووچە و بەش.
 عەرەبانەى دەستی (ز).
 بارهاتن: د. هاتنەبەر و پێگەیین: درەختە که یا مندالە که بارهاتوو: واتە پێ گەشتوو.
 بارەبوو: باربوو.
 بارەبەر: و لاخیکە که بار بەرێ.
 بارەچە: د. مووچە و بەش.
 باردکی: بارەبەر.
 بارەگا: کوێشک و سەرای گەورە.
 بارهنگیتف: ز. کەسیکە مەردووم تووێ و پەست بکا.
 بارێ: و تەیه که لە جێی وتاری (هیچ نەبێ) بەکار دینرێ: (بارێ) گە خێرت نییە شەرپشت نەبێ.
 بارێزە: د. باخۆر، درەختیکە که با بەری وەراندبێ.
 باریه: نوێل.
 باریک: شتیکه نەستوور نەبێ.
 باریکان: رێسی زۆر باریک.

به‌ست، فیچقه به‌ستنی خوتن له جه‌سته و شتی شل له
 ده‌فرتیک که کونی تنی بی.
 بازگ: به‌له‌ک.
 بازگور: ز. هیوا و ئومید. یارمه‌تی.
 بازگوری: ز. یارمه‌تی.
 بازگه: شوتنیکه که بازدی لیوه بدری.
 بازگه‌شت: په‌شیمان.
 بازگه‌شتی: په‌شیمانی.
 بازمان: د. مندالیکه له دواي باوکی به‌جی مایی: (با زمانه‌کان)
 خوش بن.
 بازن: شتیکه له زیر یا زیو و یا شتی تر، ژنان بو جوانی ددیکه‌نه
 مه‌چه‌کیان.
 بازنه: ته‌وقیکه له ئاسن و دک بازن دروست ده‌کری و له شتیک
 ده‌گیری که درزی تنی بووبی.
 بازو: د. واشه.
 بازوری: بازو.
 بازو‌له: قول و بازووی قه‌له‌و.
 بازوو: ناودندی شان و ئانیشک له پهلئ ئاده‌میزاد. به‌له‌ک.
 لاشیپان.
 بازووبه‌ند: شتیکه له زیر یا زیو و یا چه‌رم دروست ده‌کری و
 ده‌کریته بازوو.
 بازه: به‌له‌ک: جوړه ته‌نراوئیکه.
 بازده‌ران: مانگی شوبات که بیست و هه‌شت روژه و شه‌وگار
 دریژ ددییته‌وه و، هه‌موو شه‌ویک دوو ددقیقه دریژ ددبی.
 بازده‌له: شتیکه که که‌می‌ک به‌له‌ک بی. مندالیکه که کزر و گه‌وره
 بووبی.
 بازده‌له خوتندن: بریتیه له بی شهرمی و چاونه‌ترسیی یه‌کیتک:
 فیسار که‌س چاک (بازده‌له‌ی خوتندوود).
 بازدوان: که‌سیکه که باز به‌خیو بکا.
 بازی: یاری.
 بازیبه‌ند: بازووبه‌ند.
 باژار: ز. شار.
 باژاری: ز. شاری.
 باژده‌له: ده‌ردیکه به‌مندالی ساوا ده‌گا و هه‌موو له‌شی ده‌کا به‌لیر.
 باژیر: بازار. شار (با).
 باژیله: د. بازده‌له.
 باژیله: بازده‌له.
 باس: دوان له بابته شتیکه‌وه: (باس) ی که‌س به‌خرابه مه‌که.
 باستورمه: باسورمه.
 باستیک: ز. باسوق.

باریکایی: عاستی باریکیی شت.
 باریک‌بوون: بریتیه له لاوازیوون.
 باریک و بنیسی: لاوازیوون له نه‌خوشیی دوورودریژده‌ود: فیسار
 که‌س داویه‌تییه (باریک و بنیسی).
 باریکه: دروومانی سهر په‌راویزی که‌وا. ناوی دتیه‌که له ناوچه‌ی
 عمره‌ت.
 باریکه‌ری: ریگای باریکی ته‌سک.
 بارین: هاتنه‌خواره‌وی باران. هیتان (ل).
 بارینه: وده‌وز.
 باز: بالندیه‌کی تیژده‌وی گوشتخوری راوکه‌ری چاوجوانه. بازد.
 دووباره: (باز) هاته‌وه. وته‌یه‌که به‌دواي ههر وشه‌یه‌که‌وه
 نووسا ددیکا به‌(صیفه‌تی مشبه): قومار (باز)، فیل (باز).
 بازار: چه‌ند دوکانیکه که جیگای کرین و فروتنی تیکراییی بی.
 سه‌ودا: (بازار) ی که‌رمه.
 بازار تیژی: د. بازار که‌رمی.
 بازار که‌ساسی: بریتیه له بی بازاری.
 بازار که‌رم: که‌سیکه که کرین و فروتنی زور بی.
 بازار که‌رمی: بریتیه له فروتنی زور و برده له بازاردا.
 بازاری: بریتیه له ئاده‌میزادی هیج و پوچی بی مایه. بریتیه
 له شتومه‌کیک که تاییه‌تی و چاک نه‌بی.
 بازبازان: د. بازدبازدین.
 بازبازوکی: بازبازین.
 بازبازین: بازدبازدین.
 بازبه‌ند: بازیبه‌ند.
 بازده: خوه‌ل‌دان له جیگایه‌که‌وه بو جیگایه‌کی تر.
 بازدان: ز. مردن. به‌تاییه‌تی مردنی بز و مهر.
 بازدبازوکی: بازدبازدین.
 بازدبازدین: بازدی یه‌ک له دواي یه‌ک.
 بازدبردن: بازددان.
 بازده‌رین: د. بازدبردن.
 بازددان: بازدبردن.
 بازده‌به‌ران: ناودراستی به‌هارد که شه‌وی دوو ددقیقه دریژ ددبی.
 بازده‌لبازد: بازدبازدین.
 بازیر: مه‌لیکی گوشتخورد به‌قه‌د ریشوله‌یه‌ک ددبی ږدنگی بوړه
 قنه‌یه.
 بازیره: د. گه‌رانه‌وی گولله له‌پاش نه‌وه‌ی که له نیشان بدا.
 بازرگان: کوتال‌فروش.
 بازرگانی: کرین و فروتنی کوتال.
 بازرد: د. که‌وانه.
 بازرده‌قه: له‌پر ده‌رچوونی گیاندار به‌چالاکی: مارده‌که (بازرده‌قه) ی

باسقه‌نده: دارددستیکه که له داری به‌لآلوک کرابی. هه‌موو داریکی باریکی لووسی کونکراوه که کرابی به‌دسکی قه‌نده.

باسقه‌نگه: باسقه‌نده.

باسک: ناودندی مووچه‌ی دهست و نانیشک. شانی شاخ و یال.

باسکردن: گفتوگوکردن له شتیک.

باسکه: باسک.

باسکه‌سه‌گ: جوړه سه‌گیتی باریکه‌له‌یه باوکی گه‌ماله و دایکی تانجییه.

باسکه‌مه‌له: جوړه مه‌له‌یه که به‌جوولاندنی باسک ده‌کری.

باسکیش: مژان.

باسمباز: ز. هه‌فته‌یه‌کی باراناوییه له مانگی نازاردا.

باسمبیل: ز. مه‌ردوومی به‌فیزی خو‌په‌رست.

باسمبیلی: ز. خودپه‌رستی.

باسنامه: نامیلکه‌یه که که چند سه‌رگوزده‌شته‌یه‌کی تیدابی.

باسوخ: د. باسوق.

باس و خواس: ددنگوباس.

باسورمه: گوشتی قیسه‌کراوی سو‌په‌خو‌پیه له‌گه‌ل به‌هاراتدا له‌ناو ریخوله‌دا هه‌له‌ده‌گیری.

باسوق: جوړه خواردمه‌نییه که له نیشاسته و شیلای تری دروست ده‌کری و سه‌لک سه‌لک ده‌پدری.

باسه‌ره: شو‌پنیکه که با زور بی‌گریته‌وه. ناوه بو‌رووباریک له ناوچه‌ی بازبان. ناوه بو‌دربه‌ندیک له ناوچه‌ی ناوبراو.

باسیکردن: ز. لاساییکردنه‌وه.

باش: شتی چاک.

باشار: ژبان. چاره‌کردن.

باشقه‌پان: جوړه ماریکی نه‌ستووری دریتی زرده سه‌ر کلکی خره.

باش و بوشی: دهست بلاوی و مال به‌فیرودان.

باشوکه: بالنده‌یه‌کی ددنووک که‌وانه‌یییه له واشه بچووکتره راوه چوله‌که‌ی پی ده‌کری.

باشه‌ل: باشیل.

باشیل: باشیل.

باشیل: چاروکه‌یه که زنان ده‌یگرنه کولیان و دوو سه‌ره‌که‌ی خواردودی دده‌سته پشتمان بو‌نه‌وه‌ی شتی تی بخهن.

باشی: چاکی.

باشیل: باشیل.

باشیلا: ز. مه‌ردوومی ناوارد.

باشی و بوشی: باش و بوشی.

باعاندن: باراندن.

باعه: باره، (باعه‌باع) باعه‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک.

باغ: باخ.

باغه: جوړه شتیکه له بنیشت دروست ده‌کری. جوړه برینیتیکی پیسه له چوارپه‌لی و لاخی به‌رزه دی.

باغه‌ل: باخه‌ل.

باغه‌وان: باخه‌وان.

بافت: شایسته، فیسار که‌س بافتی نه‌ودیه بخریته سه‌ر سه‌ر. ریس و چین: نه‌م قالیه (بافت) ی کاشانه.

بافته: جوړه قه‌یتانیتیکی ته‌نراوی پانه ده‌گیری به‌لیواری که‌وا و سوخمه‌دا.

بافره: که‌تیره‌ی سپی.

بافله: ز. نو‌موسلمانی کونه‌گاور.

بافوو: د. تلیاک.

به‌فیاگ: د. شتی چنراو.

بافین: د. ته‌نین. هونینه‌وه.

بافبرا: ز. برای باوکی.

بافی: با. بادام.

باق: با. پوز.

باقاندن: باقه‌کردن.

باقانن: باقاندن.

باقر: ژدنکی ده‌فری مسین. عه‌یبی ونی نادیار: پی‌او‌ی نه‌خوتنده‌وار که قسه‌ی کرد. (باقر) ی ده‌رده‌که‌وی.

باقلک: با. سلق.

باقله، پاقله: به‌ری (لو) (ه).

باقو: هه‌نجیری نه‌گه‌ییو.

باقه: چه‌پکیک له گیا یا له گول. ده‌نگیکه و ده‌ک ده‌نگی بزن و ریتی.

باقه باقی: باقه‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک.

باقه به‌س: شتیکه که گه‌نم و ددسکه‌گول و شتی تری پی بیه‌ستری. (د) شتیکه که به باقه به‌سترابی.

باقه به‌ست: باقه به‌س.

باک، ترس: فیسار که‌س بی (باک) د.

با کردن: په‌یدا‌بوونی با له سکدا. ناوسان، بریتییه له توورده‌بوون.

با کو‌فه: ز. میودی نه‌گه‌ییو.

باکور: لای چه‌پ (شیمال).

باکوزیرک: با. به‌فریکه که به‌باوه بیاری.

باکه‌ش: که‌له‌شاخ. بابوتر.

با که‌شگرتن: که‌له‌شاخ گرتن له شو‌پنیک له نه‌ندام به‌بی جنینی.

باکه‌ث: خشتیکه که باش سوور نه‌بووبیته‌وه و، به‌خسته ناو ناو هه‌ل بودری.

بالتوز: ز. ژن خوشک.	باکیش: بادگیر.
بالته: ل. ته شوئ. ته ور.	باگا: د. شوتنی باگر.
بالخه نجه ده: مه لیکه له کوتر بچو وکتره له کاتی فریندا بالی و دی خه نجه ر لی دی.	باگر: شوتنیکه که با بیگریته وه.
بالدار: گیانداریکه که به بال بفری.	باگردان: باگردین.
بالگرتن: فرین.	باگردین: شتیکه خری نه ستووری دریکوله ی قورسه له دار یا له بهرد بانی پی ده گتردری له کاتی باران باریندا.
بالگرتنه وه: فرینی بالنده.	باگرته: د. بایه که له ناوهندی شه مال و سه بادا.
بالگک: ز. سهرین.	باگوردان: باگردین.
بالگه: ز. سهرین.	با گونه: جوړه نه خوشییه که ددهاته گونی نترینه له غوبابییه وه و هه لیده ناوسیتنی.
بالگیف: ز. سهرین.	باگه ر: ز. بای به هیتز.
بالنده: بالدار.	با گه رین: ز. بانگوش. باگردین.
بالنگو: د. بادرهنگ.	باگیتزه: گیتزه لووکه.
بالویک: با. بالووکه.	باگیر: با گا.
بالو: ز. وتهیه که له جیاتی وتاری: (به لای که مه وه) به کار ددهیتنی.	بال: پهلای گیاندار. دوو نه دنامه به راست و چه پی بالداره وه، پیتی دده فری.
بالوره: جوړه گورانیه کی کوردیه.	بالا: دریکوبی شت.
بالوری: بالورد.	بالا به رزه: په نجه ی سییه می ده ست.
بالوز: بالیوز.	بالا پوش: عه با.
بالوکه: بالووکه.	بالا ده ست: که سیکه که به ددهسه لاتتر و ده ست ر و یووتر بی له یه کتیکه تر: نه م (بالا ده ست) ی نه وه.
بالون: جوړه فروکه یه که.	بالاروان: ناوینه ی گه وره یه که بالای مهردوومی تیدا دیار بی.
بالوور: ز. قنگی مریشک.	په نجه رده یه که له نریک بنمیچه وه ده کریته وه بو رووناکی و باکیش.
بالووک: د. بالووکه.	بالاشمه: د. بالیشمه.
بالووکه: گریه کی بچکولانه یه له جهسته ی گیاندار په یدا دده بی.	بالاشمه مه: د. بالیشمه.
بالووله: پاروو.	بالا فر: ز. فروک.
باله: مهردوومی گیلی تی نه گه یشتوو (ز). باره ی کارژوله.	بالا ف: ز. بهرگو. کالایه که که بو شوشتن ناماده کرابی.
دهسکیشی چه رم.	بالا قی: ز. سوینه ی جل شوشتن.
باله: دهسکیشی چه رم. ییلاسن (ه).	بالا ف: با. جلشورین.
باله بان: بالنده یه کی گوشتخوری خیرای راوکه ره له باز گه وره ترده. جوړه ئیسترکی زه لامه. پارچه یه که له پارچه کانی موسیقا.	بالاکردن: دریکوبونی قه د و بالا. بریتیه له گه شه کردن: گه ز گه ز (بالا ده که م) واته له خوشیاندا گه شه ده که م.
باله ته: ز. سهره تای گه یینی میوه.	بالا گه ردان: که سیکه که خوی بگیتی به ددوری یه کیکدا.
باله ته په: باله ته پی.	بالانوتین: ناوینه ی بالاروان.
باله ته پی: باله فری.	بالانی: جوړه ئیسترکی بچکولانه یه که پیتی ده لین: (ئیستره گایله که).
باله خانه: سهرخان.	بالباز: سهر باز.
باله شنه: ز. سهرینی بچکولانه.	بالبه ست: که سیکه ههردوو بالی له پشته وه به سترابی.
باله شوریه: باله شوری.	بالبه سترکردن: به ستنی ههردوو بالی مهردووم له پشته وه.
باله شوریه: جوړه نه خوشییه که ده گا به جووجه له ی مریشک باله کانی شور ده کا و ده یکوژی.	بالبه ستن: بالبه سترکردن.
باله فره: بالنده یه که تازه بالی گرتبی. فره فرکردنی مهل به بالی.	
باله فری: باله فره.	

باله کره: داریکی درتزه تهخته یهک به سهریه و دیه خوَل و خاشی
پن کوډه کرتته وده.

باله وان: بالنده یه کی گوشتخوری راوکه ره.

بالن: ه. باله دارینه.

بالیش: ل. سهرین.

بالیشمه: داری سهرینی گورگه و داره را و سهرتاق.

بالیف: سهرین.

بالیفک: با. سهرین.

بالین: د. سهرین. پشکول.

بالیوز: شابه ندهر.

بالیوزخانه: کوشکیکه شابه ندهری تیدا داده نیشتی بو
به جیهیتانی کاروباری مهردووم.

بالیف: بالیف.

بالین: د. سهرین.

بالینه: شتیکه به گردی له پهرو دروست دهگری له سهر تهنه کی
مندال داده نری و له سهری راده هیلری، یا کریکار دهیخاته
سهر سهری و شتی قورسی له سهر داده نری.

بام: پیتی پهله و تاکیده دهخرتته سهر نه مری غائب و متکلمی
وحده و متکلمی مع الغیر: (بام) پروا، (بام) بروین، (بام)
بروم.

بامجان: د. باینجان.

بامجان مه زردنگی: د. ته ماته.

بامی: گیایه کی به رزی گهلاپانه به ریک دهگری و دک به پروو،
دهگری به چیش.

بامیه: بامی.

بان: سهر سهری شت، سهر بان.

بانبارگه: به ربووکیتکه که له سهر بارگهی بووکه وه سوار دهگری
ده نیردری بو مالی زاوا.

بانبانک: مشکیکی درتزو له یه دلتین گوايه ههر له سهر کومای
زیر دهنوی.

بانپوشین: لاگیره.

بانلین: بانگردین.

بانجیله: د. بانی نرمی بچووک.

بانسهر: دراویکه ددری له ته و قه سهری کلاوی ژنان بو
پیدا کردنی تهلقهی دهسمالی.

بانق: شوتیکی تاییه تییه پیشهی ههر پارده درگرتن و پارده دانه
به م و به و به سوود.

بانقو: جوړه قوماریکه.

بانگ: چند و تاریکی نایینی تاییه تییه (بانگدر) له سهره تای
هموو نویتزیکه وه به ددنگی به رز ددیلتی بو ناگادار کرده و دی

نویتزکهران. هاوار. (بانگه بانگ) بانگی یهک له دواي
یهک. بانق.

بانگاواز: بانگ کردن به ددنگی به رز. نه اندازه یه که که ددنگی به رز
بیگاتی.

بانگدان: وتنی بانگ بو نویتزکهران.

بانگدر: که سیکه که بانگ بدا بو نویتز.

بانگروزیوونه وه: گلوریوونه وه.

بانگ کردن: هاوار کردن. بانگیشن.

بانگردین: باگردین.

بانگلیر: باگردین.

بانگلین: بانگلیر.

بانگوش: که سیکه که بان بگیری به پاره.

بانگهر: باگردین (ز). بانگوش.

بانگهواز: بانگاواز.

بانگهلدان: گریان به ددنگی به رز.

بانگیر: بانگوش. باگردین.

بانگیشن: بانگ کردن بو سهر شیرینی و نانخواردن.

بانگین: د. شتیکه که له سهری سهرده و بی.

بانما: د. شتیکه نه اندازه ی با و گرمی و ساردی پیشان ددها.

بانمال: د. به فرمال. سهر بان.

بانوک: که سیکه که ساوا به دایکه نه بانه کی هلبگرته وه.
نه بان.

بانوو: خانم: لیم بووه به (بانوو) ی بانووان.

بانه: نهو خانانه یه که جووتیار له و دردا دیکیشی بو نه و دی که
توی پتوه بکا و بزانی که چندی توو کردووه له زه و ییه که.

جی له و دی به هاری ناژال (ز). به رزایی ناو دندی دوو دیرو
(ل). ناوی شاریکی کورده له رورژاوا ی کورده واری نیران.

بانه گا: جیتی پروانی مووی خوار به رموسلدان.

بانه ناو: ه. سواخ.

بانه و بان: بازدان له بانیکه وه بو بانیکی تر.

بانی: ته پله سهری شاخ یا گردیکه که تهخت بی. سهر بان.

بانیزه: بانی نرمی بچووک.

باو: دهستور: فیسار شت بووه به (باو). باوک. زیاده ی شتیک

به سهر شتیکی تر دا: نه م کومه له گهغه (باو) ی هیه به سهر

نهو کومه له دا، یا نه ریمان له زیره کیدا (باو) ی به سهر سالاردا

هیه، واته لهو زیاتره.

باوا: باوکی دایک. باوک (ل).

باوام: ل. بادام.

باوان: ماله باوک.

باوانی: نهو شتومه که یه که له مالی باوکه وه له گهل بووکدا
ده نیردری.

باوډلېوون: گوتېوونى کار و بهرخ بههوى نهخوشیى
(باوډلى) يه وده.
باوډلى: جوړه نهخوشییه که دداته نهژنوى کار و بهرخ ددیناوسیتنى
و گوتى دهکا.
باویشک: جوړه دهم داچهقاندنیکه بهبى ناردزوو له کاتى
خاوبوونهودى جهسته و خهوبردنهودا.
باویشکدان: دهم داچهقاندن له کاتى باویشکدا.
باویلکه: پهپوله پایزه: (باویلکه) بایهکى بهسه.
باوى: بادام. بادار (ز).
باهاتن: هاتنهبا.
باهور: ز. ږدشهبا.
باهور: با. ږدشهبا.
باهوو: شان و قول. دارىکى شووشهیییه ددکرى بهچارچیتودى
په نجهره و ددرگا و شتى تر. ناسو.
باهوودار: نادهمیزادى چوارشانهى بهخوړه.
باههنجير: هه نجهریکى بى تامه له پيش هه نجهرى تردا پى دهگا.
باهير: د. زدوییه که که شتى تیدا نهروى. سهراسیمه.
باهیف: با. بادام.
باى: شقارته.
بايام: ل. بادام.
بايجان: د. باينجان.
بايس: بايست.
بايست: هو: بوويت به (بايست) ی کوشتنى فیسار کهس.
بايستی: هو به تی.
بايسى: بايستی.
بايلکه: باویلکه.
بايله: د. جوړه تهنراویکى زور تهنکى ناسکه.
باينجان: گیایه کى گهلاپانه بهریکى قاودیى توخ ددگری و دک
چه کهى ههلاج دهکرى بهچيشت. تهماته.
باينجانی: شتيکه ږدنگى و دک ږدنگى باينجان و ابى.
بايهخ: دهگر و باوډر: (بايهخ) ت نییه یا (بايهخ) ت پى ناکم.
بايهف: دارى چهقاله.
بايهقوش: جوړه بالندهیه که له کوندهبهوو دهچى.
بايهو: بايهف.
بايى: کهسیکه له خوى خهړو بووبى. وتهیه که پرسىارى نرخی
شتى پى دهکرى: تهم شته (بايى) چهنده. بادام. جامى ناو
خواردن.
بايده: لهگهن.
بېرېای بېرېای: وتهیه که بهکارديترى بو نهکردنهودى کارىک
بهئيجگارى: (بېرېای بېرېای) ئیتر نهو کاره بکه م.

باوېژده: بایه که که له ناو سکدا قوړه قوړ بکا.
باوجو: باوجود.
باوجود: وتهیه که بهکارديترى له جياتى وتهى (لهگهل): نهريمان
(باوجود) ی نهخویندهواريشى له وشيار زبرهکتره، واته
لهگهل نه مه شدا هیشتا هه ر نه و وریاتره.
باودیان: د. شتيکه کهریکى ناردزووبى: نهو خواردنه یا نهو
فاسونه (باودیان) ی فیسار کهسه واته به ناردزووى نه وده.
باو سهندن: زالېوون به سهر شتيکدا: فرهاد (باوى سهند)
به سهر ږوسته مدها. بوونى شت به باو.
باوکه: چوله کهى نیر. وتهیه که له رووى خوشه ویستییه وده
بهیه کیک دهوترى.
باوکه ږو: وتهیه که بهکارديترى له کاتى شیوه ندها.
باوکه لى: وتهیه که دهوترى بهیه کیک له رووى خوشه ویستییه وده.
باوش: باوهدش.
باوشک: باویشک.
باوک: نیرینهیه که که مندالى لى بکه ویتته وده.
باول: باوډل.
باوهئیرک: ز. نهلقهى مسین یا ناسنین.
باوډپیاو: میردى دایک.
باوډت: د. بابته.
باوډجوو: باوجود.
باوډخولى: بابه خولى.
باوډخون: بردنه ودهى بووکى تازه له لایه ن مالى باوکیه وده له پاش
چهند ږوژتیک له گويزانه ودهى.
باوډخون: باوډخون.
باوډخوون: باوډخون.
باوډر: چوونه دلى قسهیه ک.
باوډرکړدن: چه سپینى قسهیه ک له دلدا.
باوډرپیتکراو: کهسیکه که باوډر به قسهى کرابى. کهسیکه که
بیکهى به جینشینی خوټ له کاریکدا و باوډرت پتى بى.
باوډرپیتکړدن: باوډرکړدن بهیه کیک.
باوډژن: ژنى باوک.
باوډش: کوش و بهرسنگ.
باوډش پیاکړدن: باوډشکړدن به شتيکدا.
باوډشگرتن: گرته باوډشى شتيک.
باوډشین: شتيکه به سوورانه وده و راوهداندنى باى فینک پهیدا
بکا.
باوډقوت: د. پیاو و ژنى بچکولهى بالا نزم.
باوډل: جوړه سندووقتيکه که کالا و کهلوپه لى تن دهخري و
بهدهست هه لده گیرى.

بیلە: د. بەچکە ی گیاندار.	برازاگ: د. برازا.
بت: وینە یەکی قەبارەداری دروستکراود بۆ پەرستان.	برازاوا: برا یا برادەریکی زاوا یە کە لە پۆژی بووک گواستەوودا
بتپەرست: کە سێکە کە بت بپەرستی.	پشتینی بووکە کە بپەرستی.
بتپەرستی: پەرستنی بت.	برازە: ز. شتیکە کە شتی قورسی پتی بەرز بکرتەوود. برازا.
بتخانە: شۆتینیکە کە بتی تیدا بپەرستری.	برازی: ز. برازا.
بتر: شتیکە کە لە هاوڵەکانی زووتر پتی بگا و بەخۆیدا بێ (ز).	براژن: ژنی برا.
بتربوون: ز. زووتر پتەگە یشتن و زیاتر بەخۆدا هاتنی شتیک لە ناو	برالوو: ه. پەلالووک.
هاوڵەکانیدا (ز) زۆر تر بوون.	برالە: و تە یە کە دەوتری بە یەکیک لە پرووی خۆشەوێستییەوود.
بتهو: پتهو.	جۆرە گیایە کە. ناود بۆ دێیە ک لە ناوچە ی پێنجوین.
بتهوی: عاستی پتهوی شت.	برالە: برالە ی خۆشەوێست.
بچران: پچران.	برامازگ: د. جۆرە بەرێکە لە بەری مازوو.
بچراندن: پچراندن.	برایتووتە: پەنجە ی تەنشت پەنجە تووتە.
بچرک: ناوساچی (ز). ناسکەنان (با).	برایەتی: بوونی دوو کەس بە برا. برادەری.
بچربان: د. پچران.	برایی: برایەتی.
بچربن: د. پچربن.	برت و بۆل: لە بەرخۆد بۆلە بۆل کردن.
بچرک: ز. کولێرە بەرۆن.	برجی پیرێژن: حەوت پۆژی زۆر ساردە لە دوایی زستاندا،
بچکۆلانە: بچکۆلانە.	چواری بەر شوبات و سیتی بەر ئادار دەکەوی.
بچکۆلە: بچکۆلە.	پرچی: ز. برسی.
بچکە لە: د. بچکۆلە.	بردن: لە گەل خۆدا هەلگرینی شتیک لە جیگایە کەوود بۆ
بچکە لە: بچکۆلە.	جیگایە کی تر.
بچۆلە: د. بچکۆلە.	بردەنە بەست: رێگرینی یەکیک یا شتیک لە یەکیک: فیسار کەس
بچووک: بچووک.	رێگای لێ (بردووینە تە بەست)، یا ئاودە کە رێگای (بردۆتە
بچووک: بچووک و بەندەگی.	بەست).
بچەنگانی: ز. چنگە پۆیانی.	بردنە سەر: تەواوکردنی کاریک یا وتاریک: هەرچی دەکە ی
بختیان: بوختان.	(بیبەرە سەر).
بخۆر: زۆرخۆر. کە سێکە کە خواردنی باش بخوا.	بردنەوود: سەرکەوتن و زالبوون لە یاریدا. بردنی شتیک بۆ
بخورد: شتیکە وەک کە تیرە دەسووتینری بۆ بۆنخۆشی.	شۆتینیک دوو دەم جار.
بخوردان: دەفرێکی تایبەتییه بخوردی تیدا دەسووتینری.	بر: لق: (بر) یک دار. هیند (بر) یک دانیشە. گۆتەر: لە (بر)
بخوز: د. گایە کە لە کاتی کاردا بنوی.	نەم کارەم بۆ بکە. بوار: نەم ئاودە (بر) نادا.
بخوور: بخورد.	برادە: رێزە ئاسنی وردە کە لە ئاسنی پزراو دەبیتەوود.
بخووردان: بخوردان.	بران: پچران: گوریسە کە (برا). برینداربوون بە تیغ: دەستم
بخیری: ز. موغەیری.	بەچەقۆ (برا).
بدوو: کە سێکە کە بزانی بدوی.	برانەوود: نەمانی شت. پچرانەوود: تەزبێحە کەم (برایەوود) واتە
برا: نیرنە یە کە لە باوک و دایکت یا لە یەکیکیان بێ.	پچرایەوود.
برابەش: کە سێکە کە لە شتیکدا لە گەلتدا هاوبەش بێ.	برپراگە: برپردی پشت.
برادەر: دوست و ئاشنا.	برپرە: نیتسکی زنجیرەداری موورغە ی پشت. داسیتیکی پچکۆلە ی
برادەری: دوستی و ئاشنایەتی.	کەوانە دارە وەک مشار. نەتەویدی ساغی تیردیک: نەم پیاوود
برازا: مندالی برا.	لە (برپرە) ی بابانە.
برازازا: مندالی مندالی برا.	بربوون: جیابوونەوود و لیکبرانی هیندی گیاندار لە یەک.
برازاقا: ز. برازاوا.	بربەند: پارچە پۆلایەکی درێژکۆلە ی گرنج گرنج و پروو شتی پتی
	دەکپینری.

بره‌نک: بره‌نک.	بره‌نک: ز. مشار.
بردان: جوئکردنه‌وی شتیک له شتیکى تر.	بریار: په‌یمان.
برس: د. برست.	بریان: د. پچران.
برست: هیز و هه‌ناو: (برست)ت بریم.	بریان‌ه‌ود: د. برانه‌ود. پچران‌ه‌ود.
برشت: پارچه‌ی سه‌ره‌مه‌قه‌ست. تیژی مه‌قه‌ست و تیغ: ئەم	بریش: د. برویش.
قه‌یچییه یا ئەم چه‌قۆبه بئ (برشت)ه. پیت و به‌ره‌که‌ت:	بریش‌ت: د. برینی کالآ: ئەم که‌وایه (بریش‌ت)ی جوانه. برشت.
ده‌غل‌ودانی ئیمسال به (برشت)ه. ده‌گهر و فه‌رمان‌ره‌وایی:	برین: که‌رتکردنی شتیک به‌شتیکى تیژ.
فیسار که‌س به (برشت) یا بئ (برشت)ه.	برینه‌ود: هه‌لپاچینی تووکی ناژال به (برنگ). گرتنه‌ودی ساوا له
برفین برفین: د. فیران فیران.	شیری دایکی. دوو که‌رتکردنی دار یا ئاسن به‌مشار.
برک: بنجی کاله‌ک و شووتی و خه‌یار و ترۆزی. شووتی و	دواهی‌نان به‌گوفتار یا کرداریک.
کاله‌کی تازه له برک کراوه. قرقینه (با).	برژان: سوورده‌وبوونی هیندی شت به‌ئاگر. برژانگ.
برکردن: توانین له رت‌پویندا: به‌پئ (برناکه‌م). کارکردن و	برژاندن: سوورده‌ودکردنی شت به‌ئاگر.
جنگیربوونی فه‌رمان و قسه: فیسار که‌س وته یا فه‌رمانی	برژاندنه‌ود: تیمارکردنی برینی تازه به‌ده‌رمانیکى تیژ بو‌ئه‌ودی که
(بر ناکا). جیاکردنه‌ودی دوو شت له یه‌ک.	ته‌شه‌نه نه‌کا.
برکه: پلار. برکی بیستان. کومه‌لی ناژال. گیایه‌کی کویتسانیی	برژانگ: مووی سه‌ر پیتلوی چاو.
بو‌نخۆشه بو‌له‌وه‌ری ناژال زۆر باشه. پارچه (د).	برژانه‌ود: ژانکردنی برین له کاتی برژاندنه‌ودیدا.
برگه: له‌له‌ی قه‌راغی هیندی شت. (برگه‌برگه) شتیکه برگه‌ی	برژاو: شتیکه که له‌سه‌ر ئاگر برژایی. برژانگ.
زۆری پتو‌ه‌بئ.	برژۆل: ریشووی خاوی و سوورده‌نی و هیندی شتی تر. پژی گوله
برمه‌برم: دواندن و خو‌رین به وتاری قه‌به‌ی زیر. تۆچ (برمه	گه‌نم و جو.
برم)یکته.	برژیاگ: برژاو.
برمین: بریتیه له مه‌ردوومی نازادی به‌ده‌ستو‌ردی جوامیر.	برژیان: برژاو.
برناخ: کونه‌لووت. لووت.	برژیانه‌ود: برژانه‌ود.
برناخه: برناخ.	برسیتی: پتو‌ستی گیاندار به‌خواردنیک که به‌ری دلی بگری.
برنده: تیغیکه که باش شت ببرئ.	برسی: گیانداریکه که پتو‌ست بئ به‌خواردنیک که به‌ری دلی
برنووتی: ده‌رمانیکه له تووتن ده‌کری و ده‌کرتیه لووته‌وه بو	بگری، (برسیبوون) پتو‌ستبوونی گیاندار به‌خواردن.
پژمین.	برشه‌لاتن: ته‌نگه‌نه‌فه‌س بوون و پیشه‌لاتن له گه‌رماندا.
بروا: باودر، (بروابوون) برواکردن، (برواکردن) باودرکردن.	برقه‌نده‌رد: ل. چه‌قه‌ل.
بروایی: دل‌کرانه‌وه به‌بینینی شتیک یا شوینیک: دلم (بروایی)	برک: ژانیکه له ده‌ماری پشت و که‌له‌که‌دا په‌یدا ده‌بئ به‌هوی
نادا بچم بو‌لای فیسار که‌س.	سه‌رمابوونه‌ود. (برککردن) دووچاربوونی نازاری برک. په‌ل:
بروسک: شتی که‌م: (بروسک)یک ئاوم بده‌ری.	(برک)یکى تی گرت. حه‌وز (با).
برۆش: برویش.	برکدان: فریدان.
برووش: برویش.	برکه: په‌ل: (برکه)یه‌کی تی گره.
برویش: گه‌نمی په‌ل‌خوردکراو.	برمه: جو‌ره خواردنه‌یییه که له هه‌وبر و شه‌کر و گو‌یز دروست
برویشکردن: بریتیه له قسه‌کردن به‌هه‌له‌یی: فیسار که‌س که‌وته	ده‌کری. ناله‌ی تادار. (برمه‌برم) ناله‌نالی تادار.
(برویشکردن) واته که‌وته قسه‌ی بئ سه‌ر و پئ. مووکردن.	برن: ز. بردن.
برویشین: د. چیشتی برویش.	برنج: دانه‌ویله‌یه‌که وه‌ک گه‌نم به‌لام ئەم سپییه، ده‌کو‌تری و
برویی: بروایی.	ده‌کری به‌گه‌لی جو‌ره چیشت.
بره: که‌له‌به‌ی به‌راز. یه‌کانه. قرتاندنی گوله‌زه‌رات بو‌کو‌تاندن:	برنجار: شوینی مه‌ره‌زه.
زه‌راته‌که (بره) بکه. که‌له‌می‌رد. کچ (ل). به‌یاریکه له زه‌وی	
له ناوه‌ند دوو وه‌رددا (د). گو‌تره (د).	

برنج کوت: که سیکه که هەر برنج بکوتی بۆ مهردووم به پاره.
برنجۆک: شتیکی تهنکی کون کونی جوانه ژنان دهیکه ن به کراس
و دهسمال.

برنجه: ه. زهردیکه که شتی لی دادهریژری.
برنگ: تیغیکی دووده مه وهک مهقهست ئاژالی پی دهبردیتتهوه.
پلار.

برنگدان: د. فریدان.
برنگه: برنگی ئاژال برینهوه.
برۆ: ریزه موویهکی که وانه ییبه به سهر کالانه ی چاودهوه.

بروسک: ز. بروسکه.
بروسکاندن: بروسکه دان.
بروسکانهوه: بریقه دانه وهی هیندی شت له دوورهوه.

بروسکه: چه خماخه و ئاگر هینانیکه که له هه ور یا له لیکه وتنی
دوو شته وه پهیدا دهبی.
بروسکه دان: چه خماخه دانی ئاسمان. پهیدا بوونی ئازاریکی

کوتوپری له جهسته دا.
بروسکیان: د. بروسکه دان.
برۆش: ز. بهروش.

برووزسه نندن: زۆریوون و زالبوونی شتیک به سهر شتیکدا:
ئاگرده که یا فیسار کهس به سهر فیسار که سدا (برووزی
سه ند).

برد: برژانیکه ناوهنجییه بۆ هیلکه و کل که نابنی له وه زیاتر
بیرژین: هیلکه که یا گۆزده که نه وندد برژاوه و سووربووه ته وه
له (برده) چووه.

بردش: ز. هه ژار.
بردقان: با. ناوژیکه ر.
بردو: به رزبوونه وه یا زیادبوونی نرخ شت: فیسار کهس له بردو

دایه یا نه و شته له (برده) دایه.
بردو بردنه وه: بردوسه نندن.
بردوپیدان: بردودان به که سیک یا به شتیک.

بردوسه نندن: بردوپهیدا کردنی شتیک.
بری: برد.
بریا: وتهی ناواتخواستن: بریا کورد هه موو خوتنده وار ده بوون.

بریانی: به رخ و مریشکی ناوسک ئاخراوی له رۆندا سووره وه
کراو.
بریژیا: ه. برژاندن.

بریسکه: تیشکی شووشه و هیندی شتی تر که خۆر لیتی بدا.
(بریسکه بریسک) بریسکه یه که له دوا یه که، (بریسک
و هوو) بریسکه بریسکی زۆر.

بریسکه دان: بروسکه دان.

بریسکه دانه وه: تیشکدانه وهی شووشه و هیندی شتی تر که خۆر
لیتی بدا.

بریشته: ه. برژاندن.
بریشکه: دانه ویله ی برژاو به ئاگر.
بریشکه: بریشکه.

بریته: برنگی ئاژال برینه وه.
بری: بریتی. برۆ (با).
بریتی: شتیکه که له جیاتی شتیکی تر بی: چای بۆ هه ژار

(بریتی) چیشتی. (کنایه).
بریخه: بریقه. به ربه خه یه که بۆ قایمی له دیوی ناوده وه ددری
به یه خه ی کراسدا.

بریق: ل. مه سینه.
بریقانه وه: بریقه دانه وه.
بریقه: دره وشانه وهی شت له بهر هه تاو و چرا. (بریقه بریق)

بریقه ی یه که له دوا یه که. (بریق و هوو) بریقه بریقی زۆر.
بریقه دانه وه: دره وشانه وهی شت له بهر هه تاو و چرا.
بریکه: د. بریسکه.

بریکه نی: بریا.
برین: شتیکی به سفت و سۆیه له جهسته ی گیاندار پهیدا دهبی و
دهم ده داته وه.

بریندار: گیانداریکه که برین به جیگایه کیه وه بی. هیندی شته که
کونی تی بووبی. (برینداربوون) پهیدا بوونی برین له شتدا.
(بریندارکردن) پهیدا کردنی برین له شتدا.

برینداری: بوونی جهسته به بریندار.
برینگه: برنگی ئاژال برینه وه.
برینه: ژانگرتنی ژن له کاتی مندال بوونیدا.

بز: چاوی زهقی داچراو. کتیریکه له یاری (بزیندا) ده کیشری.
بزن: (ه). جۆره ماسییه کی گه ورده. بهز. (د).
بزان: که سیکه که له کاریکدا زۆر شارهزا و زانیار بی.

بزواتن: بزواندن.
بزبۆکه: ه. و بیز و بیزه.
بز پتیه کردن: په نجه کردن به قنگی یه کتیکدا به گالته. بریتییه له

گالته پیکردن: (بزی پتیه مه که) واته گالته ی پی مه که.
بزدان: پچران (با). ترسان (ز).
بزداندن: ز. ترساندن.

بزدۆنهک: ز. ترساندن.
بزدین. بهزدین.
بزر: شتی ون. (بزربوون) ونبوونی شت. (بزرکردن) ونکردن.

رۆنی که تان (ز).
بزربر: شتیکه کۆلۆ کۆلۆ و گرۆگرۆ بوهستی وهک رۆندووگ.

بزرگان: تیکچوونی شیر و ماست و هیندی شتی تر و گروگرو ویتسانی. تیکچوون و شیرزدهوونی گیاندار له ترساندا. (بزرگان) ورینه کردن.

بزرگاو: ماست و شیر و هیندی شتی تره که تیکچووبی. گیانداریکه له ترسا شیرزه بووبی.

بزرگرن: ز. خووه نوون به روونی که تان.

بزروک: ز. زیپکه ی نه دما.

بزرگ: د. پرووی دهرپی. شیلانی سوور که ژنان ددیکه نه ملیان.

بزرگور: پارچه یه کی بی نرخه له بهرگ و پیخه ف و ژتیره خهر. بریتیه له دراویکی که م نرخ: (بزرگور) یکم پی نییه.

بزرگیر: رژد.

بزرگیله: به ربووک.

بزلماجی: جوړه کولیره یه که له پیشه وه ده خریته سهر ساج تا نیوه برژ دهبی ئینجا ده خریته سهر ماده و دیوه که ی تری به توندی ددری به سهر ساجه که دا.

بزله: ه. کارژوله.

بزماته: توژی نه ستووری سهر برین.

بزمار: ناسنیکي باریکی دریزی سهر پانی لووت تیژد داده کوتری به هیندی شتا بو قایی.

بزماریژ: شتی که که بزماری زوری پیادا کوترابی.

بزمارکوت: تریه که که هیشوی زور پری.

بزمارده: ورده پوازیکه ددری له گپری ناش تا نه میژی.

بزمک: بلامک.

بزمه ته: بزماته.

بزن: جوړیکه له ناژالی مالی.

بزنانه: سهندنی چل یه که له ناژالی مالی له لایه ن ددوله ته وه.

بزن ترینه: گیایه کی به هارییه گه لای وهک که ودر وایه بنکیکی خری هیه وهک پیازی پچووک.

بزنلهر: مه لیکي بوری گه ورده وهک قاز، گوشتی ددخوری.

بزن مژ: ددعبایه کی کتویی کاویژکه ره له (قومقموکه) گه ورده تره، چنگی وهک چنگی مندا وایه، گوشتی ددخوری و پیسته که ی ده کری به کالانی خه نجر.

بزن مژده: بزن مژ.

بزن مژدهک: بزن مژ.

بزن مشک: بزن مژ.

بزنه دوخه: بزنی که به کار و شیرده وه موو مالیک ساله و سال ددیدن به ناغا بو ماست و دو خواردنی.

بزنه ریشه: گیایه کی به هارییه گه لای وهک شویت وایه، بنجیکی پچووکی هیه.

بزنه کورانه: بزنی که هه موو ماله مسکینیک دهینرن بو مالی ناغا له حلیکدا که کوری بی.

بزنه کیتی: بزنه کیتی.

بزنه کتویی: گیانداریکي کتویی له ناسک ده چنی به لام نه م شاخی لق له.

بزنه ودهس: مه شکه یه که له پیستی بزن کرابی.

بزواندن: جوولاندن.

بزوز: بزئو.

بزوک: بزئو. گیانداریکه که سک و زا بکا. نافردتیکه که زور سک و زا بکا.

بزوو: ز. داری بی.

بزووت: بره داریکه سهرده کی سووتابی.

بزووتک: بزووت.

بزووتن: جوولانی شت. هاتنه خوارده ی شیر به مه مکدا بو مندا.

بزووتنه وه: جوولانه وه. بریتیه له سهرکه و تنی نرخي شت به رده به رده. بریتیه له زیادبوونی ناو به رده به رده.

بزووک: د. گیانداري بزئو.

بزوین: جوولینه ر.

بزده: زه رده خه نه. زده کی چاو،

بزده بز: زده زده کی چاو.

بزده فتن: ز. بزووتن.

بزده کردن: بریتیه له پیکه نینی بی ددنگ.

بزده گرتن: بزده کردن.

بزهن: مه ردوومی نازای لیها تووی لیدهر.

بزله: به چکه ی بهراز. به چکه ی گیانداریکه که به خویدا هاتی و گه ورده بووبی. (بزله بوون) گه ورده بوون و به خوداهاتی به چکه ی گیاندار.

بزله ر: بزله ر.

بزبزی: گیایه کی به هاریی کوتستانییه سی چوار پهل ددردهکا، گولیکی سپی واش ددگری.

بزبسک: بزبسک.

بزیشک: ز. که ره.

بزین: جوړه یارییه که مندا لان کیریکی گرد ده کیشن، یه کیک ده چیتته ناویه وه نه وانی تر تیی هه لده ددن.

بزئو: که سیکه که زور بجوولی.

بزئوی: جولانی زور.

بزی: رده شه ولاختیکه که پیی نابیتته سی تا چوار سال.

بژ: مووی گیف. پژ.

بژار: پاککردنه وهی شینایی لهو گیایانه ی که زبانی پی ده گه یه نی. گیایه که له ناو شیناییدا بژار ده کری.

بژارتن: ز. بژاردنی دانه ویله.

بژاردن: پاککردنه وهی وشکه دان له زیوان. ژماردن. دانی نرخي شتیک به خاوه نی کاتیک شته که ت به ددهسته وه چووبی.

بزرگان: تیکچوونی شیر و ماست و هیندی شتی تر و گروگرو ویتسانی. تیکچوون و شیرزدهوونی گیاندار له ترساندا. (بزرگان) ورینه کردن.

بزرگاو: ماست و شیر و هیندی شتی تره که تیکچووبی. گیانداریکه له ترسا شیرزه بووبی.

بزرگرن: ز. خووه نوون به روونی که تان.

بزروک: ز. زیپکه ی نه دما.

بزرگ: د. پرووی دهرپی. شیلانی سوور که ژنان ددیکه نه ملیان.

بزرگور: پارچه یه کی بی نرخه له بهرگ و پیخه ف و ژتیره خهر. بریتیه له دراویکی که م نرخ: (بزرگور) یکم پی نییه.

بزرگیر: رژد.

بزرگیله: به ربووک.

بزلماجی: جوړه کولیره یه که له پیشه وه ده خریته سهر ساج تا نیوه برژ دهبی ئینجا ده خریته سهر ماده و دیوه که ی تری به توندی ددری به سهر ساجه که دا.

بزله: ه. کارژوله.

بزماته: توژی نه ستووری سهر برین.

بزمار: ناسنیکي باریکی دریزی سهر پانی لووت تیژد داده کوتری به هیندی شتا بو قایی.

بزماریژ: شتی که که بزماری زوری پیادا کوترابی.

بزمارکوت: تریه که که هیشوی زور پری.

بزمارده: ورده پوازیکه ددری له گپری ناش تا نه میژی.

بزمک: بلامک.

بزمه ته: بزماته.

بزن: جوړیکه له ناژالی مالی.

بزنانه: سهندنی چل یه که له ناژالی مالی له لایه ن ددوله ته وه.

بزن ترینه: گیایه کی به هارییه گه لای وهک که ودر وایه بنکیکی خری هیه وهک پیازی پچووک.

بزنلهر: مه لیکي بوری گه ورده وهک قاز، گوشتی ددخوری.

بزن مژ: ددعبایه کی کتویی کاویژکه ره له (قومقموکه) گه ورده تره، چنگی وهک چنگی مندا وایه، گوشتی ددخوری و پیسته که ی ده کری به کالانی خه نجر.

بزن مژده: بزن مژ.

بزن مژدهک: بزن مژ.

بزن مشک: بزن مژ.

بزنه دوخه: بزنی که به کار و شیرده وه موو مالیک ساله و سال ددیدن به ناغا بو ماست و دو خواردنی.

بزنه ریشه: گیایه کی به هارییه گه لای وهک شویت وایه، بنجیکی پچووکی هیه.

بزنه کورانه: بزنی که هه موو ماله مسکینیک دهینرن بو مالی ناغا له حلیکدا که کوری بی.

بژارکردن: پاککردنه‌ودی شینایی له گیا و سه‌وزی بیگانه.

بژارکه‌ر: کرێکارێکه که هه‌ر بژار بکا.

بژاره: راستکردنه‌ودی رایه‌لی جو‌لا که پاش و پیش بکه‌وی. ژماردن.

بژاردکردن: خه‌وزپان و خه‌یاڵکردن له‌به‌ر مه‌راقێک: ئیمشه‌و تا به‌یانی من هه‌ر (بژارهم کردوه).

بژانگ: ریشووی شت (ز).

بژانگ: خۆدۆزین (د).

بژانن: هه‌لبژاردن. بژاندن.

بژێژ: په‌سپه‌سه‌ کۆله.

بژنک: ز. پرشنگی ئاو و به‌رد له‌ کاتی شکاندنیدا.

بژنیاگ: د. هه‌لبژێردراو.

بژنین: د. هه‌لبژاردن.

بژوون: ز. سووژن.

بژوولک: بژانگ.

بژوین: زه‌به‌ند و له‌ودری زۆر.

بژوین: پاک و خاوین.

بژیاگ: د. بژاو.

بژێو: خواردنه‌نییه‌که که هۆی ژیا‌نی مه‌ردووم بێ. بژوین.

بژی: با. چه‌ند موویه‌که له‌پیش ناوچه‌وانه‌وه‌ ده‌هێل‌رتیه‌وه‌ له‌لایه‌ن لادیی و کۆچه‌رییه‌وه‌.

بس: بستی گیاندار. بلۆسکی ناش.

بسبۆک: ز. گۆله‌ نه‌ستیره‌.

بست: پانیی ددست له‌ سه‌ری په‌نجه‌تووته‌وه‌ تا سه‌ری په‌نجه‌ گه‌وره‌. بلۆسکی ناش. بستک (ز).

بستک: با، شیشی گوشت بژاندن.

بستوو: کۆسپایی. بلۆسک.

بسته: شتی که وه‌ک چه‌قاله‌، سوێر ده‌کری و ده‌خوری. چه‌قه‌نه‌ی ددست.

بسته‌لیدان: چه‌قه‌نه‌لیدان.

بسک: با. نه‌گریجه‌.

بسکۆک: بسک.

بسکه: رووخووشی و زه‌رددخه‌نه‌یه‌که په‌یدا ده‌بی له‌ یه‌کیکی سه‌ر و دل خوشه‌وه‌: فیسار که‌س (بسکه‌) ی لیوه‌دی، یا (بسکه‌) ی سمیلی دی.

بسمار: بزمار.

بسمارده‌: د. میخه‌که.

بسه: د. بسته.

بستین: د. کرپار. که‌سی که به‌زۆر شت له‌ مه‌ردووم بستینی.

بشکافتن: ز. هه‌لبچراندنی دروومان.

بشکانن: د. گریان به‌نوکه‌نووک.

بشکوژ: ز. دوگمه‌ی کراس و شتی تر.

بشکوشک: خونه‌چی گۆل.

بشیونه: د. که‌سی که ناشووب بنیته‌وه‌.

بشیوه: ناشووب و پشیوی.

بشیوی: پشیوی.

بعۆک: ز. ئاده‌میزادی ناشیرین.

بغورد: بخورد.

بغوردان: بخوردان.

بغوز: بخوز.

بفرۆش: د. فرۆشیار.

بڤ: وته‌یه‌که مندالی ساوای پی ده‌ترسینری له‌ ده‌ستبردن بۆ شتی.

بڤر: ز. ته‌ور.

بڤه: شتی که به‌وته‌ی (بڤ) مندالی لی بترسینری.

بڤینڤی: ز. وته‌یه‌که به‌کاردینری له‌ باتی وتاری: (ده‌بی هه‌روابێ).

بکوژ: شتی کوشنده‌: به‌گرانه‌تایه‌کدا که‌وتوه‌ زۆر (بکوژ)ه‌. مه‌ردوومی پیاوکۆژ. مه‌ردوومی بزدن.

بکێل: د. جووتیار.

بکێلگه‌: د. کێلگه‌.

بگار: د. رێگا. بواره (بگار)م نادا واته‌ بواره‌م نادا. بوار.

بگاردن: تێپه‌راندن. جێبه‌جێکردن. بواردن.

بگاره: د. بواره.

بگاره‌دان: بواره‌دان.

بگردگ: رابردوو.

بگردن: د. رابروودن.

بگره: وته‌یه‌که به‌کاردینری له‌ جیاتی وته‌ی: (تقریباً): (بگره‌) سێ ساله‌ تۆم نه‌دیوه‌.

بگره‌به‌رده: وته‌یه‌که ناشووب و پشیوی و به‌یه‌کداهاتی مه‌ردووم ده‌گه‌یه‌نی.

بلی: شتی که زیاد له‌ نه‌ندازه‌ی خۆی نه‌رم بووبی. (بلی‌بوون) نه‌رم‌بوونی شت زیاد له‌ نه‌ندازه‌ی خۆی.

بلا: ز. پیتی که ده‌خړینه‌ سه‌ر نه‌مری غائب بۆ به‌هێزکردنه‌وه‌ (تاکید): (بلا) بروا، واته‌ بابروا.

بلا: بلا.

بلا‌ته: ز. باله‌ته‌.

بلامک: دارێکه هه‌ردوو سه‌ری به‌نی پتوه‌ ده‌به‌ستری و ده‌کړینه‌ ده‌می کار و به‌رخ تا دایکیان نه‌چه‌کێتن.

بلاو: شتی له‌یه‌ک دوور. شاش: نه‌م هێله‌که (بلاو)ه‌.

بلاوبوونه وه: دووركه وتنه وه و جيابوونه وهی چهنډ شتيك له يه كتری.

بلاوكرډنه وه: دوورخستنه وهی چهنډ شتيك له يه كتری.

بلاوه: بلاوبوونه وه.

بلاوكرډن: بلاوبوونه وه.

بلاوه لي كړدن: بلاوبوونه وه و دووركه وتنه وهی چهنډ شتيك له يه كتری.

بلبل: بالنده يه کی دهنګخوښی بازه له يه، به قهډ چوله كه يه ك دده بی.

بلته: دهنګيكي پچووكه له كه وتنی شتيكي رډق بو ناو شتيكي شل پيدا ده بی به رهنګيكي وا كه له (قولته) پچووكتر بی.

(بلته بلت) بلته ی يه ك له دواي يه ك.

بلج: ه. گوژ.

بلج: شتي بی كه لك.

بلخ: د. تلپه.

بلسك: بلوسك.

بلفره: بالنده يه کی پچكوله ی كه وه له يه له فريندا بالی رډپ ناك.

بلق: بوښايييه كه له ناو ناو و هيندي شتي تردا پيدا ده بی به هو ی با تيچوونيبه وه. بلوق.

بلقاو: د. زه لكاو.

بلقدان: پيدا بوونی بلق له شتي شلدا.

بلقه: دهنګيكي له هاتنه دهرده ی با له ژير ناودا پيدا ده بی.

(بلقه بلق) بلقه ی يه ك له دواي يه ك. (بلق و هوړ) بلقه بلقی زور.

بلقه دهره: ده عبايه کی زهردي پانكه له يه وه ك مارمیلكه وايه.

بلق هلدان: بلقدان.

بلمه بلم: دهنګی قسه و گفتوگوی مهردوومی پیری بی دهم و ددان، يا نه خوښيک كه له سهره مه رگدا بی.

بلن: د. بلند.

بلنایی: د. بلندایی.

بلند: شتي بهرز.

بلندایی: نه ندازه ی بهرزی شت.

بلندبوونه وه: بهرزیبوونه وه.

بلندكرډنه وه: بهرزكرډنه وه.

بلنده وه بوون: بلندبوونه وه.

بلندی: بلندایی.

بلوسك: بلووسك.

بلوق: هه لتوقاوی نه ندای گیاندار به ناو تیزانی له كاتی سووتان يا نازار پیگه یشتنیكيډا. (بلوق كړدن) هه لتوقینی نه ندای گیاندار.

بلوچه: كوچه له يه کی پچكوله يه مزه ی ناشی پی ده گیري.

بلوور: شووشه يه كه ددكری به سهر چرای له مپادا. بلوتر. شووشه ی نه ستووری ساخ.

بلووری: جوړه ته نراویكي سپی تنكه، ددكری به كراس و ددری و شتي تر.

بلووسك: ناسنيكه له ههردوو بهر داش هه لدكیشري، سهری ژوورووی ددكری به (ته ودره) دا بو نه وهی كه بهر داشی سهرده بسوورپینيته وه، سهره كه ی تری ددكری به (توپ) دا بو نه وهی توپه كه نه م بسوورپینيته وه.

بلووك: د. ناوچه يه کی گه ورده كه چهنډ ناوایی و دتيه کی تیدابی.

بلوتر: داركي دريژي كون تی كراوه له وینه ی سه بیل مندا له پيشكه دا میزی پیدا ده كاته خواردود. لولك.

بلوتر به زتن: چهنه باز.

بلوتر پیچ: پارچه په رويه كه به ليواری بلوتری مندا لدا ده پیچری بو نه وهی كه مندا له كه بريندار نه بی.

بلوتر پیچك: بلوتر پیچ.

بلوترژدن: كه سيكه بلوتر باش لی بدا.

بلوتر لیدان: فووكړدن به بلوتردا و دهنګ لی پيدا كړدن.

بله ربه زتن: د. بلوتر به زتن.

بله كنجی: د. پیاوی ژنانی.

بله گاز: هه ژار.

بله ماج: جوړه به لوله يه کی شل و شوله.

بله نګاز: ز. دهره دهر.

بله ور: بلووری چرا.

بلتیه: بلتیه ی ناګر.

بلتیه: كلپه سهندنی ناګر. (بلتیه بلتیس) بلتیه ی يه ك له دواي يه ك.

بلیت: پارچه نووسراویكه ددری به كه سيك كه به ناسانی پی بیچيته ژوورده وه بو هيندي جیګای تاییه تی به پارد.

بلیمه ت: ناده میزادی به كاری لیها تووی هه لكه وتوو.

بم: قه له وی تيكسمر او.

بمكردن: خو گیفكردن.

بن: ژیری شت. كچینی.

بن ناګره: هه ویريكه ده خريته بن ناګر تا دهرژی.

بن ناګری: بن ناګره.

بنار: داوینی شاخ.

بناغه: چهنډ چینیكه له دیوار كه له بنه وه له سهر ساغی دادهنری.

بناغه دانان: دانانی بناغه ی دیوار له سهر ساغی.

بناغه دانه وه: هه لكه ندنی بناغه ی دیوار.

بناغه نان: بناغه دانان.

بنج و چکه: د. کلینچکه.	بناغه هه لکه نندن: بناغه دانه وه.
بنجوری: د. جوست و جوکردن به دووی شتیکدا.	بناغه هه لکه ستن: بناغه دانان.
بنجوو: که سیکه که باو و باپیری جووله که بووبی. کلینچکه.	بناقاقا: د. بیناقاقه.
بنجووری: د. بنجوری.	بناقاقه: د. بیناقاقه.
بنچاخ: د. قه باله و سهندی کون: بو زهویوزاره کهم (بنچاخ) ی باو و باپیرم ههیه.	بناو: جوړه داریکه گوچانی لی دروست دهکری و له بهر قورسی ژیر ناو دهکه وی.
بنچک: بڼه دوهن یا بڼه گیایه کی نه ستور و پر و چر له هاویندا به سهووزی ده مینتی و له پایزدا وشک ده بی و بو سووته نی هه لده که نری. بن پال (د).	بناوان: به ره هلستیکه له به رده می ناودا دروست دهکری بو هه ستانی ناو ده که. نافره تیکه که له مالدا گه وره بی و سه رپه رشتی ئیش و کار بکا: فیسار که س بی بناوانه.
بنچل: د. بن لق.	بناوان هه لکه ستن: دانانی به ره هلست له به رده می ناودا بو به رزبونو نه و دی ناو ده که و لادانی بو لایه کی تر.
بنچین: دهمار و ردهگ.	بناوی: بناو.
بنچینه: بناغه و ته مه له ی دیوار.	بن باخه ل: بن هه نگل.
بن خه رمان: دانه ویله یه که که له ژیر خه رماندا ده چه قیته زهوی.	بنبر: د. بڼه بر.
بندروو: جوړیکه له دروومان. جوړیکه له دره و که سه پان ده ست و داس له بڼه وه داده گری بو نه و دی کای زور بی.	بنبروو: بن کلکی ولاخ.
بندوک: دوووک.	بن به رده و وگ: گیایه کی یه ک لقی به هاری کوستانیه
بنده ست: بن په لی گیاندار.	لاسکه که ی له هیرو ده چی، چند گولیک و ردی سپی ده گری.
بنقول: پارچه یه که له کراسی ژنان که سه رقولی پیدا ددرووی.	بن به رده قی: گیایه کی کوستانی خوشه و دک رتواس وایه.
بنک: خوارووی شت.	بن بیژنگ: ورده یه که له بیژنگ ده که ویته خواره وه له کاتی بیژانه و دی دانه ویله دا.
بنکدار: بازرگانیکه که شت به کومه ل بفروشی. قاپ و دفریکه که بنکیتک گیرابی به ژیره که یدا.	بنپال: د. ته نشت.
بنکر: چیشیتیکه که به بڼی مه نجه لدا نو سابی.	بنپژان: نه مانی کچینی کچ به هو ی که و تنه خواره و دی له جیگاهه که و د.
بنکلیشه: بنده ست: فیسار که س چوته (بنکلیشه) ی فیسار که سه وه، واته چوته بن ده ستی بو هه لخه له تاندنی.	بننتاتی: ز. جوړه ترتیه که.
بنکوشک: ژیرخان.	بنتاو: د. نه مام.
بنکەش: د. بن ده ست.	بنتل: د. یه که م گوژده که مندالان له یاری مووشیندا دای ده که ن و تیلی تی ده که ن. به رد یا لیسیکه که بخریته ژیر تاو ویریکه گه ورده بو نه و دی که به ئاسانی تل بدری.
بنکەشی: گرتنی درزی به ردکاری و خشتکاری به گه چ یا چیمه نتو.	بنتهک: د. بنپال.
بنکه ن: بنکه ند.	بنتیان: نه و حه لوا گه زویه یه که دهنووس به بنکی تیانه وه.
بنکه ند: شتیکه که بنکی هه لول بووبی. بنکه ند بوون: هه لول بوونی شت. بنکه ند کردن: هه لول کردن بنکی شت.	بنتیک: پیکه و دنانی پارچه ی کالآ به دروومان له پیش (هه لپیچدا).
بنکه وش: بن هه نگل.	بنج: ریشه ی دار و درخت. لق و پوی گول و گیا.
بنگس: د. بست.	بنجه ست: شتیکه که رووایی و رده گی داکوتایی.
بنگست: د. بست.	بنجه ستر کردن: بریتیه له دامه زراندن و جیه جیکردنی کاریک.
بنگوس: بنگس.	بنج داکوتان: ریشه داکوتانی درخت و سه وزایی. بریتیه له جیگیروونی شتیک: فیسار که س (بنجی داکوتا).
بنگوست: بنگست.	بنجک: بنچک.
بنگوزروان: بڼی گیایه کی به هاری که لا ورده و دک شویت، پیشی ده لین: سیفه زه مینه.	بنج و بناوان: سه رچاوه و بناغه ی کاریک.
بنگوزده له: بن گوزروان.	
بنگول: گیایه کی به هاریه که لای و دک که ره وز وایه به بیتخه وه هه لده که نری و ددری به رده ولاخ.	

بنگووٹ: با. گہلہ خان.	بنیات: بناغہ.
بنگہ: بناغہی ھموو شتیک. جومگہ.	بنیسک: تہنکہ سابوونیکہ کہ دواي کارکردن لہ سہلک
بنگیری: د. بنجووری.	مابیتہ وہ.
بن لق: ورده لقیکہ لہ بن لقی ٲہستووری درہختہ وہ دہردی.	بنیسک: بنیسک.
بنوک: گیایہ کی دہشتیہ وک توتسی وایہ بہوردی دہکرتہ	بنیسی: دہردہباریکہ.
برینی نازالہ وہ چاکی دہکاتہ وہ.	بنیشت: شتیک سیپی جیری بہکہشہ لہ (داردہ بن) پیدادہ بنی.
بنوس: بنوسہر.	بنیچہ: بنہچہ.
بنہ: گیایہ کہ لہ گیردا لہ پیری ناوہ وہ دہبہستری. سووکہ	بنیلہ: فریدانی کولوش بوژتیریتی گا لہ کاتی گیردا لہ دیوی
مالیکہ کہ بری بو سہر ریز یا ھوار. گہھک.	خہرمانہ وہ.
بنہ بر: شتیکہ کہ دواپی ھاتبی و بیرابیتہ وہ. (بنہ بریون)	بو: پیتی پرسیار لہ ھوی شت: بو ناخوتیت؟. پیتی کہ کردنہ
برانہ وہی شتیک. (بنہ برکردن) براندنہ وہی شتیک.	قہبہل و تہرخانکردنی شتیک بہشتیکہ وہ دہگہیہ نی:
بنہ بنگہ: د. بہستی بہردہمی ناو.	ٲہسپہ کہ (بو) تو، زینہ کہ (بو) ٲہسپہ کہ. پیتی کہ ھویہ تی
بنہ پیت: دہستمایہ. سہرکوزہری بن خہرمان کہ لہ پاشدا کو	(تعلیل) دہگہیہ نی. (بو) خوتندن ھاتووم، واتہ ھوی
دہکرتہ وہ.	ھاتنہ کہم خوتندنہ. بو: ٲہم گولہ (بو) ی خوشہ. وہرد (ھ).
بنہ تووم: بنہ توو.	بوژوو: د. بوژوو.
بنہ توومہ: بنہ تووم.	بوآ: شتیکہ بہ ھوی با لیدانیہ وہ بو نی ناخوش بووبی وک رو.
بنہ توو: دانہ ویتلہیہ کہ کہ کشتیار دایدہ نی بو تووی سالی دواپی.	بوپرد: بوپرد.
بنہ جوو: د. بنجوو.	بوآلات: ز. کوستی گہ وہرد.
بنہ جووت: بنہ توو.	بوپرووز: بو کوپرووز.
بنہ جل: بنچین.	بوآ: ناوبارہ (با). داریکی دریکولہیہ ناوہ کہی وک پلوسک
بنہ چہ: وہ گہز.	ھہلکہ ندرابی (ز).
بنہ خل: د. بن باخہل.	بوآہ: د. تہپکہ خاکیک یا گول و سہوزاییہ کہ کہ لہ زدوی
بنہ ردت: بناغہ.	بہرزبوویتہ وہ. (بوآہ) جوڑد دہفریکی پچووی گلینہ، زیر و
بنہ فش: ز. ودنہ وشہ.	زیو و شتی تری تیدا دہتوتیرتہ وہ.
بنہ فشی: ز. ودنہ وشی.	بوآیمار: د. خہمہ خورہ.
بنہ کردن: نانہ وہی شت لہ لایہن دزدہ وہ لہ پیتش دزینیدا بو ٲہ وہی لہ	بوآج: بوآجی.
ھہلیکدا بیدزی. دوزبنہ وہی ٲہو شوینہی کہ شتی دزراوی	بوآل: بوآیکی ناخوشہ لہ دانہ ویتلہیہ کہ وہ دی کہ لہ چالدا زور
تیدا خہشاردراوہ. لہ سہریستان.	مابیتہ وہ.
بنہ گا: د. ھوارگہ.	بوآچرووک: بو نی چہوری سووتاو.
بنہ مال: خانہ دان.	بوچک: د. پچکولہ.
بنہ مالہ: بنہ مال.	بوچکہ: پچووک: ٲہموسٹ. کلکی گیاندار.
بنہ وا: د. بناوان. بنہ بنگہ.	بوچکہ لانہ: پچکولانہ.
بنہ وان: بناوان.	بوچکہ لانہ: د. بچکولانہ.
بنہ وانہ: ژنیکہ کہ لہ مالدا بنہ وان بی.	بوچہ: بوآجی.
بنہ وش: ودنہ وشہ.	بوچہک: بوآچرووک.
بنہ وشہ: پارچہیہ کی ناوریشمیی موڑہ ژنان دہیکہن بہ کالہ.	بوچہ کوھوور: بوچہ کہ وور.
ودنہ وشہ.	بوچہ کہ وور: بوآچرووک.
بنہ وشی: شتیکہ رہنگی وک رہنگی بنہ وشہ وابی.	بوچہ کہ وہر: د. بوآچرووک.
بنہ وشیلہ: بہری داری ودنہ تہق.	بوآجی: وتہی پرسیار لہ بوآہ و ھوی شت.
بن ھہنگل: بن باخہل.	بوختیان: بوختان.

بوخت: ز. به هشت.

بوخاری: موغیری.

بوختان: شتی ناشیرین هه لبه ستن به مهردوومه و گترانه و دی بۆ
نهم و نهو.

بوختیان: بوختان.

بوخچک: ز. بوخچه ی پچکوله که له وانه بێ بیهستریته پشت.

بوخچه: شتیکی پانی چوار سووچه کالا و کهلوپه لی تی دهخری و
گری دهدری.

بوخچه به گهردانه: بوخچه به گهردانی.

بوخچه به گهردانی: یارییه که کۆمه لیک به گردی داده نیشن
بوخچه یه ک بۆ یه کتری ده هاوون، یه کتیک به دووی بوخچه که دا
را ده کا له دیوی دهردو دیان، له دهست ههر که سیکدا گرتی نهو
که سه وه کو نه م تی ده که وی.

بوخچه ی گهردان: د. بوخچه به گهردانی.

بوخچه ی نه کراوه: بریتییه له پیاویک که ههر کور بێ و هیشتا
ژنی نه هینابی.

بوخورد: بخورد.

بوخوردان: بخوردان.

بوخوشکه: ه. که نیره.

بوخویی: دهردیکی به ئالۆشه به چاو دهگا.

بۆدان: بۆن پیدان.

بۆدانه وه: د. بۆدانه وه.

بۆدر: بۆن در.

بۆدرن: جوړه بۆنیککی ناخۆشه به هوی چلکنییه وه پهیدا ده بی.

بۆدره: شتیکی سپی وردی بۆنخۆشه وه ک سپیاو ده کری
به جهسته وه.

بۆ دوکال: شتیکه که بۆنی دوکالی گرتی.

بۆر: جوړه رهنگیکه وه ک رهنگی خۆله می ش. زه مینی که که
سالی که له و دپیش نه کیل ترابی. نیشانه یه که وه ک واویکی
پچووک له سه ره هیندی پیتی عه ره بی داده نری.

بۆران: کاتی توف و سه رما و باران.

بۆرانی: جوړه خوارده مهنییه که له هیلکه دروست ده کری.

بۆراو: چیشتی که له برویشی گه می برژاو دروست ده کری و رۆنی
داخی ده کری به سه ردا.

بۆرچیل: د. شتی رده شکه وه.

بۆرچین: د. بۆرچیل. مراوی می.

بۆر: جیگایه کی فینکه له ژیر پووش و گه لایدا له زه ویدا دروست
ده کری بۆ میوه هه لگرتن. که سیکه که بۆری خواردی.

بۆراندن: بۆر ده کردن.

بۆر خواردن: دهم کو تبوونی یه کتیک له قسه و گف تو گو به کدا.
زه بوو نوونی یه کتیک له یارییه کدا.

بۆردان: زه بوو نوکر دنی یه کتیک به قسه یا له یارییه کدا.

بۆرمان: ده نکه هه ناری وشکه وه بوو.

بۆره: دهنگی به رزی رده شه ولاخ. (بۆره بۆر) بۆره ی یه ک له دوا ی
یه ک.

بۆریش: د. برویش.

بۆریشین: د. چیشتی برویش.

بۆریه: شتیکی کولوری دهم والی سه رته سکه سه ر باز فووی پیدا
ده که ن بۆ پیدا را که یاندنی فه رمانیک پتیان. بۆری.

بۆریه زدن: سه ربازی که که بۆریه لی بدات.

بۆری: بۆریه.

بۆری زدن: بۆریه زدن.

بورغوو: بزماریکه که سه ره که ی پیچ پیچ بی.

بورغی: بورغوو.

بۆره: نه سپ و ماین و سه گیکه که بۆر بن. بوورده.

بۆره بنار: ده مقالی.

بۆره پنه: د. قه له باچکه.

بۆره پیاو: پیاو یکه که ناسراو و ناودار نه بی.

بۆره جر: بالنده یه کی بۆره وه ک (فشه کلاونه) به لام نه م پچووک تره
و بی کلاوه.

بۆره خزم: خزمی دوور.

بۆره سوار: سواریکه که ناسراو و ناودار نه بی.

بۆره قانی: ه. گیای سوورده وه کراو.

بۆره قنه: شتی که که می بۆری.

بۆره ک: بالنده یه کی بۆری پچووککی ده شتییه. جوړه
خوارده مهنییه که له ئارد و هیلکه و قیمه و رۆن ده کری.

بۆره لئوک: بۆره قنه.

بۆریه: لوله یه کی بۆشی کوناودره له شووشه یا ناسن یا ته نه که
یا گلی سوورده وه کراو.

بۆری: بۆریه. بوونی شت به بۆر.

بۆز: رهنگی که له تیکه لبوونی رهش و سپی پهیدا ده بی.

بۆزه: شتی بۆز.

بۆژانه: گیایه کی گه لا وردی لاسک درتزه گولیککی بۆری پچکوله
ده گری بۆنیککی توندی هیه ده کریته ناو جلوه رگه وه بۆ نه وه ی

مۆرانه نه یخوا.

بۆژۆ: گیا و ئالیکیکه که له به رده می ناژال و ولاخدا مابیته وه.

بۆژۆ کردن: بریتییه له سه رکردنه سه ر یه کتیک و بیتزار کردن.

بۆژده: بۆژۆ.

بۆژده کردن: بۆژۆ کردن.

بۆسار: بۆنی زۆر ناخۆش.

بۆسان: بیتستان.

بۆسۆ: بۆنى پەروى سوتتاو.

بۆسۆلى ھەستان: برىتييه لە بلاوبونەودى دەنگوباسىكى
ناشىرىن لە يەككىكەو.

بۆسۆلى ھەلنەستان: برىتييه لە زۆر پرووتى و ھەژارايى يەككىك:
فيسار كەس ئەوئەندە پرووتە (بۆسۆلى ھەلناسى).

بۆسە: بووسە.

بۆسەخواردن: بووسەخواردن.

بۆش: شتى ھەلۆل. زۆز (ز).

بۆشايى: ھەلۆلىي شت.

بۆشكە: د. بەرميل.

بۆشناخ: گياندارى بالا بەرزى تىكسمراوى چوارشانە.

بۆشى: بۆشايى.

بوغمە: وتەيەكە لەباتى وتەي (قوززەقورت) دەوترى.

بۆق: دەعبايەكى پانكەلەي چوارپىتى مەلەوانە، بەقونە دەروا.

ھەلم: ئەم ھەمامە (بۆق)ى زۆرە. چاوى زەق (د).

بۆق پىتوھەنان: پال پىتوھەنان.

بۆقزە: جۆرە دەم ئىشەيەكە تووشى مندالى ساوا دەبى.

بوقل: ز. پوز.

بۆقلەمووت: د. بۆقلەموون.

بۆقلەموون: مەلىكى مالىيە بەقەد قازىك دەبى، گوشتى

دەخورى، نىردىيان خوى گىف دەكا و سەردەندووكى پارچە

گوشتىكى پىدا شۆر دەبىتەو.

بۆقەبۆق: جۆرە دەنگىكى رەشەولاخە لە بۆرە نزمترە.

بۆقەتە: پشتى مل.

بۆقە مەلە: جۆرە مەلەيەكە وەك مەلەي بۆق.

بۆقى مل: بۆقەتە.

بۆکردن: د. بۆگەنبوون.

بۆكرووز: بۆنى خورى و مووى سوتتاو.

بۆكر: جۆرە بۆنىكە لە ھىندى ماست و چىشت دى بەھوى زۆر

مانەوئەوئە لەسەر ئاگر.

بۆكلە: بووكى مندالانە.

بۆكلەيشە: بۆدرن.

بۆگنتگ: جۆرە بۆگەنييەكە لە ميوەي رىزو و ھىندى شتى تر دى.

بۆگەن: شتى بۆن ناخۆش. بۆگەنبوون: گەرانى شت بەبۆگەن.

بۆگەنکردن: بۆگەنبوون: گوشتەكە (بۆگەنى كردووە).

بۆگەنكە: خورما. سىچان. گىايەكى بۆگەنە.

بۆل: دەنكى ترى. زەنگىكى زلە دەكرىتە مىلى پىشەنگ.

ھىشوو ترى و خورما. خۆلەمىش.

بۆلاندن: بۆلەکردن.

بۆلمازوو: جۆرە ترىيەكى سپىيە وەك (سادانى) واىە بەلام ئەم

مزرە و لەو ناسكرتە.

بۆلە: بۆلە.

بۆلە: لەبەرخواوە خوتەکردن لەسەر شتىك كە پىت ناخۆش بى.

بۆلەبۆل: بۆلەي يەك لەدواي يەك. بۆلەکردن: بۆلەبۆل.

بۆلەمى: خۆلەمىشى گەرم.

بۆلەغە: ماتەدانى بەرى بەرزە درەخت: ئەم ميوە (بۆلەغە)ى تى

كەوتووە، واتە ماتەي داود.

بۆلەغى: بۆلەغە.

بۆم: د. بۆمبا.

بۆمارانە: سىرمۆكە.

بۆمبا: شتىكى بۆشە پرە لە پارچە ئاسن و بارووت، دەھاوتىزى بۆ

دورژمن.

بۆمباباران: ھاويشتنى بۆمبا بەفرۆك.

بۆمباران: د. بۆمباردومان.

مومباردومان: بۆمباباران.

بۆمباھاوتىز: فرۆكىكە كە بۆمبا ھەلگرى و بىدا بەسەر دورژمندا.

بۆمچ: بۆگنتك.

بۆمچك: بۆمچ.

بۆمچە: د. بۆمچ.

بۆمچەو: د. بۆمچ.

بۆن: ھالاوتىكى خوش يا ناخۆشە لە ھىندى شت دەبىتەو و دەچى

بەلووتدا.

بۆنبرە: چەند شتىكى تايبەتى بۆنخۆشە لەگەل گلىكى پاكدا

تىكەل دەكرى و بەئاودووە دەكرى بەدەمى مندالىكەو كە

بەبۆن كەوتبى.

بۆن پىدان: نيوە برژكردى ھىندى شت لەسەر ئاگر.

بۆنخۆشكە: با. رىحانە كىوبلە.

بۆنخۆشكەرە: گىايەكى بەھارىي كوتستانىي بۆنخۆشە دەخريتە

ناو كەلوپەلەو.

بۆنخۆشى: بوونى شت بەبۆنخۆش.

بۆندار: تووتنى بۆنخۆش.

بۆندان: بۆن پىدان.

بۆندانەو: بلاوبونەودى بۆنى شت.

بۆندى: بۆدر.

بۆندىن: بۆدرن.

بۆنکردن: بۆكردن.

بۆن و بەرامە: ھالا و بۆنىكى خوشە كە لە شتىكەو

بلاوبووبىتەو.

بۆنە: ھوى شت: بە (بۆنە)ى تۆو ھاتم.

بوو: كوندەبەبوو.

بوار: تەنكايىي ئاو كە رىتى ھاتوچۆبدا.

بواردن: ههلبواردن. رهنگگرتنی کالآ و پارچه بهرنگیگی جیاواز له خوی بهجۆرتیک که ئیتر لیتی نه بیتهوه.
 بواردهدان: رتدان بۆ قسه کردن: فیسار کهس (بواردی قسهی کهس نادا).
 بۆ و بهرامه: بۆن و بهرامه.
 بووتک: با. پلوسک. دارتکی هه لکۆلراوه که ناوی پتدا بهریتتهوه له شویتیکهوه بۆ شویتیکه تر.
 بوودر: کونیکه له زهوی که هه لکه نرابتی.
 بوودهله: مهردوومی هیچ لی نه هاتوو.
 بوودینه: نه عنا.
 بوور: زه مینیکه که سالتیک بی نه کیتلرابتی.
 بووراندن: ز. هینان و بردن.
 بوورانهوه: بووردهنهوه و له سه رخۆ چوون.
 بووردن: خوشبوون و چاوپۆشی. زۆر گه یین و ته پینی کاله ک و شووتی: ئەم کاله که یا ئەم شووتیه بووردووه.
 بووردهنهوه: له هۆشخۆچوون.
 بووردوو: شووتی و کاله کیکه که زۆر گه ییبی و لووس بووبی.
 بووره: بوور.
 بووری: ل. بۆریه ی سه ماودر.
 بوورین: ز. رابووردن.
 بوور: با. بوار.
 بووزوو: شالی رانک و چۆغه.
 بووژانهوه: ژبانیه دی گیاندار یا سه وزایی له پاش کزی و زه بوونی.
 بووسه: حه شار. که له مه ی جووت (ز).
 بووسه خواردن: خۆحه شاردان.
 بووسه لی: با. ناوه بۆ جۆره تریه ک.
 بووش: با. ناوی زۆر.
 بووق: ز. نیرکه پیازی که که تووده که ی به سه ره ده بی.
 بووک: نافره تیکه که تازه شووی کردبی. ژنی کوپ. گولاله سووره (با). شتیکه له وینه ی بووک مندالان دروستی ده کهن له قامیش و والا بۆ یاری.
 بووکبوو کینه: یاری کردن به بووکی قامیش.
 بووکک: ز. سیچکه سلاوه.
 بووکله: بووکی مندالانه.
 بووکه به بارانه: بووکه به بارانی.
 بووکه به بارانی: شتیکه و دک داهۆل مندالان ده ی کهن له دار و په رۆ له حه لی بی بارانی دا ماله و مال ده یگیرن بۆ نه وه ی ناوی به سه ردا بکه ن بۆ نوقلانه ی باران بارین.
 بووکه سه ما که ره: شتیکه و دک بووکه به بارانی مندالان له به رۆ و لۆکه ده ی کهن بۆ یاری پتی کردن.

بووکه شووشه: جۆره بووکیگی مندالانه یه له شووشه.
 بوول: ه. خۆله میش.
 بووله: مهردوومی بووده له.
 بووم: ساختمانی جهسته: فیسار کهس (بووم) ی باشه یا خراپه.
 خاک و زهویوزار: فیسار شوین بهر و (بووم) ی باشه.
 بوومه له رزه: جوولانه وه ی هیندیک له زهوی به هۆی هوروزم هینانی هه لم و بۆقی ناویه وه.
 بوون: په یدایی و هاتنه ناوی شت له دوا ی نه بوونی. بۆن (ل).
 بریتیه له دارایی و دهست پۆین.
 بوونهوه: بووژانه وه ی مهردووم له دوا ی لیکه وتنی.
 بووره ته گه: بۆنیکه ترشه لۆکی ناخۆشه له سابرتن و بزنه وه دی.
 بووه: که سیکه که دارا و دهوله مه ند بی. کونده به بوو (ه).
 بووه ته قله: ه. کونده به بوو.
 بووه کویره: بایه قوش.
 بووه که ره: کونده به بوو.
 بوهر: با. بهش.
 بوهرزاوی: جۆره مقامیکه.
 بوهن: ز. بۆن.
 بوهندار: ز. بۆندار.
 بوهشت: ز. به ههشت.
 بۆیاخ: جۆره رهنگیکه شتی پتی رهنگ ده کری.
 بۆیاخچی: که سیکه بۆیه کاری بکا.
 بوژ: گۆینه ده. قسه کهر. شاعیر.
 بۆسان: بیستان.
 بویش: با. شوینی زه به ندی دیم.
 بۆینباخ: شتیکه تایبه تی جوانی درێژه له قوماش ده به ستریه مل.
 بۆیه: بۆیاخ. وته یه که له وهرامی پرسیا ریکدا ده بیژری که وهرام ده ره وه که له و پرسیا ره سه غله ت بی. (بۆیه) له وهرامی یه کیکدا که پیت بلتی بۆچی واده که یه؟
 بۆیه چی: بۆیاخچی.
 بۆیه کاری: خه ریکبوون به کاری بۆیه وه. شویتیکه که بۆیه کرابی:
 خانووی فیسار کهس هه مووی بۆیه کارییه.
 به: به گه لی مه بهس هاتوو، (۱) هۆبه تی و سببیتی نه و وته یه ی که ئەم ده چیتته سه ری بۆ وتاریک که له دوا وه دی: (به)
 هاتنتان دلم کرایه وه، واته مایه ی کرانه وه ی دلم هاتنتان بوو.
 (۲) بۆ سوتند خواردن: (به) خوا. (۳) بۆ یاری ده دان: (به)
 قه له م ده نووسم، (به) پارده شت ده کرم (۴) بۆ ظرفیت: (به)
 رۆژ کار ده که م، (به) شه و ده نووم. (۵) بۆ به رزیتی: کرا
 (به) دارا. (۶) بۆ هاو پیتی: (به) خۆشییه وه ده چم بۆ

- قوتابخانه. (۷) بۆ تشبیه: کهسم نه دیوه (به) ږدنگی تو.
- (۸) بۆ چه ندیتی و نه دازدی شت: گهنم له هیتندی شوین (به) کیشان و له هیتندی شوین (به) پیوانه. (۹) بۆ پیکهوه نووسانی دوو شت: ددردی دواکهوتن (به) گهلی نه خوینده واره و دیه، یا له ری گهیشتم (به) نه ریمان. (۱۰) بۆ کردنی اسم به صفت: مندالی (به) هوش، پیای (به) هیز واته مندالی هوشیار و پیای هیزدار. (۱۱) بۆ لیکدانی دوو و ته: روو (به) روو، موو (به) موو، ددست (به) ددست، سهر (به) سهر.
- به ناگاهاتن: بیدار بوونه و هاتنه وهوشی ناده میزاد.
- به ناواتگه یشتن: گه یشتن به مه به ست.
- به ناوادان: بریتیه له به فیرو دانی شت: فیسار کهس داراییه که ی (دا به ناودا)، یا ره نجی سه د ساله ی باوکی (دا به ناودا).
- بهار: با. به هار.
- بهاره: ز. گهنه به هاره.
- به نوک: ز. شتی خراب و ناشیرین.
- به با: سهگ و بهراز و پشیلویه کی میتینه یه که ناره زووی نیر بکا.
- به برشت: بریتیه له مهردوومی ده مرستی فرمانره وا.
- به بک: ز. مندالی ساوا.
- به بلوانه: بووکی پچوکی قامیشین که مندال له بووک بوو کیته دا له ته نیشتم بووکی گهره ی قامیشینه وه دایه دنین.
- به بله: د. مندالی ساوا.
- به بوکه: بووکی که له وینه ی مندال له شووشه یا لاستیک یا قامیش ده کری. و ته یه که له خوشه و بستیه وه به مندالی ساوا ددوتری.
- به بوله: د. به بوکه.
- به به: و ته یه که مندالی ساوا به مندالی ساوای تری ده لی. تیردی بابان.
- به پی: ناده میزادیکه که له ری رویندا نازابی.
- به پیچ: بریتیه له فیلبار، رتوی (به پیچه).
- به ت: بالتنده کی سپیه له مراوی گهره تره.
- به تار: ز. بینایی چاوان.
- به تاره: د. لفکه.
- به تال: ددفری خالی. کاری بی که لک. مهردوومی بی نیش.
- به تالایی: عاستی به تالایی شت.
- به تالی: بیکاری. عاستی بوشی شت.
- به تاناچوون: به تاناها تن.
- به تاناها تن: ژماره کردن و باسکردنی چاکه یا خراپه ی شتیک به دوو رودریژی.
- به تانووداها تن: به تاناها تن.
- به تانیا: جوړه پیخه فیکه نه ستووری خوری ته نراوی سووراودیه.
- به تانیه: به تانیا.
- به تانی: به تانیه.
- به ترپیر: به سرپیری.
- به ترپیرار: به سرپیرار.
- به ترهف: د. شتی له کار که وتوو.
- به تلاندن: له ددستدانی شت.
- به تلانه: ز. روژی ته عتیل.
- به تلین: ز. ماندو و بوون.
- به توون: د. و ته یه که له جیتی و ته ی (قیروسیا) به کار دینری.
- به تویکل: بریتیه له و ته یه که دوو مه عنای بی.
- به ته که وتن: ددسته لگرتن له شتیک له شهرماندا.
- به ته نگه و دبوون: ددریایستی و مه به ستبوونی شتیک.
- به تیه: عه پای هاوینه.
- به جا: به جی.
- به جکه: بیتجکه.
- به جوج: ز. زور بلتی. داوین پیس.
- به جهرگ: بریتیه له ناده میزادی نازای چاونه ترس.
- به جی: گوشتار یا کرداری که که له جیتی خویدابی.
- به جیکه: به جی.
- به جیمان: پاشکه و تنی شتیک له شتیک.
- به جیماو: شتیکه که پاشکه و تنی له شتیک تر.
- به جیهاتن: جیهه جی بوونی کاریک.
- به جیهانین: به جی هینان.
- به جیهیشتن: دواختنی شتیک و جویوونه و لیتی.
- به جیهینان: جیهه جیکردنی کاریک.
- به ج: به چکه. شه لغه.
- به چاو کردن: به دیکردن.
- به چاوده بوون: تووشی زبان بوون به هوئی چاوی پیسه وه.
- به چاوده کردن: چاوی پیس هه له هینان به شتیک و هه لپه رداوتنی.
- به چک: د. به چکه.
- به چکه: بیتچووی گیاندار.
- به چنگ: بریتیه له گیانداریک که به پچر بی له پیداکردنی شتدا.
- به چوو: بیتچوو.
- به چود: بیتچوو.
- به چه: ل. مندال. زاوا. بووک.
- به چه باز: د. هه تیوباز.
- به چه بازی: نه خوشی گه شکه که تووشی مندال ددبی. هه تیوبازی.

به چه خوره: ددرديکه توشی گیاندار ده بی و هه رگیز تیر ناخوات.
 به چه دان: ل. مندالان.
 به چه شت: به هه شت.
 به خت: تال و ناوچه وان و به ش.
 به ختدار: به ختیار.
 به ختداری: به ختیار.
 به ختره ش: به دبه ختی کولول.
 به ختکردن: چوونه و دی رینگ. خه رج کردن و بلا و کردنه و دی دراو.
 به ختکه نوک: ز. به ختیار.
 به خته: به ران و سابرتن.
 به خته باران: مانگی مایس که سی و یهک روزه.
 به خته مام: ز. مهردوومی ئەمینی راستگوی دلسوز.
 به خته مامی: ز. ئەمینی و راستگوی و دلسوزی.
 به خته وار: ز. مهردوومی ئەمینی به وژدان.
 به خته وەر: به ختیار.
 به ختیار: خاودن به خت.
 به ختیار: خوشبه ختی و کامه رانی. ناوه بو تیردیه کی گه وری
 کورد له ئیران.
 به خزمهت: خزمهتگوزار.
 به خشایش: به خشش.
 به خشش: به خشیش.
 به خشنده: که سیکه زور شت بدا به مهردووم. که سیکه که چاو
 بیوشی له مهردووم.
 به خشندیی: شت دان به مهردووم به زوری.
 به خشیش: شتیکه که گه وریه ک پیدا به پچووکیک.
 به خشین: شت دان به یه کیک به خورایی، چاو پوشیکردن له
 یه کیک.
 به خشینه و: به شینه و.
 به خوداهاتن: خودارشتن و گه وریه وون.
 به خوژیو: که سیکه که نازا و ئیشکهر بی و به رهنجی شانی خوی
 بژی.
 به خوکردن: د. به ختوکردن.
 به خونازین: باییوون.
 به خو وریه وون: قهله وی و تیکسمراوی.
 به خو وریه وون: به ستنی یه کیک به خوته و له کاریکدا.
 به خوتیکردن: د. به ختوکردن.
 به خه بهر: که سیکه که نووستو نه بی. ناگادار به شت.
 به خهل: د. باخهل.
 به خه مکردن: گه وریه کردن و په وریه کردنی شتیک.
 به ختوکردن: په وریه کردن و به ره مهینانی گیاندار.

به د: گیاندار خراپی ناله بار.
 به دانکه و تن: نه خوشکه و تنی ناژال له زورخواردنی ئالیکه و.
 به دئه خم: د. رووگرژی، رووترش.
 به دابکردن: ناله نال و نکه نکی نه خوش به دهم نه خوشییه و.
 به دبه خت: که سیکه که به ختی له هیچدا نه بی. سته مکار: فیسار
 کهس زور خراپ و (به دبه خت) د.
 به دبه ختی: کولولی و بی چاره یی. سته مکاری.
 به دبیز: د. به دگو.
 به دبیزی: به دگویی.
 به دبین: که سیکه که نه نجامی کار به باش نه بین.
 به دبینی: بینینی نه نجامی کار به خراپ.
 به دتوخم: مهردوومی نارپه سن.
 به دتهره ف: د. به رتهره ف.
 به دچاره: ئیسک قورس.
 به دخواه: که سیکه که خراپی مهردوومی بوی.
 به دخواهی: ویستنی خراپی مهردووم.
 به دخوو: گیانداریکه که خوی خراپ بی. (به دخو و بوون)
 خراپوونی خوی گیاندار. (به دخو و کردن) خراپکردنی خوی
 گیاندار.
 به دخوویی: خراپی ره وشت و خو.
 به د دل: د. دلپیس.
 به دپه سن: نارپه سن.
 به دپه فتار: به دخوو.
 به دپه قه: رابه ری شاردزا.
 به دپه قه کردن: رابه ریکردن له ری رۆیندا.
 به دپه مه: جوړه هه نگی که له هه نگی مالی پچووکتیه و،
 هه نگوینه که شی له هه نگوینی مالی جیرتر و خوشتر و
 به نرختره و پتی ده لیتن: هه نگوینی (شه مه تلینکه).
 به دزیان: که سیکه که چاکه به زبانیدا نه یهت.
 به دزپه: د. مهردوومی ئیسک قورس.
 به دسروشت: که سیکه که به سکماک به دخوو بی.
 به دکار: که سیکه که کرده و دی به د بی.
 به دکاری: به دی کرده و.
 به دکردار: به دکار.
 به دکرداری: به دکاری.
 به دگو: که سیکه که باشی کهس نه لی.
 به دگومان: که سیکه که بیری ددرباره ی مهردووم باش نه بی.
 به دگویی: و تنی خراپی نه م و نه ولای مهردووم.
 به دلبوون: چوونی شتیک به دلتدا.
 به دله و دنووسان: بریتیه له خواردن و خواردنه و دیه ک که له سه ر
 پشت و به حه سانه و دی بی: نانه که م (به دله و دنووسا).

به دمه ست: که سټکه که سه رخوش بوو زور بټهوش بکه وئ.

به دمه ستی: بټهوشی زور له سه رخوشییه وه.

به دناو: که سټکه که ناوی به خراپه زرابی. (به دناو بوون) ناو زران

به خراپه. (به دناو کردن) ناو زران دن به خراپه.

به دناوی: ناو زران به خراپه.

به دنگین: به دبه خت.

به دنگینی: به دبه ختی.

به دغهک: که سټکه که به رامبه به چاکه خراپه بکا.

به دغهکی: سپله یی.

به د نهاد: به د سروشت.

به د نیهاد: به د نهاد.

به دویتړ: د. به د بیتړ.

به دویتړی: د. به د بیتړی.

به ددرد خواردن: به کارهاتن.

به ددس: به ددست.

به ددست: به ددوومی ددست رڼو.

به ددستگرتن: بریتیه له چوونی میرد بو لای ژنی خوی یه که مین جار.

به ددسته و دبوون: بریتیه له نیازی کردنی کارتیک: (به ددسته و دم) بچم بو بازار.

به ددسته و ددان: دانی شتیک به یه کټیک له رووی زور یا فروفیل لی کردنه وه: فیسار کهس پیاو کوژده کی دا به ددسته وه. لاواز بوون و به ناودا چوونی نه خوش: فیسار کهس بهم نه خوشییه (داویه به ددسته وه).

به ددق: گیاندار و سه وزایی به که یف.

به ددم: ئاددمیزادی قسه ردوان.

به ددمار: به ددوومی به فیز.

به ددم و پل: به ددم.

به ددم و دوو: به ددوومی قسه زانی قسه خوش.

به ددمه و ددان: بریتیه له لغاو شل کردن بو یه کټیک. ددر خواردنی شتیک به ددم شتیک تروود ورده ورده: نهو چیلکه و چه وټله (بدد به ددم ناگرده وه).

به ددن: ز. شووره و دیواری بهرز.

به ددو: گیانداري چه سپان. جوان (ز).

به دیاره و دبوون: ناگادار بکردنی شتیک.

به دټلقانی: ز. یارمه تی.

به دیی: خراپه کردن: (به دی) مه که. (به دی کردن) خراپه کردن.

به دی کردن: بینینی شت له دوورده و کردنی خراپه.

به دیل: ز. نورد.

به ر: پیش: پچوره (به ره وه). به ری درخت و شینایی و گیاندار

و مه شکه. مووی خوار به رموسل دان. لایهک له شتیک یا له شوتینیک که سنووریک جیای بکاته وه له لاکه ی تر: نه (به ر) یا نهو (به ر). به رد (با). به رگ (ز). پانیی شت: چټه که (به ر) ی پانه. پارچه یه که ده گیری به به ری کالادا له دیوی ناوه وه. پیتیکه به هر ناوټیک (اسم) دود نووسا ددیکا به اسمی فاعل: رهنج (به ر)، فرمان (به ر)، را (به ر). ددرگا (ه).

به را: ل. به رخ. کارژوله.

به رابه ر: به رامبه ر.

به رابه ری: به رامبه ری.

به رات: مووچه یه کی سالانه یه که گوره ددیرټه وه بو پچووک. به لگه (ز).

به راتخوړ: مووچه خوړ.

به راته: ز. لاکه توپیوټکه که له ددشتدا فری درابی.

به راتی: شتیکه که به به رات ددری.

به رارده ی: ه. هه لکه ندن.

به راز: ددعبایه کی کټوی مل کورتی به زیانه به قه د به رانیک ددی. بریتیه له به ددوومی به هیزی به کیش.

به رازخوړ: تیردیکن له قه راخ سیروان له به شی ئیراندا داددنیشن.

به رازد: دوو دانی گه وره یه به رزد ولاخ له شهش سالی دا ددری ددکات. چند داریکه ددخرټه بن به رداشی ژترووی ناشه وه (ز). شتیکه که شتیک تری پی به رز بکرټه وه (ز).

به راش: ز. به رداش.

به راټ: ز. بالاټ.

به راټیټرک: ز. حه لوا و دیاریه که که له جهژندا بنټردری بو ناشنایه ک. (به رامای) ه. ددرهاتن.

به رامبه ر: دوو شتی روو به رووی یه ک.

به رامبه رکتی: د. به رامبه ری کردن.

به رامبه ری: ویستانی دوو شت به رټکی یه ک.

به رامبه ری کردن: به رزه بلټس ویستانی یه کټیک له رووی یه کټکی تر دا.

به رامه: بوون و هالاوټکی خوشه که له شتیکه وه بی.

به ران: شه کی نیری چوار ساله.

به رانبه ر: به رامبه ر.

به رانبه ری: به رامبه ری.

به رانبه ری کردن: به رامبه ری کردن.

به رانپټیچ: جوړه به روانکه یه کی گه وره یه ژنان له کاتی فرماندا ددیگرن به به رسنگیانه وه.

به رانپټل: به رانپټیچ.

به رانگه: ز. به چه ی مهر و بز.

به‌رانه‌کیتی: جوړه به‌رانیکی کیتی سوورکاری شاخداري قول
 هه‌لکراوی تووک کورته.
 به‌راو: زده‌مینیکه که له‌به‌ر ناوایی.
 به‌راو‌پشت: د. به‌ر و پشت.
 به‌راوردکردن: تاقیکردنه‌ود.
 به‌راو‌نژوو: ناو‌نژوو.
 به‌راو‌یته: گیانداریکه که به‌ری به‌ناکامی فریدایی.
 به‌رایي: پی‌ش‌ده‌ویی شتیک: به‌رایي ناو‌که یا له‌شکرده‌که
 گه‌یشت.
 به‌راییدان: چاو‌هه‌ل‌هاتن به‌بینی شتیک یا شو‌تینیک و دل
 بروایی دان بۆ ته‌ماشاکردنی: چاوم (به‌رایي نادا) فیسار
 که‌س بینم.
 به‌راییهاتن: به‌راییدان: چاوت (به‌رایي هات) فیسار که‌س
 بینیت؟
 به‌ربا: دانه‌و‌تله‌یه‌کی پو‌وچه که له‌کاتی شه‌نکردندا با بیبا.
 به‌رباد.
 به‌رباخت: ز. کچی‌که که کاتی شوی هاتبی.
 به‌رباد: شتی له‌کارکه‌وتووی په‌ریشان. (به‌ربادبوون) له‌ناو‌چوون
 و په‌ریشان‌بوونی شت. (به‌ربادکردن) له‌ناو‌بردن و
 په‌ریشانکردنی شت.
 به‌ربار: ولاختیکی یه‌ک سمه که کاتی بارکردنی هاتبی و هیشتا
 نه‌گیرایی.
 به‌ربازن: بازنیکی باریکی پچو‌وکه له‌دوای بازنه‌کانی ترده‌ود له
 ددست ددکری بۆ نه‌ودی دانه‌مال‌رتن.
 به‌ربانگ: خواردنیکه که رۆژو‌ودوان ئیواره بیخوا.
 به‌ربانگ کردنه‌ود: خواردنی به‌ربانگ له‌ئیواراندا.
 به‌ربای گو‌تیکه‌وتن: بریتیه له‌سو‌وسه‌کردنی قسه‌یه‌ک.
 به‌ربچان: ز. که‌س‌یکه ر‌دوشت و خووی له‌خه‌لق به‌ددر بی.
 به‌ربیر: ز. که‌س‌یکه به‌رد بشکینتی. سهرتاش.
 به‌ربژاری: ز. ئیمتياز.
 به‌ربن: د. به‌ربه‌ست.
 به‌ربوو: ز. نه‌و که‌سانه‌ن که د‌ه‌چن بۆ بووک.
 به‌ربوودی: ز. به‌ربووک.
 به‌ربوورد: پی‌ش‌بینین و چاو‌پیکه‌وتن: تو له (به‌ربوورد) بریار
 مه‌دد، واته تا شت به‌چاو نه‌بینیت باو‌ر مه‌که.
 به‌ربووق: ز. گونجی ناو.
 به‌ربووک: ژنیکه له‌گه‌ل بووکدا بچی بۆ مالی زاوا.
 به‌ربوون: به‌ره‌لابوونی به‌ندی. رای‌بوونی ناو. به‌ره‌لابوونی
 گیاندار له‌په‌ت یا له‌قه‌ف‌س. لاچوونی ر‌دشیی مانگ و رۆژ
 به‌هوی گیرانیانه‌ود. ترازانی دوو شتی قایمکراو له‌یه‌ک:
 ته‌خته‌ی نه‌م کورسییه، یا نه‌م درو‌ومانه (به‌ربوود).

به‌ربوونه‌ود: که‌وته‌ خواره‌ود. رای‌بوونی ناو.
 به‌ربه‌ر: سهرتاش. د‌ه‌نگیکه جووتیار له‌گای جووتی ده‌کا له
 کاتیکدا که بیه‌وی گاکان لابه‌که‌نه‌ود بۆ لای بوورده‌ود.
 به‌ربه‌ر‌و‌چکه: شو‌تینی په‌نابای رو‌ودو هه‌تاو.
 به‌ربه‌ر‌و‌شک: ز. مه‌ردوومی بی ئیشوکار. که‌س‌یکه که هه‌میشه
 له‌مدبه‌قدا بی.
 به‌ربه‌ره: داریکی چه‌وته ده‌خریتته گیري هه‌وجار بۆ ته‌ختکردنی
 گیر. به‌فرمال.
 به‌ربه‌ره‌کانی: مله‌مله‌کردن و چه‌نه‌به‌چه‌نه و‌یستانی یه‌کیک له‌گه‌ل
 یه‌کیکی تردا.
 به‌ربه‌ره‌کانی: به‌ربه‌ره‌کانی.
 به‌ربه‌ژن: ز. نوشته.
 به‌ربه‌س: به‌ربه‌ست.
 به‌ربه‌ست: به‌ره‌ه‌ل‌ستیکه له‌به‌ر بانی ناو یا له‌سهر ر‌ینگا داده‌نری
 بۆ نه‌ر‌و‌ین و هاتو‌چۆ نه‌کردن.
 به‌ربه‌ستکردن: به‌ره‌ه‌ل‌ست دانان. هه‌ل‌کیشانی ر‌یسی ر‌ه‌نگکراو
 له‌زاخاوی گه‌رما بۆ نه‌ودی که ر‌ه‌نگه نه‌چیتته‌ود.
 به‌ربه‌سکردن: به‌ربه‌ستکردن.
 به‌ربه‌سیل: گوشتیکه که له‌ناو ساجدا سوور د‌ه‌کریتته‌ود له‌گه‌ل
 ر‌و‌ندا و ماستی د‌ه‌کری به‌سهردا.
 به‌ربه‌ش: ز. شتیکه که له‌مه‌عددن دروست کرابی.
 به‌ربه‌ق: به‌ربه‌ستیکه دروست د‌ه‌کری له‌مه‌ر‌زدی (تیر) له
 زو‌بیه‌کدا که به‌رز و نرم بی بۆ ناو‌خواردنه‌ودی مه‌ر‌زده‌که
 به‌یه‌کسانی.
 به‌ربه‌ن: د. به‌ربه‌ست. جوړه خورمایه‌که.
 به‌ریت‌ر: ز. چه‌نه‌باز.
 به‌ریتل: به‌ره‌جووت.
 به‌ربین: قورق‌وراگه له‌دیوی د‌ه‌رده‌ود.
 به‌ریابوون: هه‌ل‌گیرسانی هه‌را و نا‌ژاوه. (به‌ریاکردن)
 هه‌ل‌گیرساندن هه‌را و نا‌ژاوه.
 به‌ریاش: ز. پی‌چه‌وانه.
 به‌رپر‌سیار: ز. که‌س‌یکه به‌رام‌به‌ر شتیک مه‌سنوول بی و پر‌سیاری
 له‌سهر بکری.
 به‌رپر‌سیاری: ز. مه‌سنوولیه‌ت.
 به‌ریه‌چدانه‌ود: قسه‌ بردنه‌دواو‌دی یه‌کیک به‌قسه هینانه‌ود
 به‌سهریدا. به‌ره و بری دانه‌ود له‌ر‌و‌یندا.
 به‌ریه‌ر‌ج: د. په‌ر‌ژین.
 به‌ریه‌ر‌چدانه‌ود: به‌ریه‌چدانه‌ود.
 به‌ریتیج: د. مو‌ورو‌وله‌یه‌که له‌سهری نه‌و سهری بورغو توند د‌ه‌کری
 بۆ نه‌ودی که بورغو‌ده‌که د‌ه‌رنه‌یه‌ت.

به رچين: زه وييه كه كه (خه رته) نه كرا بئ، به لكو هه ر تووی پتوه كرا بئ و كيتلر بئ.

به رچينه: به رچنه.

به رخ: ساواي مه ر. چه نيرچه مي تا كاتي برينه ودي به رگنه كه ي.

به رخستن: فريداني به چكه له سكداهه ناكامي.

به رخوار: خوارده مه نييه كي كه مه كه جوي كرايسته وه له

نازووخه يه كي زور بو ته ودي كه له بهر دهستد بئ بو خواردن.

شتي خوار و خيچ (ز).

به رخوان: ز. به رخله وان.

به رخور: به رخوار. كه سيكه كه به ميچكه ميچكه و قسه ي خوش

خوي بيا ته پيشه وه لاي مه ردووم بو ته ودي كه به روبووميان

بخوا.

به رخوردار: كه سيكه كه عه مري ته وندده دريژ بئ له بهري نه ته ودي

خوي بخوا. كه يفخوش (ز).

به رخورك: ز. ته رزدي پچووك.

به رخوله: به رخي ساوا.

به رخل: به رغل.

به رخله وان: به رخله وان.

به رد: شتيكي ره قى تورتي قورسي ناشكرايه له زه ويدا.

به رددار: درهخت و سهوزاييه كه كه بهري بئ.

به رداش: به ردتيكي پاني گرده كونيك له ناوه راستيايه تي،

دانه ويته ي پئ ده هاردرئ.

به رداشت: گونجان.

به ردان: به رده لاكردي شتي گيراو.

به ردانه وه: به رداني ناوي گيراو. فريداني شتيك له به رزييه وه.

به رداني: به رده لان.

به رداويژ: نه ندازه ي هاويشتني به رده دهستي زه لاميك: خانوي

تيه له خانوي ئيه وه (به رداويژتيك) دووره. (به رداوي)

به رداني.

به رداي: به رداني.

به ردتاش: كه سيكه كه به رد ريك بخا بو ديوار (نقار).

به ردركانه: خوارده مه نييه كه ناماده كرا بئ له لايه ن يه كيكه وه كه

كالايه كي تازه ي له بهر كرد بئ بو چند هاورييه كي.

به ردره كانه: به ردركانه.

به ردكيش: كه سيكه كه به پاره به رد بگوتريته وه بو ته م و ته و.

به ردل: د. به رقليان.

به ردلخستن: خواردني به رقليان.

به ردلك: ز. خوشه ويست. تووره گه ي مه مك.

به ردلكه وتن: چه زكردن له شتيك و چووني به دلدا.

به ردوله: د. سوينه يه كه ناني تيدا هه لده گيري. ته غاراوي پينه چي

و ناسنگه ر.

به رتل: د. پاره يا ميچتيكه كه له ياري (مووشين) دا له به رتيلي هه لماتا دا داده نري.

به رته ردف: شتيكه كه له كه لك كه وتبي.

به رته لانه: به نيلا نه.

به رته و بوله: برت و بول.

به رتيشت: ز. به رچايي.

به رتيلانه: د. دياريه كه له مالي زاوا وه ده نيردرئ بو مالي بووك

به ر له گواستنه ودي.

به رتيل: شتيكه كه بيده يت به يه كيك كه كاريكت پئي بئ بو

نه مه ي نه و كارهت بو بكا.

به رتيل خواردن: برتويه له به رتيل و درگرتن.

به رتيلخور: كه سيكه كه به رتيل بخوا.

به رتيلكردن: د. قسه كيشانه وه له يه كيك.

به رجفت: د. به ره جووت.

به رجل: ز. به روانكه.

به رجه وهن: د. چه شمه نداز: نه م خانوه (به رجه ون) ي خوشه.

به رجه وهنگردن: ليكدانه ودي قسه له پيش كردنيدا بو به راورد ي

چاكي و خراپي قسه كه: قسه تا (به رجه وهنگ) نه كه يت

مه يكه.

به رجينك: ز. به رچاوگه ي ژنان.

به رچا: به رچايي.

به رچاژك: ز. چاوتلكه.

به رچاو: شتيكه كه هه ميشه له پيش چاو بئ.

به رچاو تاريكبوون: برتويه له رقههستان و تووره بوون.

به رچاوتنه نك: مه ردوومي رژدي چرووك.

به رچاوته نكي: برتويه له رژدي و چرووكي.

به رچاوتير: مه ردوومي دلفراوان.

به رچاوتيري: برتويه له دلفراواني.

به رچاوگه: پارچه خشليكي يا چند زهنگيانه و مووروويه كي

هونراويه ژنان بو جواني دهيكه ن به پيش سهرياندا.

به رچاوه: د. به رچاوگه. ميش ره وئين.

به رچايي: خواردنيكه كه به يانيان له گه ل چاييدا دهخوري.

به رچنوكه: به رچنه ي پچووك.

به رچنه: سه به ته ي تووليني قوولي لاپانه ميودي تيدا ده بري بو

دوور.

به رچه پ: د. ميمل: فيسار كه س (به رچه پ) ي فيسار شته.

به رچينه ك: ز. چيكلدانه ي مه ل.

به رچيخ: به رچيخ.

به رچيخ: سه ره لي سپيدار كه باريك و دريژ بئ. تيلا.

به رچيلك: با. چيقلدانه.

بهردووخ: بهردیکه دهخربته سهر پیتچکهی خهړک بو ئهوهی که نه بزوی.
 بهردووک: پیستی ژیر دووگی مهر.
 بهردد: د. بهندهی زهږخریده چ نیر چ می.
 بهرده نازده: بهرده عازده.
 بهرده نهستی: جوړه بهردیکي شینکاره بهلیدانی نهستی ناگر دینی.
 بهرده نه موسیله: نقیمي نه موسیله.
 بهرددبار: ز. پیاوی ژیر که سهری له هموو شتیک دهرجی.
 بهرددباران: بهرد فریدان بو یه کیک بهزوری.
 بهرددباری: ز. حیکمهت و پسپوری.
 بهرددباز: بهردیکه له ناو ناودا دانرابی بو په پینه وه.
 بهرده بیرو: بهردیکي زور سهخته شتی شل که زور توند بوو بیته وه پتی ده شو بهتری: دوشاوه که نه وندده خهست بوو ته وه بوو به (بهرده بیرو).
 بهرددپی: جوړه بهردیکي زری سووکه له همامدا دهیتری به بن پیدا بو لبردنی چلک.
 بهرده تووتن: شیشیک تووتنه له هموو (که لاریک) ددرده کری بو ناغا له پاش سییه ک.
 بهرددراگانه: د. پارویه که له بهر ده رگای مالی بووک له زاوا دهستی بو ئهوهی که ده رگای لی بکه نه وه.
 بهرده ساو: هه سان.
 بهرددست: که سیکه له ژیر دهستی یه کیکدا هه لسووری بو فرمان کردن. شتیک سووکه له یه له بهرده ستدا داده نری بو فرمانی هه میسه یی. بهرککه دهگیری به سهر قوئی سهلته و که وادا له دیوی ناووده.
 بهرده سته: پارچه یه که ددری له سهردهستی که و او سوخمه و سهلته له دیوی ناووده.
 بهرده سستی: ئیش کردن له بهر دهستی یه کیکدا. کرکار (ز).
 بهرده سستی کردن: هه لسوورانی یه کیک له بهر دهستی یه کیکدا.
 بهرده شور کردن: شوشته وهی برنج و نیسک و ماش بهر دهنگیک که بهرده که ی لی بگیری.
 بهرده عازده: بهردیکي قورسه کوپانی هه رزه کار به بهر زکردنه وهی هیزی خوبانی پی تاقی ده که نه وه.
 بهرده شک: ز. یاوهر (مراقق).
 بهرده قانی: قوچه قانی.
 بهرده لان: بهرده لانی.
 بهرده لانی: شوتیکه که بهردی زور بی.
 بهرده لبهرد: ددر بهدیری و سهرگردانی بهر دهنگیک که هه رده مهی له جیگاهه ک و هه ر ژوړه ی به شاخیکه وه بی.

بهرددم: پیتش ده می شت.
 بهرده مسوره: شتیکي پچکولانه ی ته که له قوری (که به لا) و (نه جف) سوور ده کرتیه وه، شیعه له نوژدا ناوچه وانی ده خاته سهر.
 بهرده نوژ: بهردیکي پانی تهختی درتیه نوژی له سهر ده کری.
 بهرده واز: بهرده باز.
 بهرده هار: بهرداش.
 بهرددی: ه. بردن.
 بهردیلی: ز. گورینه وهی شت بهشت.
 بهردیل: مهری سی سالانه.
 بهر: بهر. شالینه.
 بهرانی: بیتگاه.
 بهر ره تخستن: بهرگیر خستن.
 بهر ره تکه و تن: بهرگیر که و تن.
 بهر ژوړو: ژوړووان. (بهر ژوړو و بوون) ژوړو و گرتن.
 بهروو: بهری داریکي گه لا پانی کتوبیه، درتیکوله یه و تویکل و کلاوی هیه. نه و داریه که بهروو ده کری.
 بهروودار: داری بهروو.
 بهرووله: داریکي پچکوله یه ده کری به کونی (هه په) دا تا هه په کان ده رنه یه. ترۆزی و خه یاری ناسک. چند سنگیکي باریکه تهخته ی دهواری پی لیک ددری. گاینجه.
 بهرووله خوره: کونی هه په.
 بهره: ژیره خه ریکه له بهن دروست ده کری.
 بهره پو: د. کلیم.
 بهره زا: گیایه کی گه لاوردی پری کتوبی به هارییه له ته رده تیزه ده چی.
 بهر یکردن: خسته ریتی گیاندار و پیکهیتانی پیوستی رتگی.
 به ری و جی: کردار یا گوشتاریکه که له جتی خویدابی.
 به ری و شوتن: به ری و جی.
 بهر یو بردن: سهر بهرشتی و چاودیر بکردنی شتیک.
 بهر یو دهوون: بریتیه له گوزدران کردن.
 بهرز: بلند.
 بهرزا: د. مندالی نوبه رده. بهرزایی.
 بهرزاخوړ: ولاختیکه نالیکي زوری کرابیته بهر و نه ونددی خواردنی خواردنی له بهرچاو که وتبی، یاخو خواردنی خوشی درابیتی و خواردنی تری پی نه خوری.
 بهرزاخ: د. دامینی کتو.
 بهرزایی: نه اندازه ی بلندی شت. شوتنی بهرز.
 بهرزبونه وه: بلند بونه وه.
 بهرزفرین: بریتیه له که سیک که زیاد له نه اندازه ی خوی بخوړی و قهپ دابگری.

به‌رښتو: خوراکي ټيواران. به‌رښتوکړدن: نانځواردنی ټيواران.	به‌رزځک: ز. به‌ره‌لستیکه که له دار دروست کرابی.
به‌رشیهی: ه. ددرچوون.	به‌رزکړدنه‌وه: بلندکړدنه‌وه.
به‌رغل: رانی کار و به‌رخ.	به‌رزده: چیشتی پلاو. ون: (به‌رزده)م کرد، واته ونم کرد.
به‌رغله‌وان: شوانی کار و به‌رخ.	به‌رزده‌بلتیس: که‌سیکه له هم‌موو قسه و گفتوگو‌به‌کدا تی هل
به‌رف: ز. به‌فر.	بچی به‌رډنگیک که به‌رام‌به‌رده‌که‌ی دده‌مکوت بکا.
به‌رفخورک: ز. ته‌رزده.	به‌رزده‌بلتیس ویستان: تی هل‌چوون له هم‌موو قسه و گفتوگو‌به‌کدا
به‌رفریدان: دانانی به‌چکه و منداآل به‌نه‌به‌کامی.	و به‌گژ دده‌ما چوونه‌وه.
به‌رفمالک: ز. به‌فرمال.	به‌رزده‌جرده: جوړده ویزو‌یزدیه‌که له به‌رزده‌جوړده که‌ورده‌ترده.
به‌رفه‌شو: ز. به‌فریکه که له‌گهل باراندا بیاری.	به‌رزده‌جوړده: جوړده ویزو‌یزدیه‌که هر جرده‌جری ده‌کا.
به‌رفه‌ک: ز. جوړده پیچ و میزه‌ریکه.	به‌رزده‌جرده: به‌رزده‌جرده.
به‌رقاله: ز. دده‌ست قاله.	به‌رزده‌حه‌وايله: د. کولاره‌ی منداآل.
به‌رقانک: ز. به‌رکوش.	به‌رزده‌ربینه: ز. زو‌به‌رجده.
به‌رقین: ز. مردن له ریگایه‌کی ناشیرندا.	به‌رزده‌کی بانان: وته‌یه‌که ته‌شبی‌هی یه‌کیکی پی ده‌کری که له
به‌رقلیان: به‌رچایی.	چورتمیک به‌ناسانی رزگاری بو‌بی.
به‌رک: گولله (ز). نه‌ستیردیه‌که به‌عه‌رده‌ی پی دهلین: شیعی‌رای	به‌رزده‌که‌وه: قیس‌پیکی هل نه‌پا‌چراوه ده‌کری به‌په‌رژین به‌بی
شامی.	ته‌نین.
به‌رکار: که‌رده‌ی خانو که ناماده‌کرابی بو‌کردنی.	به‌رزده‌لنگ: گیایه‌کی بو‌نخو‌شی کو‌ستانیه‌ ده‌یخه‌نه ناو لیفه و
به‌رکاز: ز. په‌نجه‌رده.	سه‌ربنه‌وه بو‌نخو‌شی.
به‌رکانی: ز. به‌رده‌قانی.	به‌رزده‌ولاخ: ماین و نه‌سپ و نیستر.
به‌رکاو: د. به‌رزاخ.	به‌رزده‌وه‌بوون: به‌رزبوونه‌وه.
به‌رکردن: د. له‌به‌رکردن.	به‌رزده‌وه‌وايله: د. به‌رزده‌حه‌وايله.
به‌رکو: د. قه‌رپووسی زین.	به‌رزی: به‌رزایی.
به‌رکوت: دانه‌ویله‌یه‌که له پیش کوتانی خه‌رماندا ده‌کوتری بو	به‌رزبیلان: د. یاری شیر و خه‌ت به‌پاره.
نان.	به‌رزین: ولاخیکه که‌کاتی زینی هاتی.
به‌رکور: ز. گوشتی ژیر چه‌ناگه‌ی مه‌ردوومی قه‌له‌و که داده‌که‌وی.	به‌رژدنه: ژده‌مه‌نیک که‌رده.
به‌رکو‌سته: ز. پی‌او‌ی ریش ته‌نک.	به‌رژدنه‌ک: داریکی ته‌نکی پانه له به‌رده‌می (دانه) و (گورد)
به‌رکو‌سه: ز. به‌رکو‌سته.	داده‌نری بو‌راگرتنی نه‌ندازه‌ی پایی ته‌نراوده‌که بو‌نه‌ودی که
به‌رکوش: په‌شته‌مالیکه ده‌گیری به‌به‌رکو‌شه‌وه له کاتی فرماندا بو	خوار و گپ نه‌بی.
پاک و خاوتینی.	به‌رسته: با. به‌رده نه‌ستی.
به‌رکول: نه‌ندازدیه‌که له چیشته که له‌پیش پیگه‌یشته‌یدا بخوری.	به‌رستو: ز. به‌روک.
(به‌رکول کردن): خواردنی که‌می‌ک له چیشته له‌پیش	به‌رسف: ز. ودرام.
پیگه‌یشته‌یدا.	به‌رسمیل: مووی سمیله که له لیو تیپه‌ری، (به‌رسمیل‌کردن)
به‌رگوله: داریکه وه‌ک (چاکل) ده‌خړته ناودندی (مژان) و	قرتانندی مووی به‌رسمیل.
(نیرده‌ق) تا کار باش بکا.	به‌رسو‌و: ز. هم‌موو شتیکی پاش و پیش‌کراوی هل‌گه‌راوه.
به‌رکه‌تی: ز. شتی گران مایه و به‌نرخ.	به‌رسیل: جوړده کولیردیه‌که به‌ساج ده‌کری.
به‌رکه‌ش: ز. سینی.	به‌رسینگ: ز. قایشیکه که ده‌که‌ویته به‌رسنگی ولاخی به‌رزده له
به‌رکه‌ک: ز. په‌یژه. پیپیلکه.	کاتی زین کردنیدا.
به‌رکه‌کردن: وته‌یه‌که له وتاری نزادا به‌کارده‌هینری: مانگا‌که‌ت	به‌رسیله: به‌ری میو که هیشتا ترش بی.
(به‌رکه‌کا) شیری زوره.	به‌رسینه: سینه‌به‌رده.
به‌رکه‌ل: نیوونیکه که کاتی که‌ل‌گرتنی هاتی.	به‌رشو‌وش: ز. به‌رسو‌و.

به‌رکه‌مه‌ر: گيايه‌کي بۆنخوشي گه‌رميانبيه.

به‌رکه‌وتن: بيشکه‌وتن. که‌وتني شتيک له شتيک: شووشه‌که به‌ردتيکي به‌رکه‌وت. نۆره هاتنه سه‌ر: ئيمرو زوو نۆرەت (به‌رکه‌وت). پي بران: تۆش ئه‌وه‌نده‌ت (به‌رده‌که‌وي).

به‌رکه‌يه: ز. نوينه‌ر. يارمه‌تیده‌ر.

به‌رگ: کالآ. مقه‌بای ئه‌ملاو ئه‌ولای کتیب. گه‌لای دار و دره‌خت و سه‌وزایی. ئه‌و ريگايه‌يه که مه‌ردووم له ره‌وشت و خوودا ده‌یگرئ (مبدا). ز. پيشوو: جاری (به‌رگ) هاتم، واته جاری پيشوو.

به‌رگاز: ز. درترييه‌که که نيزیک گه‌زیک بي.

به‌رگایلکه: بالنده‌يه‌کي پچکوله‌ی شينه زۆرتر له به‌رده‌می گای جووتدا دهنيشيته‌وه.

به‌رگایی: پيشکه‌وتني يه‌کتيک له به‌رده‌می گايه‌که‌وه که تازه خراييته ژير جووت يا گيره بۆ راهيتانی.

به‌رگدروو: که‌سيکه کالآ بدروئ.

به‌رگر: به‌رگرد.

به‌رگرتن: پرژاندنی ترش و خوي به‌ده‌موچاوی يه‌کتيکدا که (ناگره) ي پي گه‌يشتي له‌لایه‌ن يه‌کتيکه‌وه که مندالی به‌ناگر سووتابی بۆ نه‌مه‌ی که چاک بيته‌وه. به‌ريه‌ستکردنی شتيک: به‌ري ئه‌و ئاود يا ئه‌و رانه بگره. هاتنه به‌ري دره‌خت. به‌رگه‌گرتن: ئه‌م ولاخه بۆ ئه‌م باره (به‌رناگرئ)، واته به‌رگه ناگرئ. ناوسبوونی گياندارتيک که ئاده‌ميزاد نه‌بي (ز). به‌ريه‌ستکردنی شتي پدنگکراو.

به‌رگرد: شتيکه که له‌به‌رده‌ستدایي و به‌کار بيئري بۆ نه‌مه‌ی ئه‌و شته‌ی که له‌م باشرده جاری به‌کار نه‌هيئري و بمينيته‌وه.

به‌رگن: تووکی به‌رخي تازدبوو که يه‌که‌مجار براييته‌وه.

به‌رگورد: دارتيکه ده‌خريته ته‌ونه‌ود بۆ نه‌ودي که رتيک بودستی. به‌رگرد.

به‌رگه‌ر: جامخانه و شووشه‌ی به‌رده‌م.

به‌رگه‌ردي: گيانداري جواني رتيکوپتيکی شوخ و شه‌نگ: ئه‌م پياوه يا نه‌م نه‌سپه يا نه‌م که‌له‌شيره (به‌رگه‌ردي) يه.

به‌رگه‌ش: ز. سيني زۆر گه‌ورد.

به‌رگه‌شته: به‌دبه‌خت.

به‌رگه‌شته‌یی: به‌دبه‌ختی.

به‌رگه‌شته‌یی هاتن: به‌دبه‌ختبوون.

به‌رگه‌شتی: به‌رگه‌شته‌یی.

به‌رگه‌گرتن: خۆراگرتنی شت له‌ژير باريکی گراندآ.

به‌رگه‌ل: به‌رغه‌ل.

به‌رگه‌له‌وان: به‌رغه‌له‌وان.

به‌رگه‌می: ه. کووزده.

به‌رگیر: ز. جوړه مارتیکی ژه‌هراویی کوشنده‌يه.

به‌رگیرخستن: په‌یداکردنی شتيک و خستنه ژير ده‌ستی.

به‌رگیرکه‌وتن: هاتنه ژيرده‌ستی شتيک که به‌دوویدا عه‌ودال بووبیت.

به‌رگیریکردن: د. به‌ره‌لست وده‌ستان.

به‌رگین: د. پيشوو.

به‌رما: ز. به‌رماوه.

به‌رماخ: کاغه‌زتيکی لوله‌کراوه تووتنی تي ده‌کري و ده‌کري به‌جگه‌ره.

به‌رماغ: به‌رماخ.

به‌رمال: ز. ماوه‌يه‌کي ته‌خته له‌به‌ر ده‌رگای مالدا.

به‌رمال: پارچه ته‌نراوتيکی تايه‌تييه نوئري له‌سه‌ر ده‌کري. دوو ته‌خته ده‌واری ليکدراوی ئاماده‌يه بۆ نه‌ودي هه‌ر کاتيک بایه‌کي به‌هيز هات بگيري به‌ته‌نيشت ره‌شمالدا و، به‌چه‌ند (سووله) يه‌ک به‌ده‌واره‌که‌وه قايم بکري بۆ به‌ره‌ستی بایه‌که.

به‌رمالک: با. جاجم.

به‌رمالی: ز. که‌بيانووی مال.

به‌رماوه: پاشماوه.

به‌رموور: جوړه ملوانکه‌يه‌که که ژنان بۆ جوانی راست و چه‌پ ده‌يکه‌نه ملیان.

به‌رموورده: به‌رموور.

به‌رمووسلدان: خوار ناوک.

به‌رمه‌جیل: د. ده‌رگای چه‌په‌ر.

به‌رمه‌مکانه: مندالی شيره‌خۆره.

به‌رمیل: جوړه سندووقتيکی گردی قووله له له‌وح يا ته‌خته.

به‌رناث: ز. له‌قه‌ب.

به‌رنامه: مه‌نه‌ج و پروگرام.

به‌رنوئير: که‌سيکه پيشنوئيري بکا.

به‌رنوئيري: پيشنوئيري.

به‌روار: با. کوستان. ناوه بۆ ناوچه‌يه‌ک له ئامیدی.

به‌روال: ز. ريگای خوار و خيچی سه‌ختی ناو شاخوداخ.

به‌روان: پارچه‌يه‌کي تايه‌تييه له کاتي نانخواردندا ده‌درئ به‌سه‌ر کۆشدا. به‌روانکه.

به‌روانک: به‌روانکه.

به‌روانکه: سه‌رده‌رييه‌کي ته‌نکه ده‌کري به‌به‌رسنگي مندالدا بۆ نه‌مه‌ی که کالاکه‌ی پيس نه‌بي.

به‌رواوپشت: د. به‌ر و پشت.

به‌روبووم: پيت و فه‌ري شت: ياخوا له (به‌روبووم) ي منداله‌کانت بخۆيت.

به‌ر و بيشکه: به‌بيشکه‌يه‌ک ده‌وتري که دۆشه‌که و ددسرازه و شتومه‌کي نوستنی مندالی تيدايتي.

بەر و پشت: ئاودژوو. (بهر و پشت کردن) وەرگێرانی یه‌خه‌ی کراس به‌جۆرتیک که پشته‌که‌ی له‌بەر ساغی بکه‌وێته پێشه‌وه و پێشه‌که‌ی له‌بەر درایوی بکه‌وێته پاشه‌وه.
بەر و دوا: یه‌ک له‌دوای یه‌ک: فارس و نهرمان به‌ر و دوا له‌ دایکبوون.

بەر و دواخستن: پاش و پێشکردن.
بەر و دواکردن: به‌ر و دواخستن.
بەر و دواکه‌وتن: پاش و پێشکه‌وتن.
بەر و دوانان: راوانان.
به‌روقاژی: با. شتی پێچه‌وانه.
به‌روژ: ز. به‌ربه‌روچه‌که.
به‌روش: ز. مه‌نجه‌لوکه.
به‌روک: یه‌خه.

به‌روک به‌ردان: بریتیه له‌ وازه‌ینانی یه‌کیک له‌ یه‌کیک.
به‌روک‌گرتن: بریتیه له‌ شهر فروتن به‌یه‌کیک.
به‌روو: پێشوو.

به‌روه‌ج: ز. جوهره‌ ناسنیکه که تفه‌نگی لی دروست ده‌کری.
تفه‌نگ.

به‌روه‌ستا: با. شاگرد.
به‌روه‌سیل: ز. ناگردان.

به‌ره: و ته‌یه‌که جووتیار به‌گای جووتی ده‌لی له‌ کاتی‌کدا که گاکه پشت هیل بی، واته‌ پرووی له‌ بووره‌ بی. نه‌ته‌وه: ئه‌مه (له‌ به‌ره‌) ی فیسار که‌سه. شتیکی سی په‌له، په‌لیکی به‌ته‌نگه‌وه و دوو په‌له‌که‌ی تری به‌قه‌لتاغه‌وه توند ده‌کری. ده‌رگا (ه).
خۆشیی دوای باران (د).

به‌ره‌به‌ره: و ته‌یه‌که کردنی کاریک یا وتنی گوشتاریک ده‌گه‌یه‌نی که له‌سه‌رخۆ، ورده‌ ورده‌ بی.
به‌ره‌بیل: د. به‌ره‌جووت.
به‌ره‌به‌یان: د. ده‌مه‌ده‌می به‌یانی.
به‌ره‌بین: زاریین.

به‌ره‌ته‌شی: دارتیکی گردی کونده‌اره ده‌کری به‌کلکی ته‌شیدا له‌ هه‌لی‌کدا که سووک بی و زۆری له‌سه‌ر هه‌ل نه‌کرا بی بو‌ئه‌وه‌ی قورس بی و باش بسووری‌ته‌وه.
به‌ره‌تی: د. بریتی.

به‌ره‌جفت: د. به‌ره‌جووت.

به‌ره‌جووت: به‌و نه‌ندازه‌ زه‌وییه ده‌لین که کشتیار جووتی تیدا ده‌کا. به‌و ده‌غلۆدانه ده‌وتری که ساله‌وسال کشتیار له‌ زه‌ویی خۆی هه‌لی ده‌گری.

به‌ره‌جه‌ژنان: چه‌ند روژیکه له‌پیش جه‌ژنه‌وه که خۆی تیدا ئاماده ده‌کری بو‌ جه‌ژن.

به‌ره‌خوار: به‌ره‌خواره.

به‌ره‌خواره: به‌ره‌وخواره.

به‌ره‌خه‌ر: د. شوێنیکی تایبه‌تییه که باری و لاخی تیدا ده‌خری.
میینه‌یه‌که که به‌ر فریدا.

به‌ره‌ده‌مووکه: ده‌مووکانه.

به‌ره‌ده‌ت: د. چالیکه داوی تیدا ده‌نیته‌وه.

به‌ره‌زیانه: به‌ره‌زمانه.

به‌ره‌زمانه: د. ئاو‌زوونه‌ی پشتین.

به‌ره‌زوانه: د. به‌ره‌زمانه.

به‌ره‌زه: د. ویل و ئاواره.

به‌ره‌زه‌ی: به‌ری درکه‌زی که له‌ (پانکه‌) ی مازوو ده‌چی.

به‌ره‌ژان: ورده‌ ژانیکی دهم ده‌مییه له‌پیش مندالبووندا به‌چه‌ند روژیک تووشی ئافره‌ت ده‌بی.

به‌ره‌ژده: د. جه‌وی.

به‌ره‌ژوور: به‌ره‌وژوور.

به‌ره‌ژوورده: به‌ره‌وژوورده.

به‌ره‌ژدنه: به‌ره‌ژدنه.

به‌ره‌ژێر: به‌ره‌ژێر.

به‌ره‌ژێرده: به‌ره‌وخواره.

به‌ره‌سته: با. به‌رده‌نه‌ستی.

به‌ره‌قان: ز. ناو‌بژیکه‌ر.

به‌ره‌ک: به‌روک. به‌روانکه‌ی په‌زیشک.

به‌ره‌گه: د. سه‌ره‌ری.

به‌ره‌گه‌لا: به‌ریکی سووری سپیواشه له‌ گه‌لای مازوودار ده‌رده‌چی.

به‌ره‌لا: به‌ره‌للا.

به‌ره‌للا: گیاندار و ئاو‌یکه که له‌ رویندا به‌ره‌ه‌لستی نه‌بی.

بریتیه له‌ مه‌ردوومی سه‌ره‌ری بیتکاره. (به‌ره‌للابوون)

به‌ربوونی گیاندار و ئاو‌یکه که گیرابن. (به‌ره‌للاکردن)

به‌ردانی گیاندار و ئاو.

به‌ره‌مو: کار و به‌رخ و گوێل‌کیکه که فیری مژنی دایکی بووبی

به‌ره‌نگیکی وا که به‌ به‌ستنه‌وه نه‌بی چاری نه‌کری.

به‌ره‌مۆم: به‌ره‌میتو.

به‌ره‌مه‌شکه: ژده‌مه‌نه‌یه‌ک که‌ره.

به‌ره‌میتو: میتوی تلپه‌ی هه‌نگوین.

به‌ره‌نگاربوون: گه‌یشتنی دوو گیاندار به‌یه‌ک لووت و بزووت.

به‌ره‌واژ: شتی ئاودژوو.

به‌ره‌و ئیزیاربوونه‌وه: به‌ره‌و‌روبوونه‌وه.

به‌ره‌و ئیزیارکردنه‌وه: به‌ره‌و‌رووکردنه‌وه‌ی دوو که‌س بو‌ ده‌رخستی

درو و راستیی قسه‌یه‌ک له‌ ناویاندا.

بهردو بردانهوه: پيش ريگرتن له يه کيک.

بهردو بړي دانهوه: بهردو بړدانهوه.

بهردو پيل: بهرانيخ.

بهردو پيري: به پيش ددهمهوه چووني يه کيکي گه وره.

بهردو خوار: لای خوارووی شت.

بهردو خواربوونهوه: روین بو لای خواروو.

بهردو خوارکردنهوه: ناردنی شتيک بو بهردو خوار.

بهردو خوارکه: بهردو خواره.

بهردو خواره: شوتنی سهرهوليز.

بهردو خواری: بهردو خواره.

بهردو دوا: بهرودوا.

بهردو دوانان: بهرودوانان.

بهردو وروبوونهوه: هاتنهرووی دوو کهس بو دهرخستنی قسه يه ک

که له ناويدا کرابی.

بهردو وروکردنهوه: ناردنی يه کيک که شتيکي له سهرت بی بو لای

يه کيکي تر که تو شتيکت لای بی بو نه مهی که بچی لیتی

ودر بگريتهوه بو خوی. بهردو نيز بارکردنهوه.

بهردو ژوور: لای ژووروو.

بهردو ژووربوونهوه: روین بو لای ژووروو.

بهردو ژوورکردنهوه: ناردنی گیاندار بو لای ژووروو.

بهردو ژوورکه: بهردو ژوورده.

بهردو ژووره: هه وراز.

بهردو ژير: بهردو خوار.

بهردو ژيرکه: بهردو خواره.

بهردو ژيره: بهردو خواره.

بهردولا: د. لابه لا.

بهردوليز: بهردو خواره.

بهردوليزايی: هه لديرگه و بهردو خواره.

بهردوليزنه: بهردوليزه.

بهردوليزه: سهرهوليزه.

بهردوليزی: بهردوليز.

بهردوور: ز. تفهنگی لووله تهسک.

بهردو دبوون: بهربوونهوه.

بهرهه: با. شتی نامادهی دهردهست.

بهرهه لبيته: چاردهکه يه که ژنان له کاتی فرماندا له پشتين

بهردو خواريان ديگرن به بهريانهوه.

بهرهه لست: شتيکه که په کی کارتيک بخا و نه يه لتي سهر بگری.

بهرهه مهيتان: پيگه يانندن و هيتانه ناوی شتيک.

بهريان: ريگوزاری ناو و با: (بهريان) ی ناوده که يا باکه بگره.

بهري په رده که لا: شتيکی وردی خړه له پشتی گه لای مازوو پيدا

ده بی.

بهريشانی: ز. شوان.

بهري: بهروو: بهروو (ل). شتی بهردار. گيرفان (ز).

بهريک: با. گيرفانی بهرباخه ل.

بهرين: پان. بهروو.

بهرينايی: پانايی.

بهز: چهربي نه ندامی گیاندار جگه له دووگ.

بهزات: مهردوومی نازای نه ترس.

بهزاج: ز. دووزيانی و بهدی و چرغولی.

بهزاجکه: ز. مهردوومی دووزيانی بهد.

بهزاندن: کولپيدان و زه بوونکردنی يه کيک. هاتنه دهرهوهی میزی

مندال له ده می بلوتيرهوه به رهنگيک که ناو بيتشکه ته رکا.

بهزتن: د. بهزين و بارخستن له شوتنيکدا.

بهزدونهک: ز. ترسنوک.

بهزدین: ز. ترساندن.

بهزرک: بزروک.

بهزرهک: د. گیایه که به رتيکی وردی هه يه ده کوتري و دهنري له

نه ندام بو نه مانی نازاری.

بهزروهنج: گیایه کی هه ميشه يييه گه لایه کی خړ و ورد و بوخنوشي

هه يه.

بهزگر: ل. جووتيار.

بهزم: یاری و رابواردن و کورگرتنی کومه لتيک به خوشی.

بهزمژک: ز. گه نه.

بهزمگا: شوتنی بهزم و ردهزم.

بهز و بنيتشت: دهرمانيتکه له بهز و بنيتشت دروست ده کري، بو

برين زور باشه.

بهزه: ز. گونا هبار. بهه له چوو.

بهزه تاو: چه ورکردنی شوتنيکی قه له شاو يا سووتاو له نه ندام

به بهزی داخکراو.

بهزهک: ز. نه خوشی زهردووی.

بهزهوی پياها تنه وه: دلسووتان به گیاندار له کاتی کزی و

زه بوونيدا.

بهزه بی پياها تنه وه: بهزهوی پياها تنه وه.

بهزيان: د. کولدان.

بهزين: جوړه ياريه که مندالان کي رتيکی گرد ده کيشن يه کيک

ده چيته ناويه وه نه مانی تریش تتي هه لده دهن.

بهزی: جوړه سابوونيتکه له بهز و قلتيه دروست ده کري.

بهزين: کولدان له کارتيکدا. خستنی مال و کوچ له شوتنيک:

جاف له شاره زوور (بهزيوه). بهرينی ولاخی بهرزه.

هه راکردن.

بهژ: بهشی وشکايی له زهوی (بهري). شينايييه که که بی ناوی

کيشابی (ز).

بهژا: هاوته مهن.

بهژقین: ز. ورددی شتی که که شکابی به هوی که وتنی شتیکی
قورس به سهریدا.

بهژک: ز. شیناییه که که به بی ناو بروی و سهوز بی
(دیمه کار).

بهژن: بالا.

بهژی: ز. زهوییه کی دیم که کشتوکالی تیدا بکری.

بهس: وتهیه که به دیمه ناو (اسم) و له مه عنای (فعل) دایه، واته
دهست لهو کاره یا له و گوftarه هه لگرد. بهستی که که په نای
پی بیر. بهستان.

بهسات: د. پتوبستی شت: سبهین دچین بو سهیران هه رچی
(بهسات) ی هیه تو ریکی بخه، واته پتوبستانی.

بهست: به رهه لست. شوتنیکی مووفه رکی خوشه وبستی وایه
نه گهر یه کیتی گوناچار خوی تی بهاوی ئیتر کهس نه توانی
دهستی بو درتژ بکا. رووباری که که له (زی) پچووکتربی.
حه مالی خانوو (ز). شیوکی وشک که ناوی لی برابی.

بهستران: بوونی شت به بهستراو. په ککه وتنی پیاو له چوونه لای
ژنی له بهر سامیک یا خورپه یه ک یا شتیکی پروپووج.
(بهستراو) شتی گرتدراو، بریتییه له پیاویک که په کی
خرابی له دروستبوون له گه ل ژنیدا.

بهستان: رهقبوونی شتی شل و بوونی به سه هۆل له بهر ساردی.
پتچان و گرتدانی شتی. بریتییه له په کخستنی پیاو له
دروستبوون له گه ل ژنیدا. داخستن.

بهستنه وه: بهستنی گیاندار به پته.

بهستوو: کووپه له ی شین. بستوو.

بهستوره: چه می که که له زی پچووکتربی.

بهسته: جوړه مقامیکه. چند شتیکن که پیکه وه بهسترابن.

بهستهک: دهسته نوینیکی پتچراودی بهستراوه له ناو شتیکیدا.
دنگ. (ز).

بهسته گی: د. په یودندی.

بهسته لۆک: شوتنی که که سه هۆلی زور تیدا بهستیتی.

بهسته لهک: بهسته لۆک.

بهستنی: د. بهسته لهک. دۆندرمه.

بهستی: ز. خری چه م. کهوی که که بو راوه کهو بیر.

بهستیر: ز. قالی.

بهسرپیر: بهسرپیری.

بهسرپیرار: سی سال له مه وپیش.

بهسرپیری: سی رۆژ له مه وپیش.

بهسزمان: گیاندار هیمنی له سه رخو.

بهسزوان: بهسزمان.

بهسلهک: د. بهسته لهک.

بهسه: د. بهسته ی شت که پیکه وه بهسترابن. بهسته گی. بهسته ی
گورانی. (بهس) ی بهمه عنا واز بیتنه!

بهسهر اچوون: چوونی یه کیک بهسهر یه کیکدا له کاتی کاریک یا
گوftarیکدا.

بهسهرادان: چوونه سهر یه کیک له نا کاو.

بهسهر اهاتن: نامۆژگاریکردن. هاتنی یه کیک بهسهر یه کیکدا له
کاتی کاریک یا گوftarیکدا.

بهسهر بردن: بردنه سهری کات هه ر چوونیک بی. بردنه سهری
کاریک هه ر چوونیک بی.

بهسهر چوون: برانه و دی کاتی شت: توو (بهسهر چوو) واته کاتی
تیپه ری. ناوهاتنه و دی گیاندار: فیسار کهس (بهسهر چوو)
واته ناوی هاته وه.

بهسهر گرته وه: دۆزینه و دی و لاخ و ناژالی ونبوو: بزنه که یا
مانگا کهم لای فیسار کهس (بهسهر گرته وه). تیپه له چوونه وه
له گوftarیک یا کرداریک له نوو که وه بو ته و اوکردنی: قسه که
یا ئیشه کهم (بهسهر گرته وه).

بهسهر گپران: بریتییه له خه ریک کردنی یه کیک و سهر لی
تیکدانی: بهسم (بهسهر بگپره).

بهسهر هات: خوشی و ناخوشییه که که له ژیاندا بهسهرتدا
هاتی.

بهسهر هاتن: هاتنی خوشی و ناخوشییه بهسهرتدا له ژیاندا.

بهسهر دود گرتن: گرتنی پیاویکی بیتگانه بهسهر ژنیکه وه.

بهسهر دود گه ران: بریتییه له مووشه کردن و خو به خیتوکردنی
یه کیک بهم و بهو: فیسار کهس هه ر (بهسهر دود ده گه ری).

بهسه زمان: بهسزمان.

بهسه زوان: بهسه زمان.

بهسه لهک: د. بهسته لهک.

بهسیاگ: د. بهستراو.

بهسیان: د. بهستران.

بهسی: د. کهسی که که له (بهستدا) بی.

بهش: هیندی له شتی که که بردرابی بو یه کیک. گیاندار ی
ناچه وان سپی (ز). کولۆلی چاره ردهش. شتی که که ددی
دایته وه: فیسار کهس ددی (بهشه)، یا ددی برینه که ی
(بهشه) واته کراودیه. (بهشبوون) و الا بوون. (بهشکردن)
والا کردن. ددمت (بهش که) واته بیکه رده وه.

بهشاوه ند: ز. قافیه.

بهشهر: کهسی که که له که له پووری مردوویه کدا خاودن بهش بی.

بهشدار: خاودن بهش.

بهشکا: بهشکم.

به شکایه ک: به شکا.	به قبه قوک: ز. بلقه بلقی ناو.
به شکایه کم: به شکا.	به قتانندن: ز. ته قانندن.
به شکایه کوو: به شکایه کم.	به قله: د. قه له موون.
به شکردن: دابه شکردنی شتیک به سهر چند که سیکدا. به سبوون و کفایه تکردنی شتیک بۆ که سیک: نه مه (به شم دهکا).	به قله مووت: د. قه له موون.
به شکم: ته قوو.	به قله وا: ز. پا قلاوه.
به شکوو: به شکم.	به قلیسوک: ز. بی نابرووی رووه له مال تراو.
به شک: به شکم.	به قنگداختن: بریتیه له دواختنی کاریک.
به شکي: به شکوو.	به قنگه وه خستنه کهنده لان: بریتیه له دهمکو تکردنی یه کییک.
به شگا: د. شو تینکی تایه تییه بۆ به شکردنی ناو که بۆ سهر کشتوکال بچی.	به قنگه و دنانه کهنده لان: به قنگه وه خستنه کهنده لان.
به شگه: د. به شگا.	به قهم: ردنگیکه که زوو بچیته وه.
به شو: شتی شودار.	به قیه: جوړه دروومانی که له کالادا.
به شووار: سابوونیکه که زور کهف بکا.	به قیناکه وتن: رق ههستان و مانه وهی له سهر نهو شته ی که رقی له سهر هه لگرتووه.
به شیري: جوړه قوربانیکه.	به کار: گیانداري ئیشکه ری لیها توو.
به شینه ود: دابه شکردنی شتیک به سهر چند که سیکدا به خوړایی.	به کارخواردن: به که لک هاتن.
به عه: وته یه که مندال به کاری دهیتنی بۆ مهر و بز.	به کارهاتن: به کارخواردن.
به عیجاندن: ز. رق هه لساندن.	به کامگه یشتن: به کام گه یین.
به عیجین: ز. رق ههستان.	به کام گه یین: به ناوات گه یشتن.
به عیق: ز. بادام.	به کرووک: با. که سیکه که چاو و راو بکا له م و لهو (موشاغب).
به عیقتهر: چواله بادام.	به کرد: ته خسته یه کی کونداری کرده ددزووی دروومانی له سهر هه لده کری.
به غمه: د. بو غمه.	به کسه مه: پسکویتیکه بۆ سه فهر هه لده گیری.
به فال: ماکهر و ماینیکه که ناردزووی نیرده کر و نه سپ بکه ن.	به کسه مه د: به کسه مه.
به فر: شتیکي سپی ورده ودک وردی هه لاج له زستاندا له کوستان ددباری.	به که رهم نه مان: له که لک که وتن.
به فراو: ناوتیکه که به فری تی کرابی.	به که رهم هاتن: به که لک هاتن.
به فرخوړکه: هه وریکی خو لاوییه له به هاراندا ددنیشتیه سهر به فری کوستان ددیتوینیتیه وه.	به که ل: مانگایه که ناردزووی که له گای بی.
به فرمال: داریکی ددم پانی کلک درتزه به فری سه ربانی پی ددمالری.	به که لک: شتیکه که به هرده و سوودیکي لی ودرگیری.
به فردنبلکه: به فره لووکه.	به که لک هاتن: به کارهاتن.
به فردسه ر: کاتیکه که به فر باربی و به سبتیتی و مابیتیه وه.	به که یف: که یفخوشتی به ددق.
به فردلوو: به فرمال.	به کیش: مه ردووم یا گیانداریکه که له ئیشوکاردا به پشوو بی.
به فردلووکه: به فریکي ددک وردد له ته رزه وردترد.	به گ: وته یه که بۆ که ورده یی به هیتدی که س ددوتری.
به فش: ز. شتیکه ودک شانه وایه به ردی پی پاک ده کرتیه وه.	به گزاده: نه ته وهی به گ.
به فشک: ز. به فشی پچکوله.	به گزاهه رین: د. به گزاهوون.
به فره: به که لک.	به گزاهوون: ناو قه دبوونی شتیک به شتیکدا: سالار چوو (به گز)
به ق: نیرده که و (ه). بوق (با).	نه ریماندا، یا میتوکه (چوو به گز) چنارده که دا.
به قال: ته رده فروش.	به گزاهاتن: به گزاهوون.
به قالی: فروشتنی ته رده.	به گون: نیریکه له گیاندار که ناردزووی په ربی زوربی.
	به گن: شتی په سند. (به گه نکردن) په سندکردنی شتیک.
	به گوتدادان: وتنی شتیک به یه کییک له په رده دا.
	به گیر: گیانداریکه له ژیر که شمه که شی رۆژگاردا خوی بگری.

به لکا: به شکا.	به گیرکه وتن: ده سته وتن شتیک.
به لکانک: ز. جوړه مه لیکه.	به گیرو دهستان: هاتنه ژانی شوتنیک له نه دام.
به لکم: به شکم.	به گیرو یستان: به گیرو دهستان.
به لکو: به شکو.	به گیره اتن: گیر و ده بوونی گیانداریک و دوو چار بوونی به شتیک.
به لکه: به لکو: جوړه گیایه که (د).	به گیره اتن: زوره اتن بؤ گیانداریک و تنگه تاو کردنی.
به لکی: به لکو.	به ل: بزنی گوی لوول. شتیکه که شور بوو بیتته وه و ته که ته کی بی.
به لگ: ز. گه لای گول. قه لافه ت. شتودی مه ردووم. گه لای درخت (با).	(به له بهل) ته که ته ک. گیانداری گوی قوت (زا).
به لگ: د. بهرگ.	به لا: چه پوکی روزه کار.
به لگ و بن: له ناو بردنی شت: ماله که ی (به لگ و بن) کرد، واته له ناوی دا.	به لاته: ز. به راته.
به لگه: نیشانه یه که که له شتیک دزراودا ددریکه وی:	به لاتیتک: با. په پووله.
(به لگه) ی ماله که م گرتوود.	به لاش: شتی خورایی.
به لم: لاسکی چه لتووک. په لپ.	به لاشه: جوړه ته نراویتی که هر زانه ده کری به کالآ.
به لمه پر: تفهنگیکه که له قنگه وه دابگیریتته وه.	به لاث: ز. بلاو.
به لمه ریشه: بریتیه له پیاویتک که ریشیکه که وردی گفی بی.	به لا که ردان: به لا گتیر.
به لوچه: د. شتیکه و دک نه سپون کالای پی ددشوری.	به لا گتیر: که سیکه که خوی بگتیر به ده وری یه کیکدا. خیریکه که بکری بؤ گه رانه و دی به لایه ک.
به لوک: ز. که سیکه نهی نی ناشکرا بکا.	به لالووک: ز. به لالووک.
به لوکه: قیتکه.	به لالووک: داریک کیو یه به ریک ده گری وه ک گیلان به لام وردتروه و ناو که که ی ره وانی ده دا.
به لوو: ه. به پروو.	به لالیسک: ز. جوړه گولیک کی پچکولانه یه.
به لووجه: داریک کی پچکوله یه دوو سهر دی (ویژه) ی جووتی له (ویژانه ر) پی توند ددکری. به پرووله ی ده وار.	به لام: و ته یه که ده بیژری له دوی چند و تاریکه وه بؤ لبردنی بیریک که بگونجی له ویدا بیری: چووم بؤ لای فیسار که س (به لام) له وی نه بوو.
به لوور: ز. بلوور. بلویر.	به لامک: داریک کی باریکه نه مسهر و نه وسهری له له ده کری و بدنیک کی تی ده خری و ده کرتته ددی کار و به رخ بؤ نه و دی دایکیان نه مژن.
به لودشین: ز. نه خوشییه کی زور سه خته.	به لان: پیای که له میرد.
به له باریکه: مه ردوومی باریکی رده که له.	به لان: به لام.
به له باقه: ددردیکه تووشی بز ددی و ددی کوژی.	به لاه گتیر: به لا گتیر.
به له بل: د. مه ردوومی زبان درتیر.	به لبوون: ز. بزووتن و بؤ پیتشه وه چوون.
به له پا: ه. که سیکه له رویندا زور به پی و خیرایی.	به له به گوش: د. مه ردوومی گوی له مش.
به له چهک: شتیکه شور بوو بیتته وه و ته که ی بی. که له پچه.	به لچم: ز. گه لای درخت.
کووله که ی پاککراوی چنراو.	به لخ: جوړه چلکیکه به هو ی ته ریسه وه له هندی شت پیدا ده بی.
به له د: شاره زا. (به له دبوون) شاره زابوون.	به لخه: د. یه کانه.
به له دی: تریشقه (با). شاره زایی.	به لشین: ز. به گزدا چوون. قینه به ریکردن.
به له زوانه: ناو زوونه.	به لخ: به لخ.
به له سه: گیاندار یخی. (به له سه ربوون) یاخیبوون.	به لغهم: ملته یه که له ده روونه و دیته ناو ده م.
به له شوانه: گیایه کی کوستانیه گه لای و دک گه لای (به نا) وایه، به لام لاسکی باریکتره.	به لقتین: ز. به رقتین.
به له فیره: نه خوشییه که تووشی بز و مهر و گا ددی دد فیرتینی به خویدا.	به لک: ز. نه رمایی گوی.
به له فیری: به له فیره.	
به له ک: جوړه گیایه کی به رزی شیله داری لاسکداره گه لای و دک بی وایه، به لام پچووکتره، بنکه که ی بؤ گه لی درمان ده شتی پوزی ناده میزاد. به له ک (زا).	

به ندبوون: مانه وه و گیربوون. جوگه گه وره. پارچه یه کی
تایه تییه له هونراوه و په خشان. به رزاییه که له ناوه ندی دوو
زه ویدا که جیایان بکاته وه (ز). به ربه سستی ناو (ز). قه ده غه
(ز). نه ندازه یه که له کاغه زی سپی که پینج سده ته به قه.
به ندان: وته یه که به هیندی وته ی تایه تییه وه دنووسی له کاتیکدا
که نه و شته تیکراییی بی. خه نه به ندان: له کاتیکدا که خه نه
له مالتیکدا به تیکراییی به کار به یترن به بونه ی شاییه که وه،
یا (سه هوله ندان، یه خبه ندان) له کاتیکدا که هه رچی ناو و
ته ری هه یه بووبی به سه هوله و یه خ.
به ندک: په ت (با). گیایه کی بونخو شه تیکه له به په نیر ده کری
له کاتی دروستکردنیدا (ز). بونباخ (ز).
به ندل: د. به ندی دل.
به ند و باو: ده نگوباسی کی ناشیرین که بکه ویتته دوا ی یه کییک:
فیسار که س هه ر پوژده ی (به ند و باویکی) به دوا وه یه.
به ندوکه: گیایه کی به هاری ناوییه گه لای وه که ره دوز وایه
به ترشه وه ده خوری. ژیر چه ناگه.
به ندوله: پانتولی ساعات.
به نده: مزوور و کارگوزاری که که کردرابی.
به نده خوتن: په تیک کی دریره له پزووی درپی و شهروال و رانک
هه لده کیشری بو به ستن.
به نده ر: روخ و مینای قه راخ ده ریا. له نگره. شاری که که له سهر
روخی ده ریابی.
به نده قه: ز. ناسنیکه له ژیر پتی ناشدا دادندری بو نه وه ی
به رداشی له سهر بسوورپته وه.
به نده گی: پچووک ی و مزوور بکردن بو یه کییک.
به نده دن: شویی سخته له شاخ.
به نده یی: به نده گی.
به ندی جگره: بریتییه له که سیک کی زور خوشه ویست وه که مندال
و که سوکارت: فیسار که س (به ندی جگره) مه، واته زور
خوشه ویستمه.
به ندی دل: به ندی جگره.
به ندیر: به دیاخ.
به ندی: که سیکه که له به ندی خانه دا گیرابی. باره دار (ز).
به ندی خانه: جیگایه که به ندی تیدا به ند و گیروده بکری.
به نرین: ز. پرمین.
به نسامو ته: به نیک کی هونراودیه به لای راست و چه پی زیندا
پاشکوی پی داده به ستری.
به نسه عات: به ن یا زیردیه که ده خرته سه عاتی قه ده وه.
به نک: ز. به نی ریسراو. په تی ژیرچه نه ی ژنان. درختی قه زوان.
په نکه شی: بنکه شی.

به له ک: شتی بازوو.
به له کان: ناوی تیره یه که له کورد له ناوچه ی (سیرت).
به له کبردین: ز. شتی رهنگا وره نگ.
به له کبردینی: ز. نه خشکردن به چه ند رهنگیک.
به له کناچی: د. پیای ژنانی.
به له کی: بوونی شت به به له ک. ده ردیک پیسه تووشی ناده میزاد
دده بی نه ندای پلپل ده کا.
به له گوشک: ز. ئیسقانی گو.
به له م: شتیکی دریرکوله ی قووله له دار دروست ده کری و له ناودا
پتی ده په رنه وه. ده ورپیه کی شووشه یی دریرکوله یه وه که
به له م.
به له نگاز: ز. سوال که ر.
به له نگازی: ز. سوال کردن.
به لی: وته ی ودرامدانه وه: (به لی) له ودرامی یه کییکدا که لیت
بیرستی نایا خوتندووته ؟
به لیاندن: ز. رازیوون. پیکه اتن.
به لیتن: په یمان و ده سته به ربوون.
به لیتندان: په یمان دان.
به م: پارچه یه که له ده سته ی موزیقه. ده نگ کی قه به: فیسار که س
ده نگ کی (به م) بووه (د). بم.
به مبوله: د. مه ردوومی ده غه ل.
به مبولون: د. فشبوون و به رزبوونه وه.
به میرد: ژنی به شوو.
به ن: ریسراوی خوری. داری قه زوان. ده وروپشتی دی (ز).
به ن: ز. بون.
به نا: گیایه کی کوستانیه لاسکی وه که نگر و گه لای وه که
که ره دوز وایه. وده ستای دیوار.
به ناشوانه: گیایه کی بونخو شه ده کرتیه ماست و توراخه وه.
به ناف: ز. داری بناو.
به ناف: ز. داری نه ستووری پته وی قایم.
به ناو: به دناو. (به ناو بوون) به دناو بوون.
به ناواچوون: بریتییه له پیروونی مه ردووم.
به ناوی: به دناوی.
به نبر: بریتییه له تیخ: (به نبر) دانه.
به نبوون: به ندبوون. سندن شتی که له یه کییک به بی پاره (د).
به نیپلاو: د. قه ی تانیکه پیلاوی پی دده ستری.
به ن تهنک: د. قایشی تهنک.
به ن تهنک: ز. مه ردوومی توورده ی تهنک تیلکه.
به ن جگره: به ندی جگره.
به ند: گیروددی و گرفتاری: فیسار که س که وتووه ته (به ند) وه.

به‌نکه‌وانه: گوریستیکی باریکه به‌هردوو پیچک‌ه‌ی (شه‌خره)‌ود.
 به‌نگ: به‌ری گیایه‌که کیشانی سه‌رخوشتی د‌دا. گیان‌داری
 قه‌تیس ماو. نشان (ز). کات (ز).
 به‌نگبوون: به‌ندبوون.
 به‌نگا: ه. که‌له‌به‌ری ناو.
 به‌نگ‌کیش: که‌سیکه فیری به‌نگ‌کیشان بوو‌بی.
 به‌نگه‌له ژيله: جوړه گیایه‌که زوړتر له میړگ و ته‌راییدا ده‌ردی.
 به‌نگ و باو: به‌ند و باو.
 به‌نگوکه: به‌ندوکه.
 به‌نگه: د. شوینی هه‌لبه‌ستنی ناو.
 به‌نگه‌ل: ه. به‌نگله ژيله.
 به‌نگی: به‌ندی. بریتیه له یه‌کیتی گټو و وټو.
 به‌نه‌خوون: ز. به‌نده‌خوین.
 به‌نهر: د. به‌نددر.
 به‌نهری: د. که‌ری سواری.
 به‌نن: د. به‌ندن.
 به‌نی: ز. سوجوق. خشتی پلپله‌دار.
 به‌نیر: ز. به‌نی که‌له‌مه‌ی ملی گای جووت.
 به‌نیشت: ز. بنیشت.
 به‌ور: جوړه پلنگی‌کی گه‌رمیانیه تووکی ږدنگاوړدنگه. به‌فر.
 به‌وره‌شینکه: جوړه بریټی‌کی به‌ناسوړه.
 به‌وز: جوړه داری‌کی گه‌ورده وهک توو، به‌لام گه‌لای باریک‌تره.
 به‌وش: داری‌کی دانه‌داری پانه ده‌یخه‌نه ناو‌دندی تانوی‌وی
 جاجمه‌وه بو‌ئه‌ودی که پیتی بکوتن و سفتی که‌ن.
 به‌وشی قول: له نانیشکه‌ود تا سه‌رشانی نادمی.
 به‌ون: بوورده. بو‌ن (ل).
 به‌ودرز: ه. ده‌عبایه‌کی چواریتی ږنددیه له پشيله پچوو‌کتره.
 به‌وه‌سیری: د. مایه‌سیری.
 به‌ه: وته‌ی په‌سندکردن: (به‌ه) له‌و گوله جوانه.
 به‌ها: نرخ.
 به‌هار: سی مانگه‌ی دوا‌ی زستان.
 به‌هارات: داو و ددرمانی چیشته.
 به‌هارارا: شیعر وتن به‌سهر به‌هاردا.
 به‌هاربه‌ند: جټیه‌کی تایبه‌تیه که ولاخی تیدا به‌ستریت‌ه‌ود.
 به‌هاروو: به‌هارد.
 به‌هارد: گه‌نمیکه که له به‌هاردا چه‌نرابی. به‌هاری: ددستی‌ک جلی
 (به‌هارد) م‌کردوود.
 به‌هاری: شتی‌که که له به‌هاردا به‌کار به‌یتری.
 به‌هانه: ته‌شقه‌له و بیانوو.
 به‌هانه‌گرتن: بیانوو‌گرتن به‌یه‌کیتک و ته‌شقه‌له پتیکردنی.

به‌هانه‌هینانه‌وه: بیانوو‌هینانه‌وه بو‌خو ږزگارکردن له کاری‌ک که
 نه‌ته‌وی بیکه‌یت.
 به‌هبه‌ه: وته‌ی په‌سندکردن: (به‌هبه‌ه) له‌م منداله چند پاک و
 خاوینه.
 به‌هر: ز. به‌ش.
 به‌هرپار: ز. به‌ش.
 به‌هرک: ز. ددریاچه.
 به‌هرکردن: ز. به‌شکردن.
 به‌هره: به‌شیکی باش که خوا پیدا به‌یه‌کیتک.
 به‌هرده‌دار: خاودن به‌هره.
 به‌هرده‌مه: مه‌تکه‌ی دارتاشی.
 به‌هرده‌مند: به‌هرده‌دار.
 به‌هرده‌ور: به‌هرده‌دار.
 به‌هریز: ز. پاریز.
 به‌هس: ز. باس.
 به‌هسک: ز. می‌شووله.
 به‌هلنگی: ز. پشتیه‌که ده‌خرت‌ه ژیر پی بو‌پاراستنی له شی و
 ته‌ری.
 به‌هه‌جاندن: ز. توورده‌کردنی یه‌کیتک.
 به‌هه‌جوک: ز. مه‌ردوومی توورده و ترؤ.
 به‌هه‌شت: نه‌و جیگا خو‌شه‌یه که خوا ناماده‌ی کردووه له ر‌وژی
 دوا‌ییدا بو‌چاکان.
 به‌هه‌شتی: که‌سیکی زور چاکه که شایسته‌ی چوونه به‌هه‌شت بی.
 به‌هی: می‌ودیه‌کی خری زدردی بو‌نخو‌شه به‌قه‌د پرته‌قالیک د‌بی.
 داری به‌هی.
 به‌هیف: ز. بادام.
 به‌هیفتاژنگ: ز. بادامی تال.
 به‌هیفته‌رک: ز. بادامی سه‌وز.
 به‌ی: به‌هی.
 به‌یات: جوړه مقامیکه.
 به‌یاته: رو‌نی به‌ز و دووگ.
 به‌یاخ: به‌یداخ.
 به‌یاخدار: که‌سیکه که به‌یداخ هه‌ل‌گری. بریتیه له نافرده‌تی بی
 شهرمی شیردت.
 به‌یادیکردن: بی‌خه‌وی و بی‌که‌یفیه‌که له نه‌خوشتی یا له
 رانه‌هاتی شو‌نیک په‌یدا د‌بی.
 به‌یار: زه‌وییه‌که که چند سالتیک بی نه‌کی‌ل‌رابی. قسه‌ی
 پی‌چراودی نادیار.
 به‌یان: دده‌مه‌ده‌می به‌یانی.
 به‌یانه: به‌هی.

بیانگ: بیانوو.	به یانه کی: به یانی.
بیانوو: به هانه.	به یانی: کاتی ددرکه وتنی پرووناکی بی پوژ.
بیوان: بیابان: بیتخود.	به یایکردن: به یادیکردن.
بی ئوورت: ز. که سیکه که بی به لیتن بی و درو و هلاتی زور بی	به ییوون: گوله به ییوونه.
به رهنگیک که کهس پروای پی نه کا.	به ییوونه: بابوونه.
بی نه نوا: بی نه وا.	به بیت: داستان: (به بیت) ی دوازده سوارهی مهربوانم بو بکه.
بی نه نوایی: بی نه وایی.	به بیتلشا: ز. شتی بی که لک.
بی بار: مەردوومی ناله بار. شتی بی بهر.	به یچه ل: نافردتی نه زوک.
بی باسک: ز. مەردوومی بی کهسی بی نه نوا.	به یداخ: پارچه ته نراویکی رینگاورینگه ددکری به سهری داریکی
بی باسکی: ز. بی کهسی و بی نه نوایی.	دریژدا و له سهر کوشکی ده لته تی هله ددری و، ههر
بی باث: ز. زول.	ده لته تی جوړه به یداختیکی هه یه.
بی باقی: ز. فروفیل و ته له که.	به یداخدار: به یداخدار.
بی باک: نه ترس.	به یده ست: که سیکه که دهسته پاچه کرابی. (به یده ستبوون)
بی باکی: نازایی و نه ترسی.	دهسته پاچه بوون. (به یده ستکردن) دهسته پاچه کردن.
بی بن: کچیکه که کچینی نه مابی. بریتیه له ناو و بییری زور	به یلووت: ز. جوړه هله په رکتیه که.
قول.	به ینه ت: د. په یمان. وده فا.
بی بهر: بریتیه له نافردت و ولاخی نه زوک.	به ینه تدار: د. به وده فا.
بی بهر و بال: بریتیه له هه ژاری پرووتی بی دوق.	به یه خه داکیشان: بریتیه له کردنی مندالتیکی بیتگانه به مندالتی
بی بهروا: بیتاک.	خوت.
بی بهروایی: بیتاکی.	به یه کاچوون: چوونی چند شتیک به ناو یه کدا. بریتیه له به گژدا
بی بهی: ناوی بی بن. بریتیه له شتی زور.	چوونی دوو کهس له گهل یه ک.
بی بیقان: ز. شتی زور و بی نه ندازه.	به یه کادان: دانی دوو دهسته یا دوو له شکر له یه ک. ناویته کردن
بی تابی: ز. ماندوویه تی.	(د).
بی تار: ز. فله لاکه ت و چورتم.	به یه کگه یشتن: گه یشتنی دوو کهس یا دوو شت به یه ک.
بی تارم: بریتیه له شتیک که نه چیته دله وده.	به یجه: په یژده.
بی تاوان: بی سووچ و گوناح.	به یستن: ز. بیستن.
بی تر: ز. پتر.	بی: پیتی دوو دم له بیست و هوت پیتهی کوردی. پیتی نه بوون
بی تقاب: ز. بی هیز.	(نقی): (بی) کاره هه موو کهس لیتی بیتزاده. به هی. ودره.
بی توان: ز. بی دهره تان.	دره ختی بی. پیتی ددریواردن: نه م نه سپه به (بی) زینه که ی
بی تووته: ز. هه ژاری دهره ددر.	به چه نده؟
بی تووک: بریتیه له مەردوومی پرووتی بی که یف.	بی نابروو: بی شهرم.
بی تهره ف: مەردوومی که نارده گیر.	بی نار: ز. بی نابروو.
بی تهره فی: که نارده گیری.	بی نارام: گیانداریکه که نوکردی نه مابی.
بی ته شه: ز. مەردوومی بی هیزی که فته کار.	بی ناری: ز. بی شهرمی.
بی ته ل: مه کینه یه که به بی ته ل قسه ی پی ددری و پیتی	بی ناگا: بی خه بهر.
ودرده گیری.	بی ناگایی: بی خه بهری.
بیجا: شتی بی جی و ناله بار.	بی ناوړوو: د. بی نابروو.
بیجا کردن: بریتیه له وتنی قسه یه کی وا که به دلت نه بی.	بیابان: دهشتی چولی کاکی به کاکی. ناده میزادیکه دلی چووبی و
بیجگه: وتهی دهره اویتن (استثناء): (بیجگه) له تو کهس	بی هوش کهوتی. (بیابانبوون) دلچوون و بی هوش کهوتن.
نه هاتوده ته لام.	بیانک: بیانوو.

بىدەنگى: كەم قسەيى.
 بى دىن: كەسەيكە كە لە خوا نە ترستى.
 بى دىنى: لە خوا نە ترسان.
 بىر: دارىكە دادەچە قىنرى يە كىك لە سەرى دادەنىشى و، يەكە
 يەكە سەرى ئاژالى دۆشەنى دەگرى بۆ دۆشىنى. بىل (ز).
 بىرايى: ھەيوانىكە پىشەكەي ھەموو بەرەللا نەبى بەلكو لەمسەر
 و لەو سەرىبەودە دىوار ھاتىبەتە پىشەوہ.
 بى روو: شەرمەن. بى شەرم.
 بى رى: لارى.
 بىرگ: خاكەنازى گەوردە دى دىم پان.
 بىرگ: شونىتىكى تايەتەيە مەرى تىدا دەدۆشرى.
 بىرە: ھاتنەودە ئاژال لە نىوہ پرواندا بۆ دۆشىن. كۆكردنەودە ئاژال
 بۆ دۆشىنى لە نىوہ پروان يا ئىواراندا.
 بىرى: ز. بىرگ.
 بىرىقان: ز. ئەو كەسانەن كە دەچنە (بىرى) بۆ دۆشىنى ئاژال.
 بىرىكردن: ز. بىرکردن.
 بىز: رەنگ: ئەم قالەيە لە (بىزى) ئەو قالەيەيە. قىز.
 بىزا: گىياھەكى بۆنخۆشى كۆستانىيە.
 بى زات: ترستۆك.
 بىزار: مەردوومى وەرستو. بىزاربوون: وەرستوون. (بىزاركردن)
 وەرستوون. بى دىم و پل (ز).
 بىزان: لەبەرچاوكەوتنى شتىك.
 بىزاو: شتىكە كە لەبەرچاوكەوتنى.
 بىزكردنەودە: دل ھەلشتىوان لە شتىك.
 بىزگ: بىزوو.
 بىزگەوان: ژنىكە كە بىزوو بكات.
 بىزنەھاتن: بروايى نەھاتنى دل بۆ وتن يا كەردنى شتىك لەبەر
 ھىچ و پووچىي ئەو شتە: (بىزىم نايە) بچمە لای فیسار
 كەس، يا (بىزىم نايە) ئەو شتە بلىتم.
 بىزوو كەردن: ئارەزوو كەردنى ژنى تازە ئاوس بۆ خوارەدنى ھىندى
 شت.
 بىزوو كەر: ژنىكى سىكەرە كە بىزوو بكات.
 بىزە: جۆرە دراوتىكى كەم نرە.
 بىزەروو: گىياھەكى گەلا وردى توونى ئاويىيە گەلاي وەك كەردەوز
 واىە دەخورى.
 بىزىاگ: بىزاو.
 بىزىان: بىزان.
 بىز: وتەيەكە بەدواي ھىندى وتەوہ دەنووستى و دىكا بەكاركەر:
 گۆرانى (بىز)، وتە (بىز).
 بىزار بىزار: شتى كون كونى ھەلاھەلا: بەرگ و كالای ھەزار
 (بىزار بىزار) ھ.

بى جى: برىتەيە لە كەردار يا گوشتارىك كە لە جىي خۆيدا نەبى.
 بى چارە: دەستە پاچەي ھەزار.
 بىچارەيى: دەستە پاچەيى و ھەزارى.
 بى چا و روو: مەردوومى بى شەرم.
 بى چاوتىنى: وتەيەكە بەكارەيتىر لە نزاكەردندا بۆ يەكەيك كە
 چاوى پىيس كارى لى نەكا: فیسار كەس (بى چاوتىنى) بى
 لە پۆلى خۆيدا ھەمىشە يەكەمە.
 بىچم: شىوہ: (بىچم) يكى جوانى ھەيە. ئادەمى فیلبار: فیسار
 كەس زۆر (بىچم) ھ.
 بىچوو: ساواي گياندار. جۆرە دراوتىكى پچكۆلەي زىوینە.
 بىچوولە: ساواي گياندار. پارچەيەكە دەكەوتە عاستى نافەكى
 دەرپىتى ژن.
 بىچى: ز. بزن و مەر.
 پىچىقان: ز. شوان.
 بىحال: برىتەيە لە نەخۆشى كەشەنگ. برىتەيە لە مەردوومى
 كەمدەست.
 بىخ: بنكى شت. گولتىكى جوانى كۆستانىيە.
 بىخېر: د. بنەپر. (بىخېر بوون) بنەپر بوون.
 بىخود: كەسەيكە كە لە ھۆش خۆي چووبى.
 بىخودى: لە ھۆش خۆچوون.
 بىخوست: بى ھەست. بىخوستبوون: بىدەنگبوون.
 بىخىر: بى كەلك.
 بىداد: برىتەيە لە زۆرى شتىك بەجۆرتىكى وا كە لىي بىزار
 بووبىت و ھاواری لە دەست بكەيت. ميوہ لە بازارى
 سلیمانیدا (بىدادە).
 بىدار: ھۆشيار. (بىداربوونەودە) ھۆشياربوونەودە. (بىداركردنەودە)
 ھۆشياركردنەودە.
 بىدارى: ھۆشيارى.
 بىداوى: ز. بى دوايى و بى برانەودە.
 بىدۆش: ز. جامى شىر تىدا دۆشىن.
 بىدووندان: ز. نەزۆك.
 بىدەر: بى دەرەتان.
 بى دەرەتان: مەردوومى بى جى و رى.
 بىدەست: برىتەيە لە مەردوومى نەدارا.
 بىدەستى: برىتەيە لە ھەزارى و دەستكورتى.
 بىدەم: برىتەيە لە كەسەيكە كە قسەي رەوان نەبى.
 بى دىم و پل: بىدەم.
 بى دىم و دووان: بى دىم و پل. كەم دوو.
 بىدەنگ: مەردوومى كەم قسە. ئەو پىتانەيە لە بىست و ھەوت
 پىتەي كوردى كە دەنگيان لىوہ نايەت وەك (ئەلف، واو،
 ھى، بى).

بیتزان: گیایه کی بۆنخۆشه، گزره دهکری بۆ نلژال. قسه کردن.
ویرانکردنی شوینیک: هه رچی هه ستاوه کوردستانی
(بیتراوه). بیتراوه.

بیتزاندن: بیتراوه. وتنی شت.

بیتزانن: بیتزاندن.

بیتراوه: بۆزانه.

بیتراوه: له هیلهک و بیتزنگ و قهلبیردانی شتی کوتراو یا
هاردراو بۆ جیاکردنه و دی درشت و وردی.

بیتزن: دهنگی جوولهی شت (ز). سهردن.

بیتزنگ: شتیکی کون کونه له هیلهک شاستره. دانه ویلهی پنی
ده بیتزیته وه.

بیتزۆک: ز. چه نه باز.

بیتزوو: ژنی کهم شیر.

بیتزهک: گیانداری کهم شیر له پاش زانی. غه رامه فۆن.

بیتسامان: شتی زۆر.

بیتسان: بیتستان.

بیتسانه وان: بیتسانه وان.

بیست: ناوه بۆ ژماره یهک که دوو دهیه.

بیتستان: باخی شووتی و کالهک و خه یار و تروزی.

بیتسانه وان: که سیکه چاودیری بیتستان بکا.

بیستراو: دهنگیکه که بهرگوتی بکه وی.

بیستن: هاتنه گوتی دهنگیک یا وته یهک.

بیستنه وه: که وتنه وهی قسه یهک بهرگوتیت که ده بارهت کرابی.

بیستۆک: ته له فۆن.

بیستم: شتی که له پایه ی بیسته میندا بی.

بیستمین: بیستم.

بیسمیل کردن: بریتیه له شۆرین و ناوی پاک کردن به سهر
شتیکدا.

بیسیره: با. بهرسيله.

بیسوس: ز. شتی که مۆمی داگیرساوی تیدا داده نری.

بیسوو: ز. مه کویه که که خوی تیدا حه شار ددری. بۆسو.

بی سهر و بن: بریتیه له شتی نارپکی تیکه ل و پیکه ل.

بی سهر و پا: د. بی سهر و پی.

بی سهر و پی: بی سهر و بن.

بیسی: با. ماستیکه که تامی تیک چووبی.

بی سیم: بیتهل.

بی ش: ز. خه رجیکه که ده ولت دهیستنی.

بیشک: بیشکه.

بیشکه: شتی که له دار و تهخته دروست ده کری و مندالی ساوای

تیدا ده پیچرته وه بۆ نووستن.

بی شۆ: د. بی شومار.

بی شومار: شتی زۆر و زه بهنده.

بی شه: دارستانی چر.

بی شهرم: بی ئابروو.

بی شه لان: بی شه.

بی شیر: ز. بهرسيله.

بی عار: که سیکه له هیچ شتی که پهنده وهرنه گری.

بی فرشک: ز. شتی بی مایه و سوود.

بی فهر: شتی بی که لک.

بی قاج: ز. شتی که که بیر و عه قل نه یگری (بدون منطق).

بی قل: ز. لووت.

بی قهری: ز. ناهومیدی.

بی کار: بی ئیشی دهسته پاچه.

بی کاره: گیانداری بی که لکی دهسته وسان.

بی کاری: بی ئیشی.

بیگ: ز. پیادهی شه ترنج.

بیگار: کردنی ئیشوکار به مه ردووم به زۆر و به بی پاره.

بیگارچی: که سیکه به بیگار ئیشی پی بکه ن.

بیگاری: بیگار کردن به مه ردووم. ئیشیکه که به بیگار به مه ردووم

بکری.

بیگافی: ز. ناچاری.

بیگانه: که سیکه که خزم و خوشت نه بی.

بیگانه به دهر: کردنی کاریک خو به خوبی و به پنهانی.

بیگانه په رست: که سیکه که بیگانه ی له که سوکار و گه لی خوی

له لا خوشه ویستترین.

بی گوی: بریتیه له که سیک که نامۆزگاری نه چنی به گویتدا.

بیگه فی: ز. گه جی و راپایی.

بیگه ن: بۆگه ن.

بی ل: ناسنیک کی کلک دارینی نه سپه رده داره ده می له خاکه ناز

باریکتره زه وی پی ده کیتلری.

بی لا: با. باله خانه.

بی لانه: بریتیه له مه ردوومی بی جیگا و ریگا.

بی لته پکردن: کیتلانی بنکی دار و درخت له به هاردا.

بی لچه: بی لی پچووک.

بی لکار: د. بیتلوچکه.

بی لکاری: ئیش کردن به بی ل.

بی لۆ: د. سهر چاودیه که که به هاران بژی ته وه.

بی لۆوچکه: بی لیک کی دارینی کلک کورته ناردی پی ده کرتیه ناو

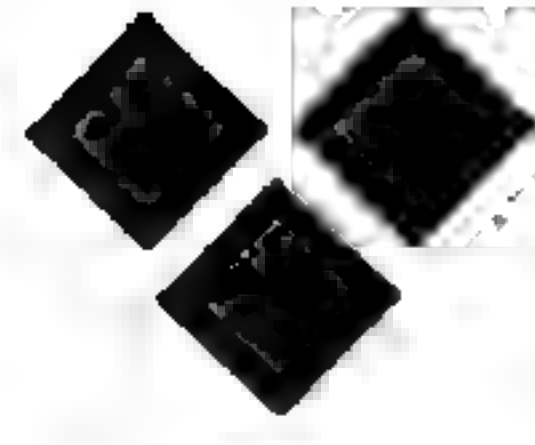
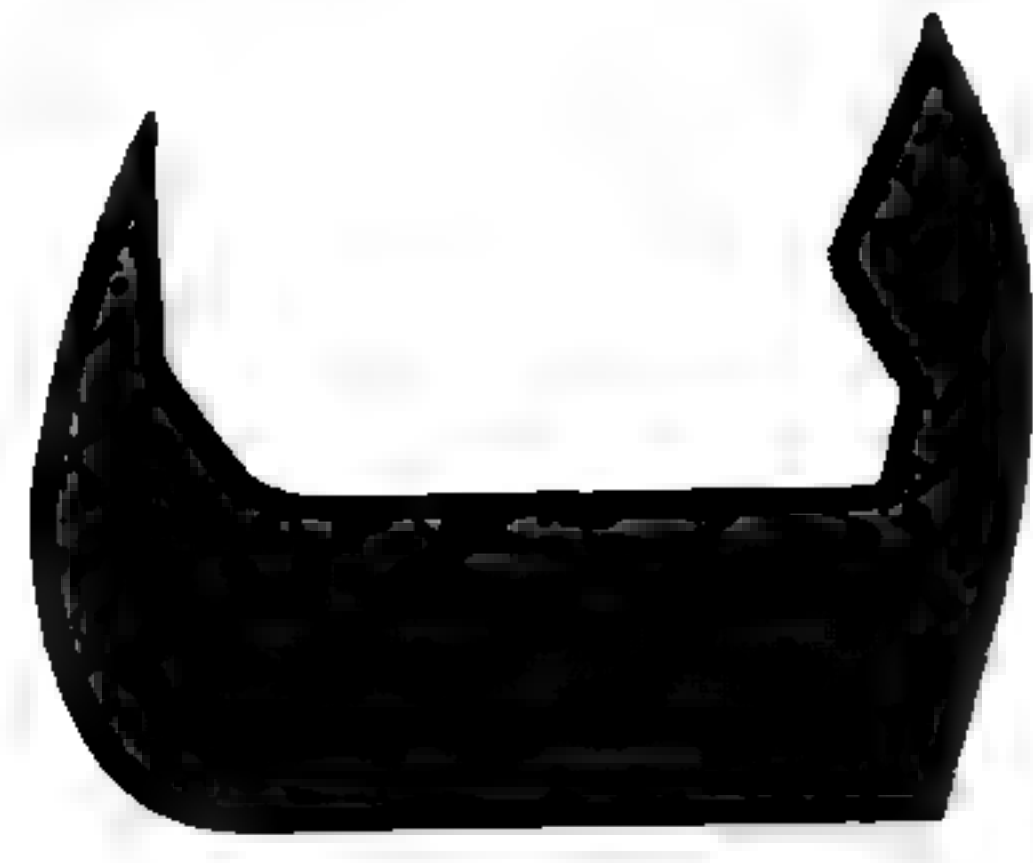
ده فره وه. بیتلچه.

بی لۆوز: ز. جۆره هه رمیتیه که.

بیتۆژان: با. گیایەکی بۆن ناخۆشە مار حەزی لێ ناکا کەچی
 زۆرتر لەبەر کونەکیدە سەوز دەبێ.
 بێ ھاوتا: شتی تاقانە ی نایاب.
 بێ ھۆش: مەردوومی کەم بیر. بیتخود: (بێ ھۆشبوون) بێ
 خودبوون.
 بێ ھۆشکردن: بیتخودکردن.
 بێ ھۆشداروو: دەرمانیکە کە مەردوومی بێ ھۆش دەخەن.
 بێ ھۆشکەوتن: بێ خودبوون.
 بیھن: با. ھەناسەدان.
 بیتھۆشی: بیتخودی. بێ بیر.
 بیتھوود: شتی بێ کەلکی بێ قازانج.
 بی: دارێکی بێ بەرە گەلایەکی تالی باریک و درێژی ھەیە.
 بیبار: بیبەر.
 بیبک: با. بیبیلە ی چاو.
 بیبن: ھ. پشتین.
 بیبەر: دەلووبەر.
 بیبی: بووکی مندالان (ھ). بیبیلە ی چاو (ل).
 بیبیلکە: بالندە یەکی پچووکی بازەلە ی دەشتییە.
 بیبیلە: شتیکە بەقەد نیسکیک لە ناودراستی ڕەشتینە ی چاودا،
 بەو شت دەبینرێ.
 بیبیلە گەورد: ھ. قومقوومۆکە ی پچکۆلە.
 بیبین: ھ. بیبن.
 بیتووتە: ز. مەردوومی بێ کەسی بێ پارە.
 بیج: زۆل.
 بیجا: پەچە ی ژنان.
 بیجەدە: جووژە نەنگیانە یەکی ڕەشی درێژکۆلە یە ژنان ددیکەن بەژێر
 چەنە و بەرچاوگە.
 بیر: یاد: (بیر) ت دەکەم. چالێکی قوولی تەسکە لە زەویدا.
 بیرارکردن: زیڕکردنەو دیوی ناو دەو ی بەرداش و دەستار دوا
 سووانی. کەل و کون گرتنی دیواری وشکە کەلەک.
 دیوارکردنی ئەملا و ئەولای کاریز و گۆر بەوشکە کەلەک.
 بریتییە لە لێدانی زۆر.
 بیرچوون: دەرچوونی شت لە یاد لە دەمیکدا.
 بیرچوونەو: دەرچوونی شت لە یاد بەئیجگاری.
 بیرخستەو: خستەو یادی شتیک بۆ یەکیک.
 بیرک: ز. نەنک.
 بیرکردن: یادکردنی شتیک.
 بیرکردنەو: بەدل و ردبوونەو لە شتیک.
 بیرکەوتنەو: ھاوتەو یادی شتی بیرچوو.
 بیرنامە: دەفتەرێکە کە شتی تیدا بنووسیت بۆ ئەو ی لەکاتی
 خۆیدا بیرت بخاتەو.

بیلەداربە: بیتووچکە.
 بیلەکان: دارێکی دادواو یا دارێکە ئاسنیکە دەمپانی تیژی
 پتوویە کەنگر و گیای پتی ھەلدەکەنرێ.
 بیلەھەر: گیایەکی کویتستانی بەھارییە وەک (گونۆر) وایە،
 گزرە دەکری بۆ ناژال.
 بیلێتشان: ز. کەسێکە کە بەگۆرانییەو سەما بکا.
 بیلێتە: ز. گۆرانی وتن بە سەماو.
 بیلێتە: ز. گۆرانی قوتابخانە.
 بیلێتەقان: ز. کەسێکە کە گۆرانی قوتابخانە باش بلێ.
 بیماد: ز. ڕووگرژ.
 بیمرتس: ز. ڕووگرژ.
 بیمەژگ: بێ میتشک.
 بیمک: با. قەزوانی بنەوشیلە.
 بێ میتشک: بریتییە لە مەردوومی گیل و گەوج.
 بێن: بۆن.
 بیتنا: ز. بێ پرانەو.
 بێ ناز: بێ ئەنوا.
 بیتناھی: ز. بینایی.
 بیتنایی: ز. جووژە ھەنجیریکە.
 بیتدۆش: ز. بیتدۆش.
 بیتدەر: ز. خەرمان.
 بێ نوێژ: بریتییە لە ئافەرەتیک کە لە حەیزدا بێ.
 بێ نوێژی: چەند ڕۆژێکە لە ھەموو مانگیک کە ئافەرەت خۆینی
 پتی دادی و نوێژی تیدا ناکات.
 بێ ئەوا: ھەژاری گەدا.
 بێ ئەوایی: ھەژاری و گەدایی.
 بێ نیاز: دارای خاوەن دەسەلات. بریتییە لە خوا.
 بیتوار: ز. نەزۆک.
 بیتولە: بەچکە ی ورج و بەراز.
 بیتولەت: مەردوومی ھەژاری بەدبەخت.
 بیتولەتی: بەدبەختی و ئەھاتی: فیسار کەس (بیتولەتی)
 گرتوویەتی.
 بیتو: بیتوژن. بیتوپیوا.
 بیتوپیوا: پیاوێکە کە ژنی ئەمابێ.
 بێ وەج: مەردوومی کەودەنی بێ کەلک.
 بێ وەخت: کاتی ترس و تەنگانە و بیم: نیوێشەو مەچۆرە دەرەو
 چونکە (بێ وەختە).
 بیتوژن: ژنیکە کە میتدی ئەمابێ.
 بیتوژنکۆشی: ڕەنجدانی بیتوژن بۆ بەختوکردنی خۆی و مندالی.
 بێ وە: مەردوومی بێ زبان.

بیرو: جوړه برینتکی وشکی زیره له نندامی ئاده میزاددا پیدای ده بئ.	بیمار: نه خوش.
بیروث: ز. بیرو.	بیمارسان: د. بیمارستان.
بیرهاتن: له یادبوونی شتیکې کون.	بیمارستان: خهسته خانه.
بیرهاته وه: بیرکه وتنه وه.	بیماری: نه خوشی.
بیره وه ری: ماو دیه که له کات که له وانه بئ مەردووم شتی تیدا له بیر بئ: به (بیره وه ری) من به فری وه ک نه مسال نه باربوه، واته ئه وه تی من هم و بیرم کردو ته وه.	بیمه: د. سیگورته.
بیره وه کردن: بیرکردنه وه.	بیمه لهرز: با. بوومه لهرزه.
بیزا: به یزا.	بین: پشوو: با (بینتک) بدهم. قورقوراکه: له (بینم) گیرا.
بیژره رش: ز. گه غتیکه که گولی رهش بئ.	بینا: د. که سیکه که چاوی تیژ بئ و شت باش ببینی.
بیژوک: با. بز و مه رتیکه که به گیسکی و کاوری ئاوس بن و بزین.	بینافتی: با. جوړه هه نجیرتیکه.
بیژوو: زؤل.	بیناقاقه: بینه قاقا.
بیژی: ز. زؤل.	بینایی: پرووناکیی چاو.
بیش: با. بیشه.	بینایی چاوان: بریتیه له خوا.
بیشه: ز. پیشه.	بینگ: د. بین و هه ناسه.
بیشی: ز. بیشه.	بینگرتن: خولانه وهی هیندی شت چند هه ناسه یه کی دوور و درتژ: ئهم مزراحه باش (بین ده گری). قورقوراکه گرتنی یه کتیک.
بیقر: ته ور.	بینه قاقا: قورقوراکه.
بیکمار: ز. مارمیلکه.	بینه قاقه: بینه قاقا.
بیکؤل: دارییه که له خویه وه روا بئ.	بینین: چاوپتیکه وتن: به ستن (ه).
بیلبله: بیبله.	بینینه وه: دوزینه وهی شتی ونبوو.
بیله که ره: ه. شه وگه رد.	بیوور: ته ور.
بیم: ترس له شتیک که له مه ولا رووبدا.	بیوژان: با. گیایه کی بونخوشی کویتسانیی به هارییه.
	بیپه نجیر: د. کهرچه ک.

پا: د. پتی. پله. په له پسته که ی تفهنگ و ده مانچه. رکیتف.	پاتهخت: د. پایتهخت.
پائهوشار: د. تهخته ی ژیر پتی جو لا.	پاتیل: د. مه نجه لوکه.
پابهړه: ه. دهر پتی.	پاتیل: د. مه نجه لوکه.
پابه ند: پاشبه ند.	پاتیل: پاتیل.
پابیل: پتی بیل.	پاجقه کرن: ز. ودر گپړانی شتیک له شتیکه وه بو شتیک تر و دک ته رجه مه ی عه ربی بو کوردی.
پاپ: ز. خلته ی شتی خواردنه وه له بنکی په رداخدا.	پاچ: ئاسنیک لوت تیژی کلکدارینه زه ویی پتی ه لده که نری.
پاپا: باپیر (ل). گه وره ی ئاینی گاوران. وته یه که مندالی ساوا به کاری ده هینی بو پتی.	پاچال: پیچال.
پاپاجانه: پاپه جان.	پاچرا: د. چرادان.
پاپاچینه: په یژه. جیگا پیسه که له دیواری بیردا ده هیلر تته وه بو پیدا چوونه خواره وه.	پاچکاری: ئیشکردن به پاچ.
پاپل: د. ورده گه لایه که له ژیر لقه وه دهر ده چی.	پاچکه: پیچکه.
پاپور: که شتی گه وره ی دهر یایی که به ناگر پروا.	پاچولکه: پاچی پچووک.
پاپوره وان: که سیکه که پاپور لی بخوری.	پاچه: سهر و پتی ئا ژالی ورده. پارچه.
پاپوش: ناو د لکراس. پیتلاو (د).	پاچه چی: که سیکه ههر سهر و پتی بفروشی.
پاپووج: جوړه پیتلاویکه و دک پانی به رز ژنان له پتی ده که ن.	پاچه قولی: د. پاشقول.
پاپه جانه: جوړه که وشیکي ناو زوونه داری مندالانه یه.	پاچه کوله: جوړه پاچیکي ده مکولی پچکوله یه ناو دیراو و بن شینایی پتی ده کولر تته وه بو بزار کردن. کولینه و دی ناو دیراو و بن شینایی بو بزار کردن.
پاپه جانی: پاپه جانه.	پاچین: د. هه لپاچین.
پاپه نجه: په یژه.	پاچینه: ل. پلیکانه.
پاپیاساوین: د. بریتیه له پوشین و چاو قووچاندن له شتیک.	پاخ: ز. په رو.
پاپی: جاسووس. مفتش.	پاخراو: ه. پیخاوس.
پاتال: په روی شری. بریتیه له مه ردوومی بیکاره.	پاخستن: د. پیخستن.
پاتاود: ه. پیتاو.	پاخل: ز. باخه ل.
پاتک: با. پشتمل.	پاخوا: خه رمانیکه گیره کرابی و شن نه کرابی. پیخوتیه ک قوری.
پاتن: ز. سووتاندن.	پاخوشه: د. پیخوست.
پاتو: ز. کولووی نان.	پاخه سوو: به ربووک.
پاتوژ: ز. گیایه که پشتی ره شه ولاخی پتی پاک ده کرتته وه له توز.	پاخیل: ز. ته خته یه که له سهر پیچکه ده به ستری به ولاخه وه شتی قورسی له سهر داده نری و ده گویر تته وه.
پاته ته: پتی ته ته.	

پادار: گیانداریکه که به پتی پروا. قه دی درخت و کوله که (د).
 پایه دار (د).
 پاداش: چاکه یه که ده کری له گهل یه کیکدا بهرامبه به چاکه ی خوی.
 پاداشت: پاداش.
 پاداشدانه وه: چاکه کردن له گهل یه کیک بهرامبه به چاکه ی خوی.
 پادان: د. پیادان.
 پاداو: د. جوړه داوئیکه.
 پادشا: گه ورده و سه روکی ده ولت.
 پادشاهی: گه ورده یی و سه روکایه تی ده ولت.
 پادشایی: پادشاهی.
 پادهشت: د. پیدهشت.
 پار: سالی رابردوو. ماشهر.
 پارازتن: د. پاراستن.
 پاراستن: چاودیری و دوورخسته وه ی زبان له شتیک: خوا بتپاریزی.
 پاراو: شتی ته و تیراو.
 پارپار: ز. په لپینه.
 پارت: ددسته.
 پارتی: د. دوست و برادر.
 پارچ: د. پاچ.
 پارچه: که رتی شت. قوماش: (پارچه) ی نهم که وایه زور چاکه. بریتیه له لاکیش و قالی. پاچه ی ناژال.
 پارچه فروش: د. بازرگان.
 پارده: د. خنده ق. کهند. دیوار.
 پارانه وه: داواکردنی شتیک له یه کیک به لالانه وه.
 پارو: خاکه نازه دارینه.
 پاروکلته: د. ره ورده یه که مندالی ساوا ددستی پتی ده کری و پتی فیری روین ده بی.
 پاروکه: د. مندالی پیروه که.
 پاروینک: جوگه یه که به قه راغی چیغ و رده مالدا هله ده که نری بو ناوهره.
 پاروکه: د. پاروکه.
 پاربانه وه: د. پارانه وه.
 پارزونک: با. شالینه ی کولی ژنه لادیی.
 پارزون: ز. شیرپالوی شالین.
 پارسکردن: ز. سوال کردن.
 پارسه ک: ز. سوال که.
 پارسه نگ: شتیکه ده خریتته تای سووکی ته رازوو بو بهرامبه و یستانی له گهل تاکه ی تریدا له کاتیکدا که ده فریکی بوشی تنی بخری بو ده که و تنی قورساییی ده فره که.

پارسه نگ خسته پال: بریتیه له ناو و نه توره و شتی سووکی خسته پالی یه کیک.
 پارسه نگ گرتنه وه: گرتنه وه ی پارسه نگی ده فریکی بوش که له تایه کی ته رازوودا دانرابی بو ده که و تنی قورساییی ده فره که. پارشه و: پارشیو.
 پارشیو: کاتی خواردنی روژووه وان له به شی دواایی شه ودا. (پارشیو کردن) خواردنی روژووه وان له به شی دواایی شه ودا بو به روژووه وونی سبه یینی.
 پارکه ر: د. ته شیله یه که کلافه ی له سه ر هله ده کری.
 پارگویر: پارتین.
 پارگین: باروینک.
 پارگیر: د. پارکه ر.
 پارگین: پارگین.
 پاروو: نه ندازیه که له خواردنه منی که به جارتیک بخریتته دده وه.
 پارووگرتن: کردنی خواردنه منی به پاروو.
 پاروو گلاندن: پارووی زل گرتن.
 پاروو گلین: که سیکه که پارووی زل بگری.
 پاروونه ک: ز. پارتین.
 پاره: پارچه. (پاره پاره) شتی هه لا هه لا. دراو. له وی (ه).
 پاره پیس: بریتیه له مه ردوومی رژی چرووک.
 پاره دار: که سیکه که پاره ی زوری بی.
 پارتیز: پارتیزگه: فیسار که س له (پارتیز) ی مه رده کیتییه که دایه. نه خواردنی نه خوش هی خواردنه نییه ک که بوی باش نه بی تا چاک ده بیته وه: فیسار که س نه وده تی نه خوشه له (پارتیز) دایه یا (پارتیز) یتی. بیستانی تروزی و کاله ک و خه یار (ز).
 پارتیزچوون: چوونه که مین.
 پارتیزقان: ز. بیستانه وان.
 پارتیزکردن: خو دوورگرتن له شتیک: فیسار که س زور (پارتیز) ده کا.
 پارتیزکه ر: که سیکه خوی بیپاریزی.
 پارتیزگا: شوننی خو تیداحه شاردان.
 پارتیزگار: که سیکه که دووربین بی و پارتیز له هه موو شتیک بکا.
 پارتیزگاری: دووربینی و پارتیزکردن له شت.
 پارتیزگه: پارتیزگا.
 پارتیف: ز. گوشتیکه که به ته ندوور بیرژی.
 پارتین: گویره که ی دوو ساله.
 پارتینه: د. پارتین.
 پاری: ز. پاروو.
 پاریمهی: ز. جوړه گیایه که ده خوری.
 بازار: جوړه مووروویه که ده کری به ته زیب.

پاشاخوړ: کا و کوته لیکه که له ناخوړی ولاخ و ناژالدا ده مینیتته وه.	پازده: بانزه.
پاشاراو: ناراویکه که له پاش (سهراراو) شتیکی تری پی بشوړی.	پازده مین: پانزه مین.
پاشاګه ردانی: پاشاګه ردانی.	پازده هم: پانزه هم.
پاشاګه ردانی: پشیوی شوتیک به هوۍ نه مانی ګه ورده و سهروکیه وه.	پازده مین: پانزه مین.
پاشام: پارشیو.	پازګه: چالیکه له ناوړه راستی بیستاندا، خاوهن بیستان به شو ده چیتته ناوی بو پاسی بیستانه کی.
پاشاو: ناویکه که جاری دووهم بکرتته وه به سهر چایی ناو قوړبه و به سهر ګوله باختکا که نارده کی بگیری. قنګاو. ناویکه که له خواردنه وه یه کییک بمینیتته وه (د).	پازناوک: داریکه وه ک بیله کان ده کری به نوئل و بهرداشی پی هه لده گیری.
پاشباره: دهسته دوو.	پاز: د. هیندیک له شتیک (جزء).
پاشبن: پاشبه ند.	پازنو: پازنه.
پاشبه ند: زنجیریکه پی و لاخی پی دده ستریتته وه.	پازنه: ګولمه گوشتی به شی دواوه پی.
پاشته رک: پاشکو.	پازنه کیش: پازنه هه لکیش.
پاشته رک: پاشته رک.	پازنه هه لکیش: شتیکی پانی لووسه پازنه ی هیندی پیتلاوی پی هه لده کیشری.
پاشتیلا نه: میواندارییه کی تیکراییه له مالی زاوا ده کری له پاش سی روژ له ګواستنه وه ی بوو که که.	پازوخ: پاسوخ.
پاشخستن: دواختنی شتیک.	پازدرژ: ه. ګویکه که لا ګویز که تازه دهم دداته وه.
پاشخوان: پاشماوه ی سهرخوان.	پازی: د. جزئی.
پاشخوانه: د. پاشخوان.	پازینه: د. که په ک. زیوانی ناو دانه ویله.
پاشدار: چند سهر بازیکه له رویندا ده که ونه دوا ی له شکرده وه.	پاس: پارچه کاغه زیکه له لایه ن ده ولته وه بو سهر به سستی له هیندی شتا و ه رده گیری.
پاشدز: که سیکه که له دوا ی دزه وه بو دسستی بو ناګا داریکردنی.	پاسا: د. پیتیل. سهر پو ش.
پاشدزه: پاشدز.	پاسار: ګوتسوانه.
پاشقول: پی دانه بهر پی نه و که سه ی که زورانیی له ګه ل ده گریت بو نه وه ی که بیدیت به زه ویدا.	پاساردان: داخی دلپشتن به یه کییک: (پاسار) یکی فیسار که س دده دم.
پاشکو: شتیکه که سوار له پاش خو به وه دای به سستی.	پاساره: پاسار.
پاشکه وان: پاشدز. پاشماشه.	پاساری: جوړه چوله که یه که زورتر له ناو پاساردا هیلانه ده کا.
پاشکه وتن: دواکه وتن.	پاسقال: مهوردومی قه شمیری ګالته چی.
پاشکه وتوو: که سیکه که دواکه وتبی.	پاسقانی: قه شمیری و ګالته چیه تی.
پاشکه وته: دواکه وتووی به جیماو.	پاسکردن: ناګا داریکردنی شتیک.
پاشګه ز: په شیمان. (پاشګه زیوونه وه) په شیمان بوونه وه.	پاسګه: پازګه.
(پاشګه زکردنه وه) په شیمان کردنه وه.	پاسوخ: ودرام.
پاشل: ز. باخه ل.	پاسه: ه. ودها.
پاشل: پالوویه که چند زه ګوله یه کی پتو ده پی. پاشه ل.	پاسه بان: پاسه وان.
پاشماشه: پارچه یه که له تفهنگ که فیشه کی پی فری ددری.	پاسه بانی: پاسه وانی.
پاشمامان: مامانیکه که له پشتی زدیستانه وه داده نیشتی له مندالبوونیدا.	پاسه ریان: د. به شوتن شتیکدا روین.
پاشماوه: خوارده مه نییه که که له به رده می یه کییک بمینیتته وه.	پاسه وان: که سیکه ناګا داری شت بکات.
پاشمله: کاتی باسکردنی یه کییک که خو ی دیار نه پی: له (پاشمله) باسی که س مه که.	پاسه وانی: ناګا داریکردنی شتیک.
	پاش: دوا ی شت.
	پاشا: پادشا.
	پاشا پاشاینه: جوړه یارییه کی مندالانه یه یه کییک له خو یان ده که ن به پاشا.

پاکار: د. نوکەر.	پاشمله یی: باسکردنی یه کتیک له پاشمله.
پاکانه: دل پاککردنه وهی یه کتیک به سویند بو خواردنی.	پاشمه رگه: مندالتیکه که له پاش مردنی باوکی له دایک بیی.
پاکایی: شوینتیکي پاک له زهوی.	پاشمه نده: د. پاشخوان.
پاکبوونه وه: نه مانی چلک یا پیسی شت. بریتیه له مردنی	پاشمه نه: د. پاشمه نده.
پیاوی خراب: پیاوی خراب خوا زوو (پاکي کاته وه).	پاش و پیش: دوو شتن که به نارهوا پیشوو یان پاشوویان پیش
پاکردن: توکل گرتنه وهی هیندی شت: تروزی (پاک بکه) نینجا	خرابی.
بیخو. زیوان و خاک و خولگرتن له دانه ویتله.	پاشول: پاشه ل.
پاکردنه وه: لابردي چلک و پیسی له شت.	پاشوو: ههردوو پیتی و لاخی یه کسم.
پاکژ: پاک. له ودری قه دهغه کراو.	پاشوهن: د. پاشبه ند.
پاکردان: نه هیشتنی گیا و خه له زه ویدا به هوی دروینه یا	پاشه به ره: بهری دوايي بیستان. دواهمین مندالی ئاده میزاد.
دهسکه نه وه، یا به هوی خواردنی ئاژاله وه.	پاشه خورج: د. پاشکو.
پاککردن: پاکردن.	پاشه پروژ: پروژانی له مه و دوات.
پاککردنه وه: پاکردنه وه.	پاشه روک: پاشماوهی سهوزی و کشتوکالتیکه که خاوهنی
پاکل: د. ناگر خوشکەر. کلي پرد.	به ره تلای کردبی.
پاکله: د. پاکل.	پاشه که فت: د. پاشه که وت.
پاکلیرد: پاگردنی (که مکول).	پاشه که وت: شتیکه که گلت دابیتته وه بو تهنگانه و نامانگوری.
پاک و پووکردن: به ختکردن و به فیرو دانی شتیکي به نرخ:	(پاشه که وتکردن) گلدانه وهی شت بو پاشه پروژ.
دهست مایه که ت هه موو (پاک و پوو کرد).	پاشه که وتی: پاشه که وتکردن.
پاک و پیسکردن: جیاکردنه وهی شتی چاک و خراب له یه ک.	پاشه ل: داوینی دواوهی کراس و که وای دریژ.
پاکوت: د. پیشیل.	پاشه له قه: پروژیکه دواي ته و او بوونی جهژنه کان که قوتابیان و
پاکوتره: گیایه که له (پاقلانچکه) دهچی و ده خوری.	شاگردان له و پروژهدا ناچنه وه سهر ئیشیان.
پاکوتکی: د. پیدان به زه ویدا.	پاشه وانه: شتیکه ده نری به پاشی پلوورهی ههنگه وه بو ئه وهی
پاکودان: دروینه کردنی گژوگیا به دهست. بریتیه له نه هیشتنی	شانی تیدا هه لبه سستی.
شت.	پاشه وپاش: گه رانه وهی شت پشتا و پشت.
پاکوره: کوللهی بال نه گرتوو. پیاده.	پاشیو: د. پارشیو.
پاکه: د. پاکي.	پاشیل: د. له قه شیل.
پاکه پاکه: په تاته.	پاشیف: ز. پارشیو.
پاکه ت: کاغه زیکه له کارخانه دا پیچرا بیتته وه و سرشی لی درابی	پاقر: ز. پاکژ.
وهک پاکه تی جگهره و شقارته و شتی تر.	پاقره: په له قازه.
پاکه می: د. ماندوو یه تی.	پاقلانچکه: گیایه کی به هارییه گه لایه کی دریژی برگه برگه ی
پاکه وه بوون: پاکبوونه وه. بریتیه له مردن و نه مانی یه کتیک که	ههیه، به ریکی وردی سوور دهگری و زور ره وانه.
نه ته وی.	پاقلاره: جوړه خواردنه مه نییه کی خوشه له شه کر و گوژی کوتراو و
پاکي: خاوینی.	پون و نانی ته نکي چین چین ده کری و له شیهوی (له بزیه)
پاکیزه: شتی پوخته ی خاوین.	ده پردی.
پاگرتن: د. پیگرتن.	پاقله: جوړه گیایه کی به هارییه، ده چیتری، به ریکی که لووداری
پاگه: ته ویله (ز). بوار (د). ئاسانه ی ده رگا (د).	دریژ دهگری، چهند ده نکیکي تیایه به کولای ده خوری.
پاگیر: د. گرفنار.	پاقلینچکانه: د. جوړه گیایه که وهک په لپینه ده خوری.
پاگیره: د. پائه وشار.	پاقلیر: ه. گوژی که که توکلته سهوزه کی لی کرابیتته وه.
پال: ز. ته پوکلکه.	پاقلوخ: د. سمی مهر و بز و ناسک.
پالی: با. پارچه چه رمیکي پانه له کورتان ده که ویتته لای رانی	پاک: شتیکه که خاوین بی. پیتی گشتی (عمومی): کتیه که ی
گویدریژده وه.	(پاک) خوینده وه واته هه مووی.

پال: قهه شاخ و گرد. تهنیشتی گیاندار.

پالا: ه. پیتلاو.

پالاخ: گویره که ی گامیش. گه لای وشکی ودریوی درکودال.

پالادرانه: د. حق القدم. حق السعی.

پالافتن: د. پالاوتن.

پالافته: د. پالاوته.

پالامز: که رده که که شوان دهیچنیتته وده لبر می شوانانه ی.

پالان: ز. کورتان.

پالان: پالان.

پالانته: پالانجه ی گونج.

پالانچه: ماسولکه گوشتی پال بربره ی پشت. بهرد و قور و

قسلتیکه ددریتته پال گونجکاری. ماسولکه خورییه که

به سهریشتی هیندی بهران و مهری جوانه وده هیلتریتته وده بو

جوانی.

پالانه: خوری و موویه که له کاتی برینه وده دده هیلتریتته وده به سهر

پشتی مهر و بزنده وده بو جوانی.

پالانی: گویدریتیکه که کاتی کورتان لیکردنی هاتبی.

پالاوتن: خهوشگرتنی شتی شل بهشتیکی چنراو. بریتییه له زور

ترسان: فیسار کهس له ترساندا (پالاوته ویه تی).

پالاوته: شتی پالتوراو.

پالپشت: شتیکی نهرم و شله دروست دهکری بو پالپتودهانی.

پالپتودهان: پالدان بهشتیکه وده.

پالپتوهان: پالنان بهشتیکه وده.

پالتاو: پالتو. پالوو (د).

پالتو: سهربرگیتی نه ستووری زستانییه.

پالتک: ددریتیکه له قورگی ره شه ولاح په یا ددبی، ددهاوسی و

هه لی ددرین و گه غمی تی ددهخن و چاک ددهیتته وده.

پالختن: راکشانندی گیاندار.

پالدان: پالدانه وده. پالپتوهان.

پالدانه وده: پشت بهشتیکه وده دان بو حه سانه وده.

پالدامین: قهراخی خوارووی داوین. داوینی شاخ و گرد.

پالداوین: پالدامین.

پالداینه: د. پالداوین.

پالدم: پالدم.

پالدوو: پالوو کورتان.

پالده: پالدوو.

پالدم: داوین.

پالشت: پالپشت.

پالفته: د. بیتراوه. پالاوته.

پالکفتن: د. پالکوتن.

پالکوتن: راکشان.

پال لیدانه وده: بریتییه له دلنیا بوون له شتیک.

پالمه: د. پالمه.

پالمه: گیایه کی به هاری گه لا پانه تامی (هه له کوک) ددها.

پالنان: پالپتوهان. هه لپه ساردنی شتیک بهشتیکدا.

پالنگ: ه. پلنگ.

پالتوانه: پالنده یه کی رهشی پال دریتی قاج کورتی تیژروده که

که وته زده ی ناتوانی هه لفری.

پالتوبه ن: د. پشتیوان و یارمه تیدر.

پالتوبه نی: پشتیوانی و فریاره سی.

پالتودان: د. پالدانه وده.

پالوو: که له که. پارچه یه که له کورتان دده ویتته ژیر کلکی

ولاخه وده.

پالتوگیر: داریکه ددریتته بهر (نی) ی ناش کاتیک که به لایه کدا

لاسه نگ بی.

پاله: شاری گه وده (د). کریکار: (ز). سه پان (ه). بریتییه له

نه ندازه یه که له دانه ویتله که سه پانیک له رژیژیکدا

بیدرویتته وده: (پاله) یه که جو یا نیسکم هیه واته نه وده دی

که به رژیژیک بدرویتته وده له لایه ن سه پانیکه وده.

پاله په ستو: پالتانی زوری به نهیم به گیانداریکه وده.

پاله قه: د. پیتله قه.

پاله نگ: د. رهشمه و مه هار.

پاله وان: پیای به هیزی دارپژراوی زوران باز.

پاله وان بازی: زوران بازی پاله وانان.

پاله وانه: جوړیکه له مازوو. فیلپایه. کوله که یا پایه یه که بدریتته

ژیر شوینتیکه زده داری شکست.

پاله هه نگ: زنجیری گه وده که ده کرتته پیتی بهندی.

پالتی: ه. کهوش.

پالیک: ز. مووی ریشه که بخرتته سهر سمیل بو دریتی.

پالین: د. که وگیر.

پالتیکه: دفریکه پانی کون کونه شتی پی ده پالتیوری.

پامال: پایه مال.

پامال: د. پیشیل.

پاماله: شتیکه چوارچیتوه داره به ته یان دده نری و ماله ی زده ی

پی ددری دوی توو پیتوه کردنی.

پاماو: لووسکردنی سواغی گه چ به په روی تهر.

پامز: د. پالادرانه.

پامووره: جوړه پاوانه یه که له زهنگیانه ی رهش و شین به سی

لیسپ دده ورنیتته وده و ده کرتته پی.

پامیزی: گوری ههنگه که له سهر کانی دهیکا دواى ئاو
 خواردنهوهی، سهرتکی خپ و سهرتکی باریکه، ههنگ دۆز
 ته ماشای دهکا سهره باریکه که ی رووی له ههر لابی دواى
 دهکهوئ تا پلووره که ی ده دۆزیتته وه. خوری و مووی دهست و
 پیتی ئاژال. ئاوی وشکه وه بووی ناولنگی سابرین له کاتی
 ناره زوو کردنی په پیندا.
 پان: شتی که که تهسک نه بی.
 پانایی: نه دازه ی پانیی شت.
 پانبوونه وه: پلیشانه وه ی شت.
 پانبه پان: بریتییه له وتنی قسه یه که به بی په رده.
 پانپانۆکه: پانپانۆکی.
 پانپانۆکی: سواربوونی ئافره ته بو ئافره تیکی تر و کوت
 پیوه دانی.
 پانتاو: ته پله سهری کتو و گردیکه که تهخت بی.
 پانتاوی: شوینی پان و تهخت.
 پانتۆل: ده مهر قۆبان. جوړه ده ریپیه کی لنگ درتژی تهسکه له
 قوماش دروست ده کری و له گهل چاکهت له بهر ده کری.
 ته لیکى زۆر باریکه له ناو سه عاتدا.
 پانجه قولی: ه. پاشقول.
 پاندان: جوړه قه له میکه مه ره که بی تی ده کری و پیتی دنووسری.
 پانزه: ناوه بو ژماره یه که پینج و دهیه.
 پانزه مین: شتی که که له پایه ی پانزه هه مدا بی.
 پانزه هه م: پانزه مین.
 پانزه هه مین: پانزه هه م.
 پانکردنه وه: پلیشانده وه.
 پانکه: جوړیکه له بهری دارمازوو له قۆچه ده چی. جوړه
 ماسیه کی پانکه له ی گوشت خوشه پیستی زگی نه ستوورده.
 جوړه باوه شینی که به نه وت یا به کارده با ده سوو ریته وه.
 پانکه له: شتی که که که میک پان بی.
 پانویر: شتی پانی فراوان.
 پانه کی: جوړه قفلتکی پانکه له یه.
 پانه وه بوون: پانبوونه وه.
 پانیبه رز: پیتاویکی ژنانه یه وهک سۆل به لام پاژنه ی نه م به رزه.
 پانیبه رز دروو: که سیتی که ههر پانیبه رز دروست بکا.
 پانیر: پارتین.
 پانی: پاژنه ی بی. بهری شت له لای تهسکییه وه.
 پاوان: جی له وه ری ئاژال.
 پاوانه: شتیکی زهنگوله داره له زیر یا له زیو ده کرتیه پیتی مندال
 بو جوانی.
 پویل: د. پی و پل.

پاوموری: جوړه مقامیکی کوردیه.
 پاونه: د. پیوه ندیکه ده کرتیه بی.
 پاروشک: د. بریتییه له که سیک که پی و قه دهمی خیر نه بی.
 پاوه: له وه ری قه دهغه کراو. ناوی دتییه که له هه وراماندا.
 پاوه پاکردن: د. پی دزکینکردن له کاریکدا.
 پاوه جی: د. پایه دار.
 پاوه جیکردن: د. قایمکردنی شت.
 پاوه جیکه: د. پاوه جی.
 پاوده ره: ه. ده ری.
 پاودری: ده ری.
 پاوه مانگ: د. ژنیکی ئاوسه که پیتی نابیتیه مانگی نۆیه می.
 پاودند: له وه ری قه دهغه کراو. پیوه ند.
 پاوه یو: ه. پی خه سوو.
 پاهه لکه وتن: د. پی هه لکه وتن.
 پاهه لگرتن: د. پی هه لگرتن.
 پای: بهخت (ز). بو: (پای) بالا کهت.
 پایان: دواپی شت: وتهی کوردی (پایان) ی نییه.
 پایتهخت: شاریکه که پاشا یا سه روکی دهوله تی تیدا دابیشی.
 پایدۆست: برانه وه ی جهنگی دهوله تی و ئاشتبوونه وه یان
 ته و او بوونی هه موو کار و کرده و دیهک.
 پایز: سی مانگه دواى هاوین.
 پایزه: جوړه ترتیه کی پایزه ی دهنک خری سپی ئاوداری مزی
 ناسکی هیشوو بزمارکوتیه. شتی که که له پایزدا به کار بینری.
 میوه و سهوزیه که له پایزدا پی بگا.
 پایزه برا: به دۆستیک دهوتری که که کم سهرت بدا.
 پایزه ریز: د. شتی که سه رمای پایز لیتی دابی و کاری تی کرد بی.
 پایزی: جوړه هه نجیریکه وهک (یه حیا به گی) (با). پایزه.
 پایکردن: ز. دابه شکردنی شتی که به سهر چند که سیکدا.
 پایناز: د. چند و تارتیکی جوانه که له خوشهاتن و به خیرهاتنی
 یه کیکدا بو تری.
 پایناو: قنگاو. سهوزیه کی پاراوی نازاوه (د).
 پایه: دیواریکی باریکی به رزه له خشت یا بهرد دروست کرابی.
 نه دازه ی به رزی و ریزی کومه لایه تی یه کیک: یاخوا (پایه)
 به رز بی.
 پایه به رز: بریتییه له گه ورده کی به نرخی دهست روپیو.
 پایه دار: به رده وام.
 پایه داری: به رده وامی.
 پایه مال: شتی که به رباد بووبی و له ناوچووبی.
 پاین: لای خوارووی شت.
 پت: لووت (ل). نوخته (ز). په له پیتکه یه که به پشتی په نجی
 دهست له شتی که ده دری.

پچووک: شتیکه که گه وره نه بی.	پتاپت: ز. پسه پسکردن.
پچووکبوونه وه: بوونی شتیکی گه وره به پچووک.	پتات: ز. زوربیژی پروپوچ.
(پچووککردنه وه) کردنی شتیکی گه وره به پچووک.	پتپتووک: ز. شتیکه که چند خالیتی رهنگاورهنگی پتیه بی.
خواردهستی گه وره یهک: من (پچووک) ی توم.	پتر: زورتر.
پچووک: خواردهستی. بوونی شت به پچووک.	پتروو: د. په ترۆک. پترووخه.
پچه: د. چپ، (پچه پچ) چپه چپ.	پترووخه: د. قهماغه ی سهر برین.
پچین: ز. شق تی هه لدان.	پترووکه: د. په ترۆک.
پخ: وته یه که کوتوپر و له ناکاو دهوتری بو ترساندن یه کتیک.	پتکه: شتیکی کهم له پیسی یا له قور.
پخک: ز. پخ.	پت و پووز: د. دهم و کاویژ.
پخکردن: برینی شت به گرده بر. پخه کردن.	پته پت: پرته پرت.
پخمه: د. پیسی پۆخل.	پتهو: شتی قورسی توند و تۆلی مایه دار.
پخه کردن: وته یه که مندال به کاری دینی بو سهربرینی گیاندار.	پتيله: ل. پلته.
پر: ز. پرد.	پچ: ز. کهم: (پچ) هک ئاف بینه، واته کهمیک.
پراش: د. ورد، (پراش پراش) شتی ورد و خاش.	پچانن: د. چپه کردن.
پریره: په لپینه.	پچران: کهرتبوونی هه ودا و تهل و هیندی شتی تر. پسانی
پریریک: ز. گیایه کی به هارییه.	گیاندار: (پچرا) م.
پریه: با. هه زاری.	پچراندن: پچرین.
پرتا پرتا: راکردنی یهک له دوا ی یهک به پرته پرت.	پچرانن: پچراندن.
پرتال: ز. کوتال.	پچرانه وه: پسانی کشته کی ملوانکه و تهزیح و هه موو شتیکی
پرتدان: د. فریدان.	هونراوه.
پرتکردن: د. فریدان.	پچراو: شتیکه که پچرابی.
پرتکه: د. ورده ی شت. (پرتکه پرتکه) شتی رتزه رتزه.	پچراوه: شتیکه که پچرابیته وه.
پرت و په لا: د. شتی هیج و پوچی بلاو بووه و هی ناو مال.	پچرپچر: شتیکه له گه لی لاوه پچرابی. قسه ی بزربز: قسه کانت
پرتوکه: د. پرتکه.	(پچرپچر) ن واته به یه که وه نانووسین. کرده ویه که که سهر و
پرتوکیاک: د. شتی پواو.	مر نه بی: کاردهکته (پچرپچر) ه واته سهر و مر نییه.
پرتوکیان: د. پوان.	پچرک: با. کولیره ی ناو د شکینه.
پرتویژی: د. قسه ی شاش و ویشکردن.	پچرۆک: شتیکه که زوو بیچری.
پرته: لیدانی ده مار. جوولانه و هی گری چرا. فرته، (پرته پرت)	پچریاک: د. پچراو.
پرتیه ی یهک له دوا ی یهک.	پچریان: د. پچران.
پرچ: مووی سهر که له عاستی پشت شو پر بیته وه.	پچرین: کردنه و هی شتی که له شتی که به نهیم.
پرچانن: د. قرتانن.	پچرینه وه: بردانی یه کتیک له یه کتیک یا له شتی که: چاک له
پرچن: که سیکه که پرچیکی زوری ناشیرینی بی.	فیسار که ست (پچرینه وه)، یا چاکم له قومار (پچرینه وه).
پرچنه: پرچن.	شالابردن بو یه کتیک و رینه و هی نه دمی. سه ندنی شتی که
پرچه: د. دهنگی قرتاندنی شت.	له یه کتیک به زور: به سم (پچره و ده).
پرچاندن: پرچه کردن.	پچکۆل: پچکۆله.
پرخن: که سیکه که له خه ودا بهرخینتی.	پچکۆلانه: شتی زور پچووک.
پرچه: دهنگیکه له کاتی نووستندا له دهم و لووتی هیندی که سه وه	پچکۆله: پچکۆلانه.
دی. (پرچه پرخ) پرچه ی یهک له دوا ی یهک. (پرخ و هوپ)	پچکۆله: پچکۆله.
پرچه پرخی زور.	پچکه له: پچکۆله.
پرد: شتی که له دار یا له بهرد یا له ئاسن دروست ده کری به سهر	پچکه له: پچکۆله.
ناوه وه بو پتدا په رینه وه.	

پرکردن: لیوانلیتوکردنی دهفریک یا بوشایییهک له شتیک.
 بریتییه له هاندانی یهکیک دهبارهی یهکیکی تر.
 پرکردنهوه: لیوانلیتوکردنی بوشایییهک بهره بهره.
 پرکیشی: زاتکردن و بهخودا راپه رموونی کردنی کارتیک: فیسار
 کهس (پرکیشی) هه موو شتیک دهکا.
 پرگوش: بریتییه له گیانداری زور قهلهو.
 پرمه: هه ناسه دان بهلووت بهتوندی بهجوریک که ددنگی لیووبی:
 فیسار کهس دایه (پرمه) ی گریان، یا ولاخه که (پرماندی).
 (پرمه پرم) پرمه ی یهک له دوا ی یهک. پرم و هوو: پرمه پرمی
 زور.
 پرمیشک: بریتییه له مهردوومی زور ژیر.
 پرنو: د. دهلیل و بهلگه.
 پرنول: پارچه یهک کالای شری: فیسار کهس (پرنول) یک بهرگی
 له بهردانییه.
 پروپا: د. قاج و قول.
 پروپاتال: شتومه کی پروپوچی بی نرخ.
 پروپوشته: د. پوشته و پهرداخ.
 پروپوچ: دروی زلی هه لبه سترای له ژیری و بیرده دوور. شتی
 بی کهلک.
 پروپه شتو: شوتیکه که پری له کهلویه لی ناومال بهناریکی.
 پروپیت: ورده شتی ناومال.
 پرووزکان: پچران.
 پرووزکاندن: پچراندن.
 پرووزکاو: پچراو.
 پرووزبان: د. سووتان.
 پرووسقان: د. پچران.
 پرووسقاندن: د. پچراندن.
 پرووسقاو: د. پچراو.
 پرووسقیان: پچران.
 پرووسک: د. پزبسک.
 پرووسکان: پرووزکان.
 پرووسکاندن: پرووزکاندن.
 پرووسکاو: پچراو.
 پروکیاگ: د. پچراو.
 پروکیان: پچران.
 پروکیاو: د. پرووکاو.
 پرووز: ناریکی و چهوتیی که ناری کاغه ز و پارچه ی تهراو که
 هیشتا لئی نه بووبیته وه: (پرووز) ی که واکه م ده رکه وتوه،
 واته قهراغی ناوه وه ی هاتووته ده رکه وه. بریتییه له نهنگ و
 شووره یی یهکیک: فیسار کهس (پرووز) ی ده رکه وت واته
 نهنگ و و شووره یی ئاشکرا بوو. بو کورپووز.

پردژ: د. وچان. دهسره س.
 پردوخیاگ: د. هه لپرووزاو.
 پردوخیان: د. هه لپرووزان.
 پردوو: د. پهردوو.
 پرده له: چند داریکه له سهر (خهردار) ی ئاش رایه ل ده کرتن و
 بهرداشیان له سهر داده نری. داریکی درتزه له سهر دوو سنگ
 داکوتراوه له ناوه ندی (موله ق) و (نه وهر د) دا، رایه لی جو لا
 راگیر دهکا.
 پردی: ه. پرد.
 پری: دهفر یا بوشایییه که که لیوانلیتو شتی تیدابی. شتی سفت:
 نهو قالیه تانه که ی زور (پراه) واته سفته.
 پراوپر: شتیکه که بوشایییه ک پر بکاته وه به بی که موکوری: نه م
 توپه وانیه (پراوپر) ی ده می گوزه که یه.
 پریار: د. دره ختیکه که بهری زور بی. ده غلودانه ویتله ی قهلهو.
 پریوون: لیوانلیتو یوونی دهفریک یا بوشایییه ک له شتیک.
 بریتییه له توو په بوون و پیشخواردنه وه ی یهکیک له یهکیک.
 پریوونه وه: لیوانلیتو یوونی دهفریک یا بوشایییه ک بهره بهره.
 بریتییه له تیرخواردن و داکه وتن: فیسار کهس هه رگیز (پر
 نابیته وه) واته چاوی تیر نابی.
 پر به پر: پراوپر.
 پر بهر: د. پریار.
 پریژ: با. سازنده.
 پریچی: با. چاوی کزی پرووپووشاوی.
 پریول: پارچه ی کوئی شری: (پریول) یک شتم له مالدانییه.
 مهردوومی چه په لی بی کهلک.
 پریوله: ناردیکه که ناوی لی پریژنرابی و دانه دانه ویتسابی بو
 نه وه ی که بکری به چیشته یا بدری به جووجه له و مریشک.
 چیشتی پریوله.
 پریپاکردن: په لاماردانی شتیک به چالاکی بو فراندنی.
 پرتاف: د. پرتاو.
 پرتافان: د. تاودانی ولاخ.
 پرتاو: تاودانی ولاخ به توندی.
 پرچهک: مهردوومی که که چه کی تهواوی پی بی.
 پردان: هه لمه ت بردنه شتیک: پری دایه نهو کاره واته هه لمه تی
 بو برد.
 پرزول: پارچه ی پچکولانه که له شتیک بووبیته وه. (پرزول
 پرزول) شتی ورد و خاش.
 پرزوله: پرزولی پچووک له هه موو شتیک.
 پرشنگ: پرشنگ.
 پریقینه: قریقینه.

پرووزه: بۆ کوپرووز: له تینوانا (پرووزه)م لیوهدی.
 پرووش: ورده تووکی دار و گهلێ شتی تر که ههلی دابی.
 پرووشهکردن: بارینی بهفر بهوردی. بریتییه له کهم کهم خواردنی
 مندالی ساوا و نهخوشتیکهوه که دهمنی بی خواردنی
 نهخواردبی.
 پرووکان: پچران: تهزیتحه کهم (پرووکا). ههلهپرووزان له
 گهرماندا.
 پرووکاندن: پچراندن.
 پرووکانن: پرووکاندن.
 پرووکاو: پچراو.
 پردهبوون: د. پرپوونهوه.
 پریشک: چهند پارچهیهکی ورده که له شتییک بیتهوه:
 (پریشک)ی ئاوه که یا بهرده کهم لی کهوت. پریشک.
 پرزانگ: پزدان.
 پرزک: ز. برین و زیپکهی ئەندام.
 پرزۆل: پرزۆل.
 پرزۆله: پرزۆله.
 پرزه: ههناسه: (پرزه)ی بریم.
 پرزهپراو: کهسیکه که تهنگه نهفهس بووبی. بریتییه له کهسیک
 که زیانیکی زۆری لی کهوتبی.
 پرژ: پژی شت. تهززی سهوزایی وهک میتو و لاولاو و ترۆزی.
 پهersh و بلاو (د).
 پرژان: پرژان و بلاوبوونهوه.
 پرژاندن: رشتن و بلاوکردنهوه.
 پرژۆل: پژی شت. برژۆل.
 پرس: داواکردنی زانیی شتییک که نهیزانییت له یهکیک: ههرچی
 نازانییت (پرس که).
 پرسا: د. کهسیکه که دواي شت بکهوی بۆ زانیی.
 پرسانه: د. شتییکه که له پرسه دا دهری بۆ ماله مردوو.
 پرسکردن: پرسین.
 پرسه: سهردهخوشتی کردن له خاودن مردوو. پرسیار.
 پرسه کهر: کهسیکه پرسه بکا له خاودن مردوو.
 پرسه گورگانه: پرس کردنه بهیهکیک بۆ کاریک که نهتهوی
 به قسهی بکهیت بهلام ههر بۆ گلهییی دواپۆژ بی.
 پرسه گورگانی: پرسه گورگانه.
 پرسیار: پرسکردن له شتیکی نادیار.
 پرسین: پرسیار.
 پرسینهوه: به سه رکردنهوهی شت به پرسین دهریاردی: فیسار کهس
 له پچووکی خوی (دهپرسیتهوه).
 پرش: بلاو.

پرشنگ: پرشهی پۆژ و مانگ و نهستیره و نهو شتانهی که له بهر
 ههتاو دهبریسکینهوه. پریشکی ناگر.
 پرشه: بریسکانهوهی شتی بهشهووق وهک نهستیره و مانگ و پۆژ
 و گهلێ شتی تر. (پرشه پرش) پرشهی یهک له دواي یهک.
 پرگ: شتیکی سپییه دهکه ویتته سه ر شتی شل له بهر زۆر
 مانهوهی. پهلهیهک له زهوی یا دهغل.
 پرگ ههلهینان: پهیدا بوونی پرگ له سه ر شتی شل یا ته.
 پرواندن: وهراندنی گولی شینایی و دانه ویتله. ولینی کالا و شتی
 تهراو بۆ لیکردنهوهی شتییک که پتوهی وشک بووبیتهوه.
 پرۆت: ز. کهسیکه دهفری گلین دروست بکا.
 پرۆژه: مهشروعیکی تیکراییی.
 پروسک: پزيسک (د). دهبی به تاکیدی (ئيسک): ئيسک و
 (پروسک).
 پروسکه: د. پروسک.
 پرووز: د. بۆکپرووز.
 پرووش: د. پروسک.
 پرووشه: د. پرووش.
 پرووکه: د. پرووشه.
 پرووکه پرووک: د. نووکه نووکی گریان.
 پریاسکه: پارچه پهرویه که که شتیکی تیدا گری درابی.
 پریسک: د. پزيسک.
 پریش: د. شتی وردبوو. (پریش پریش) ههلا ههلا.
 پریق و هوپ: پیکه نینی قاقا.
 پریک و هوپ: پریق و هوپ.
 پزان: ز. پزدان.
 پزدان: پیستیکی ته که له سکی بز و مهر و مانگادا بیچووی
 تیدا به رههم دی.
 پزگ: پزووی ده ری. پزوویه که تووشی ئاژال دهبی.
 پزۆر: ز. ناو سک و ریخۆلهی گیاندار.
 پزوسک: د. پزيسک.
 پزوسکه: د. پزوسک.
 پزوو: دهردیکه تووشی بز و مهر دهبی وهک ههلامهت وایه بۆ
 ئادهمی. نوشتاوهی ده ری و سه رین که بهنده خوین یا
 کشته کی تی هه لده کیشری. ده می رهشکهی کاکیشان.
 پزه: پزوو.
 پزيسک: پریشکی ناگر.
 پزیشک: دوکتوری نهخوشتی.
 پزینک: بلامک.
 پژ: پرژۆلی گولی گهنم و جو. سه رلقی دار و درهخت.
 پژال: د. پژی سه رلقی درهخت.

پژان: وهرين و بلاوبونه‌وهی دانه‌وټله. بهربوونی خوټنی لووت و کچټینی کچ.
 پژاندن: بلاوکردنه‌وهی دانه‌وټله و بهردانی خوټنی لووت و کچټینی کچ.
 پژگال: کار و فرمان.
 پژمه: هاتنه دهره‌وهی باو ته‌زوویه‌که له لووته‌وه به‌ته‌کان به‌جوړتیکي وا که دهنګی لټوه بی. (پژمه‌پژم) پژمه‌ی یهک له‌دوای یهک. (پژم و هوړ) پژمه پژمی زور.
 پژمین: پرنووتی.
 پژمین: پژمه.
 پژنچه: د. فلچه.
 پژ و پژو: د. لق و پوی درخت که برابی.
 پژوو: با. یالی ولاخ.
 پژوون: ز. گزره‌گیا.
 پژوین: پشتین.
 پژوینه: پشتینه.
 پژه: چنده پرشه‌یهک له ناو.
 پژیاګ: د. پژاو.
 پژیان: پژان.
 پژی: با. پژوو.
 پس: کور (ز). که‌سیکه که به‌سهری زمان قسه بکا.
 پسان: پچران. پروکانی گیاندار به‌هوی زور پیگه‌یشتنیکه‌وه.
 پساندن: پچراندن پروکاندن.
 پسانه‌وه: پچرانه‌وه: ته‌زیتحه‌که‌م پسایه‌وه، یا له‌شکرده‌که نه‌وه‌نده زور بوو هر نه (ده‌پسایه‌وه).
 پسپان: ز. پارچه‌یه‌که کالای پی پینه ده‌کړی. (پسپانکردن) پینه کردن.
 پسپس: ز. وته‌یه‌که پشيله‌ی پی بانګ ده‌کړی وهک (پشپش).
 پسپاندن: ز. به‌چریه قسه‌کردن.
 پسپسیک: ز. پشيله.
 پسپستلی: ه. جال‌جال‌توکه.
 پسپور: ناژالدارتیکه که له به‌سهرکردنه‌وه و ناسینه‌وهی ناژالدا زور وریا و شاردزا بی. که‌سیکه له کارتیکدا زور بزبان بی.
 پستان: فستان.
 پسترک: ز. په‌یژه.
 پستوو: با. یه‌خه.
 پسته‌ق: ز. میوژی خراب.
 پسک: پشيله (با). زمان پس. پرچ.
 پسکه: د. ورد روینی راوچی بو لای نیچیر. بال به‌یه‌ک‌دادانی به‌چکه‌ی چوله‌که و بالنده‌ی تر له‌به‌رده‌می دایک و باوکیدا بو نه‌وه‌ی که دانی بداتی.

پسکه‌پسک: پسکه‌ی یهک له‌دوای یهک.
 پسکیان: د. پسکه.
 پسل: لووشه‌یه‌که که ده‌کړته ناو چټستی دوکولیوه‌وه.
 پسمام: با. ناموزا.
 پسمران: با. خانه‌دانی میرزاده.
 پسپان: د. پسان.
 پسپزک: پزسک.
 پش: وته‌یه‌که پشيله‌ی پی بانګ ده‌کړی.
 پشاقیک: ز. بنیسکی سابوون.
 پشام: د. ناوسان و هه‌وکردن.
 پشپشوکه: گیایه‌کی پژپژی زیره وهک کلکی پشيله.
 پشپټنت: پشتین.
 پشت: له مل به‌ره‌وخواری گیاندار تا سهر سمتی. باوک و باپیره: فیسار که‌س له (پشت) دوه ده‌چټه‌وه سهر تیردی جاف. یارمه‌تیدر و پشتیوان: تو به‌پشتی کی نه‌مه ده‌که‌یت؟ دیوی نه‌ودیوی هه‌موو شتیک: پشت گزیره شاربازیره. دیوی قوقزی میچ. وته‌یه‌که پشيله‌ی پی دهرده‌کړی وهک (خته).
 پشت نه‌ستور: که‌سیکه که پشتیوانی به‌هیزی بی و دلنیا بی.
 پشتدار: شتی قایم و دارپژراو: نه‌م فاسونه (پشتدار) ه، واته قایم. خاوه‌ن پشتیوان.
 پشتدان: بریتیه له وټستانی گیاندار میینه بو نیردی.
 پشتدانه‌وه: هه‌لدانه‌وهی ناګری ناو ته‌نوور پاش دامردنی تا گهرم دابټه‌وه، پال‌دانه‌وه.
 پشتریژ: گیانداري ناوکه‌ریژ.
 پشتکوول: د. شکول.
 پشتگوټخستن: بریتیه له بیردرکردنی کارتیک و نه‌کردنی.
 پشتگوټکردن: هه‌لپاچینی ورده‌تووکي بن پرچی ژنان به‌مه‌قه‌ست.
 پشتګین: د. دواهمین.
 پشت لیدان: جوړه یاریه‌که چنده که‌سیک یهک له‌دوای یهک به‌کووری داده‌نیشن و به‌رودوا به‌سهر یه‌ک‌دا هه‌لدچن به‌لیدانی پشتیان له پشتی نه‌وی تر.
 پشت لیدانه‌وه: بریتیه له دلنیا‌بوون له پټکهاتن یا پټک نه‌هاتنی کارتیک: فیسار که‌س له کاره‌که‌یدا (پشتی لی دایه‌وه) واته دلنیا‌بوو که ده‌بی یا نابی.
 پشت لی‌کردنه‌وه: پشت لیدانه‌وه.
 پشتماله: دراوسټیه‌که که مالی له پشت مالته‌وه بی.
 پشتمیر: پشتیوان و یارمه‌تیدر.
 پشتووری: د. پشت نه‌ستووری.
 پشتوټن: پشتین.

پشته: پشتی میچی قاپتن. دهنگیکه پشیلە ی پتی دهرده کری. ناوه بۆ دتیهک له و بهری سیروان.

پشته پا: د. پشته پتی.

پشته پتی: بریتیه له شەق.

پشته رتێژ: د. پشته رتێژ.

پشته رتێشه: د. برینداربوونی پشتی و لاخ به هۆی بارهوه.

پشته سهه: جوړه خشلتيکی پلپله داره له زیر یا زیوژنان دهیدەن له پشتی سهریان.

پشتهک: خوری و موویه که له کاتی برینه و هدا به سهه پشتی مه و بز نه وه دهیترتیه وه. پشتیوانیکه بدرتیه بهر شتیک.

پشته مله: بریتیه له زۆرکردن له یه کتیک بۆ کاریک: به (پشته مله) ئیشی پتی دهکا.

پشته ملتی: پشته مله.

پشته مله: جوړه مه له یه که له سهه پشت ده کری.

پشته و دشکتن: دیواریکه که به پشتدا شکایتیه وه.

پشت هه لکردن: بریتیه له زیو بوون له یه کتیک.

پشت هه یوان: ژووریکه که که وتبیتیه پشتی هه یوانه وه.

پشته یوان: پشت هه یوان.

پشتیر: د. پشتیر.

پشتین: شتیکه دده سترتیه پشت.

پشتینه: داریکه به ناو (به رزه گه وه) دارهت ده کری بۆ نه مه ی نه جوولتی. شتیکه به ره بهستی فیچقه ی ناوی نیو ناشی پتی ده کری. پشتینیکه به سترایتیه ناو قه دی هیندی شت بۆ قایمی.

پشتی: جوړه سه رینتیکی درتێژکۆله ی ته نکه پشتی پتیه ده درئ. پاشه وانه ی ههنگ (د). شتیکه که به کۆل هه لگیری (ز).

پشتیر: هۆده ی ئاژال. گه نجینه ی پشت که له گی.

پشتیوان: یارمه تبه در. داریکه له پشت دهرگاوه داده چه قینری بۆ نه مه ی بخرتیه بهر (پشکۆل) بۆ قایمی. داریکه له باری پانی به پشتی تای دهرگا و دهرابه دا داده کوتری.

پشتیوانی: یارمه تی و خاوه نداری.

پشتیوانی کردن: یارمه تیدان و خاوه نداری کردن.

پشروون: ز. چیتستی پیرخه نیله.

پشقل: پیسی دانه دانه ی خری ئاژالی ورده.

پشک: با. گۆپکه ی درهخت.

پشک: چیلکه یه که دهرتیه کونی مه شکه و کونده و هیزه وه بۆ نه و دی نه و ی تیایه تی نه رژی. بهش: نه م کۆمه له بکه به چوار (پشک). پلیک گوشت. جهرگ (ز). چه ند شتیکه دهرتیه ددهست یه کتیک نه شارده زا له لایه ن چه ند که سیکه وه که به شه ریکی شتیکمان کریتی و بهشیان کردتی بۆ نه و دی که

هه ر یه کتیک له و شتانه له سهه به شتیک له به شه کان دابنی، تا هه ر که سه به پیتی پشکه که ی خۆی به شه که ی بی قره هه لگری. پشکخستن: دانانی چه ند پشکیک له لایه ن یه کتیک نه شاره زاوه له سهه چه ند به شتیک له شتیک که به شه ریکی کریتیان. پشکقین: ز. هه لپچرانی درومان.

پشکل: پشقل.

پشکل: پشقل.

پشکنین: گه رانی جتیه که یا گیرفان و باخه لی یه کتیک بۆ شتیک.

پشکۆ: دهنکه ناگری گهش.

پشکول: ز. پشقل.

پشکۆل: داریکی درتیه له دیوی ناوه وه دهرتیه پشت دهرگا بۆ قایم کردنی.

پشکووتن: دهمدانه و دی خونچه ی گۆل. گۆپکه کردنی درهخت له به هاردا. وردبوونی به ردی قسل له دوا ی ناو پتیا کردنی.

هه لتۆقینی گه نه شامی له سهه ساج.

پشکوول: د. پشکۆل.

پشکه ل: پشقل.

پشکیل: د. پشکیلان.

پشکیلان: یاری گۆره و یازی تا قمان له جووت. کاله مستی.

پشوو: هه ناسه: (پشوو) نادا.

پشوودان: بریتیه له هه سانه وه: نه مرۆ هیشتا (پشووم نه داوه).

پشووگرتن: پشوودان.

پشه: ژه (د). پشيله.

پشیان: د. پژانی ناو.

پشئ پشئ: وته یه که پشيله ی پتی بانگ ده کری.

پشی: پشيله (ل). کولیچه به رۆن (ه).

پشی پشی: جوړه یاریه کی مندالانه یه.

پشیک: ل. پشيله.

پشيله: ده عبا یه که له وتنه ی پلنگ به لام گه لی پچوو کتره، و میملی مشکه.

پشيله سووره: جوړه یاریه که یه کتیک تی ده که وی، نه وانی تر دهست به یه که وه ده گرن و، نه وی تی که وتوو ده یگر نه ناو خو یان، نه ویش ته قه لا ده دا که له ناو لنگیانه وه دهرچی، نه مانیش نایه لن و ده لیتن: (پشيله سووره کوترا چوو، عه رزی دری و پیایدا چوو) ئینجا له ناو لنگی هه ر کامتکیانه وه دهرچوو نه و که سه تی ده که وی.

پشيله سووری: پشيله سووره.

پشيله شۆر: بریتیه له شوشتنی نه ندان به ناته واری و که موکوری: ئیمرو له هه مام له بهر ساردیی ناوه که ی خۆم (پشيله شۆر کرد).

پلته قاندن: چه قه نه لیدان به په نجهی ده ست.
 پلج: د. پان.
 پلچانن: د. پانکردنه وه.
 پلدان: لیدان و جوولانه وهی شوتنیک له جهسته.
 پلک: پوور. پیس (ل).
 پلکانن: د. پلانن.
 پلکیان: د. تلخواردن.
 پل لیدان: پلته قاندن.
 پلمرثیاگ: شتی په ژمرده.
 پلمه: د. پر مه.
 پلندار: با. کورمه داریکه ددگیرته درهختی گه وره بو نه وهی
 بهر ده کی بکه ویتته خواره دود.
 پلنگ: جان وه ریکی گه وردی به چنگی به له کی چالاکی کوشنده یه
 کلکیکی باریکی درتزی هیه.
 پلنگیان: نالوزکانی موو.
 پل و پا: د. قاچ و قول. ته لاش و کوشش.
 پل و پو: که و تنه سهر فاک و فیکي کاریک: (پل و پوای
 ژنهنانی پی که و تنووه.
 پلوپووش: د. پرو و پووشی ناو مال.
 پلوپووش: پلوپووش.
 پلوژ: ز. په لووله.
 پلوسک: شتیکی بو شه ناو و چوراوگهی پیتدا دیتته خواره دود.
 پلوور: پلوسک (ه). شمخال (د).
 پلوورژدن: د. بلویرژدن.
 پلووره: شتیکی بو شه ههنگ شانی تیتدا هه لدده ستنی.
 پلووسگرد: ه. په رده سیلکه.
 پله: پوور. جیگاپیتی په یژه و پیپیلکه. ریز و حورمه ت و پایه:
 فیسار کهس (پله) ی به رزه. هه ل: خوا هه لخوا له (پله)
 یه کدا بتگرم. نهنگوشت (د).
 پله پرتکی: د. په له پرووزی.
 پله ترازیان: د. په شیمانبونوونه دود. شلبونوونه.
 پله تسیان: د. پله ترازیان.
 پله زیقان: د. خوشی خوشی.
 پله کان: پلیکانه.
 پله کانه: پلیکانه.
 پله مه ته: د. مه ته ی دارتاش.
 پله نیان: د. هانه هانه دانی یه کییک.
 پلیان: د. گلان و که وتن.
 پلیکانه: پیپیلکه.
 پلیته: د. پلیته.

پشتیوینی: پشتیوی.
 پشتیوی: ناشووب و تیکچوونی ناسایشی شوتنیک.
 پف: فوو. و ته یه که له کاتی دل هه لشیوان له شتیک ده وتری:
 (پف) له م بو نه ناخو شه. (پفکردن) فووکردن.
 پفدان: شت فوودان.
 پفدریاگ: د. شتی فوودراو.
 پفه: و ته یه که مندالی ساوا به چیتستی ده لتی.
 پفهل: شتی فش و فول.
 پف هه لدان: فووکردنه شتیک و ناوساندنی به فوو.
 پف هه لدر او: شتی فوودراو.
 پگر: د. گه مره.
 پل: کوته گوشت. په ری بالنده (د). په نجه (د).
 پل: خالیکه که له شتیکدا په یدابووبی: (پل) یک له ده ستم
 په یدا بووه.
 پلپل: شتیکه که پللی زوری پیوه بی. جوړ (د). زیان: فیسار
 کهس دوو (پل) د، واته دووزیانه (د). پروو (د).
 پلار: کورمه داریکه که بگیرته شتیک. توانج.
 بلارتیگرتن: بریتییه له توانج گرته یه کییک.
 پلاس: ه. په لاس.
 پلاسما سی: جوړه ماسییه که و دک سفره خو ی ده کاته دود له سهر ناو
 بو نه وهی ههر میتش و مهر و شتیکی لی بنیشی بیخوا.
 پلاش: د. پووش و په لاش.
 پلان: د. نیسقان.
 پلانن: د. تلدان به شت.
 پلاننه وه: د. تلاندنه وه.
 پلاو: برنجی کولاوی پالتوراوی رو نی داخ به سهر دا کراو.
 پلاو پالا: د. پلاو پالتو.
 پلاو پالتو: ده فریکی شوولینی په له برنجی پلاوی پی
 ده پالتوری.
 پلاو پلاو: جوړه یارییه که ههر یه که ی ده جار له سهر یه ک ددبی
 به ددنگی به رز بلتی (پلاو) به لام جار له جار ددنگی
 به رز تربی.
 پلپ: د. مهردوومی بی که لک.
 پلیسکیان: نه خوشی باله شور پی.
 پلپله: پارچه یه کی پچکولانه یه له زتری یا له زیو که به خشلیکه دود
 به ند کرابی.
 پلپلی: د. شتی پلپل.
 پلتوک: په له پیتکه به پشتی په نجه یه ک.
 پلته: تلپه ی شت. ددنگیکه له کاتی به نه یم هینانه دده وهی
 شتیک له ناو شتیکی تر دا په یا ددبی.

پلټنه: شتيكي بادراوه كه له شتيكي تر هه لكيشري.
 پلټنه كيش: دارتيكي سهر له له كراوه پلټنه له شت پي
 هه لده كيشري.
 پليسرگ: په ره سيلكه.
 پليشانده وه: پانكرده وه شتيك به هوي قورساييه كه وه.
 پليشانه وه: پانبوونه وه شتيك به هوي قورساييه كه وه كه
 بكه وي به سهريدا.
 پليشاوه: شتيكه كه پان بووبته وه.
 پليكه: پليكانه.
 پن: زج. نوخته (ز).
 پنتك: شتيكي كه له قور يا له پيسي.
 پنتي: كه سيكه كه زور گوي نه داته پاك و خاوييني و
 خوريك خست.
 پنج: دهرمانيكه له قسل و لوكه و ماست ده گيرتته وه بو پينه
 كردني ديزه و گوزه ي شكاو. پنجي گيا (ز).
 پنجار: ز. گياي سووره وه كراو.
 پنچك: بنچك.
 پنچكردن: پينه كردن به پنج. بريتيه له چاره كردني كاريك.
 پند: ز. قنگ.
 پندر: پندر.
 پندربوونه وه: پندربوونه وه.
 پندر: جهسته يه كه كه به هوي مانه وه زورده له ناو ناودا ناسك
 بووبته وه.
 پندربوونه وه: ناسكبوونه وه جهسته.
 بنكاڤ: ز. گولاو.
 پنگ: د. پونگه.
 پنگر: پندر. په نگر.
 پنگربوونه وه: پندربوونه وه.
 پنگركيش: مه قاش.
 پنگه: پونگه.
 پنوك: خال و په له ي ورد له شتدا.
 پنه: شتيكي پاني ته خته له دار يا له گهچ دروست دهكري و ناني
 تيري له سهر دهكريته وه.
 پنيوز: با. رويشتن له شوتنيك بو چهند ده ميك: (پنيوز) ده كه م
 واته نيستا ده روم له پاش چهند ده مي ديمه وه.
 پو: نهو شته يه كه له سهر رايه ل دهته نري. لق و پوپ (د).
 پوپر: توندكردنه وه رايه لي تهون به جورتيكي وا كه پوي پيدا
 ده چي.
 پوپ: پوپنه ي كه له شير و مريشك. قزي ژن.
 پوپكه: پوپه.

پوپنه: گوشتيكي سووري برگه برگه يه به سهر ي كه له شير و مريشك
 و بوقله موونه وه.
 پوپه: ته پله سهر ي شاخ و درهخت. پوپنه.
 پوپه ره شه: دهرديكه دهگا به كه له شير و مريشك و پوپنه ي رهش
 هه لده گيري و ده يكوژي.
 پوپه ژمين: د. پوپه شمين.
 پوپه شمين: پيخه فيكي شاشي هاوينيه له خوري ريسراوي
 باريك دروست دهكري.
 پوت: لوج.
 پونلاك: سهر و پيچ.
 پوته لاک: پونلاك.
 پوتين: جوړه قونده ره يه كي لاسكداره به قه يتان داده خري.
 پوخ: گوپكه ي دار و درهخت له پيش پشكووتنيدا.
 پوخ: با. ميودي زور گه يوو.
 پوخت: شتي ريكيويكي خاويين.
 پوختكردن: خاويين و ريكيويك كردني شت.
 پوخته: پوخت. (پوخته كردن) پوختكردن.
 پوخ دهركه وتن: بريتيه له نهنگ و شوورهي دهركه وتن يه كييك.
 پوخل: شتي پيسي ناخاويين.
 پوخين: قاووت.
 پوداي: ه. پيوه دان.
 پودره: بؤد ره.
 پودوو: ز. پووك.
 پورتك: د. كلاو و دهسمالي ژنانه.
 پورتكان: رزين و داوه شاني شت.
 پورتكاو: شتي رزيو.
 پورخز: گيانداري موني سه هنده ي لاساري مانگر.
 پور: بالنده يه كي بؤره له كهو پچووكتره و گوشتي خوشتره.
 پوراو: شتي ريكيخراو.
 پورك: ناومالي كوچه ري. دوو چيغي لوله كراوه كه كرابن به بن
 بار.
 پوريان: ل. شتي ريكيويك كه به كار بيت.
 پورين: ل. پوريان.
 پورگ: توتكيكي ناسكي ته كه به سهر برين و هيندي شتي
 تره وه. بهرگي خونچه ي گولي نه پشكووتوو.
 پوز: ز. لووت.
 پورنكان: رزين.
 پوزه: لووت. كوسپايي.
 پوزه به ند: د. شتيكه دهكريته ده مي هيندي ولاخه وه بو به ستن
 ده مي.

- پۆل: پشکۆ ئاگر. کۆمەلێک گیاندار.
- پۆلا: شتییکە وەک ئاسن بەلام ئەم پوختەر و بەنرختر، تیغ و شتی برندهی لی دەکری.
- پۆلاخۆر: د. بریتییه له مەردوومی ئازا و دلیر.
- پۆلانییا: تیزکردنەوی گاسن و تەور بەخستنه‌ودی پۆلا لەسەر دەمیان.
- پۆلایین: شتییکە له پۆلا کرابێ.
- پۆلکە: گیایەکی بەهارییه بەریک دەگری وەک پاقله، بەلام ئەم وردتره.
- پۆلوو: پشکۆ ئاگر.
- پۆنرین: ز. وەنەوز.
- پونگ: پونگە.
- پۆنگ: پۆنگاو.
- پۆنگاو: ئاویکە یه‌قی کردبیتەوه و مەفەری دەرچوونی نەبێ.
- پۆنگخواردنەوه: کۆمەلبوون و دەرئەچوونی ئاو و دوکەل لەبەر گیرانی بەریان.
- پونگە: گیایەکی بەهاریی ئاویی بۆنخۆشه وەک نەعنا وایه.
- پووار: پاکژ. شتی زۆر رزبو: ئەو دارد ئەودندە رزبوه بووه به (پووار).
- پووارتک: رزبویی ناو داری گەندەل.
- پوواز: جووره سنگیتکە له دار یا له ئاسن بەداردا دادەکووتری بۆ قەلەشتنی.
- پووازانو: دارێکی تۆزی خواره سەریکی پان و دادراوه بەرداشی سەرووی پتی بەرز دەکریته‌وه بۆ ئەودی (گرده‌له) ی بخریته ژێر.
- پووان: رزین.
- پوواو: شتی رزبو.
- پووت: پووج، سەنگیتکی کیشانه‌یه له کوردەواری ئێران.
- گزره‌گیایەکی وشکە لەسەر یەک هەڵدەچنری بۆ زستانی ناژال، بت (ز).
- پووتک: د. خۆرد.
- پووتەل: پووجەل.
- پووج: شتی بێ ناوکی بۆشی کلۆر. بریتییه له قسه و گفتوگۆی بێهۆوده.
- پووجەک: پووجەلی دانەویله و شتی تر.
- پووجەل: شتی پووجی بێ ناو.
- پووخک: ز. گولنگە ی فیتست و کلاو.
- پووخین: ز. ئاردی زۆر وردی بێژراوه.
- پوور: خوشکی باوک یا دایک. پووج (ز).
- پوورت: ز. موو.
- پۆزەخووگە: جوړتیکه له به‌ری دارمازوو وەک لمۆزی به‌راز وایه.
- پۆزەوانه: ئاسنیکه ده‌خړتیه سەر لووتی و لاخ و ږه‌شمه‌ی پتی به‌ند ده‌کری.
- پۆس: پیر: هه‌والی لاو و پۆسیان ده‌پرسم. چه‌رم (د). توێک.
- پۆسته (د). قه‌رده‌وول و ئیشکچی (د).
- پۆست: پیتست.
- پۆستکه‌ندن: پیتست گرتنه‌ودی گیاندار.
- پۆستکه‌نده: بریتییه له شتییک که زۆر چاک لیتی کۆلرابیتته‌وه و ئاشکراکرابێ. (پۆستکه‌نده‌کردن) بریتییه له لیکۆلینه‌وه‌ی شتییک و ده‌رخستنی.
- پۆست گرتنه‌وه: که‌ولکردنی گیاندار.
- پۆستشین: که‌سییکه که له ته‌کیه یا خانه‌قایه‌کدا دانیشتی و به‌چاکه و ئامۆزگاریی مەردووم خەریک بێ.
- پۆسته: کاغه‌ز و په‌یامیکه که به‌هۆی ده‌وله‌ته‌وه بگه‌یه‌نری.
- پۆسته‌چی: که‌سییکه که پۆسته بگه‌یه‌نی به‌خواه‌نی.
- پۆسته‌خانه: شوێنیکێ تایبه‌تییه که پۆسته‌ی تیدا دابه‌ش ده‌کری.
- پۆسکه‌ندن: د. پۆستکه‌ندن.
- پۆسکه‌نده: د. پۆستکه‌نده.
- پۆسه‌خانه: د. پۆسته‌خانه.
- پۆسیان: د. رزین.
- پۆسین: د. پۆسیان. که‌ول پۆست.
- پۆش: بزنی ږه‌شی گۆی سپی.
- پۆشاک: کالای له‌به‌رکردن.
- پۆشال: د. ږیشووی شت.
- پۆشان: د. پۆشین.
- پۆشت: مەردوومی حیز.
- پۆشته: که‌سییکه به‌رگی باشی نوێی له‌به‌ردابێ.
- پۆشته‌کردنه‌وه: کردنی کالای به‌ به‌ری یه‌کیکی ږووتدا.
- پۆشته و په‌رداخ: که‌سییکه زۆر پۆشته و ږیکوپییک بێ.
- پۆشه‌ن: د. پۆشاک.
- پۆشه‌نی: پۆشاک.
- پۆشی: ز. پووشوو. پووشینی سەری ژنان.
- پۆشین: له‌به‌رکردنی کالای. ونکردنی ده‌نگویاس بۆ ئەودی بلاو نه‌بیتته‌وه.
- پۆغه: گوێره‌که‌ی نه‌خه‌ساو.
- پۆک: با. په‌ککو.
- پۆکه: گریانی نه‌رم.
- پۆکه پۆک: سکالا و گله‌ییی له‌به‌رخۆوه. گریانی نه‌رمی یه‌ک له‌سەر یه‌ک.
- پۆکه‌ر: جووره قوماریکه به‌کاغه‌ز ده‌کری.

دوولته تییه دهنری به پوسته و سهنده وه. نیسقانی ده فیه شان (ز).
 پوول: دراو: دراوی مسین.
 پوولاد: ل. پولا.
 پوولک: د. پووله که ی ژنانه.
 پوولکه: د. پوولک.
 پووله زرتکه: جوړه دراویکی کهم نرخه له زهره دروست ده کری.
 پووله که: شتیکی گردی زهری تنکی پچووکي بریسکه داری کونداره بو جوانی به کالای ژناندا ده دروی. شتیکی تنکی گردی رهقه به سهر پستی ماسییه وه.
 پووله که: پووله که. پارچه چه رمیکی پچووکي سی سووچه ددری له راست و چه پی که وش.
 پووله که ریز: دهسمال یا کراسیکی ژنانه یه که به پووله که دروایی.
 پووله که ریز: پووله که ریز.
 پووله کی: ناده میزادی پژدی پاره په رست.
 پوولی: پشکو ناگر.
 پووه: د. که ره پوو.
 پوویاگ: د. پوواو.
 پوویان: د. پووان.
 پویشی: با. میشووله.
 پویلانه: دیارییه که دهری بوژنیک که تازه شوی کردبی یا مندالی بووبی.
 پویله: زی و زهنگیانه ی سهری ژنان. پویلانه.
 په پک: ز. قاجی مهر.
 په پکه: خهرمانی گیرنه کراو که هیشتا شن نه کرابی. خهروای هه نجیر و په نیر و قیر. گونک (د).
 په پکه به ستن: په پکه دان.
 په پکه خواردن: په پکه به ستن.
 په پکه دان: په پکه خواردن.
 په پکه مه لیچکانه: د. توله که.
 په پلانیوز: ل. نیرکی زهل که به ناسکی که ده خوری.
 په پوک: ز. کونده به بوو. وتهیه که ژنان به کاری دین و دک وتهی (هه ی ر).
 په پوک: کولیردی پچکوله که بو مندال ده کری.
 په پوله: سهره گونکه هه ویریکه که له دواي نانکردن ده مینیتته وه و ده کری به نیوه نایتک.
 په پوو: بایه قوش.
 په پووسلیمانان: بالنده یه کی رهنگا ورهنگی جوانی کلاوداره بهقه د کوتریک ده بی.
 په پوسلیمانان: په پووسلیمانان.

پوورزا: مندالی پوور.
 پوورزا: مندالی پوورزا.
 پوورکه: پوور.
 پووره: کومه له ی ههنگ.
 پووره دان: کومه لبه ستنی ههنگ.
 پووز: گولمه گوشتی خوار ره فیسک.
 پووزدهوان: د. پووزدهوانه.
 پووزدهوانه: جوړه گوره وییه کی لاسک دریزه که هه موو پووز داپوشتی.
 پووس: ل. پیست.
 پوش: گیای وشکه وه بوو.
 پوشانه: دراویکه ناغا له خاوه نازالیک ده سیتنی که پوش بخوا.
 پوشه قنگه: ده عبایه کی کلک دریزه چوار بالی یه که له سهر یه کی هه یه.
 پوشه پر: مانگی حوزه یران که سی روزه.
 پوشدانه دهست: بریتییه له نابووتکردنی یه کیک: (پوشکیت دایه دهستم) واته نابووت کردم.
 پوشکه: تاقه پوشیک.
 پوش و په لاش: پر و پوشی ناو مال.
 پوشوو: شتیکی نه رمی وشکی په له به روو و دار و دارگویر په یدا ده بی و به بهرد و نهستی داده گیرسینری. شتیکی نه رمه له کارگ و که مکول په یدا ده بی و به بهرده نهستی داده گیرسینری.
 پوشه لان: شونیکه که پوشی زور بی.
 پوشین: پوشه لان. دتییه که له ناوچه ی سروچک.
 پوشی: جوړه په چه یه کی ته که.
 پوشین: پارچه یه کی ناویشمی رهشی نه ستوره ژنان ده بیه ستن به سهر یانه وه. شتیکه که له پوش دروست کرابی. پوشین.
 پوشینپچ: جوړه خشتیکی ژنانه یه ده پیچری به پوشیندا.
 پوشینه: سه له ی پوش.
 پووف: ل. سی گیاندار.
 پوک: ریزه گوشتیکه له ناو ده مدا که ددانی له سهر ده روی.
 چه پوک (ل). پووج (د).
 پوکانه وه: که مېوونه وه و به ناوداچوون و چرچوون و پچووک بوونه وه ی شت.
 پوکاوول: چه موله.
 پوک: پوک. (پوک پوک) پوک پوک (د). به فری که ره پوو (ز). پووک (ز). بای به هیز.
 پوول: دراویکی مسینی کهم نرخه. پارچه کاغه زکی چاپکراوی

په چه ته: پارچه يه كي چوارگوشه ي سپييه له كاتي نانخواردندا
 ددري به سهر كوښدا.
 په ح: په حح.
 په حتن: ز. كولاندن.
 په حح: وته ي سهرسورمان: په حح: چند زبره كه.
 په ححا: په حح.
 په حلوان: ز. پاله وان.
 په حن: با. پان.
 په حني: با. پاژنه ي پي.
 په خ: شتيكه كه قوقزي و تيژييه كه ي تهخت بووي. (په خبون)
 كولبون قوقزي و تيژي شت. په خكردن: لبردني قوقزي و
 تيژي شت و تهختكردي.
 په خش: بلاو: پرچي به سهر شانيدا (په خش).
 په خشان: په خش. (په خشانبون) بلاوبونه وه. (په خشانكردن)
 بلاوكردنه وه.
 په خشانبونونه وه: بلاوبونه وه.
 په خشانكردنه وه: بلاوكردنه وه.
 په خشه: ميش: (ل). ميشووله.
 په خشه كوورده: ل. ميشووله.
 په ر: مهري ددموچاو و مل ردهش. په ر (ز).
 په راسوو: چند ئيسقانيكي كه وانه داره له راست و چه پي گياندار
 سهرتيكيان به ئيسقاني سنگ و سهره كه ي تريان به مووردغه ي
 پشته وديه.
 په راسووه: رايه لي زنج.
 په راگنده: په راگنده.
 په راگنده: گيانداريكه كه له چند گيانداريكي تر برېووبي و
 بلاو بوويته وه.
 په راوتيز: پارچه يه كي باريكه ددري به قه راغي كه واوه له ديوي
 ناووده.
 په رپتين: ز. رپوتاندنه وه ي په ري بالنده.
 په رپه روك: ز. په پووله.
 په رينه: په لپينه.
 په رت: بلاو: بيرم (په رته). (په رتبون) بلاوبون. (په رتكردن)
 بلاوكردنه وه. فريدان (ه). پهل.
 په رته وازه: په رده وازه.
 په رچ: سهر په لي به رزه درخت كه قرتابي. په چ. په رزين (د).
 په رچان: با. په رزين.
 په رچاندنه وه: د. په رچدانه وه.
 په رچانن: د. په رچدانه وه.
 په رچاوه: شتي په رچدراوه.

په پووقژده: بالنده يه كه وهك په پووسلتمانكه به لام هم بي كلاوه.
 په پووكه ره: كونده به بوو.
 په پووله: بالنده يه كي پچكولانه يه له گول و گولزار ددنيشي و
 گه لي جوړي هه يه.
 په پووله پايزه: شتيكي قرقزاوي سووكي گرده پايزان له گولي
 دركي كه له وي پيدا ده بي.
 په پووله هله تيان: جوړه نه خوشييه كه له تينوتي يا له گهرماي
 زوره وه دوو چاري ناژال ده بي.
 په په: وته يه كه مندا له به كوليره ي ده لي.
 په ت: تيلمه يه ك يا پارچه يه كي باريك له شتيك.
 په تا: درم: (په تا) داكه وتووه، واته درميك هه يه له ناودا.
 له په يه كي گهرمه ددري له جياگايه كي به نازار له نه دنام.
 په تاته: سيفه زه مينه.
 په تپه تي: د. تيمار و پيچاني برين. چه رمه سهر ي.
 په تپه تي پيكردن: برتبييه له ددري سهر ي و چه رمه سهر ي داني
 يه كي.
 په ترمه: با. مورتوبه ي دار و درخت.
 په ترو: توتري ته كي سهر برين.
 په تروك: پارچه يه كي پچووك له نان يان له شتيكي تر:
 (په تروك) يك نان له مالدا نيبه.
 په تك: پارچه يه كي بادرابي ته ستووره.
 په تكردن: په ت خسته ملي گيانداريكي و راكيشاني.
 په تله: ه. ساووري نه هارداو. دانه ويته.
 په تو: هه ناسه: ددريكي گرت (په تو) نه دا.
 په توت: ز. شتي كوني رزبوي په رپووت.
 په توو: پيخه فيكي خوري ته ستووري نه رم و شلي تووكني
 سووراويه.
 په ته: نانكردن (ه). پارچه كاغه زكي تايبه تي نووسراوه ددري
 بهو كه سهر كه پاره يه كي لي ودرگيري (وصل).
 په ته ري: مهردوومي په تياره ي شيتوكه.
 په تياره: مهردوومي شيتوكه ي به رده لا.
 په تي: رپوت: پتي (په تي) يه، يا وتاره كه ي كوردبييه كي
 (په تي) يه، واته رپوته له وته ي بيگانه.
 په چ: بزمار يا سينگيكي ناسه كه سهرتيكي له ديوي ناووده
 په رچ درابيته وه.
 په چدانه وه: په رچدانه وه.
 په چنين: كوكردنه وه ي خه فته له دلدا: مردم نه ونددم خه فته
 (په چني) يه دلم.
 په چه: جياگاي مولداني ناژال. پارچه ته راويكي ته كي رده شه
 زنان له كاتي چونه ددريه ياندا ديگرن به ددم و چاوياندا.
 نانكردن (ه).

پەرچدانەوہ: نوشتاندنەوہی لووتی بزمەر لە دیوی ناوہوہ.
 پەرچەم: بەرچاوگە. مووی ناوچەوان کە بە (قەیحی) خشت کرابێ.
 بۆ جوانی.
 پەرداخ: پیالە یەکی گەورە ی درێژکۆلە یە ئاوی پێ دەخوڕیتەوہ.
 شتی پەرداخکراو.
 پەرداخکردن: لووسکردن و رێکوپیتیککردنی شتیک:
 گەچکارییە کە (پەرداخ کە).
 پەرداغ: پەرداخ.
 پەرداغکردن: پەرداخکردن.
 پەردوو: زەل و ھەلاشتیکە کە لەسەر دارەراوہ دادەنرێ و گلەبانی
 لەسەر دەکری.
 پەردە: پارچە یە کە دەگیری بەدەرگا و پەنجەرەدا. توتی شت: پیاز
 (پەردەپەردە) یە. بەستە (د).
 پەردەپلاو: جوۆرە پلاوێکە پێر لە کشمیش و بادام و کفتە ی ورد
 لە ناو دەفرێکی مسینی قوولی تایبەتیدا دادەچێنرێ و
 پەردە یەکی لە ھەویر بۆ دەکری.
 پەردەدار: کەسیکە کە ھەر ھەڵدانەوہ و دادانەوہی پەردە ی پێ
 سپێردرابێ.
 پەردەدراو: بریتیە لە ئاشکراوونی شتیکێ نەیتنی.
 پەردەک: موعمەما و مەتەل.
 پەردەگیر: زاوایە کە کە لە پەردە ی زاواییدا بمرێ یا نەخۆش کەوێ.
 پەردەیی: د. نافەرەتیکە کە ھەمیشە لە پەردەدا بێ و نە یە تە
 دەری.
 پەر: شتیکێ نەرمە بەئەندامی بەلەندەوہ کە بەھۆی ئەوود دەفرێ.
 کەناری شت: فیسارە شوێن (پەر) د.
 پەراندن: بواردنی شت. پەیکردنی شت. چاککردنی و لاخی نیری
 یە کسم لە مێی.
 پەراندنەوہ: تێپەراندنی یەکیک بەسەر ئاوێکدا. بریتیە لە
 رێژگارکردنی یەکیک لە چورتمیک.
 پەرانی: پەراندن.
 پەرانیوہ: پەرینیوہ.
 پەربازی: یاریکردنی بەلەند بە پەر و بالی خۆی بۆ شوخی یا بۆ
 ئەوہی کە خۆی فیری فرین بکا. بریتیە لە شوخیکردن و
 بەخۆدا نازینی یەکیک.
 پەربوون: دەرکەناربوون و گۆشەگیربوونی یەکیک.
 پەربووت: شتی کوونی بێ ھیزی لە یەک بەبوو: ئەم کالایە یا ئەم
 خانووە یا ئەم پیاوہ (پەربووت) بوو. جوۆرە مراویە کە.
 پەرش: جوۆرە گەنمیکێ سوورە وەک چەلتووک لە پۆرگدایە، وەک
 ساوەر دەھاردری و دەکری بەچێشت.
 پەرشت: پەرش.

پەرشە: پەرش.
 پەرگار: ئاسنیکێ دووپەلە کتیری گرد و کەوانەیی پێ دەکیشری.
 پەرلەپێ: جوۆرە کوتربیکە ھەردوو قاچی پەر دایپۆشیوہ.
 پەرنە: بەلەندە.
 پەرۆ: پارچە تەنراوی کۆن.
 پەرۆک: با. کوتال.
 پەروو: کالایە کە کە بەخشی.
 پەرە: چەند دارێکە سەرتکیان وەک کەوچک وایە سەرەکە ی تریان
 دادەدری و دەکری بەتوپی ئاشدا بۆ ئەوہی کە ئاوەکە لێیدا و
 توپیە کە بسوورپیتەوہ. گەلای دار و درەخت و گۆل. تەبەقی
 کاغەز. شتیکێ تەنکە بەسەر کلک و پشتی ماسییەوہ.
 نەرماییی لووت. نەرماییی گۆی. توتی دل.
 پەردپا: د. پەر لە پێ.
 پەرەخەرەک: پەرە یەکی گەورە یە لە خەرەکدا بەبادانی دەسکە
 لooجە کە ی دەخولیتەوہ.
 پەرەسلێکە: پەرەسلێکە.
 پەرەسلێکە: بەلەندە یەکی بال و سەر رەشی ژێر سک سپیی
 بەرچەنە سووری کلک دوو فاقی پچکۆلە یە.
 پەرەکە: پەراسوو (د). پەردی شتی پەردەدار.
 پەرەکەر: کەسیکە کە بەچەک و کەوان لۆکە بکاتەوہ.
 پەرەناو: ھەڵدانەوہی کولۆش بۆ ژیری پێ گاکێرە لە کاتی گیردا لە
 دیوی دەرەوہ.
 پەرەوازە: گیانداریکە لە شوێن خۆی دوور کەوتبیتەوہ. (پەرەوازە
 بوون) دوورکەوتنەوہ و ئاوارەبوونی گیاندار. (پەرەوازەکردن)
 ئاوارەکردن.
 پەرین: ھەلاتنی نێر لە مێ. ترازان و دەرچوونی شت لە جیی
 خۆی. لە گۆچوونی ئەندام بەھۆی سەرماوہ.
 پەرینەوہ: تێپەرین بەسەر ئاودا. بریتیە لە رێژگاربوون لە
 چورتمیک.
 پەرژان: دەست گەشتن بۆ کردنی کارێک.
 پەرژیان: پەرژان.
 پەرژین: پەرژان. ریزە درکەزی ی قامیش یا شتیکێ ترە دروست
 کرابێ بەگردی شتیکدا بۆ پاراستنی.
 پەرستش: پەرستن.
 پەرستن: بەندەگیکردن بۆ خوا و بەجێ ھینانی فەرمانەکانی.
 پەرش: بلاو: گورگ پیتی نایە ناو رانەکەوہ (پەرش) و بلاوی
 کردوہ.
 پەرکال: ز. جوانی و بریقە و رێکوپیتیکیی شت.
 پەرکولۆل: مەری دەموچاو و مل رەشی سەرلووت سپی.
 پەرکەم: فێ.

په‌ریشان: گیاندارى شپ‌رزه. شتى شت‌واو. (په‌ریشان‌بوون) شت‌وان
و شپ‌رزه‌بوون. (په‌ریشان‌کردن) شت‌واندن و شپ‌رزه‌کردن.
په‌ریشانى: شپ‌رزه‌یى. شت‌واوى.
په‌رى: جوړه گیاندارتکى خه‌یالیى زوړ جوانه گوايا ده‌توانى خوږى
به‌هه‌موو ره‌نگتیک بگ‌وړئ.
په‌ریږ: من‌دالتکى نیرینه‌یه که سکماک چه‌رمى چووکى نه‌بى.
په‌ز: مه‌ر. رانى مه‌ر یا بزى (با).
په‌زاو: ئاودانى سه‌وزاییى دوو‌دم جار.
په‌زه کت‌یفى: د. مه‌ره‌کتوى.
په‌زیره: د. خوارده‌مه‌نییه‌که که شه‌و مای‌تته‌وه.
په‌زیشک: پزیشک.
په‌زیزانک: سیکه‌توړدى که‌له‌شیر.
په‌ژاره: خه‌فت و پوکه‌پوک بو شت‌یک.
په‌ژانندن: با. به‌پیره‌چوون.
په‌ژک: ز. ده‌سته‌چيله‌ی ناگر.
په‌ژم: ه. خورى.
په‌ژم‌رده: په‌ژم‌ورده.
په‌ژم‌ورده: گیاندار و سه‌وزایی و دره‌ختى سیسى ژاکاوى بى
که‌یف
په‌ژیرانندن: ویستن و قبوول‌کردن.
په‌ژتو: د. په‌شتو.
په‌ژیوان: په‌شیمان.
په‌ژیوانى: په‌شیمانى.
په‌س: مه‌ر (ل). په‌ست.
په‌سا: د. پت‌خوتیه‌ک قور.
په‌سایوړت: جوړه پاسیتکه دد‌رئ به‌یه‌کتیک که بیه‌وئ بچى بو
شارتکى بیگانه.
په‌ساخوړ: د. پاشاخوړ.
په‌ساکردن: د. خووسانندن.
په‌ساو: د. پاشاراو.
په‌سپوړ: ز. ژنى چه‌نه‌باز.
په‌سپه‌سکه‌ره: ده‌عبایه‌کی زه‌ردى چنگ چنگاوییه وه‌ک
جال‌جالوکه وایه.
په‌سپه‌سه‌کو‌له: په‌سپه‌سکه‌ره.
په‌سپه‌سه‌که‌ره: په‌سپه‌سه‌کو‌له.
په‌سپه‌نده: ز. پیاوى که‌م نرخى بى ناو.
په‌ست: شوتنى نرمى ته‌نگ. مه‌ردوومى بى مایه و نرخ.
مه‌ردوومى زویر. (په‌ست‌بوون) زویر‌بوون. (په‌ست‌کردن)
زویر‌کردن.

په‌رگ: هه‌ودایه‌کی بادراوه له ده‌زوو یا به‌ن سه‌رى که‌لاشى پت
ده‌چنرئ. په‌رگ.
په‌رگه‌ما: ده‌زوویه‌که به‌که‌نارى بنکى که‌لاشدا داده‌دروئ و په‌رگى
له‌سه‌ر ده‌چنرئ.
په‌رموون: په‌رموونه‌وه.
په‌رموونه‌وه: هیواى لى شت‌وانه‌وى شت‌یکى چاک یا خراب له
یه‌کتیک: پیا‌نا (ده‌په‌رموومه‌وه) یا (ناپه‌رموومه‌وه) بو‌کردنى
نه‌و کاره. کو‌کردن و سله‌مینه‌وه له شت‌یک: فیسار که‌س له
هیچ نا په‌رموتته‌وه.
په‌روا: ترس و بیم: (په‌روا)م له که‌س نییه.
په‌روار: دابه‌سته.
په‌روارى: په‌روار.
په‌رواز: فرینى بالتده.
په‌روانه: جوړه په‌پوله‌یه‌که به‌گردى چرادا ده‌سووریتته‌وه. هه‌موو
شت‌یک که به‌گردى چه‌رخت‌کدا بسووریتته‌وه.
په‌روش: په‌ریشانى و سه‌غله‌تیی دل.
په‌روه‌دگار: ناوتیکه له ناوه‌کانى خوا.
په‌روه‌رده: گیاندار یا دار و دره‌خت و سه‌وزاییى یا هتندئ شتى
تره که به‌ره‌نج و کو‌شش به‌ره‌هم هت‌رابى: نه‌م من‌داله یا نه‌م
دره‌خته یا نه‌م گو‌له یا نه‌م ده‌رمانى چاوه (په‌روه‌رده‌ی
خو‌مه. (په‌روه‌رده‌بوون) به‌ره‌هم هاتنى شت. (په‌روه‌رده‌کردن)
به‌ره‌مه‌هت‌نان.
په‌روه‌رش: د. په‌روه‌رده‌کردن.
په‌روه‌رى: مام‌وستای به‌ره‌مه‌هت‌نان (تربیه).
په‌ره: بو: (په‌ره‌ی دیده‌ی یار غه‌ریب جه‌شارم (ه). پاره (ز).
په‌ره‌به‌ستن: په‌ره‌سه‌ندن.
په‌ره‌سه‌ندن: ته‌نینه‌وه و زوړ‌بوونى شت.
په‌ره‌ستین: شت‌یکه که زوو به‌ته‌نیتته‌وه.
په‌ره‌کردن: شیک‌ردنه‌وى لوکه و خورى.
په‌ره‌گرتن: په‌ره‌سه‌ندن.
په‌ره‌نیشک: گیای نووسه‌نه‌ک.
په‌ره‌یز: پار‌یز. (په‌ره‌یز‌کردن) پار‌یز‌کردن.
په‌ره‌یز‌گار: که‌ستیکه له کاروبارى خویدا هه‌میشه به‌په‌ره‌یز بى.
بریت‌یه له خوا، چونکه هه‌میشه به‌نده‌ی خوږ ده‌پار‌یزئ.
په‌ره‌یزی: پار‌یز‌کردن.
په‌رى: پت‌رئ (د)، به‌مه‌عنا (بو)یه که بو ته‌رخان بى: ئاوم
(په‌رى)بینه واته بو‌م بینه (ه).
په‌ریتانندن: ز. په‌ریتن.
په‌ر‌یز: شوتن دروینه‌ی ده‌غلو‌دان. پار‌یز‌گه: فیسار که‌س له
په‌ر‌یزی مه‌ره کت‌وبدايه.

په‌ستا‌په‌ستا: وته‌یه‌که رۆڤن یا هاتن یا ناردنی شت پیشان ددها
یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک و بی‌پسانه‌وه: عی‌لی جاف
(په‌ستا‌په‌ستا) ده‌چن بۆ کو‌تستان، یا ئاوه‌که (په‌ستا‌په‌ستا)
دی.

په‌ستان: په‌ستانه‌وه.

په‌ستاندن: په‌ستان.

په‌ستانده‌وه: په‌ستانه‌وه.

په‌ستانه‌وه: کوتانه‌وه و له یه‌ک توندکردنی شتی فشی هه‌لۆل.

په‌ستاوتن: په‌ستانه‌وه.

په‌ستراو: شتی کوتراوه‌ی له یه‌ک توندکراو.

په‌ستراوه: په‌ستراو.

په‌ستن: په‌ستانه‌وه.

په‌ستنه‌وه: په‌ستانه‌وه.

په‌سته‌ک: جو‌ره کالایه‌که وه‌ک سوخمه‌ی بی‌قۆل له مه‌ره‌ز یا
کورک دروست ده‌کری و له‌سه‌ر هه‌موو کالایه‌که‌وه له‌به‌ر
ده‌کری.

په‌سته‌کۆله: کۆبوونه‌وه‌ی ژن و پیاوی دێیه‌که له‌ناو تیره‌ی
(ناکۆ)، هه‌ر شه‌وه له‌مالێک بۆ سو‌وونه‌وه‌ی په‌سته‌ک و
فه‌ره‌نجی.

په‌ستی: نزمی. خه‌فه‌تباری.

په‌سقه‌له: ز. ناده‌میزادی پاسقال.

په‌سمه‌نده: شتی ماوه‌وه‌ی به‌سه‌ر یه‌کدا که‌وتوو.

په‌سمه‌نه: د. په‌سمه‌نده.

په‌سن: ز. مه‌دح و ستایش.

په‌سند: په‌سه‌ند.

په‌سندان: ز. ستایشکردن.

په‌سه: د. ئه‌و شتانه‌ن که‌ خواردنیان لی دروست ده‌کری وه‌ک ئاو
و ئارد بۆ نان.

په‌سه‌ک: د. په‌سته‌ک.

په‌سه‌ن: د. په‌سه‌ند. (په‌سه‌نکردن) په‌سه‌ندکردن.

په‌سه‌ند: شتی هه‌لبژارده‌ له‌به‌ر باشی. (په‌سه‌ندکردن) هه‌لبژاردنی
شتیک له‌به‌ر چاکی.

په‌سیو: په‌نا و قو‌ژبن.

په‌سیرد: به‌رسیله.

په‌سیسه: چیشتی‌که زۆر کولابی و چنگی دابیته یه‌ک.

په‌سیف: با. هه‌لامه‌ت.

په‌سیو: په‌سیف.

په‌ش: ز. ددنگیکه گاجووتی پی ددرده‌کری.

په‌شته‌مال: ته‌نراویکی چوارگۆشه‌ی درێژکۆله‌یه له‌حه‌مامدا
ده‌گیرینه‌وه به‌ناوه‌ندی ناوک و ئه‌ژنۆدا. خاوی ده‌ست سرین.

په‌شک: ز. دلۆپه‌ی ئاو و شتی تر.

په‌شم: خوری. بریتییه له‌ قسه‌ی بی‌نرخ: ئه‌م قسه‌یه له‌لام
(په‌شم)ه.

په‌شمه‌ک: جو‌ره شیرینییه‌کی ریشال ریشاله وه‌ک خوری شی
کراوه.

په‌شمین: شتی‌که له‌ خوری دروست کرابی.

په‌شمینه: په‌شمین.

په‌شوکان: شیرزه‌بوون و سه‌ر لی شتیوان.

په‌شوکاندن: شیرزه‌کردن.

په‌شو‌کاو: گیان‌داری شیرزه‌ی سه‌ر لی شتیواو.

په‌شوکیان: د. په‌شوکان.

په‌شووش: ز. شتی شل و شتیواوی نه‌رم.

په‌شه: می‌شووله.

په‌شه‌به‌ند: د. په‌رده و کولله‌ی نووستن.

په‌شیلان‌دن: ز. رووخاندن.

په‌شیلین: ز. رووخان.

په‌شیو: سه‌ر لی شتیواوی شیرزه.

په‌شیوان: په‌شوکان.

په‌شیواو: په‌شو‌کاو.

په‌شیویان: د. په‌شیوان.

په‌شیوی: شیرزه‌یی و سه‌ر لی شتیوان.

په‌شیمان: مه‌ردوومی‌که که‌ له‌کردنی کاریک یا گو‌فتاریک

پاشگه‌ز بو‌ویته‌وه. (په‌شیمان‌بو‌ونه‌وه) پاشگه‌ز‌بو‌ونه‌وه.

(په‌شیمان‌کردنه‌وه) پاشگه‌ز‌کردنه‌وه.

په‌شیمانی: پاشگه‌زی له‌کاریک یا گو‌فتاریک.

په‌قره‌ج: جو‌ره سه‌تلی‌که.

په‌قژک: با. بلقی زۆری وردی ناو ئاو.

په‌ک: ده‌سته‌وسانی: ئه‌گه‌ر ئه‌م کاره‌ وا بی‌ئیت (په‌ک)مه، واته
ده‌سته‌وسان ده‌مینم.

په‌ک‌خستن: ده‌سته‌وسان‌کردن و له‌کارخستنی شتی‌ک.

په‌ک‌ک: په‌ک‌کو.

په‌ک‌کو: وته‌ی سه‌رسام‌بوون. (په‌ک‌کو) له‌پیت و فه‌ری کوردستان
چه‌ند زۆره.

په‌ک‌که‌فتن: د. په‌ک‌که‌وتن.

په‌ک‌که‌وتن: دامان و له‌کارکه‌وتن.

په‌ک‌که‌وتوو: په‌ک‌که‌وته.

په‌ک‌که‌وته: دامای ده‌سته‌وسان.

په‌که‌ر: د. په‌شیو.

په‌ل: ده‌فری دهم وال. قۆل و باسکی گیان‌دار: (په‌ل)م بگره. شیو

و دهره: په‌ری په‌له‌ور (ه). پشکو‌ئاگر (با). لک: دره‌خته‌که

(په‌ل)ی لی بۆته‌وه. پارچه: (په‌ل)ی نانم به‌ری، (په‌ل)په‌ل

پارچه‌پارچه.

پهلوو: پهلووله يه کي بڼي چه ورييه ده کړي بۆ کار و بهرخ.
پهلووله: جوړه خوارده مه نيسه کي شله له نارد و روڼ دروست ده کړي.

پهله: ددستوردي له فرماندا، پهله پهل: پهله يه ک له دواي يه ک. داوښي کالآ (د). داوښي شاخ و گرد (د). پهړدي کاغه ز (د) تاي شت وهک تاي بار و تهرارزوو (د).

پهله: بارانيکي تيکراييه له ناوهراستي پايزدا دباري و دهغلودان و گياي پي دپروي و جووتي پي دهکړي. پارچه يه ک له هه وري يا له دهغل يا له هيندي شتي تر: (پهله) يه ک بيستان يا تووتم هه يه. خاليکي گه وړد يا پچوکه له کالآ يا له جهسته که له رډنگي کالآ و جهسته که نه بڼي و تازه لي يه يا بووښي. پهله (د).

پهله پچورکي: پهله په لکردن بۆ خو پرزگارکردن له شتيک.
پهله پرووزکي: پهله پچورکي.
پهله پرووزد: پهله پچورکي.
پهله پرووزي: پهله پرووزد.
پهله پرووسکه: پهله پرووزد.

پهله پرووسکي: پهله پچورکي. خو کوتان بۆ گه يشتن به شتيک: به (پهله پرووسکي) له تينواندا خوځم گه يانده کانيه که.
پهله پسکي: د. باله شوږي.

پهله پفه: نانتيکي تيرييه که به ناگر گهرم بکرتته وده بۆ نه ودي سووربيته وده و ناسک بڼي.

پهله پيتکه: شت هاويشتن به په نجه ي دوشاو مژدي هه ردوو ددست. پلټوک: پتي تفهنگ و ددما نچه که په نچه ي ده خريته سر و ناگر ددري.

پهله پيتک: د. پهله پيتکه.

پهله تک: پارچه يه کي دريژه له گوريس يا گوش يا شتيکي تر.
پهله خ: با. شوتن پووش و پاودن.

پهله سيسه: جوړه نه خوشيه که له ميتو دددا، هيندي په لي سيس ددکا.

پهله فرتکي: پهله قاژد.

پهله فرتي: پهله فرتکي.

پهله فره: پهله فرتکي.

پهله قاژه: چنگ قژکردنه وده و شالآ و بردن له کاتي زور بۆ هاتندا.

پهله کردن: خيرا کردن له کاريکدا.

پهله کوتي: ددست کوتاني کوتر يا چاوساغ له تاريکيدا.

پهله نگ: ل. پلنگ.

پهله وړ: بالنده.

پهله وړگ: پارچه وړگي ناژال.

پهله ودر: پهله ودر.

پهل: بهرد يا کولويه کي گه ورييه که بهاويژري.

پهلاس: جوړه ژيړه خه رتي که له جاجم نه ستوورتر و له بهړه نه نکرته.

په لاش: پووشتي که له بنجه که ي بووښته وده و که وتبي.

په لامار: هه لمه ت: فيسار که س زور به (په لامار) د.

په لاماردان: هه لمه تبردن.

په لان: د. نيسقان.

په لپ: بيانو.

په لپگرتن: بيانوگرتن به يه کتيک.

په لپه لان: د. په لهاويشتن بۆ يه کتري.

په لپينه: گيايه کي ناوييه له ناو سه وزييدا پيدا ددبي گه لايه کي

ورد و نه ستوور و ترشي هه يه، ده کړي به چيشت.

په لتهک: پالتهک.

په لچقاندن: ز. هارين. شيلان.

په لچم: ز. گه لايه که گزره کرابي بۆ ناژال.

په لخ: گوته که ي گاميش. به چکه ي به راز.

په لخوررد: شتي نيود وردکراو. په لخوردبون: نيود وردبوني

شت. (په لخوردکردن) نيود وردکردني شت.

په لک: پرچ. گه لاي درخت و گول (ه). لقي درخت. داري

په لک (ز).

په لک: دره ختيکي بالا به رزي نه ستوورده گه لاي له گه لاي گويز

ده چي. پتلوي چاو (د).

په لکدار: ناسنيکي دوو په لي لووت تيژه نه خش و کي پي پي

ده کيشري.

په لکردن: برين و به يکردن.

په لکوتان: ددست کوتاني کوتر يا چاوساغ له تاريکيدا. بريتيه

له رډنج و هه ولدان.

په لکه: پرچي هو تراود.

په لکه رډنگينه: په لکه زرينه.

په لکه زرينه: شتيکي رډنگاو رډنگي که وانه ييه پيدا ددبي

له سر رووي هه وړ به هو ي تيشکي روژدود که دددا له دلويي

بارانه که ي و، جهوت رډنگي لي به دي ده کړي، بيه وشه يي،

لاجيو ددي، شين، سهوز، زهر، پرته قالي، سوور.

په لگرک: با. مه قاش.

په لماو: ناوساو.

په ل و پو: لق و پويي دار و درخت. په ر و بالي بالنده. بريتيه

له وچه و نه ته ودي زور.

په لوخ: پوخل.

په لو ش: په لو شه.

په لو شه: بنکه گيايه کي نه ستوور و دريژه و قژقژاوييه،

ده رده هينري و به ددست شي ده کړي ته وده و ده کړي به چاوگي

ناگر. گه وون.

په لیک: با. خوارده مه نییه که که بووبی به په سیسه.

په م: د. بم.

په مبی: با. په موو.

په مگ: لۆکه.

په مله پری: د. تفه نگیکه داگیرایی به باریوت و په ر و به بی گولله.

په موانه: توی لۆکه.

په موو: گیایه که ده چینی قاوختیک دهرده کا له پایزدا به قه د گوتزیک، ناوه که ی پره له لۆکه.

په موودانه: په موانه.

په موورده: شتی که ژنان بو جوانی ده یکه نه پتیان له زیر یا له زیو یا له زهنگیانه و مووروو.

په مه: د. په مگ.

په مه تومه: ه. په موانه.

په مه دانه: د. په موانه.

په مه یی: نالی رووناک.

په میان: ناوسان.

په مین: د. ناوسان.

په ن: د. په ند. که تن.

په نا: قوربن و په شتو. بریتییه له دالده: فیسار که س (په نا) یه بو لیتقه و ماوان.

په نابات: جوړه دراویکی که م نرخه.

په ناباد: په نابات.

په نابردن: هانا بردنی لیتقه و ماویک بو لای یه کتیک بو کاریک.

په نابهر: که سیکه په نا بیا بو یه کتیک.

په ناپه سیتو: سووچ و قوربنیکه که له بهر چاو نه بی.

په ناگا: د. دالده.

په ناگرتن: خشتبوونی مانگ و هه لاتنی به جوړیک که بکه ویتته دواي ناو ابوونی رۆژ. چوونه په نا و دالده.

په ناگه: د. په ناگا.

په نام: د. ناوساو. خوچه شاردان.

په نامگا: د. مه کوی خوچه شاردان.

په ناهیتان: هانا هیتانی لیتقه و ماویک بو لات بو پاراستنی.

په نای بیدهنگ: یاریسه که کومه لیک به گردی داده نیشن، و دستاکیان له یه کتیکان ددا نه ویش له ودی ته نیشتی خوی ددا، هر به و جوړه تا ده گاته وده لای و دستا که.

په نجا: ناوه بو ژماره یه که په پنج ددیه.

په نجاهم: شتی که که له پایه ی په نجادا بی.

په نجاهه مین: په نجاهم.

په نجایی: دراویکی زیوینه به په نجا فلس ددچی.

په نجووله: د. چه پوله.

په نجه: نه موس.

په نجه تووته: په نجه ی پچکوله ی ده ست و بی.

په نجه ر: د. په نجه ره.

په نجه ره: شتی کی چوارچیوه داره بو رووناکی ده خریتته که له بهری ژوورده و. چنه د کونیکه ده کریتته تویی ناشه وده بو نه مه ی که زیانه ی (په ره) ی پیدابکری.

په نجه شیر: ز. شیریه نجه.

په نجه کی شیبی: کولیره یه کی درتړکوله یه که له کاتی پیوهدانی به ته نووردا په نجه ی پیداهیترا بی به جوړیک که جیگا په نجه کان له کولیره که دا چال بی.

په نجه ی مریم: گیایه که وهک په نجه ی ده ست.

په نچ: با. چنگی درنده.

په نچک: په ترۆک.

په نچه ر: تایه و چووی نوتوموئیل و پایسکل و شتی تره که کون بووبی. (په نچه ربوون) کونبوونی تایه و چووی نوتوموئیل و پایسکل و شتی تر.

په ند: ناموژگاری.

په ند پیدان: بریتییه له ته رنکردن به یه کتیک.

په نده مووسکردن: و ته یه که له رووی سووکییه وده دوتری به نووستنی یه کتیک: (په نده مووس) که یا (په نده مووس) ی کرد واته نووست.

په نک: ز. ریسیکه که له سه ر ماشه ر هه لکرا بی.

په نک: په ند. مه نک.

په نگاو: پونگاو.

په نک پیدان: په ند پیدان.

په نگخواردنه وده: پونگخواردنه وده.

په نگر: پشکو ناگر.

په نگر کیش: مه قاش.

په نگل: په نگر.

په نگل کیش: په نگر کیش.

په نمان: ناوسان.

په نمین: ناوسان.

په نهان: شتی ونی نادیار.

په نهانی: وتنی گوشتار و کردنی کرداریک به رده نگیک نه وی که بته وی لیتی بشارته وده نه یزانی.

په نه رشکه: د. نووسه نه ک.

په نه رتشکه: د. په نه رشکه.

په نه میان: ه. ناوسان.

په نه میاو: ه. ناوساو.

په نه مین: ناوسان (ه). په نده مووسکردن (د).

په‌یره: که‌سیکه که له‌گوفتار یا کرداریکدا چاو له‌یه‌کیتک بکا.
 (په‌یره‌ویکردن) چاوکردن له‌یه‌کیتک له‌گوفتار یا کرداریدا.
 به‌یزه: گیانداریکه له‌رۆیندا قاجی له‌یه‌ک بکه‌وی.
 په‌یزه‌نی: پتی له‌پیدان له‌رۆیندا.
 په‌یژه: دوو داری درێژی پله‌پله‌یه‌مه‌ردوومی پیدای سهر ده‌که‌وی بۆ جیتی به‌رز.
 په‌یغام: په‌یخام.
 په‌یغه‌مبه‌ر: پیغه‌مبه‌ر.
 په‌یغه‌مه‌ر: پیغه‌مبه‌ر.
 په‌یقین: ز. قسه‌کردن.
 په‌یک: که‌سیکه نامهی مه‌ردووم بیا بۆ خاوه‌نی. نه‌ستیردیه‌که له‌هیزی کیشنده‌دا به‌دوای نه‌ستیردیه‌کی گه‌ورده‌تر له‌خۆیه‌ود بێ وه‌ک مانگ بۆ زه‌وی. بریتیه‌یه‌که به‌رده‌ستیکی پچووک که‌هه‌میشه له‌گه‌ورده‌کی جیانه‌بیته‌وه.
 په‌یکار: په‌یکان. جه‌نگ و ئاژاوه.
 په‌یکان: نووکیکی تیژی ئاسنینه ده‌کری به‌سه‌ری تیر و ڕمه‌وه.
 په‌یکردن: برین و داهینانی شتیک: فیسار که‌س ڕه‌زه‌که‌ی (په‌ی کرد).
 په‌یکول: گیایه‌کی به‌هاریی بۆره‌ ته‌رزه‌ فریتی دده‌ا و دهنکیکی درکاوی ده‌رده‌کا.
 په‌یمان: به‌ستنی شتیک له‌ناودندی دوو که‌س یا دوو ده‌وله‌تدا: من و تۆ په‌یمانی برایه‌تیمان به‌ستووه.
 په‌یمانه: په‌یمان. پتیوانه.
 په‌یودس: د. په‌یودست.
 په‌یوه‌ست: شتیکه که‌ به‌شتیکی تره‌وه‌ نووسابی. (په‌یوه‌ستبوون) نووسانی شتیک به‌شتیکی تره‌وه‌د. (په‌یوه‌ستکردن) نووساندنی شتیک به‌شتیکی تره‌وه‌د.
 په‌یوه‌ستی: نووساوی شتیک به‌شتیکی تره‌وه‌د.
 په‌یوه‌ند: په‌یوه‌ستی و ئاشناییی دوو شت به‌یه‌که‌وه.
 په‌یوه‌ندکردن: ه‌وتوربه‌کردنی دره‌ختیک له‌دره‌ختیکی تر.
 په‌ین: پیسی و لاخی به‌رزدی یه‌کسم.
 په‌ینجه: په‌یژه.
 په‌ینچی: که‌سیکه که‌ههر په‌ین کو بکاته‌وه‌ بۆ سوختی جه‌مام.
 په‌ینکه: ئاردیکه ده‌کری به‌گونکه‌وه‌ له‌کاتی کردنه‌وه‌یدا به‌نان.
 په‌ینکیش: په‌ینچی.
 پتی: نه‌ندازه‌یه‌که له‌قاج که‌ ده‌چیته‌ ناو پیتلاوه‌وه‌د. پیتی سییه‌م له‌بیست و ه‌وت پیته‌ی کوردی. داریکه سه‌ریکی له‌ژیره‌وه‌ ده‌به‌ستری به‌(خوانکه‌ی) ئاشه‌وه‌ و سه‌ره‌که‌ی تری به‌ده‌ره‌وه‌ ده‌بی به‌رداشی پتی به‌رز و نزم ده‌کرته‌وه‌د. په‌له‌پیته‌کی چه‌ک.
 که‌سیکه که‌ به‌رۆژوو بێ: ئیمسال فیسار که‌س (پتی) یه‌ واته‌

په‌نی: با. پل. (په‌نی په‌نی) شتی پلپل.
 په‌نیر: په‌نیر.
 په‌نیرۆکه: په‌نیرۆکه.
 په‌نیره: په‌نیره.
 په‌نیر: خواره‌مه‌نییه‌که له‌شیر دروست ده‌کری و به‌هه‌وتین ده‌مه‌یه‌نری.
 په‌نیرۆکه: گیایه‌کی گه‌لاباریکه گولتیکی پچووک ده‌گری شتیکی سپی تیدایه وه‌ک په‌نیر وایه ده‌خوری.
 په‌نیره: ده‌غلتيکه که‌ شیرهی وه‌ک په‌نیری لی هاتبی: ده‌غله‌که‌م (په‌نیره) بووه. تۆله‌که (د).
 په‌وکی: ه. وته‌یه‌که به‌کاردیتیری له‌باتی وته‌ی (بۆیه).
 په‌هن: ز. پان.
 په‌ی: ورده‌ ده‌ماری جه‌سته که‌ به‌نه‌ندامدا بلاو بوونه‌ته‌وه‌ و جه‌مه‌ریان به‌میشکه‌وه‌یه. پیتی پرسیار له‌هوی شت:
 (په‌ی) چیش واته‌ بۆچی (ه). لای پشته‌وه‌ له‌هه‌موو شت (ز). شوین نه‌ته‌ر: (په‌ی) هه‌لگرتوه‌ واته‌ شوین نه‌ته‌ری هه‌لگرتوه‌ (د). بن و بیخ: (په‌ی) هه‌یه یا (په‌ی) نییه.
 په‌یا: په‌یدا. پیاده (ز).
 په‌یاپه‌ی: په‌ی ده‌ره‌یه‌ی.
 په‌یام: ده‌نگوباسیکه که‌ بنیردی بۆ یه‌کیتک.
 په‌یامبه‌ر: که‌سیکه که‌ په‌یام بیا.
 په‌یامنیر: که‌سیکه که‌ ده‌نگوباس بنیری به‌ملا و به‌ولادا.
 په‌یبردن: د. په‌ی پتی بردن.
 په‌ی پتی بردن: دۆزینه‌وه‌ی شتی شارراوه‌ یا شتی زۆر ورد و گران:
 فیسار که‌س (په‌ی برد) به‌و شته‌ی که‌ لیتی شاردراره‌ته‌وه‌ یا به‌و فیتله‌ی که‌ لیتی کرابوو.
 په‌یتا په‌یتا: په‌ستا په‌ستا.
 په‌یتوکه: بالنده‌یه‌کی وریای چوست و چالاکه.
 په‌یجۆ: که‌سیکه که‌ جوست و جۆ بکا له‌شتیکدا.
 په‌یجۆر: په‌یجۆ.
 په‌یجۆری: جوست و جۆکردن.
 په‌یجور: په‌یجۆر.
 په‌یخام: په‌یام. که‌سیکه که‌ په‌یامت بۆ بیتنی.
 په‌یخامبه‌ر: پیغه‌مبه‌ر.
 په‌یخه‌مبه‌ر: پیغه‌مبه‌ر.
 په‌یدا: شتی دیاری ئاشکرا. (په‌یدا بوون) دیاردان و ده‌رکه‌وتن. (په‌یدا کردن) ده‌رخستن و ده‌رده‌ستکردن.
 په‌یدان: ریدانی ئاو بۆ پیدایه‌یه‌وه‌ی: نه‌م ئاوه (په‌ی دده‌ا) یا (په‌ی نادا).
 په‌یده‌ره‌یه‌ی: په‌یاپه‌ی.

به رۆژوو. وتهیه که به مه عنا (له گهل) به کار دینری:
 فیسار کهس پاره ی (پتی)یه. وتهیه که به مه عنا (به): (پتی)ی
 بلتی واته بهو بلتی.
 پیا بردن: بردنی شتیک به ناو شتیکدا.
 پیا به ریگ: د. بریتیه له شیت و دیوانه.
 پیا چزان: چزانی شویتیک له ئەندام به شتیککی داخدا.
 پیا چزاندن: چزاندنی شویتیک له ئەندام به شتیککی داخدا یا
 چزاندنی شتیککی داخ به جهسته دا.
 پیا چوون: چوونی شتیک به ناو شتیکدا.
 پیا چوونه وه: وتنه وهی شتیک له بهر یا له ناو نووسراودا:
 به دهرسه که تدا پچۆره وه. دووباره پاتکردنه وهی هه موو
 شتیک: ئەم دروومانه یا ئەو گه چکاریه (پیا بچۆره وه) واته
 به سهریدا برۆره وه.
 پیا چه قاندن: چه قاندنی شتیک به شتیکدا.
 پیا چه قین: چه قینی شت به شتیکدا.
 پیا دان: مالدینی شتیک به شتیکدا: دارتکی (پیا دا). داپوشینی
 شتیک به شتیک: لیتفه که ی (پیا ده). بریتیه له شق
 هه لدان له یه کتیک: هه ر که دی دهستی کرد به (پیا دان)ی.
 بریتیه له دزینی شتیک: هه رچی به رده ست که وی (پیا
 ده دا).
 پیا دروون: دروونی شتیک به سهر شتیککی تر دا.
 پیا ده: که سیکه که به پتی پروا. داشیکه له یاری شه تره نجدا.
 بریتیه له مه ردوومی که وودنی نه زان له کارتیکدا: فیسار
 کهس له خوتندندا (پیا ده)یه واته هه یچ نازانی.
 پیا دهیی: بوونی مه ردووم به پیا ده.
 پیا راگه یاندن: دابه شکردن و گه یاندنی شتیک به شتیکدا
 به که موکوری: ئەم چیش و نانه به میوانه کان (راگه یه نه) له
 کاتیکدا که نانه که کم و میوانه کان زۆرین. فریا خستنی
 شتیک به شتیکدا به چالاکی: ئەم ئاوه (راگه یه نه) بهو
 ناگردها واته زوو بیگه یه نه ری و پیتی بکوژینه رده وه.
 پیا رزک: پریاسکه.
 پیا ز: گیایه کی توونه ددچینری، بنکیکی خری توی توی هه یه،
 چه ند گه لایه کی کلۆر دهرده کا.
 پیا راو: جۆره گوشتاویکه که به شی زۆری پیا ز بی.
 پیا ز پکردن: بریتیه له رووپامایی کردن بۆ یه کتیک.
 پیا زۆکه: گیایه کی کوستانایی به هارییه سه لکی وه ک پیا زی
 فیسقه و گه لای وه ک (کنیوال) وایه به لام ئەم هه ر له شاخدا
 ده روی.
 پیا زه خووگانه: گیایه کی کتویه له پیا ز ددچی به لام ئەم ناخوری.
 پیا زی: شتیکه که رهنگی وه ک پیا ز وایی.

پیا ساوین: پیا سوون.
 پیا سوون: هه لسوونی شتیک به شتیکدا.
 پیا سه: راویچکه.
 پیا کردن: کردنی شتیک به ناو شتیکدا.
 پیا کیشان: مالدینی شتیک به شتیکدا.
 پیا گ: پیا و.
 پیا گرتن: گرتنی شتیک به رووی شتیککی تر دا.
 پیا گه یاندن: فریا خستنی شتیک به شتیکدا.
 پیا گه یشتن: فریا که و تنی شتیک به شتیکدا.
 پیا گپران: گپرانی شتیک به سهر شتیکدا.
 پیا له: ده فریکه له شووشه، ئاو و چای و هیندی شتی تری پتی
 ده خوریتته وه.
 پیا مالدین: مالدینی شتیک به شتیکدا.
 پیا ن: پیا دهیی له رۆیندا.
 پیا نان: دانانی شتیک له سهر شتیک به نه ییم.
 پیا نو: پیا نوو.
 پیا نوو: پارچه یه که له پارچه کانی مۆزبکه.
 پیا نووسان: لکانی شتیک به شتیکدا.
 پیا نووساندن: لکاندن شتیک به شتیکدا.
 پیا و: ئاده میزادی نیرینه که له مندالی تپه ری بی. بریتیه له
 مه ردوومی جوامیری مه رد: فیسار کهس زۆر (پیا و)ه.
 نوکه ر: نه ریمان (پیا و)ی جوامیره.
 پیا وانه: کرده وه یا شتیکه که هه ر له پیا و بوه شیتته وه.
 پیا وچاک: مه ردوومی خواپه رستی بی زبان.
 پیا وخراب: مه ردوومی به زبانی سته مکار.
 پیا و فروش: بریتیه له ئافرده تی زمان لووسی به فرو فیل.
 پیا وده تی: مه ردایه تی.
 پیا هاتن: باسکردنی شتیک به دوو رو دیرژی: فیسار کهس
 (به باسی فیساره شتدا هات). هاتنی شتیک له
 شویتیکه وه: ئەم ریگایه (پیا هاتووم) یا ئەم جوگه یه ئاوی
 (پیا هاتووه).
 پیا هاتنه وه: پیا چوونه وه.
 پیا هانین: هینانی شتیک به شتیکدا.
 پیا هالپژان: هه لپژانی شتیک به شتیککی به رزدا.
 پیا هه لپژاندن: هه لپژاندنی شتیک به شتیککی به رزدا.
 پیا هه لپه رین: هه ستان و ئاوقه دبوونی یه کتیک به یه کتیکدا.
 پیا هه لپژان.
 پیا هه لپه ساردن: هه لپه ساردنی شتیک به شتیکدا.
 پیا هه لته قان: پیا هه لپه رین.
 پیا هه لته قین: پیا هه لته قان.

پياهه لچوون: هه لگه رانی گياندار يا ته رزی سه وزایی به شتیکی به رزدا.

پياهه لچه قین: چه قینی شتیکی تیژ به شتیکی تر دا.

پياهه لخوندن: پياهه لخوتندن.

پياهه لخوتندن: هاتن به تانی یه کتکدا به خراپی.

پياهه لدان: هاتن به تانی یه کتکدا به باشی.

پياهه لروانین: سر به رزکردنه وه و ته ماشاگردنی شتیکی به رز.

پياهه لزنین: هه لگه رانی گياندار به شتیکی دا.

پياهه لسپاردن: پياهه لپه ساردن.

پياهه لشاخان: توورده بوون و قسه ی ناخوش وتن به یه کییک و ته ربق کردنه وه ی.

پياهه لشاخین: پياهه لشاخان.

پياهه لکالان: پياهه لشاخان.

پياهه لکالین: پياهه لشاخین.

پياهه لگه ران: پياهه لچوون.

پياهه لمیزان: میز کردن به پتوه به قه د شتیکی به رزدا.

پياهه لمیزتن: پياهه لمیزان.

پياهه لمیزین: پياهه لمیزان.

پياهه لنان: پياهه لپه ساردن.

پياهه لواسین: هه لواسینی شتیک به شتیکی به رزدا.

پياهینان: پياهانین.

پتبار: به رده باز. ناوه بو ناوچه یه ک له گوی پرووباری سیروان.

پتباره: گیایه که گه لای وهک پتی باز وایه.

پتبران: بهرکه وتنی به شتیک به که ستیک: منیش ته مهم (پتی ده بری) واته بهرم ده که وئی.

پتبریو: نازو و قه یه که که مهردووم پتی بژی.

پتیوون: به رز و ژو و بوون.

پتیه تال: پتلاوی گه وره ی فراوان.

پتیه داره: ئیسقانیکه به دهم ران و قولی گيانداره وه سه ره که ی وهک چاکل وایه.

پتیه قنگه: ده عبایه کی ناوی پتی په رده داره وهک مراوی به لام ته پچو و کتره.

پتیلیکانه: پتیلیکه.

پتیلیکه: چهند پله یه که له بهرد و قور یا له ته خته و دار دروست ده کری بو پتدا سهرکه وتن له نزمایییه وه بو به رزایی.

پتی پتوه نان: بریتیه له روین به چالاکی.

پیت: ز. بلتیه ی ناگر.

پیتاو: پارچه ته نراویکه له پتوه ده پتچری و کالای له سر له پتی ده کری.

پیتاوه: د. پیتاو.

پیتته ته: دوو ته خته یه له ناو پتچالدا جولای پتی ده خاته سر و بهرز و نزمی ده کاته وه.

پیتته ک: ز. شتیکی که م.

پیتته ک: که لویه لیکه له گه ل بووکدا ده نیردری بو مالی زاوا.

پیتتی: ز. وته یه که وهک وته ی (کچی) و (که نی) ژنی پتی بانگ ده کری.

پتجامه: جوړه کالایه که له کاتی نووستن و حه سانه وده له بهر ده کری وهک چاکه ت و پانتول وایه به لام ته م پتی بهرد.

پتیچ: چه وتی و خواری له هه موو شتیک: ته م ریگایه (پتیچ) ی تیدایه. (پتیچ پتیچ) شتیکه که پتیچی زوری تیدایی. سه ریچ: فیسار که س (پتیچ) ی جوان ده به سستی.

پتیچال: چالیکه له کاتی کارکردن دا جولای قاجی تیدا شور ده کاته وه و ناسنگه ر تیدایه ده دوستی.

پتیچان: ئالاندنی شتیک له شتیکی تر. زور بو هینانی یه کییک بو یه کییک له سه ر شتیک: فیسار که س (پتیچامی).

پتیچاندن: ئالاندنی شتیک له شتیکی تر.

پتیچاندنه وه: پتیچانه وه.

پتیچانن: پتیچاندن.

پتیچانه وه: قه د کردن و لوولکردنی شت. بریتیه له شاردنه وه ی قسه له یه کییک: ته و قسه یه م لی (مه پتیچه وه).

پتیچاوپتیچ: شتی پتیچ پتیچ.

پتیچیان: بادانی شتیک. بریتیه له ددر بازبوون و خو گو مکردن: فیسار که س له لام بوو نه و دنددی نه برد (پتیچیکی پیادا) و ددرچوو. بریتیه له سووردان.

پتیچ پیا هاتن: ژانیکه له ناو سکدا په یدا پتی و بجوولتی و پتیچ بخوا.

پتیچپتیچوکه: شتیکه که پتیچی زوری تی که وتبی.

پتیچخواردن: لوولبوون و با خواردنی شتیکی درتیز له خو به وه.

پتیچدان: لوولکردن و بادانی شتیک.

پتیچران: ئالان و پتیچخواردن.

پتیچراو: شتیکه که پتیچ درابی.

پتیچراوه: شتیکه کوکرا بیتته وه و پتیچرابی.

پتیچک: گولوله: (د) پتیچکه.

پتیچکردنه وه: لادان له رتیره ودا به لای راست یا به لای چه پدا.

پتیچکه: ده ست و پتی نا ژاللی ورده. پتی ته خت و کورسی و شتی تر.

پتیچ لیدان: بریتیه له فیلکردن و قومار بازی.

پتیچ و پلئوچ: شوینیک یا شتیکه که ناریک پتی و پتیچی زوری تیدایی.

پتیچ و پهنا: شوینی ناریکی پتیچ و پلئوچ.

پېچوله که: گيايه کی به هارييه گه لای وهک که ردوز وایه گولتيکی زردی پچووک ددگری.

پېچوون: مانه ودي که ستيک له کردنی کارتيکدا. فیسار کهس لهو کاره دا زوری (پي چوو). ته ريقبوونه وه: فیسار کهس به قسه که (چوو) واته زور ته ريق بوو وه. مردنی يه کتيک به ددردتيک: فیسار کهس گرانه تبي گرت و (پتي چوو).

پېچه: په چهي روو پوتش.

پېچهک: ز. شتي که م.

پېچهک: شتي که که شتي تري پي بپيچريته وه.

پېچه کولوو: لوکه يه کی کراو ديه که پارچه پارچه کرابي به درتړکوله يي بو ته ودي که به خه رکه برتسري.

پېچه لپاچ: گوftar يا کردار يا شتيکی نارتيکی ناله بار.

پېچه لپيچ: پېچه لپاچ.

پېچهن: پېچانه ودي ددوار به دوو بهش بو بارکردنی. ئيشک.

دارتيکه ريسي له سر هه لده کړي (د).

پېچه وانه: شتي پاش و پيش يا ناوژوو.

پېچياگ: د. پېچراو.

پېچان: پېچران.

پېچياو: پېچراو.

پېخاووس: مهردوومي بي پيتلاو.

پېخستن: په ککه وتن له ري رويندا له بهر ماندوويه تي.

پېخواس: پېخاووس.

پېخور: شتي که که به نانه وه بخوري.

پېخوست: شوني که که زور به سهريدا نامشو بکري.

پېخوشبون: دلخوشبون به شتيکی خوش. خوشبون به ناخوشي يه کتيک.

پېخوشحال: که ستي که به شتيک دلخوش بي.

پېخوله: مندالي پيره وکه.

پېخوي: کومه لتيک له قوري گيراو. خه رمانتي که که گيره کرابي و شهن نه کرابي.

پېخه سوو: به ربووک.

پېخه ف: نوني که که مهردووم پتي بنوي.

پېخه نين: پتي که نين.

پيدان: داني شتي که به يه کتيک.

پيدزکي: هه نگاو پچووک کردنه وه و خو دواختني يه کتيک له هاوړتي له ري رويندا.

پيدزه: پيدزکي.

پيددشت: عاستي ته ختي له داويني که ژ و کيو.

پير: پيري.

پيرار: دوو سال له مه وپيش.

پيراره که: پيرار.

پيران: د. وهناق.

پيره وک: پيره وکه.

پيره وکه: مندالي که تازه که وتبيته سهر پي.

پيروو: کومه له نه ستيره يه که که پتي ده لين (کو).

پيره که: پيري.

پيري: دوو روژ له مه وپيش.

پيري شوو: دوو شو له مه وپيش.

پيرز: که شي هوير: نه م هويره به (پيرزه).

پيزانين: زانيني شتيکی شاراوه. له بهر چاوبووني چاکه ي يه کتيک.

پيزه: د. که ميک له شتيک. که وهه ري يه کدانه.

پيس: د. پيست.

پيست: چه رمي سهر نه دامي گياندار.

پيسترک: با. په نجه ره.

پيسته: پيستي گيراو ي گياندار.

پيسه: پيزه. پيسته (د). وه ها (ه).

پيسير: ز. گيرفاني به رباخه ل.

پيسيره: ز. به رسي له.

پيش: به رده م. کاتي رابردوو: (پيش) نيوه رو هاتم.

پيشانگ: د. پيشه نگ.

پيشاني: ناوچه وان.

پيشاو: بريتيه له ناوده ستخانه.

پيشبار: چهند باري که له پيش مال و کوچدا بنيردري بو هه وار که.

پيشبه ست: به ره له ستي که که به رده مي ناودا دروست بکري.

پيشبه ند: زنجيري که که ده کريته ده ستي ولاخه وه.

پيشته رکي: جوړه فيشه که به ندي که که به سهر قه لبووسي زيندا شور ده کريته وه و به قايش و ناوژوونه به ند ده کري.

پيشخانه: د. جتي چاوه رواني کردن (صالون انتظار).

پيشخري: د. سه وزخري.

پيشخزمه ت: نوکه ر.

پيشخستن: خسته پيشه ودي شتيک.

پيشخور: د. پاره يه کی پيشه کيه له دواي کرين و له پيش وه رگرتندا ده دري.

پيشدار: چهند که ستيکن له پيش له شکره وه ده روژ.

پيشده ستي: ده ستي پيشه کري.

پيشه رو: پيشدار.

پيشقليان: به رقليان.

پيشک: ز. پاشه ل.

پيشکار: د. يارمه تيده ر (معاون).

پيشکو: قه لپووزي زين.

پیشکه: با. میشووله.

پیشکه شکردن: دانی شتیک به یه کتیک به خورایی.

پیشکه وتن: چوونه پیشه وه.

پیشکه وتوو: که سیکه چووبیتته پیشه وه.

پیشما مان: ئافره تیکه له بهرده می زه یستانه وه داده نیشتی بۆ

له نگه رگرتنی له کاتی مندالبوونیدا.

پیشمه رگ: پیشمه رگه.

پیشمه رگه: چهند که سیکن له پیش له شکره وه ده نیردرتن بۆ

جوست و جۆ و تاقیکردنه وه ی رتگا.

پیشنوئژ: بهرنوئژ.

پیشنوئژی: نوئژکردنی بهرنوئژ (امام) بۆ مهردووم.

پیشنیار: سه ره تایه که به تاییه تی بۆ نووسراوینک بنووسری.

پیشنیاری: پیشنیار.

پیشواز: به پیره وه چوون.

پیشوازی: پیشواز.

پیشۆر: لیوارتیکه له ناو چه وزدا پیتی ده خرته سه ر.

پیشوو: شتی رابردوی کۆن. میشووله (ز).

پیشووله: میشووله.

پیشه: ئیسقان. ناوکی ره قی میوه. پیشه (د).

پیشهاتن: د. رتیکه وت.

پیشه خۆره: د. هوما.

پیشه قان: بیلّه کانتیکه سه ره که ی ناسن بێ.

پیشه کی: وتن یا کردنی کارتیک له پیش کاتی خۆیدا:

(پیشه کی) به لێن مه ده.

پیشه نگ: ولاختیکی شوخ و شهنگی جوانی به نرخه پیش کاروان

ده خری.

پیشه وا: که سیکه که بهرنوئژی بکا. زانای گه وره ی وه ها که

مه ردووم په پیره ی بکه ن.

پیشیل: شوئیتیکه که به هوی هاتوچوی زۆره وه به سه ریدا

شیلرابی.

پیشی: میشووله (با). بهرده م (ز).

پیشین: له مه پیش: (پیشین) پیم وتی ئەم کاره مه که. شتیکه که

پیشه کی بدری (سلفه).

پیشینان: باو و باپیری کۆنی رابردوی هۆزیک.

پیشینیان: پیشینان.

پیشه مبه ر: که سیکه له لایه ن خواوه به رابه ر و پیشه وا نیردرابی بۆ

سه ر مه ردووم له گه ل چهند ده ستووریککی جواندا بۆ نه وه ی که

بیانگیریتته وه له خراپه و بیانبا بۆ چاکه.

پیشه مبه ر: پیشه مبه ر.

پیشه مبه ر: پیشه مبه ر.

پیتۆتکه: هه لپه رکتی گه رم. سه رچلی و هه لبه ز هه لبه ز.

پیتقه له: گیایه کی به هارییه گه لای وه ک که له وی وایه تامی

گه لاتوو ده دا.

پیک: ئەندازیه که له و شتانه ی که ده خورینه وه و سه رخۆشی دده ن

که بکرتنه ناو پیاله وه بۆ خواردنه وه.

پیکان: له شتدان به تیگرتنی شتیک بۆی. بریتیه له دۆزینه وه ی

مه به ست له نووسراوکی گرانى نادیار: مه عنای شیعره که ی

نالیم (پیکا).

پیکانین: پیکهانین.

پیکا هاتن: هاتوچۆکردنی چهند که سیک به نارپیککی و په رتشانى.

پیکراو: ئەنگیئوراو.

پیکرا: تیکرا.

پیکمانه وه: وته یه که ده بیژری له ودرامی یه کیکدا که جهژنه

پیرۆزه ت لی بکا که خوشی هاوبه ش بێ له وه جهژنه دا واته

جهژنی هه ردوولامان پیروزی.

پیکوره: به چکه ی بال نه گرتووی کولله. بریتیه له پیاده ی

له شکر. بریتیه له ده ست و پتوندی یه کیک.

پیکهاتن: جیبه جیبوونی شتیک.

پیکهانین: جیبه جیکردنی شتیک.

پیکه نین: دهم کردنه وه و گه شان وه یه که له دهم و پروی مه ردوومدا

پیدا ده بی به هوی بینین یا بیستنی شتیککی خوشه وه.

پیکه وتن: رتیکه وتن و ده ستدانی شتیک بۆ شتیک: ده رمانه که م

(پتی که وت).

پیکه وه بوون: له گه ل یه کدا بوونی دوو شت.

پیکهیتان: پیکهانین.

پیکیان: ئەنگیئوران: (پیکيام) واته ئەنگیئورام.

پیکیشان: سه ر کیشانی کارتیک بۆ کارتیکى تر: ئەم کاره (پتی

ده کیشی) بۆ زویری و دل یه شان.

پیکرتن: که وتنه سه ر پیتی گیاندارى ساوا.

پیکوتن: پتی وتن.

پیکه یاندن: گه یاندنی قسه یه ک یا شتیک به یه کتیک.

به ره مه هیتان: منداله که یا باخه که ی باش (پتی گه یاند).

پیکه یشتن: گه یشتنی شتی کال له میوه و چیتشت و شتی تر.

تووشبوونی دوو گیاندار به یه ک: نه ریمانم پتی گه یشت.

گه وره بوونی مندال به ره نگتیک که له خه م به ره خسی. گه یشتنی

مه ردووم به پایه و ئاواتی خوی: فیسار که س باش (پتی

گه یشت). گه وره بوونی درخت و سه وزی و هاتنه به ری:

باخه که یا بیستان و ده غله که باش (پتی گه یشت).

پیکه یشتوو: شتیکه که به ره هم هاتبی و پتی گه یشتبی.

پیکه یگ: د. پیکه یو.

پینگەین: پینگەيشتن.
 پینگەيو: پینگەيشتوو.
 پىل: ز. شەپۆلى ئاۋ. ئەندازەيەكە لە كات كە بەرودوایی.
 پىل: كۆپارەى سەرملى گاجووت. شان و مىلى مەردووم. پرد (د).
 پىلا: د. پىلاو.
 پىلاڤ: ز. پىلاو.
 پىلاو: شتىكە لە رۆندا لە پى دەكرى.
 پىلكە: تىلكردى هەلمات بەپەنجە: فیسار كەس (پىلكە) ى راستە.
 پىلوو: قەراخى چاۋ كە برژانگى لەسەر دەروى. پشكو ئاگر.
 پىلە: رەشەولاخىكە كە شاخى بۆ لاى چەنەى هاتبىتەو.
 مەردوومى بەدمەست (د). قوزاخەى كرمى ئاورىشم (د).
 پىلوو (د).
 پى لە زەوى نەكەوتن: برىتييه لە كەيفخوشى.
 پىلەقە: لەقە وەشاندىن بەيەك پى.
 پىلەوار: پىلەوار.
 پىلەوار: برەدارى سووتاندنى ئەستورى گەورە.
 پى لى برىن: وازەيتان لە ئامشوكردنى يەككى.
 پى لى پاراستن: چاودىر كىردنى شتىك بۆ ئەوەى كە پى پىدانه نىيت.
 پى لى خستن: برىتييه لە چاوقوچاندن لە شتىك و لەسەر نەروىنى.
 پى لى داگرتن: برىتييه لە زۆركردن لە كەسىك و مېچ لەسەر گرتنى بۆ كارتىك. دانه واندنى پى ئاش بۆ ئەوەى كە ورد بەارى.
 پى لى راکيشان: برىتييه لە پشت دانهو لە كارتىك.
 پى لىنان: برىتييه لە راستى و تنى شتىك. پىنان بەشتىكدا.
 پى لى وەرگىر: تەراوىكە لە كاتى تەننىدا جولا پى بەلايەكدا وەردەگىرئ نىتر ئەو تەراو دەووباد دەردەچى.
 پى مرىشكە: گىايەكى بەهاری لى لىقە لە چنگى مرىشك دەچى.
 پىمەرە: پىل.
 پىمەرە: جۆرە مەلەيەكە بەپىتو و بەجولاندنى هەردوو پى دەكرى.
 پىمىو: با. دارىكە كە بدرتە بەرمىو بۆ بەرزبونهو.
 پىنازىن: خورپىن و نازىن بەيەككى.
 پىناسىن: ناسىنى شتىك بەيەككى.
 پىناو: رى و بۆنە: لە (پىناو) ى تودا دووچارى زىان بووم، واتە لە رى تۆو و بەبۆنەى تۆو.
 پىنج: ناو بۆژمارەيەك كە لە ناوەندى چوار و شەش دايە.
 پىنجتير: تەنگ و دەمانچەيەكە كە پىنج گوللە بخوا.

پىنج چاۋگەى دل: د. پىنج هەستە (حەواسى خەمسە) كە بىن و بىستان و بۆنكردىن و تامكردىن و لىك كەوتنە.
 پىنج خستەكى: شىعەركە كە سى نيو شىعەرى تى خرايىتە سەر و، دوايىيەكەيان لەسەر وىنەى دوايىى نيو شىعەرى يەكەم پى.
 پىنجەرى: ژوورىكە كە پىنج پەنجەرەى لە رىز يەكەو تىدابى.
 پىنج شەمە: پىنج شەموو.
 پىنج شەموو: رۆژى شەشەى حەفتە لە هەينى بەدواو.
 پىنج شەمە: پىنج شەموو.
 پىنجگا: ناو بۆ جۆرە مقامىكى كوردى.
 پىنجگوشە: شتىكە كە پىنج سووچى پى.
 پىنج گەنج: د. پىنج چاۋگەى دل.
 پىنج گەنجىنە: د. پىنج گەنج.
 پىنجوار: پىشبار.
 پىنجە: ز. پەنجا.
 پىنجەم: شتىكە كە لە پاىەى پىنجدا پى.
 پىنجەمىن: پىنجەم.
 پىنجەم: پىنجەم.
 پىنجەمىن: پىنجەمىن.
 پىنجەيتار: پىنج رۆژە لە ناوەندى زستان و بەهاردا كە سالى تەواو دەپى ئەم پىنج رۆژە دەمىنيتەو. پىشيان سالىان بەدوانزە مانگ و مانگيان بە سى رۆژ داناو، بەم پىتە سالى دەكاتە سى سەد و شەست رۆژ، پىنج رۆژ دەمىنيتەو لە سالى راستەقىنە كە لەسەر هېچ مانگىك نىيە.
 پىنج يەك: لە پىنج بەش بەشتىك.
 پىنكى: د. وەنەوز.
 پىنگ: پىشخواردنەو. پونگە.
 پىنوكە: د. گىايەكى بۆنخوشە گولكى سىپى هەيە.
 پىنوواندىن: بەسەر هانىنى كارە رەهاتىك بەسەر يەكىندا لە تۆلەى كەدەو يەكى خراپىدا: فیسار كەس سوئندى درۆ (پى نوواند).
 پىنەزان: سىلە.
 پىنەزانىن: سىلەيى.
 پىواز: پىباز.
 پىوان: ئەندازەگرتنى شتىك بەگەز يا بەبست يا بەشتىكى تر بۆ دەرختنى پانى يا درىزيەكەى. پىوانەكردنى شتىك بەدەفر.
 پىوانە: پىوان. (پىوانەكردن) پىوانى شتىك بەدەفرىك.
 پى و پىل: قاچ و قول.
 پى و شوتىن: شوتىپى شتىك كە خوى لە نارادا نەپى: (پى و شوتىن) ى دزەكەم هەلگرت. برىتييه لە سۆراخكردن: كەواكەم دزراو چووم بە (پى و شوتىن) يەو، واتە بۆ سۆراخكردنى.

پى وتن: وتنى قسه يه ک به يه کيتک.

پتوور: ز. نه ستيره دى کو.

پتورچه: گيايه کى کوستانيه گه لای وه ک کاهوو وايه ولاخ ده يخوا.

پتوشک: د. پاووشک.

پتوهوون: گيرخواردنى شتیک به شتیکه وه يا له شتیکدا: به م کاره وه چاک (پتوهووم) يا نهو گه مال و دتله (پتوهوون). نیازکردنى شتیک: (پتوهم) بچم بو به غدا.

پتوهوچوون: روین به دهم شتیکه وه: بوو به هه را منیش (پتوهووم). چوونى شتیک به شتیکه وه.

پتوه دان: گه ستنى مار و چه قاندنى جزوودار جزووه کهى به گیانداردا. جووتکردنى ده رگا و په نجه ره. ناندان به تهنور و ساجه وه بو برژاندنى.

پتوهویشتن: هه لوه شان يا درانى شوتنیک که که میک له خویدا هه لوه شابی يا درابی: که واکه ت بدروورده با له وه زیاتر (پتوهه روا). چوونى گیاندار به دهم شتیکه وه.

پتوهوکردن: ویتلکردن.

پتوهوژهن: د. تیهوژهندن.

پتوهوکردن: کردنى شتیک به شتیکدا. بریتیه به له دووچارکردنى يه کيتک به چورمیتکه وه: چاک فیسار که ست (پتوهوکرد).

پتوون: د. پتوهند.

پتوهو نان: نووساندنى شتیک به شتیکه وه.

پتوهند: ئاسنیکى زنجیرداره ده کرتته پتیه به ندی و ولاخه وه.

پتوهوندکردن: په یوهوندکردن. کردنى پتوهند بو پتیه گیاندار. چووز کردنى دره ختیک له دره ختیکى تر.

پتوهویشتن: رووکردن و چوونى مهردووم به زوری بو سهر شتیک: شاییه که مهردوومى زوری (پتوهو نیشت). نیشتنى میث و مهرۆش له شتیک.

پتوهو هاتن: هاتنى مهردووم به دهم شتیکه وه: پرسه ی فیسار که س مهردوومى زوری (پتوهو هاتبوو). پت و قودووم چاکى شتیک بو که سیک: فیسار که س خانوده کهى (پتوهو هات). پتویس: د. پتویست.

پتویست: که سیکه که شتیکى پت بوئ: (پتویست) م به دراوه. شتیکه که پیت بوئ: دراو له هه موو شت (پتویست) تره. پتویستى: نامانگورى بو شتیک.

پتیهاتن: پتیه یشتن و به خوداهاتن. دانان به شتیکدا (اعتراف). پت هه لپه رین: گه یشتنى برین به يه کيتک: نه دمام برینى (پت هه لپه ریود).

پت هه لگرتن: بریتیه له خیرا روین. هه لگرتنى شتیک به يه کيتک.

پى: پىو. پووک (با). وته يه که له جياتى وته ی (بهو) به کاردینرى: وه شله ی (پى) که سه ی، واته خوژگه بهو که سه (ه).

پىک: ز. بیبيله ی چاو.

پیهه: ز. بیبهه.

پىپ: جوړه دهفرىکى خرى گه ورديه له تهخته يا له لهوح.

پیت: حهرف: فیسار که س دوو (پیت) و له تیکى خوتندوود. خیر و به ره که ت: کشتوکالى نیمسال به (پیت) ه. په نجه تووته.

پیتاک: کوکردنه وه ی شت له لایهن چهند که سیکه وه بو باربووی کردنى يه کيتک. کوکردنه وه ی دراو له لایهن چهند که سیکه وه که شتیکى پت بکرن به هه موویان بیخون. پر و پیتى ناو مال (د).

پیتدانه وه: خیردانه وه.

پیتک: په له پیتکه (د). شووردی.

پیتکخستن: د. په له پیتکه هاویشتن.

پیتوکه: د. جوړه گيايه که دهکرى به گزره بو ناژال.

پیته: پووشى چه لتووک و گال. چیشتى گوشتاو.

پیته بره: کرمیکى پچکولانه يه له ناو قهفى گهنم و جوذا پهیدا ده بى گوله کهى له بندا ده قرتینى.

پیته پیته: د. ورده ورده.

پیچ: پیچ (با). بیچ (ز).

پیچان: ز. پیچان.

پیچک: گيايه کى يه ک لقى سى کووزى يه ک ریشه يیه دهکرى به که لانه. کوبه ی ساودرى بى ناو (ز).

پیچى: ز. په نجه ی دهست.

پیداروو: د. جوړه درمانيکه له نیتو و لوکه و قسل دروست دهکرى و گونجى پت پینه دهکرى.

پیر: گیاندار و دره ختى به سالاجوو. پیاوی باشى خواپه رست که به ئاموژگارى مهردووم بینیتته سهر رتیه چاکه.

پیران: له هوش خو چوون: (پیران) ی کردووه. ناوی دتیه که له سنوورى ئیران له ناودندى هه ورامان و مهريواندا.

پیرانبرده وه: هوش روین له بهر لیکدانه وه ی خهفه تیک.

پیرایى: د. به پیره وه چوون.

پیرینتک: مندالیکه که کردار و گوفتارى له گه وره بچى.

پیرخه نى: پیرخه نیله.

پیرخه نیله: شورباى ورده ساودر.

پیراندن: پر مه کردنى نه سپ و ماین.

پیرانن: پیراندن.

پیرک: نه ستیرک.

- پیره: پرمه. (پیردپیر) پرمه یی یهک له دوا یی یهک.
- پیرسوز: شتیکه وهک فانوس به لام له باتی شووشه بلووری میتو لیدراوی تی دپیتجری و مومی تیتدا داده گیرسینری.
- پیروز: شتی به پیت و فهر: جهژنت (پیروز) بی.
- پیروزانه: شتیکه یه کتیک بتداتی له کاتیکدا که کالایه کی تازه ی له بهر کردبی یا به پایه یهک گه یشتبی له پاداشی نه وه ی که پیت و تبی (پیروزی) بی.
- پیروزیایی: پیروزانه.
- پیروزه: به ردیکی شینی به نرخه ده کری به نقیم. هوما.
- پیروزی: وتنی و تاری (پیروزی بی) به یه کتیک.
- پیروک: د. پیره لۆک.
- پیره: وتهیه که به هیندی شت دهوتری له رووی سهرسورمان له و شته وه: (پیره) چه قو زور تیزه، یا (پیره) ناو زور به هیزه.
- پیره باب: پیرنتک. ناوی دتیه که له ناوچه ی شارباژیر.
- پیره زا: مندالتیکه که له کاتی پیری باوکی یا دایکیدا بووبی.
- پیرژن: پیرژن.
- پیردک: شتی چرچی کونی پیر. ژن (ز).
- پیره لۆک: داری پیری گهندهل. نه ندامتیکه له بهر زور مانه وه له ناو ناودا پیر بووبیته وه.
- پیره میت: ز. پیره میترد.
- پیره میترد: ز. پیاوی پیری به سالآچوو.
- پیره هه لۆک: ز. جالجالۆکه.
- پیرژن: ژنی پیری به سالآچوو.
- پیرژنه سهرئاسینه: دهعبایه کی پچووکه به قهه (زج) یک ده بی له ژیر خاکدا هیلانه دهکا.
- پیری: بوونی شت به پیر. پیرایی (د).
- پیزیزاک: ز. جوړه چوله که یه کی کلاو درتزه.
- پیزل: گیایه کی ناوی هه میشه یییه گه لای وهک که وهر وایه ریشه که ی دهکوتری و گهرم دهکری و له بهر مووسلدان دهنری بو میزگیران.
- پیزۆکه: زیپکه یه کی پچووکه له جهسته دهردی.
- پیزی: د. قنگ.
- پیزان: د. بیژانه وه.
- پیزگ: ز. پیشۆک.
- پیس: شتیکه که پاک نه بی.
- پیسار: د. خوتنی هیزی ژن.
- پیسایی: گووی ناده میزاد.
- پیسبوون: بوونی شت به پیس. تیکچوونی هیلکه.
- پیس پیسۆک: په سپه سه کۆله.
- پیسکردن: لابرندی پاکیی شتیک. هه لنه هینانی هیلکه و بۆگه نکرندی.
- پیسکه: رژی دی چرووک.
- پیسکه یی: رژی دی و چرووکی.
- پیسۆ: ز. بۆسۆ.
- پیسۆز: د. پیرسۆز.
- پیسسی: پیسایی.
- پیشان: پوخته بوونی هیندی شت له ژیر ناگردا. تهنگبوونی هه ناسه ی گیاندار له ژیر قورساییه کدا.
- پیشانان: بهرچاوخستنی شتیک بو گیانداریک.
- پیشانان: پوخته کردنی شت له ژیر ناگردا.
- پیشانگا: شوتن رانواندنی شت بو ته ماشا کردنی (معرض).
- پیشانن: پرماندنی و لاخ (د). پیشانان.
- پیشاو: شتیکه له ژیر ناگردا پوخته بووبی.
- پیشخواردنه وه: خهفەت په چینه دل به دهست شتیکه وه و دهسه لات نه بوون بو دهربرینی.
- پیشکان: بیلکه کان.
- پیشکردن: پیشخواردنه وه.
- پیشن: د. که سیکه که هه میشه پیش بخواته وه.
- پیشۆک: گیایه کی به هاری سه لکداره دهخوری.
- پیشه: کاری پی بژیو (صنعت). کرده وه و ره وشت: تا له سهر نه م (پیشه) یه بیت سهر ناکه ویت.
- پیشه گهر: که سیکه کاری و بزانی که پتی بژی.
- پیشه وهر: پیشه گهر.
- پیشیاگ: پیشاو.
- پیشیان: پیشان.
- پیف: ل. شتی پووتی پف هه لدراو.
- پیفک: پووشوو.
- پیفۆک: بیشۆک.
- پیفوو: پووشوو.
- پیفیاگ: شتی ناوساو.
- پیفیان: ناوسان.
- پیفی: پیفوو.
- پیقاز: ز. پیاز.
- پیقۆک: ز. بیشۆک.
- پیک: چه کوشیکی قورسی ئاسینه به ردی پی ده شکینری.
- لاسکی گهنم و جو و نهو گیایانه ی که لاسکدارن. فیه نه.
- پیکه: قامیشیکی باریکی پته وه چیغی لی دروست دهکری.
- پیکه بره: پیته بره.
- پیل: په لی گیاندار.
- پیلاف: با. پلاو.
- پیلان: فیل.

پینه کردن: گرتنی پینه به سهر شتی دراودا. بریتییه له
به سهر گرتنه وهی وتاریک به لادانی به جورکی تر: فیسار
که س له قسه که ی نه ریمان دلگیر بوو به لام باش بوو نه میش
زوو (پینه) ی کرد.

پینه و پهړۆ: پینه کردنی کالای دراو به پارچه ی کۆن.
پیو: چهورییه که له بهز و ناوسکی گیاندار بگیری.
پیوار: د. پاشمله.
پیواز: پیاز.
پیوه: پووشوو.
پییه: ل. پیو.
پیتین: لای خوارووی شت.

پیلان باز: فیتل باز.

پیلان بازی: فیتل بازی.

پیلانگیری: که سیکه که پیلان باش بگیری.

پیلک: پوسته چی (با). په نجه.

پیم: پیو.

پینوک: وه نه وز.

پینه: پارچه یه که بدری له شتی دراو. که په ک (با).

پینه پهړۆ: پینه و پهړۆ.

پینه چی: که سیکه که هر پیلانو پینه بکا.

پینه دۆز: پینه چی.

پینه ساز: پینه چی.

پینه ک: پینوک.

ت: (ضمیر) ی تاکی قسه له گه لکراو (مفردی مخاطب): کالاکه
(ت)، بۆ نه هاتی (ت)؟

تا: بۆ دواایی شتیکه که خاوه نی برانه وه بی: (تا) کرماشان
چووم واته دواایی رۆینم کرماشان بوو. هۆیه تی شتیك بۆ
شتیک ده گه یه نی: زمانت شیرین بی (تا) خوشه ویست بیت،
واته زمان شیرینیت مایه ی خوشه ویستییه لای مه ردووم. بۆ
به ستنه وه ی شتیکه به شتیکه وه (شرط): به خیتوت ده کم
(تا) بخوینیت، واته به خیتوکردنت به ستراره به خویندنته وه.
بۆ به ستنه وه ی شتیکه به کاتیکه وه: (تا) له جیهاندا بیت
خواردن و خواردنه و دت ده وی. هاتوو به مه عنا (بۆ نه مه ی):
هه سته (تا) ده رچین، واته بۆ نه مه ی ده ریا زین. گه رمییه که
له نه خوشییه وه پهیدا ده بی له نه دامی گیانداردا. لایه ک له
باریک. هه ودا و تال: (تا) یه کم له وه دزوه بده ری واته
تالیک. تاک (د). هاولف: نه مه هاو (تا) ی نه وه یه (د).

تا: با. لقی درهخت.

تابار: تاقه تایه که بخرته سه ر پشتی و لاخ.

تابان: درهخشان.

تابگه: شۆنیککی تایه تییه له گوێ پرووبار و ده ریا که که له ک یا
که شتی تییدا بوه سی.

تابه ره گلگل: شتیکی گردی ته نکي لووسه مندالان له سه ر شان
تلۆری ده که نه وه.

تاپر: تفهنگی راو.

تاپۆ: تارمایی شت. جوړه قه باله یه کی ده وله تییه ده ری
به خاوه ن زه وی و خانووبه ره.

تاپوو: د. تاپۆ.

تات: نافره تیکه که ئیسقان یا پارچه گوشت له بهر زییدا بی.
ته له به ری پانی درێژ. شاخ و کیتی سخته. عه ره بی: من
زبانی (تات) نازانم.

تاتا: ل. مام.

تاتک: خوشکی گه وه.

تاتۆ: ه. باوک.

تاته: تاتۆ (ه). خوشکی گه وه.

تاته به رد: به ری ته نکي پانی گه وه.

تاته شوړ: ته خته یه کی پانی درێژی پیچکه داره مردووی له سه ر
ده شوړی.

تاتی: لبادی راخستن. سه ر و بۆر و ژیر و زده (د). تاته (د).

تاج: کلاویکی تایه تییه پاشایان ده یکه نه سه ریان. شتیکه له
وینه ی تاجیککی چکۆله هیندی گه وه ری سه ریا ز دیدروون
به سه ر شانیاندا.

تاج خورووس: جوړه ترییه کی سووری دهنک خوار و خپچه له
پۆینه ی که له شیر ده چی. جوړه گولیککی سووره وه ک پۆینه ی
که له شیر پتی ده لێن گوله قه یفه.

تاجی: تانجی.

تاخورک: ز. جوړه عه ره بانه یه کی قۆقزی بی پیچکه یه به سه ر
به فردا راده کیشری.

تاخه: باقه یه ک له گه لای تووتن و شتی تر.

تار: شتیکه وه ک که مانچه لی ده ری و ده نگیککی خوشی
لیوه دی. نان. تاریک. پینجه ی تار. تالیک له ده زوو.

گیانداریکه که ته ره بوو بی. (تاریوون) ته ره بوون. (تارکردن)
ته ره کردن. که مه ی ده ف و شتی تر (ز).

تارا: شتیکی ناویشمی ناودامانی جوانه ده ری به سه ر بووکدا
له کاتی گواسته وهیدا بۆ مالی زاوا.

تاراج: تالان.

تارانن: ته رانن.

تارانن: د. ته رانن.

تارانی: جوړه دراویکی زیوینی ئیرانییه.

تارچی: ز. که سیکه که شتی که به ش بکا. تارژهن.

تارژهن: که سیکه که تار باش لی بدا.

تاساندن: ددست نانه بهرین و هه ناسه برینی گیاندار به جوریک که
 بخنکی یا نیوه خنکاو بی.
 تاسانن: تاساندن.
 تاساو: گیانداریکه که تاسابی.
 تاس بردنه‌وه: واق ویرمانیکه دی به سهر مهردوومدا له کاتی
 بیستن یا بینینی شتیکه سیردا.
 تاس به سهر داهاتن: تاس بردنه‌وه.
 تاسکردن: تاسان.
 تاسکللو: جوړه کلایکی پۆلایینه له جهنگدا ددکرته سهر.
 تاسکه باب: ددفریکه تاسکه بابی تیدا لی ددتری. تاسکه بابی.
 تاسکه بابی: جوړه چیشتیکی له گوشت و ئاو و پیاز و بهارات
 دروست ددکری.
 تاسکه چهله: ه. سیسارکه که چهله.
 تاسکه واو: تاسکه باب.
 تاسنای: ه. تاساندن.
 تاسوخ: تاسوق.
 تاسوق: خواردده مه نییه کی نایابه که کم ددست بکه وی.
 تاسولکه: تاسی پچکوله.
 تاسه: بیر و ئاردزووی شت. تاسه کردن: ئاردزووکردنی شتیک.
 تاسه خوار: که سیکه که تاسه و ئاردزووی یه کیک بکا.
 تاسه مه‌ند: تاسه خوار.
 تاسه وی: بهرچنه ی گه وردی تری.
 تاسین: تاسان.
 تاش: بهردی گه ورده.
 تاشتی: ز. خواردنی نیوه‌رو.
 تاشین: ریک‌خستن و لووسکردنی شتیک به تیغ. (تاشراو)
 شتیکه که به تیغ لووس کرابی.
 تاف: ناویکی زورد که به خور برژیته شوتیکه‌وه: کاریزه که
 (تاف) یک ناوی پیدادی. (تافه تاف) رۆینی ناوی زور
 به گور. ناوه‌راستی جوانی: له (تاف) ی جوانیمدا کۆلم
 نه‌ددا. توف (د).
 تافال: ل. گوئیسوانه.
 تافاو: تافه ناوی زور.
 تافته: جوړه چنراویکی ئاوریشمی جوانه.
 تاف: با. تیشکی رۆژ.
 تافگه: جیگایه کی به رزه که ناویکی زوری به خوری لی بیته
 خواردوه.
 تافه: د. دهنگی ئاو و با.
 تاف: ز. مانگ. رۆژ.
 تاقل: ده‌ستبه جی.

تارکردن: ته‌ره کردن.
 تارکرن: ز. به‌شکردن.
 تارگان: ز. جوړه گه‌فتیکی خراپه.
 تارم: خهرمانی هه‌ل‌دراوه دواي کوتاندنی رووه با بۆ شه‌نکردنی.
 به‌ره‌ه‌یوان. جه‌له‌ب (د).
 تارمایی: قه‌باره و تاریکایی شت.
 تارمه: تارم.
 تارومار: پهرش و بلاو. (تاروماریوون) پهرش و بلاو بوونی شت.
 (تارومارکردن) بلاوه پیکردن.
 تارباگ: د. گیانداریکه که تار بوویی.
 تاری: با. تاریک.
 تاریک: شوتیکه که رووناک نه‌بی.
 تاریکایی: تاریکی.
 تاریک داهاتن: په‌یدابوونی تاریکی له رۆژئاوا به‌دواوه.
 تاریک و روون: تاریکی دواي شه‌و که له‌گه‌ل رووناکیی به‌یاندا
 تیکه‌ل ده‌بی، یا رووناکیی دواي رۆژ که له‌گه‌ل تاریکی
 نیواره‌دا تیکه‌ل ده‌بی.
 تاریک و روونه: تاریک و روون.
 تاریک و لیل: تاریک و روون.
 تاریک و نووته‌ک: شوتنی زور تاریک.
 تاریکه: تاریکایی.
 تاریکه‌شه‌و: شه‌وی زور تاریک.
 تاریکی: نه‌بوونی رووناکی. شوتنی تاریک: وهره‌ئه‌م
 (تاریکی) یه.
 تازه: شتی نوی. شتی جوان که ئاده‌میزاد نه‌بی (با).
 تازه‌هرین: بریتییه له یه‌کیک که تازه مردوویه کی مردبی.
 تازه به‌تازه: خواردده مه‌نییه که له‌گه‌ل پیکه‌یشتنی بخوری: میوه
 (تازه به‌تازه) خوچه.
 تازه‌پیاکه‌وتوو: بریتییه له که‌سیک که له پاش هه‌ژاری
 ده‌وله‌مه‌ند بوویی.
 تازه‌قه‌للا: شتی تازه‌داهاتوو.
 تازه‌کردنه‌وه: نو‌یکردنه‌وه ی شتی کۆن.
 تازه‌گی: شتی تازه ی نوی.
 تازی: ز. رووت و قوت.
 تازی: تازه (ز). عه‌ره‌بی.
 تازیله: برۆیش.
 تاژانگ: ز. قامچی.
 تاژی: تانجی.
 تاس: جوړه جامیکی دهم والی ته‌نکه.
 تاسان: هه‌ناسه لی برانی گیاندار به‌جوریک که بخنکی یا نیوه
 خنکاو بی.

تاقی: ز. تاوه بارانیک.
 تاق: تاک. که له بهرینکی تاییه تییه له دیوار دهیترتیه وه بو شت
 تیدادانان. سهر په نجه ره و دهرگا و پردی به که وانه یی
 هینراوه. به شتیک له بیست و چوار به شی ئاو، هه موو ئاویتک
 به بیست و چوار به ش دهرمیردری هه موو به شتیکى ناو دهری
 به (تاق) تیک: له بیست و چوار (تاق) دی ئه م کارتزه هه شت
 (تاق) م هیه. ریتی نیوه رۆژتیک: لیتره وه تا چه مچه مال رۆژ و
 (تاق) تیکه. پیستی مهر و بزن.
 تاقانه: مندالتیکه که برا و خوشکی نه بی.
 تاقچه: تاقی چکوله.
 تاقا تکه ره: بالنده یه کی شه و بیداره به شه و ههر ده لی: (تاق).
 تاقم: دهسته یه که له شتیک.
 تاقمان له جووت: جوړه یاریه که یه کییک چهند شتیک ده خاته
 ده ستیه وه و به هاوړتیکه ی ده لی: (تاقمان له جووت)،
 نه ویش نه گهر وتی تاق یا جووت و به تاق دهرچوو یا به جووت
 نه وى ناو مشتی ده باته وه، نه گهر وادرنه چوو نه و به قه د
 نه وى ناو مشتی ده دۆرینی.
 تاقمانه جفت: د. تاقمان له جووت.
 تاق و لوق: چهند شتیکه له پال یه کدا بن و نارپک وه ستابن:
 برژانگی (تاق و لوق) وه ستاوه، یا رایه لی جاجمه که تاق و
 لوق که وتووه. تاک و تووک.
 تاقه: جوړه پارچه یه کی جوانی به نرخه له ئاورشم و سورمه
 دروست ده کری.
 تاقه ت: هیز و ته وانا.
 تاقه تچوون: بی تاقه تچوون له شتیک.
 تاقه تکردن: حه وانه ودى گیاندار: میوانه کان (تاقه ت که).
 دامه زرانندی شتومه که به ریکویتیکی له شوتنی خوی.
 تاقه تگرتن: نارامگرتن.
 تاقه و لوقه: تاق و لوق.
 تاقیکردنه وه: به راوردکردنی شتیک.
 تاک: شتیکه که دوو دمیکی نه بی.
 تاکانه وه: د. ته کاندنه وه و جیا کردنه وه.
 تاکانه: د. تاقانه.
 تاکبونه وه: جوپبونه ودى گیانداریک له کومه لیک.
 تاکتاک که ره: تاقا تکه ره.
 تاکمان له جووت: تاقمان له جووت.
 تاک و تووک: یه که یه که ی پراگه نده له هه موو شتیک:
 تووتنه که م (تاک و تووک) سهوز بووه، واته چله چله.
 تاک و ته را: تاک و تووک.
 تاک و لوق: تهک و لوق.
 تاکه: تارانى.

تاکه و تاک: جووته پیتلاو یا گوره و بیه که که له یه که نه دازدها
 نه بن، بهم رهنگه تاکتیکان گه و ره و نه وى تریان پچووک بی.
 جووته پیتلاو تیکه راست و چه پ له پتی کرابی.
 تاکه و لوقه: تاقه و لوقه.
 تال: شتیکه تامی وهک تامی تالیشاری وایی. جهوت یا
 مازووی کوتراوه که مهشکه ی پتی خوش ده کری. هه و دای
 ده زوو. شه و یا رۆژتیکى هه ورله سهری به بار. شتی سارد و
 سه رما: نه مشه و شه و تیکى (تال) ه. پارچه یه که گوشتی ره شه
 و له ناوه ندی سی و جگه ردا. گیاندارى رهشکه له:
 (حه مه تال). تووره.
 تالان: شتومه کییک به زور و سته م له مه ردووم بسینری.
 (تالانکردن) مالی مه ردووم به زور و سته م.
 تالان و برۆ: ناخوران و بخوران و تالانکردنی ئه م و نه و.
 تالانه: د. باخچه.
 تالانى: مالییکه که به تالان برابی.
 تالاو: بریتیه له جه خار و خه فته: نه گهر نه خوینیت (تالاو)
 ده که م به ده مته دا.
 تالای: تالاو.
 تالبوون: بریتیه له تووړه بوون و گرژبوون.
 تالغ: سنوور.
 تالدان: کردنی جهوت و مازووی کوتراو به مهشکه وه.
 تالشاری: د. تالیشاری.
 تالگ: د. تالیشک.
 تالگه: د. تالک.
 تالوو: گیایه کی گه و ردى گه لا پانی تووکنه بنکیکی توی توبی
 هیه.
 تالوکه: په له پهل و ده ستور دکردن. (تالوکه کردن) په له پهل لکردن.
 تاله: گیاندارى رهشی دیز. مه ری لهش سپیی ده موچاو بۆر.
 تالوو.
 تاله که: د. مرور.
 تاله وه که ردى خوشه وه که ره: بریتیه له که سیک ده مینک که یف
 خوشت بکا و ده مینکیش دلته نگ.
 تالیشاری: دهرمانیکی زهر دباوی زور تاله.
 تالیشک: گیایه کی تالی گه لا پانی دریزکوله ی به هاریه دهری
 به که و.
 تالینتوس: گیایه که له تالیشک ده چی.
 تالی: بوونی شت به تال.
 تالیش: تالیشک.
 تام: چوینتیکى خوش یا ناخوشه له خواردن یا خواردنه وى شت
 پهیدا ده بی له ده مده. رۆنیکه که بکریته چیسته وه: نه م
 چیسته (تام) ی که م تی کراوه.

تامازرۆ: د. تامەزرۆ.
 تامان: تەیمان.
 تامدان: ز. ئالدووژکردن بە زێر.
 تامژاندن: ز. فێرکردنی مندالی شیرەخۆرە بەخواردن.
 تامژین: ز. تازە دەستپێکردنی مندالی شیرەخۆرە بەخواردن.
 تامسار: ز. خواردن و خواردنەوهی شتی ناخۆش.
 تام و بۆ: بۆن و بەرامە.
 تامەتیتک: ز. خواردنەمەنبی خۆش.
 تامەزرۆ: کەسێکە کە زۆر ئارەزووی خواردنی شتیک بکا لەبەر ئەمەي کە دەمی بێ نەبخواردبێ.
 تامی تامیدان: خواردنی شتیکێ خۆش لەبەرچاوی یەکیک بۆ ئەوهی حەزی لێ بکا و بەشی نەدەیت.
 تامیسک: زیپکە یە کە لە دەم و لێوی مەردووم پەیدا دەبێ.
 تامیسک: تامیسک.
 تان: با. تەیمان.
 تان: رایەلی شتی تەنراو. چەند دارێکە وەک پەنجەرە لە ناوەراستی ژووردا دادەنری بۆ ئەوهی کە بیکا بەدوو بەش (ز).
 تانج: تاج.
 تانجۆکە: مووی ناوچەوانی کچی پچکۆلە کە بەهۆنریتەوه و بەسەر یەوه بیهسترتەوه بۆ ئەوهی کە نەچیتە ناو چاوی.
 تانجی: جۆرە سەگێکی باریکی تیزڕەوی راوییه.
 تانجیی پیغەمەرانه: جۆرە کوللە یەکی لۆقنی باریکی بێ زیانە.
 تانجییەوان: کەسێکە کە هەر خزمەتی تانجی بکا.
 تانشین: د. خلتە یە کە بکەوێتە بن ناو.
 تانویۆ: بریتییه لە بنەچه و رەگەز: (تانویۆ)یان دەناسم.
 تانویۆ ئاوریشم: بریتییه لە کەسێک کە لەلایەن باوکیشی و دایکیشی یەوه رەسەن بێ.
 تانوت: توانج.
 تانە: پەلە یەکی سپییه دەکەوێتە سەر بییلهی چا و تاریکی دەکا. تەشەر.
 تاو: بارانیکی لێزمە ی کەم. هەودایەک لە بەن و دەزوو و شتی تر. دەمێکی کەم: (تاو) یک دانیشە.
 تاو تاو: دەم دەم. غارکردنی و لاخ و خیرا رۆینی مەردووم: بە (تاو) هات. هەتاو. ترس و بیم: لە (تاو) تۆ نازانم چی بکەم. تاي نەخۆشی (د).
 تاوا: ل. تاوه.
 تاوان: گوناح: بێ (تاوان) کوژرا. تواندەوه: (ه). پاداش (د).
 تاواندان: د. بژاردنی شتیک. پاداش دانەوه.
 تاواندن: تواندەوه.

تاواندەوه: تواندەوه.
 تاواندەر: د. کەسێکە کە شتیک بپژیری.
 تاوانن: د. تواندەوه.
 تاوتوکردن: سەنگ و سووککردنی دوو دەفر کە شتیکیان تێدابی بۆ ئەوهی کە بەقەد یەکیان لێ بێ.
 تاوتی: تايە کە بەهۆی ئازارێکەوه لە ئەندامدا پەیدا دەبێ: ئەمە (تاوتی) ی دوومەلە کە یە.
 تاودان: غارکردن بە و لاخ. پێچدان (د). خوڵخواردن و گەران (د). سوورکردنەوه بە ئاگر.
 تاوسان: هاوین.
 تاوسەندن: گەرمبوون و سووربوونەوهی شت.
 تاوکردن: لاسدانی یەکیک بۆ کردنی شتیک.
 تاوکیش: تەنراویکە کە ناوبەناو تاوی لێ دەرھاتبێ. (تاو کیشبوون) دەرھاتنی تاوی شتی تەنراو ناوبەناو، تاوکیشکردن: دەرھاتنی تاوی شتی تەنراو ناوبەناو.
 تاوگرتن: تاوسەندن.
 تاوڵە: تەویلهی و لاخی بەرزە. نەرد. گیای گژنیژ (د).
 تاوڵەمە: ئاگر گەشکەرەوه.
 تاوڵیھاتن: د. بێ تاقەتبوون. تا لیھاتن.
 تاو نیان: د. راوانان.
 تاووس: بالندە یەکی رەنگا ورەنگی ئیجگار جوانە کلکی وەک چەتر لێ دەکا.
 تاووش: د. تاقەت و توانایی.
 تاووک: تايله.
 تاوول: رەشمال.
 تاو: دەفرێکی پەلە شفتە و هیندی شتی تری تێدا سوور دەکرتەوه. بەردێکی پانە ئاشەوان کولیرە ئاشی پتی دەبرژینی.
 تاویار: د. تاویرێک لە برێشکە و شتی تر.
 تاویان: د. توانەوه.
 تاویانەوه: د. توانەوه.
 تاویر: تاشە بەردی زۆر گەورە. بەشێک لە قاو و قاوورمە و شتی تر کە بەنۆرە یە ک سوور بکرتەوه یا لە کەشک کە بەجاریک لە سۆنەدا بسوورپیتەوه.
 تاویلکە: تاوێ پچووک.
 تاویەتی: د. تايبەتی.
 تاوی: جۆرە دارێکە.
 تاوین: د. توانەوه.
 تاوینە: توانەوه.
 تايبەتی: شتی دانسقه.

تایله: داریکی دیمییسه گه لای وهک هه لوورژه وایه، بهریکی شیرینی پایزه ی زهردی خری هه یه وهک نوک ده خوری.
تاینچه: تایه کی پچووک.
تایه: گزره گیایه که که لهک کرابی بو زستانی ناژال. چهند مه لویه که له سهر یهک دانرا بن بو نه وهی بکرتن به خهرمان. لاستیکی پیچکه ی ئوتوموبیل و هیندی شتی تر.
تایه فی: جوړه ترییه کی سووری درتژکوله یه.
تایه ن: وتهیه که به کاردینری بو که سییک که له سهر کاریک سهر زه نشتی بکه یت و نه ویش به ره له ستت بووه ستی: من ده لیم بخوینه که چی کابرای (تایه ن) یه خهم ده گری.
تبل: با. په نجه.
تخل: د. مهردوومی که نه فتی له پیش چاو که وتوو.
تخوب: سنووریکه دوو دی یا دوو زهوی له یهک جیا بکاته وه.
تر: پیستیکه باوی ناو (اسم) یک به سهر ناویک یا به سهر چهند ناویکی تر دا ده دا له صفه تیکدا که ههردو وکیان تیدا به شدار بن: نه ریمان له کامه ران یا له هه موو براکانی زیرهک (تره). پیستیکه جیاوازی شتیک له شتیک تر ده گه یه نی: پیاده که ی (تر) م بو بانگ که. که سییکه که له قسه دا په له پهل بکا و پیدا به سهر یه کدا. تره تر: قسه کردن به په له پهل.
ترار: با. جامی ناو خوار دنه وه.
تراک: با. دهوری.
تراز: د. جوړه گیره و نه شکنجه یه که که شتی پی توند ده کری. ته رازووی به نا.
ترازان: ده رچوونی شتیک له جیتی خوی.
ترازاندن: ده رپه راندنی شتیک له شوینی خوی.
ترازاو: شتیکه که له شوینی خوی ده رچووبی.
ترازوو: شتیک کی دوو تایه شتی تری پی ده کیشری. شتیکه شووشه یه کی تن براود دلوتیک جیوه ی تیدایه به رزی و نرمی و راستی و چهوتیی دیوار و شتی تری پی ده رده که وی. چهند نه ستیره یه کی ریکی به رامبه ری یه کن له ناودندی (کو) و (گه لاویژ) دا. ناوی که لوو (برج) یک که له دوانزه که لووی ناسمان. دوو شتن که له کیشدا به رامبه ر بن. شتی تهخت و ریک: نهم شوینه یا نهم دیوار (ته رازوو) وده واته تهخت و ریکه.
ته رازووباز: که سییکه له کیشان به ته رازوودا فیل بکا.
ته رازووبازی: فیل کردن له کیشان به ته رازوودا.
ترازیان: ترازان.
تراش: ته راش.
تراشه: د. ته لاش.

تراشین: تاشین.
ترافانن: د. فراندن.
ترافیاگ: د. ترافیده.
ترافیده: گیانداریکه که تار بووبی.
ترانه: ز. قه شمهری و یاری له قسه و گفتوگودا.
تراو: شتی زور شل و پروون که به شی ناوی زور تر بی.
تری: ه. شهوی ناوه راستی زستان.
ترپ: توور. تریه. گور (ز).
تریوکه: د. شیلیم.
تریه: دهنگی که وتنه خواره وهی شتیک کی نهرمی قورس له جینگایه کی به رزه وه. تریه ترپ: تریه ی یهک له دوا ی یهک.
ترپ و هوپ: تریه تری زور.
ترت: تور. په نجه (د).
ترتروک: ز. سوورینچک.
ترتره: ز. پیای درتژی قه له و.
ترتری: با. مهردوومی تر.
ترچماق: مهردوومی زور درتژ.
ترخان: ل. ترخیته.
ترخه: تیکچوونی دهروون و ترشانی خوارده مهنی تیایدا به هو ی زور خوار دنه وه.
ترخیته: شتیک کی مزره ده گیرته وه له پرویش و شیلیم چنراو و، سه لک سه لک وشک ده کرتته وه. چیشتیکه له ترخیته ی وشک و نیسک و نوک و چه وده ندهر و گوشت دروست ده کری.
تری: بایه کی بوگه نه دیته ده ری له قنگی گیاندار به دهنگه وه.
تریاندن: بریتییه له زه بوونکردن و زیان گه یاندن به یه کییک.
تریه: ده ردیکه له هیندی سه وزایی ددا وشکی ده کا. گیایه که له ناو په موودا سهوز ده بی و چواردهوری زه بوون ده کا.
تریه پان: د. گیاندار ی ته مه لی ته وه زهل.
تریو: تریو.
تری زل: بریتییه له مهردوومی به فیز.
تریشکین: که سییکه که شکابی و ته ریق بووبیته وه. (تریشکین کردن) ته ریق کردن وهی یه کییک.
تریکه ن: گیانداریکه که زور تر به رده اته وه.
تریکه ندن: تریه رده اته وه.
تریه لی: بریتییه له مهردوومی بی نمودی هیج و پوچ.
تریلیدان: تریکه ندن. بریتییه له خو هه لکیشان.
ترین: تریکه ن. بریتییه له گیاندار ی بی کاره ی هیج و پوچ.
ترینوسقاو: چه وریه کی که مه که بکه ویتته سهر ناوی گوشتی کولاو: گوشته که نه وده نده له ره (ترینوسقاو) ی به سهرده نییه.
ترینسق: کوتره باریکه.

ترشک: ز. هه موو خوارده مه نیه کی شلی ترش.	ترو: تووړه.
ترشکه: ترشوکه.	ترو و زړ: ده عیه و دهماری بې جی.
ترش و تال: بریتیه له مەردوومی پرووگرژی مۆن.	تروکردن: دەرکردنی یه کتیک به سووکی.
ترش و تەلاش: چیشتی چه وەندەر به ترش.	تروول: ل. شیاکه.
ترش و شیرین: شتی میخوش. جوړه شەریه تیکه له دوشاو و	ترولاق: ل. تروول.
ترشی سماق دروست ده کری.	ترو ترو: فیز و دهمارکردن به سەر یه کتیکدا: چ (ترو ترو) یکتە، یا چ
ترشووک: ز. ترشوکه.	(ترو ترو) یکم به سەردا ده که یت؟
ترشوکه: گیایه کی به هاری گه لا پانی درتروکوله ی ترشه.	تروک: ز. پیاو و ژنی داوین پیس.
ترشه لووک: شتی ترشاوی ناخوش.	تروکه له کی: بریتیه له کارتیک که باش بنج و بناوانی
ترشه لووک: ترشه لووک.	نه به سترابی و له وانه بې که سەر نه گری و پرووختی.
ترشیات: جوړه ترشییه که له سرکه و سه وزدواتی چنراو	ترومهرو: بریتیه له تفهنگ و دهمانچه یه کی خراب که کهم
ده گیرته وه.	گولله ی پروا.
ترشی: له په برنجیکه ترشی تی کرابی. تامیکه وهک تامی	تروپراوی: د. چه نه بازی سازنده.
به رسیله.	تروپیتو: وته یه که به کار دینری له پرووی گالته کردن به که سیکه وه که
ترغل: ز. شله په ته.	قسه یه ک یا کارتیک بکا و جیتی خوی نه گری.
ترفال: د. تلپه ی شت.	تروپزه: د. قنگ.
ترفه: تریه.	ترین: تروکه نندن.
ترقه: هه لووژه سیکه توردیی.	ترس: چونیتیه که دی به سەر گیانداردا له کاتی بینین یا بیستنی
ترکانی: جوړه سه مایه که له گه ل جوولاندنی نه داما.	شتیکه وه که گیانی لیتی سل بکا و دلی بکه ویتته گورپه
ترکه ش: ته نیشته.	گورپ.
ترنج: نارنج، ترنجووک: جوړه نه قشیکه له قالی و شتی تر	ترسان: هاتنی ترس به سەر گیانداردا.
ده کری.	ترساندن: ترس خستنه دلی یه کتیکه وه.
ترنجان: گیروون و چه سپوونی شتیک له ناو شتیکدا.	ترسانن: ترساندن.
ترنجانندن: گیرکردنی شتیک له شتیکدا.	ترساو: گیاندارتیکه که ترسابی.
ترنجانن: ترنجانندن.	ترسناک: شتیک یا شوتیکه که مه ترسی لې بکری.
ترنجووک: جوړه گیایه کی گه لا پانه بوئی وهک نارنج وایه.	ترسنووک: گیاندارتیکه که زور بترسی.
ترنجوو: تیغی برنده.	ترسه ترس: پاریزگاری له شتیک به ترسه وه: بوچی به (ترسه ترس)
ترنجه: ز. په یژده و پیپیلکه.	دیتته ژووره وه؟
ترنجه بین: جوړه شەریه تیکي مزره وهک سکه نجه بین.	ترسیان: د. ترسان.
ترنجه مین: ترنجه بین.	ترسین: ترسینه ر.
ترنجیان: د. ترنجان.	ترسینه ر: شتیکه که مەردووم بترسینتی.
ترنگ: تراو: پله و پایه ی بهرز (د). پلټووک (د).	ترش: بهری دارتیکه به هیشوو دهیگری دهنکی وهک نیسک وایه.
ترنگه: دهنگیکه وهک دهنکی ته لی تار و عوود. (ترنگه ترنگ)	شتیکه له دهمدا تامی وهک سماق وابی. بریتیه له
ترنگه ی یهک له دوا ی یهک. (ترنگ و هوپ) ترنگه ترنگی	مهردوومی پرووگرژ.
زور. پلته قانندن (د).	ترشان: ترشبوونی شت به هوئی کوئبوون و مانه و دیه وه. وته یه که له
تروزی: خوارده مه نیه که وهک خه یار.	رووی سووکییه وه دهوتری به یه کتیک که نووستی: فیسار
تروسک: گیانداري چالاک.	کهس (ترشاه) واته په نده مووسی کردووه.
تروسکان: تروسکانه وه.	ترشاو: شتیکه له بهر کوئی ترش بووی. چیشتی مزروکه. ناوی
تروسکانندن: تروکاندنی چاو.	کان (معدن) که له خویدا ترش بې. نوستوو.
تروسكانن: تروسكانندن.	ترشته: د. ترشته.

تروسكانه وه: پرووناكيدانه وهی چرا و ناگر و بروسكه له دووره وه.
 تروسكایی: پرووناكییه کی كه م: چاوی به ناسته م (تروسكایی) دهكا.
 تروسكه: تروسكایی: بروسكه.
 تروسكیانه وه: تروسكانه وه.
 ترووشكه: د. ترشۆكه.
 تروقیان: د. ترووقه.
 ترووقانن: د. ره تاندن.
 ترووقه: د. شكان و راگردن.
 ترووكاندن: هه لبرین و دانانی پیلووی چاو. دهست به په له پیتكه داهیتانی چهك به بی فیشهك. كونکردنی هیلکه به ددنووک له لایه ن مرشكه وه بۆ دهرهیتانی جووجه له كه ی. دهرهیتانی ناوکی تۆ كووله كه و تۆ بیستان به ددان.
 ترووكایی: تروسكایی.
 ترووكه: ترووكایی.
 ترووم: د. نه ژاد و رده سن.
 تره: ز. تری.
 ترهقه: تریقه ی پیتكه نین (د). ته رهقه.
 ترهقیان: د. پیتكه نین.
 ترهك: د. درز و قلیشی شت.
 ترهكان: درزبردنی شت. بریتیه له زانی سهگ و به راز.
 ترهكاندن: قه له شاندنی شت.
 ترهکیان: ترهكان.
 ترهکین: ترهكان.
 ترهه: ه. توور.
 ترههكه: ه. خه رته له.
 ترههوه: کۆرکۆره.
 تری: بهری درهختی مێوه كه به هیشوو دهیگرئ.
 تریاک: تلیاک.
 تریاکخۆر: كه سیکه هوگری خواردنی تلیاک بووبی.
 تریاکی: كه سیکه كه زۆر تریاک بخوا.
 تریان: قوولینه.
 تریانه: سه به ته.
 تریسكه: شهوقی شووشه و گه لئ شتی تر، (تریسكه تریسك)
 تریسكه ی یهك له دوا ی یهك. (تریسك و هوپ) تریسكه
 تریسکی زۆر. مۆپوونه وه و گوئ قوتكردنه وه ی ئیستر له
 كاتیكدا كه بگاته شیوتك یا كه نده لانیك.
 تریشته: ته شوئ.
 تریشقه: بروسكه ی هه ور كه بدا له شتیك.
 تریقه: د. تریقه ی پیتكه نین.

تری: ز. تری.
 تریت: نانیکه كه گوشرابیته شتی شله وه.
 تریفه: شهوقی مانگ. (تریفه تریف) تریفه ی یهك له دوا ی یهك.
 نه خوشییه کی ناژاله سییه كه ی دهنووسی به لای ورگییه وه.
 ناوی دتییه كه له ته نیشت هه له بجه وه. جوړه دهر دیکه له
 تینویتییه وه تووشی ناژال و ولاخ ده بی پرخۆله ی رهش دهكا.
 تریفه تیکه وتن: بریتیه له زۆر تینووبوون.
 تریقه: دهنگی پیتكه نینی به رز. تریقه تریق: تریقه ی یهك له دوا ی
 یهك. (تریق و هوپ) تریقه تریقی زۆر.
 تریكاندن: قیژاندن.
 تریكه: قیژه.
 ترین: پیتیکه باوی ناویك له ناو چند ناویكدا ده دا له
 صفه تیکدا كه له هه موویاندا بی به لام له میاندا زیاتر بی:
 سه ردار زیره کترینی کورده كانه، واته نه م له هه موویان
 زیره کتره.
 تزیه: ز. ته زیج.
 تژی: زۆر. شتی پر: چاله كه تژی بوو (با). پرد (ز).
 تس: بایه کی بۆگه نه له قنگی گیاندار به بی دهنگی دیته ده ری.
 تسدانه وه: بریتیه له سه رنه كه وتنی یه کیتك له نه نجامی کاریکدا
 و دهست لئ هه لگرتنی.
 تسقل: د. جوړیکه له بهری دار مازوو.
 تسقله گورگانه: گیایه كه وهك قارچك ناوه كه ی به ته ری وهك
 سیریتژ و به وشکی وهك خه نه وایه.
 تسکه ن: كه سیکه زۆر تس بکه نی.
 تسکه نندن: تس به ردا نه وه.
 تسله گورگانه: ه. تسقله گورگانه.
 تسن: تسکه ن. بریتیه له مه ردوومی ته مه لئ ته وه زدل. ناوی
 دتییه كه له ناوچه ی كه ركووک.
 تسوئ: توئسی.
 تسهك: كه وش.
 تسی: ز. نانی بی پیتخۆر.
 تسین: تسکه نندن.
 تش: ه. ترش.
 تشاو: ه. مزروكه.
 تشت: ز. شت.
 تشرین: ناوه بۆ دوو مانگ له ناودندی نه یلوول و كانوونی
 یه كه مدا له سالی رۆژی، تشرینی یه كه م مانگی دهیه مه و
 سی و یهك رۆژه، تشرینی دووهم مانگی یازدهه مه و سی
 رۆژه.
 تشله كه ين: ه. شوربای ترشی.

تشین: ھ. لەپەترشی.
 تف: ناویکی لینجە ھەمیشە لە ژێر زبان و ناودەمدا ھەلدەقۆلێ
 تفاق: پتوستانی ناوماڵ لە نازووqe و شتی تر.
 تفاندنە ناودەم: بریتییه لە دەرسدانی یەکیک: مندالەکانی
 نەریمان ھەموو دایکیان (تفاندووێتیه دەمیانەو) واتە فیری
 ڕەوشتی خۆی کردوون.
 تفاندنە دەم یەک: بریتییه لە دوو کەس یا زیاتر کە لە قسە یەکدا
 ھەموو وەک یەک وای: دارا و دلیر دەلێتی (تفاندووێانەتە
 دەم یەک) واتە دەلێتی خەبەر یان لە یەک گێڕاوەتەو لە
 قسە کەدا.
 تفاندنەو: فرێدانی خواردنەمەنی ناو دەم لە گەل تفدا لەبەر
 شتیکی.
 تفت: تامیکە لە ناوەندی تال و ترشدا وەک تامی مازووی
 ھارپاوە، دەم تورت دەکا.
 تفتی: دانوولە: (ز). بوونی شت بە تفت.
 تفسک: با. ھەنجیرە کێویە.
 تفک: ز. سێکوچکەکی ژێر مەنجەل.
 تفکردن: ڕۆکردنی تف.
 تفکردنەو: تف فرێدانی زۆر لەبەر شتیکی ناخۆش.
 تف لێکردن: تفکردن لە یەکیک لەسەر شتیکی خراپ.
 تفرەو: ھ. شاتوو.
 تفەک: ز. تفەنگ.
 تفەنگ: چەکیکی درێژی سووکی لوولەدارە گوللە ی پێ
 دەتەقینرێ.
 تفەنگاوێژ: ماوێ ھاویشتنی گوللە یەک بە تفەنگ: لیڕەو تا
 بناری گۆژە (تفەنگاوێژیکە).
 تفەنگتەقین: تفەنگاوێژ.
 تفەنگچی: کەسێکە کە نیشان بە تفەنگ باش بپێکێ.
 تفەنگساز: کەسێکە کە تفەنگ بە دەست دروست بکا.
 تفی: ھ. توو.
 تفریک: ز. گۆژەپانە.
 تفرینەو: تفکردنەو.
 تفر: با. توو.
 تفیلک: ز. پۆر.
 تک: بریتییه لە ئەندازە یەکی کەم لە شت. دلۆپیک لە شتی
 شل.
 تکا: ڕوونان لە یەکیک بۆ شتیکی.
 تکاکار: تکاکەر.
 تکاکردن: تکا.
 تکاکەر: کەسێکە کە تکایەک بکا.

تکاندن: شتی شل کردنە ناو شتیکی بە دلۆپ.
 تکانن: تکاندن.
 تکه: دلۆپە ی ھەموو شتیکی. تکه تک: تکه ی یەک لە دوا ی
 یەک.
 تکه کردن: دلۆپە کردن.
 تگر: تەرزه.
 تگه: سابرتن. ئارەزووکردنی بزن بۆ سابرتن: بزنە کە ھاوودە
 (تگە).
 تگه گرتن: جووتگرتنی بزن لە گەل سابرتندا.
 تل: تاوێرە بەرد. پەنجە (ز).
 تل: با. ورگ.
 تل: چلێک لە سەوزایی. پیسیی شلی ئازالتی وردە. سەگی
 توولە. شتی بێ ھاوتا (د). شتی ھەلێژاردە (د).
 تلا: ل. تەلا.
 تلار: ز. تەمەل.
 تلان: د. گلان. تلخواردن.
 تلاندنەو: تلدان بە شت.
 تلانن: تلاندنەو. گلاندن (د).
 تلاننەو: تلاندنەو.
 تلانەو: تلخواردنی گیاندار لە پالەو.
 تلاوتل: تلبوونەو ی شتیکی لە لیژاییە کەو.
 تلێژتن: د. ھەلێژاردن.
 تلبوونەو: خلبوونەو ی شتیکی لە بەرزییە کەو.
 تلپ: ز. تلپە.
 تلپە: توێکڵ و گەلای شتیکی کە ناو و تامی گیرایی وەک ترێ و
 تەماتە.
 تلتای: ھ. خلبوونەو.
 تلخواردن: تلبوونەو.
 تلدان: پالنان بە شتیکی کەو بەرپەنگیک کە تل بخوا.
 تلف: د. تلفە.
 تلفار: د. تلفە.
 تلفە: د. تلپە.
 تلقە: شلقە ی مەشکە و کوندە و شتی تر. (تلقە تلق) تلقە ی
 یەک لە دوا ی یەک.
 تلک: تیلماسکیکی لە ترێ.
 تلکردنەو: تلۆرکردنەو ی شتیکی لە لیژییە کەو.
 تاوخوا: شتی زۆر سوێر.
 تلۆر: شتی گلۆریووەو.
 تلۆریوونەو: گلۆریوونەو ی شتیکی لە لیژییە کەو.
 تلۆل: ز. لیتە و قویر.

تلۆلۆك: ز. حەلوای شەكر كە بەناردی برنج كرابى.
 تلۆوخ: ز. ژنى كاۋلىيى بى شەرم. شتىكى تايىبەتايىيە سەھۆل و
 بەفرى تى دەخرى.
 تلە: د. نىلەي ئاگر. (تلەتل) نىلەنىل.
 تلىاك: شىرەي گۈلى خاشخاشە خوش دەكرى و بۆگەلى شت
 بەدەرمان دەشى.
 تلىاكخۆر: كەستىكە كە ھۆگرى خواردنى تلىاك بووبى.
 تلىاكى: كەستىكە زۆر تلىاك بخوا.
 تلىاگ: د. كەستىكە كە گلابى. شتىكە كە گلۆر بوويىتەو.
 تلىان: قوولنىيەكە لە توول دروست دەكرى. ناوى دىيەكە لە
 ناوچەي (قەلاستوكە). تلخواردن (د). گلان (د).
 تلىان: د. تلين.
 تلىانە: تلىانى قوولنىيە.
 تلىر: د. تلۆر.
 تلىران: ھ. تلۆربوونەو.
 تلىربوونەو: گلۆربوونەو.
 تلى: ز. پەنجە.
 تلىس: تلىس.
 تلىس: د. شتى تەرى خووساوە.
 تلىسان: تلىسانەو.
 تلىساندن: تلىساندەو.
 تلىسانن: تلىساندن.
 تلىساننەو: تلىساندەو.
 تلىسانەو: خووسانەو ھىندى شت بەھۆي تەربوونىيەو.
 برىتييە لە مردنى يەكتىك.
 تلىسانەو: تلىسانەو.
 تلىساو: شتى تەربووى خووساوە.
 تلىساو: تلىساو.
 تلىساو: تلىساو.
 تلىساو: تلىساو.
 تلىسانەو: د. تلىسانەو.
 تلىش: قلىش.
 تلىشان: قلىشان.
 تلىشاندن: قلىشاندن.
 تلىشانن: قلىشانن.
 تلىش بردن: تلىش تىبوونى شتىك.
 تلىشان: د. قلىشان.
 تلىلى: ز. تلىلىلى.
 تلىلىلى: ھەلەھەكلىشان لە شايدا.
 تلىن: د. ھىشتن. دووچارىوون.

تما: ز. تەمەع.
 تماشا: تەماشا. (تماشاكردن) تەماشاكردن.
 تماق: ھ. جامى ئاوخواردنەو.
 تماندن: نەواندنى شتىك: سەرى خۆي (تمانند) واتە نەواندى.
 تمەز: تومەز.
 تمەن: ناوہ بۆدە قرانى ئىرانى.
 تن: قنگ (د). توند: (تن) بەستم واتە توند بەستم.
 تناز: ز. نانكردن.
 تناور: ز. گيانلەبەر.
 تنراو: چنراو.
 تنگىلكە: كوندە و مەشكەيەكە زۆر پىكرابى لە ناو يا شتى تر.
 برىتييە لە گياندارىك لەبەر زۆرخواردن تەنگەتلىكە بووبى:
 خۆي (تنگىلكە) كردووە.
 تننە: ز. نىيە.
 تنۆك: دلۆپ.
 تنە: ز. تننە.
 تۆ: بەكەستىك دەوترى كە قسەي لەگەل بكەيت. كەرە (ز).
 توى (د). تۆو: ھىشتا خەيار (توى) نەكردووە.
 توانا: تەوانا.
 توانايى: تەوانايى.
 توانج: سەركۆنەكردن و قسە ھاويتن بۆ يەكتىك.
 توانين: تەوانايى و دەسلەت بەسەر شتىكدا.
 توايەم: پىتى پەسندكردن ھەك ئافەرىن.
 تۆپ: تەموى ئاش. شتىكى خەرى سووكە مندالان يارى پى
 دەكەن. چەكتىكى گەورەي لوولەدارە گوللەي پى دەھاويژرى.
 دارىكى درىژە سەرەكەي پەروى پىتو دەبەستن و گونجى ناوى
 پى تۆيكەشى دەكەن. پىتى تىكرابى: (تۆپ) ي جاف چوون
 بۆ كوتستان واتە ھەمويان. ئەندازەيەكى تايىبەتايىيە لە
 قوماشى قەدكراو: (تۆپ) يك فاسونم كرى.
 تۆپ ناگردان: برىتييە لە نابووتبوونى يەكتىك.
 تۆيان: د. تۆپ تۆيىن.
 تۆياندن: وتەيەكە لە پرووى سووكىيەو دەوترى بۆ كوشتنى
 گياندارىك.
 تۆيانن: تۆياندن.
 تۆيتاو: د. تۆيتۆيىن.
 تۆيتۆيىن: يارىكردن بەتۆپ.
 تۆيچى: كەستىكە كە تۆپ ناگر بدا. برىتييە لە مەردوومى ھىچ
 نەزان.
 تۆيز: دارەستىكە ھەك كوتەك بەلام نەم سەرەكەي قىر و بزمارى
 پىدا دادەكوترى.

تۆيقار: يارىي قەلە مردارى.
 تۆيقارپتن: تۆيقار.
 تۆيكەشى: تۆيدان لە گونجى ئاوى گيراو بۆ بەردانى.
 تۆيلاخ: كۆسپايى.
 تۆيلاخە: تۆيلاخ.
 تۆيەل: قور و گەچ و ھىندى شتى تر كە بە دەست خپ ھەلدارابى.
 تۆيەلە: تۆيەل.
 تۆيەلە بوون: گرمۆلە بوونى شت.
 تۆيەلە شەرى: شەرى تۆيەل.
 تۆيەوانە: پارچە پەرقىيەكى پىچراو ھى خپ ھەلداراۋە دەئاخىرىتە دەمى كوپە و گۆزە.
 تۆيىن: يارىكردن بەتۆپ.
 تۆيىگ: تۆيىو.
 تۆيىن: وتەيەكە لە باتى وتەى مردن بەكاردينى لە پرووى سووكىيەۋە بۆسەگ و بەراز و ھىندى گياندارى تر. برىتييە لە نوستان (لە پرووى سووكىيەۋە دەوترى بەيەكىك).
 تۆيىو: مردارەۋە بوو. نوستوو، (لە پرووى سووكىيەۋە دەوترى).
 توت: ز. دەنگىكە سەگى پى دەردە كرى.
 تۆت: ز. كوندەبە بوو.
 تۆتكە: ئارام و سرەوت.
 تۆتكە خواردن: تۆتكە خواردن.
 تۆتكە گرتن: تۆتكە گرتن.
 تۆتۆي: كوليرەيەكە توى توى دروست دەكرى و پياز و كاكەلە گۆزى تى دەكرى.
 تۆتيا: كل. رۆج تۆتيا. برىتييە لە شتى زۆر ورد: ئارەكە بوو بە تۆتيا واتە ۋەكو تۆتيا وردە.
 تۆخ: ھەموو جۆرە رەنگىكى تىر.
 توخس: گياندارى چەمووش.
 توخم: تۆو. نەژاد و رەسەن (د).
 توخن كەوتن: قەرەكەوتن و نزيكبوونەۋە لە شتىك.
 توخوب: با: سنوور.
 توخوت: ز. ئىزرەم لە شت.
 تور: مەردوومى تر. (تورە تور) ترەتر.
 تۆر: تۆران: (تۆر) كىرەۋە واتە تۆراۋە.
 تۆراخ: ماستىكە كرابىتە كىسەۋە و ئاۋەكەى رۆيى بى. ھىزە (د). مەشكە (د).
 تۆراغ: تۆراخى ماست.
 تۆراغان: د. تۆراغدان.
 تۆراغدان: دەفرىكە تۆراغى ماستى تى دەكرى.
 تۆران: دلگىر بوون لە شتىك و دەست لى ھەلگرتنى.

تۆراندن: دلگىر كىردنى يەكىك بەرەنگىك كە بتورى.
 تۆرانى: ز. تۆرتۆرە. سەگىكە كە تۆرا نەتەيەۋە مالى خاۋەنى.
 تۆراۋ: كەسىكە كە تۆرى كىردى.
 تۆرە: جۆرە كىسەيەكى گەۋرە تەنراۋە شتومەكى تى دەكرى.
 تورت: شتىكە لە شكانا زوو بپەرى. جۆرە تامىكە لە تفت كەمتر.
 تورتبۇونەۋە: پىر بوونەۋە شت.
 تۆرتتۆر: ز. جۆرە تىيەكى رەشى دەنك پچووكە.
 تۆرتتۆرە: ز. كەسىكە لەبەر تەمەلى ھەلنەسوورى و نان پەيا نەكا.
 تۆرتەمال: د. لاپال و ھەلدىرگە.
 تۆر: ولاخى بىزو. شتىكى چىراۋى كون كونه ماسى و پەلەۋرى پى راۋ دەكرى. كەوبار. پەردەيەكە لە چاۋىشەۋە پەيدا دەپى بەسەر چاۋدا دەكشى.
 تۆرتۆراۋىلكە: شتى زۆر تراۋ.
 تۆرتۆركاۋ: تۆرتۆراۋىلكە.
 تۆرتۆرە: تۆرتۆراۋىلكە.
 تۆرەۋان: كەسىكە بە تۆر ماسى و پەلەۋر بگرى.
 تۆرى: گياندارى خوتى.
 تورش: ترش.
 تورشىيات: ترشىيات.
 تورشىياگ: د. شتىكە كە ترشابى.
 تورشىيان: د. ترشان.
 تورشى: ترشى.
 تۆركردن: تۆران.
 تورمە: زىۋى پاكى بى خەۋش. ئاورىشم: ئەم كاغەزە يا ئەم شالە (تورمە) يە.
 تورنتە: بالندەيەكە لە واشە پچووكترە راۋى چۆلەكە و كۆتر دەكا.
 تورومتە: د. ھەلەكە سەما.
 تۆرىنۆك: كەسىكە كە زۆر بتورى.
 تۆرى: ز. چەقەل.
 تۆرىن: تۆران.
 تۆر: گەرد و وردە خۆلىكە كە لە شت بىتەۋە. شتىكى زۆر كەم: (تۆز) ئاۋم بەرى واتە كەمىك.
 تۆزال: تۆزقال.
 تۆزقال: كەمىك لە شتىك.
 تۆزكردن: برىتييە لە ئاۋاۋەنەۋە: فىسار كەس لە ھەر شوتىك بى (تۆز دەكا) يا خۆى لىرەيە و كلكى لەۋى (تۆز دەكا).
 تۆزلانە: د. تۆزال.
 تۆزلقان: تۆزقال.

تۆسى: د. تۆتسى.
تۆسقال: تۆزقال.
تۆشل: ز. تۆيكلتي دار.
تۆشه: تۆيشوو.
تۆشه به ره: تۆيشه به ره.
تۆشه دان: تۆيشوودان.
تۆف: كاتى سه رما و به فر و با.
تۆفال: د. تلپه.
تۆفل: د. تۆشل.
تۆفه: موورى ديوار: ئەم ديواره (تۆفه) يه، واته به موور كراوه.
تۆف: ز. تۆو.
تۆقاندن: ترساندن. ته قاندنى بلۆق.
تۆقانن: تۆقاندن.
تۆق كردن: ماندووبوونى مندالى ساوا له بهر زۆر گريانى.
تۆقله: شۆنننكه له ئەندام كه هەلتۆقييى.
تۆقله كردن: هەلتۆقين.
تۆقيان: د. تۆقين.
تۆقين: زۆر ترسان. ته قين.
تۆك: د. تۆيك.
تۆكل: د. تۆيكل.
تۆكمه: شتى قورسى پته و.
تۆكمه چى: كه ستيكه شتى تۆكمه دارپژيى.
تۆل: جوړه ته نراوئيكى دهستيه سهوز ده كرى و ده كرى به كالا.
كوړى لاو. سه گي كه كه تووكى كورت بى (ز). حه يف (ز).
تۆل: د. تووله.
تۆلا: ته لاشيكي نه ستورده له په نير و گه زوى داگيراو. ته لا.
تۆلاز: ز. كه ستيكه هيج شتيكى پى نه نگ نه بى.
تۆلاش: ته لاش.
تۆلاشه: د. ته لاش.
توله: ل. تۆله كه.
توله: تووله.
تۆله: پاداشى چاكه يا خراپه دانه وه. بژاردنى شتيك: له (تۆله) ي نه سپي كدا مائنيك م دا.
تۆله ك: گيانداري كه كه تووكى وهرييى. (تۆله ك كردن) هه لوهرينى تووكى گياندار.
تۆله كه: گيايه كى به هارى كه لا كرده ده كولتيرى و بوړه وانى ده خورى.
تۆم: تۆو.
تۆماتيز: ته ماته.
تۆمار: چهند كاغه زتيكى نووسراوى جوانى خه تخوشه كه به

تۆز: چەند دەنكىتكە لەناو بەرى ھەموو مێو و سەوزىيەكدا ھەر
 ھەلى بىئىژى دەروى.
 تووا: د. شتى توتىوو. توواکردن توتکردنى شت.
 توواشا: د. تەماشا.
 توواشاخانە: د. تەماشاخانە.
 تووانا: د. تەوانا، تەوانايى: (تووانا) م نىيە.
 تووانايى: د. تەوانايى.
 توواندەو: شلکردنەو ھى شت بە ئاگر.
 تووانشت: د. تەوانايى.
 تووانەو: شلپوونەو ھى شت بە ھۆى گەرمى يا تەريپەو.
 تووبرە: ل. توورەكەى سەرى و لاخ.
 تووبەرە: د. توورەكەى ھە تۆى تى دەكرى بۆ سەر زەوبوزار بۆ
 چەندن.
 تۆوبىستان: تۆوى كالك و شووتى.
 تووت: ل. توو.
 تووتاك: ز. قومى.
 تووتانن: د. دواندن و سەرنانە سەر بۆ ھىنانە قسە.
 تووترىك: جوۆرە دركىكى ھەميشە سەوزە لە گەلا و بالادا وەك
 گولەباخ و ايه بەرىكى مېخوشى خى دەگرى وەك شاتوو بەلام
 ئەم وردترە.
 تووترواسك: مەلىكە وەك چۆلەكە بەلام ئەم كلكى درىترە و زۆر
 بزىو.
 تووتك: بەچكەى سەگ. تووتى (د).
 تووتكە: تووتك. كرمىكە كەسىك كە ھاربووبى دايدەنى.
 تووتم: د. ترشى سماق.
 تووتن: گىايەكى گەلاپانى تالە دەچىنرى لە پاشا وشك دەكرى و
 بە جگەرە يا قەندە يا سەبىل يا نىرگەلە دەكىشرى.
 تووتنانە: شەكر يا دراوىكە ئاغادى لە خاوەن تووتنى دەسىنى.
 تووتنەوان: كرىكارىكە تووتن بەرھەم بىنى.
 تووتە: پەنجە پچكۆلەى دەست و پى. تووتكە سەگ. سەگ (ھ).
 گوشتىكى زىادە لەسەر پىلتوى چا و پەيدادەبى (د).
 تووتەكۆلە: ھ. تووتكە سەگ.
 تووتەلە: تووتك.
 تووتى: بالندەيەكى سەوزى سەر خرى دەندووك كەوانەيىيە بەقەد
 واشەيەك دەبى دەلىن فىرى ھىندى و تە دەبى.
 تووجى: د. بلاوكردەو. بەشكردن.
 تووچان: چارەكەيەكە تۆوكەر تۆوى تى دەكا بۆ چاندنى.
 تووچانن: د. فلىقاندەو. پانكردەو. كوتان.
 تووچن: د. شتى لينج.
 تۆوچىن: كەسىكە كە تۆو بووھىنى بەزەویدا.

توودرىك: تووترىك.
 توور: گىايەكى پايزى توونى گەلاپانە سەلكىكى گەورەى توونى
 كلكدارى ھەيە دەخورى. جەوالى پچووك (ز).
 تووراق: ز. تۆراخ.
 توورانن: فىراندن. ھەلتىزاندى و لاخ.
 تووردان: فرىدانى شتىك.
 توورىك: تووترىك، توورك.
 توورىكە: زەوى سوركارى دادى دادى.
 توورە: كەسىكە زۆر زورى بى و ھەلچى. (توورەبوون) زورىبوون
 و دلگىربوون. (توورەكردن) زورىكردن و دلگىركردن.
 توورە و تۆ: كەسىكە لە خۆيەو ھەلچى و زورى بى.
 توورەيى: بوونى مەردووم بەتوورە.
 توورك: ز. چەقل.
 توورە: ز. لقى مېو و شتى تر.
 توورەكانە: بەشىكە لە خەرمان كە دەدرى بە سەركارى ئاغادى.
 توورەكە: دەفرىكە ھەلدەدروى بۆ شت تىكردن.
 توورەكەرىژ: گردىكە لە گل كە بەكۆلى مەردووم دروست كرابى.
 تووز: درەختىكە چووز كرابى. تۆز (ز).
 تووزان: خلىسكان. چووزانەو (د).
 تووزانن: د. چووزانەو.
 تووزانەو: چووزانەو.
 تووزك: ز. گىاي توون.
 تووزكردن: پەيوەندكردى درەخت.
 تووزيان: كسپە و چووزانەو. ھەلخلىسكان.
 تووزيانەو: د. چووزانەو.
 تووژ: تووژ (د). تىژ (ز).
 تووژال: د. تووژال.
 تووژگ: تووژ (د). خەنجەر (ز).
 تووژى: د. تووجى.
 تووش: گىاندارى چەتوون. رۆژى سەرما و سۆلە. رىوبانى
 سەخت.
 تووشال: د. تووژال.
 تووشبوون: گەيشتنى دوو شت بەيەك. برىتيە لە دووچاربوون
 بەچورمىك.
 تووشك: د. تووژگ.
 تووشكردن: دووچاركردى يەكىك بەچورمىك.
 تووشىار: د. دووچار. گەيشتنى دووكەس بەيەك.
 (تووشىاربوون) دووچاربوون. بەيەكگەيشتن.
 تووفانە: د. مېشولە.
 تووك: مووى گىاندار. رەوشت و خو (با). كەيف: فىسار كەس
 بە (تووك) ھ.

تووکانن: د. ترووکاندنی هیلکه.	توونابوون: دهریه دهریوون. (تووناکردن) دهریه دهرکردن.
تووکروونی: بریتیه له بوون و دلنیا یی و بی خه فه تیی یه کیک:	تووناوتوون: توونا.
فیسار کهس زور (تووک یوون)ه.	تونچی: کهسیکه له تووندا ناگر بکا.
تووککردن: دهرهاتنی پهر له به چکه ی بالنده.	تونخانه: توونی حه مام.
تووکن: شتی تووکدار.	تووه ره شه: شاتوو.
تووکنه: تووکن. زهرینه قووته.	تووه سووره: جوړه توویه کی سووری مزره.
تووکه: د. پرووشه ی باران. تووکه تووک: پرشه کردنی باران.	توی: لویه که له شتیک: (توی) یه که بهرگم له بهردایه.
تووکه کردن: بارانی وردبارین.	تویانه: نوکلتیکه ده خرته ناو کالای بووکه وه له مالتی زاواوه
تووکه سهر: کهسیکه به سهر نانه سهری تووره بوویی.	ده نیردری.
(تووکه سهر بوون) تووره بوون و رق ههستان. تووکه سهر کردن:	تویتکه: دانیشتن و سره وتن.
تووره کردن و رق ههستاندن.	تویتکه خواردن: نارامگرتن و سره وتن.
تووکه ی سمیل هاتن: بریتیه له که یفخوشتی و بزه گرتن.	تویتکه گرتن: تویتکه خواردن.
توول: جوړه برنجوکتیکه.	تویتوی: جوړه گورانییه که دهوتری بو مانگا له کاتی دوشینیدا.
توول: لقی باریکی تازه ی نهرمی درهخت. قه لهم (د).	شتی توی له سهر توی.
توولپر: بریتیه له کهسیک که به دیمه ن به شتیکه وه خهریک بی و	تویخ: تویتکیکی ته که به سهر هیندئ شته وه.
که چی به دل گوتی بوشتیک تر هه لختی: فیسار کهس و	تویژ: چهورییه کی ته که ده که ویته سهر ماست و شیر به هو ی
فیسار کهس قسه یان ده کرد من خو م لی کردن به (توولپر).	کولاندنیانه وه. قه تماغه یه که ده که ویته سهر برین و هیندئ
توولکیش: راکیشانی توولی میو به سهر زه ویدا و داپوشینی له	شتی تر.
هیندئ لاوه به گل تا له و جیگایانه وه ره گ دابکوتی و پرو ی،	تویژال: تویژ ته نک.
نینجا ناوه نده کانی بی ری تاکو ههریه که بی به میویتیکی	تویژگرتن: په یدا بوونی تویژ له سهر هیندئ شت. گرتنه وه ی تویژ
سهر به خو.	شت.
تووله: جوړه سه گیتی پچووکه.	تویسوو: تویسی.
تووله زهره: تووله زهره.	تویسی: گیایه کی درکاوییه لا قه ده که ی بریندار ده کری تا جهوی
تووله زهره: گیایه کی هاوینییه به ریکی سووری وردی مزری	ده ریدا.
ناسکی هه یه.	تویشوو: خوارده مه نییه که که ره فته نیی له گه ل خویدا بیبا بو
تووله که: مهردوومی گه نجی تازه پیگه یشتوو. گیاندارتکه که	ریگا.
تووک ی ودری بی.	تویشووبه ره: تویشوودان.
تووله که: رتوییه که تووک ی ودری بی. (تووله کبوون) وهرینی تووک ی	تویشوودان: شتیکه که تویشووی تی ده خری.
رتوی. (تووله ککردن) تووله کبوون.	تویشووکردن: دروستکردنی تویشوو. نانخواردنی به یانی.
تووله مار: ماری باریکی پچووک.	تویشه به ره: تویشوودان.
توولی سهوز: گیایه کی لق لقه به ریک ده گری وه ک گویژ به لام نه م	تویک: تویخ.
درتژکوله یه.	تویکردن: تویژال تویژالکردنی گوشت بو برژاندنی.
توولینه: قوولینه یه که که له تولی باریک دروست کرابی.	تویکل: پیستیکه به سهر دار و درهخت و میوه و هیندئ شتی
تووم: د. توو.	تره وه.
تووماته: د. ته ماته.	تویل: د. ته ویل.
توومه: د. توومه.	تویلاش: ته لاش.
توومه دان: د. توومه دانه.	تویلبه ن: د. دهر وکه یه که ژنان ده بیه ستن به ناوچه وانیانه وه.
توومه دانه: د. توومه دان.	تویری: ز. چه قه ل.
توون: شوتنی ناگرکردنی حه مام. شتی که سکوون.	تویل: ناوچه وان.
توونا: گیاندار ی دهریه دهر.	ته: ز. تو.

ته‌با: که‌سی‌که که له‌گه‌لتدا رێک بێ: فیسار که‌س له‌گه‌لتدا (ته‌با) یه.

ته‌باخچه: ز. سینی فنجانی قاوه.

ته‌باره: که‌له‌کێک یا نیشانه‌یه‌که له ناوه‌ندی دوو شوتندا بکری بۆ جیا‌کردنه‌وه‌یان له یه‌کتری. ده‌غلێکه که هیشتا به‌پتوه‌بێ و دروینه نه‌کرا‌بێ. قه‌باره.

ته‌بانه: ز. بان‌گردین.

ته‌بر: ل. ته‌ور.

ته‌بوور: ز. شه‌ن.

ته‌به‌تور: ز. خانووی جال‌جال‌تۆکه.

ته‌به‌رزین: ته‌ورزین.

ته‌به‌ش: ز. جوړه مه‌رێکه.

ته‌به‌ق: ده‌ردێکه وه‌ک (شه‌لکه) تووشی ره‌شه‌ولاخ ده‌بێ و ژیر سمی بریندار ده‌کا.

ته‌به‌قه: ته‌به‌ق.

ته‌به‌قه‌ترانه: شتی‌که ده‌ستێری له یه‌کێک که له‌ناو مه‌ردوومدا تری لی به‌ربووبیتته‌وه.

ته‌به‌ک: له‌نگه‌ری.

ته‌به‌لیه: ل. جوړه پشتینه‌یه‌که پتی سه‌ر ده‌که‌ون به‌دارخورمادا.

ته‌به‌نه: سوورژنی کلاش چنن.

ته‌پ: پیسی ناده‌می یا ره‌شه‌ولاخ که پان بووبیتته‌وه. فروفیل (ز). فێ (با). ته‌پۆلکه و گرد (د). کۆمه‌له‌یه‌ک له شت.

ته‌پارک: ز. قور و شیاکه‌یه‌که تیکه‌ل کرابێ و ده‌می کوورده‌ی هه‌نگی پی سواغ درا‌بێ.

ته‌پاله: شیاکه‌ی وشکه‌وه‌بوو.

ته‌پان: گرێ‌هه‌ی ده‌رگا. خوانکه‌ی ناش. گه‌لا کوتک (ز).

ته‌پاندن: قوپاندنی بان و هه‌موو شتی‌که که ژیری بۆش بێ. ناخنن و پرکردنی شت: له‌کاتی خواردندا زۆری تی (مه‌ته‌پینه).

ته‌پانن: ته‌پاندن.

ته‌پاوتل: تلدان به‌پالکه‌وتنه‌وه.

ته‌په: جوړه ده‌نگێکه وه‌ک ده‌نگی پتی ولاخ و زه‌لام.

ته‌پته‌پان: د. ته‌په‌ته‌پکردن.

ته‌پته‌په: نه‌سپه ناسینی‌که که به‌ناگر ده‌روا و ته‌په‌ته‌پی لی دی.

ته‌پخ: شوتینی‌که که رووخا‌بێ و ته‌خت بووبێ. (ته‌پخ‌بوون)

رووخان و ته‌خت‌بوون. (ته‌بخ‌کردن) رووخاندن.

ته‌پدان: د. خرکردنه‌وه و کۆمه‌لکردنی شت. ته‌پدانه‌سه‌ر.

ته‌پدانه‌سه‌ر: هه‌لمه‌ت برده‌سه‌ر شتی‌که و داگیرکردنی.

ته‌پره‌ش: ز. فیل‌باز.

ته‌پس: د. ته‌پین.

ته‌پشوو: تیشوو.

ته‌پک: ز. ته‌پکه.

ته‌پکردن: ز. خۆ‌مت‌کردن له ترسی شتی‌که.

ته‌پکه: گه‌میه یا به‌ردێکه له‌سه‌ر چالێک به‌چیلکه‌یه‌ک به‌ناسته‌م راده‌گیری بۆ نه‌وه‌ی نه‌گه‌ر بالنده‌یه‌ک به‌چیتته‌ ناویه‌وه ته‌پکه‌که به‌سه‌ری‌دا بکه‌وی و بیگری. ته‌پاله. ته‌پۆلکه‌ی پچووک.

ته‌پل: نه‌قشی سه‌ر په‌نجه‌ی ده‌ست که له‌سه‌ر کاغه‌ز ده‌گیری.

ته‌پل: چه‌رمی‌کی خاوه ده‌گیری به‌ده‌می ده‌فری‌کی قوولدا بۆ نه‌مه‌ی که به‌دار لیتی بدن و ده‌نگی لیوه‌ بێ.

ته‌پلژدن: که‌سی‌که که ته‌پل باش لی‌دا.

ته‌پلک: ز. ته‌پل.

ته‌پلۆس: مه‌ردوومی ته‌مه‌لی کارلی نه‌هاتوو.

ته‌پله: جوړه کلاوی‌کی قوولی یه‌ک پارچه‌یه له خوری یا مه‌رده‌ز یا کورک یا به‌رگن دروست ده‌کری. ته‌پکه (د). ته‌پله‌کی جگه‌ره.

ته‌پله: که‌لاره.

ته‌پله‌سه‌ر: ته‌وقه‌سه‌ری هه‌موو شتی‌که.

ته‌پله‌قوو: داری‌کی کیتییه له به‌لالووک ده‌چی.

ته‌پله‌قوو: ته‌پله‌قوو.

ته‌پله‌ک: سه‌ره داری‌کی درێژ‌کۆله‌یه ده‌خریتته سه‌ر کۆله‌که و نیرگه‌ی له‌سه‌ر داده‌نری. پارچه‌یه‌کی گرده له ناوه‌راستی کلاودا. می‌زی‌کی پچکۆله‌ی به‌رزه له‌به‌رده‌می کورسی دانیش‌تندا داده‌نری بۆ جگه‌ره و چایی له‌سه‌ر دانانی. ده‌فری‌کی پچکۆله‌یه جگه‌رده‌ی داگیرساوی له‌سه‌ر داده‌نری. خانوویه‌که سه‌ریان‌که‌ی گله‌بان نه‌کرا‌بێ به‌لکو هه‌ر زه‌لی له‌سه‌ر دانرا‌بێ به‌ده‌نگی‌کی وا که ناو برپژی.

ته‌پۆ: جوړه می‌شووله‌یه‌کی گه‌ورده‌یه.

ته‌پ و تل: ته‌پاوتل.

ته‌پ و تۆز: تۆز و گه‌ردی زۆر.

ته‌پوخ: د. مه‌ردوومی سه‌رده‌نگری.

ته‌پ و کۆ: که‌وتن و هه‌ستانه‌وه: فیسار که‌س به‌شه‌وه‌هه‌ر (ته‌پ و کۆ) یه‌تی واته له‌به‌ر کزی‌ی چاوی هه‌ر ده‌که‌وی و هه‌لده‌ستیتته‌وه.

ته‌پۆکه: ته‌پۆلکه.

ته‌پۆلکه: کۆسپایی زه‌وی.

ته‌پۆله: ته‌پۆلکه.

ته‌پۆنکه: ته‌پۆلکه.

ته‌پونم: بارانی هیتواشی له‌سه‌رخۆ له‌کاتی‌که‌دا که ته‌موم‌ژ دای دابیتته سه‌ر زه‌وی.

ته‌په: ته‌پسه. (ته‌په‌ته‌پ) ته‌په‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک. (ته‌پ و هو) ته‌په‌ته‌پی زۆر. گردی پچکۆله. داری‌کی گردی لووسه به‌بنمی‌چه‌وه رایه‌لی ته‌ونی ده‌خریتته سه‌ر.

ته په تړه: بریتیه له مندالې تازه پې گرتوو که زوو زوو بکه وې.
 ته په دان: د. ته پدان.
 ته په دۆر: جوړه دارتیکې نهرمه وهک پووشوو سهرقاپې شووشه ی
 لې دروست دهکړې.
 ته په دوکله: چه رده دوکله.
 ته په کلاو: د. ته پله کی کوله که و ستوونی دوار.
 ته په لۆک: ته پاله یه که که بۆ سووتاندن پان کرابیته وه.
 ته پپان: د. ته پپان.
 ته پپن: قویانی بان و همموو شوتینیک که ژیری بوش بې له بهر
 قورسی. قویانی کاله ک و شووتی له بهر کوئی. بریتیه له
 بهناوداچوونی مهردووم له بهر پیری. لیدانی ددمار (د).
 ته تاقک: ز. نه عنا.
 ته تک: ز. ددستکیش.
 ته تله میران: کرمیکې بازله ی به هارییه دوو ریز قاجی هیه.
 ته تن: قور.
 ته ته: و ته یه که مندالې ساوا به شتی جوانی دهلې. بوکله یه که له
 هوریر یا قور دروست دهکړې و مندالان یاری پې دهکن.
 ته خته یه کی ته که گوزه و دیزه ی پې لووس دهکړې له کاتی
 دروستکردنیدا.
 ته تهر: که سیکه به ددستوبرد نامه ی مهردووم بیا بۆ خاوه نی.
 ته ته شور: د. تاته شور.
 ته ته له: پارچه ته خته یه کی لووسه نه لفویتی تیدا نووسرابیته وه بۆ
 مندال. سیبه نده (ه). روومه ت (د). پاککردنی دانه ویله
 به هه لته کاندنی به له نگره ی.
 ته ته له کردن: پاککردنی دانه ویله و به رد لې گرتنی
 به هه لته کاندنی به سینی یا به له نگره ی. هه له کردن له
 گفتوگودا. سهرکردنی گولله و پلار له نشان شکاندندا.
 ته ته له میران: ته تله میران.
 ته جه نهر: سابرن.
 ته حاته حا: باس و خواستیکه که به سهر ددمی هممووانه وه بې و
 مایه ی سهرسورمانیان بې.
 ته حت: شاخ و داخی به ردین.
 ته حح: په حح.
 ته ححا: په ححا.
 ته حر: شیوه.
 ته حرد: ز. قرچه ی نیودړو.
 ته حسین: ز. پې هه لخلیسکان.
 ته حفیل: ز. شوشتنی شتی گلاو هوت جار.
 ته حل: با. تال.
 ته حلك: ز. پیایو رده شتاله.

ته حله سیف: ز. کاله که مارانه یه که ده خورې.
 ته حلیشک: ز. ناوی تالی سویر.
 ته حلی: ز. گیایه کی تاله. تالیی همموو شتیک.
 ته حین: با. دوشاوی کونجی.
 ته خ: ز. ددنگیکه گاجووتی پې ده گتیردریته وه.
 ته خار: ته غار.
 ته خاراو: ته غاراو.
 ته خت: شتی پانی رتیکې بې گری و قورت. جوړه کورسییه که
 له سهری داده نیشن. چارپایه (ل).
 ته ختان: ته ختایی.
 ته ختانی: شوپنی ته خت له زهوی.
 ته ختایی: ته ختانی.
 ته ختبوون: رتیکوونی شوتینیک. بریتیه له نه مانی گری و قورت
 و به رهه لست له کاریکدا.
 ته ختره وان: د. ته خته رده وان.
 ته ختکردن: رتیکخستنی شوتینیک. بریتیه له به زده ویدا دانی
 یه کیک.
 ته خته: دارتیکې پانی ته کی داهینراوه. پارچه ی دوار و جاجم و
 پوپه شمین و بهر مال و مهوج که له یه ک ددری: جاجمه که یا
 ددواره که چوار (ته خته) یه.
 ته خته بهن: ته خته بهند.
 ته خته بهند: جوړه کورسییه کی گه وره ی به رزه لیک ددری و خیزان
 له سهری ددنی.
 ته خته پوش: شوپنیکه که به ته له بهرد داپوشرابی. فهرشکردنی
 شوپنیک به ته له بهرد.
 ته خته رده وان: ژووریکې پچکوله یه له ته خته له سهر پشتی دوو
 ولاخ یا زیاتر هه لده گری و چند که سیکې تیدا داده نیشی.
 ته خته زهنگ: د. پارچه ناسنیکې هه لواسراوه له مه کته ب و
 کارگه دا ههر ساته ناساتی لیتی ددری بۆ پیشاندانی کات.
 ته خته سیر: شتیکه ته باشیری سهر ته خته ی رده شی مه کته بی پې
 ددسپردریته وه.
 ته خده مه: ز. بهرکوت.
 ته خسیر: ز. نچه تا.
 ته خشک: با. رفه ی سهر تاق.
 ته خشه لاکوم: د. جووله جوول.
 ته خلیت: ز. نهوع: نه مه دوو (ته خلیت) ی هیه واته دوو نهوعی
 هیه.
 ته خنک: ز. له نگره ی.
 ته رابوون: ز. که وتنه خوارده له به رزییه وه.
 ته رات: د. سه له فکردن و تاودان.

تەرىپوش: برىتتييه له يەككىكى بەسالاچوو كە بەرگ و كالای جوان
له بەر بكا.
تەردەست: برىتتييه له يەككىك كە بەدەستوردبى له ئىشوكاردا.
تەردەستى: برىتتييه له چالاكى له ئىشوكاردا.
تەردەم: برىتتييه له مەردوومى قسەزانى قسەردوان.
تەرزمان: د. تەردەم.
تەرفرووش: تەرفەفرووش.
تەرك: دارى تەرى ئەستور.
تەركردنەو: برىتتييه له گيادان بەولاخى بەرزە لەباتى كا و جۆله
بەهاردا.
تەرلان: گياندارى شوخ و شەنگ. بازى گەورە
تەرلە: گيايەكى بەهارييه لەناو دار و دەودندا دەروى و بەسەوزى
دەخورى.
تەرن: زيان گەياندن بەيەككىك بەبى ئەمەى كە خۆى پىتى بزانی:
فيسار كەس (تەرن) يكى پىتى دام يا (تەرن) يكى پىتى كردم.
فەرۆ: بە (تەرن) خانوودەكەم لە دەست چوو.
تەرى و برى: شتى تەرى بەجۆرىك كە ئاوى لى بىتى.
تەرى و تازە: شتى تەرى و برى.
تەرى و تووشى: كاتى باران و قور و چلپاو.
تەرد: برىتتييه له سەبزه و ميوە.
تەردەبنە: د. جۆرە گيايەكە ئازال دەيخوا.
تەردەپياز: پيازى سەوزى گەلادار.
تەردەتۆلەكە: برىتتييه له شتى ھەرزان: گەنم بوو بە (تەردەتۆلەكە).
تەردەتوو: تووى تازە و تەرى.
تەردەتوو: تەردەتيزە.
تەردەتيزە: گيايەكى گەلا وردى توونە بەگۆشتەو دەخورى.
تەردەزن: گياندارى تازە زاو كە شىرى زۆر روون بى. گيايەكى
كوستانى بۆنخۆشە بۆ مەرى زۆر باشە.
تەردەژەن: د. تەردەزن.
تەردەساز: خواردەمەنييهكى مزرە لە برويش و شىلمى جنراو
دروست دەكرى، لە ترخينەى تەرى تراوترە.
تەردەسال: سالتىكە كە بەفر و بارانى زۆر بى.
تەردەسلىمانە: د. جۆرە گيايەكە.
تەردەفرووش: كەسلىكە كە ميوە و سەوزە بفرووشى.
تەردەكال: گەنى بەراو.
تەردەماست: با. كەرە. سەرتوتى ماست و شيرە كە لە پايزاندا چىن
چىن لە ديزە يا لە پىستەدا دادەنرى و لە زستاندا دەخورى.
تەردەماش: فەرىكە ماش. وتەيەكە شتى ھىچ و پوچى بى
دەشوبەيتى: (تەردەماش) م خواردوو لە وەرامى يەككىكا كە
لەت بپرسى چىت خواردوو؟ واتە شتىكى ھىچ و پوچم
خواردوو.

تەراتىن: ھاتوچۆكردى گياندار بەھەرا كەردنەو.
تەراخومە: جۆرە دەردىكى پەرسىنە دەگا بەچاو.
تەرار: با. جامى ئاوخواردنەو.
تەرازوو: ترازوو.
تەرازووباز: ترازووباز.
تەراش: تاشىنى سەرى يا ريش: (تەراش) بووم يا (تەراش) م كرد.
تەراشتن: ز. تاشىن.
تەراف: ز. قونارى ميو.
تەرافكرن: قوناركردنى ميو.
تەركرن: ز. ھاويشتنى شت لە بەرزىيەو.
تەرال: ز. پياوى تەمەل.
تەرانە: ز. يارى و گالته.
تەرى: دارىكى كوستانى ھەميشە سەوزە بەرىكى خرى سوور
دەگرى وەك بەلالووك بۆرەوانى دەخورى.
تەرىلەن: ز. سەرسەدانى ولاخ.
تەرىپوش: د. تەرىپوش.
تەرتوول: ز. ھارپە.
تەرىچك: د. گياى تازە دەرھاتوى ناسكى نازاو.
تەرح: جۆر: ئەم (تەرح) دەوى. تاحر. شووتىي نەگەيىو.
تەرحەك: كۆلە دېك.
تەرحى: ز. سەرىپوشى ژن.
تەرخان: ترخينە. شووتىك يا شتىكە كە قەدەغە كرابتى.
(تەرخانكردن) جياكەردنەو و قەدەغەكردنى شتىك يا
شووتىك بۆ كارىك.
تەرخوون: گيايەكى توونى خۆشى گەلا بارىكە بەگۆشتەو
دەخورى.
تەردەس: د. تەردەست.
تەردەسى: د. تەردەستى.
تەرى: شتىكە كە شىتى ئاوى بىتى. شتى روون: ئەم دۆيە (تەرى) ھ
واتە روونە. تەردە (د).
تەراد: رىمازىكردنى چەند سوارىك. سمت.
تەراف: پارچە گۆشتىكى تەنكى پانە وا لە ناوەندى رىخۆلە و
جەرگ و سىدا. گۆشتى بۆشايىي خوار كەلەكە.
تەرال: د. تەمەل.
تەراو: سىپىكەردنەو دى ناومال بەگلەسپى گىراو.
تەرا و بەرابوون: با. پەرشوبلاو بوونەو.
تەرايى: شووتىي تەرى.
تەربوون: برىتتييه لە عارنان و پەند وەرگرتن: فيسار كەس
ھەرگىز (تەرى نابى) ھەر لە نەبووندا بەكاردىنرى.
تەربوونەو: برىتتييه لە ژنەيتانى پياوىكى بەسالاچوو لە پاش
مردنى ژنى پىشووى يا تەلاقدانى.

ته‌رواله: ه. هه‌رزال.	ته‌ره‌ماله: د. هیله‌ساوکردنی سواخ.
ته‌روو: ته‌رو.	ته‌ره‌مالی: د. ته‌ره‌ماله.
ته‌رووزی: د. ترۆزی.	ته‌ره‌نداز: ته‌ره‌پۆش.
ته‌روه‌نده: شتی نایاب.	ته‌ره‌وکردن: د. ته‌ره‌کردنه‌وه.
ته‌ره: گیاندارتیکی مالییه که ره‌هنده بووبی. (ته‌ره‌بوون)	ته‌ره‌وون: دارتیکی پچووکی تالی ئاوییه.
ده‌ره‌ده‌ربوونی گیاندار. (ته‌ره‌کردن) ده‌ره‌ده‌رکردنی گیاندار.	ته‌ره‌بانه: ه. سه‌به‌ته‌یه‌که له شوول دروست کرابی.
ته‌ره‌جه: ل. تاق.	ته‌ری: ته‌راییی.
ته‌ره‌دوا: د. ته‌ره‌کردن و راوانان.	ته‌ره‌یزه: بۆشایی که‌له‌که.
ته‌ره‌دین: ز. مه‌ردوومی ده‌لووکار.	ته‌ره‌ینه: ه. دارتیکی کویتستانییه گه‌لای له گه‌لای هه‌نار وردتره و زۆر تاله، به‌رتیکی هه‌یه وه‌ک (ره‌زله) بوژانه سک زۆر چاکه.
ته‌ره‌سه: وته‌یه‌که له وته‌کانی جیتی و هه‌ر به‌پیاو ده‌وتری.	ته‌رز: سه‌رلقی ناسکی هیندی سه‌وزایی وه‌ک میتو و کاله‌ک و شووتی. ته‌رزه.
ته‌ره‌قه: شتی‌که وه‌ک پوله‌که به‌سه‌ر قه‌وانی فیشه‌که‌وه به‌ترووکاندنی ده‌مانچه و تفه‌نگ ده‌ته‌قینری.	ته‌رزه: شتیکی سپیی خری وردی سارده وه‌ک به‌فر، هیندی جار ده‌باری.
ته‌ره‌وون: ته‌ره‌وون.	ته‌رزه‌شکین: ته‌رزه‌کوئ.
ته‌ره‌قین: ز. توو‌ره‌بوون و رق هه‌ستان.	ته‌رزه‌کوئ: بریتییه له سه‌رزه‌نش و ئامۆژگاری یه‌کی‌ک یه‌ک، له‌سه‌ر یه‌ک: (ته‌رزه‌کوئ) دایگرت.
ته‌ری: ز. کلینچکه. دووگ.	ته‌رزه‌لووکه: شتی‌که نه وه‌ک ته‌رزه ره‌قه نه وه‌ک به‌فر نه‌رمه و زۆر زوو ده‌توتیه‌وه.
ته‌ریب: راسته درومانیکه چه‌پ و چیر به‌سه‌ر (باریکه) و (جوسه) دا ده‌روا.	ته‌رس: پیسی ماین و نه‌سپ و ئیستر. کاری پتچه‌وانه‌ی ناله‌بار: نه‌م کاره (ته‌رس) هاتوو.
ته‌ریبدان: دروونی شت به‌ته‌ریب.	ته‌رسه‌قول: پیسی که‌ر.
ته‌ریده: جه‌رده.	ته‌رفک: ز. پارچه گوریس.
ته‌ریق: شه‌رمه‌زار: (ته‌ریق‌بوونه‌وه) شه‌رمه‌زاربوون.	ته‌رفین: ز. چاوبه‌شان به‌هوی شتی‌که‌وه که تیی بکه‌وی.
(ته‌ریق‌کردنه‌وه) شه‌رمه‌زارکردنی یه‌کی‌ک.	ته‌رک: ته‌نیشت. ته‌رزه‌ی ده‌نک گه‌وره. برین و درینی شت له باری دریتی. پاشکو. خشی ژنان (د). چه‌کی جه‌نگ (د).
ته‌ریقی: شه‌رمه‌زاری.	ته‌رکه‌بن: د. به‌ن سامۆته.
ته‌ریک: مه‌ردوومی کلای که‌ناره‌گیر.	ته‌رکه‌بن‌د: ته‌رکه‌بن.
ته‌ریکی: که‌ناره‌گیری.	ته‌رکه‌کوئن: له‌جی چوونی ده‌ستی که‌ر.
ته‌ز: د. ته‌زوویه‌که به‌جه‌سته‌دا دی.	ته‌رکه: پیکه. توولی ته‌ر (د).
ته‌زان: ته‌زین.	ته‌رکیه‌س: به‌ن سامۆته.
ته‌زاندن: بریتییه له نازاردان و دلگیرکردنی یه‌کی‌ک به‌جو‌رتیک که چاو‌ترسین بی. سارد و سپکردنی شت به به‌فر یا به‌سه‌هۆل.	ته‌رکیه‌بن: د. ته‌رکه‌بن.
ته‌ززه: ته‌رزه.	ته‌رکی: پاشکو.
ته‌زگ: ته‌زوو. ته‌رزه‌ی ده‌نک گه‌وره (با).	ته‌رلان: ته‌رلان (ز). بازی گه‌وره (د).
ته‌زوو: مووچرک و له‌رزینیکی بی په‌روایه دی به‌سه‌ر نه‌ندامی گیانداردا له سه‌رما یا له ترسا یا له بیستنی کیره‌ی هیندی شته‌وه. ته‌رزه.	ته‌رم: حه‌وته‌وانه‌ی گه‌وره (ز). گو‌لیتی میتو (ز). لاشه‌ی گیاندارى مردوو (ز). داره‌مه‌یت.
ته‌زی: با. شتی زۆر سارد.	ته‌رمال: ز. که‌فه‌لی گیاندار. شتیه و کال.
ته‌زیگ: ته‌زیو.	ته‌رو: ته‌ری. ته‌ره‌وون. کفر.
ته‌زین: سپروونی نه‌ندام له سه‌رما یا له‌به‌ر زۆر که‌وتن به‌سه‌ریدا.	ته‌روال: د. ته‌رواله.
ته‌زیو: شتی‌که که زۆر ساردبووبی. شتی‌که که سپرووبی.	
ته‌ژاندن: با. گو‌شین: ده‌ستیم (ته‌ژاند).	
ته‌ژگ: هه‌ژگ. جو‌ره کالایه‌که که له که‌تان کرابی (ز).	
ته‌ژنه: ه. تینوو.	

تهژد: رایه‌لی بنمیچ. بریتیه له مەردوومی دریتی زه‌لام.

تهژی: با. پر. تیر.

تهس: وتهیه‌که بزنی پتی لی ده‌خوردی. وتهیه‌که نه‌سپ و ماین و

نیستری پتی لی ده‌خوردی.

تهسک: شتی‌که که پان نه‌بی.

تهسک و تروسک: شتی زۆر تهسک.

تهسه: نانگین (ه). کولی هه‌ویر تیدا شیلان.

تهسه‌ل: گیانداری تیر. (تهسه‌لبوون) تیریوون. (تهسه‌لکردن)

تیرکردن.

ته‌شاوی: د. کلاورۆژنه.

ته‌شبی: د. ته‌به‌قه‌ترانه.

ته‌شبی ترانه: د. ته‌به‌قه‌ترانه.

ته‌شپی: ده‌فرتی‌کی په‌لی دارینه.

ته‌شپی ترین: بریتیه له مەردوومی زۆرخۆر.

ته‌شپیلۆکه: ته‌شپی پچووک.

ته‌شت: ده‌فرتی‌کی گه‌وره‌ی دهم والی لیوداره له مس یا ته‌نه‌که یا

له‌وح.

ته‌شتولکه: ته‌شتی پچووک.

ته‌شتولکه: ته‌شتولکه.

ته‌شتیر: ز. گیسکه می.

ته‌شخه‌له: د. ته‌شقه‌له.

ته‌شق: ته‌وژمی ساردی: به‌م بارانه (ته‌شق) ی ساردیی شکا.

ته‌شق شکان: نه‌مانی ته‌وژمی ساردی.

ته‌شقه‌له: گه‌ر و فیل. (ته‌شقه‌له‌کردن) گه‌رکردن به‌مه‌ردووم و

به‌گیره‌یتانی به‌نا‌ده‌وا بو‌داگیرکردنی شتی‌ک لیتی. به‌لا و

چه‌پۆکی رۆژگار. به‌ره‌ه‌لست و گرتیه‌که که ئیشو‌کارت

قه‌تیس بکا.

ته‌شقه‌له‌باز: مه‌ردوومی گه‌رکه‌ر.

ته‌شک: ته‌نیشت. قه‌واره و قه‌لافه‌ت (د). لاق (ز).

ته‌شکه‌وتن: ته‌رکه‌وتن.

ته‌شکه‌به‌ره: وتهیه‌که نووسراوی دوورودریتی پتی ددشو‌به‌یتیری له

کاتی‌کدا که له‌سه‌ر پارچه کاغه‌زی گه‌وره نووسراوی: فیسار

که‌س (ته‌شکه‌به‌ره) یه‌کی نووسی‌بوو.

ته‌شگاه: ل. مه‌قه‌لی.

ته‌شوو: ته‌شوی.

ته‌شوی: ئاسنیکی مۆدداری ده‌مپانی تیژی کلک دارینه داری

پتی دد‌تاشری.

ته‌شه: د. ته‌شاوی.

ته‌شه‌ر: توانج.

ته‌شه‌نه‌کردن: خو‌خواردنه‌وه و ته‌نینه‌وه‌ی برین.

ته‌شی: دارتی‌کی کلک باریکی سه‌رخ‌ره قولایتی‌کی پتوده‌ی لۆکه و

خوری به‌ده‌ست پتی ددری‌سری.

ته‌شی رستن: رستن‌ی مووخوری و لۆکه به‌ته‌شی. بریتیه له

می‌چکه می‌چکه‌کردن بو‌یه‌کی‌ک.

ته‌شیریس: که‌سی‌که که ته‌شی بری‌ستی.

ته‌شیریتی: گوزه‌رانکردن به‌رستن‌ی ته‌شی.

ته‌شیلان: ل. هه‌لماتین.

ته‌شیله: لۆکه یا خوری‌یه‌که که به‌خه‌ردک ریسراوی و له دووخ

دامال‌رایتی. خو‌خولۆکه‌یه‌کی دارینه ماشه‌ری پتیدا ده‌کری و

له‌سه‌ری ده‌کری به‌گولۆله. هه‌لمات (ل).

ته‌شی هه‌لکه‌ر: دووداره یه‌کی کونی‌کی تیدایه نه‌سه‌ر و

ئه‌وه‌سه‌ری ته‌شپی پتیدا ده‌کری و ریسراوی له‌سه‌ر هه‌لده‌کری.

ته‌عل: ز. ته‌حل.

ته‌عه‌د: ز. جو‌ره‌گو‌یژتکه.

ته‌غار: ئەندازه‌یه‌که له کیشان و پتیوانی دانه‌وتله. سی ربه له

گه‌نم و جو و برنج (ته‌غار) یکه. سی دانه‌یه له هیتدی شت:

سی گورگه (ته‌غار) یکه.

ته‌غاراو: ده‌فرتی‌که پینه‌چی ناوی تی ده‌کا و چه‌رم و پتیلای کونی

تیدا ده‌خووسینیته‌وه.

ته‌ف: دیوتکه له میچ.

ته‌فاری: ز. جو‌ره‌هه‌نجیری‌کی نایابه.

ته‌فاریک: ز. که‌سی‌که که له دییه‌ک دانیشتی و خه‌لکی نه‌وی

نه‌بی، یا خه‌لکی نه‌وی بی و زه‌ویوزاری له‌وی نه‌بی.

ته‌فتیک: ز. کورک.

ته‌فر و توونا: که‌سی‌که له شو‌تینیک ناواره و ددره‌ددر بو‌وبی.

(ته‌فر و توونا‌بوون) ددره‌ده‌ریوونی گیاندار له شو‌تینیک.

(ته‌فر و توونا‌کردن) ددره‌ده‌رکردن.

ته‌فرد: فربو.

ته‌فره‌خواردن: فربو‌خواردنی یه‌کی‌ک.

ته‌فره‌دان: هه‌ل‌خه‌له‌تاندنی یه‌کی‌ک.

ته‌فشۆ: ز. ته‌شوی.

ته‌ف: کۆمه‌ل (ز). له‌گه‌ل (با).

ته‌فته‌ئیک: ز. که‌مانچه.

ته‌قدان: ز. تیکدانی چیشته له‌سه‌ر ئاگر.

ته‌قدیر: با. ته‌گبیر.

ته‌قر: ز. ته‌ور.

ته‌قز: ز. ته‌وس و گالته‌پیکردن.

ته‌قزین: ز. ته‌ژین.

ته‌قزین: با. شیاکه‌ی شل.

ته‌قلیه‌هف: ز. چهند شتی‌کن دانرا‌بن بو‌ئه‌وه‌ی که نامیته بکری.

تهقیاگ: د. دانه ویلنه یه که تهقینرا بیتنه وه.
تهقیلین: ز. هه لخلیسکان.
تهقیله: تهقله.
تهقیله له سهر تهقیله: ناوه بۆ یارییه که چه ند که سیک به گردیی
داده نیشن، وه ستاکه یان له و کاته دا دهلی (تهقیله له سهر
تهقیله، ههر کهس نه یی زه لیله، پشکو له سهر سه بیله).
تهقین: درچوونی چهک. درزبردنی پیاله و بۆریه و هیندی شتی
تر له گهرما یا له سهرما. له تبوونی بهرد و هیلکه و بهرو
له ناو ناگردا بهرنگیتیک که دهنگیان لیه بی. دهنگی ترازانی
جومگهی گیاندار: پشتم (تهقی). له قور چهقین (ز). شق
بردنی شت.
تهقینه وه: تهقینی گولله له و کاته دا که له شت ده که وی. بریتییه
له بلاو بوونه وهی دهنگوباسیک زور به گورجی. چهوسانه وه و
ههولدان: ههر چه ند به شه و و بهرور (ده ته قیتمه وه) پیبزیوی
خوم په یا ناکهم.
تهک: ته نیشته. ته نها. قول. تهیکه (د).
تهکان: تهوژم. بریتییه له شق: دایه بهر (تهکان).
تهکانخواردن: جوولانی شت له جیتی خوی به هوی تهوژمیکه وه.
تهکاندان: خوگوتان به تهوژم.
تهکاندن: راوه شانندی شت: دره خته که (بته کیته) بۆ که و تنه
خواره وهی بهر که ی، یا بهر که (بته کیته) بۆ لیبوونه وهی
تۆزده کی.
تهکانه وه: ته کیته وه.
تهکبه ند: پشتین.
تهکدان: چوونه پیشه وه به نهیم: فیسار کهس (تهکی دایه
پیشه وه). ته که دان.
تهککه وتوو: که سیکه که دوا یه کیک که وتبی.
تهککه وته: تهککه وتوو.
تهکمه: جووره لباده یه کی ناوداری پر تهریبه تا سهر نه ژنو، له سهر
کالاوه له بهر ده کری.
تهک و دهو: تهق و دهو.
تهکووز: با. شتی تهواو و ناماده.
تهکه: پالدا نه یه کی چه ند که سیک بۆ جیکردنه وهی یه کیک.
تهکه دان: پالدا نه.
تهکه کردن: ته که دان. ته که (د). هاتوچو و جووله ی شتی شوپرده
بوو. (ته که تهک) به له بهلی شتی شوپرده بوو.
تهکه لتوو: چه ند قه د لبادی که له ژیر قه لتاغی زیندا داده نری.
تهکهغه: لبادیکی پچووی یه ک که سییه.
تهکیه: سه کوپه کی باریکه له سهری داده نیشن. جیتییه کی
تاییه تییه که دهرویشان یادی خوی تیدا دهکن.

تهقن: ز. تهون.
تهقهر: ز. تهورزین.
تهقالا: تهقه لا.
تهقالک: ز. ولاله.
تهقاندن: ناگردانی چهک.
تهقاندنه وه: له بیژنگ و قه لبیردانی دانه ویلنه بۆ گرتنی ورده ی.
تهقانس: تهقاندن. تهقاندنه وهی دانه ویلنه (د). چه سپاندنی
شتیک به شتیکه وه.
تهقانه وه: تهقاندنه وه.
تهقاویت: که سیکه که ماوه ی کارگوزاری دهوله تی تهواو بووی.
تهقته قووک: ز. چه قه نه ی ناش.
تهقکردن: بریتییه له زور گریان و ماندوبوونی مندالی ساوا.
وتهیه که به مندالی ساوا دهوتری له جیاتی وتهی (لیدان):
(تهقی که) واته لیتی ده.
تهقله: کلاو. یه کهم بهری هه نجیر که به نه به کامی هه لده وه ری.
تهقله: خو هه لگترانه وه به سهر دا.
تهقله باز: کوتریکه به ناسمانه وه تهقله لی بدا. که سیکه تهقله
باش لی بدا.
تهقن: با. قور.
تهقن: ز. قوری زور.
تهق و توق: د. تهق و توق.
تهق و توق: چه ند دهنگیکی بهرز و نزم که ههر دهنگی
له لایه که وه بی.
تهق و دهو: د، تهق و دهو.
تهق و دهو: نه مانی ناسایش و دهو کردن له ترساندا.
تهقوو: وتهیه که به کار دینری بۆ که یاندنی بیمی بوون یا نه بوونی
شتیک: بۆچی بنوم (تهقوو) خه بهرم نه بووه وه.
تهقه: دهنگیکه له بهیه که و تنی دوو شتی زهق پهیدا ده بی.
(تهقه تهق) تهقه ی یه که له دوا یه یه ک. (تهق و هوپ)
تهقه تهقی زور.
تهقه تیکه وتن: بریتییه له چۆلبوونی شوینیک له مهردووم
به ربه ره: بازار تهقه ی تی که وت: واته چۆل بوو.
تهقه داکه وتن: پهیدا بوونی تهقه له چه ند لایه که وه. بریتییه له
پهیدا بوونی قسه ی ردق له ناو چه ند که سیکدا.
تهقه فیره: د. سکچوون.
تهقه ل: دانه ی دروومان.
تهقه لا: ههول و کوشش بۆ شتیک.
تهقه لبه ست: د. کوکی دروومان.
تهقه ل تیه لدان: دروومان به درزی.
تهقه مهنی: فیشه ک و گولله و بۆمبایه که دانرا بن بۆ تهقاندن.

ته‌کيه‌گا: ته‌کيه‌ی ددرويشان.
 ته‌کيمه: لبادهی ژيیره‌خه‌ری پچووک.
 ته‌کينه‌ود: ده‌ست هه‌ل‌گرتنی يه‌کيتک له يه‌کيتک يا له کاريتک و
 لی دوورکه‌وتنه‌ودی به‌ره‌به‌ره.
 ته‌گرگ: ل. ته‌رزده.
 ته‌گه: تگه.
 ته‌گه‌ره: تیکدانی کاريتک و دواخستنی. دار يا ناسنیکه ده‌خريته
 ناوده‌راستی به‌رداشی خواروو (د).
 ته‌گه‌ره‌تيخستن: تیکدانی کار و دواخستنی.
 ته‌گه‌ره‌تيکه‌وتن: تیکچوونی کار و دواکه‌وتنی.
 ته‌گه‌ره‌دان: ته‌گه‌ره‌ليدان.
 ته‌گه‌ره‌ليدان: ته‌گه‌ره‌تيخستن.
 ته‌ل: شتيکی باريکی دريژه له ناسن يا له مس يا له شتی تر
 دروست ده‌کری.
 ته‌ل: داويتک موو يا ده‌زوو يا شتيکی تر. چليک له شتيک:
 (ته‌ل) يک دار.
 ته‌لا: شتيکی زه‌رد يا سپی گران مایه‌یه له کان ددرده‌هينري دراو
 و چه‌کی ژنانه‌ی لی دروست ده‌کری.
 ته‌لار: باله‌خانه. کوشک.
 ته‌لاسابوون: ده‌رچوونی مه‌ردووم له نه‌ندازدی خو‌ی: فيسار که‌س
 (ته‌لاسا بووه).
 ته‌لاش: ته‌قه‌لا، (ته‌لاشکردن) هه‌ول‌دان.
 ته‌لاش: با. ته‌لاش.
 ته‌لاش: ته‌له‌زمی ته‌نک له شت. ته‌لاش (د). (ته‌لاشکردن)
 ته‌لاشکردن.
 ته‌لاکاری: نال‌دووزکردن به‌ نالتوون.
 ته‌لاکفت: د. ته‌لاکاری.
 ته‌لان: ته‌لان. ناوی دتيه‌که له ناوچه‌ی سوورداش.
 ته‌لان: پله‌ی شاخ و کيو و هه‌رد. (ته‌لان ته‌لان) شوینی پله‌ پله
 له شاخ.
 ته‌لانتره: گياهه‌کی به‌هاری قه‌فقفه به‌شوینی ته‌لانه‌وه سه‌وز
 ده‌بی.
 ته‌لبه‌ند: شوينيکه چوارد‌دوری به‌ته‌ل ته‌نرابی.
 ته‌لخ: شتی ره‌شی تاریک. ژینی به‌نازار و سزا: فيسار که‌س
 گوزه‌رانی (ته‌لخ) د. رووگرژ: فيسار که‌س پياويکی زور
 (ته‌لخ) د.
 ته‌لسز: بی سیم.
 ته‌لفيز: گالته.
 ته‌لفيس: ته‌لفيز.
 ته‌لميت: کوته‌لی شیوه‌ن. ولاخی زينکراوی بارگه لی نراوی
 رازاوه‌یه که ژنی ناغا يا کوئخا سواری ده‌بی.

ته‌ل لیدان: نامه‌ناردن به‌ته‌ل.
 ته‌لوار: ز. ته‌روال.
 ته‌لوک: چند توولتيکی دارينه ده‌خريته نه‌مسهر و نه‌وسه‌ری چيخ
 بو‌قايی.
 ته‌لووک: درکيتکه وه‌ک زی به‌لام نه‌م بی به‌ره. درکه‌زی (د).
 ته‌لووکه: د. تالووکه.
 ته‌له: داويکه بو‌گرتنی ريتوی و مشک و هيندي جان‌ه‌ودری تر
 ده‌نريته‌وه.
 ته‌له‌به‌رد: به‌ردی پانی ته‌نکی دريژ.
 ته‌له‌ته‌قين: بریتيه له مه‌ردوومی فيلباز.
 ته‌له‌ريتوی: ته‌له و ريتوی.
 ته‌له‌زم: پارچه‌یه‌کی ته‌نکه که له دار يا به‌رد بيته‌ود.
 ته‌له‌که: فروفيل.
 ته‌له‌مه‌شکينه: چه‌له‌مه‌شکينه.
 ته‌له و ريتوی: جوړه ياريه‌که به‌ دوو که‌س ده‌کری، يه‌کيتکیان
 ده‌بی به‌ته‌له و هه‌ردوو ده‌ست و قاچی ده‌به‌ستن، نه‌وی تریان
 ده‌بی به‌ريتوی قاچيکی ده‌کن به‌ناودندی هه‌ردوو ده‌ستی
 ته‌له‌که‌دا و قاچه‌که‌ی تری ده‌کن به‌ناودندی هه‌ردوو قاچیدا و
 سه‌ری ده‌کن به‌ژيتر سکيدا و پالتيک ده‌نين به‌ته‌له‌که‌ود.
 ته‌لهه: با. ته‌له.
 ته‌ليس: ز. تير.
 ته‌ليسه: د. سووکه باريکه ده‌نري له ولاخ و له سه‌ريه‌وه سوار
 ده‌بن.
 ته‌م: هه‌لميتکی سپيه له زه‌وی ته‌ر يا له ناو هه‌ل‌ده‌ستی. توژ
 (د). خه‌م (د). ليتلايی سه‌رچاو (د).
 ته‌ما: هیوا و چاوده‌روانی.
 ته‌ماتم: ز. قسه‌کردن به‌توره‌تور له‌کاتی توورده‌بووندا.
 ته‌ماته: باينجانی سوور.
 ته‌مادار: که‌سيکه به‌هيوای شتيک بی.
 ته‌ماداری: هيواداری شتيک.
 ته‌مار: ز. ره‌گ و په‌یی جه‌سته.
 ته‌مارتن: ز. شاردنه‌ودی شت له‌ژيتر گل‌دا.
 ته‌ماش: روانين.
 ته‌ماشاخانه: پيشانگا.
 ته‌ماشاکردن: روانين بو‌شتيک. خوتنده‌ودی شتی نووسراو
 به‌وردی: له پيش و تنه‌ودی ده‌رسدا (ته‌ماشای) که.
 ته‌ماکار: ته‌مادار.
 ته‌ماکو: تووتن.
 ته‌مال: دياریکردنی گيانداريتک که راوده‌کری و به‌ديکردنی.
 ته‌مباث: با. شوين گيژاو له ناوی زور که مه‌له‌وان نه‌ويتری خو‌ی
 لیدا.

تەمەتەراق: د. گەورەیی و پایەبەرزى.
 تەمەتەم: زەویی سەختى بەردەلانی دەمار دەمار.
 تەمەتەمە: بزماریکی سەرخیری نووک تیژە بەلووتی مزارحدا
 دادەکووتری بۆ ئەوێ باش بخولیتەو.
 تەمرین: ز. تۆپین.
 تەمشو: تەشو.
 تەموخ: تاوێرە بەردیکە لە لم پەیدا بووبی.
 تەموو: داریکی ئەستوورە هەلدەکووتری و پەری ناشی پێدا
 دەکری.
 تەموورە: پارچەیکە لە پارچەکانی موزیکە ملیکی درێژی هەیە.
 تەموورەژەن: کەسێکە تەموورە باش لێ بدا.
 تەمەرە: د. قۆرت و بەلا.
 تەمەزی: ز. دەستەسپی ئاوریشم.
 تەمەسی: ز. تەمەزی.
 تەمەل: گیانداری لەش قورسی فرمان نەکەر.
 تەمەلخانە: شۆتینیکە تەمەلی تێدا بەختو دەکری.
 تەمەلە: بناغەى دیوار.
 تەمەلی: لەشقورسی و تەووزەلیی گیاندار.
 تەمەلیت: شتیکی پێچراوێه کە بەپاشکۆی ولاخدا دابەستری.
 تەمەلە.
 تەمەن: ماوێ ژبانی گیاندار لە جیهاندا (عومر).
 تەمیان: د. خەم داگرتن.
 تەمیوون: عاران و پەند وەرگرتن لە شتیکیو.
 تەمی خواردن: تەمیوون.
 تەمیخۆر: کەسێکە کە تەمی بووبی.
 تەمیشک: د. توورک.
 تەمیکردن: عار بەیەکتیک نان.
 تەمیز: شتی پاکی خاوتین.
 تەمیس: تەمیز.
 تەمین: د. تەمیان.
 تەن: ز. تینوو.
 تەن: جەستە. رەشیی مەنجهل.
 تەناباز: د. تەناباز.
 تەنابازی: تەنابازی.
 تەناف: پەت یا تەلیکە کە بە بەرزییەو بەگێردری بۆشت
 پیادانی.
 تەناباز: کەسێکە لەسەر تەناف یاری بکا.
 تەنابازی: یاریکردن لەسەر تەناف.
 تەنانه: تەنانهت.
 تەنانهت: وەیکە بەکار دینری لە جیتی وەه (بەتایبەتی):
 (تەنانهت) بۆلای تۆهاتم.

تەنبوو: گەنە (ز). تەموو.
 تەنبوور: ز. تەموورە.
 تەنبووری: ز. کاکۆلی پیاو.
 تەن بەتەن: وەیکە بەکار دینری بۆ بەرامبەرکردنی دوو کەس
 لەگەڵ یەک بەبێ ئەمەى هیچیان یارمەتیدەریکیان لەگەڵ
 بێ: نەریان (تەن بەتەن) دەرەقەتی سالار نایەت.
 تەنبەکی: ز. تووتنی نیرگەلە.
 تەنبەلە: تەمەلە.
 تەنپەرورە: کەسێکە هەمیشە بەخواردن و پۆشین و حەسانەوێ
 خۆیەو خەریک بێ.
 تەنپەرورە: پەرورەکردنی جەستە بەخواردن و خواردنەو و
 پۆشین و حەسانەو.
 تەنتەنە: فیز و دەمار.
 تەنخوا: تەنپەرورە. سەرمايە (د). بریتی (عوض) (د).
 تەندروست: لەشساغ.
 تەندروستی: لەشساغی.
 تەندوور: تەنوور.
 تەندوورە: تەنوورە.
 تەنراو: شتی تانویۆدار کە تەنرابی.
 تەنشت: لای شان لە راست و چەپی شت.
 تەنشەر: ز. لاشیپانی دەرگا.
 تەنک: شتیکی ئەستوور نەبی. شتی شاش.
 تەنکاو: بووار.
 تەنک و تیوال: شتی زۆر تەنک.
 تەنکەکردن: شاککردنی شینایی پر بەهەلکیشانی لقی ناو بەناو.
 تەنگ: شستی تەسکی بێ دەرەتان: ئەم ژوورە یا ئەم پیتلاو
 (تەنگ) (تەنگە) (د). (د) پشتیوان (د).
 تەنگەنەفەسی: هەناسەتوندی.
 تەنگانە: کاتی تەنگ و چەلەمە.
 تەنگاو: گیانداریکە لە تەنگانەدا بێ. (تەنگاوبوون) زۆر بۆ
 هاتنی گیاندار و تەنگەتاوبوونی.
 تەنگ پێ هەلچنین: زۆر بۆهینان و لا لێ برینەو.
 تەنگدان: د. تەنگەدانی و لاخ.
 تەنگدەس: بریتییه لە مەردوومی هەژاری نەدارا.
 تەنگدەست: تەنگدەس.
 تەنگدەستی: بریتییه لە نەدارایی.
 تەنگدەسی: تەنگدەستی.
 تەنگز: دەرەختیکی بالا پچووکی درکاوییە بەرکی هەیه وەک
 چوالە بەلام ئەم تالە بەخۆشکراوی دەخوری.
 تەنگوچەلەمە: کاتی سەغەتی و بێ دەرەتانی.

تہ نئی: تہ نیا۔

تہنیا : تہنہا .

تہ نیا بال: بریتہ لہ کہ سیک کہ بی یارمہ تیدر بی. تاقانہ.

تہنیاگ: جنراو.

تہ نیایی: تہ نہایی.

تہ نیست: تہ نیست.

ته‌نی: ردشیی مه‌نجه‌ل. ته‌نیا (د).

تەنن: چىن و تىكەھەل كىشانى رايەل و يو.

نه نینه و د: په رده نندن و بلا و بوونه و دی شت.

تہو: مہریتکہ ددم و چاو و لەشی بۆردلووک یە.

هوا: د. تهما و ئومید دواړی.

سہواۓ ز. لہسہ رخو.

هوادار: د. ته مادار.

هوار: بازی میچکه. گیانداری هه‌راش: به‌رخه‌که (ته‌وار) بوود.

هواسانن: د. دل سار دکر دنه و د.

هواسیان: د. دل سار دیوونه ود.

هواسیانه وه: د. تهواسیان.

هواش: ز. روڻ.

واشا: تہ ماشا.

واشیر: د. تہہ اشیر.

وانا: گیانداری به هیتز و ددسه لات. هیتز و ددسه لات: (تهوانا)م
نییه.

وانایی: هیز و دده‌لالت.

وانج: توانج.

وانچه: د. ددمانچه.

واو: شتی که که دوایی هاتی. ته و او بوون: دوایی هاتن و برانه و دی شتی. (ته و او کردن) دوایی هینان و برینه و دی شتی.

اوی: بوونی شت به ته و او.

تین: ز. لہسہ رخوی.

خ: ژیر زه‌مینیکی گه‌وردیه زستانان له کوستان نازالی تی ده‌کری.

ر: ئاسنىكى تىزى دىم لەسەر شانه دارى يەن لەت دەكرى.

راس: ته ورداس.

رداس: ناسنیتی کلکداری ددم پانی که وانه داری تیزد، داری
بی ددبریتته ود.

رژین: ناسنیک کی تیزی دہم لہسہر شانی کہ وانہ ییہ کلکینکی

دریژی دارینی تی دہری.

تیزی: ناوہ بوجوردہ تریہک. سہنگیک کی کشانہ یہ لہ

کورد د واریبی ئیتران.

ته یاره: د. شوتنیکه که باز لیتی دهنیشیتته وه. فرۆک.
 ته یان: کاره که ر. تیان.
 ته یجه: د. ته یکه.
 ته یروک: ز. ته رزه.
 ته یکه: سه له ی توولین.
 ته یمان: خه لفه دارتکی باریکی درتزه ناوه ندی قیسپی پی
 ده ته نری. چه په رتکه که به ته یمان و قیسپ چنرابی.
 ته یوانه: د. خوارده مه نییه که له مالی زاواوه ده نیردری بۆ مالی
 بووک له رۆژی گواستنه وه یدا.
 ته یه و بووک: د. مه ردوومی قالی دهره اتوو.
 ته یه و بوون: قالدوون و دهره اتن.
 تی: پیتی چواره مه له بیست و جهوت پیتته ی کوردی. تای
 ناساگی. پیتیکه ظرفیتی شتیک بۆ شتیک ده گه یه نی:
 (تی) فرتدان واته فرتدانی شتیک بۆ ناو شتیک. ناوه و دی
 شت: بیکه (تی) واته بیکه ناوی.
 تیتاخین: ناخینی بۆشاییه که به شتیک.
 تیتالان: ئالانی شتیک له شتیکه وه.
 تیتالاندن: ئالاندنی شتیک به شتیکه وه.
 تیابردن: د. له ناو بردن.
 تیاترو: ژنیکه که پیشه ی یاری و سه ماکردن و گۆرانی وتن بی
 له ناو پیاواندا.
 تیاتروخانه: شوتنیکه که تیاترو سه مای تیدا ده کا.
 تیاچوون: له ناوچوون یا تووشی زیانبوونی یه کتیک له پیناوی
 کاریکدا.
 تیاریمان: سه رسامان له کاریکدا.
 تیامان: تیاریمان.
 تیان: مه نجه لی زور گه ورده و دک مه نجه لی حه لواچی و حه مام.
 تیانچکه: مه نجه لۆکه.
 تیانچه: تیانچکه.
 تیانه: تیان.
 تیبردن: زیادکردنی وته یه که یا زیاتر له ناوه دپاستی
 نووسراوتیکه وه، یا خستنی دارتکی ساغ له شوتنی دارتکی
 شکاو له داره رادا به بی هه لگرتنی بانه که: ئه م شوتنه له م
 کتیبه ناته واوه پیتوسته ئه م دیره ی (تی بیری) یا ئه م داری
 داره رایه شکاوه پیتوسته دارتکی ساغی (تی بیری).
 قایمکردنی شتیک له ناو شتیکدا وه که نقیم له ناو
 ئه موستیله دا.
 تیبیرین: کردنی شتیک به شتیک ترده به توندی و پر به پر.
 تیبهریوون: به ربوونی کار و به رخ بۆ مژنی دایکیان. سواربوونی
 نیر بۆ مییه که ی له کاتی خۆیدا به تیکرایی.

تهوزده: گالته.
 تهوزده پیکردن: گالته پیکردن.
 تهوزیم: پیتوستی (واجب) و ناچاربی (ضرورة): (تهوزیم) نییه
 ئه و کاره بکه م واته واجب و ضروره نییه.
 تهوس: پلارهاویشتن له گفتوگۆدا بۆ یه کتیک به رهنگی که
 هه موو که س تیی نه گات.
 تهوشوو: ته شوی.
 تهوشوی: ته شوی.
 تهوغین: جوړتیکه له یاریکردن به میچ.
 تهوقه: شتیکه دووفاکه له زیر یا له زیو یا له باغه، ژنان ده یده ن
 له ئه گریجه یان که تیک نه چی.
 تهوقه ته: د. ته پله سه ری شت.
 تهوقه سه ر: شوتنی هه ربه رز له شت.
 تهوقه کردن: ده ست خستنه ناو دهستی یه کتیک و گوشینی له
 رووی تاسه و خۆشه وستییه وه.
 تهوقهن: تهوقه ته.
 تهوقه ته: د. تهوقهن.
 تهومان: ز. ده مه ر قویان.
 تهون: رایه لی به رده و قالی که به دارده وه بی بۆته نین.
 تهونگه ر: که سیکه تهون بکا.
 تهوزم: هیزی شت له گه ل هاتن و جوولانیدا: ئاوده که به (تهوزم)
 هات.
 تهووسکه: هه نجیره کتوبله.
 تهووشق: ته شق.
 تهوهرگ: ته رزه.
 تهوهر گه ژبله: ته رزه لووکه.
 تهوهرده: دارتکی کونداره له کونی به رداشی سه رووی ناش گیر
 ده کری و بلووسکی تی هه لده کیشری. ناشوب و به لا (د).
 تهوهدل: گیانداری زور ته مه ل.
 تهودق: ته به ق. ته به ک.
 تهودل: مه ردوومی سه سه ری.
 تهودن: ه. به رد.
 تهودنه: د. کۆمه له.
 تهودنه دان: د. کۆمه له دان.
 تهوئل: ناوچه وان.
 تهوبله: هۆده ی ولاخی یه کسم.
 تهی: د. رامبووی دهره اتوو: فیسار که س (تهی) بووه واته رام
 بووه.
 تهیاخ: د. تیتلا.
 تهیار: د. ناماده.

تیهردان: بهردانی کار و بهرخ له دایکیان بو مژنی. بهردانی گیانداریک له گیاندارتکی تر بو بهگژداچوونی: تانجیهکهی له کهرویشکه که (بهردا). بهرهلاکردنی تیر بو سهرمی: مایهکهی بهتهلهب بوو (ئهسپهکهی تی بهردا).

تیبین: کهسیکه له ئاکامی شت ورد بپیتهوه.

تیبینی: وردبوونهوه و دووربینی له کاردا.

تیبینین: تیبینی.

تیپهپاندن: رافپاندن و بردنی شتیک بو شوینیک بهگورجی. بریتیه له جیبهجیکردنی کاریک بهدهستوردی: فرمانه که زوو (تیپهپنه).

تیپهپوون: گوزه رکردن به شوینیکدا. بهسهرچوونی کاتی شتیک.

تیپهپکردن: تیپهپوون.

تیپهپین: تیپهپوون.

تیپهستان: تی ناخین.

تیپتچان: پتچانی شتیک له شتیک. بریتیه له تکارکردن بهجهختی له یهکیک: فیسار کهس زورم (تی پتچا) تا کارهکهی پی کردم. ئالاندنی کهسیک بهکاریکهوه.

تیپتچاندن: ئالاندنی شتیک له شتیک. ئالاندنی کهسیک بهکاریکهوه.

تیتپاندن: بریتیه له زورخواردن، ئهه و تهیه له پرووی سووکییهوه دهوتری.

تیترنجان: گیرخواردنی شتیک له شوینیک تهنگه بهردا.

تیترنجاندن: گیرکردنی شتیک له شتیک تهنگه بهردا.

تیتکان: تکانی شتیک شل بو ناو شتیک له خویهوه.

تیتکاندن: کردنی شتیک شل بو ناو شتیک بهدلۆپ دلۆپ.

تیتلیسک: گیایهکی ناوی ههمیشه سهوزه گهلاهی وهک کهوهه وایه دهدری به ئاژال.

تیچاندن: کردنی شتیک ورد بو ناو شتیک شل کهم کهم بو نهوهی که باش تیکهله بی: ئاردهوا لهسهه ناگر ئاردهکهی (تی دهچینری). بریتیه له قسهی خراپکردن دهرباری بهکیک لای گهورهیهک.

تیچران: کوپوونهوه و بهسهه یهکدا کهوتنی مهردووم بهزوری له شوینیک، شایی فیسار کهس نهوهندهی (تی چرابوو) شان دهسوا.

تیچراندن: کوکردنهوهی گیاندار بهزوری و بهناریکی له شوینیکدا.

تیچوون: شان دانه ژیر کاریک و ههولدان بو کردنی بهگهرم و گوری: فیسار کهس بو یارمهتی ههتیوان باش (تی چووه).

تیچهقاندن: چهقاندنی شتیک له شتیک تردا.

تیچهقین: چوونی شتیک تیژ بهشتیک تردا.

تیچهندن: تیچاندن.

تیچین: تیچاندن دهربارهی یهکیک لای گهورهیهک. نهاندازهکی کهمه له دانهوتله که له ناوهندی دوو باراشدا بهاردی لهبهه پهلهپهل.

تیخ: تیخ.

تیخزان: چوونه شوینیک تهنگ و بهزور جیتی خوکردنهوه.

تیخزاندن: ترنجاندن و چراندنی شتیک بو ناو شوینیک بهپالهپهستو.

تیخزین: تیخزان.

تیخستن: خستنی شتیک بو ناو شوینیک. داکردنی هیندی کهس له یاریدا: فیسار کهسم له کهوشهکدا تی خست.

تیخوپین: دهنگکردن له گیاندار بهتوندی بو روینی: له ولاخهکی (خوری). دهنگکردنی یهکیک له یهکیک بو ویستانی له قسهکردن یا رویندا: شهو چهرخهچی (تی خوری) یا نهیمان قسهی دهکرد باوکی (تی خوری).

تیخونجان: لهباربوون و گونجانی شتیک له شوینیکدا.

تیدان: درتژکردن یا پانکردنی پارچهیهک له کالای شتیک تر بهخستنی پارچهیهک له سههه: کهواکهه یا لیفهکهه کورت بوو بستیکم (تیدا). دانی شتیک له شتیک: نهو گهغه ئهسپی (تی داوه).

تیدانهوه: تیدانی پارچه له شتیک. دهستکردنهوه بهشتیک که لهوه پیش دهستت لی ههلهگرتبی: دهستم له جگهه ههلهگرتبوو کهچی (تیم دایهوه).

تیر: گیانداریکه که له خواردمههنی تهسهل بی. ههموو ڕهنگینی توخ بیجگه له سپی. ئهه ڕهنگه سوورده یا سهوزه یا شینه (تیره). تیر (ز). بریتیه له مهردوومی دهولهمههه.

تیراو: دار و درهخت و شینایی تهه و پاراو.

تیراوی: بوونی دار و درهخت و شینایی بهتهه و پاراو.

تیربوون: بهسههچوونی برسیتی بههوی خواردنهوه. بریتیه له کهسیک که بی نیاز بووی له شتیک.

تیرپ: ل. توور.

تیرخواردن: تیربوون له خواردنی شت.

تیر: دهفریکی دوو لاییه وهک جهوال بهلام ئهه دهمی له تهنیشتهوهیه. مهردوومی مورهوهبوو (د).

تیرادان: ئاوکردنه ناو دهفریک و تیرهردانی.

تیراکردن: تیرهکردن.

تیرامان: تیرامان.

تیرتیره: ه. قومقمۆکهی گهوره.

تیرک: تیر.

تیرکه: خورجی گهوره.

تیروانین: ته‌ماشاگردنی شتیک و لی وردبوونه‌وی.

تیرۆکردن: گردنی شتیک به‌شتیکی تردا.

تیره‌ودبوون: د. مۆربوونه‌وه.

تیروو: داریکه به‌رتیکی وه‌ک تووله‌زه‌ره ده‌گری گه‌لای وه‌ک چواله تاله وایه. گیاندار و درنده‌ی کیویی وه‌ک شیر و پلنگ و گورگ و ورج.

تیرویی: ته‌ربی.

تیره‌خۆر: تیره‌خۆره.

تیره‌خۆره: نه‌ندازه‌یه‌که له‌خواردن که‌ه‌لامیک تیری پی‌بخوا. تیریتی: تیری.

تیری: بوونی گیاندار به‌تیر. بوونی هیندی ره‌نگ به‌تۆخ.

تیز: کونیکه لای پی‌هیندی تفه‌نگ و ده‌مانچه‌وه بارووتی ده‌خریته سهر و ناگری پیوه‌ده‌نری.

تیزاب: ده‌رمانیکی شلی زۆر تیزه‌به‌سهر ههر شتیکدا بکری ده‌یسووتینی.

تیزاو: تیزاب. تیزاو.

تیزه: د. نووکی شتی تیز. قوتکه.

تیزکه: تیز.

تیزه‌تیزه‌دان: په‌له‌په‌لکردن له‌یه‌کیک بۆ گردنی کاریک: به‌س (تیزه‌تیزه‌)ی بده، واته به‌س په‌له‌ی لی بکه.

تیز: تیز. گورج و گۆل.

تیزک: به‌چکه‌ی ساوای درنده.

تیساوین: تی‌هه‌لسوون.

تیسره‌واندن: لیدان له‌که‌سیک به‌کوئوپری.

تیسک: چهند دانه خوری یا موویه‌کی درتزه.

تیسکن: شتیکه که توون بی و تیسکی پیوه‌بی.

ته‌یسین: با. بریقه‌دانه‌وه.

تیسکه: تیز.

تیسمریاگ: تیکسمراو.

تیسمریان: تیکسمریان.

تیسوون: تی‌هه‌لسوون.

تیش: با. نانخواردنی نیوه‌رۆان. چیش.

تیشک: رووناکیی رۆژ یا مانگ یا چرا یا شتیک تر که له‌دوورده‌بدا له‌شوئیک.

تیشکان: هه‌ل‌خه‌له‌تان له‌کاریکدا. شکانی شتیک له‌ناو شتیکدا.

تیشکاندن: هه‌ل‌خه‌له‌تاندن. شکاندن شتیک له‌ناو شتیکدا.

تیشکاو: هه‌ل‌خه‌له‌تاو: شتیکه به‌سهر یه‌کدا شکابی.

تیشوو: تویشوو.

تیشووبه‌ره: تیشوودان.

تیشوودان: شتیکه که تیشووی تی‌بخری.

تیشووکردن: نانخواردنی به‌یانی. دروستکردنی تیشوو.

تیغ: تیغ.

تیغه: تیغه‌ی دیوار. ده‌مه‌ی تیغ (د).

تی‌فریدان: فریدانی شتیک بۆ ناو شتیک تر.

تی‌قلپاندن: قلپکردنه‌وی شتیک بۆ ناو شتیک تر.

تی‌قویان: بریتییه له‌لاوازبوون و به‌ناوداچوونی گیاندار.

تی‌قویاو: گیاندار لای لای به‌ناوداچوو.

تیکبردن: تیک په‌راندنی دوو شت به‌ناو یه‌کدا.

تیکبه‌ربوون: به‌گژیبه‌کداچوونی دوو گیاندار یا زیاتر.

تیک به‌ردان: به‌گژیبه‌کداکردنی گیاندار.

تیک په‌راندن: تیکبردن و تیکخستن شت به‌ناو یه‌کدا.

تیکچوون: نه‌مانی ریکویتیکی هه‌موو شتیک: خانووه‌که

تیکچوو یا دۆستایه‌تی نه‌و دوو برایه (تیکچوو) یا فیسار که‌س به‌ته‌ریقکردنه‌وه‌که‌ی (تیکچوو).

تیکخراو: دوو شت یا چهند شتیکن که برابینه‌ناو یه‌که‌وه:

پارچه‌کانی نه‌م ده‌رگایه‌پاش (تیکخراون).

تیکخستن: تیکبردنی چهند شتیک به‌یه‌کدا.

تیکدان: شتواندن هه‌موو شتیک.

تیکردن: گردنی شتیک بۆ ناو شتیک تر. تیه‌ردانی کار و به‌رخ له‌دایکیان بۆ مژینی.

تیکرا: وته‌یه‌که له‌جیاتی وته‌ی (هه‌موو) به‌کاردینری.

تیکرای: تیکرا.

تیکسمران: قه‌له‌وی و دارپژراویی گیاندار.

تیکسمراو: گیاندار قه‌له‌وی دارپژراو.

تیکشان: تیه‌په‌رین به‌بی‌خشه.

تیکشکان: شکانی شتیک و تیکه‌لبوونی پارچه‌کانی.

تیکشکاندن: شکاندن شتیک به‌سهر یه‌کدا.

تیکشکاو: شتیکه به‌سهر یه‌کدا شکابی و پارچه‌کانی تیکه‌ل بووبی.

تیکله‌ف: ز. تیکه‌لاو.

تیکمه: د. شتی پر.

تیکوتان: کوتان و پیابردنی شتیک به‌شوئیکدا به‌نه‌یم.

تیکوتاندن: تیکوتان.

تیکوتانن: تیکوتاندن.

تیکۆشان: تیکۆشین.

تیکۆشی: هه‌ول‌دان و په‌له‌کردن بۆ شتیک.

تیکۆشین: تیکۆشی.

تیکه‌ل: چهند شتیکن که ناو‌یتیه‌ی یه‌ک بووبن. ناشنا و دۆست.

تیکه‌لاو: شتی تیکه‌ل، (تیکه‌لاو‌بوون) تیکه‌لبوون. تیکه‌لاو

کردن) تیکه‌ل‌کردن.

تیکه لبوون: ناویته بوونی چەند شتیک بەیەک.
 تیکه لدان: تیکهە لدان.
 تیکه لکردن: ناویته کردنی چەند شتیک بەیەک.
 تیکه ل و پیکه ل: شتی بەیە کداچووی ناریک و ناله بار.
 تیکه لی: ناشایه تی و هاتوچو کردنی دوو کەس لە گەل یە کدا بە گەرم و گوری.
 تیکه وتن: دۆراندنی هیندی یاری: فیسار کەس لە قە لە مرداریدا (تیکه وت). چوونە ناو ناو و مە لە کردن. خەریک و ویلبوون بەدوای شتیکدا بو پەیدا کردنی: بۆت (تی دە کەوم) تا رزگارت دە کەم.
 تیکه ولتیکە: بێ سەر و پیتی شوینیک بە جوړیک کە پرسینه وەدی تیدانه بی.
 تیکه لچوون: بە گژیه کداچوونی دوو گیاندار.
 تیکه لدان: ناویته کردنی دوو شت بەیە کدا.
 تیکه لشیلان: شیلانی چەند شتیک بە سەر یە کدا.
 تیگرتن: هاوشتنی شتیک بو شتیکێ تر. نانی نیو دهمەک و موشە ما لە ئەندام. گرتنی خەنە و وسمە و بۆیە لە سەر و ریش یا دەست و پێ. گرتنی بەرگ یا شووشە بە هیندی شتدا: ئەو وینە یەم لە چوارچێوە و شووشە (بو بگرە) یا ئەو نوشتە یەم لە بەرگ و موشە ما (بو بگرە).
 تیگرا: تیکرا.
 تیگراییی: تیکراییی.
 تیگرماندن: توورە بوون لە یە کتیک و هەلشاخان بە سەربدا.
 تیگوشین: تریکردنی نان بو ناو خواردە مەنایی شل. بریتییه لە بەختکردنی دراو لە ئەندازە بەدەر لە شتیکدا: فیسار کەس ئە مسال لە تووتن کریندا زۆری (تی گوشووه) واتە دراوێکی زۆری بلاوکردۆتەو.
 تیگە یاندن: وادارکردنی کە سیک لە شتیک.
 تیگە یشتن: واداربوون و زانیی شتیک کە لەو پێش نەزانرا بی.
 تیگە یشتوو: مەردوو می زیرەک و ژیر.
 تیگە یین: تیگە یشتن.
 تیگە یو: تیگە یشتوو.
 تیگیران: بریتییه لە زۆر هاتن بو یە کتیک. بریتییه لە دەمقالی دوو کەس.
 تیگیرکردن: گیرکردنی شتیک لە شتیک. بریتییه لە زۆر هینان بو یە کتیک.
 تیگیران: تیگیران.
 تیل: تەل.
 تیل: دارێکی راستی لووسە لە گورگە درێژترە.
 تیلترین: بریتییه لە لیدانی یە کتیک بەدار بە زۆری.

تیلکە: دیزە.
 تیلما سک: پارچە ی باریکی درێژکۆلە ی پچوو ک لە هیندی شت. چەند دەنکیک لە هیشوویە ک تری بە لاسکەو.
 تیلما: پارچە ی باریکی تەسک لە شت.
 تیلە گە: ه. کۆلێکی بە سترای بو ئەو دی کە بە کۆل هەلبگیری.
 تیمرووکان: تیتورووکان.
 تینان: خستنی شتیک لە ناو شتیکدا.
 تینوارین: تیروانین.
 تینهوین: دەست دانه شتیکێ قورس بو هەلگرتنی یا هەلکەندنی بە نهم.
 تینیشتن: تێوچوون لە کاریک و شان دانه بەری.
 تیوولە: د. تەویلە.
 تیورووکان: کۆبوونە وەدی چەند گیانداریک لە شتیک.
 تیووشین: تیگوشین.
 تیولین: تیووشین.
 تیوپیچان: پیچانی شتیک بە شتیکدا. لە دەمە و ددانی یە کتیک لە کاریکی خراپدا.
 تیوچوون: تیوگوانی شتیک لە شتیکێ شل: کەواکەم لە ماستە کەو (چوو). تیوگوان و شان دانه بەر کاریک بو کردنی: فیسار کەس بو کردنی شتی باش چاک (تیو دەچی).
 تیوهدان: دەرخواردنی شتیکێ کەم لە شتیکێ تر بە تیکە لکردنیان: هەویردە شلە کەمی ئاردی (تیوهدە), یا واغینە کە گۆیزی تری (تیوهدە), یا ئەو پاریدی کە بلاوت کردوو تەو پاردی تری (تیوهدە) نەو دک بۆت کۆ نە بیتهو.
 هەلسوونی شتیکێ شل لە شتیکێ تر: کە دەست سوتا ماستی (تیوهدە). دووچارکردنی یە کتیک لای گەوردە یە ک بە گونا هتیک: لای زۆردار کەس (تیوهدە).
 تیوهدان: ئاو کردنە ناو دەفریک و راوێشاندن و ریشنیە تی بو پاکبوونە وەدی.
 تیوێژاندن: ئاگادارکردنە وەدی گیاندار بە دەست یا بە شتیکێ تر.
 تیوێژاندن: تیوێژاندن.
 تیوێشاندن: راوێشاندن بەرگ و کالای سەر ئاگر بو کەوتنە خواری وەدی مۆریان لێی.
 تیوگوان: دووچاربوونی کە سیک بە کاریکەو کە حەزی لێ نەکا: ئیمسال بە تووتن کرینەو (تیوگلام). تیوچوونی شتیکێ شل.
 تیوگواندن: دووچارکردنی کە سیک بە شتیک کە حەزی لێ نەکا.
 تیوهدانی شتیکێ شل لە شتیکێ تر.
 تیویل: ل. تەویل.

تیهاتن: هاتنی شتیک بو ناو شتیک تر: حهوزده که ناوی (تی هات). داهاتن و ههلمه تدانی شتیک بو شتیک.

تیهانین: سهرفرازی و سه رکه وتنی یه کتیک له کاریکدا: فیسار کهس باش (تیی هانی).

تیهه لچو: که سیکه به بی بیرکردنه وه په لاماری هه موو کاریک بدا.

تیهه لچوون: په لاماردان و باوه شکردن به کاریکدا.

تیهه لچه قین: هه لچه قینی شتیک تیز به شتیک تر دا.

تیهه لدان: لیدان له گیاندار به شق. تیکه لکردنی شتیک له شتیک تر: برنجه که له تکه نوکی (تی هه لده). بریتیه له ددرکردنی یه کتیک.

تیهه لساوین: تیهه لساوون.

تیهه لساوون: سوونی شتیک له شتیک تر: رونه که له کولیرده (هه لساو)، یا خۆتم (تی هه لسه سو).

تیهه لقورتان: له خۆوه چوونه ناو کاری ئەم و ئەو.

تیهه لکردن: تیهه لچوون له قسه یا کرده وه یه که به بی پرس و را.

تیهه لکتیش: تیهه لدنی شتیک به ناو شتیک تر دا.

تیهه لکیشان: هه لکیشانی شتیک له ناو شتیکدا.

تیهه لنگان: هه له نگوتن.

تیهه نان: تیهه نانین.

تی: با. لیوار و قهراغی شت.

تی: تینوو. کۆنه شووبرای ژن (ز). پیتیکه ده بی به پاشداری هیندی ناو مه عنای (مصدر) ده که یه نئ: پیاهه (تی)، مهردایه (تی) واته بوونی به پیاهه، بوونی به مهرد.

تیپ: کۆمه لیک له گیاندار.

تیپه ن: کۆمه لیک له سوار.

تیت: پرچ (ه). توو (ل).

تیتال: د. گالته.

تیتال باز: د. گالته چی.

تیتالی: د. گالته کردن.

تیترواسک: تووترواسک.

تیتک: نه گریجه. تووتکه سهگ (ل). نوشته و موورووی ناوچه وانی مندال (با). خوشکی باوک.

تیتکزا: پوورزا.

تیتله بیجاغ: تیترواسک.

تیه: د. چه کی ژنانه.

تیتی: وته یه که بزنی پی بانگ ددرکری.

تیتیله و بیبیله: به چکه ی وردی گیاندار. داستانی بزن و گورگه که بو مندال ددرکری.

تیر: شتیک راستی لووت تیزه به که وان ده هاو تیزری وهک گولله.

چهند جوگه یه کی باریکی راسته به ناو مه ره زده ده بری بو ناودانی.

تیراوی: برینیکی زور پیسه چاکبوونه وه ی نییه نه گهر سارپیش بیی هه ره هه لده داته وه.

تیراویژ: نه ندازه ی هاویشتنی تیریک.

تیر نه ناز: د. تیر نه نداز. تیراویژ.

تیر نه نداز: که سیکه که تیر باش بهاوی.

تیر نه ندازی: تیر هاویشتن.

تیر باران: نانه وه ی یه کتیک به نیشانه و، به تیر یا تفهنگ ده سترپژ لی کردنی.

تیردان: شتیکه تیری تیدا هه لده گیری.

تیرک: د. دیرهگ.

تیرکیش: د. تیردان.

تیرۆژ: ز. پروناکیی رۆژ که له کلاورۆژنه وه بیته ژووره وه.

تیرۆژوو: پارچه یه که له کراس سه ریکی پان و سه ریکی باریکه له کاتی له بهرکردندا ده که ویته لای قه برغه وه.

تیرۆک: داریکی باریکی راستی لووسی خرته نانی تیری پتی ده کرتیه وه.

تیروو: جوړه داریکی دیمیه وهک (تهروو)، به شاخه وه ده روی و هه رگیز زور زل نابی.

تیره: چهند هۆزیکه که به چیتیه وه سه ر نیلیک. چهند زوبیلیک له چه رمی خاو که وهک رایه ل پلیته کانی ژیری کلاشی تی هه لده کیشری. کندر (ز). بروسکه و چه خماخه ی نیشی نه ندام (د).

تیره باران: تیر باران.

تیره شان: شانه هه نگوینیکه که له سه ر لا هه لبه سترایی. تیغه شان.

تیره غه: برپه ی پشت.

تیره مار: جوړه ماریکی زه ردی باریکی تیزره وه به قه د تیرۆکیتک ده بی.

تیره نان: نانی تیری. تیرۆک.

تیره نداز: تیره نداز.

تیره ندازی: تیره ندازی.

تیرپژ: تیرۆژوو.

تیرپژوو: تیرۆژوو.

تیری: نانیکه که به تیرۆک کرابیتیه وه.

تیز: تیتالی.

تیزانگ: د. میزلدان.

تیزیتکردن: گالته کردن به یه کتیک.

تیزیتوه کردن: تیز پتیکردن.

تیز: شتی برنده. شتی که سکون. بریتییه له که سیک که زور
 سوور بی له کردنی کاریک.
 تیژاو: ناوی قلییه که سابوونی پی دروست ده کری.
 خۆله میشاویکه ژنان له گهل سابوون کالای پی ده شۆن.
 تیژبوون: بریتییه له سووربوونی یه کیک له سهر کاریک. بوونی
 شت به تیز.
 تیژکردن: بریتییه له هانه هانه دانی یه کیک له سهر کردنی کاریک.
 خوشکردنی ناگر: ناگره که (تیز) که. پرشت پهیدا کردن به تیغ.
 تیژی: بوونی شت به تیز. بوونی شت به که سکون.
 تیش: ز. کیتو.
 تیشه: ل. ته شوی.
 تیغ: ناسنی تیژی برنده.
 تیغه: خستی له سهر شان دانراو به گه چ یا به قور.
 تیغهره: تیره غه.
 تیغه شان: زنجیره ی شاخ. تیغه ی دیوار.
 تیفتیفه: شوق و بریقه یه که که له دوا ی تهراش پهیدا ده بی.
 تیفتیفه دان: خۆ لووسکردن و نارایشان.
 تیفتیفه کردن: تیفتیفه دان.
 تیفرگ: ز. کلاو کوره.
 تیقل: با. تو تیکل.
 تیک: جوړه دروومانیکه له پيشدا دوو پارچه له یه ک ددری و
 هله ددری و له پاشان جه مسهری هه ردو وکیان داده گیرته وه.
 تیکله: د. مه نجه لوکه ی پچو وکی مسین. جهره.
 تیکه: پاروو. پارچه یه که له قالی. پارچه ی شت. (تیکه تیکه
 بوون) پارچه پارچه بوون، (تیکه تیکه کردن) پارچه پارچه کردن،
 (تیکه تیکه) پارچه پارچه.
 تیل: که سیکه که به گوشه ی چاو ته ماشا بکا. هاویشتنی
 هه لمات به په نجه بو دانی له شتیک: فیسار کهس (تیلی)
 راسته. (تیل کردن) هاویشتنی هه لمات به تیل. مهردوومی
 خیل.

تیلاک: که سیکه که پیتی سهری مووی پیته نه بی.
 تیلایی: روانین به گوشه ی چاو.
 تیلیمه: تیلمه.
 تیله: د. ره شتاله.
 تیلی به رامبه رتن: تیلکردنی دوو کهس بو هه لماتی یه کتری.
 تیلین: تیلی به رامبه رتن.
 تیماج: د. تیمانج.
 تیمار: دهرمانی برین. ناوی دوو دتییه له قهر داغ و سورداش.
 تیمارخانه: شوتینیکه که هه موو جوړه دهرمانیکی تیدابی.
 تیمار کردن: دهرمان کردن برین. رنه ک و قاشا و کردن و لاخ.
 تیمار کهر: که سیکه دهرمانی برین بکا. که سیکه رنه ک و قاشاوی
 و لاخ بکا.
 تیمار کردن: د. شال و قاشا و کردن و لاخ.
 تیمانج: چهری مهر و بزن و گویره که که خوش کرابی و رنگ
 کرابی.
 تیمچه: د. کاروان سهره.
 تین: هیز. تینو (ز).
 تینشیر: با. شیرتین.
 تینگ: تینو. ئالوو.
 تینگ که وتن: ئالوو که وتن.
 تینگی: تینوتی.
 تینوو: گیانداریکه ئار دزووی خواردنه و دی ئاو بکا. گهروو.
 تینوتی: ئاره زوو کردنی خواردنه و دی ئاو.
 تیوتیوه: تیفتیفه.
 تیوتیوودان: تیفتیفه دان.

جا: و تهیه که قسه که ر بیتاکیی خوی پی پیشان ددها له بوون یا نه بوونی شتیک: (جا) بابی یا با نه یهت له کاتیکدا که بلتین فیسار که س دیت یا نایهت، واته بی یا نه یهت باکم نییه. کات: که تو هاتی نهو (جا) من ده روم. به کار دینری له جیاتی و تهی (نیترا): (جا) چی بکه م واته نیترا. جیگه (د).

جا ناسته: ه. به جیهیشتن.

جاپلووس: ریاکاری زبانلووس.

جاپلووسی: ریاکاری و زبانلووسی.

جاتره: گیایه کی گه لایباریکه و دک تهرخون وایه ده چینری و ده کرتته ناو هیندی چیشه وه.

جاتره کتوبله: گیایه کی به هاری کتوبیه له جاتره ده چی بوژانه سک جوش ددری و ده خوریتته وه.

جاجر: ز. خوار دمه نییه که له گوئزی کوترا و ههنگوبن دروست ده کری.

جاجک: بنیشت.

جاجکه تاله: بنیشته تال.

جاجکه خوشه: بنیشتی خوشکراو.

جاجک: د. جاجک.

جاجم: پیخه فیکتی ته نراوی سفتی رهنگاورهنگی خوریه.

چاچک: جاجک.

چاچکه: جاجک.

جاخ: توورده که یه کی پچوکه له موشه ما تووتنی تیدا داده گیر.

دیوارنک که له دار دروست کرابی (ز). زید و نیشتمان

(د). چاخ (د).

جاخولکه: جاحی پچووک.

جادار: د. جیشین.

جادوو: چاو به ندیکردنی شتی درو و ده له سه له پهردهی شتی

راستدا و دک کردنی پارچه کاغه زی براو له شتیهی دراودا

به دراو له پیش چاوی مهردووم. جادووگه: چی بکه م له

دهست نه م (جادوو) ه.

جادووباز: جادووگه.

جادووبه ند: ته نه که یه که له زیر یا له زیو نوشتهی چاوه زاری لی ده نووسری.

جادووگه: که سیکه که جادووبکا.

جادووگه ری: خه ریکبوون به کردنی جادوو وه.

جار: نوره: نه وه تی هه م (جار) یک چووم بو به غدا. (جار جار جار جار) نوره نوره.

جاران: و تهیه که ده می رابردو پیشان ددها: (جاران) برایه تی زور خوش بوو.

جارجم: ز. جاجم.

جار: جیگای هه صوو دانه ویتله یه ک که دروایتته وه. بانگه واز:

جارچی (جار) ددها. و تهیه که به هیندی ناوه وه ده نری دهیکا

به (اسمی مکان): نیرگسه (جار) مهره زه (جار) واته جینی

نیرگس و مهره زه. زه مینی سه ختی نه کیتراو (د).

جارچی: که سیکه پیشه ی هه ر جار دان بی.

جار دان: بانگه واز کردن بو شتیک.

جار راهیشتن: جار دان.

جارس: که سیکه له کارتیک وه رس بووبی. (جارسبوون) وه رس

بوون، (جارسکردن) وه رسکردن.

جاروو: شتیکه له قسلی بیژراوه و خوله میشی پهینی سووتاو

ده گیریتته وه و هوزی پی سواغ ددری. گه سک (د).

جارووبه ند: شونتیکه که به جاروو سواغ درابی.

جارووکاری: جارووبه ند.

جارماز: د. به رمالی نویش.

جاروبار: جار جاره.

جاره: د. تاویر. سینه که مان (جاره جاره) جار جاره.

جاری: و تهیه که به دیمه (اسم) و وه کی تر فعله: (جاری) له

وه رامی یه کتیکدا که بلتی ده روم، واته مهره. جارتیک.

جاری جاران: وتهیه که چند دهمیتی رابردوو پیشان ددها.

جارتیک: نۆرهیه که.

جارتیکیان: د. جارتیک.

جاسووس: کهسیکه که به دزییه وه هه وال و باسی یه کتیک یا

شوتنیک بیا بۆ یه کتیک تر.

جاسووسی: بردنی هه وال و باسی یه کتیک یا شوتنیک بۆ یه کتیک

به دزییه وه.

جاش: به چکه ی کهر.

جاشک: جاشولکه.

جاشکۆله: جاشولکه.

جاشولکه: جاشی پچووک.

جاگه: ه. جیگا.

جالجالۆکه: ده عبايه کي چنگ چنگه له کون و قوژینی دیوار و بن

میچدا به داویکی زۆر باریک هیلانه دهتهنی بۆ گرتنی میش

و مهرۆش.

جام: ددهرتیکی مسین یا زهردی قوولی دهم پهله. ئاوینه. شووشه.

جامانه: پارچهیه کي ته نراوی به ددهزووچنراوی گول گولییه،

جوړتیکیان پیاو ددیبهستی به سه رییه وه و جوړتیکیشیان ژنان

دهیکه به کراس و دهسمال.

جامباز: کهسیکه دهست به دهست شت بکړی و بفروشیته وه.

بریتییه له مهردوومی فیلبار.

جامبازه: یاریکردن و هه ستانه سهر پاشووی ولاخ و حوشر.

جامبازی: کرین و فروتنه وهی شت دهست به دهست.

جامخانه: هۆدهی شووشه بهند.

جامدانه: د. جامانه.

جامولکه: جامی پچووک.

جامۆلکه: جامولکه.

جامۆله: د. جامولکه.

جامه دانه: جامانه.

جامه دانی: جامانه.

جامه لووس: مهردوومی دهم ته ری زبانیلووس.

جامه لووسی: زبانیلووسی و کلکه له قتی کردن.

جامیر: با. جوامیر.

جامیر: ز. جوامیر.

جان: گیان.

جانانه: مهردوومی زۆرزانی فیلباری زبانیلووس. دوستی گیانی

گیانی.

جانبار: جامباز.

جانبازه: جامبازه.

جانبازی: جامبازی.

جانتا: شتیکی چه رمینی دهسکداره وهک سندووق که لویه لی تنی

دهخری و به دهست هه لده گیری.

جانفاس: کالای ئاوریشمینی رووت (ز). جوړه ته نراویکه وهی

گونه.

جانکووشک: ز. کهسیکه به بانگ کردن یا به تهقه کردن گاوران له

خه وهستی بۆ چوونه کلتیه.

جانگ: جاو.

جانگی: د. ناوهندی چاو و گوئی.

جانغاز: بهرمالی نوژ له سه رکردن.

جانهر: ز. گیایه کي بۆنخۆشه گولیکی سپی بۆر دلووک دهگری.

جانهدر: گیانداری درنده ی به زیان.

جانی: ز. جوانوو.

جاو: ته نراویکه وهک بلووری به لام ئهم ریه که ی نهستورتره و

به خه رک ده پتسری و جۆلا دروستی دهکا.

جاوپیچک: نهودرد.

جاوراوه: جووراوه.

جاوانانه وه: رایه لکردنی جاو. بریتییه له کهسیک که زۆر هاتوچو

بکا.

جاووک: د. جاو.

جاهیل: لای گهنج.

جاوین: جوونی شت.

جاوینه وه: جوونه وه.

جاینگ: لاجانگ.

جبۆ: ز. وتهیه که وهک وتهی (کابرا) و ههر بۆ نیرینه

به کاردینری.

جبه: کالایه کي ئاودامانی قۆلداره زانیان و دادپرسان و هیندی

پیاوی گهوردی تر له بهری دهکهن له باتی (بالا پۆش).

جبه خانه: کوگای چه کی جهنگی.

جججه: ز. دهنگیکه مه ری پی دهرده کری.

جدهو: جوړه برینیکه له ناو شانی ولاخ پهیدا ده بی به هوی گرتی

بار یا زین و کورتانه وه. (جدهو بوون) برینداربوونی پشتی

ولاخ له بهر بار یا زین یا کورتان. شتی عهیدار (د).

جدهو بوون: عهیدار بوون و له کارکه وتنی شت.

جر: ز. هاوده می و رابواردن.

جراجر: ز. ده مقالی له سه ر شتی.

جرین: مهردوومی دهلووکاری بزیتو.

جرپ و جۆپ: جرت و فرت.

جرت: جرت. مهردوومی ههرزه (د).

جرتاو: جهره تاو.

جرت و فرت: هاتوچو کردن به پهله پهله و به بی جی.

جرته: پالتوی له به رکردن.	جزه: وتهیه که مندالی ساوا به گوشتی دهلی. کزه.
جرته کردن: جرینی و بزوبکردن.	جعیتنی: جوره ولاخیکی به رزی رده سینه.
جرج: ده عبايه کی چوارپیته له مشک گه ورده تره.	جعیدوک: ز. گیایه کی بونخوشه ده خرته ناو کالوده له بهر
جرجه کویره: مشکه کویره.	موران.
جرد: ز. جرج.	جغاره: جگه ره.
جر داهیشن: د. جرتکیشان.	جغز: کیتیکی گرده له یاری جغزیندا ده کیشری، ددسته ی
جری: د. وتهیه که بۆ گالتیه پیکردن به کاردینری: (جری) له	تیکه وتوو ددچنه ناویه ود.
خوتنده واریت.	جغزین: جوره یاریه کی دوو دهسته یییه، (جغز) یک ده کیشری
جربوزه: وتهیه که به رازی پی له کون ددرده په رینری.	هر دهسته یه کیان تیکه وت ددچیتته ناویه ود و دهسته که ی تر
جرت: ترکه ندن به ددم.	له ددرده توپیان تی ده گرن.
جریره: د. به رزه جیره.	جغه ره: جگه ره.
جرجونگانی: د. مهردوومی تووید و ترو.	جغه ره چی: جگه ره فروش.
جرجینگانی: د. جرجونگانی.	جغه ره خور: جگه ره خور.
جر و جانهدر: پر و پیتی بی که لک.	جغه ره کیش: جگه ره کیش.
جر و جیار: پر و پیتی ناومال.	جفت: جوت (د). (جفتبوون) جوتبوون. جهوت (ل).
جر و جیاری: جر و جیار.	جفته: شتیکه و دک مووکیش به لام نهم لووتی باریکه سه عاتچی
جره: بالنده یه کی پچکوله یه که پیتی ده لین (جوره).	پارچه ی وردی سه عاتی پی هلدگری. جوتته ی ولاخ (د).
جرها: د. جری.	جفته قزمیر: جوره چوغه یه کی ته نکی سفتی ساغه.
جرهاتن: د. تنگه تاو بوون.	جفته و دشان: د. جوتته و دشان.
جره به گزاده: بالنده یه کی جوانی رده گاورده نگه به قهده پوریک ده بی	جفته و دشین: جوتته و دشین.
به لام نهم باریکتره.	جفته هله خشتن: د. جوتته و دشان.
جرنگاندن: بریتییه له دانی دراویک که پیت ناخوش بی.	جفتیار: د. جوتیار.
جرنگه: جوره ددنگیکه و دک ددنگی پاره. (جرنگه جرنک)	جقه: جوره چوله که یه کی بوره لووکه له پاساری که میک گه ورده تره.
جرنگه ی یه که له دوا ی یه که.	په ریکه که پاشایان و پیای گه ورد ددیدن له سه ریان. گولی
جرووکه: ددنگی مهلی پچووکی و دک چوله که. (جرووکه جرووک)	بادامی (د).
جرووکه ی یه که له دوا ی یه که.	جک: د. میچ.
جریتان: د. جریته بازی.	جگ: دیوی چال له میچ.
جریته بازی: جلیتین.	جگانی: میچین.
جریته ی: جلیتین.	جگه ر: جهرگ. بریتییه له روله ی ناده میزاد.
جریکه: د. جرووکه، (جریکه جریک) جرووکه جرووک.	جگه ر نونی: گیایه که جوش ددری و بۆ کوکه ددخوریتته ود.
جریوده: ددنگی چوله که. جوولانه و دی نه ستیرد له پیش چاو.	جگه رچی: که سیکه پیشه ی هر جگه ر برژاندن بی.
(جریوده جریو) جریوده یه که له دوا ی یه که.	جگه رسوز: بریتییه له یه گیک که به ته نگته وه بی و دلی پیت
جز: د. چزدی شیشی سوورده و کراو که بکری به ناودا.	بسووتی.
جزدان: کیفیکی چه رمینه دراوی تی ده کری.	جگه رسووتان: بریتییه له مردنی روله ی جگه رگوشه.
جززه: جزه.	جگه رسووتاو: بریتییه له که سیک که روله ی مردبی.
جزم: به شیکی تاییه تی سه ربه خو له نوو سراویک: میژووی	جگه رگوشه: بریتییه له روله ی مهردووم.
کوردستان دوو (جزم) د.	جگه ره: کاغسه زیکی باریکی دریزی لووله ی پر له تووتنه
جزوبه ند: به یه که وه به ستنی جزمی کتیب و له بهرگ گرتنی.	داده گیرسینری و ده کیشری.
جزمه: پیلای لاسک دریزی چه رمین یا لاستیکی زستانییه و دک	جگه ره چی: که سیکه که پیشه ی هر فروشتنی جگه ره بی.
چه کمه وایه.	جگه ره خور: جگه ره کیش.

جگه ره کیش: که سیکه ئالووده ی جگه ره بی.
 جگین: میچین.
 جل: کالا و بهرگی ناده میزاد. په لاسیکه له ولاخ ده کری.
 جلبر: که سیکه که بهرگ و کالا بۆ مهردووم ببری.
 جلبران: د. جلبرین.
 جلبرۆکه: مزروکه.
 جلبرین: بانگیشتن (دده عودت) یکی تیکراییی ژنانه یه له لایه ن مالی بووکه وه بۆ برینی جلی بووک.
 جلدان: چارۆکه ی کۆلی ژنان.
 جلدروو: که سیکه بهرگ و کالا بدروی بۆ مهردووم.
 جلشتن: شوشتنی بهرگ و کالا له مالدا به تیکراییی.
 جلشۆر: که سیکه که له مالدا جلوه بهرگ بشوا.
 جلشۆرک: شوتیکه بهرگ و کالای تیدا ده شۆری. گه لا کوتک.
 جلفی: جری.
 جلق: ناوه بۆ دراویکی که م نرخ ی بابانی.
 جلقاو: د. چلکاو.
 جلک: بهرگ و کالا.
 جلکار: بهرگیکه هر له کاتی کاردا له بهر ده کری.
 جلگا: د. جۆره ماسیه که.
 جل و جۆر: شپدی ناوما.
 جله: گیانداریکی ناوییه وهک ماده له ناو ئاودا خوی پان ده کاته وه بۆ مل و مووش.
 جله شپه: گیایه کی ناوییه وهک بهر به سهر ئاودا پان ده بیته وه.
 جله: د. دهسته ریشه. دانه لغاو. کۆمه لیک له ئاژال.
 جله و دار: سهروکی کاروان.
 جله و شلکردن: بریتیه له بهر لاکردنی مندال و بهر ده ست و گوی نه دانیان.
 جله و کیش: جله و دار.
 جله و کیشان: راکیشانی جله و ی ولاخ.
 جله و گیر: که سیکه که جله و گیری یه کیک بکا.
 جله و گیری: بریتیه له ری نه دان بۆ کردن یا وتنی شتیک:
 (جله و گیری) کورده کت بکه له هاوړتی پیاوی خراپ.
 جله وه لته کاندن: بریتیه له جله و گرتنی یه کیک.
 جله وه لته کیشان: جله وه لته کاندن.
 جلیتازی: جلیتین.
 جلیتین: یاریکردن به گو به سهر سوارییه وه.
 جم: جووله.
 جمان: جوولان: خوی (جمان) د.
 جمدان: جوولان به ته کانه وه.

جمس: د. جووله.
 جمشگ: د. مه چهک.
 جمک: دووانه ی مندال یا گیاندار ی تر.
 جمکانه: جمک.
 جمکوت: د. شتیکه که چیتواخن کرابی. شوتنی جه نجال.
 جمگه: جومگه. پارچه ی شت. (جمگه جمگه): شتی کوت کوت.
 جموجوول: جووله جوول.
 جممه: جمه.
 جمه: وته یه که بۆ کۆبوونه وه و به سهر یه کدا که وتنی مهردووم له شوتنیکدا به کار ده یتری: نیمرو بازار (جمه) ی دهات.
 جمان: جمان.
 جمین: جمان.
 جناور: ز. جانه ودر.
 جنچک: د. ناوکی میوه. جنچک. جینچکه.
 جنچکان: د. هه لتووتان به چیچکانه وه.
 جنچکه: د. جنچکان.
 جنراو: شتیکه به تیغ ورد کرابی.
 جنکه: د. ریزدیه ک له شتیک.
 جنگدان: جمدان.
 جنگز: مهردوومی توند و توورده.
 جنگن: جنگز.
 جنگ و جوول: جموجوول.
 جننه: د. ژنی سوزانی هه شیری.
 جننه باز: پیاویکه به شوتن ئافردتی هه شهربدا بسوورپته وه.
 جننه خانه: د. شوتنیکه ئافردتی هه شیری تیدابی.
 جنۆکه: جۆره گیانداریکی نادیا ری ونه که هه رگیز نابینری.
 جنیاک: شتی جنراو.
 جنیو: وته ی ناشیرین که به یه کیک بدری.
 جنیودان: وته ی ناشیرین وتن به مهردووم.
 جنیو فروش: بریتیه له یه کیک که زور جنیو بدا.
 جنین: ورد کردنی شت به تیغ.
 جۆ: دانه ویله یه که وهک گهنم به لام نهم زیر و گه ورده تره. جۆکه.
 جوار: ز. توورده کی ولاخ.
 جوال: ز. جه وال.
 جوال: د. جه وال.
 جوامیر: پیاوی شوخی ئازای دهرهاتوو.
 جوان: شتی ریکوینکی دلگیر.
 جواناو: ئارده قیکی سارده نه خوش له کاتی گیانه لادا دهری ددها.
 جوانچاک: مهردوومی گه نجی زور جوان.
 جوانکه: جوانی خوشه ویست.

جوانکله: جوانی خنجيله و پچووک.	جوره کلاونه: د. جوره.
جوانکیلانه: جوانکله.	جوربان: د. گوران.
جوانکیله: جوانکیلانه.	جورکه: توره که.
جوانن: د. جولاندن.	جوری: گولیکي بونخوشي جوانه وک شهسپه به لام نه م
جوانه رد: د. جوامیر.	پچووکتر و رهنگی تیرتره.
جوانه ردی: د. جوامیری.	جوزه رد: جوزهردان.
جوانو: بیتچووی ماین.	جوزه ردان: مانگی حوزدیران.
جوانولکه: جوانووی ساوا.	جوستوجو: دووکه و تنی شتیک و ههول و تهقه لادان بو په یا کردنی
جوانه زووه: عازده.	یا بو زانینی.
جوانه زووه: جوانه زووه.	جوسته: ریزه دروومانی ته نیشته (باریکه). جهسته.
جوانه گا: پارتیکه پتی نابیته سالی سییه م.	جوسوجو: د. جوستوجو.
جوانه مهرگ: که سیکه که به گه نجی بری.	جوش: جوره خشتیکي قورسی شین کارد که زور سوور بو بیتته و د.
جوانه مهرگه: جوانه مهرگ.	چهسپ: نه م دوو دانه (جوش) ن واته به یه که و د نووساون.
جوانی: تافی گه نجی. بوونی شت به جوان: (جوانی) به هردیه کی	جوشخواردن: توانه و د به سهر یه کدا چوونی هیندئ شت به هوئی
خوشه. جوانو: (ز).	ناگره و د.
جوبار: د. جوگه.	جوشدان: هینانه کولی هیندئ شت له سهر ناگر.
جوتکه: جووته ی و لاخ.	جوش سندن: هاتنه کولی شتی شل له سهر ناگر. بریتییه له
جوچکه: کلینچکه ی گیاندار. کلکی گیاندار. جووجه له.	تاوسه ندنی جیهان له هاویندا. بریتییه له گه رمبوونی یه کتیک
جوچکه بریاگ: د. وته یه که به کاردینری له باتی وته ی (دواپراو).	له کاریکدا.
جوچکه له قی: د. کلکه له قی.	جوشن: که سیکه به جوش بی خوی له م و له و هه لسوی.
جوچکه ناو گه لگرتن: د. بریتییه له ره و کردن و شان و	جوشیان: هاتنه جوش.
خوشاردنه و د.	جوشیرد: جوبه کی سه وزه که تازه شیردی تیپه ریپی.
جوجمین: ز. توپین.	جوشیله: جوشیره.
جوخوره: جوره بالنده یه که وک چوله که.	جوقنه: بالنده ی زور پچووکي نابووت.
جوختین: خه رمان.	جوگا: جوگه.
جودا: جیاواز.	جوگمه: جومگه.
جوداس: گیایه کی کتویی زبرد وک جو وایه به لام نه م شیردی	جوگه: هیلیکی گه ورده یه که ناوی پیدا پروا.
که مه.	جوگه له: جوگه ی باریکی پچووک.
جودان: جوره گرنجییه که له دانی و لاخی یه کسمدا که جوی پی	جول: گیایه که له میرگدا دروئی ناژال باشی دهخوا (با). چند
دهاړی.	سهرنیک له مهر (ز).
جودانه: د. جودان.	جولا: که سیکه که به دهست شت بته نی له پیچالدا.
جودایی: جیاوازی.	جولانه: شتیکه له دار و تهخته یا له گوریس و په رۆ دروست
جودره: کاتی دروینه ی جو.	دهکری و مندالی تیدا رادژدنه ری.
جور: ته حر.	جولانی: جولانه.
جورده: ل. بهرگ و کالا.	جولایی: ته نیی شت له لایه ن جولاه.
جورک: توورده که.	جولایی که رد: جالجالوکه.
جورکه: ه. جورک.	جولما: ل. جولاه.
جورپنه: قولکه یه که به به رزییه و د له حه مامدا ناوی گهرمی تنی	جوم: شوتیکه له ناو شاخ و داخدا که ناو داید ریپی.
دهکری بو خو پی شوشتن.	جومال: پاککردنه و دی جوگه ی گه و د و قولکردنی.
جوره: بالنده یه کی بوره له چوله که پچووکتره. جوره دهنگیکه	جومبوش: جولانه و د هاتوچوی شت به زوری.
و د ک جیردی دهرگا.	

جومگه: جه مسهری دوو ئیسقان له ئەندامی گیاندار.

جۆمهرد: جوامیر.

جۆن: جوتین.

جونگ: بزیکه که ددکری به یه کیکه وه. گیاندارێ تۆر (د). قین (د).

جۆنگ: له جیچوونی پاشووی گوێدرت.

جونگ پیتودکردن: بزیتودکردن.

جونگکردن: د. قینگرتن.

جونگه: ددنگی تری باریکی پچووک. (جونگه جونگ) جونگه یه که له سه ر یه ک.

جۆنه گا: ز. جوانه گا.

جۆنی: ز. دۆلی دار یا بهرد که شتی تیدا دهکوتری.

جوو: جووله که: جۆگه له (ل). جۆگه (ز).

جووبرک: ز. مله.

جووت: شتی که که تاک نه بی. دوو ئیستر یا دوو گا یا دوو که ره که زهوی پێ بکێلری.

جووتانه: شتی که که سالی جاریک له خاودن جووت بسینری.

جووتبوون: جووتگرتن. ریکبوونی دوو شت به قه د یه ک.

جووتکردن: کێلانی زهوی به جووت. پیتوددان و داخستنی ددرگا و په نهجهره دی دوو ددری. خستنه پال یه کی دوو شت.

جووتگرتن: یه که که و تنی نیر و می.

جووته: له قه ی و لاخی یه کسم به ههردوو پاشووی. دوو گیاندارن

که به یه ک سک بووبن. و لاخی که که دوو شارده گ له

ناوچه وانیدا بهرز بوو پیتوده که ئەمهش گوا یا نیشانه ی

به دبه ختی خاویه تی. دراویکی زیوینی ئیرانییه به دوو قران

ددچی.

جووته و دشاندن: له قه و دشانندی و لاخی یه کسم به ههردوو پاشووی.

جووته و دشین: بریتییه له ئاده میزادی قسه ترن.

جووته ی سهران: وته یه که که دوو که سی بی (تشبیه) ددکری که

هه میسه به یه که وه له جیگایه ک حازر بن.

جووته ی هه نجیران: دوو نه ستیردن له ته نیشته یه که وه و دک چزوو

وان بۆ چه ند نه ستیردی که که له دوو پشک ددچن، هه لیک که

له ئیواراندا که و تنه قیبله ئیتر نه وه کاتی پیتگه یشتنی

هه نجیرد.

جووتیار: که سی که که به سالانه جووتت بۆ بکا.

جووتیاری: جووتکردن بۆ یه کیک به سالانه.

جووچک با: چۆله که.

جوو جوو: وته یه که مندالی ساوا بۆ هه موو گیاندارکی پچووک

به کاری دهیینی.

جووچه: جووچکی که که کزر بووبی و هیشتا نه بووبی به بارۆ که.

جوو جوو.

جووچه قۆره: فروجاوی که به ئاوی به رسیله کرابی.

جووجه له: بیتچووی مریشک.

جووچک: جووجه له.

جووخین: جۆخین.

جوور: جۆر.

جووراو: شتی که که له دهمدا جوورابی: ئەم بنیشته (جووراو).

جووراوه: ئاسنیکه که به هوی لیدان یا پیاکه و تنی شتیکی

قورسه وه زده دار و گرنج گرنج بووبی.

جوورک: جۆرک.

جوورکردن: سه ندنی شتی که که یه کیک به قوما ر یا به فر و فیل.

جووز: د. جووزده.

جووزان: ز. گوێزان.

جووز پیتودکردن: بزیتودکردن.

جووزده: ددنگی باریک و پچووک و دک ددنگی سه ماوهر.

(جووزده جووز) جووزدی یه ک له دوا ی یه ک.

جووزده له: دووزده له.

جووش: د. جۆش. خه لفی درده خت که له به نو ده ددری ددکا.

جووشانن: د. جۆشان.

جووشخواردن: د. جۆشخواردن.

جووقن: جوقنه.

جووک: بزیکه که ددکری به یه کیکه وه. جۆگه له (با). جووکی

(د).

جووکاندن: جووکه کردنی چۆله که.

جووک پیتودکردن: جونگ پیتودکردن.

جووکن: گیانداریکه که زۆر بجوو کینی.

جووکه: ددنگی که و دک ددنگی جووچک. (جووکه جووک)

جووکه ی یه ک له دوا ی یه ک.

جووکه برین: بریتییه له خه فه کردنی یه کیک.

جووکی: که سی که که به فر و فیل مه ردووم هه ل خه له تینی و

چاوبهستی لی بکا و نوشته ی ردشی و دیوبه ند و شتی هیچ و

پووچی بۆ بنووسی.

جوولان: بزووتن.

جوولاندن: بزواندنی شت له شوینی خوی.

جوولاندنه وه: بزواندنه و دی شت.

جوولانن: جوولاندن.

جوولانه وه: بزووتنه وه. بریتییه له زیادبوونی شت: فیسار شت

نرخ (جوولوده وه) یا ئوده که (جوولوده وه) یا رۆژ یا

شه و (جوولوده وه) واته زیادیان کردووه.

جوولک: د. جووجه له.

جوولگ: ه. جۆلا.

جهخت هینان: دووجار پڙمین یهک لهسهر یهک لهکاتی قسهکردن
له کاریک و بریاردان لهسهری، که نه مهش نیشانهی فهری
نهو کارده.
جهختی: چالاکي و چاپووکي: به (جهختی) هات.
جهددو: ز. جدو.
جهرابوون: رزگار بوونی گیانداري ناوس که جهرابی
به جیابوونه و هی سکه که لیتی.
جهربه زه: گیانداري بزتیوی چه توون.
جهربه زهیی: بزتیوی و چه توونی.
جهرجهر: ز. جهنجهر.
جهرجهقان: ز. که سیکه که جهنجهر بگیتی.
جهرخه توو: ز. ناوگردان.
جهرخه توون: ز. جهرخه توو.
جهرد: ز. مشک.
جهرده: که سیکه ریگا به مهردووم بگری و به زور پروتی کاتهود.
جهردهیی: ریگا به مهردووم گرتن و پروتکردنه و دی به زور.
جهر: جوړه بزماریکه به بادانی توند دهی.
جهران: گیربوونی شتیک له ناو شتیکی تردا به رندگی که زور
به گران بیتهدردود: فیسارده نافرته به منداله و (جهراود): یا
فیسار کهس به میزدود (جهراود).
جهراندن: به ستن و شه ته کدانی شتیک.
جهرانن: جهرانن.
جهرباددر: ناسنیکي لووت پانی کلک درتزه جهری پی با ددری.
جهرجهرد: د. جهنجهری بیر.
جهردان: پیچدان به توندی.
جهرومه ننگه نه: دوو ته ختهی نه ستووری پانه له هردوو سهرود
جهری پتودیه کتیبی تی دهری و جهرهکانی توند دهرتته و
بو نه و دی ته ختهکان بیتهدیه که و کتیه که له ناویدا دق
بگری.
جهرباپه دان: به ستن و شه ته کدانی شتیک زور به توندی.
جهرین: جهران.
جهرگ: سی پارچه گوشتی موری ناسکه له خوار سییه و و،
به قورقوراکه گیانداره و نو ساود. بریتییه له روله.
جهرگا ووس: بریتییه له که سیک که تهنگه تاو کرابی و ودرس
بووی.
جهرگیرین: بریتییه له کوشتن.
جهرگ سووتان: جگهرسووتان.
جهرگسووتاو: جگهرسووتاو.
جهرگ قایم: به جهرگ.
جهرگه: جهنگه: فیسار کهس له ناو (جهرگه) ی هراکه دا بوو.

جوولگی: ه. جولایی.
جووله: جوولان. (جووله جوول) جووله یهک له دوا یهک.
جووله کردن: جوولانه و دی شت.
جووله که: که سیکه که لهسهر ناینی مووسا پیغه مبه ر بی.
جووله مهردسی: جوړه یارییه که به میچ دهگری.
جولیان: د. جوولان.
جولیان هود: د. جوولانه و دی.
جوومهرد: ز. جوامیر.
جوون: دانان به شتیکدا نان بو وردکردنی. دولی بهرد که شتی
تیدا دهکوتری. جوتین. جوړ.
جوونه و دی: زده داری و گرنجبوونی ناسن و ته نه که و شتی تر
به هو ی لیدان یا پیا که و تنی شتی قورسه و دی.
جوی: جیا.
جوتبوونه و دی: دوور که و تنه و دی شتیک له شتیک.
جوتکردنه و دی: دوور خستنه و دی شتیک له شتیک.
جوتین: جیتو.
جوتندان: جیتودان.
جوتنفروش: جیتوفروش.
جوتین: جوونی شت به ددان. جوولان.
جه: وتهیه که له جیتی و تهی (له) به کار دهیتری (ه). جوی
دانه و تله. جی (ز).
جهباری: جوړیکه له که تیرد. ناو بو تیردیه که له کورد که له
لیوای که رکوک داده نشن.
جهبه: گیانداري یاخی: نیستره کهم (جهبه) یه. ددریو تر دراو
(مستثنی) له شتیک: فیسار کهس له هه موو کاریک
(جهبه) یه. (جهبه بوون) یاخیبوون. ددرچوون. (جهبه کردن)
یاخیکردن. ددریواردنی شتیک له شتیک.
جهبهرد: سهرما و سوله.
جهبه رهنواندن: خو هه لکیشانی چوله که له ناو له زستاندا که
نیشانهی سهرما و کرتودیه که.
جهبهش: ز. کالهک.
جهترده: جوړه کولیردیه که به ساج دهرتتری.
جهحری: ز. زهر.
جهحشک: ز. جاش.
جهحفه ری: ز. جوړدپولایه که که شیري لی دروست دهگری.
جهحیل: با. جههیل.
جهحیل: جههیل.
جهخار: خهفت.
جهخت: ههول و کوششی پیددیه ی بو کاریک: فیسار کهس
به (جهخت) نهو کار دهکا. پڙمه ی یهک لهسهریهک.

جهرگه به ز: ز. جهرگیکه له گهل به ز و چه وریدا له شیش بدری بو برژاندن.
 جهره تاو: چلکاو.
 جهریفک: با. گه سک.
 جهریه: دوو ته خسته یه و دک جهر و و دک مهنگه نه چه رمدروو چه رمی پی ددگری له کاتی دروونیدا.
 جهر زده: نازاریکه که له یه کیکه وده بگات به یه کیک تر.
 جهر زده پیگه یاندن: جهر زده دان.
 جهر زده دان: نیش گه یاندن به یه کیک و زریکه لی هه لساندن.
 جهر زده: د. جهر زده به.
 جهر زده: ددگریکی تاییه تییه قاوه ی تیدا لی ددگری.
 جهرن: رورزی شایی و خوشیی گه لیک.
 جهرنانه: دراویکه جهرنان بدری به م و به و.
 جهرنه: جهرن. جهرنی گه لیکه که موسلمان نه بی: جووله که یا گاور نیمرو (جهرنه) یانه.
 جهرنه پیروزه: پیروزیکردن له یه کتری له جهرندا.
 جهرنه پیروزی: جهرنه پیروزه.
 جهرنه چه قاله: جهرنیکه جووله که هر چه قاله و ددنگه کووله که ی سویری تیدا ددخوا.
 جهرنه فه تیره: جهرنیکه جووله که نانی فه تیری تیدا ددکن.
 جهرسه: د. جهرسته.
 جهرعبه: سندووقی پچکوله. فیشه کگیر.
 جهرعیتنی: جهرعیتنی.
 جهرفات: ز. جهری دانیشتن و کووونه و دی مهر دووم.
 جهرفت: جهروت.
 جهرگر: ز. جهرگر.
 جهرلاقی: ز. دوشاویکه به کولاندن توند بوو بیته وده.
 جهرلالی: ز. تیره یه که له کورد له نریک شاری (بایزید) دوه.
 جهرلاوی: ز. جهرله.
 جهرلد: مهر دوومی نازا و خیرا.
 جهرلغه: دوو دارد که سهریان و دک قه لهم دادرابی و له یه ک درابن و کرابن به یه ک. کاری ناته وای ناپوخت.
 جهرلغه مه: جهرلغه.
 جهرله: پیشوک و بنکه قومامیکه که مندالان و دک فیشه ک لغ ددیهنه وده و دیکه نه ملیان. جهرله ب و کوومه له گاه لیکه که به یه که وده به سترابن.
 جهرله: جهرله.
 جهرله ب: کوومه لیک له نازال یا ولاخ که بو فروشتن کردرابی.
 جهرشن و بابته (ز).
 جهرله ب: جهرله ب.

جهرله بچی: که سیکه که جهرله ب بکری و بیفروشتنه وده.
 جهرله بدار: جهرله بچی.
 جهرله بی: شتیکه ههرده مه بی و تاییه تی نه بی.
 جهرله کردن: ریزکردنی رده شه ولاخ و به ستنه و دیان به گورس به یه که وده.
 جهرله کردن: جهرله کردن.
 جهرله و: ز. جهرله و.
 جهرله و: جهرله ب.
 جهرله و ی: جهرله بی.
 جهرم: ز. تابار. وته یه که هاتوود به مانای (له کن).
 جهرمام: نه دمامیکه له جهرسته که به هوی ماندو و بوونه وده هاتیه ته نیش. (جهرمامبوون): ماندو و بوون و هاتنه نازاری یه کیک له نه دمام.
 جهرمامی: ماندو و یه تی و نازاری جهرسته به هوی زور کارکردنی وده.
 جهرماوهر: کوومه لیک له مهر دووم که له شوتنیک کووونه وده.
 جهرمبله یی: ز. تووتنی توند.
 جهرمجتن: ز. شله قانی شتی شل.
 جهرمجقاندن: ز. شله قاندنی شتی شل.
 جهرمسهر: سهری دوو شت که بگه نه وده یه ک.
 جهرمک: ژدمک.
 جهرمک: با. دووانه.
 جهرمه دانی: جامانه ی سهر.
 جهرمیداندن: ز. ساردکردنه وده.
 جهرمیدین: ز. ساردبوونه وده.
 جهرناب: وته یه که له پرووی گه ورده ییه وده بو که سیک به کاردینری که له گهلیدا قسه بکه ییت یا ناوی به ییت یا کاغه زی بو بنووسیت.
 جهرنتک: ز. جهروالی پچووک.
 جهرنجال: کووونه و دی مهر دووم به زوری و نارپکی. سهرقالی و ددست نه پهرژان: سهرم (جهرنجال) د.
 جهرنجه ر: چه رخی ناو پی هه لگواستن له بیر. ناسنی نه مسهر و نه وسهری بانگردین. دارپکی نه ستووری گرده چند دده مه ته ورپکی پندا کوتراوه خهرمانی پی ددکوتری.
 جهرنده رد: ز. شتیکه ته نراوی پی ددقاق ددگری.
 جهرنده ک: ز. لاک.
 جهرنگ: به گزیه کداچوونی دوو که س یا زیاتر و هه را و کیشه یان.
 جهرنگا ودر: مهر دوومی نازای شاره زا له جهرنگ.
 جهرنگه: ناوهر است و گهرمه ی شت: پایز (جهرنگه) ی میوده یه.
 جهرنگه ل: دارستانی چر.
 جهرنگه لی: که سیکه زوو تووره بی و جهرنگ بکا.

جهنگه نه: ز. که سیکه شتی خرابی پتی نهنگ نه بی.

جهنگی: جهنگاودر.

جهنیقاندن: ز. رده تاندنی گیاندار.

جهنیقین: ز. هاژیانی گیاندار.

جهو: جو (ل). برنگ.

جهوال: ددفریکه له بهن و موو دروست ددکری بو کیشهی دانه ویله.

جهوان: جوان. گوخل.

جهوېر: که سیکه که ناژال بیرته وه.

جهوت: کلاوی به پروو.

جهوتک: ز. هه گبهی چه رمین.

جهوز: شتیکی خری کووز کووزی درتکوله یه له مازوو گهوردتره بهری دردهختیکی گهرمیانیه بو گه لی ددرمان به کار دینری.

جهوسه ق: ز. ریگایه که هه میسه هاتوچوی پیدا بکری.

جهوکه ر: ز. جولا.

جهوکی: د. جووک.

جهوورک: با. توورده کی نالیک.

جهووک: جهوی.

جهودرد: د. ناشوب و سهختی. جه به رد.

جهودنده: پارچه کونده یه کی هه لدرواود ناوی تی ددکری.

جهودنه: جهودنده.

جهوه ر: گه وه ر. خال و کیریکه له سهر ددمی هیندی تیغی نایاب ددبریکته وه. هه موو جوړد ردنگیکی وردد که له قوتوردا ددروشری. زرنگی و لیساتن: فیسار که س به (جهوه ر) داته هه موو شتیکی لی دی. چنار (د).

جهوه ردار: شتی به جهوه ر.

جهوی: شتیکه و دک که تیرد له هیندی دردهخت و گیا پیدا ددبی.

جهه خودرک: ز. لاردی ناو ناو.

جههداسی: ز. جوداس.

جهه زدر: جوژدرد.

جهه نه نه: نهو جیگا ناخوشه یه که له روژی دوا پیدا گیانی خراپانی تیدا سزا دددری. شوین ناگری هه مام.

جهه نه مدهاشی: جوړد به ردیکی شینکاری سووتینه رد به پیلووی چاوی ته راخومه دا راده هینری بو نهودی که بیسووتینی.

جهه نه می: که سیکه خراپه که شایسته ی سزای جهه نه نه بی.

جهه نیل: گیانداري گه نجی تازه پیگه یشتوو.

جهیران: ناسک.

جهینک: ز. زلفی کوری گه نج.

جی: شوینیکه بگونجی شتی تیدا دابنری.

جیا: دوو شت یا زیاتر که پیکه وه نه بن: نهو دوو برایه (جیا) ن واته پیکه وه نین. دوو شتن که و دک یهک نه بن: نهو دوو

قوماشه (جیا) ن واته پیکه وه نین. دوو شتن که و دک یهک نه بن: نهو دوو قوماشه (جیا) ن واته له یهک ناچن.

جیا بوونه وه: جویبوونه وه.

جیازی: ناو مال و که لویه لیکه که له گه ل بووکدا بنیردری بو مالی زاوا.

جیاکار: د. جیاواز.

جیاکردنه وه: جویکردنه وه.

جیاواز: شتی جوی سهر به خو.

جیاوازی: جویی له ناودندی دوو شتدا.

جیاودبوون: جیا بوونه وه.

جیاودکردن: جیاکردنه وه.

جیایی: بوونی دوو شت به جیا.

جیبوونه وه: دامه زرائی شتیک له شوینیکدا.

جیبه جی: کوتوپر. ناردم به شوینیدا (جیبه جی) هات. کاریکه یا شتیکه که ته واو بووبی: نهو کاره (جیبه جی) یه.

(جیبه جیبوون) راپه رین و پیکه هاتنی کاریک.

(جیبه جیکردن) راپه راندن و پیکه هینانی کاریک.

جیپرک: با. مله.

جیپی له قبوون: جیپی لیژبوون.

جیپی له قکردن: جیپی لیژکردن.

جیپی لیژبوون: بریتیه له نه توانینی مانه و دی که سیک له شوینیک به هووی شتیکه وه: به هووی زورداردوه (جیپی پتی لیژبووه).

جیپی لیژکردن: بریتیه له دهر به راندنی یه کتیک له شوینیک به زور بو هینانی.

جیپی هه لگرتن: دوزینه و دی شوینیکه که مالی دزتیپی تی برابن به هووی جیگاپیتی دزده که وه.

جی خوشکردن: جیگه خوشکردن.

جیخوون: جوختن.

جیدار: وکیل. نوینه ر.

جیز: خهرمانی سوورکراو.

جیژن: جهژن.

جیژنانه: جهژنانه.

جیژنه: جهژنه.

جیژنه پیروژه: جهژنه پیروژه.

جیژنه پیروژی: جهژنه پیروژی.

جیقنه: ریقنه ی پهله وری دهشتی. ریپوقی چاو.

جیکردن: جیگاکردنه وه. چالبوونی جهسته به هووی گیربوونی شتیک لی: له سهر هه سیرده که نوستبووم که هه ستام دانه ی هه سیرده که له که له که م (جیپی کردبوو).

جیگردنه‌وه: دامه‌زراندنی شتیك له شوتنیك.

جیگا: جی.

جیگا‌گۆرکی: گۆرینی جیگا.

جیگرتن: دامه‌زران و چه‌سپانی شتیك له شوتنی خویدا: نهم
پیاو‌دتییه‌ی که کردت (جیتی گرت).

جیگرتنه‌وه: دانیشتنی یه‌کیك له جیتی یه‌کیکی مردوو و،
پرکردنه‌وه‌ی جیگه‌که‌ی.

جیگه: جیگا.

جیگه‌به‌جیگه: د. جیبه‌جی.

جیگه‌به‌جیگه‌کردن: د. جیبه‌جی‌کردن.

جی گهرم‌کردن: جیگه‌گهرم‌کردن.

جیگه‌خوش‌کردن: بریتیه‌ی له نیازی مانه‌وه‌ی یه‌کیك له
شوتنیك.

جیگه‌دار: جینشین.

جیگه‌گۆرکی: جیگۆرکی.

جیگه‌کردنه‌وه: جیگردنه‌وه.

جیگه‌گهرم‌کردن: جیگه‌خوش‌کردن.

جیگه‌ماگ: جیماو. که‌له‌پوور.

جیگه‌مان: جیمان.

جیگه‌ماو: جیگه‌ماگ.

جیگه‌نشین: جینشین.

جیگه‌هاوردن: به‌جیهیتان.

جیگه‌هیشتن: به‌جیهیشتن.

جیگیر: شتیكه‌که جیتی خوی گرتی. (جیگیربوون) دامه‌زرانی
شتیك له جیگایه‌ک. (جیگیرکردن): دامه‌زراندنی شتیك
له شوتنیك.

جیل: د. جه‌هیل.

جیمان: به‌جیمان.

جیماو: به‌جیماو.

جیمک: ز. جمک.

جینچک: توزیک له گوشت.

جینشین: که‌سیکه‌که له جیتی یه‌کیکی تر دانیشتی. قائمقامی
قه‌زا.

جیوه: ل. دیراو.

جیووک: ز. جیمک.

جیهان: نهم شه‌و و رۆژ و چوار‌فەسله‌ و چۆنیتیه‌ی که به‌سه‌ر
زه‌ویدا دی‌ به‌هوی رۆژ و مانگ و نه‌ستیره‌ گه‌رۆکه‌کانه‌وه‌ به‌م
جۆره‌ی که گیاندار تییدا ده‌ژی.

جیهیشتن: به‌جیهیشتن.

جی: ز. جی.

جیوون: ز. جیابوونه‌وه.

جیچک: ل. جووجه‌له.

جیردۆ: ئاژالی که‌م شیر.

جیر: شتی به‌هیزی به‌کیش.

جیراندن: جیره‌کردن.

جیربوونه‌وه: ریچبوونه‌وه (د). به‌هیزبوونه‌وه و به‌کیشبوونی شت.
جیر‌جیروک: گیایه‌کی به‌هارییه‌ گه‌لای و‌دک‌ تووتن وایه‌ گ‌زرد
ده‌کری بۆ و‌لاخ و‌ ئاژال.

جیره: جۆره‌ د‌د‌نگی‌که‌ و‌د‌ک‌ د‌د‌نگی‌ د‌د‌رگا‌ له‌کاتی‌ کردنه‌وه‌ یا
پیت‌ود‌انیدا. (جیره‌جیر) جیره‌ی یه‌ک له‌د‌وای یه‌ک. (جیر و
هور) جیره‌جیری زۆر.

جیرد: به‌شیکی هه‌میشه‌یییه‌ که یه‌کیك بۆ یه‌کیکی بریته‌وه.
جیره‌خۆر: که‌سیکه‌ که جیره‌ی یه‌کیك بخوا.

جیزد: د. گیزد. (جیزد‌جیز) جیزد‌ی یه‌ک له‌سه‌ر یه‌ک.

جیقاندن: جیقه‌کردن.

جیقانن: جیقاندن.

جیق‌لدان: چیک‌لدانه.

جیق‌لدانه: چیک‌لدانه.

جیقن: گیان‌داری لا‌و‌ازی ز‌د‌بوون. که‌سیکه‌ که به‌جیقینی.

جیقنه: ریقنه. مه‌رد‌وومی جیقن.

جیقه: جۆره‌ د‌د‌نگی‌که‌ له‌ هیندی‌ گیان‌دار‌د‌ود‌ په‌یدا د‌د‌بی‌ له‌کاتی
نقاندنیدا. (جیق‌ه‌جیق): جیق‌ه‌ی یه‌ک له‌ د‌وای یه‌ک. (جیق
و‌ هور) جیق‌ه‌جیقی زۆر.

جیک: پاژنه.

جیکاندن: جیکه‌کردن.

جیکانن: جیکاندن.

جیک‌لدان: چیک‌لدانه.

جیک‌لدانه: چیک‌لدانه.

جیکنه: خه‌ر‌د‌ک.

جیکه: جۆره‌ د‌د‌نگی‌که‌ و‌د‌ک‌ د‌د‌نگی‌ بێ‌چ‌ود‌ چۆله‌که‌.
(جیکه‌جیک) جیکه‌ی یه‌ک له‌د‌وای یه‌ک.

جیکه‌دان: ل. چیک‌لدانه.

جیکه‌نه: شتیکه‌په‌موانه‌ی پێ له‌ په‌موو جوی د‌د‌کرته‌وه‌.

جیله‌برین: د. جووکه‌ برین.

جیم: پیتی پینجه‌مه‌ له‌ بیست و هه‌وت پیت‌ه‌ی کوردی.

جیوه: د‌د‌رمانیکی شلی جووله‌ جوول‌که‌ری سپیه‌ بۆ گه‌ل‌ی شت
به‌کار‌د‌ینری.

جیوه‌جیو: جریودی چۆله‌که‌.

چ: پیستیکه له هه ورامی دادد نری به دوای هیندی و تهود و دک
(ش) له کوردی تر دا: (منیچ) واته منیش (ه). پیستیکه
به دوو بار دپاتی ددکه ویتته ناودندی دوو ناو یا دوو کرداردوه
یه کسانیان پیشان دددا: به مندال بخوینه (چ) نیر (چ) می،
یا خوشم ددویت (چ) بیت (چ) نه یهیت، واته هاتن و
نه هانت و دک یهک وایه. زور: (چ) خوشه واته زور خوشه.
چا: چای. لهوی (ه). کورتکراودی (چاک): (چا) بوود واته
چاک بوود.
چابک: د. چابوک.
چابوک: گیانداری چالاکی نازا.
چابوکی: چالاکی و نازایی.
چابوون: چاکبوون.
چابوونهود: چاکبوونهود.
چاپ: مه کینه یه که شتی پی ددنوو سرت. درو و ددله سه.
پیوانه یه که شتی پی ددپتورت. له شاری (وان) (زا). شقل
(د).
چاپالتیو: شتیکی کون کونه له کاتی چا تیکردندا چای پی
ددپالتیورت.
چاپباز: د. فیلباز.
چاپخانه: شوتیکه نووسراوی تیدا له چاپ دددری.
چاپکردن: نووسینی شت به چاپ.
چاپکهر: که سیکه به چاپ شت بنووسی. فیلباز.
چاپ لیدان: چاپکردن. درو و ددله سه هه لبهستن: (چاپ لی
مه ده) واته درو مه که.
چاپ و چووپ: د. چاپ و گووپ.
چاپ و گووپ: بردنی شتی هم و نهو به ناخونه ک.
چاپهز: شتیکی ددسک و لووله داره له مس یا له فافون، چای
تیدا لی ددنری. چاپچی.
چات: ز. پهرو.

چاتکیش: ز. ئاسنیکه باریکی پیچراودیه پهروی پی
راده کیشری له لووله ی تفهنگه وده بو پاککردنهودی.
چاتول: داهول. چاتوله.
چاتوله: ددواری به هاره و هاوینه یه که له ددواری زستانه
ته نکتره.
چاچک: جاجک.
چاچوله: د. ته شقه له.
چاچوله باز: د. ته شقه له باز.
چاچه قولی: چیشته قولی.
چاچی: چاپچی.
چاخ: ئاژالی قه لهو. شتی ساز و له بار: سه عاته کهم (چاخ) ده.
تاف: له (چاخ) ی کورپنیمدا. کات (زا). چهک (د). قه باله
(د).
چاخان: د. درو و ددله سه و فیشال.
چاخانه: شوتیکه که چای لیتراوی تیدا بفروشری.
چاخکردن: سازکردنی شت.
چاخمه: نهلقه یه که ددخریتته ناو کونی قایشه وده بو نهودی که هه
نه قلیشی.
چاخوچل: د. وته یه که له جیاتی وتهی (خانومان) به کاردینری:
فیسار کهس نافردتیکه (چاخوچل) ده واته خانومانه.
چاخه وکردن: د. دابهستنی ئاژال بو قه له و بوونی.
چادان: چاپیدان.
چادر: خیتودت.
چادرگا: د. شوتیکه که خیتودتی زوری تیدا هه ل درابی.
چار: مه ری گوئی سپی. چارد: (چار) م نییه. چوار.
چارانچه قیله: گولاله سووره.
چارپا: چارپایه.
چارپایه: شتیکی چوارپیتی تهختی به رزه له ئاسن یا له دار و دک
کورسی له سه ری دهنوون.

چاربین: ز. چواری.	چاشتن: ه. چهشتن.
چارچک: ز. پیاوی پر چهک.	چاشتینگا: د. چیشتهنگاو.
چارچیق: ز. زدوییه که که قوری زور بی.	چافکه: ز. مەردوومی چاوپیس.
چاردار: ز. دارتەرم.	چاڤ: با. چاو.
چارده: چوارده.	چاڤک: با. چاویلکه.
چارشەب: ز. سەریتیج.	چاڤوک: ز. بەرچاڤک.
چارشەمب: با. چوارشەمە.	چاڤی چیچهکی: با. جۆره ترییه که.
چارشەو: د. چارشیو.	چاڤیگایی: با. جۆره ترییه که.
چارشیو: شتیکی چوارگوشە ی گەوردیه له ئاوریشم و سورمه	چاڤینوک: ز. چافکه.
دروست دەرکری ژنان له جیاتی بالا پۆش دیگر نه وە.	چاق: ز. لاق.
چارک: برنگ.	چاقۆ: چهقۆ.
چار کۆلۆ: مەری گوی سپیی ناوچه وان ڕەش.	چاک: شتی باش و پەسند. داوین.
چارگوشە: ز. چوارگوشە.	چاکبوون: باشبوونی شت که خراب بووبی. چاکبوونه وە.
چارمەشقه: چوار مەشقی.	چاکبوونه وە: باشبوونی شتی که خراب بووبی بەر دەر د.
چارۆکه: شتیکی چوارگوشە یه ژنان دەرگرنه کۆلیان. گیایه که	لەسەر خۆ.
وێک بامتی بەلام نەم نزمتر و گەلاکە ی وردتره گولتیکی زەرد	چاککردن: باشکردنی شتی که خراب بووبی. بریتییه له نەسپ
دەرگری ئاژال باش دەرخوا. سەریۆشی ژنان.	خستنه سەر ماین.
چارو: ز. چەند ئاسنیکه سەماکەر دەرخیه نە پەنجەیان و چهقه نه ی	چاککردنه وە: باشکردنی شتی که خراب بووبی بەر دەر د.
پتی لێ دەر د.	چاکل: داریکی دوو پەله سەری گوریسی پی دەر د. سترتی و
چارە: ڕەنگ و ڕوخسار: فیسار کهس (چارە) یه کی ناشیرینی	تەنگه ی و لاخی پی دەر د. لەسەر بار د.
هەیه. ریتی دەرەتان و راییکردنی کار: (چارە) ی خۆت بکه	چاکلە: چاتۆل و خانووی پچکۆله. چاکل.
واته دەرەتان بۆ خۆت بدۆزەر د.	چاک و چۆنی: هەوالپرسینی ناسیاو.
چارەچهقیله: چاران چهقیله.	چاکووج: چهکوش.
چارەردش: بریتییه له مەردوومی کۆلۆی بەدبەخت.	چاکه: کردەودی باش.
چارەسەر: چارەدۆزینە وە بۆ خۆپزگاریکردن له چورقمیک:	چاکەت: جۆره کالایه کی قۆلدارد لەسەر پانتۆل یا که واده له بەر
(چارەسەر) م نییه یا (چارەسەر) ی خۆت بکه.	دەرکری.
چارەک: چواریه کی شت.	چاکه کردن: کردەودی باش له گەل مەردوومدا.
چارەکردن: دۆزینە وە ی دەرەتان.	چاکەل: قلیشی نەملا و نەولای داوینی که و هیندی کالای تر.
چارەکه: چارۆکه ی گرته کۆل.	چاکەل: چاکەل.
چارەگران: شتی ناشیرینی ئیسک قورس.	چاکیتی: بوونی شت به چاک.
چارەنووس: بەخت و ناوچاوی مەردووم به چاکی یا به خراپی: هەر	چاکی: چاکیتی.
چیم بیتەری (چارەنووس) ی خۆمه.	چاگه: ه. لهوی.
چارەوا: ماین و نەسپ.	چال: ز. جەوال.
چارەوی: چارەوا.	چال: جینگای نزم و نهوی له زدوی. قوولکه.
چاری: چارەک.	چالاث: ز. سەر شۆرک.
چارچی: ز. چهرچی.	چالاک: گیاندار ی نازای بەدەست و برد.
چاریک: ز. چارەک.	چالاکي: دەستور دی و نازایی.
چازوو: ز. فیلباز.	چالاو: بیری ناو. گۆل.
چاشبوون: سەرسوپمان له کارتکدا.	چایی لا: چالی.
چاشت: ه. چیشته.	چالچالان: د. یاری چالین.

چاوبیرن: برینی چاوی پیتوودار و موودار له ناودهوه.
 چاوبرسی: بریتییه له کهسیک که بهرچاوی تنگ بئ له شتی
 خواردندا.
 چاوبز: چاوزدق.
 چاوبۆرد: گیایه کی درکاوی به هارییه وهک چاوبازه وایه به لام نهم
 بۆرد و ناخوری.
 چاوبۆق: د. چاوزدق.
 چاوبه ره ژیر: بریتییه له مهردوومی تهریق بهرامبه به یه کییک.
 چاوبه ره ژیر: چاوبه ره ژیر.
 چاوبه س: چاوبه ست.
 چاوبه ست: ده سرۆکه یه کی تایبه تییه چاوی مندالی پی
 دهبه سترته وه. بریتییه له هه لئه تاندنی یه کییک له
 کاریکدا: نهم قسانه ی تو (چاوبه ست) ن. بریتییه له
 مهردوومی ده ستر: فیسار که س پیایکی (چاوبه ست) د.
 چاوبه سستی: هه لفریوان و هه لئه تاندنی مهردووم: فیسار که س
 زۆر (چاوبه سستی) دهکا له مهردووم.
 چاوبه سی: چاوبه سستی.
 چاوبه ن: چاوبه ند.
 چاوبه ند: چاوبه ست.
 چاوبه ندی: چاوبه سستی.
 چاوبه نی: چاوبه ندی.
 چاوپۆشان: د. چاوپۆشی.
 چاوپۆشی: بریتییه له بووردنی تاوانی یه کییک.
 چاوپۆشین: چاوپۆشی.
 چاوپیاخساندن: ته ماشاگردنی شتیک به خیرایی.
 چاوپئ که فتن: چاوپئ که وتن.
 چاوپئ که وتن: چاوپئ که وتن به شتیک.
 چاوپئ هه لئه تاندنی: ته ماشاگردنی مهردووم به چاوی پیس و دلی
 پیسه وه بۆ زبان پی گه یاندنی.
 چاوپیس: که سیکه که چاوبه هر شتیک هه لبتینی زبانی پی
 بگه یه نی.
 چاوتاریکبوون: بریتییه له توورده بوون.
 چاوترسین: بریتییه له گه ورده یه که له مالدا لیتی بترسن.
 چاوترووکاندن: ترووکاندن و به یه کدا دانی چاوب.
 چاوترووکانن: چاوترووکاندن.
 چاوتره کاندن: چاوترووکاندن.
 چاوتره کانن: چاوترووکاندن.
 چاوتهریوون: بریتییه له گریان.
 چاوتهنگ: بهرچاوتهنگ.
 چاوتییر: که سیکه چاوبه بریتیه یه کییک بۆ وردبوونه وه له گوشتار و
 کرداری (ره قیب).

چالک: ل. دنگ.
 چالمه: د. کیسه ی تووتنی نیرگه له.
 چال و چۆل: شوینی بهرز و نرم له زهوی.
 چالۆک: تهنگز.
 چالۆتیک: چالۆتیکه ناو یا دۆی تی دهکری بۆ نه مه ی که سهگ
 لیتی بخواته وه.
 چاله به فر: چالۆکی تایبه تی گه وردی قووله له کیتو. له زستاندا
 پر دهکری له به فر و داده پۆشری بۆ هاوین.
 چاله چه قیله: چارچه قیله.
 چاله قووته: چالۆکی پچوکی که می قوول له زهوی.
 چاله که: ده عبا یه کی قه له وی پانکه له ی چوار پییه گوشتی
 ده خوری.
 چالین: جۆره یارییه که مندالان چالۆک هه ل دهکهنن گوێز یا بادام
 یا شتی تری تی فری ددهن نه گه ر جووت یا تاقی تی کهوت
 لایه کیان دهبه نه وه.
 چالی: شوینی نه وی و چال.
 چان: جۆره چه پهریکی شوولینه خهرمانی پی دهکوتری. جۆره
 چه پهریکی سی سووچی شوولینه به گورس به ناو جوگه دا
 راده کیشری و جو مالی پی دهکری. زهنگیکه بۆ
 ناگاداری کردنه وه لی دهری.
 چاندن: وه شانندی توو به زهوییه وه.
 چاندنی: ز. کشتوکال.
 چانفدا: ز. جانفیدا.
 چانکوچ: ز. زهنگی گاوران.
 چانن: د. چاندن.
 چانه: ه. چاگه.
 چاو: نه ندانی بینن له هه موو گیانداریک. توولی ته ر که
 پیچرابی به شتیکدا (ز).
 چاوان: ز. چۆن.
 چاوانه: چالاو.
 چاوئیشه: چاوئیشه.
 چاوباز: چاوباشقال.
 چاوبازده: گیایه کی درکاوی بازده ی به هارییه گولیکی سپی
 دهردهکا.
 چاوبازی: چاوبرکی.
 چاوباشقال: پیاییک یا ژنیکه به ناپاکی ته ماشای یه کتر بکه ن.
 چاوباشقالی: ته ماشاگردنی پیای و ژن بۆ یه کتری به ناپاکی.
 چاوبر: که سیکه چاوبه یی.
 چاوبرکی: ته ماشاگردنی پیای و ژنیک بۆ یه کتری به ناپاکی له گه ل
 چاوبه یه که هه لته کاندنیان.

چاو تېيرين: ته ماشاگردنی شتيك و چاو لى نه ترووكاندنى.
چاوتيز: كه ستيكه كه چاوى زور هه نا بكات.
چاوجلته: د. چاوپيس. بازيبه نديكه كه نوشته ي چاودزاري تى
دهكرى.

چاوچنوك: چاوبرسى.
چاوچوونه خو: خو و ليكه وتن.
چاوچهپ و چيل: چاوچهپ و راست.
چاوچهپ و راست: مهردوومى خيل.
چاوچيل: د. خيل.
چاوحيژ: برىتيه له يه كتيك كه رووى نه يه ت چاو هه لبرى.
چاوحيژكردن: برىتيه له چاو داخستن له شهرما.
چاوحيژى: سهرشورى و شهرمه زارى.
چاوداخستن: برىتيه له شهرمه زاربوونى يه كتيك.
چاودارى: د. چاوديرى.
چاوداگرتن: نيشاردت كردن به چاو.
چاوداگيرسان: چاو هاتنه نيش به كوتوپرى.
چاوداگيرستين: چاوگى ناگر.
چاوده ربه راندن: برىتيه له توورده بوون.
چاودير: كه ستيكه ناگادارى شتيك بكا.
چاوديرى: ناگادار بگردنى شتيك.
چاوپراو: چاو و پراو.

چاوپروونى بى.
چاوپروونى: چاوپروونى.
چاوپروان: برىتيه له زور چاودروان بگردنى كه ستيك بو شتيك:
(چاوم پروا) فيسار كهس هه ر نه هات.
چاوپرونى: پيروزى كردن له يه كتيك و وتنى (چاوت پروون) پتى
له كاتيكدا كه خوشه ويستىكى هاتبيته وه له دوور.

چاوسپيلكه: چاوبازه.
چاوسووتك: د. چاوپيس.
چاوسوور: كه ستيكه كه پشتيوان و گهوردى يه كتيك بى: فيسار
كهس (چاوسوور) فيسار.
چاوسووركردن: د. چاوسووركردنه وه.
چاوسووركردنه وه: برىتيه له هه رده شه كردن له يه كتيك.
چاوسووركهر: چاوسووركهر.
چاوسووركهر: گهوره و سهر به رشتيكه رى يه كتيك.
چاوشاركى: ياربىه كى مندالانه يه يه كتيكيان چاو ده قوچينى و
نهوانى تر خويان ده شارنه وه.
چاوشاركى: د. چاوشاركى.
چاوشلكانى: چاوشاركى.

چاوشور: شووشه يه كه دهمه كه ي به قه د دهمى چاويكه ناوى تى
دهكرى و چاوى پى ددشورى.
چاوشور: چاوحيژ.
چاوشوركردن: چاوحيژكردن.
چاوشورى: چاوحيژى.
چاوفرين: ليدانى دهمارى چاو.
چاوقايم: برىتيه له يه كتيك كه چاوى له هيچ نه ترسى.
چاوقايمى: برىتيه له نازايى و له هيچ نه ترسان.
چاوقرتانن: د. چاوداگرتن.
چاوقرتكى: د. چاوقرتانن.
چاوقووچاندن: د. چاوقووچاندن.
چاوقووچانن: د. چاوقووچاندن.
چاوقووچاندن: نووقاندنى چاو. برىتيه له چاوپوشى له شتيك.
چاوكردن: به ديكردن.
چاوكردنه وه: برىتيه له شارد زابوون و به له دبوونى يه كتيك.
چاو كوتكه: گياهه كى كه لاخرى گول زدرده.
چاوكه: د. چاوگه ي كانى. ددسته چيله.
چاوكه له شير: د. چاوكه له شير.
چاوكه له شير: تووى گياهه كه ددنه كانى سوورده وهك چاوى
كه له شير.
چاوگه: سهرچاوه. چاوگى ناگر. ده لاقه ي برين.
چاوگه داكه وتن: دهمدانه وه و قوولبوونى برين.
چاوگه رمكردن: برىتيه له سهرخه و شكاندن.
چاوگيتران: به ملا و به ولادا روانين بو شتيك.
چاوله دوا: شتيكى خوشه ويسته كه له ددست تو چووبى و چاوت
هه ر له دواى بى.
چاولتيرين: د. چاوتيرين. چاولتيكه رى.
چاو لى بزكردنه وه: موږبوونه وه له يه كتيك.
چاو لى قووچاندن: چاوپوشى له يه كتيك.
چاوليكردن: لاسايي كړدنه وه يه كتيك له شتيكدا.
چاوليكنان: برىتيه له نوستن يا مردنى يه كتيك.
چاولتيكه رى: چاوليكردن.
چاو نه ترس: چاوقايم.
چاونه ترسى: چاوقايمى.
چاونه زير: مهردوومى رزډ.
چاو و پراو: بلاو كړدنه وه قسه ي باش يا خراب ددرباردى شتيك.
چاوگ: ته لاش و پووشتيكه كه ناگرى پى بكرتته وه. سهرچاوه.
مصدر.
چاوه: سهرچاوه. پرووپامايى.
چاودچاو: چاودروان بگردن بو شتيك.

چاوده‌دوا: د. چاوله‌دوا.	چپانن: چپاندن.
چاوده‌دوا: چاو و راو.	چپچپ: ز. دهنگی تکه‌ی ناو.
چاوده‌دوا: که‌سیکه که هیواداری شتیک بی و چاوده‌چاوی بو بکا.	چه: قسه‌کردن به‌سریه. (چه‌چپ) چه‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک، (چپ و هور) چه‌چپی زور.
چاوده‌روانی: چاوده‌چاو و به‌ته‌مابوونی شتیک.	چت: شت.
چاوده‌ری: چاوده‌روان.	چتوڤ: ز. وته‌ی پرسیار له چوڤیتی شت: (چتوڤ) ی واته چوڤی؟!
چاوده‌ریگه: د. چاوده‌ری.	چتوور: د. چتیر.
چاودزار: نازار و زیانیکه که له چاوی پیسه‌وده به‌شتیک بگا.	چتیر: بی‌چووی بز له ته‌مه‌نی یه‌ک ساله‌وده تا دوو ساله.
موفه‌ریککه که بو چاودزار هله‌ده‌گیری.	چچک: با. مه‌مک.
چاودش: شایه‌ر و ده‌هول و زورناژدن. که‌سیکه له پایه‌ی سه‌ریازیدا بیست سه‌ریازی به‌ده‌ست بی.	چخ: چخ.
چاوده‌قوله: ددردی ریشه‌وده.	چخه: چغه.
چاودنداز: چه‌شمه‌نداز.	چر: ز. شتی لینجی که‌شدار.
چاودنوار: چاوده‌روان.	چرا: شتیکه بو روونا‌ک‌کردنه‌وده‌ی شو‌تینیکی تاریک داده‌گیری.
چاودنواری: چاوده‌روانی.	چرابوون: فیربوونی ساوا بو خواردنی له‌وده‌ی.
چاودنوور: چاوده‌روان.	چراخ: گیان‌داری به‌ده‌ماخ. کشتوکالی باشی نازاو.
چاوه‌لاتن: د. بروایی هاتن بو ته‌ماشاکردنی شتیک.	چراخان: چرای زوری داگیرساو له شو‌تینیک.
چاو‌کردنه‌وده.	چرادان: شو‌تینیکی تایه‌تیه که هر چرای تیدا دابری. قوتیله‌ی چرا.
چاوه‌له‌کاندن: نیشاردت‌کردن به‌چاو.	چراغ: ز. قوتابیه‌که که پی بخوتیت و رده‌شت و خووی فیر بکه‌یت.
چاوه‌له‌کانن: چاوه‌له‌کاندن.	چراکه‌ران: د. کاتیکه که چرای تیدا داده‌گیری.
چاویار: د. چاودیر.	چرامووشی: د. ده‌سته‌چرا.
چاویاری: د. چاودیری. چاوده‌روانی.	چراو: ه. چرا.
چاودیری: چاودیری.	چراوله: چیلکه‌یه‌کی پچوک یا پووشیکه که مندال سه‌رده‌کی داگیریستی و یاری پی بکا.
چاوشه: ددردیکه تووشی چاو ددبی و گل ده‌کا.	چراووک: چوله‌چرا.
چاویلکه: دوو شووشه‌یه له چوارچی‌وده‌ا بوشت بینین یا پاراستنی چاو له ته‌پوتوز ده‌کرتته چاو. برینیکه له له‌ش په‌یدابوویی و چاوگه‌ی داکه‌وتبی.	چرپ: د. دزین.
چاوتینی: چاودزار.	چریانن: چریه‌کردن به‌گوتی یه‌کیتدا. دزین (د).
چای: سارد (ل). چایی.	چریانن: چریانن.
چاپیالوون: ل. چاپالیتو.	چریایه: چاریایه.
چایخانه: چاخانه.	چرپ و چاپ: چاپ و گوپ. دزی (د).
چایدان: قوریه‌ی چا.	چریه: قسه‌کردن به‌سریه. دهنگی پیته‌ی زه‌لام که سووک پروا و چاوت تیتو نه‌بی. (چریه‌چرپ) چریه‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک.
چایگ: د. سارد.	(چرپ و هور) چریه‌چری زور. (چری) دارنکی داچه‌قاوه که لقی میتوی خرابیتته‌سر (ز). زه‌ل و هه‌لاشی ناوبان.
چایمانی: د. باپه‌ربوون.	چرتوون: ز. دوزه‌قه‌ی ناش.
چایه‌ر: له‌وده‌ی.	چرتین: ز. درانی کالآ.
چایی: گیایه‌کی گهرمیانیه‌یه گه‌لاکه‌ی به‌وشکی لی ددری و به‌شه‌کرده‌د ددخوریتته‌وده.	چرچ: شتیکه که لوچی تی که‌وتبی.
چایچی: که‌سیکه پیشه‌ی هر چالیتان بی.	
چاین: د. سه‌رمابوون.	
چپاندن: چه‌کردن.	

- چرچه: جوړه ترتيبه کی توپکل نه ستووری درټرکوله به ږدنگ هر له بهرسيله دهچي.
- چرچه لاتن: چرچوونی شت.
- چرچنه لهاتن: چرچه لاتن.
- چرچیان: د. چرچوون.
- چر: دار و درده خستی زوری به یه کداچوو. چارده: (چر) و چاوی خواته وه. و ته یه که به کار دینری له جیاتی و ته ی (بیژ): گورانی (چر) واته گورانی بیژ (د).
- چراندن: بانگ کردن.
- چرک: دوشاوی دووچار کولاو. خورما و رویتکه له جیاتی هیلکه په نیری تازدی شیرینی تی کرابی. چیرگ.
- چرنوک: به نینوک شت بریندار کردن.
- چروچاو: و ته یه که له رووی سووکیه وه به کار دینری له جیاتی و ته ی دموچاو: چروچاوی خواته وه.
- چر و چه نه: د. چروچاو.
- چره: به یه کداچوونی مهردووم له بهر زوری. بیشه لان.
- چره به ندان: کووونه وه ی مهردوومی زور له شویتیکدا به ناریتی.
- چرین: بانگ کردن. هوره کردن.
- چرک: چلک (ل). چه که ی هلاج. چیرگ (ز). شاهو.
- چرکاندن: ته قاندنی ده مانچه و تفهنگ به بی فیشهک. کرده وه ی لکه (ز).
- چرکن: چلکن.
- چرکه: جوړه ددنگیکه وهک ددنگی سهعات یا بنمیج. (چرکه چرک) چرکه ی یهک له دوا ی یهک. (چرک و هور) چرکه چرکی زور. دوشاوی دووچار کولاو. جووله: (چرکه) نه که یت. (چرکه کردن) جوولانه وه.
- چرکیان: د. چرکه.
- چرکیانه وه: د. جوولانه وه.
- چرو: گوپکه.
- چروسکه: ترسکه.
- چرووسان: لاوازون له بهر خهفه تخواردن یا کاری زور کردن: فیسار کهس زور (چرووساوه) واته لاوازون وه.
- چرووسانه وه: چرووسان.
- چرووساو: گیانداریکه که چرووسابی.
- چرووساوه: چرووساو.
- چرووک: مهردوومکی رزدی پیسکه. شتی ناقایم: نه چیته (چرووک) ه.
- چرووکانن: د. ترووکانن.
- چروورکه: د. ددنگیکه له چرووکانده وه په یدا دبی.
- چروونهک: ز. پلوسک.
- چربائیکي: با. تشرینی یه که م.
- چرباپاشی: با. تشرینی دوو دم.
- چریسکه: ترسکه.
- چریش: سریش.
- چریک: چیکه نه.
- چریکه: ددنگی زور تیژی بهرز. (چریکه چریک): چریکه ی یهک له دوا ی یهک. (چریک و هور) چریکه چریکی زور. جریودی چوله که (د).
- چز: چزوو. کلک (د).
- چزان: که و تنی شویتیک له نه دام به ناگر یا له شتیکي داخ: ددستم (چزا) به ناگرده دا.
- چزاندن: نانی شتیکي داخ به نه دامدا. پیوه دانی چزوودار.
- چزانن: د. چزاندن.
- چزیدان: د. بریتیه له درټرکونه وه ی قسه.
- چزکردن: کوژاندنه وه ی نووسراو به هیتانی خهت به سه ریدا.
- چزلیک: بهز و دووگی به ناگر هه لکزاو.
- چزوو: نووکیکی تیژ به کلکی دوویشک و ههنگ و زدرده واله و زدرده زپړه و به هر گیانداریکدا بچه قینتی نیشیکي زوری پی ددگه یه نتي.
- چزه: جوړه ددنگیکه و ددنگی گوشتی سوورده و دکر او له سه ر ناگر. چزه چز: چزه ی یهک له دوا ی یهک. (چزوهور): چزه چزی زور.
- چزه پیلته: دوویشکی نه زور زلی نه زور پچووک.
- چزه و پیلته: چزه پیلته.
- چزه لی ههستان: بریتیه له نازار یا زبانیکي کوتوپری به یه کیک.
- چزه لی ههستاندن: بریتیه له پیوه دانی چزوودار به گیاندارده وه.
- بریتیه له نازار یا زبان گه یان دنیکی کوتوپر به یه کیک.
- چزه لی ههلسان: چزه لی ههستان.
- چزه لی ههلساندن: چزه لی ههستاندن.
- چزبان: د. چزان.
- چزلیک: چزلیک.
- چش: و ته یه که له کاتی دلگیروون له شتیک و قیروسیا لیکردنی به کار دینری: (چش) با نه و کاره وابی.
- چشت: شت.
- چغ: و ته یه که سه گی پی ددرده کری.
- چغاچغ: ز. گپړانه وه ی ددنگی هیندی بالنده.
- چغل و بهد: مهردوومی زبان بهد.
- چغه: چغ.
- چف: د. چغه.

چفاندن: د. چغه کردن.	چلپانن: د. چه کاندنی مه مک. دهنگی ناو خوار دنده و دی سهگ و پشيله.
چفانن: د. چفاندن.	چلپاو: قوراو و پيساو.
چفه: قسه کردن به سر په. (چفه چف) چغه یهک له دواى يهک.	چلپ و لیس: د. دهنگی لستنه وده و هه للوو شینی شت.
چقات: ز. کو مه ل.	چلپه: خوار دنی که که به چاو چنوکى و پرووه له مالراوى په یدا بکری
چفیک: ز. چوله که.	و بهیتری به لچدا. دهنگی خوار دن و هه للوو شین. (چلپه
چق: ز. لقى در دخت.	چلپ): چلپه ی یهک له دواى يهک.
چقاس: ز. و ته یه که له جیتی و ته ی (چهند) به کار دینری.	چلتووک: ز. چه لتووک.
چقل: درکی تیزی رده قى گه وړد.	چلچرا: چهند پارچه ناوینه یه که ده گیر تته تهنه که و چرای پیدا
چقه: گریه که له قاچی هیندی بالنده دا. په ریکه پاشایان ددی کهن به سه ریاندا.	ده کری بو پرووناکی.
چقه چق: ز. گیرانه و دی دهنگی جوولانی هیندی شت.	چلچنگ: ه. شانه.
چک: که میک له شتیک: (چک) یک ناو و اته که میک.	چلچه نگ: چنگالیکه ده کری به ته له وده بو نه و دی نه گهر نیچیره که
شه پازله (د). دلویک له شتی شل.	بروا و ته له که بیا چنگاله که له شتیک گیر بی تا راوچییه که
چکان: وشکبوونی ناوی بیر و کاریز (ز). تکان.	دهیگاتی.
چکاندن: رواندن شت (ز). تکاندن.	چلفره: گوشتی سوورده و کراو.
چکانده وړد: جوړه یاریه که.	چلک: چه وړی و پیسی نه دنام. کیم و زووخى برین.
چکانه وړد: مانه و دی شتی شل له سه ر ناگر به ر دنگیک که خه ست و ناو ده کی که م بیته وړد.	چلکاو: ناویکی لیلی چه وړی پیسه له شتی چلکنی شور او
چکچکه: شوبنیکه له شاخ که دلوپ دلوپ ناوی لی بیته خوار وړد.	په یدا ددبی.
چکرم: شتیکه به قنجی به ز د ویدا چه قینرابی.	چلکا و خور: بریتیه له مه رد وومی پاشما وده خور.
چکله چزی: بریتیه له په یاکردنی شت به که موکوری و به ر دنجی شان و ناردقی ناوچه وان.	چلک مرده: د. شتیکى چلکنه که ناپوخت شورابی.
چکمه ساو: باقه یه کی گه وړد له گیا.	چلکن: شتیکه که چلکی زوری پیوه بی.
چکوله: پچکوله.	چلله: ز. چله ی هاوین و زستان.
چکوله: چکوله.	چلم: ته رییه کی سویر و لینجه له لووت په یدا ددبی.
چکه: تکه. (چکه چک) تکه تک. چک (د).	چلمسین: ز. سیسبوونی گول.
چکه کردن: تکه کردن.	چلمن: گیانداریکه که چلمی زوری بی.
چکه له: پچکوله.	چلمه له ته: د. ناوکی میوده که هیشتا کامل نه بوو بی.
چکه له: چکه له.	چلمیرده: نیرگه یهک و چهند دیره گیکه که درایتته ژیر بانیک بو
چل: ناو ده بو ژمار دیهک که چوار جار ددیه.	به رز کردنه و دی.
چل: لقى در دخت و گیا.	چلمیره: ز. پشکولی ددرگا.
چلاسک: د. چلوسک.	چلو: ز. گه لای دار به پروو که بو زستانی نا ژال هه لگیرابی.
چلاک: د. نه مام.	چلوسک: سه ره بزووت.
چلانن: د. ددرسکردنی شتیک و ناماده کردن و ورد کردنه و دی. شیلان.	چلوفل: مه رد وومی نه و سنی چلیس.
چلاو: جوړد پلاویکی سووکه بو نه خوش ده کری له جیاتی رونی پروت ناو و رونی به سه ردا ده کری.	چلوک: چله پویه دار.
چلبه رده: ههستان و دانیشن چل جار له سه ر یهک له ماو دی هه نگا ویتکدا بو هه لگرتن و دانانی به ردیک له چل به رد تا ته و او ددبی.	چلون: و ته ی پرسیار له چونیتی شت.
	چلونها: و ته یه که به کار دینری له جیتی و ته ی (ده گمن): به ر وژ
	نانووم مه گهر (چلونها).
	چلوورده: سه هولیکه که زستانان به گوتسووانه و شونی به رزدا
	شور ددبیته وده. جوړد خوارده مه نییه کی سارد و شیرینه به پارچه
	ته خته یه کی باریک و تهنکه وده هه ر دانه ی له ر دنگیکه.
	چلووک: د. مه رد وومی چلکنی پیس.

چنار: درهختیځی جوانی بالابه‌رزی گه‌لا پانی لووس و پووسی ر‌استه.
 چناره‌کله: گیایه‌که گه‌لای وډک چنار وایه به‌کو‌تراوی ده‌خړته سهر بالووک و برین زوو ددری ده‌کا.
 چناگه: چه‌ناگه.
 چناکه‌دان: د. چه‌نه‌دان و قسه زور‌کردن.
 چناکه‌شکیاک: د. بریتیه له مه‌ردوومی سازنده.
 چناود: ل. چه‌ناگه.
 چنجر‌ووک: چرنووک.
 چنچرووک: چرنووک.
 چنچک: برتشکه. ناوکی میوه (ل). جینچک.
 چنراو: شتی ته‌نراو.
 چنگ: په‌نجه و نینوکی هیندی بالنده و گیانداری تر.
 چنگال: قولایی ناسن. نانی گهرمی له رونی داخدا گوشراو.
 ناسنیکي چنگداره گوشت و هیندی شتی پی هه‌ل ده‌گیری بۆ خواردن.
 چنگانه: جوړه چنگالیکه هه‌نگوینی پی له کونی به‌رد ددرده‌هینری.
 چنگاوول: د. چه‌موله.
 چنگ پان‌کردنه‌ود: بریتیه له سوال‌کردن.
 چنگ قز‌کردنه‌ود: ددست بلاو‌کردنه‌ود له‌گه‌ل کووری په‌نجه‌کاندا به‌هوی نازار یا ترسه‌ود.
 چنگکه‌وتن: ددستکه‌وتنی شت.
 چنگگرتن: چرنووک گرتن.
 چنگله: ه. سه‌به‌تولکه‌یه‌که له قامیش یا له توولی باریک دروست کرابی.
 چنگله‌چزی: چکله‌چزی.
 چنگله‌سهره: د. سهرقژن.
 چنگه: گیانداریکی زور ورد و به‌نالوشه دداته بنکی مووی پیسی چلکن. گیایه‌کی گه‌لا وردی خره، ریشه‌ی زوره‌ هاوینان له گه‌نکاودا ددروی. ناوه بۆ تیره‌یه‌ک له کورد.
 چنگنه‌سهره: د. چنگله‌سهره.
 چنگنی: ددعبایه‌کی چنگ چنگه له دووپشک زلتره.
 چنگه‌پویان: ده‌ستبازی و شه‌ره چنگ کردن.
 چنگه‌پویانی: چنگه‌پویان.
 چنگه‌رنی: چنگ له زه‌وی گیر‌کردن له‌به‌ر نازاریکی زور.
 چنگه‌کره: چنگه‌کری.
 چنگه‌کری: سهرکه‌وتن بۆ شونینیکي به‌رز به‌هوی گیر‌کردنی چنگه‌ود. چنگله‌چزی.
 چنگه‌له: ه. بالنده‌یه‌کی بوری کلاوداره له چوله‌که. گه‌ورده‌تره.

چله: ناوه بۆ چل ر‌وژ له ناوه‌راستی هاوین و زستان. ناوه بۆ مانگی کانوونی دوو‌دم. ر‌وینی چل ر‌وژه به‌سهر بوونی مندالیکدا یا مردنی یه‌کیتکدا یا هینانی بووکیتک. چل ر‌وژه که له جیگایه‌کی تاییه‌تیدا هه‌ر خواپه‌رستی تیدا بکری.
 چله: چله‌گه. زیاده‌خوریکردن. ترووک و هه‌نایی چاو: (چله‌ی چاوی دی واته به‌ناستم چاوی ترووک ده‌کا (د).
 چله‌بر‌کردن: هاتنه‌ودی حاجی له‌ق له‌ق له‌چله‌ی زستاندا: ئیمسال حاجی له‌ق له‌ق (چله‌بر‌بی کردوود).
 چله‌پایه: دیلانی.
 چله‌پچووک: چل ر‌وژ له به‌شی دوايي زستانه‌ود.
 چله‌پویه: شونینی هه‌ره به‌رز له دره‌خت.
 چله‌چل: د. نیله‌نیلی ناگر.
 چله‌خانه: شونینیکه‌ چله‌ی تیدا بگیری بۆ خواپه‌رستی.
 چله‌دار: مندالیکي تازه‌ بوود که چله‌ی نه‌چووبی. زستانیکه که چله‌ی نه‌چووبی.
 چله‌دان: د. چیق‌لدانه.
 چله‌ک: ز. چلیس.
 چله‌گه: داریکی درت‌ری دووپه‌له ددریته به‌ر نه‌و گوریسانه‌ی که به‌میخی د‌ه‌وارد‌ود به‌ستراون له‌حلی شلبوونه‌ود یا داته‌پینی د‌ه‌وارد‌که‌دا بۆ نه‌ودی که گورجی بکاته‌ود.
 چله‌گه‌ورده: چل ر‌وژ له سهره‌تای زستانه‌ود.
 چله‌مین: چله‌مین.
 چله‌وده‌زی: چزلیک.
 چله‌م: شتیکه که له پایه‌ی چل دابی.
 چله‌مین: چله‌م.
 چلیان: د. دروست‌بوون و جیبه‌جیبوونی کاریک: فیسار که‌س کاره‌که‌ی بۆ (ناچلی) واته بوی دروست نابی. گلان.
 چلیان: د. ترووکانی چاو.
 چلی چلی: ز. شه‌مشه‌مه کو‌تره.
 چلیس: نه‌وسنی چاو‌چنووک.
 چلیسی: نه‌وسنی.
 چلیک: ز. ناسنی سه‌ختی ساغ.
 چما: وته‌ی پرسپاره وډک (بوچی).
 چمان: چما (د). شکانی شت (ز).
 چمچم: کالا. که‌لاشیکه ژیری چه‌رم بی.
 چمچه: جوړه پیتلاوتیکه له سیرمه دروست ده‌کری.
 چمچه: د. چه‌مچه.
 چمک: گوشه‌ی کالا و به‌ره و شتی تر.
 چمکه: د. چونکه.
 چمه: چما.

چوار سو

چوارلا: پيش و پاش و راست و چه پي هه موو شتيك.
 چوارلوو: چوالوو.
 چوارمه شقان: د. چوارمه شقي.
 چوارمه شقي: جوړه دانيشتنيكه به تيك په راندني ههردوو قاج به نوشتاودبي.
 چوارميخه: چوار سنگي داکوتراوه به زهويدا بوئه ودي که چوار په لي يه کيکي پيوه بيه سترپته وده.
 چوارميخه کيشانه وده: به زهويدا داني مهردووم له سهر گازی پشت و به ستنه ودي چوارپه لي به چوار ميخه وده بو سزاداني.
 چوارميرده کي: چوار مه شقي.
 چوارنال: چوارنال.
 چوارنال: ناخاوتني ولاخ له ناودندي لوقه و پرتاودا.
 چوارنان: که سيکه له ياري (قهله مرداري) دا دده سته ي به رامبهري تي خستبي.
 چواره: د. چوارنال.
 چوارده: شتيکه له پايه ي چواردابي.
 چواره مين: چواردهم.
 چواره هم: چواردهم.
 چواره مين: چواردهم.
 چواره ننگل: شتيکه که چوار هه ننگلي ببني ودي خيگه و هه مانه.
 چواره ننگول: د. چواره ننگل.
 چواربه ک: له چوار به ش به شتيك.
 چواربه کي: چواربه ک.
 چوالوو: چاله که.
 چواله: دره ختيکه گه لاي ودي بي وايه. بهري داري چواله.
 چواله بادام: چواله ي ناوک شيرين.
 چواله تاله: جوړه چواله يه کي تاله.
 چوبه چو: د. به رامبهري.
 چوپ: د. درو.
 چوپ چوپان: کاتي بالاگردني گيا له به هاردا به رهنگيکي وا که شوان نيواره دارده سته که ي فري بداته ناو گيا و به ياني نه يدوزتته وده.
 چوپ چوپين: چوپ چوپان.
 چوپر: ز. کوپر.
 چوپلمه: ز. نازاريکه له سنگي ولاخدا پهيدا دده بي.
 چوبي: جوړيکه له هه لپه رين.
 چوبي کيش: که سيکه که سهرچوبي بکيشي.
 چوبيک: ز. مهردوومي بي عه قل.
 چوترم: پشوودان.

چوتورمه: د. ناشووب.
 چوجه له: ريزيک قولفه يه به ته خته دده واره وده له سهر باري دريژي له کاتي هه لدانيدا به يه کدا ده کرين.
 چوچله: قيتکه.
 چوچه ک: جوړه چه کيکي ژنانه ي پاني پلپله داره به لاي راست و چه پي سهريدا شوړدديته وده.
 چوخ: ز. چوغه.
 چوختي: مهردوومي چه قاوده سوو.
 چوخک: با. چوغه ي شالي له به رکردن.
 چوخم: تاقيتکي گه ورديه که به سهر کولانيکدا هاتبيته وده و سهرده کي کرابي به ژوور.
 چوخمه: چوخم.
 چوخور: د. چه م و چوغورد.
 چوخه: چوغه يه که له گهل رانکدا له به رکري.
 چورت: وده ووز. چوارچيوديه که چه ند ته ليتکي به رايه ل تي هه لکيشراوه. يه کي چه ند داريکي گردی تيدا يه ژماره ي پي ده کري. شه وژدن (ه).
 چورتان: ز. که شک.
 چورتان دن: د. ترووکاندني په له پيتکه ي تفهنگ و ده مانجه.
 چورتانن: د. چورتان دن.
 چورتدان: وده ووزه کوتي.
 چورتيک: د. چوپ.
 چورتيکه: د. چورتي حسابکردن.
 چورتم: نووچبردني دانيشتوو به دده وده ووزدود. سه غله تي و ددري سهری: فيسار که س تووشي (چورتم) يکي گه ورده بوو.
 چورتم بردن: نووچبردن به دده خه وده وده.
 چورتمدان: چورتم بردن.
 چورته: جووله: (چورته) ناکا، واته ناجووليتته وده. (چورته چورت) جووله پيکه و تنيکه که له ترسه وده بي.
 چورخ: ز. چه رخي چه قو تيرکردن.
 چوپر: سپيتي شت: ده ليتي (چوپر) ي شيره. پاسخ و وده رام.
 چوپر: دلوتيک له شتي شل. دتيه که له مهربوان.
 چوپرانه وده: هاتنه خواره ودي شتيکي شل له شتيکي تر به خوارکردنه ودي به ربه ربه. (چوپرچوپر) چوپرانه ودي يه ک له دواي يه ک.
 چوپراوگه: باراناويکه به گوتسوانه دا بيته خواره وده.
 چوپرپر: وشکبووني ناو له شوتيک که چوپري نه ميتني: کانيه که. (چوپرپر) (چوپرپوون) وشکبووني ناو له شوتيک.
 (چوپرکردن) وشککردني ناو له شوتيک.
 چوپرانه وده: د. وده رامدانه وده.

چۆركە: شۈبھىيەكە كە ئاۋى لى بچۆرپىتەۋە. لوو.

چۆرۈنۈسقاۋ: تېرۈسقاۋ.

چۆرە: دىنكى چۆرۈنەۋدى ئاۋ.

چۆرىبان: د. چۆرۈنەۋە.

چۆرىبانەۋە: د. چۆرۈنەۋە.

چۆردەك: جۆرە خوار دەمەنىيەكە لە ھەۋىر دروست دەكرى.

چۆرىسك: با. پېرىشكى ئاگر.

چۆست: گىياندارى چالاك.

چۆستى: چالاكى.

چۆش: د. وتەيەكە ۋەك (ھۆش) گۆيدىرئىزى پى دەۋەستىنرى.

چۆشتر: چتير.

چۆشتير: چتير.

چۆغان: گىيايەكى بەھارىيە گەلەي ۋەك كەردوز واىە ۋەك ئەسپۈن

دەكوتىرى ۋە كالەي پى دەشۆرى.

چوغل: بەدى چەپخوون.

چوغللى: بەدى ۋە چەپخوونى.

چوگورد: چەم ۋە دۆلى چىر.

چۆغە: جۆرە تەنراۋىكى خورى خاۋدارى جوانى بەنرخە. جۆرە

كالەيەكى شالىنى چاكەلدارە لەگەل رانكدا لەبەر دەكرى.

چۆغە بازەلە: بزدەلە.

چۆغەرەش: بىرتىيە لە چىشتى ماشى رەش.

چۆغەل: چۆغەيەكە لەگەل رانكدا لەبەر دەكرى.

چۆث: ز. داردەست.

چۆقاندىن: ھىنانە لەرزەي مەردووم لەلەيەن لەرزىا ترسەۋە.

ھەلقىرچاندىن لەلەيەن تاۋە.

چۆقانن: چۆقاندىن.

چۆقل: ز. قاچى گىياندار.

چۆقە: دىنگى لە يەككەۋتنى ددان لەكاتى لەرزىا ترس يا

سەرمادا. (چۆقەچۆق) چۆقەي يەك لەدۋاي يەك. گرە ۋ

تەۋژمى تا: تا دەيە (چۆقېنى).

چۆقىيان: د. ھاتنە چۆقە بەدەم لەرزەۋە. ھەلقىرچان بەدەم تاۋە.

چۆقىن: چۆقىيان.

چۆك: نەژنۆ.

چۆكانى: ز. دانىشتن لەسەر ئەژنۆيەك ۋە ھەلنانى ئەۋى تر.

چۆكدان: بىرتىيە لە خواردنى شتىك بەتەۋاۋى ۋە نەھىشتىنى.

لەسەر ئەژنۆ دانىشتن.

چۆكدادان: لەسەر ئەژنۆ دانىشتن.

چۆكدانەسەر: تەپدانە سەر شتىك.

چۆكلە: پارچە دارىك يا چىلكەيەكى پىچوۋك. نوۋكىتىكى بەرزى

تيزە بۆ ھىندى پىت دەنۋوسرى ۋەك (بى) ۋە (تى) كە بەدەم

پىتى تەدۋە بنۋوسرىن.

چۆكلەخىگە: پىشكى ھىزە ۋە مەشكە.

چۆكلەشكىن: د. بىرتىيە لە يەككىك كە چەلتوۋك بخاتە

كاروبارى ئەم ۋە ئەۋەۋە.

چۆكلەشكىنى: بىرتىيە لە چەلتوۋك خىستە كارى مەردوۋمەۋە.

چەلەمەشكىنە (د).

چۆك ھەلنان: دانىشتن لەسەر قاچىك ۋە ھەلنانى قاچەكەي تر.

چۆگە: ھ. لەۋى.

چۆل: چۆل.

چۆل: شۈبھىيەكە كە ئاۋەدانى تىدا نەبى.

چۆلاۋە: ھ. چەند دارىكى دوو پەلن دادەچەقىنرىن ۋە رايەلىيان

لەسەر ھەلدەكرى.

چۆلېر: رۆيشتن بەبى رى.

چۆلېوون: نەمانى ئاۋەدانى لە شۈبھىيەك.

چۆلېەرست: كەسىكە بەتەنيا ھەر لە چۆلدا بىزى.

چۆلېەرستى: ژيان ۋە رابواردن لە چۆلىدا.

چۆلچىر: د. ھۆردىيەكە ھەر لە بىاباندا دەكرى.

چۆلك: ز. ئاۋەدەستخانە.

چۆلكردن: بەجىھىشتىنى شۈبھىيەك ۋە مانەۋەي بەچۆلى.

چۆلگە: دەشت ۋە بىابان.

چۆلۈسك: د. چلۈسك.

چۆل ۋە ھۆل: شۈبھىيەكە كە لە ھەموو گىيانلەبەرىك خالى بى.

چۆلەچرا: دارىكى تەردە بەقەد گەزىك سەرەكەي دەكوتىرى تا شى

دەبىتەۋە كە وشك بوو لە تارىكىدا دادەگىرسىنرى لە باتى

چرا.

چۆلەچراۋ: ھ. چۆلەچرا.

چۆلەكە: بالندەيەكى بىچكۆلەي بۆرە. دارىكە بەقەد مەچەكىك

دەبى دوو كۈنى تىدايە ھەر كۈنەي چەرخىكى تى براۋە

(گورد)ى جۆلاي لەسەر ھاتوچۆ دەكا لەكاتى كاركرىندا.

چۆلەكە بىكۆز: بىرتىيە لە ئادەمىزادىك: (چۆلەكە بىكۆز)ى تىدا

نىيە واتە ھىچ كەسىكى تىدا نىيە.

چۆلەمە: قوۋلايى خوار قورگ.

چۆلەمى: چۆلەمە.

چۆلى: چۆلى.

چۆلى: شۈبھىيەك چۆل.

چۆم: چەمى ئاۋ.

چۆماخ: تىلا.

چۆمە: ز. ھىچ.

چۆمى: چەم.

چون: د. چۈنكە.

چۈن: وتەي پىرسىيار لە چۈنئىتى شت: (چۈنئىت)؟

چونکو: چونکه.

چونکه: وتەيه كه بۆ ھۆبە تى (علت) ى شتێك بۆ شتێك بەكار دەھێنرێ: چووم بۆ بازار (چونكه) كارم بوو.

چونكى: چونكه.

چۆنەر: د. چە وەندەر.

چۆنەر قەند: د. چە وەندەرى شەكر.

چۆنەرین: چىشتى چە وەندەر بە ترش.

چۆنیتى: بوونى شت بە جوړتىكى تايبە تى.

چونیهك: وتەيه كه له جىتى وتەى (ودك يەك) بەكار دىنرێ: نەگەر لە كین ھەموو (چون يەكین).

چوو: مېچ.

چۆ: د. داردەست.

چوواندن: نە كردنى نوێژ لە كاتى خۆیدا: نوێژەكەى بە يانیت (چوواند).

چوواو: نوێژتێكه كه لە كاتى خۆیدا نە كرابێ.

چووپ: ز. داگیر كردنى شت.

چووتن: ز. جوونى شت.

چووچ: ز. چووكى كورى پچكۆلە.

چووچك: ز. كە وچكى ماستاو. چۆلەكە.

چووچى: ز. وتەيه كه وەك: (چى چى) بۆ دانیشتى منداڵ بەكار دىنرێ.

چوور: ز. ھەردوومى شەل. جوۆرە مەرپێكه.

چووز: لقى ناسكى تازەى سەوزى درەخت. درەختى كە موتور بە كرابێ.

چووزاندنەو: سۆلاندنەو ى ئەندام.

چووزانم: وتەيه كه لە شوێنى وتارى (نازانم) بەكار دىنرێ.

چووزانەو: جوۆرە نازار و سۆلانەو ى كە ھىندى جار لە لەشدا پەيدا دەبێ: دەستم (چووزايەو) لە كاتێكدا كە قەلە شابی یا لووتم (چووزايەو) لە كاتێكدا كە سەرما لى دابى، یا دەمم (چووزايەو) لە كاتێكدا كە شتىكى توونت خواردبى. (چووزەچووز) چووزانەو ى زۆر.

چووز كردن: موتور بە كردنى درەختێك لە درەختى كى تر.

چووزە: د. چوورەر.

چووزەرە: لاسكى ناسكى گيا.

چووزەشوانە: گيايەكى بە ھار يى گەلای وەك بەرەزاوایە لاسكەكەى بە ناسكى دەخوړى.

چووك: برىتييه لە كىرى ئادەمیزاد. بچووك: من برا (چووكى) تۆم. چۆك (با). چۆلەكە (ز).

چووغان: ز. گۆچان.

چوول: ل. دار.

چوولە: ز. ئادەمیزادى قەشمەر.

چوون: رۆین لە شوێنێكەو ى بۆ شوێنێكى تر. پەرىنى ولاخى يەكسم. تەقىنى ھىلكە و پژانى بۆ ناو ئاگر. دامردنەو ى ئاگرى گر: ئاگرەكە (چوو) واتە دامردنەو. تەزىن و لە گۆچوونى ئەندام لە سەرماندا: دەستم (چوو) واتە تەزى. بوونى دراو بەرەنگىكى واكە لە شت كرىندا لىت ودرىگىرت: ئەم دراو ى (دەچى) یا (ناچى). شوپھانى شتىك بە شتىك: ئەم شتە لەو شتە (دەچى) واتە وەك ئەو واى.

چوونەبەست: نەتوانىنى چوون بۆ شوێنێك بە ھۆى شتىكەو: بە ھۆى فیسار كە سەو ى ماله كە مان لى چۆتە بەست، واتە لەبەر ئەو ناتوانىن بچىن.

چوونەژىر: داننان بە شتىكدا (اقرار).

چوونەسەر: برىتييه لە سەرگرتنى كارتىك و برانەو ى بە ئىجگارى.

چوونە سەراو: برىتييه لە چوونەسەر پىشاو.

چوونەلا: برىتييه لە دروستبوونى پياو لە گەل ژنىدا.

چوونەو: بە خستكردنى رەنگى شت. چوونى يەكێك بۆ شوێنێك جارى دوو ى.

چوونەيەك: كرژبوونى ھىندى تەنراو بە ھۆى تەربوونىو ى.

چوورەر: د. ژوور.

چووى: ز. برىن.

چویدار: ز. برىندار.

چویشكە: چۆلەكە.

چوئىل: ولاخى كە ھەردوو پاشووى گىر و كەوانە داربى و لە رۆندا لە يەك بادن.

چوئى: جوۆرە دەرمانىكى شىنە دەكرتە ئاودەو ى مئىلى سى و ھىندى كالای ترى تىو ى دەدرى بۆ جوانى.

چوئىلى: شتىكە رەنگى وەك چوئى وابى.

چوئىك: ز. چۆلەكە.

چوئىن: ل. چۆن.

چە: وتەيه كه پرىسارى پى دەكرى لە شتىك كە ئادەمیزاد نەبى: (چە) دەكەيت؟ واتە چى دەكەيت. پىتى پچووك كەردنەو: (باخچە، دەرياچە). كەچى: ھاتم بۆ لات (چە) لەو ى نەبووت، واتە كەچى (د).

چەبت: ز. جەوت.

چەپ: لاى بەرامبەرى راست لە شت. وتەيه كه ھەمىشە لە نەفیدا بۆ جياوازیيەكى كەم لە ناو ى دوو شتدا بەكار دىنرێ: ئەم خانووە (چەپ) ى نىيە لە گەل ئەو خانووەدا واتە زۆر لە يەك جياوازانىن. چەپلە (د). شتى كلا و كەنار: فیسار كە س خانووەكەيان زۆر (چەپ) ى.

چه پال: پارچه ته نراویکی نه ستوری کونی کهم نرخ.

چه پالتک: چه پال.

چه پاله: پارچه یه ک له هیندی شت: (چه پاله) یه ک به رهم نییه. بریتیه له زور و سزای زوردار: خوا له (چه پاله) ی زوردار به دوورت کا. چه پوله (د). زله (د).

چه پاله دان: په نادان به یه کتیک که په نات بو بیتنی.

چه پانن: د. تی ته پانندن.

چه پاو: تالان.

چه پاو کردن: تیکدانی ناسایشی شونیتیک و شیانودنی. تالان کردن.

چه پخون: د. شه به یخوون.

چه پخوون: گیانداري نه گرسی هار و هاج.

چه پک: ددسکینک له گول و گیا. ددستپچیک له خوری.

چه پکوتان: چه پله لیدان.

چه پکوتانن: د. چه پکوتان.

چه پکه: چه پک.

چه پگه رد: بریتیه له رورگاری ناهه موار.

چه پکه ن: د. کونیکي نه مسهر و نهو سهره ددکری له ژیر شاخدا بو هاتوچو پیداکردن.

چه پل: ز. قولی گیاندار.

چه پله: به یه کدادانی هه ردوو بهری دهست به رډنگیک که ددنگی لیوډبی.

چه پله ر: مه ردوومی چه په.

چه پله ریزان: چه پله لیدانی چند که سیک به یه که وه.

چه پله قوزی: بریتیه له ددکردنی یه کتیک له شونیتیک به سووکی و به قاله ی ددم.

چه پله کوتان: چه پله لیدان.

چه پله لیدان: لیدانی چه پله به بهری هه ردوو دهست.

چه پله لی کوتان: بریتیه له به دناو و ریسواکردنی یه کتیک.

چه پ و چیر: شتی خوار و گیر.

چه پ و راست: چه لیپای گاوران. هه موو شتیک که راست و چه پ تیک په ربی.

چه پ و راست کردن: راکیشانی دهستی راست و قاچی چه پ، یا دهستی چه پ و قاچی راست بو چاکبوونی نازاری ددماری پشت. برینی دهستی راست و قاچی چه پ یا وهکی تر بو سزادان.

چه پوغان: کارکردن به نهی.

چه پوک: دهست به سهردا مالین له گهل کردنه وهی په نجه کاند.

چه پوکان: هه ردوو دهست به زویدادانی ولاخی به رزه.

چه پ و گوپ: چاپ و گوپ.

چه پوله: دهست و په نجه ی گیاندار.

چه پوله شیره: گیایه کی کوتستانییه لقه کانی روو ده که نه وه یه ک وهک چنگی شیر.

چه په: گیانداریکه که به دهستی چه پ کاریکا. چه پک (د). دهست به ندی ولاخ. سه ولی به له م لیخورین (د).

چه په جاخ: ناسنیکي دهم پانی تیژی کلکداره گوشتی پی قیمه ددکری.

چه په ر: ددرگایه که به ته یان چنرابی. پوسته چی (د). سوپه ر (ز).

چه په ربه ن: د. ملپیچ.

چه په ربه ندان: بریتیه له ویستانی چند که سیکي زور به گردی شتیکدا به جوریک که وهک توولی چه په ر به ته نشت یه که وه بن.

چه په ک: شونیتیکه ری هاتوچوی کهم تی بکه وی. چند جوگایه کی که وانه داره به ناو مه رده یه کدا راده کیشری که زه وییه که ی لیژی بو نه وهی که مه رده که هه مووی ناو به خواته وه.

چه په ل: شتی چلکنی پیس.

چه په لووک: چه پوک.

چه په لی: پیسی و پوخلی.

چه په وانه: شتی پیچه وانه.

چه پی: جورده هه لپه رکییه که هه ر قاچی چه پی تیدا پیش ددخری. چه په وانه.

چه ت: کوزدري ددغلودان.

چه تارده: ز. کالای ناو ریشمین.

چه تال: داریکي دووپه له ده چه قینری و لووله ی تفهنگی ددخریته سه ر بو نه وهی له حلی ته قاندنیدا نه جوولتی. ددواری پچووک. چنگالی ناسن که نانی پی ددخوری.

چه تالانه: به شیکه له خه رمان که دددری به و سه رکارانه ی ددغلودان کو ده که نه وه بو خاودنی.

چه تان: په رده ی سه ری عه ربه بانه یه که که خه رمانی پی ددگویریتته وه.

چه تاودروو: مه ردوومی بی شهرمی روو هه لماراو.

چه تر: شتیکه له ژوور سه رده وه هه لدددری له کاتی باران یا گه رمادا.

چه تر کردن: هه لپاچینی درخت بو نه وهی سه رده که ی وهک چه تری لی بی. خوگیفکردنی قه له موون و تاوس.

چه تره قی: چه تره قه.

چه تره لدان: بریتیه له خوگیفکردنی قه له موون و تاوس.

چه تفه: چه تفه.

چه تله مه ز: مه ردوومی بزوی فیلبار.

چه تور: د. قرانی زیوینی زنجیره دار. تیغی کولی ژهنگن.
 چه توو: ز. وتهیه که و دک وتهی (کابرا) بو پیاو به کاردینری.
 چه توون: گیاننداری هار و هاج.
 چه ته: جهرده. پولیس (د).
 چه ته کاری: جهردهیی.
 چه ته گه ری: چه ته کاری.
 چه ته وول: مهردوومی دریشی زه به للاح.
 چه ته بی: چه ته کاری.
 چه تیو: کچی بی باوک.
 چه تیو: نافرتهی ناکهس به چه.
 چه ج: د. چه چه.
 چه چله: د. چه ج.
 چه چه: وتهیه که مندالی ساوا بو دست به کاری دهینتی.
 چه خماخ: شتی که پلتهی تی هلده کیشری و جوړه بهردیکی تی
 دهخری و ناگری پی ده کرتته وه: نهستی. بریتیه له تفهنگ:
 دوو سه د (چه خماخ) م هیه.
 چه خماخچی: چه خماخساز.
 چه خماخساز: که سیکه تفهنگ و ده مانچه دروست بکا.
 چه خماخه: بروسکه ی ناسمان.
 چه خه: ز. نیشانه ی شت که له ریدا به جتی مایی.
 چه دهنه: ریتخانه کتوبله.
 چه ریا: چارپایه.
 چه رپایه: چارپایه.
 چه رچی: که سیکه ورده والا بهریتته لادی و بهر و و دانه ویتله
 بیگوریتته وه.
 چه رخ: ناسنیکه که وانه داره که له سهر شان بسووریتته وه.
 گهر دشی جیهان و سوورانه وهی: چی بکه م له دهست
 (چه رخ) ی که چ رفتهار؟ ته ختهیه که له سهر بیر داده نری و
 ناوی پی هلده گوزری. چه خماخی ناگر کرده وه. سه ده
 (قرن).
 چه رخان: سووران.
 چه رخاندن: سوورانندن.
 چه رخانن: چه رخاندن.
 چه رخ خواردن: خولخواردن.
 چه رخدان: چه رخاندن.
 چه رخ له چه مهر کیشان: بریتیه له بهیده ستکردن و سزادانی
 یه کیک.
 چه رخه: سوورانه وه به که وانه یی.
 چه رخه چی: زه لامیکه که بو ناسایش ناوددانیدا بسووریتته وه.
 ناوگردان.

چه رخه دان: سوورانه وه به گردی شتیکدا.
 چه رخه کردن: چه رخه دان.
 چه رخه مه: جوړه سه به تهیه کی گه ورده له قامیش دروست کرابی.
 چه رخیان: د. خولخواردن.
 چه رخی: جوړه دراویکی زیوینی پچووکه.
 چه رخین: چه رخیان.
 چه رداخ: که پر.
 چه رداودروو: چه تاودروو. ناو بو تیردیه کی کورد له ناودندی سنه
 و هه مه داندا.
 چه راگا: شوین له ودر.
 چه رده دوکهل: دوکهلکی ردهشی زوره که پونگی خوارد بیته وه و
 به جاریک بیته ددرود.
 چه رم: پیستی گیاندار.
 چه رمچی: د. که سیکه که پیسته خوش دهکا.
 چه رمقین: د. چرچ و لوجی کالا و شتی تر.
 چه رمگ: شتی سپی.
 چه رمگسور: مه ری دموچاو و مل سووری له ش سپی.
 چه رمگی: د. سپیتی.
 چه رموو: چه رمگ.
 چه رموو سوور: چه رمگ سوور.
 چه رمه: ه. سپی.
 چه رمه چه قالته: گوشتی له ر و لاواز.
 چه رمه سهری: ددردی سهری.
 چه رمه ل: سپیکه له.
 چه رمه لانه: د. چه رمه له.
 چه رمه له: چه رمه ل.
 چه رمینه: د. سپینه ی هیلکه.
 چه رمی: ل. سپی.
 چه رمیلته: د. چه رمه له.
 چه رمین: شتی که له چه رم کرابی.
 چه رمینه: د. چه رمین.
 چه رنده: گیانداریکه که بله ودری.
 چه روه دار: ل. قه تارچی.
 چه ره خوره: داریکی کولوره سهریکی دهریتته دولیان وه و
 سهره که ی تری (که وچکه) ی پتوه دبه ستری.
 چه ره ز: ز. خواردنی خوش.
 چه رهس: دوشاو و باسوق دروستکردن له ناو رهدا. چند
 خوارده مه نییه کی وشکه یه له کوبونه وه دا داده نری بو خواردن
 به دهم گفتوگو وه.
 چه ره گه: بهرچیغ.

چهره‌ن و پهره‌ن: ورینه‌کردن.
 چهرین: با. له‌ودرین.
 چه‌س: چیه؟
 چه‌سپ: سه‌ریک له‌تلیاک. شتی‌ک که به‌شوتینیک توند و پر به‌پری بی.
 چه‌سپان: خیرا. چه‌سپین.
 چه‌سپاندن: جیگیرکردنی شتی‌ک له‌شوتینیک. لکاندنی شتی‌ک به‌شوتینیکه‌ود.
 چه‌سپانن: چه‌سپاندن.
 چه‌سپیان: د. چه‌سپین.
 چه‌سپین: جیگیربوونی شتی‌ک له‌شوتینیک پر به‌پر. لکانی شتی‌ک به‌شتیکی ترده.
 چه‌سن: ل. چه‌س؟
 چه‌ش: گیاندارتکی راوییه که دهمی به‌گرتن و خواردنی نیچیر شیرین بووبی. خواردنیکه ده‌کری به‌ته‌له‌وه بو‌گرتنی نیچیر: به‌رازدکه (چه‌ش)ی بو‌دابی.
 چه‌شبوون: دهم شیرینبوونی گیاندارای راوی به‌گرتن و خواردنی نیچیر.
 چه‌شتن: تاقیکردنه‌ودی تامی شت به‌زبان.
 چه‌شته: گیاندارای چه‌ش. چه‌شه‌یه‌که ده‌کری به‌ته‌له‌وه بو‌گرتنی نیچیر.
 چه‌شته‌خوره: چه‌شه‌خوره.
 چه‌شکردن: فیرکردنی گیاندار به‌راو به‌ده‌رخوارددانی چه‌شه.
 چه‌شکه: چه‌شه. می‌لاک.
 چه‌شکه‌کردن: چه‌شتنی خواردده‌منی.
 چه‌شم نه‌ناز: د. چه‌شمه‌نداز.
 چه‌شم نه‌نداز: د. چه‌شمه‌نداز.
 چه‌شمه: کانی و سه‌رچاوه. ناوده‌ستخانه (ز).
 چه‌شمه‌نداز: شوتنی به‌رچاوی خوش.
 چه‌شمیک: ز. جوړه ده‌رمانیکی چاوه.
 چه‌شن: ته‌حر و جوړ: به‌م (چه‌شن)د واته به‌م ته‌حر و جوړه.
 چه‌شنی: ته‌رده‌قی دهمانچه و تفه‌نگ. مه‌زه و تام (د).
 چه‌شه: خواردنیکه که بکری به‌ته‌له‌وه بو‌گرتنی نیچیر. چه‌ش.
 چه‌شه‌بوون: چه‌شبوون.
 چه‌شه‌خوره: گیاندارتیکه که چه‌شه بخوا و به‌ته‌له‌وه نه‌بی.
 چه‌شه‌کردن: چه‌شکردن.
 چه‌عق: ز. چاو.
 چه‌عقک: ز. چاویلکه.
 چه‌فت: ل. چه‌وت.
 چه‌فته: پارچه‌یه‌کی ناوری‌شمی به‌سیم یا به‌سورمه چنراوه.
 دالیت (د).

چه‌فته ریز: نه‌لقه‌ریز.
 چه‌فته‌که‌ل: د. گای چوار ساله.
 چه‌فته‌لی: نه‌نجامه‌ی ده‌رگا. جوړه بالا پوشتیکی ژنانه‌یه و دک چه‌فته‌ی به‌سورمه چنراو.
 چه‌فته و شیر: د. چه‌وته و چيله.
 چه‌فتیاگ: د. شتی چه‌وتاوه.
 چه‌فیه: چه‌فته‌ی ناوری‌شمین.
 چه‌فردی: ز. دره‌ختیکه و دک بی وایه.
 چه‌ق: گوشتی له‌ری لاواز. ناوده‌راستی ریگا: له (چه‌قی) ریگا مه‌وده‌سته. دیوتیکه له‌میچ. که‌سیکه که گیربی له‌کرین و فروتندا (د).
 چه‌قال و به‌قال: بریتییه له‌مه‌ردوومی هه‌رزدی بازاری.
 چه‌قاله: شتی‌که و دک بادام به‌لام نه‌م پچوو‌کتره و ناوکه‌کی تاله، خوش ده‌کری و ده‌خوری.
 چه‌قاندن: داکوتانی شتی‌ک به‌شوتینیکدا.
 چه‌قائن: چه‌قاندن.
 چه‌قانه: د. چه‌قه‌نه.
 چه‌قانه‌ژدن: د. که‌سیکه چه‌قه‌نه لی بدا.
 چه‌قاوده‌سوو: مه‌ردوومی بی شهرمی چوختی.
 چه‌قه‌قوک: گیایه‌کی به‌هاری گه‌لا خره به‌ریک ده‌کری و دک گوین به‌لام پچوو‌کتره.
 چه‌قه‌قه‌قه: چه‌قه‌نه‌ی ناش. گیایه‌که گه‌لای له‌گه‌لا بی باریکتره جوش ده‌دري و بو‌دنگ به‌ربوون ده‌خورته‌وه. قه‌زوان (ل).
 چه‌قلانقوچ: ل. ده‌نگی قه‌زوان قرتاندن.
 چه‌قلماست: ز. ماستاوی خه‌ست.
 چه‌قو: تیغیکی مشتووداره ده‌مه‌که‌ی دنوشتیتیه‌ود بو‌ناو مشتوده‌کی.
 چه‌قوگر: که‌سیکه چه‌قو دروست بکا.
 چه‌قه: قسه زورکردن به‌بی هووده. (چه‌قه‌چه‌ق): چه‌قه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.
 چه‌قه‌چه‌ناو: چه‌نه‌باز.
 چه‌قه‌خانه: جیگایه‌کی تاییه‌تیه بو‌کو‌بوونه‌ود و قسه تیداکردنی.
 چه‌قه‌سوو: چه‌قاوده‌سوو.
 چه‌قه‌ل: ده‌عبایه‌کی کتویه له‌سه‌گ ده‌چن. بریتییه له‌گیاندارای له‌ر. پیچکه‌ی شت: نه‌و کورسییه چوار (چه‌قه‌ل)د واته چوار پیچکه‌یه.
 چه‌قه‌ن: زدویی رده‌قن.
 چه‌قه‌نه: دارتیکه سه‌ریکی ده‌خړتیه ناو (که‌وچکه‌ی ناش و سه‌رده‌کی تری ده‌خړتیه سه‌ر دیوار و دارتیک به‌ناوه‌راستیدا شو‌رده‌بیتیه‌وه بو‌سه‌ر به‌رداش، به‌سو‌وپانه‌ودی به‌رداش

چه قه نه که ده جوولیتنه و دان دیتنه خواره وه. پل ته قانندن به په نجه دی ددست. درهختیکه به رتیک ده گری وهک بهری مۆرد (ز). چه قه وانه.

چه قه وانه: چوار شته له زرد یا له شتیکې تر دروست ده کری شه که روکه ددیکا به سهری چوار په نجه دی ده ستیه وه له کاتی سه ما کردندا چه قه نه ی پی لی ددها.

چه قیان: د. چه قین.

چه قین: زدوی رده قن. یاری میچین.

چه قین: روچوونی شتیکې رده له شتیکې نه رمد.

چه قیو: شتیکه که روچووی به شتیکې نه رمد.

چه ک: هر شتیکه له ناسن دروست بکری و جهنگی پی بکری. زیر و زیوکه ژنان بو جوانی دهیدن له خویان. نواله یه که له ناوړشمی رده شی خاو. پتلاوی کونی سول که ده کری به سهریتوه. چه که ی هه لاج. باریکه پینه یه که بدری له لایه کی پتلاو بو راستکردنه وهی. چه رمی پاژنه ی کلاش. پارچه کاغه زکی نووسراوی چاپکراوی تاییه تییه به پاره ده گوردرتته وه له بانک. دار و بهرد (د). مەردوومی رووت و قووت (د). حوکمی حاکم.

چه کاندن: زور مژنی مه مک له لایه ن ساووه.

چه کانن: چه کاندن.

چه کبه رده چه کبه رده: به گیره یتان و بگره و به رده: سالار و نهرمان نه مړو (چه کبه رده چه کبه رده): یه کیان بوو نه وسهری نه بی. چه کبه ند: ز. کالایه کی قول کورته ددري به سهر شاندا و قولی پیدا ناکری.

چه کدراو: که سیکه که حاکم حوکمی دابی.

چه کمه: پتلاویکی چه رمی لاسک درتزه له قور و چلپاودا له پی ددکری.

چه کمه بوون: بریتیه له زور سووتانی شوتنیک له نه ندام و دامالینی پیسته که ی: نهرمان قاچی وا سووتاوه (چه کمه بووه).

چه کوپووش: د. شری ناومال.

چه کوچ: چه کوش.

چه کوچردان: مژنی مه مک به جوړی که هیچی تیدا نه میتی.

چه کوش: ناسنیکې لووتداری موداره کلکیکی دارینی تی ددخری بزمازی پی داده کورتی.

چه کوشکاری: کارکردن به چه کوش.

چه که: دارتیکې خری لووسی ددسک دارد هه لاجی پی ددکری. مەردوومی رووت ته (د).

چه که چه ک: ته که ته ک.

چه که رداسی: مەردوومی زده للاحی شپ و شور.

چه که ره: شیناییه که تازه سهری دهره یتانی. شتیکې سپیه له باسوق و هه نجیر و هیندی شتی تری شیرین په یدا ددبی به هو ی مانه و دیانه وه.

چه که ره شکین: د. کیلانی زدوی و هه لگیرانه و دی بو نه وهی به هیزبی.

چه که ره کردن: سه وزوونی شینایی و سهر دهره یتانی. په یدا بوونی شتیکې سپیی وهک شه کر له باسوق و هه نجیر به هو ی مانه و دیانه وه. بریتیه له دوو دلبوون.

چه که ره هیتان: چه که ره کردن.

چه که وور: بوچرووک.

چه ل: نوردانه و دی یاری به و که سه ی که دوراندیستی. هه ل: به سهر نه م (چه ل) دته وه مه رو. چه ل و مل.

چه لاج: نه سپی بزئو.

چه لاک: ز. چه لاک.

چه لاک: دارتیکې درتزه گوتز و مازووی پی دده کتیری.

چه لاکه: با. قه لانگ.

چه لاکه: چه لاک.

چه لالو: گوشتاو. ناوی سهر پی.

چه لتک: ز. جه والی پچووک.

چه لتک: چه لتووک.

چه لتووک: برنجیکه که هیتشا له پووشدا بی و کره نه کرابی.

چه لتووک تی فریدان: بریتیه له قسه ی خراپکردن له کاری نه م و نه ودا.

چه لتووک جار: د. مه رده جار.

چه لته: سازنده یی کردن. (چه لته چه لت) چه لته ی یه ک له دوا ی یه ک. چوغلی (د).

چه لماس: ل. چلتیسی نه وسن.

چه لماسک: ل. چه لماس.

چه ل و چومبوونه وه: په لاماردان.

چه ل و مل: که سیکه که بووی به بار به سهر شاته وه.

چه لووز: ز. سوالکهری نووزه درتزه.

چه له: گوریس (ل). نوره کایه له یاریدا: نه م جارده (چه له) ی منه.

چه له پایی: جوړه هه لپه رکیتیه که.

چه له ک: با. رده هوان.

چه له کورده: ه. بالنده یه کی راوکه ری گوشت خوره له واشه پچووکتره.

چه له م: چاکل. ته په ی جولایی.

چه له مه: نیتسقانیکی باریکی دوپه له له بهر سنگی بالنده دا.

چاکل. که شاکهش و سه غله تی: یاخوا کهس تووشی (چه له مه) نه یه ت.

چه له مه شکانی: د. چه له مه شکینه.

چه له مه شکینه: گره ویکه ده کړی بۆ تاقیکړنه و هی یاد و بیر به شکاندنې (چه له مه) ی بالنده یه ک.

چه له ننگ: له نجه و لار. جوان (ز).

چه له وان: ل. یاری چالین.

چه لی: ه. گیای دهرزیله.

چه لپیا: شتی راست و چه پ. راست و چه پتیکه تایبه تییه به لای گاورانه وده مووفه رکه.

چه لی: ز. و ته یه که مانگای پی لئی ده خوردری.

چه م: ناویتی که وورده که له چهند ناویتی که تر پیدا بووې. چاو (ه). شتی که که چه و تابیته وده (د).

چه م ناخوړه: ته یان.

چه ماندن: چه ماندنه وده.

چه ماندنه وده: چه ماننه وده.

چه مانن: چه ماندن.

چه ماننه وده: چه وتاندنه وده شت.

چه مانه وده: چه مینه وده.

چه ماو: چه میله تر وزی. ناوی چه م.

چه ماوه: شتی که که چه و تابیته وده.

چه مبل: ز. قولفه ی دفر و شتی تر.

چه مبله: چه موله.

چه مبر: چه مهر.

چه مپال: ز. سهر بار.

چه مپل: ز. پهلې گیاندار له په نجه یه وده تا بن باخه لئی.

چه متاوه: چه ماوه.

چه مچک: که وچک.

چه مچور: ز. جوړه میتشیکې که وورده گاز له لقی ناسکی میتو ده کړی و وشکی ده کا.

چه مچه: که وچک.

چه مچیر: ز. تری رهشکه. میتلوی مندال.

چه مسووته که: چه نسووته که.

چه مک: د. چمک. مه عنا و مه بهستی شت.

چه موجو خمو: د. چه م و چوغورد.

چوم و چوغورد: چه م و دولتی که که زور زه به ند و چر بی.

چه م و خم: د. ناز و نووز.

چه موله: راست کړنه وده دست به بلا و کړنه وده په نجه کانی به رامبر به رووی یه کتیک بۆ ته ری کړنه وده.

چه موله گرتن: چه موله نان له یه کتیک.

چه موله لیتان: نانی چه موله له یه کتیک.

چه موله نان: چه موله گرتن.

چه مووش: گیاندار ی سرکی چه تورن.

چه مه: چاو که یه که له خانوو یا له که پر. سهر چاوه (ه). که مه ی بیژنگ و شتی تر (د).

چه مهر: شیون و گریان بۆ مردوو به کومه لئی. چه مهره.

چه مهرانه: ده وول و زورنایه که له شیون و چه مهره لئی بدری.

شیوه نیتی که دوو ده سته ییه ده سته یه که پیاو و ده سته یه که ژن به پیوه و ده که نه لقه ی چه مهره ده و دستن بۆ شیوه نکر دن.

چه مهر چوپی: هه لپه رین به کومه ل به دهم گریان و شیوه نه وده.

چه مهره: داریکه که به ته ری چه میترا بیته وده به رن گتیک که هه ردوو

سهر ی که یشت بیته وده یه که. هه موو شتیک که و ده که نه لقه

وابی.

چه مهری: د. ده وولتی که که بۆ شیون لئی دددری.

چه مه سیاو له: ه. قه یته ران.

چه مهن: د. چیمهن.

چه مهن تو: د. چیمهن تو.

چه میاگ: چه و تاو ده.

چه میانه وده: چه مینه وده.

چه میحانی: ز. شوتنیکه دره ختی تووی زور تیدابی.

چه میش: ل. که وش.

چه میله: به روو له تر وزی ناسک که له به رنا ودا کرابی.

چه مین: چه مینه وده.

چه مینه وده: نوشتانه وده شت به که وانه یی.

چهن: چهند. ده رزی (ه). چه ناگه (ز).

چه ناخ: د. چه ناگه.

چه ناگه: چه ناگه.

چه ناگه: چه مسهری هه روود شه وبله له خوار لیتو وده.

چه ناگه دان: بریتیه له زور قسه کړدن.

چه ناگه درتو: بریتیه له چه نه باز.

چه ناگه کوتان: چه ناگه کوتی.

چه ناگه کوتی: بریتیه له گیاندار.

چه ننگ: با. توتشه به ره.

چه نچووز: ز. رژی چرووک.

چهند: و ته ی پر سیار له ژماره یا نه ندازه ی شت: پاردت (چهند)

پتیه؟ یا نه و ناوه (چهند) قووله؟. و ته یه که زوریتی شتیک

پیشان ددها: (چهند) م پی و تیت واته زورم پی و تیت.

چهندان: و ته یه که هه میشه له نه فیدا بۆ که یان دنی شتیک

به کار دینری که زور نه بی: فیسار که س پاره یه کی (چهندان) ی

نییه، واته زوری نییه.

چهند و چوون: گیره گیری زور له سه و دادا.

چهند و چونی: چهند و چوون.

چه‌نده: چه‌نده.	چه‌ورپژ: ریگایه‌که که چه‌وی زوری تیدا راخراپی.
چه‌نده‌وهر: چه‌ودنددر.	چه‌ورسان: چه‌ورستان.
چه‌ندیتی: نه‌دازدی شت له رووی ژماره یا زور و که‌مییه‌وه (کمی).	چه‌ورستان: چه‌وری: (چه‌ورستان) م له مالدانییه.
چه‌نسوته‌که: چیشتیکه له ترخینه‌ی وشک و ساودر یا برنج دروست ده‌کری.	چه‌ورستانی: چه‌ورستان.
چه‌نک: ز. چنگی ناده‌میزاد. بالی بالدار.	چه‌ورکه: جوره گیایه‌که.
چه‌نگ: چه‌نده. ناود بۆ پارچه‌یه‌کی موسیقا.	چه‌ور و چلیک: د. شتی چلکن و چه‌ور.
چه‌نگال: ز. چنگال.	چه‌وروکه: گیایه‌کی به‌هارییه‌که لاکانی به‌سهر زدویدا پان
چه‌نگان: چه‌ندان.	دبیتته‌وه. نیرکیکی درکاوایی هه‌یه به‌پاک‌کراوی ده‌خوری.
چه‌نگه: چه‌نده.	گیایه‌کی که‌لا ورده گولیک ده‌گری تۆویکی وردی تیدایه.
چه‌نگه‌ک: د. قولاپ.	ده‌سروکه‌ی پچوک.
چه‌نه: چه‌ناکه.	چه‌وره: ده‌سه‌سپ. مه‌ردوومی بی شهرمی هار و هاجی به‌رده‌لا.
چه‌نه‌باز: زوربلی. فیل‌باز (با).	چه‌ورده‌سان: تۆزیک چه‌وری که بکرتته سه‌ره‌سان. که‌له‌شاخ یا
چه‌نه‌بازی: زور قسه‌کردن.	قوتوویه‌کی پچوکه دارتاش چه‌وری تی ده‌کا بۆ تیغ پی
چه‌نه‌به‌چه‌نه‌وستان: به‌رامبه‌ری کردنی یه‌کیک بۆ یه‌کیکی تر به‌قسه له روودا‌کردنه‌وه‌ی.	تیزکرده‌وه.
چه‌نه‌چهن: چه‌نه‌دان.	چه‌وری: دووگ و پۆن یا پیوی ناو سک.
چه‌نه‌دان: چه‌نابازی.	چه‌وریدان: چه‌ورده‌سانی دارتاش.
چه‌نه‌ودر: چه‌ودنه‌ر. چه‌نه‌باز.	چه‌وسان: رده‌تان و ماندووبوونی مه‌ردووم و گیاندار.
چه‌نه‌ودری: چه‌نه‌بازی.	(چه‌وساندن) رده‌تان و ماندووکردنی گیاندار.
چه‌نی: ده‌رزی (ه). له‌گه‌ل (ه). چۆنی؟ (ه). بۆچی (د).	چه‌وسانه‌وه: چه‌وسان.
چه‌و: ورده به‌رد و زیخ و لم.	چه‌ولگ: شوتیکه که زیخ و چه‌وی زوربی.
چه‌وا: با. چۆن؟	چه‌ولۆک: سه‌رکۆزدری دانه‌ویله.
چه‌واشه: گیاندار سهرلیشتی‌او.	چه‌وه: ل. چاو.
چه‌وت: شتی لار و خوار.	چه‌وه‌ل: پاشاخوری و لاخ.
چه‌وتاندنه‌وه: چه‌ماندنه‌وه‌ی شت.	چه‌وه‌نددر: گیایه‌کی که‌لاپانی پایزییه بنکیکی گه‌وره‌ی پانی
چه‌وتانه‌وه: خواربوونه‌وه‌ی شت.	شیرینی هه‌یه.
چه‌وتاوه: شتیکه که خوار بوویته‌وه.	چه‌وه‌نددر به‌ترش: چیشتیکه له چه‌وه‌نددر و برنج و ناوی ترش
چه‌وته: با. ریگای قه‌دپال.	دروست ده‌کری.
چه‌وته‌ک: شه‌قه‌میو.	چه‌وه‌نه‌ر: چه‌وه‌نددر.
چه‌وته‌که‌ل: گای چوار سالانه.	چه‌وه‌یل: شتی چه‌وتی لار.
چه‌وته و چيله‌گرتنه‌وه: وردبوونه‌وه له شت به‌ر‌دنگیک که جوانی و ناشیرینی نه‌و شته ده‌رکه‌وی.	چه‌هره: ز. چاره.
چه‌وتی: خواری و گیری شت.	چی: لیره (ه). گیانداریکه که چه‌ش بووی به‌شتیک. شتی
چه‌ودار: چه‌وددر. جامبازی رده‌شه‌ولاخ.	چاک (با).
چه‌ودان: گیایه‌کی قه‌ف قه‌فه و دک گه‌نم به‌لام نه‌م ددنی له‌رد.	چیا: کیو. سارد (ه).
چه‌وددر: شتیکه و دک جو به‌لام نه‌م گیاکه‌ی به‌رزتر و ددنی له‌رتدر.	چیگ: ناویکه که زور سارد بووی: ناوه‌که (چیگ) د.
چه‌ور: شتیکه که پۆناوی بی. (چه‌وربوون) پۆناویبوونی شت.	چیبوون: چه‌شبوونی گیاندار. چاکبوون (با).
(چه‌ورکردن) پۆناویکردنی شت.	چیچکان: له‌سهر هه‌ردوو پی دانیشن به‌جۆریک که قنگ له
	زدوی نه‌که‌وی.
	چیچکه: نه‌رمایی گوتچکه.
	چیچکه‌کردن: دانیشنیکه که به چیچکانه‌وه.
	چیچله: چیچکه.

چيچله مه چان: د. جوړه يارييه که مندالان به چيچکانه وده قونه ده که ن و بويه کتری ده چن.	چينچک: شتيکی که م.
چيخ: چيخ.	چينچکه: چيچکه.
چير: ژيري هه موو شتيک (ه). دوست و برادر (د). شير (د).	چينچينگ: نوقورچ.
چيرت: ز. ريقنه.	چينراو: توويکه کرابي به زده وييه وده.
چير چير: ز. جيره جيري قه له م.	چينکو: جوړه تهنه که يه کی نه ستوره. جوړه چيتيکه.
چير: د. تير.	چيو: بر ددار.
چيروک: چيروک.	چيوه س: چيوه ست.
چيرگ: بالنده يه کی گه وردي قاچ و مل دريژده له قه له موون ده چي و گوشتي ده خوري.	چيوه ست: داربه ست. که پر.
چيروک: ز. چيروک.	چيوتاش: د. دارتاش.
چير و مير: د. دوست و برادر.	چيوجه له: دارتيکی خواره بستیک ده بي ده کري به قولفه ي گوري سيکدا که رده و لاخي پي به سترابيته وده. به پروله ي ده وار. پينج پارچه داري تايه تيبه ده خريته ناوه ندي په نجه ي ده ستي تاواندار وده بو نازارداني.
چيره: له ودي (ز). ده موچاو (د). قه ره بو (د).	چيوده س: د. چيوده ست.
چيريله: چوله که.	چيوده ست: د. دارده ست.
چيشت: خوارده مه نييه که که به ناگر کولابي.	چيوشه قه: د. دارشقه.
چيشتانه: شتيکه له رووي وده ليفه ته وده ده دري به پيشه گر له پاش نه ودي که کارتيکت بو ته و او بکا.	چيوکاري: د. دارکاري.
چيشتخان: چيشتخانه.	چيوکوت: د. سيخناخ. دارکاري..
چيشتخانه: جيگايه که هه چيشتي تيدا لي بنري.	چيوه ته قتي: د. گوچان کوتاني کوتر بو ريگا دوزينه وده.
چيشتکه ر: که سيکه پيشه ي هه چيشت لينان بي.	چيوه زمه: چلووردي گوتسوانه.
چيشتن: چه شتن.	چی: وته يه که پرسياي پي له شت ده کري: (چی) ده که يت؟
چيشته: گيانداري چه ش.	نیشانه ي (فاعل) ه واته به هه ناويکه وده نرا ده يکا به فاعل: پينه (چی)، تهنه که (چی)، شه کر (چی). شت: (چی) م پي نييه (د). وته يه که له جتي وته ي (هين) به کاردي نري (چی) يه که م له بيرچوو واته هينه که.
چيشته خو شه: د. برتبييه له تفاق ي چيشت.	چياو: شتي سارد.
چيشته قولتي: کوکرده ودي چه ند جوړه خوارده مه نييه که له لايه ن چه ند منداليکه وده و دابه شکر دنيه تي له ناو خوباندا.	چيت: جوړه پارچه يه کی رهنگا ورهنگه ژنان ده يکه ن به کالآ. قاميشبه نديکه که له زستاندا به گردی رده شمآلدا ده کري (ز).
چيشته کولتين: د. چيشته خو شه.	چيتک: ز. لووله ي قاميش و ناسن.
چيشته نگاو: کاتي هه تاو گه رمبوون له پيش نيوده ودا.	چيتوکه: چيتي خراپي که م نرخ.
چيشته نو تر: نو تر تکه که له چيشته نگاواندا ده کري.	چيچک: با. چيچک.
چيشکه کردن: چه شکه کردن.	چيچرک: ز. سيسرک.
چينکردن: چه شکر دني گياندار. چاکردن (با).	چيچک: چوله که (با). مه مک. جووجه له ي مريشک (ز).
چيکله: د. چوکله.	چيچه: ه. گوي مه مک.
چيکنه: ل. چيني شت به وردی.	چيچی: مه مک (ه). چيچکان (د). وته يه که به مندالي ساوا ده و تري بو نه ودي دانيشي: (چيچی) واته دانيشه.
چيکه: ه. ليره.	چيچيله: نه رمايي گوي.
چيل: ز. تاو تيره به رد.	چيخ: چيخ.
چيل: مانگا. چه وت.	چيخکردن: خشاني گولله به سه ر شوتيتک له جه سته دا و رووشاندني. برتبييه له ويستاني مه ردووم به گردی شتيکدا به زوري و سغي: بوچی وا (چيختان کردوود) له ده ورم؟
چيلک: د. داري سووته ني.	
چيلکر: د. بالنده ي کري.	
چيلکه: داري باريکی سووتاندين.	
چيلکه چني: کوکرده ودي چيلکه بو چاوگي ناگر.	
چيله ک: ز. مانگا.	

چیر: با. نووزدریژ.
 چیرچیرۆک: چیرۆکی پچووک.
 چیر: د. ریج.
 چیراندن: د. زبقه‌ی کهو.
 چیره: د. جۆره دهنگیکه له کهوه‌وه دی.
 چیره‌وه‌بوون: د. ریچبوونه‌وه.
 چیره‌وه‌کردن: د. ریچکردنه‌وه.
 چیرک: ز. له‌تکه‌ی سیو و هه‌لووژه و ههرمی.
 چیرۆک: سه‌رگوزده‌شته و داستان.
 چیرۆکه: چیرۆک.
 چیرین: ز. له‌وه‌راندنی ئاژال.
 چیز: ز. خه‌ره‌نگه‌زه.
 چیغ: شتیکه له قامیشی باریک دروست ده‌کری و به‌به‌ن ده‌چنری.
 چیغکردن: چیخکردن.
 چیق: ز. قاچی گیاندار.
 چیقال: ز. گیانداری لاواز.
 چیقلدانه: چیکلدانه.
 چیک: ز. تانه‌ی سه‌رچاو.
 چیکلدانه: تووره‌که‌یه‌که له‌به‌ر سنگی بالنده‌دا خواردنی تی ده‌چن.
 چیکه‌نه: شتیکه له دار دروست ده‌کری لۆکه‌ی تی ده‌خری و په‌موانه‌که‌ی پی جوی ده‌کرتیه‌وه.
 چیل: ماکه‌و. پووشی کورتان (ز). ره‌شی بازوو (د). فیل (ز).
 چیل: ه. ماکه‌و.

چیلان: ز. سۆرائیی باریکی دریژ.
 چیلک: ز. به‌لۆکه.
 چيله: ته‌یمان. شوتنیکه که به‌رز بی و گژوگیای زۆر بی. شووره (ز).
 چيله‌چه‌پ: ز. زه‌لامه‌ری له شاخ و کتودا.
 چیم: ناوه‌ی پۆ پیتی که بیست و هه‌وت پسته‌ی کوردی. رینگ و قورنیکه که هه‌لکه‌نرابی بۆ ناشتنی له شوتنیکه‌ی تر (ز).
 میرگ (د).
 چیم: ل. رۆشتن.
 چیمه‌ن: زه‌مینیکه‌ی سه‌وزه که فریز دایپۆشیی.
 چیمه‌نتۆ: جۆره‌ی لیمیکه‌ی شینکاره له‌گه‌ل می تردا تیکه‌ل ده‌کری و ده‌گیرته‌وه و، له قسل به‌هیزتره‌.
 چین: ریزیک له شتی.
 چیناوی: جۆره‌ی پارچه‌یه‌که‌ی ئاوریشمی جوانی رینگاوره‌نگه‌ ژنان ده‌یکه‌ن به‌کالا.
 چین چین: شتی خالدار. چین له‌سه‌ر چین.
 چینک: ز. نه‌گریجه.
 چینه: ملۆمووشی بالنده له زه‌ویدا. پستی مه‌ردووم له باو و باپیره‌وه.
 چینی: جۆره‌ی ده‌فریکه‌ی گلینی زۆر لووس و پووس و ته‌نکه‌ وه‌ی شووشه‌ وایه. دانه‌ی مریشک (ز).
 چیه: چی. پۆیه‌ی شت (د). ته‌ویل (د). نیشانه‌ی شت (د).
 چیی: سارد.
 چییگ: سارد.

ج

حا) وتهی پیاوه لشاخان: (حا) له کاتیکیدا که یه کییک شەش
حهوت جار بانگت بکا له سه ربه ک، واته چیت کرد؟ سهرت
لێ سه ندم.

حاپولک: ریدان به دوور خستنه و دی هه لماتیکی - که له تیلکردندا
له بهر هه لستیک که وتبی و ویستاند بیتی - له هه لماتی
یاریکه ره کانی تر بو ئه مهی که نه یکوژن.

حاپوول: حاپولک.

حاتور: ز. داریکه که گه چی پی بکوتری.

حاجهت: قاپ و قاجاخی ناوماڵ. شتومه کییکه که پیشه گهر
پیشه که ی پی دهکا وهک ته شوێ بو دارتاش.

حاجی: که سیکه که هه جی کردبی.

حاجی بادام: خواردنه مه نییه کی شیرینی ناسکه له زهردینهی
هیلکه و نیشاسته دروست دهکری.

حاجی بایهف: جوړه چه قاله یه کی دهک ورده.

حاجی بایف: حاجی بایهف.

حاجی بایف: با. چه قاله.

حاجی به یان: بهری گیایه که له ناو دهغلدا دهروێ.

حاجی ردهش: ز. په رده سیلکه.

حاجی ردهنگ: با. حاجی ردهش.

حاجی له قلهق: مه لیکه گه وردهی ردهش و سپیی دهنوک و قاچ و
مل درێژه.

حاجیله: گولیکه به هاری لاسک به رزه و دک نیرگس وایه به لام
نهم چاوه زه رده که ی به رزه. بهری گیایه که له ناو دهغلدا
دهروێ و تاله.

حاجه: نه مسهر و نه سه هری درێژایی ردهشمال یا خانوو: له
(حاجه) ی ردهشماله که وه و دستابووم، واته له سه هری
درێژاییه وه. پهل و لقی شت: نهم داره دوو (حاجه) واته
دوو لقه (د).

حاجا: وتهیه که ردهشه ولاخی پی لێ دهخویری.

حاش: ز. شتی بی که لک.

حان: که سیکه که دنیای دیبی و به ته جرده بی: فیسار که س زوړ
(حان) ه واته خاوهن به راورده. عاست: لهم (حان) دوه
ته ماشاکه واته لهم عاسته وه.

حانه چه په شی: دهمه وهری و چه نه به چه نه وهستانی یه کییک بو
یه کییک.

حرج: ل. ورچ.

حرحر: ز. لاسایی دهنگی نه سپ.

حسکه: جوړه تفهنگیکه که به دهست دروست بکری.

حشک: ز. وشک.

حل: د. حیل.

حلکردن: په سندر کردن و به یاخ کردن به شتیک: نه گهر تو گزی
بکه یت لهم کایه دا من (حلی ناکه م).

حلحایی: گورانییه که مندالان به دهم جوړه یارییه که وه دهیلتن.

حله لاوی: جوړه مقامیکه موسیقییه.

حلیب: شتیکه که په سندر کرابی و وه رگیرابی: نهم کاره (حلیبه یا
حلیب) نییه.

حلیترک: با. لووی ناو گوشت.

حلیو: حلیب.

حنگل: ل. سنجووق.

حنگل حنگل: ل. سنجووقیتن.

حوبی: ه. بزمره.

حوزه یران: مانگی شه شم له سالی رۆژی له ناوهندی مایس و
ته ممووزدا و، سی رۆژه.

حوژه: گیایه کی کویتانیی بنکداره بنکه که ی ده بی به نه سپون.

حوشتر: گیانداریکه چواریتی تووکنی پی پانی قاچ و مل درێژی
به هیزی باره به ره.

حوشتر ئالووک: حوشترخوار.

حوشترانه قولقولی: جوړه یارییه کی مندالانه یه له کاتی کردنیدا
نهم وتاردهی به دهمه وه دهیلتن.

حوشترخوار: جوړه گيايه کي گهرمياني درکاوييه حوشتر دديخوا.
 حوشترگهروو: چهند گونجیکه سهر بهر دوزوور له سهرهک داده نرتن
 له گونج کاريدا بو بهر زيوونه ودي ناو له و نه دازديه کي
 راکيشراوه.
 حوشتر مرغ: بالنده يه کي گهرمياني گهر ودي مل درتزه له حوشتر
 ده چي.
 حوشترهوان: که سيکه که حوشتر لي بخوري و بيله ودريني.
 حوققه: د. فيل و که له که.
 حوققه باز: د. فيلباز.
 حوققه بازی: فيلبازی.
 حوقه: سهرنگيکه شتي پي دکيشري و، قورسي و سووکي
 به پتي شون ددگوري.
 حول: گيانداري گيژ و ويژ. مهربوومي زل و زده للاح (د). خيل
 (د).
 حولبون: گيژ و ويژوون.
 حولولي: مهربوومي راپا.
 حولله سي: وته يه که له کاتيکدا به کار ديتري که يه کيک قسه يه ک
 يا کرده وديه کي ناشيرين بکا و له لايه يه کيکه وده پتي و ترابي
 به نه کردني که چي نه هر بهر بچيته وده سهری و بيکا، له و
 حله دا پتي دوتري: واپو وده سهر (حولله سي) که ي خوي.
 حولوک: با. هه لووژه.
 حوليسک: با. شيلوگ.
 حولويي: با. لووس.
 حوله: پشقلي حوشتر.
 حوله سي: حولله سي.
 حولي بيابان: دتويکه وده کون دلتين گوايا خوي له چولدا له ريبوار
 ددگوري و سواي ددي.
 حوليچهک: با. هه لووژه.
 حولي: با. شتي لووس.
 حوليک: با. حوليچهک.
 حونجي: د. حينجه.
 حونه ر: حونه ر.
 حونه ري: کردني شتي هونه ر.
 حونه ر: هونه ر.
 حونه ري: کردني شتي هونه ر.
 حووحانه: گورانييه کي که چانه يه ديلتين له کاتيکدا که بهرام بهري
 يه که هه لده قونن به چيچکانه وده.
 حوود: گلينه ي ليتوشکاو.
 حوبل: ل. سوور.
 حويلاني: جوړه گورانييه کي جافه کييه.

حه بجه ب: ز. وته يه که پالنه وانان و نازايان له جهنگدا ديلتين بو
 ددرخستني هيز و توانايييان.
 هه بيشانندن: ز. زورخواردن به په له.
 هه بي: ز. لؤکه ي نه کراوه.
 هه پلهری: با. ناوه بو جوړه هه نارتيک.
 هه پؤل: مهربوومي گيژ و ويژي قه پؤل.
 هه پؤل ميشخور: که سيکه که زور گيژ و ويژ بي له بهر گيژي ميش
 له خوي ددرنه کا.
 هه پؤل: هه پؤل.
 هه پوو: هه موو.
 هه په: ودريني سهگ به هيتواشي. هه په هه پ: هه په يه که له
 دواي يه که.
 هه په سان: سهرسامبوون.
 هه په سانندن: سهرسامکردن.
 هه په ساو: گيانداريکه سهرسام بووي.
 هه په نگ: د. مهربوومي هه پؤل.
 هه تار: ز. که سيکه که گه چ بکوتني.
 هه تحه توکه: چهند توورده که يه کي پچکوله يه ددرماني بونخوشي تي
 ددکري و ددکريته ملي مندا ل بو نه ودي که به بون نه که وي.
 هه ترهک: ز. ليتدان به نه ييم.
 هه توته: هه تحه توکه.
 هه ج: چهند کرده وديه کي تايبه تي تايبييه له شاري (مه که) و له
 مانگي قورباندا به جتي دهيتري.
 هه جامه ت: خوتنگرتن له ناو شان به که له شاخ.
 هه جامه تگا: د. نه و شوتنه يه له جهسته که هه جامه تي لي
 ددگيري.
 هه جامه تگر: که سيکه که هه جامه تي لي ددگري.
 هه جامه تگرتن: گرتني خوتن به که له شاخ.
 هه جکردن: دواترين مووشيکه که له ياري مووشيندا ددخوري.
 چون بو هه ج.
 هه ج: دارتيکي سهرخواره له ياري هه چاندا له گوي ياريه که ي
 پي ددري.
 هه چان: ياريه کي دوو دهسته ييه به گو و به (هه چ) ددکري.
 هه چانندن: هينانه ودريني سهگ و هينانه چهلته چهلتي يه کيک.
 هه چچه: وته يه که که ري پي لي دهخوري.
 هه چولور: چهند هه چه و لوورده يه که که يه که بگرن.
 هه چه: هه چچه. ودريني سهگ به خياري لي کاتي توورده وون و
 نزيکبوونه ودي دوزمن ليتي. (هه چه هه چ) هه چه ي يه که
 له دواي يه که. چهلته. سابرين (د).
 هه چهل: د. گيچهل.

حه چیکه: ز. وتهیه که له شوتن وتهی (ئه گهر) به کاردینری.
 حه دهف: ز. ته پۆلکه.
 حه راج: ز. هه راج.
 حه رام: شتی که که خوا قه دهغه ی کردبی لیت له کردنی یا وتنی یا
 خواردنی یا گوئی بۆ گرتنی.
 حه رامخۆر: که سیکه مالی ئهم و ئهو به نارهوا بخوا.
 حه رامزاده: زۆل. جاروو.
 حه رامزادهیی: زۆلی و قوما ربازی.
 حه ربیلن: ز. گریخواردنی گوریس.
 حه سیله: با. به ردیکی گوشه داره له سه ر سیله ی دیوار داده نری له
 کاتی دروستکردنیدا له لایهن وهستاوه.
 حه رماندن: ز. پیسکردن.
 حه ری: ز. قور.
 حه ریر: ز. حه لویه که له دوشاو و ئارد دروست ده کری
 به پارچه کراوی وشک ده کرتته وه و هه لده گیری بۆ زستان. ناوه
 بۆ دتی که له ناوچه ی دزدیی.
 حه ریف: هاو لف.
 حه ز: ئاردزوو: (حه ز)م له پیاوی درۆزن نییه. (حه زکردن)
 ئاردزووکردن. (حه زلیکردن): ئاردزووکردن و ویستنی
 شتی که.
 حه زیا: نه ژده ها.
 حه زایرانی: ز. جوړه هه ردمییه که له مانگی حوزدیراندا پی ده گا.
 حه ژ: با. حه ز.
 حه ژده: ه. هه ژده.
 حه ژده ی: کاتی که که مه ردووم تییدا کو دده نه وه بۆ دیدنی
 یه کتری.
 حه ژمه ت: خه فته.
 حه ژتیکرن: ز. حه زلیکردن.
 حه س: وتهیه که له کاتی سه رسورماندا به کاردینری.
 حه سار: دیواری حه وش.
 حه ساندنه وه: به سه ربردنی ماندوویه تیی یه کیک.
 حه سانن: د. حه ساندنه وه.
 حه سانه وه: به سه رچوونی ماندوویه تیی.
 حه ساو: حه ساوه.
 حه ساود: گیانداریکه ماندوویه تیی نه مایی.
 حه سپن: د. دلداری شیت و شهیدا.
 حه سحه س: که سیکه به شه و ئیشکی ئاوی بی بگری.
 حه سس: حه س.
 حه سیان: حه سانه وه.
 حه سیانه وه: حه سانه وه.
 حه سیر: ژتیره خه ریکه له پووش ده چنری و داده خری.

حه سیرباف: د. که سیکه که حه سیر دروست ده کا.
 حه سیرمه یدان: راخستنی یه کیک به سه ر زه ویدا له سه ر دهم و
 له به رچاوی مه ردووم دارکاری کردنیه تی.
 حه ش: ورچ.
 حه شار: گه هه ک.
 حه شاردان: شاردنه وه ی شتی که.
 حه شاردراو: ز. شتی که که شاردرا بیته وه.
 حه شت: ز. هه شت.
 حه شتی: ز. هه شتا.
 حه شه ره لا: د. هه راهه را.
 حه شه ری: ئافرده تیکه که ناره زووی پیاوی زۆری.
 حه شه نووره: د. گیایه که له کاتی بی تووتنیدا له جیاتی تووتن
 ده کیشری.
 حه شیفاندن: ز. نووسین.
 حه فت: د. حه وت.
 حه فتا: ناوه بۆ ژماردی که که حه وت جار دهیه.
 حه فتاد: د. حه فتا.
 حه فتار: ز. که متیار.
 حه فتانه: مووچه یه که حه فته و حه فته بدری.
 حه فتامین: حه فتاهه م.
 حه فتاو: د. گلاوه درکردنی شتی که که گلاو بووبی به حه وت ناو.
 حه فتاهه م: شتی که له پایه ی حه فتادا بی.
 حه فتاهه مین: حه فتاهه م.
 حه فته جوش: د. حه وجوش.
 حه فته رینگ: ز. غه زلی حه وت رینگ.
 حه فته رینگیه: د. بالنده یه کی پچووکی رینگاو رینگه به قه د
 چۆله که یه ک ده بی.
 حه فته رینگه: چیشتی که له گه لی سه وزی دروست ده کری.
 حه فته: ناوه بۆ حه وت رۆژ که له یه کیک له رۆژه کانه وه ده ست پی
 ده کا تا ده گاته وه رۆژیکی تر وه ک خوی، واته له هه یینییه وه
 بۆ هه یینی یا له شه مه وه بۆ شه مه ... هه تاد.
 حه فته کوک: جوړه سه عاتی که حه فته و حه فته کوک ده کری.
 حه فته کیش: چاککردنی ماین و ماکه ره له یه که م حه فته ی
 زانیاندا.
 حه فته وانان: د. حه وته وانه.
 حه فتی: ز. حه فتا.
 حه فتی: ز. حه فته.
 حه فته جوش: د. حه وجوش.
 حه فک: با. نه ستو.
 حه فی: د. نه ژده ها.
 حه فیان: حه فی. زۆرخۆر.

حه قده: ناوه بۆژمارهیهک که ههوت و دهیه.
 هه قدهم: هه قدهمین.
 هه قدهمین: شتیکه له پایه ی هه قدهدا بئ.
 هه قدههم: هه قدههمین.
 هه قدههممین: هه قدههمین.
 هه قهقهه کهره: تاقتا قه کهره.
 هه قلیمه مان: د. هه قلی مه قۆ.
 هه قلی مه قۆ: د. یاری کاله مستی.
 هه قه په له: ناوه راستی پایزه که ده بئ بارانی په له ی تیدا بباری.
 هه قه وه سین: شتیکه که تۆله ی که موکوپی شتیکی پیش خوی بکاته وه.
 هه ل: کات.
 هه لان: با. تاویری بهرد.
 هه لانه: ده فریکی پووشینی چنراوه خورمای تیدا داده گیرئ.
 هه لقه به گوش: بریتییه له بهنده.
 هه لقه دان: دانیشتنی چهند که سیک به گردی. پیچخواردنی مار.
 هه لکی: شتی بایه خ پئ کراو: ئەم کاره (هه لکی) یه واته بایه خ پئ ده کریئ.
 هه لله ق مه لله ق: هه لقه مه لقه.
 هه لله لا: وتهیه که له کاتی کهدا به کار دینرئ که یه کتیک قسه یه کت بۆ بکا و تۆش به لاتوه واته بئ و زۆر دوور بئ.
 هه لوا: خوارده مه نییه که له نارد و رۆن و شه کر یا دۆشاو دروست ده کریئ.
 هه لواچی: که سیکه که هه لوا بۆ فروشتن دروست بکا.
 هه لوا یی: شتیکه که رهنگی وهک رهنگی هه لوا سوور بئ.
 هه لووکه: هه لووژه.
 هه له بی: ته نه که.
 هه لقه مه لقه: قسه ی هیچ و پووچی بی سهر و پئ. وتهیه که له یاری کاله مستیدا دهوترئ.
 هه له ل: وتهیه که بۆ تیه رسانی سهگ له گیاندارتیکدا به کار دینرئ.
 هه لئو: حلیب.
 هه لیووچهک: با. هه لووژه.
 هه لیم: که شه که کی شل.
 هه لیماو: ناوی پلاو. رنکاوی چیشتی شل.
 هه مال: نیرکه. کۆلکیش.
 هه مام: شوینیکی تاییه تی گهرمکراوه که مهردووم خوی تیدا بشوا.
 هه مامچی: خاودن و سه ره رشتیکه ری هه مام که دراو وه رگری.
 هه مامکردن: بریتییه له خۆ شوشتن له هه مامدا.
 هه مامۆکه: هه مامۆکتی.

هه مامۆکتی: شتیکه مندالان له خۆل دروستی ده کهن وهک گومه زی هه مام و ناوی لی ده پرژین و ده یه سته نه وه و له پاشا به چیلکه هه لۆلی ده کهن وهک گومه ز.
 هه مایه ل: چه رمیکه کیفیکی پتویه نوشته ی تی ده خری و راست و چه پ له مل ده کریئ.
 هه مایه لکردن: کردنه ملی هه مایه ل و شیر و شتی تر راست و چه پ.
 هه متز: ز. که ری پچکۆله ی به کار.
 هه محهم: چنگنه.
 هه مزک: ز. جوړه خوارده مه نییه که.
 هه مکه: هه موو.
 هه مل: ز. رابواردن به قسه ی خوش و گفتوگۆی شیرین.
 هه موو: هه موو.
 هه مه ده شین: ته ره قی.
 هه مه ره مزئ: د. به ره ره کانیئ.
 هه میسه ن: ز. جوړه بزنیکه.
 هه می: ز. هه موو.
 هه ن: شوین و عاشت.
 هه نا: هه ن.
 هه نه ده رحۆ: یارییه کی مندالانه یه داریکی درێژی نه ستوور له سهر قۆزاییه ک داده نین دوو مندال هه ره که سواری سهریکی ده بن و هه رجار یه کتیک خوی قورس ده کا و نه ویتریان به رزده بیتته وه.
 هه نه ده ف: ز. ته پۆلکه.
 هه نه ده گۆ: ز. ناوی جوړه گیایه که.
 هه نه په شتی: حانه هه په شتی.
 هه نه ک: ز. گالته و گه پ.
 هه و: وته ی سهر سوورمان: (هه و) ئەمه کاربوو تۆ کردت؟ وتهیه که شوان له پیش رانه وه ده یلتی بۆ نه وهی که دوا ی که ویئ.
 هه و: لای ژوو رووی سهر.
 هه وادان: فریدانی شت به ره ره ژووور.
 هه واق: به رزی: به و (هه واق) هه دای مه نئ واته به و به رزییه وه.
 هه وان: ز. هه وان هه.
 هه وانچه: د. شتیکه به هه وادا فری درابیئ.
 هه وانچه دان: د. فریدانی شت به هه وادا.
 هه وانده نه وه: هه ساندنه وه.
 هه وانن: د. قه درگرتن و به مروث ژماردنی یه کتیک.
 هه وان هه: هه سانه وه.
 هه واویلکه: هه وانچه.
 هه واویلکه یی: هاویشتنی شت به هه وادا.

حهواوی: کهسیتکه ههمیشه سه‌ده‌وژوور پروانی.

حهوایی: ههواوی.

حهوبرا: هه‌وته‌وانه.

حه‌وت: ناوه بوژماردیه‌ک له ناودندی شەش و ههشتدا.

حه‌وتا: هه‌فتا.

حه‌وتبه‌ند: هه‌وت غه‌زله که له‌لایه‌ن شاعیرتکه‌وه له باسیتکدا و‌ترابی و هه‌ر غه‌زله‌ی جوړه قافییه‌کی هه‌بی.

حه‌وت خسته‌کی: چه‌ند شیعرتکه هه‌ر به‌ندتکی هه‌وت نیوه شیعره.

حه‌وتگۆشه: شتیکه هه‌وت سووچی بی.

حه‌وتم: ڕدشه‌ولاخ یا مه‌ر یا بزنیکه که به‌خیر بو‌مندال سه‌ربیر.

حه‌وته: هه‌وت ڕۆژه به‌سه‌ر بووکدا ده‌روا دوا‌ی گواسته‌وه‌ی یا به‌سه‌ر زدیستاندا ده‌روا دوا‌ی مندالبوونی. هه‌په‌ی سه‌گ.

(حه‌وت هه‌وت) هه‌په‌ چه‌پ.

حه‌وته‌حه‌مام: چوونه هه‌مامی بووکی تازه و زدیستانه له ڕۆژی هه‌وته‌یاندا.

حه‌وته‌کیش: هه‌فته‌کیش.

حه‌وته‌م: شتیکه له پایه‌ی هه‌وتدابی.

حه‌وته‌مین: هه‌وته‌م.

حه‌وته‌وانه: هه‌وت نه‌ستیردی گه‌شه چواریان به‌رامبه‌ر و سیانیان به‌ر و دوا له نزیک قوتبی شیمالییه‌وه.

حه‌وته‌هم: هه‌وته‌م.

حه‌وته‌همین: هه‌وته‌مین.

حه‌وتیر: جوړه دهمانچه‌یه‌که هه‌وت فیشه‌ک ده‌خوا.

حه‌وجۆش: شتیکه و‌ه‌ک ناسن به‌لام نه‌م تورتە.

حه‌وحه‌و: د‌ه‌نگی سوار له‌کاتی تاودان و هه‌لمه‌ت‌بردندا.

حه‌ود‌دل: ز. په‌لووله.

حه‌وز: قوولکه‌یه‌کی تایبه‌تییه‌ ناوی د‌یتە ناو.

حه‌وزانه: پارده‌که که مه‌راو سالة و سال له خاودن هه‌وزی د‌د‌سینی له‌ مزی ناوه‌که‌دا.

حه‌وش: ماوه‌یه‌که له به‌رده‌می خانوو یا له چوارد‌د‌وریدا که دیواری به‌د‌د‌وردا کرابی.

حه‌وشه: هه‌وش.

حه‌وشی: هه‌وش.

حه‌وق: ز. پله‌ی په‌یژه.

حه‌ویق: هه‌واق.

حه‌وینج: شتیکه بو‌نخۆشه و‌ه‌ک ڕازیانه د‌د‌کریتە ناو نانه‌وه.

حه‌وینه‌وه: هه‌وانه‌وه.

حه‌ی: هه‌و.

حه‌یاز: با. چقه‌ی بالت‌د‌د‌.

حه‌یته: مه‌ردوومی زرته‌بوژی سه‌رسه‌ری.

حه‌یچه: د. داد و فوغان. (حه‌یچه‌ه‌یچ) هه‌یچه‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک.

حه‌یران: جوړه گۆرانییه‌کی کوردییه. بالا‌گه‌ردان: نه‌ز (حه‌یران) هه‌مه، واته من بالا‌گه‌ردانی تۆم.

حه‌یرانوکی: گۆرانیی هه‌یران.

حه‌یرانه: هه‌یرانوکی.

حه‌یزه: ترخه. به‌ناوکه‌وتن (د). سک‌چوون (د).

حه‌یزه‌ران: جوړه‌دارتکی نه‌رمی قه‌فه‌فه و‌ه‌ک قامیش به‌لام نه‌م پته‌وه.

حه‌یشۆ: هه‌یا و شه‌رم: (حه‌یشۆ) ی لی هه‌ل‌گیراوه، واته هه‌یا و شه‌رمی نه‌ماوه.

حه‌یشه: د. هه‌یچه. (حه‌یشه‌ه‌یش) هه‌یشه‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک.

حه‌یف: و‌ته‌ی داخ و خه‌فه‌ت: (حه‌یف) بو‌که‌سیتک که مالی خۆی بدا له به‌رد.

حه‌یفی: هه‌یف.

حه‌ینه: و‌ته‌یه‌که له جیاتی و‌ته‌ی (وس) به‌کار‌د‌ینری.

حه‌یوه: ل. به‌هی.

حه‌ی: پیتیکه له بیست و هه‌وت پیتە‌ی کوردی. و‌ته‌یه‌که ولاخی پ‌ی لی د‌د‌خودری.

حه‌یجران: ز. به‌لا و مسیبه‌ت.

حه‌یج: ز. گیان‌داری یاخی.

حه‌یز: ه‌یز.

حه‌یشت: حیشتەر.

حه‌یشت: حوشتەر.

حه‌یشی: ز. گوریسی پانی نه‌ستوور.

حه‌یل: به‌رتکی خره و‌ه‌ک د‌ه‌نکی پرته‌قال چه‌ند دانه‌یه‌کی ڕدشی بو‌نخۆشی تیت‌دایه، له ولاتی زۆر گه‌رمدا ده‌بی.

حه‌یلکه: د‌ه‌نگی پیتکه‌نین. (حه‌یلکه‌ه‌یلک) هه‌یلکه‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک. (ه‌یلک و ه‌ور): هه‌یلکه‌ه‌یلکی زۆر.

حه‌یلم: به‌نیکه له قالی هه‌لد‌ه‌پ‌چ‌ری و‌گری د‌د‌دری و د‌د‌قرتینری له کاتی ته‌نینیدا.

حه‌ینجه: خویندنه‌وه‌ی شت له‌گه‌ل خویندنه‌وه‌ی سه‌ر و بو‌ر و ژیریدا.

حه‌یولانه: حیولانی.

حه‌یولانی: جوړه یارییه‌که کچان د‌د‌ستی یه‌ک‌تر ده‌گرن و به‌گردی هه‌لد‌ه‌پ‌رن و نه‌م و‌ته‌یه‌ ده‌ل‌ین.

حه‌یت: ز. جوړه بزنیکه.

حه‌یز: گان‌د‌ر. پی‌او‌ی میت‌باز (با). مه‌ردوومی گه‌مژی ه‌یچ لی نه‌هاتوو.

حه‌یزانه: ک‌ر‌د‌د‌ویه‌که هه‌ر له حیز بو‌ده‌شیت‌ه‌وه.

حیله: دډنگی ټسپ و ماین و جوانوو. (حیله حیل): حیله ی
یهک له دوا ی یهک.
حیله باز: فیل باز.
حیله بازی: فیل بازی.
حیناود: ل. چه ناگه.
حینه: د. حیله ی ولاخ.
حیوډکئی: جوړه یارییه کی کچانه یه.

حیزبگیر: که سیکه که به نامه ردی و له ناکاو بگیری.
حیزدل: ټاده میزادی هیچ له باردانه بوو.
حیزده: حیزدل.
حیزیتی: بوونی مهردووم به حیز.
حیزی حیزانگاو: بریتییه له که سیک که له بهر دهستی حیزیشدا
زدهوون بی.
حیزی: حیزیتی.
حیش: ز. زدهویه که خاکه که ی سوور یا شین بی.

خا: خاتوون: (خا) پیروژ. هیلکه (ل).

خاپاندن: ز. هه لفریواندن. خلافاندن.

خاپۆره: خۆله په تانی کردنی مندال.

خاپوور: شوینی ویران. (خاپووربوون) ویرانبوون. (خاپوورکردن) ویرانکردن.

خاپه روک: پاشه روک و وردهی شتی که مابیتته وه.

خات: خاتوون.

خاتر: خوشه ویستی و گه وردی یه کیتک له لای یه کیتک: فیسار کهس (خاتر) یه هیه له لام.

خاترانه: زیادیه که ددروی به کرباریکی خوشه ویست له کاتی شت پی فروشتنیدا.

خاترجه م: دلنیا.

خاترخویی: کردنی کاریک بو یه کیتک له بهر خاتری. بوونی یه کیتک به موختار و سه رپشک له کردنی کاریکدا.

خاترگرتن: خاترخویی.

خاترلیکردن: تکا کردن له یه کیتک.

خاتر و خوتر: کردنی ئیش به خاترانه.

خاتو: خاتوون: (خاتوو) نازدار هات.

خاتوو: د. خاتوون.

خاتوون: خانم.

خاته: خاتوون.

خاچ: دوو شتی راست و چه په له زیر یا له زیو یا له شتیکی تر نیشانه ی گاوریه.

خاچرگان: ز. سیپای ناسن.

خاد: خاتوون.

خار: د. لم و قوم. نه شکوت (د).

خارا: د. غارا.

خاران: خارین.

خاراندن: پوخته کردنی گۆزه و دیزه و چه رم.

خاراو: شتی پوخته ی دهرهاتوو و دک گۆزه و دیزه و کووپه یه که زۆر شتی شلی تی کرابی. چه رمیتکه له ناو ناودا زۆر مابیتته وه.

خارچک: ل. قارچک.

خارخار: شتی له ت له ت و بریندار.

خارسک: ز. ژنه گاور.

خارش: خارشت.

خارشت: ئالۆش.

خارووف: ز. گلینه ی ددم پهل.

خارووک: ز. پیتلاوینکه له گیایه کی ریسراو دروست کرابی.

خاریز: ز. په لئووله.

خارین: پوخته بوونی گۆزه و دیزه و چه رم.

خاریو: خاراو.

خاز: کاردوو. کیتیکه که له سه ر زهوی بکیشری (ز).

خازگینی: ز. خوازینی.

خاس: شتی باش. (خاسبوون) چاکبوون. (خاسکردن)

چاککردنی شتیکی.

خاسبوونه وه: چاکبوونه وه له نه خوشی.

خاسه رینگ: جۆره گلنکی سووره بو درمان به کار ده هیتری.

خاسه کی: د. خاسه یی.

خاسه یی: د. تایبه تی.

خاسی: باشی.

خاش: ه. قاش.

خاشال: د. خۆل و خاشی ناو مال.

خاشخاش: تووی خه رته له. گیایه که گولیک ده گری و دک گوله

باخ تلیاکی لی دروست ده کری. جۆره پاوانه یه کی ژنانه یه.

خاشه: چرنووکیتکه که بریندارت بکا: (خاشه) ی لی هینا. خاشال

(د).

خاشیل: ز. چیشتیکی که برویش که روئی بکری به سه ردا.

خالانه: وته په که ددوتری به یه کتیک له حه لیکدا که کارتیک یا
 قسه یه ک بکا و، نه و کار و قسه یه یه کتیک تر کردبیتی و تو
 پیت ناخوش بووبی: ددبترری به یه کتیک که بلتی من
 ناخوینم - (خالانه) ی فیسار کهسته که نه ویش واده لتی، واته
 توش وده کو نه و وایته که هه ردووکتان خراب دده کن.
 خالانی بریتی: نیشانه یه که وده کو: (...) له بریتی چهند وشه یه ک
 داددتری که له بهر ناشکرایي یا شتیکی تر نه نوو سرتین.
 خالبه ندی: دانانی چهند خال و نیشانه یه که له میانه ی نوو سراودا
 داددتری بو جیا کردنه و دی رسته یه ک له رسته یه ک یا وشه یه ک
 له وشه یه ک.
 خالخالوک: ز. گیانداریکه وده ک نه سپی به لام نم پچوو کتره.
 خالخالوک: ددعبایه کی بالداري پچووکی ردش و سوورده به قه د
 میشتیک ددبی.
 خالدار: شتیکه که خالی زوری پتوده بی.
 خالکوت: د. که سیکه که خال بو نم و نه و بکوتی.
 خالکوتان: خالکوتاندن.
 خالکوتاندن: خال په یادکردن به نووکی ددرزی له سهر جهسته.
 خالکوتانن: خالکوتاندن.
 خالو: برای دایک.
 خالوان: به ردی خال.
 خالوزا: مندالی خال.
 خالوزازا: مندالی مندالی خال.
 خالوزه: خه لووزه.
 خالوژن: ژنی خال.
 خالومیل: نه قشی بهر سنگ و سهریالی که و.
 خالومیل رشتن: خالکوتانی ژنانه له سهر روومه ت و چه ناگه و
 گهردنیان. بریتییه له خو جوانکردنی ژن. ددرکه و تنی خال و
 میلی که و له کاتی گهورده بوونیدا.
 خالوو: ل. خالو.
 خاله رده شه: گیایه که گه لای وده ک که ردوز وایه لاسکتیکی باریکی
 رده شی هه یه.
 خالیگه: بو شایی که له که.
 خام: ته نراویتیکی سپییه له جاو سفتتره. شتی ناپوخت. فیسار
 کهس (خامه). خاویکه که کرژ نه بی.
 خاماجی: د. خاماجی.
 خاماجی: د. پووری خوشکی دایک.
 خاموش: گیانداري بیده نگ. (خاموشبوون): بیده نگبوون.
 خاموشکردن: کوژاندنه و دی ناگر و چرا. بریتییه له کوشتنی
 یه کتیک.
 خاموښی: بی ددنگی.

خافو: قه راغ و که ناری شت.
 خاف: ز. خاو.
 خافر: ز. گیایه که رده گی بو مایه سیری باشه.
 خافک: ز. کالای دراوی رزیو. که له که.
 خاک: گل.
 خاکبازی: د. یاربکردن به خاک.
 خاک به توورده که بیتزان: بریتییه له ویرانکردنی شتیکی یا
 شوینیک.
 خاکبیتز: له وحیکی کون کونه خاکی پی ددبترریته وده.
 خاکپن: د. ماله دانای زده و دای کیتلانی.
 خاکپیز: ددرگایه که له دیوی ژوورده خر داخرابی.
 خاکری: ل. خو له میش.
 خاکسار: بریتییه له مهردوومی هه ژاری بی نه و.
 خاکساری: هه ژاری و بی نه وایی.
 خاکشین: د. خاکسار.
 خاکوپا: په نا و دالده: چووه (خاکوپای) واته خو ی فری دایه
 لای.
 خاکه چهرمگه: د. گله سپییه که که ته راوی ناو مالی پی دددری.
 خاکه سار: خاکسار.
 خاکه ساری: خاکساری.
 خاکشیر: گیایه کی به هاری بالابه رزه به ریکی هه یه وده ک تووی
 تووتن له گه ل شیري کچاندا دددری به مندال بو فینکی.
 خاکه: ورده ی برنج. جوړه میشووله یه کی زور ورده.
 خاکه رو: کوژدنه و دی بن خه رمان له پاش هه لگرتنی.
 خاکه روک: خاکه رو.
 خاکه لیتو: مانگی مارتیه که سی و یه ک روژه.
 خاکه لیتو: دواپی زستان و سهره تای به هار که له ودر تازه سهر
 ددردینتی و نازال له ددم بو بردنیدا لیتو خو لای ددبی. خاکه
 لیتو.
 خاکه ناز: ناسنیکي ددم پانی کلک دارینی درتزه قورده کاری پی
 ده کری.
 خاکی: جوړه رده نگیکه وده ک رده نگي خاک. بریتییه له مهردوومی
 بی فیز و دهمار که ناره زووی پوشینی کالای جوانی نه بی.
 جوړه ته نراویتیکی تاییه تی خاک رده نگه.
 خال: برای دایک. پلتيکی رده شی سروشتییه به نه ندای هیندی
 گیاندارده وده. پلتيکی شینی ددستکرده بو جوانی له نه ندای
 ناده میزاد ددکوتری. په لای رده شه به هه موو شتیکه وده: به فری
 کویتستان (خال) ی تی که و ت واته جی جی رده شه بو وده،
 (خالخال) شتیکه خالی زوری تیدابی. نیشانه یه که وده کو:
 (.) له شوینیکدا داددتری که باسیک بیرته وده.

- خامووغ: ز. به کهم ئاودانی زهویی داچیتراو.
خامه: قه له می نووسین.
خامهک: جوړه تهنراویکی ئاوریشمی یهک ږدنگی تهنکه.
خامهکی: شتیکه که ږدنگی وډک ږدنگی خامهک وابتی.
خامینه: ه. کاله.
خان: وتهیه که به هیتندی کهس ددوتری له پرووی گه ورده ییسه وده:
ږوسته م (خان)، گولچین (خان). چهند دوکانیتیکی زوره له
حه وشه یه کدا بازرگان تییدا دادنه یشن بو کرین و فروتن.
خانویه کی گوردی هوډه هوډیه کهر و ولاخی تنی ددکری.
خانچی: که سیکه سه ریه رشتی خان بکا.
خانخانه کی: د. پاشا پاشایانه ی مندالان.
خاندووق: ز. بنکی گیایه که ددخوری.
خانک: پنه (با). زه میله (ز). خانوو.
خانگ: خانوو.
خانم: وتهیه که له پرووی گه ورده ییسه وده بو ژنان به کار دینری.
خاننک: با. پنه.
خانوچکه: خانووی پچکوله.
خانومان: نافر دتی شوخی جوان. خانه دان.
خانوو: جیگای حه وانه وودی مهردووم که له دار و بهرد و قور
دروست ددکری.
خانوبه رده: خانووی گه ورده.
خانه: خانوو (ل). بو شاییی هیتندی شت: هزار پیشه که
(خانه خانه) یه.
خانه بگیری: گر تنی یه کتیک و به یددستکردنی له خانووی خویدا.
خانه بیتزار: که سیکه له مالی خوی و دپس بی.
خانه خراب: مالو تیران.
خانه خوئی: خاودن خانویه که که تو میوانی بیت.
خانه خویگ: خانه خوئی.
خانه دان: که سیکه له بنه مالیه کی گه ورده دیار بی.
خانه دانی: بوونی مهردووم به خانه دان.
خانه زا: گیانداریکه له دهر مالی خویدا زابی.
خانه زاد: خانه زا.
خانه زاو: خانه زا.
خانه شاری: ددست به سهر.
خانه قا: شونین و بارده گیاه که که نه قشبه ندی خه تم و خواپه رستی
تیدا بکه ن.
خانه کولانه: وتهیه که به مریشک ددوتری بو نه وودی که پچیته
کولانه که یه وده.
خانه کی: د. گیانداری مالی.
خانه گا: خانه قا.
- خانه گومان: بریتیه له مهردوومی دلپیس و بهدگومان.
خانه نشین: د. که سیکه له مال ددرنه چتی.
خانه واده: خانه دان.
خانه و خان: بازددان له بانیکه وده بو بانیتیکی تر.
خانه ی زین: نهو شوینه یه له زین که سوار له سهری دادنه یشتی.
خانی: با. خانووی گلین.
خاو: شتیکه که کرژنه بی. چه رمی خوش نه کراو. خه و. گیانداري
سست. (خاوه خاو): سسته سست. تووکی چوغه و قالی.
گیایه کی که لا تووکنی گول زدردی بو نخوشه ددکری
به مه شکه یه که وده که بوگن بو بی.
خاوان: خاودن. خه له فان به کاریکه وده: فیسار کهس به نووسینه وده
(خاواو).
خاواندن: خه له فاندنی یه کتیک به کاریکه وده: منداله که
(بخاوتنه).
خاوانن: خاواندن.
خاوانه: به نیکه که بو پوی به رده و شتی تر دانرا بی.
خاوبونه وده: سستبوونی جهسته. نه مالی کرژی شت. بریتیه له
ساردبوونه وودی یه کتیک له کاریک.
خاوپه ر: به نیکه نه زور خاو و نه زور کرژی.
خاوزان: د. که سیکه مه بهستی خه و باش لیک بداته وده.
خاوکرده وده: نه هیتشتنی کرژی شت. شلکرده وودی شتی توند:
ماسته که یا قوورده که (خاوکرده وده). بریتیه له ساردکرده وودی
یه کتیک له شتیک.
خاوکه ر: جوړه مقامیتیکی خاوی خوشی کوردیه له مقامی
نه لالوده یسی خاوترد.
خاولی: جوړه تهنراویکی نه رم و شلی تووکنی په مووینه مهردووم
خوی پی وشک ددکاته وده.
خاوانامه: د. خه ونامه.
خاو و خلیچک: مهردوومی سستی شل و شیواو.
خاو و خیزان: خیزانی مال به ورد و درشتیه وده.
خاود: سهرانه یه که به نارده و له مهردووم بستیری.
خاودن: ختوی شت.
خاودند: خاودن. که سیکه که زهویوزار و خانوبه رده زور بی
(ملاک).
خاودندار: خاودنی شت.
خاودنداری: خاودندی و چاودتیری شت.
خاوین: شتی پاک.
خاوینی: پاک و ته میزی.
خاویر: گیانداري گیل و ویتل. خه والوو (د).
خایاندن: پیچوونی کاریک بو چهند ددمتیک: چوون و هاتنه وده
بو بازار نیو سه عاتی (خایاند). هه له خه له تاندن.

خایانن: خایاندن.	خراو: خراپ.
خایه: ل. هیلکه.	خراود: که لاود. خراپه.
خایه و مایه: بریتییه له سهر و مال: فیسار کهس (خایه و مایه ی) تیدا چوو واته سهر و مالی.	خراوی: خراپی.
خپ: گیانداریکه له بهر نووستن یا بیتهووشی بیتدنگ بووبی:	خرپ: زدمینی چه ولگ. و تهیه که بو که سیک به کاردیتری که
منداله که (خپ) د یا (خپ) خهوی لی کهوت. (خپبوون)	کوتوپر خهوی لی بکهوی: فیسار کهس ههر که سهر بنیته
بیتدنگبوونی گیاندار به هوئی نووستن یا بیتهووشیهود.	سهر سهرین (خرپ) خهوی لی ددکهوی.
خپکردن: بریتییه له کوشتن: داریکم کیتشا به ماردکه دا (خپم) کرد.	خرین: خه په توله.
خپلاک: ز. کورسی و ددرگای رزبوی کون.	خرینوکه: خرین. خرینه: خرین.
خپه کردن: خو ماتدان.	خریه: پرخه ی خه و. ددنگی پی له دوور (د). گهله کومه کنی (ز).
خپ هلاتن: خپبوون.	خرت: گیسکه نیری که پتی نایته سالی دوووم. شتی گردی خر.
خت: و تهیه که پشیله ی پی ددرده کری.	سال: نه م بهرانه سی (خرت) د یا چوار (خرت) د، واته سی
خته: خت.	ساله یا چوار ساله.
ختک: پشیله.	خرتک: گرتکه گوشت. نه خوشییه که تووشی مندال ددبی (ز).
ختکه: خوتووک.	خرک: (خرتک) یک بگرد نه و سه گه.
ختکی: د. خوتووک. پشیله.	خرتکه: جومگه ی نه دنام.
ختکینه: د. ختووک.	خرت و پرت: دووولی له کاریکدا.
ختووک: جوړه ته زوویه که له کهوتنی شتیک له جهسته تا پیدا ددبی.	خرتول: کوپوونهود و کومه لبوونی مەردووم (ز). شتی گردی خرتی
ختووکهدان: ددستدان له کهله که و بهری پتی مەردووم بو نهودی که ته زوو بی به له شیدا.	پچکوله (د).
خته: خته.	خرت و مرت: د. مەردوومی شل و مل.
خته خته دان: بریتییه له هانه هانی مەردووم.	خرته: جوړه ددنگیکی پچووک و دک ددنگی خواردنی مشک.
خته دان: ختووکهدان.	(خرته خرت) خرتی یه که له دوا ی یه که. (خرت و هوپ)
ختی: د. پشیله. ختووک.	خرته خرتی زور.
ختیلکه: ختووک.	خرته خرتی: د. کرکراگه.
خجل: ز. خه ریک.	خرته که: د. خرتکه. پتیچکه ی عه رده بانه و شتی تر.
خدووک: ز. ختووک.	خرته گل: د. گلوربوونهودی شت.
خراپ: شتی بی فهری بی که لک. (خراپیوون): له که لک کهوتنی شت. (خراپکردن) له که لک خستنی شت.	خرته له: خریله.
خراپه: کردار و گوشتاری ناپه سند. ناوی دتییه که له ناوچه ی عه ربه ت.	خرتیلانه: گیاندار ی خرتله.
خراپه کردن: کردنی شتی خراپی ناپه سند.	خرتيله: خرتیلانه.
خراپه کهر: که سیکه ههر کرداری خراپ بکا.	خرچ: د. کاله کی زرک.
خراپی: بی فهری و بهدی.	خرچه: جوړه کاله کیکی شیرینی نه گه ییوود. جوړه ددنگیکه و دک
خرار: ز. خه رار.	ددنگی له تکردنی شووتی نازاو. (خرچه خرچ) خرچه ی یه که
خرارک: با. خرار.	له دوا ی یه که. (خرچ و هوپ) خرچه خرچی زور.
خرامان: نافردتی شهنک و شوخ. بژاردنی شتیک له لایه ن یه کی که وده که نهو شتی له ناو بردبی.	خر: شتی گرد. جتی لافاویکه که خرده ردی زور بی. و تهیه که بو
	داخستنی کتومی ددرگا به تیجگاری به کاردیتری: ددرگا که
	(خر) داخه واته شمشیره که ی ته واو ردت که.
	خربوون: گردبوون و تویه لبوونی شویتیک له نه دنام له
	نه خوشییه که وده.
	خرخال: بازن. خاشخاشی پی.
	خرخاله: چهند داریکه و دک بازن ددکریته نه مسهر و نهوسه ری
	بیشکه بو نه مه ی خردی بی و مندال پتی ژیر بی.

خرخاله دار: بيشكه يه كه خرخاله ي بى.	خروش: خوروش.
خرخره: د. به كره. پيچكه ي عه ربه انه و ئوتومويل. خرخال.	خروشان: خوروشان.
خرپك: خرېبه رده.	خروشانندن: خوروشانندن.
خرکردن: تويه لکردنى شتيك و خر هه لدانى. خرکردنه وه.	خروشاو: خوروشاو.
خرکردنه وه: كوكرده ودى شت.	خروشيان: د. خوروشيان.
خرکه: نيود نانيكى نه ستووره كه له سهر ته نوور ده كرى بۆ خواردن. خرېبه رد.	خرووسهك: خورووزدهك.
خرکه له: شتى خرى پچكوله.	خرويلاكه: ئاوله.
خرکه له: خرکه له.	خرويئكه: خرويلاكه.
خرناكه: بيچوه كه رويشك.	خرفان: كه وجوون له بهر پيرى.
خرنووك: جوړيكه له بهر ي مازوودار، له مازوو پچووكتره.	خرفاو: كه سيكه له بهر پيرى كه وج بووبى.
گيايه كى ده شتييه بهر يكي دريژكوله ي تفت ده كرى. ناوى دتيه كه له ناوچه ي پيئنجوين.	خرفياگ: د. خرفاو.
خر و خه پان: ئافردتى قه له وى خرى و نهرم و شل.	خرفيان: د. خرفان.
خره: ددنگي كه ورك دهنگى گوتيز و كالاي شو دار و پرووخانى ديوار. (خره خرى) خرى يه كه له دواى يه ك. (خر و هوړ) خره خرى زور.	خرفيو: خرفاو.
خره له: خرېله.	خرى: ددانى سهر و خوارى هه ردوو لاشه ويله.
خره له دان: خرکردن و تويه لکردن.	خرېپ: خرى.
خرېد: كرېنى شت بۆ فروتنه ودى به قازانج.	خريشكه: رده شه با.
خرېدار: كرېار.	خريكاندن: ز. راکيتشاني شت به سهر زه ويدا.
خرېدنامه: د. نووسراويكه دديدت به و كه سه ي كه شتى لى بکړدرى بۆ نه وه ي كه ناگاي له خريد و فروخته كه ي خوى بى.	خريکين: ز. پتي هه لخليسكان.
خرېلانه: گياندارى خرى كوله بڼه.	خريته: به نيكي سى چوار لوى بادراوه دوو تاي بارى پتي ددروى و ليك ددري. خرى.
خرېله: خرېلانه.	خرين: به لغهم.
خرس: ورچ. گياندارى ته مه لى له ش گران.	خز: شوتنى لووس كه گياندارى لى هه لخليسكتى. شتى لووس.
خرستيان: گاور.	خزان: هه لخليسكان.
خرسهك: كالاي نه ستوورى قورس. قالى نه ستوور. كوليره ي نه ستوور.	خزانندن: خليسكانندن.
خرماندن: كرماندن شت.	خزانن: خزانندن.
خرمووتك: د. كوركوروزده.	خزبرده وه: به گازی پشتداكه وتن له بهر قاقاي پتيكه نين.
خرمووچك: د. خرمووتك.	خزخزوك: ز. ته رزه لوكه.
خرمووشهك: ز. چرنووك.	خزگه: شوتنيكه گياندارى لى هه لخرى.
خرمه: جوړه ددنگي كه ورك دهنگى خواردنى تروزي. (خرمه خرم):	خزلک: ز. هيتشوى پچووكى ترى.
خرمه ي يه كه له دواى يه ك. (خرم و هوړ): خرمه خرمى زور.	خزم: كه سوكارى مه ردووم.
ددنگى پتي كومه له سوار.	خزمايه تى: نزبكي و كه سايه تى يه كتيك له گه ل كه سيكدا.
خرندال: ز. جوړه گيايه كه ده خورى.	خزمدوست: كه سيكه نرخی خزمايه تى و دوستايه تى بزاني.
خرندوول: ز. فرو.	خزمت: كارکردن بۆ يه كتيك و قازانج پتي گياندن.
خرنگ: ز. ژنى جوان.	خزمه تچى: كه سيكه هه ر خزمت بكا.
خرنگه: جوړه ددنگي كه ورك دهنگى پاوانه. (خرنگه خرنك)	خزمه تكار: خزمه تچى.
خرنگه ي يه كه له دواى يه ك. (خرنگ و هوړ) خرنكه خرنكى زور.	خزمه تكارى: بوونى مه ردووم به خزمه تكار.
	خزمه تکردن: کردنى خزمت بۆ يه كتيك.
	خزمه تگوزار: كه سيكه خزمت باش بكات.
	خزن: د. قسن.
	خزبان: د. خزان. هاتن به هيتواشى و به بى هه ستي.

خشه: دهنګيکه وډک دهنګي راکيښاني شتيکي نهرم به سهر زهويدا. (خشه خش) خشه يهک له دواي يهک. (خش و هور) خشه خشي زور.	خزبیلک: شوينی خز.
خشيان: د. خشان. خزان.	خزين: خزان.
خشي: ل. هه زاربي.	خستن: به زهويداداني شت. بریتييه له زهبوونکردن و شکاندنی
خشين: خشان.	يهکيک: فيسار کهسيان (خست) واته شکانديان. فريدان.
خشيتهک: ز. شوينی راکيښاني شت به سهر زهويدا.	خستنه کار: هينانه کاري هيندي شت: سه عاته کهم (خسته کار).
خفتان: ز. کهوا.	خستنه گهر: خسته کار.
خگ: ليتدانی کوشنده.	خسته وډ: زاین و خسته دنيای چهند مندالتيک: فيسار کهس
خلافاندن: خله فاندن.	مندالی زوری خسته وډ.
خلافانن: خلافاندن.	خسکه: پيازي فيسقه.
خلانکه: خر خالی بيتشکه.	خشان: به سهر زهويدا کشان.
خلانه: چالتيکه ميودي وډک ليمو و پرته قالی تيدا داده پوشری بو هه لگرتن.	خشانن: خشانن.
خلبوونه وډ: گلوربوونه وډی شتيک له ليثيه وډ.	خشپه: خشه يهکي پچکوله يه که له شتيکه وډه پيدايبي که
خلت: د. خلته.	نه بينري: گوتم له (خشپه) يهک بوو، (خشپه خشپ) خشپه ي
خلته: ملته يه که له دواي پالاوتنی شتي شل ددمينيته وډ.	يهک له دواي يهک. (خشپ و هور): خشپه خشپي زور.
خلکردنه وډ: گلورکردنه وډ.	خشيپلانه: گيانداري نه شمیلانه ي تيسک سووک.
خلنذر: ز. مارمیلکه.	خشيپله: خشيپلانه.
خلوربوونه وډ: خلبوونه وډ.	خشت: شتي رتيک و تهخت. قورتيکه به قالب برايی بو ديوار پي
خلورته: ه. بالينه يه که له ژير کورتانه وډ ددري به ملاو به ولايه وډ بو نه وډی بار نه نيشيته سهر کولوکی ولاخه که.	دروستکردن. شتي گرد: سينيه (خشت) دکه بينه.
خلورکردنه وډ: خلکردنه وډ.	خشتير: که سيکه به قور و قالب خشت دروست بکا.
خلوليک: ز. ته رزه لووکه.	خشتيرين: دروستکردنی خشت به قالب.
خله تان: هه لفریوان.	خشتبوون: رتيکبوون: ده غله که. (خشت بوو): واته هه موو
خله تاندن: فريودان.	گوله کانی رتيک وده ستاوه.
خله تانن: خله تاندن.	خشتکردن: قرتاندنی شت به رتيکی.
خله تياگ: د. که سيکه که هه ل خه له تابي.	خشته: نيوده شيعر.
خله خل: وته يه که بو گيترانه وډی رويني مندالی تازه پي گرتوو به کار ديري: نه ريمان سهر پي که وتوو (خله خل) ددروا.	خشته نداز: که سيکه خشت هه لدا بو وده ستای سهر ديوار.
خله فان: خه ریکبوون به شتيکه وډ بو به سه ربردنی کات.	خشتهک: پارچه يهکي پچکوله يه ده که ويته بن ددهستی که واهه.
تيکچوونی ميتشک له بهر پيري.	خشتيله: شتي خشتي (پچکولانه).
خله فاندن: خه ریککردنی يهکيک به کارتيکه وډ.	خشر: ز. خشل.
خله وبوون: د. خلبوونه وډ.	خشرووک: ز. خه رکاڼه.
خلی: د. وته يه که وډک (نونه) مندالی ساوا به ميوز و بريشکه ي ددلي.	خشک: هه زاربي.
خليانه وډ: د. تلوربوونه وډ.	خشکوک: با. ژن و کچ و مندالی جوان.
خليران: د. شتيکه که تلوربوويته وډ.	خشکه: د. خشک. دهنګيکه له خشانې شتيکه وډه پيدا ددبي.
خليره: د. شتي گردی گلوله.	خشکه يي: رویشتنی شت به حه وادا به نرمی و نزيک له زدوی:
خليردوبوون: د. گلوربوونه وډ. گردبوونه وډ.	په رده سيلکه که به (خشکه يي) فري. رویشتنی گياندار به تيژي
	و بني ههستی: فيسار کهس به (خشکه يي) به ته نيشتمدا
	تيپه پري.
	خشل: زير و زيوتيکه ژنان بو جوانی بيددن له خويان.
	خشنده: گياندارتيکه له سهر سک بروا وډک کرم و مار.
	خشوک: خشنده.

خلیره و کردن: د. تلۆز کردنه وه. گرد کردنه وه.

خلیسک: شوتیکه که پیتی لی هه لخری. پیازی فیسقه.

خلیسکان: هه لخرانی پی له شوتنی خز.

خلیسکاندن: هه لخراندن.

خلیسکه: پیاز.

خلیسکیان: د. خلیسکان.

خلیف: توتیک و کاژیکه که نه دمی گیاندار هه لی ددا.

خلینکه: قالۆنچه یه کی زلی دهشتیه شیاهه خپ هه لدددا و خلی

ددا که ته وه بو ناو کونه که ی خوی.

خلینه: پیسی ئاژال که به پاشیه وه وشک ده بیهته وه.

خلینه و بلینه: ته گبیر و رایه که که چهند که سیک به نه پیتی بیکه ن

بو پیکه پیتیانی کاریک.

خلیچک: که سیکه زۆر خاو بی له ئیشوکاردا.

خلیره: د. دانه و یله یه کی رده شی زهردباوی خره.

خلینه: دار یا ئاسنیکه سی په له ماستاوی پی ده کری.

خم: خوم.

خمخانه: خومخانه.

خمخمک: با. کونه لووت.

خمخورک: شوتیکه که زهوی که له خۆیه وه رۆچوو بی.

خمگیر: خومخانه چی.

خمه گه روو: قومقمۆکه.

خاف: با. شه ونم.

خانه وه: جوړه پیکه نینیکه نه رمه: فیسار که س له خوشیاندا

(خنایه وه).

خنج: خنجیلانه.

خنج و خۆل: د. شتی جوانی خنجیلانه.

خنج و منج: د. خنج و خۆل.

خنجهر: خه نجهر.

خنجهره: د. کیلیکه که به رده می گۆری مردوو داده چه قینری بو

نه وهی که بزانی مردوو که پیاده و ژن نییه.

خنجهله: خنجیله.

خنجیلانه: شتی پچکوله ی ئیسک سووک.

خنجیله: خنجیلانه.

خنچکه: د. خنج.

خنکان: مردنی گیاندار به هو ی دهر نه چوونی هه ناسه یه وه.

خنکاندن: کوشتنی گیاندار به گرتنی هه ناسه ی.

خنکانن: خنکاندن.

خنکاو: گیانداریکه به هو ی دهر نه چوونی هه ناسه یه وه مرد بی.

خنکلین: ز. شهلین.

خنه خن: دامان و نقانندن به ده ست کاریکه وه: فیسار که س

به کار ده یه وه (خنه خن) یه تی.

خنیه: ل. خه نه.

خنینه وه: خانه وه.

خۆ: ئاشنا و ناسیاوی تیکه ل. ناوی شاریکه له کوردستانی

ئیران. پیتیکه که سه رکۆنه و سه رزه نشتا به کار دینری: (خۆ)

تۆلای خۆت پیایوت، واته نه ده بوو نه و کاره بکه ی، یا

(خۆ) من زیانم نه سووتا، واته نه ده بوو دلگیر بیت.

خوا: نه و که سه یه که بووه و هه ر ده بی و خاودن و دروستکه ری

هه موو جیهانه. خوی. داواکه ر بویت: فیسار که س کورد

(خوا) یه، واته قازانجی کوردی ده وی. نه گه ر: (خوا) نا

(خوا) ده بی بخوینیت.

خواپه رس: د. خواپه رست.

خواپه رست: که سیکه که له خوا بترستی و بیپه رستی.

خواپه رستی: په رستنی خوا و به جیه پیتیانی فره مانی.

خواییدان: میهره بانی خوا له گه ل به نه ده یه کی خوی به دانی

به هره یه ک پیتی.

خواییداو: که سیکه که خوا به به هره یه ک خویندیه تیه وه.

خواجا: وته یه که به گا ور و جووله که دهوتری.

خواجه: خواجا. پیری گه وره.

خواجه نشین: دوو سه کۆی پچوکه لای راست و چه پی ده رگای

حه وش له دیوی ده رده له دیوار ده هیلر ته وه بو دانیشن.

خواخواست: قهزا و قه ده ر.

خواداد: د. به شتیکی باش یا به هره یه که خوا پیتی دابیت.

خواداگ: د. خواداد.

خوادان: خویدان (د). به شی خوا.

خوار: شتی گپری چه وت. (خواربون): چه وتبوننی شت.

خواربوننه وه: چه وتبوننه وه ی شت.

خواردن: جوون و ورد کردن و قووتدانی شت.

خواردنه وه: قووتدانی شتی شل قوم قوم.

خوارد: که سیکه زۆر هه ز له خواردن بکا و هه می شه پیوه ی

خه ریک بی.

خواردده ست: خواردده ست.

خواردده ست: که سیکه له ژیر فره مانندا بی و چاوی له ده ستته وه

بی.

خواردده ستی: بوونی یه کیک به ژیر ده ستی یه کیک.

خواردده سی: خواردده ستی.

خواردده مانی: شتی خواردن.

خوارزا: خوشکهزا.

خوارزی: ز. خوشکهزا.

خوارگ: د. خواروو.

خوارگین: د. خوارگ.

خوارن: ز. خواردن.	خواهیش: تکا: (خواهیش) ت لی ده کم. ناره زوو: نه گهر
خواروو: لای خوارووی شت.	(خواهیش) ته بیی به پیاو بخوتنه.
خواره مرئ: ناشووب و ناژاوه: جیهان پره له (خواره مرئ).	خواهیشت: خواهیش.
خواری: بوونی شت به خوار. ناستی خواری شت.	خوایش: خواهیش.
خواز: خواست: فیسار کچ داوا (خواز) ی هیه.	خوایشت: خواهیشت.
خوازیینی: داواکردنی ژن بو ماره کردنی.	خوای: پیکه نین.
خوازیینیکهر: که سیکه که خوازیینی بکا.	خوای هه وری: خوتی هه وری.
خوازتن: د. خواستن.	خویان: مهردوومی ناهومید.
خوازدراو: خوازاراو.	خویردنه پیشه وه: بریتییه له خو خوشه ویستکردن به کردن یا وتنی
خوازاراو: شتیکه به خواستن و درگیرایی.	شتیک به پیتی دلی یه کتیک.
خوازگار: د. که سیکه که شتیکه بوئ.	خویرین: بریتییه له له خودان.
خوازگاری: د. ویستنی شتیک. خوازیینی.	خویرد: نوکهر.
خوازلوک: د. خوازلوک.	خویردان: بریتییه له زیاده خه رجکردنیک که له وه پیش
خوازمه نی: د. خوازگاری.	نه تکردبی.
خوازه: د. خواهیشت.	خویینی: خویه سندکردن.
خوازلوک: که سیکه زور داوای شت له مهردووم بکا.	خوپاراستن: خو دوورگرتن له شتیک و پاریزگاری لیتی.
خواس: خواز (د). خاوس.	خوپاریزی: دفاع.
خواست: ناره زوو: (خواست) م وایه که بخوینم.	خویان: ز. که لاوه. خراپه.
خواستن: داواکردنی شتیک له یه کتیک بو چهند ده میک.	خوپهرس: خوپهرست.
خواستهمه نی: شتی خوازاراو.	خوپهرست: که سیکه که خوی زور په سند بکا.
خواکرد: شتیکه که دستکردی خوا بی و هی بهنده نه بی.	خوپهرستی: په سندکردنی مهردووم بو گوftar و کرداری خوی.
خواگرتن: بهنده یه که خوا به دهر دیکه وه گرفتاری کردبی.	خوپه سهن: خوپه سهند.
خواگرتوو: که سیکه که خوا گرفتاری دهر دیکه کردبی.	خوپه سهند: که سیکه که به خوی بنازی له هه موو کاریکدا.
خواگیر: خواگرتوو.	خوپه سندی: به خونازین له هه موو کاریکدا.
خوان: ته ختیکه دریژه نانی له سهر دخورئ. خوانکه.	خوت: د. خالی، زورتر له گهل و ته ی خالیدا ددوترئ: (خوت) و
خواناس: که سیکه خوا باش بناسی و له فرمانی ددرنه چتی.	خالی.
خواناسی: ناسینی خوا و به جیتهینانی فرمانی.	خوت: بریتییه له و که سه ی که قسه ی له گهل ده که یت.
خواناسین: خواناسی.	خوتا: خوی گه وره.
خوانچه: ته شپی گه وره. خوانی نان. خواردن (د).	خوتان: بریتییه له و که سانه ی که قسه یان له گهلدا ده که یت.
خواندن: د. خویندن.	خوتره ک: بهرچیغ.
خونزاین: د. خانه ی زین.	خوتن: که سیکه زور بوله و خوته بکا.
خوانکه: داریکه نه ستوره (مووره سهنگ) ی ناشی تی ددبری.	خوتووکه: ختووکه.
دهرخونه.	خوته: بوله. (خوته خوت) خوته ی زور.
خوانووس: چاره نووس.	خوته: و ته یه که به مهر و بز ددوترئ له کاتی دوشینیاندا بو نه و دی
خوانه: پنه.	که بوو دستن.
خوانه خواسته: و ته یه که له شوینی (دوور بی) به کاردینری، واته	خوته خوتکه ر: که سیکه که خوته خوتی زور بکا.
نه و شته خوا نه یکا.	خوته ک: خوتره ک.
خوانه کا: خوانه خاسته.	خوته کردن: بوله کردن.
خواودن: د. خوی پهره ردگار.	خوتیگرتن: بریتییه له خو هاویشته شتیکه وه بو پچرینی
خواودند: خواودن.	سوودیک.

خۆ تى ھەلقورتاندىن: خۆ قوتکردنەو ھە لە کاروبارى مەردوومدا.
 خۆچۆک: ز. شتى پچووک.
 خۆخلافاندىن: سستە سست کردن و خۆ خەرىك کردن بەشتیکەو ھە.
 خۆخلافان: خۆخلافاندىن.
 خۆخلافكى: د. خۆخلافاندىن.
 خۆخواردنەو ھە: پيشخواردنەو ھە و رڤخواردنەو ھە. چكانەو ھە چيشت
 لەبەر زۆر كولاڤنى. شى وەرگرتنى زەوى لەكاتى ئاوا
 خواردنەو ھەيدا بەجۆرىك كە بەتەواوى وشكىي تيدا نەميڤنى.
 خۆخۆر: برىتييە لە كەسيك كە زباني بۆ ناو خۆ بىڤى.
 خۆخوراندىن: برىتييە لە خۆ ئامادەكردن بۆ بەخشيڤنى شتيك.
 خودا: خواى گەورە.
 خۆدارى: دان بەخۆداگرتن.
 خۆداگوتان: برىتييە لە خۆ دامەزراندن.
 خۆداگرتن: خۆخەشاردان بۆ گوتگرتن لە قسەى مەردووم.
 خۆداگيركردن: دان بەخۆداگرتن و خۆپاگرتن.
 خودان: با. خاوەن.
 خۆدانان: برىتييە لە سەر بەختكردن لە كارىكدا.
 خوداوەند: خودا.
 خوديڤنى: خۆپەسندكردن.
 خودپەسەند: د. خۆپەسند.
 خودپەسەندى: د. خۆپەسندى.
 خودتەراش: مەكینەيەكە مەردووم ريشى خۆى پى دەتاشى.
 خوددارى: دان بەخۆداگرتن.
 خۆدزینەو ھە: خۆشاردنەو ھە.
 خودسەر: كەسيكە ھەر لە خۆپەو ھە بىڤى راوێژ و پرسىيار ئيش
 بكا.
 خودسەرى: تىپەلچوون لە ئيشوكار بەبى پرس و ليكدانەو ھە.
 خودگيرى: خوددارى.
 خودى: با. خودا.
 خۆر: رۆژتيكە كە جىھان رووناك دەكاتەو ھە. ھەتاو. پىتيكە بەھەر
 ناوتيكەو ھە نرا دەيكا بە (اسمى فاعل): نان (خۆر)، گوشت
 (خۆر)، پياو (خۆر).
 خۆرا: بخۆر.
 خۆراک: خواردنەمەنى. ئەندازەيەكى تايپەتييە لە چاي وشك
 دەكرێتە ناو قۆرپەو ھە بۆ ليتان.
 خۆراكى: د. خواردنەمەنى.
 خوران: ئالتوشى ئەندام.
 خوراندىن: نينوكدان لە شوتنيك كە ئالتوشى بىڤى.
 خۆرانگا: شوتنيكە لە ئەندام كە تيشكى خۆر سووتانديتي.
 خورانن: خوراندىن.

خورانەو ھە: كلۆربوون و بۆشبوونى شت وەك د، دان.
 خوراو: شتيكە كە مۆرانە لىڤى دابىڤى يان گياندار خواردىتي.
 خۆراوا: كاتى ئاوا بوونى رۆژ. شوتنيكە كە لەبەرچاوى تۆ رۆژ
 لىڤى ئاوا دەبىڤى.
 خۆراوايى: كەسيكە كە لە خۆراوا لە دايك بوو بىڤى.
 خورپە: داچلەكيني دل لە شتيكى ناخۆش.
 خورپيان: د. داخورياني دل.
 خورت: ولاخى بزىوى سەركيڤش. گياندارى قەلەوى تەنگە
 تىلكە. دەولەمەند (ز). كورپى گەنجى جوان (ز).
 خورتى: با. زۆر و دەگە نەگ: بە (خورتى) ھىناى واتە بەزۆر.
 خورج: دەفريكى دوولاي تەنراو ھەك قالى شتى تى دەكرى و
 بەپاشكوى ولاخدا دادەبەستري.
 خورجەزىن: ز. ھەگبەى پشتى سوار.
 خورجين: د. خورج.
 خورده: ورده لە پارە و شتى تر.
 خوردهگير: رەخنەگر.
 خوردهگيرى: رەخنەگيرى.
 خورپ: ئاوتيكە خيرا پروا و مەنگ نەبىڤى.
 خۆپاگرتن: دان بەخۆداگرتن لەبەر شتيكى ناخۆشدا.
 خۆپايى: شتى بىڤى پارە.
 خورپە: جىڤىگايەكى ليژە كە ئاوى بەتوندى پيدا پروا. ناوى
 جۆگايەكە لە خوار شارى سليمانىيەو ھە كە ئاودەريژى شارى
 ناوبراو دەچيڤتەو ھە سەرى.
 خورپم: خورپەم.
 خورپە: دەنگى ئاوا و شتى شل كە ھەلبريڤى. (خورپەخوپ) خورپەى
 يەك لە دواى يەك.
 خورپەم: ھاتنەخواردنەو ھە باران بەليژمە.
 خورپىن: نازىن بەيەكيك: تۆ بەكى دە (خورپىت) واتە بەكى
 دەنازىت؟
 خورزم: خورپەم.
 خۆرزەدە: د. خۆرنەنگاز.
 خۆرسك: درەختيکە لە خۆپەو ھە روايىڤى.
 خۆرش: خۆرشت.
 خۆرشت: چيشتيكي شلەيە كە لەگەل چيشتى توندەدا بخورىڤى.
 خۆرشيد: خورشيد.
 خورشيد: خۆر.
 خورشيدى: جۆرە گۆرانىيەكى خوشى كوردىيە. جۆرە كاغەزتيكى
 سپيى لووسە وىنەى خورشيدى تىدايە.
 خۆرکەوتن: كاتى خۆر ھەلاتن. ھەلاتنى رۆژ.
 خۆر لە زەردە: كاتى زەردەپەر.

خورما: بەری دارێکی بەرزى گەرمیانىیە زۆر شیرینە و بەهێشوو دەیگرێ.

خورماسیچان: گیاندارێکە وەک ریتی بەلام نەم گەلێ پچووکتە. خورما و رۆن: جۆرە خواردەمەنێیە کە لە رۆنی داخراو و خورما دروست دەکری.

خورمایى: جۆرە رەنگیتکی سوورکارە وەک خورما. خورمایله: گیایەکی بەهارییە وەک هەلەکوێ بەلام نەم سەلکەکەى شیرینتر و گەلای شینترە.

خورمە: ز. خورما. خۆرنشین: ئەو شۆنەیه کە بەدیمەن رۆژی لێ ئاوا دەبێ. کەسێکە لە خۆراوا لە دایک بووبێ.

خۆرنەوێزان: شۆنێکی سەختی نەسرەمە لە شاخ کە هەتاوی تی نەکەوێ و گیای تیدا سەوز بێ و دلۆپ دلۆپ ناوی لێ بتکیتە خواردەوه.

خۆرۆش: ئالۆشی بەتین. خۆرۆشان. خۆرۆشان: هەرا و هوربا و بەیەکداچوونی مەردووم. خۆرۆشاندن: ورووکاندن و تیکدانی کۆمەلێک. خۆرۆشاو: چەند گیاندارێکن کە خۆرۆشا بن. خۆرۆکە: د. خۆرووکە.

خۆروو: ئالۆش. خۆرووزەک: دەردێکە لە گەروودا پەیدا دەبێ و دەیهێنێتەوه یەک و پەکی هاتوچۆی هەناسە دەخا.

خۆرووک: ئالۆش. خۆرووکە: د. خۆرووک. خۆرووێزان: د. بەر بەرۆچکە. خۆرەهەلات. خۆرە: جۆرە برینێکە بەهەر شۆنێک بگا دای دەوهشێنێ. خۆرەتاو: هەتاو.

خۆرەزەرد: د. زەردەى ئیواران و بەیانیان. خۆرەن: د. خۆراک. خۆرەنگاز: شتێکە کە خۆر زەردەى کردبێ. خۆرەهەلات: دەمى خۆرکەوتن. شۆنێکە کە خۆر لێی هەلبێ. خۆریان: خورانی جەستە (د). خواردن. خۆریانەوه: د. خۆرانەوه.

خۆرین: مەردوومی زۆرخۆر: فیسار کەس بەدەورییەک چیشت (خۆرین) د.

خۆرینی: ناشتا: بە (خۆرینی) جگەرە مەکیشە.

خۆری: تووکی مەر. ئاولە (ز).

خۆریکە: ئاولە.

خۆرین: خورانی جەستە. خۆرین (د).

خۆز: بۆشایییە کە لە کەناری ئاودا کە ماسی دەچیتە ژیری.

خۆزگا: خۆزگە.

خۆزگایەکوو: خۆزگە.

خۆزگە: وەهێ ئاواتخواستن: (خۆزگە) هەموو وەهێ کوردیم کۆدەکردهوه.

خۆزگە: شۆنێکە لە چەم و رووبار ماسی قولاغەى تیدا دەدا.

خۆزگەبردن: ئاواتخواستن.

خۆزگەخواستن: خۆزگەبردن.

خۆزە: د. خۆزگە.

خۆزی: تف.

خۆژە: گیایەکی بەهاریی کۆتستانییە گەلای باریک و سێ کووز و کولۆرە سڕیش لە بنکەکەى پەیدا دەبێ.

خۆژیلک: گیایەکی گەلا ئەستووری هەمیشە سەوزی شیردارە، شیردەکەى بۆ (بیرۆ) زۆر باشە.

خوس: وس. (خوسبوون) وسبوون.

خوسپ: ناوبردنی مەردووم لە پاشملە بەخرایی.

خوسن: د. خۆسن.

خۆسن: د. جنیو.

خۆسەر: د. مەردوومی سەردەخەر.

خۆسەری: د. سەردەخەری.

خۆش: شتی دلگیر لە خواردەمەنى و بیستراو و بینراو و بۆنکراودا: ئەم میوڤیە یا ئەم ددنگە یا ئەم شۆنە یا ئەم بۆنە خۆشە.

خۆشا: خۆزگە: (خۆشا) بەحالی فیسار کەس، واتە خۆزگە بەحالی خۆشی.

خۆشاب: ز. خۆشاو.

خۆشاتن: د. بەخێرهاتن کردن.

خۆشاردنەوه: خۆ دزینەوه.

خۆشاو: جۆرە شەربەتێکە لە میوژ و لەتکەى کولاو دروست دەکری.

خۆشاواز: ددنگخۆش.

خۆشاوازی: ددنگخۆشی.

خۆشباوەر: کەسێکە زۆر زوو بەهەموو شت باوەر بکا.

خۆشبوون: زۆربوونی گری ئاگر و چرا. پێگەیشتنی هیندی

خواردەمەنى: تری خۆش بوو: واتە ترشیی نەماود. دووربوون

لە نازار و سزای رۆزگار: یاخوا هەر (خۆش بیت). بووردن لە

گوناحی یەکیک: لە قەرزاری هەژار (خۆش بە).

رێکوپێکبوونی شۆنێک: سلیمانی (خۆش بوو).

پوخته‌بوونی قور.

خۆشبوونەوه: چاکبوونەوه لە نەخۆشی.

خۆشبهخت: خاوەن نگین و بەختیار.

خوشه: چه رمیکه که پوخته کرابی.	خوشبهختی: بهختیاری.
خوشه بوون: پوخته بوونی چه رم و هه مانه. بریتییه له دهرهاتن و	خوشبه ز: ولاخی خوش ردهوت.
قالبوونی که سیک له فرمانیکدا.	خوشحال: مەردوومی دلشاد.
خوشه تالوو: کاهووه کتوبله.	خوشحالی: دلشادی و شادمانی.
خوشه چین: گوله وه چن. بریتییه له یه کتیک که له یه کتیک تروده	خوشخوش: خیرا خیرا.
به هه رده مەند بی: من (خوشه چین) ی زانیی توم.	خوشخوو: خوشه دفتار.
خوشه کردن: پوخته کردنی چه رم و هه مانه. بریتییه له قال کردن و	خوش پروو: مەردوومی پروو خوش.
پوخته کردنی یه کتیک له فرمانیکدا.	خوش پرووی: پروو خوشی.
خوشه کراو: شتیکه پوخته و خوشه کرابی.	خوشه دفتار: که سیکه ردهوشتی جوان بی.
خوشه و بوون: د. خوشبوونه وه.	خوشه دفتاری: جوانیی ردهوشت و خوو.
خوشه ویس: خوشه ویست.	خوشه دو: ولاخی خیرا.
خوشه ویست: که سیکه که زورت خوش بویت.	خوشه دوت: خوشه دو.
خوشه ویستی: بوونی شت به خوشه ویست.	خوش زبان: مەردوومی زبان شیرین.
خوشه ویسی: خوشه ویستی.	خوش زوان: د. زبان شیرین.
خوشه وی: با. خوشه ویست.	خوشک: میتینه یه که له باوک و دایکت یا له یه کتیکان بی.
خوشی: وته یه که له جیی وته ی خیرا به کاردینری: (خوشی)	خوشکایه تی: بوونی دوو نافه دت به خوشک.
هاته وه، واته خیرا هاته وه.	خوش کردن: زور کردنی گری ناگر و چرا. شیرین کردنی چه قاله و
خوشیان: چند روزتیکی خوشه له زستاندا که باران و قوری تیدا	بنیشته تال به کولاندنیان. رازاندنه وه و ریکو بییک کردنی
نه بی.	شوتیک: ژووره که ت (خوش کردووه). شیلان و پوخته کردنی
خوشی خوشی: شادمانی و که یف خوشی.	قور. خوشکردنه وه: بارانه که (خوشی کرد). پوخته کردنی
خوشیلک: خوریلک.	پیسته و هه مانه به ددرمان.
خوشیلکه: د. خوریلک.	خوشکردنه وه: وستانه و دی باران و به فر و ته رزه.
خوشی: دلشادی و نه بوونی خه فته.	خوشکوک: ز. شتی جوان.
خوشیرین کردن: بریتییه له وتن و کردن شتیک لای یه کتیک	خوشکه زا: مندالی خوشک.
به رده نگیک که پیتی پچیتته پیشه وه.	خوشکه زازا: مندالی مندالی خوشک.
خوشیل: د. خوریلک.	خوشکه لی: وته یه که له پرووی خوشه ویستییه وه به خوشک
خوکوشتن: بریتییه له له خودان.	دهوتری.
خوکیشانه وه: پاشگه زبوون و دهست هه لگرتن له کاریک.	خوشکی: خوشکه لی.
کیشمانی جهسته. وته یه که له پرووی سووکییه وه دهوتری بو	خوشکیش: ز. ولاخی ردهوان.
مردنی یه کتیک.	خوش لی هاتن: خوشبوونی شتیک له لات: (خوشیم له و شته
خوکیش کردن: رویشتن بو شوتیک به بی هیزی و بی که یفی.	دی) یا نایه ت.
خوگرتن: گوگرتن به نهیینی له قسه ی مەردووم. خوداری.	خوشناو: جوړه ترییه کی ردهشی ددنک گه وردیه تا پایزتیکی درهنگ
خوگورج کردن: خو هه ل کردن.	دهمینی. ناوچه یه که له لیوای هه ولیر.
خوگیل کردن: به درو خو بیگانه کردن له شتیک.	خوش نه کهر: دیوکیه له میچ.
خوگیر: د. که سیکه که دان به خویدا بگری.	خوش و چونی: هه وال پرسینی دوو کهس له یه کتری.
خوگیری: دان به خوداگرتن له کاریکدا.	خوش و دشی: د. خوش و چونی.
خول: سوور و چه رخی شت: نه و ته شیه (خول) ی خوشه، (خوله	خوشوبستن: ویستنی شتیک به دل و به گیان.
خول) خولی یه که له دوا ی یه که. گیانداریکه ملی خواربی و	خوش هاتن: خوشاتن.
نه توانی به رزی کاته وه (ز).	خوشه: ددنگیکه و دک ددنگی دوشینی شیر. (خوشه خوش)
خول: د. خول.	خوشه ی یه که له دوا ی یه که.

خوماليك: ز. جهره‌ی گه‌ورده.	خۆل: خۆل.
خومالي: ز. شتى خۆمالي.	خۆل: خاكى وردى وشك.
خۆمالي: شتى تاييه‌تى كه بۆمالي خۆتت كردبى.	خولا: خوا.
خۆمان: برىتييه له قسه‌كه‌رىك كه چهند كه‌سىكى له گه‌لدا بن و	خولام: د. به‌نده‌ی كه‌مه‌ربه‌سته.
خۆى له زمان ئه‌وانيشه‌وه بىلتى.	خولامانه: كاكوئل.
خۆمانه: شتى تاييه‌تى خۆبى.	خۆشه‌خانه: د. ده‌باخانه.
خۆمانه‌خۆمانه: برىتييه له مال جيايى كردنى يه‌كىك له‌گه‌ل	خولاندنه‌وه: سووراندنه‌وه‌ى شت به‌گردى خۆيدا.
يه‌كىكى تردا.	خولانه‌وه: سوورانه‌وه‌ى شت به‌گردى خۆيدا.
خۆمانى: خۆمانه.	خۆلار: تيزراوى خۆله‌ميش.
خومچى: خومخانه‌چى.	خولخواردن: خولانه‌وه.
خومخانه: جىگايه‌كه شتى تيدا له خوم بدرى.	خولخولوكه: شتىكه مندالان ده‌يخوليتنه‌وه.
خومخانه‌چى: وه‌ستايه‌كه كه شت له خوم بدا.	خولخوله: خولخولوكه. فرپړوكه (د).
خومخورك: قلشسى زه‌وى.	خولخوله: مى شهربه و جهره و گۆزه‌ى شكاو.
خومرى: ز. سوورى تۆخ.	خولخوله: غولغوله.
خوم شتيوان: برىتييه له بلاوبونه‌وه و بىستنى درۆيه‌كى زلى دوور	خولدان: خولاندنه‌وه.
له ژبرى و بىر: له‌كاتىكدا كه درۆيه‌كى زۆر زل بلاوبىته‌وه	خولپانن: د. گولۆفتنه‌وه‌ى شت: تانجىيه‌كه كه‌رويشكه‌كه‌ى
(خوم شتيواوه).	(خولپانه‌وه).
خومگهر: خومخانه‌چى.	خولۆربوونه‌وه: گلۆربوونه‌وه‌ى شتىك له لىترييه‌كه‌وه.
خومين: ز. ددنگى رووخانى شت.	خوله: د. سوورانه‌وه: چىيه ههر (خوله) ت دى.
خومه‌رژه: بالنده‌يه‌كى سه‌وزى شىنكاره به‌قه‌د (قرالكه) يه‌ك	خوله‌پۆت: د. خۆله‌په‌تانى.
ده‌بى.	خۆله‌پۆت: د. خۆله‌په‌تانى.
خومه‌رژه: د. خومه‌رژه.	خۆله‌پۆتى: د. خۆله‌پۆتى.
خومه‌شوتنكه: د. خومه‌شيتونه.	خۆله‌پۆتى: د. خۆله‌پۆت.
خومه‌شۆبنه: د. خومه‌شيتونه.	خۆله‌په‌تانى: يارىكردنى مندال به‌خۆل.
خومه‌شيتونه: د. مه‌ردوومى به‌ناشووب.	خۆله‌ژان: د. ژانىكه له خواردنى خۆله‌وه تووشى مندال ده‌بى.
خوميزبن: ز. كوژانه‌وه‌ى ناگر.	خۆله‌كه‌وه: خۆله‌ميش.
خومى: شتىكه ره‌نگى وه‌ك ره‌نگى خوم وابى.	خۆله‌مپ: خۆله‌ميش.
خومين: خومى.	خوله‌ميش: خۆله‌ميش.
خوناسين: برىتييه له ناسينى مه‌ردووم بۆ نه‌ندازد و پايه‌ى خۆى:	خۆله‌ميش: خۆلى شتى سووتاو.
فيسار كه‌س (خۆى نا ناسى). برىتييه له بلووغبوون:	خوليا: مه‌راق په‌رينه سه‌ر بۆ شتىك.
(ئه‌وه‌تى خۆم ناسيوه) واته ئه‌وه‌تى بلووغم بووه.	خوليانه‌وه: د. خولانه‌وه.
خوناڤ: شه‌ونم (با). ناوتىكه له شه‌ودا هاتبىته سه‌ر شىنايى	خوليتنكه: خولخولوكه.
(ز). بارانى ورد (ز).	خولى: ز. خۆله‌ميش.
خوناو: ناوونگ.	خۆلى: با. خۆله‌ميش. خورى.
خوناوكه: خوناو. بارانى ورد.	خوم: جوهره ره‌نگىكى شىنى لاجيوهردييه به‌ن و كالای پى ره‌نگ
خونجان: گونجان.	ده‌كرى.
خونجاندن: گونجاندن.	خۆم: برىتييه له قسه‌كه‌رىكى ته‌نيا كه خۆى به‌خۆى بلتى.
خونجائن: گونجائن.	خومار: مه‌ردوومى مه‌ستى سه‌رخۆش. هه‌لم و بوق و تووزى
خونجگا: د. شوتنىكه كه مه‌ردووم بتوانى تيدا بسره‌وى.	ناسمان.
خونجگه: د. خونجگا.	خومارى: مه‌ستى و سه‌رخۆشى.

خووساو: شتی که به هوی ته پوونیه وه نهرم بوو بیته وه.	خونجیان: د. خونجان.
خووساوه: شتی خووساو.	خونچه: گولیکه که هیشتا نه گه شایته وه.
خووسیاگ: د. خووساو.	خونخوار: بریتییه له زورداری سته مکاری دلره ق.
خووسیان: د. خووسان.	خوندن: خویندن.
خووک: بهراز.	خوندنخانه: خویندنخانه.
خووگه مله: گوریس کیسه کنی.	خوندنگا: خویندنگا.
خوول: با. خۆل.	خوندنگاه: خویندنگاه.
خوولی: با. خۆلی.	خوندنه وه: خویندنه وه.
خوون: ز. خوین.	خونده وار: خوینده وار.
خووهرا: ز. زۆرخۆر.	خونده واری: خوینده واری.
خووهری: ز. خۆزگه.	خونقین: ز. باران بارین به وردی.
خووهستان: ز. خواستن.	خونک: که سیکه زۆر ئاره زووی ده ستبازی و خۆ تیهه لسوونی
خووهستهک: ز. خوازه لۆک.	بی. گونک ژمیر.
خووهستی: ز. خوازیینی.	خونکار: وتهیه که به پاشایان ده وتری.
خۆ ویلکردن: خۆگیلکردن.	خۆنمایی: د. خۆنواندن.
خوه: با. ئاره قی ئه ندام: من (خوه) دایه، واته ئاره قم کردۆته وه.	خۆن: د. خۆندن. بریتییه له گۆرانی وتن.
خۆه: ز. خوشک.	خۆننه وه: د. خۆندنه وه.
خۆهر: ز. خوار.	خۆنواندن: بریتییه له خۆ دهرخستنی مهردووم به کردنی شتی
خۆهه له به ست: شتیکی درۆیه که یه کییک له خۆیه وه هه لی به ستی.	باش.
خۆهه ل تراندن: بریتییه له خۆهه ل کیشانی یه کییک بۆ شتییک که	خۆنوانن: خۆنواندن.
لیی نه وه شتیته وه.	خۆنووس: قه له می قورقوشم.
خۆهه له خسته وه: هه لپه ر و داپه رکردن.	خۆنوین: که سیکه که خۆی بنوینی.
خۆهه لدان: خۆهه ل کیشان.	خۆنوینی: خۆبیشاندان و خۆبرده پیشه وه.
خۆهه ل شرنگاندن: خۆهه ل تراندن.	خۆنه وار: خوینده وار.
خۆهه لکردن: چاککردن به لادا و خۆ گردکرده وه.	خۆنه واری: خوینده واری.
خۆهه ل کیش: که سیکه که زۆر خۆی هه ل بکیشی به قسه ی پف	خۆنیشانان: خۆنواندن.
هه ل دراو.	خوو: رده و شتی که گیاندار هوگری بوو بی.
خۆهه ل کیشان: بریتییه له مه دحکردنی یه کییک بۆ خۆی.	خووانچه: سینی.
خوی: شتیکی سپی زۆر سویره ده کرتته ناو چیشته و نانه وه.	خووز: هیز. نه خوشه که بی (خووز) د. زوقم.
خاودن (د).	خووز تیگه ران: هاتنه و دی هیزی نه خوش و که و تنه وه سه رخوی.
خوی: بریتییه له که سیکه نادیار یا یه کییک که رووی قسه ت	خووز تیگه رانه وه: خووز تیگه ران. ژبان وه دی دره خت.
لیی نه بی. ناوی شاریکه له کوردستانی ئیران.	خووز هینانه وه: هاتنه و دیه کی برینی ئه ندام و دره خت.
خۆبابوون: ز. په یدا بوون.	خووسار: ز. زوقمی سه ر زدوی که بیییری.
خۆبان: بریتییه له چهند که سیکه نادیار یا چهند که سیک که	خووسان: نه رمبوونه و دی شتی ره ق به هوی ته پوونیه وه. بریتییه
رووی قسه ت لییان نه بی. په یدا بوون (ز).	له دل نه رمبوونی که سیک به رامبه ر به یه کییک بۆ شتییک که
خۆیانی: با. ناشا.	هیوای لی نه کری.
خۆی چه شتن: خواردنی که مییک له چیشته له پیش تیکردنیدا بۆ	خووساندن: نه رمکردنی هیندی شت: سه رت (بخوسینه) ئینجا
ئه وه دی که بزانیته خوی ته واوه یا نا.	بی تاشه. بریتییه له دل نه رمکردنی یه کییک بۆ شتییک.
خویدار: د. خاوه ندار. بریتییه له شتی جوانی دلچه سپ: نه م شته	خووساندنه وه: نه رمکردنه و دی هیندی شتی ره قه وه بوو.
(خویداره) واته جوانه.	خووسانه وه: تلایسانه وه و نه رمبوونی هیندی شت.

خویداری: د. خاوه‌نداری.
 خویدان: ددفریکي تاییه‌تیه بهر خوی تی ده‌کری. رۆکردنی
 خوی بۆ ناژال.
 خویدانه: ددفری خوی.
 خویرایی: د. خویرایی.
 خویری: گیانداري به‌ره‌لای سه‌سه‌ری.
 خویرریزگه: چه‌ند به‌ردیکی پانه خوی له‌سه‌ر رۆ ده‌کری بۆ ناژال.
 خویز: د. زوقم.
 خویزا: خوشکه‌زا.
 خویس: د. سه‌هۆل.
 خویسه: د. زوقم.
 خویش: خزم.
 خویشایه‌تی: خزمایه‌تی.
 خویشک: خوشک.
 خویشکه‌زا: خوشکه‌زا.
 خویشی: خزمایه‌تی.
 خویگ: خاوه‌ن.
 خویل: خیل.
 خوین: شتیکی سووری شلی گهرمه له‌ناو ده‌ماری گیانداردا دیت
 و ده‌چی. وته‌یه‌که به‌دوای هیندی ناوه‌وه دهنووسی و ده‌یکا
 به‌(فاعل): قورنان (خوین)، شانامه (خوین)، داستان
 (خوین). پارویه‌که له‌خوینی کوژراودا بدری.
 خویناوی: شتیکه‌ خوینی تیوه‌ چووبی.
 خوینبایی: پارویه‌که له‌خوینی یه‌کێکدا ده‌دری.
 خوینبه‌ردان: به‌ره‌لاکردنی خوینی هیندی ده‌مار به‌نه‌شته‌ر.
 خوین تال: بریتییه له‌مه‌ردوومی ئیسک قورس.
 خوین تالی: ئیسک قورسی.
 خوینجمان: خوین جومان.
 خوین جومان: کاتی به‌هاره‌که جیهان گهرم ده‌بی و خوینی تیدا
 ده‌جوولیتیه‌وه.
 خوینخوا: د. که‌سیکه‌ داوای خوین له‌پیاوکوژ ده‌کا.
 خوینخوار: بریتییه له‌دوژمنیکی وا که به‌خوینی سه‌رت تینوو
 بی.
 خوینخواری: د. داواکردنی خوین له‌پیاوکوژ.
 خوینخۆر: بریتییه له‌پیاوکوژ.
 خویندن: فیریوونی نووسراو لای مامۆستا له‌به‌ر یا له‌په‌راودا.
 خویندنخانه: جیگای خویندن.
 خویندنگا: خویندنخانه.
 خویندنگاه: خویندنگا.
 خویندنه‌وه: ده‌ورکردنه‌وه‌ی شتی نووسراو.

خوینده‌قان: با. خوینده‌وار.
 خوینده‌وار: که‌سیکه‌ که‌خویندبیتی.
 خوینده‌واری: بوونی مه‌ردووم به‌خوینده‌وار.
 خوین پرژاندن: بریتییه له‌کوشتنی مه‌ردووم.
 خوین پرژانن: خوین پرژاندن.
 خوین رشتن: بریتییه له‌کوشتنی مه‌ردووم.
 خوینرێژ: بریتییه له‌یه‌کێک که‌مه‌ردووم زۆر بکوژی.
 خوینرێژی: بریتییه له‌زۆر کوشتنی مه‌ردووم.
 خوینسارد: بریتییه له‌یه‌کێک که‌دردنگ رقی هه‌ستی.
 خوینساردی: بریتییه له‌دردنگ رقی هه‌ستان.
 خوین شیرین: بریتییه له‌مه‌ردوومی ئیسک سووک.
 خوینشیرینی: بریتییه له‌ئیسک سووکی مه‌ردووم.
 خوینکردن: بریتییه له‌کوشتنی مه‌ردووم.
 خوین کردنه‌کاسه: بریتییه له‌په‌شکردنی یه‌کێک لای یه‌کێکی تر
 به‌جوړیکی زۆر خراب.
 خوین کوژاندنه‌وه: بریتییه له‌ناشتی خسته‌ ناو کۆمه‌لیکی
 خوینه‌ خوی.
 خوینکه‌ر: خوینرێژ.
 خوینگرتن: گرتنی خوین له‌هیندی ئەندام به‌هۆی جنینی به‌گوێزان
 و هه‌لمژینی به‌که‌له‌شاخ.
 خوینگهرم: بریتییه له‌خوین شیرین.
 خوینگهرمی: بریتییه له‌خوین شیرینی.
 خوینمژ: بریتییه له‌زۆرداری سه‌مه‌کار.
 خوینمژی: بریتییه له‌زۆرداری و سه‌مه‌کاری.
 خوینمژین: خوینمژی.
 خوینه‌خوار: خوینه‌خواره.
 خوینه‌خواره: دوژمنی خوینی.
 خوینه‌خوی: خزمی نزیکی کوژراو.
 خوین هه‌له‌هینانه‌وه: هینانه‌وه‌ی خوین به‌ده‌م.
 خۆبه‌تی: تیکه‌لی و دوستانه‌تی.
 خویهدان: ز. ئاره‌فکردنه‌وه.
 خۆبی: خۆبه‌تی. خاوه‌ن (ز).
 خویرک: با. مۆرانه.
 خويسان: خووسان.
 خويساو: خووساو.
 خويساوه: خووساوه.
 خویل: با. خیل. شتی خوار.
 خوین: ل. خوین.
 خه‌بات: با. کۆشش و هه‌ولدان.
 خه‌به‌ر: با. جوین: بۆج (خه‌به‌ر) دیبژیت، واته‌ جینو ده‌ده‌یت.

خه پار: وتهیه که له گهل و تهی (خر) دا به کار دینری: فیسار که س منداڵ خر و (خه پار) د، واته خه په توله یه. خه پراندن: ز. خوشکردنی زهوی بو چاندنی. خه پکه: شتیکی دریشه که ههردوو سهری هاتبیته وه یهک و نه لقه ی دابی. خه پله. خه پله: جوړه کولتیریه که له گهنم نه بی. خه پولی: د. پولپه رست. خه په توله: گیانداري خر و قه له و. خه په خه پ: دهنگی گاگولکتی منداڵ. خه په رده: گیانداري ساوای قه له و. خه په ردهوون: قه له و بوونی ساوا. خه په رده کردن: نوشتنی هیندی گیاندار و دک توتکه سهگ و پشيله به گرموله یی. خه ت: کیری سهر کاغه یا سهر زهوی. خه تات: دهرمانیکه له برۆ ددری بو رده شوونی. خه تاتی: نارایش به خه تات. خه تدان: بریتیه له دهرهاتنی مووی ریش و سمیل. خه تکیش: راسته یه که خه تی راستی پی ده کیشری. خه ته نه سووران: شاییه که که بو خه ته نه کردن بکری. خه ته نه کردن: برینی چه رمی سهر چووکي کور. خه تیره: ز. چوله چرا. خه جیجووک: ز. گیایه کی گول سووره ددخور. خه رار: جوړه ته نراویتی شاشی زبری مووینه زورتر توتنی تیدا داده گیری. خه رمان: نافردتی شنگ و شوخ. خه ربه ند: گیایه کی به رزه توتیکی وردی هیه دوکه له که ی بو نه دامي قلشواو باشه. خه ربه ند: با. قه تارچی. خه ربه نگ: د. جوړه گه رچه کیکه. خه ربه ند. خه ریش: قور و به ردیکه ددریته پشت دیوار بو قایمی. خه رینگ: خه رپونگ. خه رپونگ: گیایه کی به هاری ناوییه و دک پونگه وایه بو برینی پشتی ولاخ باشه. خه رپونگه: خه رپونگ. خه رت: مه ته و که وان و تیغیکه دارتاش داری پی خر و لووس دهکا. خه رتا: جوړه شله ته یه کی گه وردیه. خه رته: زهویی دوو جار کیتراو. خه رته له: گیایه کی گه لا پانی به هارییه و دک گه لا توور وایه به لام نه م سهلکی نییه.

خه رچی: جوړه بافته یه کی پانه ددری به قه راغی که وا و سوخمه ی ژئانه وه. رۆژانه یه که ددری به منداڵ. خه ردار: دوو داری نه ستوره (پردله) یان له سهر رایه ل دهکری. خه رداڵ: په له ورتیکی گه وردی بوری گوشتخوری کتوبیه. خه رات: دارتاشیکه که دار خه رت بکا و کاسه و که وچک و که موله ی لی دروست بکا. خه راتی: خه ریکبون به خه رت و تاشینی که وچک و کاسه وه. خه رک: د. هه رگ. خه رۆ: که سیکه که بایی بووی: به کی (خه رۆ) بویت؟. که سیکه که ته فردی خوار دبی. (خه رۆبوون) باییبوون. ته فرد خواردن: من به قسه ی تو (خه رۆ) بووم. (خه رۆکردن) ته فردان. خه رده: د. مهردوومی خودسهری سه رردق. خه ردهک: شتیکی دارینه په رده کی گه وردی هیه دووختیکی پتوده به ددهسکه لوجه یه ک بادددری و لۆکه و خوری پی ددری سرتی. به ردکشی دارینه. خه رده مه: د. نیره که ر. خه ری: ل. قور. خه رز: جووتگرتنی گیاندار بیتجگه له نادمی (ز). گه رای کولله و شتی تر (با). خه رسانن: د. خه سانن. خه رسکردن: قه بلاننی به ری به رزه درخت بو ودرگرتنی ددیه کی. خه رسهک: سپالی نه ستور. کولتیدی نه ستوری زبر. خه رکان: د. خه رکانه. خه رکانه: برینیکی به ئیشی ته ری په رده سینه به دده موچاوی منداڵ هه لده پری. خه رکاو: وتهیه که هه میشه له گهل و تهی (خه ریک) ددوتری: خه ریک و (خه رکاو) ی کردم. خه رکول: که رکول. خه رکه مان: شتیکه و دک چیکه نه که مه ی دد و بیژنگ و هیندی شتی تری پی ده چه میتیرته وه. خه رکه وان: د. خه رکه مان. خه رگولک: که رده کتوی. خه رمان: هیندی شتی درواوه ی کومه له کراوی به ناخله بو گیره کردن و کوتانی و دک گهنم و جو و شتی تر دانراوه. خه رمانان: مانگی حوزدیران. خه رمانگا: جتی خه رمان. خه رمان لوخه: دانه ویله یه که له سهر خه رمان بدری به هه ژاران. خه رمانلوغه: خه رمان لوخه. خه رمانه: کتیریکه له هه ورتیکی تنک هیندی جار به گردی مانگا پهیدا ددبی و نیشانه ی باران بارینه.

خه رمشک: د. مشکی ددشتی.
 خه رموورگ: د. مووروده که رانه.
 خه رناز: نازکردنی یه کینک که لیتی نه یه ت.
 خه روا: شتی په پکه ی پانه وده بو و دک په نیر و هه نجیر و قیری پان
 کراود. توتوییه که له ژیر ناگردا برژینرابی.
 خه روار: ناود بو سه دمه ن وشکه دان.
 خه رده: ز. دیواری وشکه که له ک.
 خه ربه ننگ: د. خه ربه ننگ.
 خه رده فان: تیکچوونی ژیری و بیر له بهر پیری.
 خه رده فاو: که سیکه که خه رده فابی.
 خه رده فیاک: د. خه رده فاو.
 خه رده فیان: د. خه رده فان.
 خه رده فین: د. خه رده فان.
 خه رده نگه ز: جوړه میشتیکی زلی سه وزه.
 خه رده نگه زه: خه رده نگه ز.
 خه ریته: شتیکه راوچی بارووتی تی دهکا له کاتی راوکردندا.
 نه خشی جیهان.
 خه ریک: که سیکه به کاریکه وده ئالابی. (خه ریکبون): ئالان
 به کاریکه وده. (خه ریککردن) ئالاندنی یه کینک به کاریکه وده.
 خه ریکه: د. خه ریک.
 خه زام: ز. گه لای زه ردبووی درخت له پایزدا.
 خه زن: د. ژن خوشک.
 خه زوور: باوکی ژن و میرد.
 خه زووران: به ردی خه زوور.
 خه زووره: خه زوور.
 خه زدل: بزنیکه که تووکی دهست و شانی زه ردباوبی.
 خه زیم: قولفه یه کی زترینه ژنان ددیکه نه لووتیان بو جوانی.
 خه زیمووک: ز. چیشتی ترخینه.
 خه س: خه ست.
 خه سارد: ز. نیرگه ی خانوو.
 خه ساس: که سیکه گیاندار به خه سینتی.
 خه سان: خه سین.
 خه ساندن: کوتاندن یا دهره یان یا فلیقاندنه وده ی گونی گیاندار بو
 نه وده ی که نه په ری. شکاندنه وده ی ته رزی ته ماته بو نه وده ی پهل
 بهاوی و بهر دابیتلی. خه رسکردن (د).
 خه سانن: خه ساندن.
 خه ساو: گیانداریکه خه سینرابی.
 خه ست: شتی شل که روون و تراو نه بی.
 خه ستبونونه وده: توندبونونه وده ی شتی شل.
 خه سته: دویه که که کرابیته ناو کیسه وده و توند بووبیته وده.
 نه خوش.

خه سته خانه: شوینی دهرمانکردنی نه خوش.
 خه سته ک: وته یه که شتی زور شینی پی ددشو به ییری: بوود
 به (خه سته ک) ی شین.
 خه سته وی: جوړه خورمایه کی نه رمه ددکریته حه لانه وده.
 خه سستی: بوونی شت به خه ست: چا به (خه سستی) مه خورده وده.
 خه سردوانی: د. جوړه کووپه یه کی زور گه ورده یه.
 خه سوو: دایکی ژن و میرد.
 خه سه: د. خه سته ی توورده که. نه خوش. ماندووی شه که ت.
 خه سه خانه: د. خه سته خانه.
 خه سیاگ: د. خه ساو.
 خه سیان: د. خه سان.
 خه سیاو: د. خه ساو.
 خه شو: مه ردوومی شیتوکه ی گیل.
 خه شیل: ز. جوړه گیایه که.
 خه شیم: مه ردوومی گیلی نادان.
 خه فاندن: د. سه ردا خستن.
 خه فاندن: د. خه فاندن.
 خه فتان: خه فتيان. داری ناخودای که شتی (د). که شتیوان (د).
 خه فتگ: خه وتوو.
 خه فتن: د. نوستن.
 خه فتوو: د. خه فتگ.
 خه فتيان: چله ی زستانه که تووی تیدا ناروی.
 خه فگ: ز. فاقه.
 خه فگه: د. شوینی نوستن. چالیکه شیشه تووتنی تیدا داددنی
 (د).
 خه فوک: گیایه که له جووتکردندا به خه وی. که سیکه زور خه فته
 بخوا.
 خه فه: شوینیکه که کپ بی و بابویری نه بی. سه ماودریکه کونی
 گیرابی و ناگرده کی ردهش بووبیته وده. گیانداري تاساو,
 (خه فه بوون) کپوون.
 خه فته: خه م و دلته نگی.
 خه فته بار: که سیکه که خه فته تیکی بی.
 خه فته تباری: دلته نگی.
 خه فته تخواردن: بریتییه له خه فته په چینه دل.
 خه فته کردن: کپکردنی شت به رده نگی که بابویری نه میتی.
 بریتییه له کوشتن و سه رنگوون کردنی یه کینک.
 خه فیاک: د. لقی دره ختی که که له ژیر زده ی توولکیش کرابی بو
 نه وده ی که بنجیکی تری لی سه وز بی.
 خه ل: با. که له که به رد.
 خه لات: شتی که که یه کیکی گه ورده بیبه خشی به یه کیکی به ردو
 خوارتر له خوی له رووی پیاو ته ییه وده.

خه لاتى: شتيكه كه به خه لات بدرى.	خه مخوار: كه ستيكه كه به خه مخ شتيكه وه بى.
خه لان: ز. شكاني دهست و پى.	خه مخواري: به تنه نكه وه بووني شتيك و خه مخ بو خواردنى.
خه لپوت: ژه كتيكه كرايسته ناگرداني گهرمه وه و مه يى بى.	خه مخور: خه مخوار.
خه لتان: شوتنيكه له نه ندام يا شتيكه كه زور خوتناوى بووبى:	خه مخورك: قليش و كونيكه كه له هاوينا ندا له بهر وشكى له
سهرى يا كراسه كه ي (خه لتان) ي خوتنه. خه ليله.	زهوى پهيدا ده بى.
خه لتانه: خه ليله.	خه مخوركه: خه مخورك.
خه لف: لقى يه كسالي دره خت.	خه مخوره: خه مه خوره.
خه لوا: خه روا.	خه مخورى: خه مخواري.
خه لووز: پشكو ناگري كوژاود.	خه ميره وين: كه ستيكه يا شتيكه كه خه مخ له دلدا لاهه رى.
خه لووزان: شوتنيكى تايه تيبه له مالدا كه هه ر خه لووزى تى	خه مزه: غمه زه و ناز (د). ناوى ديبه كه له شارباژير.
بكرى.	خه مشه سه رى: وته يه كه بو كردنى كاريك به كاردينرى كه به
خه لووزدان: خه لووزان.	ناپوختى و نارپيكي بكرى: تو كار (به خه مشه سه رى) مه كه.
خه لووزه: دهرديكه تووشى بيتستان دهبى ره شى هه لده گيرى.	خه مگين: خه فته تبار.
ناوى ديبه كه له مهربوان له سنوورى شلير.	خه مل: ز. نه سبابى جوانى له چهك و كالا و خشل.
خه لولول: ميچى قاچى ره شه ولاخ.	خه ملان: خه ملين.
خه له: ده غل.	خه ملاندن: خه مل كردن.
خه له تان: ته فره خواردن.	خه ملانن: خه ملاندن.
خه له تاندن: ته فره دان.	خه مل كردن: دانانى نه ندازيهك له بر بو وشكه دان و بهرى ره ز و
خه له تانن: خه له تاندن.	باخ بو باج لى سه ندى.
خه له تاو: كه ستيكه كه ته فره ي خوارد بى.	خه ملين: پينگه يشتن و به خوداهاتنى هه موو شتيك.
خه له ف: د. توپكلى دره خت.	خه مليو: شتيكه كه به خويدا هاتبى.
خه له فاگ: خه له تاو.	خه مناك: د. خه مبار.
خه له فان: تيكچوونى ميتشك له بهر پيرى.	خه مووش: خاموش.
خه له فاو: كه ستيكه له بهر پيرى خه له فابى.	خه مووشى: خاموشى. سه بوورى: زووزوو ودره لام چونكى
خه له فروش: كه ستيكه پيشه ي هه ر خه له فروشتن بى.	(خه مووشى) م پيت دى.
خه له فياگ: خه له فاو.	خه موور: ز. مهربكه كه ناوچه وانى خالخال بى.
خه له فين: خه له فان.	خه مه خوره: بالنده يه كي گهردى قاچ و مل دريژه هه ميشه به ماتى
خه له نديوور: ز. جوړه گياهه كي شيرينه ده خورى.	له كه نارى ناو هه لده نيشنى.
خه ليف: بلووردى تووليني هه نك.	خه ميلاندن: ز. جوان كردن.
خه ليت: ز. ددرمان و نه سبابى تفه نكي شينكه.	خه مير: ل. هه وير.
خه ليله: گياهه كي به هاريه گوليكي پزيرى دانه دانه ده گرى	خه ن: گهردن.
پژدهكانى دانى پى ده ناژنرى.	خه ناوكه: ز. ملوانكه.
خه مخ: خه فه تى دل و ددروون. پيچى شت: نه مخ داره (خه مخ) يكي	خه ناووك: خه ناوكه.
تيدايه واته پيچيكي.	خه نجهوك: خه نجهر.
خه مازده: د. چاكله.	خه نجهر: تيغيكي تيژى كه وانه دارى ده مخ پانى لووت باريكى
خه مبا: ناوسانيكى كه مه كه بكه ويته جهسته و نه ندامى	دوو خدارى مشتووداره ده خريته كي لانه وه و ده كرى به بهر
نادهميه وه.	پشتيندا.
خه مبا تيكه وتن: كه وتنى خه مبا بو ناو جهسته ي نادهمى.	خه نجه ربازى: جوړه ياريه كه هيندى كه س به خه نجهرى پرووت
خه مبار: خه فته تبار.	ده يكا.
خه مبارى: خه فته تبارى.	خه نجه ربالا: بال خه نجهره.

خه وش: زیوان و پیسی ناو خه له.
 خه وگا: د. شوتنیکه بۆ نووستن دانرابتی.
 خه وگران: که سیکه که خه وی قورس بی و دردنگ بیداریته وود.
 خه وگرتن: سهردانی خه و له یه کیک و خه و الوو بوونی.
 قه دده کردنی خه و له یه کیک بۆ سزادانی.
 خه و لیکه وتن: هاتنی خه و به سهر گیانداردا.
 خه و ن: خه و.
 خه وک: که سیکه که زۆر بنوی.
 خه وون: ز. خه و بینین.
 خه و دنوچکه: و دهنه وزد کوتی.
 خه و دنوچکی: خه و دنوچکه.
 خه یات: کالادروو.
 خه یاته: جوړه هه و دایه کی ردنگاوردنگی ناو ریشمه.
 خه یاته کیش: جوړه ددرزیسه کی باریکی کون پچوکه زۆرتر
 خه یاته ی پتو ددگری.
 خه یاتی: خه ریکبوون به دروومانی کالاد.
 خه یار: خواردمه نیسه کی سه وزه و دک ترۆزی.
 خه یار چه مهر: جوړه دره ختیکی گهرمیانیه به ریکی هه یه و دک
 لووله قامیش وایه ناو دکهی خانه خانه یه چند پهر دیه کی
 تیدایه له ناویاندا دانه یه کی زردی تیدایه پهر دکانی له ناو دا
 دسوورینه و بۆ ردوانی ددری به مندال.
 خه یارد: جوړه دومه لیک کی گهر دیه له ئەندام پیدایه ددبی و به قه د
 خه یار تیک ددبی.
 خه یانن: د. خایاندن.
 خه یر: وته یه که له ودرامی پرسیاردا ددوتری و نه بوون ده گه یه نی:
 (خه یر) له ودرامی یه کیکدا که لیت بیرسی خوتندووته؟ واته
 نه مخوتندوود.
 ختی: ناو بۆ پیتیک له بیست و هه وت پیتیه کوردی. خوی.
 خیت: د. کیر له سهر کاغه زیا له سهر زدوی.
 خیشنه: خیشمه مله.
 خیشمه مله: مهر دوومی کوله بنه ی مل کورتی تیکسمر او.
 خیج: وته یه که هه میسه له دوا ی وته ی خوارده به کار دینری و، ههر
 مه بهستی نه و ده گه یه نی: خوار و (خیج).
 خیر: چاکه به کردار یا به گوشتار له گهل مهر دووم یا گیاندار ی تر.
 خیرا: گیاندار ی گورج و گول.
 خیراتن: د. به خیره اتن کردنی که سیک.
 خیراندار: خیره و مه ند.
 خیراو: ناو تیکه له سهر دپیدا دابنری له شوتنیک کی دوور له ناو بۆ
 خوار دهنه و دی ریبوار به خیر.
 خیرایی: چاپوکی و گورج و گولی.

خه نجه رباله: خه نجه ربالا.
 خه نجه ردهم: دار کونکه رده.
 خه نجه ردهمه: خه نجه ردهم.
 خه نجه ردهمه: جوړه کولله یه کی کلک درتزه.
 خه نجه لیس: ز. بنکی گیایه که دد خوری.
 خه ندق: چالیک کی قوولی درتزه که له زدوی هه لکه ندرابتی.
 خه ندق دانه وود: بناغه دانه و دی دیوار. هه لکه ندنی خه ندق.
 خه نزراندن: ز. هه لکه ووزاندنی مووی سهر و پتی ئاژال له سهر
 ناگر بۆ پاک کردنی.
 خه نوک: تانجیه که له بهر پیری بی هیز بووبی و نه توانی راو بکا
 و، له بهر چاوی خاوده نه که ی خوی بکوتی و په لاماری نیچیر
 بدا به لام که دوور که وته و خوی بخلافیتی. بریتیه له
 که سیک له بهر بیتیه ی خوی بخلافیتی له کار تیکدا.
 خه نه: گه لایه کی سه وزه ده هار پیتیه و و ژنان بۆ جوانی له سهر و
 ددست و پتیانی ددگرن. پیکه نین (د).
 خه نه به ندان: به کومه لی خه نه تیگرتن له شاییدا.
 خه نه ک: خه نوک. خه ندق (د).
 خه نیم: که سیکه که و دک یه کیک کی تر وابتی له دده سلات و هیز و
 ته وانا ییدا: فیسار که س (خه نیم) ی ده که سه واته ددرقه تی
 ددکه س دی، یا تو (خه نیم) ی فیسار که س نیت، واته
 هاوشانی نه ونیت.
 خه نین: پیکه نین.
 خه نینه وود: پیکه نین به کول که به ددنگی به رز نه بی.
 خه و: بی هوشیه که به سهر گیانداردا دی و ددبی به مایه ی
 هه سانه و دی.
 خه وار: ز. گیاندار تیکه که زۆر بنوی.
 خه و الوو: که سیکه که خه و گرتیتتی.
 خه و بردنه وود: نووچبردن به ددهم خه وود.
 خه و به سهر چوون: خه و زران.
 خه و بینین: بینینی شت له خه ودا.
 خه و په رین: خه و زران.
 خه وتن: نوستن.
 خه وتنان: کاتی نوستن له شه ودا.
 خه وتوو: نوستوو.
 خه وته قین: خه و زران.
 خه و خوش: که سیکه که زو و خه وی لی بکه وی و درهنگ
 بیداریته وود.
 خه و رده وین: شتیکه که خه و نه هیلتی.
 خه و رده وین: رده وینه و دی خه و و نه مانی.
 خه و زران: خه و رده وین.

خیردانه‌وه: به‌هره و که‌لکی شتی‌ک بۆ یه‌ک‌یک: ئەم باخه زۆر (خیر) ی دایه‌وه.	خیله‌وخوار: کاتی‌که که خیلاتی پایزان له کویتانه‌وه دین بۆ گهرمیان.
خیروو: خویری. سه‌وزاییه‌که له جاری پیشووی خووی سه‌وز بووبیته‌وه.	خیله‌وژوور: کاتی‌که که خیلاتی له هاویناندا ده‌چن بۆ کویتان. خیلی: ز. سه‌رپۆش.
خیرکردن: چاکه‌کردن.	خیو: خاودن. درنج.
خیر لی بینین: به‌هره و که‌لک ددستکه‌وتن له شتی‌که‌وه.	خیوکردن: د. به‌خیوکردن.
خیرهاتن: خیراتن.	خیودت: پارچه‌ته‌راویکی گه‌وردیه له ددشتدا هه‌لده‌دری وه‌کو خانوو.
خیردومه‌ن: خیردومه‌ند.	خیودتگا: شوینی‌که که خیودتی زۆری تیدا هه‌لبدری.
خیردومه‌ند: که‌سی‌که زۆر خیر بکا.	خیچ: خیل. کیر (با). ژدک (ز).
خیردوددر: شتی‌که که به‌هره و که‌لکی زۆری لی وه‌چنگ بکه‌وی.	خیز: زیخ.
خیز: ز. کیر.	خیزار: ز. مشاری گه‌ورده.
خیزان: ژنی مه‌ردووم. ئەو که‌سانه‌ن که له‌ناو مالدایه‌خیوبان ددکه‌یت.	خیزان: هه‌ژار.
خیزاندار: که‌سی‌که خیزانی زۆری بی.	خیزخور: با. که‌ناری چه‌م و پرووباری گه‌ورده که هاوینان ناوده‌کی کشایه‌وه بکری به‌شینی.
خیزه‌رد: چیلکه و چه‌والی‌که له‌سه‌ر قامیشه‌ندی خانووده‌وه داد‌دری.	خیزه‌: ددنگی‌که له سنگه‌وه دی له کاتی هه‌ناسه‌داندا له‌به‌ر نه‌خۆشی. (خیزه‌خیز) خیزدی یه‌ک له دوای یه‌ک.
خیزبان: د. هه‌ستان.	خیسار: با. سیخوار.
خیشه‌کردن: مۆربوونه‌وه.	خیشکردن: متبوون و خۆگیشکردن له قیندا.
خیل: که‌سی‌که که‌چاوی خوار و گیری‌بی. ئەو ژنانه‌ن که ده‌چن بۆ بووک (ز).	خیشه‌خیش: نیخه‌نیخ و دامان به‌ددست شتی‌که‌وه.
خیل: چه‌ند مالی‌کی کوچه‌ری.	خیگۆلکه: د. خیگهی پچووک.
خیلاتی: که‌سی‌که که‌خیلنشین بی.	خیگه: هیزه.
	خین: خوتن.

دا: پیتیکه بۆ به ستنه و دی دوو وتار به یه که وه به کار دینری: له گهل نهریمان (دا) بچو بۆ قوتابخانه، یا پیاوی باش له جیهان (دا) خوشه وسته. پیتی وربا کردنه وه: (دا) ودره. پیتیکه ددکه ویتته پیش هیندی ناو (اسم) وه مه عنای جوولانه و دیه کی سهر بهرده و خوار ده گه یه نئ: (دا) مالین، (دا) درین، (دا) خستن. دایک (ز)،

داب: ز. گورسیکه له مووی کلکی ولاخ دروست کرابی. دابارین: کوپونه و دی چند که سیک یا چند گیانداریک به سهر شتیکدا.

داباش: ز. باسکردنی شتیک. دابران: جوپونه و دی شتیک له شتیک: مه رده که له رانه که (دابرا). له تبوونی شتیک به هووی شتیک تیزه وه.

دابړکردن: بړکردنی شتیک له شتیک. دابرین: بړدان و جوړکردنه و دی شتیک له شتیک: لایه کی له زهویه کهم (دابری).

برین: چه قوکه یا ددزو و ده که په نجهی (دابړیم). له له کردنی شتیک. دابوون: سه رقه لانکردن و پشت دانه واندن له هیندی یاریدا له کاتی تیکه ووتندا.

دابه رزین: ز. سنگدانه پیشه وه بۆ جهنگ. دابه زاندن: هینانه خواره و دی سوار له سهر پشتی ولاخ.

دابه زین: هاتنه خواره و ده له سهر پشتی ولاخ. دابه ستن: به ستنه و دی هیندی ئاژال و ئالیک پیدانی و چاودیر بکردنی بۆ قه له و بوونی. به ستنی شتیک به سهر شتیک تیره وه: پاشکوکته (دابه سته). نییه ت هینان و چوونه ناو نوێزه وه: نوێزه که دی دابه ست.

دابه سته: ئاژالیکه که بۆ قه له و بوون به ستراییته وه. دابه شکردن: بهش بهش کردنی شتیک به سهر چند که سیکدا. دابه لاندن: ز. قووتدان.

دابیزان: بیژانه و دی دانه ویتله و ئارد به بیژنگ و هیلکه. کون کون

بوونی شت به هووی گولله یا مۆرانه وه. دابیژداییز: شتیکه که کون کون بووبی. دابین: گیانداریکه که ئارامی گرتبی. (دابینبوون): ئارامگرتنی گیاندار. (دابینکردن) ئارام پی گرتن. داپاچین: داهینانی لق و پژی درخت به رده نگیک که تیغه که ی سهر بهرده و خوار لی بدری.

داپچران: داچه قان و دهمدانه و دی چاو و دهم و هیندی شتی تر. داپچراندن: داچه قاندن و دهمدانه و دی هیندی شت.

داپچرین: داپچراندن.

داپرووزقان: داپرووسقان.

داپرووزقانن: د. داپرووتاندن.

داپرووزقیان: د. داپرووتان.

داپرووسقان: د. داپرووتان.

داپرووسقانن: د. داپرووزقانن.

داپرووسقیان: د. داپرووزقان.

داپژان: رژان و پژان و بلا و بوونه و دی دانه ویتله و شتی تر.

داپسکیان: د. فسدانی مریشک بۆ که له شیر.

داپسیان: د. داپسکیان.

داپلۆخان: سووتان و دامالانی شوینیک له جهسته به هووی ناگر یا ئاوی له کوله وه.

داپلۆخاندن: سووتاندن و دامالینی شوینیک له نه ندام به ناگر یا به ئاوی له کول.

داپلۆخین: داپلۆخان.

داپلۆسان: داپلۆساندن.

داپلۆساندن: داپلۆستن.

داپلۆستن: داپلۆسین.

داپلۆسکان: د. داپرووتان.

داپلۆسکانن: د. داپرووتانن. رووتکردنه وه.

داپلۆسکیان: د. رووتبوونه وه. داپرووتان.

دابلتوسین: داگرتنی یه کیتک به لیدانی یهک له سهر یهک.
 داپوشین: شاردنه و دی شتیک به دانی شتیک تر به سهریدا.
 بریتیه له ونکردنی دهنگویاسیک یا نهنگی یه کیتک.
 داپه رین: هاتنه خوار و دی گیاندار به چالاکی له بهرزییه و دی بو
 نزمی.
 داپیچان: پیچانی شتیک به سهر شتیک تر دا.
 داپیروشه: ز. جالجالوکه.
 داپیر: نهک.
 داپیرک: با. مامان.
 داپیروکه: داپیروشه.
 داپیرد: داپیر.
 داتاشراو: شتیکه که تاشرابی.
 داتاشین: تاشینی شتیک سهر بهر و خوار. دروستکردنی وشه یهک
 له وشه یهک.
 داتروسکان: داچله کین.
 داتروسکاندن: داتروسکانن.
 داتروسکانن: داچله کاندن.
 داتروسکیان: د. داتروسکان.
 داتسیان: داته پین.
 داتسین: داتسان.
 داتلیشان: تلیشان و له تبوونی هیندی شت له باری دریزی.
 داتلیشاندن: تلیشاندن و له تکردنی هیندی شت له باری دریزی.
 داتورسکان: ترسان و راچه نینی گیاندار.
 داتورسکاندن: ترساندن و داچله کاندن.
 داته پین: نزمبوونه و داتسانی بان و گوتسوانه. بریتیه له
 پیروون و به ناوداچوونی گیاندار.
 داته قاندن: کردنی نویتز به پهله و دهستورد: نویتز که ت
 (داته قینه).
 داته کاندن: ته کاندن و راوده شانندی هیندی شت سهر بهر و خوار
 به جوړتیک که هیچی تیدا نه میتی.
 داته کیان: د. داته کین.
 داته کین: بریتیه له نابووتبوونی مهردووم: نه و دندم له
 منداله کاغدا بهخت کرد (داته کیم): واته هیچم به دهسته و دی
 نه ما. چولبوونی دفر له و شته ی که تیایه تی به جوړتیک که
 هیچی تیدا نه میتی. بریتیه له پیروون و به ناوداچوونی
 گیاندار.
 داته میان: د. داته مین.
 داته مین: د. نیستنی تهم و خهم له یه کیتک.
 داچاندن: تو و ده شاندن به زدییه و دی. چین له سهر چین دانانی هیندی
 شت: بامیکه داچینه: واته له گهل گوشت و ته ماته که دا چین
 چین داینی.

داچزان: چزانی شوینیک له نه ندام به ناگر یا به شتیک داخ.
 داچله کان: داتروسکان.
 داچله کاندن: داتروسکاندن.
 داچله کیان: د. داچله کین.
 داچله کین: داچله کان.
 داچنین: چین و ریزکردنی شت له سهر شت.
 داچوران: هاتنه خوار و دی شتیک شل له شتیک تر.
 داچوراندن: خوارکردنه و دی دفریک بو هاتنه خوار و دی شتیک
 شل لیتی بهر دنگیک که هیچی تیدا نه میتی.
 داچورانن: داچوران.
 داچوریان: د. داچوران.
 داچورین: داچوران.
 داچوون: روچوون.
 داچه قان: داچه قین.
 داچه قاندن: بردنه خوار و دی شتیک به شتیک تر دا به نهیم.
 داپچراندن.
 داچه قانن: داچه قاندن.
 داچه قیان: د. داچه قان.
 داچه قین: چه قینی شتیک به شتیک تر دا.
 داچه کان: نارپکی و خواروختیچی شان و مل.
 داچه کاو: شان و ملی نارپکی خواروختیچ.
 داچه کین: داچه کان.
 داچه ندن: داچاندن.
 داحلاندن: داهیشتن.
 داخ: خفه ت. پیتی دهربرینی خفه تی دروون: (داخ) له دهست
 روزگار. شوینیکه له جهسته ی گیاندار که سووتینرابی:
 لاجانگی (داخ) ی پیو دیه. شتی زور گرم: چایه که زور
 (داخ) د، واته زور گرمه. ناسنیک سهرپانه جهسته ی
 گیاندار ی پی داخ دهری.
 داخدار: داخ له دل.
 داخراو: شتی راخراو. شتی فریدراو. دهرگا و په نجه ردی
 هه لپیکراو.
 داخریاگ: د. داخراو.
 داخزان: ترازان و خلیسکانی شتیک له شوینیک.
 داخزین: داخزان.
 داخستن: راخستن: قایمکردنی نه لقه ریز و قفل و شمشیردی دهرگا
 و هیندی شتی تر. هه لکه ندن و چالکردنی شوینیک له
 زدی: بناغی دیواره که (داخه). گهرمکردنی همام و
 ته نور. فریدان.
 داخکردن: سووتاندنی شوینیک له جهسته ی گیاندار. گهرمکردن
 و قرچاندنی روون له سهر ناگر.

داخ له دل: که سټیکه دلی پر بی له داخ و خه فته له ده ست شټیک.

داخم ناچټی: داخه که م.

داخو: ناخو.

داخوا: داخو.

داخواز: که سټیکه شټیکې بوی و هه ولی بو بدا.

داخوازی: ویستنی شټیک و هه ولدان بوی. شټیکه که به دوایدا ده که ریټیت.

داخواستن: خواستنی شټیک.

داخوران: داپو و خان و که له بهر ټیکه وتنی شوټنیک له سه رده و بو خوار دود: نه م دیواره (داخوراود).

داخورپان: داتروسکان.

داخورپاندن: داتروسکاندن.

داخورپیان: د. دابخورپان.

داخوزین: د. دابه زین له سه ر ولاخ.

داخوستن: د. دابخوزین.

داخوم: د. داخو.

داخه که م: وته ی دهر برینی خه فته.

داخی به جه رگم: داخه که م.

داخی داخانم: داخه که م.

داخی گرانم: داخه که م.

داد: نه کردنی جه ور و سته م. وته ی دهر برینی داخ و خه فته: (داد) له ده ست پیاوی خراب.

دادا: نه نک (ل). دایک (د). دایه ن (د).

دادار: خوا.

دادان: تیژکردنی سه ری دار و قه له م. قور پوکردن له سه ر چینی دیوار. چوونه خوار دود و ده لاندنی شتی شل: حه وزه که ناو (داده دا) یا کوپه که روڼ (داده دا). دامه زرانندی که لووی گورده ی و لفکه: سه ری لفکه که یا گورده ییه که (داده). دامه زرانندی مه شق به نوو سینی دیرټیک له سه ری لاپه رده و بو نه و دی که له به ری بنووسرټه وده: مه شقم بو (داده). داخستنی ددرگا (ز).

دادانه وده: شوړکردنه وده ی په رده و ددرابه و هیندی شتی تر.

دادبه ر: که سټیکه که شکات له یه کټیک بکات و داد بیاته لای داد پرستیک.

دادپرس: که سټیکه هاواری جه ور و سته م پرسی.

دادپه رودر: که سټیکه که جه ور و سته می پټی ناخوش بی.

دادخوا: د. دادبه ر.

دادخواز: د. دادخوا.

دادخوازی: د. دادخوایی.

دادخوایی: د. سکا لا کردن.

دادران: درانی کالا و هیندی شتی تر له سه ر باری درټی.

دادر: دادر: کالایه که له گه لی لاوه سه ربه رده و خوار درابی. شوټنیکه له زده ی که ناوبه ناو ناو دایدریپی.

دادرېس: فریارېس.

دادرېسی: فریارېسی.

دادرین: دراندنی شت له سه ر باری درټی.

دادروون: دروونی شټیک به سه ر شټیکې تر دا. بریتیه له خه نجه ردان له یه کټیک.

دادگه: مه حکه مه.

دادنوس: کاتبی عدل.

داد و بیداد: داد و فوغان.

دادوشین: دوشینی گوانی گیاندار به نه یم. ده ست به نه ندایمی

له جټچوودا هینان له ناو ناوی گهرمدا بو هینانه و دجټی خوی.

بریتیه له داپو و تاندنی مه ردووم به ناخونه ک.

داد و فوغان: هاوار و کرووزانه وده.

دادوهر: قاضی.

دادوهری: قضا.

داده: خوشکی گهرده. دایک (د).

دادی: د. دایه ن.

دار: لقی گهرده ی دره خت که لټی بوو بیټه وده. دره خت: له ژیر

سیټبه ری داره که دا نوستم. نه ندازدیه که وده ربه خوتی پټی

ددپټوری. پټیکه دهنری به دوا ی هیندی ناو دود، خاوه نداری

یه کټیک ده گه یه نټی بو نه و ناو د: ددفتهر (دار)، کللیل (دار)،

خه زنه (دار)، تاج (دار).

دارا: ددوله مه ند. جوړه ددرمانټیکې تیژه له گه ل ددرمانی چاودا

به کار دټیری.

دارانه وده: بوور دنه وده و به لاداهاتن: فیسار که س کوتوپر

(دارایه وده).

دارایی: ده سه لات و ده ست رویشتن. جوړه په شته مالیټکه.

ددرمانټیکې تیژه بو چاو به کار دټیری که پټی ده لټن (دارا).

دارباسقه نه ند: جوړه دارټیکه دارجگهره و داردستی لی دروست ددکری.

دارباسقه نگه: دارباسقه نه ند.

داربر: ز. گیاندارټیکې پچکوله یه له درنده.

داربر: دارکه ر.

داربوکردن: بریتیه له ټوله سه ندن له یه کټیک: فیسار که س

دارټیکې بو فیسار که س کرد، واته ټوله ی خوی لی سه ند

به ته واری.

داربه س: داربه ست.

داربه ست: چهند دارټیکه له شوټنی به رز لټیک دددرتن وده ستا کاری

له سه ر ده کا.

- داربەند: داربەست.
- داربەندەخوئىن: دارىكى لووسى بارىكى كورته بەندە خوئىنى پى
 ھەلدەكىشىرى لە دەرىپى و رانك و شەروال و دەمەرقۇيان.
- داربىرە: دوو دارى دوو پەلە سەرە دوو پەلەكانيان دەخىرتە سەر
 زەوى، سەرەكەى ترىان يەكىتيان بستىك بەرەوخوار
 كونىكى تىدايە، سەرى ئەوى دىكەيانى پىدا دەكرى
 بەرەنگىك كە سەرى ھەردووكان تىكپەرى، ئەم دارە لە
 مۆلگەى ئاژال دادەنرى بۆ ئەوى كە شوان لە سەرى دانىشى
 و سەرى ئاژالە دۆشەنىيەكان بگرى بۆ دۆشەن.
- دارىاج: د. تەورداس.
- دارتاش: دەستايەكە لە دار و تەختە شت دروست بكا.
- دارتاشخانە: شوئىتكە كە دارتاشى تىدا بگرى.
- دارتاشى: پىشەى دارتاش.
- دارتەپان: تەپەى جۆلايى.
- دارتەرم: شتىكى درىژى لاوانەدارى دەسك داربەنە مردووى پى
 ھەلدەگرى.
- دارتەقىنە: د. دار كونكەرە.
- دارتەل: كۆلەكەيەكى دار يا ئاسنە كە تەلى كارەبا يا تەلەفونى
 پىدا رانەنگىتورابى.
- دارجگەرە: دارىكى كون تىكراو جگەرەى پى دەكىشىرى.
- دارچىن: دارچىنى.
- دارچىنى: تونىكلە دارىكى سووركارى بۆنخوشى گەرميانىيە لى
 بەچايى دەنرى و لەگەل بەھاراتىشدا بەكاردىنرى.
- داردەست: دارىكى راستى لووسە كە بگرى بەدەستەود.
- دارزان: رزان و داودەشانى شت.
- دارزاو: شتى رزاوى داودەشاو.
- دارزىاگ: د. دارزاو.
- دارزىان: د. دارزان.
- دارزىن: دارزان.
- دارژان: ھاتنە خوارەوى باران بەلەزىمە.
- دارژاندن: دارشتنى ھىندى شت بەقالب.
- دارژيان: د. دارژان.
- دارسان: پەلاماردان.
- دارىسكاندن: راپىسكاندن.
- دارىشتن: تەواندەوى شتىك و كردنە ناو قالبى. دارژان.
- دارىشتە: شتى دارىژراو.
- دارىن: دەستەھىنان بە لق و پۆيى درەختدا بۆ دامالنى گەلاى.
- داتاشىنى سواغى كۆنى ديوار.
- دارپۆچكە: شتى شورەودبوو، (دارپۆچكەكردن): شورەكردنەوى
 شتىك لە بەرزىيەود.
- داروو: دەرمانىكى تىزە لە قسل و زەرنىق دروست دەكرى لە ھەر
 شوئىتىكى موودار بدرى دىرووتىتىتەود.
- دارووتان: رووتبوونى درەخت لە گەلا و لق و پۆپ. رووتبوونى
 سەر و پى لە موو.
- دارووتاندن: رووتاندنەوى لقى درەخت لە گەلا. رووتكردنەوى
 يەكىك و ھىچ پى نەھىشتنى. كردنەوى موو لە سەر و پى.
- دارووتانن: دارووتاندن.
- دارووجان: گىايەكى بالا بەرزە زۆرتەر لە ناو مەرزەدا دەروى،
 دەنگى وەك دەنگى (كەردى) وايە.
- دارووخان: رووخانى ديوار و كۆسپايى سەربەردوخوار. دارووخانە
 (د).
- دارووخاندن: رووخاندنى ديوار و كۆسپايى سەربەردوخوار.
- دارووخانە: شوئىتكە لە ھەمام كە دارووى تىدا دەگرى.
- دارووخىان: د. دارووخانى ديوار و شتى تر.
- دارووگرتن: ھەلسوونى داروو لە موو لە ھەمامدا.
- دارپۆزگە: قالب.
- دارپۆزى: دارىشتن.
- دارژمىر: ژماردنى ھىندى شت بەدار وەك ئاژال و خشتى
 ھەردەكراو.
- دارستان: شوئىتكە كە درەختى زۆرى تىدا بى.
- دارسان: دارستان.
- دارشەق: دوو دارە دەدرىتە بن باخەل بۆ پى روشتنى لەكاتى
 شەلیدا.
- دارشەقىن: دارىكى تايبەتییە يارى (شەقىن)ى پى دەكرى.
- دارقان: با. داركەر.
- دارقەپان: دارىكى گردى لووسە دوو كەس دەدەخەنە سەر شانيان و
 شتى پى لە قەپان دەدەن.
- دارقەندە: دارىكى درىژى كونكراو دەكرى بەكونى قەندەدا.
- دارقەوام: ز. شتىكە دارى خوارى پى راست دەكرىتەود.
- دارك: لاسك و دەمارى وشكەودبووى تووتن.
- داركارى: لىدانى گياندار بەدار يەك لەسەر يەك.
- دارك بۆزىر: كەستىكە دارك لە تووتن جيا بكاتەود.
- داركردن: برىنى دار بۆ سووتاندنى.
- داركنىر: درەختىكى بۆنخوشى كوئىستانىيە دارەكەى لە دارى
 چوالە دەچى.
- داركونكەرە: بالەندەيەكى دەنووك درىژى سەر سوورى بەرسنگ
 زەردى سەر بال رەش و سپىيە بەقەد رىشۆلەيەك دەبى.
- دار كە پىچان: وتەيەكە مەردوومى زۆر لەر و لاوازى پى
 دەشوھىنرى: فىسار كەس دەلىتى (دار كە پىچان)، واتە
 وەك دارىكى رەق وايە كە پەروى تىو دەپىچرابى.

دارکهر: که سیکه که دار به زوری بیری بۆ سووتاندن.

دارگول: داریکه رهنگی له داری بناو دهچی گولیکی سپی دهگری. شتیکه له وینهی بنجی گوله باخ له دار و کاغزی رینگاورهنگ دروست دهکری.

دارگهز: داریکی باریکی جیره له داری سهرو دهچی له قهراغ رووبار شین دهبی، گهلای ریشال ریشاله و به تهری دهسووتی، لقهکانی له گهزی پیتوان دهچی.

دارمال: بریتییه له دهفریک که لیوانلیو بی له شتیکی وشک به بی قهلاکردنی. دارمالکردن: لیوانلیوکردنی دهفریک له شتیکی وشک.

داروبار: بریتییه له قهلافت و قهباردی شت: نه ریمان (داروبار) یکی به هیزی هیه.

دارودسه: د. دهسته و دایهرد.

داروغه: که سیکه له لایهن دهوله تهوه پاسهوانی ناسایشی پی سپتردراپی.

داروغه بازار: حهسه سی بازار.

دارهبن: درهختیکی بۆنخوشه قهزوان دهگری و بنیشته تال دهرددا.

دارهت: چونیتی و حالهت: خۆت لهو (دارهت) ه مهده واته خۆت واپیشان مهده، ئهم وتهیه ههر له نه بوون (نفی) دا به کاردینری.

دارهتهرم: د. دارتهرم.

دارهدار: د. دارهداره.

دارهداره: ههستانه سه رپیتی مندالی ساوا له پیش پی گرتیدا.

دارهپا: نهو دارانهیه که رایهلی خانوی پی دهکری.

دارهپدش: داری بناو.

دارهسمه: د. دارکونکه ره.

دارهشکینه: دهرمانیکی سهوزی تیژی سووتینه ره دهکری به هیندی برینی پیسه وه.

دارهکه وه: ه. دارکونکه ره.

دارهگهز: دارگهز.

دارهگهل: درهختیکی گهورهیه که له سهروهوه دوو ناوپهلی قوولی بیی گهلای داربهرووی تیدا هه لچنری بۆ ناژال.

داره مهیت: دارتهرم.

دارهوان: گیانداریکه له هه لگه ران به دار و درهختدا چالاک بی.

دارهوهن: درهختیکی تویی چری گهلا وردی خیره، قوزاخهیه که دهگری ناودهکی پرد له میشووله.

دارههلووک: داریکه له ههلووکی پی دددری.

دارئ: ه. داس.

داربانهوه: د. دارانهوه.

داریلانک: با. گولیکی جوانی کوتستانییه که (نسترانه) ی له سهرو بوتری یا له سهری بلاوینرته وه گوله که ی هه لده وه ری.

دارین: شتیکه له دار دروست کرابی.

دارینه: دارین. نانه شان.

دارینه وه: دارانه وه.

داژنن: کردنه وه و له یه که هه لوه شانندی پارچه ی سهعات و تفهنگ و ده مانچه و شتی تر.

داس: ناسنکی کلک دارینی دهم که وانه یییه دروینه ی پی دهکری.

داسپارن: د. پاسپاردن.

داستان: به سه رهات و سه رگوروشته.

داسخاله: داسیکه هه رگیای پی ده دروی.

داسرهفتن: د. سهروتن.

داسرهوین: د. داسرهفتن.

داسک: دهزوو: فیسار که س بووه به (داسک) و ده رزی.

داسمال: باکو دانی گیا به داس.

داسولکه: داسی پچووک.

داسووک: ز. داسولکه.

داسهکنان: نارامگرتن و دامرکان.

داش: چند پارچه یه که له سهرو تهخته ی دامه و شه ترهنج یاریان پی دهکری. کووره ی ناگر (د).

داش به داش: دانی داشیک به داشیک له یاری دامه دا. بریتییه له وتن یا کردنی شتیک به رامبه ره به شتیکی تر.

داشت: هیشتنه وه ی ناژالی میتینه بۆ سک و زا.

داشتن: داشورین.

داشدیار: بنهوانی مهردووم له مالدا.

داشکاندن: شکاندنی ئاو بۆ سهرو زهویوزار. حیسابکردنی شتیک

له باتی شتیکی تر: لهو پارهییه که له لاته رۆژانه که ی نیمروتی لی (داشکینه).

داشکانن: داشکاندن.

داشکه له رم: قومری.

داشوریان: د. شوربوونه وه ی شتیک به جوریک که ته که ته کی بی.

داشورین: شورینی شتیک به به رزییه که وه سه ره ره وخوار.

داشه هاره: تاچه داشیکه به دهست یه کییک له یاریکه رانی دامه وه ده میتینه وه و، له راسته ده توانی به هه موو لایه کدا بجوولی.

داشی: د. برای گه و ره.

داشیلان: شیلانی هه ویر و قور و هیندی شتی تر به دهست یا به پی.

داغ: داخ.

داغانکردن: به ربادکردنی شت.

داغه نن: داكه نندن.	داغدار: داخدار.
داكه وتن: كه وتنه خوارده ودى شتيك له به رزى. نزمبوونه ودى	دافردقان: داوده شان.
شتيكي به رز: نيرگه كه (داكه وتوود) واته نه ويود. ددست	دافردقيان: د. دافردقان.
هه لگرتن و وازهيتان له كاريك: (داكه وود) واته وازيښه.	دافردقين: دافردقان.
بريتيه له پيربوون و به ناوداچوونى گياندار. قه ناعه تكدن	دافه تان: دافردقان.
به و به شى كه هه ته.	دافه تين: دافردقين.
داكه وتوو: شتيكه كه دكه وتبى.	دافرجيان: د. هه لقرچان.
داكيشان: راکيشانى شتيك له سه رده و بؤ خوارده و.	داقليشان: قليشانى شت له بارى دريژى.
داگا: نهنگ.	داقليشانندن: قليشاندى شت له بارى دريژى.
داگرتن: هيتانه خوارده ودى شتيك له به رزيه وود. داپوشين و	داقنين: دافه تان: ياخوا (داقنيت) واته داوده شيت.
داگيركردنى شتيك بؤ شتيك: هه ور ناسمانى داگرت.	دافه له شان: داقليشان.
پر كردنى هيندى شت له وشكه دان و هيندى شتى تر. بارى	دافه له شانندن: داقليشانندن.
خوت (داگرد). برتية له ليدانى يه كيك به زورى: فيسار	داك: دايك.
كه س فيسار كه سى (داگرت) واته ددستى كرد به ليدانى.	داكاسيان: د. داكاسين.
برتية له قسه كردن به زورى: فيسار كه س فيسار كه سى	داكاسين: هتديبوونه وود و دامرگان.
به قسه (داگرت).	داكتن: ز. شور كرده ودى شتيك.
داگرته وود: په ستانه وود و گيراني بان بؤ نه ودى توند بيته وود و	داكردن: رو كردنى وشكه دان له ددفرتيكه وود بؤ ددفرتيكى تر.
دلويه نه كا. هه لپيچانى سه رى دوو پارچه به دروون كه له	دامه زرانندن و تاقه تكدن گياندار: ميوانه كان يا نازاله كه
پيشه وود له يه ك درابن. پر كرده ودى قهوانى فيشه ك	(داكه). ددستپيكردن باران: باران (دايكد). تتيخستنى
به بارووت و ته رده قه.	يه كيك له ياربدا. دانانى دراو يا گويز له ياربى مووشيندا
داگوشين: گوشين و ددستپينان به شتيكى نه رمدا سه ربه رده و خوار.	به ريز: مووشه كان (داكه).
داگه ران: هاتنه خوارده وود له شوتنيكى به رز.	داكرمان: داكرمانندن.
داگيرسان: هه لگيرسانى ناگر و چرا. برتية له داهيزران و تالنى	داكرمانندن: ورد كردن و هارپنى شتى رده قه به ددان.
هاتنى جهسته: له شم (داگيرساود).	داكشان: هاتنه خوارده ودى شتيك له به رزيه وود به گورجى.
داگيرسانندن: هه لگيرساندى ناگر و چرا.	داكشاوى: نه لفيكي پچكولانه يه له ژير پستيكي عه ربهيدا
داگيرسانن: داگيرسانندن.	ددنووسرى كه (ى)ى به ددهمه وود بى.
داگيرسيان: د. داگيرسان.	داكوتان: بزدنه خوارده ودى سنگ و بزمار به شوتنيكدا به نهيم.
داگيران: گرانوونى گوى. قورسبوونى جهسته له نه خوشيه وود.	داكوتانندن: داكوتان.
داگيرسان.	داكوروشين: داكوروشتن.
داگيرانندن: داگيرسانندن.	داكوروشتن: خواردن و ورد كردنى شتى رده قه به ددان.
داگيرانن: داگيرانندن.	داكوژان: پرانه ودى چينى كورده وى و لفكه و هيندى شتى تر.
داگيركراو: شوتنيكه كه ددوله تيكي ييگانه داگيرى كردبى.	داكوژانندن: پرينه ودى چينى كورده وى و لفكه: لفكه كه (داكوژينه)
شتيكه كه يه كيك داگيرى كردبى.	واته نيتر لتي مه چنه.
داگيركردن: بردان و بردنى شتيك به زور.	داكوژانن: داكوژانندن.
داگيركه ر: كه سيكه كه شتيك لى داگير بكا. ددوله تيكي	داكوژيان: د. داكوژان.
بيگانه يه كه خاكى ددوله تيكي تر داگير بكا.	داكوژى: د. پشتيواندارى. كوشش و ههول و ته قه لا.
داگيريان: د. داگيران.	داكه سين: داسه كنن.
دال: ناوه بؤ پيتيكي له بيست و ههوت پيته و كوردى.	داكه فتن: د. دكه وتن.
دال: مه ليكي كه وورده گوشتخورى به سزمانه. هيشود تربى شاش.	داكه نندن: دامالينى كالا يا هيندى چهك له نه ندام ووك
برتية له گياندارى لاواز.	نه موسيله و گوارده.

دالاش: مهلیکی گوشتخوړه له دال پچووکتړه.
 دالان: جیگایه کی سهرگیراود به ددم قاپی هوشه وه.
 دالاندار: ل. خانچی.
 دالان دووردپ: ژنی قوچی لوقنی لواز.
 دالبون: بریتیه له لوازبونو گیاندار.
 دالد: په نا و پشتیوان: فیسار کهس (دالدهیه کی) باشه.
 دالدندان: پشتیوانیکردن و په نادان.
 دالدیهیتان: په نابردنی یه کیک بویه کیک.
 دالسن: لسته و دی شت.
 دالک: ل. دایک.
 دالکان: د. نووسان و لکانی شتیک به سهر شتیکي تردا.
 دالکاندن: نووساندن و لکاندنی شتیک به سهر شتیکي تردا.
 دالکانن: دالکاندن.
 دالکه دزان: د. دهسته ک دز.
 دالکیان: د. دالکان.
 دالوچکه: شتیکه له شونیتیکي به رزده داهیلراییته خوارده.
 دالوزکه: د. دالوچکه.
 دالوت: د. دالیت.
 دالووچانن: د. داپوچکه کردن.
 دالووچکه: د. دالوچکه.
 دالووچه: د. دالوچکه.
 دالووچیان: د. شوربونو دی شتیک له به رزییه کهود.
 دالووزان: د. دالوچکه.
 دالووزکه: د. دالوچکه.
 دالووسکه: د. دالووزکه.
 داله پوچکه: داپوچکه.
 داله قاندن: ز. هه لواسینی شتیک به شتیکدا.
 داله کهرخوړ: مهلیکی گوشتخوړد و له هه موو جوړه دالیک
 گه ورده ترد.
 داله کهرخوړد: داله کهرخوړ.
 دالیه: ل. سی پتوانه یا سی ژماردیه له شتیک.
 دالیت: میتیکه که چووبی به قه درهختیکدا.
 دام: داو.
 داماگ: د. داماو.
 داماگی: د. دامای.
 دامالان: لیبوونه دی شتیک له شتیک: په ته که له ملی
 دابهسته که (دامالود). بریتیه له لوازبونو یه کیک:
 فیسار کهس په نچه تایه ک (دامالود).
 دامالیگ: د. دامالو.
 دامالیان: د. دامالان.

دامالین: داکه ندنی شتیک له شتیک. لایردن و مالینی شتیک
 له شتیک به ددست: مه نجه له ماستاوییه که (داماله).
 دامان: دهسته و سانبوونی مهردووم و په ککه و تنی له سهر شتیک.
 داماو: که سیکه که له سهر شتیک په کی که و تبن.
 دامای: دهسته و سانی.
 دامردن: نه مانی گری ناگر.
 دامردنه و: دامردن.
 دامرکان: له بزووتن و جووله که و تنی شتیک.
 دامرکاندن: له بزووتن و جووله خستنی شتیک.
 دامرکانن: دامرکاندن.
 دامرکیان: د. دامرکان.
 دامله چه قان: نیوونی به رکهل.
 داموچانن: د. تیزکردن و هانه هانه دان.
 داموچیاگ: د. که سیکه که تیز کرابی و هانه هانه درابی.
 داموسک: مووی کلکی ولاخی یه کسم.
 دامووچانن: د. داموچانن.
 دامووچیاگ: د. داموچیاگ.
 دامووس: داموسک.
 دامووسک: داموسک.
 دامه: جوړه یارییه که به دوو کهس ده کړی له سهر ته خته یه کی
 شهست و چوار خانه بی و، هه ریه کی به شانزه داش.
 دامه رزان: د. دامه رزان.
 دامه رزاندن: د. دامه رزاندن.
 دامه رزانن: د. دامه رزاندن.
 دامه رزیان: د. دامه رزان.
 دامه رزان: جیگیربونو شتیک له شونیتیک.
 دامه رزاندن: جیگیرکردنی شتیک له شونیتیک.
 دامه رزانن: دامه رزاندن.
 دامه زراو: شتیکه که له شونیتیک جیگیربونو.
 دامه لاغاسی: که سیکه که پروت کرابی هیچی پی نه هیلرایی.
 (دامه لاغاسیکردن) پروتکردنی مهردووم و هیچ پی
 نه هیشتنی.
 دامهن: دامین.
 دامین: لای خوارووی هه موو شتیک. چمکی کهوا.
 دامینگرتن: بریتیه له هانا بردن بویه کیک.
 دامینگیر: بریتیه له که سیک که هانات بویه بینن.
 دامینگیری: دامین گرتن و هانا بردن.
 دان: دووریز نیتسانی دانه دانه یه که له سهر پوکی گیاندار ددرووی
 و خوارده مه نی پی ورد دهکا. به خشین شتیک به یه کیک.
 دانه ویله یه که بدری به بالندد. بهری چیشتی شل: نه چیشته

(دان) ی که مه. بریتیه له که میتک له هه موو شتیک:
 (دان) یک گوشتم بهرئ، واته که میتک. پیتیکه به هه
 ناویکه وه نرا دهیکا به (اسمی مکان): ناگر (دان)، خوئ
 (دان)، گول (دان). پیتیکه دهنرئ به هیندئ ناووه دهیکا
 به (مصدر): فرئ (دان)، ناو (دان)، نازار (دان).
 دانا: مهردوومی تیگه یشتووی وربا.
 دانار دانار: شتیکه که دانه دانه وهستایی و نه چووبی به سهر
 یه کدا: نهم قووبولیه (دانار دانار).
 دان نالبوونه وه: سربوونی ددان به هوئ خواردنی شتی ترشه وه.
 دانا مه: د. مووی رهش و سپی.
 دانان: جیگیرکردنی شتیک له شوئیک.
 داناو: د. ناودانی گهنم له کاتی دان گرتیدا.
 دان به خوداگرتن: بریتیه له نارام و خوگیری له بهر باریکدا.
 دانپیانان: بریتیه له راستی وتنی شتیک.
 دان جیرکردنه وه: دان ریچکردنه وه.
 دان چوونه کليلة: دهم چوونه کليلة.
 داندوک: دینه.
 دان ریچکردنه وه: لچ هه لقورتاندن و دهرخستنی ددان.
 دانساز: که سیکه که ددان دروست بکا.
 دانسازی: خه ربکبوون به پیشه ی ددان دروستکردنه وه بۆ نهم و
 نهو.
 دان سپیوونه وه: بریتیه له سام لاچوون و ترس شکانی یه کتیک
 له یه کتیک: دانی خۆت (سپی مه که ره وه) له مندا له کانت.
 دانسقه: شتی تایبه تی و نایاب.
 دانشتن: د. دانیشتن.
 دانکردن: د. دانگرتن: گهنه که دانی کردوه: واته دانی گرتوه.
 دانکه: دهر دیکه تووشی هیندئ بالنده ده بی.
 دانگ: به شتیک له شهش بهشی زهویوزار: سنی (دانگی) نهو
 دتیه هی منه. شهش یه کی قرانیک. نه دازه و پله: فیسار
 کهس سی سال له مه و پیش چۆن بووه ئیستاش هه ره لهو
 (دانگه) دا ماه.
 دانگا: ده میتک: مه ره کان (دانگا) یه که له وهرین واته که میتک.
 دانگه: لای خوارووی شت.
 دانگیر: دانه و ئله یه که که نیوه کول بووبی. چیکه نه (د).
 دان لی تیژکردن: بریتیه له چاو پرینه شتیک و به ته مابوونی.
 دانوشتان: نوشتانه وه و ره قبوونی شت.
 دانوشتاندن: دوو قه دکردن و ده قکردنی هیندئ شت.
 دانوشتانن: دانوشتاندن.
 دانوشتاو: شتی نوشتینراوه ی ده قکراو.
 دانۆکه: دانکه. دانه چۆله که.

دانوو: دانکه. ساوهر (ز). په لکه.
 دانوکه: دانۆکه.
 دانووله: گهنی کولاو. چیشتی گهنم و نوک. جوړه گیایه که ناژال
 دهیخوا (د).
 دانه: دهنکیتک له شتیک. لای ژوو رووی مه رده. ددانه: دانه ی
 مشاره که مه شکینه (د). شتیکه و دک شانه به لام گه ورده تر و
 درتتره هه و دای رایه لی ته نراوی پيدا هاتوچۆ دهکا له کاتی
 جۆلاییدا.
 دانه چۆله که: گیایه کی به هارییه به رتیک دهگری و دک که لووی نوک
 پرده له تووی ورد.
 دانه خۆره: دانه یه که دهگری به فاقه و ته له وه بۆ گرتنی په له ور.
 دانه دوو: ه. دینه.
 دانه دهم: خستنی شتیک بۆ سهر شتیک و پیدادروونی: په رده که
 کورته قولانجیک (بده دهم).
 دانه ره: که سیکه شتیک له شوئیک دابنی. که سیکه بناغه ی
 شتیک دابنی که له وه پیش نه بووبی. که سیکه کتیک
 دابنی.
 دانه روکه: چیشتی که له گهنم و نوک دروست دهگری و
 دبه شرته وه به سهر دراوسیدا له کاتیکدا که مندالی ساوای
 نهو ماله تازه ددانی روایی.
 دانه ریز: فرتدانی ئاش دانه و ئله بۆ ناو ئارده که.
 دانه قه تی: گیایه کی به هارییه به رتیک خه دهگری و دک دانه
 چۆله که پرده له دانه ی ورد.
 دانه کولانه: دانووله.
 دانه واندن: نزمکردنه وه ی شت له زهوی.
 دانه وانن: دانه واندن.
 دانه وه: دانی شتیک به یه کتیک دوو باره. هه لکه ندن: زهوییه که
 (بده ره وه).
 دانه و ئله: هه موو جوړه وشکه دانیک.
 دانه وین: چه مینه وه و خو نزمکردنه وه ی گیاندار.
 دانه وینه وه: دانه وین.
 دانه یتر: با. گهنه کوتاو.
 دانه یترک: با. دانه یتر.
 دانه یه که: چنگدانه یه که و پرپوون و چرپوونی هیندئ شت:
 هه ریزه که (داویه ته یه که).
 دانیان: د. دانان.
 دانیشتن: قنگدانه وه له سهر زهوی یا له سهر شتیک تر.
 دانیشتوو: که سیکه قنگی دایته وه. که سیکه ماوه ی
 مووچه خویری میری ته و او کرد بی.
 دانی: دابه سته.

دانین: ز. دانان.	داوہشیان: د. داوہشین.
داو: جوړه تہ لہ یه که بۆ گرتنی هیندی گیاندار دهنرته وه. تاوټیک	داوہشین: داوہشان.
له ددزوو. داوټین (ز).	داوہکوټسته: بالتدیه کی کتوبیه له که و پچووکتره به ههنگاو
داوا: ویستن و خواستن به زمان.	دهړوا، دوو تهل موو به پشت ملیه وهیه له حهلی رویندا
داواچی: که سټیکه که دهعوا له سهر یه کټیک بکا.	مووهکان قنج دهنه وه.
داواخواز: که سټیکه داوای ئافردتټیک بکا بۆ ماره کردنی. که سټیکه	داوټین: دامټین.
داوای شتټیک بکا.	داهاتگ: داهاتوو.
داواخوازی: داواکردنی ئافره تټیک بۆ ماره کردنی. داواکردنی	داهاتن: رامبوونی گیاندار. دووله تبوونی دار به مشار. سوور
شتټیک.	بوونی چاو و هاتنه گلی. دانه دانه و ړټیک وهستانی مووی
داواکار: داواخواز.	سهر و ړیش به هوئی داهینانی به شانه. تازه په یدابوون و باو
داواکردن: ویستنی شتټیک له یه کټیک.	سهندنی شتټیک: ئهم گورانییه تازه (داهاتوو). پرووتبوونی
داواکهر: داواخواز.	درهخت به هوئی داپاچینی لقه کانیه وه.
داوباز: د. راوچی. بریتیه له فیلټباز.	داهاتوو: گیانداري رامبوو. داریکه به مشار دوولت کرابی.
داوبازی: د. راوچیتی. فیلټبازی.	چاوټیکه هاتبټته گل. مووی شانه کراو. شتټیکه تازه باوی
داوداخستن: داوانانه وه.	سهندبی. درهختی هه لپاچراو.
داوکهفتن: د. کهوتنه ناو داوه وه.	داهانین: داهینان.
داوگه: د. جیگایه که داوی لی دهنرته وه. جیتی به هه له چوون.	داهاوردن: داهیتان.
داولیددر: د. راوچی. که له کباز.	داهوړ: د. شتی دهلبی شهپ و شوړ.
داوانانه وه: ناننه وهی داو بۆ نیچیر. که لهک و فیل دروستکردن بۆ	داهوټل: شتټیکه وهک زهلام له دار و پهړو دروست ده کرټ له ناو
مهردووم.	کشتوکالدا دادهچه قینری بۆ لی سله مینه وهی بالتدیه و
داووددرمان: به هاراتی چټشت..	جاننه ودر.
داوودتیرونکل: ز. په پروسلیتانه.	داهیتزان: لهش قورسبوون و تټیکچوونی به هوئی نه خوشییه وه.
داوورپداوور: د. دابر دابر.	شلبوونه وه و ئاودانه وهی هه ویر له بهر زور مانه وهی. هه ویره که
داوورپن: دابرین. قسه برینه وه.	داهیتزراوه: نانی لی نایهت.
داوول: داهوټل.	داهیتزیان: داهیتزان.
داوولین: ولینی شت به زوړی به سهریه کدا.	داهیتشتن: شوړکردنه وهی شت.
داودت: با. شایی و هه لپه رکتی.	داهیتان: رامکردنی گیاندار. له تکردنی دار به مشار. شانه کردنی
داودر: خوا.	موو. کردنی شتټیک به باو. داپاچینی دار و درهخت.
داودراندن: ودراندنی شت به زوړی.	دایان: د. دایه ن.
داودرانن: داودراندن.	دایانی: د. دایه نی.
داودرټیس: ئاودرټیس.	دایک: میتینه یه که مندالی بی.
داودزاندن: دابه زاندن.	دایکه: چوله که ی می. دایک.
داودزین: دابه زین.	دایکه لی: وته یه که له رووی خوشه ویستیه وه به دایک ددوتری.
داودستن: دابه ستن.	دایکه مارانه: دهعبایه که له رهنگدا وهک مارمیلکه و له شتیه و
داودشان: هه لا هه لا و پارچه پارچه بوونی شت.	که وره یدیدا وهک قومقوموکه وایه.
داودشانندن: ددست هه له هینانه وه بۆ لیدانی شتټیک: ددست	دایکټن: جوړیکه له یاری شه قټن.
(دامه ودشینه). تیوده شانندی بهرگ و کالا له سهر ئاگر. هه لا	داینه: د. داوټین. بناری شاخ.
هه لاکردنی شتټیک.	دایه: دایک. دایه ن.
داودشاو: شتی هه لا هه لا بوو.	دایه خ: که لک: به (دایه خ) م دهرنایهت.
داودشیان: داودشاو.	دایه ق: دایه خ.

دایه لکه: به تیکه سهریکی به (که وچکه) ی ناشه وده دبه سترئ و ناودراستیچی دبه سترئ به (مه چه که) وده و سهرده کی تری به ردیکی پیوه دبه سترئ بو که م و زورکردنی دان.	درکین: د. درکاوی.
دایه ن: ژنیکه به شیرده که مه مک بدا به مندالی شیرده خوره.	درکینه: د. درکین.
دایی: ز. دؤوکه.	درکه: د. دهره.
داین: ز. دایه ن.	درن: چلک: فیسار شت بو (درن) ی لی دی.
دبدب: د. وتهیه که په له ور و مهر و بزنی پی بانگ ده کری.	درنال: گرنال. (درنال درنال): شتی گرنال گرنال. ددروویه که له ناو که دوو ددريا به یه ک بگه یه نئ.
دبیدبئ: د. دبذب.	درنده: گیانداري گوشتخوری چوارپیتی به زیان.
ددان: دانی گیاندار.	درننه: درنده.
ددانه: ددانه ی چهرخ و مشار.	دروو: درک.
ددو: ز. دوو.	دردی: ه. تووترک.
دراخه: ز. مه لو.	درپاگ: دراو.
دراث: ز. شوشنی کالای خیزان. قلیشی دیوار. دراو.	درپان: دران.
دران: ز. ددان.	درپله: گیایه کی به هارییه و دک چاوبازده. به لام نه م بنجی پچوو کتره. درکه.
دراو: پارده ددوله تی. جوړه تامیکه خوښه که له سه بیل و گوژه و گلینه ی تازه وده دی: گوژده که (درا) ی خوښه.	دری: درک.
دراوسی: که سیکه که مالی له مالتوهه نزیک بی.	درین: له تکردنی ته نراو و هیندی شتی تر.
دراوسی و دزن: که سیکه که نازاری دراوسی بدا.	درز: قلیشی باریکی شت.
درپشه: دردهوش.	درزبردن: قلیش تیوونی شت.
دردوونگ: که سیکه له یه کینک دلگیربو بی.	درزدان: درزبردن.
دردوونگی: دلگیری له یه کینک.	درزین: ز. درزبردن.
در: شتی زور زیر. گیانداري هار و هاج.	درژ: د. شتی خاو که کرژ نه بی. مهردوومی تووړه و ترو.
دران: له تبوون و کون تیوونی شت. بریتیه له بلاووبونه وده ی باسیکی شاروده: فیسار باس (درا) واته هه مووکه س پیی زانی. بریتیه له قه له و بوونی گیاندار: مه رده که نه و دنده قه له و بووه (دراوده). بریتیه له مردنی بی دینی بی باو در:	درشت: شتی که که ورد نه بی. بریتیه له مهردوومی قه به ی تی نه گه یشتوو.
هامان (درا).	درشتی: قه به یی و تی نه گه یشتوویی.
دراندن: پارچه کردنی شت.	درکاندن: ددرپینی شتی که پیویست نه بی به وتن. ددرپین.
دراو: شتی که پارچه بوو بی.	درگا: د. ددرگا.
دراوی: ناستی دران له شت.	درگابوون: د. کونبوونی برین.
دردان: ته که کردن و جی کردنه وده.	درگاژدانه: د. کووونه وده و قسه کردن به بونه ی کردنه وده (افتاحیه) شتی که وده.
درک: شتیکی تیژه وده ددرزی له هیندی درخت و سه وزایی په یدا ده بی.	درگا کردن: د. ددرگابوون.
درکاوی: شتی که درکی زوری پیوه بی.	درگانه: د. ددرگانه.
درکه: ددردی که وده گرمه ژنه مندال ده ری ددها و سه ری زیپکه کانی وده درک تیژ ده بی.	درکه: وشکاییه که که هر چوار لای ناو بی (جزیره).
درکه ناسنینه: که له وئ.	درم: جوړه ددردیکی سووکی تیگراییه وده هه لامه ت: (درم) داکه و تووه.
درکه زی: جوړه درکیکی قایی بالا به رزی هه میسه سه وزده ده کری به په رزین.	درم داکه وتن: بلاووبونه وده درم له شوتیتکدا.
درکی مه موزین: بریتیه له یه کینک که به شتی که وده نالا ئیتر لیتی نه بیته وده.	درنج: دیو.
	درنگانه وده: ددنگی درنگه ی شت له گویدا.
	درنگه: جوړه ددنگیکه وده ددنگی مس. (درنگه درنگ)
	درنگه ی یه که له دوا ی یه که.
	درنه: ز. کرمی ناو سکی مهر.

درۆ: قسه‌ی هه‌لبه‌ستراوی بێ بناغه.

درۆخه‌درۆخ: چووزانه‌وه‌ی سه‌ر سنگ و ده‌روون له‌به‌ر سه‌رمابوون.

درۆزن: كه‌سيكه‌ زۆر درۆ بكا.

درۆزانه: شتيكه‌ كه‌ راسته‌قينه‌ نه‌بێ: نه‌م سه‌عاته‌ (درۆزانه‌يه) واته‌ سه‌عاتی راسته‌قينه‌ نيه‌.

درۆزنه: درۆزانه. ناوی ديه‌كه‌ له‌ نزیکي سليمانی.

دروس: د. دروست.

دروسبوون: د. دروستبوون.

دروست: شتيكه‌ كه‌ ريكی ده‌ستووری ئاسمانی يا زه‌مینی بێ:

نوێژه‌كه‌ت يا هه‌لگرتنی ده‌مانچه‌كه‌ت (دروست) نيه‌. شتی

به‌جێ: نه‌مه‌ کاریکی (دروست)ه‌، واته‌ به‌جيه‌.

دروستایی: سه‌ر و بن به‌ستن و گه‌لله‌کردنی فرمانیک: بۆ نان

خواردنی نیوه‌رۆ (دروستایی) کراوه‌.

دروستبوون: پێکهاتنی کاریک. بریتیه‌ له‌ کوپونه‌وه‌ی پیاو

له‌گه‌ڵ ژنی خۆیدا.

دروستکردن: ریک‌خستنی شتيك له‌ چهند جوژه‌ كه‌ ره‌سته‌يه‌ك:

خانوو يا كورسيه‌كه‌ی (دروست کرد).

دروستی: ساغی و بێ گه‌زه‌ندی: به‌ (دروستی) سه‌ری تۆ.

دروستکردن: د. دروستکردن.

دروسی: د. دروستی.

دروشم: نيشانه‌يه‌کی تايه‌تیه‌ كه‌ هه‌موو ده‌وله‌تيك هه‌يه‌تی.

درۆشم: شتیه: به‌ (درۆشم) ده‌یناسمه‌وه‌. وینه‌.

درۆف: ز. روخسار.

درۆکردن: وتنی شت به‌درۆ.

دروو: د. درۆ.

درووتن: ز. دروون. دروینه‌.

درووخه: د. چووزانه‌وه‌ و کاوه‌کاوی قورگ و ده‌روون.

درووخیان: د. چووزانه‌وه‌.

درووزن: د. درۆزن.

درووشم: درۆشم.

درووشن: د. شتيكه‌ كه‌ بده‌ره‌وشيته‌وه‌.

درووشه: د. ورشه‌.

درووشی: ز. ئيسقانی خوار نه‌ژنۆ تا قوله‌پتی.

درووشیان: د. دره‌وشانه‌وه‌.

درووشین: د. درووشیان.

دروومان: دروونی شت به‌ته‌قه‌ڵ.

دروون: ته‌قه‌ڵ هه‌ڵدان له‌ شت به‌ده‌رزی و ده‌زوو يا به‌شوژن و

به‌ن. برینی گیا به‌داس.

دروونه‌وه: دروینه. دووباره‌ دروونی شتی هه‌لپچراو يا دراو.

دروینه: دروونه‌وه‌ی ده‌غلودان به‌داس.

دروین: دروون.

دره‌خت: دارتيکی به‌رزی سه‌وزه‌ كه‌ به‌پتوه‌ بێ.

دره‌خشان: شتيكه‌ كه‌ زۆر پرشنگ و پرووناکی بداته‌وه‌.

دره‌خشانه‌وه: بریسكه‌دانه‌وه‌ و پرشنگدانی شتی دره‌خشان.

دره‌خشینه‌وه: دره‌خشانه‌وه‌.

دره‌م: دره‌م. چل و هه‌شت حه‌به‌ له‌ زیو.

دره‌نگ: دوايی کاتی شت: رۆژ (دره‌نگه‌) واته‌ هاكا براهه‌وه‌.

دره‌نگان: کاتی دره‌نگ: به‌م (دره‌نگان)ه‌ بۆچی ده‌رۆیت?

دره‌نگی: دره‌نگان.

دره‌و: دروینه‌. درۆ.

دره‌وان: د. دروینه‌که‌ر.

دره‌وش: ده‌رزیبه‌کی نه‌ستووری گه‌وره‌یه‌ چه‌رمی پتی کون ده‌کرێ بۆ

دروونی.

دره‌وشانه‌وه: دره‌خشانه‌وه‌.

دره‌وشه: دره‌وش.

دره‌وشینه‌وه: دره‌وشانه‌وه‌.

دره‌وکه‌ر: سه‌پان.

دریخ: د. دریخ.

دریژ: شتيكه‌ كه‌ كورت نه‌بێ.

دریژا: د. دریژی.

دریژی: باری دریژی له‌ شت.

دریژیوون: بریتیه‌ له‌ پالکه‌وتن و راکشان.

دریژیوونه‌وه: دواکه‌وتنی کاریک و قه‌تیسبوونی: نیشه‌که‌م چاک

(دریژیووه‌وه‌).

دریژدادپ: بریتیه‌ له‌ مه‌ردوومی سازنده‌.

دریژدادپی: سازنده‌یی و چه‌نه‌بازی.

دریژ داهۆل: مه‌ردوومی دریژی له‌ر و لاواز.

دریژکردن: بریتیه‌ له‌ به‌زه‌وی دادانی یه‌کتيك.

دریژکردنه‌وه: دریژه‌دان به‌قه‌سه‌یه‌ک يا کرده‌وه‌یه‌ک.

دریژکۆله: شتيكه‌ كه‌ ميک دریژی.

دریژه‌پیدان: دریژکردنه‌وه‌.

دریژه‌وکردن: د. دریژکردنه‌وه‌.

دریژی: باری دریژی شت.

دریسمه: گریژه‌نه‌.

دریشک: ز. دره‌وش.

دریغ: حه‌یف: (دریغ) بۆ نه‌خوێنده‌واری کورد. کوتاهی و قسوور.

دریغا: دریغ.

دریغکردن: کوتایيکردن له‌ کاریکدا.

دریغی: دریغکردن.

دری: ز. تووترک.

دز: که سټیکه به پنهانی شتی هم و نهو بیا.

دزدسهک: د. دهستهک دز.

دزراو: شتی که دز بردیتی.

دزکوشکه: شوتیکه که دز خوی تیدا حشار بدا.

دزگا: د. دزکوشکه.

دزگین: ز. دهستهجله و.

دزنه بهر: شتی که بی نرخه که دز نه بیا.

دزه: پنهانی: به (دزه) کاری خوی دهکا.

دزه خورجینی: کردنی شتی که به دزیه و د و پنهان کردنی له م و له و.

دزه خه نه: د. زه رده خه نه.

دزه کردن: خودزینه و.

دزیاگ: د. شتی دزراو.

دزیتو: شتی ناشیرین.

دزی: دزیکردن: فیسار که س پیشه ی هه ر (دزی) یه.

دزیکردن: دزینی شتی مهردووم.

دزین: بردنی شت به پنهانی.

دزینه و: دزین و که مکردنه و دی شت به رده به رده: لفکه که له ناستی

دده که ی هه ر ددوردی دوو که لووی لی (بدزده وده).

دژ: گیانداري و دپس له شت: نه و لاخه (دژ) ناوه. رووگرژ.

چه پهل (د).

دژایه تی: بوونی دوو شت به جوریک که هه رگیز کونه بنه و (تضاد).

دژبوون: د. کرژبوون. رق هه ستان. پیسبوون.

دژمان: جوتین.

دژمن: دژمن.

دژمنایه تی: دژمنایه تی.

دژمنی: دژمنی.

دژمین: د. دژمان.

دژمین: ز. دژمان.

دژوار: شتی سهخت و گران. توونی که سکوون.

دژواری: سهختی و گرانی.

دژوون: ز. چلکن.

دژوین: جوتین. چلکن.

دژوینی: چلکنی.

دژهونی: کوکردنه و دی دوو وشه که دژایه تی بی له ناوه ندیاندا له رسته یه کدا (طباقي).

دژی: جوړه نه خوشیبه که به ناژال دهکا.

دش: خوشکی میتد. دژ (د).

دشکردن: خوکی شانه و له کاریک و ددست لی هه لگرتنی: (دشکه م).

دشمن: د. دژمن.

دشمنی: د. دژمنی.

دفن: با. لووت.

دقمری: ز. مهردوومی بی دهم و پل.

دقنزه م: ز. مهردوومی زبان شیرین.

دقیل: ز. کونیکه چه رمی سه ربه نجه ی نه علی تی هه لده کیشری.

دک: ز. سهکو.

دکین: ز. چلکنی کالآ به جوریک که بواردیتی.

دگدگه: مزراحی که له خولانه وده دا نه یه ته سه ر ددست.

دگمه: ز. دوگمه.

دگهل: ز. له گهل.

دل: با. دل.

دل: پارچه گوشتیکی سووره له ژیر گوی مه مکی چه پی گیاندار و

ناوندی هه ر دووسیدا و، جه مسه ری هه موو شاده ماریکه و

خوتین له وده وده هاتوچو دهکا.

دلارا: شوتیکه دلی تیدا بکریته وده.

دلآزار: مهردوومی دل شکست.

دلآزاری: دلشکان.

دل ئاو خوارده وده: بریتیه له باوړکردن به شتی که به دل.

دل ئاودان: بریتیه له گه یاندنی خوشی یا ناخوشیبه کی زور

به دلی یه کی که: فیسار که س به و مژدیه (دلی ئاودام) یا به و

توانچه (دلی ئاودا).

دل ئاوړ شینکردن: بریتیه له دل خوشکردنی یه کی که به مژده پیدانی.

دل ئاوه دان: بریتیه له مهردوومی وریای زورزان.

دلبردن: بریتیه له تیکچوونی دل به خواردنی شتی که:

هه نگوینه که (دلی بردم) ئارده زووکردنی خواردنی شتی که و

توانینی: (دلهم هیچ نابا).

دل به جیه تان: به جی هینانی ئارده زووی دلی یه کی که.

دل بهر: خوشه ویستی که دلت راکیشی بو خوی.

دل به سته: که سټیکه ئاره زووی شتی که بکا و دلی پیوه ی بی.

دل به ند: دل به سته.

دل به یه کاهاتن: دل تیکه لاتن.

دل بی: ز. جوړه هه نجیریکه.

دلپاک: بریتیه له که سټیک که دلی خاوین بی دهرباری

مهردووم.

دلپاکی: بریتیه له پاکیی دل و بی خهوشی دهرباری مهردووم.

دلپر: که سټیکه له بهر خه فته تیک دلی ته نگ بووی و نزیک بی

به گریان. که سټیکه نه وده ندی خواردنی سه ر دلی که و تبی.

که سټیکه که قینی له یه کی که بی پر به دل. (دلپر بوون):

بریتییه له دل ته نگبون به جوریک که نزیک بی به گریان.
زور خواردن به جوریک که سهر دل بکهوی. رقههستان له
یه کیک پر به دل.

دلپری: بریتییه له دلته نگی. قورسبوننی دل به هوی زور
خواردنه وه.

دل پیاچوون: بریتییه له هه زکردن له شتیک.

دل پیاکاهاتن: دل پیکاهاتن.

دل پی سووتان: بریتییه له به زدی هاتنه وه به گیانداریکدا.

دل پیکاهاتن: دل تیک هه لاتن.

دل پیووبوون: هه زکردنی دل له شتیک.

دلپیس: بریتییه له که سیک که دلی باش نه بی له گه ل مهردووم.

دلپیسکردن: بریتییه له گومان په یاکردن دهرباردی یه کیک
به خراپی.

دلپسی: بریتییه له ناپاکی و خراپی دل له گه ل مهردوومدا.

دلتهر: بریتییه له که سیک که هه ز له کالا و شتی جوان بکا.

دلتهری: بریتییه له هه زکردن له بهرگ و کالای جوان.

دلتهنگ: خهفه تبار.

دلتهنگی: خهفه تباری.

دل تیچوون: هه زکردن له شتیک.

دل تیکچوون: دل تیکهه لاتن.

دل تیکهه لاتن: دل به یه کداهاتن به جوریک که نزیک بی له
رشانه وه.

دلچوون: بیخوودبوونی دل و سستبوونی.

دلچوونه سهر: بریتییه له هه زکردن له شتیک.

دلچه سپ: شتیکه که به چیتته دلته وه و جیگیری تیتیدا.

دل خاوبوونه وه: سستبوونی دل و تیکچوونی.

دلخوا: د. دلچه سپ. دلخواز.

دلخواز: شتیکه که دلت ئاره زووی بکا. دلدار.

دلخوازی: دلدار.

دلخۆر: د. دلتهنگ.

دلخورد: د. که سیکه له یه کیک دلگیر بووبی.

دلخوردی: دلگیری.

دلخوری: د. دلتهنگی.

دلخوش: که سیکه خوشیی له دلیدا بی. (دلخوشبوون)

په یابوونی خوشی له دلدا. (دلخوشکردن) خوشی گه یاندن
به دلیک.

دلخوشکهرد: شتیکه بی به مایه ی خوشیی دل.

دلخوشی: که یف و خوشیی دل.

دلخوشیدانه وه: به سهر یه کیکداهاتن و خهفه ت رده واندنه وه له

دلی. لاواندن و رامکردنی یه کیک که کاریکت پیتی بی:

جوتیاره که تواروه (دلخوشیی بدهرده وه).

دلداخوریان: دلراچه نین.

دلداخوریان: د. دلداخوریان.

دلدار: دلبر.

دلدارانه: هونراوه و پهخشانی دلدار.

دلدار: عاشقینی و دلخوازی.

دلداکهفتن: د. دلداخوریان.

دلداگ: د. که سیکه دلی دوا ی شتیک که وتبی و شیت و شهیدا
بووبی بو.

دلدزی: با. نهینی ناودل.

دلراگیرکردن: پاریزگاریکردنی دلی یه کیک له زویربوون.

دلرفین: دلرفین.

دلروون: بریتییه له دلخوش.

دلروین: بریتییه له بیخوودبوون.

دلریش: دلریش.

دلریشی: دلریشی.

دلریش: بریتییه له مهردوومی بی باکی نا میهره بان.

دلریشی: بریتییه له بی باکی و نامیهره بانیی دل.

دلره نجان: زویربوون.

دلره نجانندن: زویرکردنی دلی یه کیک.

دلسارد: بریتییه له که سیک له کاریکدا دوو دل بی و گهرموگور

نه بی. (دل ساردبوونه وه) دوو دلبوون له کاریکدا. (دل

ساردکردنه وه) دوو دلکردنی یه کیک له کاریکدا.

دلساردی: بریتییه له دوو دلی و سارد و سړی له کاریکدا.

دلسۆز: که سیکه که میهره بان و دهریاستت بی.

دلسۆزی: میهره بان و به تهنگه وه بوون.

دلسووتان: بریتییه له به زدی هاتنه وه به یه کیکدا.

دلسووتاو: مهردوومی خاودن به زدی.

دلسووتیاگ: د. دلسووتاو.

دلسووتیان: د. دلسووتان.

دلسهخت: دلریش.

دلسهندن: بریتییه له هوگرکردنی یه کیک و دل لی سهندنی.

دلشاد: که سیکه که به ئاره زوویه ک گه ییبی و سهر و دلی خوشین

پیتی.

دلشادی: سهر و دلخوشی.

دلشکان: ره نجان دلی.

دلشکانندن: دلره نجانندن.

دلشکست: که سیکه که دلی له شتیک ره نجابی.

دلشکسته: دلشکست.

دلشکستی: بریتییه له دل ره نجان.

دلشکیان: د. دلشکان.

دلفراوان: بریتیه له مەردوومی هیمنی لەسەر خۆ.	دله خورپي: دله گورپي.
دلفراواني: بریتیه له هیمنی و لەسەر خۆیی مەردووم.	دله خورت: هیزی دل.
دلفرین: شت یا شونیتیکی خۆشه که دلی مەردووم رابکیتی.	دله راوکتی: دوودلی له کارێکدا.
دلۆ: جۆره درکێکه له (ول) دهچێ بەرێکی سووری پهوانی ههیه.	دله ردهپی: د. دله خورپي.
دلکرانهوه: گوشادی دل بههۆی هەر شتیکهوه بی.	دلّهشتن: ز. دلشکاندن.
دلکرمن: کهسیکه که له شتیک بهدگومان بووبی.	دله کزه: دله کزی.
دلکرمۆل: دلکرمن.	دله کزی: جۆره دل تیکچوونیکه هیندی جار له خواردنی هیندی
دلکرمی: دلکرمۆل.	شتهوه پهیدا دهبی.
دلکریانوه: د. دلکرانهوه.	دله کوتی: لیدانی دل یهک لهسه ریهک بههۆی خورپه یا
دلکورکان: نارهزووکردنی شتیک و دل لیدان بۆ.	ماندوو بوونهوه.
دلکورکیان: دلکورکان.	دله کهله شیر: جۆره تریهکی سپی دهنک درێژی بنک نهستووری
دلگران: بریتیه له مەردوومی زویر له شتیک.	سه رباریکه یهک دهنک ناوکی پچووکي تیدایه.
دلگرانی: زوبری.	دله گورپي: دله کوتي.
دلگوشا: دلگوشاد.	دله له رزه: دله گورپي.
دلگوشاد: شونیتیکه که دل تیدا بکریتهوه.	دله له رزی: دله له رزه.
دلگوشادی: کرانهوهی دل به شوتن یا به شتی دلگوشاد.	دل هه لشیوان: دل تیکهه لاتن.
دلگهرم: بریتیه له کهسیک که له کارێکدا سه رگهرم بی.	دل هه لشیوانهوه: دل هه لشیوان.
دلگهرمی: بریتیه له سه رگهرمی له کارێکدا.	دل هه لشیویان: د. دل هه لشیوان.
دلگیر: دلگوشاد. کهسیکه که له یه کتیک زویر بووبی.	دل هه لکه فتن: د. دل هه لکه وتن.
دلگیران: دلتهنگ بوون.	دل هه لکه نران: دل هه لکه وتن.
دلگیری: دلتهنگی.	دل هه لکه نیان: د. دل هه لکه نران.
دل له دلدان: بریتیه له دوودلی و گومان له کارێکدا: (دل له	دل هه لکه وتن: له پیش چاوکه وتنی شت.
دل مه ده) واته بێگومان به و دوودل مه به.	دل هینانه جی: دلنه واییکردنی یه کتیک.
دل لێچوون: هه زکردن له شتیک.	دلی: ه. پیتی تیدابوون (ظرفیت) وهک وتهی (ناو): (دلی)
دل لی سهندن: راکیشانی دلی یه کتیک به گوشتار و کرداری جوان.	دهر، واته ناوچه م.
دلماين: ز. دلشکان.	دلیر: پاله وان.
دلمرگ: دلمردوو.	دلیری: پاله وانی.
دلمردوو: بریتیه له کهسیک که نارهزووی شتی خوش و جوانی	دلیق: دلیق.
نه بی.	دلیق: دلیق.
دلنه وایی: ناشتکردنهوهی دلی یه کتیک که زویر بووبی.	دلیوان: ته به نه.
دلنیا: کهسیکه که بێگومان بی و دوودل نه بی له کارێکدا.	دم: کیر (ه). کلک (ل). کات (ز).
(دلنیا بوون) بێگومانی و یهک دلی له کارێکدا.	دما: ه. پاش.
دلنیا یی: دلنیا بوون.	دهماره کۆل: دهماره کۆله.
دلۆپ: ز. دلۆپ.	دهماره کۆله: دوو پشک.
دلۆپ: تکهی ناو و شتی شل.	دمانکردن: ز. به ئیجاره گرتنی دهیهکی دیهات و شتی تر.
دلۆیه: تکهی بنمیچی بان.	دمه: ه. دووگ.
دلۆره: ه. راکشان.	دمه د: ز. شیشه تووتن.
دلۆقانی: با. به زهیی.	دمه ک: د. دو مکه.
دلوقان: ز. دوستی خۆشه و بست.	دمه ل: د. دو مه ل.
دله ته پی: دله خورپي.	دمه لان: د. دو مه لان.

دمه هۆسنگنتی: کلک هه لسه نگیته.	دوان: دوو جار یهک له شتیک.
دنن: ل. ددان.	دوانزه: ناوه بۆژمار دیهک که (ده) و (دوو) وه.
دمبهک: د. دومه لهک.	دوانزه مین: شتیکه له پایه ی دوانزه دابی.
دندان: ز. ددان.	دوانزه ههم: دوانزه مین.
دندک: ز. تۆوی کالهک و شووتی و شتی تر.	دوانزه ههم مین: دوانزه مین.
دنگ: دۆلتیکی دارینه برنج و ساوه ری تیدا ده کوتری. دهنگ (ز).	دوانه: دوو گیاندارن که به سکیک بووبن.
دنگبوون: بریتیه له تیرخواردن و توندبوونی ورگ.	دواوان: شویتیکه که دوو ئاوی تیدا تیکه ل بیتی.
دنگبیژ: ز. گوینده ی دهنگ خوش.	دواوه دان: د. گێرانه وه و ناردنه وه ی شتیک.
دنگچی: که سیکه به ده سک و دیبه گ برنج بکوتی.	دواهیئان: ته واکردن و برینه وه ی شتیک.
دنگکوت: د. ده سگی دنگ.	دوایهک: وته یه که به کار دینری له جیتی وته ی (هه موو):
دنیا: ئهم جیهانه ی که تۆی تیدا ده ژیت.	(دوایه کیان) هاتن واته هه موویان.
دنیا داری: خه ربکبوون به په یدا کردنی مالی دنیاوه.	دوایی: ئاخری شت: (دوایی) مه، واته ئاخریه. له پاشان: تۆ برۆ
دنیا دیده: که سیکه له دنیا شاره زا بیتی.	من (دوایی) دیم. دوایین (د).
دنیا داری: دنیا داری.	دوایی پیهیئان: دوایی هیئان و برینه وه ی شتیک.
دنیا یی: ه. کاور و به رخ.	دوایین: د. دوا هه مینی شت.
دو: ز. دۆ.	دوایی هاتن: ته واکوون و برانه وه ی شت.
دۆ: ماستی ژه نراوی که ره لی گیراو.	دوایی هیئان: دواهیئان.
دوا: پاش: (دوا) پۆژت له بیریتی.	دوباره: ز. فیل.
دوا بران: برانه وه ی شتیک و کوتایی هاتنی.	دۆبه: ز. خلته و لیلای هه نگوین که ده که ویته بنکی.
دوا براو: بریتیه له شتیک که هزی لی نه که یت و نه ته وی ئاوی	دۆپ: دۆل و ده ره. نرم.
به یت: ئهم گرانییه (دوا براوه) هه ر نه برایه وه.	دۆبه رۆ: پشکی مه شکه.
دوا بریاگ: د. دوا براو.	دۆت: با. کج.
دوا به دوا: کردنی کار تیک له دوا ی کار تیکی تره وه به گورجی:	دۆتن: ز. دۆشین.
(دوا به دوا) ی تۆ هاتم.	دۆج: گیایه کی به هاری دره به گژ ده غل و داندای ده چتی و کزی ده کا.
دوا بینی: د. دوو رینی و خوتنده وه ی ئاکامی کار.	دۆچن: د. شتی لینج.
دوا بینین: دوا بینی.	دۆخ: چۆنیتی شت: جیهان به (دۆخ) ی خۆی نه ماوه واته تیک
دوا پیهیئان: برینه وه و کوتایی هیئان به شتیک.	چووه. تاف و هه رته ی شت: له (دۆخ) ی که نجیمدا واته له
دوا جهنگ: د. پاشداری له شکر.	تافی لاویمدا. شتی تیژی که سکوون (د).
دوا چۆر: دوا دوایی هه موو شتیک.	دۆخوا: که چی شلی گیراوه.
دوا دوایی: ئاخو و ئۆخری شت.	دوخته ر: په زیشک.
دوا پۆژ: پاشه پۆژ.	دوخته ر که یبانوو: ئافره تی ژیری ده ست په نگین.
دوا زده: دوانزه.	دوخشار: د. شتی سهخت و گران.
دوا زده مین: دوانزه مین.	دۆخوا: د. دۆخه وا.
دوا زده ههم: دوانزه ههم.	دۆخه: دانی ئارالی دۆشه نی به یه کییک بۆ به خیتو کردنی، سه ری
دوا زده ههم مین: دوانزه ههم مین.	به نه ندازه یه ک پۆن.
دوا که وتن: پاشکه وتن. دوو که وتنی شتیک.	دۆخه وا: چیتستی دۆکولیو.
دوا که وتوو: دوا که وته.	دۆخیان: هه رته و تافی شت.
دوا که وته: پاشکه وتوو.	دۆخیانه ت: دۆخیان.
دوا گین: د. دوایین.	دۆختین: بهنده خوتین.
	دۆخین: ز. دۆخین.

دۆدان: دۆدانه.	دوژوار: شتی گران و سهخت.
دۆدانه: تووردهكه يه كه دۆى تى دهكرى.	دۆژه: ز. دۆزهخ.
دور: توخن: (دور) نهم شته مهكه وه، واته توخنى مهكه وه.	دۆژهن: د. دۆژهنك.
دۆر: دههۆل.	دۆژهنك: دارىكى درىژى زبانه داره دهكرى به لۆره له پهكانى مهشكه دا له كاتى ژهندنا.
دۆراخ: شوبت.	دۆژهنكه: دۆژهنك.
دوردى: قهيجى.	دۆژهنگ: د. چرچى ناوچه وان كه له رق ههستاندا پيدا دهبت.
دور: دور. بهردىكى جوانى گران به هايه له دهريا دهردهيترى.	دورژين: د. جنيو.
دوراجى: هۆزىكه له كورد.	دورژيندان: د. جنيودان.
دۆران: له دهست چوونى شتيك له گرهو يا له يارييه كدا.	دورژينفرۆش: د. جنيوفرۆش.
دۆراندن: له دهستدانى شتيك له گرهو يا له يارييه كدا.	دۆس: د. دۆست.
دۆرژنگ: تۆز و دووكه لى بنميچه كه شور دهبيت وه.	دۆسايه تى: د. دۆستايه تى.
دۆرنج: دۆرژنگ.	دۆست: كه ستيكه ئاشنا و خوشه ويستت بى. دۆستك.
دوروست: دروست.	دۆستايه تى: ئاشنايى و تيكه لى له گه ل يه كيكدا.
دوروستايى: دروستايى.	دۆستك: ز. دۆستى دلدارى.
دوروستبوون: دروستبوون.	دۆستى: دۆستايه تى.
دوروستكردن: دروستكردن.	دۆسى: د. دۆستى.
دوروستى: دروستى.	دۆش: ه. گوشتى پاش ران و نزيك دووگ.
دوروومان: دروومان.	دۆشاب: ز. دۆشاو.
دوريش: با. له نهژنوه تا قوله پى.	دۆشاف: با. دۆشاو.
دۆربه: دۆرى.	دۆشانى: ز. ئازالى دۆشه نى.
دۆرى: گونۆر.	دۆشاو: شيله ي كوليو تى يا توو يا خورما يا هيندى شتى تر.
دوربن: دروون.	دۆشاومژه: پهنجه ي تهنيشت پهنجه گه وره ي ددست.
دورينه وه: دروونه وه.	دۆشاوى: جوړه ترييه كى سپى درىژكۆله ي زۆر شيرينه. شتيكه رهنگى له رهنگى دۆشاو بچى.
دۆز: نامانج.	دۆشت: د. درشت.
دۆزاروه: شتيكه كه دۆزيبيتته وه.	دۆشته: د. درشته.
دۆزكرن: با. داواكردن.	دۆشدامان: دامان و بيركردنه وه له شتيك.
دۆزهخ: نهو جىگا ناخوشه ئاگرينه يه كه خوا لهو جيهانه دا	دۆشداماو: كه ستيكه دامابى و بيريكاته وه له شتيك.
ناماده ي كردوه بۆ تاوانباران.	دۆشراو: گياندارىكى ميينه ي شيرداره كه شيره كه ي دۆشراپى.
دۆزهخه: دۆزهقه.	دۆشك: با. سهكۆ.
دۆزهق: د. دۆزهخ.	دۆشمن: دوژمن.
دۆزهقه: كونىكه له ژىر ئاش ناوه كه ي ليوه دهردهچى.	دۆشمنايه تى: دوژمنايه تى.
دۆزين: گه ران له ناو نوين و كالادا بۆ كيچ و مۆريان. دۆزينه وه.	دۆشمى: دوژمنى.
دۆزينه وه: دهستكه وتنه ودى شتى ون بوو. په ي بردن به شتيك كه له وه پيش نه زانرابى.	دۆشهك: ژيره خه رىكى پر له لۆكه يا خورى يا په رۆيه.
دوژ: شتيكه پيچه وانه و دژى شتيكىتر بى.	دۆشهكله: دۆشه كى پچكۆلانه.
دۆژ: د. دوورى.	دۆشهكه: دۆشهك.
دۆژزر: ز. دۆزهقه.	دۆشه مه: دۆشه كىكه كه دابكوترى به كورسى دانىشتندا.
دوژمن: كه ستيكه كه ناحه زت بى.	دۆشه نى: ئازالى شيردار.
دوژمنايه تى: ناحه زى و رقه به رى كردن.	دۆشياگ: د. دۆشراو.
دوژمنى: دوژمنايه تى.	

دوشیده‌نی: د. دوشه‌نی.	دۆلکه: دۆلکه.
دۆشین: دهره‌نیانی شیر له گوانی شیردار.	دۆلمه: یا پراخ.
دۆغاو: دۆخاو.	دۆله: کورل.
دۆغرده‌مه: خواردمه‌نییه که له ماست و خه‌یاری چنراو دروست ده‌کری.	دۆله‌دریژ: په‌نجه‌ی بالا به‌رزده.
دۆغه‌وا: دۆخه‌وا.	دۆله‌می: ده‌له‌مه‌ی هیلکه.
دۆق: سورمه یا سیمیکی چنراوی پانه ده‌گیریت به‌میلیوانی عه‌بادا بۆ جوانی. پارچه ته‌نراویکی ره‌شه ژنان ده‌یکه‌ن به‌عه‌با. کوته‌ک (ز).	دۆلیان: نیتی ناش.
دۆک: د. دۆوک.	دۆلیانه: نه‌و جیگایه‌یه که دانه‌ی ناشی تی ده‌کری.
دوکان چه‌فتی: ل. شتی شه‌فتول و قه‌نگاس.	دۆم: تیردییه که له کورد زۆرتر پیشه‌یان کلاش دروستکردنه.
دوکتۆر: مامۆستایه‌کی زانیاره که له دوا‌ی سانه‌وی هه‌وت سالی خوتندی. په‌زیشکیکه که ده‌رمانی نه‌خۆش بکا.	دوما: ه. دوا‌ی شت.
دوکلّه: د. دوکل.	دۆمانه: د. گورگه‌لۆقه.
دۆکولیو: چیشتیکه له دۆ یا ماستاو له‌گه‌ل برنج یا ساوه‌ردا دروست ده‌کری.	دومبه‌لان: د. دومه‌لان.
دۆکه‌شک: دۆی که‌شکی سووراده. چیشتیکه له دۆی که‌شک و برنج دروست ده‌کری.	دومدووک: ده‌ندووک.
دۆگمه: جۆره‌گرییه‌کی گه‌وردی گرده به‌یه‌خه‌ی سوخمه‌دا ده‌گیری بۆ داخستن.	دوممه‌ک: د. دومه‌له‌ک.
دۆگمه و دۆلاب: چه‌کیکی زێڕین یا زیوینی پلپله‌داره ژنان ده‌یددن له گوشه‌ی سوخمه و له خوار مه‌مکیانه‌وه دای ده‌خه‌ن.	دۆمه: به‌رمالی ده‌وار.
دۆگمه و قه‌یتان: ده‌سته‌یه که له دۆگمه له‌گه‌ل قه‌یتاندا ده‌گیری به‌قه‌راغی سوخمه‌دا بۆ داخستن.	دومهل: جۆره‌بریکی خری به‌سوویه له جه‌سته ده‌ردی.
دۆگون: ل. گری.	دومهلان: جۆره‌قارچکیکی به‌هاری خری گه‌رمیانییه له زه‌وی هه‌له‌ده‌تۆقی.
دۆگه‌م: ه. پارچه ده‌واریکه که به‌گه‌ردی ده‌واری زستانه‌دا ده‌گیردی بۆ به‌ره‌هه‌لستی باران.	دوممه‌له‌ک: جۆره‌ده‌هۆلیکه سه‌ریکی پان و سه‌ریکی ته‌سکه چه‌رمی خاو ده‌گیرته سه‌ره پانه‌که‌ی، ده‌خړته بن ده‌ست و له زه‌ماوه‌ند لی ده‌دری.
دۆل: شیو و ده‌ره. شتیکی قووله دروست ده‌کری له دار یا له به‌رد شتی تیدا ده‌کوتری. ده‌هۆل.	دوممه‌له‌ک ژدن: که‌سیکه دوممه‌له‌ک لی بدا.
دۆلاب: تاقیکی قوولی دووده‌ری دار یا سنووقیکی بالا‌به‌رزی دووده‌ری داری خانه‌خانه‌یه شتی تی ده‌خړی.	دۆمینه: ناوه به‌جۆره قوماریک.
دۆلابه: کونیکي گه‌وردیه له‌سه‌ربانی ناش ده‌هیلترته‌وه بۆ نه‌ودی له‌ویته (نن) دا به‌هیلترته‌وه خواره‌وه.	دون: د. چیچکان. چۆک.
دۆلاو: به‌ردی چالی پر له ناو.	دۆن: د. توخن و قه‌ره.
دۆل نه‌نگیو: ده‌هۆل ژدن.	دوندووک: ده‌ندووک.
دولبه‌ر: دلبه‌ر.	دونده: لووتی هه‌وجار که گاسنی پیندا ده‌کری.
دۆلچه: شتیکه وه‌ک سه‌تل له چه‌رم یا له خامی نه‌ستوور دروست ده‌کری ناو یا قوری ناو بیری پی هه‌له‌ده‌هینجری.	دونگ: دووک.
دۆلکه: ده‌فریکی پچووقی قووله له مس یا له ته‌نه‌که ناوی پی ده‌خورته‌وه.	دونگله‌فسه: که‌له‌شیر و مریشکیکه که یه‌ک په‌ری دریژ به‌کلکیه‌وه بی.

- دوواندهری: خوتبه دان.
- دووانگه: جتيه کي تاييه تيبه که خوتبه ی له سر ده دری.
- دووانن: دوواندن.
- دووباد: ريسي دوولونه. تهنراوټکه که ريسه که ی دوولونه بی:
- نم فاسونه (دووباد)ه. بریتیه له مهر دوومی قهله وی
- دارټژراو.
- دووباره: وتهیه که وتنه وه یا کردنه وه ی کارټک ده گه یه نی:
- (دووباره) باسی فیساری کرده وه، یا (دووباره) هاته وه.
- نارهق و گولاوټکه که دووجار بگیریته وه.
- دووباره پات: وته یا کرده و ديه که که دووجار وترابی یا کرابی.
- دووباره کرده وه: دووباره پات.
- دووبرا: بالنده یه کی راوکه ره وهک هه لو وایه همیشه دوانیان
- پیکه وه ده فرن.
- دووبراله: دووبرا. سه لکه پیازټکه که دوو نیرکی بی.
- دووبره: جوړه خشټیکه ژنان ده یکن به سهریاندا.
- دووبریاگ: د. دوا براو.
- دووبه ختی: فرمانټکه که نه نجامی بگونجی باش یا خراب بی.
- دووبه ره: شتیکی گردی کولوزه له دار یا له قور دروست ده کری و
- ددری به پاشه وانه ی هه نگه وه که شانی تیدا هه لبه ستي.
- دووبه ره کی: به ره ره کانی و مله مله ویتسانی دوو کهس یا زیاتر
- له گه ل یه کدا.
- دووپاته: دووباره.
- دووپایلکه: دهعبایه کی کتوییه له سموره پچووکترو له مشک
- گه وره تره.
- دووپایله: د. دووپایلکه.
- دووپشک: دهعبایه کی چنگ چنگی کلک گری گری جزووداره
- به گیانداره وه ده دا.
- دووپل: شتیکه که رهنگی پلټل وه ستابی. بریتیه له مه زدوومی
- دووپروو (د).
- دووپلی: د. دووپرووی.
- دووپه ره: گیایه کی به هارییه وهک سیپه ره به لام نم په ره کانی
- دوان دوانه.
- دووپه لان: د. شتی دووفلیچقانه.
- دووپه لله: ه. قنگاوله.
- دووپه له بوون: پروانی هیندی سه وزایی و پهل ده رکردنی.
- دووتا: ز. گیانداري به هیز له سر نیشوکار.
- دووتایی: جهوال یا هوټیکه که هه ردو تاکه ی پیکه وه بی.
- دووچار: گیاندارټکه گرفتاری چورټیک بووی، (دووچار بوون)
- گرفتاریوونی گیاندار، دووچار کردن: گرفتار کردن گیاندار.
- دووچاری: گرفتاری.
- دووچه رخه: عه ره بانه ی دهستی که خاک و خوټی پی فری ده دری.
- پایسکل.
- دووچه نانه: د. دووچه ندانه.
- دووچه ندان: دووچه ندانه.
- دووچه ندانه: شتیکه که دوو نه ونددی شتیکی تر بی: نه ریمان
- (دووچه ندانه) ی سالار زیره که، یا به شه که ی تو
- (دووچه ندانه) ی به شه که ی منه.
- دووچه: د. دووپه لان.
- دووخ: شتیکی لووت تیژه به خه ره که وه رټسراو ده که ی له سر
- هه لده کری.
- دوو خال: نیشانه یه که وه کو: (:) له شوټنیکدا دادد نری که
- پاشه که ی راقه ی پشه که ی بی.
- دوو خشته کی: تاقه شیعرټک.
- دوو خهت: نائب عه ریف.
- دوو خه و بوون: بیدارییه کی زور له ناو دندی دوو خه ودا.
- دوو خه وی: دوو خه و بوون.
- دووختن: به نده خوټن.
- دووختن: با. دووختن.
- دوودانگ: دانه وټله یه که که ده نکه کانی دوو جوړ بی: نم برنج
- (دوودانگ)ه.
- دوودک: با. شمشال لیدان.
- دوودل: بریتیه له که سټک له وتن یا کردنی کارټکدا پارابی.
- دوودلی: بریتیه له رارایی له کردن یا وتنی کارټکدا.
- دوودو و که ره: جوړټکه له گوزروان به لام نم ناخوری.
- دووده: د. دوکه ل.
- دووده ری: ده رگا و په نجه ردی دووتایی.
- دووده ست به ناله: بریتیه له یه کټیک به کپن و فروتنی شتی هیچ
- و پووج ده سمایه یه کی باش پیکه وه بنی و ده ست بکا به کپن
- و فروشتنی شتی گه وره تر.
- دووده سماله: د. جوړه هه لپه رکټیه که دووده سه سري تیدا
- هه لده سووړټن.
- دووده مان: هوژی گه وره. بنه مالهی گه وره.
- دوودی: د. دووده.
- دوور: شتیکه که نزیک نه بی.
- دووران دوور: له دووره وه: (دووران دوور) تو م دی.
- دوورانن: د. دروونی شت.
- دووراننه وه: د. دروونه وه ی کالآ.
- دوراودوور: بوونی دوو کهس به دوور له یه ک.
- دورنه ندیش: که سټکه زور بیر له نه نجامی شت بکاته وه.
- دووریا: وتهیه که له شوټنی (خوانه کا) به کار دینری.

دوور به دوور: دووراودوور.	دووریاگ: د. درواو.
دووربی: دووریا.	دووری: بوونی شت به دوور. جوړه تهنراویکی تهنکی کون کونه ژنان دهیکه به سه ریوڅ.
دووربین: دوور نه ندیش. شتیکه که تهماشای شتی دووری پی بکری نریکی بخاتهوه.	دوورین: دروون.
دووربینی: وردبونهوه له نه نجامی کاریک.	دوورینهوه: دروونهوه.
دوورخستنهوه: گپړانی شت به دوور له خوټ.	دووز: با. بووزوو.
دووردهس: دووردهست.	دووزاخه دان: سه غلته کردن و به گیره ټنانی یه کیک.
دووردهست: شتیکه که دووربی لیت و دهست نه یگاتی.	دووزبان: دوورپوو.
دوورپاز: د. مهردوومی دوورپوو.	دووزبانی: دوورپووی.
دوورپوو: که سیکه له پوو جوړیک و له پاش مله جوړیک تر بی.	دووزمان: دووزبان.
دوورپووی: قسه کردن له پوو جوړیک و له پاشمله به جوړیک تر.	دووزمانی: دووزبانی.
دوورپهگ: گیانداریکه که باوک و دایکی له جوړیک نه بن.	دووزوان: د. دووزمان.
بریتییه له ناده مییه که باوکی له گه لیک و دایکی له گه لیک تر بی.	دووزوانی: د. دووزمانی.
دوورپهنگ: بریتییه له مهردوومی دوورپوو.	دووزله: دوو لوله قامیشی باریکه له پال یه کدا به قیر پیکهوه
دوورپهنگی: دوورپووی.	دهنرین و هر یه که چند کونیک تیډایه فوی پیدا ده کری و
دوورپان: شونیکه که دوورپی لی بوو بیتهوه.	دهنگیک لی پیدا ده بی.
دوورپتوبله: گیایه که دوو لقی لی ده بیتهوه سهر به ره وژوو، له کلکی رتوی ده چی.	دووژ: ز. دوزهخ.
دوورک: با. له واشه. شمیره ی دهرگا.	دووژنه: پیاوکیکه دوو ژنی بی.
دوورکوژ: بریتییه له شتی که نه ونده ی له دوورهوه جوان ده نوین	دووژهنگ: دوزهنگ. چینی بر و ناوچه وان.
له نریکهوه وانه بی.	دووسم: بریتییه له گا و مانگا و مهر و بز.
دوورکه و تنهوه: جوړبونهوه ی شتی که له شتی که و پیکهوه نه مانیان.	دووسمه: د. دووسم.
دوورنوار: د. دووربین.	دووشاخه: د. شتی دوو لپ.
دوورنیازی: کنایه.	دووشک: مهردوومی دوو دل.
دووروا: د. دووری.	دووشه مې: با. دووشه مه.
دوور و نریک: وتهیه که به کار دینری بواکه وتنی یه کیک بوا	دووشه مه: رژی سییه می حفته له هینی به دواوه.
گیانداریک به جوړیک که نه دووربی لی به ته وای و، نه نریکیش بی به ته وای: (دوور و نریک) دوا ی فیسار کهس بکهوه.	دووشه موو: دووشه مه.
دووره به رد: هاویشتنی به رد له دوورهوه: نیمرو به (دووره به رد) ماریکم کوشت.	دووشه مه: دووشه مه.
دووره پهریز: سل کردن و هاتنه پیشه وه ی یه کیک له یه کیک به پاریزدوه.	دووشه ویله: هردوو لای شه ویله.
دووره دهس: دووره دهست.	دووفاق: شتی دووپل.
دووره ددست: دوور ددست.	دووفلیچقانه: شتی که دوو پلی لی بوو بیتهوه و په له کانی له یه که نریک بن.
دووره پهریز: دووره پهریز.	دووفلیقان: د. دووفلیچقانه.
دووره که فتن: د. دوورکه و تنهوه.	دووفلیقان: د. دووفلیچقانه.
دووره که و تن: دوورکه و تنهوه.	دووڅ: ز. کلکی گیاندار.
	دووڅره یک: ز. چوله که یه کی کلک ره پی بوره.
	دووڅسنگ: ز. جوړیکه له کولله کلکی که هیه وه که به رد ره قه.
	دووڅسورک: ز. نالیسور.
	دووڅ مه ساس: ز. جوړه مه لیکه شه به چنگ خوی هلد هواسی
	به دره خندا و ده فیکینتی بونه وه ی که خوی لی نه که وی نه وه که بیگرن.

دووقات: ته نراوی دووباد: نهم فاسونه (دووقات) ه. خانووی دوو نهوم.

دووقچکه: د. جوړه کلاویکه دهکریته سهر وهک کلیته وایه.

دووقه: د. شتی دوو توی.

دوو قه دهره: بلقه دهره.

دوو قیمه کردن: دوو نیمه کردنی شتیک.

دووک: خهړهک (ه). لقی وردی داربهروو که له قه دوه دهری دهکا.

دووکان: ژووریکي دهرابه داره له بازار شتی تیدا دادهنری بو فروشتن. خانه یه کی چوارگوښه ی بردراوه له زهوی بو شت تیدا چهنندی: باخه کی ههمو (دووکان دووکان) کردووه. ناوی دوو دتیه له ناوچه ی سورداش و قهره داخ.

دووکاندار: که سیکه له دووکان دابنیشی بو شت فروشتن.

دووکایچ: ه. دووخ.

دووکلکه: دهعبایه کی رهش و سووری درتړکوله ی شاخداره له قالونچه دهچی کلکیتکی دووفاقی هیه.

دووکله: ته شيله.

دووکوپ: جوړه مراوییه که.

دووکولیه: ه. دووکله.

دووکویی: د. شتی دوو بهشی له ناوهندی دوو که سدا (مشرک).

دووکه: شتیکي سپی لینجه دده له هیندی شینایی له که لکی ده خات.

دووکهک: ه. چیکه نه.

دووکهل: هلمیکي رهشی تاریکه له شتی سووتاو بهرز ده بیتته وه.

دووکهلدان: دووکهلکیش.

دووکهلکیش: بورییه که دووکهلی لیوه دهرده چی.

دووکهلگیر: دووکهلکیش.

دووکهلوتن: له پاش شته وه ریشتن.

دووک: چهورییه کی نهرم و شلی سپییه به پاشی مهره وه.

دووکاسنه: زهوییه که دووچار کیتلرای.

دووکرد: پیخه فیکه وهک جاجم به لام نهم له لوکه دهریسری.

دووکردی: جاجم و مهوجی پی لی وهرگیر.

دووکور: ز. دووکردی.

دووکورد: دووکردی.

دووکوردی: دووکردی.

دووکومان: دوو دل.

دووکومانی: دوو دل.

دووکونه: توویکی تالی پچوویکی شهنکوله له ناو خه لدا ده بی.

دووکوه: ز. داریکي دوو پهله درکی پی دشکیتنریته وه.

دوولا: دوولونه.

دوولازهن: د. دووړوو.

دوولانه: دووقه د.

دوولایی: لووته وانه یه که دهری له دهرگا بو داخستن و هه لپیکانی.

دوولق: دوولانه.

دوولوره: د. که سیکه که به سهر دهمدا که وتبی.

دوولونه: دوولق.

دووله پان: د. شتی دووپهل.

دووله قان: د. دووله پان.

دووماله کی: مال جیایی کردن له گهل یه کیکدا.

دوومان: ز. تهم و تومان.

دووموهر: ز. ولاخی جووته.

دوومه شقان: د. دانیشتن به چوکدا.

دوومه ل: دوومه ل.

دوومه لان: دوومه لان.

دومه لهک: دوومه لهک.

دوونان: که سیکه له یاری (قه له مرداری) دا دوو جار له سهر یهک له توپ بدا.

دوونیمه: شتیکه بووی به دووله تی راسته وه، (دوونیمه بوون)

بوونی شتیک به دووله تی راسته وه، (دوونیمه کردن) کردنی

شتیک به دووله تی راسته وه.

دووشکه: دوینه.

دووک: چلکی که رهی گرم کراو.

دووه: ه. هلمیکه له که ناری ناسماندا پهیدا ددبی له گهرمادا.

دوودم: شتیکه له پایه ی دوودا بی.

دووه مین: دووهم.

دوو هوپی: د. دووړووی.

دوو ههم: دووهم.

دوو ههمین: دوو ههم.

دوهیته: د. ودرد.

دوینه: د. دوینه.

دوین: دوینی.

دوه: دوینی.

دوهی: ز. دوینی.

دوی: دوینی. دوو (ه).

دویت: شتیکي پچکوله ی قووله مهره که بی نووسینی تی ده کری.

کچ.

دویتته: کچ: داده بیینه و (دویتته) بخوازه.

دوتداندووک: خهستهی تووره که.
 دوتد: دوتدردگ.
 دوتدردگ: قه یچی.
 دوتدرد: قه یچی.
 دوتدردی: دیاری کردن.
 دوتداندن: ز. ناخنین و داگرتنی شت.
 دوتدشهو: شهوی پیش نهو شهوی که توی تیدایت.
 دوتیکه: دوتینی.
 دوتیکه ره: دودووک ره.
 دوتیل: ز. زویلی چهرم که درومانی پی بکری.
 دوتیل: د. ته له بهرد.
 دوتیل بهن: د. شوتنی ته خته پوش کراو به ته له بهرد.
 دوتین: دوتینه (با). دوتینی.
 دوتینه: برویشیکه له گهل دودا تیکه ل کرابی و وشک کرابیته وه.
 دوتکولیو.
 دوتینه: د. دوتینی.
 دوتینی: روتی پیش نهو روتی که توی تیدایت.
 دوتینی شهو: دوتی شهو.
 دوتیر: با. دوتور.
 دوتین: دوتینه (با). گفتوگو کردن (د).
 دوتین: چیتستی دوتینه.
 ده: ناود بوژماره یه که له ناوهندی نو و یازده دایه. پیتی
 هاندانه ده چیتته سهر (فعلی نه مر)ی حازر له نیستادا: (ده)
 بنووسه، (ده) برو، واته نیستا. پیتی رابووردووی درتیه دار
 (ماضی استمراری): پار (ده) م خوتند، واته هه موو پار له
 خوتندندا بووم. پیتی له مه ولا (استقبال): (ده) خوتنم، واته
 له مه ولا.
 دهبا: پیتی هاندانه ده چیتته سهر (فعلی نه مر)ی حازر و غائب بو
 له مه ولا: (دهبا) بچیت، (دهبا) بروا، واته له مه ولا.
 دهباخانه: شوتنیکه پیستتهی تیدا دهباخ بدری.
 دهباخچی: که سیکه پیستته دهباخ بدا.
 دهباخدان: خوشکردنی پیستته به جهوت و مازوو.
 دهباخکردن: دهباخدان.
 دهباشیر: شتیکه سپیه وهک که چ له سهر ته خته ی رهش پیتی
 دهنووسری.
 دهبان: جوړه پولایه کی جهوه ردارد خه نجهری لی دروست ده کری.
 ده بدهبه: ههرا و زهنا له گهل کتوبونه وهی مهوردوومدا: فیسار کهس
 به (ده بدهبه) ژنیان بو هیتا.
 دهبر: ز. ژبان و گوزهران.
 ده بلاخ: به چکه وشتی یهک ساله.

دهبوقان: ز. ده موکانه.
 دهبووش: ز. شتی لینج.
 ده به: سواغ یا دیواریکه هه لول بووبی و ورگی دابی. بریتیه له
 هیتندی گیانداری سکپر. بریتیه له مهوردوومی قور. بهرمیل.
 ده بهنگ: مهوردوومی وری گیتز و ویتز. مهوردوومی دهویت (د).
 قهجه (د).
 ده بیش: با. لینج.
 دهپ: ز. له وحی دار.
 ده تیر: ده مانچه و تفهنگیکه که ده گولله بخوا.
 ده حاده حا: د. ته حاته حا.
 دهجه: ز. درنده.
 ده حشک: ز. جاش و جوانوو.
 ده حل: دارستانی کهم (با). باخ و بیستان (ز).
 ده خس: ز. مهوردوومی رژد.
 ده حسین: ز. حه سادته و قین.
 ده خل: د. ده غل.
 ده خلودان: د. ده غلودان.
 ده ر: ده رگا. ده ره وه: بچوره (دهر) واته بچوره ده ره وه. دهشت
 (د).
 ده رابدان: ز. قارسکردنی کالا.
 ده رازینک: با. ناستانه ی ده رگا.
 ده رامه: دهستکه و تیکه گوزهرانی پی بکری.
 ده رانین: ز. ده رهانین.
 ده راو: ده ربه ند: (ده راو) ی گوتزه فینکه. درای گوزه و دیزه و
 سه بیللی تازه. شوتنیکه که ژنان بهرگی تیدا بشون.
 ده ریات: ز. هاوشان له هیز و بازوودا.
 ده ربار: ده رباره.
 ده رباره: وته یه که به کار دیتیری له جیاتی و ته ی (له لایه ن):
 (ده رباره) ی مهوردووم باش بدوی.
 ده رباز: که سیکه له چورتیک رزگار بووبی، (ده ربازوون)
 رزگار بوون، (ده ربازکردن) رزگارکردن.
 ده ربازگه: شوتنیکه که مهوردووم لیوهی ده رباز بی.
 ده ربان: ده رگه وان.
 ده ربایست: ده ربه ست.
 ده ربایستی: ده ربه ستی.
 ده ربیدن: هه لکردن و گوزهران کردن. ده ربوواردن.
 ده ربین: درکاندنی شتیک که له دلتدا شارد بیتته وه.
 ده ربیک: ز. دارتیکه پچکوله ی کولوره بارووتی تی ده کری بو
 هه لگرتن.
 ده ربوواردن: ده ربیدن و فریدانی شتیک له ناو چند شتیکه تردا:
 له نووسینه که دا دیرتکت (ده ربووارد).

دەرخون: ز. دەرخۆنه.
 دەرخۆنه: سەرپۆشێکی گۆلینی دەسکدارە دەخړتە سەر دەمی
 مەنجهڵ لەسەر ناگر. جوړه پنهیه که.
 دەرخوینک: دەرخۆنه ی دار.
 دەرد: نهخۆشی.
 دەردان: هەل هینجانی شتیک له دەفریک یا له شوینیک.
 دەرکردنی لق و پۆیی سهوزایی: میوه که چروى (دەرداوه).
 په یابوونی ناو له و سووریزه و شتی تر له جهسته.
 دەردانک: ز. په پۆیه که که په نیری تازدی تی دهکری بو ناوه چۆر
 بوونی.
 دەرداوی: شتیکه که دەرديکی پتوه بی.
 دەردمرده: گیاندارى دهغه زارى دەرده دار.
 دەر دۆک: د. دەر دۆنگ.
 دەر دوو: د. دهریتن.
 دەر دهباریکه: دهردی سیل.
 دەر ده دار: گیانداریکه که دهرديکی پتوه بی.
 دەر ده دارى: بوونی گیاندار به خاودن دهر د.
 دەر ده ست: شتیکه که له ژیر دسدابی، دهردهستبوون: هاتنه ژیر
 دهستی شتیک، دهردهستکردن: هینانه ژیر دهستی شتیک.
 دهردهکویان: دهرديکی گرانه تووشی هیندی مندال دهبی له
 عه زه رتدا که ف دهچینی و چنگ قژ دهکاته وه.
 دهردی سەر: بریتیه له رهنج و سه غله تی: تووشی (دهردی
 سەر) ام مه که. سهرئیشه.
 دهردی سهری: دهردی سهر.
 دهردی کاری: دهردی بی دهرمان.
 دهر: مالوس. دهل (د). درنده (د).
 دهرابه: شتیکى پانه له تهخته یا له چينکو دهگیری به پیشی
 دوکاندا.
 دهراشۆ: د. ژنی بی حیا.
 دهرز: نه اندازه که له نووسراو که به قوتابی دهوتری.
 دهرزه: ه. کومه لیک له (لو).
 دهرزن: دوازه دانه له هیندی شت.
 دهرزی: ئاسنیکى باریکی نووک تیژه سهرتکی کونیکى تیدایه
 هه وداى تی هه لده کیشری و دروومانی پی دهکری.
 دهرزی ئازن: دهرزیکردن به شتیکدا یه که له سهر یه که.
 دهرزی دان: شتیکى کولوری باریکه دهرزی تی دهخری.
 دهرزی لۆکه: گیایه کی به هارییه به ریک دهگری وهک دهرزی وابه.
 دهرزیله: دهرزی لۆکه.
 دهرسوک: با. دهسه سهر.
 دهرشو: ز. شالی کاسه و که وچک شووشتن.

دەربوون: گه یین و دەرگا تی بوونی دومه ل.
 دەربوونه: کۆلانی تهسکی باریک که دەر نه چتی.
 دهر به دهر: که ستيکه که له شوتنی خوێ ناواره بووبی،
 (دهر به دهر بوون) ناواره بوون، (دهر به دهر کردن) ناواره کردن.
 دهر به دهری: ناواره بی.
 دهر به س: د. دهر به ست.
 دهر به ست: که ستيکه به تهنگ شتيکه وه بی.
 دهر به سته: دهر بایست.
 دهر به سته بی: دهر بایستی.
 دهر به سته بی: دهر به سته بی.
 دهر به سه: د. دهر به سته.
 دهر به ن: دهر به ند (د). قولفه ی دهر فر (ز).
 دهر به ندن: دهر به که له ناوه ند دوو کیتودا.
 دهر بیتن: د. دهم بیتن.
 دهر پاچه: د. دهره لنگ.
 دهر پوشک: با. سهر قاپ.
 دهر پۆقین: هاتنه دهره وه ی گلینه ی چاو.
 دهر پۆقیو: گلینه ی چاو یکه که دهر به پری بی.
 دهر به راندن: دهر کردن و دوورخستنه وه ی شتيک له شوتنیک
 به زۆر. زه قکردنه وه ی چاو یا قوتکردنه وه ی شوینیک له
 نه دمام: چاوی یا سمتی (دهر به راند).
 دهر به رانن: دهر به راندن.
 دهر به رین: دهر چوونی شتيک له شوینیک.
 دهر به ریو: شتيکه که له شوینیک دهر چووبی.
 دهر بی: کالایه کی پزووداری دوو لنگه دهکرتیه پی.
 دهر ته قین: د. ئاسنیکه به دهرگاوه پیتی لی دهری.
 دهر چاو: ز. دهسه سهر.
 دهر چرانن: د. دهر کردن.
 دهر چک: ز. ژیر دهرگا.
 دهر چوون: دهر بازبوون به چالاکی. ته قینی چهک له خوێ وه. پوخته
 و قالبوونی هیندی شت: پیاله که یا گۆزه که (دهر چووه) واته
 له ته قین و شکان رزگار بووه. له خرتکه چوونی نه دمام:
 دهستم (دهر چووه) رزگار بوون و سهر که وتنی یه کیک له
 تاقیکردنه وه (امتحان) دا.
 دهرحه سین: با. خلیسکان.
 دهرخستن: ئاشکر کردنی شتيک.
 دهرخوارد: هاوشان و هاو لهف: من (دهرخوارد) ی تو نیم.
 دهرخواردان: پی خواردنی شتيک به یه کیک به زۆر. ورده ورده
 تپوه دان و تیکه لکردنی شتيکی ورد له گه ل شتيکی شلدا:
 ئارده که (دهرخواردی) سه مه نیه که بده.

ددرفته: ههله: له (ددرفته) ټکدا وهره.

دهرقه: ز. چوونه دهرهوهی شتیک له شوتنیک.

ددرقیل: ز. چاکل.

ددرک: ددرگا.

ددرکردن: روښاندن و دوورخستنوهی یهکیک له شوتنیک.

خوتندنهوهی نووسراویک بهناسانی: فیسار کهس کاغهزه که

(ددرناکا) واته نازانی بیخوتنیتتهوه. ددر بازکردنی شتیک

قاچاغ و رزگارکردنی. ددرگا ټیکردنی برین. په یابوونی گه لا

و لق و پوپ له درهختدا. ددردانی ناو له و سووریزه.

جیاکردنهوهی مووچهخور له پیشه کهی.

ددرکرده: نهو بهروبوومهیه که له ولاتیکهوه بو ولاتیکي تر

ددرنیردری بهبازرگانی. نهو نووسراوانهیه که ژمارهیه کی

تایبه تی دهرخته سهر و له دائیرهیه کهوه ددرنیردری بو

دائرهیه کی تر (صادره).

ددرکوت: د. دهرته قین.

ددرکودو: ددرمال: یاخوا له هیچ (ددرکودو) یه کدا نه بیت.

ددرکه: ددرگا.

ددرکه تن: ز. ددرکه وتن.

ددرکه فتن: د. ددرکه وتن. تهره بوون.

ددرکه فته: گیانداری تهره و توونا بوو.

ددرکه نار: مهر دوومی گوشه گیر. چند دیرتکی کورته که

نووسرابی له داوینی نووسراویکی ترهوه له لایه نه گهرهیه کی

ددروله تییه وه.

ددرکه ناری: گوشه گیری.

ددرکه وتن: ناشکرا و نمایانبوونی شت. چوونه دهرهوه له

شوتنیک.

ددرکه وتوو: شتی ناشکرا و نمایان. که سیکه چووبیتته دهرهوه.

ددرکه وته: ددرکه وتوو.

ددرکیشان: هیئانه دهرهوهی شتیک له شتیک به زور.

ددرگا: ددره لاقهیه که له ژور و هوشدا هاتوچوی پيدا ده کری.

چوارچیتوه و تختهیه که که بگیری به ددره لاقهیه ددرگادا. دهرمی

هموو ددر و کونیک.

ددرگابوون: کونبوونی برین له خویه وه: دومه له که (ددرگای بووه).

ددرگابتن: په تیکه ددرگای هه مانه و شتی تری پی دهره ستری.

ددرگاخن: پرکردنی ددرتیک له شتیک و ناخینی تا ددرگاکه ی.

ددرگا کردن: ددرکردنی برین.

ددرگاکهل: ددرگا.

ددرگفانک: با. سهرقایی کووپه و گوزه.

ددرگوشادانه: د. درگاژدانه.

ددرگه: ددرگا.

ددرگه وان: که سیکه هه میسه ناگای له ددرگابی بو کردنه وه و داخستنی.

ددرگیل: ز. چه پهر.

ددرمال: خانوبه ره: له (ددرمال) ی فیسار گهره بووه. دهرمه.

ددرماله: ز. دابهسته.

ددرمالي: کار و بهرخیکه به هوی درهنگ له دایکبوونیه وه له ناو

مالدا به خیتو بکری. خانه زا.

ددرمان: شتیکه بو چاکبوونه وه بدری به نه خوش. بریتیه له

داریو.

ددرمانخانه: کوگای ددرمان.

ددرمانخوار: د. ددرمان خوار.

ددرمانخوارد: که سیکه زهری درابیتتی. بارووت.

ددرمانخوارد کردن: زهردان به یه کیک بو کوشتنی.

ددرمانخواز: چاویکه که بیه شتی و پیوست بی به ددرمان.

ددرمانساز: که سیکه ددرمان دروست بکا بو نه خوش (صیدلی).

ددرمانک: با. ناله ت.

ددرمانکردن: تیمارکردنی نه خوش.

ددرمانکوت: که سیکه پیشه ی ههر بارووت دروستکردن بی.

ددرمانکهر: د. په زیشک.

ددرمانگه: شوتنیکه که ددرماني تیدا دهره و شری.

ددرمانگهر: که سیکه که ددرمان بگریته وه (صیدلی).

ددرمانگهری: خهریکبوون به گرته وهی ددرمانه وه (صیدله).

ددرمه جیل: د. ددرمه نجه له.

ددرمه جیل: د. ددرمه جیل.

ددرمه نجه له: ه. ددرمه نجه له.

ددرمه نجه له: چه پهر.

ددرمه نه: د. داماو.

ددرنخون: د. دهرمه ونخون.

ددروازه: ددرگای گهره ی دووتایی هوش.

ددروازه وان: د. ددرگه وان.

ددروان: د. ددرگه وان.

ددروبان: دهر روبه ری خانوو: نه خوشه که (ددروبان) ده کا.

ددروبان کردن: دهروده شت کردن.

ددرودراوستی: دراوستی نزیکي دهر روبه رت.

ددرودوو: دهروبان.

ددروده شت کردن: هاتوچوکردنی دهشت و دهر: فیسار کهس

(دهروده شت ده کا).

ددرور: ه. سهرکه وتن به ناوشیو و دهره دا.

ددرورزان: خاکه رو.

ددرورژور کردن: هاتنه دهره وه و چوونه وه ژووری مندالی تازه پی

گرتوو، نه خوشی تازه چاکه وه بوو: منداله که یا نه خوشه که

(دهرورژور) ده کا.

دەرۆم: د. ژهځنه.
 ددروو: ددرېه‌ند. ددره‌تان: خوا (ددرووت) لټی بکاته‌وه.
 ددروون: دیوی ناوه‌وهی بوشی جه‌سته.
 ددروندن: د. ددرېه‌ند و ددره.
 ددروندځه‌له: د. ددرمه‌نځه‌له.
 ددرویش: که‌ستیکه که به‌راستی خواپه‌رست و به‌به‌شی نه‌و دابکه‌وی.
 ددرویشی: خواپه‌رستی و به‌به‌شی نه‌و ډاکه‌وتن.
 ددره: ناوشیوی قول.
 ددره‌اتن: هاتنه ددره‌وهی شتیک له شوتنیک. پوخته‌بوون و پټگه‌یشتنی شتیک: منداله‌که باش (ددره‌اتوود) واته ژیر و زرنګ بووه، یا گوزه‌که (ددره‌اتوود) واته باش ددرچوود.
 ددره‌اتوو: مەردووم یا شتیکه که پوخته بووبی.
 ددره‌انین: ددره‌یتان.
 ددره‌اوردن: ددره‌یتان.
 ددره‌اویشتران: ددره‌اویشتن.
 ددره‌اویشراو: شتیکه له شتیکي تر فری درابی.
 ددره‌اویشتن: فریدانی شتیک له‌ناو چه‌ند شتیکي تردا.
 ددره‌بۆله: جوړه تریه‌کی سووری دهنک گه‌ورده‌ی خړه.
 ددره‌به‌گی: ناژاوه و تیکچوونی ناسایشی ولات به‌هووی زۆرداری ناغا و ده‌ست رویشتووه‌وه.
 ددره‌تان: رینگای رزگاری و ددرچوون: (ددره‌تان)م نییه، یا بی (ددره‌تان)م.
 ددره‌وه: ه. باخی ناو چه‌م و دۆلتیکه که که‌وتبیته لای خواروو.
 ددره‌قه‌ت: توانین و ده‌سه‌لات.
 ددرقه‌ت هاتن: توانایی و ده‌ست رویشتن به‌سەر شتیکدا:
 (ددرقه‌ت)ی نه‌و فرمانه یا نه‌و زه‌لامه نایه‌م.
 ددره‌ک: ز. جینگای نه‌زانراو.
 ددره‌کی: گیانداریکه که بیگانه بی له‌ناو نه‌و کومه‌له‌دا که تیدایه‌تی.
 ددره‌لنګ: کونی خوارووی ددرپی و شه‌روال و رانک و پانتۆل که پټی پټدا ده‌کری.
 ددره‌نګ: ز. دره‌نګ.
 ددره‌و: درۆ (ز). ددره‌وه (د).
 ددره‌وری: ه. باخی ناوچه‌م و دۆلتیکه که که‌وتبیته لای ژووروو.
 ددره‌وه: دیوی ناشکرا و بینراو له شت که له رووی ناوه‌وه نه‌بی.
 ددره‌یتان: هیتانه ددره‌وهی شتیک له شتیکي تر.
 ددره‌یتراو: شتیکه که له شتیکي تر هیترايیته ددری.
 ددری: ددره‌وه.
 ددریا: ناویکی نیجگار زوری بی په‌یه که نه‌م په‌ر و نه‌و په‌ری دیار نه‌بی و له‌وانه بی که که‌شتی و پاپوری به‌سهره‌وه بگه‌ری.

ددریاچه: ددریای پچووک.
 ددریاګر: جه‌رده‌ی ناو ددریا.
 ددریایی: که‌ستیکه که هر له ددریادا نیش بکا.
 ددریخستن: ز. ددرخستن.
 ددریزان: ز. به‌رده‌می قایی.
 ددری: ز. ددرگا.
 ددریچه: ددرگا یا په‌نځه‌ره‌ی پچووک.
 ددرزینک: د. بازن.
 ددرزګ: ددرزوو.
 ددرزګا: شتیکي پانه له ناسن یا له دار دروست ده‌کری و ناسنګه‌ر یا کالادروو کاری له‌سەر ده‌کا.
 ددرزګر: په‌رویه‌کی درتړی نه‌م سەر و نه‌وسەر پانه مه‌نځه‌لی له‌سەر ناګر پی داده‌گیری. کاریکه زوو به‌ده‌سته‌ود نه‌یه و ددرست بګری.
 ددرزګیر: فروشیاریکه شت به‌ده‌ست بگیری بۆ فروشتن.
 ددرزګیر: ده‌ستګیر. ددرزګر.
 ددرزګیران: کور یا کچیکه که ناویان بۆ یه‌کتری برابی و خوازیتنی کرابی و به‌ته‌مای یه‌ک بن.
 ددرزوو: هه‌ودای باریکی ریسراو له لۆکه.
 ددرزووران: ددرزګیران.
 ددرزووله: شتیکه وده‌ک ددرزوو له کشانی شتی لینج په‌یدا ددربی.
 ددرزووله‌به‌ستن: ددرزووله‌کردن.
 ددرزووله‌کردن: په‌یدابوونی ددرزووله له شتی لینجه‌وه: شه‌ریه‌ته‌که یا دوشاوه‌که ددرزووله ده‌کا: واته خه‌ست بووده‌ته‌وه.
 ددرزی: ز. ددرزوو.
 ددرزیران: ددرزګیران.
 ددرژ: شتی ده‌ست نه‌زه‌ده.
 ددرژاندن: داخکردنی دانی کولور بۆ ژان شکانی.
 ددرس: ده‌ست.
 ددرسا: وته‌یه‌که به‌کاردیتړی له ناوه‌ندی دوو وتاردا هوپه‌تی (علیت)ی پټشووه‌که‌یان ده‌گه‌یه‌نی بۆ پاشووه‌که‌یان: (ده‌سا) بخۆ له وهرامی یه‌کتیکدا که بلتی زورم برسپیه.
 ددرس ناژۆ: د. ده‌سته‌مۆ. ده‌سه‌سر.
 ددرس ناګر: د. ده‌سته‌چپله.
 ددرس ناوان: د. ده‌سکه‌وان.
 ددرس ناویژ: د. هه‌لمه‌ت: فیسار که‌س (ددرس ناویژ) بوو، واته هه‌لمه‌تی دامی. وچان.
 ددرسان: د. داستان.
 ددرسانده‌س: د. به‌رامبه‌ر. ده‌ستاو ده‌ست.
 ددرساو: د. ده‌ستاو. ده‌ستیاو.

- دهساو ددهس: د. دهستاو ددهست.
- دهسبازی: د. دهستبازی.
- دهسپر: د. دهسپر.
- دهسپری: د. دهسپری.
- دهسپرین: د. دهست برین.
- دهسبه جی: د. دهستبه جی.
- دهس به ددهس: د. دهست به ددهست.
- دهسبه ن: د. دهستبه ن.
- دهسپه رزان: د. دهسپه رزان.
- دهسپه رژیان: د. دهسپه رزان.
- دهسپیچ: د. ددهسرازه. په رویه که نان پتوهددر له دهستی دهئالینتی له کاتی نان پتوهداندا.
- دهسپیچک: دهسپیچ. نه ندازه که له خوری شیکراوه که له دهسته وه بنالینتی بو رستان.
- دهسپیچه نه: دهسپیچک.
- دهسپیکردن: د. دهست پیکردن.
- دهست: په لی گیاندار له شانیه وه تا په نجه کانی. بریتیه له دهسلات: فیسار کهس (دهست) ی هیه. بریتیه له قاتیک کال. جور و چشن: که واکه م له (دهست) ی که واکه ی تویه، واته له چشنی نه وه. وته ی په سند و نافهرین: له کاتیکدا که یه کیک کاریکی جوانی له دهست دهرچی دهلیت (دهست) واته نافهرین دهست خوش بی.
- دهست ئارژو: د. دهس ئارژو.
- دهستار: دوو بهردی پانی گرده به دهست دهگیردری و دانه ویله ی پی دهاردری.
- دهستان: داستان.
- دهستاو: مه لوولاویکی شله دهگیرته وه له ئارد و ئاو بو کار و بهرخی ساوا. دهست به ئاو گه یانندن (ز).
- دهستاو برد: دهستو برد.
- دهستاودان: دهست ته رکردنی هوریشیل بو نه وه ی که هه ویره که ی باش بو بشیلدری یا بوی شل بیته وه. دانی دهستا و به کار و بهرخ.
- دهستاو ددهست: چوونی شتیک له دهستی نه مه وه بو دهستی نه وه.
- دهستاو یز: جیگه دهست له شت بو دهست پتوهدگرتی.
- دهستاو یژ: ماو دی هاویشتنی به ردیک به ددهست: مالی ئیمه تا بازار (دهستاو یژیکه).
- دهستبازی: چنگه پویان و یاریکردن.
- دهسپر: بریتیه له فیلبازی مهردووم خه له تین.
- دهسپری: دهسپرین.
- دهسپرین: بریتیه له فیلبازی و مهردووم خه له تانندن.
- دهست بلاو: بریتیه له که سیک که مالی خوی به فیرو بدا.
- دهست بلاوی: مال به فیرو دان.
- دهست بووری: ز. که سیکه که هر قسه ی بی و کرده وه ی نه بی.
- دهستبوون: بریتیه له دهسلات و دهستروشتن: یاخوا زوردار هه رگیز دهستی نه بی: بریتیه له به شداربوون له شتیکدا: فیسار کهس دهستی هیه له و کاره دا، یا دهستی که ربه تی هیه، واته به شداره تیایاندا.
- دهست به ئاو گه یانندن: بریتیه له چوونه سهر پيشاو.
- دهست به تال: بریتیه له مهردوومی بی کار.
- دهست به تالی: بریتیه له بی نیشی.
- دهست به جی: کوتوپر.
- دهست به ددهست: دهست به جی.
- دهست به ددهستادان: بریتیه له په شیمانی و دهرچوونی هلیک له دهست.
- دهست به ردار: بریتیه له که سیک که دهستی له کاریک هه لگرتی، (دهست به رداربوون) بریتیه له دهست هه لگرتن له کاریک.
- دهست بهرداری: دهست به رداربوون.
- دهست به ردان: بریتیه له جیابوونه و دی دوو کهس له یه ک: ژن و میړه ده که (دهستیان له یه ک به ردا) واته له یه ک جیابوونه وه.
- دهست به رووده ونان: بریتیه له جوابدان و ناهومیتدکردنی یه کیک که داوای شتیکت لی بکا.
- دهست به زاخا کردن: بریتیه له دهست برین و هه لخه له تانندی یه کیک.
- دهست به ستان: بریتیه له دهست خه رو کردن: فیسار کهس چاک (دهستی به ستم).
- دهست به سته: بریتیه له مهردوومی دهست خه رو.
- دهست به سهر: که سیکه به فهرمانی دهولت له شاریک یا له شوتیک نه توانی به چیته دهره وه.
- دهست به سه راگرتن: بریتیه له داگیرکردنی شتیک.
- دهست به قهرپ: که سیکه هه ر شتیک بیته دهست زوو له ناوی بیا.
- دهستبه نند: گوريس یا زنجیریکه که دهستی ولاخی پی به ستریته وه.
- دهست پانکردنه وه: بریتیه له سوال کردن.
- دهستپهر: خو ره حه ت کردنی ناده می به ددهست.
- دهستپه رزان: دهست نه گیران و فریا که وتن بو کردنی کاریک.
- دهستپیچک: دهسپیچک.
- دهست پيشكهري: دهست پيشخستن له یه کیک له کردار یا گوشتاریکدا که نه و که سه به ته مای کردن یا وتنی بی له پيش تودا.

دهست پټکردن: دهستدانه کردار یا گوفتاریک و لهسهر
 رښشتنی.
 دهست پټودنان: بریتیه له دهر بازکردنی په کټیک یا شتیک.
 دهست پیس: بریتیه له مەردوومی گندهدزی ناو مال.
 دهست پیسی: بریتیه له ورده دزی ناو مال.
 دهست تنک: بریتیه له مەردوومی کهم دهست.
 دهست تنکی: بریتیه له کهم دهستی.
 دهست تنگ: دهست کورت.
 دهست تنگی: دهست کورتی.
 دهستچن: شتیکه به دهست و تهقل چنرابی.
 دهستچین: شتیکه به دهست چینرابی له زه ویدا.
 دهستخورینه: گهزگه زوک.
 دهستخوشانه: د. به خشیشیکه که بدری به یه کټیک له نه نجامی
 کاریکدا.
 دهستخت: شتیکه که به دهست نووسرابی.
 دهستخهړو: که سیکه تهره درابی و دهسته شکین کرابی،
 (دهستخهړو بوون) تهره خواردن، (دهستخهړو کردن) تهره دان
 و دهسته شکین کردن یه کټیک.
 دهستخهړویی: تهره خواردن و دهسته شکین بوون.
 دهستدار: بریتیه له مەردوومی دارای به دهسه لات.
 دهستداری: دارای و دهسه لات.
 دهستدان: به کارهاتنی شتیک بو شتیک: نه زینه بو نه و لاخه
 (دهست ددها).
 دهست درو: کالایه که به تاییه تی دروایی.
 دهست دریژ: دهستدار.
 دهست دریژی: دهستداری. زور و سته م.
 دهستراست: که سیکه شت زو و به نگیوی.
 دهسترویشان: بریتیه له دهسه لات بهسهر شتیکدا.
 دهستروین: بریتیه له دهوله مهندي.
 دهسترويو: دهوله مهندي.
 دهسترس: شتیکه دهستکه وتنی ئاسان بی.
 دهسترهش: بریتیه له که سیک که هر شتیکي لیوه دهستکه وی
 فهری لی نه بینری.
 دهسترهنگین: بریتیه له که سیک که به دهستی خوی پیشه ی جوان
 بزانی.
 دهستریژ: تهقاندنی چند گولله یه که به جاریک له لایه ن چند
 که سیکه وه رووه و شتیک.
 دهست سپی: بریتیه له که سیک که پیشه یه کی وا نه زانی خوی
 پی بژیه نی.
 دهستشور: شونیکي تاییه تیه که هر دهستی لی بشوری.

دهستشورک: دهستشور.
 دهستشیل: هه ویر یا قوریکه به دهست شیلرابی.
 دهستفروش: دهزگیت.
 دهستقاله: ز. دهست به تال.
 دهستقلپ: دهست به قرب.
 دهستقوچان: بریتیه له رژی و چرووی.
 دهستقوچاو: بریتیه له مەردوومی چرووک.
 دهستقهرز: قهرزیکه که دهست به دهست بدری به یه کټیک.
 دهستک: ز. چه پکټیک له گول یا له گیا.
 دهستکار: دهستکرد.
 دهستکاری: زور دهستان له شتیک.
 دهستکراوه: بریتیه له مەردوومی دلفراوانی به خشنده.
 دهستکرد: شتیکه به دهست دروست کرابی، شتی تاییه تی دروست
 کراو.
 دهستکردنه وه: بریتیه له دهست وهشاندن له جهنگدا.
 دهستکوتان: دهستگیرانی کویر یا چاوساغ له تاریکیدا.
 دهستکورت: بریتیه له مەردوومی نه دارا.
 دهستکورتی: بریتیه له نه دارایی.
 دهستکه لا: هه لمات یا گوتزیکه که هه میسه تیلی پی بکری.
 دهستکهوت: دهرامه تیکه که گوزدرانی پی بکری.
 دهستکهوتن: شت هاتنه دهست.
 دهستکیش: تهر او یا چه رمیکه ده کرتیه دهست. چاوساغیکه که
 په لی کویر بکیشی.
 دهستکیشان: راکیشان دهستی کویر.
 دهستکیشانده وه: کارسه ندنه وه له یه کټیک که کاریکی پی
 سپیردرابی.
 دهستکیشانده وه: دهست هه لگرتن له کاریک.
 دهستگر: دهزگر.
 دهستگرتن: دهزگیری. بریتیه له جله وگیری یه کټیک له
 کاریک.
 دهستگرتنه وه: دهست کیشانده وه. دهست پانکردنه وه. خوتنده وه ی
 بهری دهست. بریتیه له پاشه کهوتی کردن.
 دهستگرتی: ز. خهریکی به کاریکه وه.
 دهستگه یشتن: دهست په رژان..
 دهستگیت: دهزگیت.
 دهستگیتانه وه: گیتانه وه ی دهست له کاریک و په شیمان بوونه وه ی
 لیتی.
 دهستگیر: پیریکی خواپه رستی خوتنده واره که به ناموزگاری جوان
 دهستی مەردووم بگری بو ریتی راست. یارمه تیده ر.
 دهستگیران: خهریکی به کاریکه وه. دهزگیران.

دهست‌بهره: شتیکه له ته‌خته دروست ده‌کری و به‌چار دهسته‌کی شتی پی ده‌گوتزریته‌وه.	دهستگیربوون: دهستکه‌وتن.
دهسته‌بهری: بوونی یه‌کیتک به‌دهسته‌بهری شتیکی.	دهستگیرویی: یارمه‌تیدانی یه‌کیتک به‌شت پیدانی.
دهسته‌پاچه: مه‌ردوومی دهسته‌وسان.	دهست لیدان: دهستکاری کردنی شتیکی.
دهسته‌پارچه: دهسته‌پاچه.	دهست لیک به‌ردان: بریتییه له جو‌تبوونه‌ودی دوو که‌س له‌یه‌ک به‌ئیجگاری.
دهسته‌جله‌و: قایشیکه له لغاو هه‌لده‌کیشری.	دهست لی کیشانه‌وه: کیشانه‌ودی دهست له شتیکی.
دهسته‌چرا: چراي دهستی.	دهست لینان: دهست نانه سهر شو‌تینیک له نه‌ندامی ناده‌می بو نه‌ودی که بزانی لی ددها یا نا.
دهسته‌چیلکه: دهسته‌یه‌که له چیلکه‌ی وشکی باریک که ناگری پی بکریته‌وه.	دهست لی وه‌شاندن: دهست‌کردنه‌وه له یه‌کیتک.
دهسته‌چيله: دهسته‌چیلکه.	دهست لی هه‌ل‌گرتن: وازه‌ینان له کاریک.
دهسته‌خورد: لوره له‌پ.	دهستمايه: دراویکه که خرید و فروختی پی بکری.
دهسته‌خوشک: چند کچیکن که دۆستایه‌تیان خوش بی.	دهستمايه‌دار: که‌سیکه دهستمايه‌ی به‌دهسته‌وه بی.
دهسته‌دز: دهسته‌ک دز.	دهستمز: حه‌قد‌دهست.
دهسته‌دوو: داریکه ده‌کوتری به‌سهر هه‌وجاردا و دهستی پی ده‌گیری له‌کاتی جووت کردندا.	دهستمیز: خو ره‌حه‌ت کردنی گیاندار به‌هینانه‌وه‌ی ناوی.
دهسته‌ر: شه‌قل.	دهست‌نو‌تر: ده‌موچاو و دهست و سهر و قاچ شووشتنه بو نو‌تر کردن.
دهسته‌ره: دهسته‌ر.	دهست نه‌زده‌ده: شتی دهست لی نه‌دراو.
دهسته‌ریقانه: د. دیارییه‌که که به‌دهستی خو‌ت بیبه‌یت بو که‌سیک.	دهست‌نیز: نه‌مامیکه که به‌تاییه‌تی نی‌ترابی. بریتییه له‌یه‌کیتک که پیت‌گه‌یاندبی و داته‌زراند‌بیت.
دهسته‌سر: دهسه‌سر.	دهست‌نیشان: شتیکه له‌بهر نایابی دهست‌نیشانه‌کراپی که دهستکاری نه‌کری. نانه‌ودی شتیکی بو دزینی. نامزه‌دکردنی یه‌کیتک بو کاریک.
دهسته‌سوار: نه‌ندازدیه‌که له سهریازی سوار (کتیبه).	دهست‌ورد: خیرایی له فرمان و کاردا.
دهسته‌شکین: مه‌ردوومی دهسته‌خه‌رو.	دهست‌وی‌توند: نه‌و که‌سانه‌ن که له‌زتر دهست‌دا کارت بو ده‌که‌ن.
دهسته‌ک: داری دارد‌را له داربه‌روو.	دهست‌وم‌شاخ: دهست‌وم‌وچ.
دهسته‌کچ: کچیکه له ته‌مه‌نی هه‌شت و نو‌ساله‌دا بی، واته نه زور مندال و نه ته‌واو پی‌گه‌یشتبی.	دهست‌وم‌وچ: ماچکردنی دهستی یه‌کتری له رووی خوشه‌ویستییه‌وه.
دهسته‌ک دز: که‌سیکه که مال بنیته‌وه بو دزینی.	دهست‌وور: باوی کو‌مه‌لایه‌تی. شتیکه سابووناوی له کو‌می نه‌خوشه‌وه پی تی ده‌کری بو په‌وانبوونی. یاسای بنه‌ره‌تی ده‌وله‌ت.
دهسته‌کردن: کردنی شت به‌دهسته.	دهست‌وردان: فرماندان به‌کاریک.
دهسته‌کور: کوریکه له ته‌مه‌نی هه‌شت و نو‌ساله‌دا بی، واته نه زور مندال و نه ته‌واو پی‌گه‌یشتبی.	دهست‌ورکردن: راییکردنی گرفتی نه‌خوش به‌هووی دهست‌وره‌وه.
دهسته‌که‌وشه: دهسته‌دوو.	دهسته: کو‌مه‌ل‌یک له گیاندار. دهرز‌نیک له هیندی شت.
دهسته‌که‌وشه: دهسته‌که‌وشه.	ژماردیه‌کی تاییه‌تییه له سهریاز (فصیل).
دهسته‌گیره: گیرگه‌یه‌که مو‌ر هه‌ل‌که‌ن مو‌ری پی ده‌گری بو هه‌ل‌که‌ندنی.	دهسته‌نه‌ژنو: بریتییه له مه‌ردوومی په‌ک که‌وته.
دهسته‌لانین: ز. دهست‌کردنه‌وه.	دهسته‌برا: چند که‌سیکن که دۆستایه‌تی و براده‌رییان خوش بی.
دهسته‌له: گۆزه‌ی پچو‌کی بی لووله.	دهسته‌بوخچه: دهسه‌بوخچه.
دهسته‌مو: گیاندار‌یکی مالییه که رام بو‌وبی و ههر ده‌مینک دهستی بو‌بیریت بگیری.	دهسته‌بوخچه‌له: دهسته‌بوخچه.
دهسته‌نک: دهست ته‌نک.	دهسته‌بهر: که‌سیکه که به‌لینی به‌شتیک دابی، (دهسته‌بهر‌بوون) به‌لیندان به‌کردنی کاریک.
دهسته‌نکی: دهست ته‌نکی.	
دهسته‌نگ: دهست ته‌نگ.	

ده‌س‌وین: ده‌ست‌وین.	ده‌سته‌نگی: ده‌ست ته‌نگی.
ده‌س‌ره‌س: ده‌ست‌ره‌س.	ده‌سته‌وا: ده‌ست‌یاو: شین و شایی (ده‌سته‌وا)یی.
ده‌س‌ره‌ش: ده‌ست ره‌ش.	ده‌سته‌واره: چەند نان یا چەند کولیره‌یه‌که که له‌سه‌ر یه‌ک دان‌رابن.
ده‌س‌روک: ده‌سه‌سر.	ده‌سته‌وانه: چەند مووروویه‌کی هۆنراو‌یه مندالان ده‌یکه‌نه
ده‌س‌روکه: پارچه‌یه‌کی ره‌شی چوار سووچی ته‌نکی قه‌راخ سپیه.	ده‌ستیان.
ده‌سه‌سر.	ده‌سته و نه‌ژنۆ: ده‌سته‌نه‌ژنۆ.
ده‌سفروش: ده‌ست فروش.	ده‌سته‌وسار: هه‌وسار.
ده‌سقوچان: ده‌ست قووچان.	ده‌سته‌وسان: مه‌ردوومی ده‌سته‌پاچه.
ده‌سقوچاو: ده‌ست‌قووچاو.	ده‌سته‌وکێرد: گیان‌داریکه که که‌وتبی و چرچی لنگی لی
ده‌سقوچیاگ: د. ده‌سقوچاو.	راکیشابی.
ده‌سقوچیان: د. ده‌سقوچاو.	ده‌سته‌وناو: ریگایه‌که که تو‌زیک سه‌ر به‌ره‌وخوار بی.
ده‌سقوچیاو: ده‌سقوچاو.	ده‌سته‌ویه‌خه: ده‌ست‌دانه یه‌خه‌ی یه‌ک له‌کاتی جه‌نگدا. شوینی زۆر
ده‌سقه‌رز: ده‌ست قه‌رز.	نزیك: فیساره شوین (ده‌سته‌ویه‌خه)یه، واته زۆر نزیکه.
ده‌سک: جیتی ده‌ست پیوه‌گرتن له هه‌موو شتی‌ک. ده‌زگ (د).	ده‌ست هه‌لبه‌ست: درۆیه‌که به‌تایبه‌تی ریک‌خراپی.
ده‌سکاری: ده‌ستکاری.	ده‌ست هه‌ل‌گرتن: بریتیی‌ه له وازه‌ینان له کرداری‌ک یا
ده‌سکراوه: ده‌ستکراوه.	گوفتاری‌ک.
ده‌سکوتان: ده‌ست کوتان.	ده‌سته‌ی فه‌قییان: سفردی فه‌قییان.
ده‌سکه: چه‌پکه‌یه‌ک له گول یا شتی تر.	ده‌ستیار: یارمه‌تیده‌ر (معاون).
ده‌سکه‌جۆنی: ده‌سکه دۆل.	ده‌ستیار نه‌فسه‌ر: (نائب ضابط).
ده‌سکه‌فتن: د. ده‌سکه‌وتن.	ده‌ستیاو: چاکه‌کردن له‌گه‌ل یه‌کی‌ک به‌رامبه‌ر به‌چاکه‌ی نه‌و.
ده‌سکه‌لووجه: جیتی ده‌ست پیوه‌گرتنی خه‌ر‌ه‌ک له کاتی بادانیدا.	ده‌ستی ده‌ستی: ته‌فره‌دان و هه‌لفریواندن.
ده‌سکه‌نه: رینه‌وه‌ی گیا و خوری و موو و هیندی شتی تر	ده‌ستی: شتی‌که ده‌ست به‌ده‌ست بدری به‌یه‌کی‌ک. ده‌سک (ز).
به‌ده‌ست.	ده‌سچه‌په‌ل: د. ده‌س پیس.
ده‌سکه‌وان: شتی‌کی قووله له زه‌رد داد‌ه‌پ‌ژری و ده‌سکی‌کی سه‌ر	ده‌سخ‌وش: به‌یه‌کی‌ک ده‌وتری که کاری‌کی جوانی کردبی، واته
خری هه‌یه شتی تیدا ده‌کو‌تری.	نافه‌ربن.
ده‌سکه‌وت: ده‌ستکه‌وت.	ده‌سخ‌وشانه: د. مزیکه ده‌دری له‌باتی کاری‌کی باش که بو‌ت
ده‌سکه‌وتن: ده‌ستکه‌وتن.	کراپی.
ده‌سکیش: ده‌ستکیش.	ده‌سخه‌ت: ده‌ست‌نووس.
ده‌ستکیشان: ده‌ستکیشان.	ده‌سخه‌پۆ: ده‌ست‌خه‌پۆ.
ده‌سکیشان‌ه‌وه: ده‌ست کیشان‌ه‌وه.	ده‌سخه‌پۆ‌بوون: ده‌ست‌خه‌پۆ‌بوون.
ده‌سکی‌سی: ز. یارمه‌تیدانی یه‌کی‌ک به‌دزیه‌وه.	ده‌سخه‌پۆ‌کردن: ده‌ست‌خه‌پۆ‌کردن.
ده‌سگا: ده‌زگا.	ده‌سخه‌پۆ‌یی: ده‌ست‌خه‌پۆ‌یی.
ده‌سگر: ده‌زگر.	ده‌سخه‌په‌: د. ده‌ست‌خه‌پۆ.
ده‌سگرتن: ده‌ستگرتن.	ده‌سدار: ده‌ست‌دار.
ده‌سگرۆیی: د. ده‌سگیرۆیی.	ده‌سداری: ده‌ست‌داری.
ده‌سگوشاد: ده‌ست کراوه.	ده‌سد‌ر‌ی‌ژ: ده‌ست‌د‌ر‌ی‌ژ.
ده‌سگیر: ده‌زگیر. یارمه‌تیده‌ر. ده‌زگر.	ده‌سد‌ر‌ی‌ژی: ده‌ست در‌ی‌ژی.
ده‌سگیران: ده‌زگیران.	ده‌س‌را‌ه‌: په‌تی‌ک یا به‌نی‌کی هۆنراو‌یه مندالی له بیتشکه‌دا پی
ده‌سگیرۆیی: ده‌ست‌گیرۆیی.	داده‌پ‌ی‌چ‌ری.
ده‌سگیری: ده‌ست گیرۆیی.	ده‌س‌ر‌و‌ی‌گ: د. ده‌ست‌دار.

دهس له ملان: دهست له ملان.	دهسه چرا: د. دهسته چرا.
دهسلیدان: دهست لیدان.	دهسه چلهو: د. دهسته چلهو.
دهس لی کیشانه وه: دهست لی کیشانه وه.	دهسه چینه: د. سه به تولک یه کی دهسکداره میوه ی تی دهکردی.
دهس لی هه لگرتن: دهست لی هه لگرتن.	دهسه خلا فکی: خر خاله ی نهم سهر و نه وسهری بیشکه یه که مندالی ناو بیشکه خوی پی ده خلا فیتی.
دهسماشان: د. له په کوتیتی کویر.	دهسه خوشک: دهسته خوشک.
دهسمال: جوړه له چکیکی سی سووچه کلک درتړه ژنان دهیگرنه کولیان. دهسه سړ. جامانه ی سهر (ه).	دهسه داس: د. ته ورداس.
دهسمایه: دهستمایه.	دهسه داو: د. داو.
دهسمایه دار: دهستمایه دارا.	دهسه ژن: لوره له پ.
دهسمه ریزانه: د. دهسخوشانه.	دهسه سړ: پارچه ته نراویکی چوارگو شه یه هه ل دهگیری بو دهست سړین.
دهسمیژ: ز. دهستنویر.	دهسه سهر: د. سهرگه ردان.
دهسمیز: دهستمیز.	دهسه شکین: دهسته شکین.
دهسند: شت دان به مه ردووم به نه اندازه و که موکوری.	دهسه ک: د. دهسته ک.
دهسند خور: که سیکه ههر به دهسند شتی بدریتی.	دهسه کردن: د. دهسته کردن.
دهسنگه: دهسند.	دهسه که شتی: که شتی پچکولانه.
دهسنگه خور: دهسند خور.	دهسه که وشه: د. دهسته که وشه.
دهسنووس: دهستخه ت.	دهسه گیره: د. دهسته گیره.
دهسنویر: دهستنویر.	دهسه لات: ته وانایی و دهست رۆین.
دهسنویس: دهسنووس.	دهسه لقوت: ه. لوره له پ.
دهسنیشان: دهستنیشان.	دهسه ناو: د. دهسته ناو.
دهسورد: دهستورد.	دهسه نه: د. به خشش.
دهسویوس: دهستوموچ.	دهسه نه دار: د. که سیکه خاوه نی پیاو دتی و به خشش بی.
دهسویه یان: د. دهسویته وند.	دهسه واره: د. دهسته واره.
دهسودیم: ه. دهستنویر.	دهسه واره: د. دهسته واره.
دهسوکار: د. دهستکرد.	دهسه واکردن: د. په له کردن.
دهسومشتاق: دهسویوس.	دهسه وانه: د. دهسته وانه.
دهسوموچ: دهستوموچ.	دهسه ودهس: د. دهساو دهس.
دهسوور: د. دهستوور.	دهسه وسار: د. دهسته وسار.
دهسووشک: د. پیاوی رژد.	دهسه وسان: د. دهسته وسان.
دهسه: د. دهسکی شت. دهسته یه ک له شتیک: (دهسه) یه ک گوتزانم کری. چه پک: (دهسه) یه ک گولم بو بکه. دهستویته وند.	دهسه وهره: د. دهسته به ره.
دهسها: د. دهستاو.	دهسه ویه خه: د. دهسته ویه خه.
دهسهاوردن: په یداکردنی شت و هیانه ژیر دهستی.	دهسه ره: د. جوړه مشاریکی پچکوله یه وک چه قو دنوشتیته وده.
دهسه برا: دهسته برا.	لقی گولی ناو باخی پی ده بردی.
دهسه بوخچه: توورده که یه کی پچکوله یه ژنان ورده شتومه کی ناو گیرفانی تی ده خن.	دهسه له بهس: د. دهسته له بهس.
دهسه پاچه: دهسته پاچه.	دهسه هه وسار: د. دهسته وسار.
دهسه پارچه: دهسته پارچه.	دهسیاری: د. دهستگیرویی.
دهسه جلهو: دهسته جلهو.	دهسیده سی: د. دهستیدهستی.
	دهسی: دهستی.
	دهشت: شونی چولی ته ختی روو ته ن.

دهقی: ز. دردهختی پچووکى له یه که وه نزیک.
 دهق: قه دی شتی قه دکر او، که یف: ولاخه که به (دهق) یا بی
 (دهق) د. ته و او: به ده رۆژی (دهق) گه یستمه کرماشان، واته
 به ده رۆژی ته و او. میچ (ز). نه ندازه و پایه: فیسار که س له
 (دهق) ی خۆیدا ماوه، واته ههر و دک خۆیه تی.
 دهقاق: که تیره یا جهویه که دهری له رووی هیندی ته و او بۆ دهق
 به ستن و جوانی.
 دهقادان: و تودان (د). که تیره دان له شتی ته و او بۆ جوان
 و یستانی.
 دهقاقلی: ته و او یکه دهقاقی لی درابی.
 دهقاودهق: شتی که له پاش کیشانه و دی یا دابه شکردنی دهق
 درچی: گه نه که م کیشایه وه (دهقاودهق) درچوو یا گوشتی
 قوربانیه که م دابه ش کرد به سهر گه رکه دا (دهقاودهق)
 درچوو.
 دهقبه ستن: دهق گرتنی شتی قه دکر او.
 دهقدان: سافکردن. قه دکردن.
 دهقدانه وه: دووباره بیژانه و دی دانه و یله به بیژنگ بۆ ورده لی
 برینی. دووباره کوتانه و دی برنجی نیوه کو تراو. بریتیه له
 لیدانی یه کیک: نه مری نه چیت بۆ مه کته ب (دهقت
 دهدهمه وه).
 دهقکردن: قه دکردنی شتی.
 دهقکراو: شتی قه دکر او.
 دهقگرتن: نوشتانه و دی شتی قه دکر او به ردهنگی که شوینی
 دهقه که ی دیاریتی. ویستانی نرخى شت له نه ندازه یه کدا:
 نرخى گوشت (دهقی گرتووه) واته ناجوولی.
 دهقل: ز. شوینی زۆر سهخت له زهوی که نه کیلری.
 دهقلووس: ز. سهرمه و قولات.
 دهقلووک: ز. مازوو.
 دهقنه: نازوو خه یه که قوتابیانی مزگهوت کۆی ده که نه وه بۆ
 زستانیان.
 دهقۆر: ز. مه ریکه که خوریه که ی له ناو دندی کورک و خوریدا
 بی. بزنی که که مووه که ی له ناو دندی مه رز و موودا بی.
 دهقه قانندن: ز. خوتوو که دان.
 دهک: و ته یه که نزیکی شتی که له شتی که ده گه یه نی: (دهک) له
 کاتی که دا که به ردیک بگریته شتی که و نزیک بی لی بدیت،
 واته وهخته بوو به ری بکه وی. پیتی نزا: (دهک) به رخوردار
 بیت، یا (دهک) دهستی شکی.
 دهکووش: ز. بیتشکه ی مندال.
 دهگمه: ز. دهگمهن.
 دهگمهن: و ته یه که به کار دینری بۆ که می و نایابی شتی که: فیساره
 شت دهست ناکه وی مه گهر به (دهگمهن).

دهستان: دهستانی.
 دهستانی: جیگای تهختی پانی رووت له دار و درهخت.
 دهشتایی: دهستانی.
 دهشته کی: گیاندار و گول و گیای دهشت که مالی نه بی.
 دهشتی: جۆره مقامیکی خوشه. دهشتایی. شتی دهشتی.
 دهشو: ز. دهقشو.
 دهعبا: بریتیه له گیانداریک که ناوی نه زانری.
 دهعبجانی: دهعه جانی.
 دهعه جانی: و ته یه که به کار دینری بۆ گیاندارى زۆر ناشیرین:
 فیسار که س دهلی (دهعه جانی) یه، واته زۆر ناشیرینه.
 دهغل: گهنم و جو.
 دهغلکردن: دهستان له شتی که و توخن که و تنی: (دهغلی
 مه که).
 دهغلودان: دانه و یله یه که که چینرابی.
 دهغمه: د. نه شکهوت.
 دهغه زار: گیاندار و درهختی له و لاوازی دهرده دار.
 دهغل: گیاندارى بلخی بیکاره ی فیلبار.
 دهغه لبار: د. فیلبار.
 دهغه له: د. دهغل.
 دهغه لی: بلخی و بیکاردی و فیلباری.
 دهف: که له بیژنگی که چه رمی خاو گیرابیتته دیوکی بۆ نه وه ی که
 به له پی دهست لی بدن تا دهنگی بی.
 دهفته ر: سپاره یه کی په ره په ره ی سپیه شتی تیدا دهنووسری.
 دهفته رخانه: د. نووسینگا.
 دهفته ردار: نووسهر.
 دهفر: شتی که که شتی که تری تی بکری.
 دهفرک: د. بریتیه له مه ردوومی زگ زل.
 دهفرزن: که سیکه که دهف باش لیتدا.
 دهفک: با. دهف.
 دهفگم: ز. ئاستی لغاو که ده که و یته ناو ده می ولاخه وه.
 دهفن: ز. لووت.
 دهفه: تهخته یه کی پانه جولا له کارکردندا ته و او پی سفت دهکا.
 ئیسقانی شانی گیاندار.
 دهفه زکه: د. دهفرک.
 دهف: با. دهم. که ناری شت.
 دهفقۆر: ز. دهسه لات به سهر هم و نه ودا.
 دهقشو: ز. ئاقشو.
 دهقه: ز. حوشتی نیر.
 دهقه دهشتی: ز. ته پاله کیویه.
 دهقهر: ز. ریزه ی ده می تیغ. شوین.

ده‌گهر: لټی هاتنی کاری گه‌وره و گران له یه‌کټک و په‌وایی
 فهرمانی: فیسار که‌س به (ده‌گهر)ه.
 ده‌گهل: ز. گالته.
 ده‌گهل: له‌گهل. ناخوای که‌شتی (د).
 ده‌گه‌نه‌گ: زور: به (ده‌گه‌نه‌گ) کارت پټی ده‌کم، واته به‌زور.
 دهل: د. گیان‌داری پروقایی نازا.
 دهل: سه‌گی می.
 ده‌لاقه: کونی گه‌وره له شت: دیواره‌که یا که‌واکه‌م (ده‌لاقه) ی
 ټیکه‌وتووه. دهرگا.
 ده‌لاک: که‌سیکه که‌سهر بتاشی یا چاکی بکا. ناتری حه‌مام.
 ده‌لاک‌خانه: شوتنیکه‌سهری ټیدا چاک بکری.
 ده‌لال: که‌سیکه شتی مه‌ردووم بفروشی.
 ده‌لالانه: مزیکه که‌بدری به‌ده‌لال.
 ده‌لال‌خانه: شوتنیکه که‌ده‌لال شتی ټیدا بفروشی.
 ده‌لالی: بوونی مه‌ردووم به‌ده‌لال.
 ده‌لالانه: (ده‌لالیه‌که) ی لټی بسینه.
 ده‌لاندن: غدانی ناو له‌گوزه و حوز و شتی تردا.
 ده‌لاندن: ده‌لاندن.
 ده‌لب: پټلاو و کالای زور فراوان.
 ده‌لپ: ده‌لب.
 ده‌لپ و دټپ: شتی زور ده‌لب.
 ده‌لقین: ز. نابرووچوون و نه‌مانی شهرم.
 ده‌له: ز. جبه.
 ده‌لمه: ز. ده‌لمه‌مه.
 ده‌لنگ: ددرپی (ز). دهره‌لنگ (با).
 ده‌لوپ‌بهر: به‌ری گیایه‌که‌توونه و ناوه‌که‌ی کولوره و زورتر
 به‌ترشیاته‌وه ده‌خوری.
 ده‌لوقه‌ل: مه‌ردوومی پروه‌ه‌ل‌مال‌راوی نازای چه‌نه‌باز.
 ده‌لوو: شټټوکه. لوټی.
 ده‌لوو‌کار: که‌سیکه که‌مټک ده‌لووبی.
 ده‌لویی: ل. ده‌لوو.
 ده‌له‌به‌با: سه‌گی می که‌هاتبټته‌با.
 ده‌له‌چه: مه‌ردوومټکی په‌سته که‌میچکه‌میچکه‌بوټهم و نه‌و
 بکا.
 ده‌له‌چه‌یی: په‌ستی و میچکه‌میچکه‌کردن بوټهم و نه‌و.
 ده‌له‌ده‌ل: زدر‌دبون و نه‌رمېوونی دوومه‌ل به‌ر‌دنگټک که‌کاتی
 ددر‌بونۍ هاتبټی.
 ده‌له‌سه: درو و فیشال.
 ده‌له‌ق: ده‌له‌به‌با.
 ده‌له‌ک: ده‌عبایه‌کی سووری تاریکه‌پټسته‌که‌ی زور به‌نرخه.
 ده‌له‌به‌با.

ده‌له‌کدان: ل. پال پټوه‌نان: (ده‌له‌کده) واته پالی پټوه‌نی.
 ده‌له‌مه: شیرټکه‌له‌بهر که‌م کولاندنی ترش نه‌بووبی و که‌مټک
 مه‌یی بی. هټلکه‌یه‌که که‌شل بی و نیوه برژ بووبی.
 ده‌لیا: دهریا، برټییه له‌شتی زور: فیسار که‌س (ده‌لیا) یه‌ک
 ده‌خوا.
 ده‌لیالووش: برټییه له‌گیان‌داری زورخوړ.
 ده‌لیان: د. ده‌لاندن.
 ده‌لیقانی: نافرته‌تی بی شهرم.
 ده‌لینگ: دهره‌لنگ.
 ده‌لیدوومان: ز. که‌سیکه که‌له‌سهر زه‌وی لاسایی پاله‌وان
 بکاته‌وه له‌کاتی ته‌نافبازیدا.
 ده‌م: کونټکه له‌ناوه‌ندی ههر‌دوو لټودا شتی پټی ده‌خوری.
 کاتټکی که‌م. ده‌مه (د).
 تیغ: (ده‌م)ه‌خه‌نجه‌ریکم بوو ده‌سکټکم ټیخست.
 ده‌ماخ: لووت: فیسار که‌س (ده‌ماخ) ی کردووه، واته به‌رلووتی
 هه‌لبه‌ستووه. که‌یف‌خو‌شی: فیسار که‌س (ده‌ماخ) ی هه‌یه.
 ده‌ماخ ته‌ختکردن: برټییه له‌خو‌ن‌واندن و هه‌ودس ته‌ختکردن
 به‌سهر مه‌ردوومدا.
 ده‌ماخ شکاندن: برټییه له‌لووتدان و نه‌هټشتنی که‌یف و خو‌شی
 یه‌کټک.
 ده‌ماخ کردن: هه‌لبه‌ستنی ده‌م و لووت به‌له‌چک.
 ده‌ماخ هه‌لبه‌ستن: ده‌ماخ کردن.
 ده‌ماخ هه‌لدان: ده‌ماخ کردن.
 ده‌مار: ره‌گ. لاسکی که‌لا تووتن. فیز و ده‌عیه: فیسار که‌س
 زور به‌(ده‌مار)ه.
 ده‌مار دهره‌اتن: برټییه له‌تین پټگه‌ین و ته‌نگه‌تاو‌بوونی
 مه‌ردووم له‌شتیکه‌وه: به‌ده‌ست من‌داله‌وه (ده‌مارم دهره‌ات).
 ده‌ماره‌کوټ: دوو‌پشک.
 ده‌مانچه: چه‌کټکی ناگرینی پچکو‌له‌یه ده‌کری به‌قه‌ددا وه‌ک
 تفه‌نگ ده‌ته‌قټیری.
 ده‌ماندن: که‌شان‌دنه‌وه‌ی ناگر به‌مووشه ده‌مه.
 ده‌مانن: ده‌ماندن.
 ده‌ماوده‌م: بلاو‌بوونه‌وه‌ی قسه‌له‌م ده‌مه‌وه بوټهم ده‌م.
 ده‌ماوده‌م که‌وتن: ده‌ماوده‌م.
 ده‌ماودر: ده‌مه‌ودر.
 ده‌مېر: برینه‌وه‌ی نیشټیک له‌گهل یه‌کټکا به‌گو‌ترده: (ده‌مېر) نه‌م
 کاردم بوټکه.
 ده‌مېوون: پټگه‌یشتنی چایی و قووبوولی و پلاو.
 ده‌مېوونه‌تاقچېرا: به‌یه‌کټک ده‌وتری که‌له‌شتیکۍ کوتوپریه‌وه
 واتی ورمابی و قسه‌ی پټی نه‌کری.

ددمدان: بریتیه له له وه رینیکي که می ناژال: ناژاله که به ریده با
(ددم) یک بدن. دهماندنی کووره و شتی تر (د).
ددمدانه وه: گه شانوهی گول. دهرگا بوون و والا بوونی برین.
ددمدراو: بریتیه له یه کیک که قسه له دهمیدا نه وه سستی.
ددمدروون: بریتیه له دهمکو تکردنی یه کتی.
ددمدریژ: بریتیه له مهر دوومی دریژ دادرې بی شهرم.
ددمدریژی: دریژ دادرې و بی شهرمی.
ددمدوور: زاریتن.
ددمدومی: مهر دوومی راپرا. شتی که که ناو به ناو ببیت:
سهریشه کهم (ددمدومی) یه.
ددمپاس: د. دهمپاست.
ددمپاست: مهر دوومی قسه زان و فرمانبردا.
ددم راستبوونه وه: بریتیه له ددوله مهند بوون و تیرخواردنی
یه کیک له پاش برستی و همژاری.
ددم روت: بریتیه له پیای مندا لکاری بی نمود که شهرمی لی
نه کری.
ددم رهش: بریتیه له یه کیک که هر نوقلانه ی خراب لی بدا و
شوم بی.
ددم سپی: بریتیه له پیای قسه ردا که شهرمی لی بکرت.
ددم سوور: د. بریتیه له یه کیک که پشت نه ستور بی له
کاریکدا.
ددمشر: دهمدراو.
ددمقالی: مشومری دوو کهس له سهر شتی که.
ددمقره: دهمقالی.
ددمکار: چینی دیواره به پرووکاری دیوی دهره ویدا.
ددمکردن: لیتانی چایی، (ددمکراو) چایی لیتراوی ناماده کراو،
ددمگرتن.
ددمکوت: که سیک له بهر شتی که له قسه و گفتوگو خرا بی، (ددم
کوتبوون): له گفتوگو که وتن له بهر شتی که، (ددم کوتکردن):
له گفتوگو خستن.
ددمکیشان: دهمبوون.
ددمگرتن: بریتیه له پروشکان و کردنی قسه به بی شهرم: فیسار
کهس چاک (ددمی گرتووه).
ددم گرتنه وه: بریتیه له خوگیرانه وه له خواردن.
ددم گرم: بریتیه له مهر دوومی قسه ره وان.
ددم لاره: د. نهو جوړه سورا حیه یه که توزیک دهمه که ی لاره.
ددم لیدان: سازنده یی.
ددم لیکنان: بریتیه له مردن و هه ناسه بران.
ددمنه: شتی که دریژ کوله ی کون تیکراوه جگه رهی پی ده کیشری.
ددمنی: ته خته یه که دهری له سهری خوارووی نی و کونیکي تی
ده کری و (شاگونج) ی تی دهری.

ددمبوونه ته له ی ته قیو: دهمبوونه تاقیچرا.
ددم به ددم: د. و ته یه که به کار دینری له باتی و ته ی هه میسه.
ددم بهردان: هرزه چهنه یی کردن.
ددمبهس: دهمبهست.
ددمبهست: په تیکه ددمی گای پی دهمبهستری له کاتی گیره دا بو
نه و دی هیچ نه خوا و باش گیره بکا و، ده کرتیه ددمی کار و
به رخیش بو نه و دی دایکیان نه مژن.
ددم به یه کاهاتن: ددم پیا کاهاتن.
ددمبیتن: چه له میه که وک دهمبهست ددمی گای پی دهمبهستری
له کاتی گیره دا. په تیکه ددمی هه مانه و جه والی پی
دهمبهستری.
ددم پوخت: چیتیتی که شله یه له کشمیش و له تکه نوک و کفته ی
ورد دروست ده کری.
ددم پووج: ددم پووجهل.
ددم پووجهل: مهر دوومی بی دان.
ددم پیا کاهاتن: ددم تیکه لبوون له قسه دا له ترسا یا له شهرما.
ددم پیس: بریتیه له مهر دوومی جنیو فروش
ددم تال: بریتیه له مهر دوومی قسه رهق
ددم تهر: بریتیه له یه کیک که هر به دهم پیاهو ته ی بکا: فیسار
کهس (ددم تهر) ی کاسه وشکه.
ددم تهر که ره: بریتیه له میوه و هرچی دهم تهر بکا.
ددم تیرژندن: ددم نانی گیاندار له خوارده مهنی: پشيله که (ددمی
ژنده) ناو چیشه که. سهرکردنه شتی که و له ناودانی: فیسار
کهس (ددمی ژنده) ددوله ته که ی باوکی هیچی نه هیشت.
ددم تیکه لبوون: ددم پیا کاهاتن.
ددم تیوودان: ددم بردن بو قسه یه ک و دووان له بابه تییه وده.
ددم مجاو: نه ندازه یه که له بنیشت که له دهمدا بجووری.
ددم چونه کلیله: بریتیه له بهسترانی دهم و نه کرانه وه ی له
ترساندا.
ددم چه پهل: د. ددم پیس.
ددم چه رخدان: بریتیه له چهنه دان.
ددم چه فت: د. ددم چهوت.
ددم چهوت: بریتیه له یه کیک که قسه ی بایه خی نه بی و به گوئی
نه کهن.
ددم خاو: که سیکه قسه به خاوی بکا.
ددم خوش: به یه کیک دهوتری که قسه یه کی باشی کرد بی، واته
نافه رین.
ددم خوشانه: د. مزگینی.
ددم داچه قاندن: ددم کردنه وده.
ددمدار: مهر دوومی به ددم و قسه و گفتوگو.

دهم و پل: دهموچاو: (دهمويل)ی خواته وه. بریتیه له قسه رهوانی: فیسار کهس به (دهمويل) د.	دهمه لاسکتی: دهمه لاسکه.
دهموچاو: رووی گیاندار.	دهمه لبین: پارچه مسقالیه کی درتړکوله ده می مردووی پتی هله ده به ستری.
دهموچاوه لگر: نافره تیکه که موو له دهموچاوی ژنان بکاته وه و جوانی بکات.	دهمه نی: هه لامه ت.
دهموچاوه لگرتن: موو هه لکه نندن له دهموچاوی ژن بو جوانی.	دهمه و خوار: شتی دهمه ونخون.
دهم و دوو: بریتیه له قسه و گفتوگو: فیسار کهس (دهم و دوو)ای خو شه.	دهمه و پروو: دهمه و خوار.
دهم و دووان: دهم و دوو.	دهمه و ژیر: دهمه و خوار.
دهم و دس: دهم و دس.	دهمه ونخون: ده فریکه که نخون بوو بیته وه.
دهم و دس: کوتوپر.	دهمه ونخون بوون: به دهمه مدا که وتنی ده فر.
دهم و فلج: دهم و فلج.	دهمه ونخون بوونه وه: دهمه ونخون بوون.
دهم و فلج: دهم و دووی ناشیرین.	دهمه ونخون کردن: به دهمه مدا خستنی ده فر.
دهم و فلق: د. دهم و فلق.	دهمه ونخون کردنه وه: دهمه ونخون کردن.
دهموکانه: جوړیکه له بهری مازوودار وه که دهنکی به لالووک وایه ده کوترې و ناوه لینجه که ی خوش ده کری و بو هیندی شت به کار دینری.	دهمه وهر: خوار ده ستیکه له گفتوگودا به گژ دهمتا بیته وه.
دهم و کاویر: دهم و فلق.	دهمه وهری: به گژ دهمدا چوونه و دی خوار ده ست بو که وهری.
دهموکه: دهموکه.	دهم هه راش: مهردوومی دهم که رمی سازنده.
دهموکه: دهموکه.	دهم هه راشی: سازنده یی.
دهمه: شتی که ناسنگه ر و چه قوگر و مسگر ناگری پتی ده که شیننه وه. روژی با و بوران.	دهم هه لبه س: دهم هه لبه ست.
دهمهاتن به یه کا: دهم به یه کاهاتن.	دهم هه لبه ست: قسه یه که له خو ته وه هه لت به ستییت.
دهم هار: دهم هه راش.	دهم هه لپچران: بریتیه له قسه کردن: بوچی (دهم هه لپچریت) واته قسه ناکه یت؟
دهمه ته قی: بریتیه له قسه و گفتوگو کردن بو رابواردن.	دهمه هه له: د. دهمشر.
دهمه جاو: نه ندازه یه که له بنیشت که له دهمدا بجووری.	دهم هه له یئانه وه: بریتیه له خو ناماده کردنی مهردووم بو قسه کردن.
دهمه داچه قی: دهمدانی گیاندار به یه کدا له کاتی گیانه لاکه هه ناسه ی درهنگ درده چی.	دهمه یکه: وته یه که به کار دینری بو کاتیکی رابردووی زور دوور:
دهمه دهم: سه ره تای هه موو کاتیک: (دهمه دهمی) به یانیان یا نیواران خو شه.	(دهمه یکه) کورد نوستوه.
دهمه ریزه: تیغیکه که ده می هه لوهری بی، (دهمه ریزه بوون) هه لوهرینی ده می تیغ.	دهمه کنیان: د. دهم لیکنان.
دهمه رقویان: جوړه شهروالیکه له سه ر ده ریتوه له پتی ده کری.	دهن: ه. په راسوو.
دهمه زرد کردنه وه: تیر کردنه وهی ده می تیغ به برپه ند له گهل ناودانه وهی.	دهنا: وته یه که به کار دینری له جیتی وته ی نه گینا.
دهمه قیه: دهم قیه.	دهند: زبانه ی نیره ق.
دهمه قه یچی: د. برشتی مه قه ست.	دهندوکچه: با. ناوه بو جوړه هه ناریک.
دهمه کوتی: دهمه داچه قی.	دهندووک: دوو نیسقانی باریکه به دهم بالنده وه شتی پتی ده خوا.
دهمه لاسکه: لاسای کردنه وهی قسه ی یه کیک و دهم خواردنه وه لیتی له رووی گالته پتی کردنیه وه.	دهنگ: دانه ی دانه ویتله و هه نار و تری و گه لی شتی تر.
	دهنگه: دهنک.
	دهنگ: ناوازی که پیدا ده بی له لیکه وتنی دوو شت له یه کتری به توندی و به گوی بیستری، (دهنگه دهنک) دهنکی یه که له دوا ی یه ک. باس و خه بهر: (دهنگ) بلاوه که کارگه ی شه کر له سلیمانی داده نری.
	دهنگ بهرز: گیاندار ی دهنک زل.
	دهنگ خوش: گیانداریکه ناوازیکی دلگیری بی.
	دهنگ خوشی: خوشی دهنک و دلگیری.
	دهنگ دابرين: قسه برپه نه وه له گهل یه کیکدا.

دەنگدار: شتیکە که دەنگی لێوەبێ. چوار پیتە لە بیست و
 حەوت پیتە کوردی که دەنگیان لێوە دی وەک (ا، و، ه، ی).
 دەنگدان: بانگێشتنێکی تێکراییه بۆ سەر شتیک: فیسار
 کەس شاییه کە ی کرد ناواییه کانی دەوری خۆی هەموو
 (دەنگ دا).

دەنگدانەو: بلاو بوونەو دی دەنگوباس بە جۆرتیک که گەلی کەس
 بییستی. هاتنەو دی دەنگ لە ناو شاخ و دۆل و گومەزدا.
 دەنگ دران: بریتییه لە زۆر هاوارکردن.

دەنگ دەرچوون: چوونە دەرەو دی قسەیهک لە یه‌کیکه‌وه بۆ ناو
 مەردووم.

دەنگ دەرھاتن: دەنگ دەرچوون بە جۆرتیک که ئەم و ئەو
 بییستن.

دەنگکردن: قسەکردن: (دەنگ) ناکەم یا (دەنگ) مەکه.
 دەنگ لێکردن: بانگکردن یا دەرکردنی شتیک: نەرمایم پتویستە
 دەنگی لێ بکه، یا وڵاخە کەم مانێ گرتوو (دەنگێکی لێ
 بکه) با بروا.

دەنگ نووسان: کێبوونی دەنگ و دەرئەهاتنی، (دەنگنوسا)
 گیانداریکە که دەنگی کپ بوو بێ.

دەنگنێر: کەسێکە دەنگی گر و قەبەبێ.
 دەنگوباس: قسە و گفتوگۆیه که که بکه‌وێتە سەر دەمان و
 بلاو بێتەو.

دەنگەشە: د. دەنگە دەنگ و ژاودژاو.
 دەنگەوێر: کەسێکە دەنگی یه‌کیک بە یه‌کیک یا بە چەند
 کەسێکی دوور بکه‌یه‌نێ وەک ئەو کەسانە ی که دەنگی
 پێشەوای نوێژ (امام) لە مزگەوتێکی زۆر گەورەدا دەگەیه‌نن
 بەو نوێژکەرانی که دوورن لێ.
 دەنووک: دەندووک.

دەنووک که‌وچکە: جۆرتیکە لە مراوی.
 دەنووکە: د. دەموکانە.

دەو: پەله و دەستوێرد: بە (دەو) هات. جۆرە ژماردیه که لە ناو
 چەند کەسێکدا دەکرێ بەم رەنگە دوانیان یه‌کتی چەند
 پەنجەیه‌ک دەرئەهاتن پێشەو و یه‌کیکیان دەرئە (دەو) لە تو،
 ئێنجا پەنجەکان لێکدەدەنەو و دە ژماردی تری دەرئە سەر،
 کردییه هەر چەند لەو کەسەو که دەوی لێ کراو دەرئەدێ.
 لەسەر هەر کامیان تەواو بوو ئەو دێیاتەو. دەم. دوو (با).
 دەو: دەرئەنگ و زویر و دلگیر.

دەواخ: د. دەباخ.

دەواخانە: د. دەباخانە. دەرمانخانە.

دەوار: پەلاستیکی پانی دەرئە تەختە تەختە لێکدراو لە موو
 دەرئە کۆچەری هەلی دەرئە و لەباتی خانوو دەرئە ناوی.
 چارەوێ. وڵاخ (با).

دەواساز: د. دەرمانساز.
 دەوافرۆش: د. دەرمانفرۆش.
 دەوان: گیاندارێ چەسپان. تیغی جەوهەردار.
 دەوانچە: دەمانچە.

دەوردان: ناخڵەدانی شتیک.
 دەورگرتن: ناخڵەدان. پارچەگرتن بە لێواری پێلاو دا.
 دەوروپشت: ناوچە و دەورووبەر.

دەوردان: دەوردان.

دەورگرتن: دەورگرتن.

دەوری: دەرئەکی پەلی لێواری.

دەوش: با. شۆین پێ.

دەوکیس: ز. خەستە ی توورەکه.

دەوڵ: ز. دەهۆل.

دەوڵەت: دارایی. حکومەت.

دەوڵەتی: شتیکە که هی حکومەت بێ.

دەوڵەمەن: دەوڵەمەند.

دەوڵەمەند: کەسێکە دارایی زۆر بێ.

دەوون: د. دەودند.

دەو: تەپالە. ددبە.

دەوڵان: ریزد تەپالەیه که بە گردی دادەنێ و ناوێکی پر دەرئە لە
 تەپالە ی ورد.

دەودن: بکه دار بەروو یا مازوو که بردرایی و هەلی دابێتەو.
 دەودن بەئاش: بریتییه لە قسە و گفتوگۆکردنێکی بێ هوورە ی زۆر
 لەسەر شتیک.

دەودند: دەودن.

دەویقاندن: ز. تاقیکردنەو دی سەختی و ناسکی هێلکەیه
 بەمالینی بەپێشی داندا.

دەویک: ز. دۆوک.

دەویت: کەسێکە ژنان تاو بکا بۆ ئەم و ئەو. دوتی نووسین (د).
 دەوین: با. دۆینه.

دەهۆ: جاجمیکە وەک شەلتە هەلدەدرووی و دەرئە لەسەر خەرمان
 پێ دەرئەرتێتەو.

دەهۆل: شتیکێ بۆشی گەورەیه چەرمی خاوە دەرئە بەهەردوو
 روویدا و لێی دەرئە.

دەهۆلژەن: کەسێکە که دەهۆل لێ بدا.

دەهۆلکوت: دەهۆلژەن.

دەهەم: شتیکە لە پایە ی دەدابی.

دەهەمین: دەهەم.

دەهیه: ز. دەرئە.

دەهیه‌ک: ددیه‌ک.

دهی: وتهی هاندان.	دیر: درهنگ.
دهیز: ز. گهلای گزره بو ناژال.	دیران: جیبوونهوهی شتیک له شتیکدا: نهم دهفره دوو مهن
دهیلم: د. نویل. تیرهیهکی گهورهیه له کورد.	(دهدیرئ) واته دوو مهنی تیدا جی دهیتیهوه (د).
دهیم: دیم.	تهتهلهکردنی دانهویله (ز). ناودانی زهوی.
دهیمهرو: د. دیمهزار.	دیران: د. ناودانی زهوی.
دهیمهکار: دیم.	دیراو: جوړه جوگهلهیهکی هلدراوهیه هیندی سهوزی لهم بهر و
دهیهک: له ده بهش بهشیک.	نهو بهری دهروینری.
دهیم: دههم.	دیر: ریزیکه له نووسراو.
دهیهمین: دههمین.	دیرس: د. درهنگ.
دی: چهند خانویهکی ناوای دوور له شاره. گهلای دار بهروو و	دیرسی: د. درهنگی.
مازووهکه له پایزدا دادهپاچری و لهناوپهلی درهختدا هل	دیرندیز: ز. ئاگریکی گهورهیه که گاوران له روژی چواردهی
دهگیری بو زستانی ناژال. دهنگیکه له ولاخ دهکری بو	شویاتدا دهیکهنهوه.
گپرانوهی له کاریک. دایک (ز).	دیری: درهنگی.
دیار: شتی بینراوی نمایان. دیدار (د). تهنیشت: دانیشت	دیرین: شتیکه که زور کون بی و سالی زوری دی بی.
به (دیار) یهوه، دیاربوون: دهکوهوتن و لهبهرچاوبوونی	دیرینه: دیرین.
شتیک.	دیز: شتی بوژی رهشتاله. دیزه (ز).
دیاردی: وتهیهکه لهکاتی بهدیکردنی کهرویشک و	دیزداشه: شهوکراس.
بهدهورداهاتنیدا راوکه دهیلتی.	دیزک: شتی دیز.
دیاردیکردن: بهدیکردنی نیچیر لهکاتی راودا.	دیزگ: دیزک. مهردوومی کلؤل.
دیارناو: ناوی یهکیکی تاییهتی (علم).	دیزه: دیزه.
دیار و ئاخربوون: مردنی یهکیک له پیش بینینی	دیسک: با. سوینهیهکی پچکولانهیه له قوری سوورهوهکراو بهقهده
خوشهویستیکیدا.	لهگهنیک دهبی ماستی تیدا دروست دهکری.
دیارد و ئاخربوون: دیار و ئاخربوون.	دیسه: ز. مهیرهکیوی.
دیاری: شتیکه بیری یا بنیردری بو دوستیک.	دیق: د. دیق.
دیاردان: دهکوهوتنی شتیک.	دیکانه: با. دهموکانه.
دیاری کردن: نیشانهکردنی دهزگیران بهناردنی دیارییهک بوی له	دیکانی: لادیبی.
دوای خوازیینی.	دیگه: پوور.
دیان چهرمگهوبوون: دان سپیوونهوه.	دیل: ز. دیل.
دیانرؤکله: د. دانهرؤکه.	دیل: سهگی می.
دیان کلّیلهبوون: د. دهم چوونه کلّیله.	دیله: د. دوئل.
دیان لی تیژکردن: دان لی تیژکردن.	دیلهبهبا: دهلهبهبا.
دیانه: د. دانهی شت. ناوی دتیهکه له نریک مووسل.	دیلهبهن: د. دوئل بهن.
دیانهریکی: د. دانهچیری.	دیلهکانی: د. دیلهکانی.
دیساجه: چهند گوشتاریکی رتکوییکه که له سهرهتای هیندی	دیلهکانی: دیلانی.
کتیبهوه دهنووسری.	دیلهمار: ز. بزغژه.
دیکه: جهوهنده.	دیلتی: چهند تهلهبهردیکه لهسهر دارهراوه دادهنری و قورپهستی
دیهه: روژه جووتیکه له زهوی.	لهسهر دهکری (ه). ناوی دتیهکه لهوبهری سیروان.
دیدک: با. سپلی گیاندار.	دیم: زهوی بی ناو.
دیدهکانی: ه. دیلانی.	دیمکه: جوړه جهوهندهیهکه ناوی تی دهکری.
دیدتی: ه. خوشکی گهوره.	دیمونایه: جوړه یارییهکه چهند مندالیک بهر و دوا دهست
	بهپشتی یهکهوه دهگرن و گورانی دهلین.

دیده‌نی: چوون بو لای یه‌کیتک بو چاوپیتکه‌وتنی و تازه‌کردنه‌ودی	دیمه‌روک: شوتنی دیم.
دوستایه‌تی.	دیمه‌رووک: دیمه‌روک.
دیره‌ک: کوله‌که.	دیمراز: د. دیمه‌روک.
دیره‌کی: با. جوړه هه‌نجیرتکه.	دیمه‌کار: دیمه‌زار.
دیره‌گ: دیره‌ک.	دیمی: شتیکه له شوتنی دیم په‌یابوو‌بی.
دیزه: ده‌فرتکی گلتنی خړی سووره‌وده‌کراود.	دیمیله: که‌ردی.
دیزه به‌ده‌رخونه: بریتیه له داپوشین و شاردنه‌ودی کارتک: نهم	دینج: ناسووده‌ی بی خه‌فت.
کاره با هر دیزه به‌ده‌رخونه بی.	دیتو: شتیکه ونی سامداری هه‌لبه‌ستی پروپوچه. رووی شت.
دیزه به‌کول: بریتیه له که‌سیتک که خاودنی مال و منداآ یا	دیتواچه: د. دیتواچه.
داراییه‌کی زور بی و نه‌توانی به‌ناسانی کوچ و بار بکا.	دیتوان: د. کورتخا.
دیزه‌لۆکه: دیزه‌ی پچکولانه.	دیتوانده‌ر: دیوانده‌ر.
دیزه‌له: دیزه‌لۆکه. چالایی ژوور هه‌ردوو سمت.	دیتواندیوکردن: دیواندیوکردن.
دیسا: ز. دیسان.	دیتوانه: شیتۆکه. ناوی پروبارتکه له ناوچه‌ی قه‌رده‌اخ.
ديسان: وته‌یه‌که به‌کاردیتري له جياتی وته‌ی (دووباره).	دیتوبه‌ند: نوشته‌یه‌که ده‌لین گویا به‌هر که‌سیتک بی دیتو و درنج
ديسانده‌وه: دیسان.	زیانی پی ناگه‌یه‌نی.
دیش: د. پر و پیتی ناومال.	دیتوجامه: پارچه‌یه‌کی ره‌نگاو‌ره‌نگه راوکه‌ر له‌کاتی راوه‌که‌ودا
دیشله‌مه: چای بی شه‌کره که شه‌کره‌که بخرتته دمه‌وده و چا	هه‌لی ده‌واسی بو‌ئه‌وه‌ی که که‌و لیتی کو‌بنه‌وه و بیان کوژی.
تاله‌که‌ی بکری به‌سهردا.	دیتودل: د. دل قایم.
دیف: با. کلک.	دیتوه‌ده‌ر: د. شتی کون بووی دیواوده‌ر.
دیشه‌لان: با. یه‌کیتکه که هه‌میشه وه‌ک کلک به‌دوا‌ی یه‌کیتکه‌ود	دیتوه‌رژهن: دۆرژنگ.
بی.	دیتوه‌لوکه: وته‌یه‌که به‌هیتندی مه‌ردوومی زلی کولکنی چلکن
دیق: سو‌ی و خه‌فته‌تی ده‌روون.	ده‌وتری.
دیق پیتکردن: سو‌ی خسته‌نه‌ ناودل.	دیتی: کرده‌وه‌یه‌که له‌کردنه‌وه‌ی دیتو بچی.
دیق چوونه‌دل: سو‌ی چوونه‌دل.	دیه: وته‌یه‌که ولاخی به‌رزی پی ده‌رده‌کری.
دیقکردن: سو‌یوونه‌وه.	دیها‌ت: دیها‌ت.
دیقه دیقه‌دان: قینه‌قینه‌دانی یه‌کیتک.	دیها‌ت: چهند دیبه‌ک.
دیكل: ز. که‌له‌شیر.	دیها‌تی: دیها‌تی.
دیل: یه‌کیتکه له‌جنگدا دوزمن گرتیتتی.	دیها‌تی: لادیتی.
دیلان: د. مه‌ردوومی گیل و گه‌مز و شیتۆکه.	دی: وته‌یه‌که له‌جیتی وته‌ی (تر) به‌کاردیتري: ئه‌وی (دی) یا
دیلان: دیلانی.	جارتکی (دی).
دیلاتی: له‌گوريس نیشن. زه‌ماودند.	دیان: گاوور.
دیلباز: ز. مه‌ردوومی کارامه‌ی شاره‌زا.	دیای: ه. ته‌ماشاکردن.
دیلوک: ز. گورانی هه‌له‌پرکی.	دیبه‌گ: دنگی گه‌وره‌ی برنج کوتان.
دیلوکشان: ز. گورانیبیری هه‌له‌پرکی.	دیتن: چاو پیتکه‌وتن.
دیله‌ک: ز. تکا.	دیتنه‌وه: دۆزینه‌وه‌ی شتی ونبوو.
دیله‌کچی: ز. تکا که‌ر.	دیخوون: به‌نده‌خوتن.
دیم: ه. روخسار.	دیدار: روخسار.
دیماتی: ز. دیکانی.	دیدارینی: د. دیده‌نی.
دیما‌ری: ز. باومژن.	دیده: چاو.
دیمان: ته‌حر و شتیه.	دیده‌ن: دیده‌نی.

دیو: ژوور. رووی جوانی کالآ و پټخه ف و هیندی شتی تر: نهم قوماشه یا نهم قالیه دیوی خوی نییه. دیواخان: شوتنیکه له خانوو که تهرخان کرابی بو میوان. دیواخانه: دیواخان. دیوار: بارستایییه کی نهستووری ریکی بهرزه دروست دهکری له خشت و قور یا بهرد و گهچ. دیوارپر: ناسنیکي لووت تیژه دز دیواری پی دهبری. دیواره: د. زتواری شت. دیوان: دیواخان. کتیبی شیعی شاعریک. دیوانخانه: دیواخان. دیواندر: مهردوومی دهمراس. دیواندهر: دیواودهر. دیواندیوکردن: هه لگتیرانه وهی شت نهم دیو بو نهو دیو. دیوانی: جوړه خه تیکی تییه لکیشه وهک خه تی شکسته. دیواودهر: دیواندهر.	دیمانه: دیمان: (دیمانه) ت به خیر. دیمه شور: دیمه شور. دیمه شور: شتیکي سپیه وهک سابوون ژنان ده موچاوی پی دهشون بو جوانی. دیمهک: زبانه ی تیره ق که گاسنی پتوه دهکهن. مووری چوار پالوو که بو قایمی ده خریته چینی دیواره وه. دیمه ن: دیمان. دین: بینین. شیت: مروقتیکي (دین) ه واته شیتته (با). ناین. زان: نه مشه و کوریکي (دی) واته بووی. دینار: جوړه دراویکی به نرخی دهوله تییه. دینج: دینج. دیندار: که سیکه له دینی خویدا قایم بی. دره ختیکه وهک مازوو دار به لام گه لای نهم زهرده (ز). دینه: دوزینه وه. دینه وه: دوزینه وه. بینینی شتیک جاری دووهم و سییه م.
--	---

- را: جار: ئيمىرۆ له دوو (را) هايمه لات. ريگه. راي: (را)م لي نيه.
- رئهسپارده: راسپارده.
- رئهنگاوتن: رايه لکردنى دار يا ئاسن به سهر شوينىکدا.
- ربردوو: رابوردوو.
- رابگار: د. ريبوار.
- رابگردن: د. رابواردن.
- رابواردن: کات به سهر بردن.
- رابوردن: تيه پرني شتيک: فيسار کهس به بهردهمدا (رابورد).
- رابوردوو: شتيکه که تيه پري بي.
- رابورده: رابوردوو: قسه له (رابوردوو) مه که.
- رابوون: ز. ههستان.
- رابهر: کهسيکه نامه يا راسپاردهى مهردووم به يه که بگه يه نى.
- رابهرى: گه ياندنى نامه يا راسپاردهى مهردووم به يه کتيک
- رابهريکردن: ري نيشاندان.
- رابين: با. رابوون.
- رابينين: راپه رموون.
- راپسکان: راپسکاندن.
- راپسکاندن: فراندنى شتيک له دهست يه کتيک له ناکاو.
- راپورت: نامه يه کى په نهانيه که بنووسرى له يه کتيک.
- راپورتچى: کهسيکه نامه ي په نهاني له م و له و بنووستى.
- راپه راندن: جيبه جيتکردنى کار به دهستوردي. داچله کاندنى يه کتيک له ناکاو.
- راپه رين: راستبوونه وه له پر، داچله کين.
- راپه رموون: ئوميدکردنى شتيک له يه کتيک که له باريدا بي:
- وات پيدا (راده په رمووم) که ههر دهستى ههزار بگريت.
- راپيچان: راپيچکردن.
- راپيچکردن: فراندنى شتيک به خيرا له لايه ن با، يا ناو، يا گيانداريکه وه.
- راپيته: پياسه و هاتوچوکردنى زور له شوينىکدا.
- راتله قان: راتله قاندن.
- راتله قاندن: ژهندنى مهشکه. رازهندنى بيشکه. ناو تيوهردانى ده فريک.
- راتوو: روژانه له خه رجي يا نان که دده ري به ههزار.
- راته کان: راپله کين: دلم راته کى جوولانه وهى شت به هوى راته کاندنيه وه.
- راته کاندن: راکيشانى شت به توندى.
- راجه: د. دارى دريژ وه که به رچيخ.
- راچله کان: داچله کان.
- راچله کاندن: راپه راندنى گياندار له ناکاو.
- راچله کين: راپله کان.
- راچوون: روچوون.
- راچه نين: راپله کين.
- راخستن: بلاوکردنه وهى ژيره خه ر له سهر زهوى، (راخراو) شتيکه که راخرايى. خستنه ري (د).
- راخوين: خووين: به کتى وا (راده خوريت).
- راخوستان: ز. په نابردن.
- راخه ر: ژيره خه ر.
- رادار: د. کهسيکه که ئاگادارى ري و بان بکات. جهرده. باجگر.
- رادارانه: د. باج.
- رادارخانه: د. باجگه.
- رادارى: د. باج.
- راداشتن: راهيشتنى مندال.
- رادان: رامالينى شت سهر به ره و خوار: نه و ليته يه به خاکه ناز (راده). بريتيه له درينى ورگى يه کتيک: به خه نجه ر سكى (رادا).
- راده: نه ندازه و پله: فيسار کهس به (راده) يه که چروو که مشک له مالايدا کلکى چه ور نابى.

رادووکەوتن: دواکەوتنی نافرەت بەشوتن پیاوی بێگانەدا.

رادوونان: راوانان.

رادیۆ: جوۆرە سندوقیکە بەهۆی هیزی کارەبا یا پیلەووە گۆرانی و قسە و گفتوگۆ وەرەگری لە ئێستگەی شارانەووە.

رار: سەگی یاخی. شتی زۆر کولاو (د).

رارا: کەسیکە هەردەمە لەسەر ئارەزوویەک بێ.

رارایی: بوونی مەردووم هەردەم لەسەر ئارەزوویەک.

رارفان: هەراکردنی گیاندار بەهۆی رارفاندنییەووە.

رارفاندن: راوهدوونان و دواکەوتنی گیاندارێک.

رارفین: رارفان.

رارهو: دالانیکە کە هاتوچۆی بەسەردا بکری.

راز: قسەی نەیتنی: (راز)ی دلی خۆت لای کەس مەلی. داستان

و سەرگوزەشت. قسە و گفتوگۆ: چووم بۆ مالی فیسار کەس

(راز) یان لی گرتبوو، واتە کۆپی قسەیان گەرم کردبوو.

رازان: نامادە و سازبوون: (براز)ی. واتە نامادەبە. پالکەوتن

(با). نووستن (ز).

رازاندن: رازاندنەووە.

رازاندنەووە: جوان کردن و رێکوپێک کردنی شت.

رازان: د. رازاندن.

رازانەووە: رازاندنەووە.

رازانەووە: جوانبوون و رێکوپێک بوونی شت: باخەکە جوان

رازاوەتەووە.

رازاوە: شتی رازینراو.

رازقی: جوۆرە ترییەکە وەک سپیکە بەلام ئەم نەختی تفتە. جوۆرە

گولتیکە بۆنخۆشی پەسەندە گەلای وەک گەلای بامی وایە.

رازبانە: بەری گیایەکە لە زیرە دەچی بۆنی خۆشە و دەکرێتە ناو

نانەووە گەلای وەک شوبیت وایە، بۆژانە دل باشە. ناوی

دییەکە لە دەستەراستی رۆژەهلای سلیمانییەووە.

رازبانەووە: رازانەووە.

رازنەر: کەسیکە یەکیک یا شتیک برازینیتەووە.

رازین: رازان و نامادەبوون. راکشان (با).

راژە: کاریتە یەکەر. دەستەک و داری دارەرا.

راژەندن: راوەشاندنی بێشکە و جۆلانە

راژەنین: راژەندن.

راس: د. راست.

راسا: د. راستەوخۆ: لەم (راسا) یە برۆ، واتە راستەوخۆ.

راسایی: د. تەختایی.

راسپاردن: ناردنی وتەیک بەیەکیکدا بۆ یەکیکی تر.

راسپاردە: کەسیکە کە وتە یەکیک ببا بۆ یەکیکی تر. وتەیکە

بەیەکیکدا بنێردری بۆ یەکیکی تر.

راسپارە: راسپاردە.

راسپێر: کەسیکە کە یەکیک راسپێری.

راسپێراو: کەسیکە کە راسپاردە یەکیک بگەیهنی بەیەکیکی تر.

راسپێرە: راسپێردراو.

راسپێری: وتەیکە بەیەکیکدا بنێردری بۆ یەکیکی تر.

راست: شتیکە کە خوار نەبێ، وتەیکە درۆ نەبێ، ئاقار: لەو

(راست)ە واتە لەو ئاقارە. جوۆرە مقامیکی کوردییە.

راستگۆ: لای بەرامبەری چەپ لە شت.

راستال: کەسیکە کە زۆر راستگۆ بێ.

راستان: راستایی.

راستایی: عاستی راستی شت.

راستبوونەووە: هەلسان لە پالکەوتنەووە بۆ دانیشتن یا لە

دانیشتنەووە بۆ سەر پێیان. لاچوونی چەوتی و خواری شت.

راستبێژ: راستگۆ.

راستبێژی: راستگۆیی.

راستپۆ: راستپەرەو.

راستپۆین: قسە ی راست کردن. داننان بەقسەیکە پەنھانا و

دەرخستنی.

راستپەرە: راستگۆ.

راستکار: راستگۆ.

راستکردن: وتنی قسە ی راست.

راستکردنەووە: لا بردنی چەوتی و خواری شت. هەلساندنی

گیاندار لە پالکەوتنەووە بۆ دانیشتن یا لە دانیشتنەووە بۆ

سەرپێیان.

راستگوتن: راست وتن.

راستکەرەووە: کەسیکە هەلە ی شتی نووسراو راست بکاتەووە.

راستگۆ: کەسیکە لە گفتوگۆدا درۆ نەکا.

راست گوتن: راستگۆیی.

راستگۆیی: درۆنەکردن لە گفتوگۆدا.

راست و چەپ: ز. ئاسنیکە خواری لووت دارە زمە ی تەفەنگی پێ

دەردەهێنری لە کاتیکدا کە گیر بێ.

راست و چەپکردن: بەدەمەووەخستنی یەکیک و دەستی راست و

قاچی چەپ یا دەستی چەپ و قاچی راستی لە یەکدان بۆ

ناوک هێنانەووە ی بۆ نەرمکردنی پشتی.

راستوتیژ: راستگۆ.

راستوتیژی: راستگۆیی.

راستە: دارتیکە دوو پەلە دەکری بە (بەلۆسکە) دا بەرزی و نزە

بەرداشی پێ تاکی دەکرێتەووە. دار یا ئاسنیکە راستە کتیری

راستی پێ دەکشێری. جوۆرە هەلپەربینیکە قاچی راستی تیدا

پیش دەخری و بەلای راستدا سوورپەخوری. کۆلانیکی راستە

چەند دەرگا یا دوکانیکی لەسەربێ.

راسته‌ری: ریگای راستی بی پیچ و په‌نا.

راسته‌قینه: شتیکه که درۆزنه نه‌بی.

راسته‌ک: ز. راسته.

راسته‌کی: راسته‌قینه.

راسته‌کینه: راسته‌قینه.

راسته‌وانه: شتیکه که پیچه‌وانه نه‌بی.

راسته و چه‌په: جوړه یارییه که له هه‌لووکیندا به‌دهستی راست و چه‌پ لئی ده‌دری.

راسته‌وخو: وته‌یه که کردن یا وتنی کاریک ده‌گه‌یه‌نی، به‌بی پیچ و په‌نا (راسته‌وخو) برۆ واته هیچ لامه‌ده، یا (راسته‌وخو) قسه‌که‌ت بکه واته درۆی تیدا مه‌که.

راسته و راست: راسته‌وخو.

راسته‌وری: راسته‌وراست.

راسته‌وده‌بوون: راسته‌بوونه‌وه.

راسته‌وه‌کردن: راسته‌کردنه‌وه.

راستی: بوونی وته به‌ره‌نگیک که درۆ نه‌بی. بوونی شت به‌جوړیک که خوار نه‌بی.

راسرۆین: د. راست رۆین.

راسوئژ: راستگو.

راسه: د. راسته.

راسه‌قانی: د. راسته‌قینه.

راسه‌وبوون: د. راسته‌بوونه‌وه.

راسه‌وه‌کردن: د. راسته‌وه‌کردن.

راسی: د. راستی.

راشورپووت: د. ره‌شورپووت.

راشه‌کان: راشه‌کاندن.

راشه‌کاندن: راهه‌شاندنی شت.

رافران: رارفان.

رافرانندن: رارفاندن.

رافرین: رارفین.

راقه: ز. شرح.

راقه‌کار: ز. راقه‌که‌ر.

راقه‌کرن: ز. شهرکردن.

راقه‌که‌ر: ز. که‌سیکه که راقه‌ی شتیکی بکا. دوو خالی له‌سه‌ریه‌که له هر شوئینیک که دانرا پیشان ده‌دا که پاشووه‌که‌ی راقه‌ی پیشووه‌که‌ی ده‌کا.

راکردن: رۆینی گیاندار به‌تاو هه‌لگرتن (با).

راکردن: ز. مانه‌وه له شوئینیکدا.

راکشان: پالکه‌وتن.

راکشانندن: پالخشتن.

راکشاو: بریتییه له‌گیانداري دریژی به‌قه‌لافه‌ت. پالکه‌وتوو. راکه‌وتن: ز. نووستن.

راکه‌وتن: خوئاماده‌کردن بو دزین یا فراندنی شتیکی.

راکیشان: گرتنی شتیکی و به‌زۆر کیشکردنی.

راگر: شتیکه که مایه‌ی ویستانی شتیکی تر بی. سه‌رۆکی خیزان. سه‌رۆکی دانشگاه به‌رز (عمید).

راگرتن: به‌ندکردنی شت: که‌س له سه‌ره‌ری (پامه‌گره).

راگوزار: رتییه‌که که هاتوچۆی پیدا بکری.

راگوزه‌ر: راگوزار. رتیوار (د).

راگه: ه. ریگا.

راگه‌یاندن: گه‌یاندنی قسه‌یه‌ک یا شتیکی به‌یه‌کیتک.

راگه‌یشتن: گه‌یشتن به‌شتیکدا.

راگه‌ییتن: که‌سیکه که ده‌نگوباس بلاوبکاته‌وه.

راگیربوون: به‌ندبوون مانه‌وه.

راگیرکردن: راگرتن.

پام: گیانداریکه که هوگری شتیکی بووبی.

پامان: بیده‌نگبوون و بیرکردنه‌وه له شتیکی.

پامالبوون: راپیچبوونی قور و لیته. رافرانی گیاندار.

پامالدان: رامالین.

پامالکردن: راپیچکردنی قور و لیته و رادانی له‌سه‌ر زه‌وی. رافرانندی گیاندار.

پامالین: رامالکردن.

پامان: بیرکردنه‌وه له شتیکی.

پاماو: که‌سیکه که بی ده‌نگ بووبی و بیر له شتیکی بکاته‌وه.

پامبوون: راهاتن.

پامکردن: راهینانی گیاندار به‌شتیک.

پامکه: راوکه.

پاموز: با. ماچ.

پاموس: راموز.

پاموسان: با. ماچ.

پاموسین: راموسان.

پامه: د. راوکه.

پامیار: مه‌ردوومی سیاسی.

پامیاری: سیاست.

پان: نه‌ستوورایی لاق له سمت به‌ره‌وخوار تا نه‌ژنۆ. گه‌له‌ی بزن و مه‌ر.

پانان: پاوانان.

پاناو: ضمیر.

پاندن: لیخوپین.

پانک: جوړه ده‌ریتییه‌کی شالینی شاشه.

رانه: موی لا رانی بزنه که له بهاراندا له کاتی برینهوهی
ناژالدا دههیلرتهوه بو نهوهی که درک له گوانی نه دا.
رانا: د. رابه.
رانوونی: د. ری نموونی.
رانواندن: پیشاندانی شت بهمهردووم.
رانه: رانک.
رانهکی: د. پالدو.
راو: ههولدان بو گرتن یا کوشتنی گیانداریک که گوشتی بخوری
له دهشت یا له ناودا. فیل و تهله که (د).
راوار: د. خوشهوت.
راوبان: رتوبان.
راوچی: کهسیکه که بزانییت راو بکات.
راوکردن: نیچیرکردن له دهشت یا له ناودا.
راوکه: هیلکهیه که که دانرابی بو مریشک بو نهوهی که هیلکهی
له لاوه بکات.
راوکه: راوچی.
راوکه: جیتی راو.
راوانان: بهر و دوانانی گیاندار.
راونیان: د. راوانان.
راووړوو: د. رووپامایی.
راووړووت: رووتکردنهوهی مهردووم له لایه نه جهردهوه بهزوری.
راوړتس: رایه و پرسی شتی تهراو: نه م جاجمه (راو
رتسیکی) جوانی ههیه.
راووړیو: د. کهلهک و فیل.
راووک: تووره کهیه کی شالینه دنکه تر و ههناری تی دهکری و
لهسه (کولیت) داده نری و به پی دهشیلری بو نهوهی که
ناوه کهی بگیری.
راوه دوونان: راوانان.
راوه راوه: راوانانی گیاندار ورده ورده بو گرتن یا دهکردنی.
راوه ریتی: برتیه له پیچ و په نا هینانهوه له کاروباردا.
راوهستان: به پتوه وهستانی گیاندار و هیندی شتی تر. مانهوهی
ناو له شوینی خوی به بی رۆین. له جووله کهوتنی هیندی
شت: سه عاته کهم یا ناشه کهم (راوه ستاوه)، یا ده بیترری
بهیه کی که قسه بکا یا بنووسی یا کاریکی تر بکا
(راوهسته) واته مه دوی یا مه نووسه یا مه که.
راوهستاندن: به پتوه راگیرکردن. له جووله خستنی شت.
راوه ستاو: شتی که که وهستایی.
راوه شان: راوه شاندن.
راوه شاندن: جوولاندنهوهی شتی که به توندی.
راوهک: تووره کهی دۆ.

راوهکانی: جوړه راوه کهوتیکه که لهسه رکانی دهکری.
راویار: رتوبار (د). راوچی.
راویچکه: هاتوچوکردن. بیرکردنهوه له شتی.
راویژ: لیکدانهوهی نهجامی کاریک له گهل یه کی که دا: هاتووم که
(راویژ) یکت پی بکه م، بیرکردنهوه له شتی: تا له دلی
خومدا (راویژ) نه کهم هیچ کاریک ناکه م.
راویژکردن: راویژ.
راویژکه: راویچکه.
راویژگا: د. شوتنی که که هر راویژی تیدا بکری.
راویژکه: راویژگا.
راویژهر: کهسیکه که راویژی له گهل بکری (مشاور).
راویژیار: راویژهر.
راویستان: راوهستان.
راویستاندن: راوهستاندن.
راویستاو: راوهستاو.
راویشکه: راویچکه.
راوی: تووله و تاجی و بالندهیه که که راویان پی بکری.
راه: ریگا.
راهاتن: ناشابوون به شتی که لهوه پیش پتی ناشا نه بووبیت.
راهاتوو: گیانداریکه که راهاتی.
راهانین: راهیتان.
راهشتن: ز. په لاماردانی شتی.
راهیشتن: دانانی مندالی ساوا بو میز و گو کردن.
راهیلان: راهیشتن.
راهیلبوون: رههیلبوون.
راهیلکردن: رههیلکردن.
راهیتان: رامکردن.
راهی: رای، (راهیوون) راهیوون، راهی کردن: رای کردن.
رایاخ: رایخ.
رایج: شتی خرابی ناپه سند: زیره که یا قوماشه که (رایج).
رایخ: ژیره خهر.
رایه: دهسه لات و تهوانایی و سزاواری یه کی که بو قسه یا
کرده وهیه ک، نه م وتهیه هر له نه بوون (نفی) دا به کاردینری:
کهس (رایه) ی نییه دهرباره ی تو خراپه بکات.
رایهخ: رایخ.
رایه کهوتن: شایانی و لیها تن، نه م وتهیه هر له نه بووندا
به کاردینری: فیسار کهس (رایه ی ناکه وی) جوتن به فیسار
بدا.
رایه ل: چند هه و دایه کی راسته که پوی شتی لهسه دهته نری.
داره را.

رایه لکردن: کردنی هه ودا به رایه ل. دانانی داری داره را به سه ر دیواردا.	رژده: ز. نه لقه ریز.
رایه لکه: رایوچکه.	رژق: ده عبا یه کی سپییه له مشک گه ورده تر و له سمۆره پچوو کتره.
رایه له: د. رایه لکه.	رژگار: گیانداریکه له چوورتمیک قوتار بووبی، (رژگار بوون) قوتار بوون.
رای: شتیکه خرابیته ری، رای بی بوون: نه مانی به رهه لست و کهوتنه رتی شت، (راییکردن) خستنه ری و رده وانه کردنی شتیک بو شوتنیک.	رژگارک: جیگای رژگاری.
رای بی رای: پارا.	رژگارکردن: قوتارکردن.
راییل: رایه ل.	رژگارگه: جیگای رژگاری.
ریه: ناوه بو نه ندازه یه که له وشکه دان. جوړه ده فریکه دانه ویله ی پی ده پتوری.	رژگاری: گوشادی و ده روو له چوتم.
ریه نار: دوشاوی هه ناری گوشراو.	رژن: د. قه تاره و ریتچکه ی شت. دیر.
ریارپ: ز. ره په رده ب.	رژوک: میوژیکه که رزی بی و کرم تیی دابی. رژه لۆک.
رین: ز. باقه یه که له گیا.	رژه که: د. رژوک.
ریندان: ز. بنج داکوتانی گیا.	رژه ل: د. بریتیه له مه ردوومی که نه فت.
رتل: با. گون.	رژه لۆک: شتیکه له بهر رزیوی له خویه وده هه لودی.
رتورین: شتیدی رین: فیساره که س (رتورینیک) جوانی هه یه.	رزیباگ: رزیو.
رچرچین: ز. سووربوونه و دی شوتنیک له نه ندان له گه ل زه رد بوونی به هوی لیدانی یا کهوتنی له شتیک به نه یم.	رزیبان: د. رزین.
رجوا: رده و: من نه م کاره به تو (رجوا) نابینم.	رزیبانک: ز. رازیانه.
رجوا بینین: رده و بینین.	رزین: پورتکان و له کارکه و تنی شتیک له بهر کوئی.
رجوادین: رجوابینین.	رزیو: شتی پورتکاو.
رج د. به سته له که و سه هۆل.	رژان: پهرش و بلاو بوونه و دی شتی شل یا دانه ویله.
رچان: به ستنی به فر و ناو به هوی زور ساردییه وده.	رژاندن: پهرش و بلاو کردنه و دی شتی شل یا دانه ویله.
رچاندن: به ستن و مه یاندنی سه رماهی شتیکه ته ر.	رژانن: د. رژاندن.
رچانن: د. رچاندن.	رژانه یه که: به یه کدادانی دوو ده سته ی گه ورده و تیکه لاو بوونیان.
رچه: باریکه رینگایه که که کرابیته وده له ناو به فردا. به فریکه که به سبتیتی (د).	رژاو: شتی شل یا دانه ویله یه که پهرش و بلاو بووبیته وده.
رچه شکاندن: رتگاشکاندن له ناو به فردا. بریتیه له کردنی کاریک له لایه ن یه کیکه وده بو نه و دی که چاوی لی بکری.	رژتن: رشتن.
رچه کوتانن: د. رچه شکاندن.	رژد: مه ردوومی چرووک.
رچیان: د. رچان.	رژدکردن: د. بالا کردن.
رچین: رچان.	رژدی: چرووکی.
رچیو: شتی مه یو له بهر سه رمای زور.	رژیاگ: رژاو.
ردۆز: رۆز.	رژیان: د. رژان.
ردین: ریش.	رژیانه یه که: د. رژانه یه که.
رزان: رزین.	رژیم: نظام.
رزانن: پوواندن و هه لاهه لاکردن.	رژی: ز. خه لووز. چیشتی بی رۆن.
رزانن: رزانن.	رژین: ز. رژان.
	رست: رست.
	رست: ریزیک شتی هۆنراوه: (رست) یک مووروو یا بامی.
	ته ناف. په تیکه ده کرتته ملی تانجی که بیری بو راو.
	رستک: ملوانکه (ز). ته ناف.
	رستکردن: هۆنینه وده و به په ته وده کردنی هیندی شت. په ت خستنه قه لاتهی ملی تانجی بو راکیشانی.
	رستگ: با. ته ناف.

رِق له سَك: كه سِيكه رِقِيكي له دَلد ابتي.
 رِق ليكيستان: قينه به ريكردن له گهَل يه كِيكدا.
 رِق لي هه لگرتن: رِق هه لگرتن له دَلدا له يه كِيك بَو تَوَله لي
 كردنه وه ي له هه ليكدا.
 رِقن: د. مهردوومي رِقاوي.
 رِق به ري: به ربه ريكاني كردن له گهَل يه كِيك له رِقِي نه و.
 رِق كِيستان: هه لگرتن رِق له دَلدا به رامبه ر به يه كِيك.
 رِق ههستان: توند و توور دبووني گياندار.
 رِق ههلسان: رِق ههستان.
 رِق ههلساندن: رِق ههستاندن.
 رِك: رِق. په تِيكه ده كَرِيته ملي كار و بهرخ بَو به ستنه وديان.
 رِكدا بردن: د. رِق گرتن.
 رِككويي: ز. رِق نه ستوور.
 رِكگرتن: د. رِق گرتن.
 رِكُن: د. رِقن.
 رِكه: لا پالي سهره وليژ له شاخ و گرد. قهفه ز (با).
 رِكه و: ز. قهفه ز.
 رِكِيشه: گيايه كي گه لا پاني رِدگ رِدگاوييه بَو برين باشه.
 رِكِيف: ناو هزنگي ولاخ. بريتييه له دده سَلات: فيسار كه س له
 (رِكِيف) ي كه سدا نيه.
 رِكِيف دوال: د. قايشي ناو هزنگي.
 رِكِيو: رِكِيف.
 رِم: دارِيكي درِيژي قهفه قهفه في لووسه ناسنيكي لووت تيرِي
 به سهره وديه له جهنگدا به كار ديتري.
 رِمان: رووخان.
 رِماندن: رووخاندن.
 رِمانن: د. رِماندن.
 رِمباز: ز. كه سِيكه باش رِم بوه شتني.
 رِمبازي: يار يكردن به رِم له كاتي ولاخ تاوداندا. غار كردن به ولاخ.
 رِمبه: رِمه.
 رِمبِيژ: ز. رِيواس.
 رِمبِيژسك: ده فريكي پچكوله ي گوتچكه داره چِيشتي تيدا لي
 ده نري.
 رِمووده: گيانداري هوگر.
 رِموزن: وته يه كه گيانداري نيسك قورسي پي ده شو به نري.
 رِمه: دهنگي كه وهك گرمه. (رِمه رِم) رِمه ي يهك له دواي يهك.
 رِمياگ: رووخواو.
 رِميان: د. رِمان.
 رِمين: د. رِمان.
 رِنك: لاسكي كه نگره كه به ناسكي وهك رِيواس پاك ده كري و
 ده خوري.

رنگ: شیلەى خەستى بى گرى و قورتى شیرين.

رنگال: هەنگوين و دۆشاوى پوختى پالاوتە.

رەنگانەود: وتەوەى قسەيەك چەند جارىك بەبێهەودە.

رنگاو: سرکەيەكە كە هێشوو دەترى رەشى تى خرابى بۆ خواردنى لە زستاندا.

رنگە: رەندە.

رینو: پارچە سەھول و بەفرى گەورە.

رینە: وردە بارانىكە كە دەوار دای ددا. چين و كردنەودى بەرى هیندى شت (د).

رینەك: ئاستىكى درێژكۆلەى كولۆرى گرنج گرنجە ولاخى پى پاك دەكریتەود.

رینیاك: شتى رنراو.

رینين: رووشاندنى شتىك بەنيناك يا بەشتىكى تر. كردنەودى بەرى هیندى درەخت و سەوزايى: ميوەكە يا بامىكە كاتى (رینين)ى هاتوو.

رینینەود: دروونەودى گيا و خەلە بەدەست.

رۆ: وتەيەكە لە شيوەنى خۆشەويستىكدا دەوترى: باوكە (رۆ) يا برا (رۆ). رۆژ (ه). جۆگەى پچووك. شوتنىكە لە دەريا كە چووبیتەود ناو زەويەو (خليج).

روانين: تەماشاكردن.

رۆب: جوړە بالا پوشتىكى قۆلدارى فراوانە هەر لەناو مالدە لەبەر دەكرى.

رۆبنار: ربه نار.

رۆت: د. روت.

رۆت: ز. دارى درێژ.

رۆجيار: د. رۆژگار.

رۆجيار پەرس: د. گولەبەرۆژە.

رۆچن: رۆشن (ه). كلاورۆژنە (د).

رۆچنایى: ه. رۆشنایى.

رۆچنە: ه. كلاورۆژنە.

رۆچوون: چوونە خوارەودى شتىك بەناو ناو يا بەناو زەويدا.

رۆچە: رۆژوو.

رۆچەوان: رۆژوو دەوان.

رۆچى: س. ه. رۆچە.

رۆجيار: رۆژگار.

رۆجى: ه. رۆچى.

رۆحتوتيا: كانيكە جوړە دەفريكى لى دروست دەكرى، ناسكە زوو دەپەرى.

رۆح چوون: بریتىيە لە ترسان.

رۆح زل: بریتىيە لە مەردوومى بەفیز.

رۆخ: ناوە بۆ دوو داش لە داشەكانى شەترەنج.

رۆخ: كەنار و قەراغى دەريا.

رۆخان: د. رووخان.

رۆخانن: د. رووخاندن.

رۆخانه: ه. چەمى ناو.

رۆخسار: دەموچاو.

رۆخسارە: د. روخسار

رۆخە: د. روخەك

رۆخەك: د. شتى داروخاو.

رۆخياگ: رووخاو

رۆخيان: د. رووخان.

رۆدى: ز. ريخۆلە.

رۆز: لە يەك دان و دروونى پارچەى كالا لە دواى برينى.

رۆزقە: گيايەكى بەھاريە لە گيتلاخە دەچى و بەرزىاوى دەخورى.

رۆزگار: كات و دەمىكە كە بەرەبەرە ديت و دەروا.

رۆزى: پى بژبوو.

رۆژ: خۆر. لە خۆرەلاتنەود تا خۆرئاوا بوون.

رۆژاڤا: با. رۆژاوا.

رۆژانە: مووچەيەكە لە دراو كە دەدرى بەكرىكار يا بەيەكتىكى تر.

رۆژاوا: كاتى ئاوابوونى رۆژ. شوتنىكە كە بەدیمەن كەوتبیتە لای ئاوابوونى رۆژەود.

رۆژاوايى: ئەو كەسانەن كە لە خۆرنشین دادەنیشن.

رۆژبەر: رۆژانە: (بەرۆژبەر) ئەم كارەم بۆ بكە.

رۆژبوونەو: نەمانى شو و هاتنى رۆژ.

رۆژ بەسەربردن: بریتىيە لە دان بەخوداگرتن و گوزەرانکردن هەر چۆنىك هەلسوورا.

رۆژپەرست: گياندارىكە وەك مارمىلكە بەلام لەو گەورەترە

هەميشە روو دەكاتە رۆژ، لەبەر هەتاو بەگەلنى رەنگ

دەنووتنى. گولەبەرۆژە. كەسيكە كە رۆژبەرستى.

رۆژ رەش: بریتىيە لە بەدبەخت.

رۆژ رەشى: بەدبەختى.

رۆژکردنەو: نەنووستن و دانىشتن لە شو تا بەيانى.

رۆژگ: رۆژوو.

رۆژگار: درێژايى رۆژ لە بەيانىيەو تا ئىوارە. رۆزگار.

رۆژگارپەرست: گولەبەرۆژە.

رۆژگەوان: رۆژوو دەوان.

رۆژگيران: نەمانى رووناكى رۆژ بەهوى بەرگرتنى لەلايەن مانگەو.

رۆژمژ: د. رۆژبەر.

رۆژن: ز. كلاورۆژنە.

رۆژنامه: نووسراویکه رۆژ و مانگ و سال پيشان دهدا.
نووسراویکی چاپ کراوه رۆژبه رۆژ دهردهچی بۆ بلاوکردنه و دی
دهنگوباس.

رۆژنامهچی: کهسیکه رۆژنامه دهرکا.

رۆژنامه گهری: خهریکبون به دهرکردنی رۆژنامه وه (صحفي).

رۆژنامه نووس: کهسیکه که له رۆژنامه دا بنووستی.

رۆژناهی: رۆشناهی.

رۆژنایی: رۆژناهی.

رۆژنشین: رۆژاوا.

رۆژوو: نه خواردن و نه خواردنه وه و نه کردنی هیندی شتی تری
تایبه تییه له شه به قی به یانه وه تا رۆژئاوا به نیازی
خواپهرستی.

رۆژووگر: رۆژوووه وان.

رۆژووگرتن: به رۆژوووبون.

رۆژوووه وان: مهردوومی به رۆژوو.

رۆژه جوت: نه اندازه که له زهوی که به رۆژتیک به جوت
بکیتلری.

رۆژه ری: نه اندازه که له ریگا که به رۆژتیک به پی بپردی.

رۆژدن: کلاو رۆژنه.

رۆژه لات: س ده می هه لاتنی رۆژ. شونیتی که به دیمه ن که وتییه
لای هه لاتنی رۆژه وه.

رۆژه لاتنی دوور: نهوپه ری ئاسیا به لای رۆژه لاتنه وه.

رۆژه لاتنی ناوه راست: ناوه راستی ئاسیا.

رۆژه لاتنی نزیک: قه راغی ئاسیا به دیوی دهریای سپیدا.

رۆژی: پی بژبویت که خوا بتداتی. رۆژوو (ز).

رۆژبهر: نه و خوایه که رۆژیت دهدا.

پوشته: هه و دای بادراو.

پۆشن: رووناک.

پۆشنا: پۆشن (د). وتهیه که زۆرتر له گه ل وتهی (ناشنا) دا
به کار دیتری: ناشنا و (پۆشنا).

پۆشناپی: رووناکی.

پۆشنبوونه وه: رووناکبوونه وه. بریتییه له دهرکه وتنی مه به ستی
شتیکی نادیار: دهرسه که (پۆشن بووه وه).

پۆشنکردن: د. داگیرساندن.

پۆشنکردنه وه: رووناک کردنه وه. دهرخستنی مه به ست له شتییک.

پۆشنی: رۆشناپی.

پۆغان: ل. پۆن.

پۆفک: ز. مووی بهر.

پۆفی: ز. ریتی.

پۆکردن: داکردنی شتییک له دهرتیک به سه ره ره و خوار
کردنه وه، (پۆکراو) شتییک له دهرتیکدا کرابی.

رۆکه وتن: پالکه وتن.

رۆله: منداڵ.

رۆله خوی: ه. ریخۆله

رۆمان: چیرۆکی گهره (روایه).

رۆمه لغه زا: د. هۆمه لغه زا.

رۆن: چه ورییه که له ماست و گه لی شتی تر ده گیري. روون.

رۆنان: دانان: (رۆی نی) واته داینی.

رۆناو: چه ورییه که له گه ل ناودا تیکه ل بی.

رۆناهی: رووناکی.

رۆنایی: رووناکی.

رۆنتک: فرمیسک.

رۆندان: شونیتی که رۆنی تیدا دادهنری.

رۆندک: با. فرمیسک.

رۆنگ: خوری دابه ستیه که له پاش برینه وه دی دووباره برایتیه وه.

رۆنگرتن: گرتنی رۆنی گوتز و بادام و هه موو شتیکی تر که رۆنی
بی.

رۆنه کهره: کهره.

رۆنیاس: گیایه کی کۆستانیه به نی پی سوور ده کری.

رۆنیاسی: شتییکه که رهنگی وه کو رهنگی رۆنیاس وابی.

رۆنیشتن: دانیشن.

رۆنی: ز. رووناکی. شتی رووناک.

رۆنین: رۆنیشتن (با). روانین.

روو: ده موچاو. دیوی دهری شت. گوستاخ و زاتکردن: فیسار

کهس به (روو) ه یا (رووی) نایه.

رووار: د. رووبار.

روواس: ه. ریتی.

رووال: هه زه کار.

روواله ت: وتن و کردنی گوفتار و کرداری چاک بۆ چاوه دی
مهردووم.

روواله تبار: د. ریاکار.

روواله تباری: د. ریاکاری.

رووان: رهگ داکوتان و سه وزبوونی درهخت و گیا و مووی لهش و
دانی گیاندار.

روواندن: چه قانندی گول و درهخت و سه وزایی بۆ ریشه
داکوتانی.

رووانگه: جیگایه کی تایه تییه که به ئاسانی مانگی یهک شه وه و

ئه ستیره ی تیدا بدۆزیتیه وه.

رووانه کردن: د. رهوانه کردن.

رووانه وه: خه ستبوونه وه و توندبوونی دۆشاو و هیندی شتی تر.

روواو: شتییکه که سه وز بووی و رهگی داکوتایی.

پرواوه: شتيکه که خهست بوويتتهوه.

پرووبار: چه می گهره.

پرووباربوونهوه: د. بهردو پرووبوونهوه.

پرووباز: د. ریاکار.

پرووبازاری: بریتیه له نافرتهی جوان. بریتیه له شتی بهدیمه
جوان که زوو بفروشری.

پرووبازی: د. ریاکاری.

پرووبال: ز. بهردو پرووبوونهوه.

پرووبه پروو: بوونی دووشت بهجوریک که پرووبان له یهک بی.

پرووبه پرووبوونهوه: بهردو پرووبوونهوهی دوو کهس.

پروو به پروویی: بهرامبهری.

پرووبه ند: پرووپوش.

پرووبه نه: د. پرووبه ند.

پرووپامایی: پروواله تکریدن.

پرووپوش: پارچه ته نراویکی ته که ژنان له کاتی چوونه

ددره و دیاندا پروویانی پی دپوشن.

پرووپه رده: دیوکی له په رده که کاغز.

پرووپیدان: پرووخوشی له گهل یه کیکدا و زور دواندنی.

پرووت: شتی بی کالا و بهرگ.

پرووتال: پرووگرژ.

پرووتاندن: د. داپرووتاندن.

پرووتاندنه وه: کردنه وهی گهلای دار و دهسکه نهی مووی گیاندار و

هه لکیشانی په ری بالنده. بریتیه له شت سهندن له یه کیک

به زور: زوردار پیشه ی ههر پرووتاندنه وهی مهردوومه.

پرووتان: د. پرووتاندن.

پرووتانه وه: هه لودرینی گهلای دار و مووی گیاندار و په ری

بالنده.

پرووتاوه: درخت و گیاندار و بالنده یه که که گه لا یا موو یا په ری

ودری بی.

پرووتبون: نه مانی گهلای دار و مووی گیاندار و په ری بالنده.

پرووتبونونه وه: داکه ندنی کالای بهر.

پرووترش: بریتیه له مهردوومی پروو گرژ.

پرووترشیگ: د. پرووترش.

پرووتکردن: پرووتکردنه وه. هه لودشانندی تفهنگ و ده مانچه بو

پاککردنه وهی. کردنه وهی لق و پوی درخت و پرووتانه وهی

مووی سهر و پی.

پرووتکردنه وه: دامالینی بهرگ و کالا له بهر یه کیک.

پرووتوقوت: شتی زور پرووت و بی بهرگ.

پرووته: مهردوومی لاتی بی ناویشان

پرووتهخت: د. تارایه که ددری به سهر نهو تهخته ی که بووکی تیدا

سوار ده کری.

پرووتهل: پرووته له. دارو درخت و گولی کزی کهم گه لا.

پرووته له: مهردوومی رهش و پرووتی کزی بی بهرگ.

پرووته ن: شوتیکه که گرژ و گیا و درختی پیوه نه بی.

پرووته نی: پرووته ن.

پرووته و بوون: د. پرووته و بوون.

پرووته و کردن: د. پرووته وه کردن.

پرووته و بوون: پرووتبونونه وه.

پرووته و کردن: پرووتکردنه وه.

پرووتیانه وه: د. پرووتانه وه.

پرووتیکردن: پرووتکردنه شتیک.

پرووتی: بوونی شت به پرووت.

پرووچک: دهموچاو.

پرووخان: ههرده سهندن و کهوتنی دیوار و شاخ و شتی بهرز.

پرووخاندن: رماندنی دیوار و شتی بهرز.

پرووخانه: پروخانه.

پرووخوا: شوتیکه که ههره سی هینابی.

پرووخوش: بریتیه له یه کیک که زبانی شیرین و ناوچه وانی پروون

بی له گهل مهردوومدا.

پرووخوشی: بریتیه له زبان شیرینی و ناوچه وانی پروونی له گهل

مهردوومدا.

پروودار: نه ترس و خاوه دن پروو.

پروودامالراو: پرووه له مالراو.

پروودامالیاگ: د. پروودامالراو.

پروودان: قهومان و پهیدا بوونی شتیک: نیمرو شتیک سهر

(پرویدا). پرووپیدان (د).

پرووداو: شتیکه که پرووی دابی.

پرووده ربايست: پرووگیر.

پروورهش: بریتیه له مهردوومی شهرمه زاری تهریق.

پروورهشی: بریتیه له شهرمه زاری و تهریق.

پرووزهرد: بریتیه له مهردوومی شهرمه زار.

پرووزهردی: بریتیه له شهرمه زاری.

پرووسارد: بریتیه له که سیک که سارد و سر بی له گهلندا.

پرووساردی: بریتیه له ساردی له گهل یه کیک.

پرووسپیتی: بریتیه له کچینی بووک.

پرووسپی: بریتیه له نافرتهی سوزانی.

پرووسوور: بریتیه له یه کیک که سهری بهرز بی و هیچ جوهره

نه نگیک پرووی تی نه کردبی.

پرووسووری: بریتیه له سهر بهرزی و بی نهنگی مهردووم.

پرووسپیتی.

پرووسهخت: پرووقایم.

- پرووسه ختی: پرووقایمی.
- پرووش: شتی زیر. بریتیه له مهردوومی دهموچاو ئالای.
- جوریکه له بهری دار مازوو که چل چلاویه. پرووش:
- تهخته که (پرووش)ی هه لداوه.
- پرووشال: د. پرووش.
- پرووشان: برینداربوونیکی که می جتی جتیه له جهسته ی گیاندار و هیندی شتی تر به هوی که وتیان له شتیکی زیر.
- پرووشاندن: بریندارکردنیکی که می جتی جتیه له جهسته ی گیاندار و هیندی شتی تر.
- پرووشانن: پرووشاندن.
- پرووشاو: شتی که که جتی جتی که میک بریندار بووبی.
- پرووشاوی: شتی که که پرووشی هه لداوی.
- پرووشکان: بریتیه له تهریق بوونه و دی مهردووم.
- پرووشکاندن: بریتیه له تهریق کردنه و دی مهردووم.
- پرووشکانن: پرووشکاندن.
- پرووشکتن: بریتیه له که سیک که زور مهردووم تهریق بکاته وه.
- پرووشکتنی: پرووشکاندن.
- پرووشیان: د. پرووشان.
- پرووشی: رتوی (با). رپخوله (ز).
- پرووقایم: بریتیه له که سیک که هه رگیز تهریق نه بیته وه.
- پرووقایمی: تهریقنه بوونه وه.
- پرووک: د. پرووش.
- پرووکار: دهمکار.
- پرووکان: د. پرووشان.
- پرووکانن: د. پرووشاندن.
- پرووکرانه وه: بریتیه له لاچوونی شهرم: فیساره کهس (پرووی کراوده ته وه) واته شهرمی شکاوه (پرووکراره) که سیکه شهرمی شکابی.
- پرووکراره یی: بریتیه له شهرم شکان.
- پرووکردن: بریتیه له شهرم کردن.
- پرووکردنه وه: بریتیه له شهرم شکاندن یه کتیک.
- پرووکرن: ز. پرووکردن.
- پرووکه: د. رنه.
- پرووکه ش: شتیکی جوانه که به دیوی ناشیرینی شتیکی تردا بگیری له دیوی دهره وه.
- پرووکه ش کردن: داپوشینی دیوی ناشیرینی شتیک به شتیکی جوان.
- پرووکیان: د. پرووکان.
- پرووکیش: د. پرووکه ش.
- پرووکیش کردن: پرووکه ش کردن.
- پرووگرتن: بریتیه له شهرم کردن و له پروودا دامان.
- پرووگرتی: ز. قالب به ستنی ماست و شتی تر.
- پرووگرژ: بریتیه له مهردوومی تووړه و ترۆ.
- پرووگرژی: بریتیه له تووړه و ترۆیی.
- پرووگه: نهو شوینه یه که له نویتزا ده بی پرووی تیکه یت (قبله).
- پرووگه ش: پرووخوش.
- پرووگیر: که سیکه که له پرووی یه کتیکدا دامابی.
- پرووگیری: له پروودا دامان.
- پروول: ژاله (با). گیایه کی سه وزه به دره خندا هه لده گه ری.
- پروولک: ژاله.
- پروولکه ن: ز. پرووخوش.
- پرووله: مندالیکه هیشتا له سکی دایکیدای بی.
- پروولینان: بریتیه له تکا کردن له یه کتیک بو کردنی کاریک.
- پروولتی ودرگیران: بریتیه له زویربوون له یه کتیک.
- پرووم: مووی بهر.
- پروومه ت: تهختاییه کی بی مووه له خوار چاو و ته نیشته لووته وه. شهره ف (ز).
- پروومه تگرتن: د. دهموچاو هه لگرتن.
- پروومه تگیر: دهموچاو هه لگر.
- پروون: شتی شلی تراو. پرووناک. رۆن. بریتیه له که سیک که سهر و دلی خوش بی. فیسار کهس (پروونه) واته دلی خوشه.
- پرووناک: شوتنیکه که به باشی چاو تییدا ببینی.
- پرووناکایی: پرووناکی.
- پرووناکبوونه وه: رۆشنبوونه وه.
- پرووناککردنه وه: رۆشن کردنه وه.
- پرووناکی: شهو قیکه که به هوی نه وه و تاریکی لابی.
- پرووناھی: با. پرووناکی.
- پروونبوونه وه: رۆشنبوونه وه.
- پروونبیتری: زانینیکه که به هوی نه وه و بتوانیت تاقه یه ک مه به ست به چند دهسته وازه یه کی جوی جوی لیک بدیده وه (بیان).
- پروونکردنه وه: رۆشن کردنه وه.
- پروونووس: د. وینه گرتنی شتی نووسراو.
- پروونویس: د. پروونووس.
- پروونی: پرووناکی. بوونی شت به شل و تراو.
- پروو وهرگیران: لادانی پروو له شتیک له بهر ناره زایی لیتی.
- پرووه: د. بهری کالا.
- پرووهاتن: بریتیه له شهرم نه کردن له گوftar و کرداردا.
- پرووهن: رۆن.

رځپکردن: ئيرهق کردن.	رووه لهچه رځاندن: روو وه رگيران.
رځپه: ته په، (رځپه رځپ) ته په ته پ.	رووه له مالو: بریتیه له مهردوومی بی شهرم.
رځپهل: د. دهسته یهک له یاریکه ران.	رووه له مالو: رووه له مالو.
رځپهلگا: د. جتی یاری. رځپهلگه.	روهستین: گیان ستین (ئیزرائیل).
رځپهل: د. رځپهل.	روهن: ز. روځ.
رځپهلگه: رځپه که که زور هاتوچوی پیدا کرابی.	روهن: شتی شلی روون.
رځت: گه ههک. بیر: (رځت) ت لی تیک داوم. شتی که که له	روهنی: ز. رووناکی.
شوتنی خوئی تیپه ریبی: کولومی ددرگا که (رځت) که.	روبال: با. شوتنی کرین.
دهسته وتن: فیسار کهس بهر (رځت) ناکه وی. رووت (د).	رویتز: گومان.
رځتان: ماندووبوونی گیاندار له بهر زور لنگدانی.	رویشتن: چوون له جیگاهه که وه بو جیگاهه کی تر.
رځتاندن: هینان و بردن و ماندووکردنی گیاندار.	روین: رویشتن.
رځتانن: رځتاندن.	روینه: جوړه هه له په رځپه که به هیواشی سوورده خوځ به بی خو بهرز
رځتاو: گیانداریکه که له بهر زور هینان و بردنی ماندووبوونی.	کردنه وه و، پیشره وه بو (سی پیی).
رځتبردن: نووچ بردنی گیاندار.	روی: ریتی (ل). روو (با).
رځتبوون: تیپه رین.	رویت: (با). رووت.
رځتدان: رځتبردن.	رویس: با. رویت.
رځتکردن: تیپه راندنی شتی که له شوتنیک.	رویشک: با. ریشخوله.
رځتن: ز. رشتن.	رویل: با. جوړه دارنکی بچکولانه یه گولیکي سوور دهگری.
رځته وه: د. بنه چه: رځسهن نامه (شجره).	روین: رویشتن.
رځته وی: د. به چکه ی مه ریکه که له ناوهندی کاوری و شه کیدا	روین: رویشتن.
بی.	روینیشن: با. دانیشن.
رځتیاگ: رځتاو.	رځ: له: (رځ) گه لی خه، واته له گه لیدا بینیره.
رځتیا: د. رځتین.	رځ. با. ریش.
رځتیمانندن: ز. پرکردنه وهی چال به قور.	رځبت: جیگاهه که که راوچی خوئی تیدا هشار ددها بو نیچیر.
رځتین: رځتان.	ناوی دتیه که له ناوچه ی قهرده داخ.
رځجال: مهردوومی هه ژاری رووتی بی نه وا.	رځبهق: وته یه که به کار دینری بو نه ندازه یهک له کات به بی
رځجالی: نه بوونی و بی نه وایی.	که موکوری: نه مه مانگیک یا سالتیکي (رځبهق) ه توم
رځجل: شتی که که شایسته بی و بشی: نه م کاره (رځجل) ی تو	نه دیود.
نییه واته بو تو ناشی. هه ر له نه بووندا به کار دینری.	رځبهن: زهلامی گه نجی بی ژن و مال. که سیکه سه ری خوئی
رځجوا: رځجوا.	هه لگرتی و ناوړه بوو بی. هه ژاری بی نه وا (ز). گه مر
رځجوان: ز. ولاخی رځهوان.	(با).
رځچه لهک: بنه چه.	رځبیت: ز. گیاندار یا گیاهه که که خیرا پی بگا.
رځچه له کناس: که سیکه بنه چه ی مهردووم باش بناسی.	رځپ: شتی راستی رځ.
رځحت: ز. ماندوو.	رځپال: ز. کالای کوئی دراو.
رځحه تی: شتی که که ده پانی کلک ته سکه نه وت و شتی شلی پی	رځپاندن: ته په هه ستاندن له شتی که که به ده ست پیدانی: خو تو
تی ده کری بو نه وهی که نه ریژی.	قورنانت (رځپاند) که درو نه که یه.
رځخ: ز. قه راغی شت. روخی شه ترنج. به ریک له شوتنیک: قی	رځپاوړپ: بریتیه له وتنی شت به بی په رده.
رځخی، واته نه مبه ر، یاوی رځخی واته نه مبه ر.	رځپوون: ئیره قبوونی کیر. ناوسانی جهسته به جوړیک که گری و
رځخت: جوړه خشلیکي زتونه بو جوانی ده دری له ولاخ.	قورتی تیدا نه میتی.
رځخته: شتی ساغی توند و توکمه.	رځپره پان: د. ته په ته پ کردن.

رەخدار: ز. قۆلچى «انحصار».

رەخسان: گەشتنى شتىك لە لايەكەود كە چاوەروانى نەكرابى.

رەخساندن: گەياندىنى شتىك لە لايەن خواود بۆ بەندەدى خۆى لە لايەكەود كە هېچ بەتەماى نەبووبى.

رەخساو: شتىكە كە لە لايە لايەلاود گەشتى.

رەخسەين: رەخسان.

رەخسيو: رەخساو.

رەخش: رەخت.

رەخشان: درەخشان.

رەخنە: رەغنە. كە لە بەر (د). سستى (ز).

رەخنەگر: رەغنەگر.

رەخنەگرتن: رەغنەگرتن.

رەخنەگرى: رەغنەگرى.

رەدبوون: رەتبوون.

رەدە: پىتاكىكە كۆ دەكرتەو لە لايەن چەند كە سىكەو بۆ شتىك.

رەدكردن: رەتكردن.

رەدووختن: هەلگرتنى ئافرەت و بردنى لە لايەن يەكىكەود.

رەدووگەوتن: رادووگەوتن.

رەدووگەوتوو: ئافرەتتىكە كە دووى پىاوئىكى بىگەنە كەوتبى كە هەلى گرتبى.

رەدىماندن: ز. پرکردن و سەركردنى شت.

رەز: باخى مێو.

رەزا: شىو و تەحر: (رەزا)ى قورسە.

رەزاتال: ئىسك قورس.

رەزا سووك: ئىسك سووك.

رەزا شىرىن: رەزا سووك.

رەزا قورس: ئىسك قورس.

رەزاقى: ناو بۆ جوړە تریهك.

رەزاگران: رەزا قورس.

رەزانه: باجىكە سالتەوسال لە بەرى رەز دەستىرى.

رەزبەر: مانگى ئەیلوول.

رەزبەزۆك: توولە زەرە.

رەزقان: ز. رەزدوان.

رەزەلە: توولە زەرە موورغەى پشت. ناو بۆ دىيەك لە سنوورى سروچك.

رەزم: بەزم.

رەزەلخوا: كە سىكى داماو كە شایستەى شت پىدان بى.

رەزەلخوايى: داماو و بى نەوايى.

رەزدوان: كە سىكە كە رەز بەختو بكا.

رەزىل: مەردوومى چرووك.

رەزتن: د. رشتنى چاو.

رەزتنەو: د. رشتەو.

رەزمىرى: رەشمىرى.

رەزوو: خەلووز.

رەزى: با. خەلووز.

رەسا: شتى پانوپۆرى.

رەسايى: پانوپۆرى.

رەسەن: مەردوومى خانەدان. ولاخى بەناوونىشان.

رەسىدە: كور و كچىكە كە قەدرە بووبن.

رەش: جوړە رەنگىكى تارىكە وەك رەنگى خەلووز. جوړە هەنجىرىكە.

رەشاو: جوړە ناوئىكى رەشە دەچىتە ناو پەردەى چاودە و كوتىرى دەكا. خەلووزاوتىكە دارتاش دارى پى خەت دەكىشى بۆ داهىتەنانى.

رەشايى: تارمايىيەكە لە دوورەودە رەش بكا تەو. لادىيەكە كە جىوت و بەردى نەبى (د). پارچەيەكە لە زەوى كە لە ناو بەفردا ديار بى.

رەشايى داهاتن: برىتيە لە تارىكبوونى چاو.

رەشبار: رەشباروو.

رەشبارگ: رەشباروو.

رەشباروو: شتى رەش و سپى.

رەشبارم: د. رەشبار.

رەشبارو: شتىكى بۆردلووكە كە بەسەر رەشدا پروانى.

رەشبارىر: گرتن و كۆكردنەوئى مەردوومە لە لايەن دەولەت يا گەورەيەكەو بۆ فرمانىكى قورس.

رەشبوورە: ولاخى بەرزەى بۆرە كە بەسەر رەشدا پروانى.

رەشبوون: برىتيە لە ئىسك قورسبوون لە پىش چاوى يەكىك.

رەشبوونەو: دامردنەوئى ئاوالە و سوورتىرە. چوونەوئى بەفر.

رەشبوونى ناگر بەخەلووز لە خۆيەو. برىتيە لە كۆژانەوئى چراى دەروون: نەبەندەت سوتندى درۆ خوارد (رەشبوويتەو).

رەشەلەك: هەلپەرنى ژن و پىاو بەتتىكەلى. شتى رەش و سپى (د).

رەشەين: برىتيە لە مەردوومى بەدبىن.

رەشپۆش: كە سىكە سەرتاپا كالائى رەشى لە بەر كردبى لە ماتەمدا.

رەشتال: رەشتالە.

رەشتالە: مەردوومى رەشبار.

رەشتن: چاوپەشكردن بەكل و كلچىوك.

رەشتەو: د. رشتەو.

پښتني: مشكي سهرپيچ يا كولې ژنان.

پښخوټن: كهسيكه كه قورټان به ناپوختي بخوټني.

پښ داگهړان: پښ هلگهړان.

پښ داگهړيان: پښ داگهړان.

پښ داگيرسان: پښبونې نندام له بهر هه تاو يا له رقاندا.

پښ راهاتن: ونبون و نه ماني شتيك به كوتوپري.

پښ ښك: ز. زيزانه.

پښك: كلاشي پږو (ز). كالا و پيتاوي لباد.

پښكار: پښباو.

پښكردن: برتنيه له نيسك قورسكردني يه كيټك لاي يه كيټك.

برتنيه له زهر دكردن و مراندني كاردو به ترش و خوي.

پښكردنه وه: داپوشيني زولي سهراني تازه به گل. دياربوني

شتيك له دوورده به پښي: نهو شته له دوورده (پښ

دهكاته وه). نووسينه وه ي مهشقي به پري.

پښكوژ: برتنيه له يه كيټك كه نازاري مهردووم بدا به بي

ليكدانه وه و كولينه وه: فيساره كهس (پښكوژ) يا هر له

(پښي دهكوژي) واته دهست ناپاريتي.

پښكوي: ناوه بو جوړه تريهك.

پښكه: گيايه كي به رزي گه لا ورده دهنكيكي پښ دهگري و

دهكرته ناو نانه وه. جوړه تريه كي پښي پيست نه ستوره.

دهفريكي كون كوني گري چنه له موو دروست دهكري كا و

كولوشي پي دهگوتريته وه.

پښكه له: پښتاله.

پښكه له: پښكه له.

پښكهن: د. پښايي ناو به فر.

پښكه و پيشكه كردن: تارمايي پښ و سپي هاتن به پيش

چاودا به جوړيكي كه شت باش نه بينيت.

پښكه و سپيكه: برتنيه له شتي نووسراو: خو توبه (پښكه و

سپيكه) تدا روانيوه، واته خوتندووته.

پښكه ووگ: پښكه وه.

پښكه وه: پښتيكه كه به سهر بوړدا پرواني.

پښكه وهگ: د. پښكه وه.

پښمار: جوړه ماريكي زور پښه.

پښمال: ددواري پښي هلدراو.

پښمه: شتيكه دهكري به سهر ولاخي به رزه دا گوريستيكي پتويه

بو نه مه ي كه پتي به سترته وه.

پښميو: با. ميوي زور پښه.

پښميري: جوړه تريه كي دهنك گه ورده دريتي پښي هيتشو

شاهه.

پښبازگ: پښبازگ.

پښپووت: مهردوومي پووتي هه ژاري كه ساس.

پښوكي: شتيكه كه تايبه تي نه بي.

پښوله: ريشوله.

پښوه: پښمه.

پښه نولاخ: د. پښه ولاخ.

پښه با: بايه كي به هتزه له هتندې شوتين له روزه هلاتيكي دهسته

چه پوه ناو به ناو هه ل دهكا.

پښه جوو: جووله كه يه كه كه زور باوهرې به ديني جووله كه بي.

پښه خيزان: خيزاني زور.

پښه دال: جوړه دالتيكه.

پښه پريحانه: جوړه پريحانه يه كي پښي گه لا پانه.

پښه سال: وشكه سال.

پښه سيل: دهردي سيله كه بگاته نه ندازيهك چاكبونه وه ي

نه بي.

پښهك: باسيكه كه يه كه مجار نووسرابي و لتي كوژايتته وه

(مسوده).

پښه گاور: گاورتيكه كه زور باوهرې به ثايني خوي بي.

پښه گرانه تا: پښه گرانه تي.

پښه گرانه تي: تايه كي زور گرانه پيدا دهبي له نه ندامي

مهردوومدا به رهنگيكي وا له گرانه تا قورسترو له مردن

نزيكتره.

پښه گه وون: جوړه گه ونيكي پښه.

پښه موسلمان: موسلمانتيكي ساده يه كه زور باوهرې به ثايني

خوي بي.

پښه مه: پښه مي.

پښه مي: مانگي شوباته كه (۲۸) روزه.

پښه نه خوتنده وار: مهردوومي زور نه خوتندار.

پښه وبون: د. پښه بونه وه.

پښه ولاخ: گا و مانگا و گاميش.

پښه هلگهړان: پښه داگيرسان.

پښيله: ز. چوله كه يه كي پښي دهنك خوشه.

پښينه: پښي گلينه ي چاو.

پښي: بووني شت به پښه. پښايي.

پښه: نهنگ.

پښه گر: كهسيكه نهنگ له شت دهرييني.

پښه گرتن: نهنگ گرتن له شت.

پښه گري: خهريكبون به نهنگ گرتن له شت.

پښه: جوتن دان به مهردوومي زور موسلمان.

پښتار: كردارتيكه كه خوي پتوه گيرابي.

پښته ني: كهسيكه له سهر پويشتن بي.

رەفك: ز. رەفە.	رەقە و بۈۈن: د. رەقبوونە وە.
رەفكە: رەفە.	رەق ھەلاتن: وشكبوونە وە و رەقبوونی شت.
رەفە: رەفە.	رەق ھەلاتوو: شتی وشك و رەقە وە بوو.
رەفیسك: قوولایی ژتیر ئەژنۆ.	رەق ھەلگەران: رەق ھەلاتن.
رەفیسكە: رەفیسك.	رەق ھەلھاتن: رەق ھەلاتن.
رەفی: با. قەراغ و كەناری شت.	رەقیاو: رەقە.
رەقاندن: ز. شكاندنی دوزمن.	رەقیتلە: د. كەمیل.
رەقەدە: ز. گەلە ی سەگ و گورگ.	رەقین: رەقان.
رەقۆ: ز. رەووك.	رەقینە: رەقەلە ی قاچ. كەمیل. كوركورۆژد.
رەقین: ز. شكانی لەشكر و رەوكردنی.	رەقی: سەختی. جۆرە سابوونیکە.
رەق: شتی زۆر توندی سەخت. رەقە.	رەقیتە: دەرەدیکە لە ساردی و گەرمییە وە تووشی گیاندار و، ئەندامی رەق دەبی.
رەقالە: پیتچكە ی بیتشكە.	رەگ: چەند لوولە یەكە لە جەستە ی گیانداردا كە خۆن پیتیدا
رەقان: شۆینی رەق.	ھاتوچۆ دەكا. ریشە ی دار و درەخت و سەوزایی.
رەقاندن: لە دەرگادان.	رەگ داکوتان: چوونە خوارە وە ی رەگی دار و درەخت و سەوزایی.
رەقاندنە وە: گەلالە كردن و ریتكخستنی ئاسن لە پاش	بریتییە لە مانە وە و جیگیری بوونی یەكێك لە شۆنیتك.
ساردبوونە وە ی.	رەگەز: بنەمالیکە كە (عیل) ی لی كە وتبیتە وە. جنس.
رەقاندن: رەقاندن.	رەگەزناس: رەچەلە كناس.
رەقاندنە وە: رەقاندنە وە.	رەم: سل.
رەقانی: رەقەن.	رەمكار: گیانداریکە سل بكا.
رەقای: رەقانی.	رەمكردن: سلكردن.
رەقبردنە وە: رەقبوونە وە ی گیاندار.	رەملكردن: رەشكە و پیتشكە كردنی چاو.
رەقبوون: رەقیتە كردن لە سەرما. توندبوون و سەختبوونی ھیندی	رەملگرتنە وە: گرتنە وە ی رەمل بۆ دۆزینە وە ی شتیکی نادیار.
شت: چیمەنتۆ یا قور و قسلەكە (رەقبووە).	رەمل لیدان: قسە كردن لە شتیکی نادیار كە ھیشتا پرووی
رەقبوونە وە: مردن لە سەرماندا.	نەدابی.
رەقشاندن: ز. ئاوپشێن كردن.	رەملگەروە: كەسێكە رەمل بۆ مەردووم بگرتتە وە.
رەقفاندن: بەردرێژكردن.	رەمەدانە: جۆرێكە لە گال.
رەق و تەق: شۆینی خالی: لە خانوویەكی (رەق و تەق) دا	رەمەکی: شتی رەشۆکی.
دانیشتووە. شتی رەق و وشك.	رەمەن: گیانداریکە لە ترسا ھەلاتبی.
رەق و رەوال: د. رەقوتەق.	رەن: زنجیرە كولۆشیتكە بە گردی لە جی خەرمان دادەنری و لە پاشا
رەق و فیق: د. ریق و فیق.	ناوەكە ی پر دەكرتتە وە و دەكری بە خەرمان. رەند (د).
رەق و وشك: شتی لەر و لاواز.	رەنج: ماندووتییەكە كە لە ھەول و تاقەلایەكە وە تووشی مەردووم
رەقە: ددەبایەكی ئاوی رەقی كلكدارە وەك كیسەل وایە.	دەبی.
رەقەل: رەقەلە.	رەنجان: دلشكان لە شتیک.
رەقەلاتن: رەق ھەلاتن.	رەنجاندن: دلشكاندنی یەكێك.
رەقەلاتوو: رەق ھەلاتوو.	رەنجانن: رەنجاندن.
رەقەلە: گیاندار ی رەقی لاوازی بی گوشت. كەشكە ئەژنۆ و	رەنجاو: دلشكاو.
لوولاقی گیاندار.	رەنجبەر: كرتكارێكە كە گیرایی بە مانگ یا بە سال.
رەقەن: زەوی سەختی بەرەدەلان.	رەنجبەری: كردنی كاریك بۆ یەكێك بە مانگانە یا بە سالانە.
رەقەنی: شۆینی رەقەن.	رەنجدان: خۆ ماندوو كردن و تەقەلادان لە كاریكدا.
رەقە و بووگ: د. گیاندار ی رەق بوو وە.	

رهنج و روو: شتوه و رهنگی روخسار.	رهنجدەر: رهنجهر.
رهنگه: رهنده. وتهيهكه بهكاردیترئ له جیاتی وتهی (دهگونجی): (رهنگه) بیتمهلات.	رهنجهرۆ: كهسیكه زۆر رهنج بدا له كاریكدا كهچی بی هووده ددرجی.
رهنگه رژیله: ه. گوله عهمرۆكه.	رهنجهرۆیی: رهنجدان له كاریكدا و بی هووده بوونی.
رهنگ ههلبزركان: رهنگ پهڕین له ترس یا له شهرما.	رهنجیاگ: رهنجاو.
رهنگین: شتی رهنگاورهنگی جوان.	رهنجیان: د. رهنجان.
رهنه: رنه. رهنده.	رهنجیده: د. رهنجاو.
رهو: گوریز و راگردن.	رهنجین: رهنجان.
رہوا: شایسته: نهمه (رہوا) نییه. بپرکردنی قسه و فرمانی یهکیک: فیسار كهس قسهی یا فرمانی (رہوا) یه.	رهنده: مهردوومی روو خوشی قسه خوش. زهمینیكه كه پهیا بووبی له ناو چه مدا بههوی لافاوهوه.
رہوابینین: بینینی شتیك بهشایسته.	رهنده: ئاسنیتی دههپانی تیژه براوته ناو داریك و دارتاش داری پی لووس دهكا. تهنهكهیهکی کون کونی زیره پهئیر و چهوهندەر و هیندی شتی تری پی ورد دهکری.
رہوادیتن: رہوابینین.	رهنگ: چونیتی شت له رهشیتی و سپیتی و سووریتی و... هتد.
رہوال: ز. کوریکه كه مووی لی نههاتی.	جور: بهم (رهنگ)ه واته بهم جورده.
رہوال: رهنجال.	رهنگار: شتی پر رهنگ.
رہوان: شتی بی گیروگرفت: نهه ولاخه (رہوان)ه, یا دهرسهكهه (رہوان)ه. گیانداریکه كه گوی شل بی.	رهنگال: رهنگال.
رہوانبوون: زانین و خوتندنهوهی نووسراو بی گیروگرفت. گوو شلبوونی یهکیک.	رهنگاله: مهلیکی رهنگاورهنگی جوانه بهقهه ریشۆلهیهك دهبی.
رہوانبیژ: كهسیكه نووسین و گفتوگۆی زۆر جوان و رہوان بی (بلیغ).	رهنگاندن: جوانکردنی شتیك بهگهلی جور رهنگ.
رہوانبیژی: جوانی و رہوانی له نووسین و گفتوگۆدا (بلاغه).	رهنگاو: رهنگاو.
رہواندن: بلاوکردنهوهی شت و تهر و تووناکردنی: نیچیرهكان (مهروهینه).	رهنگاورهنگ: شتیكه كه گهلی رهنگی پتوهبی.
رہواندنهوه: بلاوکردنهوهی شتی هاتوهوهیهك وهك پزووی سهرین و دهرپی و قهفی گۆچان.	رهنگ بهستن: بهریهستکردنی رهنگ بو نهچونهوهی. سهرگرتنی كاریك: نهوکاره (رهنگی بهست) واته جیگیربوو.
رہوانکردن: زانینی شت بههوی زۆر پیتداچونهوهیهوه: دهرسهكهه (رہوان کرد). رهنانهکردن.	رهنگپه: یگ: د. رهنگ پهريوو.
رہوانن: رهناندن.	رهنگپهڕین: تیکچوونی رهنگ و دیمهه له ترسا یا له بهر نهخوشی. کالبوونهوهی رهنگی شت.
رہواننهوه: رهناندنهوه.	رهنگپهريو: كهسیكه رهنگی تیکچووبی.
رہوانهکردن: ناردنی شتیك یا كهسیك بو شوتنیک. بهرئ کردنی میتوانیک و له گهلیا چوونی تا نهندازهیهك.	رهنگدانهوه: لیبوونهوهی رهنگ له شتیك.
رہوانهوه: رهوینهوه.	رهنگرژاندن: رهنگرشتن.
رہوانی: شلبوونی گوی گیاندار.	رهنگرژانن: د. رهنگرژاندن.
رہوت: روینی ولاخ.	رهنگرژانن: نیشانهکردنی بناغه ی خانوو بهشتیک بو ههلهكندن و بناغه دانهوهی.
رہورپهوه: پتچكهیهکی خپه دهخریته هیندی شتهوه بهناسانی دهخولیتتهوه و دهروا بهسهر زهویدا.	رهنگرژ: د. كهسیكه كه شت رهنگ بكا.
رہوسه: سوور.	رهنگرژ: نقاش.
رہوش: ز. رهونهق و جوانی شت.	رهنگرژان: رهنجدان له شت.
رہوشن: روشن.	رهنگرژتن: بریتییه له سهرگرتنی كاریك.
رهنج: د. قهباره.	رهنگوارهنگ: د. رهنگاورهنگ.
	رهنگ و ریس: شتیهی تهئراو بهرهنگ و تهئینهوه: نهه قوماشه (رهنگوریس)یکی جوانی ههیه.
	رهنگ و ریس: د. رهنگوریس.

- ریتجه: د. ریتزه.
 ریتج: ز. جیتگا پتی. رۆینی گیاندار.
 ریتچکه: ریزیکه له گیاندار که قه تار دیان به سستی. باریکه ری.
 ریتچکه به ستن: قه تاره به ستنی گیاندار.
 ریتچکه کردن: ریتچکه به ستن.
 ریتحانه: گیایه کی گه لا پانی رهشی بۆنخۆشه.
 ریتحانه نه سته موولتی: جۆره ریتحانه یه کی گه لا وردی سپیه.
 ریتحانه کیتوبله: جۆره ریتحانه یه کی دهشتی بۆنخۆشه.
 ریتخ: د. ورده چهو.
 ریتخت: د. سروشت.
 ریتختمان: نهو که ره سه یه یه که شتی لی داده ریتژری: فیسار که س
 (ریتختمان) تیکی باشی هه یه.
 ریتخته: ره خته.
 ریتختن: ریتکختن.
 ریتخه: که سیکه که شت ریتک بخا.
 ریتخه لو: ریتخوله.
 ریتدار: ریتوار.
 ری داگرتن: مل نان و به ناسانی به ریتدا رۆیشن.
 ریتدان: ریتگا کردن.
 ریتدر: مفتی.
 ریترو: ریتوار.
 ریترو: کاتی به ریتدا رۆین: مه گهر به (ریترو) بتبینم، واته مه گهر
 له ری رۆیندا. ریتوار.
 ریتری: زه وییه که که ناو ناوبه ناو دریبی. ته نراو تیکه ناوبه ناو
 چووبی و رایه لی ده که وتبی. ته نراو تیکه که پویه که ی ناو
 به ناو جووت نه بووبی.
 ریتز: ریز (ز). ورده به رد (د). حورمه ت.
 ریتزال: پارچه یه کی پچووک له شتیک.
 ریتزال ریتزال: شتی هه لا هه لا.
 ریتزان: شاره زای ریتگاوبان.
 ریتزلانه: د. ریتزال تیک له شتیک.
 ریتزوله: د. ریتزلانه.
 ریتزه: نه ختیک له شتیک: ریتزه یه ک نانی به ری. نه اندازه: تو
 نه گه یشتوویته نهو (ریتزه) یه له خۆته وه شت بکه یت.
 ریتزه ریتزه: هه لا هه لا.
 ریتزه لوک: به ردیکه که له خۆیه وه هه لو دری.
 ریتزه له: ره زله.
 ریتزه و پیتزه: د. ورده یه که که له شت ده بیتزه وه.
 ریتزه وول: شتیکه که به ولین ریتزه ریتزه بووبی.
 ریتژاف: با. ریتژاو.
 ریتژان: رشتنی شت: ناوه که ی (ریتژا). پیت و به ره که ت (د).
 ریتژاو: تاگه.
 ریتژاو: ریتژاو.
 ریتژکه: جیتگای لیوه رژانی شت.
 ریتژوو: خه لووز.
 ریتژه: د. به ردیکه که شووشه ی لی دروست ده کری. بۆته.
 ریتژن: پیت و پرشت: خه له ی ئیمسال به (ریتژن) ه.
 ریتژو: ریتژن.
 ریتس: ریس: نه م قالیه ره نگ و (ریتس) تیکی جوانی هه یه،
 (ریتسراو) خوری یا ده زوو یا موویه که که به ته شی یا
 به خه ره که ریتسرابی. نه ستوورایی مل: پیتی نایه (ریتس) ی
 ملی.
 ریتسپی: ز. گه ورده ی دی. ریش سپی.
 ریتسوا: که سیکه که نابرووی چووبی، (ریتسوا بوون) نابروو چوون
 (ریتسوا کردن) نابروو بردن.
 ریتسوایی: نه مانی نابروو.
 ریتسه: دریتزه دان به شت (اطناب).
 ریتشوه: ریشوو.
 ریتشینگ: با. ریتوار.
 ریتشیک: با. ریتخوله.
 ریتشینگ: با. ریتشنگ.
 ریتشینگ: با. ریتشینگ.
 ریتق: د. ریق.
 ریتقنه: گووی بالنده. بریتیه له ریتوقی چاو.
 ریتک: شتی راستی بی گری و قورت. ریتگا (با).
 ریتکایی: عاستی ریتکی و ته ختی شت.
 ریتکبوون: بی گری و قورتبوونی شت. بریتیه له ناشنایه تی و
 تیکه لی له گه ل یه کیتکدا.
 ریتکختن: راستکردنه وه و ریزکردنی شت. جیتبه جیتکردنی
 کار تیک به ریتکویتکی.
 ریتککردن: ریتکختن.
 ریتککه قتن: د. ریتککه وتن.
 ریتککه وتن: ریتککه وتن.
 ریتکویتیک: شتی ناماده ی ریتکخراو.
 ریتکوک: کۆلانی باریک.
 ریتکه وت: هه ل: مه گهر به (ریتکه وت) بتبینم.
 ریتکه وتن: یه که که وتنی چند که سیک. جیتبه جیتبوونی کار تیک.
 هه لکه وتنی هه ل (تصادف).
 ریتکه وتنو: شتی ناماده و ساز. شتی جیتبه جی بوو.
 ریتکی: بوونی شت به ریتک. تیکه لی.

ریتگا: شوتیتکه که گیاندار پیدای پروا.

ریتگابان: ریتی و بان.

ریتگا کردن: ریتدان به یه کیتک بو رویشتن.

ریتگر: جهرده.

ریتگرتن: به رهه لست وهستانی شتیک له رتیه کدا.

ریتگری: جهردهیی.

ریتی گومکردن: ریتی ونکردن.

ریتکه: ریتگا. کیتریتکه له چیغ دروست دهکرتی له چه شنی ریتگا.

ریتکه خستن: د. خستنه ریتی.

ریتکه که فتن: د. که وتنه ریتی.

ریتکه گیر: د. ریتگر.

ریتکه و بان: ریتگابان.

ریتگیر: جهرده.

ریتگیری: ریتگری.

ریتل: با. لیتروار.

ریتی له بهر چوون: ریتی برین به ناسانی.

ریتله خو: د. ریخوله.

ریتلی: گوتیر.

ریتن: ریتین.

ریتنامه: بهرنامه.

ریتنج: رهنج.

ریتنجهر: رهنجهر.

ریتنجهر: ز. رهنجهر.

ریتنک: له ریتی لاوازی بیتی هیتز.

ریتنکه: د. کۆبوونه وهی چند که سیتک.

ریتنکه دان: د. کۆمه له بوونی گیاندار.

ریتنگ: ریتنگ.

ریتنگ: خوریه کی کورته که له پیتسته دهسکه نه کرابتی.

ریتنگال: د. ریتنگال.

ریتنگانه وه: ریتنگه ریتنگ کردن. ریتنگال: دهردانی شتی شیلهدار.

ههنگونه که بخهره سهر سه به ته که با (بریتگیتته وه).

ریتنگه ریتنگ: زور وتنه وهی شتیک به بیتی هووده: بهس (ریتنگه

ریتنگ) بکه.

ریتنگه ریتنگهر: که سیتکه زور ریتنگه ریتنگ بکا.

ریتنما: د. نیشانه یه که له سهر ریتگا داده نری بو پیشاندانی

ریتبوار.

ریتی نویتن: ریتی نیشاندهر.

ریتنوتینی: ریتی نیشاندان.

ریتی نیشاندان: بریتیه له ناموزگاری کردن بو سهر ریتی راست.

ریتو: د. که له ک و فیتل.

ریتوار: د. ریتبوار.

ریتواز: د. ریتی پیتلکه. ریتباز.

ریتواس: گیایه کی کویستانی به هاری که لاپانه نیرکیتی خری

ناسکی خوشی هه یه.

ریتواسی: گیایه کی کویستانی به هاریه که لای له (کالا قنگ)

دهچی به لام نه م لاسکی باریکتره که لاکه ی بو کوشتنی کرم

ده خوری.

ریتوان: پویلیسی سهر ریتگا.

ریتوبان: ریتگایه که که هاتوچوی زوری به سهردا کرابتی.

ریتوپا: ریتوپاست.

ریتوپاست: راسته وخو: نه گهر وا بریتیت. (ریتوپاست) دهچیته

فیساره شوتین.

ریتوشوتین: پلان و نقشه ی شت.

ریتی ونکردن: بریتیه له سهر لیتی شتوان.

ریتوونگی: ز. ریتبوار.

ریتوی: گیاندارتکی کیتوی چوار پیتی تووکنی کلک فشی گوتی

قوتی فیتلباز له که رویشک گه ورده تره. ریتبوار. (ز).

ریتوی پیتج: فیتل و ته له که.

ریته: با. ریش.

ریته سپی: با. ریش سپی.

ریتههف: هاوودهم.

ریتپ: فیتل (ز). ته کان (د).

ریتپال: شتی دیراوی چلکن.

ریتپو: فیتلباز.

ریتپوق: چلکی چاو. چلمی وشکه وه بوو.

ریتپوکار: ریتپو.

ریتپول: مهردوومی پوخلی بیتکاره. کالای شری هه لا هه لا:

(ریتپول) تیک کالای له بهردا نییه.

ریت: د. ته کان. شری و کونه.

ریتال: شیاکه. که سیتکه که ههر گه شتوگوزار بکا (سیاح).

ریتاله: ریتال.

ریتک: د. ریت.

ریتک و پیتک: د. پیر و پیت.

ریتکه: فریشک.

ریتن: رشتنی شت. ریان (ز).

ریت و پیت: د. ریتک و پیتک.

ریته: شتیکه کالای خوری پیتی دهشوری.

ریتج: دانی گری. گیاندار ی گری.

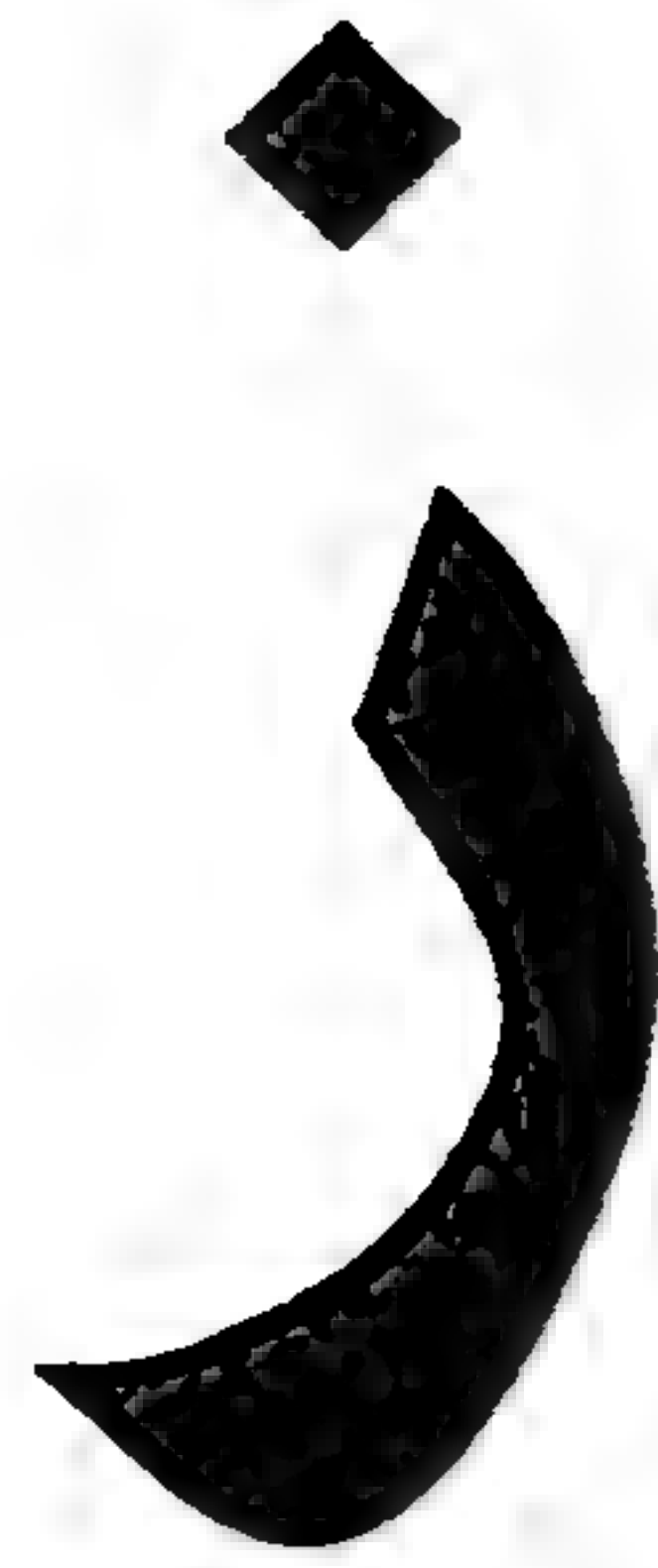
ریتچال: ز. میوه ی پهره ورده له ناو شیلهدی شه کردا که پیتی دهلین

(مردبا).

رېچبوونه وه: دان چير كړدنه وه. چاو بز كړدنه وه له يه كټيك.
 رېچكړدنه وه: رېچبوونه وه.
 رېچه و كړدن: د. رېچكړدنه وه.
 رېخ: شياكه. لم.
 رېخن: گياندارى پيسى گه مژ.
 رېخنه: رېخن. رېپوق.
 رېخوله: شتيكى باريكى دريژه له سكي گيانداردا پيسى تى ددچى.
 رېخوله نه ستووره: رېخوله يه كى گه وړديه به دهم رېخوله ي باريكه وه.
 رېخوله باريكه: رېخوله يه كه له پيش رېخوله نه ستووره وه.
 رېخوله كوتره: سهره رېخوله يه كى پچكوله يه به رېخوله ي گه وړه و، نه و سهرى بى كونه كه شتى تى چوو بؤگه ن دهكا و نه گهر فرباي نه كه ون گيانداركه دهكوژى.
 رېخه خوره: د. بالنده يه كه ههر زېخ دهخوا.
 رېخه لان: زېخه لان. شوتنيكه كه شياكه ي زورى تيدا بى.
 رېخه لوک: رېخوله.
 رېخه لوو: ل. رېخوله.
 ريز: چهند شتيكه به قه تاره كه پاليان دايته يه ك. حورمه ت و پايه ي مه ردووم.
 ريزبوون: پالدانى چهند شتيك به يه كه وه به رتيكى.
 ريز پتوه گرتن: به ريزهاتن به سهر چهند شتيكدا به بى بوواردنيان.
 ريز كړدن: دانانى چهند شتيك له ته نيشته يه كه وه به ريز.
 ريز كټن: ريزتن.
 ريزليگرتن: ريز پتوه گرتن. حورمه تگرتنى يه كى.
 ريزلنيان: حورمه تگرتن.
 ريزتن: يارى سى ريزكټن يا نو ريزكټن كړدن.
 ريزگاو: كه ستيكه به خوړايى دووى مه به ستيكى هيچ و پوچ كه وتبى.
 ريزگاوى: خه روږي و دواكه وتنى شتى هيچ و پوچ: نه مه (ريزگاوى) پى ده لټن.
 ريس: خورى يا موو يا لوكه ي ريسراو.
 ريس و گوريس: بريتيه له كردار يا گوشتارتكى دوور و دريژ: من تاقه تى نه م (ريس و گوريسه) م نيه.
 ريسى: ز. گزرده گيا.
 ريش: مووى عاستى سهر شه ويله و چه ناگه. زيبكه ي نه ندام (ز).
 ريشال: ريشووى به ربووده ي شتى دراو، (ريشال ريشال)
 ريشالى زور.
 ريشالوك: تهرخون.

ريشاله: ريشال.
 ريشابا: جوړه تريه كى سپييه.
 ريشاوا: د. ريشابا.
 ريشخن: گالته و قه شمهرى: (ريشخن) به كه س مه كه.
 ريشدار: گياندارى خاودن ريش.
 ريش سپى: بريتيه له ده مړاست و قسه رېواى كومه لټيك.
 ريشگاو: ريزگاو.
 ريشگاوى: ريزگاوى.
 ريشول: د. ريشوو.
 ريشوله: بالنده يه كى ره شى كوڼجى دهنوك دريژه له چوله كه گه وړه تره و به گه لټيك جوړ ده خوتنى. ريشول (د).
 ريشوو: تاوى بادراوى جامانه و مشكى و هيندى شتى تر.
 ريشه: رېگى سه وزايى و درخت. رېگى نه ندام. ريشوو (د).
 ريشه برېوون: بريتيه له پرانه ودى خيزان يا تيره يه ك.
 ريشه بن: د. شتيكه له بنج و بن هاتبيته دهره وه.
 ريشه داکوتان: روان و رېگ داکوتانى سه وزايى. بريتيه له جتيگيربوونى يه كټيك له شوتنيكدا.
 ريشه دهرهاتن: بريتيه له كه نه فته بوونى يه كټيك به هوى شتيكه وه: (ريشه م دهرهات) به دده ست توه.
 ريشه دهرهاتن: بريتيه له كه نه فته كړدن يه كټيك.
 ريشه دهرهاتن: ريشه دهرهاتن.
 ريشه كه شكردن: ريشه كيشكردن.
 ريشه كه ن: ريشه كيش.
 ريشه كيش: گياندار يا دره ختيكه كه ريشه ي دهرهاتن، (ريشه كيش بوون) ريشه دهرهاتنى شت، (ريشه كيشكردن) ريشه دهرهاتن.
 ريشه ي جگهر: بريتيه له مندالى خوت.
 ريشى: ز. ريشوو.
 ريشيك: رېخوله.
 ريق: شتى نه رمله ليقه ي ته نك.
 ريق و فيق: شتى زور ته نكى نه رمله ليقه.
 ريقوله: د. شتى رېقه له.
 ريكه: د. كيره ي دان يا قه له م.
 ريكه ريك: ريكه ي يه ك له دواى يه ك.
 ريگ: شتيكى وشكى وردى بريسكه داره ده كرى به سهر نوو سراو اد بؤ وشك بوونه ودى.
 ريگى بيابان: جوړه لټيكه له دووره وه دهريسكيته وه وهك ناو.
 ريل: ژاله.
 رين: ريان. دهنگدانى سه گ (ز).
 رېواو: ه. رېواس.

رييون: ھ. ريتحانه.
ريودريو: رينگه رينگ.
ريودريوگر: كەسەيگە قسە زۆر برينگينيتتەو.
ريودلە: گياندارى لەرى لاواز.
ريودن: بنكى ريتواسەكە بۆ رەوانى دەدرى بەمەردووم.

زا: به چکه: (زا)ی له سکدایه.	زاخوور: نه شکهوت.
زابووق: ز. سه ره نوێلک. دۆل و دهردیه که که ناوی باراناوی پیتدا برّوا.	زاخه: ژیرزه مین.
زابه‌ند: دهفته‌ریکه که هر ناوی مندالی تازه‌بووی تیتدا بنووسری.	زاخی: د. قشقه‌ره.
زایان: ل. سافسافین.	زاخیر: زاخیر.
زات: نه ترسان و ئازایی: فیسار کهس زۆر به (زات)ه.	زاد: نه و خواردنه‌یه که پیتی بژیت.
زاتبردن: بریتییه له ترساندنی یه‌کیتک.	زاد دان: تویشه‌به‌ره.
زاتچوون: بریتییه له ترسان.	زاده: زا.
زاتدار: گیان‌داری به‌جهرگی چاو قایم.	زاده‌گان: نه‌ودی خانه‌واده.
زاتکردن: نه ترسان و ویران بو کردنی شتیک.	زار: دهم. دوو به‌ری شەش ڕووه هر ڕوودی چەند خالێکی تیتدایه
زاج: ده‌رمانیکی سپیه ده‌کرته ناو و چه‌رمی پتی ره‌ش ده‌کری.	یاری پتی ده‌کری. دهنگی گریان. ژار: (زار)ی چاوی تی
زاج و په‌رچه‌م: په‌رچه‌م و ریزه‌موویه‌که ده‌هیلتریته‌وه به‌که‌ناری سه‌ری کوپی مندالدا به‌ریکی له‌به‌ر جوانی.	رشت. خه‌فه‌تباری دلته‌نگ. وته‌یه‌که به‌ دوا‌ی هیتندی وشه‌وه
زاج: شتیکی سپی یا زه‌ردی ترش و تفته وه‌ک خوی له‌کان ده‌رده‌هینری. که‌ورگ (د). تاویری گه‌وره (د).	که‌نرا شوتنی نه‌و شته‌ پیشان دده‌ا: گول (زار)، لاله (زار)
زاخاو: بریتییه له‌ داخ و خه‌فه‌ت: نه‌وه‌نده (زاخاو) مه‌که به‌دلما. ده‌رمانیکه ده‌گیریته‌وه به‌زاج بو مشتومالی تیغ.	میرغو (زار) واته‌ شوتنی گول و لاله و میرگ.
زاخاودان: زاخاودانه‌وه.	زاراوه: اصطلاح.
زاخاودانه‌وه: مشتومال‌کردنی شیر و خه‌نجه‌ر به‌زاخاو. بریتییه له‌ پتی خوشبوونی دل به‌تووشبوونی دوژمنت به‌ناخوشیه‌ک:	زاربه‌ست: زاریتن.
به‌ده‌رکردنی فیسار کهس دل (زاخاو درایه‌وه). بریتییه له‌ ته‌ماشاکردنی یه‌کیتک بو یه‌کیتکی جوانی دل‌به‌ر: نه‌وه‌نده	زاریتن: په‌تیکه ده‌می مه‌شکه و هیزه و کونده و هه‌مانه و شتی
ته‌ماشای فیساره‌ نافرته‌تی کرد (زاخاوی) چاوی خوی دایه‌وه.	تری پتی ده‌به‌ستری.
زاخدار: تیغی جه‌وه‌ه‌ردار. بریتییه له‌ مه‌ردوومی به‌جه‌وه‌هر.	زارخه‌نه: د. پتیکه‌نینیکه که به‌ رق و قینه‌وه بی.
زاخیر: ناو ده‌رده‌یه‌کی سه‌ره‌ولیزی به‌رده‌لانی.	زاردراو: دهم دراو.
زاخۆ: جوړه پالتویه‌که له‌به‌ر ده‌کری. ناوه بو شارنیک له‌ کوردستانی عیراق.	زارۆ: با. مندال.
زاخۆن: زاخه.	زارۆک: ز. مندال.
	زارۆله: ه. مندال.
	زارگا: به‌رموسل‌دان.
	زارنه‌رم: ز. زیان لووس.
	زار نه‌رمی: ز. زیان لووسی.
	زارۆ: ز. مندالی پچووک.
	زارۆک: با. زارۆک.
	زاروو: زه‌روو.
	زارووک: با. مندال‌دان.

زاره: د. گهغی نیوه هارډراو (د). زراو. بریتیه له مهردوومی به جهرگ.
 زاره ترهک: که سیکه له ترساندا توقی بی، (زاره ترهکبوون) توقین له ترساندا، (زاره ترهککردن) ترساندن و توقاندن.
 زارهزار: دهنگی گریان.
 زارهگا: زارگا.
 زارهوانه: زاربیتن.
 زاریان: د. گریان.
 زاری: شیوه و گریان.
 زازا: به چکه به چکه. تیره که له کورد له رۆژاواي کوردستانی تورکیا دایه.
 زاغ: ز. کتیر و خهت.
 زاغور: ز. زاخ.
 زاغوری: ز. مشکي سهر.
 زاڅا: ز. زاوا.
 زاق: د. زهق. پهنکی کال.
 زاق و رووق: دهنگه دهنگی مندال.
 زاقوزیق: زاق و زووق.
 زاکوزوک: زاق و زووق.
 زاکوزیک: زاقوزیق.
 زاکه: جوړه دهنگیکه دی له هیندی گیاندارهوه له کاتی زور بو هاتنیدا، (زاکه زاک) زاکه یهک له دواي یهک.
 زاگ: د. زا.
 زال: ز. ههزار.
 زال: گیانداري زوردار.
 زالبوون: زور سهندنی گیانداریک به سهر گیانداریکي تردا.
 زالو: زراو.
 زالوو: زهروو.
 زاله: د. زراو.
 زالی: زالبوون.
 زام: برین.
 زاما: زاوا.
 زامار: بریندار.
 زامدار: زامار.
 زامهت: کیم.
 زان: به چکه بوونی گیاندار. وتهیه که به هیندی وشهوه که نرا دهیکا به (اسمی فاعل) زور(زان)، فره(زان)، هیچ نه(زان)، پت نه(زان).
 زانا: خوتندهواری شارهزا.
 زاناندن: زانین.
 زاناھی: زانایی.

زانایی: شارهزایی و خوتندهواری.
 زانست: زانای شارهزا. زانین و شارهزایی: فیسار کهس به(زانست)د.
 زانستگا: زانستگه.
 زانستگه: زانستگایه که دواي سانهوی تیدا دهخوتنری.
 زانستی: علمی.
 زانوو: زهنگول. گونج یا لوله ی نانشکه دار.
 زانه خرو: زیانه خرو.
 زانه ر: زانا.
 زانیار: زانا.
 زانیاری: مه عاریف.
 زانین: ناشکرایي و نمایانییه که پهیدا دهبی بو مهردووم له کاتی بینین یا بیستنی شتیکدا.
 زاو: گیانداریکي میتینه که تازه به چکه ی بووبی.
 زاوا: که سیکه تازه ژنی هینا بی. میتړدی خزمی نزدیک: فیسار کهس (زاوا)مانه له کاتیکدا که خوشکت یا خوشکه زات یا یه کیکي نزدیک ژنی بی.
 زاوزو: زاوزی.
 زاوزوو: سککردن و مندالبوون.
 زاوزووه: زاوزوو.
 زاوزی: سککردنی میتینه یهک له دواي یهک.
 زاوما: تیکه لکردنی کار و بهرخی ساوایه له گهل دایکیاندا له به یانییهوه تا ئیواره: ئیمړو مهر و بهرخ (زاوما)یه.
 زاوور: زراو. زات: فیسار کهس به (زاوور)د.
 زاوورچوون: زراوچوون.
 زاوه: د. تیر. نه ستیره ی عه تارید.
 زاوه ره: د. زاوور.
 زای: زاخ.
 زایله: د. زایه له.
 زایه: زا: فیسار کهس (زایه) ی له سکه.
 زایه بوون: بریتیه له مردن.
 زایه کردن: به خشینی شتیک به که سیک.
 زایه له: گریان و زاری.
 زایچه: راپورتی له دایکبوونی مندال.
 زایگه: شونینکی تاییه تیه که مندالی تیدا له دایک دهبی.
 زاین: زانی گیاندار.
 زیاره: ز. ههروهه ز.
 زبان: پارچه گوشتیکي پانی پفه له دهمدای قسه ی پت دهکری و پارووی پت هم دیو و نهودیو دهکری و تامی خوارده مهنی پت دهچیتړی. وتاری تایه تی همموو گه لیک که قسه ی پت دهکهن و شتی پت دهنووسن: زانی کوردی (زبان)یکي خوش و زیندووه.

زبان بهد: که سیکه که دهرباره ی مەردووم هەر بهد بلتی.
 زبان بهدی: بهدی وتن دهرباره ی مەردووم.
 زبانپاک: که سیکه دهرباره ی مەردووم هەر باش بلتی.
 زبانپاکي: بریتیه له ناو نه بردنی کهس به خراپه.
 زبانپیس: بریتیه له جوتن فروش.
 زبانپسی: بریتیه له جوتن فروشی.
 زیانتال: د. بریتیه له مەردوومی قسه رهق.
 زیاندریتر: بریتیه له که سیک که له نه دازه ی خوی زیاتر و بهره و ژوورتر دهرباره ی مەردووم بدوی.
 زیاندریتری: بریتیه له قسه ی ناشیرین کردن دهرباره ی یه کیک.
 زیانزان: که سیکه که چند زبانیک بزانی.
 زیانشکان: له قسه که وتنی مەردووم به هوی نه خوشییه کی زور قورسه وه.
 زیانشیرین: بریتیه له یه کیک که قسه ی خوشی له گه ل مەردوومدا.
 زیانگرتن: هاتنه زبانی مندا ل. بریتیه له قسه کردن به بی شهرمی: فیسار کهس چاک (زبانی گرتوه) واته قسه به بی په روا ده کات.
 زیانگه ستن: بریتیه له په شیمان بونه وه و خفه تخواردن بو شتیک که له ده ست چووبی.
 زیانگیران: زبان شکان. گیرانی زبان به هوی لالییه وه: فیسار کهس له قسه کردندا (زبان ده گری).
 زبان لووس: بریتیه له که سیک که به زبانی خوش مەردووم لاس بدا.
 زیانه: سهری داریکی له له کراوی دادراوه بو نه وه ی که بکری به کونی داریکی تر دا، ناسنیکي باریکه له ناو زوونه دا ده چی به کونی قایشدا. بلتیه ی ناگر.
 زیانه بچکوله: پارچه گوشتیکي باریکه له ناو قورگدا.
 زیر: شتیکه که لووس نه بی. شتی درشت: نه م ساوهره (زیره) واته درشته.
 زیران: شوتنی بهرده لانی.
 زیره: سهر کوژدري ساوهر و قهره خهرمانی هارپراو: (زیره) ی ساوهره که بهاره وه.
 زیری: بوونی شت به زیر.
 زیل: خول و خاش و پوش و په لاشی ناومال.
 زیلچی: که سیکه که زلی ناوایی کو بکاته وه و فرتی بدا.
 زیلدان: سهره نوتلک.
 زیلریتر: زیلچی.
 زیلکیش: زیلچی.
 زیلگه: زیلدان.

زیرکه: زیرکه.
 زیرک: ز. زیرکه.
 زچ: ده عبايه کی سوورکه له ی پچووکي چنگنه به نا ژاله وه دهنووسی.
 زر: ز. زل.
 زراز: ز. زه ره زه ر.
 زراف: باریک (با). شتی ورد (زا).
 زرانی: نه ژنو.
 زراو: ناوکی زه ردی تاله و له ناو تووره گه یه کدا به دهم سی و جگهره و همیشه دلپ دلپ ده رژی به سهر خواردنی ناشک (معه) دا بو نه وه ی که زوو بتوته وه.
 زراو بردن: بریتیه له توقاندن.
 زراو توقین: بریتیه له زور ترسان.
 زراو چوون: زراو توقین.
 زرب: د. زیر. شتی زل و قه به.
 زربان: د. شوتنی بهرده لانی.
 زریه: د. زیره ی شت.
 زربی: د. زیری.
 زرت: خو هه لکیشان (زا). مەردوومی زیت.
 زرتوله: گالته کردن به یه کیک.
 زرته: زه قه ی چاو: (زرته) ی چاوی دی، (زرته زرت) زه قه زه قی چاو.
 زرته بوژ: بریتیه له مەردوومی زه به للاح.
 زرتک: ز. که سیکه که خوی هه لکیشی.
 زرتی: د. بیتکاره یی و هیچ لی نه هاتووی.
 زیر: دره ختی بی بهر. شتی وشک: قهره خهرمانه که (زیر) بووه.
 زیران: بلاو بوونه وه و ده نگدانه وه ی باسیک له ناو مەردوومدا.
 زیراندن: بلاو کردنه وه ی باسیک به ناو مەردوومدا. زرنکه زرنک کردن به شت.
 زیرانه وه: ده نگدانه وه ی زه نگوله و جام و هیندی شتی تر.
 زیراب: زیرابوک.
 زیرابوک: باوه پیاره.
 زیربرا: برای دایکی.
 زیرت: جرت.
 زیرخوشک: خوشکی دایکی.
 زیرخه سوو: باوه ژنی ژن بو میترد و باوه ژنی میترد بو ژن.
 زیرداک: زیردایک.
 زیردایک: باوه ژن.
 زیرزه: د. شتیکه مندالان به ده ستیه وه ده گرن و زیره زیری بی ده کن.
 زیرکتک: زیرکتیک.
 زړ کچ: کچی ژن له میتردیکي تری و کچی میترد له ژنیکي تری.

زړ کور: کورې ژن له مېرديکې تری و کورې مېرډ له ژنيکې تری.
 زړکيتک: با. زهډده زېږد.
 زړگوټيز: دارتيکې گه وړديه وډک دارگوټيز بهلام گه لای باريکه و بی
 بهرد. ناوډ بؤ دوو دتي خوار و ژوور له دهسته راستی
 پوژناوای سلیمانیه وده.
 زړمام: برای دایکې باوک.
 زړنا: زوړنا.
 زړنوچقاو: چه وړیبه کی که مه که دهکه ویتته سهر چیتتی شله.
 زړنووقاو: زړنوچقاو.
 زړ و زنگیانه: متومووروو.
 زړه: جوړه ددنگیکه وډک ددنگی پاره له کاتی ژماردنیدا، (زړه
 زړ) زړه ی یهک له دواي یهک (زړ و هووړ) زړه زړی زوړ.
 زړه بلبل: جوړه بالنده کی بؤره له فیسقه گوله گه وړدتره وډک
 بلبل دهخوتنی.
 زړه کهو: سوتسکه. پوړ (د).
 زړه وېلی: ه. گیایه کی درېژی توکمه یه وډک قامیش وایه له گوټ
 ناو ددروټی.
 زړیان: د. زړان.
 زړپانه وده: د. زړانه وده.
 زړقتک: ز. جوړه میتیکی زهډده بهقه د ههنگیک ددبی.
 زړک: کاله کی نه گه یو.
 زړکو: د. گزړه گیایه که بؤ ناژال دابری.
 زړکوزنگ: د. چوست و چالاک.
 زړکه: زړک.
 زړکه تال: جوړه کاله کیتی زړکی تاله.
 زړکیتک: با. زړکیتک.
 زرم: د. زرمه.
 زرم و کوت: تپ و هووړ.
 زرمه: ددنگیکه له لیکه وټنی شتیکی قورس له شتیکی تر که
 ددنگ نه داته وده پیدا ددبی، (زرمه زرم) زرمه ی یهک له دواي
 یهک. (زرم و هووړ): زرمه زرمی زوړ.
 زرمه زلی: خو به سهریه کا دان و زرمه زرمکردنی چهند که سیک.
 زرنګ: مەردوومی زېره کی وریا. پوټی قالی شل.
 زرنګانه وده: زړانه وده ددفریک که له مس یا له زرد یا له زیو
 دروست کرابی. زړانه وده گوټ. پوونبوونه وده شتی شل
 بهنیشتنی خلته ی: ناوکه یا پونه که (زرنګاوه ته وده).
 به ناوډا چوون و درهنگیوونی شهو: شهو تا (نه زرنګیته وده)
 خه وم لی ناکه وټی. کزربوونه وده شتی ته.
 زرنګه: ددنگدانه وده زړی و زیو و مس و زهډ له کاتی که وټنی
 شتیکی لیتیان (زرنګه زرنګ) زرنګه ی یهک له دواي یهک
 (زرنګ و هووړ) زرنګه زرنګی زوړ.

زرنګی: وریایي و چالاکی.
 زروو: د. زړی پرووش. درشت.
 زرووقان: ز. پوهکردنی گیاندار له ترساندا.
 زرووقانه وده: پیکه نینی منډال.
 زرووکه: ددنگی بالنده ی پچووک.
 زرووکه زرووک: زرووکه ی یهک له دواي یهک.
 زروه: گیایه کی کویتستانییه گه لای وډک (ته ری) وایه (ه).
 درشته ی شت (د).
 زروټی: زروټی.
 زروټی: ه. نه سپون.
 زروټی: نه سپون.
 زره: ز. زری.
 زره قیان: د. پیکه نین به ددنگی بهرز.
 زرهک: ولاختیکه که ره شینه ی چاوی سپی بی.
 زره کبون: به شه واره که وټنی بز و مهر به هوټی بروسکه وده.
 زری: کالایه کی جهنگییه له زریزه ی ناسن دده نری و له جهنگدا
 له بهر ددکری بؤ نه وده ی شیر و تیر نه ییری. زه ریا.
 زریان: ره شه با. به فر و بارانی زوړ که به بای ساردی به هیزدود بی.
 گوټیکه کردنی درخت (د).
 زریبار: زه مینیکه که پوچو بی و بووبی به ددريچه. ناوډ بؤ
 ددريچه کی مریوان.
 زریپوش: که سیکه که زری له بهردابی.
 زریچه: ددريچه.
 زریدار: زریپوش. فروکه و نوټومبیل و که شتی جهنگی پوټلین.
 زریسک: زریشک.
 زریشک: درهختیکی زوړ درکاوییه ددکری به پهرژین، هیندیکیان
 به رتیکی خوش دهگری و ددکری به سهر پلاوډا.
 زرينچک: زرينچکاو.
 زرينچکاو: ناوټیکی زهډد باوه له برین دی.
 زرينګانه وده: زرينګانه وده.
 زرينګه: زرينګه.
 زریوار: زریبار. ته پوټکه.
 زریوان: که شتی وان.
 زریه: ده ریا.
 زریچ: ز. قورقوشم.
 زریزانه: زریزانه.
 زریزه: چهند پارچه ته لیتیکی لیک هه لکیشراوی درېزه.
 زریسک: مۆرد.
 زریکاندن: توند قیژاندنی گیاندار.
 زریکانن: زریکاندن.

زک له وهرېتن: که سیکه به ههوانته خوی بڅیږي.	زریکه: ددنگی بهرزی تیږی توندی گیاندار، (زریکه زریک)
زکماک: دهرديکه که تووشی گیاندار بووبی له سکی دایکیدا.	زریکه یهک له دواي یهک، (زریک و هووړ) زریکه زریکی
زکن: د. نهوسن.	زور.
زکوزا: سکوزا.	زریکه کردن: زریکاندن. بریتیه له توقین و ترسان: دهک
زکوونی: ز. نهوسنی چلیس.	(زریکه کهیت). پلدانی نه دام به نازارده.
زکه شور: زکه شوری.	زریکه لی هه لساندن: نازار گه یانندن به یه کیک به جوړی که
زکه شوری: سکچوون.	بزریکینی.
زکه شوری پیکه وتن: بریتیه له ماندووبوونی یه کیک به هوی	زربن: ز. زهرین.
هاتوچوی زوره وه.	زربنگ: زربنگ.
زکه ماسی: د. ناوبه ند.	زربنگه: زربنگه.
زگ: زک.	زربوه: ددنگیکه ودهک ددنگی چوله که و سیسرک (زربوه زریو)
زگار: هه روه و زکردن بو تووتن شکانده وه. چینه و دی خورما و	زربودی یهک له دواي یهک. ورشه و پرشهی شت (د).
میوه ی تر له ژیر داره کهیدا (ل).	زسان: زستان.
زگ نیشه: سک نیشه.	زستان: سی مانگهی دواي پایز.
زگیر: سکپر.	زستانه: زستانی.
زگچوون: سکچوون.	زستانه وار: زستانه هوار.
زگدراو: سکدراو.	زستانه یی: زستانی.
زگروین: سکچوون.	زستانی: شتیکه که هر له زستاندا به کار بهیتری.
زگزل: سک زل.	زغال: ل. خه لووز.
زگسووتان: سکسووتان.	زغرک: ز. ورده بهرد.
زگماک: سکماک.	زفت: جوړیکه له قیر به لام نه م پوره لووکه.
زگه پرو: سکه پرو.	زقار: با. پارچه ی شت.
زگه شوره: سکه شوره.	زقر: ز. زیر.
زگه شوری: سک شوری.	زقران: با. سووردان.
زل: شتی گه ورده. په لوپوی گیای هه لودریو (ز).	زقرک: با. شنگه سوورده.
زلان: په شه با.	زقرین: گه رانه وه (با). سوورانه وه (ز).
زلبوون: بهرزیوونه وه و نه ستووربوونی گیاندار و درخت و	زقستان: با. زستان.
سه و زایی. بریتیه له بهرزیوونه و دی پایهی یه کیک.	زقنگ: با. نه شکه و تیکه که بشی بو نه وه ی تیدا به سیته وه.
زلچه: ددنگیکه له خواردن یا تیکردنی پلاو و قبوولی زور	زقاف: ز. گاسنیکه که دهستی لی هه لبرایی بو نه وه ی که زور
چه ورده دی: پلاوه که (زلچه) ی دی، (زلچه زلچ) زلچه ی	بچه قی.
یهک له دواي یهک.	زک: سک.
زلخو: زلخورت.	زکشیته: سک نیشه.
زلخورت: بریتیه له مهوروومی قه به ی زده للاح.	زکبه ردان: بریتیه له زور خواردن.
زلخول: زلخورت.	زکپر: گیاندار ی ناوس.
زلزل: جهره تاو و زهر داویکه که له برین دیته دهرده. ناوی	زکچوون: بریتیه له په وان بوون و سه ریپی کردن.
دیکه که له ناوچه ی سروچک.	زکدراو: بریتیه له گیاندار ی زورخوړ.
زلف: نه گریجه.	زکروین: زکچوون.
زلفگیر: د. شتیکه ددری له زلف بو نه وه ی تیک نه چی.	زکرده ش: ز. قین نه ستووری دل پیس.
زلفنج: گیایه کی زور تالی به هارییه گه لای ودهک که رده وز وایه	زکزل: زکدراو.
به هارپاوه یی ده کری به برینی کرمه ژنه ی نا ژاله وه.	زککردن: ناوسبوونی میتیه و زانی.
قوززه لقورت.	زک له وهراندن: بریتیه له که سیک که به ههوانته خوی بڅیږي.

زلفنجکردن: وتەیه که له پرووی سووکییه وه دهوتری بهیه کتیک له جیاتنی وتە قوززەلقورت.
 زلق: سلق.
 زلقاو: قوپاو (د). سلقاو.
 زلقیاک: د. قوری شله قاو.
 زلکویر: چاوشله قاو.
 زلکه: ناوه بۆ جوړه ترتیه ک.
 زلله: لیدان به بهری دهست له بناگوتی یه کتیک.
 زلۆبی: ناوساجی.
 زلووبیا: جوړه شیرینییه کی کون کونه وهک په نجه ره له هه ویر دهکری و شیلە شە کری به سهردا دهکری.
 زلووک: ز. دهنک: (زلووک) ه شقارته یهک واتە دهنکیکی.
 زلووکه: ز. شقارته.
 زله: زل: ئەم شتە (زله) یه. زلله.
 زله: دهنگی چەند که سێک به کۆمه لێ، (زله زل) دهنگه دهنگی چەند که سێک.
 زله قیاگ: د. زلقیاگ.
 زله قیان: د. شله قانی قور و شتی تر.
 زلیی: زهلامی و گه وهی شت.
 زماک: ز. شوینی نسرم له شاخ که هه تاو نهی گری.
 زمان: زبان.
 زمانبه د: زبانبه د.
 زمانبه دی: زبانبه دی.
 زمانپاک: زبانپاک.
 زمانپاکی: زبانپاکی.
 زمانپیس: زبانپیس.
 زمانپیس: زمانپیس.
 زمانتال: زبانتال.
 زماندار: مهردوومی به دهم.
 زماندریژ: زباندریژ.
 زماندریژی: زباندریژی.
 زمانزان: زبانزان.
 زمان شپ: دهم شپ.
 زمانشکان: زبانشکان.
 زمانشیرین: زبانشیرین.
 زمانکیشان: بریتییه له تینوتی یا ماندوتی.
 زمانگرتن: زبانگرتن.
 زمانگهستن: زبانگهستن.
 زمانگیران: زبانگیران.
 زمانلووس: زبانلووس.

زمانه: زیانه.
 زمانه پچکوله: زمانیکی پچکولانه یه له قورگی گیاندار.
 زمانه چکوله: زمانه پچکوله.
 زمووت: جوړه بهردیکی سهوزکاری جوانی به نرخه.
 زمرق: جزوی دوویشک و زهرده واله و زهرده زیره.
 زمسان: زستان.
 زمسانه: زستانه.
 زمسانی: زستانی.
 زمه: ته لیکتی راسته و به ژیر لووله ی تفهنگه وه گیروگرفتی ناو لووله که ی پێ رایبی دهکری. لووله ئاسنکیکی دهم تیژه چه رمی پێ کون دهکری بۆ تی هه لکیشانی (چاخمه).
 زمهاری: د. ئاردیکه که بۆ زستان ده هاردی و هه لده گیری.
 زمهاری: زمهاری.
 زن: ز. ژن.
 زنار: ز. بهردی گه وه. ماهی زهرد (با).
 زنتوت: ز. پیکه نین به مهردووم.
 زنج: هۆدهیه که له قامیش و چیلکه و پووش و قور دروست کرابی. چه ناگه (د). دووتاسه که له موسیقادا له یهک ده دری.
 زنجاف: ل. په راویزی که وا.
 زنجیر: چەند پارچه ئاسنکیکی نه ستووری تیکه هه لکیشراوی دریژه.
 زنجیره: هه لبه ستنی لیواری چه فته و بهر مال و مشکی و هیندی شتی تر به ده زوو یا به ئاوریشم. چەند شتی که که له ته نیشته یه که وه به قه تاره وه ستابن. برکه برکه ی لیواری شت.
 زنجیره به ستن: ویستانی چەند شتیکی زۆر به گردی به ته نیشته یه که وه.
 زنجیره دار: شتی که که زنجیره ی بی وهک په نجا فلسی.
 زنجیره دان: زنجیره به ستن.
 زنجکاو: زرینچکاو.
 زنگازنگ: ز. دهنگی زهنگ.
 زنگرین: ز. توینی سهگ.
 زنگل: ز. زهنگوله.
 زنیر: ماهی زهرد.
 زۆ: گیایه کی به هاری کوستانی بۆنخوشه ده خوری و گه لای له گه لای چنوور ده چی.
 زوان: زبان. زیوانی ناو ده غل.
 زوبه رجهد: جوړه بهردیکی جوانی به نرخه.
 زوپا: سوپا.
 زوپه: سوپا.
 زۆتک: ز. لیواری کونی قنگ.

زوخ: د. هیز و تهوانایی.	زورزان: بریتیه له مەردوومی فیلبار.
زوخ: زووخ.	زورزانی: فیلباری.
زوخال: خەلووز.	زورگ: زنجیره گردیگه که خپه بەردی زور بی.
زوخالدان: خەلووزدان.	زورلیکردن: پتی نانه رتسی ملی یه کتیک بو کردن یا وتنی شتیک بەزور.
زوخم: د. بنکی گیایه کی تالی بونخوشه.	زورم: د. زورمه.
زور: شتیکه که کهم نه بی. هیز: به (زور) شت له کهس مه سینه.	زورملی: د. زوره ملی.
ستم: (زور) داری خراپه.	زورمه: زوربه.
زوران: باوه شکردنی دوو کهس به یه کدا و هیتان و بردنی یه کتری بو دان به زه ویدا.	زورمه: زورمه.
زورانبار: که سیکه که زوران باش بگری.	زور و زه بهند: شتی زور.
زورانباری: زورانگرتن.	زوروهر: ههله وهه.
زورانگرتن: نامبازوونی یه کتری بو زوران.	زور ویت: زور بیت.
زوربگیر: شتیکه که به یه کتیک بکهی به زور.	زوره زمی: د. زرمه زلی.
زوربگیری: بیتگاری.	زوره کی: زور بگیری.
زوربلی: که سیکه که قسه زور بکا.	زوره مله: زوره ملی.
زور بلتی: سازندهی و قسه زور کردن.	زوره ملی: زور لیکردن.
زور بو هاتن: تهنگه تاو بوونی گیاندار.	زوره ملی: زوره ملی.
زور بو هیتان: تهنگه تاوکردنی گیاندار.	زوره وانی: زورانباری.
زوربه: بهشی زور له شت: مەرەکان (زوربه) ی زاوه. شتی زور:	زوریتی: زوری.
فیسار کهس نان و چیشتیکی (زوربه) ی دا.	زوری: بوونی شت به زور.
زوربه سەندن: زوریوون و پەرەسەندن شت: ناگره که یا ناوه که (زوربه ی سەند).	زوزان: با. کوستان.
زوربیت: زور بلتی.	زوسان: زستان.
زوربیتی: زور بلتی.	زوسان: د. زستان.
زورخانه: جیگایه کی تایه تییه هیندی جوړه یاری تیدا ده کری بو به هیزبوونی ئەندام و جهسته.	زوت: ز. ههزار پی.
زورخوړ: گیانداریکه که زور بخوا.	زوقم: شتیکی سپییه وهک به فر له شوی سایه قه ی زستاندا پیدایه ده بی.
زورخوری: خووگرتن به خواردنی زوره وه.	زول: مندالیکه که له باوکیکی هاوسه ری شرعی په یا نه بو بی.
زوردار: سته مکار.	زویل: بریتیه له مەردوومی زورزانی فیلبار.
زورداری: سته مکاری.	زولال: شتی بی گری و قورت: دهنگی (زولال) ه یا ناوه که (زولاله) ه واته پوون و بی خه وشه.
زورده: د. فهریکی جو و گهنم و نوک.	زولف: زلف.
زورات: زه رات.	زولهک: جوړه دهنگیکه له ناو گهغه شامی و نوک و بهرودا که نابری و ناکولتی. زول.
زوراته کتوبله: جوړیکه له زورات.	زونپ: پیکی بهرد شکاندن.
زورنا: لووله یه کی کون کونه سهریکی خپ و واله سهره که ی تری باریکه (فیقه نه) یه کی پیوده فووی پیداده کری و دهنگیکی زیقنی لی پیدایه ده بی.	زونگاو: زونگاو.
زورناتک: گیایه کی به هاری گه لا وردی پره دوشاوه که ی بو دهردی شوقاقی باشه.	زونگ: زه مینیکی چاله که ناوی تیدا وه ستابی.
زورناژهن: که سیکه که باش زورنا لی بدا.	زونگاو: زونگ.
زورناسه قه ته: زه رنه قووته.	زوو: پیش وهخت: (زوو) هاتیت. خیرا: (زوو) که، واته خیراکه.
	زوواله: د. زویل. ههلماتیکه که له قوور دروست کرابی.

زووان: زبان.	زووره زوور: ز. قووره قووری سهگ.
زووانباز: د. درۆزن.	زووری: زهروو (ز). زیری.
زووانبه: د. زبانبه.	زووز: گیایهکی ناوییه گهلای له (پیزل) دهچی بهلام ئەم نهرمتر و باریکتره.
زووانبهدی: زبانبهدی.	زووسان: زستان.
زووانبهس: دهمبهست.	زووشک: دوویشک.
زووانبهسه: د. بریتییه له گیانداري بی زبان.	زووگین: د. لهمهپیش.
زووانپاک: زبانپاک.	زووم: با. هاوینهههوار.
زووانپاکی: زبانپاکی.	زوونا: گیایهکی بههارییه گهلای وهک ریحانه وایه گولیکی شین دهگری.
زووانپسی: زبانپسی.	زوود: د. زهوه.
زووانتال: زبانتال.	زوهم: ز. پۆن و پیو.
زووانخوش: زبان شیرین.	زهوور: د. شوینی ناوهزی.
زوواندریژ: زباندريژ.	زوئل: پارچه چهرميکه لهسه رباري دريژي ههڵ هینرابی. زبلی ناو مال (د).
زوواندریژی: زباندريژی.	زویر: گیانداري زيزي دلگیر له شتيک
زوواندار: بریتییه له مهردوومي دەم ههراش.	زویروون: دلگیروون، (زویرکردن) دلگیرکردن.
زووانزان: زبانزان.	زویری: دلگیری.
زووانشکان: زبانشکان.	زویل: زویل.
زووانشیرین: زبانشیرین.	زهب: ز. شتی زۆر رهق.
زووانگرتن: زبانگرتن.	زهبر: هیز و نهیم: (زهبرای مهدهری.
زووانگهستن: زبانگهستن.	زهبرداری: زهبر بهدهست.
زووانگیران: زبانگیران.	زهبر بهدهست: بریتییه له مهردوومي دهست دريژي زۆردار.
زووانلووس: زبانلووس.	زهبرگه یاندن: نهیم گه یاندن بهشتیک.
زووانمهلیچک: د. تۆوی درهختی بناو.	زهبروزهنگ: توندوتیژی له نیشوکاردا.
زووانه: زبانه.	زهبرهقوون: هیلکه.
زووانه پچکۆله: زبانه پچکۆله.	زهبرهقوونه: زهبرهقوون.
زوواو: با. شتی وشک.	زهبلۆق: ز. شتی لووس.
زووبهزوو: شتی زۆر زوو: من دهپۆم تۆش (زوو بهزوو) وهره.	زهبوون: گیانداري کزي لاوازي بی هیز، (زهبوونبوون) بی هیز بوون، (زهبوونکردن) بی هیزکردن.
زووخ: کیمایوی برین.	زهبوونی: کزی و بی هیزی.
زووخال: خهلووز.	زهبر: ز. ژیر.
زووخالدان: خهلووزدان.	زهبرجه: د. زوبهرجه.
زووخاو: زرينچکاویکه له دهروون ديته دهروه. بریتییه له تالاو: زۆرم (زووخاو) بهدهستتهوه چهشت.	زهبردهست: زهبر بهدهست.
زوور: زیر. زهوی کرینی که م گل.	زهبهش: ز. شووتی.
زووران: زیران.	زهبهلالاح: گیانداري زلي چواريهل قهوی.
زوورده: دهنگی گربانی مندال که بهجهختی بگری (زووریه زوور)	زهبن: زهبنگ.
زووردهی یهک له دواي يهک.	زهبند: زهبنگ.
زووردهز: جۆره ترييهکی پيست نهستووري رهشه زوو پی دهگا.	زهبنگ: شوینی چری پر له قامیش و درک و دال.
ترتی یا قووتی.	زهحف: ز. زۆر له ههموو شتيک.
زوورپدس: زوورپدز.	
زوورده: زیره.	
زووردهبا: نازاریکی کوتوپرییه هیندی جار ده داده جهستهی مهردووم.	

زه‌هفکردن: دلچوون.	زه‌رد و زۆل: شتی زه‌ردی جوان.
زه‌هفران: زه‌هفران.	زه‌رد و سوور: بریتیه له منداڵ: فیسار کهس کۆشیک (زه‌رد و سوور)ی له پاش به‌جی ماوه.
زه‌هفرانی: شتی که ره‌نگی وه‌ک ره‌نگی زه‌هفران و ابی.	زه‌ردیوی: ناوه بو تیره‌یه‌کی کورد له رۆژه‌لاتی سیروان.
زه‌خت: ز. نه‌قیزه.	زه‌ردیوی: جوړه مووروویه‌کی زه‌رده ژنان ده‌یکه‌نه مل و ده‌ستیان.
زه‌خته: زه‌خت.	ده‌ردیکه تووشی مه‌ردووم و مه‌ره‌زه ده‌بی زه‌ردیان هه‌ل ده‌گیر.
زه‌خم: برین.	زه‌رده: جوړه ماسیه‌که وه‌ک (قاشنه) به‌لام پووله‌که‌کانی ر‌ه‌ق و زل نییه و، له خواردندا فری نادی. ناوه بو جوړه تریه‌ک تیشکی هه‌تاو له به‌یانیان و ئیواراندا: (زه‌رده) که‌وتوه یا (زه‌رده) ماوه. زه‌رده‌خه‌نه. هه‌ل‌وای شه‌کر (ز).
زه‌خماوی: بریندار.	زه‌رده‌په‌ر: کاتی ئاوابوونی خۆر که زه‌رده به‌سه‌ر که‌له‌وه بی.
زه‌خمدار: بریندار.	زه‌رده‌چۆ: د. زه‌رده‌چه‌وه.
زه‌خم ده‌کردن: په‌یا‌بوونی برین له نه‌ندام.	زه‌رده‌چوو: زه‌رده‌چه‌وه.
زه‌خمک: ز. قایشیکه که ئاوزه‌نگی پی توند ده‌کری له زین.	زه‌رده‌چه‌وه: ده‌رمانیکی زه‌رده ده‌ه‌پ‌رته‌وه و ده‌ک‌رته ناو هیندی چیشتی شله‌وه.
زه‌خمکردن: برینکردن له یه‌ک‌یک.	زه‌رده‌چیتو: زه‌رده‌چه‌وه.
زه‌خمه: با. سوخمه.	زه‌رده‌خه‌نه: پیکه‌نینی بی ده‌نگ.
زه‌خه‌ل: قوماربا‌ز.	زه‌رده‌د‌ر‌ک: د. د‌ر‌که زه‌رده.
زه‌د و خورد: دانی دوو کهس یا زیاتر له یه‌ک‌تری.	زه‌رده‌زیره: بالنده‌یه‌کی پ‌چ‌و‌و‌کی سه‌ر ره‌شه له هه‌ل‌فریندا ده‌ز‌یر‌ن‌ی. جوړه میشتیکی جزووداره هیلانه له بن‌میچ و پال دیواردا ده‌کات.
زه‌ده: شتی شکست.	زه‌رده‌سیری: گیایه‌کی گه‌لا وردی د‌ر‌کا‌وییه بو که‌چه‌لی زۆر باشه.
زه‌ر: ز. زه‌رد.	زه‌رده‌که‌نی: زه‌رده‌خه‌نه.
زه‌را: شتی زۆر که‌م.	زه‌رده‌له‌په‌ر: زه‌رده‌په‌ر.
زه‌را‌قه: ز. کونی پ‌چ‌و‌و‌کی دیوار.	زه‌رده‌لوو: هه‌ل‌و‌ژه‌زه‌رده (با). قه‌یسی (ل).
زه‌رانی: نه‌ژنو.	زه‌رده‌له: میوه‌یه‌که به‌هه‌تاو وشک کرابی.
زه‌راهی: زه‌ردی.	زه‌رده‌له: مه‌ردوومی زه‌رد‌با‌و.
زه‌رای: زه‌راهی.	زه‌رده‌مار: جوړه ماریکی زه‌ردی ره‌قی پیسی کوشنده‌یه.
زه‌ربه‌ژ: یا. زه‌به‌ش.	زه‌رده‌واله: گیانداریکی جزووداره له هه‌نگ گه‌وره‌تره نیوه‌ی زه‌رد و نیوه‌ی ئاله.
زه‌ر‌پ‌چی: ز. مه‌ردوومی له‌ری زه‌رده‌له.	زه‌رده‌وه‌لی: ه. بالنده‌یه‌کی زه‌ردی جوانی بال ره‌شه.
زه‌رت‌ک: گیایه‌کی به‌هارییه به‌ته‌ری ره‌ش‌با‌وه که وشک بوو زه‌رد ده‌بی و به‌نی پی زه‌رد ده‌ک‌ری. گه‌ل‌یه‌کی پ‌چ‌ک‌وله‌یه له‌بن گه‌ل‌ای پانی تووتنه‌وه وشک ده‌بی. ناوه بو جوړه تریه‌ک (با).	زه‌رده‌وی: ه. زه‌ردوویییه که ژن ده‌یکاته ده‌ستی.
زه‌رت‌که: جوړه گه‌م‌یکی زه‌ردی ده‌نگ قه‌له‌وه.	زه‌ردیوه‌ره: ه. بالنده‌یه‌کی زه‌ردی پ‌چ‌و‌و‌که.
زه‌رد: جوړه ره‌نگ‌یکه وه‌ک ره‌نگی زه‌ردینه‌ی هیلکه. جوړه شتیکی زه‌رده له کان ده‌رده‌هین‌ری و ده‌ک‌ری به‌سه‌ما‌ود‌ر و هیندی شتی تر. شاخی زۆر سه‌خت.	زه‌رده‌یی: د. زه‌ردوویی.
زه‌رد‌ال‌وو: هه‌ل‌و‌ژه زه‌رده.	زه‌ردینه: شتیکی زه‌رده له‌ناو سپینه‌ی هیلکه‌دا.
زه‌رد‌او: شتیکی تالی زه‌رده له ده‌روونی هیندی که‌س د‌یت‌ه ده‌روه که پتی ده‌ل‌ین (سه‌فرا).	زه‌ردی: زه‌ردیتی شت.
زه‌ردایی: زه‌ردینه. زه‌ردیتی شت.	زه‌ردینه: بریتیه له زۆر ترسان. نیوه کولاندنی هیندی سه‌به‌زه:
زه‌ردایی کردن: به‌ناسته‌م تروسکه کردنی چاو.	بامیکه یا کاردووه‌که (زه‌ردکه).
زه‌رد‌با‌و: شتی که به‌سه‌ر زه‌رد‌دا‌ بروانی.	
زه‌رد‌بوون: ره‌قبوونی گه‌نم و جو. گه‌ینی برین و دوومه‌ل. بریتیه له ترسانی یه‌ک‌یک.	
زه‌رد‌کردن: بریتیه له زۆر ترسان. نیوه کولاندنی هیندی سه‌به‌زه:	
بامیکه یا کاردووه‌که (زه‌ردکه).	

زهر كه تاڻ: ز. زهردي ٿيواران.
 زهرگ: شيشيكي دريڙه وهك دووخي خه رڳ، سهرتيكي تيڙه و
 سهره كه ي تري دهكري به گويه كي داري ناو زريزي به بزمار لي
 ددري.
 زهرگال: با. كاله يه كه له موو دروست كرابي.
 زهرگوز: ز. په لك.
 زهرگه ته: زهرده زيږه. ناوي دتپه كه له سهرچناري خواروو له
 سليمني.
 زهروو: كرميكي ره شي ناوي دهم تيڙه دهگيرته جهسته بو
 هلمرني خويني پيس.
 زهرووري: ناوده ستخانه.
 زهرووگر: كه سيكه به پاره زهروو بنې به جهسته ي مهردوومدا.
 زهره بي: ز. جوړيكه له داري بي.
 زهرهك: ز. ملوانكه ي كارده با. نه خوشي زهردووي.
 زهره كه ت: گيايه كه تووه كه ي دهچيڙي و گزرده دكري بو ناڙال.
 زهره كه و: ز. زړه كه و.
 زهرهنگ: گيايه كي به هاري گه لا پانه دووبه ر دهگري يه كيكيان
 وهك گوتچكه و نه ويتران وهك شه مامه وايه بو كوشتني كرم
 دهكري به بريني ناڙاله وه.
 زهريا: دهر يا.
 زهريقين: ز. هه لاتني روڙ و تريسك و هووري.
 زهريف: شتي باش.
 زهريله: ز. بالنده يه كي پچكوله ي زدرده.
 زهريوهن: ه. گيايه كي كوستانيه بنجه كه ي وشك دهكري و
 دههاري و دهكري به برينه وه بو گوشته و زوون زور باشه.
 زه عفهران: گوليكي زهردي بو نخوشي سوورباوه زور به نرخ و
 به كه لكه.
 زه عفهراني: شتيكه كه رڼگي وهك زه عفهران وايي.
 زه غه ل: مهردوومي چاو كراوه ي زيت و وريا.
 زهفت: د. زفت.
 زهقي: ز. زهوييه كه كه كشتوكالي تيدا بكري.
 زهق: شتي قوقز. چاوي بز.
 زهقكرده وه: چاو بزكرده وه.
 زهقنه: شتي زور تالي ناخوش.
 زهقنه بووت: زهقنه مووت.
 زهقنه پووت: ز. زهقنه مووت.
 زهقنه كردن: وته يه كه به كارديني له رووي سووكييه وه بو خواردني
 شتيك له لايه يه كيكيه وه.
 زهقنه مووت: رهقنه.
 زهقنه مووتكردن: زهقنه كردن.

زهر: زير. وته يه كه به رامبه ر به گوتدريڙ دهوتري بو نه وه ي كه
 بزهر ي.
 زه رات: گهغه شامي.
 زه راندن: زه ريني كه ر.
 زهر خري: د. زهر خريد.
 زهر خريده: به نده يه كه كه به پاره كرابي.
 زهر كفت: شتيكي زهردي جوانه دهگيرته وه و ددري له رووي
 هيندي شت بو جواني.
 زهر كه ش: جوانكردني ديوي دهري شت به زير.
 زهر كه شي: نالډوزكاري شت به زير.
 زهر گهر: زهرهنگه ر.
 زهر ناس: سهنگي محك (د). برتتپه له مهردوومي داناي
 شاره زا له شت.
 زهر نه قوته: به چكه ي بالنده ي پهر دهر نه كردوو. په نجه ي بالا به رزه
 (د).
 زهر نيخ: د. زهر نيخ.
 زهر نيقي: دهرمانتيكي زهردي قورسه له كان دهرده هيني و بو كه لي
 شت به كارديني.
 زهره: دهنكي زه ريني كهر، (زه ره زهره) زهره ي يهك له دواي
 يهك. ته حر و شيوه: فيسار كهس (زه ره) ي تاله، واته
 نيسيكي قورسه.
 زهره اتن: برتتپه له ياخي بووني يه كيكي به جوړي كه به رزتر له
 خوي بدوي و قسه بكا.
 زهره تال: نيسك قورس.
 زهره شيرين: نيسك سووك.
 زهره نگر: كه سيكه كه زيركاري بكا.
 زهرين: تي هه لكردني كهر به زهره. برتتپه له بايي بووني
 يه كيكي به شتيك: فيسار كهس (زه ريه) واته له خوبايي
 بووه.
 زهر زانيق: ز. دارتيكي دريڙه ناوه راسته كه ي له سهر قوقزاييهك
 داده نري. دوو منډال سواري هم سهر و نهو سهر ي دهن هه ر
 دهمه ي يه كيكيان به رزده بنه وه.
 زهر زهفات: سه بزه وات.
 زهرسك: جوړه دارتيكه تويكله كه ي دهكري به دهرماني چاو.
 زهرف: پاكه تتيكه كه كاغهزي نووسراوي تي دهخري. برتتپه له
 هوشپاري و زرنگي له كاروباردا: فيسار كهس به (زهرف) ه
 يا بي (زهرف) ه.
 زهرق: شتي جواني رهنگاو رڼگ.
 زهر ك: تويكلتي سهوزي گوتيز. زهرگ. ناوه بو جوړه ترييهك
 (با). زهرديته ي هيلكه (زا).

زهقه: بزهى چاو (زهقه زهق) بزهبرى چاو.

زهقهل: زهغهل.

زهقه هاتن: بزهبرى چاو: چاوى (زهقهى دى).

زهقین: د. پتیکه نین به دهنگى بهرز.

زهگر: ز. ورده بهردى لهت بوو.

زهل: گیایه کى لق درتړى سى کوزو له گوى ئاو دهروى. جوړه قوړه رهشیکه بهنى پى رهش دهکړى.

زهلاته: جوړه خوارده مه نییه که دروست دهکړى له ترۆزى و ته ماته یا له سرکه و هیندى شتى چنراوى تر.

زهلال: د. زوال.

زهلام: وتهیه که به کار دینرى بو که سیک که ناوى نه زانرى یا بزانی و له بهر بى نمودى نه وترى: (زهلام کیتیت)؟ به که سیک که نه یناسیت یا (زهلام) یکم نارد حلیک که نه ته ویت ناوى بهیت. شتى گه وړه.

زهلامه رى: رتگاهیه که که هر زهلام بتوانى پتیدا پروا و سوار و ولاخ نه توانى پتیدا پروا.

زهلان: رهشبا (ه). ناوى دتیه که له ناوچهى سروچک.

زهلانده وده: حه وانده ودهى یه کیک به سهر یه کیکه وده به هه وانته: میوانه که ت به سهر منه وده (زهلانده وده).

زهلانده وده: رابواردن و حه وانده وده به تیروپرى: فیسار که س به سهر ئم سامانه یه وده چاک (ده زهلیته وده). حه وانده ودهى یه کیک به سهر یه کیکه وده به هه وانته.

زهلکاو: شوتنیکه که ناوى بوگه نى تیدا وهستابى و ناو به ناو زهل و گیای تیدا روابى.

زهلکو: د. زهلکاو.

زهلکه: شوربای برنجى بى تام. ناوى دتیه که له هه ورامانى ئیران.

زهلوو: زهروو.

زهله: ز. زلله.

زهله ویا: شله ژان.

زهلیقاندن: ز. نووساندنى شتیک به شتیکه وده.

زهلینه وده: زهلانده وده.

زهما: ه. زاوا.

زهماخوا: د. شیرینى زاواى.

زهماودن: د. زهماوهند.

زهماوهند: شایى.

زه مبهله ک: زهنبهله ک.

زه مبیله: ده فریکى پوشینى دهم پهله شتى تیدا هه لده گیرى.

زه مووره ک: ته نووردى ناش.

زه مهق: جوړه گولیکى زهرد و سوور و سپییه گه لاکه ی وهک

گه لای قامیش وایه به لام پانتره.

زه مبیله: زه مبیله.

زه مین: زهوى.

زه نبور: ل. زه رده واله.

زهنبهله ک: ته لیکى پانى ته نکى درتړى هه لکراوه له ناو سه عاتدا به خاوبوونه ودهى سه عاته که ده نوئ و به کوک کردنى ده که ویتته کار.

زهنبیل: د. زه مبیله. ناوى دتیه که له موکریان.

زهنبیله: زه مبیله.

زه نجه فیل: د. زه نجه فیل.

زه نجه فیل: رهگى گیایه کى گه رمیانیه زور توونه.

زهنجیر: زنجیر. نه لقه ریز (ل).

زهنده زیره: زه رده زیره.

زهندهق: وره: (زهندهق) ی چوو، واته وره ی به ردا.

زهنده قچوون: تو قین له ترسانا.

زهندهک: ز. قول پتیکه که کاتى کاردا ده کړتته قول.

زهنگ: شتیکى بوشى دهم واله له ناسن یا له زهرد یا له مس

دروست دهکړى پارچه ناسنیکى تیدایه به که وتنى له

که ناره کانى ده زرتیه وده. روئى زرنک. ئاو زهنگى (با).

ژهنگ (ز). درز.

زهنگال: ترتى هیشو و دال (ز). زهندهک (د).

زهنگبردن: درز بردنى شت، زهنگ زهنگ: شتیکه درزى زورى تن بووبى.

زهنگزبان: بریتیه له نابرووچوون.

زهنگله: زهنگوله.

زهنگن: د. زهنگن.

زهنگو: ز. ئاو زهنگى.

زهنگ و قوړ: زهنگیکى گه وړه و چند زهنگیکى پچکولانه یه

ده کړتته ملی پتیهنگ و دهشکړى به دارى چهرخ و فهله کدا بو

نه ودهى که دهنگى بى.

زهنگول: ته پله سهرى شاخ. زهنگوله (ل). دلوی ناردهق و

فرمیسک.

زهنگول: نه ژنو.

زهنگوله: د. زهنگوله.

زهنگوله و پنچک: گیایه کى بنجداره وهک گه سک تووینک دهکړى

وهک زهنگوله.

زهنگول: زهنگول.

زهنگوله: زهنگى پچووک.

زهنگوون: ز. زهنگین.

زهنگه ته: زه رده واله.

زهنگه سووره: زه رده واله.

زەهرەمار کردن: زەهرکردن.	زەنگەقلیشە: داری وشکی بەتەور لەتکراو.
زەهری هەلا هەلا: زەهری هەلا هەلا.	زەنگەن: جۆره پاچێکی گەوردی لووت درێژی کەوانەدارە.
زەهری هەلا هەلا: جۆره زەهرتکی کوشندەیه لە گیا دروست دەکری.	زەنگیانە: جۆره مووروویەکی زۆر ورده و گەلی ڕەنگی هەیه.
زەهلک: ل. زراو.	زەندە: مەردەمی بەزەبر و زەنگ.
زەي: ل. زەوی.	زەنە: چاو سپییەکی پچکۆلەیه لەسەر پیتێکی عەرەبی دادەنری کە سەر و بۆر و ژیری نەبی.
زەیتوون: جۆره درەختیکە بەرێکی چەور دەگری، بەخۆشکراوی دەخوری.	زەنەق: د. زەندەق.
زەيسان: زەستان.	زەنەقدار: نەترس.
زەستان: ئافرەتیکە کە تازە زایی.	زەو: زاوژی.
زەین: هیزی بیر و تیگەیشتن: فیسار کەس زۆر بە (زەین) د.	زەوتکردن: داگیرکردنی شتی مەردووم بە ناردەوا. دەرەقەت هاتن: هەر چەند دەکەم (زەوت) ی ناکەم.
زەین ڕوون: کەسێکە لە شت زوو بگا.	زەوتی: شتی داگیرکراو.
زەین کوێر: کەودەنی نازیرەک.	زەود: ز. بێگار.
زێ: ناوی پیتێکە لە بیست و حەوت پیتە ی کوردی. ژێ. جۆگە ناوی زۆر گەورە. ناومالی مێینە. ڕێگە. ڕەدوشت. ئەندازە.	زەوزان: هاوینەهەوار.
زیاد: شتێکە لە ئەندازە ی خۆی بەدەری (زیادبوون) زۆربوون، (زیادکردن) زۆرکردن.	زەۆک: ئافرەتیکە کە زۆر مندالی بی.
زیادە: شتێکە لە ئەندازە بەدەر بی و پتووست نەبیست پتی. سیانزە.	زەوونج: د. زۆنگ.
زیادی: زیاده و لە ئەندازە بەدەری شت.	زەوونج: د. زوونج.
زیاردت: د. بریتییە لە گۆر.	زەو: برینتکی پیسە لە خواردنی گوشتی ئازالی دەرد مەردوودە پەیدا دەبی و، جیگاکی دوا ی چابوونەو چال دەبی. عارەبە (د).
زیارەتان: د. بریتییە لە گۆرستان.	زەودن: گورگە ی گوتسووانە (ه). زەبەنگ.
زیارەتگا: شوێنی زیاردت.	زەوی زار: د. زەویوزار.
زیان: لەکیسچوونی مال: خوا بکەم (زیان) ت لێ نەکەوی.	زەوی: ئەم نەستیرە گەورە گەرۆکەیه کە ئیمە لەسەری دەژین. پارچەیه کە لە دەشتیک، ئەم (زەوی) یە بەراود.
گەزەند و نازار: (زیان) ت بۆ کەس نەبی.	زەوی بەچنگ هەلکەندن: بریتییە لە ئیش و نازاری زۆر.
زیاندار: شتی بەزیان.	زەوی پتو: مووچەخۆرێکی میرییە کە هەر زەوی بپتوی (مساح).
زیانداری: بوونی مەردووم بەجۆرتک کە زبانی لێ بوودشیتەو.	زەویوزار: کێلگە.
زیانکار: گیاندار بەزیان.	زەوین: د. کێلگە.
زیانکردن: زیان گەیانندن.	زەوین: د. زەمین.
زیانگەیانندن: لە کیسدانی شتی مەردووم. ئیش و نازار گەیانندن بەمەردووم.	زەوینگیر: د. بریتییە لە مەردوومی کەفتەکاری گەردەنشین.
زیانە خورۆ: گیاندارتیکە کە گیاندارتیک تر بخوا بەزیان یا شت بخوا بە زیان.	زەها: د. زتی گیاندار مێینە.
زبانی: زیانکردن.	زەهاو: شوێنی ئاودزی (د). ناود بۆ ناوچەیه ک لە کوردستان.
زپیکە: ورده برینتکی سەر تیژە لە ئەندام دەردی.	زەهر: شتیکە کە خواردن و خواردنەو ی کوشندە بی.
زیتکە: زپیکە. جۆره ماسییەکی پچووکە بەقەد پەنچەیه ک و هەرگیز لەو گەورەتر نابێ.	زەهراوی: شتیکە کە زەهری پتو بی.
زیتج: ژەک. زیت (د).	زەهرەخەنە: د. زارخەنە.
زپچکاو: زرینچکاو.	زەهردار: شتیکە کە زەهری بی.
زید: نیشتمان. گۆر. شوێنیکە کە مەردووم تپیدا بەهسیتەو.	زەهرکردن: زەقنەکردن.
	زەهرەترەک: زارەترەک، (زەهرەترەکبوون) زارە ترەکبوون، (زەهرە ترەک کردن). زارە ترەک کردن.
	زەهرەمار: ژاری مار. وتەیه کە لە رووی سووکییهو بەخواردنەمەنی یەکیک دەوتری: دە (زەهرەمار) ه کەت بخۆ.

زنده‌وان: پاسه‌وانی گۆر. پاسه‌وان (د).	زنده‌وار: زنده‌وهر.
زیر: ز. زیر.	زنده‌وهر: زنده‌ووی گیانله‌بهر.
زیراب: گۆرپچه‌یه‌که له‌ناو مالدای ناوی پیسی لی دهریچی.	زنده‌وان: سه‌رۆکی به‌ندیخانه (مدیری سجن).
زیراو: د. زیراب.	زندی: زنده‌وو.
زیر: ته‌لا.	زینگان: زیندان.
زیرباف: زیربافت.	زینگانی: زیندانی.
زیربافت: ته‌نراوی گۆل سورمه.	زینگانه‌وان: زیندانه‌وان.
زیرکار: زه‌ره‌نگهر.	زینگوو: زنده‌وو.
زیرکفت: زه‌رکفت.	زینگوو‌بوونه‌وه: زنده‌وو‌بوونه‌وه.
زیرگهر: زه‌رگهر.	زینگوو‌کردنه‌وه: زنده‌وو‌کردنه‌وه.
زیرین: شتیکه له زیر دروست کرابی.	زینگه به‌چال: زنده‌به‌چال (زینگه به‌چال کردن) زنده‌به‌چال کردن.
زیرگ: د. چلک.	زینگه‌چال: زنده‌چال.
زیرگن: د. چلکن.	زینگه‌و‌بوون: د. زنده‌وو‌بوونه‌وه.
زیروو: زه‌ردوو.	زینگگی: د. زنده‌گی.
زیرسان: د. زه‌یستان. ژیرزه‌مین.	زینان: د. زیندان.
زیشار: ز. هه‌ژار.	زینه: د. زنده‌وو.
زیتل: ه. دل.	زیتو: زیو.
زیتلکه: جوهره تریه‌کی ناسکی مزی سپی بزمارکوته سالی دووجار به‌ر ده‌گری.	زیتوار: شتیکه که گیرابی به‌قه‌راغی شتیکی تردا.
زیتلوو: زه‌روو.	زیتوارگرتن: گرتنی زیتوار به‌قه‌راغی شتدا.
زینات: ز. زۆر و سته‌م.	زیتواره: زیتوار.
زیناتکار: ز. زۆرداری سته‌مکار.	زیتوان: زنده‌وان.
زینان: زیندان. گوپکه کردن (د).	زی: زیرشک. ته‌حره کشته‌کیتی که وشه‌روو کهوشی پی دده‌رووی.
زینچکاو: زینچکاو.	به‌رۆک. هه‌واس: به‌هه‌ر پینج (زی) خه‌ریکه، واته به‌هه‌ر پینج هه‌واس. جوهره درکیتی قایمی هه‌میشه سه‌وزه ده‌کری به‌په‌رژین.
زیندان: به‌ندیخانه‌ی قوولی تاریکی ناخۆش له زه‌ویدا.	زیپ: پۆژانی ره‌شی شووم له سالدای (ز). زۆر هینان و ته‌نگه‌تاو کردن (-) زیپه.
زیندانه‌وان: یاساوولی زیندان.	زیپک: ته‌رزه (ز). زیپکه.
زیندانی: که‌سیکه که له زینداندای بی.	زیپلک: ژیلهمۆ.
زیندگ: زنده‌وو.	زیپه: با. برجی پیرژن.
زنده‌وو: گیانله‌بهر.	زیت: گیانداری وریا.
زنده‌وو‌بوونه‌وه: بریتییه له به‌خوداهاتنه‌وه‌ی گیاندار و سه‌وزایی.	زیتبوونه‌وه: وریابوونه‌وه‌ی گیاندار.
زنده‌وو‌کردنه‌وه: بریتییه له تازه‌کردنه‌وه‌ی شتیکی که کۆن بوو بی.	زیتک: له‌قه‌ی ولاخ.
زنده‌وویی: زنده‌وویی.	زیته: داریکی باریکه له فاقه‌دا سه‌ریکی به‌کشته‌کیتیک به‌ستراوه به‌ژیتییه‌که‌وه سه‌ره‌که‌ی تری که دوو فاقه‌ ته‌و ده‌نکه گه‌نمه‌ی پیتدا ده‌کری که به‌ده‌زوویه‌که‌وه به‌ستراوه به‌ژیتییه‌که‌وه.
زنده‌وویی: بوونی شت به‌زنده‌وو.	زیتهل: زیت.
زنده‌به‌چال: گیانداریکه که به‌زنده‌وویی نیترابی، (زنده‌به‌چال کردن) مه‌ردووم ناشتن به‌زنده‌وویی.	زیتهل: زیت.
زنده به‌گۆر: زنده‌به‌چال.	زیته‌و‌بوون: د. زیتبوونه‌وه.
زنده‌چال: د. زنده‌به‌چال.	زیخ: به‌ردی زۆر ورد. زیره‌ک (با).
زنده‌گانی: ژیان.	
زنده‌گی: زنده‌گانی.	
زنده‌مال: ناژالی ناو مال.	

زېڅه لان: شونځيکه که زېڅی زور بڼی.	زېل: د. دهنگی زېل.
زېڅه لانی: زېڅه لان.	زېلک: ز. قیتکه.
زېراف: نارد. شتی دوور.	زېلو: ز. زهروو.
زېراندن: قیراندنی زور به توندوتیژی.	زېله: دهنگیکه له زیکه گوره تره.
زېره: دهنگی تیژی گوره ی گیاندار، (زېره زېره) زېره ی یهک له دوا ی یهک، (زېر و هووړ) زېره زېری زور.	زېله زېل: زېله ی یهک له دوا ی یهک. زلله (د).
زېره کردن: بریتیه له ترساندن یه کتیک به جوړتیک که بزېرینتی.	زېله: د. زېله.
زېره لی هه ستانندن: پیدابوونی زېره به هو ی لیدان یا شت پیوه دانه وه.	زېله مو: ژله مو.
زېره: دهرمانیکي دهنگ وردی سهوز کاری بوخوشه دهکرتته ناو هیندی چیشته وه.	زین: شتیکه له چهرم و تهخته دروست دهکری و له سهر پشتي ولاخی بهرزه توند دهکری و سوار له سهری داده نیشتی.
زېره فان: با. پاسه وان.	زینپوش: پهرده یه کی جوانه ددری به سهر زیندا.
زېرهک: مهوردوومی وشياری زرنگی تیکه یشتوو.	زیندروو: که سیکه که زین دروست بکا.
زېره کی: وشياری و زرنگی.	زیندوور: د. زین دروو.
زېره وان: جاسووس.	زینکردن: زین به ستن له ولاخ.
زیز: گیاندار ی زویر. دلی نهرم (ز).	زینکو: د. قه لپووسی زین.
زیزانه: گیایه که له ناو دهغلدا دهووی بهرکی رهشی تالی هه یه وهک زهنگیانه.	زینگ: زیندوو.
زیزیک: ز. جوړه میشتیکي سهوزه به قه دهنگیک دهبی دهنووسی به لقی میو و دهمری.	زینگیر: د. سنگیکه له ته وېله دا زینی پیدا هه لده واسری.
زیف: ز. زیو.	زینو: باسکی شاخ و یال.
زيفار: همزار.	زینه مال: د. زینده مال.
زيفاری: همزاري.	زینی: ته پوړکه (ز). تیغی تیژ.
زيفزيف: هزار پی.	زیو: شتیکي رهقی سپی گران مایه یه له کان دهرده هینری دراو و چه کی ژنان و گه لی شتی تری لی دروست دهکری.
زيفاندن: زيقه کردن.	زیوا: گوله زهنبه ق.
زيفانن: د. زيقاندن.	زیوال: ریشووی کالا و شتی دراو.
زيفاوله: مهلیکی سوورباوه له کوتر پچووکتره که ده نیشیتته وه ده زیقینتی. گیاندارکی بوری چوار پتیه له ده لک گوره تره پیستی به نرخه.	زیوان: زیزانه.
زیقن: گیانداریکه که دهنگی زيقه ی لیوه بی.	زیوانن: د. جوولاندن.
زيقه: دهنگیکه له زېله گوره تر و ناخوشره (زيقه زيق) زيقه ی یهک له دوا ی یهک (زيق و هووړ) زيقه زیقی زور.	زیوزیوه: ویزویزه.
زیک: ز. کشته کی میوکراو.	زیوور: زيقزيف.
زیکاندن: زیکه کردن.	زیوه: د. جووله.
زیکانن: زیکاندن.	زیوبان: د. جوولان.
زیکن: گیانداریکه که دهنگی زیکه ی لیوه بی.	زیوین: شتیکه له زیو دروست کرابی.
زیکه: دهنگی تیژی ناسکی باریک (زیکه زیک) زیکه ی یهک له دوا ی یهک.	زییه: درکه زی.
زیل: دهنگیکه که زېله ی لیوه بی. سهری گیا که له زهوی دهردی. شتیکه که دهستی پیدانرا دهنگیکي لیوه دی بو بانگکردنی بهرده ست. پارچه یه که له موسیقا.	

ژ: با. له: (ژ) به ختیمه، واته له به ختی نیمه.

ژار: زههر. لهړ و لاواز (ز).

ژاراو: تالاو.

ژارای: شتیکه که ژاری پتوهبی.

ژاردار: ژارای.

ژارقه نده: ژارقه نگه.

ژارقه نگه: ژارته که له کلکی سه بیل و قهنگه دا کوډه بیتته وه.

ژارماسی: جوړه زههریکه ماسی پی ده کوژری له ناودا.

ژاروژهنگ: ناژاوه و ناکوکی.

ژاژ: قامیش. قهره. گیایه کی بونخووشی کوستانیه تیکه لی

پهنیر و سوتره که ده کری.

ژاژک: بنیشت.

ژاژکه: د. جاچکه.

ژاژهلان: قامیشه لان.

ژاژی: شیرتیکه که له پیسته دا هه لگیرابی بو زستان.

ژاژبیرون: ز. خوارده مه نییه که له ژاژی و پون و نارډ دروست

ده کری.

ژاکان: چرچوون و تیکچوونی شت: نه م که وایه یا نه م کاغهزه یا

نه م گوله یا نه م مندا له (ژاکاوه).

ژاکاندن: چرچکردن و دهق شکاندنی شت.

ژاکانن: ژاکاندن.

ژاکاو: شتی چرچووی دهقشکاو.

ژاکیاگ: ژاکاو.

ژاکیان: د. ژاکان.

ژاکیاو: ژاکاو.

ژال: ژار.

ژاله: دره ختیکی هه میسه سهوزی تاله، گه لای وهک گه لای بی

وایه گولی زهره یا سوور یا سپی ده گری. ناوی دوو دییه له

ناوچه ی سهنگاو و تانجه رۆ.

ژان: نازار و نیشیکه هیندی جار تووشی گیاندار ده بی.

ژان بژاردنه وه: ژانیکه دهم ده مییه له پیش مندا ل بووندا به چهند

ده میک تووشی نافرته ده بی.

ژان پیدا هاتن: ژانیکه به گیانداري ناوسدا دی له پیش زانیدا.

ژاندار: گیانداریکه تووشی ژان بو بی.

ژاندن: ژهندن.

ژانکردن: هاتنه ژانی سکی گیاندار.

ژانگرتن: جوړه ژانیکه سهخته له کاتی زاندا تووشی گیانداري

ناوس ده بی.

ژانوژوور: بهر ژانی پیش مندا لبوون.

ژانه زراف: ز. سیل.

ژانه سک: سک نیشه.

ژانه سهر: سهر نیشه.

ژاوه: دهنگه دهنگی زوری تیکه ل، (ژاوه ژاو) ژاوه ی یهک له سهر

یهک.

ژاوین: جووینی شت به دان.

ژبل: وتهیه که له باتی وته ی بیجگه به کاردینری.

ژبو: ز. له بهر.

ژبه: ز. له باتی.

ژبه ر ناخه فتن: با. بزرکاندن و ورینه کردن.

ژبه رکردن: ز. له بهر کردن.

ژبهش: ز. کالهک.

ژبیرکردن: ز. له بیرچوون.

ژژو: ز. ژیرک.

ژژری: ژیشک.

ژلووق: شلووق.

ژلووقاندن: د. شتواندن شونیک و پشتوی تیخستن.

ژلووقانن: د. ژلووقاندن.

ژلووقاو: د. شله ژاو. شله قاو.

ژلوقياگ: د. ژلوقاو.	ژنه وين: د. ژنه فتن.
ژلوقيان: د. شله قان. شله ژان.	ژنه ينان: ماره كړدنې ژن و گواستنه ودي بڼو خيژانې.
ژليقان: د. ژلوقانن.	ژنيای: ه. ژنه ينان.
ژليقياگ: د. ژلوقياگ.	ژنيټي: بووني ئافردت به ژيري دهرهاتوو.
ژليقيان: د. ژلوقيان.	ژو: با. وته يه كه له جيتي وته ي (له بهر).
ژليون: ژليونان.	ژور: ز. لای ژووروو.
ژليونان: د. شتواندن.	ژورين: لای ژووروو شت.
ژليوه: د. پشيتوي.	ژوماره: ژماره.
ژليونان: د. شتوان.	ژوان: به لين. جينگايه كه كه پراويز و په يمانتيكي تيدا گيرايي.
ژمار: ژماردن: له (ژمار) نايه ت.	ژور: هوډه. ژووروو. به رسيله (ز).
ژمارتن: ژماردن.	ژوران: كاتي چوونه ژووروده له سه رما
ژماردن: به سه ر كړدنې شتي زور دانه دانه به و تني (يهك، دوو، سې، چوار) تا ته واو ده بي.	ژورگ: ژووروو.
ژمارده: شتي ژمي ر دراو.	ژوگين: ژوورگ.
ژماره: ژماردن.	ژوورنگ: ژووروو.
ژماره گر: ژماريار.	ژووروو: لای به ر دو ژوور.
ژماره گري: به سه ر كړدنې ژماره ي شت (محاسبه).	ژووري: ژووروده ي شت: بچوره (ژووري).
ژماريار: كه سيكه پيشه ي هره ژماره بي (محاسب).	ژووزانن: د. حه ساندنه وه.
ژمي ره: ژماره.	ژووزك: ژيشك.
ژن: ميتينه ي ناده ميزادتيكه كه شووي كړد بي.	ژووزوو: ژيشك.
ژنانه: شتيكه كه به تاييه تي هيني ژن بي. گوftar يا كړدارتيكه كه هره له ژن بوه شتيته وه.	ژووزيان: د. حه سانه وه.
ژناني: پياوړتيكه كه خووي له خووي ژن بچي.	ژووزيانه وه: د. حه سانه وه.
ژناوژن: د. ژن به ژن.	ژووزي: ژيشك.
ژنباژ: مي باژ.	ژووشك: ژيشك.
ژنباث: باوژن.	ژووفان: په شيمان.
ژنبرا: براي ژن. ژني برا.	ژوولان: جوولان.
ژن به ژن: ژندان به يه كتيك به رام بهر به ژن لي خواستني.	ژووله: د، جووله.
ژن خوشك: خوشكي ژن.	ژوولياگ: د. شتي ژاكاوي تتيكه ل و پتيكه ل.
ژن خويشك: ژن خوشك.	ژووليان: د. تتيكچوون و دهق شكاني شت.
ژنك: ژن.	ژووم: كات.
ژنو: نمژنو.	ژه: ز. ژي.
ژنواژن: د. ژن به ژن.	ژه به ژ: ز. شووتي.
ژن و ژنخوازي: ژنه يناني دوو تيره له يه كتر ي.	ژه حر: ز. زه هر.
ژن هاوردن: ژنه ينان.	ژه ر دژ: ه. كه و.
ژنه بي: ز. بيتوژن.	ژه قنه: زه قنه.
ژنه فتن: بيستن به گو ي.	ژه قنه بووت: زه قنه مووت.
ژنه وا: د. كه سيكه كه گو تي سووك بي و باش شت بيستي.	ژه قنه مووت: زه قنه مووت.
ژنه وايي: د. بيستن به گو ي.	ژه قنه مووت كړدن: زه قنه مووت كړدن.
ژنه و تن: د. ژنه فتن.	ژهك: شيرتيكي خسته له گواني گياندار پهيدا ددي له پاش زاني
	تا دوو سي ژهم.
	ژهم: نوره يهك تير خواردن يا تير خوار دنه وه. نوره: ئيمرو دوو
	(ژهم) هاتمه لات.

ژدمبوردوو: ژدمبورده.

ژدمبورده: کهسیکه له پاش نه خوشی و نه خواردنیتکی زور
ناره زووی خواردنی کرابیتهوه.

ژدمک: نه دازهیه که له ماست که دانرابی بۆ ژهندن.

ژدمهن: که دهی بهر مهشکهیه ک.

ژدمهنبرده: ژدمهن بورده.

ژدمهنبگردگ: د. ژدمهن بورده.

ژدمهنبورددوو: ژدمهن بورده.

ژدمهنبورده: ژدمبورده.

ژدمهنه: ژدمهن.

ژهن: وتهیه که له دوای هیندی وتهوه دی دیکا به (فاعل): زورنا
(ژهن) بۆریه (ژهن).

ژهندن: هینان و بردنی ماست له ناو مهشکه دا بۆ گرتنی که ره که ی.
داخستنی ده رگا و په نجه ره: ده رگا که (به نه) واته داخه.
لیدانی زورنا و شمشال. کردنی شتیک به شتیکدا: نانه که
(به نه) به ناوه که دا. کردنه وهی لۆکه (ز). ناگر کردنه وه به بهرد
و به نهستی. بریتیه له هه لپه رین.

ژهنگ: جوړه چلکتیکی سوورکاره ده که ویتته سه ر ئاسن و زهرد و
مس و گه لی شتی تر.

ژهنگار: ردهنگی سهوزی تیر. موورووه شین.

ژهنگاری: جوړتیکه له هه نجیر (با). ژهنگالی.

ژهنگاسن: د. گووراسن.

ژهنگال: د. چه رمیتیکه ده پیتچرته پتی.

ژهنگالی: د. ردهنگی ئاسمانی.

ژهنگاوی: شتیکه که ژهنگی پتیه بی.

ژهنگ لیدان: ژهنگ که وته سه رشت.

ژهنگن: شتی ژهنگاوی.

ژهنگ هاووردگ: د. ژهنگاوی.

ژهنگه سوور: زهرده واله.

ژهنگ هه له هینان: ژهنگ لیدان.

ژهنگ هینان: ژهنگ هه له هینان.

ژهن: ژهندن.

ژهنوو: نه ژنو.

ژهنیای: ه. ژهندن.

ژهنی: ه. ژن.

ژهنین: داخستنی ده رگا و په نجه ره. هه لپه رین. ژهندن.

ژههردار: زههردار.

ژی: ناوه بۆ پیتیک له بیست و ههوت پیتیه کوردی. ریخۆله ی
بادراوه که ده کری به که وانی هه لاجه وه. ناوه بۆ تیره یه ک له
کورد.

ژیان: مانی گیاندار و گوزه رانی له جیهاندا.

ژیاندار: گیاندار.

ژیاندن: گوزه ران دانی گیاندار.

ژیانن: ژیاندن.

ژیانه وه: تازه بوونه وهی هیندی شت پاش کزی و زه بوونی.

ژیتر: بنی شت. نیشانه یه کی پچکۆله ی راسته له بن هیندی پیتی
عه ره بیدا داده نری.

ژیتر ناگره: بن ناگره.

ژیتر ناوی: ژیر ده ریایی.

ژیتر بالخستن: بریتیه له دهست به سه ر یه کیکدا گرتن و
په نادانی.

ژیتر به ره و ژوور: چاو تیکه له بهر بی هۆش بوون ره شینه که ی چووبیته
به ره و ژوور.

ژیتر پیاله: ده فریکی په له پیاله ی له سه ر داده نری.

ژیتر جله کی: د. بریتیه له شتی په نهانی.

ژیتر چه پۆکه: بریتیه له که سیک که له ژیر دهستی زۆردار تیکدا بی.

ژیتر چه ناکه: ژیر چه نه.

ژیتر چه نه: مووروو یا په تیکه ژنان ده یگرن به ژیر چه نه یاندا بۆ
نه وهی کلاوه که یان دانه مالتی.

ژیترخان: نهومی هه ره خوار له خانوو.

ژیترخستن: بریتیه له قه رزار کردنی یه کیک. بریتیه له

زه بوون کردنی یه کیک له کار تیکدا.

ژیترخوان: خوانکه.

ژیتردار: پیتیکه که ژیری بی. هیندی ده فری بنکدار.

ژیتر ده رگا: دار تیکه له ژیر ده رگا دا گرته نه ی لی هه ل ده که نری.

ژیتر ده رگانه: ژیر ده رگا.

ژیتر ده ریایی: جوړه پاپۆر تیکی جهنگیه به ژیر ده ریادا ده روا
(غواصة).

ژیتر ده ست: که سیکه که خواره ست و فه رمان بهرت بی.

ژیتر ده سته: ژیر ده ست.

ژیتر ده سستی: بوونی مه ردووم به ژیر ده ست.

ژیتر ده سه: د. ژیر ده ست.

ژیتر راخه ر: پارچه شتیکه که راخرابی بۆ له سه ر دانیشن.

ژیتر زریه: ژیر ده ریایی.

ژیتر زووان: د. بریتیه له به رتیل: فیسار که س (ژیتر زووانی

ناکه) واته به رتیلی داوه تی.

ژیتر زه مین: ژوور تیکه له زه ویدا دروست کرابی.

ژیتر زه مین: د. ژیر زه مین.

ژیتر زین: لباد یا په تیه که له ژیر زین و له سه ر پشتی ولاخ
داده نری.

ژئیر سه ماو در: خشت یا تنه که یه کی تاییه تییه له ژئیر سه ماو در دا دادهنری.	ژئیر: مهردوومی تیگه یشتوی به بیر.
ژئیر قلیان: د. بهر قلیان.	ژئیربون: بی دهنگبونی مندالی ساوا و نه گریانی.
ژئیر قلیانی: د. خوراکیکه که به یانیان له ناشتا ده خوری.	ژئیربونه وه: دهست هه لگرتنی مندال له گریان و بی دهنگبونی.
ژئیر کراس: کراسیکی کورتی بی قۆله مندال و ژنان له ژئیر کراسه وه له بهری ده که ن.	ژئیرکردن: خلافاندنی مندال و مهیدان نه دان به گریانی.
ژئیرکه: ژیشک.	ژئیرکردنه وه: بیتدهنگ کردنی مندال له گریان.
ژئیرکۆل: د. شیرکۆل. به چکه ی شیر.	ژئیرکه له: مندالی ژئیری جوانکیله.
ژئیرکه فتن: ژئیرکه وتن.	ژئیرکه له: ژئیرکه له.
ژئیرکه وتن: بریتییه له زه بونبونونی یه کییک له کاریکدا. بریتییه له قه رزار بوون.	ژئیره وبون: د. ژئیربونه وه.
ژئیر کیره: بریتییه له ژئیرده ستیکی سووک.	ژئیره وکردن: د. ژئیرکردنه وه.
ژئیرگ: ژئیروو.	ژئیری: تیگه یشتن و وریایی.
ژئیرگین: د. ژئیرگ.	ژئیرو: ژیشک.
ژئیر لچه کی: د. چپه کردن.	ژئیری: ژیشک.
ژئیرماله: مالییکه که به کری له دهسته ی خانویه کتدا بی که خۆتی تیدا بیت.	ژیشک: گیانداریکی خرپنه ی نه دام درکاویه یه گوشتی ده خوری.
ژئیره و ژووربون: وئیرانبوونی شوئنییک به جۆریک که سه ره ونگوون بووبی.	ژیشقان: با. په شیمان.
ژئیره خه: ژئیر راخه ر.	ژیشقانی: با. په شیمانی.
ژئیرین: ژئیرگین.	ژیکه له: ژئیرکه له.
ژئیل: د. گولووکی به رسیله ی که ده وهری له کاتی پشانه وهیدا.	ژیل: ئاگریکه که بووبی به خۆله میش و تین و ورده پشکوی مابتی.
ژئیهاتن: ز. قالیبونی گیاندار.	ژیل: ژیل.
ژئیهاتن: ز. گیاندار ی ده رها توو.	ژیلاووک: شیلووگ.
ژی: ز. ژبان.	ژیللک: ژیللوک.
ژیبون: ز. جویبونه وه.	ژیلهمۆ: ژیل.
ژیددرکه فتن: با. رابووردنی کاریک: ژی ده رکه فت: واته رابوورد.	ژیلهمۆ: ژیلهمۆ.
	ژین: ژبان.
	ژیوار: د. گوزهران و ژبان.
	ژیوان: په شیمان.
	ژیوانی: په شیمانی.

س

ساجاخ: ساچاخ.
 ساجلهخ: چەند پلپەیهکی زیرین یا زبۆینه دەکری بەسەر پرچدا.
 ساچاخ: جوړه ریشوویهکی بادراوی جوانه دهیلتیتهوه له چوار کهناری سووزهنی و گوشه‌ی تاق و زین. بافته‌ی کهناری سه‌لته و که‌وا.
 ساچمه: ورده پارچه‌ی قورقوشمه له‌ناو قه‌پاغی فیشه‌کدا، به‌تفه‌نگ بالنده و هیندی نیچیری تری پی ده‌کوژری.
 ساچ و په‌رچه‌م: زاج و په‌رچه‌م.
 ساخ: ساغ.
 ساخت: د. کاری ده‌ست: ئەم خانووه (ساخت)ی فیسار وەستایه.
 ساختمان: کۆشکی گه‌ورده.
 ساخت و باخت: د. خلینه و بلینه.
 ساخته: فرۆفیل و ته‌له‌که.
 ساخته‌چیتی: کردنی کاری ساخته و فیل.
 ساخته‌چی: مه‌ردوومی فیل‌بازی درۆزن.
 ساخته‌کار: ساخته‌چی.
 ساخته‌کاری: ساخته‌چیتی.
 ساخ‌کردنه‌وه: ساغ‌کردنه‌وه.
 سادانی: جوړه ترییه‌کی سپی ده‌نک خری ناسکی هیشتوو شاشه.
 ساده: شتی یه‌ک ږه‌نگ. بریتییه له مه‌ردوومی ساویلکه.
 کوریکه که هیشتا مووی لی نه‌هاتبی.
 ساده‌کار: ساده‌لۆج.
 ساده‌کاری: ساده‌لۆجی.
 ساده‌لۆج: مه‌ردوومی بی هۆش و بیر.
 ساده‌لۆجی: ساده‌یی و بی هۆش و بیر مه‌ردووم.
 سار: سارد (ز). وته‌یه‌که به‌ دوا‌ی هیندی وته‌ی ترده‌وه که نووسا زوری مه‌عنای وته‌که‌ی پیشوو ده‌گه‌یه‌نی: کو (سار)، سه‌نگ (سار)، واته‌ شوینیک که کیتو و سه‌نگی زۆربی.
 سارا: ده‌شت.

سا: پیستیکه ده‌چیته‌ سه‌ر وەرامی شه‌رتیکی فریدراو له‌به‌ر ئاشکرایي: (سا) منیش نایه‌مه‌ لات له‌ وەرامی یه‌کیتکدا که پیت بلتی ئیتر هاتوچۆت ناکه‌م، واته‌ نه‌گه‌ر نه‌یه‌يته‌ لام منیش نایه‌مه‌ لات. سایه‌قه (ه). سیبه‌ر: له‌ (سا)ی تۆدا هه‌سامه‌وه (د). وەخت و کات: نه‌و (سا) (ئیس) له‌و (سا)وه.
 سابات: که‌پرککه که بو‌سیبه‌ر دروست کرابی.
 سابق: شونی گه‌ورده‌ی وراقی به‌ر به‌رده‌لا.
 سابرتن: بزنه‌ نیریکه که پتی نابیته‌ سالی سیبه‌م و هیلترا بیته‌وه بو‌توو.
 سابوون: شتی که له‌ چه‌وری و قلیه‌ دروست ده‌کری شتی چلکنی پی ده‌شۆری.
 سابووناو: که‌فاویکه له‌ ورده‌ سابوون و ئاوی گه‌رم ده‌گیرته‌وه بو‌ کالآ پی شوشتن.
 سابوونچی: که‌سیکه که سابوون دروست بکا.
 سابوونی: جوړه‌ کۆتریکه.
 سابین: سابوون.
 ساپ: ز. کۆمه‌له‌ی گه‌م و دانه‌ویله.
 ساپیتک: با. پووی سه‌ریان له‌ دیوی ژووره‌وه.
 ساپیته: ساپیتک. چله‌پۆیه. بنمیج.
 سات: ده‌میکي که‌م.
 ساتان: ده‌رپی.
 ساتاندن: ز. برنج کوتان.
 ساتمه‌کردن: هه‌له‌نگووتن له‌ ږیندا. هه‌له‌کردن له‌ گفتوگۆدا.
 ساتۆر: ز. کیردی گه‌ورده.
 ساتۆره: ساتۆر.
 ساج: ناسنیکي گردی لووسی قۆقزی ته‌نکه ده‌خړيته‌ سه‌ر ناگر و نانی پی ده‌برژینری. جوړه‌ دارتکی سه‌ختی جوانی به‌نرخه‌ له‌ دارتاشیدا به‌کار دینری.

ساره: سبه‌ینتی.
 سارده‌ما: تنی به‌ردانی کار و به‌رخ له به‌یانیا‌ندا له پیتش دوشینی
 دایکه‌کانیان.
 ساره‌وان: حوشره‌وان.
 ساری: با. ساردی.
 ساز: شتی جوانی رتیک‌خراو. قامیش. پارچه‌یه‌که له پارچه‌کانی
 موسیقا.
 سازان: رتیکه‌وتنی یه‌کیتک له‌گه‌ل یه‌کیتکی تردا: فیسار که‌س و
 فیسار که‌س (سازان). ناوی دتییه‌که له ناوچه‌ی هه‌له‌بجه.
 سازاندن: رتیک‌خستنی یه‌کیتک یا شتیک.
 سازبوون: رتیکه‌وتن.
 سازه‌ند: ز. که‌سیتکه که (ساز) باش لی بدا.
 سازدان: سازکردن.
 سازکردن: رتیک‌خستنی شتیک.
 سازگار: ئاووه‌ه‌وایه‌که که سووک بی و به‌ئه‌ندام بکه‌وی.
 سازگاری: سووکی و خوشی ئاووه‌ه‌وای شوتیتیک.
 سازنده: چه‌نه‌باز. کار و فرمان رتیک‌خهر.
 سازنده‌یی: چه‌نه‌بازی.
 سازنه: د. سازنده.
 ساز و سه‌ودا: که‌لکه‌له‌ی شتیک: تو منت خسته سه‌ر نه‌م (ساز
 و سه‌ودا)یه.
 سازیان: د. سازان.
 سازین: سازان.
 ساغ: شتی دروستی بی که‌ل و کۆم. گیاندارتیکه که نه‌خوش
 نه‌بی. بریتیه له مه‌ردوومی راستی بی فر و فیل.
 ساغبوونه‌وه: چاکبوونه‌وه‌ی نه‌خوش. فروشرانی شتیک و
 نه‌مانه‌وه‌ی: تووتنه‌که‌م هه‌موو بو (ساغ بووده) واته فروشرا.
 ده‌رچوونی شهریک له شتیکدا و مانه‌وه‌ی بو تو: خانووه‌که‌م
 بو (ساغ بووه‌وه) واته هه‌موو به‌شه‌کانی بوو به‌هی خۆم.
 ساغکردنه‌وه: چاککردنه‌وه. فروشتنی شتیک و نه‌هیشته‌وه‌ی.
 ده‌رکردنی شهریک له شتیکدا و هیشته‌وه‌ی بو خۆت.
 ساغله‌م: ساغ.
 ساغی: بی که‌لوکۆمی شت. نه‌خوش نه‌بوونی گیاندار. راستی و
 بی فروفتلی مه‌ردووم.
 ساف: شتی لووس. شتی پاکی بی خه‌وش: نه‌م ئاوه (ساف)ه
 کندر (د).
 سافسافین: یارییه‌که مندالان به‌ردتیک به‌قنجه‌وه داده‌نین و له
 دووره‌وه به‌ردی پانی سافی به‌خشکه‌یی تنی ده‌گرن.
 سافیلکه: ساویلکه.
 ساف: زوکام.

ساراگردنه‌وه: کردنی شوتیتیک به‌دهشت و ته‌ختکردنی.
 سارانشین: دهشت نشین.
 سارد: شتیکه جگه له‌وه نه‌بی له فیتنکیش به‌ولاوه ترده‌بی.
 سارداو: ژیرزه‌مین، چالتیکه له دهشت هه‌لکه‌نرابی و سه‌ره‌که‌ی
 گیرابی و ناوی تیکرابی بو خواردنه‌وه.
 سارداوه: ل. هوز.
 ساردایی: تینی شتی سارد.
 ساردبوون: نه‌مانی گهرما و هاتنی سه‌رما. بریتیه له
 لووته‌لابوونی یه‌کیتک له یه‌کیتک.
 ساردبوونه‌وه: لاچوونی گهرمی شت. بریتیه له خاوبوونه‌وه له
 کردنی کارتیک. بریتیه له مردن: فیسار که‌س له شه‌وه‌وه
 (ساردبوته‌وه) واته مه‌ردووه.
 ساردکردن: په‌یدابوونی سه‌رما: پایزهات و دنیا (ساردی کرد).
 ساردکردنه‌وه: نه‌هیشته‌نی گهرمی شت. بریتیه له کوشتنی
 گیاندارتیک. بریتیه له په‌شیمانکردنه‌وه‌ی یه‌کیتک له
 کارتیک.
 سارد و سړ: شتی زۆر سارد. بریتیه له که‌سیتک که رووی خوش
 نه‌بی له‌گه‌ل مه‌ردوومدا.
 سارد و سړی: بریتیه له روو پی نه‌دانی یه‌کیتک به‌یه‌کیتک.
 سارد و سه‌رما: کاتی سه‌رما و سوژه.
 ساردوونیا: گولتیک سووری جوانی که‌لا پانه.
 سارد و گهرم: شتی شیرتین.
 سارد و گهرمکه‌وتن: بریتیه له با په‌رکردن.
 سارده: برنجیکه که ناوی پایزی خواردبیتته‌وه.
 سارده سنگان: وته‌یه‌که له رووی سووکییه‌وه ده‌وتری به‌یه‌کیتک
 بانگت کا. نازارتیکه له سه‌رماوه په‌یدا ده‌بی و ناو سک کرژ
 ده‌کا.
 سارده‌مه‌نی: هه‌موو شتیک سارد که بو خواردن و خواردنه‌وه
 ناماده کرابی.
 ساردی: سه‌رما و سوژه: نه‌خوشی به‌شی زۆری له
 (ساردی)یه‌وه‌یه. شتی سارد: (ساردی) مه‌خۆ.
 سارپژ: بریتیکه که گوشته و زوونی هینابیتته‌وه.
 سارپژبوون: چاکبوونه‌وه و پیست به‌سه‌ردا هاتنه‌وه‌ی برین.
 سارپژکردن: بریتیه له ناشتکردنه‌وه‌ی یه‌کیتک و ده‌هینانه‌وه
 جیی.
 سارمه: گیایه‌کی پایزیه که‌لای وه‌ک شنگ وایه گولتیک زه‌ردی
 پچووک ده‌گری. جوړه ته‌قه‌لنکی تنی هه‌لکیشه زیندروو بو
 جوانی ده‌یکا له زین. قوزاخه‌ی ئاوریشمی هه‌لکراو (د).
 ساروخ: د. سه‌ره‌وش.
 سارومار: وته‌یه‌که شتی زۆر بوگه‌نی پی ده‌شوبه‌یتنری: نه‌و شته
 بۆنی (سارومار)ی لی دی، واته زۆر بوگه‌نه.

ساڻا: با. ساوا.	ساماندن: د. رتيڪخستني شت.
ساڻار: ز. ساوهر.	سامانگه: شوتنيڪه دراو و ساماني تيدا دابنري.
ساق: ساغ. ريقنه ي شلي پهلهوور. قهدي درخت و سهوزايي.	سامتين: جوړه دهزوويه كي پوختي بريقه داري قايه.
ساقو: پالتو.	سامدار: شتي به سام.
ساقول: سه به ته ي تري. لولاڅ (د). باسكي دهست (د).	سامکردن: ترسان.
ساقه ته: د. قهدي درخت و سهوزايي.	سام لي کردن: ترسان له شتيڪ.
ساقی: ساغی.	سام لي نيشتن: زور ترسان له شتيڪ.
ساقی و باقي: گورپنه وه ي شتيڪ به شتيڪ له گهل باقي	ساموتک: تارمايي.
دانه وده دا.	ساموته: بهن ساموته.
ساک: ز. به چکه ي گاميش.	سامناک: شتي به سام.
ساکار: شتي يه ک رهنګي بي گول.	ساميتيل: ز. به نيڪه که هر دوو سهری نیلی پي ده به سترى.
ساکو: د. سهکو. کيوي ساده که بهرد و داري پتوه نه بي.	سامير: ز. جوړنيڪه له هرزن.
ساکول: ز. گيانداري گه مژ.	سان: وته يه که بهدواي هيندي وته وه دنووسى زوريي مه عناي
ساکوول: قوول.	وته ي پيشوو ده گيه ني: کيو (سان)، گول (سان) کورد
سال: ناوه بو دوانزه مانگ که رور چهرخه يه کی تهواوي تيدا دهکا	(سان) واته جيگاي کيو و گول و کوردی زور. وته يه که له
له که لووي بهرخ (حمل) وه تا دوايي که لووي ماسي	رووي گه وره ييه وه دهوترى به هيندي پياو (ه).
(حوت).	سانا: ناسان.
سالار: سهر داري هوژنيڪ.	ساناله: ه. شوتنيڪه که سواغدرابي و هيله ساو کرابي بو ميوه
سالاری: سهر داري.	له سهر هه لختن.
سالانه: مووچه يه که ساله و سال بدرى به يه کتيڪ. خيريڪه دهکري	ساناهي: با. ناسان.
بو مردوو له پاش تپه پيني ساليڪ به سهر مردنيدا.	سانايي: ساناهي.
سالم: د. ساله.	سانبه ستن: کوپونونه له شوتنيڪ بو روين لهو شوتنه وه بو
ساله: گيايه کی سه لکداري به هارييه سه لکه که ي به نرخه و	جتيگايه کی تر: له شکره که (ساني به ستوه).
به کاری گه لي شت دي.	سانتيمتر: سهدي يه کی مه تريڪ.
سالنامه: نووسراويڪه باسي هه موو رورتيڪ دهکا له سال.	سانتيم: سانتيمتر. سامتين.
سالنما: د. سالنامه.	سانجور: ز. ژانه سک.
سالوس: ز. رباباز.	سانجول: ز. قهلاته ي ملي سهگ.
سالوغ: سوراخکردن.	ساو: مهوداي تيغ: نهو تيغه له (ساو) چووه، واته مهوداي
سالووس: شتي ساده ي ساف و لووس.	نه ماوه. هه تاو. سيو (ه).
سالووق: تووکی نه رمي گياندار.	ساوا: به چکه ي کوريه ي گياندار. سهوزايي تازه ده رها توو.
ساليان: د. ساليانه.	ليکه و تني نه ندام له شتيڪ: نه شته (ساوا) ي زيره يا
ساليانه: سالانه ي مردوو.	لووسه يا سارده يا گهرمه (د).
ساليس: تيلاي لووسي بي گري.	ساوار: ساوهر.
سام: ترس و بيمتيکه که هيندي جار له گياندار ده نيشتي.	ساويان: ساوين.
سامال: . سايه قه.	ساوايي: هه ستي ليکه و تن (قهوي لامسه). کاتي مندالي
سامالکردن: لاچووني هه ور و پديدابووني سايه قه.	گياندار. سيو.
ساماله کردن: ماله کردني دووباره ي زهوي.	ساودان: سووني تيغ.
سامان: دارايي و دهست روښتن. ثامن: ناو و ناگر (سامان) يان	ساورين: سايرين.
نييه، واته بي نامان.	ساوور: د. ساوهر.
ساماندار: دهوله مه ند.	ساوورمه: داري سووته مه ني وشكي لووسي بي قه لبه.

ساوورین: د. چیشتی ساودر.	سپات: شتیکه که رډنگی سپی واش بی.
ساوون: د. سابوون.	سپارتن: ز. سپاردن.
ساودر: گهغی کولای کوتراوی هارپراو. سابرین (د).	سپاخانه: جیتی سوپا.
ساودرکوت: کهسیکه ساودر بکوتی.	سپادار: سهرلهشکر.
ساودرین: سابرین.	سپاردن: دانانی شتیکه لهلای یهکیتک بو ناگاداری کردنی.
ساودل: چوارچیتودهکی دارینه ددخرتیه سهریشتی ولاخ بو دار پی کیشان.	بهړتکردن.
ساویاک: چهقبهکه سوورابی. شتیکه که ورد کرابی و سوورابیتتهوه.	سپارده: شتیکه لهلای یهکیتک دانرابی بو ناگاداری کردنی.
ساویلکه: مەردوومی بهسهزمان.	بهړتکراو.
ساوی: ز. خواردهمهنییه که له دیتها کویکرتتهوه.	سپاردهیی: شتی سپارده.
ساوین: سوونی تیغ بو تیژوونی. هارپنهوه و وردکردنی شت.	سپارانی: لهشکرگتیری (قیاده).
ساونهوه: سوونهوه.	سپارده: سپارده.
ساهی: ز. سایهقه.	سپاردهیی: شتی سپارده.
سای: سایهقه. ستهبر.	سپاس: د. سوپاس.
سایقه: د. سایهقه.	سپاسالار: سپادار.
سایله: پهلووله.	سپاسکار: کهسیکه که سوپاسی یهکیتک بکا.
سایه: ستهبر. خوتندنهوهی شت بهحینهجه. ژدنگی ناسن.	سپاگا: سپاخانه.
ژماردهیه که له یاری نهسکه ملدا: پاپاز چوار (سایه) رادهکیشی.	سپایی: نهسپایی. سهر باز.
سایه بان: سایهچهور. شتیکه که ستهبری بی.	سپر: ههلو.
سایهچهور: بریتییه له مەردوومی بهرچاو تیر که مەردوومی تر له سایهیدا بجهسیتتهوه.	سپل: لهپاره گوشتیکی شینکاره بهلای جهرگی گیانداردود.
سایه دار: بریتییه له کهسیک که مەردووم له ستهبریدا بجهسیتتهوه.	سپلوت: ل. سهگ.
سایهقه: ناسمانی بی ههور و تم و مژ.	سپلوت: د. سپلوتک.
سایهک: ل. ستهبر.	سپلوتی: د. گلاوی.
سایهوان: د. سایه بان.	سپلوتک: سهگ. گلاو.
سایهوشک: بریتییه له مەردوومی رژدی چرووک.	سپلوتنک: داریکی وشکی کهوتووه که لهبر کونی سپی هه لگه رابی.
ساین: ساوین.	سپله: کهسیکه که چاکه ی لهبرچاو نه بی.
سبجهینی: سبهینی.	سپلهیی: له پیتش چاونه بوونی چاکه ی مەردووم.
سبزوو: سبهینی زوو.	سپلی لاورگ: بریتییه له کهسیک که نه تهوی و ههمیشه لووتیشی بهلووتتهوه بی.
سبه: ز. سبهینی.	سپون: نهسپون.
سبهی: سبهینی.	سپه: نهسپی (ز). سهگ.
سبهینان: دهمدهمی بهیانیان.	سپهر: قه لغان. سهنگر.
سبهینه: د. سبهینی.	سپهرده: د. سپارده.
سبهینی: رۆژی پاش نهو رۆژهی که تیتیدایت.	سپه ناخ: نهسپه ناغ.
سبهینیان: سبهینان.	سپه هی: با. شتی زور چاک.
سبیل: سمیل (ل). سه بیل.	سپی: نهسپی.
سپا: لهشکر.	سپیاف: ز. سپیاو.
	سپیان: مهر. گوشتی مهر.
	سپیوا: جوړه دهرمانیکی وردی سپییه له قه لایی و هیتدی شتی تر دروست ددکری ژنان دهموچاوی پی جوان ددکهن.

ستان: پیتی‌که به‌دوای هی‌ندی ناوه‌وه ده‌نری و ده‌یکا به (اسمی مکان) کورد (ستان)، دار (ستان)، گۆر (ستان) واته جیتی ئە‌مانه.

ستاندن: سه‌ندن.

ستانده‌وه: سه‌ندنه‌وه.

ستانک: با. زه‌رده‌واله.

ستایش: مه‌دح و پیا‌هه‌ل‌دان.

ستایش‌ت: د. ستایش.

ستر: با. په‌یژه.

ستران: ز. گۆرانی.

سترانی‌ت: ز. گۆرانی‌ت.

سترانقا: ز. سترانی‌ت.

سترده: ستر.

سترو: ز. ستروه.

ستروه: ز. شاخی گیاندار.

ستره: سترو.

ستری: با. تووترک، درک.

ستری‌ک: ز. داریکی دوو په‌له درکی پی ده‌شکین‌تیه‌وه.

ستک: گیایه‌که له کاتی جو‌دره‌ودا په‌یدا ده‌بی، به‌ریکی شیرین به‌هیشوو وە‌ک تری ده‌گری.

ستۆ: با. ئە‌ستۆ.

ستۆپاری‌ت: ملپیتج.

ستوو: ز. ئە‌ستۆ.

ستوور: ز. ئە‌ستوور.

ستووری: ئە‌ستووری.

ستوو‌قدان: گه‌وا‌هیدان.

ستوون: ئە‌ستوون. ریزه‌نووسینی‌که که له‌سه‌ر شان بی‌ته‌ خواره‌وه.

ستوونه: کۆ‌له‌که.

ستوونی: شتی راستی عاموودی.

سته: با. ئە‌ستی.

سته‌رک: می‌زی له‌سه‌ر نووسین.

سته‌کان: ئیستی‌کان.

سته‌م: ئازار و سزا به‌ناره‌وا. شتی گرانی به‌نهرک: به‌زستانان زۆر (سته‌م)ه‌ بی‌مه‌ ده‌ری.

سته‌مدیده: که‌سی‌که سته‌می لی‌ کرابی.

سته‌مکار: که‌سی‌که زۆر سته‌م بکا له‌ مه‌ردووم.

سته‌مکاری: سته‌مکردن به‌پیشه.

سته‌مکردن: ئازاردان و زیان گه‌یاندن به‌مه‌ردووم به‌ناره‌وا.

سته‌مگه‌ر: زۆردار.

سته‌نک: با. زه‌رده‌واله.

سپیاوکردن: سپیاودان له‌ ده‌موچاو.

سپیاو‌که: هیل‌کاو.

سپیا‌هی: سپیا‌یی.

سپیا‌یی: بریتی‌ه له‌ شیر و ماست و دۆ و که‌ره.

سپیتی: بوونی شت به‌سپی.

سپیده: با. سپیده.

سپتر: سپهر.

سپترراو: سپارده.

سپیلک: گله‌ سپی. ئە‌سپی سپی.

سپیل‌که: جو‌ری‌که له‌ مازوو که‌ پی‌سته‌ی پی خوش ده‌گری.

سپیناغ: ئە‌سپه‌ناغ.

سپیندار: سپیدار.

سپینه: به‌شی سپی له‌ هیل‌که. به‌شی سپی له‌ گلینه‌ی چاو.

سپیوون: ئە‌سپی وون.

سپی: جو‌ره‌ ر‌ه‌نگی‌که وە‌ک ر‌ه‌نگی به‌فر.

سپی‌بوون: سپی هه‌ل‌گه‌ران. بریتی‌ه له‌ ترسان.

سپی‌بوونه‌وه: کالبوونه‌وه‌ی ر‌ه‌نگی شت و سپی واشبوونی.

سپیدار: چنار.

سپیدبالا: رووناکی‌ه‌که له‌ پیتش به‌یانیا‌ندا به‌رزده‌بی‌ته‌وه بو ناو‌دراستی ئاسمان (فجری کاذب).

سپید په‌نا: رووناکی‌ه‌که دوا‌ی سپید بالا به‌که‌ناری ئاسماندا بلاو ده‌بی‌ته‌وه (فجری صادق).

سپیده: کاتی به‌ری به‌یان که‌ که‌ناری ئاسمان رووناک ده‌بی‌ته‌وه.

سپیکاری: گه‌چکاری: هو‌ده‌کانم هه‌موو (سپیکاری)ن.

سپیکردن: گوروونی پی‌ستی ئازالی سه‌ر‌پراو. پاک‌کردنی بادام و هی‌ندی شتی تر له‌ تو‌یک‌له‌ ته‌نکه‌که‌ی.

سپیکردنه‌وه: گه‌چکاری‌کردنی شو‌تینی‌ک. پاک‌کردنه‌وه‌ی قاپی مسین به‌قه‌لایی.

سپیکه: جو‌ره‌ تری‌ه‌کی دهنک در‌ت‌کۆ‌له‌ی پی‌ست ئە‌ستووری سپی زۆر شیرینه.

سپیواش: شتی‌که که‌میک سپی بی.

سپی هه‌ل‌گه‌ران: سپیوون له‌ ترسا یا له‌به‌ر نه‌خوشی.

ستار: ئارام: مندا‌له‌که ئە‌مشه‌و (ستار)ی نه‌داوه.

ستارخانی: جو‌ره‌ کالایه‌که وە‌ک (مرادخانی) به‌لام ئە‌م یه‌خه به‌رده‌لا و چه‌سپتره.

ستارکردن: ئارام‌گرتن.

ستارگرتن: ئارام‌گرتن.

ستاره: دیواری‌کی نزمی کون کونه به‌گ‌ردی سه‌ریاندا ده‌گری.

ئه‌ستیره: ستار.

ستاف: هه‌تاو.

ستهو: با. نهستی.	سرشت: د. سروشت.
ستهو: نهزوک.	سرهفتن: د. سرهوتن.
ستیر: ز. نهستیره.	سرک: گیانله بهر تکه که له شت زور بسله میته وه.
ستیره: ز. نهستیره.	سرکاسن: د. په نگیکی په شه که وشدروو له سرکه و ناسن
ستینک: با. کوله که.	دروستی دهکا و چه رمی پی ږدش دهکا.
ستینگ: شهنکه سووره.	سرکاندن: چرپاندن به گوتی په کیکدا.
سج: زج.	سرکانن: د. سرکاندن.
سجوق: شتیکی دریر کوله شیرینی پر له بادام و کاکله گوته	سرکه: شتیکی شلی ترشه له تری و میوه دروست دهکری. سرپه،
له نیشاسته و شیله ی تری دروست دهکری.	(سرکه سرک) سرکه ی یهک له دوا ی یهک، (سرک و هووړ)
سجه مار: جوړه ماریکه له تیره مار دریر تره هر حله ی رقی هستا	سرکه سرکی زور.
قهله مبارز دهبا به قهه گوربسیک.	سرکه ی ده ساله: د. بریتیه له قینی کون که له دلدا مایی.
سج: زج.	سرکه یی: پارچه ناوړ شمیکي په نگاوړه نگی زور ته که ژنان
سحاله: ل. نارده برنج.	د دیه ستن به سهره وه.
سخ: سفت.	سرگ: سرک.
سخان: ل. نیسقان.	سرمه سرم: هه را و زدها.
سخمه: سوخمه.	سروشت: طبیعت.
سخیف: جوتن.	سروشتی: سوروشتی.
سر: ز. بای سارد.	سرووت: لاسکی گهنم و جو.
سریه: قسه کردن له ژیر لیتوده بو نه وه ی که کهس گوتی لی نه بی،	سروود: گورانی نیشتمانی.
(سریه سرپ) سریه ی یهک له دوا ی یهک (سرپ و هووړ)	سرووش: فره مانیکه به هو ی فرشته وه له خوا وه بی بو
سریه سری زور.	پیغه مبه ران (وحي).
سرت: ه. ډرک.	سروه: دهنگی بای سووک. سووسه کردنی دهنگوباسیکي تازه.
سرته: سریه.	سروهان: سرهوتگرتن.
سرد: ز. گیاندار ی سرک.	سروهانن: د. سرهوتگرتن به یه کیک.
سردی: ه. په یژه.	سردوت: نارام: نه خوشه که نه مشه و (سردوت) ی نه بوو.
سردین: ز. کهوتنه قهه و گولی جو و گهنم و دانه ویتله.	سرهوتکردن: سرهوتگرتن.
سپ: شوتنیکه له نه دنام که ته زیبی. گیانداریکه که له سهرما	سرهوتگرتن: سرهوتن.
که سیره بوو بی.	سرهوتن: نارامگرتن.
سپوون: ته زین. که سیره بوون.	سرهوین: سرهوتن.
سپرکدن: ته زاندن و بی هه سترکردنی نه دنام به دهرمان.	سریش: شتیکی لینجی که شداره ده اړدریته وه و به ناو
سپرکه وان: سهره نو تلک.	ده گیریتته وه بو به یه که وه لکاندنی کاغه ز و هیندی شتی تر.
سپنا: زورنا.	سریشله مه: بریتیه له کاری جه لغه مه ی ناپوخت.
سپناتک: زورناتک.	سربنچک: د. سنجوو.
سپناژدن: زورناژدن.	سربنچکه تاله: د. جوړیکه له سنجوو.
سپوار: ریتاله.	سریوه: سروه.
سپد: که مړه.	سزا: نازار و دهردی سهری.
سپی: ته زینی نه دنام.	سزاجه شتن: سزا خواردن.
سپین: لابر دنی شتیک له سهر شتیک. به هو ی لی خستنی دست	سزاخواردن: داخ و خه فت چوونه دل.
یا په رویه که وه. فمکردنی لووت و پاک کردنه وه ی.	سزادان: نازار و دهردی سهری دانی گیانداریک.
سپینه وه: هه لگرتنه وه ی نوو سراو به زمان یا به په نجه.	سزک: ناوی په نیره که دهکری به لورک. ناوی دویه که سیریزی
	لی دهکری.

سڙ: زځ.	سفې: د. سپی.
سس: د. سست.	سفیده: د. سپیده.
سست: گیانداري بې دهستورد، (سستبوون) نه مانې ته وژم و دهستوردی.	سڅدهه: ز. سهر دهرگای خانوو که به خشت بهر زده کړیته وه.
سسته په له: که سیکه که له کاروباردا سست و دهسه پاچه بې.	سڅشیلک: ز. جوړه چوله که یه کی رهنگا وره نکه.
سستهک: زهوی فشی بې بهر د.	سڅک: با. سووک.
سسټی: خاو و خلیچکی و بې دهستوردی، (سسته سست) خاوه خاو کردن له کاریکدا.	سڅنک: ز. که سیکه ده هیترې به پستی گادا بو پاک کردنه وی.
سسه: د. سستهک.	سڅوک: سماق.
سسټی: ز. سټی.	سڅووری: سموره.
سسی: د. سستی.	سڅیشک: ز. گومان و دوودلی له شتیکدا.
سغ: سغ.	سڅیک: بنمیچ.
سفارش: سفارشت.	سقان: د. ئیسقان.
سفارشت: د. قسه یه که به یه کیکدا بنیردریت بو یه کیک.	سک: بو شاییه که له گیانداردا ریخوله و ورگی تیدایه. بریتیه له مندالی ناو سک: فیساره نافرته (سک) ده کی دانا.
سفت: چنراویکه که شاش نه بې.	شتی ناشیرین له هموو شتیک.
سفتاح: فروشتنی شتیک یه که م جار سهر له به یانی له لایه ن شت فروشیکه وه به پاره ی دهستی.	سکاسن: د. سرکاسن.
سفتبوون: د. سه ختبوونی شت.	سکالا: هه لړشتنی داخ و خفه تی دل لای یه کیک، (سکالا کردن) سکالا.
سفتو: ز. شتی بوگهن.	سکالانامه: پیشکه شکردنی سکالا به نووسین بو فرمان به ریک.
سفت و سو: سفتوسوئ.	سکانن: د. چه سپانن. جوتن دان.
سفت و سول: شتی زور سفت.	سک ئیشه: نازاری سک.
سفت و سوئ: نازار و ئیشی برین: نهم دهرمانه (سفتوسوئ) ی برین ده شکینتی.	سکبه ردان: زکبه ردان.
سفته: د. شتی سووراوه ی لووس.	سکپ: د. داری گریژنه ی دهرگا.
سفره: پارچه ته نراویکی چوارگو شیه دريژه نانی له سهر ده خوری.	سکپر: گیانداري ناوس.
سفره بره: جوړه قالونچه یه کی رهشی خیرایه سفره کون دهکا.	سک پریوون: ناوسبوونی نافرته.
سفره چی: که سیکه که چاودیری نان و خوان بکا.	سکچوون: زکچوون.
سفره مار: جوړه ماریکی کورتی کویره لوچیک له سکیدا هیه کاتیک که برسی بوو و دک سفره یه کالای ده کاته وه، میث و دهعبای لی دهنیشی و دهیه نیتته وه یه ک و دهیانخوا.	سکدار: سکپر.
سفره ی فقییان: د. هه شت نه ستیره ن له ناوه ندی نه ستیره ی دوو پشک و ترازوودا.	سکدراو: بریتیه له گیانداري زورخوړ.
سفره ی فقیران: د. سفره ی فقییان.	سکر: با. به رهه لستیکه دروست ده کړی له به ربانی ناودا بو هه لسانی بو شوتنیکي بهرز.
سفری: ز. بهرده نه سستی چه خماخی تفهنگی شینکه که دريژکو له بې.	سکر وین: سکچوون.
سفک: با. هه یوانی خانووی یه ک نهوم.	سکزل: زکزل.
سفکی: سووکی.	سکسووتان: بریتیه له مردنی روله.
سفن: ز. بنج و بناوانی هه موو شتیک.	سکف: د. سکپ.
سفوری: ز. که ولتیکه له پیستی سه گلاو دروست کرابی.	سک کردن: زک کردن.
سفهت: چاکه له بهرچاو بوون (وفا): فیسار که س به (سفهت) ه.	سکل: پشکوی ناگر.
	سکل فوو: جوړه یاریه که پشکویه ک ناگر به دهرزیبه ک و تاوی دهزوو هه لده واسری به بنمیچدا چند که سیک به دهریدا فووی لی ده که ن، هه ریه که به ره ورووی نه ویتر.
	سکماک: زکماک.
	سکن: سکزل.

سکنا نه سهر: بریتیه له خواردنی شتیک به هلمهت و نارده زوودود.	سلورت: بې ئیش.
سکور: ملی گیاندار.	سله مانه وه: سله مینه ود.
سکورډ: سکور.	سله مه: د. سله مینه ود.
سکوزا: زاوړی.	سله میانه وه: د. سله مینه ود.
سکووم: رووخسار.	سله مینه وه: کوتوپر گهړانه وه له شتیک و وردبونه وه لیتی.
سکه: دراوی هه لکه تراوی ددوله تی.	سله وده: جوړه نه خوشیه که دددا له مهر و بزخ خوارده مهنی بو
سکه روه: سکدراو.	قوت ناچی و دهچته ناودندی گووپ و دانیه وه.
سکه شور: سکه شور.	سله وده: سله وده.
سکه شور: په وانی مهردووم به جوړیک که هیچی له سکدا نه میتی.	سلیمانی: جوړه مووروویه کی ردشی پانه کیترکی سپی له
سکه ل: سکل.	ناودراستدایه، ژنان ددیگر نه زتر و ددیکه نه ملیان. ناود بو
سکه لیدان: دراو لیدان به زوری.	جوړه تریه ک (با). ناود بو شاریکی گه وده له کوردستانی
سکه نجه بین: شهریه تیکه له سرکه و هه نگرین دهگیرته ود.	عیراق که پایته ختی حاکمانی به به بود.
سکیشه: نازاری سک.	سلیمانی: د. موورووی سلیمانی.
سکه نجه مین: سکه نجه بین.	سم: شتیک رده به ژیر چوارپه لی ئاژال و ولاخی به رزود و دک
سگار: د. جگه ره.	نینوک بو نادمی وایه.
سگین: د. پتو به بونی سه گی نیر و می.	سماته: سمارته.
سل: پیسی توندی درتړکوله ی مهردووم و سه گ و هیندی	سمارته: کاغه زکی زبرد و دک پرپه ند ناسن و گه لی شتی تری پی
گیانداری تر. سیل (د). (سل) ز. تووره.	دهکرتی.
سل: ترسان و کوکړدن، (سلکردن) سل.	سماق: داری ترش. بهری داری ترش.
سلار بونه وه: تلور بونه وه.	سماق پالان: ز. سوزگیه که برنجی پی دپالتوری.
سلاط: با. سه لام.	سماق دهره تان: بریتیه له نازار گه یاندنیکی زور به یه کی.
سلاو: زیاده یه که که ده خرته سهر نه و شته ی که به ترازو	سماقه: د. په وونج.
دهکیشری بو نه وه ی که له سه نگه که قورستر پی. سه لام.	سمبر: ز. سم تهراش.
سلاودانه وه: کیشانی شت به ترازو به رده نگیک که قورستر پی له سه نگه که. له نوژی بونه وه به ناوردانه وه به لای راستدا.	سبوره: سموره.
سلبون: با. توران و زویر بون.	سمبیل: سمیل.
سلپ: د. مهردوومی ته مهل.	سمبیل: سمیل.
سلسارد بونه وه: بریتیه له مردن.	سمبیلک: ز. جوړه ماسیه کی زدرده.
سلسارد کردنه وه: بریتیه له کوشتن.	سمپاره: کاغه ز.
سلسله: پزله و پلپله یه که ژنان ددیده له خویان.	سمت: دوو گولمه گوشتی گه وریه به لای راست و چه پی کومی
سلسه رده وه بون: د. سلسارد بونه وه.	گیانداره وه.
سلف: د. تلپه ی شت.	سمتاش: سم تهراش.
سلق: گیایه کی که لا پانی بنکداره دهکری به چیت.	سمت و ساتان: سمت و نه رمایی هردوو ران که له پشته وه
سلقاو: شوربایه که له ناو و سلق و گوشت دهکری.	دهرده که وی.
سلقی رووت: وته یه که مهردوومی بیکه سی پی ده شوبه تیری:	سمتول: د. سمت.
فیسار که س و دک (سلقی رووت) وایه، واته بی که سه.	سمته جوله: ئیسقانی جه مسهری هردوو سمتی گیاندار.
سلک: ز. سلق.	سمته راش: ئاسنیکی پانی تیژ نالبه ند سمی ولاخی پی
سل کردن: سله مینه وه له شتیک.	ده تاشی.
	سمته کل: گل متک.
	سمدار: بریتیه له گیانداریک که سمی بی.
	سمې: ههرا و هوریا و دهنگه دهنگ: له فیسارده شوین (سمې)
	بوو، (سمې سمې) ههرا و هوریا ی زور.

سمنج: چرووک.	سمقه: راسته زهوییه که که بکری به مهرده به بی کیتان.
سمو: قهله میتکی پولاینه ناسنی پی کون دهکری.	سمکاک: ز. ددنگی گیایه کی سووره له گهل به زدا دهکوتری و
سمورچکه: سمی نازالی وردیه که دهرهاتبی.	دهنری له گوچکه ی مندال که بیه شتی.
سمورده: ددعبایه کی چنگ تیژی کتوییه له ریوی دهچی به لام گهل	سمکۆ: د. سمکۆل.
پچووکتره پیتسه که ی دهکری به کیسه پاره.	سمکۆت: کهوچکی ماستاوی پچکۆله .
سموچک: سمورچکه.	سمکۆل: ددست به زه ویدا دانانی ولاخی به رزه و هه لکۆلینی.
سمه: سمو.	سمکۆلان: سمکۆل.
سمه خرته: د. گیانله به رتکی دهست و پی کورته.	سمه کوتی: سمکۆلان.
سمه ر: ه. کا.	سمل: بنکی گیایه کی به هاری بۆنخوشه.
سمه ری: کا. کای کۆن.	سمنج: چرووک.
سمه سا: مله ما: (سمه سا) ی بری واته مله مای بری.	سمو: قهله میتکی پولاینه ناسنی پی کون دهکری.
سمه شله: د. شله که.	سمورچکه: سمی نازالی وردیه که دهرهاتبی.
سمیارک: ز. سیسارک.	سمورده: ددعبایه کی چنگ تیژی کتوییه له ریوی دهچی به لام گهل
سمیتک: با. پیرخه نیله.	پچووکتره پیتسه که ی دهکری به کیسه پاره.
سمیریان: د. تیکسمران و قهله و بوون.	سموچک: سمورچکه.
سمیل: مووی سهر لچ و بهرلووتی گیاندار.	سمه: سمو.
سمیل بابری: مهردوومی سمیل زل.	سمه خرته: د. گیانله به رتکی دهست و پی کورته.
سمیله: جۆره ماسییه کی سمیلدارد.	سمه ر: ه. کا.
سمین: کونکردنی شت.	سمه ری: کا. کای کۆن.
سن: ددعبایه کی پچکۆله ی پشت قۆزی بۆره قنه ی بالدارد له ههر	سمه سا: مله ما: (سمه سا) ی بری واته مله مای بری.
گه نم و جۆه ک بدا بی پیزی دهکات.	سمه شله: د. شله که.
سان: د. سندان.	سمیارک: ز. سیسارک.
سنپنک: ز. گیایه کی بۆن خوشه تیکه لی په نیر دهکری.	سمیتک: با. پیرخه نیله.
سنتر: ز. مندالی هه تیوی بیتکه س.	سمیریان: د. تیکسمران و قهله و بوون.
سنجاخ: سنجاخ.	سمیل: مووی سهر لچ و بهرلووتی گیاندار.
سنجاف: پهراوێز.	سمیل بابری: مهردوومی سمیل زل.
سنجاخ: ددرزییه کی سهر خره له یه خه ددری.	سمیله: جۆره ماسییه کی سمیلدارد.
سنجراندن: ز. ته نوور داخستن.	سمین: کونکردنی شت.
سنجک: ز. دهفرتکی درتیکۆله یه له قور دروست دهکری له ژیر	سن: ددعبایه کی پچکۆله ی پشت قۆزی بۆره قنه ی بالدارد له ههر
بیشکه ی مندال دادهنری بۆ پیسی تیچوونی.	گه نم و جۆه ک بدا بی پیزی دهکات.
سنجوق: ز. ریخۆله گه ورده گیاندار.	سان: د. سندان.

سنجوو: دارتکه گهلای و دک بی وایه به رتکی شیرینی هه یه و دک
خورما به لام توزیک پچووکتره.
سنجوق: دارتکی تیژی سهر دادراره مندالان به زه ویدا دای
دهکوتن له یاری سنجوقیتندا.
سنجوقیتن: یاری کردن به سنجوق.
سنجهق: سنجاخ.
سنجهی: ه. عه نئاب.
سنجیری: ز. جۆره ترتییه کی شیرینه دهکری به دوشاو.
سنجی: ز. درهختیکه ددنگتکی ترش دهگری.
سندان: سنگان.
سندانای: سنگانای.
سندانک: کووپه له.
سندان لیدراو: سنگان لیدراو.
سندک: ز. پیرخه نیله.
سندم: پیوهندی ناسن.
سندمکردن: پیوهندکردن.
سندۆل: دۆلی بهرد که شتی تیدا دهکوتری.
سندووق: شتیککی چوار سووچی سهر قاپداره له تهخته یا ناسن
دروست دهکری بۆ شت تیخستن. غه رامه فۆن.
سندده: گلمتک.
سندده گل: سندده.
سنسل: برپه ی پشت.
سنگ: سه مه ندۆک.
سنگ کردن: سه مه ندۆک کردن.
سنگ: دار یا ناسنیککی سهر تیژه به دیوار یا به زه ویدا داکوتری.
پانایی ناوهندی ههر دوو مه مک و خوار چۆله مده ی مل. کرمی
ناوسک (د). شووژن (د).
سنگان: جۆره نه خوشییه کی کوشنده یه تووشی گیاندار دهبی.
جۆره نه خوشییه که دده له کاله ک و شووتی و ترۆزی و رده ی
دهکا.
سنگانای: میوه ی سنگان لیدراو.
سنگان لیدراو: سنگانای.
سنگدانه پیتشه وه: دردان به مهردووم و چوونه پیتشه وه بۆ شتیک.
سنگ زهرده: مه لیککی پچکۆلانه ی ژیر سک زهردی سه ریشته
ره نگاوړدنگه به قه د چۆله که یه ک دهبی زۆرتر له کاتی جو
دروودا ده بیری.
سنگک: ز. زیپکه.
سنگ کوتان: به سنگداملین له داخی شتیک.
سنگک: سنگ.
سنگ لى کوتان: به سنگداملین له گهل نزا کردن له یه کتیک.

سواغدان: تنی هه لسوونی قوړ یا گه چي گیراوه له شوینیک به ده ست یا به ماله.	سنگه سنگ: د. نیخه نیخ و خو خه لافاندن به شتیکه وه.
سواغکیشان: سواغدان.	سنگه و باز: سنگه و باز د.
سواث: تافگه.	سنگه و باز د: هه لچوون به سهر یه کیکدا که له یاری که وشه کدا تیکه و تبی.
سوال: داوکردنی شت له مەردووم.	سنگ هه لکیش: بریتیه له مەردوومی بی شهرمی ناله بار.
سوالک: کوته ره داریکه هه لکه نرابی بو ناو تیدا خوار دنه و دی سه گ.	سنان: د. سندان.
سوالکردن: داوکردن و خوازه لوکی شت له مەردووم.	سنور: که نار و قه راغی شوینیک که جیای بکاته وه له شوینیکی تر.
سوالکر: که سیکه داوای شت له مەردووم بکا.	سنورچه: تازه گه لا دهرکردنی درخت و گژوگیا.
سواله: قولیک گهنم یا جو یا مەردزه یه که سه پان به داس درووبیتیه وه و هیشتا دای نه نابیته زدوی.	سنوردار: شتیکه که سنوری بی.
سواله ت: پارچه ی شتی سوورده و کراو و دک گوزده و دیزه.	سنوق: سندووق.
سوان: بره ند.	سهنه و بهر: دره ختیکي تویی گه لا وردی بالا به رزی هه میسه سه وزی جوانه.
سواندوکه: سواندوکه.	سنه یی: ناوه بو جوړه تریه ک که له پیش (زوورده ز) دا پی ده گات.
سواندولکه: سواندوکه.	سنیتر: ز. شتیکه وه ک قیر هه نگ له به رده می پلووره که یدا دایده نی.
سواندوکه: چوله که پاساری.	سو: کونی دهرزی. سو. بنه ماله و وچه: (سو) شیان هه ر بره و نازایه. گیایه کی بو نخوشه ده کرتته په نیره وه بو تام و بو نخوشی. سبه نی (د). که په ک.
سوانده: سوانه.	سوا: د. سبه نی.
سوانه: گو تسوانه.	سواخ: سواغ.
سو به: سو یا.	سواخدان: سواغدان.
سو یا: له شکر.	سواخکیشان: سواغدان.
سو یا: کوورده کی لووله داری له وح یا تهنه که یه زستانان له ژووردا ناگری تیدا ده گرتته وه.	سوار: که سیکه به سهر پشتی ولاخه وه بی. بریتیه له شتیک که به سهر شتیکي تر دا پروانی و زال بی: بانی ئیوه به سهر بانی ئیمه دا (سوار). مندالتیکه له کاتی له دایکبوونیدا له پیشه وه قاچی بی.
سویاخانه: سپاخانه.	سواربوون: په رینه کولی گیاندار.
سویاران: سپارانی.	سوارچاک: که سیکه که سواری باش بزانی.
سویارانی: سپارانی.	سوار خاس: سوارچاک.
سویاس: ستایشی یه کیک له پاداشی چاکه یه کیدا.	سوارخه: ز. چیلکه.
سویاسالار: سپاسالار.	سوارکردن: بریتیه له راپه راندنی کاریک: نه و کاره زوو (سوارکه).
سویاسکردن: سویاس.	سواره: که سیکه که به سواری پروا. کو مه له سوار.
سویاگه: سپاگه.	سواره ی شه تره نج: ناوه بو شه ش داش له یاری شه تره نجدا که پیان ده لاین: شا، وزیر، فیل، نه سپ، روخ، پیاده.
سو به: سو یا.	سواری: بوونی مەردووم به سوار: به (سواری) چووم: ناوه بو دتیه که له ناوچه ی خورمال.
سوپهر: سپهر.	سواغ: قوړ یا گه چیکه که به ده ست یا به ماله درابی له شوینیک.
سوپتر: سپهر.	
سو تک: سهره بزووت.	
سو تکه: سمل. ناوه بو دتیه که له ناوچه ی سهر چنار.	
سو تن: سووتان.	
سو ته: بی باوه ری بی ناین. داوین پیس.	
سو ته ک: سووتک.	
سو ته ی: سووتان.	
سوچیای: سووتان.	
سوخال: د. زوخال.	

سوخالدان: د. زوخالدان.

سوخت: مەردوومی بى پاره و پوول. پەستى زویر. سوخت (د).
سوخت: سووتەمەنى.

سوختبون: بى پاره و پوول و سامانبوون.

سوختکردن: دامالە غاسیکردنى يەکیک و هیچ پى نه هیشتنى.

سوخته: کەسێکە کە تازە دەستى کردبى بەخوتندن لە مزگەوتدا و
ئیشوکار بکا بۆ مامۆستای.

سوخته: د. سوخته.

سوخرە: وەرە.

سوخمە: جۆرە کالایەکی دوگمەدارى کورتە لەسەر کراسەودە لەبەر
دەکرى. دارێکە دادەچەقیترى و میوی دەخړتە سەر (ز).

سۆر: سوور. سۆر.

سوراجى: جۆرە شەربەیهکی شووشەیه ناوی تى دەکرى.

سۆراخکردن: سووسەکردن و بەلگەگرتنى شتى ون بوو.

سۆراغکردن: سۆراخکردن.

سۆراڤ: با. ناوە بۆ جۆرە ترییهک.

سۆران: ناوە بۆ بەشیکی لە کورد کە دادەنیشى لە ناوەندى زتى
گەورە و زتى پچووکدا.

سۆرانى: فەقیانەى کراس. کوردی سۆران. هەرمى لاسوورە (ز).

سۆریاز: ز. جۆرە سیرىکی کتوبیه.

سورخ: دەرمانىکی سوورە وەک کل وایە. دەگیرتەو و شتى پى
دەنووسرى.

سورخکاری: جوانکردنى نووسراو بەسورخ.

سوپ: د. شوتنى لیژ و خز و سەر بەرەوخوارە.

سوپسوپ: بەلندەیهکی پچکۆلەى گىژ و وىژى نازیرەکە.

سوپنا: زورنا.

سوپناتک: زورناتک.

سوپناژەن: زوناژەن.

سوپیان: د. خلیسکان.

سۆرسۆرک: سوورینچک.

سۆرک: سووریتە (ز). هەرزن.

سۆرکە: سووریتە.

سورمە: شتىکی باریکە وەک دەزوو لە زیو دروست دەکرى بۆ
دۆقى عەبا و گولەنگەى چەفتە و شتى تر. کل.

سورمەدان: ئەلقە ئاسنیکە بەم سەر و بەو سەرى تۆپی جەنجەرە و
میلەکانى ئەم سەر و ئەو سەرى پێدا دەچى. کلدان.

سورمەرێژ: کالایا پارچەیهکە کە بەسورمە جوان کرابى.

سورمەیی: رەنگى شینی تاریک.

سۆرنجان: جۆرە گیایەکە.

سوروشت: تەبیەت. خووی مەردووم.

سوروشتى: شتى طبیعى.

سۆرە: بۆنە: بە (سۆرە) ی تۆوہاتم واتە بەبۆنەى تۆوہ. بێگانە:
(سۆرە) ھەر (سۆرە) یە. ھەنەزا (د).

سۆرە و تۆرە: خزم و خوشى ژن بۆ پیاو و، ھى پیاو بۆ ژن.

سۆریاس: گیایەکی کۆتستانییە گەلای وەک کەودەر وایە بەلام
باریکترە دەکرى بەچىشت.

سۆریچک: ز. سوورینچک.

سورین: سمتى ئادەمى.

سۆز: شەوق و کەیف: فیسار کەس زۆر بە (سۆز) د.

سۆزان: سووتان.

سۆزانى: ئافەرەتیکە کە لەناو پیاواندا سەما بکا و سوور بدا.
ژنى بى شەرم.

سۆزەرەت: شتى سەیر.

سۆزکردن: گۆرانى وتن بەسەر خوشەوێستیکدا بەدلتيکی گەرمى
بەکۆلەو.

سۆزمانى: د. سۆزانى.

سۆزە: کزە باى سووک. سۆز (د).

سۆزەکردن: سۆزکردن.

سۆزیاگ: سووتاو.

سۆزیان: سووتان.

سۆزیاو: سووتاو.

سۆزى: سبەینى.

سۆژە: بێگار.

سۆس: کەپەک.

سۆست: سۆس.

سۆسرەت: سۆزرەت.

سۆسک: د. سۆس. سۆتسکە.

سۆسکە: سۆتسکە.

سۆسن: سۆسەن.

سۆسەن: جۆرە گۆلیکی جوانى بۆنخۆشە گەلى رەنگى ھەیه.

سوغرە: بێگارکردن بەمەردووم.

سۆغین: ز. ئەنجامى کار.

سۆفەقیته: کلاو کۆرە.

سۆفیلکە: کلاو کۆرە. مەردوومى سۆفى خواپەرست.

سۆفیلە: دارێکە دادەچەقیترى بەخەرماندا دواى سوورکردنى.

سۆڤ: ز. گرانى.

سۆقان: ئیتسқан.

سۆک: کۆت، (سۆکە سۆک) کۆت پتووەدانى یەک لەسەر یەک.

سووک.

سۆکدان: د. کۆت وەشاندن.

سووکوم: ز. تەحر و شتێوە.	سوو: د. سوود: ئەم ئیشەبێ (سوو)ە.
سوکی: د. سووکی.	سووان: لەکارکەوتنی تیغ بەرەنگێک کە بەهەسان تێژنەبێتەود.
سۆل: د. سۆل.	هەسان. لووسبوون و نەمانی زبری شت.
سۆل: پێلاویکە دەکری بەسەر پێوە.	سوواندن: نەهێشتنی زبری شت.
سۆل: سوتر. وتەیهکە هەمیشە لە دواى وتەى (سفت)دووە	سوواندنهو: سوونەود.
بەکار دێنری: سفت و (سۆل) واتە زۆر سفت.	سوواندر: ز. گوێسووانە.
سۆلاڤ: تافگە. ناوی شوێنیکە لە ناوچەى ئامیدی.	سووانن: سوواندن.
سۆلان: د. نەژاد و ڕەسەن.	سووانه‌و: توانه‌وێ کەشک و هیندی شتی تر بەهەلگەوتن و
سۆلان: د. گولی سەول.	خستنی لە شتیکی تر: کەشکەکە (سوواودتەود). لووسبوون
سۆلانده‌و: چووزاندنه‌و.	و چوونە یەکی لباد و فەردنجی لەبەر زۆر سوونەود.
سۆلاننه‌و: د. سۆلانده‌و.	سوواو: شتیکی کە لووس بوو بێ و یرگەى نەمايێ.
سۆلاننه‌و: چووزانه‌و.	سوواود: شتی سووراود.
سۆلاوکە: پلوسک.	سووبا: ز. مەله‌وان.
سولتان: جۆریکە لە زاخە.	سووباھى: ز. مەله‌کردن.
سۆلدروو: کەسیکە کە سۆل بدروو.	سووپ: ز. چەند بەردیکە لە بەریانى ئاودا دادەنری و دارى پێدا
سۆلکەر: سۆلدروو.	ڕادەنگیۆری بۆ ماسی گرتن.
سۆلۆل: بەچکە دووپشک.	سووت: ز. چالیکە تەپکەى لەسەر دادەنری بۆ گرتنی هیندی
سۆلوخوا: د. شتی سوتر خوێ.	بالتە.
سولوسات: ز. کۆبوونەوێ پیاوان بەزۆری.	سووتار: مەردوومی سەرسەرى (ز). قوول.
سۆلە: سەرمای بەتین. شەوقیتیکی کەم کە لە دوورده‌و دیار بێ	سووتال: سووتار.
(د). بلیتسە (د). ناو بۆ چوار دی لە ناوچەى بازبان و	سووتان: ئاگر تێبەر بوونی شتیکی و نەمانی.
قەرەداخ و مەریوان.	سووتاندن: ئاگر بەردان لە شتیکی و نەهێشتنی.
سۆلەچرا: د. چۆلە چرا.	سووتانن: سووتاندن.
سۆلەسۆل: د. چووزە چووزی ئەندام: ناو دەمم (سۆلەسۆل)ی لیو	سووتانه‌و: سووربوونەود و هەل زلەپینی شوێنیک لە ئەندام
دی.	بەهۆی تەریبوون و زۆر مانەو دیووە لە تەریدا.
سۆلکە: سوترەکە.	سووتاو: شتیکی کە ئاگرى تی چووبێ.
سولیانه‌و: د. چووزانه‌و.	سووتاو: شوێنیکە کە سووتابێتەود.
سۆلینە: با. گونجی ئاو.	سووتک: سووتوو.
سۆلینەو: سۆلانەو.	سووتوو: خۆلەمیشی شتی سووتاو.
سۆما: بینایی چاو. ئاسۆ (د). ڕۆشایی (د).	سووته: د. شتی سووتاو.
سۆمایى: بیبیلەى چاو.	سووتهل: شتیکی کە لایەکی سووتابێ.
سۆمایى داھاتن: بریتییه لە کوێر بوون.	سووته مەرۆ: دارى نیوہ سووتاوى هەلپرووزاو.
سون: سن.	سووته مەنى: شتیکی کە نامادە کرابێ بۆ ئاگرکردنه‌و.
سوند: سوێند.	سووته‌نى: سووته مەنى.
سوند: سوێند.	سووتیان: د. سووتان.
سونکە: وردە کەشکیکە دواى سوونەو ماییتەو. بنیسکە	سووتیانەو: د. سووتانه‌و.
سابوون (د).	سووتین: شتیکی کە بسووتینی.
سۆنگە: د. دەست پەرژان.	سووتینەر: سووتین.
سونی: نێزە. کەسیکە لەسەر پەیرەوێ پیغەمبەر و یارانى بێ.	سووجگەر: د. سیوجگەر.
سۆنە: مراوی.	سووجەرگ: د. سیوجگەر.

سوورخون: سوورفل.	سوچ: گوناح و تاوان. قوژبن.
سوورداگه‌ران: سوور هه‌لگه‌ران.	سووچدار: تاوانبار. شتی گوشه‌دار.
سوور داگه‌ریان: سوورداگه‌ران.	سووچنای: ه. سووتان.
سووپ: چهرخه و خول. سه‌ما.	سووچهر: سووچهر.
سووپان: چهرخان و خولخواردن.	سووچهر: گیانداریکه به‌قه‌د قه‌له‌موونیک که رقی هه‌ستا
سووپاندن: چهرخدان به‌شتیک و خول پیدانی.	په‌ره‌کانی ده‌هاویتی به‌ر هه‌ر شتیک بکه‌وی برینداری ده‌کا
سووپاندنه‌وه: خولاندنه‌وه‌ی شتیک.	و، گوشتی ده‌خوری.
سووپانگه: شوینیکه تیییدا بسووپیتیه‌وه.	سووچیتو: مه‌قه‌لی.
سووپانن: سووپاندن.	سووخار: ز. به‌لمی برنج.
سووپاننه‌وه: سووپاندنه‌وه.	سووخال: خه‌لووز.
سووپانه‌وه: خولانه‌وه. گه‌رانی مه‌ردووم به‌بی نامانج.	سووخالدان: خه‌لووزدان.
سووپخواردن: خولخواردن.	سووخۆر: د. سوود خۆر.
سووپدان: خولدان. سه‌ماکردن.	سوود: قازانج. کیتی پاردیه‌که که به‌سال یا به‌مانگ بدری
سووپک: با. جوپنه.	به‌یه‌کیتک.
سووپگه: سووپانگه.	سوودخۆر: که‌سیتکه که پاره‌دا به‌سوود.
سووپناتک: سووپینچک.	سووددار: شتی به‌که‌لک.
سووپنه‌خۆش: مه‌ردوومی جۆشنی سووپده‌ر.	سوودکردن: پاردان یا وەرگرتنی به‌سوود.
سووپه: خوله و چهرخه به‌گردی شتیکدا، (سووپه سووپ) سووپ	سوور: جۆره‌ره‌نگیکه وەک خۆین. شایی. سویر.
خواردنی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.	سووراثک: ز. سووراو.
سووپیان: د. سووپان.	سووران: شایی.
سووپیاننه‌وه: د. سووپانه‌وه.	سوورانچک: سوورینه.
سوورسات: خه‌رج و باجیکه که ناغادی بیسین.	سوورانه: پاردیه‌که ناغادی ده‌یسین له‌زاوا له‌کاتی ژن
سوورشامی: جۆره‌ترتیه‌کی سووره‌ده‌نکی له‌سادانی گه‌وره‌تره.	هیتانیدا.
سوورفل: سوور پرنۆل.	سووراو: جۆره‌ترتیه‌کی سووره‌و‌ک (کاژاوی) به‌لام ئەم
سوورک: با. مۆرانه.	ناسکتره. دهرمانیکی سووره‌ژنان بۆ جوانی سه‌ر کۆلم و
سوورکردن: پاککردنی دانه‌ویله‌له‌خه‌رماندا به‌جیاکردنه‌وه‌ی	لیوی پی‌ئال ده‌که‌ن.
کاکه‌ی.	سووراو: شتیکه که سوورابیتیه‌وه.
سوورکردنه‌وه: ئەم دیو ئەودیه‌کردنی گوشت و شتی تر له‌پۆنی	سوورباش: گزیر.
داخدا تا سوور هه‌لده‌گه‌ری. پشت راگرتن به‌پرووتی له‌به‌ر ناگر	سوورباو: شتیکه‌ره‌نگی سوور کرابی.
و ده‌ست پیداهیتانی له‌کاتی سه‌رمابووندا تا سوور	سووربله‌تی: گۆژه‌سووره.
ده‌بیتیه‌وه. خستنی خشت و گۆزه‌و‌دیزه‌و‌شتی تر بۆ ناو ناگر	سووربۆره: ولاخی بۆری سوورباو.
تا سوور ده‌بیتیه‌وه.	سووربوونه‌وه: سوور هه‌لگه‌رانی مه‌ردووم له‌کاتی ته‌ریقی یا
سوورکه: جۆره‌مینۆیکی سووره‌له‌تری سپیکه‌دروست ده‌کری.	توورده‌بوونیدا. سوور هه‌لگه‌رانی گوشت و شتی تر له‌پۆنی
برنجیکه که ده‌نکی سووری زۆر بی. شوینیکه له‌زه‌وی که	داخدا.
سووربی و سه‌وزی تیدا نه‌بی. بریتییه‌له‌مندالی ورده.	سوور به‌سوور: وته‌یه‌که وتنی شتیک به‌یه‌کیتک به‌بی په‌رده
سوورکه‌له: ناده‌می سوورباو.	نیشان ددا: (سوور به‌سوور) قسه‌که‌م پی‌وت.
سوورکه‌له: سوورکه‌له.	سوورپرنۆل: شتی سووری شلی ناشیرین.
سوورکه‌ووگ: د. سوورکه‌وه.	سوور پیاز: ه. زه‌رده‌واله.
سوورکه‌وه: ولاخی که‌ودی سوورباو.	سوورچک: سوورینچک.
سوورگوم: شتی ونی بی‌سه‌ر و شوین.	سوورچی: ناوه‌بۆ تیردیه‌کی گه‌وره‌له‌کورد.

سووزان: سووتان.	سوورگومکردن: ونکردن و بتی سهر و شوتن کردنی شتیک.
سووزاندن: سووتاندن.	سوورگی: ناسنیککی زبانه داره له دیوی ناووده په نجه ره و دهرگای پتی داده خری.
سووزمه: چیشتیکه که بهرکه کی گوشرا بتی و تلپه که ی فری درابی.	سوورم: د. زهوی سووری بتی گژوگیا.
سووزن: سوورژن.	سوورونه: گیایه کی کویتستانییه که سهر دهرده هینتی وهک چنگی که و سووره.
سووزن ناژن: سوورژن ناژن.	سوورده نه: گیایه کی به هاری کویتستانییه ده کرتیه ناو دۆکولیوه وه.
سووزنهک: دهردیکی پیسه زۆرتتر دهگا به جیتی میزی ئاددمی و به نازارده میزی بۆ ده کری.	سوورده بی: جوړه بییه که.
سووزنه کی: دۆشکلته یه کی جوانی پر ته ری بتی ساچاغداراد له حه مامدا خوی له سهر پۆشته ده کرتیه وه.	سوورده پیاز: جوړه پیازیکی سووره.
سووزیان: گری دهررون: (سووزیان) م ده گری، واته دهررونم جوښی سه ندووه.	سوورده تا: جوړه تایه کی بتی موچرک و له رزه سنی شه و سنی رۆژ ده خایه ننی.
سووزیاو: سووتاو.	سووره چنار: په لک.
سوورژن: ناسنیککی درژی لووت تیژه کورتان و هیندی شتی تری پی ده دروری.	سووره چیتو: داریکی سوورباوه به قه دار هه ناریک بهرز ده بیته وه که لای وهک به هنی وایه.
سوورژن ناژن: سوورژن کردن به شتیکدا به زوری.	سوورده دال: جوړیکه له دال به لام نه م گوشت خور نییه.
سوورژندان: چه رمیککی درژکوله یه سوورژنی تی ده خری.	سووره داله: سووره دال.
سوورژیان: سووتان.	سووره رتیوی: جوړه رتیویه کی سوورباوه.
سوورژیاو: سووتاو.	سووره قانگ: جوړیکه له مراوی.
سووسک: ز. سووسکه.	سوورده ماسی: جوړه ماسییه کی سوورکاره گوشتی زور خوشه.
سووسکه: سووسکه.	سووره موزه: شهنکه سووره.
سووسه: دهنگوباسیکه که هیشتا بلاونه بوو بیته وه: (سووسه) یهک هیه له لایه ن فیساره باسه وه، واته دهنگوباسیککی کزی هیه. بای سووک.	سووره و بوگ: د. شتی سووربووه وه.
سووسه کردن: دهنگوباس ودرگرتنیککی که م له شتیککی نه نییه وه.	سووره و بوون: د. سووربوونه وه.
سووسه لی: بزنی رهشی ده موچاو سوور.	سووره و کردن: د. سوورکردنه وه.
سووسه مار: بزغژه.	سووره و کریاگ: د. شتی سوور کراوه.
سووسه ن: ز. سووسه ن.	سووره وول: د. شتی سوور پر نۆل.
سووسی: ه. سووسکه.	سوور هه لگه ران: سووربوونه وهی مهردووم له تووره بوون یا ته ریتقبوونه وه یا سه رما بوونیدا. ئال و بۆلبوونی خورما و هیندی شتی تر.
سووش: ز. جوړه گیایه کی بۆن خوشه.	سووریتی: سووری شت.
سووقان: ئیسقان.	سووریتجه: د. سووریتجه.
سووک: شتیکه که قورس نه بتی. بریتییه له مهردوومی بتی مایه ی بتی نرخ.	سووریتچکه: د. قورگ.
سووکبار: بریتییه له که سیک که نه رکی که م بتی.	سووریتجه: دهردیکه وهک ئاوله به لام نه م ئاو ناگری.
سووکباری: بریتییه له که م نه رکی.	سووریتکه: سووریتجه.
سووکره: دیزه.	سووریتنجه: سووریتجه.
سووک کردن: بریتییه له ئابروو بردنی یه کیک.	سووریتنچک: سووریتنه.
سووکه: د. شیشیکه که گوره یی پتی ده چنری.	سووریتنچکه: سووریتنچک.
سووکله: شتیکه له هه لگرتندا سووک بتی.	سووریتنه: لوله یه که له قورگی گیانداردا ئوی پیتدا ده چیتنه خواره وه.
سووکی: بوونی شت به رده نگیک که قورس نه بتی. بریتییه له بتی نخ و به دناوی یه کیک.	سووری: بوونی شت به سوور.
	سووریتجه: د. سووریتجه.

سوول: با. جوړنه. تاڅگه. پلوسكى ټاو.	سوټگه: ټاسو.
سوولاف: تاڅگه.	سوټل: سمټل.
سوولاووك: سوولاوگه.	سوټل: سمټل.
سوولاوگه: پلوسكى سهربان.	سوټن: سوټند.
سوولك: مندالې ساوا. سوولاووك.	سوټند: پاكانه به ناوې خوا.
سوولكه: بنيسكه سابوون. برتتپه له مندال: دوو (سوولكه) م	سوټند خوار: دوو كهس يا زيارترن كه پاكانه يان بو په كترى كړدېن
ههيه، واته دوو مندال.	له شټيكدا و بووبن به يه ك.
سوولگه: شوټنې لټر.	سوټند خواردن: پاكانه كړدن به ناوې خوا.
سووله: چهند سنگيكي باريكي نووك تيژه (بهرمال) ي دهواري	سوټند خوارى: په كيټى دوو كهس يا زياتر به هوې سوټند
له دهواردا پټي قايم ده كړئ. لاسكى ههرزن (ز).	خواردنه وه.
سووله رمه: چلووړه.	سوټند خوړ: كه سيكه كه سوټند بخوا.
سوولين: با. زتراب.	سوټند دان: پاكانه كړدن به په كيټك.
سوون: سن. ساوين.	سوټند گير: كه سيكه كه سوټندى درو پټي نواندېن.
سوونه وه: هه لگلوټفن و ده سته پټناني زور به شټيكدا: كه شكه كه	سوټنكه: سونكه.
يا لباد و فهرده نجپه كه بسوورده وه.	سوټنگ: سوټند.
سووديل: د. نه سته ردى سيوديل.	سوټنگ خوار: سوټند خوار.
سوويك: د. ساوا.	سوټنگ خواردن: سوټند خواردن.
سوويان: سووان.	سوټنگ خورايي: سوټند خوارى.
سوويه: سپل.	سوټنگ خوړ: سوټند خوړ.
سوھتن: ز. سووتان.	سوټنگدان: سوټند دان.
سوھون: ز. سام و ترس.	سوټنگ گير: سوټند گير.
سوډى: سبه ي.	سوټنه: ده فريكي گليني سوورده كراوى په له بهرگ و كالاي تيدا
سوئ: خه فته و داخ: (سوئ) ي برد به دليدا. ئيش و نازار: نهم	ده شورى.
برينه به (سوئ) يه. ته ماشا.	سوئه: سبه ي.
سوټبوونه وه: مردن له داخا يا له نازار ټكدا.	سویر: ل. شايي.
سوټه لي: مهردوومى هه له شوى سهرسهرى.	سويل: ل. سمټل.
سوټجگه ر: سيوجگه ر.	سويلاټ: با. تاڅگه.
سوټر: خوار دنټيكه كه تامى وهك تامى خوئ وايي.	سوین: سوونى شت.
سوټر خوئ: خوار دنټيكه كه مه زه ي سوټرى بېي.	سه: سهگ. سى (ز). سټېهر (ز).
سوټرو: د. ريشوله.	سها: سټېهر.
سوټرده كه: جوړه خوارده مه نيپه كه له خه سته ي دو دروست ده كړئ.	سه با: ناوه بو جوړه مقاميتك.
جوړټيكه له مازوو ددباخي پټي ددري.	سه بارهت: وته يه كه به كارد ټيرن له جياتى وته ي (له بهر):
سوټردلووك: شتى سوټرى ناخوش.	(سه بارهت) به نه خوټنده واريپه كه كورد پاش كه وتووه.
سوټريټك: سوور ټژه.	سه برگه: ريخ و شياكه.
سوټس: تارمايي.	سه برگه چي: كه سيكه ريخ و شياكه پاك بكاته وه و فري بډا.
سوټسكه: مه ليكه ورك كهو به لام نهم پچووكتر و گوشتى	سه بزه: سهوزايپه كه به كالى يا به كولاوى بخورئ. هه موو جوړه
خوشرده.	شينايپه كه كه روايي.
سوټسن: سوټهن.	سه بوون: باي گهرم.
سوټسنايه تي: ناوه بو ناوچه يه كه له كوردستانى ئيران.	سه به تولكه: سه به ته ي پچكوله.
سوټسنه: گولتيكي جوانى بوخوشى كوټستانپه.	سه به ته: ده فريكي تووليني دهم په له.

سەبەتە بەسەرئى: جۆرە يارىيەكە ئەوى تى بکەوى دادەنیشنى و
 يەككىك دەبى بەودەستا بەژوور سەرىو دەپاسى دەکا و ئەوانى
 تر دىن لىتى بىدەن و دەستاکەش نايەلتى لەو حەلەدا دەستى بەر
 ھەركامىتىكىان بکەوى تى دەکەوى.
 سەبەتچى: کەسەكە کە سەبەتە دروست بکا.
 سەبەل: جۆرە دەردىكە بەچا و دەگا زىادە گوشتى تىدا پەيدا دەبى.
 سەبەل: د. سەبەل.
 سەبىل: شتىكى خواری كونداری گلینە سوور دەكرتەو و توتنى
 پى دەكیشرى.
 سەبىلچى: کەسەكە کە سەبىل دروست بکا.
 سەبىل خۆر: سەبىل كىش.
 سەبىل ساز: سەبىلچى.
 سەبىل كىش: کەسەكە کە سەبىل بکیشى.
 سەبىلە: شتىكە وەك سەبىل ئەمسەر و ئەوسەرى بۆرىەى ناوى
 پى قايم دەكرى.
 سەپان: کەسەكە کە بە يازدە يەك دانەوئەلە بدروئتەو و
 بیهیتتە ناو بۆ خاودنى.
 سەپاندن: جىكردەوئە شتىك لە شوتنىك بەزۆر.
 سەپانى: وەرزىرى.
 سەپك: تىلا. دارىكە وەك چنگى نادەمى دەواری پى دەكوترى
 لە كاتى تەنیدا بۆ سفتى. كولىردەكە لە كەپەك دروست
 دەكرى بۆ سەگ.
 سەپلە: جۆرە كولىردەكە بۆ سەگ دەكرى.
 سەپۆلە: مەردوومى كەلخۆى گىژ و وىژ.
 سەپوول: د. سەپۆلە.
 سەپەل: د. مەردوومى سەپۆلە.
 سەپەلىك: سەپل.
 سەتك: گىيەكى بەھارىيە بەرىك بەھیشوو دەگرى دەنكەكانى
 وەك نۆك وایە تام و بۆنى خوشە.
 سەتل: دەفرىكى قولفداری كەوردە لە مس یا لە تەنەكە یا لەو
 دروست دەكرى و ناو و ھىندى شتى تى پى دەھىنرى.
 سەتمانن: ز. پركردەوئە بىر. وىرانكردنى شوتنىك.
 سەتمە: ز. ساقە.
 سەحکردن: ز. گوئگرتن.
 سەحەرى: جۆرە مقامىكى كوردیيە.
 سەحەن: دەفرىكى مسینە وەك دەورى پەلە بەلام ئەم قوولترە.
 سەحەنچە: سەحەنى پچووك.
 سەچىتىن: ز. تەفتیش.
 سەخت: شتى زۆر رەق. رۆژى سەرماو باو. مەردوومى توورە
 بوو.

سەختبوون: توورەبوون. رەقبوون.
 سەختکردن: توورەکردن.
 سەختەگرى: د. گرى كوتەرە.
 سەختەوبوون: د. رەقبوون. توورەبوون.
 سەختیان: كەولى نانکردن. شەقە چەرم.
 سەختى: رەقى. سەرما و سۆلە: بەم (سەختى) يە مەچۆرە دەردەو.
 راسپاردن: فیسار كەسم (سەختى) كرد واتە رام سپارد.
 تووریدی.
 سەخلەت: د. سەغلەت.
 سەخلەتکردن: د. سەغلەتکردن.
 سەخلەتى: د. سەغلەتى.
 سەخوړ: رىخى ناوسكى ئاژال.
 سەخوردان: توورەكەيەكە لەناو سكى ئاژالدا سەخوړى تىدايە.
 سەخوړگا: د. شوتنىكە كە سەخوړى تى فرى بدرى.
 سەخورمە: د. سىخورمە.
 سەخەرى: د. پىستى كەفەلى گا و گامىش و ولاخى بەرزە كە
 ژىرى پىلاوى لى دروست دەكرى.
 سەد: ناو بۆ ژماردەكە كە دە جار دەيە.
 سەدارە: جۆرە كلاوىكى لا پانە، ھىندى لە كارگوزدەرانى دەولەتى
 عىراق دىكەنە سەر.
 سەدان: ئەو ژمارانەن كە لە پلەى سىيەمدا دەنوسرىن لە ژماردەدا.
 چەند سەدىك لە شتىك: فیسار كەس بە (سەدان) مەرى
 ھەيە.
 سەدرى: جۆرە برنجىكى دەنك بارىكى درىژكۆلەيە و بۆنىكى
 خوشى ھەيە.
 سەدە: چەرخىكە كە برىتييە لە سەد سال (قرن).
 سەدەف: شتىكى سى سەختى برىقەدارە قۆچە و شتى تى لى
 دروست دەكرى.
 سەدەم: سەدەمىن. وتەيەكە بەكاردىنرى لە جىاتى وتەى (لەبەر)
 (ز).
 سەدەمىن: شتىكە لە پاىەى سەددا بى.
 سەدەم: سەدەمىن.
 سەدەمىن: سەدەمىن.
 سەر: ز. زى.
 سەر: سەلكى گىاندار. لای ژوورووى ھەموو شتىك.
 نىشانەيەكى پچكۆلەى راستە لە بان ھىندى پىتى عەردەبى
 دادەنرى. جار: بەيانى (سەر)ىك ھاتم بۆ لات. سەرقاپى
 شت: (سەر)ى شووشەكە شكاو. دەمى دەفر: (سەر)ى
 دەفرەكە بنىرەو. برىتييە لە تاقە گىاندارىك: خىزانى فیسار
 كەس چوار (سەر)ان. ئەندازەيەكە لە ناو كە كشتوكالى پى
 ناو بدرى: كارىزەكەم (سەر)ىك ناوى ھەيە.

سەربار: بریتییه له ئیشوکارێکی لاوهکی که خرابیتە سەر
ئیشوکارێکی تایبەتیت. شتیکە که خرابیتە سەر دووتای
بار.
سەربارە: سەربار.
سەرباز: کەسیکە که چوو بیتە ژێرچەکی دەولەت بۆ پاسی
نیشتمان.
سەربازخانە: شوێنیکە که سەربازی دەولەت تێیدا دانیشن.
سەربازکاری: خزمەتی سوپایی.
سەربازگە: سەربازخانە.
سەربازگیری: گیرانی لاوان بۆ سەربازی.
سەرباس: باسیکە که قسە ی لێ بکری (موضوع).
سەربال: سێ پەری گەورە یە بە سەر بانی بالندەوه.
سەربان: سەری ژوور و خانوو.
سەرب: د. قەد بر.
سەر براو: گیانداریکە که سەری له لەشی کرابیتەوه.
سەر بریاگ: سەر براو.
سەر برین: برینی سەر و جیاکردنەوهی له لەش.
سەربزێو: بریتییه له مەردوومی جەربەزە ی هار و هاج.
سەر بزێوی: بریتییه له جەربەزە یی و هار و هاجی.
سەربلن: د. سەر بلند.
سەر بلند: بریتییه له یەکیک که نەنگ پرووی تی نەکردبێ.
سەر بلندکردنەوه: سەربەر زکردنەوه.
سەربلندی: بریتییه له بێ نەنگی.
سەربلنی: د. سەربلندی.
سەر بە: وە یە که ناشایەتی یەکیک دەگەینێ بە کەسیک که له
دوا یەوه دەوتری: (سەربە) من، (سەربە) تۆ، (سەربە) ئەو،
واتە ناشای من یا تۆ یا ئەو.
سەر بە تاک: سەر بە تال.
سەر بە تال: شتی دانەپۆشراو.
سەربەخۆ: مەردوومیک یا گەلیکە که له کاروباری خۆیدا ژوور
دەستی نەبێ.
سەربەخۆی: بوونی مەردووم یا گەل بەرەنگی واکە ژوور
دەستی نەبێ له کاروباری خۆیدا.
سەر بە دوو: ز. چیشتی دۆینه.
سەر بە دەرهوه: کەسیکە که هاتوچۆی دەرهوه زۆر بکا.
سەربەر ز: سەربلند.
سەربەر زکردنەوه: بریتییه له دووبارە پەیدا بوونەوهی کاریک:
جەردەکان (سەریان بەرز کردۆتەوه).
سەربەرزی: سەر بلندی.
سەربەرەخوار: سەربەرەخوار.

سەرا: کۆشکیکی گەورە ی دەولەتییه که سەرۆک و فەرماندەری
دەولەت و بەر دەستەکانی پیشە ی دەولەتی تێدا دەبین.
سەراپا: وە یە که لەباتی وتاری (له سەرهوه تا خوار)
بە کار دینرێ: کتیبە کهم سەراپا خۆتندەوه، واتە له سەریهوه تا
خواری.
سەرا پەردە: پەردە یە که بە دەرگای سەرا و ژووری پیاوی گەورە دا
بگیریت.
سەراپیتە: بنمیچ.
سەرا راو: کەف و سابووناویکە که یە کهم جار بەرگی پێ دەشۆرێ.
سەرازا: سەربەخۆ.
سەرازایی: سەربەخۆی.
سەرا سوێ: سەردە تاتکی.
سەراسەر: سەراپا.
سەراسی: سەرشە: دراوسی له دراوسی دەگری (سەراسی).
سەراسیمە: کەسیکە که سەری سوپمابی له کاریک.
سەراک: ز. سەرۆک.
سەرامەد: مەردوومی قالی زیرەکی دەر هاتوو.
سەرانسەر: سەراپا. توێژالی سەرهوه ی شت: (سەرانسەر) ی
ماستە که بگرە.
سەرانگوتلک: سەره نوێلک.
سەرانە: باجیکە له مەردووم بستی نرێ له جیاتی سەری خۆی.
سەراو: پیتشاو. ناویکی زەردە ئافرەت له پیتش مندال بوونیدا
بە چەند دەمی که له بەری دەروا، سەرچاوه ی گەورە.
سەراو تۆقین: تەقینی ئەو پەردە یە که مندالی تێدا یە له سکی
دایکید و هاتنە دەرەوه ی ئاوه که ی که می که له پیتش مندال
بووندا.
سەراوورد: سەردە تا و بناوانی هەموو شتی که جاف له
(سەراوورد) وه کۆچەری بووه. لای ژوورووی شت.
سەراوورد: د. سەراوورد.
سەر ئه ژمیری: سەر ژمیرە.
سەر نه ناز: د. لاکیشیکە له ژوور قالییه وه راده خری له سەر باری
پانی.
سەر نه نجام: نه نجام و ناکامی کار.
سەر نه ناز: ز. سەر پۆشیکە که بدری به سەر شتدا.
سەر نیشان: سەر نیشه.
سەر نیشان دین: بریتییه له سەر کردنە سەر یەکیک.
سەر نیشه: ژانە سەر.
سەر نیلچی: نوێنەری هەرە گەورە ی دەولەتی که له پایتەختی
دەولەتیکی تردا.

سەربەردخوارە: سەربەردوخوارە.
سەربەردژوور: سەربەردو ژوورە.
سەربەرد ژوورد: سەر بەردو ژوورد.
سەربەردژتیر: سەربەردوژتیر.
سەربەردژتیرد: سەربەردوژتیرد.
سەربەردوخوار: سەر بەردوخوارە. شتیکی سەری کەوتبێتە خواردود
و خۆی کەوتبێتە سەردود.
سەربەردوخواربوون: دەمە و ژتیربوونی شت.
سەر بەردوخواربوونەود: ڕۆین بەرێگایەکی لیژدا لە سەردود بۆ
خواردود.
سەربەردوخوارکردن: دەمە و ژتیرکردنی شتیکی.
سەربەردوخوارکردنەود: ناردنی شتیکی لە سەردود بۆ خواردود.
سەر بەردوخوار کردن.
سەربەردوخوارە: هەڵدیرگە و لیژی.
سەربەردوژوور: شوپنیکە کە بەرز بێ و ژوور تۆ کەوتبێ.
سەربەردوژووربوونەود: ڕۆین بەرێگایەکی لیژدا لە خواردود بۆ
سەردود.
سەربەردوژوورکردنەود: ناردنی شتیکی لە خواردود بۆ سەردود.
سەربەرد و ژوورە: شوپنی هەوراز.
سەربەردوژتیر: سەربەردوخوار.
سەربەردوژتیربوون: سەر بەردوخوار بوون.
سەر بەردو ژتیربوونەود: سەر بەردوخواربوونەود.
سەربەردوژتیرکە: سەربەردوژتیرد.
سەربەردوژتیرە: سەربەردوخوارە.
سەربەس: سەربەست.
سەربەست: کەسیکی لە هیچ سەل نەکا و شەرم نەکا. سەرییچ.
سەربەخۆ.
سەربەستکردن: نرخیکی زۆر دانانە لەسەر شتیکی بۆ ئەودی کە
خاودنەکە دەستخەرۆ ببێ و لەو نرخە کەمتر نەیفروشی و
دایمینی بەدەستبێوە.
سەربەستە: بریتییه لە شتی پۆشراوی شاراوە.
سەربەستی: شەرم و سەل نەکردن. سەربەخۆیی.
سەربەسە: د. سەربەستە.
سەربەسەر: گۆربەنەودی دوو شت بەیەکتری بەبێ باقی دانەود.
سەر بەسەری: سواربوونی دوو نێرینە ی ئادەمی بۆ یەکتری و
ئارەزوو بەجێ هێنانیان بەیەکتری.
سەربەسی: سەربەستی.
سەربەش: بەشیکی سەرشکە لەناو چەند بەشیکدا لە شتیکی.
سەر بەفەتاردان: تووشکردنی یەکی بە چورمیک
بەریکخستنی هەلاتیک بۆ بەردنگیک کە سەری تیدا
بچێ.

سەرپیتچ: شتیکه که بیه سترئ به سهره وه. بریتیه له که سیک که نه و فرمانه ی پت دراوه نه یکا.

سهر پیتچانه وه: بریتیه له سه له مینه وه و کوکردن: فیسار کهس له هیچ شتی که (سهر ناپیتچته وه) واته کوخا کا.

سهر پیتچی: خو دزینه وه له کاریک و نه کردنی.

سهر پیل: سهر شان.

سهر پیتودنان: بریتیه له ملان و راست رویشتن: له شکره که (سهری پیتودنا) واته راست رویشتن.

سهر پیتی: گوزدران پهیدا کردن به بوئه ی هاتوچوکردنی دهره وه.

سهر پیتی کردن: بریتیه له رهوانبوون و زورچوونه سهر پیتشو.

سهرتا: میوئه کی جوانه ده خزیته سهر دهمی تا.

سهرتا پا: سهراپا.

سهرتاسهر: سهرانسهر.

سهرتاش: وه ستای سهر تاشین. چه قویه که که سهر بتاشی.

سهرتاشین: تاشینی سهر به گوێزان.

سهرتاق: داریکه رایهل ده کری به سهر تا قندلو دیواری له سهر دروست ده کری. په تیکه ده به سترئ به دهمی جهه والیه وه بو دروونی.

سهرتال: سهری تاوی به کره و کندر.

سهرتل: بریتیه له شتی نایابی هه لبارده.

سهرتلیک: رهحه تی. نه موسیله ی درومان.

سهرتو: د. سهرتوئ.

سهرتوپ: چه ند قه دیکه له توپی ته تراو له سهره وه که له وانج دیکه باشتره. وتهیه که به کار دینرئ له جیتی وتهی (هه موو).

(سهر توپ) ی گهر دک چوونه ته سهران.

سهرتوو: با. توئری قه یماغ.

سهرتوئ: توئری ماست.

سهرتوئ: سهرتوئ.

سهرتهرز: ته رزی ههره ناسکی هیندی گیاره درهخت.

سهرته ریده: گه وهی جه رده.

سهرته ریه: سهرته ریده.

سهرته ل: د. شتی هه لبارده ی نایاب.

سهرته نگ: ته نگه یه که به سهر باری ولاخدا ده کیشری.

سهرته نوور: سهرته نوور.

سهرته ندوور: شوئتی که ته نووری تیدا دانراپی بو نان کردن.

سهرتیاچوون: بریتیه له مردن له پیتاوی شتی که.

سهرتیشتن: با. بهرچایی.

سهرتیکردن: بریتیه له هاتوچوکردن بو لای یه کیک: فیسار کهس (سهری تی کردووم). بریتیه له دهم ژه ندنه شتی که و له ناودانی: فیسار کهس (سهری کردووه ته). داراییه که ی.

سهر تیپ: قاندى فرقه.

سهر تیل: چه ند گوریسیکه سهرکیان ده به ستری به ده وه وه و سهره که ی تریان به میخه وه.

سهر تیلک: سهر تلیک.

سهر جل: پارچه هوئیکه دهری به سهر کورتاندا بو ناگاداری کورتانه که.

سهر جهه م: وتهیه که له جیتی وتهی تیکرا به کار دینرئ: جاف (سهر جهه م) چوون بو کویتستان، یا (سهر جهه م) نه م کاله کانه به چه ند؟

سهر جهه نجال: که سیکه که زور خه ریک پت به شته وه و، نه په ززیتته سهر شتی تر.

سهر جیتی کردن: بریتیه له دروستبوونی پیاو له گه ل و ئنی خوی.

سهرچاوکه: د. سهرچاوکه.

سهرچاوکه: سهرچاوکه.

سهرچاوه: سهرچاوه.

سهرچاوه: شوئتی که که ناوی کانی یا کاریزی لی دهر که وتبی.

سهرچل: سهر دوومی جهه ربه زه ی چه توون که نه نجامی کار لیک نه داته وه.

سهرچلی: سهر پیتچی و سهر ردقی.

سهرچوپی: هه لپه رین له په ری لای راستی ریزه وه.

سهرچوپی کیش: که سیکه له په ری لای راستی ریزه وه چوپی بکیشتی.

سهر چه شمه: سهرچاوه.

سهر چه وت: که سیکه له په یمان و به لیتندا راست نه بی.

سهر چه وتی: ناراستی له په یمان و به لیتندا.

سهر چه د: سنووری شوئتی که که دوو خاک له یه ک جوئ بکاته وه.

سهر چه دار: که سیکه که چاودتری سهر چه دیککی پت سپتردراپی.

سهر خان: نهومی سهره وه له خانوو.

سهر خستن: خستنی شتی که له نزمیه وه بو به رزیه ک. بریتیه له په راندنی ولاخی نتر. زالکردنی یه کیک به سهر یه کیکدا یا به سهر مه به ستیکدا.

سهر خستنه سهر: سهر نانه سهر.

سهر خواردن: بریتیه له مردنی یه کیک دوا ی پهیدا بوونی یه کیک: فیسار مندال (سهری باوکی خوارد).

سهر خوران: بریتیه له ناردنو وکردنی یه کیک بو کاریک: فیسار کهس (سهری ده خوری) له ناژاوه.

سهر خوش: که سیکه که هوئ خواردنه وه ی نارهق و مه یه وه مه ست و بی هوش بووبی.

سهر خوشبوون: بی خوشبوون به هوئ خواردنه وه ی نارهق و مه یه وه.

سهر خوشی: مهستی و بی هوشی.

سهر خوشی کردن: دلنه واییکردنی یه کیک که مردووی مردبی یا تووشی چورمیک بووبی له گه ل دلخوشی دانه وهی.

سەرخەو شکاندن: بریتییە لە نووستنیککی کەم بۆ حەسانەو.
 سەرخەو کردن: سەرخەو شکاندن.
 سەرخیل: گەورە و سەرۆکی خیل.
 سەرد: سارد (د). بریتییە لە مەردووومی بێ هەودس لە شتیک.
 سەرداب: سارداو.
 سەرداخستن: بریتییە لە شەرمەزاری و تەریقی.
 سەردار: گەورە کۆمەڵیک.
 سەرداری: گەورەیی کردنی کۆمەڵیک.
 سەردان: دیدەنی کردنی یەکێک. بەسەرکردنەوێ شتیک.
 سەردانان: بریتییە لە گیان بەختکردن لە پێی شتیکدا.
 سەردانەواندن: بریتییە لە شەرمەزارکردنی یەکێک: فیسار کەس چاک (سەری بەفیسار دانەواند).
 سەرداو: د. سارداو.
 سەرداهاوردن: سەرداهێنان. سەری قسە دامەزراندن (د).
 سەرداهێنان: شانەکردنی مووی سەر.
 سەرد: شتیکە کە مەردووم بەدەستی خۆی تەنێبیتتی: جۆلا بە (سەردی) خۆی ناپازبایە.
 سەردوو: کۆکی دروومان.
 سەردۆشەک: تەنراوێکی جوانە دەدری بەسەر دۆشەکدا.
 سەرد و گەرم: د. سارد و گەرم.
 سەردولکە: ئەو وتارانەن کە لە پرسە ی ژناندا سەردولکەبێژ دەیانلێ و ئەوانی تر بۆی دەسێننەو.
 سەردولکەبێژ: ژنیکە کە لە پرسە ی ژناندا بەچەند وتاریکی دڵگیر دەلاوینیتەو بەسەر مردوووەکەدا و ژنەکانی تر بۆی دەسێننەو.
 سەردۆلە: کەولی نان لەسەر کردن.
 سەر دەرچوون: بریتییە لە شارەزایی لە شتیکدا: فیسار کەس لە هەموو شتیکدا (سەری دەرەچتی).
 سەر دەرکردن: خۆ پزگارکردن لە چورمیک.
 سەردەرکەر: رابەری شارەزا.
 سەر دەرگا: چەند دارێکە راپەڵ دەکری لەسەر دەرگا و دیواری لەسەر دروست دەکری.
 سەردەرھاتن: بریتییە لە سەوزبوونی گیا.
 سەردەرھاووردن: سەر دەرھاتن.
 سەردەرھێنان: سەر دەرھاتن.
 سەر دەری: کالایەکی قۆلدارە لەسەر کالای ترەو لەبەر دەکری.
 سەردەست: سەر قۆلی هیندی کالا.
 سەردەستان: کاتی مندالبوونی ئافرەت کە مامان دەیخاتە سەر دەستی. سارده سنگان.
 سەردەستە: شتی هەلبژاردە ی نایاب: سەعاتەکەم: (سەردەستە) یە. سەر دەست.

سەردەسێر: د. کۆستان.
 سەردەفتەر: یەکەمین کەسێکە کە ناوی نووسراوی لە سەر ووی چەند ناوێکەو.
 سەردەق: دەقی دەست لێ نەدراوی هەموو شتیک.
 سەردەق شکاندن: بریتییە لە کردنی کاریک یا وتنی قسە یەک کە هێشتا کەس نەیکردبێ یا نەیوتبێ: (سەردەقی) ئەم کارە یا ئەم وتارە مەشکێنە.
 سەردەم: کات و حەلیکی تاییبەتییە کە کاریکی تیدا کرابێ و ئیستا باسی بکەوێتەو: لەو (سەردەمە) دا کە من دەمخویند خویندەوار زۆر بوو. (عصر).
 سەردەمە: تەنراوێکی تەنکە دەدری بەدەمی مندالدا لە ناو بێشکەدا.
 سەردەمی: شتی دەمدەمی. (مۆقت).
 سەردەنش: سەرزەنش.
 سەردەوبوون: د. ساردبوونەو.
 سەردەوکردن: د. ساردکردنەو.
 سەردی: ساردی.
 سەردا: ز. کەوی بێژانەو.
 سەرداندن: زەرداندن.
 سەررا: سەرەرا.
 سەرراست: بریتییە لە کەسێک کە لە پەیمان و ئیشوکاردا راست بێ.
 سەر راستی: بریتییە لە پەیمان دروستی و راستی.
 سەر روشتە: بەلگە: لە بابەت شتە دزراوەکەو (سەر روشتە) یە کە دەستکەوتوو. دەستمایەکی کەم لە خویندەواری و ژیری: فیسار کەس لە خویندندا (سەر روشتە) یە کە هەیه، یا فیسار کەس بە (سەر روشتە)، واتە ژیرە.
 سەر رەق: بریتییە لە مەردووومی رِق ئەستوور کە لە کیشی کەسدا نەبێ.
 سەر رەقی: توورەیی و رِق ئەستووری.
 سەرە: زەرە کەر، (سەرە سەر) زەرە یەک لە دوا یەک.
 سەرھاتن: زەرھاتن.
 سەرین: زەرین.
 سەرزارەکی: سەرزاری.
 سەر زاری: قسە یەکە هەر بەدەم بووتری و لە دڵ نەیه تە دەرەو.
 سەر زەرە: خشتیکە لە نیوێ کەمتری کەل بێ. کەسێکە بێ پرس و بێ پەرەو بچیتە شوێنیک.
 سەرزەنش: سەرزەنش.
 سەرزەنش: تەریقکردنەوێ یەکێک لە پرووی ئامۆژگاریبەو.

سەرزىن: شتېكى جوانى رەنگاورەنگە دەدرى بەسەر قەلتاغى زىندا.
 سەرژماردن: ژماردن و نووسىنى سەرى ئادەمى يا گياندارى تر بەتېكرابى.
 سەرژمىر: ئەو كەسەيە كە سەر دەرژمىرى.
 سەرژمىرە: سەر ژماردن.
 سەرژمىرى: سەرژمىرە.
 سەرژنانى: پياويكە كە خووى ژنانە بى.
 سەرزال: ز. سالىانە.
 سەرسام: كەسەيكە لە شتېك سەرى سورمابى.
 سەرسامبوون: واق ورمەن.
 سەرسامە: نىشانەيەكە وەكو: (!!) لە دواى پستەيەكەو دەنووسرى كە واتاى سەرسامى بېخىش.
 سەرسامى: سەرسورمان.
 سەر سپاردن: خۆ بە دەستەوودان و سەر تەسليم كردن.
 سەرسپى: ژنىكى پىرە كە ژنانى تر پرس و راى پى بەكەن.
 سەر سەكلى: ھەويرىكى پانەو كراو وەك كولىرە كە لەسەر پشكو برژابى.
 سەرسم: نووچ.
 سەرسم بردن: سەرسم دان.
 سەرسم دان: ھەلەنگووتنى گياندار.
 سەرسوالكەر: كەسەيكە كە چاوى لە دەستى مەردوومەو بى.
 سەرسورمان: سەرسامبوون لە شتېك.
 سەرسووت: ز. سەردەزووت.
 سەرسووك: برىتيە لە مەردوومى كەم نىش.
 سەرسووكبوون: برىتيە لە كەمبوونەوئى ئىشوكار.
 سەرسووكى: برىتيە لە كەمى ئىشوكار.
 سەرسەخت: برىتيە لە گياندارىك كە بەكىش بى.
 سەرسەختى: برىتيە لە بەرگە گرتن و بەكىشى گياندارا.
 سەرسەرى: مەردوومى بەدخووى بى وىلى بەرەل. بى موبالاتى و ھۆش نەدانە شت: ھەروا (سەرسەرى) تەماشاي نووسراو كەم كرد.
 سەرسەنگ: زىادەيەكە دەخىتە سەر شتېكى فرۆشراوى كىشانە كراو بۆ خاترانە.
 سەر شابەندەر: نوئەرى تېكرابى دەولەتېك لاى دەولەتېكى تر (قنصلى عام).
 سەرشار: شوئىتىكى تايەتيە لە يارى چاوشاركىدا كە لەوتو دەچن بۆ خوشاردنەو. سەر رېژكردنى لافا و (د).
 سەرشان: سەريال و تەپە و كىو. ئەندازەيەكە لە شت كە بەسەر شان ھەل بگىرى: (سەرشان) يېك رېواسم بۆ ھات. برىتيە لە توئشە بەرەيەك كە تىشووى تېدا بى.

سەرشكىنە: د. سەرشكىنە. دابەشكردنى پاشماوئى شتېكى بەشكراو بەسەر خاودن بەشەكاندا.
 سەرشۆر: ناترى ھەمام كە مەردووم بشوا. سەر شۆرك.
 سەرشۆر: برىتيە لە يەكېك كە لەبەر نەنگ و بەدناويەك تەرىق بى.
 سەر شۆربوون: برىتيە لە تەرىقبوونەو.
 سەر شۆركردن: برىتيە لە بەدناو كردنى يەكېك.
 سەرشۆرى: برىتيە لە بەدناوى.
 سەرشۆرك: شوئىتىكى كەنارى تايەتيە لە مالدا بۆ خۆ تېدا شوشتن لە ھاوينايدا.
 سەر شۆركە: سەر شۆرك.
 سەر شوو: ز. سەر شۆرك.
 سەر شەقېن: جۆرىكە لە يارى شەقېن.
 سەر شىت: مەردوومى سەرلىشىواو.
 سەرشىتتېوون: سەرلىشىوان (سەر شىتكردن) سەر شىواندن لە يەكېك.
 سەرشىو: د. بەربانگ.
 سەرشىوان: سەر لى تېكچوون.
 سەرفراز: مەردوومى رزگار.
 سەرفرازبوون: رزگاربوون لە چورقېك.
 سەرفراز كردن: رزگار كردن لە چورقېك.
 سەرفرازى: رزگارى.
 سەرقاپ: شتېكە بخىتە سەر دەمى ھىندى قاپ بۆ پاكى و خاوينى.
 سەر قاپ نانەو: دانانى سەرقاپ لەسەر دەفر.
 سەرقال: كەسەيكە لەبەر ئىشوكار زۆرى نەپەرژىتە سەر ھىچ (سەرقالبوون) نەپەرژان لەبەر كار زۆرى.
 سەرقالكردن: سەرشىواندن لە يەكېك بەسەرخستە سەرى.
 سەرقالى: سەر قالبوون.
 سەرقۆتى: سەرقۆتىن.
 سەرقۆتىن: سەر رووت.
 سەرقۆل: پارچەيەكە لە كراس بەسەر (بن قۆل) دا دادەدروئى.
 سەرۆكى ھەسەسى شوو.
 سەر قوولە: جۆرە تىيەكى سوورە وەك (مام برايمە) وايە سەرى دەنكەكانى كەمىك قوولە.
 سەر قەبلاندن: دانى ئەندازەيەك لە نازووقە بەھەزار بەنيازى (سەرفىترە) لە جەژنى رەمەزاناندا.
 سەرقەپاغ: سەرقاپ.
 سەرقەل: د. لوتكەى شاخ.
 سەرقەلەم: سەرۆكى نووسەران.

سەرقله‌مانه: وه‌لیفه‌تیکه دهری بهو که‌سه‌ی که نوشته دهنوسی.	سەرکەش: سەرکیش.
سهرک: ز. نیشانگای تفهنگ. زیر.	سەرکەشی: سەرکیشی.
سهرکار: که‌سیکه کرابی به سهرگه‌وره و چاودیری‌چهند که‌سیکه له فرمانیکدا.	سهرکه‌ف: که‌فیکه‌ی خه‌سته له کولانی سابوونی به‌زی په‌یدا ده‌بی و ده‌گیری و له دهردا دهمه‌یه‌نری و ده‌بی به‌سابوون. خوییه‌کی سپیه که له سهردوه ده‌گیری.
سهرکارانه: شتیکه دهری به‌سهرکاری ناغادی.	سهرکه‌فتن: د. سهرکه‌وتن.
سهرکاری: گه‌وره‌یی و سهریه‌رشتی یه‌کیک بو‌چهند که‌سیکه له فرمانیکدا.	سهرکه‌ل: ته‌پله‌سهری شاخ.
سهرکاوان: د. کۆساران.	سهرکه‌ل: به‌رچیغ.
سهرکردن: لاسه‌نگبوونی ته‌رازوو به‌جۆریک که لایه‌کی سوو‌کتر بی. لی نه‌دانی گولله له نیشانه و به‌سهردا رو‌یشتنی.	سهر که‌لله: شتیکه له چه‌رم یا به‌نی هۆنراوه دروست ده‌کری و سهریکی به‌لغاو یا به‌رشمه‌وه‌قایم ده‌کری و سهره‌که‌ی تری له سهری و لاخ هه‌لده‌کیشری. پارچه ددواریکه که خرابیته سهر ته‌خته ددواریکی کورت له‌سهر باری درێژی.
سهرکردنه‌سهر: سهر نانه سهر.	سهرکه‌نه: ز. چهند هه‌ودا به‌نیکی نه‌ستوورده‌ده‌سترتن به‌چهند داریکه‌وه کولۆشی پی ده‌گۆزرتیه‌وه.
سهرکردنه‌وه: بیرکردنه‌وه و نه‌ندیشکردنی یه‌کیک له شتیکه فیسار که‌س له هه‌موو شتیکه (سهر ده‌کاته‌وه).	سهرکه‌وتن: چوون له نزماییه‌که‌وه بو‌به‌رزاییه‌ک. زالبوون له کاریکدا.
سهرکرده: فه‌رمانده‌ری له‌شکر.	سهرکه‌وتوو: که‌سیکه له نزماییه‌که‌وه چووبی بو‌به‌رزیه‌ک.
سهرکرده‌یی: فه‌رمانده‌رتی له‌شکر.	که‌سیکه که له کاریکدا زالی بووبی
سهرکز: بریتییه له مه‌ردوومی بی ده‌نگ.	سهرکیش: ولاخیکه که له غاردا بو‌ت نه‌وه‌ستیه‌وه. بریتییه له مه‌ردوومی سهر ر‌دق.
سهرکزی: بریتییه له بی ده‌نگی.	سهرکیشان: سهره‌تاتکی کردن. پی کیشانی شتیکه بو‌شتیک: نه‌م کاره (سهر ده‌کیشته) فیسار شت.
سهرکل: د. سهر کلۆم.	سهرکیشک: د. سهرۆکی پاسه‌وانان.
سهرکللو: ته‌نه‌که‌یه‌که وه‌ک کلاو کونیکه درێژکۆله‌ی تیدایه ده‌کری به‌سهر بلیتیه‌ی له‌مپای چرادا.	سهرکیشی: نه‌وه‌ستانه‌ودی و لاخ له غاردا. سهر ر‌دقی.
سهر کلۆم: دهرگایه‌که داخرابی و کلۆمه‌که‌ی ر‌دت کرابی.	سهرکیتف: د. سهرکه‌ل.
سهرکللو: سهرکللو.	سهرگ: د. لای سهروو.
سهرکله: د. سهرکل.	سهرگاویگ: ه. گیایه‌کی سه‌لکداره وه‌ک پێشو‌ک به‌لام گه‌لای نه‌م کورتتره و ده‌خوری.
سهرکو: د. سهرده‌نشت.	سهرگران: بریتییه له مه‌ردوومی سهرخۆش.
سهرکورتان: سهرجل.	سهرگرتن: زاره‌را و گله‌بانکردنی سهریان. دروستبوون و پێکهاتنی کاریک: فیسار کار (سهری گرت).
سهرکۆزه‌ر: پووش و په‌لاشیکه ده‌که‌وێته سهر دانه‌وێله له گێژ و ته‌ته‌له کردنیدا.	سهرگندان: ز. سهرگه‌ردان.
سهرکۆل: با. مه‌ردوومی سهر رووت.	سهرگۆ: ز. سهره نوێلک.
سهرکۆل: د. ته‌پله‌کی کۆله‌که.	سهرگوروشته: به‌سهرهاتی یه‌کیک یا گه‌لیک.
سهرکۆلۆم: سهر کلۆم.	سهرگۆزه‌شت: سهرگوروشته.
سهرکۆمار: گه‌وره‌ی چهند خیتیکه‌ی کۆچه‌ری. ر‌ه‌ئیسای جمهور.	سهرگۆزه‌شته: سهرگوروشته.
سهرکۆنه: سهرزه‌نشت.	سهرگۆل: یه‌که‌م چا له قۆریه‌ی تازه دهم بوو که هیشتا ناوی به‌سهردا نه‌کیشرا‌یه‌ته‌وه.
سهرکوێر: بریتییه له مه‌ردوومی سهر لی تیکچوو، (سهر کوێربوون) بریتییه له سهرلیشتیان، (سهرکوێرکردن) بریتییه له سهرشیواندن له یه‌کیک.	سهرگوم: سوورگوم، (سهرگوم کردن) سوورگوم کردن.
سهرکوێری: سهر کوێربوون.	سهرگۆم: گیسکی گه‌مژ.
سهرکه‌تن: با. سهرکه‌وتن.	
سهرکه‌ج: د. مل که‌ج.	

سەرگوتلک: سەر نوئلک.	سەرما بردگ: سەرما بردوو.
سەرگهرد: بریتیه له کهسیک که خوی کردبی بهبالا گهردانی یه کیک: به (سەرگهرد) ت بم.	سەرما بردن: کارکردنی سەرما له شتیک.
سەرگهردان: گیانداری سەرلیشیواو.	سەرما بردوو: شتیکه که سەرما کاری تیکردبی و ژاکاندبیتی.
سەر گهردان بوون: سەرلیشیوان، (سەرگهردان کردن) سەرلیشیواندن.	سەرما برده: سەرما بردوو.
سەرگهردانی: سەرگهردان بوون.	سەرما برده له: کهسیک که سەرما زوو کاری تی بکا.
سەرگهرد: سیسارک.	سەرما بوون: کارکردنی سەرما له مهردووم.
سەرگهردم: بریتیه له کهسیک که له کاریکدا گهرموگور و به جهخت بی. بریتیه له سهرخوش.	سهرمازه له: قومقوموکه.
سهرگهردمی: بریتیه له گهرموگورپی یه کیک له کاریکدا. بریتیه له مهستی.	سهرما و سوله: کاتی سهرما و بادهوه.
سهر گه ئار: ز. سهر گه وورده.	سهرما و دز: تشرینی یه کهم.
سهرگه وورده: سهرۆک.	سهرمایه: دهستمایه.
سهرگیتجه: د. سهرده خولی.	سهرمایه دار: دهستمایه دار.
سهرگین: سهرگ (د). شیاکه.	سهرمایه داری: بوونی مهردووم به خاوهن سهرمایه.
سهرلق: لقی سهردهودی درهخت. جوړه هه ناریکه که توپکلی لای قنچه کهی زور نهستووربی.	سهرمک: د. سهرجهم.
سهرله: وتهیه که یه کهم دهمی کات پیشان ددها: (سهرله) ئیواری بنوو، (سهرله) بهیانی ههسته.	سهرمله: تهوکه سهری گرد و شاخ.
سهرله شکر: قانیدی فیرقه.	سهرمله گیر: د. جهرده و پیرگر.
سهرله نوئ: وتهیه که له باتی وتهی (دووباره) یا (دیسان) به کاردینری: برینه کهم (سهرله نوئ) هه لی داوه تهوه.	سهرمه لا: د. سهر وهستای یاری.
سهر لی بادن: بریتیه له ناره زایی له کاریک یا له وتاریک.	سهرمۆر: شتی سهر به مۆر.
سهر لی تیکچوون: سهر لی شتیوان.	سهرمهس: سهرمهست.
سهر لی تیکدان: سهر لی شتیواندن.	سهرمهست: سهرخوش.
سهر لی خوران: سهر خوران.	سهرمهستی: سهرخوشی.
سهرلیتدان: سهردان له شتیک.	سهرمه شق: نووسراویکی جوانه له سهری لاپهردوه بو نهودی له بهری بنووسرتهوه بو جوانبوونی خهت.
سهر لی دهرچوون: سهر لی دهرکردن.	سهرمه شقانه: دراو یا پارچه زیریکه که زاوا یه کهم شهو دهیدا به بووک.
سهر لی دهرکردن: بریتیه له شاره زایی یه کیک له کاریک.	سهرمه شکانه: سهر مه شقانه.
سهر لی سهندن: وهسکردنی یه کیک به زور چوونه لای یا به زور وتن له گه لیدا.	سهرمه قولات: سهرمه وقولات.
سهرلیشیوان: تیکچوونی بیر و راویژ له یه کیک له کاریکدا.	سهرمه وقولات: سهر له زهوی دانان و به پشتدا خو هه لگیرانه وه.
سهر لی شتیواندن: تیکدانی بیر و راویژ له یه کیک.	سهرمیان: ز. سهرمایه.
سهر لی شیواو: کهسیکه سهری لی تیکچووبی.	سهرمیز: شتیکی جوانه دهری به سهر میتزدا.
سهر لی شتیواگ: د. سهر لی شیواو.	سهرمیکوته: دهعبایه کی سهرخری کلک باریکی پچکولهیه له ناو زه لکاودا دهژی.
سهر لی شتیوان: د. سهر لی شیوان.	سهرمیتوژ: جوړه ماریکی پچوکی بوړه سهری وهک میتوژ وایه.
سهر لی کردن: سه مینه وه له کردنی کاریک له بهر شتیک.	سهرناز: سهره نداز.
سهرکردنه وه: سهر لی کردن.	سهرنامه: عنوانی نامه.
سهرما: ساردی و سوله.	سهرنانه سهر: بریتیه له قسه زور کردن له گه ل یه کیکدا بو توورده بوونی.
	سهرنانه وه: بریتیه له دهر به دهری و دوور که وتهودی یه کیک له شوینی خویدا. پوشینی سهری شتیک.
	سهرناو: له قه ب.
	سهرناوکانه: دراو یا دیارییه که که له هه وتهی زهستاندا دهری و دهری به مامان له لایهن دوست و ناسیاوه وه.

سهرنج: ته ماشاگردن بهوردی (ته دقيق).
 سهرنجدان: وردبونه وه له شت بۆ لى تىگه يشتن.
 سهرنجدر: وردبين (مدقق).
 سهرنجه: سهرنج.
 سهرنخون: شتى دهمه ونخون.
 سهرنزم: سهرشۆر.
 سهرنزمى: سهرشۆرى.
 سهرنقاب: ز. عينوانى كاغه ز.
 سهرنوخون: سهر نخون.
 سهر نقىشت: (قه ز و قه دهر).
 سهرنگوم: سهرنگوون.
 سهرنۆگه: د. سهرۆكى ياساوول و حه سحه س.
 سهرنووس: سهرژمير.
 سهرنهوى: سهرشۆر.
 سهرنى: ديوارى كه (نى) ي ناشى تيدا هه لده سپيندرى.
 سهرنيان: د. سهرنانه وه.
 سهر و: دره ختيكى راستى بهرزى هه ميشه سهوزه گه لای ورد و خړه.
 سهر و: د. قافيه.
 سهر واز: د. سهر باز.
 سهر وازخانه: د. سهر بازخانه.
 سهر و بن: جوړه نه خوشييه كه له سهر و بنى مانگا دوو چارى مندالى ساوا ده بى.
 سهر و بهر: شتيكه به قه د پتويست بى به بى زياد و كه م: نان و چيشته كه (سهر و بهر) دهرچوو.
 سهر و بهند به ستن: ريك خستن و ئاماده كردنى شت.
 سهر و بهند گرتن: سهر و بهند به ستن.
 سهر و پاچك: سهر و پى.
 سهر و پۆتلاك: سهر و پىچ.
 سهر و پۆته لاک: سهر و پۆتلاك.
 سهر و پۆرت: د. سهر و پۆرتك.
 سهر و پۆرتك: د. سهر و پۆتلاك.
 سهر و په چك: د. سهر و پۆتلاك.
 سهر و پى: كه له پاچه.
 سهر و پىچ: شتيكه كه بيه سترى به سه ره وه: ئه و (سهر و پىچ) هم بۆ بينه. چۆنيتى به ستنى سهر و پىچ: فيسار كه س (سهر و پىچ) يكي جوانى هه يه.
 سهر و چاو: برىتييه له رووخسار.
 سهر و دهر و: په ي بردن به زانينى شتيكى ورد: ئه م كار ه ئه و نه ده گرانه (سهر و دهر و) ي لى دهرناكه م.

سهر و ژير: پىلاوى بن كوڤنى سهر تازه. ئاسنيتكى نير و ميتى
 پچووكه وهك قرتينه له هيندى چه رم هه ل ده كيشرى. خانووى
 دوو نهۆم.
 سهر و ژير بوون: رووخان و كه و تنى شوينىك.
 سهر و يژكردن: رووخاندن و ويران كردنى شوينىك.
 سهر و ساخت: ناسياوى و ئاشنايى له گه ل يه كىك: له گه ل فيساردا
 (سهر و ساخت) م هه يه.
 سهر و ساختى: سهر و ساخت.
 سهر و سه كوت: وته يه كه له رووى سووكييه وه ده و ترى له جى
 وته ي سهر و چاو.
 سهر و سه مه نه: سهر و سه مه نه.
 سهر و سه مه نه مه: پى و ق دووم: فيسار كه س مندا له كه ي
 (سهر و سه مه نه) يه كى باشى نه بوو.
 سهر و سيما: شيوه و قه د و بالا و رووخسارى يه كىكى به را و روو
 كه شهرمى لى بكرى.
 سهر و ك: گه و ره و پيشه و اى گه ليك.
 سهر و كار: سهره و كار.
 سهر و كايه تى: گه و ردى و پيشه و اى گه ليك.
 سهر و گو تلاك: سهر و سه كوت.
 سهر و مېر: وته يه كه له جياتى وته ي (هه ميشه) به كاردينى له
 هيندى شويندا: فيسار كه س مانگى كه (سهر و مېر) كه و تووه.
 سهر و ميقل: سهر و پۆتلاك.
 سهر و ميت: وته يه كه له يارى مووشيندا ده و ترى له كاتى كدا كه
 له پاش يه كى كه وه تيل بكه يت، واته ئه گه ر بهر مووش و بهر
 هه ل ماتى ها و رى كه ت بكه وى هه ر حه ل بى.
 سهر و ناو كردن: داكوتانى سنجووق له ژوور سهر و پاين و ئه م
 ديو و ئه و ديوى سنجووقى ها و رى كه ت كه تى كه و تووه.
 سهر و و: لای ژو و روو.
 سهر و ونگ: سهر و نگ.
 سهر و ره: گه و ردى خوشه و يست.
 سهر و رى: گه و ردى.
 سهر و ستا: سهر و كى وه ستايان.
 سهر و ه سهرى: سهر به سهرى.
 سهره: نۆره: (سهره) م هاتووه. مه ردوومى نه زۆر گه نج و نه زۆر
 پير. گای سهر بهر.
 سهرهات: د. به سهرهات.
 سهرهاتن: د. به سهرهاتن.
 سهره بزووت: بزووتى ئاگر.
 سهره تا: دى پاچه ي نووسراو. پيشه وى شت.
 سهره تاتكتي: سهر خوار كرده وه و ته ماشاگردنى يه كىك.

سهره تايي: (ابتدائي).
 سهره ته شي: سهرتيكي داريني نه ستووري گرده به سهری ته شيبه وه.
 سهره تير: په يکاني تير.
 سهره خوړه: برتيايه له مندالتيک که له پاش بووني، باوکی يا دايکی مردبي.
 سهره خولي: نه خوشيبه که تووشي مهردووم دهبی سهری گيژ دهبی.
 سهره خهر: مهردوومي لاسار که قسهی کهس نه چيسته گويچکه يه وه. پيخه ف. داهول (د).
 سهره خهری: لاساری.
 سهره د: بيژنگ.
 سهره دووگ: بهر ته شي.
 سهره پرا: سهر باره.
 سهره پم: ناسنيکی تيژه دهکري به سهری پمه وه.
 سهره پو: گياندارتيکه ناو به ناو پروا بو شوتنی دوور.
 سهره پي: ناوچه قی ريگا.
 سهره ريگه: سهره پي.
 سهره سوړي: د. سهره سوړي.
 سهره سوړه: سهره سوړي.
 سهره سوړي: سهره خولي.
 سهره سهرنيان: د. سهر نانه سهر يه کتيک.
 سهره شک: ز. ولاخی سهرکيش.
 سهره شکينه: لابردي سهری فهرده توتن و ريکخستنه وهی.
 کردنه وهی کارتيکه که له وه پيش کرابي به سووکتتر له جاری پيشوو.
 سهره شورگا: د. سهر شورک.
 سهره قهنگه: شتيکه وهک سهره سه بيل له زهره يا ناسن دروست دهکري و دارقهنگه ي پيدا دهکري و توتنی پي دهکيشري.
 سهره قهغه: سهره قهنگه.
 سهره ک: سهروک. دارتيکی دريژه چند مهلزيهک گزره گياي پي همل دهگيري. شتيکه که مهله وان له ناودا به سهر بيه ريښته وه. سهروک.
 سهره گيجه: د. سهره خولي.
 سهره گيجي: سهره گيجه.
 سهره مر: مريشکی سهره.
 سهره مپ: د. سهر و مپ.
 سهره مژان: ناسنيکی دم په له دهکري به سهری مژاندا دهمی گاسنی بي پاک دهکريته وه له کاتي جووت کردندا.
 سهره مهرگ: کاتي گيانه لاهو.

سهره مهقهست: بريشتي کالايه که له کاتي بريندا پهيدا دهبی.
 سهره پارچه ي حه لوا که به مهقهست ده پردی. برتيايه له ناخونهک.
 سهره ن: کهوی شت بيژانه وه.
 سهره ناز: لاکيشي باریکی دريژ.
 سهره ند: سهره ن.
 سهره نگا: سهره ن.
 سهره ننگافتن: دهست خستنه سهر سهر بو گوره يي يه کتيک.
 سهره نگر: گياندارتيکه که به سهردا کهوتبی. برتيايه له يه کتيک که تووشي چورتمتيکی گه وره بووي، (سهره نگر بوون) به سهردا کهوتن و رده هيلبووني گياندارتيک، دووچاربووني گياندارتيک به چورتمتيک، (سهره نگر کردن) رده هيلکردنی گياندارتيک. برتيايه له دووچارکردنی يه کتيک به چورتمتيک.
 سهره ننگيا: د. سهره ننگا.
 سهره نوئلک: جيگايه که زيل و پيسي لي فری بدری.
 سهره و خوار: سهر بهر و خوار (سهره و خواربوون) سهر بهر و خوار بوون، (سهره و خوار کردن) سهر بهر و خوار کردن.
 سهره و خواربوونه وه: سهر بهر و خواربوونه وه.
 سهره و خوارکردنه وه: سهر بهر و خوارکردنه وه.
 سهره و خواره: سهر بهر و خواره.
 سهره و ژوور: سهر بهر و ژوور.
 سهره و ژووربوونه وه: سهر بهر و ژووربوونه وه.
 سهره و ژوورکردنه وه: سهر بهر و ژوورکردنه وه.
 سهره و ژووره: سهر بهر و ژووره.
 سهره و ژير: سهر بهر و ژير (سهره و ژيريون) سهر بهر و ژيريون، (سهره و ژير کردن) سهر بهر و ژيرکردن.
 سهره و ژير بوونه وه: سهر بهر و ژيريون وه.
 سهره و ژيره: سهر بهر و ژيره.
 سهره وهسته: سهره وهستا.
 سهره و کار: خهريک بوون به کار و فرمانی خوته وه: بری به (سهره و کار) ی خوته وه.
 سهره و کاری: سهره پرشتي کردنی کارتيک.
 سهره وليژ: سهر بهر و خواره.
 سهره وليژه: سهر بهر و خواره.
 سهره وليژي: سهره وليژه.
 سهره و ناو: دهسته و ناو.
 سهره و ناوه: دهسته و ناو.
 سهره ونخوون: شتي دهمه ونخوون، سهره ونخوونبوون: هه لگه پانه وهی دهر و به ده مهدا کهوتنی، (سهره ونخوون کردن) هه لگه پانه وهی دهر و به ده مهدا خستنی.

سەردەوونگوون: گیاندار یا شتی ونی بێ سەر و شوتن، (سەردەوونگوونبوون) ونبوون و بێ سەر و شوتنی شت، (سەردەوونگوونکردن) و نکردن و بێ سەر و شوتنکردنی شت.
 سەردەوگرد: گەوردیە که بەسەر مندالێکی بێ باوکەو دەنرابێ بۆ سەردەو کاری و چاودێری تا گەوردە دەبێ (وصی).
 سەردەویر: پارچە خامێکی چوارگۆشەییە دەدرێ بەسەر هەویردا.
 سەرەهلەدان: بریتییه لە پەیدا بوونی شتیک: کوللە (سەری هەلدا).
 سەرەهلەگرتن: بریتییه لە ڕۆین و بەجێ هیشتنی شوێنیک.
 سەرەهنگ: عقید.
 سەرەهویر: سەردەویر.
 سەریال: هاشرمە. سەرملە.
 سەریش: ناو دەبۆ هەموو پارچەکانی جووت..
 سەریشان: سەر ئێشە.
 سەریشە: ژانە سەر.
 سەرینگا: سەرین.
 سەرینی: کاتی بوونی تۆ لە شتێکدا یا لە حەلیکدا: بە (سەرینی) من دوو جەنگی تێکراییی بوو.
 سەرین: شتێکی نەرمە سەری دەکرێتە سەر لە کاتی نووستن یا پالکەوتندا. لای سەرووی شت.
 سەعات: ماوەی شەست دەقیقە. شتێکە کۆک دەکرێ و کار دەکا و کات پێشان دەدا.
 سەعدانی: سادانی.
 سەعلەب: گیا سالە.
 سەغلەت: مەردوومی دلتهنگ.
 سەغلەتبوون: دلتهنگ بوون، شوتنی تەنگەبەر.
 سەغلەتکردن: دلتهنگ کردن.
 سەغلەتی: دلتهنگی.
 سەفان: زنجیرە شاخ.
 سەفته: شتی یەک لەسەر یەک دانراو.
 سەفتهکردن: دانانی شت یەک لەسەر یەک.
 سەفەرەبەر: جەنگێکی تێکرایییە که هەرچی گیرا راپێچ بکری و بنێردری بۆ جەنگ.
 سەفین: سەفان.
 سەفۆری: با. سمۆرد.
 سەقی: ز. سەوی.
 سەقەدان: د. رێکخستن.
 سەقاقوش: بەلندەییەکی گەوردی درێژی قوڕگ نەستوورد
 چیقلدانهکە ی ناو زۆر هەلدهگری.
 سەقام: رێکی.

سەقامدان: رێکخستنی شت.
 سەقامگیر: شتێکە که لە شوێنیک جێگیر بووبێ.
 سەقاو: د. دەردیکە لە (مقاو) قورسترد تووشی و لاخی یەک سم دەبێ.
 سەقا هەلگرتن: پاراویوونی زەوی بەهۆی زۆری بارانهو.
 سەقی: ز. جۆرە بەردێکی سەختی زەردباو.
 سەک: با. سرکه.
 سەکار: سەلەییەکی گەوردیە هەنجیری تێدا دادەنری (ز). کورتان.
 سەکاڤ: ز. سەگلاو.
 سەکالا: د. سکالا.
 سەکتین: ز. تۆپین.
 سەکرد: ز. جامێکە هەر دۆی تی دەکرێ.
 سەکسار: مەیموونی نیری قنگ سوور.
 سەکو: بەرزاییەکە لە قوڕ و بەرد دروست دەکرێ بۆ لەسەر دانیشتی.
 سەکووت: شتێوە و سیما، نەم و شەییە هەر لە گەل و شەیی (سەر) بەکار دینری: (سەر و سەکووت).
 سەکوم: ز. سەر و سەکووت.
 سەکەتبوون: مردن: فیسار کەس (سەکەت بوو) واتە مرد.
 سەکەماتی: پیاوی سەرسەری.
 سەگ: گیاندارێکی چوار پیتی درە.
 سەگاو: سەگلاو.
 سەگاوی: د. سەگلاو.
 سەگبەحەسار: سەگبەحەوش.
 سەگبەحەوش: بریتییه لە خستنه ناوی یەکیک و لیدانی.
 سەگپستینکە: کەرویشکی یەک سالە.
 سەگسار: سەکسار.
 سەگلاو: دەعبایەکی ناوی درێژی چوارپیتیە لە گۆرەکە ی ساوا دەچی، چنگی وەک چنگی سەگ وایە و پێستی زۆر بەنرخە.
 سەگلاوی: جۆرە نەسپ یا ماینیکی ڕەسەنە.
 سەگ لوور: لوورە ی زۆری سەگ.
 سەگماسی: د. سەگی دەریایی.
 سەگمان: نیشانیکە دەنرێتەو بۆ ئەنگاوتنی.
 سەگمان ئەنگیتو: نیشان شکین.
 سەگمەرگ: بریتییه لە مەردوومی گیان سەخت.
 سەگمەرگی: بریتییه لە گوزەرانکردن بە تالی.
 سەگودر: ودرە ی سەگی زۆر.
 سەگە سەگە: بریتییه لە مێبازی.
 سەگەناز: دەردێکی گرانه تووشی سەگ دەبێ و دەیکوژی.
 سەگەناس: سەگەناز.

سه‌مار: بزغژ.	سه‌گه‌وان: که‌سیکه که ههر سه‌گ به‌ختیو بکا.
سه‌ماکار: سه‌ماکه‌ر.	سه‌گه‌وانی: کردنی سه‌گ به‌ختیوکردن به‌پیشه.
سه‌ماکه‌ر: که‌سیکه که سه‌ما بکا.	سه‌گیتی: قوماربازی و زورزانی و به‌دی.
سه‌ماگه: شوتنیکه به‌تایبه‌تی دروست کرابتی بۆ سه‌ما تیداکردنی.	سه‌ل: ز. ته‌له‌به‌رد.
سه‌ما نه‌ک: ز. جوړه چۆله‌که‌یه‌کی گه‌وردی قه‌له‌وه.	سه‌لار: سه‌لارده.
سه‌ماوهر: ده‌فرتیکی دوو توتیه له زهره یا ته‌نه‌که، توتیه‌کی ناو و	سه‌لارده: ژنی شوخ و شهنګ.
توتیه‌کی ناگری تی ده‌کری بۆ هاتنه کولی ناو‌ده‌که.	سه‌لاری: سه‌لارده.
سه‌متوور: شتیکه وه‌ک که‌مانچه لی ده‌دری و ده‌نگیتی خوشی	سه‌لاقوچکان: سه‌رمه و قولات.
لیوه دی.	سه‌لان: سه‌رده‌وه: فیسار که‌س له (سه‌لان)د.
سه‌مسیر: ز. تلپه‌ی تری گوسراو.	سه‌له‌به‌ند: ز. وشکه سی.
سه‌موور: گیانداریکه پیسته‌که‌ی زور به‌نرخه و ده‌کری به‌که‌ول.	سه‌لپاندن: لیخوړینی به‌له‌م له ناودا به‌سه‌ول.
سه‌مه‌ت: ز. له‌سه‌رخویی و هیمنی.	سه‌لپی: سه‌ولی به‌له‌م لیخوړین.
سه‌مه‌رده: نازار و چه‌رمه‌سه‌ری. سه‌رگوزده‌شته.	سه‌لت: مه‌ردوومی ته‌نهای بی که‌س. گوشتی لایه‌که له ناژال که
سه‌مه‌ن: دره‌ختی یا سه‌مه‌ن.	ده‌ست و رانه‌که‌ی لی کرابیته‌وه.
سه‌مه‌ندوک: په‌تیکه سه‌ریکی ده‌خریته ملی سه‌گ یا تانجی و	سه‌لته: جوړه کالایه‌کی قولداری کورته له‌سه‌ر که‌واوه له‌به‌ر
سه‌ره‌که‌ی تری ده‌به‌ستری به‌داریکه‌وه بۆ نه‌وه‌ی نه‌و که‌سه‌ی	ده‌کری.
که سه‌ری داره‌که ده‌گری سه‌گه‌که نه‌یگه‌زی، (سه‌مه‌ندوک	سه‌لته دروو: وه‌ستایه‌که که ههر سه‌لته بدروی.
کردن) په‌تکردنی سه‌گ به‌سه‌مه‌ندوک.	سه‌لته‌زه‌لام: ریټواریکی سه‌لتی بی چه‌ک.
سه‌مه‌نگول: که‌سیکه که گیر بی و کولوکیکی ساغ نه‌بی.	سه‌لک: سه‌ری گیاندار. بنکی خری هیندی سه‌وزایی وه‌ک پیاز و
سه‌مه‌نی: جوړه خوارده‌مه‌نییه‌که له نارد و قه‌رسیلی گه‌نی ناسک	توور و شیلیم و چه‌ودنددر. سه‌به‌ته (ز).
دروست ده‌کری و به‌ناگر ده‌کولینری.	سه‌لکه بزووت: سه‌ره‌بزووت.
سه‌ناهی: با. ناسان.	سه‌لکدار: سه‌وزاییه‌که که سه‌لکی بی.
سه‌ندن: ودرگرتنی شتی که له یه‌کتیک به‌زور. کربن.	سه‌لک کردن: خړپوونی سه‌لکی سه‌وزایی.
سه‌ندنه‌وه: ودرامدانه‌وه بۆ گورانی یه‌کتیک له چه‌شنی	سه‌لکه: گولیکه له ته‌وندا دروست ده‌کری له وینه‌ی سه‌لکی
گورانییه‌که‌ی. ودرگرتنه‌وه‌ی شتی که لیت سینرای به‌زور.	گیاندار. سه‌لک (د).
سه‌نده‌ل: جوړه دارتیکی بۆن خوشی گه‌رمیانی به‌نرخه.	سه‌لمان پیسه: ل. شه‌وگه‌رد.
سه‌نده‌لی: جوړه کورسییه‌کی دانیشته.	سه‌لمکه: گیایه‌کی به‌هاری گه‌لا پانه به‌سوورکراوه‌بی ده‌خوری.
سه‌نگ: به‌رد. نه‌ندازه‌یه‌که له به‌رد یا ناسن که شتی به‌ته‌رازوو	سه‌له: ده‌فرتیکی په‌لی پووشینه.
پی بکیشری. جوړه یاریه‌کی پاله‌وانانه‌یه.	سه‌له‌شیرک: با. جوړه سه‌له‌یه‌کی گه‌وره‌یه قاپ و قاچاخی تیدا
سه‌نگاتی: د. سه‌نگایی.	داده‌نری.
سه‌نگانن: د. هه‌له‌سه‌نگاندن.	سه‌له‌ف: لغاو. سوود: فیسار که‌س (سه‌له‌ف) خوړه. غاری
سه‌نگایی: قورسایی شتی که: (سه‌نگایی) تو پاردی هه‌به.	ولاخ: (سه‌له‌ف) که.
سه‌نگباران: به‌رده‌باران.	سه‌له‌فکردن: غاردانی ولاخ.
سه‌نگتراش: که‌سیکه که به‌رد بتاشی و ریکی خا.	سه‌له‌نده: ز. گوټسوانه.
سه‌نگتراشی: به‌ردتاشین و ری‌کخستنی.	سه‌لیته: نافرده‌تی بی شهرمی بی نابروو.
سه‌نگدادان: لاسه‌نگبوونی شتیکی قورس: نه‌م دیواره (سه‌نگی	سه‌لیلانک: ز. ره‌وره‌وه‌ی مندال که پتی ده‌روا تا فیری پیگرتن
داداوه).	ده‌بی.
سه‌نگزاوره: د. به‌ردی بازار.	سه‌لین: ز. به‌ردی ده‌مه‌لیننی گور.
سه‌نگته‌راش: سه‌نگتراش.	سه‌ما: هه‌له‌په‌رین و قنگ سووردان و چه‌قه‌نه لیدان، (سه‌ما
سه‌نگته‌راشی: سه‌نگتراشی.	کردن) سه‌ما.

سەواد: ھیزی شت نووسین و شت خۆتندنەو: فیسار کەس بێ
(سەواد) ە واتە ناتوانی بنووسی و بخۆتیتەو.
سەوادار: د. خۆتندەوار.
سەواده: د. پیادەبەکی سەلتی بێ تفاقى لەسەر سەفەر.
سەوالە: چەپکى گەمى درواو.
سەوچیان: پۆریان.
سەودا: دەرديكى زۆر بەئالۆشە لە جەستەى مەردوومدا پەیدا
دەبێ و دەست و پیتی شەقار شەقار دەکا. کەلکەلە:
(سەودا) ی ژن ھێنانى کەوتۆتە سەر. چەند و چوون لە کرپنى
شتدا، (سەوداکردن) چەند و چوون کردن لەسەر کرپنى
شتیک.
سەودادار: سەودایى.
سەوداسەر: کەسێکە کەلکەلەى شتیک کەوتبێتە سەرى.
سەوداگەر: کەسێکە کە سەودا بکا.
سەوداگەرى: خەریکبوون بە خريد و فرۆختەو.
سەوداوى: شتیکە بۆ دەردى سەودا خراپ بێ. سەودایى.
سەودایى: کەسێکە دەردى سەوداى پتووە بێ.
سەودە سەر: ز. سەوداسەر.
سەور: د. سەنیر.
سەورگا: د. سەنیرگا.
سەورگە: د. سەبرگە.
سەورۆ: ھ. شیاکە.
سەوز: جۆرە ڕەنگیکە وەک ڕەنگى گيا.
سەوزاو: جۆرە ئاوێکى سەوزە دەچیتە ناو پەردەى چاوى ھێندى
کەسەو کۆتیرى دەکا و میلی لى نادری.
سەوزایی: شینایی.
سەوزبوون: روانى گيا. بریتىیە لە سەرگرتنى کارىک: کارەکەى
فیسار کەس (سەوز بوو).
سەوزخەر: کرپنى دانەوتیلە و مېو و شینانى لەپیش
پتگەشتنیدا.
سەوزفرۆش: د. سەوزەفرۆش.
سەوزکردن: بریتىیە لە بنیاتنانى شتیک: شتیکم (سەوز کردووە)
واتە بنیاتم ناوە.
سەوزە: مەردوومى گەم ڕەنگ. سەبزە.
سەوزەکو: د. خومەڕەژە.
سەوزەلان: شۆتیتە کە سەوزایی زۆر بێ.
سەوزەلانى: سەوزەلان.
سەوزەوات: چەند جۆرێک لە سەبزە.
سەوزى: سەبزە. بوونی شت بە سەوز.
سەوقات: د. دیارى.

سەنگەش: جۆرە دارێکە لەسەر پشٹی و لاخ دادەنرى بەردى پى
دەکیشرى.
سەنگ گا: د. سەنگزاوەر.
سەنگ لىنان: بریتىیە لە حورمەت نان لە یەکتیک.
سەنگ لىنان: د. سەنگ لىنان.
سەنگ و بەردنان: بەردى زۆر دانان لەسەر شتیک بۆ دەقگرتنى.
سەنگ و سووکى: بریتىیە لە چەند و چوونی کردن لە سەوداى
شتیکدا بۆ کەمکردنى نرخى. وەکو یەک لىکردنى چەند
شتیک لە قورسى و سووکیدا بەزىاد و کەم کردنىان. بارەکان
(سەنگ و سووک) بکە تا وەکو یەکیان لى دى.
سەنگۆل: ز. شتى ناشیرى ئیسک قورس.
سەنگەر: چالیکە مەردووم خۆى تیدا حەشار بدا لە کاتى جەنگ
کردندا.
سەنگەرەستى: دروستکردنى سوپەر بەگەردى شۆتیتەدا بۆ
پاراستنى لە دوژمن.
سەنگەرەندى: سەنگەرەستى.
سەنگەسار: کەسێکە ئەوئەندە بەردەباران کرابێ مردبى، (سەنگە
سارکردن) کوشتنى یەکتیک بە بەردەباران کردنى.
سەنگەکى: جۆرە نانێکى گەورەى درێژکۆلەیه.
سەنگەلا: لا سەنگ.
سەنگەلقۆ: شەیتان: دەلتى (سەنگەلقۆ) یە لە ھەموو شتیکدا
نامادەیه.
سەنگیا: ل. سەرىن.
سەنگى محەک: جۆرە بەردیکە کە زێر و زىوى پى تاقى
دەکرتەو.
سەنگین: شتى قورس و گران. بریتىیە لە مەردوومى لەسەر خۆى
ئاغەر.
سەنگین و گران: مەردوومى لەسەر خۆى بەحورمەت.
سەنگینى: قورسى و گرانی. بریتىیە لەسەرەخۆى و ئاغرى
مەردووم.
سەن: د. سەندن.
سەننەو: د. سەندنەو.
سەنەل: د. سەندەل.
سەنەلى: د. سەندەلى.
سەنیار: کەسێکە کە شت بکړی.
سەنیر: شیاکە.
سەنیرکیش: پەین کیش.
سەنیرگا: سەردەنۆلک.
سەنیروانک: سەردەنۆلک.
سەوا: سەینى (د). سەوداکردن.

سەوقاتى: د. قەرتالە. ئەو شتەيە كە بەدىيىرى بىتەردى.
 سەوك: گىياھەكى گەلا پانى بەرزە گولتەكى پانى سوور دەگرى
 وەك پۆنەي كەلەشتىر. دوو دارى درىژە سەريان كەمى پانە
 بەلەم و كەلەكى لەناو ئاودا پى دەبرى بەرىتو.
 سەوولك: نەستىوولك.
 سەوہ: د. گۆزە.
 سەوہتە: سەبەتە.
 سەويك: ز. كولپىرەي باوہشكىتە.
 سەوي: بەرچنەي گەورە.
 سەويك: گۆزە.
 سەويل: سەبيل. گۆزە (ز).
 سەوين: د. دەفر.
 سەھندە: مەردوومى لاسارى نەگريس.
 سەھندەيى: لاسارى و نەگريسى.
 سەھنگە: سەھندە.
 سەھنگەيى: سەھندەيى.
 سەھۆل: ئاوتىكە لەبەر ساردى مەيى بى.
 سەھۆلاو: ئاوى سەھۆلى توواو.
 سەھۆلبەنان: د. سەھۆلبەندان.
 سەھۆلبەندان: كاتىكە لەبەر زۆر ساردى ئاو بىسەستى و بىي
 بەسەھۆل.
 سەھۆلخانە: ژوورتىكى سەر نەگىراوہ لە بەرد و قور و قسل
 دروست دەكرى لە زستاندا پى دەكرى لە ئاو و دەبىسەستى و لە
 ھاوينايدا سەھۆلەكەي بەكاردىنرى. شوتىتەكە كە سەھۆلى
 تىدا دروست بكرى.
 سەھەن: د. سەھەند.
 سەھەند: سىبەرى چى.
 سەھەندە: سەھەندە.
 سەھەنگ: سەھەند.
 سەھەنە: سەھەندە.
 سەي: سەگ.
 سەياث: با. سەگلاو.
 سەيدا: ماموستا.
 سەيدك: چلەي زستان.
 سەيدۆكە: د. ستك.
 سەير: تەماشى: چووم بۆ (سەير) شايى. شتەكە كە سەرت لىي
 سوپىمىنى: يەكيتە دەستى پروا نەخوتىنى زۆر (سەير)ە.
 سەيرارا: گولتەكى بارىكى لاسك درىژە، پەركەنى رووى
 دەرەوہيان سوورە و رووى ناويان نيوہي سەوزە و نيوہي
 رەشە.

سەيران: چوونە دەشت لە كاتى خوشياندا بۆ گەشت.
 سەيرانكردن: چوون بۆ سەيران.
 سەيرانكەر: كەستەكە بچى بۆ سەيران.
 سەيرانگا: شوتىتەكە سەيرانى لى بكرى.
 سەيرانگە: سەيرانگا.
 سەيركردن: تەماشاكردنى شت.
 سەيركەر: كەستەكە كە تەماشاي شتەكە بكا.
 سەيزان: د. ژىرزەمىن.
 سەيقان: راوچى (ز). سەيوان.
 سەيوان: چەتر. خىوہت. گردىكە لە قەراخ شارى سلېمانى كە
 گۆرستانى شارەكەيە.
 سى: ناوہ بۆ ژمارەيەك لە ناوہندى دووان و چواردا.
 سىا: رەش: بەختى (سىا)يە.
 سىياتالە: د. رەشتالە. بەدبەخت.
 سىاچارە: بەدبەخت.
 سىاچەمانە: جۆرە گۆرانىيەكى ھەوراميانەيە.
 سىار: د. يارمەتيدەر. شاگرد. بەرزايىيەك لە ناوہندى شوتىتەكى
 نزمدا (با).
 سىارپىخان: د. رىخانە كىتوبە.
 سىيارە: ز. جۆرە گەمىكە. زىادەي چوارچىوہي دەرگايە كە دەچىتە
 ديواروہ. ئاوى دىيەكە لە ناوچەي وارماوا.
 سىا زاخ: گىياھەكى بەھارى گەرميانى كەم تەمەنە لە پىش ھەموو
 گىياھەكدا پى دەگا و وشك دەبى وەك چەوہدەر وايە بەلام كەم
 گەلا و بالاى كورت و گولتەكى پىژرى ھەيە. زاج (د).
 سىازدە: سىانزە.
 سىيازدەمىن: سىانزەمىن.
 سىيازدەھەم: سىانزەھەم.
 سىيازدەھەمىن: سىانزەھەمىن.
 سىا زووخال: برىتەيە لە شتى زۆر رەش.
 سىا زەندوق: گياندارى رەش ھەلگەراوى رەق و تەق.
 سىا سال: وشكە سال.
 سىا سالى: وشكە سالى: بەم (سىا سالى)يە دەست بلاوى
 مەكە.
 سىا مال: د. رەشمال.
 سىان: سى شتى ژمىتراو: ميوانەكان (سىان)ن.
 سىانزە: ناوہ بۆ ژمارەيەك كە دە و سىيە.
 سىانزەمىن: شتەكە لە پاىەي سىانزەدا بى.
 سىانزەھەم: سىانزەھەمىن.
 سىانزەھەمىن: سىانزەھەمىن.
 سىانكە: قور.

سیاو: ه. رەش.	سټیته: پەتک.
سیاوا: ه. رەشەبا.	سټیته بەسەر: ناوہ بۆ تیردیەک لە ھەمەوہەند کە (سټیته) ددەستن بەسەردوہ.
سیاوپووزە: گیایەکی لاسک رەشی ئاوییە گەلای وەک کەرەوز وایە.	سټی جرتەکی: سټی مەردکی.
سیاو سەدە: ه. سمل.	سیچکە: جۆرێکە لە بەری دارمازوو بەقەد (گزل) ددەبی و چل چلە بەلام چلەکانی کۆلن.
سیاولە: د. رەشکە ی ناو نان.	سیچکە سلاوہ: برینێکی پچکۆلە یە لە پیلووی چاو دئ.
سیاوون: بزن.	سټی چوار: ناوہ بۆ دوانزە رۆژە ی دوا ی (سټی شەش).
سیاھە: د. ریزە نووسراوێکە لەسەر باری درێژی کە باسی تاکە تاکە ی شتی کردراو و فرۆشراو بکا.	سټی چوکڵە: شتێکە سټی ددانە ی بټی وەک ددانەکانی پیتی سین و شین.
سیاهی: د. سیاھ.	سټی حاچە: د. سټیپالوو.
سیایی: سیاھی.	سیخچوولە: ل. سیخوړ.
سټیبارە: و تە یە کە و تەوہ ی کارێک یا کردنەوہ ی کارێک ددەگە یەنئ بۆ جاری سټیھەم.	سیخناخ: شتی پری ناخراو (سیخناخوون) پریوونی شتیک لە شتیکێ تر، سیخناخکردن: پرکردن و ناخینی شتیک لە شتیکێ تر.
سټیباردپات: و تە یا کردوہ یە کە کە سټی جار و تراپی یا کرابی.	سټیدارە: قەناردی زەلام پټی خنکاندن.
سټیبار: سټیبارد.	سټیدەری: ژوورێکە کە سټی پەنجەردی لە ریز یە کەوہ تیدابی.
سټیبارد: جۆرە یارییە کە کە سټی بازدی تیدا دەبری.	سټیر: ه. تیر.
سټیبکۆک: سټی پەرد.	سټیرمەکی: سټی مەردکی.
سټیبکۆلە: گیلایە.	سټیروژگانە: خواردنە یە کە بەخیر بۆ مردوو ددەری دوا ی سټی رۆژ لە مردنی.
سټیبسکە: سټیبسکۆک.	سټیروژدە: سټی رۆژگانە.
سټی بنھەرد: سټیوی بن عەرد.	سټیریان: رینگایە کە سټی قۆلی لی بووبیتەوہ.
سټیبەر: جۆرە تارما ییە کە پەیدا دەبی لە قەباردیەک کە بەری رۆوناکی گرتبی.	سټیریزکټین: جۆرە یارییە کە وەک دامە.
سټیبەردە: بریتییە لە سټی تەلاقە: فیسار کەس (سټیبەردە) ی فریدا واتە سټی بە سټی تەلاق ی خوارد: سټی کوچکە.	سټیریزټین: سټیریزکټین.
سټی بەرۆ: لەرز و تایە کە کە رۆژە نە رۆژێک بتگری.	سټیرمە: چەرمی خاوی زویل زویل کراو. وێژە ی جووت.
سټیبەندە: ناوہندی ھەردوو سمت و موورغە ی پشت.	سټیرمە کټش: شیشیکێ باریکی درێژە سټیرمە ی بنکی کلاشی بن ھەلە کټشری.
سټیبەندی: لۆتی.	سټیروچکە: قورقورایە.
سټیپ: ز. دەستە دووی جووت.	سټیروو: ریشۆلە.
سټیپا: ئاسنیکێ سټی پټیە لەسەر ئاگر دادەنری و مەنجەلی دەخریتە سەر. سټیپک.	سټیرە: تەمەن: لە (سټیرە) ی تۆدا شەو و رۆژ خەریکی خوتندن بووم.
سټیپالوو: شتی سټی سووچ. جۆرە درکټیکێ سټی سووچە.	سټیزدە: سیانزە.
سټیپایە: سټیپا.	سټیزدەمین: سیانزەمین.
سټیپک: ز. سټیپایە کە مەشکە ی پټدا ھەلەدواسری بۆژەندن.	سټیزدەھەم: سیانزەھەم.
سټیپەرە: گیایەکی سټی پەری لووسی گەلا خپە لە ھیندی شوتن دەچټنری و دوو سټی جار دەدرویتەوہ و گزە دەگری بۆ ئازال.	سټیزدەھەمین: سیانزەھەمین.
سټیپی: سټیپا.	سټیزۆ: د. سۆزی.
سټیپیپی: جۆرە ھەلپە رکټیە کە لە ھەموو قونە یە کدا دوو جار دەچیتە پټشەوہ و جارێک دەچیتە پاشەوہ.	سټی سووچ: شتی سټیگۆشە.
سټیٹاف: با. ھەتاو.	سټی سیخە: د. سټی پالوو.
سټیتکە سلاوہ: سیچکە سلاوہ.	سټی شەش: ناوہ بۆ ھەژدە رۆژ لە ھەوہلی بەھاردا.

سینچکه: سپچکه ی پچووک.	سیتشه مېب: با. سې شه مېه.
سینچکه: زیپکه ی پچووک.	سیتشه مېه: چواردم رۆژی حفته له ههینی به دواوه.
سینچکه سلاوه: سپچکه سلاوه.	سیتشه موو: سیتشه مېه.
سینزه: سیانزه.	سیتشه مه: سیتشه مېه.
سینزدهمین: سیانزدهمین.	سیتف: سیتو. ناوی دوو دتیه له مهربوان.
سینزدههه: سیانزدههه.	سیتفۆ: ز. شتی بوگهن.
سینزدههه: سیانزدههه.	سیتفزهمین: سیتفه زدهمین.
سینگ: سنگ.	سیتفۆکه: گیایه که ئاژال دهیخوا.
سینگه و بازه: سنگه و بازه.	سیتفه زدهمین: شتیکی خره وهک سیتوی بن ئهرز تامی زهر دینه ی
سینیک: با. دهوری.	هیلکه ددها و دهکری به گهلی جور خوارده مهنی.
سینی: ز. سینی.	سیتفه لووکه: گیایه کی به هاری گه لا پانه به ریکی خری شیرینی
سیتو: میو ده کی خری گه وره ی توتکل جیری تام و بۆن خوشه.	ههیه.
سیوادبوونه وه: چاو کردنه وه له خوتندن یا له کاروباردا.	سیتف: ز. سیتو.
سې و دوو کردن: بریتیه له دوو دلی کردن له کاریکدا.	سیتفستفۆک: پیازه خووگانه.
سیتوورسات: خهرج و باج.	سیتک: ز. سرکه ی تری.
سیتوونگ: سیاوون. ناوه بۆ دتیه ک له شارباژێر.	سیتکوچکه: سیتپای ناگر.
سې و دخته: بریتیه له به یانیان و نیوهرۆان و ئیواران: فیسار	سیتکووزه: گیایه کی ناوی سې سووچه گه زیک به رز ده بیتته وه.
کهس (سیتوخته) نان دهخوا.	گولتیکی توپ ده رده کا به دهوری گوله که یدا گه لایه ک ده رده کا
سیتودر: سیتبه ر.	وهک گه لای که ودر.
سیتودرۆ: سیتبه رۆ.	سیتگا: جورده مقامیکی خوشی کوردیه.
سیتوده مینه: په تاته.	سیتگوشه: شتی سې سووچ.
سیتوه لاسووره: جورده سیتوکه لایه کی سووره.	سیتگووه: ز. شن.
سیتودنگ: د. سیتبه نده.	سیتل: با. ساج.
سیتوهنگی: د. سیتبه نده.	سیتل: ساج.
سیتوهه رمی: جورده هه رمیتیه که وهک سیتو وایه.	سیتلاخ: ز. لم.
سیتوی: سیتوی.	سیتلاو: لافاو.
سیتویاگ: د. شتی سواو.	سیتلخان: ز. لمی ناو جوگه.
سیتویان: د. سوان.	سیتلک: دارتیکی سې په له کای پتی نه م دیو و نهو دیو ده کری.
سیتوی بن ئهرز: گیایه کی گه لا پانی به رزه بنکیکی خری خوشی	سیتلکه: نیره که ر.
ههیه وهک په تاته.	سیتلگا: شوتن لافاو.
سیتوی: هه تیو (ز). که سیتکه که دایکی مردبې (با).	سیتلمی: جورده هه لویه که دروست ده کری له ئارد و دوشاو و
سیتهم: شتی که له پایه ی سیتدا بی.	په نیری کولاو.
سیتهمین: سیتهم.	سیتلوقی: سیتبازد.
سی: ناوه بۆ ژماره یه ک که سې دهیه. پارچه گوشتیکی سووری	سیتلوله: لولوه و زنجیری ملی ژنان.
دوو په لی پفه له له ژوور جگه ره وه. جورده قازیکی کتوبیه.	سیتله: به ردیکی پانه له جیاتی ساج ناشه وان کولیره ناشی پتی
سیپ: ره بهت.	ده برژینتی.
سیپاره: سی جزمه ی قورنان که جزم جزم بی.	سیتمره کی: هه لپه رین و هه لقونین به کول و به جهخت.
سیپال: پارچه جلی کونی چلکن.	سیتن: وتهیه که به دوا ی هیتندی وتهی تره وه ده نووسی و دهیکا
سیپال به رۆن: شلکینه یه که که له دوشاو و رۆن هه لکیشرابی.	به (اسم فاعل): مه ر (سیتن) حه قه وه (سیتن).
سیپه: ره بهت. پارچه ناسنیکه به سه ر پشتی تفه نکه وه بۆ	سیتنج: ز. په رژینی باخ به درک.
نهنگاوتنی نشان به رز و نزم ده کرتته وه. (ز).	

سیپه کوور: جوړه تفهنگیکه که سیپه که ی کوورده.

سیپه ل: شه پؤل.

سیپه لاک: سیپه لک.

سیپه لک: سی گیاندار.

سیتاڅک: با. سیتیه ری ناده می.

سیتل: ز. مه نجه لئی مسین.

سیته: با. ته پکه ی راو.

سیچک: سیچکه.

سیخ: شیشی نه ستووری لووت تیر. سیخوار.

سیخ ناخن: سیخاخن.

سیخاخن: شتی سیخناخ.

سیخن: گیاندار ی سیسی نه خوش.

سیخوار: زوقم.

سیخور: سووچهر. پیسی ناوسکی ناژال.

سیر: گیایه کی به هارییه گه لای وک که ودر وایه ده چترئ و

بنکیکی سپی بون ناخوشی هه یه وک پیاز.

سیراج: ه. سیرتر.

سیر نه نجن: بریتیه له شتیک که زور ورد چنرابی.

سیرده: جیره. ددنگی سه ماو دریکه که تازه هاتبیتنه جوش، (سیرده

سیر) سیرده یه که له دوا ی یهک، (سیر و هوو) سیرده سیری

زور.

سیرک: ز. جوړه سیریکه ده کرتنه ناو په نیروده.

سیرکو: دیبه کی برنج کوتان.

سیرم: د. سیرمه.

سیرموکه: گیایه کی به هارییه گه لای وک گه لای سیر وایه به لام

ووک نهو بونی ناخوش نییه.

سیرمووک: ز. سیرموکه.

سیرو: د. بالنده یه کی ددنگ خوشه.

سیر و ماست: نانی وردکراوه که رونی داخ و ماستی کرابی

به سهردا.

سیرده: وته یه که زدرده والهی پی ددرده کری.

سیرده کو: ه. به ردیکی پانی قورسی لووسه هیله ساوی پی ده کری.

سیره موزه: جوړه زدرده والیه کی زدرده باوه.

سیره موکه: سیرموکه.

سیره نجن: سیر نه نجن.

سیرتر: جوړه خوارده مه نییه که وک (سویرده که) به لام نه م خویی

تی ناکری.

سیس: سه وزایی و گیاندار ی لاوازی چرچه له، (سیسبون) چرچ

بوون و ژاکانی سه وزایی و گیاندار.

سیسارک: سیسارکه که چه له.

سیسارکه که چه له: بالنده یه که له کولاره ده چی به لام گه ورد ترده و

سهری بی تووکه.

سیسپه ست: کردنی ئیشی ژن و میتردایه تی به تی ناخینی

به سیسی.

سیسرک: ددعبایه کی زدردی پچکولانه یه وک کولله به قه له مبارز

ددروا.

سیسرگ: سیسرک.

سیسره: سپیسرک.

سیس عه مه ر: سیس عه نه ر.

سیس عه نه ر: گیایه کی سه وزی گه لا پانی تالی بونخوشه.

سیسکه: سیسه مارده.

سیسوله: د. سیسه له.

سیسه له: گیاندار ی سیس.

سیسه مار: جوړه ماریکی زدردی ریوده یه.

سیسه مارده: مه ردوومی سیسی لاواز.

سیسه مرو: سیسه مارده.

سیسووک: ددعبایه کی زدردی پچکوله ی چنگ چنگی ددنگ زله.

سیسی: وته یه که هانه هانه ی گه مالتی پی ددردی بو په رینی له

دیل. بهری که نگرده که به سویرخویی و برژاوی ددخوری.

سیقاندده: با. گوئسوانه.

سیقله: ز. جرج.

سیق: معدده.

سیقه توره: پارچه گوشتیکی بوشه له سکی بالداردا خوارده مه نی

تی ده چی و له ویتوده ده چیتنه ریخوله وده.

سیک: بای قنگ (ز). قنگ (د).

سیکارد: کترده.

سیکه توره: سیقه توره.

سیکه نه و سهرخان: وته یه که به کاردیتری له کاتی زور وتنو دی

قسه یه که یا زور کردنه و دی کاریکدا: نه یهوو دیسان (سیکه نه

و سهرخانه).

سیل: دهردیکی کوشنده ی زور گرانه تووشی مه ردووم ددبی و

دهیکوژی.

سیلاوی: سیلدار.

سیلایی: سیله.

سیلدار: که سیکه دهردی سیلی پتوده بی.

سیلکردن: پاک کردنه و دی سه عات و قاپ و قاچاخ له ژدنگ و

چلک. بریتیه له دیقکردن.

سیله: سهر سووچی کولان. رده.

سیم: شتیکه وک سورمه به لام نه م زیو نییه. تهل.

سیماسین: بریتیه له رق ههستان.

سیمبه‌ند: ته‌لبه‌ند.	سینه‌مه‌کی: گیایه‌کی گه‌رمیانی گه‌لا وردی درتیرکۆله‌یه بۆ ږه‌وانی ده‌خوری.
سیمر: سیمرغ.	سینی: ده‌فرتکی پانی لیوداره نان و چیشتی له‌سهر داددیری له کاتی نان خواردندا.
سیمرخ: سیمرغ.	سیوا بوونه‌وه: چاو کرانه‌وه و ترس شکان: تازه نامۆژگاری که‌لک ناگری چونکه (سیوای بووه‌ته‌وه).
سیمرغ: جوړه بالتندیه‌کی زۆر گه‌وردیه که ههر ناوی هه‌یه.	سیواخ: سواخ.
سیمگل: جوړه گل‌تکی سپی زه‌ردباوه به‌کای ورد ده‌گیرته‌وه له جیاتی گه‌چ ژووری پی سواغ ده‌دری.	سیواغ: سواخ.
سیمورغ: سیمرغ.	سیواق: سیواخ.
سین: ناوه بۆ پیتیک له بیست و هه‌وت پیتیه‌ی کوردی.	سیوان: چه‌تر (ز). خیتوت.
سینگ: سنگ.	سی و جگر: جهرگ و سی گیاندار.
سینه: سنگی گیاندار.	سیوسیوه: تیخ هینانه‌وه به‌سهر ریش و سهردا دوا‌ی تاشینی.
سینه‌باز: د. سنگه و باز.	سیه: سیهر.
سینه‌به‌ره: به‌ردی و لاخ. به‌روانکه.	سییه: ناوه بۆ سه‌نگی کیشانه‌یه‌ک له ولاتی موکریان.
سینه‌به‌ن: سینه‌به‌ره: گه‌ردن به‌ند. (د).	سییه‌ک: د. سی‌یه‌ک.
سینه‌به‌ند: سینه‌به‌ره. به‌روانکه.	سی‌یه‌ک: له سی‌یه‌ش به‌شیک.
سینه‌پالوو: ده‌ردی ته‌نگه‌نه‌فه‌سی.	سی‌یه‌کی: سی‌یه‌ک.
سینه‌پۆش: به‌روانکه‌یه‌که ده‌گیری به‌به‌رۆکدا.	سییه‌م: سییه‌م.
سینه‌ک: جوړتیکه له کاغه‌زی قوما.	سییه‌مین: سییه‌مین.
سینه که‌مان: پارچه‌یه‌که له مۆزبکه چه‌ند تالیک ژتی لی چه‌سپ کراوه به‌که‌وانه‌یه‌کی ژیدار لی ده‌دری و ده‌نگیکی خوشی لی په‌یدا ده‌بی.	سییه‌وشکه: جوړه نه‌خوشیه‌که به‌هیندی گیاندار ده‌گا هه‌میشه دهم و قوورگی وشک ده‌بی.
سینه‌ما: مه‌کینه‌یه‌که که وینه‌ی شت به‌گه‌وره‌یی به‌هوی کارده‌باوه پیشان دده‌ا.	

شاپلیته: داریکه سهریکی په‌رو‌ی پی‌وده پی‌چراپی و نه‌وتی
پیدا‌کراپی بو‌ داگیرساندنی.
شاپووراخ: ل. په‌پوله.
شاپه: ز. پارچه‌یه‌کی گه‌ورده له به‌فر که له‌سهر شاخه‌وه هه‌ردس
بی‌نی. تاویریکه که له شاخیکه‌وه پرووختی.
شاپه‌ر: په‌ری گه‌وره و دریزی بالدار.
شاپه‌سهن: د. شاپه‌سهند.
شاپه‌سهند: گولیکی جوانه گه‌لی جو‌ر ږدنگی هه‌یه.
شاپینوز: پینه‌ی کالا.
شات: توولی یه‌کساله له درخت (ه). شاته (د).
شاتار: د. جو‌ر تاریکی گه‌ورده.
شاتال: د. شالو.
شاتاندن: قیراندن.
شاتاول: شاتال.
شتر: ته‌تر.
شاتلووره: تایه‌ره گلگل.
شات و شوت: شاته شات کردن.
شاتوو: جو‌ر توویه‌کی موری خری ده‌نک گه‌ورده.
شاته: هه‌را و ده‌نگه ده‌نگی بی شهرمانه.
شاته‌شات: شاته‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک. جو‌ر نانیکی ته‌ندووریه
(د).
شاته‌ره: گیاهه‌کی به‌هاریه گه‌لای وک شویت وایه نارده‌قی
ده‌گیری و ده‌خوریته‌وه بو‌ فینکی ده‌روون.
شاجوان: لای شوخ و شهنک.
شاخ: کیتو. شتیکه‌ی ره‌قی درتزه به‌پشتی سهری گا و به‌ران و بز
و هیندی گیاندار تروهه. ده‌فریکی دارینه بارووتی تی
ده‌کری و ده‌کرته مل (ز).
شاخاندن: شریخه کردن.
شاخان: د. شاخاندن.

ش: پیتیکه به‌کار دینری له جیی وته‌ی (وه‌ک): منیش ده‌خوینم
واته وه‌ک تو.
شا: گه‌وردی ده‌وله‌تیکه که نه‌گوری و له دوا‌ی خوی کوری بکری
به‌شا. هه‌نگ و زه‌رده‌واله‌یه‌کی گه‌ورده که شان هه‌ل
ده‌به‌ستن و گه‌را داده‌نین. ناوه بو‌داشتیک له داشه‌کانی
شه‌ترنج. شادمان (د). خوشا: (شا) به‌حالی فیسار که‌س،
واته خوشا به‌حالی نه‌و (د). اسمی فعله به‌مانای
(ته‌ماشاکه): (شا) که، واته ته‌ماشاکه.
شاباز: بازی گه‌وره.
شاباش: دراوتیکه که هه‌ل‌دراپی به‌سهر یه‌کی‌کدا له پروی
خوشه‌ویستییه‌وه.
شاباشکردن: هه‌لدانی دراو به‌سهر یه‌کی‌کدا له پروی
خوشه‌ویستییه‌وه. وتنی (شاباش) له‌لایه‌ن گوران‌بی‌تری
هه‌له‌پ‌رکتی و بو‌ نه‌ودی که دراوی بدریتی.
شابال: بالی گه‌وردی په‌له‌وور. نه‌ندازه‌ی بالیکی گه‌ورده
مه‌ردووم له شتیک: شا بالیکم بلووری بدری.
شابست: بلوسکیکه له سهرده‌وه تا خوار ناسن بی.
شابک: ز. چو‌غه‌ی ږانک.
شابوو: کونده‌به‌بوو.
شابوون: ز. شادبوون.
شا به‌روو: د. که‌ستانه.
شابه‌ندهر: نوینه‌ری ده‌وله‌تیکه بو‌ ناو ده‌وله‌تیکه تر بو‌ نه‌مه‌ی که
له‌وی سهریه‌رشتی کاروباری ده‌وله‌ته‌که‌ی خوی و خاوه‌نداری
هاوولاتییه‌کانی بکا. بریتییه له نافرته‌ی بی شهرم.
شابه‌ندهرخانه: کوشکیکه که شابه‌ندهر تیتیدا دانیشی.
شابه‌نهر: شابه‌ندهر.
شاپ: د. لیدان به‌ به‌ری ده‌ست.
شاپرزا: شپرزه.

شاردار: متصرف.
شاردراوه: شاراوہ.
شاردن: شاردنہوہ.

شاردنه‌وه: چه‌شاردان و ونکردنی شتیک.

شاراود: شتی چه شاردراو.

شاہد گ: شاد دمار.

شاړې: پټگای زور پان و درنڅ که پټگا و کولانی زوری به سه رده بی.

شا ریگه : د. شا ری.

شا ریشه: د. شادهماری درخت.

شارسان: د. شارستان.

شارسانی: د. شارستانی.
 شارستان: شاری گه وردی ئاودان. شاریکی گه وردیه که شارداری
 تیدا دابیشی.

شارستانیت: ژیری و چاوکراویدی.

شارستانی: که سیکه که له شار دانیشتی. بریتیه له مهردوومی
زیری چاوکراود.

شارگري: وٽهيهه ڪه ددوترى له يارى (چاوشارڪى) داله ڪاتيڪدا ڪه
پيٽهوه سهر شار.

پیتھود سہر شار۔

شاروخ: چه میله ترۆزی.

شارددی: دیی زور گه وره.

شاره‌زا: که‌سِیکه که ناگادار و به‌له‌د بی به‌شتیک (شاره‌زابوون)
ناگاداربوون به‌شت.

ناگادار برون بهشت.

شاردزایه: ناگاداری و به‌لیدی به‌شت.

شارد زوور: ناوچہ کی گہ وردیہ لہ کوردستانی عیراق.

شارد زدرده والہ: کونیکہ زدرده والہ ہیلانہی تیدا کردیتی.

شاره مروجہ: د. شاره میروولہ.

شاره میرو: کونیکه که میروله هیلانه ی تیدا کردی.

شاریک پکا.

شاردوانی: بلدیہ.

شاریان: د. ونبوون.

شاری: شارتانی.

شارينه وه: شاردنه وه.

شازادہ: نہ وہی شا۔

شازده: شانزه.

خراپی.

شاگرد: داریکی دریتی قه لانگه داره جولاً بژاری رایه لی پی دهکا.
 شاگونج: گونچیک کی گه وره ی دارینه دهریته دهم نی و گونجی تری
 تی دهری.
 شاگول: گولی زور گه وره له شت.
 شاگه: شه گه.
 شاگه ردانی: د. پاشاگه ردانی.
 شاگه شکه: چه موله.
 شال: جورده تهر اویتکی خوریه گه لی جوری هیه.
 شالو: په لاماردانیک کی بی شهرمانه یه له گه ل جوولانه و دی ده ستدا.
 شالوور: بلبل.
 شالیار: د. پاشا. وه زیر.
 شالیگا: د. مهرده جار.
 شالینه: چه پالیتکی چوارگوشه ی خوریه.
 شام: د. نیواری. نانی نیواری.
 شامار: نه ژده ها.
 شامبوز: مهر دوومی دانای نازا.
 شامخواردن: شیوکردن.
 شامکردن: نانخواردنی نیواران.
 شاموبی: ز. جورده تووتنیک کی بی که لکه.
 شامیر: که له میروو.
 شامیروو: شای میروولان.
 شامی: شووتی.
 شان: نیسقانی راست و چه پی خوار مل که هردوو قولی پیوه
 بهنده. شتیک کی کون کونی گرده ههنگ و زدرده و اله هه لی
 دهبه ستن. تهنشت ته و قه سه ری گرد و شاخ. گه وردی و
 شکوهی ناده می.
 شانا: ل. شانه.
 شانازی: نازین و خو هه لکیشانی یه کتیک به سه ری کتیک تردا
 له بهر شتیک.
 شانای: ه. ته کاندنی درخت بو هه لوه رینی به ری.
 شان به شان: بوونی دوو که سه به رده نگیک که شانیان به شانی
 یه که وه بی.
 شانپوش: ددسمالی ژنان. شتیکه که بدری به شاندا.
 شان داچه کان: شل و شتواوی یه خه ی کالا.
 شان داچه کاو: که سیکه که یه خه و ملیوانی کالا که ی شل و شتواو
 بی.
 شان دادان: بریتیه له نووستنیک کی که م. بریتیه له مردنی
 یه کتیک و، له رووی سووکیه وه دهری.
 شان داهیشن: د. شان دادان.
 شاندن: چاندنی توو. ناردن (ز).

شازدهه مین: شانزدهه مین.
 شاژن: ژنی شا. بریتیه له ژنی دهرهاتووی کارامه.
 شاسوار: مهر دوومی سوارچاک. مهر دوومی چالاکی نازای
 کارامه.
 شاسه: شه سته.
 شاسه یوان: خیتوتی شا.
 شاش: شتیکه که سفت نه بی. سه ریچ (با).
 شاشخاپین: ز. که سیکه له ژیر په رده ی نایندا دهستی مهر دووم
 بری.
 شاشک: با. سه ریچی پیوا.
 شاشویش: شتی زور شاش.
 شاشه: شاسه.
 شاشیک: شاشک. میزدر.
 شاف: شتیک کی باریکه له هیندی درمان دروست ده کری،
 مایه سیری دار دیکا به کومیدا بو لبردنی نازاری
 مایه سیره که ی.
 شاف پی هه لگرتن: بریتیه له هه لخه له تاندنی یه کتیک به زمانی
 لووس.
 شاف هه لگرتن: شافکردن به کومدا.
 شاقا: با. ههنگاو.
 شاقه شین: با. شینه شاهو.
 شاقین: با. دهنگی که رویشک.
 شاقاو: ههنگاو.
 شاقروان: بوک.
 شاقل: چاکلی که و.
 شاقول: د. شاوول.
 شاقولاب: قولای گه وره ی چقه دار.
 شاقولی ناغا: دهعبایه کی رهشی پچووکه زورتر له چاوی
 هه نجیردا دهری.
 شاقووت: ز. په لی دارگویتیکه که برابی.
 شاقوول: فاقه (ز). شاوول.
 شاقه ل: شاقل.
 شاقه ل: قه باردی گیاندار.
 شاقه لدار: گیاندار ی گه وره ی به خووه.
 شاکار: کردهودی گه وره ی گرنک.
 شاکول: ز. پیتلاو.
 شاکول: دار دهست.
 شاگرد: مندالی به ردهستی وهستا.
 شاگردانه: دراویکه بدری به شاگرد له کاتیکدا که شتیک کی تازه ی
 دروستکراوت لای وهستاکه ی بو بهینیه وه.

شانزه: ناود بۆ ژمارديه ك كه شەش و دديه.	شايشته: شايان و سزاوار.
شانزەمىن: شتيكه كه له پايه‌ى شانزه دابى.	شايشته‌كار: شتيك يا چەند شتيكه دەبى به‌هۆى شايانى و
شانزەهەم: شانزەمىن.	سزاواری بۆ شتيك (مۆهلات).
شانزەهەمىن: شانزەهەم.	شايشته‌يى: شايانى.
شانس: بەخت.	شايسه: د. شايشته.
شانشين: دوو سه‌كۆى پچكۆله‌يه لای راست و چه‌پى	شايه‌تى: شهادەت.
پتپيلكه‌يه‌كه‌وه كه پتيدا سەر دكه‌ويت بۆ كۆشك.	شايه‌تيدان: شهادەتدان لەسەر شتيك.
پايتەختى دەولەتتيك. شكەم دورپيده.	شايه‌د: وتەيه‌كه به‌كاردتيرى له جياتى وتەى (به‌شكوو).
شانۆ: شوپتيكى بەرزە له تەختە دروست دەكرى. سۆزانی له	شايه‌ر: گۆرانبيژى شايى.
سەرى سەما دەكا. شوپتيكه تەمسيلي لەسەر دەكرى.	شاين: تەرازوو.
شان و شەپيلك: وتەيه‌كه له ڕووى گالته‌پتكرده‌وه به‌يه‌كيكى	شايى: كۆبونەوه و هەلپەرين له خۆشيدا بۆ ژن هينان يا خەتەنه
شان داچه‌كاو دەوترى: فيسار كەس (شان و شەپيلكيكى)	سووران. هەلپەركى. ناود بۆ دراويكى زيوينى پچكۆله.
ناشرينى هەيه.	شايين: د. شاهين. ميلى ترازوو.
شانوو: شانۆ.	شايبكه‌ر: كه‌سيكه كه بچى بۆ شايى.
شانه: شتيكى دانه‌دانه‌يه مووى پى دادەهينرى. سەركار (با).	شايلوغان: هەلپەركى و دەهۆل و زورنا له شايدا.
شانه‌كار: ئافره‌تتيكه كه سەرى ژنان پتيك بخا.	شپريتو: شپرزە.
شانه‌کردن: داهينانى موو به‌شانه.	شپريتوى: شپرزەيى.
شانه‌گەر: كه‌سيكه شانه دروست بكا.	شپرزە: گياندارى هەلبزركاوى سەرليشيواو، (شپرزە بوون)
شانه‌وشان: ڕۆين بەله‌نجە و شان بادان.	هەلبزركان و سەر ليشتيان.
شانه‌ى جۆلا: دەفه‌ى جۆلا.	شپرزە‌کردن: هەلبزركاندن و سەرليشتيان. شياندن و
شانى: ل. شانه.	بلاوكرده‌وى شت: شتە‌كانم (شپرزە) مەكه.
شانين: د. فريدانى شت.	شپرزياگ: د. شپرزە.
شاواز: د. شاباز.	شپرزەيى: هەلبزركاوى و سەرليشتيواو.
شاواش: د. شەباش.	شپك: ز. دارتيكه ماله‌ى زه‌وى پى دەدرى.
شاوانه: د. جۆره‌ گيايه‌كه.	شت: نه‌وه‌يه كه بگونجى بزائرى و باسى ليود بكرى.
شاوول: ئاسنيتكى خپرى قورسه به‌په‌تتيكه‌وه، وه‌ستا خوارى و	شتران: ز. جۆره به‌ردىكى نەرمە.
گيتري ديوارى پى به‌راورد دەكا.	شتن: شورين. برىتييه له جنيودانى زۆر به‌يه‌كيك: فيسار كه‌سم
شاه: شای دەولەت. ناود بۆ داشتيك له داشە‌كانى شە‌ترەنج.	(شت) واتە پر جنيوم كرد.
شاهانه: شتى پاشايانه.	شتنه‌وه: پاكرده‌وى دانه‌ويله به‌ ناو.
شاهۆ: شينه‌شاهۆ: ناود بۆ كه‌ژتيكى بەرز كه كه‌وتۆته	شتۆ: وتەيه‌كه سه‌گى پى به‌ر دەدرى له شت.
رۆژه‌ه‌لاتتيكى خوارووى هەله‌بجه‌وه.	شئومه‌ك: وتەيه‌كه له‌جىي وتەى (كه‌لوپەل) به‌كاردتيرى.
شاهه‌نشاه: شايه‌كى گه‌ورديه كه قه‌له‌م‌ره‌ويكى زۆرى هەبى.	شتوو: ز. جۆره هەرمييه‌كه تا زستان دەمىنى.
شاهه‌نگ: هەنگيتكى گه‌ورديه له‌ناو پووره هەنگدا كه شان هەل	شتووك: ز. ناوتيكي زه‌رده كه ده‌كه‌ويته سەر دۆ و ده‌كولتيرى و
دەبه‌ستى.	دەدرى له جه‌سته‌ى هەتاو‌بردوو.
شاهين: بالتنديه‌كى بۆرى گۆشتخۆره له باز گه‌ورده‌تره.	شته‌و: شتۆ.
شاهينه‌ت: ز. كه‌يفخۆش.	شتين: كه‌سيكه هەميشه چاوى له شتى مەردوومه‌ود بى و، به‌بى
شاهى: شايى.	شت هيج بۆ كه‌س نه‌كا.
شايار: د. شاليار.	شحنه: ز. دارۆغه بازار.
شايان: شايشته.	شخارته: شقارته.
شايانى: بوونى شتيك به‌وه‌ى كه شتيكى ترى لى بو‌ده‌شيتە‌ود.	شخره: ز. شەخره.

شریقه: شریخه.	شخوو: با. خورایی.
شژ: کیم و زووخ.	شرتک: ز. تۆلی میتو.
شست: ز. سست.	شرت و شۆلی برین: بریتییه له جنیودانی زۆر بهیه کیتک.
شست و شۆ: شوست و شۆ.	شر: شتی دراوی ههلا ههلا. وتهی گالته پی کردن: (شر) له
شست و شۆدان: شوست و شۆدان.	پیاده تیت، واته شیر (د).
ششت: شت.	شرپوش: کهسیکه که ههرجی له بهردا بی شرو و بی.
ششتن: شتن.	شرکردن: بریتییه له جنیودانی زۆر بهیه کیتک. ههلا ههلا کردن و
ششتنه وه: شتنه وه.	دراندنی شتیک.
شعه فی: ز. جۆره تریییه کی زوو پهسه.	شریم بریم: وتاری بی سهر و پی.
شغاب: ز. مه تهی دارتاش.	شر و پر: شر و شیوال.
شغارته: شقارته.	شر و در: مهردوومی دری هار.
شفته: خواردنه نییه که وهک که باب له گوشتی قیمه کراو و نارد	شر و شیتال: شتومه کی شری ههلا ههلا.
دروست ده کری و له پۆندا سوور ده کرتته وه.	شر و شیوال: شر و شیتال. شروۆل.
شفته ژ: د. شفته ژئ.	شروۆل: مهردوومی رپپالی شرپوش.
شفته ژئ: سک پرپونه وهی ژن له کاتی کدا که مندالی	شرو و: شتی زۆر شر.
شیره خۆری به بهردوه بی.	شره: شرو شیتال.
شفتیل: ز. توولی ته ری باریک که له شت بیچرئ.	شرها: وتهی تیتالییه وهک (شیرها).
شفتی: با. شووتی.	شره گر: میراتگر.
شفره: برهی بهراز.	شره و پر: شره و پر.
شف: با. شوینی نرم و نه ورئ.	شره و پر: شر و شیتال.
شقاری: ز. زهلامه ری.	شره و شیتال: شر و شیتال.
شقان: ز. شوان.	شره و مره: شره و پر.
شقر: با. فیله گیزه.	شرشر: ددنگی چۆراوگه.
شکک: ز. شوول.	شرقه: قرمه.
شقن: با. بزنه کیتی.	شرک: ز. پلوسکی چۆراوگه.
شقیله: ز. شقاری.	شرن: ز. که له بهی بهراز.
شق: با. ماندوو: (شقیته) خوا هیزت بدا.	شرنگه: جۆره ددنگیکه وهک ددنگی شیر و خه نجهر که
شقارته: قوتویه کی دوو پارچهی ته نکي پچوکه براونه ته یهک،	بوده شینری.
چهند دانه یه کی باریکی تیدایه سه ره کانیان ددرمانیکی	شروده هه لالت: ه. گولیکی سوور و سپییه له (هه لاله برمه)
پتویه ددرئ له ددرمانی ته نشتی قوتووه که و داددگیرسی.	ده چی به لام نه م پچووکتره.
شقام: ز. شه قازله.	شرهق: د. درز.
شکار: راو. کومه له بهرد. زهوی بهرده لانی.	شره قیان: د. درز بردن.
شکارته: په له دانه ویتله یه کی پچوکه که هه ژارتیک بو خوی یا	شرینقه: شتیکی تاییه تییه ددرمانی شلی تی ده کری و به ددرزی
یه کیتک بو دۆستیکی داچهند بی.	له جهسته ددرئ.
شکارته کیتل: نه دازه یه که له زهوی که کیتلدرابی بو شکارته.	شریت: په تیکی نه ستووری به هیزی ده زوویی بادراده.
شکارگا: د. شوینی شکار.	شریخاندن: شریخه کردنی هه ور. قیزاندنی یه کیتک زۆر به توندی.
شکان: له تبوونی شتی رهق. نه مانی رۆژوو به هوی خواردن یا	شریخانن: شریخاندن.
خواردنه وه وه. بریتییه له هاتنه خواره وهی نرخی شت: گهنم	شریخه: ددنگیکه وهک ددنگی هه وره بروسکه، (شریخه شریخ)
(شکاوه). بریتییه له ریسو ابوونی یه کیتک: به درۆ کردن	شریخه یه ک له دوا یه ک (شریخ و هوو) شریخه شریخی
مهردووم (دهشکئی).	زۆر.

شکاندن: له تکرډنی شتی ږدق. نه هیشتنی ږوژوو به خواردن یا خواردنه وه. بریتیه له هینانه خواردو دی نرخي شت. بریتیه له ږیسواکردنی یه کیټک. بریتیه له کولدان به له شکر. بریتیه له هه لودشانده وهی په میان و به لټن. شکانده وه: شکاندن لقی درخت. گه لا ږنکردنی تووتن ه لټک که زږد بټی. هینانه ژتیر باری منډال کاتیک که کز بټی بو نه وهی که فټیری کارټک بټی: منډاله که ت زوو (بشکینه رده). ږوکردنی هیندی له چای تازه لټنراو و، تټیکردنه وهی بو سه رده خوار بوون و دهمکټشانی.

شکانن: شکاندن. شکانه وه: په ژمورده بوونی گیاندارټک که له وه پټش به دده ماخ بووبی.

شکاو: شتیکی ږدقه که له ت بووبی. شتیکه که نرخي هاتیته خواره وه. مهردوومټکه که ږیسوا بووبی.

شکاوی: ناستی شکانی شت. شکس: د. شکست.

شکست: شتی زږدی درزبردوو.

شکسته: جوړه نووسینیکی تایبه تی تی هه لکټشه وه که خه تی دیوانی. تاقیکی که وانه بییه که که وانه که ی نزم هټنرایته وه. شکست (د). له شکری شکاو.

شکستی: شونی زږد له شت.

شکل: دیمه و دروشمی شت.

شکلنوس: نووسینه وه له بهر شکلی نووسراویک بټی نه مهی بزانیته ددلی چی.

شکو: د. سام و سامان گه ورهیی. فیسار که س زور به (شکو) یه، واته به سامه و شهرمی لی ده کری.

شکوږه: گولووکی هیندی درخت که تازه پشکووتبی.

شکوږیانه وه: د. پشکووتن و گه شانه وه.

شکووک: ز. ههرمی.

شکوولک: شکه لووک.

شکه بهر: ز. دیوارټکه له بهر دی پروت دروست کرابی.

شکه ست: شکست.

شکه ستن: ز. شکاندن.

شکه فت: ز. نه شکه وت.

شکه ټ: ز. کاسه چیشت تټدا خواردن.

شکه لک: با. پارچه ی کووپه و گوزه ی شکاو.

شکه لووک: با. توتکلی شت.

شکه دوریده: لادانیکی گه ورهیه له ناو دیواری ژووردا شوو شه بند ده کری و له زستاناندا تټیدا دنون.

شکه نجه: د. نه شکنجه.

شکهو: کاسه.

شکیاگ: د. شکاو.

شکیان: د. شکان.

شکیانه وه: د. شکانه وه.

شکټر: ز. بهر دی به سه ربه کدا که وتوو.

شکټر: شکټر.

شکوږه: شکوږه.

شل: شتی ږوونی تراو. شتی له ق. نه م سنگه یا نه م بزماره (شل) ه. که سیکه که له کارټکدا گیر نه بی: فیسار که س بو

نه و کاره (شل) د واته گیر نییه. شتیکه که توند نه بی:

پشتینه که م (شل) د، یا ددستم شل بوو.

شل: شتی سوور ږر نولی پلټل.

شلال: کوکی درومان.

شلانه: د. شیلانه.

شلانه کوت: د. قه پسی وشکه وده کراو.

شلبوون: بی هټزی و خاوبوونه وهی نه دنام. له قبوونی شت.

شلبوونه وه: خاوبوونه وه.

شلپ: مشتټک ناو که بدری به دده موچاودا.

شلپاو: د. شه پولی ناو.

شلپ و کوت: شلپه و گرمه ی لټدان: فیسار که س (شلپ و کوت) منډاله که ی داگرت.

شلپه: ددنگټکه له لټکه وتنی شتی که له شتیکی شل یا ته ږ

په یدا دبی، (شلپه شلپ) شلپه ی یه که له دوا ی یه که (شلپ و هووړ) شلپه شلپی زور. بریتیه له چیشت و گوشتی

زوری مشه: له مالی فیسار که س (شلپه) یه.

شلخه: ږووردی هه نگ.

شلغه: د. شلخه.

شلف: ز. نوکی خه نجه ر و کټرد.

شلفه: شفره ی به راز.

شلقه: ددنگټکه و دک ددنگی مه شکه له کاتی ژدندیدا (شلقه شلق) شلقه ی یه که له دوا ی یه که (شلق و هووړ) شلقه

شلقی زور.

شلقیاگ: شتی فلیقاوهی زور به سه ر یه کدا چوو (د). شله قاو

(د).

شله قیاو: د. شلقیاگ.

شلک: گیاندار ی شله په ته. ته پلټی سه ر: شلکاسه ر واته ته پلټی

سه ر (ز).

شلکاک: ز. جوړه بالدارټکه له کوتر گه وره تره.

شلکردن: خاوکردنه وهی شت. بریتیه له خاوبوونه وهی یه کیټک و

به دده سته وهدانی شتی که که له وه پټش گیره گیر ی له سه ر کرد

بی.

شلکردنه‌وه: خاوکردنه‌وه‌ی شتی توند.	شله‌قیان: د. شله‌قان.
شلکوټی مهرگکردن: بریتیه له لیدانی زور له یه‌کیتک به‌رډنگیتک که شل بیی.	شله‌قین: شله‌قان.
شلکه: گولمه گوشت.	شله‌ک: ز. شلکینه.
شلکینه: جوړه نانیکه هه‌ویره‌که‌ی به‌که‌وچک ده‌کریته سهر ساج و پان ده‌کریته‌وه و ده‌برژینری.	شله‌مار: جوړه ماریکی شله.
شلنگ: د. ته‌کان و هه‌لمه‌ت.	شلیتک: با. ته‌ناف.
شلور: ز. میوه‌یه‌کی ترشه وهک هه‌لووژه.	شلیتر: گولیتکی به‌هاری شاخیه بنکه‌که‌ی وهک سه‌لکه پیاز و گولی وهک لاولاو وایه. ناوچه‌یه‌کی دریتزکوله‌یه له روژه‌هلای پینجوینه‌وه.
شل و شول: شل و شیواو.	شلیقان: د. فلیقاندنه‌وه.
شل و شیواو: مه‌ردوومی شه‌پ و شورې شان و مل داچه‌کاو.	شلیقیاک: د. فلیقاوه.
شلوڅه: با. باران و به‌فریکه که به‌یه‌که‌وه بباری.	شلیقیان: د. فلیقان.
شلوق: شلوق.	شلیل: ز. جوړیکه له جو.
شل و مل: شتی نه‌رم و شل.	شلیتو: د. شلوڅه.
شلوق: شتیکه له جیتی خوی له‌قیبی.	شلیویان: د. ناشوب و ناژاوه و تیکچوون.
شلوقبوون: تیکچوون و شتیوان: جیهان چاک (شلوق بووه).	شماردن: د. ژماردن.
شلوقیان: د. شلوقبوون.	شمارون: ز. میو و رو.
شل و ول: د. د. شل و مل.	شماره: د. ژماره.
شلوی: ناوی لیل.	شماموک: ز. شه‌ماموک.
شله: چیشتی شل. جوړه ته‌نراویکی ته‌نکی شاش و ویشه ژنان ده‌یکه‌ن به‌کالا.	شمتن: شووتی.
شله: به‌له‌ک.	شمتوو: شمتن.
شله‌په‌ته: شلک.	شمتی: با. شووتی.
شله‌پین: ز. هه‌ل‌خلیسکان.	شمش: سپل. سی گیاندار.
شله‌تین: شتیکی شله که که‌میک گهرم بی.	شمشاد: جوړه دارتکی جوانی بی گری و قورته که‌وچک و له‌نگه‌ری لی دروست ده‌کری.
شله‌جاف: جوړه له‌وهریکي زور باشه بو ناژال.	شمشال: لولک. شمشاد.
شله‌جاو: د. جوونی شت به‌وردی.	شمشه: دارتکی چوارگو‌شه‌ی راسته وه‌ستای سواغ به‌کاری ده‌هینتی بو راستی سواغه‌که‌ی.
شله‌حه‌یحه‌ی: بریتیه له شتی شلی ناشرینی ناخوش.	شمشه‌کاری: سواغیکه که به‌هوی شمشه‌وه درابی.
شله‌خته: د. شله‌په‌ته.	شمشیر: تیغیکي برنده‌ی تیرتی دریتی ده‌مپانی که‌وانه‌داره.
شله‌ژان: په‌شوکان.	شمشیره: د. شله‌ژاو.
شله‌ژاندن: په‌شوکاندن.	شله‌ژین: شله‌ژان.
شله‌ژده: د. شله‌ژاو.	شله‌ژیو: شله‌ژاو.
شله‌شاری: شارستانی خاو و خلیچک.	شمک: ز. سول.
شله‌شل: خاوه‌خاو.	شمکی: د. شه‌نگله.
شله‌قان: هاتوچوکردن و جوولانی شتی شل له‌ناو ده‌فریکدا.	شملی براکه: د. شه‌نگله.
شله‌قاندن: راوه‌شاندن و جوولاندنی شتی شل له‌ناو ده‌فریکدا.	شملی به‌ره‌که‌ت: د. شه‌نگله به‌ره‌که‌ت.
شله‌قائن: د. شله‌قاندن.	شملی: شتیکی بونخوشه وهک زیره وایه ده‌کریته ناو نانه‌وه.
شله‌قاو: شتیکه که شله‌قابی.	شه‌نگله (د).
شله‌قاورمه: چیشتیکه له قه‌یسی و کشمیش و گوشت دروست ده‌کری.	شمورتک: د. شتیکه که و ترا هر مه‌به‌ست له خوی بگه‌یه‌نی و هیچی تر (جزنی).

شموز: چه مووش.	شوان هه له خه له تینه: شوان خه له تینه.
شمه: ه. ئیود.	شۆب: ز. به لگه و ریتوشوتنی شت.
شناس: ناسیاو.	شوبات: مانگی دوو دم له سالی رۆژی که له ناودندی کانوونی
شناسایی: شناسی.	دوودم و مارت دایه و بیست و نۆ رۆژه له سالی (کبیسه) دا
شناسنامه: دهفته ریکی پچکۆله یه ناوونیشان و جیگا و رینگای	و بیست و ههشت رۆژه له سالانی تر دا.
خاودنه که ی تیدا دهنووسری (هویه).	شۆبه: ز. بئی هۆشبوون له بهر نه خوشی.
شناسیار: ناسیاو.	شۆپ: تیکه و پارووی زل: هیچ بهرگهی (شۆپ) ی تۆ ناگری.
شناسی: ناسیاوی.	شه پی دهست.
شناسین: ناسین.	شوپاژۆ: که سیکه که شوتن پی هه لگری.
شناو: شتۆی زۆرخانه.	شۆت: ه. شیر ی گیاندار.
شناود: په له ی پچووک له کشتوکال.	شۆتک: شۆرتکه.
شنکی: شن.	شۆتیه: ه. گیایه کی به هاری شیرداره له سالمه ددچی.
شنگ: گیایه کی به هاری لق باریکی گه لا لوللی بنکداره	شۆتین: ه. چیشتی شیر برنج.
دهخوری.	شۆتینه: فرنی.
شنگری و شیوال: پروپاتال.	شۆباو: شۆربا.
شنۆ: جۆره جوولاندنیکی تایبه تی ئەندامه پالەوانان ددیکن بۆ	شۆخ: مهردوومی بالا بهرزی جوانی شەنگ و شۆخ.
به هیزبوونی ئەندامیان. ناوه بۆ شاریک له ناوچه ی سابلان	شۆخی: گالته و گه پ، (شۆخکردن) گالته کردن.
له کوردهواری ئیتران. شنه ی با (د).	شۆدار: شتی که که شۆی پتود بی.
شنه: له رینه و دیه کی هیتواشی له سه رخۆ: (شنه) ی با دی،	شۆدان: ئاوکردنی هیتدی شت و غدانی.
(شنه شن): شنه ی یه ک له دوا ی یه ک.	شۆر: سویر. گیاندار ی زۆر ردوان. جۆره مقامیکی خوشه.
شنه فتن: ل. شنه و تن.	که ره کیوی. شۆدار. عه شق: فیسار که س (شۆر) یکی هه یه،
شنه وا: د. بیسه ر (سمیع).	واته سۆز و عه شقیک.
شنه و تن: بیستن.	شۆران: شتن.
شنیان: د. شنینه و دی مندال.	شۆراو: شتی که که به ئاو شۆرابیته و د.
شنین: د. شنیان.	شۆراود: دانه و یله یه که که به ئاو شۆرابیته و د.
شنینه و د: گو شه کردن و شنه شن کردنی مندال. له رینه و دی درهخت.	شۆربا: جۆره چیشتیکی شلی تراود.
شۆ: شتیکی لینجه و د که تیره ددری له هیتدی ته نراو بۆ ددق	شۆربا ریت: دۆخاوکردنی شوتنیک به گه چ یا به چیمه نتۆ یا به قسل.
به ستن. شیف. شتی غدار.	شۆربه: ز. شۆربا.
شواشینک: درهختیکی به هاری هه میسه سه وزه گه لای و د ک مۆرد	شۆرتان: جۆره په نیرتکه.
وايه، به رتک دهگری و د ک چواله تاله. ناوه بۆ جۆره ترییه ک	شۆرتک: شۆرتکه.
(با). ناوه بۆ جۆره هه نجیرتک (با).	شۆرتکه: جۆره پشتینیکی جوانی پانی ناو ریشمینه. سه ر
شوالک: خه لفه داریکی تازه ی باریک و درتزه که له ناو چه ند	شۆرک.
خه لفیکی تر دا هاتبیته ددره و د.	شۆردراود: شۆراود.
شوان: که سیکه که ئاژال بله و د ریتی.	شۆردن: شتن.
شوانانه: شتی که که بدری به شوان.	شۆردنه و د: شتنه و د.
شوانخه له تینه: بالنده یه کی بۆره قنه یه له چۆله که گه و رده تره هه ل	شۆر: شتی که که له شوتنیک به رزه و د دارچکه بووبی
نافری تا نزیک ی نه بیته و د.	(شۆربوونه و د) دارچکه بوونی شتی که که به رزییه که و د (شۆر
شوانشوان: د. جۆره یارییه کی مندالانه یه.	کردنه و د) دارچکه کردنی شتی که که به رزییه که و د.
شوانشوانه کی: د. شوانشوان.	شۆراوگه: چۆراوگه.
شوانکاره: که سیکه که پیشه ی هه ر شوانی بی. ناوی تیره یه که له	شۆرگه: جیتی شت شوشتن له مالدا.
جاف.	

شۆره: چۆره، (شۆرد شۆر) چۆره چۆر.

شۆره‌بى: جۆره بىيه كه لقه‌كانى سهر به‌ره‌وخوار ده‌بنه‌وه و روو ده‌كه‌نه زه‌وى.

شۆردژن: ژنى شوخ و شه‌نگى جوان.

شۆره‌سوار: سوار چاكىكه كالاى شۆرى جوانى له به‌ردابى و به‌سهر زبنه‌كه‌دا هاتبىته خواره‌وه.

شۆره‌وه‌بووگ: د. شتى شۆر‌بووده‌وه.

شۆره‌وه‌بوون: شۆر‌بوونه‌وه.

شۆرش: هه‌را و ناژاوه.

شۆرشگىر: كه‌سىكه كه شۆرش هه‌لگىرسىنى.

شۆرمه‌زه: جۆره چىشتىكه به‌نۆك و جاتره و گيا و دانوو دروست ده‌كرى و ده‌ك چىشتى (دانه‌رۆكه) به‌لام نه‌م گه‌غى تى ناكرى.

شتى سوتر خوى.

شۆروا: د. شۆر‌با.

شوروارىژ: د. شۆر‌بارىژ.

شۆره: شتىكى سپيه وه‌ك زاخ ده‌كرىته ئاو بۆ جل پى شوشتن و، بارووتىشى لى دروست ده‌كرى.

شۆردزار: شۆره‌كات.

شۆره‌ك: ز. شۆره‌كات.

شۆره‌كات: زه‌وىيه كه خاكه‌كه‌ى له‌به‌ر سوترى گياى كه‌م لى سه‌وز بى.

شۆرياگ: د. شۆراو.

شۆريان: د. شۆران.

شۆرىن: شتن.

شۆرىنه‌وه: شتنه‌وه.

شوست و شو: شتن.

شوست و شۆدان: برىتىيه له سه‌رزه‌نشت و سه‌ركۆنه‌كردنى يه‌كىك.

شۆسته: شۆسه.

شوس و شو: شوست و شو.

شۆسه: زه‌لامه‌رى له لای راست و چه‌پى شار رىته.

شۆسيه‌خ: د. چلوورەى گوتسوانه كه شۆر بىته‌وه.

شوش: ه. سى گياندار.

شوش: هوش (ز). تافگه.

شووشتن: ششتن.

شۆشيه‌هه‌ر: ه. سى و جگه‌ر.

شوفار: جاسوس.

شوغال: ل. چه‌قه‌ل.

شوڤ: ز. شىف.

شوڤ: سه‌روه‌شاندى مه‌ر و بزن و گا.

شوقاق: د. شوقاقى.

شوقاقى: ده‌ردىكه له چواريه‌لى ناژال ده‌دا شه‌قار شه‌قارى ده‌كا.

شوڤ تىه‌له‌دان: لىدانى مه‌ر و بزن و گا به‌سهر.

شوڤدان: شوڤ وه‌شاندى.

شوڤل: ز. پۆلكه.

شوڤ وه‌شاندى: شوڤ تىه‌له‌دان.

شوڤ وه‌شتن: گياندارىكه كه شوڤ بوه‌شنى.

شوڤ هاوشتن: شوڤ وه‌شاندى.

شوڤه‌لله‌ت: شتىكه وه‌ك سه‌كۆيه‌كى بارىك لای سه‌رووى

ژووره‌وه دروست ده‌كرى ژىره‌كه‌ى بۆش و خانخانه شتىان تىدا

داده‌نرى و له سه‌رىشى شتومه‌ك داده‌نرى.

شوڤ هه‌له‌دان: شوڤدان.

شوڤ: جۆره شىرىنیه‌كه له گه‌لاى مازودار و داربه‌روو ده‌نىشى.

شوڤه: شوڤ. ده‌ردىكه ده‌دا له گه‌لاى تووتن و هیندى شتى تر

زه‌بوونىان ده‌كا.

شوڤل: سوتر. وته‌يه‌كه هه‌مىشه له دواى وته‌ى (شل) ده‌وه به‌كاردىنى:

شل و شوڤل: واته زۆر شل.

شوڤلاو: سوتراو.

شوڤه‌كه: ده‌فرتىكى دوولاییه له جه‌وال گه‌ورده‌تره.

شوڤم: شوو.

شوڤن: شوین.

شوناس: شناس.

شوناسى: شناسى.

شوڤن كۆمه‌كى: شوینه‌ونى.

شوڤن نىان: د. شوین هه‌لگرتن.

شوڤن هه‌لگرتن: د. شوین هه‌لگرتن.

شوو: مێردى ژن.

شوو: شىف.

شووار: شتن: سوتندم به‌م ئاوه كه (شووار)ى هه‌موو كه‌سىكى پى

دى. لىدانى ده‌مار.

شووارگرتن: ده‌ست خستنه سهر ده‌مار بۆ زانىنى لىدانى.

شووال: د. شه‌روال.

شووالپىس: د. شه‌روالپىس.

شووبرا: براى مێرد.

شووبراژن: هيوهرژن.

شوو برىن: شىف برىن.

شووپاى: د. ته‌مه‌لىت.

شووپه‌كان: جۆره يارىيه‌كى كچانه‌يه.

شووت: شتى لووس.

شووتک: ز. شووتکه.
 شووتی: میوډیه کی خری گهوردی لووسه ناوډکه ی شیرین و سوور و ناوداره.
 شووتی کۆله: شووتی پچکۆله ی گه یو.
 شوور: شیر ی برنده (ز) فیله گیزه.
 شوورا: شوورده.
 شوورتان: هیزه.
 شوورک: شتی خوار.
 شوورده: دیوارکی پانی به رزده به گردی شار یا جیگایه کدا دروست دهکری بۆ قایمی.
 شووردیی: نهنگ: نه م کاره بۆتۆ (شووردیی) یه.
 شوورژن: سوورژن.
 شوورژن ئارژن: سوورژن ئارژن.
 شوش: شتی باریک و راست و جوان. سیپه لک: (ه).
 شوشو: ه. شمش.
 شوشویههر: ه. سی و جگهر.
 شوشه: شتیکی لووسی رهقی تورتی رووناکه دهخریته په نجه رهوه. پارچه زیر و زبوی داریژراو.
 شوشه به ند: شوتنیکه شوشه ی زۆر له دار و دیواریدا بی.
 شوشه کاری: شوشه به ند. خه ریکبون به کاری شوشه وه.
 شوشه گهر: که سیکه که شوشه دروست بکا.
 شوشه یی: شتی لووسی راستی جوان.
 شووکردن: میترکردنی ئافردت.
 شول: با. شول. ئیشوکار: (شول) م هیه، واته کارم هیه، له شغلی عهریبیه وه ودرگیراوه.
 شول: تول.
 شولاق: قامچی.
 شولاندن: فیراندن.
 شولک: تولی پچووک.
 شولک: شولک.
 شول لی هه لکیشان: بریتییه له ده رچوونی مهردووم له نه ندازه ی خوی له هه موو کاریکدا.
 شوله: نه ندازه یه که له قور که به بیل هه لگیری.
 شون: ز. شوتن.
 شونک: ز. گه لا کوتک.
 شونه وار: نه ته ری مهردووم و گیاندار: فیسار که س (شونه وار) ی نییه.
 شو هۆر: د. شوللی ته ر.
 شوتل: د. زه مینی باریک.
 شوتن: جیگایه که بگوفجی شتیکی تیدا دابری.

شوتن به شوتن: دوا به دوا.
 شوتنخستن: ناردنی یه کییک به دووی یه کییکدا بۆ جوست و جوکردنی ئیشوکاری.
 شوتنک: با. گه لا کوتک.
 شوتنکردن: جیککردنی شتییک له نه ندام به هۆی ته سکی و زۆر چه سپ بوونییه وه: نه موستیله که یا پشتینه که نه وندده تونده (شوتنی کردووه).
 شوتن که فتن: د. شوتن که وتن.
 شوتن که وتن: دوو که وتن.
 شوتنه زا: نه و ولاته یه که تۆی تیدا له دایک بووت.
 شوتنه گومکی: شوتنه ونی.
 شوتنه وار: شونه وار.
 شوتنه ونکه: شوتنه ونی.
 شوتنه ونی: شوتنه ونی.
 شوتنه ونی: سه رشیتواندن له که سیک به کردار یا به وتار بۆ شاردنه وه ی کاریک لیتی.
 شوتن هه لگرتن: دۆزینه وه ی شتی دزراو به هۆی شوتن پتیه له زهوی.
 شوت: گیایه کی گه لا وردی تام و بۆن خوشه دهکریته چیشتی یا پراخه وه.
 شه: شتی: شه کردکه (شه) ی هیتاوه. شانه (با).
 شه باقه: ده لاقه.
 شه به ق: روونی که ناری ئاسمان له به یاندا. کونی گهورده له کالاو دیوار.
 شه به ق تیبوون: شه به ق تیکه وتن.
 شه به ق تیکه وتن: کونبوونی کالو و دیوار به گهوردیی.
 شه به قدان: رووناکیبونه وه ی که ناری ئاسمان له به یاندا.
 شه به ق شه به قبوون: کون کون بوونی دیوار و کالو به گهوردیی.
 شه به قی: به یانیان کاتی شه به ق.
 شه به نده به رۆژ: جوړه خامه کیکی زۆر جوانه به گه لی رده نگ ده نوینی.
 شه به نگه به رۆژ: شه به نده به رۆژ.
 شه به یخوون: به سه ر دوژمن دادان له شه ودا.
 شه بیکی: ز. ره قیته.
 شه بییک: ز. نه قیزه ی ولاخ لیخویرین.
 شه پ: به ری ده ست: شه پتیکی پیدادا واته له پتیک. پر به چنگتیک له شتییک: (شه پ) تیک که ره، واته پر به چنگتیک. پر (ل).
 وته یه که هه میشه له پیش وته ی شوړدود به کاردینری: (شه پ و شوړ). شه پاله.
 شه بازله: کیشان به روومه تی یه کییکدا به به ری ده ست به توندی.

شووتک: ز. شووتکه.
 شووتی: میوډیه کی خری گهوردی لووسه ناوډکه ی شیرین و سوور و ناوداره.
 شووتی کۆله: شووتی پچکۆله ی گه یو.
 شوور: شیر ی برنده (ز) فیله گیزه.
 شوورا: شوورده.
 شوورتان: هیزه.
 شوورک: شتی خوار.
 شوورده: دیوارکی پانی به رزده به گردی شار یا جیگایه کدا دروست دهکری بۆ قایمی.
 شووردیی: نهنگ: نه م کاره بۆتۆ (شووردیی) یه.
 شوورژن: سوورژن.
 شوورژن ئارژن: سوورژن ئارژن.
 شوش: شتی باریک و راست و جوان. سیپه لک: (ه).
 شوشو: ه. شمش.
 شوشویههر: ه. سی و جگهر.
 شوشه: شتیکی لووسی رهقی تورتی رووناکه دهخریته په نجه رهوه. پارچه زیر و زبوی داریژراو.
 شوشه به ند: شوتنیکه شوشه ی زۆر له دار و دیواریدا بی.
 شوشه کاری: شوشه به ند. خه ریکبون به کاری شوشه وه.
 شوشه گهر: که سیکه که شوشه دروست بکا.
 شوشه یی: شتی لووسی راستی جوان.
 شووکردن: میترکردنی ئافردت.
 شول: با. شول. ئیشوکار: (شول) م هیه، واته کارم هیه، له شغلی عهریبیه وه ودرگیراوه.
 شول: تول.
 شولاق: قامچی.
 شولاندن: فیراندن.
 شولک: تولی پچووک.
 شولک: شولک.
 شول لی هه لکیشان: بریتییه له ده رچوونی مهردووم له نه ندازه ی خوی له هه موو کاریکدا.
 شوله: نه ندازه یه که له قور که به بیل هه لگیری.
 شون: ز. شوتن.
 شونک: ز. گه لا کوتک.
 شونه وار: نه ته ری مهردووم و گیاندار: فیسار که س (شونه وار) ی نییه.
 شو هۆر: د. شوللی ته ر.
 شوتل: د. زه مینی باریک.
 شوتن: جیگایه که بگوفجی شتیکی تیدا دابری.

شهبال: ز. شتی جوانی باش.
 شهبالمه: شهباله.
 شهباله: لیدان به بهری دهست له ئەندامی گیاندار.
 شهبهوی: چه پردهوی (یساری).
 شهبهپوتو: مهردوومی شیرزه.
 شهبهپریو: مهردوومی شهب و شور.
 شهبهپرزده: شیرزه.
 شهبهپشهپان: د. شهبلی شوپین.
 شهبهپقه: جوړه کلاویکی لیوارداره سته بهر له دهموچاو دهکا.
 شهبک: چوغه ی رانک.
 شهبکه: پارچه یه که له پارچه کانی جوړایی. شهبقه (د).
 شهبلاخ: شهبازلله.
 شهبلاخه: شهبلاخ.
 شهبهپله: ددردیکی کوتوپری گرانه دهدا له ئەندامی گیاندار و وشکی دهکا.
 شهبلی شوپان: شهبلی شوپین.
 شهبلی شوپین: یاربکردن به سئو یا به شتیکی وەک توپ له چه وادا.
 شهبلی شهبان: د. شهبهپان.
 شهبوته: دهفه ی جوړا.
 شهبوته: شهبوته.
 شهبوپر: شیوهنی تیکرایبی به کول.
 شهب و شور: که سیکه که شل و شتو و، داوینی به سهر زدویدا بخشی.
 شهبوکان: د. په شوکان.
 شهبوکیان: د. شهبوکان.
 شهبول: ته کاندانی ئاو به هو ی شتیکه وه.
 شهبولدان: قونددره کردنی ئاو.
 شهبه: کومه له به فر.
 شهبه: با. بالی په له ور و فروک.
 شهبه زلله: شهبازلله.
 شهبه شهب: دهنگی در و داوینی شور که تهر بووبی.
 شهبه لوخ: گیاندار ی چاوبرسی زورخور.
 شهبه لووح: دره ختیکی گه رمیانیه به ریک دهگری وەک هه نجیر ددخوری و، لقه گه وردکانی وەک شووتی تهرز دهاوئ.
 شهب: رووباری گه وره.
 شهبتاو: ئاوی سارد دان به ژیر سک و گه لوگونی ولاخی به رزه دا له کاتی گه رمادا. شهب.
 شهبترنج: جوړه یارییه که وەک دامه به شهب جور داش دهگری که هه موویان سی و دوو داشن که پتیان دهلتین: (روخ، نه سپ، فیل، شا، و دزیر، پیاده).
 شهبتل: سهوزایییه که له شوینی خو ی به ریشه وه هه لکه ندرابی بو روواندنی له جیگایه کی تر.
 شهبتلجاری: شهبتلگا.
 شهبتلگا: د. شوینییه که که شهبلی تیدا پروینری.
 شهبتهپت: شتی لهت و پت.
 شهبتوکوت: شهبتهپت.
 شهبتهور: با. شهبتهورل.
 شهبتهره: شاته ره.
 شهبته کدان: پیچانه وه و به ستنی شتییک به توندی.
 شهبخت: ز. گیانداریکه شهبلی له ههردوو دهستیدا بی.
 شهبختو: ته مهل. شتی تیکه ل و پیکه ل.
 شهبخته: سههول.
 شهبخره: شتییکه له دار دروست دهگری وەک دوو په یژدی له یه ک دراو وایه کرشهی پی دهبریته سهر خهرمان.
 شهبخس: گوری پیای گه وره ناینی.
 شهبخسان: تیکچوون و گورانی ئەندامی گیاندار به هو ی ناساگییه کی گرانه وه.
 شهبخساو: گیانداریکه ئەندامی شهبخسی بی.
 شهبخسین: شهبخسان.
 شهبخسیو: شهبخساو.
 شهبخف: ز. سواغی سهربان به گه چ یا به قور.
 شهبخه ل: چه م و چوغوردی خر و به رده لانی.
 شهبخه لان: جیگایه که که قه رده می تیدا رووابی.
 شهبدار: شتی شیدار.
 شهبدانه: تووی گیای گونیه.
 شهبده: مشکی سهرپیچ.
 شهبهرا: بایه کی ناسازی گه رمه دهدا له مه رزه و هیندی میوه وشکی دهکا.
 شهبه راب: خواردنه وه یه که له میوژ دروست دهگری و سهرخوشی دهدا.
 شهبه رابخانه: شوینییه که که شهبابی تیدا بفروشری یا تیدا بخوریته وه.
 شهبه رابخور: که سیکه که خووی گرتبی به خواردنه وه ی شهبه وه.
 شهبه ربردگ: شهبه ربردوو.
 شهبه ربردوو: شتییکه که شهبه را لیتی دابی.
 شهبه ربرده: شهبه ربردوو.
 شهبه رابی: رهنگیکه که وەک رهنگی شهبه راب وابی.
 شهبه رالیدراو: شهبه ربردوو.
 شهبه راو: د. شهبه راب.
 شهبه ریک: ز. شهبه ربه.

شهبال: ز. شتی جوانی باش.
 شهبالمه: شهباله.
 شهباله: لیدان به بهری دهست له ئەندامی گیاندار.
 شهبهوی: چه پردهوی (یساری).
 شهبهپوتو: مهردوومی شیرزه.
 شهبهپریو: مهردوومی شهب و شور.
 شهبهپرزده: شیرزه.
 شهبهپشهپان: د. شهبلی شوپین.
 شهبهپقه: جوړه کلاویکی لیوارداره سته بهر له دهموچاو دهکا.
 شهبک: چوغه ی رانک.
 شهبکه: پارچه یه که له پارچه کانی جوړایی. شهبقه (د).
 شهبلاخ: شهبازلله.
 شهبلاخه: شهبلاخ.
 شهبهپله: ددردیکی کوتوپری گرانه دهدا له ئەندامی گیاندار و وشکی دهکا.
 شهبلی شوپان: شهبلی شوپین.
 شهبلی شوپین: یاربکردن به سئو یا به شتیکی وەک توپ له چه وادا.
 شهبلی شهبان: د. شهبهپان.
 شهبوته: دهفه ی جوړا.
 شهبوته: شهبوته.
 شهبوپر: شیوهنی تیکرایبی به کول.
 شهب و شور: که سیکه که شل و شتو و، داوینی به سهر زدویدا بخشی.
 شهبوکان: د. په شوکان.
 شهبوکیان: د. شهبوکان.
 شهبول: ته کاندانی ئاو به هو ی شتیکه وه.
 شهبولدان: قونددره کردنی ئاو.
 شهبه: کومه له به فر.
 شهبه: با. بالی په له ور و فروک.
 شهبه زلله: شهبازلله.
 شهبه شهب: دهنگی در و داوینی شور که تهر بووبی.
 شهبه لوخ: گیاندار ی چاوبرسی زورخور.
 شهبه لووح: دره ختیکی گه رمیانیه به ریک دهگری وەک هه نجیر ددخوری و، لقه گه وردکانی وەک شووتی تهرز دهاوئ.
 شهب: رووباری گه وره.
 شهبتاو: ئاوی سارد دان به ژیر سک و گه لوگونی ولاخی به رزه دا له کاتی گه رمادا. شهب.
 شهبترنج: جوړه یارییه که وەک دامه به شهب جور داش دهگری که هه موویان سی و دوو داشن که پتیان دهلتین: (روخ، نه سپ، فیل، شا، و دزیر، پیاده).

شەربە: گۆزەلەيەکی گلىنى تەنكى بەچەرخ گىردراوى
 سوورەو دەکراوى سىپىيە ئاوى تى دەکرى.
 شەربەت: شىلەي شتى شىرىن کە لەگەل ئاودا تىکەل بکرى بۆ
 خواردنەو.
 شەربەتچى: کەستىکە کە شەربەت بگرىتەو بۆ فروتن.
 شەربەزە: ز. شىرزد.
 شەرائى: گياندارى شەرفروش.
 شەرفروتن: برىتييه لە بيانووگرتن بەيەکىک بۆ ئەمەي کە بچىت
 بەگژىدا.
 شەرفروش: برىتييه لە کەستىک کە بيانوو زۆر بگرى بەمەردووم
 بۆ بەگژدا چوونيان.
 شەرفروشتن: شەرفروتن.
 شەروال: د. شەروال.
 شەرد تۆپ: جۆرد يارىيە کە بەتۆپ لە يەکترى دەدەن.
 شەرد تۆپەل: جۆرد يارىيە کە تۆپەلە بەفر دەگرەن يەک.
 شەردجىنو: جىنئودانى دوو کەس بەيەک.
 شەرد دەنووک: برىتييه لە وتنى قسەي ناشىرىنى دوو کەس يا
 زياتر بەيەکترى: بووک و خەسوو ھەمىشە (شەرد دەنووک)
 يانە.
 شەردشوق: شەرد قوچ.
 شەردشەق: زەرمەزلىتى چەند کەستىک.
 شەردقوچ: شەردکردنى دووگياندار بە سەر.
 شەرد قوچەقانى: شەردکردن بەھاویشتنى بەرد بە قوچەقانى.
 شەرد گەردەک: شەردکردنى مندالى دوو گەردەک لەگەل يەکترى.
 شەردنگىز: شەرفروش.
 شەردھۆملکى: ھەرا و ھۆريا کردن.
 شەرم: روونەھاتن و ئاپروو.
 شەرمدار: د. شەرمەن.
 شەرمسار: د. شەرمەزار.
 شەرم سارى: د. شەرمەزاري.
 شەرم شکان: نەمانى شەرمى يەکىک.
 شەرمکردن: روو نەھاتن بۆکردن يا وتنى شتىک.
 شەرمگا: د. برىتييه لە پاش و پىشى ئادەمى.
 شەرمگە: شەرمگا.
 شەرمەن: کەستىکە کە خاودن شەرم بى.
 شەرمەندە: شەرمەن. شەرمەندە.
 شەرمە: د. شەرمەن.
 شەرمەنى: شەرمکردن.
 شەرمۆک: شەرمەن.
 شەرمە: د. شەرم.

شەرمەزار: کەستىکە تەرىق بووبىتەو.
 شەرمەزاري: تەرىقى.
 شەرمەسار: شەرمەزار.
 شەرمەساري: شەرمەزاري.
 شەرمەشکانى: برىتييه لە خۆ نواندن و خۆ دەرختنى يەکىک کە
 بىھوى شەرمى خۆي بشکىنى.
 شەرمەندە: شەرمەزار.
 شەرمىوون: شەرمۆک.
 شەروال: دەرى. دەمەر قوپان.
 شەروال بەکۆل: گىايەکی بەھارى سەلکدارد گەلای وەک شاتەرد و
 تامى وەک شىلم وایە خواردنى رەوانى دەدا.
 شەروالپىس: داوتىن پىس.
 شەردزا: ز. شەردزا.
 شەس: د. شەست.
 شەست: ناود بۆژمارديەک کە شەش جار ددە.
 شەستپەر: گولتىكى تۆپى زەردى بۆنخۆشە وەک گولە جۆرى وایە
 بەلام ئەم گەورەترە. گولەباخ.
 شەستتەر: چەکىكى جەنگىيە شەست گوللە دەخوا.
 شەستکردن: بارىن بە لىزمە و بەخۆر.
 شەستە: مانگى نىسان کە سى رۆژە.
 شەستە باران: شەستە.
 شەستە کردن: گۆل گۆلکردنى زدوى بە (ونار) بۆ ناشتنى تووتن.
 شەستەم: شتىکە کە لە پایەي شەستدایى.
 شەستەمىن: شەستەم.
 شەستەم: شەستەم.
 شەستەمىن: شەستەمىن.
 شەس: د. شەست.
 شەسکردن: د. شەستکردن.
 شەش: ناوہ بۆژمارديەک کە لە ناوہندى پىنج و ھەوت دایە.
 شەش ئاگر: جۆرد دەمانچەيەکە شەش گوللە دەخوا.
 شەشپالور: د. شەشگۆشە.
 شەشپەر: جۆرد جۆيەکە گولەکەي ھەشت رىز دەنكى تىدایە.
 شەشتىر: شەش ئاگر.
 شەشخان: شەشخانە.
 شەشخانە: ز. جۆرد تەفەنگىکە لە ناوہو شوتنى فىشەکی بى.
 شەش دانگ: زەويوزارىکە کە ھىچ بەشكى لى جيا نەکرايىتەو،
 ھەموو زەويوزارىک بە شەش دانگ دادەنرى: (شەش دانگ) ي
 ئەو دىيەم کرىو، واتە ھەمووى يا سى دانگى ئەو دىيە ھى
 مە، واتە نىوہى. برىتييه لە کەرى چوار پەل قەوى بەرزى
 بەخۆو.

شه‌شده‌ر: هه‌ر شه‌ش لاکه سهر و خوار و راست و چه‌پ و پاش و پيشه.	شه‌ق: هه‌ل‌دان له شتيک به قاج. شتي له‌ق.
شه‌شک: شه‌شه‌لان (ز). ناوه بو ديه‌ک له ناوچه‌ی هه‌له‌بجه.	شه‌قار: قلشي شت، (شه‌قار شه‌قار) شتي زه‌نگ زه‌نگي قلش
میزه‌ر (با).	قلش.
شه‌شکان: شه‌شه‌لان.	شه‌قازله: شه‌په‌زله.
شه‌شکلک: د. شه‌شه.	شه‌قاشه‌ق: د. شه‌قشه‌قه.
شه‌شگوشه: شتيکه شه‌ش سووچی بي.	شه‌قاقلووس: د. خوړه.
شه‌شلا: شه‌شده‌ر.	شه‌قال: پيلاوي کون.
شه‌شو: شه‌شه. ناوي ديه‌که له کوردستاني ئيران.	شه‌قام: شاري.
شه‌شه: که‌سيکه که شه‌ش به‌نجه‌ی ده‌ست يا پتي بي.	شه‌قان: شه‌قين.
شه‌شه‌لان: مانگي دواي مانگي روژوو.	شه‌قانشه‌ق: له شويني وته‌ی (سهرانسهر) به‌کاردينري له کاري
شه‌شه‌م: شتيکه که له پايه‌ی شه‌شدا بي.	گرنگ و به‌ئه‌رکدا.
شه‌شه‌مين: شه‌شه‌م.	شه‌قاو: هه‌نگاو. شه‌قام.
شه‌شه‌م: شه‌شه‌م.	شه‌قاوشه‌ق: د. شه‌قشه‌قين.
شه‌شه‌مين: شه‌شه‌مين	شه‌قبردن: هه‌ل‌پچران و درز بردني شت.
شه‌شيه‌ک: له شه‌ش به‌ش به‌شتيک.	شه‌ق تيه‌ل‌دان: هه‌ل‌دان له شتيک به‌شه‌ق.
شه‌شيه‌کي: له شه‌ش به‌ش به‌شتيکه که هيندي ميراتگر ده‌يا.	شه‌قشه‌قان: د. شه‌قاوشه‌ق.
شه‌عمووز: ز. ولاخي سه‌رکيش.	شه‌قشه‌قه: ته‌نه‌که‌يه‌کي سهر خري کلکداره چه‌ند زيختيک له
شه‌عن: ز. بزني به‌له‌ک.	ناوه‌که‌يابه‌تي مندال راي ده‌وه‌شيني و خو‌ی پي ژبر ده‌کا. ناوه
شه‌غرد: شه‌خرد.	بو جوړه تريه‌ک.
شه‌غردکيش: جوړه ده‌سته‌به‌رده‌که شه‌خردی پي ده‌گويزرته‌وه.	شه‌قغه: ده‌نگيکه له ناوه‌ندي ته‌قه و شله‌په‌دا وه‌ک ده‌نگي
شه‌فت: چه‌وت.	قوچه‌قاني.
شه‌فتالوو: ل. هه‌لووژه سيقه‌توره.	شه‌قکردن: له‌تکردني هيندي شت.
شه‌فتر: پيري شه‌و.	شه‌قل: ز. شه‌قل.
شه‌فتوور: د. شه‌فتوول.	شه‌قل: جوړه نه‌خشتيکه به‌(شه‌قله) له خهرماني سوورکراو
شه‌فتي: چه‌وتي.	ده‌کيشري بو‌ئه‌ودي دزي لي نه‌کري. چاپ (د).
شه‌فه‌لاح: شيفه‌له.	شه‌قل شکاندن: برتسييه له نابروو بردني يه‌کتيک و شکاندني
شه‌فه‌له: شه‌فه‌لاح.	له‌ناو مه‌ردوومدا.
شه‌ف: ز. شه‌و.	شه‌قلکردن: نه‌خشکردني خهرمان به‌شه‌قل.
شه‌فخشک: با. کاليار.	شه‌قله: ته‌خته‌يه‌کي نه‌خشکراوه شه‌قلي پي له خهرمان ده‌دری.
شه‌فخووني: با. شه‌به‌يخوون.	شه‌ق و په‌ق: شتي له‌تويه‌ت، (شه‌ق و په‌قکردن) له‌تويه‌تکردني
شه‌قدرد: ز. که‌سيکه به‌شه‌و به‌ده‌شته‌وه بي.	شتيک.
شه‌قرونگ: با. جه‌رنيکه له جه‌رنه‌کاني تيردي يه‌زیدی.	شه‌ق و شري: شتي شري له‌قبوو.
شه‌قره‌قيک: ز. شه‌مشه‌مه‌کويرة.	شه‌ق و شوق: شتي شه‌ق و شري.
شه‌قشه‌قوک: شه‌قره‌قيک.	شه‌قوق: په‌نا و په‌سيو. ههرمي کتوبله.
شه‌قکویر: ز. شه‌وکوير.	شه‌قووق: ز. دره‌ختي قه‌زواني زي.
شه‌قگير: ز. که‌سيکه که به‌شه‌و بگه‌ري.	شه‌ق: چه‌وته‌کي ميو. شه‌قه‌مشار. شه‌قغه، (شه‌قه‌شه‌ق)
شه‌قنه‌م: با. شه‌ونم.	شه‌قغه‌ی يه‌ک له دواي يه‌ک (شه‌ق و هوور) شه‌قه‌شه‌قي
شه‌قه: با. شه‌وه.	زور. ده‌فه‌ی جو‌لا (د).
شه‌قي: ز. شه‌واژو.	شه‌قه‌به‌ند: ره‌ختي ولاخ.
	شه‌قه‌زله: شه‌قازله.

شه‌کره: جوړیکه له گیای (گوټنی) که پټی ده‌لټن (جه‌باری).
 شه‌کروکه.
 شه‌کره‌باوی: با. چواله.
 شه‌کره‌پیاو: پیاوی خوشخووی زبان شیرین.
 شه‌کره‌خه‌نه: شه‌کره‌خه‌نده.
 شه‌کره‌ژن: ژنی خوشخووی زبان شیرین.
 شه‌کره‌سیو: جوړه سیوټکی شیرینچکه.
 شه‌کشه‌کان: د. له‌ره‌له‌ری شت به‌دهم باوه.
 شه‌کمه‌ر: شه‌که‌میټیه‌که که سکیټکی کردبی.
 شه‌که: به‌رازی میټی یه‌ک ساله (ل). جوړه کلاوټکی تووکنه له پټستی به‌رخ دروست ده‌کری. له‌ره، (شه‌که شه‌ک) له‌ردی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک.
 شه‌که‌ت: ماندوو، (شه‌که‌تبوون) ماندوو‌بوون، (شه‌که‌تکردن) ماندوو‌کردن.
 شه‌که‌تی: ماندوو‌یه‌تی.
 شه‌که‌ر بادام: د. جوړه حه‌ل‌وا‌یه‌که.
 شه‌که‌ر بوړه: د. جوړیکه له حه‌ل‌وا.
 شه‌که‌ر په‌نیر: د. شه‌کر په‌نیر.
 شه‌که‌رخه‌ن: د. شه‌کره‌خه‌نه.
 شه‌که‌ر گریان: د. گریانیکه له خوشی و شادی‌یه‌وه بی.
 شه‌که‌رگری: د. شه‌که‌ر گریان.
 شه‌که‌روکه: ژن یا کوړیکه که خوی جوان بکا و له‌ناو کو‌مه‌ل‌یکدا سووړ بدا و سه‌ما بکا.
 شه‌که‌ری: جوړه ره‌نگ‌یکي زه‌رد‌باوه.
 شه‌که‌شه‌ک: ده‌نگی در و داوینیکي در‌اوه که ته‌که‌ته‌کی بی.
 شه‌که‌مه‌ر: شه‌که‌می.
 شه‌که‌می: به‌رخه میټیه‌که که پټی نابیته سالی دوو‌دم.
 شه‌که‌می‌نگه: شه‌که‌می.
 شه‌که‌نیر: به‌رخه نیریکه پټی نابیته سالی دوو‌دم.
 شه‌کی کال: شه‌که‌میټیه‌که که هیشتا نه‌زابی.
 شه‌کټن: یاری قاپټن.
 شه‌کیله: وته‌یه‌که شتی ته‌ری شه‌پوشو‌ری پټی ده‌شوبه‌نیر.
 شه‌گه: وته‌یه‌که به‌کار‌دین‌ری له جیتی وته‌ی مه‌رحه‌با، له (شاگاه) هوه هاتووه اته کاتت وه‌کو کاتی شا خوشبی.
 شه‌گه‌ل: رانیکه که هه‌مووی شه‌که‌نیر بی.
 شه‌گټن: شه‌کټن.
 شه‌ل: گیان‌داری پټی له‌نگ. قالی و به‌ره‌ی چرچی خوار. تاخه‌رار.
 پارچه زه‌وییه‌که له پال جوگه‌ ناو‌یکدا که هه‌میشه به‌هوی ناوده‌لان‌ده‌وه سه‌وز و غدار بی. رانک.
 شه‌لاخ: زلله (ل). قامچی (د).

شه‌قه‌کردن: له‌تکردنی شت به‌شه‌قه.
 شه‌قه‌کټش: که‌سیټکه که هه‌ر دار شه‌ق بکا.
 شه‌قه‌گل: د. گل‌کردنی چاو.
 شه‌قه‌مشار: مشاریکي دوو ده‌سته‌کییه به‌دوو که‌س داری زلی پټی داده‌هین‌ری.
 شه‌قه‌میو: چه‌وته‌کی میو.
 شه‌ق وا شه‌ق: د. شه‌قشه‌قان.
 شه‌قټن: جوړه یارییه‌کی دوو ده‌سته‌ییه گو‌یه‌کی خری دارین له ده‌ست‌یکدا داده‌نټن، هه‌ر ده‌سته‌ی به‌داریکي چه‌وتاو‌ده هه‌ول دده‌ا بو‌ئوه‌ی له‌سه‌ر شاری ده‌سته‌که‌ی ترده‌وه ده‌ری بکا.
 شه‌قیله: پارچه چه‌رم‌یکه ژنان ده‌یگرن به‌لای راستیان‌ده‌وه بو‌ئوه‌ی ته‌شی له‌سه‌ر با بدن تا کالایان نه‌دری و باش بخولیته‌وه.
 شه‌ک: به‌رخیکه پټی نابیته سالی دوو‌دم. دیو‌یکه له میچ.
 شه‌کار: می‌رگ.
 شه‌کال: ز. پټلاوی در‌او.
 شه‌کان: د. ته‌کان.
 شه‌کاندن: جوړلان‌دن و هټن‌ان و بردنی شت به‌هوی باوه: دره‌خته‌که با ده‌ی (شه‌کټنی).
 شه‌کان‌ده‌وه: راوه‌شان‌دن و هه‌ل‌گو‌فتنی یه‌کیټک هی یه‌کیټک.
 شه‌کان‌دن.
 شه‌کانن: د. شه‌کان‌دن.
 شه‌کانه‌وه: له‌رانه‌وه‌ی شت.
 شه‌کر: شتیکی سپی یا زه‌ردی زور شیرینی خوشه له قامیش یا چه‌وه‌نده‌ر دروست ده‌کری.
 شه‌کراو: ناو‌یکه شه‌کری تی کرابی.
 شه‌کراو خوار‌ده‌وه: بریتییه له خوازیننی یه‌کیټک بو‌یه‌کیټک و دابه‌شکردنی شیرینی به‌وه‌هویه‌وه.
 شه‌کر په‌نیر: جوړه نو‌قل‌یکي پانه له شه‌کر دروست ده‌کری و کاکله‌یه‌ک گو‌یز ده‌خریته سه‌ری.
 شه‌کره‌خه‌نده: زه‌رده‌خه‌نه.
 شه‌کره‌خه‌نه: شه‌کره‌خه‌نده.
 شه‌کردان: ده‌فریکي تاییه‌تییه هه‌ر شه‌کری تی ده‌کری.
 شه‌کر شکان‌دن: بریتییه له قسه‌کردن.
 شه‌کرشکټن: ناسنیکي دهم پانی تیژه وه‌ک ته‌شوی هه‌ر شه‌کری پټی ده‌شکټندری.
 شه‌کرله‌مه: جوړه خوار‌ده‌مه‌نییه‌که له شه‌کر و گو‌یز و نارد دروست ده‌کری.
 شه‌کروک: ز. شه‌کروکه.
 شه‌کروکه: شتیکی سپی شیرینچکه له که‌رته‌شی په‌یدا ده‌بی.

شه لاخکاری: د. لیدانی یه کتیک به شه لاخ.

شه لاق: هه لمهت. شه لاخ.

شه لاقه: بالنده یه که به قه د کویره باریکه یه که هه له به هاراندایه بیدا ده بی.

شه لاله: کوکی درومان.

شه لاندن: ز. رووتکردنه وه له لایه ن جهرده وه.

شه لایی: د. جوړه سه ریچیکه ژنان ده بیه ستن به سه ریانه وه، وه که هه وری وایه.

شه لتاخ: د. گیتچهل و ته شقه له.

شه لتان: شه لته.

شه لته: زوقمی پایز: (شه لته) لیتی داوه، یا (شه لته) بردوویه تی.

شه لته: ده فریکي دوولای گه وری دهم به ره لالایه ده دری به سه ر پستی ولاخدا و شتی تی ده کری. جوړه ده ریپیه کی ژنانه یه له ژیر ده ریپی تروه له پی ده کری (د). شه لته (د). نیوه نه کتیکي گه وریه یا پرویشیکي کولوا یا سرششیکي گه رمه که بخریته سه ر په رو و له شونیکي به نازار به پیچری.

شه لخه: شه لغه.

شه لغه: پوره هه نگ.

شه لغم: شیلیم.

شه لکه: ددرتیکه تووشی سمی بزن و مهر ده بی و شه لی ده کا.

شه لم: ز. شیلیم.

شه له: ز. زیوانی ناو ده غل.

شه لوار: شه رواال.

شه لوار: شه رواال.

شه ل و پت: شتی له ت و پت.

شه ل و شیت: مه ردوومی شیتوکه ی شه له پته.

شه لووف: که له شیری پچووک (ز). زول.

شه له: ناوه شکینه. جه و ته مین نه ستیره ی جه و ته وانه ی گه وریه که ده که ویتته لای خواروو.

شه له شه ل: رویشتن به له نگه له نگ.

شه له که: که له به ریکه له جوگه ی مه رزه دا که سالتیک له وه پیش ناوی لی کرابیتته سه ر قالدیک و نیمسال گیرابی بو نه وه ی نه و قالبه به یاری بیتیته وه و، له خوارتره وه ی که له به ریکي تر کرابیتته ناوه که وه بو سه ر قالدیکي تازه.

شه له م: شیلیم.

شه له م شیتون: د. دارتیکي سه ریانه شیلیم کولوی بی نه مدیو نه و دیو ده کری له مه نجه لدا.

شه له مه: د. گیایه کی ره وانه بنکه که ی وه که سیتی بن نه رز وایه.

شه له مین: چیتستی چه نسووته که.

شه له مینکه ره: د. جوړه گولتیکي زور جوانه.

شه لیک: ز. په رویه که ده دری به سه ر ده می ده فریکدا که شیري تی بدوشری بو نه وه ی شتی تی نه که وی.

شه لی: له نگي له رویشتندا. سپیدار (د).

شه لین: له نگین.

شه م: جیتی سیبه ر (ه). شه مع (د).

شه مار: هه زاری.

شه مال: بایه که له لای راستی قیبله وه دی.

شه مالپا: بریتییه له ولاخی خیرای تیژره و.

شه ماله: دانیشتنی نافرته له شه وی شه موواندا له سنی ریانییک

له گهل گرتنی نیازییک له دلدا، نینجا نه گه ر ریوارتیک له و

ریگیایانه وه هات و قسه یه کی خوشی کرد نه و ده یکا

به نوقلانه ی پیکه اتنی نیازه که ی و، نه گه ر قسه ی ناخوشی

کرد نه و ده یکا به نوقلانه ی پیک نه هاتنی.

شه مالی: شه ماله.

شه ماموک: شه ماموکه.

شه ماموکه: شه مامه.

شه مامه: شتیکي خری خالخالی بو نخوشه وه که کاله که وایه

به لام نه م پچکولانه یه.

شه مبلیلک: ز. قومام.

شه مبورز: با. ولاخی چه مووش.

شه مبه: شه مه.

شه مبی: با. جوړه توویه کی ده نک سپی درتیکوله ی که م ناوکه.

شه مه (با).

شه متین: هه لخلیسکان.

شه مچک: فیتلباز.

شه مچه: شقارته.

شه مدان: د. شه معدان.

شه مزان: شه مزین.

شه مزاو: شتیکه که شه مزی بی.

شه مزین: تیکچوونی چه رم به هو ی زور هه تاو لیدانیه وه.

شه مزو: شه مزاو.

شه مسان: شه مزان.

شه مساو: شه مزاو.

شه مسین: شه مزین.

شه مسیو: شه مزو.

شه مشه له: د. شه مشه مه کویره.

شه مشه له کویره: د. شه مشه مه کویره.

شه مشه مه کویره: بالنده یه کی پچووکه سک و زا ده کا و قاچی

به باله کانیه وه یه تی.

شەن و کەوکردن: بریتییە لە کردنی کارێک یا وتنی گوفتاریک بەجەختی و تۆخی: فیسار کەس ئەمڕۆ لە نانخواردندا (شەن و کەوی کرد) یا لە باسی فیسارد شتدا (شەن و کەوی کرد) واتە حەشری کرد.	شەمع: مۆم. بەردەمێو.
شەنە: د. شەن.	شەمەدان: شتیکە مۆمی بەداگیرسای لەسەر دادەنرێ.
شەو: کاتی رۆژئاواوێوە تا رۆژبوێوە.	شەملک: با. بەرمال.
شەوار: شەوگار.	شەممە: رۆژی یەکەمی حەفته لە هەینی بەدواوە.
شەواره: شەو و رۆژکردنەو لە ئاهەنگدا. گرتنی پەلەور لە تاریکەشەودا بەچرا: ئیمشەو چووم بۆ (شەوارد) گەلی پەلەورم گرت، گیاندارێکە کە شەو بەچرا کەوتبێ: ئەو چیرگە (شەواره) یە.	شەمۆ: شەموو.
شەواردەبوون: سەر تیکچوون لە گیاندار لە تاریکەشەودا بەهۆی بینینی رووناکییەکی نزیک و ئەمانی رووناکییەکەو.	شەمۆز: چەمووش.
شەواردەکەوتن: شەواردەبوون.	شەمۆس: شەمۆز.
شەواژۆ: لەوێراندنی ئاژاڵ بەشەو.	شەموو: شەممە.
شەواشینک: دارێکە بەرەکەوی وەک چوالە وایە خوش دەکری و دەخوری و، پتی دەلێن بایەف.	شەموولە: قوتیلە یەنەوت.
شەوال: ل. شەروال.	شەممە: شەممە (د). ناوی دێیەکە لە ناوچەی تانجەرۆ.
شەوال بێن: ل. بەندە خوێن.	شەممە بازار: د. شویتێکی تایبەتی یە هێندێ جێگە هەموو شەمووانێک شتی تیدا دەفرۆشن هەروا لە رۆژەکانی تریشدا دەبێژری یەک شەممە یا دوو شەممە یا سێ شەممە یا چوار شەممە یا پێنج شەممە یا هەینی بازار بەپیتی دەستوور و باوی ئەو شوێنە.
شەوالە سوورە: شەروال بە کۆل.	شەمەتلینکە: هەنگوینیکی جیری خوشی شانە پچکۆلە یە لە جۆرە هەنگیکی تایبەتی پەیدا دەبێ.
شەواندەر: چەوێندەر.	شەمەد: پۆیە شمین.
شەوێ: گیایەکە گەلای وەک بی وایە گولێکی زۆر بۆنخۆش دەکری و بەشەو بۆن دەداتەو.	شەمەلە کۆرە: شەمەمە کۆرە.
شەوێن: شەوێند.	شەمەنێخە: چنگدانە چنگی یەکتری.
شەوێند: شەوێند. کۆسەکی خەنجەر.	شەمێ: مێوی خلتە ی هەنگوین.
شەوێدار: کەسێکە کە بەشەو نەوێ و ئاگادار بێ.	شەمیتین: ز. هەلشەلە پین.
شەو بێدار: نەنوستن و ئاگاداری لە شەودا.	شەمیخین: ز. ترشانی چێشت لە گەرمادا.
شەو بێری: شەو نەشەوێک.	شەمیراندن: ز. دەست هەلگرتن لە کارێک.
شەوت: ز. ئازارێکە پەیا دەبێ لە گوتی مەر و گادا.	شەمی: ز. شەموو.
شەوتا: تایەکە هەر لە شەودا تووشی مەردووم دەبێ.	شەن: دارێکی پێنج پەنجە یە خەرمانی پێ بەبا دەکری. ورده تەلاش و پشقلێکە کە لە کاتی ساردبوونەوێ تەنوردا تیی دەکری بۆ گەرم داها تنەوێ.
شەو جومعە: خواردەمەنییەکە لە شەوی جومعەدا دەبەشرتەو بەخیری مردوو.	شەنکردن: بەباکردنی خەرمانی کوتراو بەشەن بۆ سوورکردنی.
شەوچرا: چرایەکە لە شەودا راوی پێ دەکری.	شەنگ: مەردوومی شوخ. ورده کەلویەلی ناو مال (د). فیشەک (د).
شەوچەرە: خواردەمەنییەکە لە شەوگاری زستاندا دواي نانخواردن دەخوری لە میوێ و شک و تەر.	شەنگلە: دوو گوتز یا دوو مازوو یا دوو شتی تری وایە کە بەیەکەو نووسابن.
شەوچەرەز: شەوچەرە.	شەنگلە بەرەکەت: شەنگلە.
شەوچەلە: شەوچەرە.	شەنگۆل: شەنگلە. شەنگ.
شەوخونی: شەبەخوون.	شەنگە: شەنگ.
شەوخەف: کالایەکە هەر لە کاتی نووستندا لەبەر دەکری. پێخەف.	شەنگە بەرە: شەنگە بەرەکەت.
شەودتەر: کەسێکە کە بەشەو ناودتیری بکا.	شەنگەبی: شوپەبی.
	شەنگە سوورە: زەردەوالە.

شه و دتیری: ئاودتیری له شه ودا.
 شه و دتیز: بریتیه له شتی ره شباو.
 شه و رۆ: شه و ردهو.
 شه و ردهو: که سیکه که به شه و بر و ا.
 شه و ردهو: رۆشتن له شه ودا.
 شه و زستان: د. یه کهم شه و ی زستان که له هه موو شه و یک درتژترده.
 شه و زهن: دارتکه وهک مه چه کی ده ست ده کری به کونی سه ر ده رگادا بو داخستنی.
 شه و سکل: پیتخوتی شکینه کراوی ورده کوت نه کراو له خه رمان. شه و سو: د. سو زی.
 شه و سوتکه: جوړه بریتیکی به سوتیه و دک (به ورده شینکه) له په نجه ی ده ست و قاچ دی.
 شه و سوته که: جوړه میتشوله یه کی وردی به ئالۆشه.
 شه و سوو: به یانی زوو.
 شه و شین: ز. ترنج.
 شه و ق: پرووناکی و بریقه ی هیتندی شت.
 شه و قدار: شتی خاودن شه و ق.
 شه و قدانه و د: په یدا بوونی شه و ق له شتی که وه.
 شه و ک: ز. کرمه کی زتی.
 شه و کار: کارتکه که به شه و بکری.
 شه و کراس: کراسیکه که هه ر له شه ودا له بهر بکری.
 شه و کلاو: جوړه کلاو تیکه هه ر له شه ودا له سه ر ده کری.
 شه و کوژ: شه و کوژ.
 شه و کوک: د. که سیکه له نیو دی شه ودا له شویتیکی به رزه وه مه ر دووم بانگ بکا بو هوشیار بوونه وه.
 شه و کوژ: گیاندارتکه به شه و چاوی نه بینتی.
 شه و گا: د. په چه یه که که ئاژال له شه و تیتیدا به سه یته وه.
 شه و گار: ماو دی شه و له رۆژ ئاوا بوونه وه تا به یانی.
 شه و گپ: د. چراخان.
 شه و گه رد: ده عبایه که وهک مارمیلکه به لام ئه م پتوه ده دا. شه و گه ر (د).
 شه و گه ر: د. هه سه هس.
 شه و له بان: بریتیه له بان گردین.
 شه و له و دپ: له و دپ تیکه به شه و بکریته به رگیاندار.
 شه و مه نده: شه و د سار.
 شه و مه نه: د. شه و مه نده.
 شه و نه خونی: شه و نه خوونی.
 شه و نشین: که سیکه به شه و نه نو.
 شه و نم: دلۆیه ئاو تیکه له به هار اندا به شه و ده که ویته سه رگیا.

شەیتان: ھەتەزکی خراپە لە ئادەمیدا بیری خراپی بەدەلدا دەھێنێ.
 بریتییە لە پیاوی خراپ.
 شەیتانپەرست: تیرەبەکن لە کورد لە ناوچەی مووسڵ لە ترسی
 شەیتان ناوی بە گەورە دەبەن.
 شەیتان پێ پێکەنین: بریتییە لە شەیتانیوونی مندال یەکەمجار.
 شەیتانۆکە: شتیکە لە کووژەکە کەرانی دەچێ و کرمیکە تێدا یە.
 شەیتانلغاو: قەمتەر.
 شەیتانی: فێلبازی و دەست بری.
 شەیتانیوون: بەسەرچوون و ڕەحەتبوونی ئادەمی لە خەودا.
 شەیدا: کەسێکە کە لە خوشەوێستی شتیکدا شیت بووبێ.
 شەیدایی: شیتی و سەرگەردانی بۆ شتیک.
 شەین: حیلە و لاخ.
 شەیی: ل. نزگەرە.
 شتی: و لاخیکە ڕەنگی سووریکە کال بێ: نم: ئەم زەوییە
 (شتی) ی ھەبە. ڕەش (ل).
 شیارۆک: ھیزە. مەشکە.
 شیارە: ز. کایەکە لەناو چالدا و لەژێر گەندا ڕۆ دەکری بۆ ئەوێ
 کە گەنمەکە نم ھەلنەھێنێ.
 شیاق: جۆرە تەنراویکی تەنکە گەلێ ڕەنگی ھەبە.
 شیاندن: ز. ڕەوانەکردن.
 شیاپین: با. تۆپین.
 شێپتو: شتیکە ئەندازە شتی و تەری نیشان دەدا.
 شیت: مەردوومی بێ ژیری مێشک تێکچوو.
 شیتانە: گوشتار و کرداریکە کە لە ھی شیت بچێ.
 شیتبوون: تێکچوونی مێشکی مەردووم و ئەمانی ژیری.
 شیتخانە: شوێنیکە کە شیتی تێدا تیمار بکری.
 شیتکە: شیتۆکە.
 شیتگیر: بریتییە لە کەسێک کە ھان درابێ لەسەر کردنی
 شتیک: (شیتگیری) مەکە.
 شیتۆکە: مەردوومی دەلووکار.
 شیت و ویت: مەردوومی دەلووکاری بەرەلا.
 شیتە پەتەری: شیت و ویت.
 شیتە و ژیرە: بریتییە لە کەسێک کە ھەردەمە لەسەر بیرێک بێ.
 شیتیتی: شیتی.
 شیتی: شیت بوون.
 شیخ: پێشەوای ناینی خواپەرست.
 شیخانە: جۆریکە لە ھەلپەرکێ.
 شیخانی: شیخانە. ناوی تیرەبەکن لە کورد.
 شیخەل: دار و درەختیکە کە ھەلپاچرابێ بۆ بالاکردن.
 شیخەلکردن: ھەلپاچینی دار و درەخت بۆ بالاکردن.

شیدار: شتیکە کە نمی بێ.
 شیر: درنەبەکی شان و مل ئەستووری پاشوو پووتی ئازای
 بەھیزی شکێنەرە.
 شیرزایی: ز. شیرازە کتیب.
 شیرانە: کرداریکی ئازایانەبە کە لە کرداری شیر بچێ.
 شیرپەنجە: برینیکە گەورە بەسوێیە درەنگ چاک دەبێتەو.
 شیرداخ: پارچە تەنراویکی میل میلی ئاوریشمی جوانە دەکری
 بەکەوا.
 شیردال: بریتییە لە مەردوومی ئازای بەجەرگ.
 شیردەم: د. بەلوووعە ئاو.
 شیرشیرۆکە: خوژیلک.
 شیرکوژ: د. بریتییە لە مەردوومی ئازا. ناو بۆ گردیکی گەورە لە
 رۆژئاوای دەستە چەپی سلیمانییەو.
 شیرکۆل: د. داریکی چوار پالووە لە ژێر کۆلەکەدا دادەنری.
 شیرکۆلە: د. شیرکۆل.
 شیروانی: دارەرای دوو قەدە لەسەر یەک ڕایەل.
 شیر و خەت: جۆرە یاریبەکە بەدراو دەکری.
 شیر و گورگە: چەند داریکە لە ھەر چوار لاو دەدریتە بەر کۆلەکە
 یا بەر نیتی ئاش بۆ ئەوێ تا دادەمەزری نەبزوێ.
 شیربەفرینە: شیریکە گەورەبە دروست دەکری لە بەفر.
 شیرەت: ز. ئاموژگار.
 شیرە کوللە: جۆرە کوللەبەکی گەورەبە.
 شیرە کولە: شیرە کوللە.
 شیرەکی: جلی ئەسپە کە لە قالێ دروست کرابێ بۆ جوانی.
 شیرەوان: کەسێکە شیر بەرھەم بێنێ.
 شیرین: ز. شیرین.
 شیس: شەست.
 شیسست: شەست.
 شیف: زەوییەکە بەیەک گاسن کێلرابێ.
 شیفیرین: کێلانی زەوی بە یەکەم گاسن.
 شیفدانەو: شیفیرین.
 شیفەلەتە: بەری گیای (مارگیر) کە سوور و شین و خوشە و دەم
 دەداتەو.
 شیفیار: د. جووتیار.
 شیف: ز. شەو.
 شیفدەست: با. جۆرە داویکە کەوی پێ دەگیری.
 شیکر: شەکر.
 شیل: پێخوێیەک قور. تاویریک ھەویر کە بەنۆرەبەک بشیلری.
 وتەبەکە لە دوا ھیندێ ناووەو دی دەیکا بەئیسیمی فاعل:
 ھەویر (شیل) قور (شیل).

شیلاقه: شهلاقه.	شیوه‌نما: د. سینه‌ما.
شیلان: ده‌ست یا پینان به‌شتیکدا به‌توندی.	شیریاگ: د. شیواو.
شیلاندن: شیلان.	شیریان: د. شیروان.
شیلانن: شیلاندن.	شی: شتیکه له یه‌ک جیابووبیتته‌وه: قووره‌که یا خوریه‌که (شی)یه.
شیلانه: قه‌یسی.	شیاکه: پیسی‌گا و مانگا.
شیلانگه: ته‌ریبه‌کی زوره‌که له شتیک هه‌ل نیشتبئ: باره‌تریکه (شیلانگه)ی لی هه‌ل نیشتووه له کاتیکدا که چووبئ به‌سه‌ر یه‌کدا و شیلهی لی هاتبیتته خواره‌وه.	شیان: گونجان: ئه‌م کاره ده‌شی وابئ. توانین: (ده‌شیم) واته ده‌توانم (با).
شیلگ: ده‌سرئژی تفه‌نگ.	شیپ: لیسپی قوچه‌قانی.
شیلیم: گیایه‌کی پایزه‌ی گه‌لا پانه‌بنکیتی خری سپی هه‌یه و ده‌خوری.	شیپان: چوارچیه‌ی ده‌رگا و په‌نجه‌ره.
شیلیم به‌ترش: جوړه‌ترشیاتیکه له گیزه‌ر و شیلیم ده‌گیریتته‌وه.	شیپانه: ز. لاشیپان.
شیلنگ: شیلگ.	شپیک: ژئیر ده‌رگا.
شیلوو: با. قوراو. لیل.	شپیه: شپ. پانایی (د).
شیله: جوړه‌ته‌نراویتیکی ده‌زوو تی هه‌ل‌کیشراوه وه‌ک جامانه ژنان ده‌یکه‌ن به‌کالا.	شپیه شپ‌کردن: پارچه‌پارچه‌کردنی شت: یاخوا شپیه شپیه کری.
شیمی: ز. تووه‌سووره.	شیتال: پارچه‌ی دراوی کالا: (شیتال)ی که‌واکه‌ی له زه‌وی ده‌خشی، (شیتال شیتال) کالای هه‌لا هه‌لا.
شین: ز. ژنی جوان. هه‌موو شتیکی جوان.	شیتان: د. زه‌وی نه‌رمان.
شینده‌بی: شینه‌بی.	شیتانن: د. شاتاندن.
شینکه: زه‌وی کرینی شینکار. ناوی تیره‌یه‌که له کورد له ناوچه‌ی شاربازئیر. جوړه‌تفه‌نگیکه له ده‌مه‌وه داده‌گیری.	شیتک: با. پشتین.
شینکه‌بی: شینه‌بی.	شیته: قیزه، (شیته شیت) شیتیه‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک.
شینه‌بی: هتواشی و له‌سه‌رخویی.	شیخر: کئرد و چه‌قوی تیر.
شئو: خواردمه‌نیه‌که که ئیتواران بخوری. کاتی ئیتواره.	شیر: شتیکی سپی شلی چه‌وره له گوانی گیاندارتک دینه‌ده‌روه که ساوای به‌به‌روه بی. تیغیتیکی ده‌مپانی درئژی که‌وانه‌داره ده‌کری به‌کالاندا. شیر (ل).
شئواز: شیوه‌ی تاییه‌تی نووسین یا قسه‌کردن (اسلوب).	شیرا: د. ئاژالی شیردار.
شئوان: کاتی شئوکردن. تیک‌چوونی شت: خوا‌سه‌رت لی (نه‌شئوتنی).	شیراز: شیرازه.
شئواندن: تیک‌دانی شت.	شیرازه: جوړه‌چنینیکه که‌ناری هئندئ شتی پئ ده‌چنری بۆ قایی.
شئوانن: شئواندن.	شیرازه‌به‌ن: د. شیرازه‌به‌ند.
شئواو: شتی تیک‌چوو.	شیرازه‌به‌ند: شتیکه که شیرازه‌کراپی.
شئواوی: تیک‌چوویی.	شیرازی: ناوه‌بۆ جوړه‌تریه‌ک.
شئوکردن: خواردنی نانی ئیتواران.	شیراز: شیرئژ.
شئو‌گۆر: گه‌رمه‌گۆر.	شیرایی: دراو یا شتیکی گران مایه‌یه که که‌سوکاری بووک بیسینن له زاواکه‌یان.
شئوه: جوړه‌زه‌ره و روخساریتیکی تاییه‌تی شته که به‌هوی ئه‌وه‌وه بناسریتته‌وه و له شتی تر جیا بکریته‌وه: ئه‌م دوو منداله (شئوه)یان له یه‌ک ده‌چی.	شیربرا: برای شیری.
شئو‌درد: زدمینی کئلراو.	شیر برنج: چیشتیکه له شیر و برنج دروست ده‌کری.
شئو‌ده‌ش: ماشینه.	شیر بۆدان: بریتیه له خیردانه‌وه‌ی یه‌ک‌یک بۆ یه‌ک‌یک.
شئو‌قوله: چیشته‌قولی.	شیر پارزونک: شیر پالئو.
شئو‌کردن: ناسینی شت به‌هوی شئو‌ده‌وه.	شیرپاک: بریتیه له مه‌ردوومی دل و داوین پاک.

شیر پاکى: بریتیه له دهست و دل و داوین پاکى.
 شیر پالتوک: کونیکه دهیتلرتتهوه له تهنشت (نئى) وه بۆ
 راییکردنى گيروگفتى.
 شیر پالتوو: شیر پارزونک.
 شیر پالتیو: شتیکی تهنکی کون کونه شیرى پئى دهپالتیورئى.
 شیرتین: شیرتین.
 شیرتین: شله تین.
 شیرخشت: شتیکی فینکی سپیه له گهل شیردا دهرئى بهمندال
 بۆ لابرندى گرى دهروونى.
 شیرخواردن: مژنى شیر له لایهن ساواوه.
 شیر خوژیلک: گیایه کی به هارى شیرداره جوړه گولیک دهگرئى و
 شیرده کی زور پدوانه.
 شیرخوشک: خوشکی شیرى.
 شیرخهس: گیانداریکه له کاتى شیره خوړهیدا خهسینرابئى.
 شیردار: گیاندارى به شیر.
 شیردان: مه مک دان به ساوا.
 شیردهر: گیانداریکه که شیر بدا به بهچکه ی.
 شیر: وتهى تیتالى: (شیر) له پیاوډتیت.
 شیراندن: نه راندن به توندی.
 شیر: قیرهى توندی مهردووم و هیندى گیاندارى تر. دهنگیکه
 وهک دهنگى دادپینى بلوورى و هیندى شتى تر، (شیره
 شیر) شیرهى یهک له دواى یهک، (شیر و هوور) شیره شیرى
 زور.
 شیرها: شرها.
 شیرکتک: گیانداریکه که زور بشیرتئى.
 شیرکورژ: بریتیه له مهردوومى نازا.
 شیرکیشان: بریتیه له خوئاماده کردن بۆ تیهوچوونى جهنگ:
 فیسار کهس بهرامبه به دوزمن (شیرى کیتشا).
 شیرگر: کهسیکه که شیر و خه نجهر دروست بکا.
 شیرمرده: گیانداریکه له بهر بئى شیرى دایکی زور لاوازی.
 شیرمژ: د. شیره خوړه.
 شیرن: شیرین.
 شیروا: شیرایى.
 شیروایی: شیرایى.
 شیر وهشین: بریتیه له مهردوومى نازای دهستوه شین.
 شیر: شيله شتى شیرین. چهند دانیکى شیریه له ده می
 ره شه ولاخ و ولاخى یهک سمدال له تهمه نى دوو سال و
 نیوه پیدا دهکهن. رۆن گهچکه (د).
 شیر به پروو: د. لقى تهرى دارى به پروو.
 شیره په: تیره ق.

شیره جو: جو شیرد.
 شیرخانه: د. شهرباخانه.
 شیره خوړد: ساواى بهر مه مکانه.
 شیردان: د. دیزهیه که رۆن گهچکه کی تیدا هلدده گیرئى.
 شیرمال: دانه ویتلهیه که دواى خه رمان هه لگرتن به دهست کو
 بکرتته وه له جئى خه رمان.
 شیردوا: شیر برنج.
 شیرتژ: سیرتژ.
 شیرى: شتیکه رهنکی وهک رهنکی شیر وایی: فیسار کهس برای
 (شرعه).
 شیرین: شتیکه که تامى وهک تامى شه کر وایی. بریتیه له
 شتیک که کهم دهست بکهوئى: نیمسال نان (شیرین) د.
 شیرین بوون: بریتیه له خوشه ویت بوونى یه کییک لای
 یه کییک.
 شیرینچک: شتیکه که مییک شیرین بئى.
 شیرین خوئى: خواردنیکه که خوئى کهم بئى.
 شیرین زبان: بریتیه له مهردوومى زبانخوش.
 شیرین شاته ره: شاته ره.
 شیرین شاهو: د. شینه شاهو.
 شیرینه: شوکه.
 شیرینى: شتى شیرین. بریتیه له خوشه ویتى. شه کر یا
 نوقولیکه که له شه کراو خواردنه ودها دابهش دهکرئى.
 شیرینى خواردن: د. شیرینى خواردنه وه.
 شیرینى خواردنه وه: دابهشکردنى شیرینى له خوازینى بووکدا.
 شیش: جوړه ناسن یا دارتکی باریکی درتژد.
 شیشان: ز. گیایه که که گولیکى زهردى بونخوشى ههیه.
 شیشه: شووشه.
 شیشهک: ز. شهک.
 شیعه: دهسته یه کن له موسلمانان که ههر ئیمامى عهلى
 به جینشینى پیغه مبه به ده زانن.
 شیف: ز. نانخواردنى شتوان.
 شیفک: با. کوړه شیو.
 شیقین: ز. دهنگى بهرز.
 شیکراوه: قور و خورى و لوکه ی خوشکراو.
 شیکردنه وه: له یهک جوئى کردنه وه و خوشکردنى قور و لوکه و
 خورى.
 شیکه: بهچکه ی به رازى یهک ساله. که له گا.
 شیلان: جوړه مووروویه کی سووره. دلوق. عه نئاب.
 شیلووک: شیلوگ.
 شیلوگ: پارچه گوشتیکى لوچ لوچه له سکی نازالدا وهک هه زار
 لوغانه به لام نهم پانتره پره له پیسى.

شیلک: شیلوگ.	شین و شه پۆر: شیوهن کردنی تیکراییی له گه‌ل له‌خۆ داند.
شیلۆ: ز. ئاوی لیل.	شینیه‌بی: شۆره‌بی.
شیله: شیر.	شینیه‌شاه: شینه‌شاهۆ.
شیله‌په: سنگیکه ده‌کرێ به‌کونی (لاجامه) و (عه‌ره‌بانه) دا بۆ	شینیه‌شاهۆ: مه‌لیکی که‌وه‌له‌ی قاچ و مل درێژه.
توند کردنیان له یه‌ک.	شینیه‌وارک: با. شۆنیکه که شتی تیدا بوو بێ و کوکرا بیتیه‌وه و
شیله‌تین: شله‌تین.	له پاشا به‌چیت بۆ شت تیدا دۆزینه‌وه‌ی.
شیله‌جۆ: شیره‌جۆ.	شیو: چه‌م. چیش.
شین: جۆره‌ ره‌نگیکه وه‌ک ره‌نگی ئاسمان. شیوه‌ن. ناشیرین	شیواره: د. لاکیش.
(با) رۆین (ه). شۆین (با).	شیواز: شیواز.
شیناو: ماستاو و دۆی زۆر روون.	شیووت: شووت.
شیناهی: شینایی.	شیوه‌خوار: له‌وه‌راندنی نا‌ژاڵ ئیواران له‌ دوا‌ی تی به‌ردان و جوی
شینایی: سه‌وزیه‌که که له‌ زه‌ویدا روایی.	کردنه‌وه‌یان.
شیناو: شتیکه‌ پروانی به‌سه‌ر شیندا.	شیوه‌لۆکه: شیوی پچکۆله.
شین بوون: روان و سه‌وزبوون.	شیوه‌ن: گریانێ به‌کۆل بۆ مردوو.
شین چوونه‌وه: ده‌رکه‌وتنی شت له‌ دووره‌وه به‌شین: ده‌ریا له	شیوه‌ن کردن: شیوه‌ن.
دووره‌وه (شین ده‌چیته‌وه).	شیوه‌نگا: شۆنیکه که به‌کۆمه‌لی شیوه‌نی تیدا بکری.
شینک: پشتین. گه‌لا کوتک (با) شواشینک.	شیوه‌نامه: وتار یا پارچه‌ هۆنراوه‌یه‌که که له‌ شیوه‌نی یه‌کتیکا
شین کردن: شیوه‌ن کردن. ره‌نگکردنی شتیک به‌ره‌نگی شین.	بووتری.
شین کردنه‌وه: شین چوونه‌وه.	شیوی: با. نانخواردنی ئیواران.
شینکه: جۆره‌ تفه‌نگیکه له‌ ده‌مه‌وه داده‌گیرتیه‌وه. زه‌وی لم و	
زیخه‌لان.	

ع

عاشاق: ناوه بۆ جوړه مقامیک.	عا: وتهیه که به کاردینری بۆ لیخوړینی کار و بهرخ.
عوشاقی: ناوه بۆ جوړه ترتیهک.	عابا: د. عهبا.
عومه ره گیله: جوړیکه له مقامی قوریات.	عاجباتی: شتی که مایه ی سهرسورمان بی.
عوور: ز. ورگی گیاندار.	عارنان: چاوترسان له شتی و دهست لیته لگرتن و ته میوون.
عووره: ز. گه نیکه که ناماده کرابی بۆ به باکردن.	عارهق: نارهق.
عوورتین: ز. دهنگی بهرزی گا و گامیش.	عاردقچن: د. کلاو.
عوولی: ز. ژوور. قاتیک له خانوو.	عاردقچین: عارهقچن.
عویرگ: با. ورگ.	عاردقخور: ناردقخور.
عه: وتهیه که ناژالی پی لی دهخوړدری.	عارهق دهردان: نارهق دهردان.
عوبا: کالایه کی پانو پوړی فراوانی بی قوله له سهر هموو کالاه	عارهق فروش: نارهق فروش.
دهدری به شاندا.	عارهق کردن: نارهق کردن.
عبدال: عه ودال. پوړی نیر.	عارهق کردنه وه: نارهق کردنه وه.
عه بدوی: ناوه بۆ عیلتیکی کورد.	عارهق گرتن: نارهق گرتن.
عه برهش: نه برهش.	عارهقگیر: ناردقگیر.
عه بوور: ز. خوژیانندن.	عازهب: کور و کچی گه وره بووی له خهم ره خسیو.
عه بووری: ز. پارچه یه کی ناوړشمه ده به ستری به سهره وه.	عازهبه: ورده برینتیکی نیرکداره له دهموچاوی عازهب دهردی.
عهبه نووس: جوړه دارتکی زور سهختی رهشی به نرخه هیندی شتی	عاسا: عه سا.
نایابی لی دروست ده کری.	عاست: حهن: له و (عاست) ه، واته له و حهنه.
عه پی: ز. وتهیه که به مندالی ساوا دهوتری بۆ نه وهی که شت	عاستهم: نه سپایی و سووک: به (عاستهم) دهرگاهه پیوه ده.
بخوا.	عاسمان: ئاسمان.
عه تفک: ز. تیلماسکه تری.	عال: شتی چاکی نایاب.
عه جهم: فارس.	عالوسال: مهر دوومی هیدی له سهرخو.
عه جهمی: چهیه جاحی گوشت کوتانی که بابچی. بریتییه له	عامباز بوون: ناوقه د بوون.
نادهمی ناشی له هموو کاروبارتیکدا.	عامبازدبوون: عامبازبوون.
عه جهنه: د. جنوکه.	عان: حمل: سبهینتی هم (عان) د دیم بۆ لات.
عه داب: ز. کیم به ته نیا یا له گهل خوتندا.	عایلهمهن: د. عهینه مهل.
عه رد: زهوی.	عرک: با. معدة.
عه ره: زهره (عه ره) زهره زهر.	عشتر: ل. حوشر.
عه ره بانه: شتی که وهک گالیسکه به لام هم نه سپ رایده کیشی.	علعوول: ز. شتی زور پچووک.

عەرزیل: ز. ھەرزال.	عەلوو عەلوو: ز. عەلشیش.
عەرەر: سپیداری راستی بێ گری و قورت.	عەلەم: د. جیتی بەشکردنی ئاو.
عەرن: ز. رق ھەستان.	عەلەولەمانی: با. جۆریکە لە ھەنجیر.
عەرنۆکی: ز. کەسیکە زۆر توورە بێ.	عەلیخان: شتیکی وەک مشکێ سەر بەلام ئەم تەختی ڕەش و
عەرەق: ئارەق.	قەرەغی ڕەنگاوردنگە.
عەرەقچن: عەرەقچن.	عەلشیش: بۆقلەموون.
عەرەقچین: عەرەقچین.	عەلیبوردە: ز. نانی مەزنەش.
عەرەق خواردنەو: عەرەق خواردنەو.	عەلیفورنە: ز. کاغەزی زبیری ئەستور.
عەرەقخۆر: عەرەقخۆر.	عەمار: ژووریکێ گەوردی تایبەتیێ کە شتی تێدا ھەلبگیرێ.
عەرەق دەردان: عەرەق دەردان.	عەماراو: دەفریکێ گەوردی قوولە ئاسنگەر و پینەچی پری دەکەن
عەرەق فرۆش: عەرەق فرۆش.	لە ئاو لە کاتی کاردا. شتیکی گەوردی تایبەتیێ کە پڕ بکری
عەرەق کردن: عەرەق کردن.	لە ئاو بۆ بەکارھێنانی.
عەرەق کردنەو: عەرەق کردنەو.	عەمارتە: خانووبەکی یەک قاتە کە تەختەکە ی کەمیک لە زدوی
عەرەق گرتن: عەرەق گرتن.	بەرز بووبیتەو.
عەرەقگیر: عەرەقگیر.	عەمارکردن: شت ھەلگرتن بەزۆری لە عەماردا.
عەزەت: ئارەزووکردنی زۆر بۆ شتیکی بەئاواتەو.	عەماردەپۆ: تەراویکە لەبەر زۆر مانەوێ لە عەماردا پۆرتکابی.
عەزەتی: کەسیکە کە زۆر ئارەزوومەند و ئاواتەخوازی شتیکی	عەمانج: ز. نیشانیکی نرابیتەو بۆ پێکانی.
بێ.	عەمبار: عەمار.
عەزەوور: وتەیکە بەکار دینری بۆ گەورە و سەرکۆماری گەلیک.	عەمبازبوون: عەمبازدبوون.
وتەیکە بەکار دینری لە باتی وتە ی دەعبا و جانەو.	عەمبازدبوون: ئاوقەد بوو.
عەزیزی: شەوکرەس.	عەمبە: عەمە.
عەسپ: ل. ئەسپ.	عەمرۆکە: گیایەکی بەھارییە گەلای وەک گیتلاخە وایە بەلام ئەم
عەسرین: ز. ڕقگرتنی منداڵ بەجۆریک کە درەنگ ژیر بێتەو.	ناخوری.
عەسسە: ز. شتی راست کە گالتە ی تێدا نەبێ (جدی).	عەمە: بەری درەختیکێ گەرمیانییە.
عەسکەری: جۆرە ترییەکی کشمیشی زۆر ناسکی دەنگ درێژە.	عەنتەر: مەعوونی نیر.
عەسەلا: دەوار بەخۆی و ھەموو تفاقیەو.	عەنتیکە: شتی نایابی بەنرخ.
عەشامات: مەردوومی زۆری کۆبوووەو.	عەنتیکەچی: کەسیکە لە شتی عەنتیکەدا پستۆر و شارەزابی.
عەشرەفی: د. ئەشرەفی.	عەنتیکەخانە: شوێنیکە کە شتی عەنتیکە ی تێدا دابنری.
عەشیران: جۆرە مقامیکە.	عەنتیکە فرۆش: کەسیکە کە ھەر شتی عەنتیکە بفروشی.
عەعا: وتەیکە مندالی ساوا بەکاری دینتی بۆ پیسی.	عەنزەرۆوت: شتیکی وەک چەوی توتسی.
عەعە: عەعا.	عەنناب: درەختی شیلان. شتیکی وەک خورما بەلام پچووکتەر و
عەفارە: ز. بن خەرمان. میوہیکە بەدرەختەو مابێ لەبەر	تۆزیک شیرینچکە.
خرابی.	عەنوا: ئەنوا.
عەفت: ز. حەپە ی سەگ.	عەنەزە: جۆریکە لە ولاخی ڕەسەن.
عەقدال: ز. ھەژاری ئاوارە ی عەودال.	عەو: وتەیکە شوان رانی پێ لێ دەخوری.
عەگ: ز. بزنیکی زۆر سپی نەبێ.	عەوتەعەوت: ز. وەرە ی سەگ.
عەلبەکی: ز. دەفری مسینی بنکدار.	عەودال: کەسیکە کە بەدووی شتیکیا بگەری و نەیدۆزیتەو.
عەلتۆش: ز. کردەوێ بێ سوود.	عەوارث: ز. ھەوریکە لە گەل سایەقەدا تیکەل بێ.
عەللە: ز. عال.	عەوہ: حەپە (عەوہ عەو) حەپە حەپ.
عەلو و جەلو: بریتیێ لە مەردوومی ھیچ و پوچ.	عەیار: ئافرەتی زۆرزانی فیلباز. پیستی مەر و بز (ز).

عەبار شیرک: ز. مەشکە.
 عەیارە: ئەندازەیه که دانرابی بو پیتوانی شت بەتیکردنی.
 عە ی عە ی: ز. دەنگیکە ئاژالێ پی لی دەخوردی.
 عەین: ناود بو پیتیک لە بیست و حەوت پیتە ی کوردی.
 عەینەمەل: بەلندەیه کی بۆرەقنە ی دەنووک تیژە بەقەد ریشۆلەیه ک
 دەبی و زۆر میملی کوللەیه.
 عیسک: با. نزگەرە.
 عیڵ: چەند ھۆزیکە که بچنەوہ سەر یە ک باپیرە گەرە.
 عیڵ: د. عیڵ.
 عیلالەت: کۆمەلێکی زۆر گەرە لە مەردووم.
 عیلاجاری: گەلە کۆمەکی.
 عیسان: ئینسان.
 عینسان: ئینسان.
 عیوارش: ز. گێژەلووکە.

غائیز: دل سستبوون به هوی سهرمابوون یا گهرمای زوره وه.

غار: راکردنی و لاخ: و لاخه که (غاری) خوشه.

غارا: جوړه پارچه یه کی ناوری شمی جوانه وهک خامهک.

غاران: خاران.

غاراندن: خاراندن.

غاراو: خاراو.

غاردان: تاودانی و لاخ.

غارغارین: هیتان و بردنی و لاخ به تاو.

غارکردن: تاودانی و لاخ.

غارین: خارین.

غاریو: خاریو.

غازی: دوو جوړه له دراو یه کیکیان پچکوله و زیر نهوی تریان

گه ورده و زیوه.

غالیگه: بوشایی که له که.

غلانندن: قسه کردن به غلته: نه خوشه که ده غلته تینی.

غلته: قسه کردن نه خوش به گه روو له کاتی گیانه لاودا،

(غلته غلته) غلته یه که له دوا یه که.

غوباب: گیانداری قهله وی به که یف.

غولغوله: ههرا و هوریا و تیکرژانی مهردووم.

غوله غول: دهنگی خوتندنی یه کی که له دوور که پیت و وتهی

جوی نه کرتته وه.

غونچه: خونچه.

غهربوک: ز. جوړه ههرمیته که.

غزایی: عهینه مهل.

غزین: توران و قسه نه کردن یه کی که له گهل یه کی که تر: فیسار

کهس زور (ده غزری) یا زور هزی له (غزینه).

غز و بهز: گوشتی زور چه وری قهله و.

غزه ته: روظنامه.

غزه ته چی: که سیکه که روظنامه دهر بیتنی.

غزه ته نووس: روظنامه نووس.

غزه ل: پارچه یه کی ناوری شمی میل میلی رهنگا ورهنگه وهک

شیرداخ. هشت نو شیعه که له باسی دلداریدا و ترابی.

غزیه: شویتیکی قایه که دراو و شتی گران مایه ی تیدا

هه لگیری. شتی گران به ها وهک پاره و چه کی زور.

غزیه کردن: ناودز کردن شویتیک له نه دمام و پرپوونی له کیم.

غزیم: خه زیم.

غزینه: شویتیکی تایه تییه له حمام که پر ده کری له ناوی

گهرم. شویتیکه که غزیه ی تیدا دانرابی.

غزینه کردن: غزیه کردن.

غله غلب: دهنگی زوری مهردووم و ژاوژاویان.

غله دی: توله.

غهمزه: ناز.

غهنه: بردن و دهر کردن گوی (شقیق) له سه ر شار به (قاشو)

که کم که به خشکه یی.

غهواره: بیگانه. ناوی تیره یه کی کوچه ری کورده له ناوچه ی

سروچک.

غه ور: کیم و زووخی ناو برین: نه مه دهرمانه (غه وری برین

ده کیشتی، واته چلکی ناوی پاک ده کاته وه.

غه وریوون: روظوون به ناخی زه ویدا.

غه و غهره: ز. ناوه ندی نوستن و بیداری.

غه یدین: ز. رق ههستان.

غه ین: ناوی پیتیکه له بیست و ههوت پیتیه ی کوردی.

فابریقه: کارگه یه که به زوری شتی تیدا دروست بکری.

فاتنک: قومی.

فاتهبور: فاته بوره.

فاتهبوره: جوړه کاله کتیکي ره شه. گیایه کی گه لا پانه وهک کالهک به رتکی درتړکوله شیرین دهگری.

فارزک: که سیکه زور حهزی له خواردن بی و همیشه خه ریکی خواردن و کردن بی.

فارس: گه لیکي کونی تایبه تی نارییه. ولاتیکه که گه لی (فارس) ی تیدا داده نیشتی.

فارن: با. خواردن.

فاسولیا: بهری گیایه که وهک پاقله وایه، دهنکه کانی له ماشه سپی دهچی و دهگری به چیشته.

فاسون: جوړه تهنراویتی که به نرخه له خوری دروست دهگری.

فاسونیا: فاسون.

فاش: ددنگویاسیکه که بلاوبوبیتته وه، (فاشبون) بلاوبوبونه وی ددنگویاس.

فافون: جوړه کانیکی سووکی سپییه دهفری لی دروست دهگری.

فاق: فاقه. لقی درخت. جوړه عه بایه کی ره شه ژنان دهیده به سهریاندا (د).

فاقدان: به ناوداچوون و زه بونبونو گیاندار.

فاقه: دارتکه وهک قه فی گوجان ژتییه که ده به ستری به ههردوو سهریه وه، چه له مهیه که دهگری بهم سهر و به وسهری ژتییه که وه چوله که و ریشوله ی پی دهگیری.

فاک: فیل: هزار (فاک) م به (فیکتکت).

فاکوفیک: که لکه له: فیسار کهس که وتوته سهر (فاکوفیک) ی ژنهینان. هه وهس و نارهزوو: فیسار کهس له (فاکوفیک) ی خوی ناکه وی.

فال: هاتنه بای ماکه. نوقلانه ی باش.

فالا: ز. خالی.

فالچی: که سیکه فال بو مهردووم بگریته وه.

فالچیتی: خه ریکبوون به فالگریته وه.

فالگر: فالچی.

فالگریتن: هاتنه فالی ماکه ر.

فالگریته وه: به خت گرتنه وه.

فالگر: فالچی.

فالوزه: فرنی.

فالهاتن: هاتنه فالی ماکه ر.

فام: تیگه یشتن.

فامیلیا: خیزان و بنه مالی به ناوبانگ.

فامیده: مهردوومی تیگه یشتوو.

فامین: تیگه یشتن.

فانوز: چرای دهستی شووشه دار.

فانوس: فانوز.

فانیله: جوړه تهنراویتی که دهزوو یا خورییه له بهر دهگری.

فت: وتهیه که به کاردیتنری له کاتی فریدانی گوره وی یا فنجان له

یاری گوره ویبازی و فنجانیتندا: نه م گوره وییه یا نه م فنجانه

(فت) واته بوشه و هیچی تیدا نییه.

فتبوون: تیکه وتن و دهچوون له یاریدا.

فتخوش: قهنگه.

فتراق: دل.

فتراندن: ز. بینین.

فترک: ز. قارچک.

فتروونه: نهو شتهیه که له شتیکی تر متوریه بکری (لقاح).

فت کردن: فریدانی گوره وی و فنجان له یاری گوره ویبازی و

فنجانیتندا. فریدانی سووتووی سهیل و قلیان به فوو پتیدا

کردنی. دهرکردنی یه کتیک له یارییه کدا.

فت و فراوان: زور و زه بهند.

فته فت: د. سرکه سرک.

فتیلە: پلێتە. فتیلە.
 فتیلە: قوتیلە ی نەوت.
 فجووزکردن: با. رۆزینیکی ئیجگارێیە کە هاتنەوێ لەدوا نەبێ:
 فیسار کەس (فجووزی کرد) واتە بەئیجگاری رۆی یا مرد و
 کۆچی دوایی کرد.
 فجووزکردن: فزربنی کەو و سۆتسکە.
 فجووق: دەنگێکە لە کەوودە دێ لە کاتی دەریە پیندا.
 فجووقکردن: دەریە پین و بەلگرتنەوێ کەو.
 فچک: دەنگێکە لە دەستی جۆلاوێ دێ لە کاتی کارکردنیدا:
 چوومە لای فیسار کەس (فچک فچک) جۆلایی دەکرد.
 فراژی: بەخۆداهاتن و گەشە کردن.
 فراشین: ز. خواردنێکە لە ناوێندی قاوەتی و ئیواردا. نانی
 نیوێرۆ (با).
 فراوان: شتی گوشادی گەورە.
 فراوانی: گوشادی.
 فراوین: با. نانخواردنی نیوێرۆ.
 فرتاندن: دەریە پیندانی شت.
 فرتانن: د. فرتاندن.
 فرتک: کونی لووت (ز) هیلنج.
 فرتوونەک: ز. فەرتەنە ی دەریا.
 فرتە: پرتە ی چرا. جوولە و بزووتنەوێ، (فرتە فرت) بزووتنەوێ
 یەک لە دوای یەک، (فرت و هوور) فرتە فرتی زۆر.
 فرتەکردن: دەریە پینی شتێک لە شتێکی تر بەگورجی.
 فرتینە: فەرتەنە.
 فرچک: فریشک.
 فرچە: فلچە.
 فرچیل: دانەوێلە یەکە کە نیوێکۆل بووبێ: نوکەکە (فرچیل) بوود.
 فر: قومێک لە چا یا لە قاوێ کە لێوی پێوێ بنییت و بیخۆیتەوێ.
 پەییوێندی شتێک بەسەر شتێکی ترەوێ: فیسار کەس (فری)
 بەسەر ژنە کە یەوێ نەماوێ، واتە تەلاقی کەوتوود.
 فران: هەلمەت و راکردن: بە (فران) یک بچۆ بۆ مالهوێ.
 فراندن: رفاندن.
 فران فران: بریتییه لە راوێرووت و بێ ئاسایشی لە شوێنێکدا.
 فرانن: د. فراندن.
 فرفرۆک: فرفرۆکە.
 فرفرۆکە: خوێنلۆکە یەکە مندالان لە کاغەز دروستی دەکەن و
 دەیکەن بە سەری دارێکەوێ کە با لێی دێدا دەخولیتەوێ.
 فرفرە: فرفرۆکە. نیرگەلە.
 فرفینگ: هەلامەت.
 فریکافرکا: هەراکردنی مەردووم لە ترسدا لە کاتی تێکچوونی
 ئاسایشدا.

فرکان: فرکە: بە (فرکان) یک بچۆ بۆ بازار.
 فرکان فرکان: فران فران.
 فرک و هوور: گیسز و هووری بەرد و گوللە و پلاری هاوێژراو.
 هاتوچۆکردنی زۆر بەفرکە.
 فرکە: چوون بۆ شوێنێک بەگورجوگۆلی و چالاکێ، (فرکەفرک)
 فرکە ی یەک لە دوای یەک، (فرک و هوور) فرکەفرکی زۆر.
 فرگە: رێگای دەربازبوون (د). جێی نیشستەوێ و هەلفرینی
 فرۆکە.
 فرن: کوورە ی نان برژاندنی نانەوا.
 فرندە: بالندە.
 فرنەگولە: فیرنەگولە.
 فروفیل: فیل فەردج.
 فرنی: خواردنەمییه کە لە شیر و شەکر و برنجی هارپاوێ دروست
 دەکری.
 فرۆ: گەروو.
 فرۆک: شتێکی بال و پەروانەدار بەئاگر و بەنزی دەفری و زەلام
 هەل دەگری.
 فرۆکە: فرۆک. بالندە (د).
 فرۆکەخانە: شوێنێکە کە فرۆکە ی تێدا بنیشیتەوێ.
 فرۆکەوان: کەسێکە کە فرۆک لێ بخوێ.
 فرووج: بارۆکە ی مریشک.
 فرووجاو: گوشتاوی فرووج.
 فرووکە: دەستەچیلە.
 فروون: فرن.
 فرە: دەنگی بالی پەلهوور، (فرەفر) فرە یەک لە دوای یەک، (فر
 و هوور) فرەفری زۆر. فرکە: بە (فرە) یەک بچۆ بۆ بازار.
 فرەدان: فریدان.
 فرەکردن: دەرچوون و تێپەرینی گیاندار: ئا (فرەیهک بکە) ئەو
 شتە بێتە.
 فریدان: دوورخستەوێ شتێک لە خۆت بەهاوێشتنی.
 فری فری: جوورە یارییه کە چەند کەسێک دەیکەن یەکیکیان دەبی
 بە وەستا و دەلتی (فری فری) فیسارە شت فری و پەنجە ی
 بەرز دەکاتەوێ، ئینجا ئەگەر شتێکی وای وت کە فرندەبی
 ئەوی پەنجە بەرز نەکاتەوێ لە گەلیدا تێ دەکەوێ، ئەگەر
 شتێکی وای وت کە فرندە نەبی ئەوی پەنجە بەرز بکاتەوێ لە
 گەلیدا تێ دەکەوێ.
 فرین: بەلگرتنەوێ و حەواکەوتنی بالدار. لێدانی دەمار.
 فریو: جوورە یارییه کە ئەوی تێدەکەوێ بەهەنگلە شەلی دەبی
 بریو ئەمانی تر تێی هەل بەدن ئەمیش لەوان هەل بدا، ئینجا
 ئەوی شەقی ئەمی بەرکەوت تێ دەکەوێ.

فرژین: ز. پرمه‌ی ولاخ.	فره‌زان: زۆرزان.
فرس: هه‌ریز.	فره‌گه‌ر: که‌سیکه‌ زۆر بگه‌ری.
فرساده: د. فرستاده.	فره‌ماگ: شتی کۆن.
فرستاده: که‌سیکه‌ له‌ لایه‌ن یه‌کیکه‌وه‌ نێردرابێ بۆ لای یه‌کیکی	فره‌وان: فراوان.
تر بۆ گه‌یاندنی قسه‌یه‌ک.	فره‌وه‌ر: بریتیه‌ له‌ مه‌ردوومی سازنده‌. سه‌گی هه‌له‌ پاس.
فرسک: فرچک.	فره‌یی: زۆری شت.
فرسه‌ق: فرسه‌نگ.	فریاخستن: گه‌یاندنی شتی که‌سیکه‌ به‌ که‌سیکه‌ له‌ کاتیکی زۆر
فرسه‌نگ: ماوه‌ی سێ میله‌ له‌ رێگاوبان که‌ هه‌ر میلیک چوار	پتوبستدا.
هه‌زار گه‌زه‌.	فریاره‌س: که‌سیکه‌ بگا به‌ هاواری یه‌کیکه‌دا.
فرشته: فرشته.	فریاکه‌وتن: گه‌یشتن به‌ هاواری یه‌کیکه‌دا.
فرشک: فرسک.	فریاکه‌یشتن: د. فریاکه‌وتن.
فرشه: فلچه‌.	فریتوون: با. جوړه‌ شیرینییه‌ که‌ له‌ ئارد و هیلکه‌ و شه‌کر دروست
فرفات: ز. کالای دراوی هه‌لا هه‌لا.	ده‌کری وه‌ک په‌نجه‌ره‌ کون کونه‌.
فرک: ز. فریک له‌ ئاو و شتی شل.	فریزه: کشتوکالیکه‌ که‌ دروینه‌ کرابێ.
فرکبوون: ز. زانی ماین.	فریشته: دروستکراویکی فه‌رمانبه‌ری خوان به‌موو لاندن له‌وه‌ی
فرکردن: ز. قومدان له‌ شتی شل.	که‌ پێیان سپێرداوه‌.
فرمان: ئیشوکار.	فریشک: ژه‌کیکه‌ که‌ له‌ سکی کار و به‌رخ ده‌ره‌یترابێ بۆ هه‌وینی
فرمانکردن: ئیشکردن.	په‌نیر.
فرمانکه‌ر: ئیشکه‌ر.	فریخواردن: هه‌له‌فریوان.
فرمانگوزار: که‌سیکه‌ که‌ به‌رده‌ستیت بکا.	فریخۆر: که‌سیکه‌ زوو هه‌له‌خه‌له‌تی.
فرمیسک: دلۆیه‌ی ئاوی چاو.	فریدان: هه‌له‌خه‌له‌تاندن.
فرمیسک بزه‌: گریانیکه‌ له‌ خوشیه‌وه‌ بێ.	فرییاگ: د. هه‌له‌خه‌له‌تاو.
فرو: با. فرۆ.	فرییا: د. هه‌له‌خه‌له‌تان.
فرۆ: ژه‌کی کولای توندبووده‌.	فریز: فریزوو.
فرۆتن: دانی شت به‌ دراو.	فریزوو: گیایه‌کی باریکی به‌یه‌کداچووی پان بووده‌ی هه‌میشه‌
فرۆته‌نی: شتی فرۆشتن.	سه‌وزه‌.
فرۆخت: به‌وه‌ی شت له‌ فرۆتندا.	فریو باز: فیلباز.
فرۆش: فروخت: کوتال (فرۆش) ی نییه‌.	فریوخواردن: لاس خواردن و هه‌له‌خه‌له‌تان.
فرۆشتن: فرۆتن.	فریوخۆر: که‌سیکه‌ زۆر هه‌له‌خه‌له‌تی.
فرۆشته‌نی: فرۆته‌نی.	فریودان: لاس دان و هه‌له‌خه‌له‌تان.
فرۆشیار: که‌سیکه‌ شت به‌فرۆشی.	فریویاک: د. هه‌له‌خه‌له‌تاو.
فرورزوو: هه‌ریز.	فریویان: د. هه‌له‌خه‌له‌تان.
فرورزی: ز. شتی پچکوله‌.	فز: د. فزه‌.
فره‌: زۆر.	فزدووک: عازبه‌.
فره‌به‌ش: شتیکه‌ که‌ به‌شی زۆری تیدا بێ.	فزه‌: فزه‌.
فره‌بێژ: سازنده‌.	فزه‌: جووله‌. نووکه‌ و نقه‌: (فزه‌) نه‌که‌یت، واته‌ نقه‌ت لێوه‌
فره‌خۆر: زۆرخۆر.	نه‌یه‌ت.
فره‌خه‌یال: که‌سیکه‌ که‌ ئاواتی زۆر بێ.	فزه‌ لێ برین: بریتیه‌ له‌ جووله‌خستنی یه‌کیکه‌.
فره‌روو: دووروو.	فس: تس. فس.
فره‌ز: قه‌یفه‌.	فستان: جوړه‌ عه‌زیزییه‌کی ژنانه‌ی ئاودامانی ناوقه‌د باریکی
	داوین والایه‌.

فکله: ناوچه وان. چالایی پشتی مل.
 فل: د. گیانداری سستی شل و شتواوی ته مهل. بل (با).
 فلت: فراوان.
 فلتاندن: گفتوگو کردن به فلته.
 فلتته: ددنگیکه له ددم و لیوی هیندی که سه وه دی له کاتی
 گفتوگودا، (فلته فلت) فلتته یه که له دوا یه که.
 فلتته دمه: که سیکه له گفتوگودا هر فلتته یی.
 فلتیرم: نیودی ئالتیرمه که سه د و بیست و هشت یه کی
 هوقه یه.
 فلچه: شتیکی مووینی زیره ددم و دانی پی ددشوری یا پیتلاو و
 کالای پی پاک ددکرته وه. جوړه ددنگیکه له پیتلاو دود دی له
 کاتیکدا که ناوکه ی ته یی، (فلچه فلچ) فلچه ی یه که له
 دوا یه که، (فلچ و هووړ) فلچه فلچی زور. فلتته.
 فلس: دراویکی مسینی که م نرخی عیراقیه.
 فلقل: مه میوون.
 فلق: ناوه بو که مترین دراویکی بابانی. شتیکی که گه ورده تر بی
 بهودی که ددچیتته ناوی: پیتلاو که به پیم (فلق) د.
 فلتن: مینه یه که که جار جار ددنگ له زیه وه یی.
 فلتنه: فلتن.
 فلته: جوړه ددنگیکه و ددنگی کاله کی بل که بدری به زدویدا،
 (فلق و هووړ) فلته فلتنی زور.
 فلته فلتن: وته یه که له رووی سووکیه وه ددوتری به یه کینک که
 قسه بکا بو نهودی که بی ددنگ بی، (فلق و هووړ) فلته ی
 یه که له دوا یه که.
 فلتنی: فلتن.
 فلوتا: که لکه له.
 فلوتاو: فلوتا.
 فلوت: شمشالی لیدان.
 فله: فله.
 فله هن: جوړه ماسیه که.
 فلیقان: د. لقی دووپه لی درهخت.
 فلیته: مهردوومی سه سه ری.
 فلیقاندنه وه: پان کردنه وه ی هنجیر و تری و هیندی شتی تر.
 فلیقانن: د. فلیقاندنه وه.
 فلیقانه وه: پان بونه وه و به یه کدا چوونی تری و هیندی شتی تر.
 فلیقاو: شتیکی که فلیقاییته وه.
 فلیقاوه: فلیقاو.
 فلیقیان: د. فلیقاوه.
 فلیقیان: د. فلیقانه وه.
 فلین: گرژبوون و هاتنه وه یه که.

فستک: ز. که سیکه که له رویندا پیتی هه لخلیسکی.
 فستوقی: ز. که سیکه که گه روک بی و رتی نه که ویتته مالی
 خوی. سه گی خوتیری.
 فسدان: بریتیه له ددکردنی یه کیک: فیسار که سم (فس دا)
 واته دددم کرد. خو دانه واندن و خو فشکردنی مریشک بو
 که له شیر.
 فس دانه وه: بریتیه له ددست هه لگرتن و په شیمان بونه وه له
 کاریک له بهر سه رنه گرتنی. بهر دانه وه ی تس.
 فس: وته یه که پشیلای پی ددر ددکر.
 فسه: فس.
 فسفس پالنه وان: بریتیه له یه کیک که هیچی له باردا نه بی و
 که چی هر خوی هه لکیشتی.
 فسقه: فسکه.
 فسکاگوری: ز. جوړه گیایه که.
 فسکول: گولنگه ی فیتستی سوور.
 فسکه: پیازی فیسقه.
 فسکین: ز. پی هه لخلیسکان.
 فسن: تسن.
 فسنان: بریتیه له ددکردنی یه کیک.
 فسوس: گنده ددله که.
 فسه: چپ، (فسه فس) چپه چپ، (فسه کردن) چپه کردن.
 فسه زمان: زمان پس.
 فسه ی فسه: ه. شیلانی مووروو.
 فسین: تسین.
 فش: شتیکی که بلاو بی و نه نیشیتته سه ری که. چلمی لووت
 (ز).
 فشبوون: هه لولبوونی شت. بریتیه له نه رمبوون و هاتنه باری
 یه کیک له کاریکدا که له وه پیتش نه یو بستبی بیکا.
 ددرچوونی با له تایه ی ئوتوموئیل و شتی تر.
 فشقیات: فشقیات.
 فشکردن: بریتیه له نه رمبوون و هاتنه بار بو کردنی کاریک.
 فش و فول: شتی فشی شل و شتواو.
 فشول: فشول.
 فشه: گالتنه و گپ: هه روا به (فشه) مه یه سه سه. جوړه
 ددنگیکه و ددنگی تس. فش فش: فشه ی یه که له دوا ی
 یه که.
 فشه کردن: بریتیه له خو هه لکیشان. گالتنه و گه پکردن.
 ددرچوونی ددنگ به فشه وه له شتیکی.
 فشه کلانه: چنگه له.
 فشول: زه مینی سسته ک و هه موو شتیکی فشول.

فمکردن: لووت سرین.
 فنجان: شووشه‌یه‌کی پچووکى ددم والى قووله قاوه‌ی تیدا ده‌خوریتته‌وه. پیاله.
 فنجان بر: جوریکه له ئیشی هه‌ویر که به‌فنجان ده‌کری.
 فنجانی: جوره یارییه‌که به‌فنجان ده‌کری.
 فند: مۆم. شقارته.
 فندانک: شمعدان.
 فندق: شتیکه وه‌ک بسته به‌سویرکراوی ده‌خوری.
 فندک: فند.
 فنده‌گوله: فیرنه گوله.
 فندق: فندق.
 فنچقه: د. گوپکه.
 فنق شکانن: بریتییه له چه‌قه‌نه لیدان.
 فنکه فنک: فینگه فینگ.
 فواره: ناویکه له کونیکه‌وه سهر به‌ره‌وژوور هه‌لقولتی.
 فۆتک: ز. سه‌ریووشی ژنان.
 فۆته: جورده مه‌رحه‌مه‌یه‌که.
 فورتان: ز. خو هه‌لکیشان.
 فۆدل: شتی جوان.
 فۆرت: نازبن.
 فۆرتکه: مه‌ردوومی به‌خۆناز.
 فۆقل: مه‌ردوومی ریکوپیک.
 فوو: بایه‌که که ئادهمی به‌ددم و لیتو بیکا له شت.
 فووت: فیکه. دوانزه ئینجه که ده‌کاته سی سانتیم و نیو.
 فووتوو: په‌یمان. بریاردانی شتیک له‌سهر خوٚ له دلدا (نذر).
 فوودان: فووکردنه ناو شتیک به‌زۆری. هاتنه ده‌رده‌وی فوو له شتیکى فوودراو به‌هۆی کونبوونیه‌وه.
 فوورهه: تاڤگه‌ی پچووک.
 فووکردن: فووکردنه ناو شتیک.
 فووگرده: فووکردن له ناگر یه‌ک له‌سهر یه‌ک بو خوشکردنی.
 فووله‌دۆنه‌کردن: بریتییه له نه‌سله‌مینه‌وه له هه‌موو گوناختیک.
 فوولیکردن: فووکردن به‌ددم له شتیک.
 فوونکاهی: فینکی.
 فۆیه: جوره ده‌رمانیکه له جیوه و هیندی شتی تر دروست ده‌کری و ده‌خړیتته ژیر نقیمی شووشه‌وه بو ئه‌ودی وه‌ک ئه‌لماس بنوینی.
 فه‌تاح پاشایی: جورده هه‌له‌په‌رکییه‌که (د). جوره قوماشیکه له کارگه‌ی فتاح پاشا ده‌رده‌چی.
 فه‌تار: شه‌قار، (فه‌تار فه‌تار) شتی شه‌قار شه‌قاری هه‌لا هه‌لا.
 فه‌تارده‌ت: له‌ناوچوون: فیسار که‌س به‌(فه‌تارده‌ت) چوو، یا سه‌ری به‌(فه‌تارده‌ت) چوو، یا سه‌ری به‌(فه‌تارده‌ت) دام.

فه‌تیر: هه‌ویریکه که هه‌ل نه‌هاتبی. نانیکه که هه‌ویرده‌کی هه‌ل نه‌هاتبی.
 فه‌تیره: نانی فه‌تیری هه‌ل نه‌هاتوو.
 فه‌خفووری: ده‌فری چینی.
 فه‌دی: شه‌رم.
 فه‌راشه: قفل.
 فه‌راشین: با. هاوینه‌هه‌وار.
 فه‌رامۆش: شتیکه له‌بیرچووبی: ئه‌م کاره‌ با (فه‌رامۆش) بی، (فه‌رامۆش‌بوون) بیرچوونی شت، (فه‌رامۆش‌کردن) له‌بیرده‌رکردنی شت.
 فه‌رامۆشکار: که‌سیکه شت زۆر فه‌رامۆش بکا.
 فه‌رامۆشی: بیرچوونه‌ودی سه‌غله‌تی و نازار به‌هۆی شتیکى خو‌شه‌وه.
 فه‌رامۆشی دان: له‌بیربردنه‌ودی سه‌غله‌تی و نازار.
 فه‌رامۆشی هاتن: له‌بیرچوونه‌ودی سه‌غله‌تی و نازار.
 فه‌راهه‌م هاتن: پیکهاتنی شتیک.
 فه‌راهه‌م هینان: پیکهینانی شتیک.
 فه‌رتووت: شتی په‌رپووت.
 فه‌رته‌نه: ئاشووب. و‌دیشومه.
 فه‌رخه‌س: ز. گیاندارى نیوه‌خه‌س.
 فه‌رخى: جورده ترپیه‌کی کشمیشی ناسکه ده‌نکی له (عه‌سکه‌ری) پچووکتره.
 فه‌رده: تایه‌ک له‌باریک.
 فه‌رده‌ش: کو‌مه‌ل کو‌مه‌ل‌کردنی (جیز)ی دانه‌ویلته به‌بیزنگ یا سه‌ردن بو ئه‌ودی که یه‌کیکیان پتورا نه‌ندازدی نه‌وانی تر ده‌رکه‌وی.
 فه‌ر: که‌لک: ئه‌م شته‌ بی فه‌ره. پیت و به‌ره‌که‌ت.
 فه‌راقه: جورده پیوه‌ندیکه ده‌کرته‌ پیتی به‌ندی.
 فه‌ردار: شتی به‌که‌لک.
 فه‌ر و فیت: د. پیت و به‌ره‌که‌ت.
 فه‌ره‌نگ: دانیش‌توانی روژناوا.
 فه‌ره‌نگستان: ولاتیکه که فه‌ره‌نگی تیدا داده‌نیشتی.
 فه‌ره‌نگی: ئاته‌شه‌ک.
 فه‌رز: فه‌رزبن.
 فه‌رزبن: داشتیکه له‌دشه‌کانی شه‌تره‌نج که پیتی ده‌لین (وه‌زیر).
 فه‌رژاندن: پچراندن و دراندن.
 فه‌رژین: پچران و دران.
 فه‌رس: فه‌هرست.
 فه‌رست: فه‌هرست.
 فه‌رش: ژیره‌خه‌ر.
 فه‌رشک: مووچه‌ی ده‌ست.

فهرشکردن: تهخته پۆشکردنی ناو ههوش و ژوور بهخشتی سوور
یا بهکاشی یا بهشتیکی تر.
فهرشه: پنه.
فهرفوت: په‌رپووت.
فهرقان: پیران. هاتنه‌وه‌یه‌کی قورگ له‌به‌ر زۆر گریان یا خه‌فه‌ت.
فه‌رکار: تێخو‌رپن و گه‌یان‌دنی فه‌رمان (ایعاز).
فه‌رکاندن: وینه‌گرتنه‌وه‌ی نووسراویک. په‌ی بردن به‌شتیکی
نووسراوی گران. فه‌رمان دان.
فه‌رکه‌م: په‌رکه‌م.
فه‌رمان: داواکردن و خو‌رپینی گه‌ورده‌به‌سه‌ر پچووکدا بۆ شتیک.
کاغه‌زیکه که فه‌رمانی پاشای تیدا نووسرابی.
فه‌رمانبه‌ر: که‌سیکه فه‌رمانی گه‌وره‌یه‌ک به‌جی بیتی (موظف).
فه‌رمانبه‌ردار: فه‌رمانبه‌ر.
فه‌رماندار: که‌سیکه که فه‌رمان له‌سه‌ر فه‌رمان بدا.
فه‌رمانده‌ر: فه‌رماندار.
فه‌رمانه‌وا: که‌سیکه که فه‌رمانی بر بکا.
فه‌رمانکردن: فه‌رماندان: به‌شتیک.
فه‌رمانگه: دائیره‌ی ده‌وله‌ت.
فه‌رمانگی: حکومه‌ت.
فه‌رماننامه: تو‌ماری ده‌وله‌تی (سجل).
فه‌رمایش: قسه و گفتوگوی پیاوی گه‌ورده.
فه‌رمایش: فه‌رمایش.
فه‌رموو: وته‌یه‌که به‌کار‌دینری بۆ بانگ‌کردنی یه‌کیک بۆ لات یا بۆ
رێدان‌ی یه‌کیک بۆ قسه‌کردن له‌رووی گه‌وره‌یییه‌وه:
(فه‌رموو) واته ودره یا بلتی.
فه‌رمووده: فه‌رمایش.
فه‌رموون: فه‌رمایش.
فه‌رمه‌سوون: که‌سیکه که هیچ ناینتیکی نه‌بی.
فه‌رهاند: ترساندن.
فه‌ره‌نجی: فه‌ره‌نجی.
فه‌ره‌شخانه: ز. داریکه تهخته‌یه‌ک ده‌دری له‌سه‌ره‌که‌ی و زبلی
پتی کو ده‌کرێته‌وه.
فه‌ره‌نجی: جو‌ره‌کالا‌یه‌کی سه‌رده‌رییه له‌خوری یا به‌رگنی سوور‌او‌ه
دروست ده‌کرێ.
فه‌ره‌م: فه‌راهه‌م.
فه‌ره‌نگ: کتیییکه که وته‌ی زبانی‌ک بگری و را‌قه‌ی بکا.
فه‌ره‌نگووک: فه‌ره‌نگی پچووک.
فه‌ریاد: هاوارکردن و لالانه‌وه (فه‌ریاد کردن) فه‌ریاد.
فه‌ریاده‌س: فه‌ریاده‌س.
فه‌ریک: دانه‌ویله و به‌ری هیندی دره‌خته که به‌ته‌واوی پتی
نه‌گه‌یشتی.

فه‌ریکبوون: کزبوونه‌وه‌ی شتی ته‌ر.
فه‌ریکه خورما: خورمایه‌که هیشتا به‌ته‌واوی پتی نه‌گه‌یشتی.
فه‌ریکه قه‌زوان: قه‌زوانی سه‌وزی نه‌به‌کام.
فه‌ریکه گو‌یز: گو‌یزی سه‌وز که هیشتا به‌ته‌واوی کامل نه‌بووبی.
فه‌ریکه نوک: نوکی سه‌وز که هیشتا ره‌ق نه‌بووبی.
فه‌سال: شیوه.
فه‌سالدان: جیبه‌جیکردن و را‌په‌راندنی کاریک.
فه‌قفه‌قه: نه‌خۆشی کوشنده.
فه‌قی: قوتابییه‌که که له‌مزگه‌وتدا بخوینی.
فه‌قیانه: سو‌رانی.
فه‌قی: د. فه‌قی.
فه‌کله: لاجانگ.
فه‌گل: د. ملپیچ.
فه‌لاقه: شتیکه ده‌کرێته هه‌ردوو قاچه‌وه و بادده‌ری بۆ دار له‌به‌ری
پتی دان.
فه‌لاقه‌کردن: لیدان له‌به‌ری پتی یه‌کیک له (فه‌لاقه) دا. بریتییه
له‌دارکاری کردنی یه‌کیک.
فه‌له: ز. هو‌زیکه له‌ناسووری.
فه‌له‌رده‌ش: فه‌له.
فه‌له‌رده‌شکه: فه‌له‌رده‌ش.
فه‌له‌رده‌شه: فه‌له‌رده‌شکه.
فه‌لیت: ز. هه‌رزده‌کاریکه که به‌ته‌واوی ژیرنه‌بووبی.
فه‌لیته: ئافه‌رتی سه‌لیته.
فه‌نا: په‌نا.
فه‌نا بیده‌نگه: په‌نا بیده‌نگه.
فه‌ن‌باز: فی‌لباز.
فه‌نتازی: شتی جوانی مۆده.
فه‌ند: با. فانۆز.
فه‌ن و فی‌ل: د. فر و فی‌ل.
فه‌ننه‌ر: فه‌ننه‌ر.
فه‌ننه‌ر: شتیکه وه‌ک فانۆز له‌جاو یا له‌کاغه‌زی چه‌ورکراو
دروست ده‌کرێ و مۆمی تیدا داده‌گیرسینری. گو‌یزانی ته‌راش.
جو‌ره‌ تیغیکی نه‌رمه ده‌نوشتیته‌وه وه‌ک تیغی مشار.
فه‌هرس: فه‌هرست.
فه‌هرست: نه‌و سه‌ره‌باسانه‌ن که له‌کتی‌بدا هه‌ن و له‌پیش یا له
پاشیه‌وه به‌ریزکراوی ده‌نووسرین له‌گه‌ل ژماردی لا‌په‌ره‌کاندا بۆ
دۆزینه‌وه‌ی نه‌و با‌سانه له‌کتیبه‌که‌دا به‌ناسانی.
فه‌هو: شه‌رم و پا‌کدا‌وینی.
فه‌هیتکردن: ز. شه‌رم کردن.
فه‌هیتۆ: ز. شه‌رم.
فه‌یت: ز. شه‌رم.

فهیتببون: ز. فههیتکردن.

فهیتوو: ز. شهرمن.

فهیلی: ناوه بۆ تیردیهک له کورد.

فی: جوړه ددردیکه کو توپر تووشی هیندی کهس دهبی وکەف دهچینی و بی هۆش دهکهوی. ناوه بۆ پیتیک له بیست و حەوت پیتە ی کوردی.

فیتکه: فوویه که ددکری بهسه بیلدا بۆ فریدانی سووتووه که ی: سه بیلکه کم (فیتکه) ی دوورده.

فیچقه: لوله یه که که ئاو فری بدا. پیازی فیسقه.

فیچقه بهستن: بازدهقه بهستنی شتی شل له مەشکه و کوندهدا بههوی کونبوونیه وه.

فیچقه کردن: دەرچوونی شتی شل له ددفریک بهباریکی و توندی.

فیخستن: داگیرساندنی ئاگر و چرا.

فیدار: کهسیکه که فیتی له گەل بی.

فیر: کهسیکه که هۆگری شتیک بووبی.

فیرا: ز. وتهیه که به کاردینری له جیتی وتهی (له گەل).

فیریوون: شارده زابوون له شتیک. هۆگریوون به شتیک.

فیرنه گوله: بالندهیه کی بچووی که وهله ی درێژه.

فیرز: په له.

فیرس: ز. بههیز.

فیرکردن: شاره زاکردن. هۆگرکردن.

فیرگه: شوتنیکه که شتیک تیدا فیر بیت.

فیس: فیت.

فیت: جوړه کلاویکی سفتی سووراودیه .

فیسقه: فیرنه گوله. پیازی ورد. فیچقه.

فیسقه بهستن: فیچقه بهستن.

فیسقه گوله: فیر نه گوله.

فیش: ه. زۆر.

فیشته: ه. وتهیه که به کاردینری له جیاتی وتهی (زۆرت).

فیشق: د. ددنگی ئاو له کاتیکدا که به دهم یا به فیچقه فری بدری.

فیشقی: کهسیکه که هەر له خویه وه تووره بی.

فیشکه: جوړه ددنگیکه وهک دهنگی مار، (فیشکه فیشک)

فیشکه یه که له دوا یه که، (فیشک و هوور) فیشکه

فیشکی زۆر.

فیتق: د. شتی له ی و باریک.

فیتقن: د. فیتق.

فیتی: میوه.

فیتگرتن: فیتی لیتهاتن.

فیل: ز. ددفری دهم وال.

فیل: به کارهینانی شتی درۆ و چاوبهست بۆ سەر تیکدان له مەردووم. فیل (د).

فیلای: فیل باز.

فیل باز: کهسیکه که فیل بکا.

فیل بازی: به کارهینانی فیل له گەل مەردوومدا.

فیلزان: فیل باز.

فیلکه فیلک: حیلکه حیلک.

فیل و تهله که: فیل و قومار بازی.

فیل و فەرەج: فیل و تهله که.

فیلەزان: فیلزان.

فیلەگێجە: د. فیلەگێژە.

فیلایا: د. فیلپایه.

فیتی لیتهاتن: دووچاربوونی مەردووم بە ددردی (فیتی).

فیناز: ز. کردهودی ناشیرن.

فینجه: د. وتهیه که هه میشه له دوا ی تهی (نینجه) وه

به کاردینری به مەعنای زیاده له قسه دا: که قسه ت گێرایه وه

(نینجه و فینجه) ی پیوه مەنی.

فینک: شتیک یا شوتنیکه نه سارد بی و نه گەرم.

فینکاوی: فینکایی.

فینکایی: شوتنی فینک.

فینکه: فینگه، (فینکه فینک) فینکه ی یه که له دوا ی یه که.

فینکی: فینکایی.

فینگه: ددنگی گریان به لووت (فینگه فینگ) فینگه ی یه که له

دوا ی یه که.

فیه رست: فه رست.

فیت: هۆی سووچ و گوناح: ئەمە هەمووی (فیت) ی تۆه. پیت و

به رده که ت (د).

فیتفیه: فیتفیه. تیفیفه (ل).

فیتۆ: عه رده.

فیته: جوړه ددنگیکه له چوونه ژووردهودی هیندی شته وه دی

به کونیکدا: ئەم کونە (فیتە) ی دی واتە به هوروزم بای پیتا

دی، فیتە فیت: فیتە ی یه که له دوا ی یه که.

فیج: گیانداریکه دانی پیشووی کهوتی. شتی لار (ه).

فیچان: وەرگه ران و پیتچکردنه وه.

فیراندن: پیسی کردنی گیاندار به شلی و تهوزم.

فیرانن: د. فیراندن.

فیرکان: فیراندن.

فیرکه: ددردیکه به گیاندار دهگا و به خویدا ده فیرتینی.

فیرن: گیانداریکه که زۆر بفیرتینی.

فیرو: له دهستچوونی شت به خورایی: پاره به فیرو مه ده.
 فیرو: ددنگیکه له کومی گیانداري ره وانه وه دی له کاتی پیسی
 کردنیدا، (فیرو فیرو) فیرو یهک له دواي یهک، (فیرو و هووړ)
 فیرو فیرو زور.
 فیز: ددعیه و دهمار.
 فیزن: مه ردوومی به فیز.
 فیز فیزوک: فیکفیکه.
 فیزه: ددنگیکه وهک فیکه.
 فیس: فیز.
 فیس: فیز زل.
 فیسار: وته یه که به کار دینری بو یه کتیک که نه ته وی ناوی ببهیت:
 فیسار کهس هات، واته نهو کهسه ی که خوم و خوت
 دهیزانین.
 فیسار: فیسار.
 فیساندن: خووساندن.
 فیسانن: د. فیساندن.
 فیساو: شتی خووساو.
 فیساه: فیساو.
 فیسقه: فیچقه.
 فیسهل: د. شتی پووج.
 فیسپان: د. خووسان.
 فیشال: دروی زل.
 فیشالباز: خاوهن فیشال.
 فیشالچی: که سیکه که فیشالی زور لی بدا.
 فیشالکار: فیشالباز.
 فیشالکردن: درو هله به ستن.
 فیشه لکه: فیشالچی.
 فیشال لیدان: فیشالکردن.
 فیشانن: د. پژاندن.
 فیشه: جوړه ددنگیکه وهک ددنگی فیشه که شیته، (فیشه
 فیش) فیشه یهک له دواي یهک، (فیش و هووړ) فیشه
 فیشی زور.
 فیشهک: گولله ی توپ و تفهنگ و دهمانچه.
 فیشه کبه ند: چه رمیکي پان و درتزه فیشه کی پیدا ده کری و
 دبه سترتته پشت یا راست و چه پ ده کرتته مل.
 فیشه کدان: فیشه کبه ند.
 فیشهک فریده: پارچه یه که له دهمانچه و تفهنگ فیشهک فری
 ده داته دهره وه.
 فیشهک گیر: شتیکه چه ند دانه یهک فیشه کی تی ده خری و
 ده خرتته پاشی تفهنگ و دهمانچه وه.
 فیشهک لغ: فیشه کبه ند.

فیشهک لوخ: د. فیشهک لغ.
 فیشه که شیته: شتیکه وهک فیشهک له کاغز و بارووت دروست
 ده کری و ناگری پتو ده نری و فیشه ددکا و ددچی به حه وادا.
 فیشهنگ: فیشهک.
 فیقاندن: فیهه کردن.
 فیقانن: فیقاندن.
 فیققیقه: شتیکه مندالان فوی پیدا ده کهن و فیهه ی لیو دی.
 فیقن: گیانداري لاواز.
 فیقنه: قامیشیکه سهریکي پته وه و سهریکي واله، له سهره
 پته وه که یه وه فوی پیدا ده کهن و فیهه ی لیو دی.
 فیهه: جوړه ددنگیکه وهک ددنگی فیهه فیهه، (فیهه فیهه) فیهه ی
 یهک له دواي یهک.
 فیهه نه: فیهه فیهه یه که له قامیش ده کری به سهر زور ناو و فوی
 پیدا ده کری.
 فیهی: با. میوه.
 فیک: فیل: هزار فاکم به (فیک) تکت.
 فیکاقووی: ز. ههنگوین.
 فیکاندن: فیکه کردن.
 فیکانن: د. فیکاندن.
 فیهیکه: فیهه فیهه.
 فیکه: جوړه ددنگیکي باریکه به لیو لی دددری، (فیکه فیک)
 فیکه ی یهک له دواي یهک، (فیک و هووړ) فیکه فیکي زور.
 فیکه کونی: وته یه که له یاری (قه لاقه لا) دا ده وتری بو
 خوشاردنه وه.
 فیکه وا کونا: فیکه کونی.
 فیکه وه کونی: فیکه کونی.
 فیل: گیانداریکي گهره ی گهرمیانی سهر و مل قه ویه، ددی
 ناگاته زهوی لووله گوشتیکي گهره ی درتزه به دهمیه و دیه تی،
 به وه شت کو ده کاته وه و ده یخوا. پایه ی پچووک له ناو ناو دا
 دروست ده کری بو بهش بهش کردنی. ناوی داشیکه له
 داشه کانی شه تره نج.
 فیلپایه: پایه یه کی نه ستووره مار و دوو دروست ده کری له
 به رده می دیوار تیکدا که ورگی دابی.
 فیله تن: گیانداري گهره ی زبه للاح.
 فیله گیتجه: فیله گیتزه.
 فیله گیتزه: ده عبایه کی کتوبیه به قه د که له کتوبیه ک ددبی، دوو
 شاخی یهک لقی هه یه.

قار: ئەمە (ز). با.	قەرەقەرى زۆر. درۆ (ز).
قاچ: ناوچە. كەنار. منطق (ز).	قەرساندن: ز. حەواندەنەو.
قادار: بادار.	قەرقرۆ: با. قەرقرە.
قادران: بادان.	قەرقرە: ز. زرنگە و ویزەى شت.
قاران: باران.	قەرک: شۆربای دانه و یلەیهک که کوترا بى (ز). سنگى ئەستوورى درىژ.
قارک: ز. بارۆکە.	قەرکا: ز. درۆ.
قارى: تەنھا.	قەرکرن: ز. درۆکردن.
قارىن: بارىن.	قەرکەر: ز. درۆزن.
قارۋى: با. شتى هەلگە پراودى ئاودىژوو.	قەرگولى: ز. شتىکە که رەنگى خەناوى بى.
قالا: با. شتى بوۋشى والا.	قەرنى: ز. بەرخىکە دايکى درەنگ بووبىتى.
قالادکردن: ز. خالى کردنەو.	قەرۆکەر: ز. قەرکەر.
قالاھى: ز. قالەھى.	قەرۆقى: ز. گوشتى قەلەوى کولاول.
قالە: ز. شوۋنى چۆل.	قەرە: ز. ئىترە.
قالەبوون: ز. خالى بوون.	قەراقر: ز. دەنگى پوورەى هەنگ.
قالەھى: ز. خالىتى.	قەربوون: ز. سستى لە کارىکدا که پىت سپىردرابى.
قان: وىستى شتىک و نیازکردنى (ز). ئەوان.	قەرک: ز. تیغى گەورەى دەم پان.
قەن: با. وتن.	قەزە: دەنگى لووت لە کاتى نووستندا، (قەزەقر) قەزەى يەک لەدواى يەک.
قەر: ز. درۆ. بوختان.	قەزەک: ز. کەسەکە که سست بى لە کارىکدا که پىتى سپىردرابى.
قەرا: ز. ئىترە.	قەزىن: ز. خویرەى ئاو.
قەراسەى: ز. دروون.	قەزاب: ز. هەژدىھا.
قەراشە: ز. وړینه.	قەزاندن: بوورژاندنەو.
قەرال: با. ئىمپراتۆر.	قەزانەو: بوورژانەو.
قەرتوقىن: ز. مەردوومى بى مایە و نرځ.	قەرۆکەر: دەرمانى رەوانى.
قەرچالە: ز. ترسنۆک.	قەنگە: جوړه دەنگىکە وەک دەنگى بەردى قوچەقانى و ژبى کەوان، (قەنگەقەنگ) قەنگەى يەک لەدواى يەک، (قەنگ و هوور) قەنگەقەنگى زۆر.
قەرچقین: ز. لاوازی گياندار.	قەلوۋشە: با. پرویش. ساوەر.
قەرقراندن: جوولاندن. تلدان بەشت.	
قەرقرە: ز. بۆرە پیاو. درۆزن. سەر سەرى.	
قەرە: جوړه دەنگىکە پەیدا دەبى لە شتىک که بخولیتەو یا بەھاوئىژى، (قەرەقەر) قەرەى يەک لەدواى يەک، (قەر و هوور)	

قۆك: با. ميز.	قەژاندن: ز. بووژاندنەود.
قە: با. ئىتو.	قەژىن: ز. بووژانەود.
قەبرىك: با. گالگالى.	قەسھاندن: ز. پشوووان و ھەسانەود.
قەبرى: با. شتىكە نەگۆرى و ھەر لە جىتى خۆى بى.	قەشارتن: ز. شاردنەودى شت.
قەبوور: با. پاشەكەوتى.	قەشارن: ز. قەشارتن.
قەبوون: ز. كرانەودى دەرگا و شتى تر.	قەفر: ز. شكاندى پەيمان.
قەپچراندن: روونكردنەودە و دەرختى شتىك بو زانين.	قەقتاندن: ز. كردنى كەمىك لە كارىك.
قەپژلاندن: با. دەمقالى و روشتن لەسەر قسەيەك.	قەكرن: ز. كردنەودى شت.
قەپىرىن: ز. بىرنەودى سەودا و مامەلە.	قەكوشتن: ز. كوژاندنەودى ئاگر و چرا.
قەترسىن: ز. چابوونەودە لە نەخۆشى.	قەكووداد: ز. بەرباد.
قەچقىن: ز. راجلەكىن.	قەكىش: با. كىشان.
قەجناقاندن: ز. بازدان.	قەگرتن: با. داگىركردن.
قەجناقىن: ز. قەجناقاندن.	قەگەر: كەسىكە كە دواى كارىك كەوتىتى.
قەچناندن: ز. چىنەودى شتى ھەلەشاو.	قەگەراندن: با. گىترانەود.
قەچىن: ز. خۆ پاراستن لەشت. چىنەودى گۆردەوى و شتى تر.	قەگەرىن: با. گەرانەود.
قەرخارن: با. قەخواردن.	قەگەشبوون: با. گەشەكردن و بەخۆداهاتن.
قەخواردن: ز. خواردنەودە.	قەگەقزىن: ز. پىيا ھەلتەقىن.
قەخواندن: ز. بانگىشتن.	قەلا: با. قامچى.
قەخوماندن: ز. راوەشاندىن و تىكدانى شت.	قەمراندن: ز. كوژاندنەودى ئاگر.
قەخومىن: شلەژان و سەر لى تىكچوون.	قەمرتى: ز. رەنگ ھەلبىركاو.
قەدان: ز. ھەلكەندى زەوى بو خىوت ھەلدان يا بو تەلە	قەمرىن: ز. كووژانەودى ئاگر.
نانەودە. خوشكردنەودى باران.	قەمستىن: ز. ھەلقولەين.
قەداندەر: ز. داهىنەر. خوا.	قەنشتىن: ز. نىشتەنەودە.
قەراقەر: با. بەرانبەر.	قەنھراندىن: ز. ھەستاندىن.
قەرووتاندن: ز. قەرووچكاندىن.	قەنھرىن: ز. ھەستان.
قەرساندن: ز. كردنەودى تەوق و پتوئەند.	قەنى: ز. قەزوانى شىن.
قەرسىن: ز. رىزگاربوون.	قەور: با. بەفر.
قەرڤە: ز. بەفر.	قەوژارتىن: ز. بژاردنى دانەوئەلە.
قەرق: ز. قەرك.	قەھاتىن: ز. شى ھەلھىتانى دانەوئەلە لە شوئىنى نمدار.
قەرقلىن: ز. دواكەوتن لە كارىك.	قەئ: ناوە بو پىتىك لە بىست و ھەوت پىتەى كوردى. ئەوى
قەرك: ز. گورگ.	(ز).
قەرملىن: ز. ماندووبوون.	قىاد: ز. خاكىكە كە زوقم ھەلى تەكاندىتى.
قەرەشان: ز. رشانەودە.	قىان: با. خوشەويستى و محبت: من تو (دەقى) واتە تۆم خوش
قەرەشاندىن: ز. ھىنانەودى خواردن.	دەوى.
قەرووچكاندىن: ز. ئاوەرووتكردن.	قىخستىن: با. ھەلواسىن. داگىرساندىن.
قەرىچاندن: با. قەرووچكاندىن.	قىرك: ز. پەرگى كەلاش.
قەرىس: با. پىچكردنەودە بەشتىك.	قىرى: ز. ئىرە.
قەزقپاندن: ز. ناردنەودى شتىك.	قىسىن: ز. جوتىن.
قەزقپىن: ز. گەرانەودە.	قىقراندن: ز. راكىشان. دەرختىن.
قەزەلاندن: ز. فرىدان. تلدان بەشتىك.	قىقىرىن: ز. دەرگەوتن. ئاشكرابوون.

ڦٽٽ: ز. ڦٽٽه وه.
 ڦٽٽ ئٽٽسٽن: ز. ڪوڪردنه وهى شتى ڦهراگنده.
 ڦٽٽدان: ز. ڪوڪردنه وهى شت.
 ڦٽٽه تن: ز. ڦٽٽه وتن.
 ڦٽل: ز. نزم.
 ڦٽن: ز. ٺاره زوو. داواکردنى شتٽٽ.
 ڦٽنى: ز. ٺه وه.
 ڦٽى: ز. ٺه وه.
 ڦٽان: ز. خوشه ويستى. خواست.
 ڦٽرڪ: ز. گووى شل.
 ڦٽس: ز. بسيت.
 ڦٽل: ز. جوړه قاپ و قاجاخيٽه.
 ڦٽن: ز. داخوازي.

قاپ: قاپ.	قاپه که وه له: ه. قه یته ران.
قابله مه: مه نجه لوکه یه که که سهر و قنگی وهک یهک وابتی.	قاپین: یارب کردن به میچ.
قابله مه کردن: گرتنه و دی پشت به کالای کوندا، گرتنی خشتی	قاپیوان: قاپیوان.
سوور به پانی و له سهر شان به رووی دیواری خشتی کالا.	قاپی: دهرگا.
قابوور: ز. بنه گوزدی شکاو.	قاپیوان: که سیکه که ناگاداری قاپی بکا بو کردنه وه و داخستنی.
قاپ: دهری چیشیت تی کردن. قوله پی. میچ. قه پال. چوار چیه	قاپیه وان: قاپیوان.
(د). سهری سه عات: قاپی سه عات که داخه.	قات: نهومی خانوو: نهام خانوو دوو یا سی (قات) ه. توی: نهام
قاپ ناویژ: قاپاویژ.	بویه کارییه دوو (قات) ه. باد: نهام فاسونه دوو قاته واته دوو
قاپارگه: قوله پی.	باده. دهستیکی ته واوله کالا یا نوین: (قات) یک بهرگم
قاپان: د. قاپین.	دروست کرد واته دهستیکی. شتیکه که دهست نه که وی:
قاپانه: قاپین.	نیمسال برنج (قات) ه.
قاپاویژ: که سیکه له رویشتندا قوله پی قاپی له یهک بدا.	قاتر: نیستر.
قاپچی: د. دهرگه وان.	قاترچی: که سیکه که قاتر لی بخوری.
قاپقاپ: پیلایوکی سهریتی دارینی بهرزه چه رمیتی باریکی	قاتغ: ز. شیر و نهو شتانه ی که له شیر دروست ده کرین.
به سه روده یه پی پیتا ده کری.	قاتقات: زه مینی تم تم.
قاپک: د. ناوسانی قوله پی.	قانه: قانگله.
قاپکرتنه: گیایه کی به هاری گه لا ورده به کولای ده خوری.	قات و قری: کاتیکه که دانه ویله ی سالی کون نه مابتی و هی سالی
قاپگرتن: بریتییه له به گزدا چوونی یه کیک به یه کیکدا به ناره واه.	تازه ش پی نه گه بیی.
قاپلۆخ: د. قاپوور.	قات و قری: نه مانی زه خیره و خوارده مهنی.
قاپور: قه وای فیشه کی بوش.	قات و قه یماغ: په لووله یه کی چه وری شیرینه بو زه یستان ده کری.
قاپوقاچاخ: به هه موو جوړه ده فرتکی ناومال ده وتری.	جوړه په لوویه که ده خرتیه سهر برین و شوتنی به نیش.
قاپووت: سهر بهرگیکی زستانی نه ستووری ناودامانه. فهره نجی	قاتولی: دوشاوی هه نار.
ناودامان.	قانه: قه لداسی داروجان.
قاپووت کردن: بریتییه له گرتنی سهد و بیست (سایه) له یاری	قانه لیوه: خاکه لیوه.
نه سکه ملدا.	قانه و لیوه: قانه لیوه.
قاپوور: شتیکه ناو ده کی دهره تبتی و به بوشی مابیته وه.	قاتی: سالی کووری بی ده غلودان. ناویته. قاتی که، واته
قاپوله: قوله پی.	تیکه لی که.
قاپ هاویژ: قاپاویژ.	قاتی و قری: قات و قری.
قاپه ره قه: قوله پی.	قاج: پی. بهرد (ز). بهر دیکه که یاری قاجینی پی ده کری.

قارقار: ز. ددنگی بهرزی گیاندار.	قاچاخ: شتیکه باجی ددوله تی به سه ره دود بی و له بهر نه دود
قارقاروک: ز. قاریچوک.	به دزی به د بفروشی. گامیشی سی سالانه.
قارنج: د. بابوله پیچ.	قاچاخچی: که سیکه که شتی قاچاخ بکری و بفروشی.
قاروشه: ز. گه سکی پووش.	قاچان: مهردوومی جرینی بزیتو. قاپتن.
قاروونه: د. مۆرانه.	قاچاندن: ددر بازوون: فیسار کهس (قاچاند) ی واته ددر بازوون.
قاردهمان: مهردوومی جوامیری نازا.	قاچاو: شوتنیکی بهرزه که ناوی پتود رانه ودهستی.
قاردوانه: قهر دوانه.	قاچک: خیزهرد (ز). قارچک.
قاز: مهلیکی گه وردی مل دریتی دندووک پانی پی پهرداری	قاچ و قول: له نهژتو بهر دخواری مهردووم.
مهلهوانه له مراوی گه وردتد.	قاچ و قووج: دزی به فر و فیل، قاچ و قووج کردن: دزی کردن به
قازاخ: جوان. پاک.	فر و فیل.
قازان: مهنجه لی گه ورد.	قاجین: هه لمه قو.
قازانج: سوودی که له کرین و فروتنه ددست بکه وی. قازانج	قاجی: قه یچی.
به (نیودی) کرین و فروختی دوو کهس یا زیاترد به	قاجین: د. هه لپاچین به قه مچی.
سهرمایه ی هردوو لایانه د بۆ نه مه ی که قازانج بکه ن به دوو	قاخ: د. شتی چه و تاوه.
بهش یا زیاتر.	قاخلی: کاخلی.
قازانجکردن: ددسکه و تنی قازانج.	قادی: ز. مهیدان.
قازانچه: مهنجه لۆکه.	قار: ددوی فه قتیان (ز).
قازانقولفی: د. نیر و مییه که که یه خه ی پی دادد خری.	قین: مووچه یه که هه موو رۆژ بدری به هه ژاران.
قازانگ: قازان.	قاریچوک: ز. مهردوومی زور لاوز.
قازانه سهر: د. مهلیکی چنکداری به هیزد، سهری مهلی تری پی	قاریوز: د. قه لپووس.
هه ل ددکه نی.	قارج: قارچک.
قازلاخ: د. قازلاخی.	قارچک: شتیکی ناسکی نیرکداری سهریانی په رده په رده له
قازلاخی: بالتندیه کی کتیویه له چوله که گه وردتد له سهره تای	به هار اندا هه ل ددتوقی له دار و له زدوی و له گیا و ده خوری.
به هاردا ددر ددکه وی.	قارچکه کولانه: قارچکه مارانه.
قازم: ز. به نی که که له کورک و خوری ریسرابی.	قارچکه مارانه: جوژه قارچکی که ناخوری.
قازمانه: هه لپوژد.	قاراندن: قاره کردنی مه ر و بز.
قازمه کی: جوړیکه له بهری دارمازوو و دک ددنه که ته زییح وایه.	قارگه: سهر شار له یاریدا.
قازهوان: شوانی قاز.	قارنان: دهسته یه که له یاری (قه له مرداری) دا که ددنگ تی
قازیاخه: گیایه کی به هاری گه لا پانه به کولای دد خوری.	بکه وی.
قازی قولنگ: د. قولنگ.	قار و قوور: قاره قاری زور.
قاژ: بالتندیه که و دک قه له رهش به لام نه م گوشتی دد خوری. برو	قاروونه: د. کرمی ناو میوه ی وشکه و ه بوو.
(ل).	قاره: ددنگی باره ی بز و مه ر، (قاره قار) قاره ی یه که له دوی
قاژر: د. گرینوک.	یه که.
قاژقاز: کهنده سمه.	قارین: یاری قه له مرداری.
قاژوو: قاژ.	قارژنگ: د. قرژانگ.
قاژد: ددنگی قاژووی زور.	قارس: که سیکه له شتیک وهرس بی: به ددکه لی جگه ره
قاژد قاژ: قاژد زور. ددنگی کولله (د).	(قارس) م. شوتنی که له کالا که هه ل دروایی بو
قاژی: قاژوو.	کور تیبوونه ودی.
قاسپه: ددنگی خوتندنی که و، قاسپه قاسپ: قاسپه ی یه که	قارسبون: سه غله تیبوون.
له دوی یه که.	قارسکردن: سه غله تکردنی یه کی که. کور تکردنه ودی کالای دریت
	به نوشتان ددنه و دروونی.

قاسک: لاسک.

قاسناخ: ددفریکه له تهخته دروست دهکړئ و دانه ویله ی پټ ده پټوړئ.

قاش: پارچه یه که له میوه ی به چه قو له تکر او. شهقه میتو. بهر دیکي به نرخه که له زیر یا له زیو گیرایی.

قاشاخ: جوړه له ودریکه له که نگر ده چی (د). بنجی گهغه شامیه که گوله که ی لی کراییته وه.

قاشاو: هینانی په روی زیری ته به سهر نندامی ولاخی یه کسما دوا ی رنه ککردنی.

قاشقاش: شتی کووز کووز.

قاشقونجی: نافرته تی جرینی بټ شهرم.

قاشکردن: له تکردنی میوه و هیندی شتی تر به قاش.

قاشم: ز. گیایه کی بونخو شه.

قاشنه: جوړه ماسیه که پوله که ی زردی رده قی پیو ديه.

قاشو: داریکه که یاری (قاشوان) ی پټ ده کړئ. شهقه میتو.

قاشوان: شه قین.

قاغه ز: کاغه ز.

قاغه نهک: ل. فرو.

قاف: ناوی پیته که له بیست و حوت پیته ی کوردی. هه ل:

له (قاف) دا گرتم واته له هه لدا.

قافقلوز: ز. قاپ و قاچاخی گلین.

قافک: ز. سواله ت.

قافکردن: گرتنی مهردووم بو سهر بازی.

قافله: کاروان.

قافوو: ز. داریکه که لافاو بیهینی.

قافهردهش: ز. جوړه کووله که یه کی ره شباوه.

قاق: د. وشک.

قاقا: ددنگی پیته نینی بهرز. کاکه (د). وته یه که مندال

به خواردنی ده لی (با).

قاقله جنوکه: هیلکه شهیتانوکی.

قاقله سونه: قاقله سونه.

قاقله سونه: قه پانجه ره.

قاقم: سه مووری سپی.

قاقوم: قاقم.

قاقه: د. قاقا.

قاقه ز: شتیکی تهنکی سپی لووسه له لوکه یا پووش دروست

ده کړئ بولی نووسینی.

قاقیشک: ز. قازوو.

قاکه ز: کاغه ز.

قال: شتی پوخت بو: نهم رونه یا نهم پیاوه (قال) ه، واته

پوخته. قووله (د).

قالاخ: ز. ته پاله یه که له پاش شیلان پان کراییته وه بو سووته مهنی.

قالاخی: د. کراسی ردهش.

قالاخی پووش: د. ره شپووش.

قالان: ز. شیرایی.

قالانقوزلی: ه. گولتیکی زور سووری به هارییه له گوله باخ ده چی به لام نهم پچوو کتره.

قالاو: قه له ردهش.

قالاوه بولینه: د. قه له ردهش.

قالایی: د. قه لایی.

قالب: جهسته. پارچه زهوییه که به به یار هیتراییته وه بو

داچاندنی مهره زه. چوارچیو ديه که شتی تیدا داپرتزری و دک

قالبی خشت.

قالبوون: پوختبوون و دهره اتنی مهردووم.

قالتاخ: قه لتاغ.

قالدرمه: پیپیلکه.

قالس: مهردوومی ودرس.

قالسبوون: ودرسبوون، قالسکردن: ودرس کردن.

قالسی: سه غله تی.

قالک: ز. توکیکی گویز و شتی تر. قاوغ.

قالکردن: پوخته و زرنګکردنی رۆن.

قالماسک: قوچه قانی.

قالو: ز. خشتیکه له سهر ناګر داده نری و نانی پټ ده برژینری.

قالونچه: قالونچه.

قالور: قاپوور. ساقی گیایه که که کلور بی.

قالوره: لاسکی چاوبازده.

قالونچه: دهعبایه کی رهشی چنگ چنگه که لی جوړی هیه،

هیندیکیان بالدار و هیندیکیان بی بالن.

قاله: د. باره ی بز.

قاله: قسه ی زور له گهل ددنگ بهرزکردنه ودها: فیسار که س کردی

به (قاله) یا به (قاله) ی دهم ترسانی، (قاله قال) قاله ی

یه که له دوا ی یه که.

قاله قنگ: د. کالا قنگ.

قالی: ژیره خه ریکی ته نراوی تووکنی به نرخه.

قالیچه: قالی پچووک.

قام: مقام.

قامچی: چه رمیکی هونراوه یه له مهردوومی پټ ده درئ.

قامک: نه موست.

قامیش: گیایه کی ره قی نه ستووری قه فقه فی ناو کولوری

بالا به رزی که لا پانه. بریتیه له چووکی ناده می.

قامیشبه‌ند: ریزی قامیشی ریکی چنراو.	قاوه‌خانه: شوتنیکه که قاوه‌ی لیتراوی تیدا بفرۆشری.
قامیشه‌لان: شوتنیکه که قامیشی زۆری تیدا روابی.	قاوه‌دان: تیکردنی قاوه بۆ خواردنه‌وه‌ی.
قامیشی شه‌کر: جۆره قامیشیکه شه‌کری لی دروست ده‌کری.	قاوه‌سینی: سینه‌کی تایه‌تیه قاوه‌ی له‌سه‌ر ده‌گیردری.
قان: شتیکه که له خوتنی یه‌کتیکا بدری. پوویتی توور.	قاوه‌قاو: بانگه بانگ.
قانتەر: ز. ئیستر.	قاوه‌لتون: قاوه‌لتی.
قانچه: گوتسوانه.	قاوه‌لتی: قاوه‌تی.
قازاج: قازانج.	قاوه‌یی: شتیکه که ڕه‌نگی له ڕه‌نگی قاوه‌ی برژاو بچی.
قازاج به‌نیوه‌یی: قازانج به‌نیوه‌یی.	قای: ز. پیتی پرسیار.
قازاجکردن: قازانجکردن.	قایخ: جۆره به‌له‌میکه له ئاودا پیتی ده‌په‌رنه‌وه.
قانگ: خه‌ربه‌نگ (د). پوویتی توور.	قایخه‌وان: که‌سیکه قایخ لی بخوری.
قانگدان: دوکەل کردن به‌گژ شتیکا. جاریک یاریکردنه‌وه له‌گەل که‌سیکا که دۆراندبیتی.	قایخ: قایخ.
قانگله: به‌ن و ده‌زوویه که له‌سه‌ر په‌نجه‌گه‌وره و په‌نجه‌تووته‌ی ده‌ست هه‌لکرا بی. داریکی لووتداره باخه‌وان لقی دره‌ختی به‌رداری پی راده‌کیشیته خواره‌وه.	قایغه‌وان: قایخه‌وان.
قانگه: خه‌نده‌ق دانه‌وه‌ی دیوار و شتی تر. قانگه‌ی خانۆکه‌ی داوه‌ته‌وه.	قایش: چه‌رمی خوشکراوی ڕه‌نگکراوی گوێره‌که و پارتین.
قانگه‌له: قانگله.	قایم: شتی به‌هێز.
قانه: قه‌دیکی قوماشه له قه‌دی کارخانه‌ی. یارد (د).	قایمکار: که‌سیکه که شت قایم و باش هه‌لگری.
قاو: پووشوو. ده‌نگوباسیکه که بلاو بوویته‌وه.	قایمکردن: توندکردنی شت. شاردنه‌وه‌ی شت: شته‌کانت (قایم که).
قاوتاندن: ز. قاودان.	قایم نوێژ: که‌سیکه نوێژی نه‌چی.
قاو داخستن: بلاوکردنه‌وه‌ی ده‌نگوباسیک.	قایمه: خۆکۆکردنه‌وه و ناماده‌بوون بۆ شتیک: فیسار که‌س خه‌ریکی (قایمه) یه. کاتی ته‌نگانه: زه‌خیره‌که هه‌لگره بۆ (قایمه). زۆربه‌ی شت: (قایمه) ی له شه‌کرکه هاتوو. یاساو ده‌ستووریکه له یاری دامه و شه‌تره‌نجدا که هیچ لایه‌ک نه‌یه‌نه‌وه.
قاودان: ده‌رکردن.	قایمه‌کاری: هه‌لگرتن و قایمکردنی شت.
قاوکردن: بانگکردن به‌ده‌نگی به‌رز.	قایمه‌کردن: قایمه‌کاری.
قاوله‌مه: د. قابله‌مه.	قایمی: توندی و به‌هێزی شت.
قاووت: ناردی دانه‌ویله‌ی برژاو.	قبراخ: یه‌کیکه که بکه‌ویته ناودندی دوو که‌سه‌وه بۆ یه‌ک‌خستیان (واسطه).
قاووپ: قاپووپ.	قت: فت: له یاری گۆرده‌ی بازیدا ده‌وتری له‌م گۆره‌وییه (قت)، (قتبوون) فتبوون له یاریدا، (قتکردن) فتکردن له یاریدا.
قاوورمه: گوشتی سووره‌وه‌کراو بۆ هه‌لگرتن.	قتاو: د. کتیب.
قاووغ: قاپووپ.	قتاوخانه: د. قوتابخانه.
قاو و قریشک: قیز و هووپ و ده‌نگه‌ده‌نگ.	قتوفت: د. جووله‌جوول.
قاو و قوو: د. قاوه‌قاو.	قجی: گیایه‌کی گه‌لا وردی هه‌میشه‌یییه له قه‌د شاخی نمدار ده‌رووی، بنجه‌که‌ی زۆر به‌که‌لکه بۆ ژانی (لیهاتن).
قاو و قیز: قاو و قریشک.	قجیلک: په‌نجه‌تووته.
قاوه: به‌ری گیایه‌کی که‌رمیانییه ده‌نکی خپ و سه‌وزه له دوا‌ی برژاندن و کوتانی لی دهنری بۆ خواردنه‌وه.	قجیله: جۆره کولله‌یه‌که.
قاوه‌برێژ: د. ده‌فریکی تایه‌تیه قاوه‌ی تیدا ده‌برێژنری.	قخ: وته‌یه‌که مندالی ساوای پی ده‌گیردریته‌وه له ده‌ستبردن بۆ شتی پیس.
قاوه‌تون: قاوه‌لتی.	قخخه: قخه.
قاوه‌تی: نانخواردنی نیوه‌روان.	
قاوه‌جاخ: شوتنیکه که قاوه‌ی تیدا لی بنری.	
قاوه‌جۆش: گومگومه‌ی قاوه.	
قاوه‌چی: که‌سیکه که هه‌ر قاوه لی بنی.	

قختینه: دوگمه یه کی نیر و مییه، دهچی به یه کدا و قرتی لیتوه دی. شتیکی ره قی تنکه له ره گی وشکه و ده بوو یا نیسکان که قه له می قامیشی له سهر رتیک ده کری.	قخه: قخ.
قرتیل: پاشا خور.	قده قد: قرتی قرتی مربشک.
قرچ: لیدانی تیلکه ری دووهم له ده سکه لای تیلکه ری یه کهم له یاری (مووشتین) دا کاتی که یه کهم مووشتی نه خوار دبی. چرچ (د). رونی قرچاو.	قدیلکانی: خووتوو که دان.
قرچاندن: داخکردنی رۆن له سهر ناگر.	قدیلکه: قدیلکانی.
قرچانن: د. قرچاندن.	قدیک: ز. دلته نگبونی مهردووم.
قرچاننه وه: برژاندنه وهی برین.	قدیله: قدیلکه.
قرچاو: رۆنیکه له سهر ناگر داخ کرابی.	قر: ز. زوقم.
قرچ و برژ: د. قرچ و هووپی شت له سهر ناگر.	قراج: ز. زهوییه که گیای تیدا نه روابی یا تیدا روابی و ناژال خوار دبی.
قرچوک: دار و بدن و ده زووی ناقایم. مهردوومی چرووکی پیسکه.	قراقر: ز. قره قری.
قرچۆل: شتی وشکه و ده بووی چرچ بوو.	قراش: د. قاشی شت، قراش قراش: شتی قاش قاش.
قرچۆله: د. قرچۆل.	قربوز: ز. که سیکه که ریشی ماش و برنج بووی.
قرچه: دهنگیکه وهک دهنگی شکاندنی دار و برژاندنی برتیشه له سهر ناگر، (قرچه قرچ) قرچه ی یهک له دوا ی یهک، (قرچ و هوو) قرچه قرچی زور. گهنم و جوی درواوه.	قرب: تالان، (قربکردن) تالانکردن. خهرجکردنی پاره و به کارهینانی خوارده مهنی زیاد له نه اندازه: فیساره ژن دهستی به قریه. قرقینه. ده سکه نه کردن (د). لق و پویکردنی دار (د). قرمه ی داری شکاو (د).
قرچه شکین: په لخورده بوونی کرشه ی خهرمان به گیره.	قرباندن: هه لپاچین.
قرچ هه لاتن: چرچ هه لاتن.	قرینه: خرینه.
قرچیان: د. هه لقرچان.	قربوک: میوژی وشکه ل. قریوق.
قرح: ز. نهنگی هه موو شتیک.	قربۆل: میوژی وشکه ل.
قرخ: گوزه و کووپه یه که له بهر ناو زورتیکردنی لووس بووی.	قریه: د. دهنگی شکانی دار.
تووکی سهر و ریشیکه که زور کورت کرابیته وه. مهردوومی له ر و لاوازی قرچۆل. ناوی ویستاوی لیخن.	قرینه: قرقینه.
قرخاندن: قرخه کردن.	قرت: د. مهردوومی جلفن.
قرخکردن: له به کوته رده دانی مووی نه ندان.	قرتاله: قه رتاله.
قرخن: گیانداریکه که زور بقرخینن. قرخ (د).	قرتان: پچرانی شت به هووی لیکه وتنی شتیکه وه.
قرخنه: قرخن.	قرتاندن: برینی شت به قه یچی یا به شتیکی تر. شکاندنی قه زوان و دهنگه کووله که به ددان بو دهرهینانی ناوکه که ی.
قرخۆل: د. قرخن.	قرته قرتکردنی مربشک.
قرخۆله: د. قرخن.	قرتانن: د. قرتاندن.
قرخه: دهنگیکه له گهرووی گیانداره وه دی له کاتیکدا که شتیکی تی گیرابی، (قرخه قرخ) قرخه ی یهک له دوا ی یهک، (قرخ و هوو) قرخه قرخی زور.	قرتکردن: برینی شتیک به خشتی وهک مووی نه گریجه و سهر. قرخکردنی موو (د).
قرخه مه ره سی: راکیشانی یه کتیک به زور و له دوو نه چوونی.	قرتکه: د. پارچه یه کی پچووکه له شتی قرتاو.
قردیله: تیلمه ته نراویکی جوانه کچان دهیدن له مووی سهریان دوا ی داهینانی بو نه وه ی تیک نه چی.	قرتماخه: د. قه تماغه.
قر: مهرگی تیکرایی.	قرته: دهنگی مربشکه به کر. جوړه دهنگیکه وهک دهنگی داخستنی قرتینه، (قرته قرت) قرتی یهک له دوا ی یهک، (قرت و هوو) قرتی قرتی زور.
قراک: قه له رهش.	قرته لیبرین: بریتییه له نه هیشتنی شتیک: ولاخه که (قرته ی له نالیکه که بری).
	قرتیان: د. قرتان.
	قرتینکه: قرتینه. ناوه خورده ی مربشک و که له شیر که له کاتی سهر بریندا چه قوی پیتدا ده هیتری.

قراکه: بالندهیه کی سهوزده به قهد (قزاکه) یهک دهبی.
 قرالتی: ه. گوتزتیکی پووجه له که به داره دهبی.
 قران: ناوه بو جورده دراویکی زیوین. قریوون.
 قراندن: قره کردنی قهله ردهش. بریتیه له نوقلانه ی خراب: بومان
 مه قپنه واته نوقلانه ی خراپمان بو لی مه ده.
 قرانن: د. قراندن.
 قریاق: قریوق.
 قریوق: بوق.
 قریوون: مردنی گیاندار به کومه لی و زوری.
 قریوک: قریوک. قریوق.
 قریول: قریول.
 قر تیتخستن: کوشتاری تیکراییی.
 قرتیکه فتن: قر تیکه وتن.
 قرتیکه وتن: قر که وتنه ناو گیانداره ده.
 قرقریوک: قوور قوورپاگه.
 قرقره: کندری به کره. چه رخی پچووک.
 قرقینه: بایه که له دروونه وه هل ده قولتی و به ددنگه وه له دم
 دیته دره وه.
 قریک: ز. قوریگ.
 قریکردن: قر تیتخستن.
 قریاته: پارچه یه که له پارچه ی موزیقه.
 قریوو: گه نه.
 قریه: قریوو.
 قرینی: قریوو.
 قریواق: بوق.
 قری و قه پ: بیتی ددنگی و قسه نه کردن.
 قری و قه پوز: وته یه که له رووی سووکییه وه ددوتری به دهم و پلی
 یه کیتیکی ناشیرین.
 قری و نیمقر: کالایه که ژنان ددیپوشن چین چینه و هر چینه ی له
 جوریکه.
 قریه: ههرا و ددنگه ددنگ.
 ددنگی قهل و بوق، (قره قری) قریه یه که له دوای یهک. دواهمین
 کهس که سه رهی پتیه سه ر.
 قریهاتن: قری تیکه وتن.
 قریژ: با. کریش.
 قریژال: دهعبایه کی ناوی چنگ چنگی رهی دوو سه ر.
 قریژانگ: قریژال.
 قریژه: جوریکه له بهری دارمازوو دهباخی پی ددری.
 قریسان: ته خمین.
 قریساندن: ز. ترنجاندنی شتیک له ناو شتیک کی تردها.

قرش: ز. پووشی هه لوهریو. لق و پوی درخت که له خویه وه
 هه لوهریو.
 قرشه: کرشه.
 قرقرتوک: کرکراگه.
 قرک: ز. قوریگ. قهله ردهش.
 قرم: د. مرخ: (قرم) ی لی خوش کردووه.
 قرماندن: خورین به ددنگی به رز له یه کتیک: تیتی قرماند.
 قرمز: نال.
 قرمزی: شتیکه که ردنگی قرمز بی.
 قرمژن: ددنگی تهق و هووری چهک به زوری.
 قرمه: ددنگیکه وهک ددنگی شکانی داری گه ورده به گرده بری،
 قرمه قرم: قرمه ی یهک له دوای یهک، (قرم و هوور)
 قهرمه قرمی زور.
 قرمچی: با. شتیکه که سیس بووبی.
 قرنجان: رووشان و برینداربوونی شت.
 قرنجاندن: رووشاندن و بریندارکردنی شت.
 قرنجانن: قرنجاندن.
 قرنگه: ددنگیکه وهک ددنگی (خرنگه)، (قرنگه قرنگ) قرنگه ی
 یهک له دوای یهک، (قرنگ و هوور) قرنگه قرنگی زور.
 قریپک: با. سنی ششی به هار.
 قریژ: چلک. شتی چلکن (زا).
 قریژاهی: ز. قریژ.
 قریشکه: ددنگیکه له قیژه گه ورده تر، (قریشکه قریشک)
 قریشکه ی یهک له دوای یهک، (قریشک و هوور) قریشکه
 قریشکی زور.
 قرین: ز. جهنگ و ده مقالی.
 قریواندن: قریوه کردن.
 قریوانن: قریواندن.
 قریوه: ددنگیکه به رزده که له خوشییه وه په یا بی، (قریوه قریو)
 قریوه ی یهک له دوای یهک.
 قریوه کردن: قریواندن.
 قریکه: شوتنیکه یه که مجار گوی (شعیتن) ی لی داددنن و به دار
 لیتی ددهن.
 قریه: ترسنوک. ژنانی.
 قری: مووی دریزی سه ر. که فی شت (د).
 قریاکه: بالندهیه کی دهنوک دریزی سه ر ردهشی به رسنگ سپیه
 به قهد کوتره باریکه یهک دهبی.
 قریالکه: قریاکه.
 قریه سه ره: بریتیه له ئافرهت.
 قزقز: شتیکه لق و چلی زوری لی بووبیته وه.

قسه راست: که سیکه له قسه یدای راست بی.	قزقزاولی: قزقز.
قسه رهق: که سیکه که قسه ی قورس و ناخوش بی له گهل مهردوومدا.	قزقزۆکه: شتی قزقزاولی.
قسه رهوا: که سیکه له ناو کۆمه له دا قسه ی بر بکا.	قزقزۆه: جوریکه له بهری دارمازوو و، قزقزاولیه.
قسه رهوان: که سیکه له قسه دا دانه میننی.	قزگ: ز. قه له باچکه.
قسه زان: که سیکه له شوینی خویدا بزانی قسه بکا.	قزکردن: د. ترشانی دۆ و که فکردنی.
قسه زل: که سیکه که قسه ی له خو ی زلتر بی.	قزکه: قزقزۆه.
قسه سارد: بریتیه له که سیک که قسه ی خوش نه بی.	قزکه: قزقزۆه.
قسه شانندن: به قسه نه کردنی یه کیتک و له فرمان دهرچوونی.	قزلانندن: ز. توانده وه ی رۆن
قسه قوت: قسه نه ستهق.	قزئ: که سیکه که قزئ به سه ره وه بی.
قسه قووتدانه وه: قسه خواردنه وه.	قزئه سه ر: سه ر قزئ.
قسه کردن: گفتوگو کردن له گهل یه کیتکا.	قزۆه: د. که ف.
قسه که ر: که سیکه گفتوگو بکا.	قزۆه سه ر: قزیکه که له سه ر بووبیتته وه.
قسه گترانه وه: گترانه وه ی قسه ی یه کیتک بو یه کیتکی تر.	قزۆه کردن: د. ترشانی شت.
قسه له روو: که سیکه که هه موو قسه یه ک له رووی مهردوومدا بکا با دلگیرش بی.	قزیاک: ز. قه له ره ش.
قسه له سه ر داکیشان: قسه دهره یان له یه کیتک به فیل.	قسر: میننه یه که که سالتیک به بی ناوسی مابیتته وه. شتی بی به ر (د).
قسه لی کردن: دوان له بابته شتیکه وه.	قسکل: د. جوریکه له بهری دارمازوو.
قسه نه ستهق: که سیکه که قسه ی خوش و قوت بی.	قسئل: شتیکه تیژی سووتینه ری سپیه له سووتاندنی جوړه
قسه و باس: دهنگوباس.	به ردیک په یدا ده بی.
قسه وه درگرتن: له گو ی گرتنی قسه ی یه کیتک.	قسن: که له که به ردیکه که به گردی گوریکدا کرابی.
قسه هه له به ست: که سیکه قسه ی درۆ هه له به ستی.	قسنی: شتیکه ره شباوه، وه ک میوی هه نگوین بو نیکه خوشی هه یه.
قسه هه له به ستن: ریک خستنی قسه ی درۆ.	قسه: گفتوگو.
قسه هیان: هیانی قسه ی یه کیتک بو یه کیتکی تر.	قسه بردن: گترانه وه ی قسه ی یه کیتک بو یه کیتکی تر.
قسه ی نه ستهق: قسه ی به رزی به که لک.	قسه برین: برینی قسه له ناو قه ددا به یه کیتک.
قشیل: پشقل.	قسه برینه وه: دهنگ دابرینی یه کیتک له گهل یه کیتکی تر دا له به ر
قشت: قشتیلانه.	زوو بریوونی لیتی.
قشتیلانه: شتی پچکولانه ی جوانکیله.	قسه به ر: که سیکه که قسه ی یه کیتک ببا بو یه کیتکی تر.
قشتیله: قشتیلانه.	قسه به سه ر قسه داهیتانه وه: گوریزکردن له قسه دا بو سه ر
قشقه ره: قه له باچکه.	قسه یه کی تر. قسه برین به یه کیتک.
قشکه: جوریکه له بهری دارمازوو قزقزاولیه.	قسه تال: که سیکه قسه ی ناخوش بی.
قشلاخ: هه واری زستانه ی دهارنشین. ناوی دتیه که له جوانرۆ.	قسه خواردنه وه: قوتدانه وه ی قسه و نه کردنی له به ر شتیک.
قفل: ئاسنیکه دوا ی نه لقه ریزکردن دهری له دوولای دهرگا و	قسه خوش: که سیکه گفتوگوی خوش بی.
سندوق بو قایی و به کلیل هه لده گیرئ.	قسه دابرین: دهنگ دابرین.
قفلدان: داخستنی دهرگا و صندوق به قفل.	قسه دروست: که سیکه که قسه ی ریکوپیتک بی و درۆی تیدا
قفه: کۆکه.	نه بی.
قفین: کۆکین.	قسه دۆراندن: دهر برینی قسه یه کی نه هیننی. شکانی قسه ی
قل: دهنک: قلیک ترئ واته دهنکیتک.	یه کیتک لای یه کیتک.
قلاخ: کۆگای ته پاله.	قسه دهر هاوردن: قسه دهره یان.
قلاشتن: قلیشانندی شت.	قسه دهره یان: دهره یانی قسه یه کی په نهانی له یه کیتک به فیل.

قلاشکه‌ری: داری وشکی زهنگه قلیشه.	قلیشانه‌ود: دهم دانه‌ود و درز تیپوونی شت.
قلاق: ل. قه‌له‌ر‌ه‌ش.	قلیشاو: شتی‌که که قلیشی تی بووبی.
قلپاندنه‌ود: قلپ‌کردنه‌ود.	قلیشاود: قلیشاو.
قلپبوونه‌ود: ر‌ژان و دهمه‌وخواربوونه‌ودی شت.	قلیشبردن: قلیشان.
قلپ‌کردنه‌ود: ر‌ژاندن و دهمه و خوار‌کردنه‌ودی شت.	قلیف: د. ک‌یلان.
قلپ و ق‌وپ: دهنگی هیلنج له‌کاتی ر‌شانه‌ودا.	قلیک: ز. داخستنی شمشیردی ددرگا.
قلپه: دهنگی ر‌ژانی شت به‌زوری، (قلپه‌قلپ) قلپه‌ی یه‌ک له	قلی و بلی: قسه یا نووسینی بی مه‌عنای شرم برم.
دوای یه‌ک، (قلپ و هوور) قلپه‌قلپی زور.	قم: قوم.
قلخ: ز. برنگ.	قمار: قومار.
قلغ: د. ر‌یخت و سوروش.	قمارباز: قومارباز.
قلقل: ل. به‌ری گیایه‌که له نیسک ده‌چی به‌بریشکه‌یی ده‌خوری.	قماو: به‌سهر‌داکشانی ئاود به‌زوری به‌سهر کشتوکال‌دا.
قلکه جه‌وت: کلاوه به‌روو.	قمقموک: ز. قومقموک.
قلمبوونه‌ود: د. قلپبوونه‌وه.	قمقموک: قومقموک.
قلمه: د. قلپه.	قملاخ: خمخورکی زه‌وی.
قله: گه‌شی ناگری پشکو که خالی ره‌شی تیدا نه‌میتنی: ناگرده‌که	قمیش: قوموش.
(قله‌ای دی، (قله‌قل) قله‌ی ناگر به‌زوری.	قنج: شتی قیت. شتی چاک (با).
قلیان: قه‌نگه.	قنجبوونه‌ود: قوتبوونه‌ود.
قلیان ئاوی: نیر‌گه‌له.	قنج‌کردنه‌ود: قوت‌کردنه‌ود.
قلیان‌اوی: قلیان ئاوی.	قنجه قنج: قوته‌قوت‌کردن.
قلیانخور: که‌سینکه که قلیان بکیشی.	قنچک: لاسکی میوه و هیندی سه‌وزی. کلینچکه (د).
قلیاندار: که‌سینکه هر قلیان تی بکا بو یه‌کیتی تر.	قنچکان: د. چیچکان.
قلیان دیمی: د. قه‌نگه.	قنچکه: زیپکه.
قلیانکیش: قلیانخور.	قنچکه‌سلاو: د. سیچکه‌سلاود.
قلیاو: د. قلیه.	قنچکه‌سلاود: قنچکه‌سلاو.
قلی بلی: قلی و بلی.	قنچکه‌کرد: دانیشان به‌چیچکانه‌ود.
قلیچکه: ه. کلک.	قنک: ز. کولانه‌ی مریشک.
قلیچه: گیایه‌کی به‌هاری گه‌لا ورده گولیتی زه‌رد ددرده‌کا.	قنگ: کونیکه له ناودندی هر دوو سمتی گیانداردا پیسی لیوه
قلیزه‌نگیسی: جوړه چیشتی‌که له برنج و هه‌لوور‌ه دروست ده‌کری.	ده‌کا.
قلیل: ز. کونی هه‌موو شتیک.	قنگانیسک: د. ئانیشک.
قلینچک: کلینچکه.	قنگاو: ئاوتیکه که له خوار کشتوکاله‌ود ددریچی.
قلینچک: د. برای تووته.	قنگاوله: گیایه‌کی به‌هاریه که‌میک به‌رز ده‌بیته‌ود گه‌لای له
قلینچکه: د. قلینچک.	گه‌لای بی ده‌چی و ره‌وانه.
قلیه: گیایه‌کی تیژه سابوونی پی ده‌کری. قلیزه‌نگی (د).	قنچکاو: د. قنچکی چاو.
قلینج: په‌نجه تووته.	قنگدانه‌ود: بریتییه له دانیشتنیکی که‌م.
قلینچک: قلینج.	قنگدر: بریتییه له مه‌ردوومی حیز.
قلیش: درزی گه‌ورده‌ی شت.	قنگر: کنگر.
قلیشان: درزبردنی شت.	قنگریاچ: بنجی کنگر.
قلیشاندن: له‌تکردنی دار و شتی تر به‌تیغ.	قنگرتن: بریتییه له دانیشتنی مندالی شیر‌ه‌خوره له‌سهر قنگ
قلیشاندنه‌ود: درز تیکردنی شت به‌تیغ.	یه‌که‌مجار.
	قنگرواچ: قنگریاچ.

قنګره‌زا: د. جوړه جه‌وییه که له کنگر په‌یدا ده‌بی.

قنګلاشک: بنجه درکی کنگری وشکه‌وه‌بوو.

قنګ لی که‌وتوو: بریتییه له مه‌ردوومی بی هوش و گوش که هم‌میشه شتی لی بکه‌وی.

قنګه‌بان: بانی خانوو له پشته‌وه که له زه‌وییه‌وه نزم بی.

قنګه‌جنوک: بریتییه له شوینی زور ته‌سک و تروسک و ته‌نګه‌به‌ر.

قنګه‌جووړی: قنګ قووچاندنی گیاندار به‌هوی زور گوو هاتنی یا هیلکه کردنیه‌وه.

قنګه‌خشکی: له‌سر قنګ خو‌خشان‌دن.

قنګه‌خلیسکی: له‌سر قنګ هاتنه خواره‌وه له شوینی سهره و لیژه‌وه.

قنګه‌خوروک: نه‌خوشییه که له هیندی گیانداردا قنګی دیته خوروو.

قنګه‌خه‌و: نووستان به‌قنګه‌وه.

قنګه‌زه: د. پشتی هوز: فیسار که‌س له قنګه‌زدی بابانه، واته له‌و نه‌ژاده‌یه.

قنګه‌سووته‌که: د‌دردیکه دووچاری مندالی ساوا و مه‌ردزی کوریه ده‌بی.

قنګه‌سووته‌کی: قنګه سووته‌که.

قنګه‌شه‌ر: شه‌رکردن له‌گه‌ل پی دزکیدا پاشه‌وپاش.

قنګه‌قنګ: بریتییه له دواختنی کار بو نه‌کردنی: فیسار که‌س له‌م کار‌ده‌دا (قنګه‌قنګ) ده‌کات.

قنګه‌غاز: بریتییه که له‌سر کولوکی ولاخ په‌یدا ده‌بی به‌هوی گرتنی بار یا زین یا کوپانه‌وه.

قنګه‌لاشک: قنګلاشک.

قنګه‌لتس: قنګدانه‌ودیه‌کی که‌م به‌چیچکانه‌وه.

قنګه‌لفس: قنګه‌لتس.

قنګه‌نشینکه: مندالیکه که تازه فیری دانیشتن بوو بی له‌سر قنګ.

قنګه‌نشین: قنګه‌نشینکه.

قنګه و تلوور: پالکه‌وتن به‌جوړیک که قنګ ده‌رپه‌ری.

قنګ هه‌لته‌کینه: د. کلک هه‌لته‌نگینه.

قنیات: داکه‌وتن به‌به‌شی که‌م، قنیات‌کردن: داکه‌وتن به‌به‌شی که‌م.

قویا: ز. ماستی بزرکاو.

قویکه: د. گومه‌ز. لوتکه‌ی شاخ.

قوبول‌کردن: په‌سند‌کردن.

قوبولی: چیشتیکه وه‌ک پلاو به‌لام نه‌م ناپالتیوری.

قوپ: ز. که‌سیکه ده‌ستی یا قاجی شله‌په‌ته بی.

قویان: چال‌بوون و به‌ناوداچوونی هیندی شت به‌هوی نه‌ییمیکه‌وه.

قویاندن: چال‌کردن و به‌ناوداچوونی هیندی شت به‌نه‌یم.

قویاو: شتیکه چال‌بوو بی و به‌ناوداچووی.

قویچه: شتیکی پچکولانه‌ی کرده به‌یه‌خه‌دا داده‌درووی بو داخستن. جوړیکه له به‌ری دارمازوو.

قویز: د. هاشه و هووشه.

قویکه: د. قویکه.

قویوز: قه‌پوز (د). گریه‌که له ناودراستی نیلی جووت‌دا.

قویهن: چهند بنجه سه‌وزییه‌که له‌ناو په‌له‌یه‌کدا، که به‌رزتر و به‌هیزتر بی له ده‌ورو به‌ره‌که‌ی.

قویان: د. قویان.

قوی: جیگایه‌که ناوی تیدا و‌ستا بی و گیای لی روابی. ناوی شوینیکی فینکه له شاخی قه‌رده‌اخ.

قوت: شتی قنچ و قیت. شتی کورت (ز). هه‌رزه و بی ژیر (د). قوتین.

قوتابخانه: جیگای د‌درس خویندنی قوتابی.

قوتابی: مندالیکه چوویتته به‌ر خویندن.

قوتار: رزگار، (قوتاربوون) رزگار‌بوون، (قوتار‌کردن) رزگار کردن. چهند ولاختیکه به‌ر و دوا به‌ریدا برؤن.

قوتاسه: خشلی زیوینی ژنانه.

قوتان: ز. کوتان.

قوتان: هه‌رزال.

قوتای: قوتابی.

قوتایی: شوینی قوت له زدوی.

قوتبوونه‌وه: قنچبوونه‌وه.

قوتیر: ولاخی پیری په‌که‌وته.

قوتومه‌پا: ه. قوله‌پی.

قوتحه: د. شتی زور چاک.

قوتفین: ز. سربوون له سهرماندا.

قوتک: با. سوخمه.

قوت کردنه‌وه: قنچ کردنه‌وه.

قوتکه: سهر لووتی شاخ و شوینی به‌رز.

قوتم: ز. کورقه داریکه که له زه‌ویدا مابیتته‌وه دوا‌ی برینی.

قوتوو: شتیکی بو‌شی سهرقا‌پداره له ته‌نه‌که یا شتی تر دروست ده‌کری و شتی تی ده‌کری.

قوتووله: قوتوویه‌کی ته‌نه‌که‌یه نه‌وتی تی ده‌کری و پل‌یتیه‌ی تی هه‌ل ده‌کیشری و داده‌گیرسینری.

قوته: د. قوتابی. مه‌ردوومی قوت.

قوته‌ره: کوته‌ره. دولیانی ناش.

قوته قوت: قنجه قنچ و هه‌لپه‌ر و داپه‌ر.

قوتەك: ز. كالايەكى كورتە لەسەر كراسەووە لەبەر دەكرێ.
 قوتى: قوتوو.
 قۆتى: قۆتین.
 قوتیلە: قوتوولە.
 قۆتین: سەرى پرووت، فیسار كەس سەرى (قۆتین)ە.
 قۆجە: د. جاوین.
 قۆج: قوربانى. پرتاوى دوو سواره بۆ ئەوێ یەكستى بەجى
 بهیلتن: ئەو دوو سواره (قۆج) دەكەن. تەلەیهكە كە درندهى
 پى بگیری (ز). شاخی گیاندار: شەرەقۆج.
 قۆجاخ: مەردوومی خیرا.
 قۆجان: پسوولەیهكە لە دەولەتەو بەدرى بەیهكێك بەرامبەر
 بەباجێك.
 قۆجە ھەر: گیایەكە بنكێكى رەوانى ھەیه.
 قۆج تێھەلدان: شوق تێھەلدان.
 قۆجدار: گیاندارى شاخدار.
 قۆجدان: قۆج وەشاندن.
 قۆج قۆجانی: شەرە قۆج.
 قۆچك: جۆرە قۆچكەیهكى رەشى چنراو بەئاوریشمى سوور،
 ژنانى بلباس دەیکەنە سەریان.
 قۆچكە: جۆرە لەچكێكە دەكرێ بەسەرى مندالى ساوادا.
 دەسمالى سەرى ژنان.
 قۆچكە تاش: قۆچى تاش.
 قۆچكە سۆرانى: د. فەقیانە.
 قۆج لیدان: قۆج وەشاندن.
 قۆج وەشاندن: شوق وەشاندن.
 قۆج وەشین: شوق وەشین.
 قۆج ھاویشن: شوق ھاویشن.
 قۆجەقانى: شتىكى دوو لیسپی ھۆنراوێە لە بەن یا دەزوو
 دروست دەكرێ، ناوەرێستەكەى تۆزێك پانە بەردى پى
 دەھاوێژرێ.
 قۆجیتاش: رێكخستنى مووی پێشى ناوچەوان بەگۆتزان بۆ
 جوانى.
 قۆخ: میوێەكى خړى مزرى تووكنى سپاتى ناوك رەقە لە قەیسى
 گەورەترە. قۆختە. شتى چەماو. (د) زېخ.
 قۆختە: ژوورێكى پچووكى نزمە لەناو باخدا دەكرێ بۆ باخەوان.
 قۆخدان: د. چەمانەو.
 قۆخل: خانووی پچكۆلانە.
 قۆخە: كۆكە، (قۆخەقۆخ) كۆكە كۆك.
 قۆدك: با. ناوینە.
 قۆدى: قوتوو.

قۆدیلە: قوتیلە.
 قۆر: ز. گیاندارى لاواز.
 قورئان: ئەو كتیبەیه كە بەسروش بۆ پێغەمبەرى ئیسلام ھاتووە.
 قورئان خواردن: سۆتندخواردن بەقورئان.
 قورئان دان: سۆتندانی یەكێك بەقورئان.
 قورافتن: ز. رینى تری و برینى گۆلى دانەوێلە.
 قوربان: سەرگەرد. وتەیهكە لە رووی گەوردییەو دەوترى بەو
 كەسەى كە قسەى لەگەڵ دەكەیت.
 قوربانى: مەر و بزن یا حوشتەر و گایە كە لە چوار رۆژەى جەژنى
 قورباندا سەر بېرێ بەناوى قۆجەو.
 قوربانیکردن: سەربردینی قوربانى لە چوار رۆژەى جەژنى
 قورباندا بەناوى قۆجەو.
 قورپ: قرقینە. ھیلنج (د).
 قۆرت: چەوتى و گێرى لە ھەموو شتىكدا، (قۆرت قۆرت)
 شتىكە كە قۆرتى زۆرى تیدا بى. چەپالەى رۆزگار: یاخو
 ھەرگیز قۆرت نەیتە بەرت. چال.
 قورتاندن: ھەلقچاندنى لچ.
 قورتانن: د. قورتاندن.
 قۆرتقۆرتاوى: شتى لق لق.
 قورتم: قورقورێگە.
 قۆرتم: د. قورتم.
 قۆرتى: با. گۆترە.
 قۆرچ: ز. توێكلى سەوزى فەریكە گۆتەر.
 قورچمى: ھەلقچرکاندى گيا.
 قورخ: ز. ئەستێردى گەلاوێژ.
 قۆرخ: قەدەغە، (قۆرخکردن) قەدەغەکردن.
 قۆرخانە: گەنجینەى چەك.
 قۆردوون: زریزەیهكە دەكرێتە سەعات و دەكرێ بە بەرۆكدان.
 قور: گلیكە بە ناو شل بوویتەو.
 قۆر: كەسێكە كە رېخۆلەى رژايتە ناو گونیهو. زەنگى گەورەى
 ملی پێشەنگ. بریتىیه لە شتى ھیچ و پووج.
 قورچكە: د. قورقورچكە.
 قوراد: بەرەسێل.
 قورادە: گیایەكى كیتوى توونى بەھارییە وەك كەوەر وایە دەكرێ
 بەكەلانە. مسى شكاو. جۆرە پیاژىكە سەلكەكەى ھەرگیز
 گەورە و خړ نابێ.
 قورالە: گیای قورادە.
 قۆراندن: قۆرەکردن.
 قورپا: ناوێكە بەھۆى قورپەو لیل بووبى. بەرەسێل.
 قووراويلكه: باندەیهكە وەك (بۆرە جری) بەلام ئەم گەورەتر و
 قاچى درێژترە.

قوراي: شتيكه كه قوري تيوهچووبي.	قوروقوشم: قوروقوشم.
قورباق: بوق.	قوروقه: د. بلاوبونهوهي چند سوارى له كاتي هيرشدا.
قوربه سهر: برتتیه له لیتقه و ماویکی به سه زمان.	قور و قهپ: قور و قهپ.
قوربه سهری: لیتقه و ماوی و هه ژاری.	قور و قهپوز: قور و قهپوز.
قوربه ست: قوریکه له سهر شوتنیک رۆ کرابی به نه ستووری.	قورول: کولور.
قوربه ستکردن: رۆکردنی قور به نه ستووری.	قورولای: کولوری.
قورپتوان: قورکردن به سهردا به هوی خهفت یا چورتیکه وه.	قورونچک: نوقورچ.
قورپتوه دان: برتتیه له ویرانکردن یا تیکدانی شتیک.	قوروو: قورگ.
قورپتیکه: کریکاریکه که ههر قور تیکدا بۆ قورکیش.	قورووگ: قورگ.
قورخانه: جبه خانه.	قوره: ز. دوشای به رسیله.
قور داده: کریکاریکه که ههر قور دابدا له سهر چینی دیوار بۆ وهستا.	قوره: دهنگی ره شه ولاخ. جوړه دهنگیکه وهک دهنگی قورقوره، (قوره قور) قوره یی که له دواي یهک. دهر دیکه تووشی ره شه ولاخ دهبی و دهیکوژی.
قور شیل: کریکاریکه که قور خوش بکا به پی.	قوره رهش: جوړه قوریکه ره شه به نی پی رهش ده کری.
قورقوراکه: قورقوراکه.	قوره سوور: جوړه قوریکه سووری پاکه گلاوی پی دهر ده کری و بۆ لیر دهری له جهسته.
قورقورچگه: لوله یه که له ملی گیانداردا هه ناسهی لیوه دهدا.	قوره کاری: خه ریکبون به کاری قوره وه.
قورقوره: جوړه مزراحیکه کونیک له تهنیشتییه و دیه تی له کاتی داکوتانیدا قوره ی لیوه دی.	قورریانه: د. گیانداریکه که پتی ده لین قوری.
قورقوشم: جوړه کانیکه وهک زیو به لام نهم نهرم و کهم نرخه.	قورپانه زهرده: د. بزغش.
قورقینه: قرقینه.	قوری: ده عبايه که وهک مارمیلکه به لام نهم گه ورده تره. بوونی مهردووم به قور. قوریه (د).
قورک: ز. پشت مل.	قورپجان: د. کولنجان.
قورکیش: کریکاریکه که ههر قور بکیشی بۆ وهستا.	قورپتان: وته یه کی سووکه به هیندی نافرته دهوتری.
قورکیشان: بردنی قور بۆ وهستا.	قورپن: شتیکه له قور دروست کرابی.
قورکیشی: قورکیشان.	قورس: شتیکه له هه لگرتندا گران بی. گوتیه که به گران شت بهیت. برتتیه له مهردوومی سهنگین.
قورگدراو: برتتیه له مهردوومی دهنگ زلی چه نه باز. برتتیه له مهردوومی چاوبرسی زورخور.	قورسایي: گرانی و سهنگینی شت.
قورگدرباک: د. قورگدراو.	قورس و قول: د. شتی دارپژراوی قایم.
قورگرته وه: کردنی گل به قور بۆ کارکردنی.	قورس و قه مهر: برتتیه له مهردوومی سهنگین و گران.
قورمساخ: گه واد.	قورسی که مهر: بهری گیایه کی گه رمیانیه ناوکیکی سپی هه یه به کوتراوی ده کری به ده می مندالی ساوادا بۆ ره وانی.
قورمساغ: قورمساغ.	قورسی نه عنا: نوقلایکی پانی گرده له شه کر و ناره قی نه عنا دروست ده کری.
قورن: د. تاوان و گوناح.	قورسی: قورسایي. برتتیه له سهنگینی و گرانی مهردووم. کورسی.
قورنازک: نانیشک.	قورعان: قورنان.
قورنانه سهرچاو: برتتیه له داخ و خهفته تکردن به دلی یه کتیکدا.	قورغ: حه مامیکی تیکراییه که بۆ یه کتیک یا خیزانیک تهرخان کرابی.
قورناویلکه: ده عبايه کی درتزی پچکوله ی ناویه له به هاراندا پهیدا دهبی و دهنگیکه زلی هه یه.	قورغکردن: تهرخانکردنی حه مامیکی تیکرایي بۆ یه کتیک یا بۆ خیزانیک.
قورنه: گوشه ی ژوور یا حه وش.	
قورنهت: با. قورنه.	
قورواق: قورباق.	
قور و قسل: شتیکه ده گیرته وه له گل و قسل بۆ به کارهیتانی له بناغه ی دیواردا.	

قورگ: ز. کلینچکە ی مەردووم.	قۆزەردەشە: د. کۆکەرەشە.
قورم: با. بنکی درەخت.	قۆزە قورواق: د. قەوزە.
قورمیش: کۆکی سەعات: سەعاتە کەم قورمیشە. دێیه کە لە موکریان، (قورمیشکردن) کۆکردنی سەعات.	قۆزەسوتەکی: سوتانەووە و سووریوونەووەی زێی کچی منداڵ.
قورنچک: نوقورچ.	قۆزەلقورت: قوززەلقورت.
قورۆ: د. زوقم.	قۆزیتى: کورپینی و خو بەقۆز نیشانەدان.
قورواق: بۆق.	قۆزینی: قۆزیتى.
قوروان: قوربان.	قۆزی: قۆزیتى.
قوروانی: قوربانى.	قۆزین: کۆکین.
قورسکان: نوسکانهووەی سەگ لە کاتی نازار پتی گەشتنیدا.	قۆزین: قورنە.
قورسکە: دەنگی سەگ لە کاتی نازار پتەگەشتنیدا، (قورسکە قورسک) قورسکە ی یەک لەدوای یەک.	قۆزیانە: د. سووسەمار.
قورۆک: کولۆر. کورۆک.	قوس: قوز.
قورۆل: کولۆر.	قۆستەووە: قۆزتنەووە.
قورۆمە: هەوجار.	قوسان: ز. ئاوسان و کوترانی پتی لەبەر زۆر رۆشتن.
قورووقە: د. راکردنی کۆمەڵیک و بلاوبوونەووەیان.	قوش: ز. خەرمانیکە ئامادەکراپی بۆ کوتان.
قۆرە: بەرسیلە.	قوشقن: قایشیکە لە کلکی و لاخ هەلدەکیشری و لە قەلتاخ قایم دەکری.
قۆرەقۆر: ز. قۆرەقۆر.	قوشقنبوون: قوشقیبوون.
قۆریات: جۆرە مقامیکە.	قوشقنە: قوشقن.
قورینگ: قولنگ.	قوشقی: مەردوومیەکە کە توورە بووبی، (قوشقیبوون) توورە بوون، (قوشقیکردن) توورەکردن.
قۆریە: شتیکی دەسک و لولەدارە لە شووشە یا لە فافۆن چای تیدا لی دەنری. ناوی گەرەکیکە لە شاری کەرکووک.	قۆشمە: مەردوومی گالتەچی.
قۆری: قۆریە ی چا. کادانیکە دروست دەکری لە تەنشت مالانەووە بەگەردی لە تەپیان و، ناوێکە ی پر دەکری لە کا و سەرەکە ی بەقۆزی سواغ دەدری. لۆدە ی گزەرە گیا.	قۆشە: دراویکی کەم نرخى ئێرانیه. گێژخواردنی مووی ناوچەوانی ئەسپ و ماین، ئینجا ئەم موود نەگەر لە یەک لاود بوو ئەوا باشە و نەگەر لە دوو لاود بوو ئەوا شوومە و پیتی دەلین جووت قۆشە (د).
قوز: جیتی میز و زانی مێینە.	قۆشەن: د. لەشکر.
قۆز: شتی زۆر چاک. گیاندارى شەنگ و شۆخ.	قۆشەنیان: د. لنگدانى و لاخ: ئەم شۆینە مەیدانى قۆشەنیانە.
قۆزاخە: گۆلی بەری پەمووە کە ناوێکە ی پرە لە لۆکە. شتیکی خەر کرمی ئاوریشم هەلی دەپیتچی.	قوفل: د. قفل.
قوزپکە: دووکلکە. بریتییه لە چەقۆی پچووک. ملە.	قوفلین: ز. زۆر سەرمابوون و رەقبوونەووە لە سەرماندا.
قۆزتنەووە: گرتەووەی شت بە دەست و بردی.	قوففە: قایغ.
قۆزراوہ: شتیکی کە بە پر پێداکردن بەحەواوہ بگێریتەوہ.	قوفە: قوففە.
قۆزەلقورت: جۆرە دەردیکە وەک سندان لە گیاندار و کالەک و شووتی و ترۆزی دەدا. وتەیکە لە پروی سووکییەووە لە وەرانی یەکیکدا دەوتری.	قوفەوان: قایغەوان.
قۆزلاخ: د. قۆزاخە.	قۆق: ز. یەک سەر لە ئاژال.
قۆزلاخە: د. قۆزاخە.	قۆقز: شتی زەق و دەریەریو.
قۆزەمێنە: چیشتی چەنسوتەکە.	قۆقزایی: عاستی قۆقزی شت.
قوزولقورت: د. قوزەلقورت.	قۆقزی: قۆقزایی.
قۆزە: کۆکە، (قۆزەقۆز) قۆزە ی یەک لەدوای یەک.	قول: مەردوومی زۆر رەش. لە ئەژنۆ بەرەوخواری گیاندار تا قاپی. باقە: (قول) یک گیام دروو. کونی دیوار و شتی تر (ز). باش وێستانی هەلووک بەجۆریک کە ژێرەکە ی بۆش بی بۆ ئەوێ کە بەدار هەلووک لیت دا باش بەرزبیتەووە.

قول: شتی کول. قولپی شت له سهر ناگر. سهری تیژی هیلکه.
قول: قول.

قول: ناوړندی شان و ئانیشک. ئیشکچی شو که به ناو ناواییدا
ده سووړیته وه. ده سته یه که له مەردووم: له شکره که (قول قول)
بوو. داری ئه م لاو ئه ولای عه ربه بانه. شتی نه ستوور (د).
ناوچه: له قولی مه لکه ندی.

قولاپ: دره وشیکي چقه داری تیژه به لوو ته که ی چهرمی پی کون
ده کری و به چقه که ی ده زوو له گه ل خوی ده هینیته وه دره وه.
ئاسنیکي لووت تیژی چه و تاوه یه شتی پیدا ده کری. قوله پی
(د).

قولاپ دوز: د. که سیکه به قولاپ شت بدروی.

قولاپ دوزی: دروونی شت به قولاپ.

قولاپه: شتیکی لووت چه ماوه ی تیژه ده گیریتنه هیندی شت.
قوله پی.

قولاچ: د. قولانچ.

قولاچ: د. قولانچ.

قولاچه: قالونچه.

قولاخ: جینگای دابه شکردنی ناو بو مەرزه لای سهروویه وه.
پارچه یه که له نه دامي ئاژاله که درنده خواردیستی یا مردار
بوو بیته وه و شان به به لگه هینا بیتیه وه بو خاودنی. که ول و
پیتستی گیاندار (د). مۆلبوونی ماسی و ئاژال.

قولاخه: مۆلبوونی ماسی و ئاژال.

قولاخه دان: کۆمه لبوون و به سهر یه کدا که وتنی ماسی له سهر مادا.
کۆمه لبوونی گیاندار.

قولانچ: ماوه ی پانی ده ست له سهری په نجه که ورده تا سهری
په نجه ی دوشاو مره.

قولانچ: د. قولانچ.

قولانچه: قالونچه.

قولب: قولف.

قولبوون: ز. کونبوونی شت.

قولبه ست: به ندیه که له پشته وه هردوو قولی به سترابی، (قول
به سترکردن) به ستنی هردوو قولی به ندی له پشته وه بو
نه و دی که رانه کا.

قولبه ن: بازبه ند (د). قولبه ست.

قولبه ند: قولبه ن.

قولپ: قولفی شت. بلقی شتی شل له سهر ناگر. بلقی ناو
له کاتی هه لقولانیدا. هه نسکی گریان.

قولپدان: بلقدانی ناو له کاتی هه لقولان یا کولانیدا. هه نسکی
گریان.

قولپن: مەردوومی خرپنه ی قه له و.

قولپنه: قولپن.

قولپه: دهنگی کولینی شتی شل، (قولپه قولپ) قولپه ی یه که
له دوا ی یه که. قولفه.

قولپه ژیر: ه. بهری گوله هیرو.

قولپیچ: شتیکی دریژه نان پتو ده ده ر ده پیچی به قولیدا بو نه و دی
قولی نه سووتی.

قولت: قورت.

قولتر: وته یه که له رووی سووکییه وه ده وتری به مەردوومی پییری
داکه و توو.

قولته: مه لیکي که وه له ی خال و میلداره له (دارکونکه ره)
پچو و کتره به شوینی سه خته وه هیلانه ده کا و دک هیلانه ی
په رسیلکه. جوړه ده نگیکه له کاتی خوارده وه ی شتی شل
له که رووی هیندی که سدا په یدا ده بی، (قولته قولت) قولته ی
یه که له دوا ی یه که. دهنگی نقومبوونی شتیکی له ناودا.
قولپه ی که ورده ی شتی شل له سهر ناگر.

قولته خوره: د. ژیرده ربایی.

قولته ش: د. مەردوومی بی شهرم.

قولته شه: د. قولته ش.

قولتیان: د. قولته کردن بو ژیر ناو.

قولچماخ: ه. مەردوومی قسه خوشی قسه ره وان.

قولچی: که سیکه باجی ده وله تی بسینی.

قولچیتی: بوونی مەردووم به قولچی.

قولداخ: بازن.

قولدر: د. مەردوومی بی شهرمی بی حیا.

قولغ: جوان.

قولف: ز. قولب.

قولف: جیگا ده ست له هه موو شتیکی که پیتی هه لگیری. قفل
(د). نه لقه یه که ده نری له هیندی شت.

قولف لی نان: بریتییه له سەنگین و گران راگرتنی یه کیکی که
سەنگین و گران نه بی. پیاکرتنی قولفه به هیندی شتدا.

قولفه: جوړه گرییه که که به راکیشانانی لایه کی بکرتنه وه.
نه لقه یه که ده نری له هیندی شت.

قولقولان: جوړه یارییه کی دوو ده سته ییه په نجه ی قاچی چه پ
ده گرن له پشته وه به ده سته ی راست و له سهر پیتی چه پ
به هه نگله شلی ده چن بو یه کتری.

قولقولانچکه: د. قولقولانه.

قولقولانه: د. بالینه.

قولقوله: د. قوله قولی شت له سهر ناگر.

قولکر: ز. کونکردن.

قولله: قه لای به رز.

قوماته: پارچه تهنراوئیکه مندالی تازهبوی پی دپتچرتتهوه، (قوماتهکردن) پتچانهوه و شهتهکدانی مندالی تازهبوی له مهرحمه یا شتیکی تردا.	قوله: کوللهی مهشکه دره. قولمه: د. لوللاق. قولنج: کولنج. قولنگ: بالندهیهکی قاج و مل درتزه له شینهشاهو دهچی. قولنگه.
قومار: چند یاری کردنیکی تاییهتییه دهکری لهسهر پاره بردنهوه. یاری.	قولنگه: پاچتیکی کلک کورتی دهم خری لووت تیژه. قولور: د. کلور. شتی نالهباری ناریک. قولوق: کلکی گهنهشامی. قولولولو: د. چاوشارکی. قولووج: چاله قووته. قولووجان: د. جوړه یارییهکه.
قوماریاز: بریتییه له مهردوومی فیلبار. قوماریازی: بریتییه له فیلباری. قومارچی: کهسیکه یاری قومار زور بکا. قومارخانه: شوینیکه که هر قوماری تیدا بکری. قومارکردن: خهریکبون بهقوماردوه. قومارکهر: قومارچی.	قولووج قولووج: شوینی چال و چول. قوله: تهپله سهری شاخ و درهختی بهرز. قولله. قوله: سهری تیژی هیلکه. ناوی دتییهکه له سنووری خانهقین. گیانداري کلک کورت. قوله: د. قولانچه. قوله بازله: د. قهلهباچکه.
قوماش: کوتال. ناوه بو جوگه ناویک له شارهزورور. قوما: گیایهکی سهلکداری بهرزی قهقهفی بههارییه سهلکهکی شیرینچکه گولی وهک گهنم وایه بهلام نه م شیردی کهمه. قومامه: تهقهلیکی گهوردی نه م دیو و نهو دیوه که ناو بهناو له دوشهک ددری.	قوله بانک: با. بهرهه یوانیکه لهسهریان دهکری نوین و شتی تری تیدا داده نری. قوله بنه: کوله بنه. قوله پسکی: د. سستی له رویندا. قوله په: د. قوله پی. قوله پی: نیسقانیکی رهقهلهی بهرزه بهم دیو و بهودیوی قاچهوه. قوله شین: کهرویشک. قوله فیسقه: د. قوله پی. قوله قاج: قوله پی. قوله قول: کوله کولی شت لهسهر ناگر.
قومان: قهومان. قوماندن: بهریاکردنی کاریکی گرنگی ناخوش. قومانن: قهومانندن. قومپاره: د. گولله توپیکه که ساچمه ی زوری تیدا بی. قومپارنه: پارنه ی پی. قومیانی: قومیارنه. قومی: بالندهیهکی پلپلی باریکی زور جوانی ددنگ خوشه له کوتر پچووکتره. قهرنابیت (د). قومقموک: قومقموکه. قومقموکه: قومقموکه. قومقموکه: دهعبایهکی پچکولهیه وهک مارمیلکه. گوزدهیهکی مل باریکی بهرزه ناوملهکی کون کونه لهکاتی ناو لی روکردنیدا بلقه بلقی لیوه دی.	قوله ک: ز. گیایهکی گهلا پانه بهسهر زهویدا پان دهیتتهوه. قوله مشت: قولی مشت. قوله مشتی: شتیکه بهپه نهانی بیخه یته قولی مشتی یهکیکهوه. قوله نگ: قولنگ. قوله نگه: قولنگه. قوله نهخشینه: د. جوړه قالونچهیهکی رهنگاورهنگه. قوله وانه: بازووبه ند.
قوملیدان: وهرگرتن و هلمرینی شتی شل بهدهم بو خواردنهوه. مژدان له جگهره و سهبیل. قوموش: قوموش. قوموش لیدان: د. قوموش لیدان. قوموش: زهوییهکی هلدراوی قووله له باری درتی لهژیتر زهویدا.	قول هه لکراو: گیانداري بهقولی گورجوگول. قول هه لماراو: قول هه لکراو. قولیان: د. قولان. قولی مست: ناوبه ری دهست بهقووچاوی. قولیک: ز. بهندیخانه. قوم: پر به گوپ له ناو و شتی شل. لم. دیزه ی دو (ز). دهفریکی گهوره یه ناوی تی دهکری بو نازل (د).

قۆمیان: قهومان.	قوواش: ز. قوشقن.
قۆمین: قهومان.	قوواقوو: د. قاوهقاو.
قۆناخ: قۆناغ.	قوویک: بهرزیه که له ناوه راستی تهختانییه کدا. پشتی ده‌ریه‌ریو.
قۆناخه: قۆناغه.	قوت چوون: چوونه خواره‌وه‌ی شت به‌ناو شتیکی تردا: پارووه که یا زه‌لامه که له ناوه که‌دا (قوت چوو).
قۆناخه‌پیتج: قۆناغه‌پیتج.	قوتدان: بردنه خواره‌وه‌ی خواره‌مه‌نی له ده‌مه‌وه بۆ ناوسک.
قونار: لقى وردى میتو که به‌ری نه‌بی و لقه به‌رداره‌کانی بی هیتر بکات، (قونارکردن) کردنه‌وه‌ی قونار له میتو.	قوتکردن: قوتدان. رووتکردن. نوقومکردن.
قۆناغ: دیواخان: مالی فیسار که‌س (قۆناغ) یکی گه‌وره‌یه.	قوتته: رووته‌ل. نوقومبوون.
رۆژه‌رییه‌ک: ئیره و که‌رکووک سی (قۆناغ). لای خوارووی تفه‌نگ که دارتیکی پانه.	قوتته‌ل: رووته‌ل.
قۆناغه: مندالیکه له‌ناو مهرحه‌مه‌یه کدا پیتج‌رایسته‌وه و قوماته کرابی.	قوتته‌له: قوتته‌ل.
قۆناغه‌کردن: شه‌ته‌کدانی مندال و قوماته‌کردنی.	قوتتی: ز. قوتوو.
قۆناغه‌پیتج: پارچه ته‌نراویکه مندالی پی قۆناغه ده‌کری.	قووچانن: د. قووچاندن.
قونتاخ: ز. قۆناغی تفه‌نگ.	قووج: شتی به‌رزی که‌له‌گه‌ت.
قونتک: ز. یا‌پراخ.	قووچان: لیک‌نراوی ده‌ست و ده‌موچاو.
قونجک: ز. قوژبن.	قووچاندن: لیکنانی ده‌ست و ده‌موچاو.
قونجکه: په‌یکول.	قووچانن: قووچاندن.
قونچرک: چرنوک، نوقورچ.	قووچاو: دست و ده‌موچاوی لیکنراو.
قونچک: قنچک، ئه‌غره‌جگه‌ره.	قووچه‌ک: چهند شتیکه له‌سه‌ر یه‌ک دابنری به‌قووچی.
قونچکه: قنچکه، (قونچکه‌کردن) قنچکه‌کردن.	قووچه‌که: نه‌موس‌تیله‌ی دروومان.
قوندا: ز. قنگده‌ر.	قوورانندن: هاوارکردنی سه‌گ و تانجی له کاتی نازار پی گه‌یشتیاندا.
قۆنداخ: قۆناغه‌ی تفه‌نگ.	قورانن: قوورانندن.
قۆنداخه: قۆنداخ.	قووره: ده‌نگی سه‌گ و تانجی له کاتی که‌ نازاریان پی بگا به‌ره‌نگی که له (قوروسکه) گه‌وره‌تر بی، (قووره‌قوور)
قونده: گیانداریکه که کلکی زۆر کول بی.	قووره‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.
قۆنده‌ره: جوړه پیتلاویکی پاژنه‌داره له چه‌رم دروست ده‌کری.	قوری: ل. قۆریه‌ی چا.
قۆنده‌ره‌چی: که‌سینکه هه‌ر قۆنده‌ره دروست بکات.	قوزه: قووره، (قوزه قوز) قووره‌قوور.
قۆنده‌ره‌چیتی: خه‌ریکبوون به‌دروستکردنی قۆنده‌ره‌وه.	قوس: با. جوړه کولیره‌کی بی رۆنه.
قۆنده‌ره‌کردن: به‌رزبوونه‌وه‌ی ناوی خوړ له ناو چه‌م و رووباردا به‌هۆی خه‌به‌ردی ناویه‌وه.	قوقاندن: تی هه‌لکردنی که‌له‌شیر به‌خوتندن.
قۆنگره: شۆنی به‌رز بۆ چاودیری شتی.	قوقانن: قوقاندن.
قونه: جوړه رۆینی که به‌هه‌نگاو نه‌بی: چۆله که به (قونه) ده‌روا، قونه‌کردن: رۆینی به‌قونه، قونه‌قون: قونه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.	قووقه: ده‌نگی خوتندنی که‌له‌شیر، (قووقه‌قووق) قووقه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.
قۆنه‌قۆن: رۆیشن به‌هه‌نسکه برکتی و ته‌که‌ته‌ک: فیسار که‌س به (قۆنه‌قۆن) هات.	قول: قول.
قۆنیاغ: جوړه خواره‌نه‌وه‌یه‌کی گران مایه‌یه که سه‌رخۆشی ده‌دا.	قول: شۆنی زۆر چال.
قونیر: دومه‌ل.	قولاندن: بانگه‌وازی یه‌کتیک له دووره‌وه: تیتی قولاند.
قونیک: قوله‌پی.	قولانن: قولاندن.
قوو: بالنده‌یه که گوشتی ده‌خوری و تووکی زۆر نه‌رم و شله ده‌کری به‌سه‌رین. قووله و هه‌را (د).	قولایی: عاستی قولی شت.
	قولک: چالی پچووک.
	قوولکردنه‌وه: بریتییه له زۆر وردکردنه‌وه‌ی قسه‌یه‌ک.

قوولکه: قوولک. چالیکه له تهنیشت دۆلیانی ناشه وه ناردەباری ناشهوانی تی دهکری. ناگردان (د).
 قووله: جوړه دهنگیکي بهرزی دریژه مهردوومی له دوور پی بانگ دهکری، (قووله قول) قووله ی یهک له دوا ی یهک. ناوی دییه که له ناوچه ی سەنگاو.
 قووله کردن: قولاندن. بریتیه له پی هه لپرن له هه موو کردار و گوشتاریکدا.
 قولی: قولایی.
 قولینه: دهفرکی شولینی قولی دهم واله.
 قوون: قنگ.
 قوونار: قونار، (قوونارکردن) قونارکردن.
 قووندان: قنگدان. سمته جو له ی مریشک و که له شیر.
 قووندەر: قنگدهر.
 قوونه بان: قنگه بان.
 قوونه و تلور: قنگه و تلور.
 قوونیر: دومه لیکه که له دهووبه ری کۆم پیدا دهبی.
 قولی: چیشتی قوولی.
 قوئخا: کوئخا.
 قوئخایانه: مووچه یه که ده دری به کوئخا.
 قویل: قول.
 قویله: د. قوله.
 قوبن: قنگ.
 قوب: ز. زۆرانبازی.
 قوبا: ز. قه به.
 قوباخ: بهرگی ره قی شت.
 قوباره: بارستایی شت.
 قوباله: ز. قه باله.
 قوباله: نووسراویکی مۆرکراوه له خرید و فروختدا ده دری به یه کتری.
 قوبر: گۆر.
 قوبران: گۆرستان.
 قوبراوقه برکردن: ناشتی مردوویه کی تازه به سهر مردوویه کی کۆندا له قه بریکدا.
 قوبرسان: قه برستان.
 قوبرستان: گۆرستان.
 قه برخه: قه برغه.
 قه برخه: که له که.
 قه بر هه لبه ستن: هه لبه ستن و چینی قه بر به به رد یا به خشتی سوور.
 قه بر هه لکه ن: که سیکه که هه ر گۆر بۆ مردوو هه ل بکه نی.

قه بر هه لکه ندن: هه لکه ندنی گۆر بۆ مردوو.
 قه بز: که سیکه که ره وان نه بی. مهردوومی دلته نگ.
 قه بزه: قه وزدی ناو ناو.
 قه بزه نوشته: شتیکه که به سی سووچی نوشتینرابیته وه.
 قه بزی پایز: ناو د راستی پایز.
 قه بزی: دلته نگ. بوونی گیاندار به جوړیک که ره وان نه بی قه بقاب: قاپقاپ.
 قه بقه بۆک: جوړه گیایه که به ریکی خری وردی سوور دهگری.
 قه بلاندن: نه ندازه دانان بۆ شتیک له بابته ترخیه وه یا چه ندیتییه وه.
 قه بلین: ز. پیگه یشتن و به خوداهاتی کشتوکال.
 قه بو قه بو: قه بوو قه بوو.
 قه بوو قه بوو: ز. وته یه که دهوتری له کاتی داواکردنی زۆرانبازی و جهنگدا، واته ودره مهیدان.
 قه به: شتی زلی ناشیرین.
 قه به دایی: مهردوومی قه به ی درشت.
 قه به یی: زلی و ناشیرینی.
 قه پ: قه پال.
 قه پاتکردن: داخستنی هه موو شتیک.
 قه پاخ: قاپوړی شت.
 قه پال گرتن: پر به دهم ددان گیرکردن له شتیک.
 قه پان: شتیکه ودک ته رازوو به لام نه م شتی قورسی پی ده کیشری.
 قه پانجه ره: بالینه.
 قه پانچی: که سیکه که شت له قه پان بدا.
 قه پاندنه وه: خواردنی هیندی شت به له ویچ ودک قاووت و بریشکه.
 قه پانکردن: له قه پاندانی شت. هه لچینه وه ی رووی دیواری رووخواو.
 قه پانن: د. فپاندن.
 قه پانی: مزی شت له قه پاندان.
 قه پ داگرتن: بریتیه له داواکردنی نه ندازه یه کی زۆر له ترخی شتیکدا.
 قه پرخه: قه برغه.
 قه پگرتن: گازگرتن.
 قه پلاخ: جوړه کلاویکی تووکنه له پیستی به رخ دروست دهگری.
 قه پوپر: د. قات و قپ.
 قه پوچک: پارودنان که ودک که وچکی لی بکری و ماست و شتی شلی پی هه لگیری بۆ خواردن.
 قه پوچکه: قه پوچک. به رزبونه وه ی ناو له کاتی لیکه وتنی دلوی باران به لیزمه.

قه پۆز: دهم و لووتی هیندی گیاندار.	قه حفک: ز. دهفری گلین.
قه پوقر: کش و مات: مندالەکان هەموو (قه پوقر) دانیشتبوون.	قه د: تەنیشتی شت: خەنجەرەکه بکه به (قه د) ت. بالا: فیسار
قه پۆل: قه پۆله.	که س (قه د) یکی بهرزی ههیه. چەند دێراویکە که (ناوبر) یان
قه پولکه: ترۆزی و خەیار و باینجانی هەلکۆلراوه که له هاویندا	له یهک جوگه وه بێ. ددق: له سەر (قه د) ی خۆی داینی.
وشک دهکرتیه وه بۆ یا پراخی زستان.	ئەندازە: ئەمە به (قه د) ئەوه. چین: ئەمە (قه د) ه واته چین
قه پۆله: مهردوومی ناشیرینی دهموچاو ناله باره.	چینه. هه رگیز: قه د درۆ ناکەم واته هه رگیز.
قه پوو: چه مۆله. قاوغ: قه پووی ئەو به پرووه فرێده.	قه دبر: نزیکترین رینگایه بۆ شوینیک که چەند رینگایه کی تریشی
قه پووک: قه پۆل.	بۆ بهییت.
قه پوولک: پاشقول.	قه دبه ن: د. قه دبه ند.
قه پیلک: قاوغی رهق. پیلوو.	قه دبه ند: د. پشتین.
قه ت: وتهیه که هه ر له نه بوونی کاریکدا به کاردینری، وهک وتهی	قه دپال: لاپالی گرد و شاخ.
(هه رگیز).	قه دره: کچیک یا کوریکه که تۆزیک به سالدا چوو بێ.
قه تار: جوړه مقامیکی خوشی کوردییه. چەند ولاخیکی بارییه	قه دکردن: نوشتاندهوی شت به ریک. برینه و دی دار: ئەو داره
که بهر و دوا برۆن. هۆدهی شه مهنده فهری یهک له دواي	(قه دقه دکه) واته بهیهرده وه به چەند پارچه یهک.
یهک.	قه ده ح: گولی پرته قال و لیمو.
قه تار به ستن: ریزبوونی گیاندار بهر و دوا.	قه ده ده: د. قه ده ده.
قه تارچی: که سیکه که ناگاداری قه تاری ولاخ بکات.	قه ده ده: دارستان یا پووش و پاودندی که که خاوهنی نه یه لنی لیتی
قه تارکردن: ریزکردنی شت.	بیری، (قه ده ده کردن) نه هیشتنی توخنکه وتنی یه کیک به لای
قه تاره: شتی به ریز وه ستاو.	شتیکدا.
قه تار به ستن: ریزبوونی گیاندار.	قه ده ک: قوماشیکی ئیرانی رهنگکراوه ده کری به که واه.
قه تاره کردن: ریزکردنی شت.	قه دهم خیر: که سیکه که هاتنی به خیر بگه ری.
قه تاندن: با. قرتاندن: سه ری وی بقه تینه واته بیقرتینه.	قه دهم شه ر: که سیکه که هاتنی به خیر نه گه ری.
قه تران: تیژاویکی زۆر ره شه.	قه دیفک: با. خاولی.
قه تک: خه یاری دیمی (ز). پارچه یهک له شتیک (با).	قه دیفه: قه یفه.
قه تماخه: قه تماغه.	قه ر: با. قه رد.
قه تماغه: توژی سه ر برین.	قه راج: قه ره قاج. ناوچه یه که له لیوای هه ولیر.
قه تمه ر: مۆری تیر.	قه راج: قه راج.
قه تی: کور کور.	قه راردان: بریاردان.
قه تیه: قه تی.	قه رارگا: جینگایه که که له شکر لیتی هه ل داییت.
قه تیز: د. قه تیس.	قه راغ: که ناری شت.
قه تیس: که سیکه که له سه ر کاریک دامابی، (قه تیس بوون)	قه راغ کرتن: کرتنی شتیک به لیواری شتیک ترده به ته قه ل.
دامان له سه ر کاریک، (قه تیس کردن) به ند کردن و	قه راغه کرتن: قه راغ کرتن.
دهسته و سان کردنی یه کیک له سه ر کاریک.	قه رافل: ز. لووته وانه ی ژنان.
قه جهری: جوړه کوپانیکه.	قه رام: ز. پارچه چه رمیکه ده خرته سه ر ده می گۆزه و ده فری تر بۆ
قاچاغ: با. قاچاخ.	نه وهی شتی تی نه که وی.
قه چاغچی: با. قاچاخچی.	قه ران: قرانی دراو.
قه جبک: قه جبه.	قه راو: د. شه ونم.
قه جبه: ئافره تی سۆزانی.	قه ربوونه: بهر و ورگی خر و پر.
قه جبه چی: که سیکه که قه جبه ی بی.	قه ریال: ز. بهرگی زۆر پیناوی.
قه جبه خانه: شوینیکه که هه ر قه جبه ی تیدای.	قه رپۆز: قه ربووز.

قهسقهوان: قهزوان.	قهزاته: رۆژنامه.
قهسكان: قهزوان.	قهزاز: كهسيكه كه قهراغى چهفته و مشكى ههلبهستى بهسورمه. جوړه نقاميكه.
قهسكوان: قهزوان.	قهزازی: ههلبهستنى قهراغى چهفته و مشكى بهسورمه.
قهسناخ: قاسناخ.	قهزازيكردن: قهزازی.
قهسناغه: قاسناغ.	قهزان: ل. مهنجهل.
قهسنى: شتيكه وهك بهردهميو بۆنى زۆر خوشه.	قهزاوهگير: شتيكه كه قهزا له يهكيك بگيريتهوه.
قهسوان: قهزوان.	قهزخوان: د. قهزوان.
قهسهتۆره: تيفيكه وهك شمشير بهلام نهم كورته و دهمهكهى پانه.	قهزقان: قهزوان.
قهسهلى: جوړه تفهنگيكه.	قهزقوان: قهزوان.
قهسيان: د. ههژارى لات.	قهزقهوان: قهزوان.
قهسيل: قهرسيل.	قهزك: با. دارى قهرهقاچ.
قهسيله: كهوچك.	قهزكوان: قهزوان.
قهش: گياندارى چواريتى ناوچهوان سپى. نهگهت.	قهزوان: بهرى دارههبن.
قهشا: ز. سههۆل.	قهزوان سم: درهوشيكي تايبهتسيه قهزوانى پى دهسمرى بۆ تهزيح.
قهشان: بزنى ناوچهوان سپى. ناوه بۆ دتيهك له ناوچهى ماوهت.	قهزوب: ز. جگهر.
گياندارى گولۆلى بهدبهخت.	قهژهكردگ: د. شتى ترشاو.
قهشاووش: قاشاو.	قهساب: كهسيكه ئاژال سهبربرى بۆ فروشتنى گوشتهكهى.
قهشقه: كولۆلى بهدبهخت.	قهسابخانه: كوشتارخانهى ئاژال.
قهشمر: مهردوومى گالتهچى. بهچكهى ميموون (د).	قهسابى: سهبرپىنى ئاژال و شق و پهق كردنى گوشتهكهى.
قهشمهرى: گالتهكردن.	قهسابى كردن: قهسابى.
قهشه: پياوى پيشهواى ناينى گاوران.	قهساو: قهساب.
قهشهنگ: شتى زۆر چاك.	قهساوخانه: قهسابخانه.
قهشهنگى: چاكى و جوانى شت.	قهساوى: قهسابى.
قهشهم: ز. قهشا.	قهسپ: جوړتيكه له خورما.
قهشتين: ز. رۆينى يهكيك كه ههز له مانهوهى نهكهيت.	قهسپهتوو: جوړه توويهكى شيرينى دهنگ گهوردى سپيه.
قهف: چهماوهى گوچان. لوولهى قاميش و ههيزهران. قهف قهف:	قهستۆر: جوړه تهراوتيكي تووكنى نهستووره.
قهفى يهك لهسهريهك. قاپى مهردووم (د). كهورك (ز).	قهستهقول: قهرسهقول.
قهفانجهره: ماشهى تولينى ماسى گرتن. بالينهيهكى تولينه لهژير ديزه و شتى قۆزدا دادهنرى بۆ ويستانى. قهپانچهره.	قهستى: گوشتار يا كردكاريكه بهتايبهتى بكرى: تۆ بهقهستى نهو قسهيهت كرد.
قهفت: با. چهپكيك له گيا يا له گول.	قهسخوان: قهزوان.
قهفش: ز. لهوهري كهم.	قهسران: كهسيرهوون له سهرماندا.
قهفلك: ز. ملوانكهى مهرجان و كارهبا.	قهسريك: با. تهنهكهيهكه دهخريته بيتشكهى مندالهوه بۆ ميز تيكردنى.
قهف و گول: كاتيكه كه دهغل بهتهواوى قهفى كردبى و كهم كهم گوليشى كردبى.	قهسرين: قهسران.
قهفهز: قهفهس.	قهسسان: ز. قوسسان.
قهفهزه: جوړه دۆلابتيكه كتيب و هيندى شتى تى دهخري.	قهسفاندن: ز. پارچه پارچه كردنى گوشت بۆ فروشتن.
قهفهزتيكى گهورهيه لهسهريه هيندى گۆر دادهنرى بۆ پاسى گۆرهكه.	قهسفين: ز. قهسرين له سهرماندا.
قهفهزهى سنگ: بۆشايى ناو سنگه بهپهراستوكانهوه كه دهورهيان داوه.	قهسقان: قهزوان.

قەلەندۆشكان: ھەردوو سەرشانی مەردووم لە كاتێكدا كە
منداڵێكى بخرێتە سەر و ھەردوو قاچى بەم لاو بەولای ملیدا
شۆر بوو بێتەو.

قه لانقوج: قه لاندوشكان.

قه‌لانکردن: دابوون و سهر به‌ناودا بردن له یاری (سنگه‌وباز) و (په‌که و حه‌یزدران) دا.

قه لانگ: دارتکی درتژی لووت چه ماودیه مازووی پی داددگیری.
قه لای: ل. قه لای.

قہ لای: شتیکہ ودک زبو له حیمی پی ددکری و ددفری مسینی پی
سس ددک تہ و د

قہ لب: دراویکہ کہ نہ چتی. گیانداری بی فہر.

قهلبه: سهر دلوو تیککی تیژ به دار و دیوار و ئاسنوده له هه رچی
 بکهوئ برینداری ددکا. جیگه یه که له کالایا له جهسته که
 (قهلبه) لته دایه.

فہلبہز: ریزہ بہر دیکھی زلہ لہ گرد یا لہ شاخ کہ ژیری ہل لول بی .
قہندہ دیک دہر ناو .

نه لیه زده: قوند دره کردنی ئاو. ناوی دئییه که له سنووری سهنگاو.

نه‌لّه‌زدن: که‌سی‌که که درای قه‌لب لی بدا.

هلبه ن: د. پښتین.

هلبیر: شتیکی کون کونه له بیژنگ شاسترد، دانه ویله ی پتی

د د بیژر ټټه ود.

هلبیرد: د. قهلبیر.

هَلْ يَخ: قَهْر لَاح

هلباخ: قه پلاخ.

ہلپ و قولاپ: شتی خراپ. خوار و ختیج.

ه‌لپووت: چاوتکه که گلینه‌ی نه‌مایی. گوژی‌که که به‌داردود

۱۲- لپووز: قه ریووز.

ہلپہ : د. قہلپ.

هَلْپَه: د. قهَلپ.

لپاخ: قه‌لتاخ.

لتاخي کون: بریتییہ لہ مہردوومی پیری رزیو.

هلتاغ: چوارداره به چهرمی خاو داد به ستری و ده خریته سهر

(ته که لتووی) زین.

آلتاغل لیدان: زینکردنی و لآخ.

لتانندن: ددرکړدن و راپانندن.

قه‌لته‌زه: قه‌لبه‌زه.	قه‌لته: د. قورمساخ.
قه‌له‌باچکه: بالنده‌یه‌کی ره‌ش و سپی کلک درتزه به‌قونه ده‌روا.	قه‌لته‌بان: د. مه‌ردوومی نه‌فام.
قه‌له‌بازه‌له: قه‌له‌باچکه.	قه‌لخ: پیسته‌ی گیاندار.
قه‌له‌پر: ژه‌کتیکه که کرابیتته ناو لووله قامیش‌تیک و به ناگر گهرم کرابی تا بووبی به فرو.	قه‌لخان: قه‌لغان.
قه‌له‌خهرمان: قه‌ره‌خهرمان.	قه‌لداس: قه‌للاس.
قه‌له‌ره‌ش: بالنده‌یه‌کی گه‌ورده‌ی ره‌شی یه‌ک له‌تی ده‌شتیه.	قه‌لداسوو: قه‌للاس.
قه‌له‌ژاره: قه‌له‌باچکه.	قه‌لس: گیاندار‌ی لاواز (ز). چرووک (با).
قه‌له‌سابوونی: جوړه قه‌لیکی ددنگ ناخوشی بوړه‌لووکه.	قه‌لس: قالس، (قه‌لسبوون). قالسبوون، (قه‌لسکردن) قالسکردن.
قه‌له‌ش: قلیش.	قه‌لسوک: ز. لاوازی بی هیز.
قه‌له‌شان: قلیشان.	قه‌لسی: قالسی و سه‌غله‌تی.
قه‌له‌شانندن: قلیشانندن.	قه‌لش: قلیش.
قه‌له‌ش بردن: قلیش بردن.	قه‌لشان: قه‌لشین.
قه‌له‌شت: قلیش.	قه‌لشانندن: قلیشانندن.
قه‌له‌شتن: قلیشانندن.	قه‌لشین: له‌تبوونی دار له سه‌رباری درتزی.
قه‌له‌فر: قه‌له‌پر.	قه‌لغان: شتیکی گردی پانه له چهرمی نه‌ستوور دروست ده‌کری و له‌کاتی جه‌نگدا ده‌کری به به‌ره‌ه‌لستی شیر و تیری دوژمن.
قه‌له‌م: شتیکی درتزی لووتداره پیتی دهنووسری. پارچه پولا‌یه‌کی لووت درتزه ده‌خرتیه ناو لووتی (قه‌له‌مگیر) دوه و بیرازی پی ده‌کری. لقیکی بی ریشه‌یه له چنار و گوله‌باخ و هیندی دره‌ختی تر که وه‌ک قه‌له‌م داده‌دری و ده‌روینری. نه‌ندازه‌یه‌ک له شتیک: ئیمرو (قه‌له‌م) یک تووتن یا گوشتم کری واته نه‌ندازه‌یه‌ک.	قه‌لغانبازی: به‌کاره‌یتان و هه‌لسووراندنی قه‌لغان زور به‌باشی.
قه‌له‌مان: قه‌له‌مدان.	قه‌لغانه: نه‌قشیکه له وینه‌ی (قه‌لغان) دروست ده‌کری له چیغدا.
قه‌له‌مانین: جوړه یارییه‌که به‌قه‌له‌مدان ده‌کری، به‌م ږدنگه له هه‌ر ږویه‌کی ژماره‌یه‌ک دهنووسری و وه‌ک موره‌ی تاو‌له هه‌ل ده‌دری، ئینجا ژماره‌ی هه‌ر کامیان زورتر بی نه‌ودنده دار یا گورز له‌وی تر ده‌دا.	قه‌لفرکردن: بریتیه له ده‌ربازبوونی یه‌کتیک.
قه‌له‌مباز: قه‌له‌مبازد.	قه‌لفه‌ز: تاښکه.
قه‌له‌مبازد: بازدانی گه‌وره‌ی به‌گور.	قه‌لقوله: ز. لووته‌وانه‌ی ده‌رگا.
قه‌له‌میر: جوړه چه‌قوبه‌کی تیزه قه‌له‌می پی داده‌دری.	قه‌لقیشک: با. قه‌له‌باچکه.
قه‌له‌متاش: قه‌له‌میر.	قه‌لکردن: هه‌لپاچین و قرخکردنی موو. که‌لکردن (د).
قه‌له‌متراش: قه‌له‌متراش.	قه‌للاس: پرزی گولی گهنم و جو و برنج.
قه‌له‌متراش: قه‌له‌میر.	قه‌للاش: د. بی نابروو.
قه‌له‌مچی: که‌سیتکه هه‌ر خرید و فروختی تووتن بکا.	قه‌لماشک: قوچه‌قانی.
قه‌له‌م دادان: دادانی قه‌له‌م به‌جوړتیک که پیتی بنووسری.	قه‌لماشن: قه‌لماشک.
قه‌له‌مدان: شتیکی درتژکوله‌ی ناو بوشه قه‌له‌می تی ده‌خری.	قه‌لماشه: قه‌لماشن.
قه‌له‌مرداری: جوړه یارییه‌کی دوو ده‌سته‌یییه به‌توب ده‌کری.	قه‌لماشه‌نگ: قه‌لماشک.
قه‌له‌مړه‌و: ناوچه‌یه‌که که ده‌سه‌لاتی کاربه‌ده‌ستیک بیگاتی.	قه‌لمراو: بالنده‌یه‌کی ره‌شی مه‌له‌وانی ماسی خوړه.
قه‌له‌مکردن: تاشینی سه‌ر و ژیری ریش به‌رتیکی. په‌یوه‌ندکردنی دره‌ختیک له دره‌ختیکی تر. برینی سه‌ر لقی دار و دره‌خت.	قه‌لنه: قه‌نگه.
	قه‌لوهره‌د: بریتیه له ده‌ست ته‌نگبوونی یه‌کتیک به‌جوړتیک که ده‌ستی به پوولیکه‌وه به‌رزنی: فلان که‌س که‌وتوته قه‌لوهره‌د.
	قه‌لودل: قسه‌زانی به‌ددم.
	قه‌لوکه: پولکه.
	قولولوو: د. چاوشارکتی.
	قه‌لوون: قه‌نگه.
	قه‌لودز: قونددره‌کردنی ناو.

قه‌له‌مگیر: چه‌کوشیکی لووت کلۆزه قه‌له‌می بیرازی تی دهری.
 قه‌له‌موون: بۆقله‌موون.
 قه‌له‌موونه: قه‌له‌موون.
 قه‌له‌ندهر: که‌سیکه که‌دهره‌ستی جیهان و خواردن و پوشین و
 ددستور و باوی مه‌ردووم نه‌بی.
 قه‌له‌ندهری: بوونی مه‌ردووم به‌قه‌له‌ندهر.
 قه‌له‌نگ: قه‌لاته.
 قه‌له‌و: گیاندارگی گۆشتن.
 قه‌له‌وبوون: گۆشت گرتنی گیاندار.
 قه‌له‌ودز: د. قه‌له‌زدی ئاو.
 قه‌له‌وی: گۆشتنی.
 قه‌لته: قه‌لاته.
 قه‌لیسیل: ز. گۆشتیکی برژاوه که‌ماست و سیری کرابن
 به‌سهردا.
 قه‌لینجه‌ک: په‌نجه‌توته.
 قه‌لین: با. قه‌لوون.
 قه‌م: له‌وح یا ته‌نه‌که یا داریکی دریزی هه‌ل‌کۆلراوه که‌له
 به‌رزیه‌که‌وه بۆ به‌رزیه‌کی تر ئاوی پیدا بپه‌رینه‌تیه‌وه. کۆته
 داریکی که‌وردی ناو هه‌ل‌کۆلراوه ئاوی تی ده‌کری یا تری
 تیدا هه‌ل‌ده‌گوشری. پووتی توور: ئه‌م تووره قه‌مه، واته
 پووته.
 قه‌مار: قومار.
 قه‌ماندن: با. وشک‌کردنه‌وی داری ته‌ر بۆ سووتاندنی.
 قه‌مت: ز. دوو‌گۆتزه که‌به‌یه‌که‌وه نووسابن.
 قه‌متار: د. که‌متیار.
 قه‌مته‌ر: ئاسنیکه وه‌ک لغاو ده‌کریته ده‌می ئیستر و مه‌یوونه‌وه.
 قه‌مته‌ربوون: بریتیه له‌زۆر رژی یه‌کیک به‌جۆریک که‌دلی
 نه‌یه‌ت هیچ بخوات.
 قه‌مته‌رکردن: قه‌مته‌ر خستنه ناوده‌می ئیستر و مه‌یوون. بریتیه
 له‌ده‌م‌کۆت‌کردنی یه‌کیک.
 قه‌مته‌ره: به‌رگرتنی جۆکه‌له ئاوه به‌قات قات به‌بهرد و گه‌لا و گیا
 و، پلوسک دانانه له‌هه‌موو قاتیکیدا بۆ ئه‌وی ئاوه‌که
 به‌هیواشی دارژیته خواره‌وه. تا زه‌وییه‌که‌دانه‌دری.
 قه‌مته‌ری: بریتیه له‌مه‌ردوومی زۆر رژی هیچ به‌ده‌مدا نه‌چوو.
 قه‌مچ: پتچ و گیر: پاره‌که‌م که‌وته (قه‌مچ) ی فیسار که‌سه‌وه.
 له‌ویچ (ز).
 قه‌مچان: ل. هه‌له‌م‌قۆ.
 قه‌مچاندن: پیچدان.
 قه‌مچک: ز. کلینه‌چکه‌ی بز.
 قه‌مچکردن: د. هه‌ل‌پاچینی موو به‌مه‌قه‌ست.

قه‌مچین: چه‌رمیکی دریزی هۆنراوه‌یه و لاخی پی لی ده‌خوری.
 قه‌مزه: غه‌مرد.
 قه‌مزد نوشته: قه‌بزه نوشته.
 قه‌مک: د. دزی چالاک.
 قه‌مکه: د. قه‌مک.
 قه‌موور: مه‌ردوومی پشت دهره‌ریوی مل به‌ناودا چوو.
 قه‌مه: تیغیکی ده‌م پانی درژده نانوشته‌وه.
 قه‌مه‌ری: دراویکی که‌م نرخه.
 قه‌مه‌زدن: فیل‌بازی بی نامووس (د). شیعه‌یه که‌له شینی ددی
 مه‌ره‌مدا قه‌مه له‌خۆی بدات.
 قه‌میش: قامیش.
 قه‌ن: د. قه‌ند.
 قه‌ناره: داریکی به‌رزی درژده مه‌ردوومی پیدا هه‌ل‌ده‌واسری بۆ
 خنکاندن. داریکه چهند قولاییکی پی‌وده گۆشتفروش گۆشتی
 پیدا هه‌ل‌ده‌واسی.
 قه‌ناری: د. مه‌لیکی پچووی دهنگ خۆشه.
 قه‌ناس: د. قه‌نگاس.
 قه‌نج: ز. شتی باش.
 قه‌ند: شه‌کری که‌له یا کۆلۆ.
 قه‌نداخ: شه‌کر و ئاوی له‌کۆل.
 قه‌نداغ: قه‌نداخ.
 قه‌ندان: شه‌کردان.
 قه‌نداو: قه‌نداغ.
 قه‌ندشکین: شه‌کرشکین.
 قه‌نده: قه‌نگه.
 قه‌ندی ئاوی: نیرگه‌له.
 قه‌نده‌دار: که‌سیکه که‌هر قه‌نگه بۆ یه‌کیک تی بکا.
 قه‌نده‌ریژ: تووتنی هه‌له‌ته‌کاوی پوخته‌کراو.
 قه‌نده‌کیش: قه‌نگه‌کیش.
 قه‌نده‌هاری: جۆره گه‌نمیکی دهنک وردی به‌پیزه.
 قه‌ندیله: نۆکی کۆلاو. قوتیله.
 قه‌نگاس: ژوور یا جیگایه‌که که‌سه‌رتکی پان و سه‌رتکی ته‌سک
 بی.
 قه‌نگه: سه‌بیلیکی دارینی کلک درژده تووتنی پی ده‌کیشری.
 قه‌نگه‌دار: قه‌نده‌دار.
 قه‌نگه‌ریژ: قه‌نده‌ریژ.
 قه‌نگه‌کیش: که‌سیکه که‌هر قه‌نگه بکیشی.
 قه‌نگه‌لاشک: درکی که‌نگره دوا و وشکبوونی.
 قه‌نگه‌هاری: قه‌نده‌هاری.
 قه‌نگیله: قه‌ندیله.

قه‌ننه: د. قه‌نگه.	قه‌وله‌ق: ز. کلتور.
قه‌نه‌فلّی: ه. گوریسی ته‌نگه‌ی کۆیان.	قه‌ومان: روودانی شتیکی ناخۆش.
قه‌نه‌فه: کورسییه‌کی ته‌سکی درێژی ته‌نشت و پالپشتداره له سهری داده‌نیشن.	قه‌وماندن: به‌ریاکردنی کاریکی گرنگی ناخۆش.
قه‌نه‌واچه: ته‌نراویکی که‌میک ره‌قه ده‌خړیته ناو دووتوتی کالاهه بۆ جوان وێستانی.	قه‌وماو: کاریکی ناخۆشی گرنگ که رووی دابی.
قه‌نه‌وز: ته‌نراویکی ئاوریشمینی جوانی لووس و پووسی ته‌نکی بریقه‌داره.	قه‌ومه: د. رووداویکی ناخۆشه که رووبدا (کارثة) له قه‌ومانه‌وه وه‌رگیراوه.
قه‌ینی: گیسکی نابووتی پایزه‌زی. هه‌موو گیانداریکی پچکۆلانه.	قه‌ومیان: قه‌ومان.
قه‌نیله: قه‌ندیله.	قه‌ومین: قه‌ومان.
قه‌واخ: د. قاوغی شت.	قه‌وی: به‌هێز.
قه‌وارۆک: ز. کاکله‌ی فه‌ریکه‌ گوتیز.	قه‌وین: قه‌وی.
قه‌واره: قه‌باره.	قه‌هیک: با. قه‌حبه.
قه‌واش: ز. که‌وگیر.	قه‌ی: ترس: قه‌ی ناکات، واته ترسی تیدا نییه.
قه‌واق: ز. که‌سیکه که‌ گۆزه و دیزه دروست بکا.	قه‌یاخ: گیایه‌کی به‌هارییه وه‌ک که‌نم وایه له که‌لا و بالادا، بۆ ئاژال زۆر باشه. قه‌یاغ.
قه‌واله: قه‌باله.	قه‌یاخه‌وان: که‌سیکه که‌ قه‌یاغی ناوی لی بخورێ.
قه‌وان: شتیکی ته‌نکی گردی پانه ده‌خړیته سهر سندوقی گۆرانی و پیتی لی دددری. قاپووری فیشه‌ک. بریتییه له ده‌نگوباسی هه‌لبه‌ستراو: نه‌مه قه‌وانی نه‌مپۆیه.	قه‌یار: زیاده‌ی سمی و لاخی یه‌کسم. پنج (ز).
قه‌وانچه: د. هه‌وانچه.	قه‌یاره: قه‌مه.
قه‌وانچه‌دان: د. هه‌وانچه‌دان.	قه‌یاسه: پارچه که‌ژوویه‌کی پانه، سهری پارچه گوریسیک یا قایشیکی تی هه‌لده‌کیشری، سهره‌که‌ی تری نه‌لقه‌یه‌کی پیتویه له‌سهر باره‌وه ته‌نگه‌ی و لاخی پتی دددری.
قه‌وتی: ز. چاودتری و سهرپه‌رشتی شت (وصایه).	قه‌یاغ: جۆره که‌له‌کیکه نه‌م به‌ر و نه‌وبه‌ری ناوی پتی ده‌کری.
قه‌وتیکردن: وه‌سیه‌ت کردن.	قه‌یاغه‌وان: قه‌یاخه‌وان.
قه‌وچه: دهم به‌یه‌ک‌دادانی که‌ر، قه‌وچه قه‌وچ: قه‌وچه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.	قه‌یتان: چهند تاوه ده‌زوو یا ئاوریشمیکی هۆنراویه ده‌گیری به‌لیتواری هیندی کالادا.
قه‌وچه‌بوون: بریتییه له‌گه‌وشه‌کبوون.	قه‌یته‌ران: گیایه‌که، که‌لای وه‌ک که‌لای که‌ردوز وایه لاسکه‌که‌ی وه‌ک موو باریک و ره‌شه، به‌قه‌د شاخیکه‌وه سه‌وز ده‌بی که‌ ناوی پیتا بیتته خواره‌وه، بۆ دددری گورچيله زۆر باشه.
قه‌وچه‌کردن: بریتییه له‌گه‌وشه‌ک‌کردنی یه‌کیتک. دهم به‌یه‌ک‌دادانی که‌ر.	قه‌یچی: مه‌قه‌ست.
قه‌ور: قه‌بر.	قه‌ید: ئاسنیکی ته‌نکی پانی درێژه، فه‌رده‌ی کوتالی پتی قایم ده‌کری. قه‌ی: قه‌یدی نییه، واته قه‌ی ناکات.
قه‌وران: گۆرستان.	قه‌یدک: ز. ناودندی قاپ و سمی و لاخ.
قه‌ورخه: د. قه‌برغه.	قه‌یران: ماویه‌که له‌ کات که‌ له‌ لایه‌ن پزیشکه‌وه داده‌نری بۆ مردن یا رزگاربوونی که‌سیک که‌ زۆر نه‌خۆش بی.
قه‌ورسان: قه‌برستان.	قه‌یره: قه‌دره.
قه‌ورکه‌ن: قه‌بر هه‌لکه‌ن.	قه‌یسه‌ر قووکردن: بریتییه له‌ چاوده‌روانی کردنی یه‌کیتک له‌ شوینیک به‌ته‌نهایی.
قه‌ورکه‌نه: گۆر هه‌لکه‌نه.	قه‌یسه‌ری: چهند دوکانیکه که‌ سه‌ریان به‌تاق گیرایی.
قه‌وره: ل. بریه‌ند.	قه‌یسی: میویه‌کی خپی زه‌ردی مزی ناوک ره‌قه وه‌ک قنۆخ وایه به‌لام نه‌م پچوو‌کتره.
قه‌وزه: جۆره ملته‌یه‌کی سه‌وزه له‌ناو ئاودا په‌یداده‌بی.	قه‌یسی و رۆن: خواره‌مه‌نییه‌که له‌ قه‌یسی و رۆنی داخکراو دروست ده‌کری.
قه‌ولانن: قه‌بلانندن.	
قه‌ول و بر: په‌یمان به‌ستن له‌گه‌ل یه‌کیتکدا بۆ کردنی کاریک.	
قه‌ول و بری: قه‌ول و بری.	

قیژده کردن: قیژده کردن.	قه یفه: پارچه ته تراویکی لووس و پووسی تووکنه.
قیژده کردن: قیژده کردن.	قه یفه یی: شتیکه رهنگی و دک رهنگی قه یفه وایی.
قیژده کردن: شوتین یا شتیکه که قیری تی هلسوورایی.	قه یلۆک: داهۆل.
قیژده کردن: هلسوونی قیر له شتیکه.	قه یماخ: قه یماخ.
قیژده کردن: سه له یه کی پووشینه که قیرتاو کرابی.	قه یماخ: چهند توتراالیکی شیره ددری به سهر یه کدا. په لولوله یه کی
قیژده کردن: قیر. ژاری سه بیل و قهنگه.	چه وره ده کری بو زه یستان.
قیژده کردن: قیرده کردنی گیاندار.	قه یناغ: ز. دده سکیشی سه پان.
قیژده کردن: قیراندن.	قیبله: خانه ی خوا له شاری مه که که هه موو موسلمانیک له
قیژده کردن: دهنگی قه به ی به رزی ناساز، (قیژده قیر) قیردی یه که له	نوتژدا پرووی تی دده کا.
دوای یه که، (قیر و هوور) قیرده قیری زور. مهردوومی قور:	قیبله نما: شتیکه و دک سه عات قیبله ی پی دده وزریتته وه.
نه و دنده ی هاوارکرد (قیرده) بوو.	قیتکه: پارچه گوشتیکی زیاده له ناو زتی نافره تدا.
قیژده بوون: بریتیه له دهنگ دهره اتن له بهر زور قیراندن.	قیچ: کیچ.
قوربوون.	قیخا: ز. کویخا.
قیرده کردن: قیراندن.	قیدقید: قرته قرتی مریشک.
قیرده کردن: بریتیه له گیانداریک که له باریدایی بقیریتنی.	قیز: هه لشیوانی دل له شتیکه.
قیرده گون: که سیکه له بهر زور قیراندن قوربووبی.	قیزشیوانه وه: دل هه لشیوان.
قیژده کردن: قیرسیا.	قیزشیوانه وه: د. قیزشیوانه وه.
قیژده کردن: قیرسیچمه.	قیزکردنه وه: دل هه لشیوان له شتیکه.
قیژده کردن: مهردوومیکه که له کاروباردا لاسار و به گیروگرفت	قیزه وون: د. شتیکه که دلی لی هه لشیوانه وه.
بی.	قیسب: لقه داریکی باریک و درتزه ده کری به خیزه رهی خانوو.
قیرقاج: د. قیرقاج.	قورت و چورتم (د).
قیرقاج: وهرگه رانه وه ی سوار به هه موو لایه کیدا له کاتی تاودا بو	قیست: تووله زهره.
تفهنگ ته قانندن.	قیفال: رده گیکه له نه داما. له هیندی نه خوشیدا خوتنی بهر
قیژده کردن: وته یه که به کاردینری له کاتیکدا که کاریکی خراب	ددری.
قه و مایی وتوش رقت هه لسابی و له رقادا نهو کاره خراپه ت	قیلکه: د. چیلکه.
له لا مه به ست نه بی.	قیلومک: ز. کرژبوونی نه داما.
قیژده کردن: قیرقاج.	قیلچ: با. توتکی گوتز و بادام و قه زوان.
قیرده کردن: قیرتاو.	قیت: شتی قوت. روتیکه که به (دوخه) ودرگیری (ز).
قیری: شتیکه له رهنگدا و دک قیر وایی.	قیتک: ز. قولی مهردووم.
قیرین: شتیکه له قیر دروست کرابی.	قیتته قیت کردن: مل قوتکردنه وه و ته ماشا کردنی یه که له دوای
قیزشیوانه وه: د. قیزکردنه وه.	یه که.
قیزه وون: د. قیزه وون.	قیتته: گیاندار قوتی پچکوله ی نه شمیله.
قیزاندن: قیزه کردن.	قیتته له: قیتته.
قیزانن: قیزاندن.	قیچ: شتی قنج. خیل و خوار. شتی کهم: (قیچ) یکم ناو بده ری
قیژده کردن: بالنده یه کی سه وزه دده قیریتنی.	واته که میک.
قیژ و واژ: د. قیز و هوور.	قیچک: ز. قیتک.
قیژده کردن: جوړه دهنگیکی به رزی باریکی ناسازی گیانداره،	قیچکردنه وه: ته ماشا کردن به نیوه قووچاندنی چاویتک له پرووی
(قیژده قیر) قیزه ی یه که له دوای یه که، قیز و هوور: قیزه قیزی	گالته پتکردنه وه.
زور.	قیر: جوړه کانیکه رده شی شله رتگای پی قیرتاو دده کری.
قیژده کردن: قیزاندن.	قیراخ کردن: ز. خو کو کردنه وه و داوین کردن به لادا بو ری رۆین.

- قیسکه تهنگ: مهردوومی کهم چیکلدانه.
 قیقار: ز. گیایه که درکاوییه کهر زۆری هه ز لی دهکات.
 قیقوون: ز. لاوازیوون.
 قیقی: ز. دارکونکه ره.
 قیقیداوکه: زیقاوله.
 قیلکه: د. چیلکه.
 قیمه: گوشتی کوتراو.
 قیمه قیمه: شتی له ت له تی نه نجن نه نجن.
 قیمه کردن: وردکردنی گوشت و کردن به قیمه.
 قیمه کیش: ئاسنیکه دهمپانی تیژه گوشتی پی قیمه دهکری.
 قین: رق.
 قیناوی: کهسیکه رقی نهستووربی.
 قین نهستوور: کهسیکه که رقی ههستا درهنگ دایرته وه.
 قین جواندن: د. رق ههستاندن.
 قین جوین: رق ههستان.
- قین خواردنه وه: رقیخواردنه وه.
 قینکیشان: رق هه لگرتن له یه کیک.
 قین له دل: قیین له سک.
 قین له سک: مهردوومی قیناوی.
 قینوون: د. قیناوی.
 قینه بهری: رقه بهری.
 قینه قینه دان: قین ههستاندن یه کیک.
 قینه کیشان: رقه کیشان.
 قینه ون: د. رق نهستوور.
 قین ههستان: رق ههستان.
 قین ههستاندن: رقه ههستاندن.
 قین ههلسان: قین ههستان.
 قین ههلساندن: قین ههستاندن.
 قین هه لگرتن: رق هه لگرتن.

کاک: لاسکی وشکه و دبووی گهنم و جو و کزن و گهلتي شتي تر.	کادین: کایه ن.
کاک: (کا) محمه د. کوانتي (ز) بکا: به نهریمان بلیین زوو	کادی: با. کادوو.
(کا) واته زوو بکا.	کادین: ز. کادان.
کانین: ز. کاویژی و شتر و گیانداری تر.	کادین میشی: ز. ژووړیکی پچکوله یه پووردی ههنگی تیدا
کاب: با. میچ.	داده نړی.
کابان: که بیانوو.	کار: ساوای بزنه تا دوو ستي مانگانه. نیش و فرمان. پیتیکه
کابانی: با. میچین.	به ههر ناویکه وده نرا ددیکا به نیشکهر (فاعل): کرتیکار، بهد
کابرا: بریتیه له که سیک که نه ته ویت ناوی به ریت یا	(کار).
نه یناسیت.	کاراک: ز. کانی ناسن.
کابه: خانهای خوا له شاری مه که که له نوژدا پرووی تی ددکری.	کارامه: مهردوومی ددرهاتووی کارزان.
کاپان: ز. رینگای ته سک و ته نگه بهر.	کارامه د: کارامه.
کاپک: ز. پارچه گوربس.	کارامه یی: وریایی و ناماددی یه کیک له کاریکدا.
کاپوخ: ز. که سیکه که به کری گیرا بی بو کوکړدنه و دی گیای	کاربر: د. بریتیه له یه کیک که کاروباری مهردووم بریتیه وده،
دروینه کراو و کردنی به خهرمان بو گزده.	ودک قازی و حاکم.
کاپول: ز. کایه که که زور ورد بوو بی و خولی تیکه ل بوو بی.	کاربه ددس: کاربه ددست.
کاپول: د. که پوو.	کاربه ددست: که سیکه له کاروباردا هه رخوی حل بی.
کاپولک: د. کاپول.	کار پی سپاردن: سپاردنی کاریک به یه کیک.
کاپینج: ژانیکه دوو چاری ناژال ددبی له زور خواردنی کا وده.	کار پیسپیراو: که سیکه که کاریک پی سپیردرا بی.
کات: دهمیکی که م. گهنم و جو به که که له جاری پیشووی	کارت: سهوزاییه که له جاری پیشووی روا بته وده. پارچه
روا بته وده.	نوو سراویتیکی چاپکراو به ناوی یه کیک تاییه تیه وده.
کاتار: ز. پونه ی که له شیر.	کارتموک: ز. گولیتیکی زدرده پیی دهلتن چا وده کا.
کاترمیر: سه عاتیکه که کات ددزمیری.	کارتیه: کارتی سهوزایی. وده چی تووتن.
کاته: با. وده.	کارتی: هه سان.
کاخلی: گیایه کی به هاری به رزه گولیتیکی زدرده ددکا، دددری له	کارتیکه و تن: هه وجه تی که و تنی یه کیک به یه کیک له کاریکدا.
رووی گالگالی بو زدردی و جوانی.	کارتینک: د. په سپه سه کوله.
کادان: کایه ن.	کارتینه: د. کارتینک.
کادز: ز. کیری کاکه شان له ناسمان.	کارتیخ: جوړه بره نديکی ورده.
کادوو: دو که لتي کا.	کارتیخ: کارتیک.
کاده: با. کولیچه.	کارتیک: ز. کارتیک.

کارکه ناری: لیکه وتن له کاریک.	کارچین: ز. جوړه ههرمیته کئی زور خوشه.
کارگ: قارچک.	کارخانه: شونیکه که وستا و شاگرد همیشه کاری تیدا بکهن
کارگا: د. کارگه.	وډک کارخانه ی شه کر و جگهره. بریتیه له قهجه خانه.
کارگوزار: که سیکه که کاریکی پی سپیتردراپی (ساعی) که سیکه	کارخانه چی: بریتیه له که سیک که خاودنی قهجه خانه بی.
ئو کاره ی که پی پی بسپیتردری باشی بکا.	کارخستن: خسته کاری شتیک: پرو به کارخستنی خوته وه
کارگوزایی: به جی هینانی کار به باشی.	خهریک به.
کارگه: کارخانه ی پیشه سازی.	کارد: چه قو (ه). کیرد.
کارگه چی: که سیکه که فهره نجی و لباد دروست بکا.	کاردانه وه: کردار یا گوشتاریکه که له یه کیکه وه درچی له
کارگهر: که سیکه که له (کارگه) دا پیشه سازی بکا.	ودرامی کردار یا گوشتاری یه کیکی تر دا که به عهره بی پی
کارماخ: ز. بیژنگی گهره.	دهلین: (رد الفعل).
کارناس: که سیکه له باسیکی زانستیدا بکولیتته وه (باحث).	کاردروست: که سیکه ژبری زانای دانای وردی تبین.
کارنامه: د. ددفته ریکی تاییه تییه که کاروباریکی تاییه تی تیدا	کاردوژه: د. کاردو وژه.
ددنووسری.	کاردوو: گیایه کی به هارییه گه لایه کی لاسک درتژی هیه به کالی
کاروا: د. کاره با.	زور تیژ و برنده یه له پاش زهردکردنی ددخوری.
کاروان: چند ولاخ و بار و زهلامیکه له جینگایه که وه بچن بز	کاردو و په نیر: د. بریتیه له دوو شت که ههرگیز کونه بنه وه.
جینگایه کی تر.	کاردو وده رده: جوړه کاردو ویه کی گه لا پانه ده کری به یا پراخ.
کاروان ناشی: چیشتی هیلکاو.	کاردو وده کوران: جوړه کاردو ویه که.
کاروانچی: که سیکه که کاروان لی بخوری.	کاردو ومارانه: جوړه کاردو ویه که ناخوری.
کاروانسهر: خانوویه کی گهره یه که کاروان تیدا بخا.	کاردو په له: د. مهلیکه پی دهلین تهرنه نه بابیل. زبر بوونی
کاروان قران: کاروانکوژه.	نه دام له سهرمان.
کاروانکوژ: د. کاروانکوژه.	کاردو وژه: هه لکولینی شت به چه قو. بریتیه له ملومووش و زور
کاروانکوژه: نه سپیتریه کی گه شه هیندی جار زور له پیش به یاندا	خواردن له شتیک: نه مه نده له م خواردنه (کاردو وژه) مه که.
هه لدی و کاروانچی به نه سپیتردی به یانی ددزانی و بار	فهریکه گویر (ه).
دهکات.	کاردی: کاردوو.
کاروانه: د. جوړه بالنده یه کی ددنووک درتزه به قهده مراوییه ک	کارک: میوه ی کال و نه گه یو.
دده بی.	کارووش: گیایه که له ههرزن ددچی به لام نه م تودو که ی رده شه و
کاروانه کردن: بریتیه له زور هاتوچوکردنی شونیک.	بالای به رزتره.
کاروانی: که سیکه له گه ل کارواندا بی.	کارزان: کارامه.
کاروبا: د. کاره با.	کارزوره کی: د. بیگاری.
کاروبار: نیشوکار.	کارژوله: به چکه ی ساوای بز.
کارووس: ز. گیایه کی بون خوشه تیکه لی هیندی خواردن ده کری.	کارژوله: کارژوله.
کارووش: ز. کارووش.	کارژتله: کارژوله.
کاره با: شتیک زهرد یا رده دانه ی ته زیجی لی دروست ده کری	کارس: ز. ههرزن.
و پووش و کا راده کیشتی. هیزیکه له گه لی شتدا هیه و	کارساز: ناوی خویه: نه ی که رمی کارساز.
به مه کینه ی تاییه تی ودرده گیری نینجا یا ژووری پی پرووناک	کارک: کارگ. کاله (با). کارژله (ز).
دهکریته وه به گولوپ یا مه کینه ی پی ده خرینه کار، ههرودک	کارکردن: جیگیربونی قسه یه که له دلدا: قسه ی پیای ریاست
گه لی شتی تریشی پی ده کری.	(کاردکا). تاسیرکردنی دهرمانیک یا خواردنیک له جهسته
کاره ردهات: پهریشانی به هو ی زور لیدان یا زور جینودان یا زبان	به چاکی یا به خراپی.
پیگه یاندن یا سهرنانه سهرده وه.	کارکرده: که سیکه له پیشه یه کدا شاره زابی.
کاردهسات: کاره ردهات له عهره بییه وه ودرگیراوه.	کارکه نار: که سیکه به پیی ته مهن ماوه ی فرمانی ددوله تی ته واو
	کردبی و لی خرابی (متقاعد).

کارده‌کەر: ئاڤره‌تی بیتگانه‌ی به‌رده‌ستی ئیشکەر له‌ مالدای.	کاسه‌سفره: چیشتی‌که که بنی‌ردری یه‌که‌م جار بۆ دراوسیه‌کی تازه.
کارده‌کهو: ز. راوکردنی کهو به‌کۆمه‌ل.	کاسه‌سه‌ر: ئیسقانیکی گه‌وره‌ی خره‌ می‌شکی گیاندارى تیدا‌یه.
کارده‌گا: د. کارگا.	کاسه‌سم: کاسه‌ی سمی و لاخی دووسم.
کارده‌وا: د. کارده‌با.	کاسه‌شۆر: گیایه‌کی گه‌لاپانی نه‌ستووری زیره.
کارده‌وان: شوانی کار.	کاسه‌شه‌ن: جوړیکه له‌ بیتله‌دارینه به‌لام نه‌م ده‌می درێژه، خه‌له‌ی پێ نه‌م دیو و نه‌ودیو ده‌کری.
کارپێچ: ز. شه‌ن.	کاسه‌لیس: بریتیه‌ی له‌ مه‌ردوومی پاشماوه‌ خۆر.
کاریز: ئاوێکه که له‌ بیر و له‌غه‌م لیدانی زه‌وی په‌یدا بووبی.	کاسه‌لیسی: خه‌ریکبوون به‌خواردنی پاشماوده.
شوینی فینک (ز).	کاسه‌مه‌ن: جوړه‌ کاسه‌یه‌که هه‌ر شتی پێ ده‌پیتوێ.
کاریزاو: ئاوێکه له‌ کاریز بیته‌ ده‌ره‌وه.	کاسه‌ی نه‌ژنۆ: چالاییه‌که له‌ سه‌ری خوارووی ئیسقانی راندا که سه‌ری ژوورووی لوولاقی تیدا ده‌جوولێ.
کاریزکه‌ن: که‌سیکه که کاریز لێ بدا.	کاسه‌ی سمت: چالاییه‌که له‌ لای راست و چه‌پی ئیسقانی سمت‌ه‌وه که ئیسقانی رانی تیدا ده‌بزوێ.
کاریزلیدان: هه‌لکه‌ندنی کاریز.	کاسه‌ی سه‌ر: که‌لله‌ی سه‌ر.
کاریزه‌ بازار: سه‌رکانی و ئاوێکه که دیهاتی ده‌چن شتی تیدا ده‌کرن و ده‌فرۆشن.	کاسه‌ی فه‌قیران: د. سفردی فه‌قیران.
کاری: ده‌ردی کاریگه‌ر ده‌رده‌که‌م (کاری)یه، کاردوو (با). جوړه‌ گیایه‌کی ئاوییه (ز). دوکه‌ل (با).	کاسه‌ی هه‌تیوان: د. کاسه‌ی فه‌قیران.
کاریته: نیرگه‌ی خانوو.	کاسی: گێژی و وری.
کاریگه‌ر: وه‌ستایه‌که له‌ کاری خۆیدا شارده‌زا و ئیشکەر بی.	کاش: شیشی گوشت برژاندن. کێلانی زه‌وی (د). ته‌پۆله‌ (ز).
ده‌رمانیکه که کار بکا له‌ جه‌سته‌دا به‌چاکی یا به‌خراپی.	کاشخانک: با. بنمیچ.
کاريله: کارژۆله.	کاشکای: کاشکی.
کارین: ز. توانین.	کاشکایه: کاشکی.
کازیه: کازیه‌وه.	کاشکایه‌کوو: کاشکی.
کازیه‌وه: به‌رده‌بیان.	کاشکایه‌کی: کاشکایه‌کوو.
کاژ: توێکلیکی ته‌نکه له‌ پیتستی هیندی گیاندار ده‌بیته‌وه.	کاشکرن: ز. راکیشانی شت له‌ به‌رزیه‌وه بۆ نزمی.
داری سه‌نه‌به‌ر (با). به‌کردی کندر (ز).	کاشکی: بریا.
کاژاوی: جوړه‌ تریه‌کی ره‌شی بزمارکوتی مزه‌ه.	کاشمه: گیایه‌کی کوێستانی به‌هاری بۆن خۆشه به‌سووره‌وه‌کراوی ده‌خوړی و، ده‌کرته‌ ناو که‌شک و سوێرده‌که‌وه.
کاژه‌په: کاژه‌له.	کاشوانی: با. شه‌قین.
کاژه‌لاک: کاژه‌له.	کاشوو: با. داریکه که یاری شه‌قینی پێ ده‌کری.
کاژه‌له: کاسه‌ی سه‌ر.	کاشی: ده‌فریکي لووس و پووسی گلینی به‌ناگر سووره‌وه‌کراوی ته‌نکی جوانه.
کاژیر: ده‌لاقه‌ی ناودیوار. شه‌ویه‌له. گوشه و سووچ.	کاشیساز: که‌سیکه که کاشی دروست بکا.
کاژیله: د. کاخلی.	کاغه‌ز: قاقه‌ز.
کاس: گیاندارى وړ و گێژ. که‌ر (ل). شتی کولۆر و بۆش.	کاغه‌زدان: به‌رگیکي مقه‌بایه که ورده‌ کاغه‌زی تی بکری.
کاسالاشینه‌که: که‌نده‌سه‌ه.	کاغه‌زساو: شتیکی قورسی لووسه‌ کاغه‌زی پێ لووس ده‌کری.
کاسبوون: وړوگێژیوون.	کاف: ناوه‌ بۆ پیتیک له‌ بیست و جه‌وت پیتیه‌ی کوردی.
کاسبی: خه‌ریکبوون به‌کسب و کارده‌وه.	کافرمان: گوێزانی سه‌رتاش.
کاسک: سه‌وزی مه‌یله‌و زه‌رد. گلینه (ز).	کافروش: که‌سیکه که پیشه‌ی هه‌ر فروتنی کا بی.
کاسمه: نانیکي تیرییه که پۆن کرابیته‌ هه‌ویره‌که‌یه‌وه.	کافوور: شتیکی سپی ساردی بۆن خۆشی به‌نرخه‌ بۆ گه‌لی شت به‌کار دینری.
کاسنی: د. گیای چه‌چه‌قه.	
کاسۆ: قه‌شو.	
کاسه: جوړه‌ ده‌فریکي دارینه.	
کاسه‌ ئاوسی: دوو دراوسین که ناو به‌ناو چیشته‌ بۆ یه‌کتری بنیرن.	

کافر: ز. کاور.
 کافری: با. ناوه بۆ جوړه هه ناریک.
 کاقل: ز. که لاهه.
 کاسه ناوستی: دوو دراوسین که ناو به ناو چیشته بۆ یه کتری بنیرن.
 کاک: برای گه وره. جوړه نانیکي ناسک و خوشه به بهرچایی ده خوری (د).
 کاکاو: شتی که وهک قاوه لی دهنری و به شه کرده ده خوریتته وه.
 کاکشان: د. کاکه شان.
 کاکل: کاکله.
 کاکله: ناوکی گوتیز و بادام و شتی تر.
 کاکله شیران: د. یاری چاوشارکی.
 کاکله قووچه: کاکله ی گوتیزه که به چوارگوشه یی بیتته دهرده وه.
 کاکله مووشان: د. په سپه سه کوله. تاوی جالجالوکه.
 حه ماموکی مندا لان.
 کاکلی: گوتیز.
 کاکنج: د. بووکی پشت په رده که هیشتا زاوا نه چووبیتته لای.
 کاکوچ: ز. چه کوش.
 کاکوچیل: ز. چیشته ترخینه.
 کاکول: مووی پشتی سه ری پیاو که به قرتاوی هیلرا بیتته وه.
 کاکول مهل: د. فشه کلانه.
 کاکه: کاک.
 کاکه شان: کتیرکی سپی پانی دوورودریژده له ناسماندا به هوئی زوری نه ستیره و کوونونه و دیان لهو جییه په یدا بوود.
 کاکه لی: وتهیه که له رووی خوشه ویستییه وه ددوتری به مهردووم.
 کاکه یی: ناوه بۆ تیره دیک له کورد.
 کاکیز: د. قهلبیر.
 کاکیشان: کاکه شان.
 کاکي: کاکه.
 کاکي به کاکي: دهشتی پانی دوورودریژی چول و هول.
 کاکيله: شه ویله. کاکه لی.
 کاکل: سواغی قور.
 کاکه ز: د. کاغه ز.
 کال: ز. پیر. خزم و خویش.
 کال: شتی نه گه یو. رهنگی که تیر نه بی: نه م سوورد یا نه م سه وزه (کال) د. نه کولاهو: گوشته که هیشتا کاله. له دواي وتهی کشته وه به کاردینری: کشتوکال. پیر. باپیر.
 کالا: که لویه لی پوشین. کوتال.
 کالات: د. تالان: به کالات چوو.
 کالاقنگ: گیاهه کی کویتسانی به هارییه له ناودراستدا نیرکیک ددردهکا پیتی دهلین ریتواس.

کالان: کیتلان.
 کالانه: چالاییه که گلینه ی چاوی تیدایه.
 کالانی: ز. کتیردی که که کالانی بی.
 کالبوون: ز. پیریوون.
 کالبوونه وه: چوونه وهی رهنگ.
 کالک: دبا. کاله.
 کالک: کال.
 کالوش: شتی که له سه ر پیلاده وه له پی ده کری بۆ ناو قور.
 کال و کرچ: شتی زور کالی نه گه یو.
 کالومه: ز. شمشیری ژدن گای کیتلان شکاو.
 کاله: چه رمیتی که خاوه له به فر و باراندا له جیاتی پیلوه له پی ده کری و به بهن ددپیچری.
 کاله برویش: د. برویش.
 کاله پی: نه ندازهیه که له به فر که بیاری به قهده نه ستووری کالایه ک:
 کاله پییه که به فر باریوه.
 کاله پیچ: په رویه که له پیوه ددئالینری و کاله ی له سه رده وه له پی ده کری.
 کاله شیف: زه مینیتی کیتلراوه که له پاش کیتلانی باران لیتی نه دابی.
 کاله ک: ز. خزم و خویش.
 کاله ک: میو دیکه خری گوشتنی خوشی گه ورده ناوده کی تووی تیدایه. کالاش (با). کاله (با)
 کاله کال: ز. بار دباری مهر له کاتیکدا که به رخنه کی بینیت.
 کاله کوت: میوژیکه که به ده سک و دول یا به ده سک و ان کوترابی و کرابی به شهربه ت.
 کاله که مارانه: گیاهه کی دیمیه دوو جوړی هیه, یه کیکیان وهک میو ته رز ددهاوی و به ریکی خر ده گری و ده خوری, نهوی تریان به رده کی وهک شووتی کوله وایه و زور تاله پیتی دهلین (کوورژالک)
 کاله مستانه: کاله مستی.
 کاله مستی: جوړه یارییه که یه کیک شتی که ده شاریتته وه له قوولی مستیدا. هه رکه س دوزیه وه ددیباته وه.
 کاله مشتی: کاله مستی.
 کاله و بوون: د. کالبوونه وه.
 کاله هیش: د. زه مینیکه که یه کجار تووی پیوه کرابی.
 کالی: د. مندالی سپیکه له. ده کری به ناوی کچ.
 کالیار: تروزی گه ورده ی گه یو.
 کالیماست: ز. گه غیکه له سه ر خه رمان بدری به هه ژار به لام به ناوی زه دکاته وه نه بی.
 کالیان: د. هه لکالین به سه ر یه کیکدا.

کاویژکه: گیانداریکه که کاویژ بکا.
 کاویر: ز. وشر خوار.
 کاوین: د. مارهیی ژن.
 کاهوو: گیایه کی که لا پانی به هاری ناوهرۆک چهوری سه لکداره،
 زۆرتر به سرکه وه ده خورئ.
 کاهه رزانی: ه. هه نجیری رهشی زل.
 کاهیل: د. مهردوومی ته مه لی سست .
 کاهیلی: د. سستی و ته مه لی.
 کاهی: جوړه خوارده مه نییه که له نیشاسته دروست ده کری.
 کاهی چی: که سیکه که کاهی بو فروتن دروست بکات.
 کالیوش: د. دوکه شک. کالیوش .
 کایه: نوره یه که له یارییه که. یاری.
 کایه کلی: د. کایه ی یاری.
 کایه گا: د. شوتنی یاری.
 کایه ل: مهردوومی خاو و خلیچک.
 کایه ن: ژووریکه که کای تی بکری.
 کپ: گوئی گران: گویم (کپ) د. ددرگا و په نجه رده ی چه سپ که
 بویری نه بی. بی ددنگی و کشوماتی: دنیا (کپ) ه.
 کپوون: گوئی گرانوون. جووت بوونی ددرگا و په نجه رده و گه لی
 شتی تر به جوړیک که با بویری نه بی. بی ددنگبوون.
 کپه و بوون: کپوون.
 کپی: بی ددنگی.
 کت: کته: تاکیک له شتی جووت (ز).
 کتان: ز. کوتان.
 کت به چه: ه. به چه که پشيله.
 کته: وته یه که به کاردینری له کاتیکدا که مندال بکوکی یا
 شتیکی له بین بگیری. خته (ز).
 کتری: چاپه ز.
 کتک: پشيله.
 کتکال: وته یه که گفتوگوی پی ده کری له گه ل نافرته دا و دکو وته ی:
 (کچی): (کتکال) نابی، واته کچی وهره.
 کتکه کیفیله: د. پشيله کتوی.
 کتکه نه وتینه: د. کتکه نه وتینه.
 کتکه نه وتینه: بریتیییه له یه کییک که بی به هوئی ناژاوه و
 هه رایه که وه.
 کتو: وته یه که به کاردینری له جیتی وته ی چۆن.
 کتوپر: کوتوپر.
 کت و کویر: کوت و کویر.
 کتومت: کوتومت.
 کتوت: ز. نانی وشکه وه بووی کۆن.

کتویی: چۆنتی.
 کته: پشيله (ه). کته (ز).
 کتیب: نووسراویکی ریکخراوی چند په ردیییه له هه موو
 زانیارییه که که گوڤار و روژنامه نه بی.
 کتیبخانه: شۆنیکه که کتیبی زۆری تیدا بی.
 کتیو: کتیب.
 کتیوخانه: کتیبخانه.
 کچ: نافرته یکه که هیشتا شووی نه کردبی. نه و دی میتینه ی باوک
 و دایک.
 کچانه: شتیکه که هه ر بو کچ بشی.
 کچانی: کوپیکه که خوی کچی بی.
 کچک: پچووک.
 کچکه: د. شتی پچکو له.
 کچوله: کچی پچکولانه.
 کچه زا: مندالی کچ.
 کچه زازا: مندالی مندالی کچ.
 کچینه: ره شتینه ی چاو.
 کچینی: ماو دیه که که نافرته به کچی تیدا بمیتینه وه. چۆنتیییه که
 له زتی کچدا به یه که م جار چوونه لای نامیتنی و خوتنی لی
 دی. خوتنیکه له زتی کچ دی له کن چوونه لای یه که م جار.
 کخ: قخ.
 کخس: با. پیازی فیسقه.
 کخه: قخه.
 کدارک: ز. کارگ.
 کدوو: کووله که.
 کدوولفکه: لفکه شامی.
 کر: رایه لی جو لا. شالی رانک و چوغه.
 کراس: جوړه کالایه کی قول و به رو کداره له ژیردود له بهر ده کری.
 کراسی زری: شتیکه له زری له وینه ی کراس دروست کراوه له
 کاتی جهنگدا له بهر ده کری.
 کراسه کردن: به سابوونیکه به زی دهلین که به ته وای کولابی و
 بلقی گه وره گه وره هه ل بدات.
 کرانباوگاو: جوړه جنیونیکه کوردیییه.
 کراو: کاریکه که کرابی.
 کراوه: لوکه یه که هه لاجی کرابی. شتی وال.
 کراهه: د. کری.
 کراهه پا: د. پی مز.
 کرتان: ز. گامیشی خه ساو.
 کرتاندن: قرتاندنی شت به ددان.
 کرتانکرن: ز. خه ساندنی گامیش.

کرتکرن: ز. نیشانه کردنی دار به لهله کردنی به مشار.	کپراژ: د. میتوی ههنگوبین.
کرتمرت: ز. کهلوپهل.	کپراش: د. کپراژ.
کرتناک: ز. تیروک.	کپراک: د. کپراکه.
کرتویان: ز. کالاو بهرگیکه که باش دروست نه کرابی.	کپراکه: د. کپراک.
کرتوو: گیایهکی باریکی قایه وهک زدل دهسکه گول و شه تللی پی ده به ستری.	کپرال: د. کپرتن.
کرتیه: دهنگیکه وهک دهنگی شت خواردنی مشک، (کرتیه کرت)	کپراندن: لابرندی شتیک له سهر شتیک به لووتی شتیک تیژ.
کرتیه یهک له دوا یهک، (کرت و هوو) کرتیه کرتی زور.	کپراندنه وه: گوشت کردنه وه له ئیسقان و دارووتاندنی به ددان یا به چه قو.
کرتیهک: ز. به فریکه که به سبتیتی و به هو ی بارانه وه درنال درنال بوو بی.	کپران: د. کپراندن.
کرتی: کرتوو.	کپراننه وه: د. کپراندنه وه.
کرج: گوشت و میودی کال. شتی سیس (د).	کپراننه وه: کپراندنه وه. ترۆخانه و دی قورگ به هو ی سهر مابونه وه.
کرچه: جوړه دهنگیکه وهک دهنگی پچربنی ده زوو یا دهرکیثانی	کپراو: شتیکه که کپترابی.
ددان، (کرچه کرج) کرچه یهک له دوا یهک، (کرج و هوو) کرچه کچی زور. کرشه.	کپراوه: ئیسقانی که که کپترابیته وه.
کرچیان: د. چرچوون و ژاکان.	کپروون: کشوماتبوون: (کپ به) واته بی دهنگ به.
کردار: کرده وه.	کپروونه وه: نه مانی دهنگه دهنگ. نه مانی دهنگوباسیک که بلاو بوو بیته وه.
کردگار: خوی گه و ره. کردار.	کرخه و: که سیکه که به ته وای خوی لی که وتبی.
کردم: وته یه که له باتی وته ی (گیردم) به کار دینری: تو بچو بو	کپراو: شتیکه که کپربیتت.
لای فیسار کهس (کردم) له وی نه بوو، واته گیردم.	کپکردن: بریتیه له کوشتی یه کیک به دزییه وه.
کردن: به جیهینانی کاریک.	کپکراکه: ئیسقانیکی ته کی نهرمه له گوچکه ی گیانداردا.
کردنه وه: شتی کردنه وهی لوکه و خوری به چه که و که وان.	کپکپراکه: با. کپکپراکه.
خاو کرده وه و هه لگرتنی قفللی داخراو به کللیل. خاو	کپکپک: با. کپکپراکه.
کردنه و دی گری و شتی پیچراوه: گریکه یا باره که	کپکره: ناو بو جوړه تریهک (با). لولوی هه ناسه.
(بکه ره وه). خسته سهر پشتی په نجره و دهرگای پیو ددراو.	کپکه فتن: د. کپکه وتن.
رژگار کردنی پیاویت که له ژنه که ی به سترابی به رهنگیک و	کپکه وتن: که وتنی مریشک به سهر هیلکه دا بو هه لهینانی.
که بتوانی له گه لیدا دروست بی. کردنی کاریک دووباره و	کپکه وتوو: مریشکیکه که که وتبی له سهر هیلکه بو هه لهینانی.
ستیارد: نوژنه که ت (بکه ره وه). چینی میوه و گول: گوله که	کپنده: کپیار.
یا تریه که (بکه ره وه). شکاندن و له تکردنی دار: هیندی	کپنک: کپنگ.
دار (بکه ره وه). دهستکردن به کاریک گریگ: حه فله که ی	کپنگ: ده عبا یه کی سوور که له یه وهک گه نه به لام پچوو کتره،
به وتاریک کرده وه.	گه رچهک (د).
کرد و کوشی: هه ول و ته قه لا بو ژبان.	کپنوو: کپنگ. کپنووش بردن.
کرد و کیش: د. ئاسنیک کی ددم پانی کلک درتزه به دوو کهس	کپنووش: کپنووش بردن.
دیراویتکی پی هه لده درتیه وه.	کپنووش بردن: سهر دانه واندن و چه مینه وه له به رده می یه کینکدا بو
کرده: کرده وه: کرده په شیمان به، نه کرده په شیمان مه به.	به گه و ره راگرتنی.
کرده په شیمان: که سیکه له کرده و دیه کی خوی په شیمان بوو بیته وه.	کپنه: کپنگ.
کرده وه: نه و کار دیه که مروث بیکا.	کپوک: رهگ و ریشه.
کپ: مریشکیکه ناره زووی که وتنی سهر هیلکه ی بی بو	کپ و کاش: د. کرد و کوشی.
هه لهینانی. گیاندار ی بی دهنگ: منداله که (کپ)، واته بی	کپووز: د. کپووز.
ددهنگه. (کپوون) بی دهنگبوون (کپکردن) بی دهنگکردن.	کپروس: د. کهر.
	کپرووش: وته یه که که که ری پی بانگ ده کری.

کره: شتیکه وهک بهرداش بازنکه‌ی سه‌رده‌ی له توولی میو دروست ده‌کری، له پاشا به‌چند داریکی بی ناوه‌که‌ی پر ده‌کریته‌وه و، کردی چه‌لتووک‌ی پی ده‌کری. جوړه ددنگیکه وهک ددنگی له یهک خسانی دوو به‌رد به‌نهم، کردکری: کردی یهک له دوا‌ی یهک، (کړ و هوړ) کردکری زور.	کرمخواردوو: شتیکه که کرم تیی دابی و خواردبیتی. کرمخوارده: کرمخواردوو. کرمژنه: شتیکه که کرم تیی دابی. کرمشین: ز. چرچوونی کالا. کرمکار: د. به‌له‌د و شاردزا به کاریک. کرمکوژده: ریتواسی. کرمکه: جوړه نه‌خشیکه له چیغ دروست ده‌کری له وینه‌ی کرمه‌کی ژنان. کرمهک (د). کرمکیز: ز. نه‌خوشییه‌که له کرمی زوری ناوسکه‌وه پیدا ددبی. کرم: بریتییه له مه‌ردوومی قین له سک. کرموکه: کرمهک. کرمول: شتیکه که کرم خواردبیتی. کرموژن: د. کرمژنه. کرمه: ددنگیکه وهک ددنگی خواردنی هیندی شتی ردق به ددان، (کرمه‌کرم) کرمه‌ی یهک له دوا‌ی یهک، (کرم و هوړ) کرمه کرمی زور. کرمهژن: کرمژنه. کرمهژنه: کرمژنه. کرمهک: جوړه خشیکی زیرینی دانه‌دانه‌ی هونراودیه، ژنان دیددن له‌ژیر چه‌نه‌یان. زبانه‌ی شت (د). کرمی: کرمهژنه. کرمی ناویشم: جوړه کرمیکه ناویشم هلد‌دپیچی. کرن: ز. کردن. کرناس: ز. مه‌ردوومی ددم و چاو ناو‌لاوی. کرنگ: کرنگ. کرینی: ز. کرنگ. کروژرو: ه. گیا توتیسی. کرواس: کراس. کروتن: کوروشتن. کروچ: شتی له‌توکوت. کروژتن: کوروشتن. کروسک: دره‌ختیکه له ههرمی موتوربه ده‌کری به‌ریک ده‌گری وهک ههرمی کتوبله وایه. کروسک: کروسک. خه‌نجه‌ری کونی ژه‌نگاوی (ز). ههرمی کتوبله. کروشتن: کوروشتن. کروت: د. کبریت. کری: مزیکه به‌رامبه‌ر به‌کردنی کاریک بدری. کریانه‌وه: د. کرانه‌وه. کرتبار: کریتییه‌که که بدری بو‌ه‌لگرتنی باریک.	کره: شتیکه وهک به‌رداش بازنکه‌ی سه‌رده‌ی له توولی میو دروست ده‌کری، له پاشا به‌چند داریکی بی ناوه‌که‌ی پر ده‌کریته‌وه و، کردی چه‌لتووک‌ی پی ده‌کری. جوړه ددنگیکه وهک ددنگی له یهک خسانی دوو به‌رد به‌نهم، کردکری: کردی یهک له دوا‌ی یهک، (کړ و هوړ) کردکری زور. کرد کردن: چه‌لتووک سپی کردن. بریتییه له بوونی که‌ستیک به مه‌منوون له شتیک: فیسار که‌س به فیساره شت کرد ده‌کا، واته زور هزی لیتییه‌تی. کریار: که‌ستیکه که بیه‌وی شتیک بکری. کریاک: کړاو. کړاو. کریژ: کریژ. کریژاوی: کریژاوی. کریژ: چلکی به‌سه‌ر یه‌ک‌دا که‌وتووی وشکه‌ودبوو. وشکه‌لی شانه هه‌نگوبن. کریل: مه‌ردوومیکه که قسه وهرنه‌گری. کریل: د. شوتنی کرتین. کرتین: زه‌وی چه‌ولگی سه‌خت. کریوکریو: ه. تره‌وده. کریوه: کاتیک‌ی زور سارده که به‌فر یا باران به‌باوه بباری. کرین: سه‌ندنی شت به‌پاره. کرینه‌وه: بریتییه له رزگارکردنی یه‌ک‌یک له چورمیک: نهم پالتوبه نیمسال منی (کرییه‌وه) یا تو‌منت (کرییه‌وه) واته رزگارت کردم. کرژ: هه‌ودای زور بادراو. شتی هه‌لقرچاو: چه‌رمه که هه‌تاو (کرژ)ای کردووه. خیرا و چه‌سپان (د). مووی لوول، (کرژبوون) با خواردن. هه‌لقرچان. لولبوونی موو، (کرژ کردن) لولکردنی موو. خیرا کردن (د). کرژه‌ه‌لاتن: هه‌لقرچان. کرژی: بوونی شت به‌کرژ. کرشه: کولوشه. کرک: شوتنی ته‌ختی پرووته‌ن. کرکایکرک: کاک‌ی به‌کاک‌ی. کرم: گیانداریکی باریکی دریزی پچکوله‌یه. کرماج: د. کرمانج. کرماجی: د. کرمانجی. کرمانج: ناوی هوزیک‌ی گه‌ورده‌ی له کورد. کرمانجی: زبانیکه که هوزی کرمانج قسه‌ی پی ده‌کن. کرماندن: وردکردنی شت به ددان. کرمانن: د. کرماندن. کرماوی: کرمی.
--	--	---

کریت: شتی ناشیرین (با). کولۆ و کەرسەک (ز).
 کرێچ: ز. سوالت.
 کرێچی: کەسیکە بەکری لە شۆنیکدا بێ.
 کرێداسی: سەپانی.
 کریسک: با. پزبسک.
 کرێشە: جۆرە تەنراویکی کرژی تەنکە لە لۆکە دروست دەکری.
 کرێف: ز. کەسیکە کە منداڵ بگرتە باوەشی بۆ خەتەنەکردنی.
 کرێفا: ز. کرێف.
 کرێکار: کەسیکە بەرۆژانە کار بکا.
 کرێکاری: ئیشکردن بەکری.
 کرێگرته: کرێچی. شتییکە بەکری گیرایی.
 کرێو: دۆستییکە کە خزمایەتی ببیت.
 کریس: وتەیکە کە کارژۆلە ی پێ بانگ دەکری.
 کرێف: با. هاوڕی.
 کرین: ز. گریان.
 کرینچک: پەرچەم.
 کز: گیاندار و سەوزایی بێ کەیف. هیندی شتی کەم: ئیمسال
 ترێ یا ناو (کز). هیندی شتی بێ هیز: ڕەشەباکە (کز).
 چرا یا ناگریکە کە گری کەم بێ. چاوی کەم هەنا.
 کزانەنەو: چووزاندنەو.
 کزان: د. کزانەنەو.
 کزانەو: د. کزانەنەو.
 کزانەو: چووزانەو دی ئەندام.
 کزبوون: بێ کەیفبوون. کەمبوونی شت. بێ هیزبوون. کەم
 تینبوونی چاو. بێ شەوقبوونی چرا و ناگر.
 کزخاندن: ز. هەلپاچینی درەخت بۆ جوانی و بەخۆداهاتن.
 کزر: شتیکی تەرە کە کەمێک وشک بووبیتەو. گیاندار یا
 سەوزایییکە کە بەخۆیدا هاتبێ و لە خەم ڕەخسیبێ.
 کزران: شۆنیکە کە هەرچەند باران ببارێ ئەو هەر کزری.
 کزراندن: ز. هەلپرووزاندنی خوری.
 کزربوون: خڕلەبوون و بەخۆداهاتنی گیاندار و سەوزایی.
 کزربوونەو: کەمێک وشکبوونەو دی شتی تەر.
 کزری: بوونی شت بەکزر.
 کزک: ز. چزلیک.
 کزکردن: کەمکردنەو دی گری چرا و ناگر.
 کزکۆلە: د. کزۆلە.
 کزکۆلەکردن: د. کزۆلەبوون.
 کزکە: د. کزکۆلە.
 کزگرین: ز. داچلەکینی تالی هاتوو.
 کزیمک: ز. سەرکۆزەری گەنم.

کزن: دانەوێڵەیکە وەک ماش گەلای وەک نیسک وایە،
 بەخووساوەیی لە زستاندا دەدری بەرەشەولاخ.
 کزۆلە: گیاندارێ کزۆل.
 کزووری: ز. کالای خوری هەلپرووزاو.
 کزە: سڕووی با. جۆرە دەنگیکە وەک دەنگی گوشتی سوورکراوە
 لەسەر ناگر، (کزەکز) کزە یەک لە دوای یەک، (کز و هووڕ)
 کزەکزی زۆر.
 کزەبا: بای سووک.
 کزەلۆک: کزۆلە.
 کزە ی جەرگ: بریتییکە لە پۆلە ی خوشەوێست.
 کزبان: د. چووزانەو.
 کزبانەو: د. کزانەو.
 کزینکە: هەویریکی شلە بەدەست پان دەکرتەو بەسەر ساجدا بۆ
 برژاندنی.
 کزی: زەبوونی و بێ کەیفی.
 کزیر: ز. گزیر.
 کژ: مووسم: ئیستا کژی تۆو، یا کژی شەتلی توتە.
 کژیلۆک: ز. گیایە کە بنکیتی هەیه بەپاککراوی دەخوری.
 کژک: د. کەژوو.
 کژگ: ه. تیلەیکە درێژە دروست دەکری و تەنگە و قەیاسە ی
 ولاخی پێ دەدری.
 کژوورەک: ز. خیزەرە.
 کژەبارانە: بارانییکە کە لەکاتی خۆیدا بێ.
 کس: وتەیکە مەری پێ لێ دەخوری.
 کسپوکۆ: گر و گەرمییە کە لە دەرووندا پەیدا دەبێ بەهۆی
 توورەبوون و ڕق هەستانەو: ئەوئەندەم قسە پێ وت تا
 (کسپوکۆ) ی دلی خۆم پێ ڕشت.
 کسپە: دەنگیکە وەک دەنگی کردنی ناو بەسەر ناگردا،
 (کسپەکسپ) کسپە یەک لە دوای یەک، (کسپ و هووڕ)
 کسپەکسپی زۆر.
 کسس: کس.
 کسکس: وتەیکە سەگی پێ تێ بەردەدری لە شت.
 کسک: با. چزلیک.
 کسکۆلە: د. کزۆلە.
 کسکە: د. کزۆلە.
 کسکیانەو: د. کزانەو.
 کسۆک: تووتکە سەگ. سەگ.
 کش: وتەیکە بەلندە ی پێ دەردەکری. سواریبوونی یەکیک لە
 ئەندامەکانی شەترەنج بەسەر شادا.
 کشان: ڕۆین. و تیپەرینی شتییک بەگورجی: ئەو ئەستیرەیه یا
 ئەو زەلامە (کشا). کەشەاتی شت.

کشاندن: خشانندن. که شهیتان بهشت: لفکه که (بکشینه).
 کشان کشان: ورده ورده کشان و تپه پینی شت: فیسار که س
 (کشان کشان) هات.
 کشانه وه: گه رانه و دی شت بۆ دواوه: ناوه که یا له شکرده که
 (کشایه وه).
 کشیل: پشقل.
 کشت: دانه ویتله ی چینراو. کرژ.
 کشتسازی: إصلاحی زراعی.
 کشتکه: مه زرده عه.
 کشتوکال: تووکردن و چاندنی شه تل له زه ویدا.
 کشته ک: چهند هه ودا ددزویه کی به یه کدا بادراوه.
 کشتیار: خاوه نی کشتوکال.
 کشش: کش.
 کششه: کش.
 کشکش: د. هه لپه رین.
 کشکه: ه. بژار.
 کشمیش: وشکه وده بوی تربی ددنک وردی بی ناوک.
 کشمیشی: جوړه تربیه کی سپی ددنک وردی بی ناوکه.
 کشنیزه: د. گژنیزه.
 کشومات: شتی بی ددنگی بی خشه.
 کشوماتی: بوونی شوتیتیک به کشومات: کشوماتی جیهانی
 داگرتووه.
 کشه: وته یه که په له وری پی ددرده کری.
 گفت: ماندوو. شتیکی زهردی جوانه وهک زیر وایه له رووی
 هیندی شت ددری بۆ جوانی. خوړه (د).
 گفتک: ز. شقارته.
 گفتکاری: به کارهیتانی گفت له هیندی شتدا بۆ جوانی.
 گفتوکو: سفتوسو. کسپوکو.
 گفته: جوړه خوارده مه نییه که دروست ددکری له قیمة و برنج و خیر
 هه لده دری و ده کولتیری یا سوور ددکریته وه.
 گفته شوربا: چیشتی گفته.
 گفته شوروا: گفته شوربا.
 گفتی: ماندوویتی.
 کفر: داریکی گه لا ورده له خیر و چه م و رووباردا ده روی و بۆ
 سووتاندن به کاردینری.
 کفرین: جوړه یارییه که به میچ ددکری.
 کفقه: جوړه ددنگیکه وهک ددنگی هاتنه ددره وهی خوتن له کاتی
 سه ربینی ناژالدا.
 کفکی: کتکف.
 کفن: بلووری یا خامیکه که له مردوده وده بیچری.

کفن دز: که سیکه گوری مردوو هه ل بداته وه بۆ دزینی کفنه که ی.
 کفه: کفقه، (کفه کف) کفقه ی یه ک له دوا ی یه ک.
 کفارک: با. قارچک.
 ککهو: کهووت.
 کل: سورمه ی چاو. شتی کلا. گومه ز (ز). ناردن: (کلم کرد)
 واته ناردم.
 کل: گوزه و دیزدی له سه ر یه ک که له که کراوی ناگر تی به ردراو بۆ
 سوورکردنه وه. تاقی پرد. گری ناگر: (کل) ی ناگرده که له
 دوورده دیاره. کل (د).
 کلا: شتی که که که وتبیته که نارده وه، (کلابوون) که وتنه که ناری
 شت.
 کلاش: جوړه پیتلاویتی که ژیری له په رۆ دروست ددکری و سه ری له
 بهن یا له ددزوو ددچنری.
 کلاشچن: که سیکه که سه ری کلاش بچنی.
 کلاشدروو: کلاشچن.
 کلاشدم: دوویشک.
 کلاشه کردن: هه لگیرانی قور به پیتلاووده له کاتیکدا که زدوی
 بووبی به قور.
 کلاشین: د. خوراندن.
 کلاف: د. کلافه.
 کلافه: چهند هه ودا ددزوو یان ئاوریشمیکه که پیکه وه هه ل کرابن
 بۆ نه ودی تاوتاو ددکیشری و کار بکری. شتی که له بهن
 ددهوئریته وه و جوانووی پی دده ستریتیه وه بۆ نه ودی دابین و
 دهسته مو بی: نه م نوما به (کلافه) نه کراوه بۆیه وا سرکه.
 کلافه کردن: به ستنه ودی نوما به (کلافه).
 کلافه هه لکه ر: گوله ژدن.
 کلاکردن: لاختنی شتی که.
 کلانه: قویچه ی گه ورده.
 کلاو: شتیکی ته نکى گرده ددکریته سه ر و سه ریچی له سه ر
 دده ستری.
 کلاوالتوون: کلاویتی ژنانه یه غازی یا لیردی پیادا دروایی.
 کلاوبورگه: کلاویتی لبادینه به سه ر فدره نجییه وه شوان له باراندا
 ددیکاته سه ری.
 کلاوبورده: کلاوبورگه.
 کلاوچن: کلاودروو.
 کلاودار: بالنده یه که که له تووکی سه ری کلاوی بی.
 کلاودروو: که سیکه که هه ر کلاو بدرووی.
 کلاورژنه: کونیکه له ناودراستی باندا بۆ رووناکی و دوکه ل لیوه
 ددرچوون ددهیلتیه وه.
 کلاوردهش: ددردیکی کوشندیه دووچاری بزن ددی، ناوسکی هه ل
 ددناوسی و خوتنی تی ددزی.

کلاوزری: جوړه کلاویکی زیرداره له رۆژی جهنگدا دهکریته سهر.
 کلاوزه: کلاوزیر.
 کلاوزیر: کلاو ئالتوون. جوړه کلاویکی ئالتوونه ژنان وهک تاس
 ددیکه نه سهربان له سهر کلاوه وه.
 کلاو فهدنگی: کلاویکه ددیری به سهر لولوی سوپادا بو ئه وهی
 که دوکه له کهی باش ددرچی و با نه یگیرته وه.
 کلاو کلاوتین: یارییه کی دوو دهسته ییه وهک یاری گوره وی
 بازی، به لام ئه م به کلاو ده کری. پشکیلان.
 کلاوکوره: بالنده یه کی پچکوله یه به قه د چوله که یه ک ده بی
 کلاویکی له پهر به سهر دودیه.
 کلاوگهره: کلاوبوره.
 کلاونه: کلاودار.
 کلاوه: ناخله یه که دروست ده کری له قور یا له هه ویر به ددوری
 گوترووی به رداشدا بو ئه وهی (دانه ریز) نه کات. ته وقه سهری
 شاخ. پووجه کی زه رات. زه راتی ئه مسالمان هه مووی
 (کلاوه) یه. کلاونه (د). که له مهی جووت.
 کلاوه سووره: گیایه کی به هارییه وهک پیشوک به لام ئه م توپکلی
 زور سووره.
 کلاوه کردن: بریتییه له باران و به فری ددنک گه وره.
 کلاودی به یاخ: د. ئاسنیک کی لووت تیژه ده کری به سهری به یاخدا.
 کلاوتین: کلاو کلاوتین.
 کلب: ز. که له.
 کلبوون: گواستنه وهی یه کیک له شوینیکه وه بو شوینیک.
 کلپه: ددنگیکه له گری ئاگر پهیدا ده بی، (کلپه کلپ) کلپه ی
 یهک له دوا ی یهک، (کلپ و هوور) کلپه کلپی زور.
 کلتوور: توورده که یه کی پچکولانه یه کلی هارپراوهی تی ده کری.
 کلچان: ز. فانوزی دهستی.
 کلچوژ: ز. کلچتوک.
 کلچتوک: شتیکی باریکی لووسه ده کری به کلدا و چاوی پی
 ددریژری.
 کلچیف: با. کلچتوک.
 کلدان: کلتوور.
 کلدان: کلدان.
 کلفت: د. شتی ئه ستووری زل. شتی زور: فیسار کهس
 پاردیه کی (کلفت) ی هه یه.
 کلفتی: د. زوری. ئه ستووری شت.
 کلفهت: د. بریتییه له خیزان و مال و مندال. کاره کهر.
 کلفه تبار: مهردوومی خیزاندار.
 کلک: شتیکی باریکه وا به عاستی سمته جو له ی هیندی
 گیانداره وه. قه له م (د). په نجه.

کلکاف: د. مازوو.
 کلکانی: بریتییه له مهردوومی شتی و ویت: فلان کهس
 پیاویکی کلکانیه.
 کلک بهس: د. بریتییه له کهسیک که دهسته شکتین کرابی.
 په تیکه له په نجه گری ددیری بو بیرخستنه وهی شتیک.
 کلک بهسه: د. کلک بهس.
 کلک پیوه کردن: بریتییه له گالتیه کردن به یه کیک. په نجه کردن
 به قنگی یه کیکدا.
 کلک ته قینه: کلک هه لسه نگیته.
 کلکدار: شتی خاوهن کلک. هیندی شتی دسکدار: ئه و ناوه
 (کلکداره) م بده ری.
 کلکردن: د. که ناره گرتن. ناردنی یه کیک بو شوینیک.
 کلک گرتن: کلک به رز کردن وهی ولاخی به رزه له کاتی
 سوار بوونیدا.
 کلکگیر: د. قوشقنه.
 کلک نما: د. ئه نگوشت نما.
 کلک نشان: د. ئه نگوشت نشان.
 کلکوانه: د. کلکه وانه.
 کلکه: شتیکه وهک مرور به لام ئه م پچوو کتره و کلکیکی باریکی
 هه یه. داوینی کیتو.
 کلکه تووته: د. په نجه تووته.
 کلکه رقه: نه خشیکه له ته وون دروست ده کری له وینه ی کلکی
 رقه دا.
 کلکه رتوی: ناوه بو جوړه ترییه ک.
 کلکه سووته که: کلکه له قتی.
 کلکه سووته کتی: کلکه سووته که.
 کلکه قنگی: بریتییه له جوولاندنی یه کیک به کردار یا به گفتار:
 (کلکه قنگی) ی مه ده، واته مه ی جوولینه یا سهر مه که ره
 سهری.
 کلکه که له: د. کلکه گه وره.
 کلکه گه وره: د. په نجه ی گه وره.
 کلکه له قه: کلکه له قتی.
 کلکه له قتی: بریتییه له یاری و روپامایی یه کیک بو یه کیک تر
 به گفتار یا له گه ل کرداردا.
 کلکه مار: بریتییه له شتی زور تال.
 کلکه مار کردن: زه قنه کردن.
 کلکه نما: د. کلک نما.
 کلکه وانه: نه موسیله. نه موسیله ی درومان.
 کلک هه لسه نگیته: بالنده یه کی پچوو کی کلک دریژه هه میسه
 کلکی هه لده سه نگیته.

بزن و مهر و هیندی گیانداری تردود له جیاتی کلک.

کوتاندنه چاو: کوتانه چاو.	کوا: وتهیه که داوای پیشاندانی شتیکی پی دهکری. کهوا (د).
کوتاندنه وده: سفتکردنی شتیکی چنراو. پهستانده ودهی شوتینیکی فشه.	کوارک: قارچک. دومه لان (د).
کوتانک: با. پهچی ناژال.	کوان: دومه ل و برین.
کوتانن: د. کوتاندن.	کوانک: ناگردان.
کوتانه وده: د. کوتاندنه وده.	کوانگ: کوانک.
کوتانه چاو: شت به چاودا دانه وده.	کوانوو: کوانگ.
کوتانه ماووش: د. له خه رکه ماندان.	کوانی: کوا.
کوتانه وده: کوتاندنه وده.	کوانی خورما: برینیکه له کاتی پی گه یشتنی خورمادا به نندام هه لده پهری.
کوتاهاتن: د. دواپی هاتنی شت.	کویون: د. کویونه وده.
کوتاهی: برانه ودهی شت. دریغی کردن له کارتکدا: (کوتاهی) مه که له خزمه تی نیشتماندا.	کویونه وده: گردبونه وده.
کوتایی: کوتاهی.	کویه: په راویزی کهوا.
کوتر: د. کورت.	کویار: د. کویارد.
کوتر: بالنده یه کی جوانه له کهو پچوو کتره و، گه لپی رډنگی هیه.	کویارد: گولمه گوشتیکی گه وردهی به رزه به سهر پشتملی حوشر و ولاخه وده. کوسپایی و به رزیه کی کهم له زدوی.
کوتران: گوانی شوتینیکی له نندام به ووی نازار پیگه یشته وده.	کویان: شتیکه ناواخنه کی پوشه له سهر پستی کهر و نیستر قایم دهکری و باری له سهر دده ستری.
کوتر باز: که سیکه که کوتر رابگری.	کویان ناخن: شیشیکی سهر دوو پهله پوشی کویانی پی ددناخنی.
کوتر بازی: راگرتنی کوتر و به ختوکردنی.	کویاندروو: که سیکه ههر کویان بدروی.
کوتره: داریکی پانه له ناودندی (هه سوون) و (کومانج) ی ددواردا داددنی. دیرک.	کویاندرور: کویاندروو.
کوترهاتن: د. کوتایی هاتنی شتیک.	کویانه: خوریه که که بهیلرتته وده به سهر پستی مهر و به رخنه وده.
کوتره باریکه: جوره کوتریکی بوری پچوو کی باریکه خوتندنی له خوتندنی کوتری مالی ناچی.	کویه: ه. کاتی پوشه پر.
کوتره بهرجیله: کوتره باریکه.	کوت: سوک. پارچه یه که له شت: (کوت) یک گوشت یا نام بهری، (کوت کوت) شتی پارچه پارچه. کولووی نان (ز).
کوتره کتوبله: جوره کوتریکه.	کوت: جوره پیوندنیکه دهکریته ددست و پی. دوو ته خته ی پانی پچکولانه یه دددریته بهر کونی مهشکه و هیزه، له دیوی ددر و ناوی و توند دده ستری. کوته. وتهیه که به کاردینری له گهل وتهی سهردا به مهعنا سهر قوتین.
کوتک: توتکه سهگ. به چکه ی ورج و گورگ و هیندی گیانداری تر (ز) چه که ی هه لاجبی (د). کوتهک.	کوتا: د. شتی بالا کورت.
کوتک: که موله.	کوتاسی: ز. کوتاهی.
کوتکردن: له تکردنی شت. داکوتانی سنجووق به زده ویدا له یاری سنجووقیتندا.	کوتان: لیدان له شتیک به ددست یا به لیس: گه زوکه (بکوته).
کوتکه: ته شپیه کی گه وردهی قولی ددم واله.	وردکردنی شت: گوشته که یا قاوده که (بکوته). ددرزیکردن به شوتینیکیدا له نندامی مندال به ماکی ناوله وده بو ددردانی ناوله که. خال هه لکه ندن له نندام به ددرزی. لپی کردنه ودهی نارد له برنج به دیبه گ یا به مه کینه. سفتکردنی شتی ته نراو.
کوتلک: ز. گفته.	بریتییه له لیدانی زور: نه گهر نه خوتنیت (ددتکوتم) واته زورت لپی دددم.
کوتن: که وتن. کپاندنه ودهی گوشت له نیسقان به ددان (ز).	کوتان: شوتینیکه که مهر و مالاتی تیدا مۆل بدری به شهو.
کوتوپر: وتهیه که به مهعنا وتهی (ده سته جی).	کوتاندن: کوتان.
کوتوکولک: ورده خوریه کی ناشرینه که برتسری بو دروونی ددهمی فهرده.	
کوتوکوتر: مهردوومی چاوکز.	
کوتومت: وتهیه که به کاردینری بو هاووتنه یی دوو شت له گهل یه کتری: نه ژاد (کوتومت) ده لیتی فهراده.	
کوتومزده قی: وتهیه که به کاردینری له جیتی وتهی کوتوپر.	

کوته: دهنګيکه وډک دهنګي کوتانی شت، (کوته کوت) کوتهی
یهک له دواي یهک.
کوته: مووردداری گهوردی بڼی بار. داریکی درېژی به گولمېڅ له
زدوی داچه قاوی له له کراو له راستی هر له له یه کی قوڼفیکي
ناسنی تیدایه پتی بهندی تی دهخړی. کوته ره داریکی به رزه
گوشترفروش گوشتی له سر له ت له د کات.
کوته ره: پارچه داریکی خړی ناله بار. سهره بزووت. بریتیه له
په له وریک که بالی نه مایې.
کوته شکین: د. پارچه ناسنیکه له به رده می موغه ییدا داده نری بۆ
شکاندن و ته کاندنی بزووت.
کوته ک: دارد دستیکي سهر خړه .
کوته کوت: ز. ودرېنی سهگ .
کوته که له که: د. سواله ت.
کوته ل: سهر کوزه ری دانه وېله. هه لواسینی کالای مردوو بۆ شیودن
له سهر کردنی. کوته له دار و دره ختیکي دار به پرو یا مازووه که
چروپری. ناوه بۆ شوتنیک له به رده می دیتی (سوورداش) دا
که دار و دهوونی زوره. نیتی ناش. گه غیکه که له ناو
قاپوره که یدا مایته وه دواي کوتان و شه نکردنی. په یکه ر.
کوته لبوون: گه وره بوونی مندال: منداله که کوته ل بووه، واته
به خویدا هاتووه و له خه م رده خسیوده.
کوتیاګ: د. کوتراو.
کوتیان: د. کوتران.
کوتیلک: با. کفته.
کوتی: ز. گول.
کوئیله: ه. دره ختیکي پچکوله یه له بهر کزی به رز نه بیته وه.
کوجه له: کاسه ی پچووک. شتیکه له قور دروست دهکری له
وینه ی لاله وېچ، دهنری به قسه دی دار به نه وه بۆ نه وودی
بنیشته که ی تی بچیت.
کوجیله: کوچوله.
کوجیله: کوجه له.
کوچ: کوچک (ز). که سیکه که دهردی (شه پله) لیتی دایې.
کوچ: که لویه لی کوچهری به بار دوه. موورددار (ز). بز و بهرانی
بڼی شاخ.
کوچا و کوچ: گواستنه وه له م کوچه وه بۆ نه و کوچ: جاف هر
خهریکي (کوچا و کوچ) د.
کوچای کوچ: د. کوچا و کوچ.
کوچچک: ل. بهر د.
کوچک: بهر دی نه زور گهوردی نه زور پچووک. ناگردان (با).
کوچک: تووتک (ز). قوچک.
کوچکتاش: د. بهر دتاش.

کوچکچن: د. که سیکه که دیواری بهر د به وشکه که له ک دروست
بکا. دیواری وشکه که له ک.
کوچکردن: بار کردن به مال و منداله وه له شوتنیکه وه بۆ شوتنیکي
تر. بریتیه له مردن.
کوچکریته: د. جوړه بهر دیکه شوو شه ی لی دروست دهکری.
کوچک کوچ: ز. و ته یه که وډک و ته ی (کووت کووت) سهگی پی
بانگ دهکری.
کوچک و کوانګ: د. بریتیه له وده جاحی ناګر: بهم (کوچک و
کوانګه) رازی نییه.
کوچک و که له ک: شوتنی بهر دهلان و ناخوش.
کوچکه: سنی بهر دده دهخړته ژیر مه نجه ل و دیزه، له باتی سیپا.
کوچکه: قوچکه.
کوچله بهس: چهند بهر به سستیکه دهکری له به رده می تیردی مهر دزه
له زدوی بهرز و نزمدا بۆ نه وودی که ناو ده که پونګ بخواته وه و
یه کسان مهر دزه که ناو بدا.
کوچکه هه سان: د. بهر دده هه سان
کوچله بهست: کوچله بهس.
کوچوبار: مالی کوچهری که له ولاخ نرابې.
کوچومال: کوچوبار.
کوچوله: دهرمانیکي بوری کوشندیه. باقه یه که له گیای گوش
که نرابیته ناو ناو بۆ نه رمبوونی بۆ رستن (ز).
کوچوله: کوچوله.
کوچه: ه. جوړه هه نجیریکي وردی سووری زور شیرینه.
کوچه ر: کوچهری.
کوچه ری: که سیکه که نیشته جتی نه بی و، گهر میان و کوستان
بکا.
کوچه ک: کوریکي جوانه که جلی ژنانه ی له بهر دا بڼی و له ناو
پیاواندا سه ما بکا.
کوچه کاو: ه. جوړه هه نجیریکه وډک (کوچه) به لام نه م زدرده.
کوچه که: فیتستی سهری ژنان.
کوچه له: کوچله. چالو (د).
کوچه له: کوچله. شتیکه وډک دهمه که وچک له قور دروست
دهکری و دهنری به قه د دار قه زوانه وه له کاتیکدا که دار ده
بریندار دهکری بۆ نه وودی بنیشت دهر بدا و بچیته ناوی .
کوچه له بهس: چهند کوچله یه کی قورینه، دروست دهکری له ناو
جوګه ناوی ته نیشت (تیر) ی مهر دزه دا، بۆ نه وودی ناو ده که له و
کوچه لانه وه دابه ش بی به سهر تیر ده که دا به یه کسانى.
کوچ هه لکوچ: کوچا و کوچ.
کوچی دواي: بریتیه له مردن.
کوڅ: زنجیکي پچکوله یه له ناو باخدا دهکری.

کۆرتمه: کورتیم.
 کورت و کۆتر: کالای کورتی تهسک.
 کورته: ولاخی نارهسهن (ز). کورتهک. کورتکراوهی شتیک.
 کورتهبالا: شتیکه که بالای نزم بی.
 کورتهبنه: کورته بالا.
 کورتهک: کالایهکی یهخه و قۆلداری پر له ناوی کورته تا سهر نهژنۆ. کهوا (با).
 کورته کهلهکه: بۆشایی عاستی کهلهکه.
 کورتهکهوا: کهوایهکی کورتی پر تهربی ناوداره له لباده درێژتر و له کهوا کورتره.
 کورتهله: کورته بنه.
 کورتهوکردن: د. کورتکردنهوه.
 کورتی: وتهیهکه بهکاردینری له جیاتی وتهی (بهلای کهمهوه):
 فیسار کهس (کورتی) حوقهیهک تری خوارد. بوونی شت بهکورت. دریغ و کۆتاهی (د).
 کورئیله: کورتهله.
 کورد: گهلیکی کۆنی ئارییه کهوتوته ناوهراستی ئاسیاوه، له بیست ملیۆن زۆرتره.
 کوردانه: وهک کورد: کوردانه و مهردانه وهره پیشهوه.
 کوردایهتی: خهریکبوون بهکاروباری کوردهوه.
 کوردپهروهر: کوردیکه که ههول بدا بۆ خزمهتی گهلی کورد.
 کوردپهروهري: ههولدان بۆ خزمهتی گهلی کورد.
 کوردستان: نهو جیگایهیه که گهلی کوردی تیدا دانیشتووه که سنووری نهختیک له ژوور کهنداو (خلیج)ی فارسییه و بهدیوی ئیراندا دهست پێ دهکات تا نزیک ددریای ڕدش و، له کرماشانهوه تا کهنداوی ئهسکهندهروونه و، چوارسهدهزار کیلومهتر چوارگۆشهیه.
 کوردشناسی: خهریکبوون بهباستیکهوه که دهخلی بهسهر کوردهوه بی (الدراسات الكردية).
 کوردکوژه: ناوه بۆ جوهره خورمایهک. جوهره ترییهکه.
 کوردۆ: جوړیکه لهنقامی قوریات.
 کۆردهره: ناو دۆل و دهریهکه که دهرنهچی.
 کورده کوژه: د. کوردکوژه.
 کوردهواری: شونیکه که کورد تیدا دانیشتبێ.
 کوردی: زبانیکه که کورد قسهی پێ دهکات. جوهره خواردهمهنییهکه که له ههرزنی کوتراو و دۆ و پۆن دروست دهکری (ز).
 کۆر: نێرینهکه که هیشتا ژنی نههینای. نهوهی نێرینهی باوک و دایک. کۆروو. قۆر (با).
 کۆر: کۆمهلی گیاندار: مهچۆره ناو (کۆری) قوماکهردهوه.

کۆخا: کۆتخا.
 کۆخته: قۆخته.
 کوخک: ز. کۆکه.
 کۆخک: ز. کۆکه. سههریچیکێ ئاوریشمه دهبهستری بهسهری بووکهوه.
 کوخیک: ز. کهسیکه که کۆکهی تووش بووبی.
 کۆخن: کهسیکه که زۆر بکوکی.
 کۆخواردنهوه: د. پارێزکردن و سهلمینهوه له شتیک.
 کۆخه: کۆکه.
 کۆخهڕهشه: گۆکهڕهشه.
 کوخین: با. کۆخین.
 کۆخین: کۆکین.
 کۆد: کاسهیهکی پچوکه شوان شیرێ تی ددهوشی (ز). قفل.
 کوداندن: ز. جیههتی کردنی کار.
 کۆدک: قفلی پچووک.
 کودوو: کهدوو.
 کۆده: ز. پووشانه.
 کوددري: جوهره تهناوێکه کالای لی دروست دهکری. جوهره چهرمیکێ تایبهتییه دهکری بهسهری پیتاوه.
 کودی: کهدوو.
 کور: ز. کۆر. مهري کهریله. شونیک قوول له زهوی.
 کۆر: کۆتر.
 کۆراندنهوه: سههرزهشت کردنی یهکتیک چهند جاری لهسهر یهک.
 کۆراننهوه: کۆراندنهوه.
 کۆرانهوه: کۆرووزانهوه.
 کۆراو: کۆترهکانی.
 کۆرای: کۆترایی.
 کۆریه: ساوای گیاندار و سهوزایی. داریکه ههلهپاچرابی و تازه لق و پۆی دهکردبیتهوه: نزاری فیسار کهس بهشتیک کۆریهیه و بهشتیک برهیه.
 کۆریهله: مندالیکه که لهناو مندالاندا بی (جین).
 کورت: شتیکه که درێژ نهبی. چال (ز).
 کورتان: کۆیان.
 کورتاندروو: کۆپاندروو.
 کورتیری: وتن یا نووسینی مهبهستیک زۆر بهکورتی (ایجاز).
 کورتبوونهوه: کهمبوونهوهی شت له باری درێژی.
 کورتخهس: قرتاندنی نیرکی تووتن لهسهر گهلاوه بۆ نهوهی بالا نهکات.
 کورتکردنهوه: کهمکردنهوهی درێژی شت.
 کورتیم: شتیکێ کورتی نهستوورده.

کورس: ز. جولا.	کوراده: قوراده.
کورسکه: ز. جولا.	کوراندن: پرماندن و حیلاندنی نه سپ.
کورسی: تهختیکه له دار دروست کرابی بۆ له سهر نووستن یا دانیشتنی.	کورانه: شتیکه که ههر بۆ کور بشتی.
کورسی کورسی: شتیکه وهک چهرخ و فهلهک چوار کورسی پتوده مندالان دهچنه ناوی و دهخولیتیرتهوده و بهرز و نرم دهنهوده.	کورانی: کچیکه که خووی کوری بیی.
کورشک: کهرویشک.	کورپیتگرتن: سهرنانه سهر یه کتیک و بهزم پی گرتنی.
کورشهه لاتن: چیچکه کردن به کزییهوده.	کورپش: کوروو.
کورک: تووکیکی زور نهرمه له بن مووی بزنهوده ددردی. مریشک و بالندهی کر.	کورپکور: بالندهیه که بهقه د کوتر، تووکی له ههموو تووکیک نهرمتره و، گوشتی ده خوری.
کورکاندن: کورکه کردن.	کورپکورچکه: کرکراگه.
کورکانن: کورکاندن.	کورپکه: قیتکه.
کورکورژه: کرکراگه.	کورپگ: د. جوانوو.
کور کوره: بالندهیه کی بۆر دقنه ی بی بیرد له کوندده بووی پچووک دهچی. کونیکه له پال دۆلیانی ئاشدا، ئاشه وان هاتوچوی پیتدا دهکا بۆ ژیر (دۆزدهقه).	کورپگه: جتی کۆبوننه و دی چهند که سیک.
کورکه: دهنگی گریانی هیواشی. دهنگیکه له ولاخی بهرز دی یهک سمه وه دی له کاتیکدا که وهختی ئالیکی هاتبی، (کورکه کورک) کورکه ی یهک له دوا ی یهک.	کورپنو: کرپنووش.
کورکه نیسان: گولاله سوورده.	کورپنووش بردن: کرپنووش بردن.
کورگ: د. کویرووی ددغل.	کورپوکال: به چهند کورپکی که نجی تازه پیتگه یشتوو ده لیتن که کۆبوننه وده.
کورکیان: د. کورکه کردنی ولاخ.	کورپوو: وتهیه که ولاخی یه کسمی پی بانگ ده کری. جاشه که ر.
کورن: ز. دۆلی بهرده که ناوی تی بکری.	کورپووز: گیاندار و درهختی سیسی بی که یف.
کورنوش: کورپنووش.	کورپووزانه وده: باسی نه بوونی و نه دارایی کردن له لای یه کتیک.
کوروتن: کوروشتن.	نال و گریانی مندال به هو ی نه خوشیییه وده.
کوروچانن: د. کوروشتن.	کورپووزه کورپووز: کورپووزانه وده.
کوروچ کروچ: د. کرکراگه.	کورپووله: جاش.
کوروزمان: با. بهچه ی مهر.	کورپه: پر مه ی نه سپ له کاتی غوبابیدا. دهنگی بهرز ی گریان به کول، (کورپه کور) کورپه ی یهک له دوا ی یهک.
کورپوژتن: کوروشتن.	کورپه به شه: مه لیک گۆشتنی قه له وده.
کورپوژین: کوروشتن.	کورپه پا: د. پی کورپه.
کورسک: با. ههرمی کیوبله.	کورپه دار: داریکه که میتیک پیتدا هه لگه رابی و، نهو داره بۆ نهو میتوه ته رخان کرابی.
کوروسک: ههرمی کیوبله.	کورپه دار: کۆمه له داریکه چری به یه کدا چووه.
کوروش: کولوش.	کورپه زان: مندالی کور.
کوروشتن: دا کرماندن شتی رهق به ددان.	کورپه زازا: مندالی مندالی کور.
کوروشه: کر میکی سوورکه له یه له ده می قه ف و گول ددا له گهن و وشکی دهکا. کولوش.	کورپه زاگ: د. کورپه زا.
کوروک: نیرک. کاکله.	کورپه که ل: نیری حه یوانه کتوبیه که پیی نابیتته دوو یا سنی ساله.
کورول: کولول (د). کولور.	کورپژگه: کورپ پچکوله.
کورورور: د. کولورور.	کورپینی: تافی که نجی کور.
	کورپ: مه ریکه که بی گوتچکه بی یا نیوه گوتچکه ی بی.
	وتهیه که ده بیتژی بۆ لیخویرین و بانگ کردن جاش و جوانوو. جاشه که ر. مه ریکه که خوریه که ی لی کرابیتته وده.
	کورپله: کورپووله.
	کورپس: کاو ریکه که گوتچکه ی پچووک و دهموچاوی سوورکال بی.

کۆره: کۆتیر. فیسار کهس کۆره به .	کۆژنه: د. کوشنده.
کۆره به شک: ز. جۆرتکه له مشکه کتوی.	کۆژیاگ: کۆژراو.
کۆرهک: د. کورۆک. زیانه ی شت.	کۆژیان: کۆژران.
کۆره که: کۆرکۆره ی ناش. نیتی ناش: ناوی به (کۆره که) ی ناشدا چی.	کۆژیانه وه: کۆژانه وه.
کۆره لاش: ه. گیایه کی به هارییه له شنگ ده چی به لام ئهم گه لای پانتره.	کۆژیرک: با. گۆشه و قورنه.
کۆره مار: کۆتیرمار.	کۆژی: با. قوژبن.
کۆره مشک: ز. مشکه کۆتیر.	کۆژین: کوشتن.
کۆره ودری: کۆتیره ودری.	کۆس: قوز.
کۆریانه وه: د. کۆرانه وه.	کۆس: د. کۆست. کۆسپایی.
کۆری: کۆتری.	کۆسار: د. شۆنیکه که شاخوداخی زۆربتی.
کۆریت: کولانه ی مریشک.	کۆسپ: بهرزایی کهم له زهوی. قۆرت و گرتی رۆزگار.
کۆریشک: لۆچی کالآ و هه موو شتیکی تر.	کۆسپایی: کۆسپ.
کوز: قوز.	کۆسپه: کۆسپایی.
کۆز: جتی مۆلی نازالی ورده که به ته یان ته نرابی. هه وارگه.	کۆست: به لای گه وره.
له وەرگا.	کۆست که وتن: بریتییه له هاتنی به لایه کی گه وره به سه ر
کۆزانه: ز. جۆره ترییه کی ددنک گه ورده خپه.	یه کیکدا.
کۆزانین: مه جمه عی عیلمی.	کۆسته: پیاویکه که مووی ریشی نه بی یا زۆر ته نک بی. ناوی
کۆزبرکه: قوزبرکه.	دوو دتی نزیک له یه کن له رۆژناوای سلیمانی.
کۆز و به ربانان: بریتییه له لیدانی زۆر له یه کیک.	کۆستهک: قوفه یه کی چه رمینه به کیلانی خه نجه رده له
کۆز کهش: بریتییه له مه ردوومی گه واد.	مشتو و ده کی هه لده کیشری بۆ نه وه که نه یه ته ددری.
کۆزه لاه: ز. خانووی پچووکی نزم.	کۆسته کۆسته: بریتییه له چاو و راوکردنی چه ند که سیک له گه ل
کۆزمال: پاککردنه و دی جۆگه ی پچووک.	یه کیک بۆ ده ست برین و هه ل خه له تاندنی.
کۆزمان: نه نجومه نیکه که له وته ی زمانیک بکۆلنه وه (مجمعی لغوی).	کۆسته و ده ی: دوو زه لامن له کاتی بی بارانیدا یه کیکیان رووی
کۆزه: جتی مۆلگه ی کار و به رخ.	خوی رده ش ده کا و نه ویتریان به رگی بووک له بهر ده کا و ده ست
کۆزهر: پووش و په لاشیکه له دانه ویتله گیرایی به گیزکردنی.	ده دده نه دهستی یه کتری و ماله و مال ده سوورینه وه و ناویان
کۆزهره: کۆزهر.	ده کهن به سه ردا بۆ نوقلانه ی باران بارین.
کۆزهره ریشه: یه کیکه ریشیکی بۆزی هه لپروازی بیی.	کۆسک: ز. مه ردوومی چاوشین.
کۆزه سووته کی: قۆزه سووته کی.	کۆسکه ش: بریتییه له مه ردوومی گه واد. بریتییه له یه کیک که
کۆژاندن: کۆژاندنه وه.	کلکه له قتی بکا بۆ یه کیک تر.
کۆژاندنه وه: نه هیشتنی گری ناگر و چرا. تیکدانی پیتی نووسراو	کۆسکه شی: گه وادی.
یا کیری سه رزه وی. بریتییه له نه هیشتنی هه را و نازاودیه ک.	کۆسکه فتن: د. کۆست که وتن.
کۆژانه وه: کۆژاندنه وه.	کۆسکی: ز. نویتلی ئاسن.
کۆژاو: کۆژراو.	کۆسۆک: کسۆک.
کۆژاوه: نووسراو و کیری که که تیک درایی.	کۆسه: مه ردوومی کۆسته. جۆره ماسیه که.
کۆژتن: د. کوشتن.	کۆسه ک: کۆسته ک.
کۆژران: کوشتن.	کۆش: ز. وریایی و خۆپاراستن.
کۆژراو: گیانله به ریکه که بی گیان کرابی. بریتییه له یه کیک که	کۆش: ماوه ی بهر ورگ و رانی مه ردووم له کاتی دانیشتندا.
لیبی درایی به زۆری.	کۆشبوون: ز. هاتنه پیشه وه. بزووتنه وه.
	کۆشتار: کوشتنی زۆر له مه ردووم یا له گیاندار تر: له فیساره
	جه نگدا (کۆشتار) یکی زۆر کرا، یا گۆشتفرۆشه کان نیمرو
	زۆریان (کۆشتار) کردووه.

کوشتن: دهرکردنی گیان له بهر گیاندار. بریتیه له لیدانی زور و بهنازار.

کوشتنهوه: بریتیه له سهربرینی ناژال: نیمرو سهد مهربان (کوشتهوه). کوشتنی یه کتیک له خوینی یه کتیکي تردا.

کوشتوو: ناژالی سهربراو.

کوشته: گه چتیکي گیراودی کوژراوی بی هتزه له سهر گه چکارییهوه سواغی پی دهری و بهماله لووس دهکری.

کوشتهرا: رندهیه که دارتاش داری پی لووس دهکا.

کوشتهره: د. کوشتهرا.

کوشتی: کوشتوو.

کوشتش: ههلدان و قهلاشکردن بو شتیک.

کوشتک: خانووی بهرزی خوش. گلینهی ناو خواردنهوه (ز).

کوشتکار: ز. پینهچی.

کوشتکه: ز. جوړه ههرمییه که. ناوی دتیه که له بوتان.

کوشتکهکردن: کورش ههلتن.

کوشتکهلاتن: کوشتکهکردن.

کوشتکهلاتوو: که سیکه که کورش ههلتن.

کوشتکهلان: کوگای ته پاله یه که به گردی دانرابی و ناوه که ی به بوشی مایتهوه. سهره نوتلک (د).

کوشتکهلاتن: کوشتکهلاتن.

کوشتنده: شتیکه که مایه ی کوشتنی گیانداربی.

کوشه: کوشتن.

کوشه لان: د. گومه زیکه له ته پاله ناوه که ی پر دهکری له ته پاله بو سووته نی.

کوشهوه: د. کوشتش.

کوشین: د. ههلدان.

کوفت: د. کفت.

کوفی: ز. جوړه گرتیه که ژنانی کوردستانی زازا دیددن له سهرپتچیان له عاستی ناوچه وانیان بو جوانی.

کوژک: با. رده تی نهوت.

کوژک: جوړه ته قهلیکی زله له کالا ههلدهدري له پیش دروونیدا بو ریک ودهستانی. شتی سازی له بار: مه کینه که زور (کوژک) ه. ردهگ و ریشه (ز) په لپ.

کوژکردن: سله مینهوه له شتیک. کوژدنهوه.

کوژدنهوه: کوژه له کردن و گردکردنهوه ی شتی بلاو.

کوژکردن: قورمیشکردنی سعات. سازکردنی شت.

کوژگرتن: په لپ گرتن. ته قهلهلدان له کالا بهدرشتی بو ریک ویستانی.

کوژکلاش: گیایه کی کویتستانییه لاسکه که ی بریندار دهکری و شتیک دهردهدا وهک بنیشت ددهووری.

کوکو: کوو کوو.

کوکوختی: گوگوختی.

کوکه: ددهنگیکه له گهرووی گیاندارهوه دتیه دهردهوه به تهکان بههوی خوروویه که وه که له گهروویدا پهیدا ددبی، (کوکه کوک) کوکه ی یه که له دوا ی یه که. ناوی دتیه که له کوردستانی تیران.

کوکه رده: جوړه کوکه یه که به مندال دهگات ددنگی وهک که له شیر دی.

کوکه ن: نالف برین.

کوکه نار: توکتلی خاشخاشه به هارپراودی له گهل شه کردا دهری به مندالی کهم خه و بو نهوه ی خهوی لی بکهوی.

کوکی: بوونی شت به کوک و ساز.

کوکین: کوکه کردن.

کوگا: کوژه لیکي گه ورده له ههموو شتیک. شوتیکه که به زوری شتی تیدا دابری (مخزن).

کوگابازی: د. جوړه یارییه که شتیک له ژیر خولدا دشارنهوه، ههر که سیک دوزیهوه دهیبا بو خوی.

کوگادان: د. کوژدنهوه ی شت و کردنی به کوگا.

کوکه: کوگا (د). کوئی (ه).

کوگهوان: مهئمووری مه خزدن.

کول: تیغیکه که شت نه بری. گیایه که وهک خه رته له به لام هم لووسه. نه دامتیکي نه خوش (ز). ماندوو: نه وندم ههل دا (کول) بووم. گل: چاوم کول دهکات، واته گل دهکات. که سهر: دلم کوله واته خه مبارم.

کول: قهه (ه). ته خته یه که وهک سندوق نانهوا هه ویری تیدا ده شلی. کول (ز). دولیانیه ناشه که دانه ویله ی تی دهکری بو نهوه ی که به رده بهر به چیتته ناو چهره خوردهوه. نه دازدیه که وهک قاسناغ دانه ویله ی پی دپتوری.

کول: جوشی شتی شل له سهر ناگر. جوش و هه نسکی گریان: (کول) ی گریانی نه دده نیشتهوه. شتی کورت. هیندی گیاندار ی بی که لک.

کول: شتیکي نووکاره که نووکه که ی کول بی. ناژالی بی شاخ. گیاندار ی گوج. شتیکي قورسه که به کولی نادمی هه لگیری. پشتی نادمی به لای ههر دوو شانیهوه: نهو منداله بکه ره (کول) ت. به چکه ی گیاندار: کهر (کول) واته جاشه کهر. گیایه کی کویتستانییه گه لای دریزکوله یه، بنکه که ی سووره، دهکری به که لانه.

کولاب: ز. چنگی گیاندار و بالنده.

کولابه: ر. نهو دوو داریه که ده که ویتته سهر ملی گای جووت.

کولات: ز. کولوی پچووک له گل یا له به فر.

کولک: مووی کورت که نه شتی بۆ رستن. کورک (د). تووش و دووچار: بووه به (کولک) یه وه، واته بووه به تووشیه وه.	کولاتگ: شتی که هاتبیتته کول.
کولک: کۆته رهداری رزبو. مزراحیکی بی که لکه داده نری و مزراحی به سهردا داده کوتری. شتی کۆنی بی که لک. که پری پچووک. بنکی ددانی رزبو.	کولاره: بالنده یه کی گوشتخوری زیانداره له دال ده چی. جۆره شتی که مندالان له قاقه زی رینگاوره نگ دروستی ده که ن و هه لی ده دن به ئاسماندا به ده زوو.
کولکانه: ل. نه موسیله.	کولافک: با. قارچک.
کولکردن: کالاشتن.	کولافه: مهردوومی بی ورد.
کولکردن: کولکردن. کردنه کۆلی شت (د).	کولاث: لباد (ز). کلاو (با).
کولکردن: ز. پال پتوه نان.	کولان: د. کولانه.
کولکن: شتی که که کولک و مووی پتوه بی. ماستاوی خهستی گورۆگورۆ.	کولان: قولپدانی شتی شل له سهر ناگر. پووخته بوون و پتگه یشتنی شت له سهر ناگر.
کولکنه: کۆلکن.	کۆلان: دهر بوونه یه که که چهند دهر گایه کی له سهر بی.
کولکه: د. کولک.	کولانچکه: کلاورپۆژنه.
کولکه ر: جل شور.	کولاندن: پوخته کردنی شت له سهر ناگر.
کولکه رن: رنینه وهی خوری و مووی ناژال به دهست.	کولاندنه وه: نازار که یاندن به برین به هوی دهست لیدانیه وه.
کۆلکه زتیرنه: په لکه زتیرنه.	کۆلانکوت: بریتییه له مهردوومی که رۆک.
کۆلکیش: که سیتی که به کۆل شت هه لبرگی.	کولانکه: کلاورپۆژنه.
کولگه: ردهت. جیتی کۆبوونه وهی چهند راوچییه ک بۆ حه سانه وه یان.	کولانگ: د. کولاندن.
کۆلگتیر: که سیتی که به کۆل شت بگتیری بۆ فروشتن.	کولانن: کولاندن.
کولله: گیانداریکی بالداری درێژکۆلهی قاچ زیره، سهوزایی دهخوا و گه لی جۆری هه یه، په رده یه کی ته که له هاویناندا به دهوری جیتی نووستندا ده گیردری.	کولاننه وه: کولاندنه وه.
کولله به جهر: بریتییه له یه کتیک که نه وهنده لاوازی نه ندامه کانی وه ک به جهر لیکدرایی وایی.	کولانه: شوتنیککی پچکۆلهی سهر گیراوه، کۆتر و مریشک تیتیدا هه لده نیشتی.
کولله زهرده: جۆره کولله یه کی زهردی به زیانه.	کولانه وه: نازار که یشتن به برین به هوی که وتنی له شتی که.
کولله ک: ز. کلاورپۆژنه. شهل.	کولاو: ل. ته ورداس.
کولله مسکه: جۆره کولله یه کی ورده گه نم و جۆ دهخوا.	کولاو: شتی که له سهر ناگر پوخته بووی.
کول لیدان: مردنی شتی که به ناخونه ک.	کولبوون: نه مانی تیژی تیغ. بریتییه له ماندووبوون له کاریکدا. نیشکردن (ز). ناوسان و کتیمکردنی نه ندام (ز).
کولم: ز. له ویج. مسته کۆله (با).	کۆلبه ند: کۆلوانه.
کولم: پروومهت.	کولپ: با. گرانی.
کولمه: گولمه ی گوشت (د). کولم.	کولپیج: با. خشتی سوور.
کۆلنج: نازاری که له شان و مل و پشتدا پهیدا ده بی به هوی سهرماوه. تووی نه گه یو.	کۆل پیدان: به زاندن.
کۆلنجان: گیایه کی گهرمه ده کوتری و ده دری له نه ندامی یه کتیک که تووشی ره قیته بووی.	کولجه: د. کولۆجه.
کۆلنجکردن: نازار په رینه ناو شان و مل و پشت به هوی سهرماوه.	کولخان: توون.
کۆلنجگه: د. ناوشان.	کولخواردن: د. جۆشخواردنی شت به سهر یه کدا. بریتییه له رق هه ستان و جۆشخواردنی ده روون.
کۆلنجه: تووی نه گه یو.	کولدان: جۆشدان و کولاندنی شت له سهر ناگر.
	کۆل دان: ودرس بوون له شتی که و دهست لی هه لگرتنی.
	کولغا: با. گیانداری زۆر برسی.
	کولغت: د. نه ستوور. زۆر.
	کولک: دلێکه که زۆر خهفه تباری. چاوێکه که زۆر بیه شتی و ماندوو بووی. دومه ل. هۆدیه که که له حه سیر و قامیش دروست کرابی (با).

کولنددر: ز. کوله‌که.	کولووچه: د. کولیجه.
کولنگ: قولنگ.	کولووچه‌مه‌ژگه: د. جوړه کولیچه‌یه‌که ناو‌که‌ی شه‌کر و گویز یا خورمای تی ده‌کری.
کولۆ: با. کولله.	کولور: ناو‌ه‌ بۆ پینج (له‌ک) که ده‌کاته پینج سه‌د هزار.
کولۆ: پارچه‌یه‌کی ر‌ه‌قی خ‌ر‌د له هه‌موو شتی‌ک: (کولۆ)یه‌ک شه‌کر یا گل.	کولورده: پوورده‌ی هه‌نگ.
کۆلوانه: پارچه‌ ته‌ن‌راوی‌کی چوار سووچه ژنان له‌سه‌ر کال‌اود د‌دیگرنه‌ کۆلیان.	کولوز: د. گیان‌داری په‌رپووتی بی‌ تین.
کولۆت: ئیسقانی‌که که نه‌رمه‌ی گوشتی سمتی پی‌وه‌یه. کولۆ.	کۆلوزیان‌ه‌وه: د. کور‌ووزانه‌وه.
کولۆج: وته‌یه‌که به‌کار‌دین‌ری له‌ دوا‌ی وته‌ی به‌ (هیچ)‌اود بۆ نه‌بوونی کار‌یک: به‌ (هیچ کولۆج)‌یک نه‌م کاره‌ ناکه‌م، واته به‌هیچ ر‌ه‌نگ‌یک.	کولووکی: د. په‌له‌په‌ل و تال‌و‌که‌کردن.
کولۆجه: سه‌رده‌ری‌یه‌کی کورتی ناوداره، له‌سه‌ر سوخمه‌وه له‌به‌ر ده‌کری	کولود: ل. گۆرپ‌چه.
کولۆخ: با. کاسه‌ی سه‌ر.	کوله: کولله.
کولۆر: شتی‌که که ناوی هه‌لۆل و پووج بی.	کوله: ر‌ه‌به‌ت. جیتی خو‌حه‌شاردان له‌ مه‌ردووم بۆ گۆنگرتن و قسه‌
کۆلۆز: ز. کلاوی‌که که له‌ خوری دروست کرابی.	د‌زین: فیسار که‌س (کوله)‌ی لی گرتووم. ژیشک (د). شتی
کۆلۆزبانه: ه. گیایه‌کی به‌هاری‌یه گۆلی‌کی زردی هه‌یه به‌جۆش دراوی ده‌خوریت‌ه‌وه بۆ ژانه‌سک.	کۆل. کۆله: به‌نده.
کۆلۆزرک: د. کوله‌زرک.	کۆله: شووتی پ‌چووک. به‌چکه‌ی گیان‌دار: که‌ر (کۆله)، شیر
کولۆش: دواودی دانه‌ویله.	(کۆله) واته به‌چکه‌ی شیر و که‌ر. کۆلو (د).
کولۆشه: کولۆش.	کۆله‌بار: د. کۆله‌که‌یه‌که که درابیت‌ه به‌ر لقی‌ک که به‌ری زۆری گرت‌بی تا نه‌شکیت‌ه‌وه.
کولۆفت: د. کولفت.	کۆله‌بال: فه‌رده‌نجی‌یه‌کی کورتی گۆت‌چکه‌داره قۆل ده‌کری به‌بن گۆت‌چکه‌ی کانیدا.
کولۆک: کولۆتی گیان‌دار. نیسک و نۆک و ماشی‌که که زوو بکۆلی.	کۆله‌باله: کۆله‌بال.
کولۆکار: دیواری‌که که به‌کۆلۆ کرابی. وه‌ستایه‌که که هه‌ر دیواری کۆلۆ بتوانی بکا. شتی ر‌یکویتی‌ک (د).	کۆله‌برک: د. کورمه‌داریکه ده‌گیریت‌ه به‌رزه در‌دخت بۆ خسته‌
کولۆکاری: خه‌ریک‌بوون به‌دیواری کۆلۆوه.	خواردودی به‌رده‌که‌ی.
کولۆکو: کلپه‌ی گ‌ری ناگر: کولۆکو: ی دامرد.	کۆله‌بنه: مه‌ردوومی خ‌ریلانه.
کولۆکو‌دامردن: سووتانی شت به‌ئ‌یجکاری.	کۆله‌به‌س: مندالی ژن له‌ میت‌دی تری.
کولۆل: مه‌ردوومی به‌دبه‌خت. مه‌ری ناوچه‌وان سپی.	کۆله‌به‌ست: کۆله‌به‌س.
کولۆلی: به‌دبه‌ختی.	کۆله‌بی: در‌دختی کور‌ووز. ناوی دوو د‌ییه له‌ ناوچه‌ی سه‌نگاو و تانجه‌رۆ.
کولۆم: چ‌ه‌ند پارچه‌داریکه له‌ ناو کیسه‌له‌ی ده‌رگادا به‌ر‌ه‌تبوونی شمشیری‌ده‌رگاکه ده‌که‌ونه ناو له‌له‌کانی‌یه‌وه و ده‌رگاکه داده‌خ‌ری.	کۆله‌پ‌ر‌د: د. مه‌ردوومی خ‌ری چوارشانه.
کولۆم‌کردن: داخستنی ده‌رگا به‌کولۆم.	کۆله‌پ‌ت‌چ‌کردن: ر‌اپ‌ت‌چ‌کردن و بردنی یه‌کی‌ک یا زیاتر. چ‌نگ له‌ سه‌رشان.
کولۆنجه: کولۆجه.	کۆله‌جه: کولۆجه.
کولۆنده: کولۆجه.	کۆله‌چوارشه‌موو: دوات‌رین چوارشه‌مووی مانگی سه‌فه‌ره که دانی پی‌غه‌مبه‌ری تیدا (شکین‌راوه).
کولوو: لووکه‌ی تازه‌ی کراودی نواله‌کراو.	کۆله‌خرته: د. کۆله‌پ‌ر‌د.
کۆلوو: پارچه‌ نانیکه که وت‌بیت‌ه ناو ته‌نوورده‌وه و لۆج بوو بی و هه‌ل‌پ‌روو‌زایی. بنکی گیای تال‌وود له‌ شوینی که‌م داردا ده‌کری به‌سووته‌مه‌نی.	کۆله‌ر: که‌سینکه شت باش بکۆلیت‌ه‌وه.
	کۆله‌رم: رمی پ‌چووک. به‌ر‌چیخ.
	کۆله‌زرک: د. سیقه‌تۆره.
	کۆله‌سی: داریکی ئه‌ستووری کولۆره که هه‌نگ شانی تیدا هه‌لبه‌ستی. میت‌یکه که له‌ نه‌مامی تپه‌ر‌بووبی و قه‌ده‌که‌ی نه‌ستوور بووبی.

کوله ش: د. کولۆش. مەردوومی بیتکاری بێ ئابروو.
 کوله ک: با. پەنجەرە پچوووک کە پیتی دەلتین پەنجەرە هەوایی.
 تاقی ناودیوار.
 کوله ک: ز. لیتسکە ی کەوچک تاش.
 کۆلە کە جەرە: دارێکە دەدرتە بەرچەرخی سەربەر بۆ ئەوێ کە
 نەخولیتەو.
 کوله کردن: بریتییە لە گۆی هەلخستن بۆ قسە دزین.
 کوله کوێرۆ: سفرەمار.
 کوله کەوا: دیرەگتیکە درابیتە بەر نیرگە.
 کۆلە کە زێرینە: پەلکە زێرینە.
 کوله کەوا: کورتەک.
 کوله ماله: دارێکە ناوەراستە کە ی کونیکێ تیدایە، زیانە ی
 نێرەقی پێدا دەکری و ماله ی زەوی پێ دەدری.
 کوله مانگ: مانگی شەعبان.
 کوله مەرگی: کوله مەرگی.
 کوله مەرگی: گوزەراندن بە کەموکوری.
 کوله نانی: کەسێکە کە پیاویک لە ژنی بەسترا بێ بیکاتەو.
 کۆلە نجه: کولۆنجه.
 کوله نجی: دوو پشک.
 کۆلە وار: گیاندارێکە کە بە برینیکێ گەورە بریندار بووبی.
 کۆلە وانە: کۆلوانە.
 کۆلە ووژ: دارێکێ باریکی درێژە ئاگری تەنووری پێ تیک دەدری
 و نانی لە تەنووڕ پێ دەکریتەو.
 کۆلە وەس: کۆلە بەس. دەغلێکە زوو لە پیش پەلەدا دا چنرابی و
 بنجی دا کوتابی.
 کوله وەیباب: جۆرە ماریکی کورتی زۆر پیسە. بریتییە لە
 مەردوومی بە ئاشووب.
 کوله وەدی وا: کوله وەیباب.
 کوله وەدی واو: کوله وەیباب.
 کۆلە وێژ: د. شیعری لەنگی ناریک.
 کولی: با. کوللە.
 کولیاگ: شتی کولاو.
 کولیان: د. کولان.
 کولیانەو: د. کولانەو.
 کولی دل: سۆزی دل. بە (کولی دل) خوشم دەوی.
 کولێرە: جۆرە نانیکێ خری ئەستوورە.
 کولێرە چەرە: جۆرە کولێرە کە کە پۆن درابی لە یوویەکی.
 کوله کە دەرویشی.
 کولێرە مەژگە: جۆرە کولێرە کە ناوەکە ی گوتزی کوتراوی تی
 دەکری.

کولیلک: با. گولوووک.
 کولین: با. موغەیری ئاگر.
 کولین: سووچیکە لە ناو دەواردا بە چیغ بر دەدری بۆ تیدا دانانی
 شتی بەنرخ. کولانە (د).
 کۆلین: دەفریکێ گلینی سوورەوێ کراوە، کە لە دیزد گەورە ترە،
 دۆشاوی تی دەکری.
 کولینگ: قولنگە.
 کولینە: د. کولین.
 کولی: ز. کوللە. کاکۆل.
 کۆلی: ز. شوتنیکە لە ولات کە داگیرکرا بێ لە لایەن دەولەتیکێ
 بێگانەو. (موسڵە عمەرە).
 کۆلی: مەردوومیکە کە لە کارێکدا ناشی بێ.
 کۆلیت: کولانە ی مریشک و سەگ و شتی تر. دارێکێ گەورە یە
 ناوەکە ی هەل کۆلراوە ترێ و هەناری تیدا دەگوشری.
 کۆلیت: رەبەت. هۆدە یە کە لە کۆلە کە و دار و گەلا دروست دەکری
 و گلە بانیکێ کەم دەکری. کۆلیت.
 کۆلیتە: ه. کولانە و مریشک.
 کولپچە: خواردە مەنبیە کە لە هەویر و شەکر و گوتز دروست دەکری
 وەک شەکر لە مە.
 کولپچە مەژگە: کولو و چە مەژگە.
 کۆلیدار: ز. داگیرکەر. (مستەمر).
 کۆلی سوار: کەسێکە کە سواری باش نەزانی.
 کولیلک: ز. گولوووک.
 کولیمک: ز. هەردوو سمتی مەردووم.
 کولین: کولان.
 کۆلین: هەلکەندن.
 کۆلینەو: هەلکەندن و دانەوێ بیتخی شت. وردکردنەو و
 لیکدانەوێ شتیکێ ونی نادیار بەبیر و هۆش: دەرسە کە ت
 جوان (بکۆلەرەو) یا هەموو قسە یە ک (بکۆلەرەو) تا تیی
 دەگەیت.
 کوم: ز. کلاو.
 کۆم: قنگ. مەردوومیکە پشتی چە مابیتەو. کۆلۆم (ه). ناوی
 دێیە کە لە ناوچە ی سەنگاو کە کانی خویی تیدایە.
 کۆماج: کۆمانج. قنگە بان (د). جۆرە کولێرە یە کێ نەرم و شلی
 زەردوزۆلە بە چاوە دەخوری (د). کوورە (د).
 کۆماجە: د. تەپلەکی سەر کۆلە کە.
 کۆمار: چەند رەشمالیکە کە پێکەوێ لە شوتنیک هەلیان دابی.
 کۆمەل. گەل.
 کۆماریتی: جەمهوریە.
 کۆمانج: دارێکێ درێژە بە ناوەراستی دەواردا رایەل دەکری و
 هەسوونی دەدرتە ژێر.

کونجک: ز. نوقورچ.	کوماو: کوماو.
کونجک: گیایه کی به هاری زبره به بارتیک ددگری و دک په یکول به لام	کوماو: که سیکه که کوم بوو بیتته و.
نهم درکه کانی وردتره.	کومبونو و: چه وتانه و دی پشت به هوی پیری یا نه خوشییه و.
کونجکاو: د. که سیکه که زور پرسیار له شت بکا.	کومسا: ه. کاتی باران بران.
کونجکاوی: د. بوونی یه کتیک به پرساو به جوست و جو.	کومه: کومه لیه که له شت.
کونجکونجین: یارییه که چند که سیک هه ریه که له کونجیکدا	کومه که: یارمه تی. یارمه تیدر: فیسار که س (کومه که) مه.
دودوستی له پاشا جیگه گورکی ددکن له و حله دا نه گهر بویان	کومه ککردن: یارمه تیدان.
ریتکه وی له یه کتری هه ل دددن.	کومه کی: کومه ککردن.
کونجوو: کونجی ته سک و ته نگه بهر.	کومه ل: چند شتیکی گرده و بهو.
کونجوول: د. کونجوو.	کومه لایه تی: چونیتییه کی جوانه له ناو کومه لیک له ناده میدا که
کونجیت: ل. کونجی.	به یه کیانه و به سستی: راستگویی بو (کومه لایه تی) باشه.
کونجی: شتیکی وردی ددکن زردی ناسکی چه و ده کری	کومه لبوون: گرده و نه و دی چند شتیک.
به کولیرده و، به گه لی جوری تر ددخوری.	کومه لته: د. کومه ل.
کوند: ز. کوند به بوو.	کومه لکردن: کورده و دی چند شتیک.
کوندر: ز. کوله که.	کومه له: کومه ل، (کومه له بوون) کومه لبوون (کومه له ککردن)
کوندک: با. کونده. کوله که.	کومه لکردن.
کوندووش: ددرمانیکه و دک برنوتی ددکریته لووته و، به لام نهم	کومه له به ستن: کومه لبوون.
که سکیتر و به پرمه تره. سوژن.	کون: ده لاقه یه کی پچوک یا گه و ده له شتیکدا (کونبوون)
کونده: پیستی بزنه که به ساغی ددرهاتی و خوش کرابی بو	پهیدا بوونی کون له شتیکدا (کونکردن). پهیدا کردنی کون له
ناوتی کردن.	شتیکدا.
کونده بوو: کونده به بوو.	کون: شتی زور ماوه. ختیه تی پچوک (ز).
کونده به بوو: بالندیه کی گوشتخوری ددنوک قولاپه یی چاو	کونا: کون. کلاورژنه (د).
جوانه، هه له چولی و که لاه داددنیشتیه و	کونار: دره ختیکی گهرمیانیه درکیکی درژی هه یه ددگری
کونده لان: جیگایه کی نسر مه هاوینان کونده ی پر له ناوی لی	به په رژین.
داددنی بو نه و دی که سارد بی.	کونار وچن: کونا وچه.
کون زووان: د. مەردوومی تری زبان لال.	کونار شک: نانیشک.
کون زدین: د. مەردوومی تی نه گه یشتوی که و ددن.	کونا وچه: کلاورژنه.
کونسال: بریتیه له مەردوومی پیر.	کونا و ددر: شتیکه که کونیکه نهم دیو و نه و دیوی تی بوو بی.
کونکردن: سمینی شت. لابر دنی کچینی کچ به چونه لای.	کونا و ده که: کونا وچه.
کونکریت: چیمه نتو و لم و چه وی گیرا و دیه که به کار هینرابی.	کونبوون: ده لاقه بوون له شت.
کونکریتی شیشدار: کونکریتیکه که شیشی تیدا راکیشرابی.	کونبر: شونیتیکه که با بویری نه بی، (کونبرکردن) گرتنی کونی
کونگ: ز. گرتیه که له ناو داری گوتزدا هه ل ده که ندری و ده کوتری	شونیتیک به جورتیک که با هاتوچوی پيدا نه کا.
و شتی پی زرد ددگری.	کون به فر: با. چاله به فر.
کونگره: کونگره ده.	کونج: قوژن و په نا: فیسار که س (کونج) ی ته نیایی گرتو و.
کونگره: موته مر.	شتی خالدار: مریشکه که (کونج) د. مەردوومی ددموچاو
کوننه: کونده.	ناولاوی. نینجانه ی گول.
کوننه لان: کونده لان، ته پوله که (د).	کونجر: شتی کونجی خال خال.
کوننه ی زرانی: د. کاسه ی نه ژنو.	کونجر: کونجوو.
کونوش: مەردوومی رژد (ز). کوندووش (د).	کونجره: درکی په یکول.
کونۆشه: ز. گه سک.	کونجرکه: کونجر.

کونور: د. کونوور.	کووجی: ه. کولانی تهنګه بهر.
کونوور: د. جهوبیه که له داری قهزوان نه بڼی.	کووچاک: ز. خیزه ره.
کونووچکه: کونی زور ورد.	کووچه: کولان.
کونووس: نووسراوټیکه که چهند که سټیک له باره ی شتیکه وه	کووڅک: کوکه.
بینووسن و موری کهن (محضر).	کوودک: ز. نه ژنؤ.
کونه: کالای کون. ناگردان (ل).	کووده له: به چکه ی به راز.
کونه پوښ: که سټیکه که هر کونه له بهر بکا.	کور: گیسکی دوو ساله ی نیر. قول (ز).
کونه پوښی: ناوه بو تیره یه که له کورد که له سنووری پینجوین	کور: شتیکی درتزه که که میک خواربوو بیته وه: په نجه م یا پشتم
داده نیشن.	(کور) بووه. شونیتیکه که پتی تی نه که وی. شونیتیکه که
کونه په رست: که سټیکه که بیروباوه ری کونی خوش بوی با	زور لیتر بڼی.
ناره واش بڼی (رجعی).	کووره: که له بهر ټیکه له زهوی یا له دیوار ناگری تیدا ده کرتیه وه.
کونه په رستی: په رستنی باوی کونی ناره وا.	شتیکی کون کونی پیچکه داره له تهنه که یا له گلی
کونه چه کمه رهق: بریتییه له پیاوی بووه ی لټیکه وتووی به فیز.	سووره وه کراو ناگری تی ده کری و چیتشت و چای له سهر لی
کونه سوار: که سټیکه له کاتی زور خانه دا دومه له که لی بدا.	ده نری.
که سټیکه له کونه وه سوار بڼی.	کووره په زخانه: کوورده ی خشت سوور کړدنه وه.
کونه فروښ: که سټیکه پیشه ی هر کړین و فروشتنی کونه بڼی.	کووره خانه: کوورده ی ناگری ناسنگه ر. کووره په زخانه.
کونی: بوونی شت به کون.	کوورده دان: پووره دانی هه نگ.
کونینه: شتی زور کونی میژووی.	کوورده ده میتن: شاگردیکه که به مووشه و دده هر کووره بده میتنی.
کوو: وته یه که به کاردینری له جیاتی وته ی (چون).	کوورده په رنگی: جوړه کوورده یه که به نه وت ده گری و چیتشت و چای
کووار: روژنامه.	له سهر لی ده نری.
کووارک: کارگ.	کوز: قاشی میوه. جوگه له (ه).
کووپ: ده فرتیکی قولفه داری پچوکه شیر و چای و قاوه ی پڼ	کووزاندنه وه: چووزاندنه وه.
ده خورته وه. جوړیکه له کاغه زی قوما	کووزانه وه: چووزانه وه.
کووپه: گوزدی زور گه ورده دوو قولف. جوړیکه له کاغه زی	کووزکردن: قاشکردن.
قوما که خاله که ی له کووپه ده چی.	کووزکوز: شتیکه له خویدا قاش قاش بڼی به لام لیک
کووپه لټوکه: کووپه ی پچکولانه.	نه بوو بیته وه: نه م کاله که (کووزکوز) د.
کووپه له: کووپه لټوکه.	کووزلیدان: خانانکردنی زهوبیه به گاسن بو دیراو و گول.
کووت: وته یه که سه گی پڼ بانگ ده کری. خاک و خولی ناو ماله	کووزه: ز. گیانداریکه به قه د پشیل یه که ده بی کلکی درتو و چوار
که به ددم گه سه که وه کو ده کرتیه وه و، له گه ل چیتشت و ورده	په لی کورته، پیسته که ی ده کری به که ول.
ناندا تیکه له ده کرتیه ناو شیناییه وه بو هیزی زهوی،	کووزله: گیایه کی توونی ناوی به هارییه، له گوئی ناو ده روئی،
نهمه ش له شونیتیکدا وایه که شیاکه و پشقلی ولاخ و ناژال	گه لای وه که ره وز وایه.
بسووتینری له بهر بی داری. زبل. په ین. سه ماد.	کووزله: نهو کونه یه که ده غلی لی دیته خواره وه بو ناو گوئیرووی
کووتال: چهند پارچه ته نراوټیکی به نرخه بازرگان له دووکانیدا	به رداش.
دایده نڼی بو فروشتنی.	کووزره: د. غه نزه پرووت.
کووتال فروش: بازرگانیتیکه که کووتال بفروشتی.	کووزده که: قوچیه کی شینه بو جوانی ددروئی به سهر شانی
کووت کووته: پارچه په رو یا گوشیکه مندالان به ردیکي پتوه	مندالدا.
دده ستن و هه لی دددن به حه وادا.	کووزده که که رانه: موورو ده که رانه.
کووته: قهزوان و تووی به یه کدا کو تراو (ه). تووتکه سه گ.	کووش: وته یه که پرسیاری شوننی پڼ ده کری: له (کووش) بوویت
کووته ل: با. دولیانی ناش.	واته له کوئی بوویت. وته یه که به کاردینری له جیاتی وته ی:
کووته له: تووتکه سه گ.	(هیچ).

کووفک: ز. رده‌تی.	کویتخایی: ددم راستی و کاربه‌دستی دتیه‌ک.
کووفی: سه‌ریتچی ژنان. کووپه (ز).	کویر: گیاندارتکه که چاوی نه‌بینی. گوتزیکه که ناوکه‌که‌ی
کووفان: ز. داخ و خه‌فت. نیش و نازار.	دره‌نگ دره‌بی.
کووفه: ز. که‌ی.	کویرانه: وه‌ک کویر.
کووکو: جوړه هیلکه و رویتیکی دوو دیوه جاتردی تیکه‌ل ددکری.	کویراو: چاوگه‌یه‌که که‌می له‌به‌ر پروا.
جوړه کوتریکی ده‌نگ خوشه (د).	کویرایی: کویری.
کووکوکه‌ره: کوتره باریکه.	کویرایی داهاتن: کویربوون.
کووکه: هه‌را و ناژاودیه‌که که به‌ریا بیتی به‌هوی په‌یدا بوونی	کویربوون: نه‌مانی بینایی چاو.
شتیکی ناشرینه‌وه: یاخوا هزار کووکه‌ی لی هه‌ستی.	کویربوونه‌وه: نه‌مان و ونبوونی ری و شوینی شت: ریتگاهه یا
قووقه‌ی که‌له‌شیر.	کارتزده‌که یا بیرده‌که، یا دمی برینه‌که، یا کونی گوتچکه
کوول: ته‌خته‌یه‌که وه‌ک سندوق نانه‌وا هه‌ویری تیدا ده‌شیلن.	سمراوده‌که (کویر بووده‌وه). نه‌مان و بنه‌بربوونی وده‌چی
زاخه. نه‌شکه‌وت: (د). فیلی شه‌تره‌نج (د). ته‌ویل (با).	یه‌کیتک: خانه‌دانی فیسار که‌س (کویربووده‌وه).
کوولک: کولانه‌ی مریشک.	کویردل: مه‌ردوومی تی نه‌گه‌یشتوو.
کووله‌که: به‌ری گیایه‌کی گه‌لا پانه وه‌ک کاله‌ک وایه به‌چیشتی	کویرا: وته‌ی سه‌رسوورمان له‌کردنی کاریک زور به‌دستوردی:
ده‌خورن و گه‌لی جوړی هه‌یه.	کویرا ته‌و کاردت کرد.
کووله‌که ناوی: جوړه کوله‌که‌یه‌کی پچکوله‌ی باریکی سپیه.	کویرک: کویروو.
کووله‌که بالقه باغی: جوړه کووله‌که‌یه‌کی ملداره ناوده‌که‌ی	کویر کویرانه: وته‌یه‌که ده‌وتری به‌یه‌کیتک که کاریک بکا به‌بی
ده‌رده‌هین و شتی تی ده‌کن.	تیبینی و لیکدانه‌وه: هه‌روا (کویر کویرانه) ددستم دایه
کووله‌که دمه: ه. جوړه هه‌نجیرتکه له‌هه‌رمی ده‌چی.	نیشه‌که.
کووله‌که دوشاوی: جوړه کووله‌که‌یه‌کی گه‌وردی شیرینی سووره،	کویرک: کویرووی ده‌غل.
ددکری به‌چیشت.	کویرنان: بریتیه له‌که‌سیتک که نان بده نه‌بی.
کووله‌که ددرویشی: جوړه کووله‌که‌یه‌کی قنگ خری مل باریکه،	کویروو: پوچه‌کی دانه‌وتله‌یه‌که که ناوکه‌که‌ی ریش بووبی.
ددرویش روونی سوالی تی ددکا. گیایه‌که له‌ناو ده‌غلدا	کویرددی: دتیه‌کی پچکولانه‌ی که‌م ناود که چند ماله هم‌ژارتیکی
ددرووی به‌ریک ده‌گری وه‌ک کووله‌که ددرویشی وایه به‌لام نه‌م	تیدابی.
ورده.	کویردی: ریتگاهه‌کی باریکه که که‌م هاتوچوی پیدا بکری.
کووله‌که سه‌نده‌لی: جوړه کووله‌که‌یه‌کی گه‌وردی خری قاشق‌اشه	کویرده‌ک: کویروو.
ددکری به‌چیشت.	کویردکانی: کانیه‌که که پر بووبیته‌وه و ناویتی که‌می مابی.
کووله‌کین: د. چیشتی کووله‌که.	ناوی دتیه‌که له‌سوورداش.
کوومر: با. خه‌لووز.	کویرده‌مار: جوړه ماریکی کویری زور پیسی کوشنده‌یه.
کوون: قنگ.	کویرده‌مووشه: مه‌ردوومی چاوکز.
کوونه: ل. مه‌قه‌لی.	کویرده‌وبوون: کویربوونه‌وه.
کوونی: مه‌ردوومی حیز. گیانداری ته‌مه‌لی نیش لی نه‌هاتوو.	کویره‌ودری: سه‌غله‌تی و ددردی سه‌ری له‌کاروباردا.
کووه: د. نه‌ستیردی کو.	کویریتی: کویری.
کووه: با. نالبوونه‌ودی ددان: دانم (کووه) بووه.	کویری: بوونی گیاندار به‌کویر.
کوئی: وته‌یه‌که پرسپاری پی ده‌کری له‌شوتن: له (کوئی) بووبت،	کوریشک: که‌رویشک.
واته له‌چ جیتگاهه‌ک؟	کویرژک: با. قوژبن.
کویت: ولاختیکه رده‌نگی سووریکی تاریک بی.	کوستان: کویتسان.
کویتخا: ددم راست و کاربه‌دستی دی.	کویتسان: ولاتی به‌هاوین فنیکی به‌زستان ساردی به‌فر و باران
کویتخایانه: مووچه‌یه‌که ددردی به‌کویتخا.	زور.
کویتخایه‌تی: کویتخایی.	کویتسانی: شتیکه له‌ولاتی کویتسانه‌وه هاتبی.

که پ: چه مۆله. که پوو.
 که پر: سیبهریکه له دار و کۆله که و گه لا دروست ده کری له
 هاویناندا.
 که پروکه: که پری پچووک.
 که پروکه به ستن: کۆبوونه وهی که ف و ملته له سهر شتی شل: پرگی
 ترشیانه که (که پروکه ی به ستوده).
 که پره سه وزه: که پره شینه.
 که پره شینه: جه ژنیکی جووله کانه له دهمه دهمی پایزدا ههر ماله
 که پریک ده کا و میودی پیدا هه لده واسی، له پاش برانه وهی
 جه ژنه که یان میوه که ده خۆن.
 که پک: قوتکه.
 که پله مه: ددرمانیکی هارپراوهی ورده که بکریته سهر بهری ده ست
 و بخوری، (که پله مه کردن) خواردنی که پله مه.
 که پ لیگرتن: چه مۆله نان له شتیک.
 که پن: که سیکه له قسه و گفتوگۆدا که په ی لیو ده بی.
 که پۆ: لووت.
 که پۆل: د. کاپۆل.
 که پۆلک: د. کاپۆلک.
 که پوو: که پۆ. دان. چه مۆله. پیری بی دان (د).
 که پووره: د. دهنکه دهنک و قه له بالغ.
 که پوو که ره: ناوه بۆ جوړه مه لیک که له کاتی خویندندا ده لتی:
 (که پوو).
 که پووله: ددفریکی دارینه که مزه ی ناشی پی ده گیرئ.
 که په: دهنگی که سیکه که دانی نه مابی، (که په که پ) که په ی یه ک
 له دوای یه ک.
 که په ر: که سیکه که دانی پیشووی نه مابی.
 که په ک: تویکی گهنم و جو و هیندی شتی هارپراو که به هینله ک
 گیرابی.
 که په له ک: ز. کرمی مافه ته.
 که په له کی: ز. مه ریکه که مافه ته لیتی دابی.
 که په نک: فهره نجی.
 که په نه: با. که په نک.
 که په نه ک: که په نک.
 که په نه کدال: که رگه س.
 که پی پان: با. ناوه بۆ جوړه هه ناریک.
 که پیله: که پووله.
 که ت: لادانیکه له نانه واخانه دا ناردی تن ده کری. وینجه (ز).
 شان، زۆرتر له گه ل و ته ی (کۆل) دا به کار دینرئ: (که ت) و
 (کۆل) واته شان و کۆل. (د). یه ک (با).
 که تان: جوړه ته نراویکی سپی ناسکی به نرخه ژنان ده یکه ن
 به کراس و سه ریوش. جوړه گیایه کی به که لکه وه ک گوش له
 لاسکه که ی هیندی شتی ته نراو دروست ده کری.

کوشتیر: چتیر.
 کویشکه: چۆله که پاساری.
 کۆیله: به نده ی زه ر خریده.
 کوین: ته خته ی ددوار.
 کوینددری: وته یه که پرسپاری جیی له دایکبوونی یه کیکی پی
 ده کری: نه ریمان (کوینددری) یه، واته خه لقی کوئییه؟
 کوینک: ته خته یه که له ددوار.
 کوینه: کوئ.
 کویتو: تاویرده رد.
 کویتسان: کویتسان.
 کویتوده: وته یه که داوای دیارکردن (تعین) ی شوینی شتیکی پی
 ده کری: مانگ له (کویتوده) یه؟
 کویتوسان: کویتسان.
 کویر: با. قوول.
 کویسان: کویتسان.
 که: پیتیکه ده که ویته ناوه ندی دوو وتاره وه، وتاری دووهم ده کا
 به ته واکه ری وتاری یه که م: مه ردووم که سیکه (که) گیانی
 خوی به خت بکا له ریی به رزی نیشتمانیدا. وته یه که
 به کار دینرئ بۆ به ستنه وهی شتیک به شتیکی ترده له
 کاتیکدا: (که) تو هاتیت من ده رۆم. پیتیکه جیاوازی
 شتیک له شتیکی تر ده گه یه نی وه ک و ته ی (تر): یه کیکی
 که، واته یه کیکی تر. (اسمی موصوله) نه و میوانانه ی که
 هاتن رۆیشتن.
 که باب: گوشتی کوتراوی له شیش دراوی برژاو.
 که بابچی: که سیکه پیشه ی ههر که باب برژاندن بی.
 که بابخانه: شوینیکه که ههر که بابی تیدا ببرژینرئ.
 که بابیه: که بابیه ی چینی.
 که بابیه بوون: بریتییه له گه و ره بوونی جووجه له ی مریشک و
 قه له موون و بالنددی تر به جوړیک که له وانه بی گوشته که ی
 وه ک که باب ببرژینرئ و بخورئ.
 که بابیه ی چینی: شتیکی دهنک وردی گه رمیانیه وه ک کونجی بۆ
 به ربوونی دهنک ده خورئ.
 که بات: شتیکه وه ک نارنج به لام نه م گه ورده تر و تویکلئ
 نه ستوورتره.
 که باده: د. که وانه یه کی ناسینه زنجیریکی نه ستووری پتویه زۆر
 خانه چی له کاتی ودرزشدا هه لی ددسوورینئ
 که بانوو: که بیانوو.
 که بانی: ز. که بیانوو.
 که بله مه: که پله مه.
 که بهر: جوړه درکیکی هاوینییه. ده بی به گه به ل و، لق و گه لاکانی
 وه ک تووترک وایه.

که تان و که وان: د. پهرده و کولله .
 که تانه: جوړه نقاميکه .
 که تانی: جوړه باداميکی توتکل ته نکه .
 که تره: د. نهنگ و به دی .
 که تری: کتری .
 که تک: با. هه نجیری وشکی ناو مه شکاله .
 که تکه ته: با. یه که یه که .
 که تن: تهرن. که وتن .
 که تن پتکردن: تهرن پتکردن .
 که ت و کلفت: گیانداري زه لامي تیکسمر او .
 که توو: ناسنيکی ده مپانی چوار سووچی دريژکوله یه ، کلکيکی
 دارینی هه یه ، دیراوی پی هه لده درسته وه . ناوی کیتوکه له
 شاربازتیر. بهردی بهرداشی زوره .
 که توون: د. که مهنده .
 که ته: شتی زلی قه به . که تی نانه واخانه (د) .
 که ته پلاو: وشکه پلاو .
 که ته و: ز. دهرديکه ده که ویته ناو ولاخی یه ک سمه وه
 ده یکوکتینی .
 که تی: قه تی .
 که تیه: گوتسوانه ی خشتی سوور .
 که تیر: د. شه خره .
 که تیره: جهوی که وون که گه لی جوړی هه یه .
 که جان: که چو .
 که جی: ز. کشته کی بادراوی لووسکراو .
 که چ: شتی لار. که ل. که چ (ز) .
 که چایی: عاستی که چی شت .
 که چک: با. که وچک .
 که چو: ز. وته یه که به نافرته ددوتری وهک وته ی: (که چی) .
 که چه: فهره نجی بی قو لی ناو دامان. ناژالی شاخ خوار .
 که چه شاخ: بزنیکه که شاختی شکابی .
 که چهل: گیانداریکه که سهری برینداربی و تووکی لی نه روی .
 که چه له: جووجه له یه که که میک گه وره بووبی و تووکی پیشووی
 ودری بی .
 که چه له بوون: گه وره بوونی جووجه له به جوړیک که تووکه زوره که ی
 ودری بی .
 که چه لی: دهرديکه به سهری گیاندار ددگا و تووکی دده ریتنی .
 که چی: وته یه که وتاریکی وا به سهر دهرديته وه له گفتوگودا که
 گوینگر به جوړیک تر تیتی گه یشتبی: چوومه لای نه ریمان
 (که چی) له وی نه بوو، له کاتیکدا که گوینگر وا بزانی له وی
 بووه . خواری شت .

که چیچ: ز. جیگای چینه ی مریشک له سهره نو تیلک .
 که حلان: نه سپی ره سهن .
 که خس: ز. پیازی فیستقه .
 که خسه: با. که خس .
 که د: لق: که ده داریکم بده ری .
 که دوو: کوله که .
 که دوون: ز. جه ری پچووک .
 که دده: ز. مندالی نیرینه .
 که دینک: جه ری (ز) کوپه له (با) .
 که دینه: گلینه .
 که دی: ز. گیانداریکي کتوبیه که مالی بووبی .
 که ر: گیانداریکي یه کسمی باره به ری به سزمانی گوی دريژد .
 پی تیکه به ههر ناویکه وه نرا ددیکا به ییشکه ر: کاره (که ر) ،
 نوژ (که ر) ، چیشته (که ر) . گه له (با) . که ر (ز) . قهرز (ز) .
 پارچه یه ک له شت (ز) .
 که رانباوگاو: کرانباوگاو .
 که رانه: جوړه باجیکي ددوله تییه له هه موو باریک ددسینری .
 که ربه ش: ز. دریکیکه که ر زوری هه ز لی ده کا .
 که ربه سه: گیانداریکه وهک مارمیلکه هه میسه پرووده کاته روژ .
 که رت: له تی شت ، (که رتبوون) له تبوون ، (که رتکردن) له تکردن .
 که رتری: بریتیه له مهوردوومی نه زان دووی قسه ردق .
 که رترینه: د. دواهمین ددست له یاری گورده وی بازیدا .
 که رتک: که رت .
 که رتوپه: په تاته .
 که رتوو: که تووی دیراو هه لده وه .
 که رته: پارچه یه ک له ناژال .
 که رته ر: د. که کره .
 که رته شی: گیایه کی به هاری درکاوییه نیرکيکی باریکی به رزی
 هه یه له سهره وه ددیکا به توپزیکي درکاوی . تووی کنگر .
 که رته ک: ز. شتی زور .
 که رته له: ه. سه به توولکه یه که له توول دروست ده کری .
 که رته له ر: ولاخی به رزه ی لاواز .
 که رتینه: د. کاکله مووشان .
 که رچالندن: ز. تیکه لکردن .
 که رخ: ددفریکي گلینه که له بهر زور ناو تیکردنی لووس بووبی و
 قه وزه ی گرتبی . سنوور .
 که رخبوون: ددنگنووسان .
 که رخنکینه: جو داس .
 که رخین: ز. له پیش چاوکه وتنی خوارده مه نییه ک له بهر زور
 خواردنی .

کهریل: د. کهریله.
 کهریله: بز و مهری بی گوچکه.
 کهرسمه: ردهگیتی نهستووره لهناو لووتی هیندی گویدریتژدا
 بهرهنگیکی وا که نهیهلته ههناسهی بهرهوانی دهرچی، نینجا
 دین نهو رهگهی دهسمن و دهری دههین و، بهو جورده چاک
 دهبی.
 کهرسونه: تهپاله.
 کهرسپ: کهرهوز (د).
 کهرسهر: مهلیکی سووره بهقهه مراییهک دهبی، گوشتی دهوری
 و دهنگی وهک زهردی کهر وایه. مزراحی قورقوردهی دهستهکی
 (د).
 کهرسهک: گلتمگی گهوره.
 کهرسهک: کهرسهک. مهردوومیکه بو هیندی شت کهر بی و بو
 هیندی شتیش زورزان بی.
 کهرشین: د. کهسیکه بهدرق خوی کردبی بهنهوهی پیغهمهر.
 کهرک: ز. عهباي بی قول.
 کهرکرن: ز. قهرزکردن.
 کهرکوژ: د. ژاله.
 کهرکوژ: گیایهکی پایزیه، گولتیکی شینی درکای دهردهکا،
 گهلاکهی دهکوتری و دهکری به پوشوو. جاشهکه (د).
 کهرکیت: کهلکیت.
 کهرگ: ه. مریشک.
 کهرگراث: شهبی جزیره.
 کهرگه داس: دارتکه دهبریتته کلکی داس.
 کهرگه ددن: کهرگه ددنک.
 کهرگه ددنک: گیانداریکی زور زلی قاچ و مل نهستووره شاخیک
 وا بهسهر لووتیهوه.
 کهرگهس: داله کهرخوره.
 کهرگه لاری: ه. بالندهیهکی بوری دهنوک دریتزه له قژالکه
 پچووکتره.
 کهرمه: ز. پارچه تهپالهی وشکهوهبوو.
 کهرمیش: ز. میشه کهرانه.
 کهروکه: مهردوومی گیلوکه.
 کهروو: د. کاکله مووشان.
 کهرویشک: دهعبایهکی تیژدهوی کتوی دهست کورتی قاچ دریتزه،
 گوتی وهک گوتی کهر وایه.
 کهرویشکه خه: بریتیه له نووستنیک که چاو هیشتا به تهواوی
 نه قووجابی.
 کهرویشکه کردن: جوولانهوهی سهوزایی ههراش به دهم باوه
 بهرهنگیکی که مهردووم له دوورده وایه بیینی که نهو
 سهوزاییه دهروات و شهپول ددها.

کهردار: کهسیکه که کهری بی و بهکری نیشی پی بکا.
 کهرداری: نیشکردن به کهر بهکری.
 کهردر: گیایه که وهک قامیش گولتیک دهردهکا دهنکهکانی دهکری
 بهنان.
 کهرد و کیش: د. ئاسنیکهی دهم پانی کلک دریتزه به دوو کهس
 دیراوی پی ههله ددریتتهوه.
 کهردوو: د. دیراو. جورده خاکه نازتیکهی دهم پانه به دوو کهس
 دیراوی پی ههله ددریتتهوه.
 کهر: گیانداری گوی گران.
 کهران: ز. چهکوشی گهوره.
 کهرانه: ز. مهردوومی دهوله مهندی مالدار.
 کهربوون: گوی گرانبون. بریتیه له زور ساردبوونی ناو به بهفر
 یا سههول تیکردنی: بهفراوه که کهربووه: بریتیه له زور خیرا
 خولانهوهی مزراحی قورقوره.
 کهرک: کهرکه. میوهی کال (با).
 کهرکردن: زور ساردکردنی ناو به بهفر یا سههول. چاک
 خولاندنهوهی مزراحی قورقوره.
 کهروای: شتیکه که کهرووی ههله تینابی.
 کهروو: شتیکهی سهوزی بوون ناخوشه له سهر رووی کولیره و
 هیندی شتی تر پیدا دهبی که شتی بی.
 کهرووهله تینان: پهیدا بوونی کهروو له سهر شتیک.
 کهرده: قهلهفر. ناژالی گوی. پچکوله.
 کهردهپوو: داری زور وشکی گهندهل. بهری گیای له بان که وهک
 ورده لوکه وایه.
 کهردهپوسهر: مهردوومی پیری گیت و ویتژی ساویلکه.
 کهردهسیسه: بارینی بهفر بهوردی له رۆژی زور سارددا.
 کهردهپوو: د. کهردهپوو.
 کهردهک: جورده فهردهنجیهکی ناودامانی بی قول و کونه.
 کهردهکونت: مهردوومی زور کهر.
 کهردهگوشه: گولی.
 کهردهکیفه: د. کهروو.
 کهردهمار: جورده ماریکی کهری پیسی کوشندهیه.
 کهردهنا: زورنا. بۆریه ی سه ماوهر.
 کهردهنسو: مروقتیکه که گوترایهله نهبی.
 کهردهواله: مهلیکی بوری بی کلکی جوانه له سوتسکه پچووکتره
 له کاتی فرینیدا دهنگی بالی زور دی و، بهکسهر دهفری.
 بریتیه له مهردوومی ساویلکه ی بهسزمان.
 کهردهوان: کهردهواله.
 کهردهوول: کهردهکیفه.
 کهردههنجیر: تهقله ههنجیریکه که بهسهوزی ههلهوهری.
 کهری: گوی گرانی. کهریله.

که ره: چه ورپه که که به ژندن له ماست گیرایی.	که زوان: ز. قه زوانی کتوی دهنک ورد.
که ره پوول: ز. داگیرکردنی مولک و مالی یه کتیکه، که له لایه ن خاودنییه وه سهریه رشتی نه کری.	که زه ب: ز. جهرگی گیاندار.
که ره تنو: کرد و کیش.	که زی: پرچ.
که ره جی: د. که شتی پچووک.	که ژ: چیا. جوړه شتیکی قایمی جوانی بریقه داره وهک ناوړشم وایه. ته نراوتکی پانی درتړکوله یه سهر و قنگی چیغ وحه سیری پی ده گیری. شتی سپی جوان. (با).
که ره دان: ده فریکه که که ره ی تیدا کو بکریته وه.	که ژال: که ژل.
که ره ز: گیایه کی کویتستانی به هارییه گه لای له که ره دوز ورد تره ده کریته ترشیاته وه.	که ژاود: دوو ژووری پچکوله یه له ته خته له سهر پشتی ولاخ دادهنری بو ئه وه ی له ری رۆیندا ههر ژوورده یه کتیکه تیدا دابنیشی.
که ره سته: که ره سه.	که ژک: قه یاسه.
که ره سه: چند پارچه یه که که شتیکی تایبه تی لی دروست بکری وهک دار و به رد و گه چ بو خانوو و بهر و پشت بو کالا.	که ژگ: که ژوو.
که ره شیل: د. که له شیر.	که ژمال کردن: هاتنه دهرده ی زه لام له هه موو مالی که وه و چوونیا ب بو که ژ بو گه ران به شوین شتیکی ونبوودا.
که ره کتفی: د. که ره کتوی.	که ژوک: که ژتیکه وهک ناوړشم وایی. نه خوشی (عرق النساء).
که ره کتوی: ده عبایه کی کتوی زور خیرایه، له که ری مالی ده چی.	که ژوو: که ژگ. که ژتیکه که سهر و قنگی چیغ وحه سیری پی ده گیری.
که ره کی: شتی که که ههر بو که به کاربه یتری: نه م کورتانه (که ره کی) یه.	که ژه: د. قولنگه ی فیله وان.
که ره لیاس: د. جارچی.	که ژل: شتی به لهک.
که ره م: که لک: به (که ره م) نایه ت، یا به (که ره م) که وتووه.	که ژه وان: شاخه وان.
که ره نتوو: داسیکی کلک دارینی درتړی پانه، به پتوه گیای پی ددروونه وه.	که ژی: که ژوو. شتی کتوی.
که ره ننگ: جوړه می شتیکی که ورده یه له هه ننگ په یدا ده بی و هه نگوینی نییه.	که س: یه کتیک له ناده می: (که س) م له لا نییه. خزم و خوش: خو بی (که س) نیم.
که ره وان: که سیکه که ههر که ر بله وه پرتی.	که ساس: گیاندار زه بوونی بی نه وا.
که ره وس: د. که ره دوز.	که ساسی: زه بوونی و بی نه وایی.
که ره دوز: گیایه کی توونی گه لا پانه به گوشته وه ده خوری.	که ساندن: هه وانده وه. دلنیا کردن. هه لگرتنی گوشت بو خواردنی له زستاندا (ز).
که ره ننگ: جوړه هه نگیکی بی جزووی بوره لووکی بی هه نگوینه، هه میسه له پوورده ا شان هه لده به ستی. جوړه می شتی که وهک خه رننگه زه وایه.	که سایه تی: خزمایه تی.
که ره هوو: ز. بای به ته وژم له هاویناندا.	که سپ: کو سپ. قورپه ستی سهر بان له سهر زده وه.
که ره هی: با. کوکلاش.	که سپک: ز. هیلکه شه ی تانو که.
که ری: که ره.	که ستهک: که ره سهک.
که ریتی: بی ژیری.	که ستهک: که ستهک.
که ری: که ریتی. رانی مهر (ز). پارچه یه که له هه موو شتی که (ز).	که سخاندن: ز. که زاختن.
که ز: ز. قه وزه.	که سک: سه وز.
که زاختن: ز. کزخاندن.	که سکاو: سلقیکه که له ناو دژلدا کو ترایی بو ناو چی شتی سلقاو.
که زاخه: با. برینی میو له به هاراندا.	که سک و سور: که سک و سور.
که زان: با. قه زوان.	که سک و سور: په لکه زیرینه.
که زنه زان: داریکی کویتستانی وهک دارگه ز وایه به لام له چه مانده وه دا نه رمه.	که سکون: د. که سکون.
	که سکون: خوارده مه نی توند و تیژ وهک سرکه.

که شکول: جوړه ده‌فریکه له داری گوتیزی هیندستان دروست
 ده‌کری و زیره‌یه‌کی تی ده‌خری، زورتر ده‌رویش ده‌یکا
 به‌قولیدا و ناوی پی ده‌خواته‌وه. ملوانکه‌یه‌کی زیر یا زیونه
 ده‌کرته ملی مندا. کتیبیکه که هونراوه‌ی گه‌لی شاعیری
 تیدا نوو سرابی.
 که شکه: چه‌موله.
 که شکه نه‌ژنو: کلاوه‌ی نه‌ژنو.
 که شکه زرانی: که شکه نه‌ژنو.
 که شکه زه‌نگول: که شکه زرانی.
 که شکه ژنو: که شکه نه‌ژنو.
 که شکه سهر: قوم‌قوموکه.
 که شکه سهره: که شکه سهر.
 که شکه شان: کاکه‌شان.
 که شکه ک: چیشتی که له گوشت و گه‌غه‌کوتا و دروست ده‌کری.
 که شکه لان: شوینی زور به‌رز که ده‌ست نه‌یگاتی: تو لیم چو‌سته
 که شکه لانی فله‌ک.
 که شکه کین: دوکه‌شک (ز) چیشتی دوکه‌شک (د).
 که شکه کاش: د. که شمه‌کاش
 که شمان: راکیشانی شتی که له دوو سهرده‌و بو نه‌وه‌ی که بکشی.
 که شمان هاتن: کسان و فراوان‌بوون و درت‌بوونی شت.
 که شم و نه‌شم: ناز و عیشه. له‌نجه و لار.
 که شمه‌کاش: که شاکه‌ش.
 که ش و تووش: برین یا درین یا خه‌تکیشانی شتی که له
 گوشه‌یه‌که‌وه بو گوشه‌یه‌کی تری: (که ش و تووش) کراسه‌که
 بیره یا لیفه‌که ته‌ریب بده.
 که ش و فش: ده‌عیه و ده‌مار و فیزکردن.
 که ش و قنگ: د. که ش و فش.
 که شول: ز. پاقله‌ی دیمی.
 که شه: د. جار: چند (که شه) هاتم واته چند جار. قه‌شه.
 که شهاتن: که شمان هاتن. وشکیوونه‌وه‌ی زه‌وی به‌جوریک که
 بکیتلری.
 که شه‌نگ: گیانداری ماندووی کفت.
 که شه‌ه‌ور: هه‌وریکه په‌له‌په‌له‌یه که بکه‌ویته رووی ناسمان
 له‌گه‌ل خوشی هه‌وادا.
 که شیده: جوړه پارچه‌یه‌که به‌ناوریشمی زه‌رد ده‌چنری و حاجی
 به‌سهریه‌وه ده‌به‌ستی. خه‌تیکه پچکوله‌ی درت‌زه به‌سهر هیندی
 پیتی عه‌ر ده‌بیه‌وه ده‌نووسری.
 که شیش: قه‌شه. گه‌واد.
 که ف: شتی که سپی سووکی بی نموده ده‌که‌ویته سهر ناو و
 هیندی شتی شل و، له سابوون و نه‌سپون و هیندی شتی
 تریش په‌یدا ده‌بی. قه‌راغی حاجه‌ت (ز).

که سکه: نافره‌تی بی شهرم.
 که سکه سور: ز. په‌لکه‌زیرینه.
 که سکین: که سکون.
 که سمه: د. کاسمه.
 که سناو: کونیه.
 که سنده‌دار: شتی نایاب که که س نه‌بی.
 که س نه‌ناس: که سیکه له شوینیکدا که که س نه‌یناسی: برۆ
 شوینیکه که س نه‌ناس، خوت هه‌لکیشه پر به کراسی.
 که سوکار: خزم و خویش.
 که سه‌پشت: ل. ژیشک.
 که سهر: خه‌فت و په‌زاره.
 که سیره: گیانداری که له سهرماندا کرژ هه‌لاتی، (که سیره‌بوون)
 کرژ هه‌لاتن له سهرماندا.
 که سیف: د. چه‌په‌ل.
 که ش: درت‌بوون و کشانی هیندی شت: هم هه‌ویره (که ش) ی
 هه‌یه. خوشیانی ناوه‌ندی دوو باران: ده‌میکه ده‌باری هیشتا
 (که ش) یکی تی نه‌خستوه. چیا (ه). زه‌مینیکه که کزر
 بوو بیت‌ه‌وه (د). نه‌ستیره‌ی زوحه‌ل (د). به‌مه‌عنا (بن)
 باخه‌له له کاتیکدا که له‌گه‌ل (بن) یا (ژیر) دا به‌کار بیت‌ری:
 بن (که ش) واته بن باخه‌ل (ه). سهرکردنی گولله یا تیر
 به‌لای راست یا چه‌پدا (ز).
 که شاکه‌ش: دهردی سهری و سه‌غله‌تی.
 که شان که شان: بگره و به‌رده و پاله‌په‌ستو.
 که شاو: د. ناودانی زه‌وی بو نه‌وه‌ی بکیتلری و تووی پیدا
 به‌چینری تا سه‌وز بی.
 که شتیه‌سهره: به‌چکه‌ی قوم‌قوموکه.
 که شتی: پا‌پور.
 که شتی جه‌نگی: جوړه که شتی‌یه‌کی زرت‌داره له جه‌نگدا
 به‌کار دینری.
 که شتی زرت‌دار: جوړه که شتی‌یه‌کی جه‌نگیه هه‌موو روویه‌کی له
 ناسن گیراوه، هیچ شتی که کاری تی ناکا.
 که شتیوان: پا‌پورده‌وان.
 که شتیوانی: خه‌ریک‌بوون به‌که‌شتی لی‌خورینه‌وه.
 که شتییه‌وان: که شتیوان.
 که شتییه‌وانی: که شتیوانی.
 که ششه: ز. قه‌شه.
 که شک: شتی که می‌چوله می‌چوله‌یه له خه‌سته‌ی دو دروست
 ده‌کری. پستی په‌نجه‌ی بالا به‌رزه که بیمالیت به سهری
 به‌کیتکدا: که شکیکه مالی به‌سهریدا.
 که شک پا: ل. نه‌ژنو.
 که شک و سوور: د. شتی سوور و سپی.

که فاک: د. ته و قه سه ری شت.
 که فاندن: ز. دروونی چواردهوری کالا.
 که فتار: ز. که متیار.
 که فتارو: با. که فتار.
 که فتانی: سه بیلده دارتیکی ساکاری سهرخری توکمه یه، تووتنی پی ده کیشری.
 که فتن: که و تن.
 که فتوو: با. که و توو.
 که فته: د. که و توو.
 که فته کار: مهردوومی که و تویی زه بوون.
 که فته کاری: زه بوونی و له کار که و تنی مهردووم.
 که فته یی: د. که و تویی.
 که فچاندن: که ف هاتنه دهرده له دهم به هیوی توورده بوون یا نازاریکه وه.
 که فچک: ز. که وچک.
 که فچی: ز. که وچک.
 که فر: با. تاشه به ردیکی گهرده که به قه د شاخیکه وه بی.
 که فره تاش: با. به رداش.
 که فریژ: پرپوونی شتیکی یا شوینیکی له شتیکی شل و هاتنه خواردهوی به لیواریدا.
 که فز: ز. قه وزه.
 که فش: که وش. بن هه نگل (با).
 که فشیف: ز. سوینهی که شک تیدا سوونه وه.
 که فشیل: ز. لیکی دهم.
 که فکانی: ز. به رده قانی.
 که فکردن: په یدابوونی که ف له شتیکی وه.
 که فکه نوک: ز. نه سپون.
 که فگیر: که وگیر.
 که فله مه: د. که پله مه.
 که ف لیدان: بریتییه له بردنی شتیکی به ناخونه ک.
 که فمال: سواغیتکه که به ده ست درابی.
 که ف و کول: چلک و که فیکه له کاتی کولیندا ده که ویتته سهر شت.
 که فه: ناسنیکه کوپاندروو ددیکاته دهستی له کاتی کاردا.
 که فه ژیلکه: گوشتی شلی چه رمه چه قالته.
 که فهل: سمت.
 که فهلپوش: پارچه یه که به زینه وه ده که ویتته سهر که فله لی ولاخ.
 که فهلووک: که فهلووک.
 که فهلووک: که فیکه که مه که له گهل ته ریبه کدا تیکهل بووبی.
 که فهلوولکه: که فه ژیلکه. که فهلووک.

که فی دهریا: شتیکی پفه له وهک پووشوو، دهموچاوی پی ده شورئ.
 که فی: ز. ده سه سر.
 که فکارک: با. قارچک.
 که فکان: ز. که وان.
 که فکانژدن: ز. هه لاج.
 که فکتک: ز. ده سه سر. سهرپوشی ژنان.
 که فخر: به رد (ز). تاشه به ردی گهردهی قه د شاخ.
 که فخرکانی: ز. به رده قانی.
 که فشک: با. کریشی سهر.
 که فشک: که وچک.
 که فگیر: ل. که وگیر.
 که فلکرن: با. که ولکردنی گیاندار.
 که فن: با. کون.
 که فنار: با. شتی زور کون.
 که فتوت: ز. داری که ووت.
 که فتوک: ز. کوتر.
 که فتوت: با. که فتوت.
 که فهر: ز. بزنی به لهک. کیتو.
 که فهل: ز. پیستی ناژالی ورده.
 که فینک: با. جامانه ی سهر.
 که فی: با. به فریکه که به زوری که و تیبی به سه ریبه کدا.
 که ک: کیتچ (ه). کاک (با).
 که کرد: جوړه خه یاریکی کیتی زور تاله.
 که کلتی: ه. که وی بالنده.
 که که و: که ووت.
 که ل: شتی لاشکاو. کیتو: مانگ له دهم (که ل). د. لق: (که ل) د
 داریکم به درئی واته لقیکی. فرمان: (که ل) و کارم نییه واته
 بی کارم (د). که لک: به (که ل) نییه واته به که لک نییه.
 شتی زور گهرم (ز). مه ری شاخدار (ز). به رانی شاخ
 پچووک (ز). په چهی ناژال (ه).
 که ل: نیری ره شه ولاخ و گامیش و بزنه کیتی.
 که لا: هه لماتیکی که تیلی پی بکری. شتیکی که و تیبیته که نارده وه.
 که لانه گوچک: فه قیانه.
 که لاتی: د. چند خانویه که که به سه ر به رزیبه که وه کرابی.
 که لاج: ز. مهردوومی دووړووی بوختانکه ر.
 که لاج: ز. گیانداري لاواز.
 که لار: چند شیشه تووتنیکی زوره که وهک خهرمان له سه ر یهک
 دانرابی. ناوی دتیبه که له ناوچه ی کفری.
 که لاره: ده فریکی قووله له شیاکه دروست ده کری پووش و
 په لاشی ناومالی تی ده کری.

که لک گرتن: قازانج و سوود گه یاندن به یه کیتک.	که لاس: ز. لاشه ی مرداره وه بوو.
که لکه له: خولیا که وتنه سهر بۆ شتیک.	که لاش: کلاش.
که لکیت: شتیکه ده سکداره شانیه ناسنی تن براوه، وهک	که لاشتن: ز. قه لاشتن.
په نجیه ده ست، ته ونی پی ده کوترئ بۆ سفت بوونی.	که لاشچن: که سیکه که کلاش بچنی.
که لله: سه لکی گیاندار. قسلی کولۆ.	که لاش چنن: چننی سهری کلاش.
که لله با: د. بریتیه له مهردوومی خودسهری که لله ردهق.	که لاشه کردن: کلاشه کردن.
که لله بایی: د. خودسهری.	که لافه: کلافه.
که لله بۆش: بریتیه له مهردوومی بی ژیری.	که لافه ت: د. قه لافه ت.
که لله بیژنگ: د. که له بیژنگ.	که لاک: لاکي مرداره وه بوو.
که لله پاچه: د. که له پاچه.	که لام: ه. خهرمانی ده غلودان، یا گزره گیا.
که لله ته زتن: بریتیه له شتی زۆر سارد وهک ناو و ماستاو و	که لان: د. شتی گهره.
هیندی شتی تر.	که لانتهر: د. گهره ی گهرهک.
که لله چاخ: د. مهردوومی سهر زل.	که لانندن: با. کولاندن.
که لله ردهق: بریتیه له مهردوومی رق نه ستور.	که لانگوچک: فه قیانه.
که لله زاوور: بریتیه له مهردوومی ترسنۆک.	که لانه: جوړه نانیکه تهره پیازی چنراو ده کرتته سهر نیوه ی و
که لله شق: بریتیه له مهردوومی تووره و ترۆ.	نیوه که ی تری ده درتته وه به سهریدا و به ساج ده برژیتری.
که لله شه کر: شه کرتیکی دارپژراوه که سهرتکی پان و سهرتکی	که لانه: کلانه.
باریکه .	که لاو: که لانگوچک.
که لله قهند: د. که لله شه کر.	که لاوه: خانویه که که رووخابی و که سی تیدا نه بی.
که لله کۆن: بریتیه له مهردوومی کۆنه په رست.	که لایانی: هه لماتین.
که لله یی: دهنگی گهره ی قه به که کار بکاته سهر میتشک، چ	که لایی: که لی شت.
خۆش چ ناخۆش. که له گی (د). بریتیه له مهردوومی شیت.	که لاین: که لایانی.
که ل لیکه فتن: د. کارتیکه وتن.	که لب: کولوی شه کر.
که لواز: سهرمای زۆر به تین.	که لبه: چوار ددانی درتژی تیرژی به هیزه له ددانی پیشه وه ی
که لوالک: گیایه کی به هارییه گولتکی سووری هه یه، وهک پیاله	هیندی گیاندار، دووانیان له سهره و دیه و دووانیان له
وایه بنکیتکی خری سپی شیرینی هه یه.	خواره و دیه و، له ناوه ندیاندا چوار ددانی ورد هه یه.
که لوان: گزگل.	که لبه ی زین: د. قه لپووسی زین.
که ل و پا: سهر و پتی ناژالتی ورده.	که لپ: که لبه.
که ل و پاچکه: که ل و پا.	که لپک: ز. که پهک.
که ل و پوور: د. که لوپهل.	که لپۆس: د. پیسته یه که تووکه که ی پتوه مابی.
که لوپهل: نوین و جلوه رگ.	که لپه: که لبه.
که لپۆس: که سیکه که ددانی پیشه وه ی که وتبی.	که لدان: بهردانی رده و لاخ و گامیش بۆ سهر میتکه یان.
که لوکۆم: شتی کۆنی شق و شپ.	که لدر: که ردر.
که لوز: پۆرگی پاقله و ماش و پۆلکه و فاسولیا. قولفه ی تن	که لفیج: که سیکه ددانی پیشه وه ی که ل بووبی و باش قسه ی بۆ
هه لکیشی نه و شتانه ی که به شیش ده چنرین، وهک گۆره ی و	نه کرئ.
لفکه. پۆلکه. برجی ناسمان.	که لک: که لک.
که لوور: ناوه بۆ تیره یه که له کورد .	که لک: قازانج و سوود. گوئسوانه. مه لیکي کتوی سپیه له
که لووری: جوړه نقامیتکی کوردیه که تیره ی که لوور قسه ی پی	کوتر ده چی. سهر بان (د) سه قاقوش.
ده کهن.	که لک تیکه وتن: پیوست بوونت به یارمه تی یه کیتک.
که لوز: فندق. بهری کاژ.	که لکردن: په لکردنی شت: گوئچکه ی (که ل کرد).

که‌لووک: نیوه‌ی چاره‌که خشت .
 که‌له: که‌له‌فر. که‌مه.
 که‌له: برنجی پلاوی.
 که‌له‌نه‌نگوست: په‌نجه‌ی گه‌ورده‌ی ده‌ست و پی.
 که‌له‌نه‌نگوشت: که‌له‌نه‌نگوست.
 که‌له‌نه‌موس: که‌له‌نه‌نگوست.
 که‌له‌هاتن: د. به‌کاره‌اتن.
 که‌له‌باب: که‌له‌شیر.
 که‌له‌به‌ر: کونیکی گه‌وره‌یه له دیوار که له‌وانه‌بی هاتوچوی پیدا بکری.
 که‌له‌بیژنگ: که‌مه‌ی بیژنگ.
 که‌له‌پاچه: سهر و پیی ناژالی سهرپراو.
 که‌له‌پاچه‌کردن: بریتییه له شق و په‌ق کردنی گیاندار.
 که‌له‌پچه: ئاسنیکه ده‌کریته ده‌ستی به‌ندییه‌وه، (که‌له‌پچه‌کردن) به‌ستنی هه‌ردوو ده‌ستی به‌ندی به‌(که‌له‌پچه).
 که‌له‌پشکو: پشکو‌ناگری گه‌وره.
 که‌له‌پوور: نه‌و شتانه‌یه که له مردوو به‌جی ده‌مینی بو که‌سوکار.
 که‌له‌په‌تر: قسه‌ی هه‌له‌ی زور زل و ناقولا.
 که‌له‌پیتاک: شتیکه ئاغا له مسکینی خوی بسیینی سالی جاریک یا زیاتر، له دراو یا ده‌غلودان یا شتی تر له‌کاتی که‌م ده‌ستیدا.
 که‌له‌پیاو: که‌له‌میرد.
 که‌له‌خ: با. لاک‌ی گیاندار‌ی مرداره‌وه‌بوو.
 که‌له‌دار: داری گه‌ورده‌ی نه‌ستووری زل.
 که‌له‌رم: گیایه‌کی گه‌لا پانی خری پی‌چراوه‌ی کو‌تستان‌یه‌ی ده‌کری به‌یاپراخ.
 که‌له‌ز: ده‌می تیپه‌ربوونی مه‌ره‌ کتوی.
 که‌له‌زه‌ری: زوره‌ملی.
 که‌له‌ژ: داریکی په‌له‌لاویه‌ی داده‌چه‌قینری و میوی له به‌هاراندا ده‌خریته سهر.
 که‌له‌س: گوریسیکه راده‌نگیوری به‌سهر ئاویکی زوردا له‌م سهر و له‌و سهره‌وه‌ قایم ده‌کری بو نه‌وه‌ی ری‌یوار ده‌ستی پی‌وه‌ بگری و بپه‌ریته‌وه. که‌له‌کی ئاو (د).
 که‌له‌سوو: مانگا و گامیش‌تیکه که له‌به‌ر زور لی په‌رینی که‌ل هه‌راسان بووبی.
 که‌له‌ش: که‌چه‌ل (ز). گیاندار‌ی زور جوان (ز). پیاو‌خراپ (ز) جه‌سته. که‌لاک.
 که‌له‌ش: د. کولوش. مه‌ردوومی بی عاری بی ئاپروو.
 که‌له‌شاخ: شووشه‌یه‌که و‌دک پیاله کلکیکی کولوری هه‌یه‌ خوتن و باک‌ه‌شی پی ده‌گیری.

که‌له‌شیر: بالت‌ده‌یه‌کی جوانی پۆینه‌داری ده‌نگ خوشی مالییه له وینه‌ی مریشک به‌لام نه‌م نیره.
 که‌له‌شیریاز: که‌سیکه که‌هزی له که‌له‌شیری باش بی بو شهر پیکردنی.
 که‌له‌شیره: شتیکه له وینه‌ی که‌له‌شیر له‌سهر کوپانی ولاخی پی‌شه‌نگ دروست ده‌کری بو جوانی.
 که‌له‌شیر: ل. که‌له‌شیر.
 که‌له‌ف: ز. که‌لافه.
 که‌له‌قه‌ند: د. که‌لله‌شه‌کر.
 که‌له‌ک: قولاخه‌ی که‌وش.
 که‌له‌ک: چند داریکه ده‌به‌ستری به‌چهند کونده‌یه‌کی گه‌ورده‌ی فوو دراوه و له‌ناو ئاودا بو پی په‌رینه‌وه و هاتوچو پیکردنی.
 فیل. دیواری به‌رده که به وشکی هه‌لچنرابی.
 که‌له‌کباز: فیل‌باز.
 که‌له‌که‌بازی: فیل‌بازی.
 که‌له‌کبوون: کو‌بوونه‌وه‌ی شت و به‌سهر یه‌کدا که‌وتنی.
 که‌له‌کچی: که‌له‌که‌وان. که‌له‌کباز.
 که‌له‌کردن: د. کو‌بوونه‌وه‌ی چند که‌سیک. کوله‌کردن.
 که‌له‌کو‌تک: کاسه‌ی که‌ل.
 که‌له‌ک‌کردن: د. کو‌کردنه‌وه‌ی شت و به‌سهر یه‌کدا‌خستنی. فیل‌کردن.
 که‌له‌که: ته‌نیشتی گیاندار له بن ده‌ستیه‌وه تا ژوور کولوتی.
 کاسه‌ی که‌ل که ئاوی تی ده‌کری بو سه‌گ و مریشک.
 که‌له‌که: ته‌له‌که.
 که‌له‌که‌بوون: که‌له‌کبوون.
 که‌له‌که‌به‌ستن: خپوونه‌وه و کو‌مه‌لبوونی گیاندار.
 که‌له‌که‌تری: خو به‌سهر یه‌کدادانی چند که‌سیک.
 که‌له‌که‌کردن: که‌له‌ک‌کردن.
 که‌له‌که‌له: وته‌یه‌که که‌له‌گای پی هان ده‌دری بو سهر مانگا به‌که‌ل.
 که‌له‌که‌وان: که‌سیکه که‌له‌ک لی بخوری.
 که‌له‌کتوی: نیری مه‌ر و بزنه‌کتوی.
 که‌له‌گا: نیره‌گای به‌گون.
 که‌له‌گایی: ئیستبداد و خود‌سه‌ری.
 که‌له‌گه‌ت: شتی بالا‌به‌رز.
 که‌له‌گی: ژووری ته‌نیشته‌ی هه‌یوان.
 که‌له‌لا: که‌سیکه بریتیکی گه‌وره به‌جه‌سته‌یه‌وه بی، (که‌له‌لابوون) بریندار‌بوونی جه‌سته به‌برینی گه‌وره.
 که‌له‌لا‌کردن: بریندار‌کردنی جه‌سته‌ی گیاندار به‌برینی گه‌وره.
 که‌له‌لان: د. پشتیر.

که له م: که له رم. قه لبه ی دار و شتی تر (با).

که له م: د. که له مه ی جووت.

که له موس: که له نه موس.

که له مه: دارتکه ده کری به کونی نه مسهر و نه وسهری (نیل) دا و دبه سترته ملی گای جووت.

که له مه کردن: خستنی که له مه بو ملی گاجووت. بریتیه له به ید دستکردنی گیاندار.

که له میترو: پیاوی ده مرستی نازای دهرهاتوو.

که له میتروو: میترووله ی گوره ی لوغن.

که له میتش: ز. میتشوله.

که له یی: با. که له رم.

که له ن: د. که له م.

که له نج: جوړتکه له بهری مازوو له چه که ی هه لاج ده چی، به لام نه م کلکی نییه.

که له ندین: ز. کو مه له به فریکه که له باغمالینه وه کو بو بیتته وه.

که له وانه: کلانه.

که له وړ: که له وړو.

که له وهر: که له بهر. دهرگا.

که له وهر ره شکردن: بریتیه له دزی کردن: که له وهری نه و ماله ی رهش کردن واته دزی لی کرد.

که له وی: گیایه کی که لا پانی به رزه درکیتی تیر دهرده کا.

که له ه: با. قه لا.

که له ههرز: کاتی تیه ربوونی به رانه کتوی.

که له هیر: کو بو نه و دی که له گای زور بو سهر مانگا به که ل.

که له هیر کردن: بریتیه له که له کو مه کتی کردنی چند که سیک له به کتیک.

که لی: فهریک: که لی نوک واته فهریکه نوک.

که لیتن: که له بهر. به ناو دالده: فیسار کهس له که لیتنی فیسار دایه، واته له په نایایه تی. که مین گا: فیسار کهس له

(که لیتن) دا بو دانیشته وه.

که لیتن: قایشیکه ده کرتیه ملی تانجی.

که لی: عاستی که لایی شت. خوارده مه نی که م خوی (ز).

گیانداري کلک کورت (ز). گیانداري گوی کورت (ز).

که لیژ: ز. کلتنچکه ی مهر.

که لیلان: ز. که رمی.

که لین: ز. کولان.

که لین: د. شتی گوره ی زه لام.

که م: شتیکه که زور نه بی.

که ما: گیایه کی لاسک نه ستووری که لاوردی به هارییه، گزره ده کری بو ناژال.

که ماجار: شوتنیکه که که مای زور بی.

که ماچه: ز. که مانچه.

که ماخ: سمت (با). کاموخ.

که مان: که مانچه. سینه که مان. که وان.

که مانچه: پارچه یه که له پارچه ی موزیقه، چند ژتیه کی پتویه ی، دارتکی تایسه تی ده هینری به ژتیکاندا، ده نگیتی خوشی لیوه دی.

که مانچه ژن: که سیکه که که مانچه باش لی بدا.

که مانه: تیرتکی هاویراوه که که پرته وه به ووی که و تنی له شتیکه وه.

که ماو: چیشتی پیته.

که مایه تی: شتیکي که م له ناو شتیکي زوردا: تورکمان له که رکوکدا که مایه تییه.

که مایه سی: که مبوننه و دی شت و نریکبوننه و دی له پرانه وه.

که مایی: که مایه سی.

که مباح: ز. زورداري سته مکار. که لاهه.

که مباره: د. که م به هره.

که مبون: نریکبوننی شت له به سه رچوونی: تری (که م بووه) واته هاکا به سه رچوو.

که مبوننه وه: هاتنه که مایه سی شت.

که مبه ت: ز. گومه ز.

که متابیتز: که متیک له شتیک: (که م تابیتز) یک دانیش یا قسه ی کرد یا خواردی.

که متار: ل. که متیار.

که مته رخه م: که سیکه شتی زور مه به ست نه بی.

که مته رخه می: گوی نه دانه شت.

که متیار: ده عبا یه کی کتویه یال و سمی له هی که ده چی.

که متین: گیانداري بی هیز.

که مچک: ل. که وچک.

که مچه: ناسنیکي درتزه ده سکه که ی داره ناگری توونی بی ده کری. ماله (د).

که م چیکل دانه: بریتیه له مه ردوومی تووره.

که مخور: گیاندارتکه که خواردنی که م بی.

که مخه: ز. کالایه که که له ناو ریشمی سووری ره شباو دروست کرابی.

که مدوو: که سیکه که که م قسه بی.

که مر: بهرد.

که مراویر: که متابیتز.

که مروو: بریتیه له مه ردوومی شهرمن.

که مړه: که مړه.

که مقنیات: که مخور.
 که مکردن: لاوازیوون. کورتهینانی شت.
 که مکۆل: تویکلی سهوزی گوئز. که رکۆل.
 که مۆ: دهسته مۆ.
 که مۆت: ز. بئ گوئی لاسار.
 که موسکه: زۆر کهم له شتیک.
 که موکوور: شتی که می نیوچل.
 که موکوورپی: بریتییه له نه دارایی.
 که مۆله: کاسه ی گهره ی دارین.
 که مه: که له بیژنگ. تهخته ی که وانه داری نه مسهر و نه وسهری
 بيشکه. په رهی خه رکه.
 که مه چکر: ز. هه لپاچینی که میک له خوری پشتی مه ر بۆ
 نیشانه کردنی.
 که مه ر: ناوقه دی شت. خه به رده.
 که مه ر به ست: که مه ر به ست.
 که مه ر به ست: خو ناماده کردن بۆ پچووکی یه کتیک.
 که مه ر به ست: بریتییه له به نده. بریتییه له که سیک که ناماده ی
 فرمانیک بی.
 که مه ر به ن: که مه ر به نده.
 که مه ر به نده: جوړه پشتینیکی دوو توتیه دراوی تی ده کری.
 که مه رچین: جوړه پالتویه کی ژنانه یه که به سورمه دا دروایی.
 که مه ر دووخ: د. به ره ته شی.
 که مه ر که ش: د. ده ریتیه کی کورته. له ژیر شهرواله وه له پی
 ده کری.
 که مه ره: پشتینیکی زیوین یا زپینی گوډاره، ژنان ده بیه ستنه
 پشتیان. لاوانه یه که له ناوقه دی مناره دا بانگده ر بانگی
 له مسهر ددها. ناوقه دی شاخ. چهند تهخته یه که ده درین له
 رووکاری دۆلیانی ناش. ناوه راستی زهوی.
 که مه ک: که میک.
 که مه ن: که مه نده.
 که مه نده: گورس یا زنجیریکی درتیه نه م سهر و نه وسهره کی
 به سنگیکه وه ده به ستیری، ئینجا به ریزه ولاخی پیوه
 ده به ستیریه وه. شتیکه وه که عه گال له کاتی دانیشتنده
 ده کرتیه پشت و به رنه ژنۆ بۆ نه وه ی که به ملا و به ولادا
 نه که وی.
 که مه نده کیش: بریتییه له که سیک که رمووده و گرفتاری په دوش و
 خووی به رزی پیاویکی خواشناس بووبی.
 که مه نده هاویشن: هاویشننی که مه نده بۆ گرتنی شتیک.
 که میک: ز. ده سه سهری ده موچا و سهرین.
 که میل: تیسکه خوریه که له ژیر دووگی ناژاله وه ریخی پیوه
 وشک بووبیتته وه.

که میله: که میل. قه رماغه (د).
 که می: بوونی شت به که م.
 که مین: هه شار.
 که مینگا: شوتنی خو تیدا هه شاردان.
 که ن: که نده (د). پیکه نین (ز).
 که نار: قه راغی شت. مۆرد.
 که ناراو: بریتییه له ناوده ستخانه.
 که نارگرتن: خو دوورخستنه وه له کاریک.
 که ناره: که نار. لاکتشی باریک که له ملا و له ولای میان فهرشه وه
 راده خری. په راوتز.
 که ناره گیر: که سیکه که هه میسه خوی که نار بگری.
 که ناره گیری: گوشه گیری.
 که ناری: با. درکه زی.
 که ناو: دادرگی ناو.
 که نده: که ننگ.
 که ندهال: ز. ته پۆلکه.
 که ندهال: که نده لان (د). گیز (با).
 که ندهاو: شوتنیکه له قه راغی دریا که ناو دایدربیی و ماودیه ک
 چووبیتته ناوده وه (خلیج).
 که ندر: بوودریتکه له زهوی، که ناو دایدربیی.
 که نندن: هه لکه نندن. به ردانه وهی تریاتس.
 که ندهو: مانگایه کی قسره که هیشتا وشکی نه کردبی.
 که ندهوو: شتیکی بۆشی به رزی گهره ی پیچکه داره له قور دروست
 ده کری بۆ ده غلودان تیکردن.
 که نده سمه: بالنده یه که له ریشۆله گهره تره هه به قه ده که نده وه
 هیلانه ده کا.
 که نده کار: که سیکه که کاری هه هه لکه نندن بی.
 که نده لان: قه دپالیتکه ناو بۆشی کردبی و دایدربیی.
 که نراوه: ناژالیتکه که قه له و بووبی و به خویدا هاتبی: نه م مه رده
 باشی (که نراوه ته وه).
 که نسی: د. رژی چرووک.
 که نشته: جیی خواپه رستی جووله که.
 که ننگ: که نده لان.
 که نگر: کنگر.
 که ننگه لان: که نده لان.
 که ننگی: که ی.
 که ننگین: که ی: که ننگین تو رۆشستی هه ننگین منیش دیم.
 که ننگینی: که ی.
 که نن: هه لکتیشان. داکه نندن. پیکه نین. کردنه وهی به ری میوه و
 سهوزایی.

که نو: که ندو. گویره که یی یک ساله .

که نوش: د. کون دووش.

که نوو: که ندوو. پیکه نین.

که لووی شانی هه نگوین (د).

که نه: که نه.

که نه سمه: د. که نه دسمه.

که نه فت: زه بوونی بی ده سلات، که نه فت بوون: زه بوون بوون.

که نه فت کردن: زه بوون کردن.

که نه فتی: زه بوونی.

که نه ک: که نه (د). گاهه رد.

که نه نه: ته شوپیه کی پچکولانه ی دهم که وانه یییه، ناوی که وچک

و نه سکوتی پی هه لده که ندری. ئینجا به لیسک لووس

ده کری.

که نیر: داریکی کوستانیییه، گه لای وهک داری که ووت وایه، له

کاتی سووتاندا بوونی خوشه.

که نیره: گیاهه کی به هاری بوون خوشی گول زه ردی گه لا خره.

که نیشک: میتینه یه که که هیشتا شووی نه کردبی، نه وهی میتینه ی

باوک و دایک.

که نیشکه زاگ: د. که نه زا.

که نیشکی: که چینی. که چینه ی چاو.

که نی: وته یه که وهک وته ی (که چنی) به کار دینری.

که نیز: ل. که نیزه ک.

که نیزه ک: کاره که ر.

که نیله: د. که نی.

که نین: پیکه نین. به رده انه وهی تروتس.

که و: بالنده یه کی خال و میلداری قاچ و دهنوک سووری بووره، له

کوتر گه ورده ترده. شتیکه له (گلگیر) شاشتره، خه رمانی پی

پوخته ده کری. هه لگوشینی برین بو پاکبونه وهی.

که و: جوړه کالایه کی قول و چاکه لداری درتیره.

که و ابوو: که واته.

که واته: وته یه که به کار دینری له وهرامی وتاریکدا که له بهر

ناشکرای فری درابی: (که واته) وهره لام، له وهرامی

یه کیتکدا که بلتی ئیمشه و ئیشم نییه، واته که ئیشت نییه

وهره لای من.

که وان: داریکی چه و تاوویه تیری پی ده هاویتیژی. داریکی دریتیژی

که میتک خواره ژتییه کی پیوویه هه لاج چه که ی پیدا ده مالی له

کاتی هه لاجیدا، داریکی که وانه داره چه رمیتیکی دریتیژی

به سه رده ویه له (مه ته) ده نالتیری و داری پی کون ده کری.

نیشایه که وهکو: () به گردی وشه یه ک یا ژماره یه کدا

ده نووسری که گرنگییه کی بی.

که وان پیستک: د. شتیکه وهک دارلاستیک به ردی پی ده هاویتیژی.

که وانگوته: نیشانه یه که وهکو: [] که نه میش وهک که وان به کار دینری.

که وانه: که وان. داریکی دوو لقه به گوریستیکی باریک ده به ستری

به هه ردوو پیچکه ی شه خیره وه، بو نه وهی قرچه ی پی

بگویتزرتیه وه بو سه ر خه رمان. پیچ و دهره ی سه ربه ره ژووره.

هه موو شتیکی که وانه یی. لای ژوورووی هه موو شت. دوو

ته خته ی پان و درتیره ده به سترین به ژیر پیووه بو نه وهی به سه ر

به فردا برۆن و نه چه قن.

که وانه دار: شتی که وانه یی.

که وانه یی: شتیکه به ریتیکی چه و تابیتیه وه.

که واو: که باب.

که واوچی: که بابچی.

که واوخانه: که بابخانه.

که وایه: که واته.

که وبار: به چکه که و.

که وبار: که سیتی که که هه ز له راگرتنی که و بکا.

که و بووار: شوپیتی که که که و پیتیدا بروا. کاتیکه که پوله که و

به ره و کوستان ده گه ریتیه وه.

که و به دار: به هاریکی دره نگه که که و له بهر گه نه شینکه

هه لیشیتیه سه ر دار.

که و تن: به لاداهاتنی شتی که بو سه رزه وی.

که و تنه خو: خو ناماده کردن.

که و تنه خواره وه: که و تنی شتی که له به رزییه که وه بو نزمییه ک.

که و تنه وه: دواکه و تنی که سیتی که له روین و مانه وهی: نیازم بوو

بچم بو لادی که چی (که و تمه وه) واته په کم که ووت. وازهینانی

یه کیتی که له شتی که: لیم (بکه ره وه). هه لدانه وهی گرانه تا له

گرانه تی دار دوا ی نارقه کردنی.

که و توو: که سیتی که شتی که که که و تبتی.

که و تووی: گرانه تی.

که و جز: د. که و جیز.

که و جیز: د. ناوگردان. نه سکوی.

که وچ: ه. مه نی پتوانه.

که وچک: شتیکی کلکداری دهم پانه شتی پی ده خوری.

که وچکتاش: که سیتی که که که وچک دروست بکا له دار: لیسکه.

ناوی دتییه که له شاره زوور.

که وچکه: که وچکیتکه ده به ستری به (چه ره خوره) وه، دانه ویتله ی

لی ده چیتیه گتیری ناشه وه.

که وچه: د. که وچک.

که وداو: ماکه ویکه که بنریته وه بۆ ئه وهی نیره که و دهوری بدهن تا
پاو بکرتن. چهند داویکه داده نرتن له نزیک ماکه ویکه و بۆ
ئه وهی نه گهر ماکه وه که خوتندی که وی تر بیتن به دهنگییه وه و
بکه ونه ناو ئه و داوانه وه.
که وده ری: جوړه که ویکه که وورده زور چه زی له ناو به فره.
که ودهن: مهردوومی نا زیرهک.
که وورک: ز. جوړیکه له ههرمتی.
که وورنگان: ز. جوړه دانه ویتله یه که له گرانیدا تیکه لی گهنم ده کری
و ده خوری.
که وریشک: که وریشک.
که وریشکه: د. که وریشکه.
که وسهل: ز. کیسه ل.
که وش: جوړه پیتلاویکی بی پاژنه ی لووت هه لگه پراوه یه. سهر
به ره وخوا ره. هه نگلی گیاندار.
که وش دروو: که سیکه که ههر که وش دروست بکا.
که وش دۆز: که وش دروو.
که وش کهن: شوتنیکه که که وش تیدا دابکه نری.
که وشهک: یاری سی باز د.
که وشه ن: مهیدانی کشتوکال و ئاژال و له وه پاندنی ناوایی.
که وشین: که وشه ک.
که وک: ل. که و.
که وکردن: له که ودانی دانه ویتله.
که و که مانه: برینیکه له مه لاشودا پهیدا دهبی.
که و که ندهر: با. جوړه که ویکه که وورده زهر د باوه.
که وگیر: شتیکه کلک درتزی دهم پانی کون کونه له مس یا له
فافون چیشتی تونده ی پی تی ده کری و که فی چیشیت و
گوشتی پی ده گیری.
که وگیره: برینیکه به قه د دهمه که وگیریک پان و کون کونه.
که و ل: پیتستی گیراوه ی هتندی گیاندار. شتیکه وهک پالتو
پیتستی توو کداری خوشه کراوی به بهر دا ده گیری و بۆ گهرمی
به زستان له بهر ده کری. که و ل پۆست. مشه ما یا ته نراویکی
چوار سووچه له سهر ته نوور داده خری بۆ نان له سهر کردنی.
که و ل پۆست: که ولتیکه تایبه تی خوشکراوی تیسکنه بۆ له سهر
دانیشتن.
که و لکردن: گوروونی گیاندار. بریتیه له بهیده ست و
زه بوونکردنی گیانداریک: فهرهاد نه ریمانی که و ل کرد.
که و لۆس: شوتنیکه ناو دایدربیی. ناوی دتیه که له ناوچه ی
خورمال.
که وله: د. شتی شینی که وده له. شوتنی رووته نی زیخه لانی شین.
که وله کۆن: بریتیه له مهردوومی پیری قرخنی په ککه وته.

که ولتدان: که وکردن.
که ومار: جوړه ماریکه وهک که و ده خوتنی.
که ون: کۆن.
که ونه: کۆنه.
که ونه فروش: کۆنه فروش.
که ونینه: به شتی کۆن ده لیتن.
که ووت: داریکی سهخته که وچکی لی دروست ده کری.
که وور: بزنی سپی.
که وورگ: نه شکه وت.
که و وگ: د. شتی شین.
که وه: که و وگ. که وی دهغل پتوان.
که ودهت: که ووت.
که ودهر: گیایه کی توونی که لا پانی بی لقه. که وورگ (د).
که ودهرۆژ: رۆژیکه که بهری ئاسمان ته که هه وری بی و
سهر مابی.
که وده ری: بیتزار بوون له له شی خۆت: له له شی خۆم که وده ری بووم،
به لام نابیتزی له فلان شت که وده ری بووم.
که وه سیر: مه ریکه تووکی دهموچاوی سپیه کی شینباو بی.
که وشه ن: سنوور.
که وه گی: د. که نه یه که ددهاته مه ر و بز.
که وه ل: جوړیکه له بهری مازوودار که لا پان و تووکنه.
که وه له: گیانداریکه ورده وهک رشک ددهاته ئاژال. شتی
شینکار. زه وی و شاخی رووته نی شینکار.
که وه مار: شینه مار.
که وی: که و ا.
که ویتزه: که وچکه ی ناش.
که ویتل: خانووی ناو باخ. نه شکه وتی پچووک.
که ویه: نزم.
که وی: بالنده یه که له مالداهه سته مو بو بی، (که وی بوون)
دهسته مو بوون، (که وی کردن) دهسته مو کردن. رنووی به فر.
که ویچه: که ویتزه.
که ویر: د. ده شتی زیخه لانی بی ناو و بی سه وزایی.
که ویتز: ده فرتیکه شتی پی ده پتوری: چ که ویتزی چ مه ویتزی.
که ویتزه: که ویتزه.
که ه: ل. کا.
که هال: د. ته مه ل.
که هروبان: ز. کاره با.
که هریز: کاریز.
که هریز: ل. کاریز.
که هنی: ز. کانی.

که هیا: گه وره. سه روک.	کیتک: با. پشيله.
که هیل: مهردوومی سست و ته مهل له کاردا.	کیتج: گیاندارتکی رهشی وردی قاج برگه برگه ی به نالوشی خاوه ن
که هی: با. گیاندارتکه که له مالدایا بوبی.	قه له مبارزه، به هاران ده ژیتته وه.
که ی: پیتی پرسیار له کات: (که ی) ده رویت. یاری و کایه (ه).	کیتج که و تنه که ول: بریتیه له په له پهل پیکه و تنی یه کیتک.
شا: که یخوسره و.	کیتچه ره شکه: ده عبايه که بیستان و شینایی ده خوا.
که یارک: ز. کارک.	کیتج هه له هینان: بریتیه له په له پهل پیکه و تنی یه کیتک بۆ
که یانندن: ز. ژه ندنی مه شکه.	به جیهیتشتنی شویتیک.
که ییانوو: ژنیکه له مالدایا سه ریه رشتی ئیشوکار بکا.	کیتخا: د. کوتخا.
که ی به که ی: وته یه که به کار دینری بۆ باسی ماوه یه کی زور	کیتخوا: د. کوتخا.
له مه و پیتش له کات: (که ی به که ی) هاتووم، واته زور	کیتز: جیتگی نه ته وه خستنه وه و میزکردنی نیرینه. کار،
ده میتکه.	که لک (ز). کیتز (ز). شتی کالی نه گه یشتوو.
که یس: با. ههل.	کیتزان: ز. داری دریتی نه ستور.
که یف: خوشی دل: فیسار که س به (که یف) ه یا بی (که یف) ه.	کیتزخو: بریتیه له نافرته تی جوشن.
که یفکردن: به خوشی رابواردن.	کیتزد: تیغیک کی دهم پانی مشتو و داره نانوشیتته وه.
که یک: کیتج.	کیتزدگر: که سیکه که کیتزد دروست بکا.
که یکف: کیتکف.	کیتز: خه تی کیتشراو له سه ر زه وی یا کاغه ز.
که یکووا: د. مهردوومی کارزانی راپوژ پیکراو.	کیتزا: کوتزا.
که یل: پر: دل (که یل) ه واته پر له خه م و خه فته، (که یلبوون)	کیتزل: بریتیه له مهردوومی زوردار.
دل پر بوون له خه م و خه فته، (که یلکردن) پرکردنی دلی	کیتزلی: بریتیه له زوردار.
یه کیتک له خه م و خه فته. که لاوه.	کیتزسم: ز. شتوه ی ناده میزاد.
که یلان: د. نافرته تی ته رلان.	کیتزک: ز. کیتزدی پچووک.
که ین و به ین: ته گیر و رازتکه که بکری له ناو چهند که سیکدا بۆ	کیتزکه ر: کاره که ر.
کردنی کارتیک به په نهانی: چ (که ین و به ین) یکتان	کیتزکه له: د. گیاکه له.
به ده سته وه یه؟	کیتزهاتن: ز. به کارهاتن.
که ینی: که ی.	کیتزه فیل: بریتیه له قامچی هونراوه که ده کرتته ده ست.
که یوان: نه ستیره ی (زوحهل).	کیتزه که له گا: گیایه کی یه ک لقه بالای هه مووی گوله و له ناو
که یوانوو: که ییانوو.	تووتندا ده ردی و زه بوونی ده کات.
که یه ل: خانوودیه که به هاوینان له ناو باخدا ده کری.	کیتزیشک: با. که رویشک.
که یی: که وی.	کیتز: با. گووخلینکه.
که یر: ز. دره ختی مۆرد.	کیتزان: ژه ندنی مه شکه.
کیت: پیتی پرسیاره بۆ ده ستینشان کردن (تعین) ی تاقه که سیک:	کیتزانندن: کیتزان.
کیت بوو هات؟. دی: (کیت) خوا، واته کوتخای دی. پیتیکه	کیتزر: کومه له خه لفتیکه که به پری له زه وی هات بیتته ده ره وه.
بۆ خوشه ویستی ده نری به دوا ی هیندی و ته وه: کناچه (کیت)	که سیکه له کرداردا هه له شه بی و به خود سه ری ئیش بکا.
واته خوشکه لی. پیتیکه ده نری به و کارانه ی که له یاریدا	کیتزری: هه له شه بی و خود سه ری له کاروباردا.
ده کری و دهیکا به مصدری یاری: چاوشار (کیت)، دایه لو	کیتزک: ز. کیتز.
(کیت).	کیتزم: با. تاقه دارتکه که میتوکی خرابیتته سه ر.
کیار: ه. بیستانی کاله ک و شووتی و تروزی و خه یار و بامیه و	کیتزه: با. قالونچه.
باینجان و ته ماته.	کیتزه ر: کیتزر.
کیاستن: ناردنی یه کیتک بۆ شویتیک.	کیتزه ری: کیتزری.
کیانا: ه. ناردن.	کیتزین: ز. لووله یه که به ژیر زه ویدا برابی بۆ ناو پیتدا بردن.

کیزی: ز. گه سک.	کیتفال: ز. قرژال.
کیتزوله: چۆله که.	کیتفال: با. قرژال.
کیتس: کهس (ز). کیس (د).	کیتفال: کیتفال.
کیش: یدشتی. تەوانایی: له (کیش) ی مندا نییه. نۆردیه ک له شتی به تەرازوو کیشراو: ئەمە دوو یا سێ (کیش) ه. وەزنی شیعر. مشکى. پیتز: ئەم هەویرە بە (کیشە).	کیتساز: د. کیتوسار.
کیشان: راکیشانی شت. قوم دان له جگەرە و سەبیل و نیرگە له ئەندازە گرتنی شت بەسەنگ و تەرازوو. پەراندنی و لاخی نیر له مێ.	کیتسان: د. کیتوسال.
کیشانە: ئەندازە گرتنی شت بەسەنگ و تەرازوو.	کیتش: ز. شتی ئاشکرای نمایان.
کیشانە کردن: کیشانە.	کیتفکی: با. شتی بۆگەن.
کیشانە وه: هینانە دواوەی شت: ئاگرە که یا لەشکرە که (بکیشەرە وه).	کیتفی: کیتوی.
کیشران: کیشان.	کیتفیلە: د. کیتویلە.
کیشراو: شتی که که کیشرابی.	کیتفریشک: با. کەرویشک.
کیشک: ئیشک. و تە ی پرسیارە وەک و تە ی (چی) (ز).	کیتفی: ز. کووپە لۆکه.
کیشکچی: ئیشکچی.	کیتفی: ز. دەفریکی گلینە رۆن یا هەنگوینی تی دەکری.
کیشکردن: راکیشانی شت.	کیتکف: تیروو.
کیشک گرتن: ئیشک گرتن.	کیتکوو: کیتکف.
کیشکە: با. چۆله که.	کیتل: دوو تەلەبەرد یا دوو میله له سەری و پیتی گۆردو
کیشماکیش: د. کیشمه کیش.	دادەچه قینری. شتی بەرز، (کیتلبوونە وه) بەرزبوونە وه، (کیتلکردنە وه) بەرزکردنە وه.
کیشمان: کشان و فراوانبوونی شت: فانیله که (کیشمان) ی دی.	کیتل: که یه ل (ه). میلی رەنگاوردنگی بەرد. کیتل (د).
کیشمه کیش: بگره و بەرده و دەردی سەری.	کیتلان: بەرگی خەنجەر و شیر.
کیشنده: هیزیکه له هیندی شتدا هیه شتی تر پادە کیشی بەلای خۆیدا.	کیتلان: هەلگێرانه و دی زەوی بەگاسن بۆ کشتوکال.
کیشواکیش: د. کیشمه کیش.	کیتلانه: کیتلان.
کیشووله: چۆله که.	کیتلدان: ز. دروومان.
کیشوهر: حکومەت.	کیتلران: کیتلان.
کیشه: بردنی کولۆشه له شاراوە بۆ سەر خەرمان. هەرا و کیشمه کیش.	کیتلراو: شۆتینیکه که کیتلرابی
کیشهاتن: کیشمانی شت.	کیتلک: که له که.
کیشه کیش: کیشمه کیش.	کیتلگه: زەوییه که دەست بدا بۆ کیتلان. زەوی کیتلراو.
کیشه و بەره: کیشمه کیش.	کیتلووک: با. ژنیکه که موسولمان نەبی.
کیشه وه: گواستنه و دی شتیک له شۆتینیکه وه بۆ شۆتینیکی تر.	کیتلوون: ئاسنیکى زمانه داره دەرری له دەرگا و سندووق و به کلیل دادەخری.
کیشه وێ: کیشه وه.	کیتله: د. که ویش.
کیشیاگ: د. کیشراو.	کیتله بەردانی: یارییه کی دوو دەستە ییه، هەر دەستە ی چەند کەس بن دەبی ئەوەنده تەنکه بەردی پچووکی به قەد دەستیک ئامادەبکەن، دەستە یه کیان بەردەکانیان دادەچه قین و دەستە که ی تر تەنکه بەردەکانی خۆیان تی دەرگن.
کیشیان: کیشان.	کیتلەندی: ز. جوړه داسیکی گه وړدیه به هەردوو دەست دەرری و دروینه ی پی دەکری.
کیتف: کیتو.	کیتلیژە: کۆله که ی چارداخی تووتن.
کیتفرۆشک: ز. کەرویشک.	کیتم: خۆتی گه راو دی خەستی سپییه له برین دیتە دەرری. که م (ز).
	کیماسی: ز. که مایه سی.

کیمماو: کیمی روون.	کیسه کیش: ناتریکه له ژووری حه ماما به کیسه یه کی تایبه تی مهردووم بشوا.
کیمماهی: که می.	کیسه کیشان: هینانی کیسه به له شدا بو لیکردنه وهی چلک.
کیمایی: که می.	کیسه ل: ده عبايه کی دیمییه وهک ره قه ی ناو ناو.
کیمپه: ته نینه وهی برین به هوئی کیمه وه.	کیسه له: داریکی قوقزه دهری له پشتی ده رگا و شمشیره ی پیتدا ده کری. داریکه (مازه) و (لا جامه) به یه که وه دهنووسیتی.
کیمکردن: په یابوونی کیم له برین.	کیسه له مل: بریتییه له کچی جوان کیلانه.
کیمی: که می.	کیسه و که مهر: جوړه که مهر به ندیکه، چند کیسه یه کی پتویه شتی تی ده خری.
کیندهر: کویندهر.	کیسه هلدروون: بریتییه له ته ماداری یه کیک بو شتیک: فیسار کهس (کیسه ی بو هلدرووه) واته به ته مایه تی.
کیندهری: کویندهری.	کیف: چه رمیتیکی دوو توتی هلدرواوه، هیندی شتی تی ده خری.
کیتو: چیا ی بهرز.	کیفاندن: د. فیکه کردنی مار.
کیتوسار: د. شونی شاخاوی.	کیفانن: کیفاندن.
کیتوسان: کویتستان.	کیفکردن: هلدکفانی شت.
کیتومال: هره وه زکردن به دووی شتیکی ونبوودا له دهشت و کیتو.	کیفن: شتی هلدکفاوی پهل.
کیتوژ: که ویر.	کیفوک: پیشوک.
کیتوستان: کویتستان.	کیفه: د. فیکه ی مار.
کیون: سه خته پولایه کی لووتداری قورسه کلکیکی دارینی هیه، به ردی که ورده ی پی ده شکیندری.	کیشار: با. کرشی نه ستوری سهری که چهل.
کیتوه: بو کوئی.	کیشی: با. گیانداری کیتی.
کیتوی ناگریژین: کیتویکه به هوئی جووش و خورووشی ناویه وه له ت بی و ناگر و شتی تواوه ی لی بیته دهره وه.	کیلو: سه نگیکه که هزار غه رامه.
کیتوی ناگرفشان: کیتوی ناگریژین.	کیله: نه دازیه که بو دانه ویتله که چوار ته نه که یه.
کیتوی: گیا یا گیانداریکه که هر له که ژ و کیتودا بی. بریتییه له مهردوومی سرکی سلکردو له شت.	کیلهرک: با. که نجینه ی ژوور.
کیتوبله: سه وزیایی و دارودره ختیکه که له دهشت و کیتو روایی و به دهست نه چه قابی.	کیم: کیم.
کیتنه: کامیان.	کیمیا: زانیاریه که باس له دروستکردنی هیندی شت دهکا به لیکدان و جوتکردنه و هیان. دروستکردنی نالتوون و زیو به دهرمان.
کی: ل. کتی.	کیمیاگر: که سیکه که کیمایی بکا.
کیتنه له: گوزدی پچووی خردله.	کیمیاگری: خه ریکبون به کیمیاوه.
کیر: کیری گیاندار. کیرد و چه قو (ز).	کیمایی: کیمیاگری: نه م پیشه یه (کیمایی) یه.
کیر رنج: با. هه لاج.	کین: رق.
کیره: جوړه دهنگیکه له یه که و تنی هیندی شته وه په یدا ده بی.	کینه: کین.
کیره کیر: کیره یه که له دوا ی یه ک.	کینه دار: خاوه نی کینه.
کیژ: کج.	کینه کیشان: رق کیشان له دلدا له یه کیک.
کیژوله: کچوله.	کینه کیش: که سیکه که کینه ی زوربی له گهل مهردوومدا.
کیس: جوړه بلوقیکه له بن ددان په یدا ده بی.	کیوار: گیاه کی به رزی کویتستانی به هارییه، گه لای وهک بی وایه، ده کوتری و دهری به ولاخی به رزه. جوړه جه ویه که له لا قه دی گیای کیودا په یدا ده بیت دوا ی بریندارکردنی و، دوا ی مه یینی وهک بنیشت ده خوری.
کیسک: ز. کیسه.	کیوون: پیک.
کیسکردن: په یابوونی کیس له ژیر داندان. بریتییه له پیش خواردنه وه ی یه کیک له رقاداندا.	
کیسو: ز. ره قه.	
کیسه: تووره که یه که شتی تی بکری.	
کیسه بر: د. گیرفانبر.	

ک

گ: گشت: (گ) جاری یا (گ) جوړی واته همووجاری یا همووجوړی. پیتیکه له شونځی (و)ی (اسمی مفعول) ددنوسی به دواي هیندئ وتهوه: گهیی (گ)، رویی (گ) واته گهیو، رویو.

گا: ردهشولاختیکی نیره که پتی نابیته سی ساله. پیتیکه بههر ناویکهوه نرا دیکا به (اسمی مکان): ری (گا)، سیران (گا) واته جتی روین و سیران. کات: هر (گا) واته هر کات.

گانهگیتو: جوړه ماریکه وک زهردهمار بهلام نهم شینه و بی ودهزنده.

گابرسهوزه: گیایهکی ناوییه له لهبان دهچی بهلام نهم سی کووزه و گهلای تنکه.

گابوړ: بوړه بوړی گاهله له سهر خوینی ردهشولاختیکی سهرپراو. بریتییه له گریانی چند که سیک بهدهنگی بهرز بههوی مردنی خوشه ویستیکیانوه.

گابهرد: بهردی زور گهورد.

گاهل: جوړه کوتریکی شینی کتیویه.

گاپی: بریتییه له مهردوومی تمهل له رویندا.

گاپیل: گایه که که شاخه کانی چه مابنهوه بهدهوری گوی یا چاویدا بهجوړیک که پیوست بی بهپرینهوه.

گاتوو: شاتوو.

گاجفت: د. گاجووت.

گاجووت: گایه که لهوانه بی که جووتی پی بکری.

گاجال: د. چالی زور گهوره.

گاجاوه: جوړه گولیکه له شتی چنراو دروست دهکری له وینهی چاوه گا.

گاجوان: گوچانی زلی نهستووری ناقولا.

گاجیرین: ز. کلک هلهسهنگینه.

گادار: ز. شونځی لهودری گاهل.

گادانه: د. کزن.

گادمه: گیایه که وک هلهکوک، بهلام نهم سلهکی نییه و بوژانه سک دهخوری.

گادوش: دهفریکی گلینه وک دیزه، دوو قولفی هیه، پتی تی دهخری و پتی هلهدهگیری.

گادوشکه: جامی شیر دوشین.

گادهمه: گیایه که لاپانی پایزی زور تاله، دهکوتری و دهکریته گوماوهوه بو ماسی کوشتن.

گادیری: ز. گاو.

گار: پیتیکه دهنری به هیندئ ناودهوه دیکا بهنیشکه: ناموژ (گار)، پارتیز (گار)، کرد (گار). به هیندئ ناودهوه ددنوسی، ماویهک له کات پیشان دده: روژ (گار)، شو (گار).

گاران: ز. گاهل.

گاراندن: گاره کردنی مریشک.

گارائن: د. گاران.

گارام: د. گالوک.

گارین: گاهل. داریکی دریزی نه قیزه داره، جوتیار له جووت کردندا گای پی لی دهخوری. ناوی دتییه که له ناوهندی (سنة) و (مهربان) دا.

گارس: با. مهرزن.

گارنگ: ز. گووگره.

گاره: دهنکی مریشک، گاره گار: گاردی یهک له دواي یهک.

گاریه: دهفریکی تاییه تی گهوریه، پر دهکری له ناو و دهنری له ولاخ.

گاریته: با. کاریته.

گاز: قه پگرتن له شت به ددان. ناسنیکي دوو دهمی کهوانه داره، دان و بزمار پی هلهدهکیشری. توزیک پووشوو که بو داگیرساندن بکریتهوه. بانگهواز. باسکی ناده میزاد و گیاندار (ز) نهوت. هلم.

گ: گشت: (گ) جاری یا (گ) جوړی واته همووجاری یا همووجوړی. پیتیکه له شونځی (و)ی (اسمی مفعول) ددنوسی به دواي هیندئ وتهوه: گهیی (گ)، رویی (گ) واته گهیو، رویو.

گا: ردهشولاختیکی نیره که پتی نابیته سی ساله. پیتیکه بههر ناویکهوه نرا دیکا به (اسمی مکان): ری (گا)، سیران (گا) واته جتی روین و سیران. کات: هر (گا) واته هر کات.

گانهگیتو: جوړه ماریکه وک زهردهمار بهلام نهم شینه و بی ودهزنده.

گابرسهوزه: گیایهکی ناوییه له لهبان دهچی بهلام نهم سی کووزه و گهلای تنکه.

گابوړ: بوړه بوړی گاهله له سهر خوینی ردهشولاختیکی سهرپراو. بریتییه له گریانی چند که سیک بهدهنگی بهرز بههوی مردنی خوشه ویستیکیانوه.

گابهرد: بهردی زور گهورد.

گاهل: جوړه کوتریکی شینی کتیویه.

گاپی: بریتییه له مهردوومی تمهل له رویندا.

گاپیل: گایه که که شاخه کانی چه مابنهوه بهدهوری گوی یا چاویدا بهجوړیک که پیوست بی بهپرینهوه.

گاتوو: شاتوو.

گاجفت: د. گاجووت.

گاجووت: گایه که لهوانه بی که جووتی پی بکری.

گاجال: د. چالی زور گهوره.

گاجاوه: جوړه گولیکه له شتی چنراو دروست دهکری له وینهی چاوه گا.

گاجوان: گوچانی زلی نهستووری ناقولا.

گاجیرین: ز. کلک هلهسهنگینه.

گادار: ز. شونځی لهودری گاهل.

گازانده: گلهیی: گازاندهم لئ مه که.	گاکتیی: د. گاکتوی.
گازکردن: شووشتنی جاو و هه لکوتانیتتی بۆ سپیوونه وه.	گاکتوی: ده عبايه کی کتوبیه له گا ده چتی به لام نهم زلتره.
گازرکه: که سیکه که شت گازر بکات.	گاگا: جارجار: (گاگا) ده چمه دهره وه. دهم دهم: شهو (گاگا)
گازک: با. مه قاش.	ده نووم و (گاگا) هه لده ستم.
گازکردن: بانگکردن به دهنگی بهرز.	گاگوپ: د. گوپتیکی که ورهیه که له ته نیشته وه لادر بکری و
گازگاز: ز. هاوارکردنی زۆر.	نه له دهی بۆ هه ل نه که نری.
گازگرتن: قه پگرتن به ددان.	گاگۆز: شتی که وهک پۆلکه به لام نهم دهنکی که وره تره.
گازن: ناسنیک کی دهم تیژه، زین دروو چه رمی پتی زویل زویل	گاگۆلکی: رۆشتنی مندال له سه ر چوار چنگۆله له پیش پتی
ده کات. گلهیی (ز).	گرتنیدا.
گازندۆک: ز. که سیکه که زۆر سه رکۆنه ی مه ردووم بکا.	گاگۆله: گاگۆلکی.
گازنده: گلهیی.	گاگوئ: گیایه کی کویتستانییه له گوئی گا ده چتی.
گازۆز: ز. مۆریانه یه که که ده داته کالا.	گاگهل: کۆمه لتی گا و مانگا که بله وه پترتی.
گازۆلک: گوخلینکه.	گاگه له: گاگه له: د. گاگهل.
گازووک: قامیشتیکی نه ستووری دریژه که سه رتیکی دادرابی و	گاگیره: گیایه که که به تایبه تی گیره ی پتی بکری.
دوو فاق کرابی بۆ مارگرتن و کوشتنی.	گال: هه رزن.
گازه را: ناوه راستی شت.	گالته: وتن یا کردنی شتی که بۆ پتی که نین.
گازنده: گازنده.	گالته چی: که سیکه که زۆر گالته بکا له گهل نهم و نه ودا.
گازی پشت: مووره غه ی پشت.	که سیکه که گالته ی پتی بکری: بۆچ (گالته چی) تۆه؟
گازی: ز. هاوار. بانگ.	گالته پتکردن: گالته کردن به شتی که.
گازیز: ز. گازۆز.	گالته کردن: وتن یا کردنی شتی که به قه شمه ری.
گازی کرن: ز. هاوارکردن. بانگکردن.	گالته لئ پژان: وه رگرتن و زانینی هه موو کردار و گوشتاریک
گازی که: با. بانگکه ر.	به گالته.
گاسک: با. گازک.	گالتین: شتی که که بکری له رووی گالته وه.
گاسکه: دهنگی هیتندی گیانداره له کاتی که ساسیدا، (گاسکه	گالدان: هاندانی که سیک له که سیک بۆ زیان پتی گه یاندنی.
گاسک) گاسکه ی یهک له دوا ی یهک.	گالگالی: جوړه کولیره یه کی پچووکه له هه ویر و پۆن دروست
گاسن: ناسنیک کی پانه وهک بیتل ده کری به هه و جارده وه و جووتی	ده کری و زه ردینه ی هیلکه له رووی دهرتی.
پتی ده کری.	گالتۆش: د. کالتۆش.
گاسنۆق: د. یه غدانی که وره.	گالتۆک: گوچان.
گاشه: که شاکهش و دهردی سه ری. خره به رد.	گاله: ل. خشتی کال.
گاف: ناوه بۆ پیتی که له بیست و هه وت پیتیه ی کوردی.	گاله بهنگ: د. جوړه له وه پتی که که خواردنی گیتی ددها.
گاڤ: ز. کات. ههنگاو.	گاله پتکردن: هه شرکردن به شتی که.
گافان: ز. گاووان.	گاله دان: داخستن دهرگا.
گافانی: ز. گاوانی.	گاله کردن: کردنی کاریک به چاپوکی و چالاکی: فیسار کهس
گافدان: ز. ههنگاوانان.	(گاله) دهکا، واته کاره که ی چاک دهکات.
گافهک: ز. کات.	گاله گال: دهنگه دهنگ.
گاقی: گاقیران.	گاله و گیشه: هه را و هه ره شه و خو توو ره کردن.
گاقیران: دهرده گا.	گالیسکه: عه ره بانه یه که که به گا بره و.
گاقۆر: گابۆر. کاتی وشکبوونی ئاو له دهمه دهمی پایزدا.	گالینه: نانی هه رزن.
گاکۆتر: جوړه کوترتیکی کتوبیه.	گامارۆ: بالنده یه کی مه له وانی ره شی کونج کونجی ناوچه وان
گاکوچک: د. گابه رد.	سپییه به قه د (قه لراو) ده بی.

گامل: ز. دوورخستنه وهی شت به شان.

گامه لاس: مانگرتنی گا و خو به زهوی دادانی. جوړه یارییه کی دووده سته یییه.

گامیش: جوړه ره شه ولاختی موله وانه، له گا گه وره تره.

گامیش: گامیش (ل).

گان: دروستبوونی نیر له گهل میتدا. گیان: ناساغه که (گان) ددها، واته گیان ددها.

گاندهر: که سیکه که گان بدا.

گانکهر: که سیکه که گان بکا.

گانه گول: بریتیه له به زم و هه را. نه م (گانه گوله) چیه.

گاو: کات. پینه ی کاسه و ته شپی. هه نگاو.

گاواره: د. بیتشکه ی مندال.

گاواسن: گاسن.

گاوان: که سیکه که گاگل بله ودرپتنی.

گاوانه: ه. گلینه.

گاوانی: مزیکه که ددری به گاوان. ریشوله (د). ناوی دتیه که له ناوچه ی بازبان.

گاوخان: د. گاوه خان.

گاودانه: د. بهری گیایه کی به هارییه ددری به ره شه ولاخ.

گاودومه: د. گیایه که وهک کلکی گا وایه بو سووتانندن به کارده هینری.

گاوزالک: ل. قالونچه.

گاوشه: د. گوزدی گه وره.

گاوور: که سیکه له سهر ناینی عیسا پیغه مبه ر بی. بی باوهر (ز).

گاوهس: گاوهس.

گاو و گهر دوون: قوریانی: به (گاو و گهر دوونت) بم، واته به قوریانت بم.

گاوولکی: د. گاگولکی.

گاوه خان: دووکیتره جووتیار لیتی ددها له مسهر و له وسهری زهوییه وده بو نه وهی که له کاتی جووتدا لیتی نه چیتته دهره وه.

گه وریکه گا و مانگای تی بکری.

گاوه زبان: گوزروان.

گاوه زوان: گاوه زبان.

گاوهس: مهشکه یه که له پیستی گا کرابی.

گاوه سپوک: ه. گیایه کی کوتستانییه گولتیکی سوور ده گری بنکیکی سپی هیه وهک پیشوک ده خوری.

گاوه سن: د. گاوهس.

گاوه سهر: د. تويز.

گاوه کی: د. نیستره گایله که.

گاوه ناز: بریتیکه له قورگی ره شه ولاخ خری دبی.

گایله که: بالنده یه کی پچووک هه میسه به شوتن هیتلی جووتیاردا ده گهری بو کرم خواردن.

گاه: کات.

گاهس: د. شایه د.

گای بنه: نهو گا گیتیه یه که ده که ویتته لای خه رمانه وه. بریتیه له یه کی که په نجی له کارتکدا بی: هه مووی قه باحه تی گای بنه یه.

گایله که: جوړه نیسترکی بالا پچووک.

گاینجه: داریکه وهک خه نجه ر ده کری به کونی مژاندا بو نه ودهی که له (ویژانه ر) دانه مالتی.

گایه ل: گاگل.

گایین: په رینی نیر له می.

گپ: گوپ. پیت (ل).

گت: د. شتی قوت. ویستان و نیستکردن.

گتایی: د. قوتی شت.

گته: د. شتیکی قوته که له دوورده دیاری.

گجک: دوگمه یه که له زتی مانگادا وهک گوله نگ بو ولاخی به رزه.

گجی: ه. کراس.

گچچه: وته یه که ره شه ولاخی پی لی ده خوردری.

گچک: پچووک.

گچکوک: پچکوله.

گچکوله: گچکوک.

گچکه: پچووک.

گچکه له: گچکه.

گچکه یی: پچووک.

گلاندن: ز. کوکردنه وهی خوارده مهنی به سوال.

گدووک: ز. گردولکه.

گده: گدی.

گدی: د. بز.

گدی گدی: گدی گدی.

گدی: وته یه که بزنی پی بانگ ده کری: (گدی گدی) له کاتیکدا

که بته وی بز بانگ بکه یی. وته یه که بو مه دح و زه م

به کار دینری به م رهنکه به پیای گیل دهوتری: (گدی گدی)

واته وهک بز وایت. یا به مندالی خوشه ویست دهوتری (گدی

گدی) له خوشه ویستیدا (ز).

گدی گدی دان: خوتوکه دان.

گر: پیتیکه به هیندی ناوه وه دهنوسی دیکا به سیفه تی مشبه:

به رگه (گر)، فرد (گر). رق: فیسار کهس زور به (گر) واته رق

نه ستوره. هیز: فیسار کهس زور به (گر) واته زور به هیزه.

فیل: (گری) دا واته هه لی خه له تاند. گهر (ز). ته پولکه

(با). شتی زلی زبر (ز).

گرار: با. چیشتی تونده.
 گراز: ز. چیشتی ساودر یا برنج.
 گراگر: ز. گه ورده و سه رکومار.
 گرامه فون: سندووقی گورانی.
 گران: شتی قورس. شتی که له کړیندا به پیتی خوی نرخي زور بی،
 (گرانبون) سه رکه و تنی نرخي شت. گران کردن: زور کردنی
 نرخي شت. گوچکه ی قورس و سه نگین. شتی که که
 تیگه یشتنی سخت بی: وانه که ی نیمرومان زور (گران بوو).
 مهردوومی قورس و قه مهر.
 گرانیی: قورسایی.
 گرانباز: بریتییه له که سیک که باری ژیانی قورس و گران بی.
 گرانبایی: گرانیی.
 گرانبه ها: شتی زور به نرخ.
 گرانجان: که سیکه شت به گران بفروشی.
 گرانمایه: گران به ها.
 گرانه: با. رووتانه و دی مووی پیتی ناوچه وان تا ناوده راستی سهر
 (اصلع).
 گرانه تا: تایه کی زور به تینه تووشی ههر که س بیی تا ناردق نه کا
 یا باویشک نه دا یا نه پزمنی به ری نادا.
 گرانه تی: گرانه تا.
 گرانه وده: گتپانه وده.
 گرانی: کاتی که که هه موو شت تیایدا که م و گران بی. گرانیی.
 گراو: نافرته تیکه که حه زت لی کردبی (معشوقه) (زا). که سیکه
 که گیرابی.
 گراود: د. جزیره.
 گراوی: دلداري و خوشه ویستی به دل. ددزگیران. دلدار.
 گریه: گره ی ناگر، (گریه گرپ) گریه گریی زور.
 گرتک: پارچه نیسقانی که که گوشتی پیو بی. پریاسکه (د).
 گرنکه: جیگایه که له شاخ و دهشت که بزن و مه ره کتوی تیدا
 نووستبی و سمکولی تیدا کردبی و، له بهر نه وده له بهاردا
 گیای لی نه روا بی. گونکه هه ویر (د).
 گرتن: ددست بگیری کردنی شتی و هینانه ژیر چنگ: نهو شتم
 لی (بگره). بهند (حبس) کردن: فیسار که سیان (گرت).
 بهر ژوو بوون: هه موو سالتیک ر ژوو ری ده مه زان (ده گرم).
 بهر به ست کردنی کون و ده لاقه، کورت کردنه و دی شتی که
 به مه قه ست: که مینک سمیلت (بگره). بریندار بوونی
 شوتینیک له نه ندام به هو ی نهیم که و تنه سهری: پیتلاوه که
 قاچمی (گرتوود).
 گرته دل: نیاز کردنی شتی که به دل. بریتییه له دلگیر بوون له
 شتی که ناخوش و نه چوونه ددره و دی له دل.

گرته ناو: گرتنی یه کی که له لایه ن چهند که سیکه وده به جوریک که
 نه توانی له دهستیان دهر چی.
 گرته وده: گرتنی شتی که له هه واوه: توپه که ی (گرته وده).
 هینانه و دی نه ندامی شکاو یا له جی چوو بو جیتی خوی.
 ریکه خستنی ته رازوویه که که سهریکا به هو ی پارسه نگه وده
 بهر دنگیک که ههردوو تاکه ی بهرام بهر بوستن. ودرگرتنی
 سه نگیک به وینه ی سه نگیک: له سهر نه م حوقه یه حوقه یه ک
 (بگره وده). دروست کردنی هیندی شت به تیکه ل کردنی شتی تر
 له گه لیدا: خه نه که یا دهرمانی چاوده که (بگره وده). پتچانی
 مهرحه مه و شتی تر به بهر کوشه وده: هه میسه له هه مامدا
 مهرحه مه بگره وده. بهر ژوو بوونه و دی ر ژو تیکی ر ده مه زان له
 مانگیکی تر دا که له کاتی خویدا بهر ژوو نه بو بیت.
 گه یشتنی یه کی که به یه کیکی تر له کاریکدا و بوون به
 هاوړتی له و کاره دا: نه ریمان له پولی شه شدا سالاری
 (گرته وده). لابر دنی زین له سهر پشتی ولاخ: زینه که له
 نه سپه که (بگره وده). پاک کردنی هیندی شت: توتکلی
 خه یارده که (بگره وده).
 گرمان: گرمی.
 گرته کان: ل. گویر.
 گرخبوون: که رخبوون.
 گرد: ته په. شتی خپ. چهند شتی که که به یه که وده کو مه ل بن:
 قوتابیه کان هه موو (گردان). ددور و قه راغی شت.
 گرداڅ: ز. گهرداو و چورتم.
 گرداو: د. گتړاو.
 گردبوونه وده: کو بوونه وده.
 گرد کردنه وده: کو کردنه وده.
 گردو کو: کو کردنه وده.
 گرد و کوشی: کرد و کوشی.
 گردو لک: خه رمانیکی کوتراود که هه لدرایتته وده به گردی بو
 شه ن کردنی. گردو لکه.
 گردو لکه: گردی پچووک له زهوی.
 گرده: جوریکه له بنکی سه لکه. برنجیکه که سهری و
 عه نه بهر نه بی.
 گرده با: د. گتړه لووکه.
 گرده بر: شتی که که له سهر باری پانی به گردی شکابی یا
 برایتته وده. جوړه مشاریکه که داری ههر له سهر باری پانی پی
 بریتته وده.
 گرده پیاو: پیای کورته بالا.
 گردل: باگردین.

گرده‌له: شتی خرده‌له. خه‌رمانيکه که هيتشتا گردبتي و نه‌کرايتي به‌تارم. داريکه و دک باگسردتين به‌لام نهم هه‌ردوو سه‌ري تاشراوه و ناوده‌راسته‌کهي له‌له‌کراوه، حه‌ليک که به‌رداش بيتزار بکري ده‌درتته ژيري و تلي پتي ده‌درتي ئينجا به‌سووکي به‌رده‌کهي سه‌رده‌وي داده‌گيري. نه‌و داره چوار پالووده‌يه که جولا ته‌نراوي خوي له‌سه‌ر هه‌لده‌کات.

گرده‌نشين: يه‌کتيکه که له پتي که‌وتبي.

گرده‌وبوون: د. گردبوونه‌وه.

گرده‌وبوون: گردبوونه‌وه.

گردي: ه. هه‌موو.

گرديله: شتي پچووکي خري.

گري: بلتسه‌ي ناگر و شه‌وقي چرا. شتي زير: نهم ته‌خته‌يه يا نهم به‌رده (گري‌ده). مه‌ردوومي، دان ريچ. ددنگيکه که ساف نه‌بي.

ددنگي منداليکه که له ياري چاوشارکيدا بگاته سه‌ر شار.

گري‌اک: قنگه‌لاشک. ناگريکي گري خوشي که‌م.

گريان: سووتاندني ناگر و چرا: ناگره‌که يا چراکه (ده‌گري).

گريخواردن: گريان و سووپانه‌وه.

گري‌دان: ددستکه‌وتني نه‌و که‌سانه‌ي که له ياري (چاوشارکي) دا

تي که‌وتوون له نه‌ندامي نه‌و که‌سانه‌ي که تي نه‌که‌وتوون، که

به‌و ددست ليکه‌وته ئينجا نه‌وان تي ده‌که‌ون. هاتنه‌وه سه‌ر

شاري نه‌و که‌سانه‌ي که له ياري چاوشارکيدا تي نه‌که‌وتوون

و ددستخستيان بو سه‌ر شاردکه: شيرکو شاري (گري‌دا).

گريسه‌ندن: گري‌گرتن.

گريک: با. جوړه ددستاريکي سووکه‌له‌يه کري پتي ده‌کري.

گريکه: کاله‌کي پچکووله. که‌چه‌لي نازال.

گريکه زه‌وي: د. زدمينيکي به‌رزي رووته‌نه، که هيچي لي

نه‌پروابي.

گري‌گازوله: گياي که‌له‌وي.

گري‌گرتن: به‌رزبوونه‌وي گري له شتي سووتاو. بريتييه له

سووربوونه‌وه و تووربووني يه‌کتيک.

گري‌گري: جوړه پاقله‌يه که (د). دووباره ميتوانه‌کان نه‌مريو ريشتن،

ئيوارتي گري‌گري هاتنه‌وه سه‌رم.

گري‌گريان: د. ناگريازي.

گري‌گه: ددريکه تووشي پشتي مه‌ري ددبي و کريشي لي ددنيشتي.

گري‌نال: شتي زيري در.

گري‌نال گري‌نال: شتي زور دري چال چال.

گري‌نای: ه. سووتان. کلپه‌ي ناگر.

گري‌ني: شتي زير.

گريو: ز. مه‌ردوومي گري.

گري و پف: گريکي خوشه که زوو دابريته‌وه. بريتييه له پيدا‌بووني شتيک و نه‌ماني به‌ده‌ستوريدي ده‌وله‌مه‌ندييه‌کهي (گري و پف) يک بوو، واته زوو به‌سه‌رچوو.

گريو: مندالي گرينوکی رقيگر.

گريو: گرينوکی و پتي خه‌وي.

گري و قري: گري و پف.

گري و قري: با. شتي خري گرد (مدور).

گريو: منداليکه که زور بگري. کمز (د).

گري و کف: گري و پف.

گريوگال: ورته‌ورتني مندالي ساوا له پيش زبان گرتيدا.

گريوگال: با. هه‌رمي کتيوله.

گريو: د. گريووله.

گريو: ورک گرتني مندال. گريو. ده‌موچاو ناو‌لاوي.

گريوگال: با. گريوگال.

گريو: گيانداري گري، (گريووني) گريووني.

گريو: گريوولي.

گريه: هالاوي گه‌رما. جوړه ددنگيکي ناقله‌يه له (کري) قه‌به‌تره.

گريه‌گري: گريه‌ي يه‌ک له‌دواي يه‌ک.

گريه‌پيچه: ته‌ندوورتيکي داخراوه که گري و کلپه‌ي دانه‌مردبي.

گريان: د. سووتان و شه‌وق دانه‌وه.

گري: زيري. ريچي دان. قه‌به‌يي و ناخوشي ددنگ.

گريو: گيانداري مو. کرژ.

گريووني: دل ته‌نگبووني يه‌کتيک به‌جوړتيک که چرچي بکه‌ويته

ناوچه‌واني. کرژبوون.

گريه‌لاتن: چوونه‌يه‌کي هيتدي شت.

گريو: موني.

گريه‌نه‌وه: زرده‌خه‌نه.

گريو: گه‌وره (با). شتي سفتي پته‌و (د).

گريسان: گريسان.

گريسانه‌وه: گريسانه‌وه.

گريوگال: با. گريوگال.

گريوگال: د. گريساو.

گريسان: د. گريسان.

گريسانه‌وه: د. گريسانه‌وه.

گريو: ز. نيرگه‌ي خانوو.

گريو: پتيخوتي گيرونه‌کراو له خه‌رمان. ورشه، (گريو گريو)

ورشه ورشه.

گريو: نه‌خوشييه که پيا ددبي له زورمانه‌وي خواردن له‌ناو

ريخوله‌دا.

گريو: که‌سيکه دووچاري ناخوشييه‌ک بوو يي.

گرفتاری: دوو چاری به ناخوشییه که وه، (گرفتاریوون) دوو چار
 بوون، گرفتار کردن: دوو چار کردن به ناخوشییه که وه.
 گرفنچک: گری کویره ی ریس.
 گرفه: دهنگی بلیسه ی ناگر. گرفه گرف: گرفه ی یهک له دوا ی
 یهک.
 گرک: هیز و تهوانایی دل: (گرک) ی دلم نییه. گونک (ز).
 ناشی کره (ز).
 گرگن: مهردوومی پچووکی ورگن.
 گرگنه: گرگن.
 گرماندن: گرمه کردن.
 گرمانن: گرماندن.
 گرمژنه: چهند زیپه که یهکی پچووکه له نه دمام پهیدا دهبی له
 که رماوه.
 گرمژه: گرمژنه.
 گرمژه: د. گرمژه
 گرمژه: شتی پیچراوه ی خر هه لدر او، (گرمژه بوون) پیچ خواردن
 و تویه له بوونی شت، گرمژه کردن پیچاندن و تویه له کردنی
 شت.
 گرموله: مووره سینگ.
 گرمه: دهنگی گه وره وهک دهنگی ههور، (گرمه گرم) گرمه ی یهک
 له دوا ی یهک، (گرم و هوور) گرمه گرمی زور.
 گرمژه: گرمژه.
 گرنج: شتی چرچ و لویچی زیر، گرنج گرنج: شتی زور گرنجای.
 گرنگ: شتی زور مه به ست.
 گرنگی: بوونی شت به گرنگ.
 گرئور: ز. شتی زیر.
 گرواندن: گوروون.
 گروبوون: د. هوگر بوون.
 گروز: ز. گرئور.
 گر و فر: با. شتی خر.
 گروقه ر: ز. شتی خر. کیری جغزین.
 گرولی: ه. گولله.
 گرووٹ: ز. قانگله یهک له ریسراو.
 گرووک: د. کهژیکه که وهک ناوریسم وایه.
 گروون: گوروون.
 گرویس: گوریس. ناوی دتییه که له ئالان.
 گره: د. گری. گویروی به رداش.
 گرهان: ز. گیرانی کونی شت.
 گرهو: بریار و پهیمان به ستنی دوو کهس یا دوو دهسته یه له سهر
 شتیک که هه ر لایهک به جوژیک قسه ی لی بکات بهم
 رهنکه قسه ی هه ر لایهکیان ده رچوو لاکه ی تر بیدوړیتنی.

گره وای: ه. گریان.
 گره و برده وه: سهرکه وتن له گره ودا. بریتیییه له سهرکه وتن
 یه کتیک له کارتیکی گرنگدا.
 گره و کردن: به ستنی پهیمان و بریاری چهند که سیک له سهر شتیک.
 گری: جوړه پیچیکه ده که ویتته بهن و دهزوو شتی تره وه به رهنگیک
 که دهبی به نینوک بکریته وه. قوړتیکه له قهه داردا: نه م داره
 (گری گری) یه. قوړتی نه دمام، قوړتی که ز که شانزه یه که.
 گریان: هه نسک هه لدان و هاتنه خواره و دی فرمیسک له چاو له
 خه فه تیکه وه.
 گریچک: با. گری په نجه.
 گریچن: چینی شتیک به گری تیهه لدانی.
 گریدار: شتی گری گری.
 گریدان: قایم کردنی شت به گری تیهه لدانی.
 گریدران: گریدان.
 گریدراو: شتیکه که گری درابی.
 گریدراو: شتیکه که گری درابی.
 گریژنه: پیچکه یه که به لاشیپانی ده رگاوه ده برتیه سهر و ژیری
 ده رگا و پتی به ند دهبی.
 گریشمه: ته ماشا کردن به کلایی چاو له گهل ناز و عیشوددا.
 گری کوړه: د. گری کویره.
 گری کویره: گرییه که که زور به گران بکریته وه.
 گریو: گرهو.
 گری: د. گریان.
 گریاوی: شتی گری گری.
 گریک: هیز و تهوانایی: نه و رونه هیچ (گریک) ی نییه.
 گریمان: وته یه که له گفتوگو دا به کار دینری له باتی وته ی (گیردم)،
 (گریمان) نه م کاره وایی واته گیردم وایی.
 گریمانه: گری.
 گرین: گریان.
 گرینوک: که سیکه که زور زوو بگری.
 گز: گزی. خولیا و ناره زووی شت: فیسار کهس (گز) قومارده،
 واته ناره زووی قوماری زوره (د).
 گزگچار: د. گه زیچار.
 گززه: گیای درواوه ی وشک بو خوار دنی ئاژال. داری سووته نی
 وشک.
 گرک: گه سک.
 گزگ: گه سک: پووشیکه که گه سکی لی دروست ده کری.
 گزگچه: د. ده فیه جولایی.
 گزگدان: د. گه سکدان.
 گزگزه: گیایه کی که لا باریکی ورده له هاویندا بنج دهکا و له
 پایزدا داده پاچری بو سووتاندن و، بونی خوشه. شوشه.

گزگل: جوړتکه له بهری مازوودار له همموو بهره‌کانی تری گه‌وره‌تره.	گرځه: دهنګتکه وهک دهنکی ره‌شه‌با، گرځه‌گرځ: گرځی یهک له‌دوای یهک. شتیکه که هه‌لکفابی وهک ماستی ترشاو (د).
گزگلکه: نیتسانیکي خره له پشت کرکراگهی گوټوه.	گرځیان: د. گرځوون.
گزمووله: جوړه هه‌لماتیکه له قور دروست ده‌کړی.	گس: د. کس.
گزنگ: تیشکی روزه له به‌یانیاندا که یه‌که‌م جار ده‌دا له شوټنیکي به‌رز.	گسک: گه‌سک.
گزنگدان: هه‌تاوکه‌وتن له‌سهر شوټنیک یه‌که‌م جار له به‌یانیاندا.	گسکدان: پاک‌کردنه‌وی شوټنیک به‌گه‌سک.
گزنی: بوختان و گیچه‌ل.	گسکده‌ر: که‌سټکه که هه‌ر پیشه‌ی گسکدان بی.
گزوفت: زور نارده‌زوو‌کردنی شتیک و تامه‌زروبوون بوی: گزوفتی بو‌ده‌دا.	گشت: همموو.
گره: گزی.	گشتک: با. گونکی هه‌ویر.
گرده: د. گیزه‌ر.	گشته‌ک: کشته‌ک (با) به‌ن یا ده‌زووی بادراوی دوعا به‌سهر‌داخوټنراو.
گرده‌گز: کوړووزانه‌وی مندالی ساوا.	گشتی: شتی تیکرایي (عمومی).
گرده‌وون: گزیکه‌ر.	گشک: گرځک: (با). چنگ. چه‌موله.
گزینک: ل. بیلبله‌ی چاو.	گشکه: گرځکه.
گزینگ: گزنگ.	کغنی: د. کټچه‌ل و ته‌شقه‌له.
گزی: فیل و چا و وړاو. گه‌سک (ه).	کغه: کغه.
گریچار: د. گه‌زی چار.	کغه: وته‌یه‌که مندالی شیره‌خوره له‌کاتی نازار پی‌گه‌یشتندا ده‌یلتي.
گریز: که‌سټکه که کاروباری دتیه‌ک ببینی.	گفت: به‌لتن.
گریزانه: مووچه‌یه‌که ده‌دری به‌گریز.	گفتار: د. گوټار.
گریکه‌ر: که‌سټکه که فیل بکا.	گفتدان: به‌لټندان.
گرځ: وته‌یه‌که ده‌وتری بو‌بانگ‌کردنی که‌له‌گا بو‌سهر مانگا. شتی گیف: مووی (گرځه). تووړه‌یی: فیسار که‌س زور به‌(گرځ) ه.	گفتوگو: قسه‌کردن له‌که‌ل یه‌کټکدا.
گرځاوون: د. به‌گرځاوون.	گفته: د. قسه‌ی وټراو.
گرځاندن: ناژاو‌دانه‌وه.	گف: شتی کرځ و لوول.
گرځاموک: ز. مووی هوټراوه.	گقاشتن: با. وشین.
گرځک: با. تهرزه‌ی ده‌نگ پچووک.	گقانده: با. که‌ناری زه‌وی.
گرځکردن: د. گقبوون.	گقر: ز. نیره‌پشيله.
گرځکه: چه‌موله.	گقغه: دهنګی شتیکه که زور به‌تیري تیپه‌ری.
گرځلووک: با. گرځک.	گقگغه: د. فر‌فر‌وکه‌یه‌که مندالان کشته‌کټکی تی ده‌خن و به‌هه‌ردوو ده‌ست ده‌یخولټنه‌وه.
گرځن: د. شتی گیف.	گقه: گقغه، (گقه گف) گقه‌ی یهک له‌دوای یهک.
گرځنه‌سهره: سهرقژن.	گل: ژانی چاو: چاوم (گل) ده‌کا. یاریه‌که به‌توپ ده‌کړی. جار:
گرځنیز: گیایه‌که به‌ریکی تالی هه‌یه زورتر له‌ناو گه‌غدا ده‌روی.	نیمرو دوو (گل) هاتمه‌لات. جووله: له (گل) که‌وت، واته له جووله که‌وت. ناوی تیره‌یه‌که له کورد له ناوچه‌ی که‌رکووک.
جوړه مووړوویه‌کی خری گرنج گرنجه. به‌ری دره‌ختیکي گهرمیانیه وهک زیره.	گل: خاک.
گرځنیزه: شتیکه وهک مووړو له زیر یا له زیو یا له زرد دروست ده‌کړی و ژنان له‌که‌ل مووړووی تردا ده‌یه‌ونه‌وه. پیرخه‌نيله.	گل‌ناهک: قور و قسل.
گرځنیز: کارده په‌له (د).	گلاده: ل. گه‌لاخه.
گرځوژ: مه‌ردوومی چه‌په‌لی کولکن.	گلار: بولی ترتی هه‌لوهریو.
گرځوکیا: له‌وه‌ر.	گلاراو: ماخولان.
	گلارکو: که‌لاکوټک (ه). جلشورک.

گلاره: ز. مووری دار.
 گلاقیژ: با. نهستییه گه لاویژ.
 گلاله: د. شتی گه لاله بوو، گلاله بوون: گه لاله بوون،
 (گلاله کردن) گه لاله کردن.
 گلان: له سهر و لاخ کهوتنه خواره دود. یارییه که شتی تیدا تلور
 ده کرتیه وه (د).
 گلاندن: بریتییه له دووچارکردنی یه کتیک به زیانیکی گه وره.
 بریتییه له خواردنی شت به هه لپه: فیسار کهس هه ر تیکه
 (ده گلیتی). خستنه خواره دود و تلدانی شت،
 گلاو: کهسیکه له و لاخ کهوتبیته خواره دود.
 گلاو: شتیکه که به ته ری له به راز یا سه گ کهوتبی، (گلاو بوون)
 کهوتنی شت له به راز یا له سه گ به ته ری. بریتییه له شتی
 زور پیسی خراب: فیسار کهس زور (گلاو) ه.
 گلاو کردن: شوردنی شتی گلاو به قوراو.
 گلاو گل: د. تلاوتل: به رده که گلاو گل هاته خواری.
 گلاوی: بوونی شت به گلاو. گلاوی ددر کردن: گلاو کردن.
 گل نهرمه نی: گله نهرمه نی.
 گلبوونه وه: تلوربوونه وه.
 گلپه: کلپه، (گلپه گلپ) کلپه کلپ.
 گلخواردن: د. گلخواردنه وه.
 گلخواردنه وه: مانه وه یه کتیک له شوتنیک.
 گلخوړکه: کرمیکی سووری دریتی بی قاچه له خاکی پیسدا
 پهیدا ده بی و، خوړاکی هه ر خاکه.
 گلدانه وه: هیشته وه ی شتیک لای خوټ.
 گلفه ریک: چوار خسته کی بنقوولی کراس.
 گلک: قاپوړی گه نمه شامی که ددنی تیدا نه مابن. گیایه که ودک
 پیشوک به لام گه لا و سه لکی له و پانتره.
 گلکار: وهستای دیواری گل (د).
 گلکاری: د. دروستکردنی دیوار له گل. قورده کاری.
 گلکردن: هاتنه نیش و نازاری چاو.
 گلکه ند: گلنجان.
 گلکۆ: گۆر.
 گلگیر: شتیکه ودک قه لبیر، به لام نهم شاشتره، گلتمکی ناو
 دانه ویله ی پی ده گیری.
 گلتم: گلتمک. کولویه ک شه کر.
 گلتمک: کولوی گل.
 گلنجان: شوتنیکه که گلی لی هه لکه نرابی.
 گلتو: ز. بۆچی؟
 گلواز: جوړیکه له مازوو.
 گلوان: جوړیکه له به ری دارمازوو.

گلوان: نه سپۆن. جوړه به ریکی قزقزاوی دارمازووه که له مازوو
 گه وره تره.
 گلۆت: کولۆ.
 گل و خول: د. گه رد و خول و چه رخنه دان به دهوری شتیکدا.
 گلۆر: ز. جوړه مارمارو که یه که ودک بازن.
 گلۆربوونه وه: تلبوونه وه ی شت سهر به رده و خوار.
 گلۆک: گولۆله ی ریسراو (ز). شتیکه که زور بکه وی و گل
 بیته وه.
 گل و گوژ: د. جیگۆرکی.
 گلۆل: ز. زیزانه.
 گلۆله: گولۆله.
 گلۆلی: ز. شتی خری تل بووه دود.
 گلول: با. دۆکه شک.
 گلودر: گورۆله ی کراس.
 گلۆیز: ه. تف.
 گلویی: ه. قورگ.
 گله: گله یی. ناوی جوگه یه که له ناوی تانجه رۆ برنجی چاکی لی
 ده بی. ناوی دتییه که له مهربان.
 گله نهرمه نی: جوړه گلیکی سووری ورده له گهل سمل و زاخدا
 تیکه ل ددکری و ددری له ددم و ددان.
 گله بان: گلپیزی سهربان به نه ستووری له سهرزده وه به نه دازدیه ک
 که له زستاندا دلویه نه کا.
 گله به رانه: جوړه گلیکی سووری سه ختی رده قه ددکریته ناو، گۆزه
 و دیزدی پی رده نگ ددکری.
 گله جانی: د. گله نجان.
 گله خوړکه: د. گلخوړکه.
 گله دوشاو: جوړه گلیکی تاییه تی زه رده باوه، ددکریته شیلای تری
 و وه ک هه وین. بۆ نه وه دی دوشاو که نه ترشی.
 گله سپی: جوړه گلیکی سپی ورده، ودک سپیاو ددری له
 نه ندای مندالی ساوا، بۆ نه وه دی که نه سووتیه وه.
 گله سهر: جوړه گلیکی فینکی نهرمی بۆره له هه مامدا ددری له
 سهری بریندار یا له سهریک که مووی نالۆسکابی تا
 به ناسانی دابی.
 گله کویرییت: وته یه که له کاتی باسی مردوویه کی زور
 خوشه ویستدا ددوتری.
 گله لیکراو: نه و که سه یه که گله یی لی کرابی.
 گله ماره: جوړه گلیکی بی هیزی بی پتیه.
 گله مهن: د. گله مهن.
 گله مهن: کهسیکه گله یی بی له یه کتیک.
 گله نجان: گلنجان.

گلهودان: د. گلدانه وده.

گلهیی: باسی نارده زایی و داگیری یه کتیک له یه کتیک لای خوی یا له پاشمله. (گلهیی کردن) گله کردن له یه کتیک.

گلیار: ز. گولنار.

گلیان: د. گلان.

گلیجه: چالایی ناوهدی سک و ئیسقانی سنگ.

گلیخه: گیایه کی به هارییه گه لای وهک گه لای سریش وایه بنکیتی هیه له پیشوک دهچی.

گلیر: کومه ل: ناژاله که (گلیر) ه. تهرزه.

گلیران: د. یاری کردن به گلکردنه و دی شتیک.

گلیربوونه وده: گلیربوونه وده. کویبوونه وده.

گلیرکردنه وده: تلکردنه وده. کوکردنه وده شت.

گلیره و بوون: د. گردبوونه وده.

گلیم: گلیم. شالینه (ه).

گلینجان: گله نجان.

گلینه: شتیک کی خری توی تویییه له ناو کالانه ی چاودا که بیبیلله ی تیدایه. کزن.

گلینه: کوچه له ی قورینی سووره وده کراو.

گلیش: شارای خه له و خه رمان.

گلی: ز. گلهیی.

گلیره: با. چلووره.

گلیم: به رده ی باریکی دریرکوله ی تنک.

گلین: شتیکه له گل دروست کرابی.

گلینه: گلین.

گم: ون، (گمبون) ونبوون، (گمکردن) و نکردن.

گمانن: د. خوتندن و ناله نالکردنی کوتر.

گمه: ناله ی کوتر، (گمه گم) ناله نالی کوتر.

گمه گم کردن: گر و گالکردنی مندال.

گمیز: میز.

گمیزدان: میزلدان.

گمیزن: مهردوومی میزن.

گمیزه چورتکی: د. میزه چوورکی.

گن: مهردوومی منگن، (گنه گن) گنه ی یهک له دوا ی یهک.

گنجی: ز. که میتل.

گنخ: بوخنک.

گندور: کالهک.

گندور: گوندوور. گوندورد.

گندورد: کاله کی پچووک.

گندوش: شووژن.

گندووره: د. گندوره.

کنگنوک: مهردوومی منگن.

گنور: گیای گوندوور.

گنوی: ز. قوری و گه ددوولی.

گنیخه: گیاندار ی مل نه ستوور.

گو: شتیک کی گردی لووسی خره له شووشه یا له دار. گوکه (د).

هیز و تهوانایی: دهستم له (گو) چووه واته له سه رماندا هیزی نه ماوه. خری سه ری مه مک.

گواره: جوهره خشلیکه ژنان دهیکه نه گوئیان.

گواستن: هه لگوزین.

گواستنه وده: گوپزانه و دی شتیک له شوینیک بو شوینیک تر.

گواسن: د. گووراسن.

گواندین: ددوربه ری گووانی ناژال.

گوایا: گوایه.

گوایه: وتهیه که دهچیتته سه ر و تاریک که به راستی نه زانیت:

دیوهند نوشته یه که به هه ر که سیک بی (گوایه) دیوزیانی پی

ناگه یه نیت واته دیو هه ر نییه تا زیانی پی بگه یه نیت.

گویازی: یاری شه قیتن.

گوپردنه وده: بریتیه له سه رکه و تنی یه کتیک له کاریکدا.

گوپهن: د. گوپهند.

گوپهند: هه را و هوریا و ددنگه ددنگ.

گوپهنگ: گوپهند.

گوپ: د. گوپ. کولم.

گوپار: د. کوپاره.

گوپاره: د. گوپار.

گوپال: گورزی سه رخ. گوچان (با). گوپار (د).

گوپچر گوپچر: وتهیه که به کاردینری له کاتی رزگاری له تنگ و

چه له مه یه کدا: به (گوپچر گوپچر) رزگارم بوو.

گوپکه: چرویه کی وردی خره درخت له پیش گه لاکردندا ددری

دهکا. داریکه دهخریتته کونی نه ستیلده وده.

گوپیته: گوپکه ی درخت. ناوی دتییه که له ناحیه ی سه رچنار.

گوپت: گیانداریکه نه دامی جه مام بوو بی. گوژم و تهکان.

گوپتال: گوپتاوهروو. وتهیه که زور جار له دوا ی وتهی (گا) وه

به کاردینری، نهو حله مه عنای ناژال ده به خشی: (گا و گوپتال)

واته ناژال. شتی پیسی خراپ (د).

گوپتاوهروو: گوپهند و ته شقه له.

گوپبوون: جه مامبوونی جهسته به هو ی ماندوویتییه وده.

گوپدان: گوژمدان و گوپتوهندان.

گوپتره: کرین و فروتنی شت له بر به بی کیشان و پیتوان و ژماره.

گوپتره کاری: کرین و فروتنی شت به گوپتره.

گوتل: ز. کومه ل له هه موو شتیک.

گوتن: گفتوگوکردن. گورانی وتن.
 گوتن: گوتن.
 گوتوه شانندن: گوتدان لهشت.
 گوته: وته.
 گوج: گیاندارى قاچ و دهست گير. گیاندارى كۆل.
 گوجوله: گوجيله.
 گوجى: د. گوجوو.
 گوجيله: توتكه سهگ.
 گوجان: داردهستى راستى قهف چه ماوه.
 گوجك: پچووك. گوي (با).
 گوجكردن: د. مهلاشور هلدانه ودى مندال به شيرينييه وه.
 گوشكردن.
 گوچه وهن: ه. سووژن.
 گوخل: كه سيكه مهرهزه بهينيتته بهرهم بو خاوهنى.
 گوخلانه: موچه يه كه ددرى به گوخل.
 گود: كه سيكه نه دامي گوت بووبى. گوج.
 گودال: د. چال.
 گودله: مووى دريژى پيشه سهر.
 گوده: د. كولوى لوكه.
 گور: ز. گورگ.
 گور: گور. گويره كه.
 گوران: ناوه بو هوزى كورد كه له (داله هو) داده نيشى. دى
 نشين. مەردوومى پەست (ز).
 گورانندن: ز. گوروون.
 گورانى: وتارى ههلبه ستروى ريك خراوه كه بهئاوازه وه بووترى.
 گورانييتر: كه سيكه كه گورانى باش بلتى.
 گورانيچر: گورانييتر.
 گورانى وتن: وتنى گورانى.
 گوريز: د. چالاک.
 گوريزه: بووژاوه: بهرخه كه گوريزه بووه واته هاتووه به خويدا.
 گورپ: د. مەردوومى مات و كزۆله.
 گورپه: خورپه، (گورپه گورپ) پهله په لكردنى دل. پشيله ي نيرى
 قهله و. شتى زل (ز).
 گورج: گیاندارى چالاكى به دهستوبرد. شتى كورت: كه واكهت
 (گورج) د، (گورجبوونه وه) كورتبوونه وه، (گورجكردنه وه)
 كورتكردنه وه.
 گورجوگول: گیاندارى چالاكى به دهستوبرد.
 گورجه و بوون: د. گورجبوونه وه.
 گورجى: بریتييه له نافره تى زور جوان. گورجوگولى.
 گورچك: گورچيله.

گورچوو: گورچك.
 گورچويله: د. گورچيله.
 گورچه ويله: گورچيله.
 گورچه ويله: گورچيله.
 گورچيلك: گورچه ويله.
 گورچيله: دوو پارچه گوشتى سوورى كرده له ناو سكى گیانداردا
 به لای راست و چه پتوه.
 گورد: پالنه وان. دارى كه له كه مهرى ته وندا داده نرى. گورج.
 شتيكه وهك (دانه) ي جولا به لام نه له بهن دروست كراوه،
 هه وداى رايه لى پيدا ده روا و، له كاتى جولاييدا بهرز و نرم
 ده بيته وه بو تيهه لكيشى و ته نين.
 گوردگرتن: به شيردن له شت به نازايى: هه رچى ببينى (گورد) ي
 خوى لى ده گرى.
 گورده: مندالى ژنت كه له تو نه بى.
 گور: هيز و ته وژم.
 گور: چالتيكه كه مردووى تيدا بنيتري. شوتنيكى ته ختايى و
 پانه كه نرمتر بى له هه ر چوار لای خوى .
 گوران: تيكچوون.
 گوران وه: د. گورپنه وه.
 گوربه ستنه وه: هاتنه دواوه بو هه لمه تدان و چوونه پيشه وه به گور.
 گور به گوربوون: وته يه كه له رووى سووكييه وه دوترى به مردووى
 خراب.
 گورخانه: گورستان.
 گورستان: شوتنيكه مردووى زورى تيدا نيترابى.
 گوركه: ناگردانيكه كه له ديواردا نه بى.
 گوركه نكه: د. كه متيار. گوربه لكه نه. كفن دز.
 گورگرته وه: هيز پيدا كرده وه و به خودا هاتنه ودى گیاندار.
 گورگومبوون: بریتييه له ونبوون و نه مانى ناوونيشانى يه كيك:
 فيسار كهس (گورى گوم) ه.
 گورنه ته له: شتيكى خه يالييه، مەردوومى زیتەله و بزىوى پى
 ده شو بهيتري.
 گوروز: گرۆز.
 گوروزى: گرۆزى.
 گورۆله: پارچه يه كى پچووكه ده كه ويته بن دهستى كراسه وه.
 گوره: دهنگي كه له روينى هيندى شته وه به تيژى پيدا ده بى وهك
 ره شه با و دهنكى بهردى قوجه قانى و ناوى زور، (گوره گور)
 گورپه يه ك له دواى يهك. خورپن به سهر يه كيكدا: نه
 (گوره گورپه) له چييه ؟
 گوره پان: با. مەيدانىكى گه وره له زه وى.
 گوره شه: هه ره شه.

گورپه گور: په له پهل.	گورگه: دارتيكي دريژه له سهر ديوار بهروكاري دهره وده دا داده نري و
گورپه وان: زنده وان.	گه لاو خيزه ره و زهلي له سهر داده نري و گله بان ده كړي.
گورپه وشار: هاتنه ودهي گور له مردوو.	گياكه له: گيانداري قوشقي. فيلباز (د). مرور.
گورپه وكه نه: گورپه له كنه.	گورگه بوون: قوشقي و تاربووني گياندار.
گورپه له ناخني: برپتيه له جنيوداني زور به گوري يه كتيك.	گورگه پشت: د. شتي قوقز.
گورپه له ستن: هه له ستنې گور به بهرد يا به خشتي سوور.	گورگه خه و: جوړه خه و يكي سووكه كه خه و توه كه گوتي له قسه و
گورپه له كنه: كه سيكه كه گور هه له بكه نتي بو مردوو.	گفتوگوتي.
گورپه له كنه: ده عبايه كي كتيوي رده له پشيله پچووكتره، گوري	گورگه زي: كاتيكه كه هه تاو بي و بارانيش بباري.
مردوو هه له دده اته وده بو خواردني جه سته.	گورگه شه وي: د. گورگانه شه وي.
گورپاگ: د. گورپراو.	گورگه لوق: د. گورگه لوقه.
گورپان: گورپان.	گورگه لوقه: هه را كردن به هه نكاوي كورت به خيرا يي.
گوري: گري ناگر (با).	گورگه لوور: لووران دن وهك گورگ.
گورپچه: جوگه له يه كه نه ملا و نه ولاي به بهرد هه لچنرابتي و ته خته	گورگه مزه: گوزروان.
پوش كرابتي.	گورگه ميتش: سه گي كه كه له توي گوله گورگ و ديله سهك پيدا
گورپن: تيك داني شتيك به شتيكي تر: نيمرو تا نيوه رو خوش	بووي. يه كتيكه زماني خوش بي و دلي ناپاك بي (د).
بوو كه چي له پاشا (گوري). ته بدلي شتيك به شتيكي تر.	گورگي باران ديد: برپتيه له مهردوومي فيلبازي دنيا ديد.
گورپنه وده: داني شتيك و وهرگرتني شتيكي تر له جتي.	گورگي داوديد: د. گورگي باران ديد.
گورز: په تيكي نه ستووره كه سهرتيكي خرو گري درا يي.	گورگيله: كه ندوي پچووك.
گورزه يهك له پوش يا له گه لا (ز).	گورمزين: با. بزه و زهرده خه نه.
گورزان: د. ياري كردن به گورز.	گورو: هوگر، (گورو بوون) هوگر بوون. گرو.
گورزك: گورزه ي پچووك.	گورو: د. گوره وي.
گورزه: ده سته يهك له شتيكي به ستراو، وهك قاميش و زه.	گورو ابازي: د. گوره وي بازي.
گورزه كوتره: جوړه ياريه كه به گورز ده كړي.	گورو اچن: د. گوره وي چن. جوړه بالنده يه كه.
گورزه هوون: جوړه هويننه وده كه كه ده بي چوار ليسپ بي و،	گورو گورو: شتيكه كه بزې بزې و گري گري وه ستابي وهك روون.
هو نراوه كه چوار گوشه بودستي.	گوروون: پيست گرتنه ودهي گياندار.
گورزي بن ميتخ: ياريه كه ميتختيك داده كوترې و په تيكي پتوه	گورويس: گوريس.
دده سترې و يه كتيك سهرې ده گري و ده سوورپته وده، نهواني	گوره: با. گوره وي.
تر به گورز لتي ددهن، نه ميش ده ستي بهر هر كاميان كه وت	گوره: گوره وي (ز). گوره.
له جتي نه تې ده كه وي.	گوره كه: گوتيره كه.
گورزي ژير به ري: د. جوړه ياريه كه له ژير به رده ده كړي.	گوره وا: د. گوره وي.
گورگ: ده عبايه كي به زبانه به قهده سه گيتك ده بي ميتلي مهر و	گوره وي: شتيكي چنراوه له بهن يا ده زوو ده كرتنه پي.
نازاله.	گوره وي بازي: جوړه ياريه كه شتيك له ناو يه كتيك له ده
گورگان خواردوو: برپتيه له كه سيكه كه له لايه ن يه كتيكي تره وه	گوره ويدا ده شارد رتته وده، هر كه س بيدوز رتته وده ده بيا ته وده.
به فيل دوو چاري چورميتك كرابتي: (به گورگان خواردن) ي دا.	گوره ويله: جوړه چوله كه يه كي پچووكه هيلانه كي وهك گوره وي
گورگانه شه وي: جوړه گورانيه كه مندالي پي ده كرتنه خه.	ده ته نتي.
گورگكوژه: گيايه كي كه لا پاني بكوزه له گه له گوشتي كالتا	گوري: ز. وته يه كه به كاردن نري بو جيا بوونه ودهي نازالي چند
ده كوترې و داده نري بو گورگ و ده عباي تر كه بيكوژي.	ماليك كه تيكه ل بووين.
گورگ نه خوره: سپل. برپتيه له پيريتنيكي ناشرين كه كه س	گورپخته: چهوري ناوسك و سهر و پتي نازال.
ته مه عي تي نه كا.	گورپز: لادان له شتيك يا شوتنيك: فيسار كه س به (گورپز) ه.
گورگ و تاو: فران فران: كه ديم (گورگ و تاو) بوو، واته فران	گورپز كردن: لادان له شت.
فران بوو به جيم هيتش.	

گوريس: گوريس.	گوزدهک: ز. پارنه.
گوريس کيشه کي: گوريس کيشه کي.	گوزدهگر: که سيکه که هر گوزه دروست بکا.
گوريه: گوزده وي.	گوزدهله: جوزه گوزده کي دسکداري پچووکه. گيايه کي
گوريس: شتيکي نهستووري دريژه له چهند هودايه کي بهن يا موو دههوزريته وه و باري پي شه تهک ددري.	کوتستانيه ناژال بيخوا دديکوزي.
گوريس کيشه کي: ياريه کي دوو دهستييه، هر دهستي سهری گوريسه که راده کيشن، کاميان دهسته کي تري راکيشا ده بيا ته وه.	گوزيانه وه: د. گوزيانه وه.
گوري کرن: با. خويه ختکردن له پيناو شتيکدا.	گوزيلکه: هه نارتيکه که تازه خر بووي و هه لي پيچابي.
گورين: گوروون.	گوزينگ: قوله پي.
گورين: وته يه که به کارديري له باتي وته ي (هين) و (يارو).	گوزين: هه لگوزين.
گوز: گوز.	گوزينه وه: د. گواستنه وه.
گوزاره: د. مه عنا.	گوزگيره: د. پشتي پال پيوه دان.
گوزان: پرکردني شتيک له شتيکي شل: نهو مهشکيه ب(گوزه).	گوزم: ته کان.
گوزان: گوزان: سهر راوه شاندي مندالي ساوا له رووي ياري و که يفه وه.	گوزمه: گوزم. خورما و کاکله گوز، يا گوز و ميوز، يا کونجي و خورماي به يه کدا کوتراو. نه دازديه ک له پارده: نه مرو فلان
گوزانن: هه لگوزاني شت. گواستنه وه ي شت (د). پاراستن (د).	که س گوزمه پارديه کي باشي دهست که وت.
ليدان: هه رکه نه يه (گوزي) خوا بيه (گوزي) واته هه ر که سيک نه يپاريزي خوا ليتي دا (د).	گوزنه: ه. ددرخونه.
گوزاننه وه: د. گواستنه وه.	گوزنه وه: ه. گلينه.
گوزانه وه: د. گوزانه وه.	گوساخ: د. گوستاخ.
گوزاوله: د. هه لتوقين.	گوساخي: د. گوستاخي.
گوزتن: د. گواستنه وه.	گوسارده: د. گول نه ستيره.
گوزتنه وه: د. گواستنه وه.	گوساله: گوترده که.
گوزروان: گيايه کي به هاري گه لاپانه، گولتيکي شيني پچووکي په رده دار ده گري، جوش ددري و بو کوکه ده خوريتنه وه.	گوسان: ز. ويزويزه.
گوزک: با. شهره.	گوست: نه نگوست.
گوزک: ز. قوزاخه ي لوکه.	گوستاخ: مهردوومي قسه زاني بي شهرم. چالاک.
گوزکه: کوويه ي شين.	گوستاخي: بي شهرمي. چالاکي.
گوزگي: ل. ناوينه.	گوستنه وه: د. گواستنه وه.
گوزه: ده فريکي گه وردي گليني دسکداري سوورده وده کراود، ناوي تي ده کري.	گوستيره: ز. گوله نه ستيره.
گوزده بانه: گوزده بانه.	گوستيل: ز. نه موسيله.
گوزدر: دهر بونه يه که که دهر پچي.	گوستيله: گوستيل.
گوزهران: رابواردن و ژيان به و روييه ي که چنگ ده که وي.	گوسک: با. گوزدهله. شهره.
گوزهراندن: د. ژياندي يه کتيک.	گوسوانه: گوتسوانه.
گوزهرانکر: گوزهران.	گوش: گيايه که لاسکه کي به کوتراوي دهر يسي و ده کري
گوزهرکردن: تيه پرين به شويتنيکدا.	به گونيه.
گوزهرگا: شوتي گوزهرکردن.	گوش: گوي.
	گوشاد: شتي فراواني گه وره.
	گوشادي: فراواني.
	گوشان: د. گوشين.
	گوشاوگوش: وته يه که به کارديري بو سه ربريني گياندارک له م
	گوئييه وه بو نه و گوتي.
	گوشپاق: قاپيکي تايه تيه گوشتي تي ده کري.
	گوشت: شتيکي نه رمي سووره له ژير پيست و له سه ر ئيسقاني
	گيانداره .

گوشتاو: چيشتيکه له گوشت و ناو و نوک دروست ده‌کړی.
گوشت برژه: چهند شيشيکي تیک‌خراوه گوشتی له‌سهر ناگر پی
ده‌برزینری.

گوشتپارده: زیاده گوشتيکه له‌سهر هیندی نه‌ندام په‌یا ده‌بی به
هوی نه‌ییمیکه‌ود. مندالی نه‌به‌کامه له مندال‌دندا که هیشتا
گیانی نه‌کراپی به به‌ردا.

گوشتپرده: ز. گیانداریکه که هیشتا گوشتپاره بی له سکدا.
گوشتپیس: بریتییه له که‌سیک که برینی دره‌نگ چاک بیته‌وه.
گوشت تال: بریتییه له مه‌ردوومی نیسک قورس.
گوشت ته‌نووری: گوشت ته‌نووری.

گوشت ته‌نووری: جوړه دیزیه‌که گوشتی تیدا لی ده‌نری له‌ناو
ته‌نووردا.

گوشت‌خوړ: په‌له‌ور و درنده‌یه‌که که گوشت بخوا.
گوشت‌خوش: بریتییه له که‌سیک که برینی زوو چاک بیته‌وه.
گوشت‌گا: ناوه بو جوړه تریه‌ک.
گوشت‌گرتن: قه‌له‌وبوون.

گوشتن: کوشتن: (بی‌گوژ) ه.
گوشتن: شتی نه‌رمی قه‌له‌و: نه‌م مه‌ره یا نه‌م کاله‌که (گوشتن) ه
واته گوشتی زوره، یا نه‌م زه‌وییه (گوشتن) ه واته نه‌دمافه.

گوشته‌زوون: گوشته‌وزوون.
گوشته‌زوونه: گوشته‌وزوون.
گوشته‌زه‌وی: زه‌وی نه‌رمان.
گوشته‌زه‌وین: د. گوشته‌زه‌وی.

گوشته‌گیره: جوړه نه‌شه و شنه‌شنيکه ناوبه‌ناو تووشی مندالی
ساوا ددبی، گوشتی پی ده‌گری.

گوشته‌وزوون: گوشتيکي ناسکه به‌سهر بریندا دی پاش
چاک‌بوونه‌وی: برینه‌که گوشته‌وزوونی هیناوه‌ته‌وه.

گوشتی خو‌خوش‌کردن: بریتییه له خو‌خوشه‌ویست کردن.
گوشتی سهر چه‌پهر: بریتییه له شتی که‌م نرخی بی نمود.
گوشتی قه‌له‌و: یاری سه‌به‌ته به‌سهری.

گوشتی: ز. گوشتی خوئی کراوی هه‌ل‌گیراو به‌کالی بو‌زستان.
گوشران: قووبوول‌کردنی شت بو‌گوشین.

گوشراو: شتيکه گوشراپی.
گوشقاب: ده‌وری پچووک.

گوشکردن: یه‌که‌مجار شیردان به‌مندالی تازه‌بوو.
گوشکه‌لوو: د. نالوو.

گوشگیره: د. گوژگیره.
گوشواره: د. گوشه‌واره.

گوشه: قوژبن. پارچه‌ی خشت که له‌سهر سووچ داده‌نری له خشت
کاریدا. شتيکي سی سووچه دارتاش و وه‌ستای دیوار بو

راستی سهر سووچ به‌کاری ده‌هینن. جوړه پشتييه‌کی ته‌نکه
له‌سهر سووچی کورسی دانیشن داده‌نری. دیزه (ه).
گوشه‌دار: شونيکي که گوشه‌ی بی.

گوشه‌ک: نالوو.

گوشه‌گیر: که‌سیکي که تیکه‌لی مه‌ردووم نه‌بی.

گوشه‌گیری: ده‌ست هه‌ل‌گرتن له تیکه‌لی مه‌ردووم.

گوشه‌نشین: گوشه‌گیر.

گوشه‌نشینی: گوشه‌گیری.

گوشه‌واره: گونیا. گوشه‌ی خشت. گواره.

گوشه‌ی چاو: قنگی چاو.

گوشی: ه. کیت‌له.

گوشیاک: د. گوشراو.

گوشیان: د. گوشران.

گوشی: د. ته‌له‌فون.

گوشین: بادان و ولینی شت به‌نه‌یم.

گوفت: گفتم.

گوفتار: قسه و گفتوگو.

گوفتدان: گفتدان.

گفتوگو: قسه‌کردن.

گوفک: گوفک.

گوفک: با. سهره‌نوئلک.

گوفه‌ک: با. گوفک.

گوژ: ز. جی مۆل‌گی ناژال له مال یا له نه‌شکه‌وت.

گوژار: چهند په‌ره نووسراویکی چاپکراوه که حفته و حفته یا

مانگه‌ومانگ ددرېچی (مجله).

گوژاشتن: ز. گوشینی شت.

گوژان: ز. مه‌یدان و گوژپان.

گوژه‌ند: با. گوژه‌ند. شایی. کوژوونه‌وه بو‌کاریکی گرنګ.

گوژیشک: ز. جوړه خوارده‌مه‌نییه‌کی شیرینه هه‌لده‌شیلری و خړ

هه‌ل‌ده‌دری و ده‌خوری.

گوک: د. گوپته.

گوکجه: هه‌لووژه زه‌رده.

گوگرد: شتيکي زه‌ردی ترشه له‌کان ده‌رده‌هینری و به‌کاری گه‌لی

شت دی.

گوگوختی: جوړه کوژریکی گه‌رمیانی ددنگ‌خوشه.

گوگه‌م: گیایه‌کی کوژستانی به‌رزه گوليکی زه‌رد ده‌رده‌کات.

گول: که‌سیکي که تووشی نه‌خوشی گولی بووبی. گیانداریکي که

جه‌سته‌ی پچووک بی. شتی تام ناخوش: چاشته‌که (گوله‌نه)

ه. ناشیرین (ه). گول (با).

گول: شتيکي جوانی په‌رده‌داره هیندی سه‌وزایی ده‌ری ده‌کا و،

گه‌لی رڼگی هه‌یه. وته‌یه‌که ده‌وتری له یاری گوژده‌وی بازیدا

له‌کاتیکدا که ده‌ست بخه‌يته سهر پشکه‌که.

گول: چالتيكه كه ناوى تيدا وهستايت.
 گول: گه مال. وتهيه كه له گه و تهى (گورج) دا به كاردينري:
 (گورجوگول).
 گولاڤ: ز. گولاو.
 گولاله: گولتيكى سوورى به هارى لاسك سهوزى دريژه ناوه كهى
 خالتيكى رهشى تيدايه.
 گولاله سووركه: گولاله.
 گولاله سووره: گولاله.
 گولان: با. مانگى مایس كه سى و يهك پوژه.
 گولان: گولان. ناوى چوار ديتيه له ناوچهى سروچك و ههله بجه و
 وارماوا و شاورايتى له رانيه.
 گولانه: شتى پچووك: قارچكه (گولانه).
 گولاو: نارهقى گوله باخ.
 گولاو: گول.
 گولاوپاش: گولاو پوژين.
 گولاوپوژين: گولاو پوژين.
 گولاوپوژين: شتيكى قنگ خرى مل بارىكه چهند كونيك له
 دهه كه يايه تى گولاوى پى ده پوژينري له مهردووم.
 گولاودان: گولاوپوژين.
 گولاو گرتن: نارهق گرتنى گول.
 گولاوه توون: سيميكي زهردى ريسراوه ژنان گولى لى دهچن.
 گولباران: په خشان كردنى گول به سهر يه كيكدا له بهر
 خوشه ويستى.
 گولبانوو: جوړه ميتشيكى جزووداره، هيلانه له بنميچ و كون و
 قوژبندا دهكا.
 گولبر: كه ستيكه كه گول بو مه روزه بپري.
 گولبرين: ههله ستنى گولى مه روزه.
 گولبه دهه: تروزي و خه يارى زور ناسك كه هيشتا گوله كهى
 نه وه ريبى.
 گولبيتنه: كونيكه له بنكى ته نوورده ده رده كرى بو باكيستان.
 گولچن: د. بريتيه له ههلبژاردنى شت.
 گولچيسك: با. گورچيله.
 گولخار: جوړه رهنگيكه.
 گولخونچه: گولتيكه كه مى ده مى دايتته وه به رهنگييك كه له
 ناوه ندى گول و خونچه دايت.
 گولخه نده ران: جوړه گولتيكى جوانه.
 گولدار: شتى گول گولى.
 گولدان: شووشه يه كى جوانه دهسكه گولى تى ده خرى. ئينجانەى
 گول. كيته لهى ميز (د).
 گولپووت: گوله پووته.

گولزار: شوتنيكه كه گولى زورى تيدايت.
 گولستان: باختيكه كه گولى زورى تيدايت.
 گولستان: گولستان.
 گولشه ن: د. گولزار.
 گولك: گوته كه.
 گولكار: د. باخه وانى گول.
 گول كردن: په يدا بوونى گول له سهوزى. خشتبوونى گه نى و جو و
 مه روزه.
 گولكقان: با. گولكه وان.
 گولكه وان: شوانى گولك.
 گولكاوزوان: د. گولتيكى به هاريه له زباني گا دهچن.
 گولگرتن: په يدا بوونى گول له سهوزى.
 گولگولاو: د. گوله باختيكه كه گولاوى لى ده گيرى.
 گولگولى: شتيكه كه وينه ي گولى زورى تيدايت.
 گولگوون: گولگولى.
 گولگه ز: جوړه رهنگيكه.
 گولگه زى: د. رهنگى سوورى تاريك.
 گولله: پارچه قورقوشم يا ستيكى خرد به سهر فيشه كه وه.
 گولله باران: ده سترى كردن له شتيك به گولله.
 گولله به ند: نوشته يه كه به ههر كه ستيك بى ده ليتن گوايا گولله
 نا بپري.
 گولله پوژين: شه ستير.
 گولله وى وى: گولله يه كه به بى نيشان پى و.
 گولم: له ويچ.
 گولمه: پارچه گوشتى پته و.
 گولمه: قوله گياى گه ورده.
 گولمه ز: گوته نك.
 گولميخ: بزماريكي دريژى نه ستوورى سه رپانه.
 گولميخه ك: د. گولتيكه زور جوړى ههيه و بوونى له بوونى ميخه ك
 دهچن.
 گولنار: جوړتيكه له گولى هه نار به لام نه خرى هه لنادا و تيكه لى
 ده رمانى دهه و هيندى ده رمانى تر ده كرى و، پى ده ليتن
 (گولنارى فارسى).
 گولنگ: گوله نك. گولنگه.
 گولنگ برين: بريتيه له هه لئه تاندى و ده سترينى يه كيك.
 گولنگه: شتيكى لىپ لىپه له ئاوريشم يا له كهژ دروست ده كرى
 و، به هيندى شتدا ده گيرى بو جوانى.
 گولنم: پرژاندنى ئاو له شتيك گول گول: ئه و زه وييه، يا ئه و نانه
 گولنم بكه.
 گولۆ: گولبيتنه ي ته نوور.

گولواخن: تویه وانه یه که گولبینه ی ته نووری پی ده ناخبری.
 گولویه: د. کلپه ی ناگر.
 گولویسی به هار: خاکه لپوه.
 گولوربوونه وه: تلوربوونه وه.
 گولورکردنه وه: تلورکردنه وه.
 گولوفتن: ولینی چاو به ده ست.
 گولوله: هودای هه لکراوی خر له بهن یا له ده زوو.
 گولوله بوون: بریتیه له کرژبوونی جهسته له بهر نازارتک.
 گلوله کردن: بریتیه له کرژکردنی جهسته ی گیاندارتک به نازار پی گه یاندنی. هه لکردنی هودا و کردنی به گولوله.
 گولوله که وتنه لیژی: بریتیه له دووچاربوون به مهینه ت.
 گولونه: د. گولبینه.
 گولووک: گولی بهر زده دره ختیکه که له پیش گه لا کردنیدا پیدایا ده بی و له پاشا ده ودری و ده بی به بهر. شاگول.
 گولوکه فقیبانه: ریحانه کتوبله.
 گولوول: با. چیتستی دوکه شک.
 گولوتنک: ملوانکه ی ملی گوتیره که و کار و بهرخ.
 گولوتنه: گولبینه.
 گوله: گرمه ی هور (گوله گول) گرمه گرم.
 گوله نه ستیره: جوړه ده عبا یه کی بالدار ی پچوکه گرتکی رووناکی سهوز به قنگه که یه وه یه تی.
 گوله باخ: گولتکی گه وره ی سووری بون خوشی به هارییه نارده قی ده گیری.
 گوله به به شه: جوړه گولتیکه.
 گوله به روزه: گیایه کی بالابه رزی لاسک نه ستوره، گولتکی پانی گه وره ده گرتی هه میسه رووی له روزه، توه که ی وه که ده که کوله که به سوترکراوی و برژاوی ده خوری.
 گوله به رونه: جوړه گولتکی زهردی بون خوشه.
 گوله پرووزه: قه ره خه رمان.
 گوله پیغه مبه ره: گیایه کی مالبیه، گولتکی درتژ ده گرتی، به چوار دهوری گوله که دا شتیکی خر ده رده دا، وه که نوک به فهریکی ده خوری و، بهوشکی ده هاردری و ده گرتی به نان.
 گوله تاجی: نیره تانجی.
 گوله چاوتشه: د. گوله بابونه.
 گوله داس: چند درکیکه له سه ر زبانی گا پیدایا ده بی، وه که پول که ی ماسی ده بی بتاشری.
 گوله دو مه: گولتکی زهردی زله په ره کانی درتژکوله یه.
 گوله رونه: گولتکی به هاری زهرده، گه لای له گه لای جاتره کتوبله ده چی.
 گوله رووته: گوله گه غیکه که پژی نه بی.

گوله زهرد: گوله زهرده.
 گوله زهرده: جوړه گولتکی زهردی به هاری گه لا شاشی بون خوشه وه که گوله باخ وایه ده گرتی به حه لوا.
 گوله ژهن: جوړه دارتیکه شتی رتسراوی له سه ر ده گرتی به گلوله.
 گوله سه گانه: د. دلیق.
 گوله ش: ز. زورانبازی.
 گوله شلیره: گولتکی سووره له سه ر گوتی خوشه ویست ده روتیری.
 گوله فقتی: گوله به یبوونه.
 گوله ک: په له گیایه که که هه مووی گولی کرد بی.
 گوله کابه: گه غه شامی.
 گوله گرتی: ه. نارده توو.
 گوله گول: د. خاوه خاو.
 گوله که: گوتیره که.
 گوله گهنم: گولتکی پژیژه دانه ی گه غی تیدایه.
 گوله نگ: دو گمه یه که له ناو زتی و لاخی به وزده پیدایا ده بی و نایه لی ناوس بی. گولنگه.
 گوله نگ برین: گولنگ برین.
 گوله نگه: گولنگه.
 گوله نیسان: گولاله سووره.
 گوله واژ: گیایه کی ناوی هاوینییه گه لا و لقی وه که لاو لا وایه، به لام نه م نه وهنده بهر ز نابسته وه، پورگیتیکی سوور ده گرتی، ده نکیتیکی سووری تیدایه.
 گوله وه چینی: چینه وه ی گوله گهنم و جو دوا ی دروونه وه یان.
 گول هه ناری فارسی: گولتیکه وه که گولی هه نار به لام نه م گه وره تره و په ری زورتره و، داره که شی وه که داری هه نار وایه، به هارپراودی له گه ل سمل و زاخدا ده گرتی به دهرمانی پووک.
 گولیر: با. سیچکه.
 گولی گاوزبان: گولتکی موره وه که وه نه وشه، وه که چا لی ده نری و ده خورتنه وه بو گورچیل زور باشه.
 گولین: زل. زاوزی کردن: مه ره کان (گولین) ده که ن، واته زاوزی ده که ن.
 گولینه: گولبینه.
 گولی: دهردیکی پیسه تووشی هه ر که سینک بی نه ندایم داده و شتی. گولی گهنم و جو و برنج و شتی تر (با).
 گوم: شتی ون، (گومبوون) ونبوون، (گومکردن) ونکردن.
 گوم: گولی قول.
 گومان: شک.
 گومانبار: که سیکه گومانی تاوانیتیکی برایتی (مته م).
 گومانباری: بوونی مه ردووم به گومانبار (اتهام).
 گومانبردن: شکچوون بو شتیکی.

گومانن: د. خوتندن و ناله نالکردنی کوتر.	گوناحکار: گوناحبار.
گومانه: دواهمین بیرى کاریزه که دووسى پهلې لى ده‌بیته‌وه.	گوناکار: د. گوناحکار.
گوماو: گولاوی قول.	گوناگون: شتى رڼگاوردنگى همه‌جور.
گومبون: بى سهر و شوتن و نادياربوونى شت.	گوناھ: گوناح.
گومبوز: گومبوز.	گوناھبار: گوناحبار.
گومپ: ز. پرومته‌تى قه‌له‌وى جوان.	گوناھکار: گوناحکار.
گومپرا: که‌سیتکه که رتې راستى خواى لى تیکچووبى،	گونتک: گونک.
گومپابوون: تیکچوونى رتې خواى له يه‌کيتک، (گومپاکردن)	گونتوله: جوره تریه‌کى سپى دهنک و هیشوو درتزه.
تیکدانى رتې راستى خواى له يه‌کيتک.	گونج: لوله‌یه‌کى گهوردى قورینى سوورده‌کراود له‌ژیر زودیدا
گومپایى: رتې راستى خواى ونکردن.	ناوى پیدا دبرئ. گونجیکى دارینى پچووکه ده‌برتیه
گومرگ: د. گوومرگ.	شاگونجى ناشوده.
گومرکچى: کاربه‌دهستى گوومرگ.	گونجان: بوونى شت به‌رڼگیتکى وا که بوون و نه‌بوونى وهک يهک
گومرگخانه: د. شوتنیکه که گومرگى تیدا ده‌سینرئ.	وابى، واته نه‌بوونى پیوست بى وهک (خوا) و نه نه‌بوونى
گومره: ز. مەردوومى ده‌وله‌مەندى ده‌ست رڼو.	پیوست بى وهک شتى مه‌حال. ددستدان و به‌کارهاتنى
گومربک: گومرگ.	شتیک بو شتیکى تر: نه‌م به‌رده بو نه‌و شوتنه (دده‌گونجى)
گومکردن: بى سهر و شوتنکردن و له‌ده‌ستدانى شت.	واته ده‌ست دده‌ا و به‌کار دئ.
گومگمۆکه: قومقمۆکه.	گونجایش: ژبانى ریکوپیتک، ههر له نه‌بووندا به‌کار دینرئ: نه‌و
گومگوم: ز. گومگومه.	ژنه گونجایشى نییه له‌گه‌ل می‌رده‌کیدا، واته له گه‌لیدا ناژى،
گومگومه: شتیکه وهک جه‌زودى قاوه به‌لام نه‌م گه‌لئ گه‌وره‌تره	یا نه‌و شوتنه جتئ گونجایش نییه، واته ناژیم له‌ناویدا.
گولاوى پى ده‌گیرئ و، به‌کارى گه‌لئ شتى تر دئ.	گونجکاری: راکیشانى گونج به‌ژیر زودیدا بو ناو پیدا‌بردنى.
گومله‌ته: د. گوتره.	گونجه: زده‌بووردى ناش.
گومه: گمه، (گومه‌گوم) گمه‌گم. ناوى دتیه‌که له‌وبهر سیروان.	گونجه‌نه: ه. به‌نده‌خوتن.
گومه‌ت: گومه‌ز.	گونجین: گونجان.
گومه‌ته: قه‌له‌م بازى ناسک و مده‌رکیتوى.	گونچر: د. پارچه‌یه‌کى پچووک له شتیک.
گومه‌تەدان: قه‌له‌مبازردنى ناسک و مده‌رکیتوى.	گوند: دئ.
گومه‌د: گومه‌ز.	گوندک: گونک.
گومه‌ز: کوشکینکه بنمیچه‌کى به‌قوزى هاتبیته‌وه.	گوندور: گوندوره.
گومه‌زه: د. بلقى سهر ناو.	گوندوره: کاله‌کى پچووک.
گومه‌زى: شتیکه وهک گومه‌ز قوز و قیت بى.	گندوور: گیایه‌کى به‌هارى کوستانیه‌ گه‌لاى وهک گه‌لاى قه‌زوان
گومل: گوته‌ند.	وايه، نیرکیتکى به‌رزى بوش دهرده‌کا و ده‌خورئ و، گولیتکى
گومه‌لته: د. شتى کومه‌لبوو.	زهره‌ده‌گرئ.
گومه‌لیقه: دهرمانیکه دهرئ له دارى کورسى و دهرگا و په‌نجه‌ره	گونددوش: سووژن.
بو جوانى.	گونده: نووسراوى ریکى گرد و گول. مەردوومى خروپر.
گون: دوو هیلکه‌ى خپه له تووره‌که‌یه‌کى گوشتیندا به‌ناو لنگى	گونده‌لبه‌ست: هه‌لبه‌سته‌نوه و ساغ‌کرده‌ودى دیوارى رزبوى
گیاندارى نیرینه‌وه. گوند.	دارووخا و به‌گه‌ج یا به‌قور.
گونا: د. گوناح.	گونده‌له: کفته. تووره‌که‌یه‌کى پچکولانه‌یه له چهرم، شتومه‌کى
گونا: کولم.	راوى تى ده‌خرئ.
گونا‌بار: د. گونا‌حبار.	گوندینه: گونگینه.
گوناح: وتن یا کردنى شتى خراب.	گوندى: با. لادیی.
گوناح‌بار: که‌سیتکه که گوناح بکات.	گونشه‌یتان: د. قورسى که‌مه‌ر.

گواندین: ناوگه‌لی نازالی خاوه‌ن گوان.	گونک: هه‌ویری خه‌ل‌دراو بۆ‌کردنه‌وه‌ی به‌نان. قۆر.
گوواو: ناوتیکه‌له‌گه‌ل گوودا تیکه‌ل بووبی.	گونک ژمیر: بریتیه‌له‌یه‌کتیک‌که‌له‌ناو مال و مندالیدا رژد و چرووک بی و، له‌شت زۆر بپرسیته‌وه.
گوواوی: بریتیه‌له‌شتی زۆر پیسی خراپ.	گونک گرتن: خه‌ه‌لدانی هه‌ویر بۆ‌کردنه‌وه‌ی به‌نان.
گووبۆق: د. قه‌وزه.	گونکه: جۆره‌ترییه‌کی ده‌نک گه‌وردی مۆره.
گوو به‌خۆداکردن: پریان و خۆبیس‌کردنی مه‌ردووم له‌خۆیه‌وه.	گۆنگه‌ر: گۆبه‌ند.
گووپ: چه‌رمی نه‌ملا و نه‌ولای ده‌م که‌به‌سه‌ر ده‌م و دداند هاتوه.	گۆنگینه: تریتیکه‌که‌بووبی به‌هه‌ویر.
گووپن: که‌سێکه‌له‌به‌ر قه‌له‌وی گوویی هه‌ل‌ناوسا بی.	گۆنۆر: گیای گۆندوور.
گووپنه: گووپن.	گۆنۆش: سووژن.
گووتیکردن: بریتیه‌له‌تیکدانی کاریک.	گۆنۆله: د. گۆلۆله.
گوجوو: د. به‌خه.	گۆنۆش: ل. سووژن.
گوجی: ه. گوجوو.	گۆنه: گۆنا. جۆر و ته‌حر.
گوخلینکه: ده‌عبایه‌که‌له‌قالۆنچه‌ده‌چی، شیاکه‌خه‌ه‌ل‌ده‌دا.	گۆنه‌تووله: جۆره‌هه‌لووژده‌یه‌کی زه‌ردی ده‌نک درێژی شیرینه.
گووخواردن: بریتیه‌له‌قسه‌ی ناشیرین کردن، له‌رووی سووکییه‌وه‌ده‌وتری.	گۆنه‌سووره: ته‌ماته.
گوودروون: گووروونی.	گۆنه‌سه‌گانه: گیایه‌کی به‌هارییه‌گه‌لای وه‌ک گه‌لای (عه‌مرۆکه)
گۆده‌له‌که: جۆره‌خشلێکه‌ژنان ده‌یدهن له‌قه‌راغی سوخمه، زه‌دی دی و ده‌له‌ریته‌وه.	وايه، نیرکیکی دووفاق ده‌رده‌کا، گۆلیکی زه‌ردی هه‌یه، به‌نی پی ڕدنگ ده‌کری.
گوور: ل. گۆره‌که.	کونه‌که‌له‌باب: گیایه‌کی به‌هاری جیره‌په‌لکه‌کانی وه‌کو گۆی به‌رخه‌وايه، له‌پایزاندنا بنکه‌که‌ی گۆلیکی سپی بی گه‌لا ده‌رده‌کا پیتی ده‌لین گۆله‌جووتیاره.
گووران: گیرسان: نه‌مامه‌که‌گووراوه، واته‌روواوه، یا منداله‌که‌له‌سکی دایکیدا گووراوه، واته‌گیرساوه (تکون).	گۆنه‌که‌له‌شیر: گۆنه‌سه‌گانه.
گوراسن: خلتیه‌ی ناسن که‌له‌ناو کوورده‌ی ناسنگه‌رده‌و ده‌داته ژێرده‌وه.	گۆنه‌ل: د. گۆنه‌له.
گووروونی: پارچه‌یه‌کی ناو‌ریشمی جوانی گۆل سورمه‌یه، ژنان ده‌یکه‌ن به‌کالا.	گۆنه‌لان: د. دوومه‌لان.
گوورده: با. گۆرده‌وی.	گۆنه‌له‌به‌ست: گۆنده‌له‌به‌ست.
گووری: که‌سێکه‌که‌سه‌ری له‌پیناوی کاریکدا به‌خت بکا (ز). قوربان: نه‌ز (گووری) واته‌به‌قوربان: (با). گری ناگر (با).	گۆنه‌له: کفته.
گوز: گۆیز.	گۆنه‌ویله: قه‌بارده‌ی گۆن به‌خۆی و چه‌رم و کیسه‌یه‌وه.
گوزان: گۆیزان.	گۆنی: گوناح.
گوزه‌ک: با. قوله‌پی.	گۆنیا: داریکی دووپه‌لی سووچداره‌ی راستی و چه‌وتی گۆشه‌ی دیواری پی تاقی ده‌کریته‌وه.
گووژالک: جۆریکه‌له‌کاله‌که‌مارانه، به‌ریکی تال ده‌گری وه‌ک شووتی کۆله.	گۆنینه: چیشتی دۆینه‌ی خه‌ست. گۆندینه.
گووژه: د. عه‌زه‌رووت.	گه‌نیه: ده‌فرکی ته‌نراوه‌له‌گوش دروست ده‌کری.
گوسک: با. شه‌ربه.	گۆنی: د. گه‌وون.
گوشان: د. گوشین.	گوو: پیسی هیندی گیاندار.
گوشانن: د. گووشان.	گۆو: با. گوو.
گوشت: ل. گوشت.	گووار: گۆفار. به‌چکه‌ی که‌و (ه).
گوفک: با. سه‌ره‌نۆتلیک.	گوواله: د. گۆنیه.
	گوان: پارچه‌گۆشتیکه‌له‌ناو لنگی هیندی گیاندار میینه‌دا، شیر لی دی. نازاریکه‌ده‌گا به‌جه‌سته‌به‌هۆی زۆر ده‌سته‌پیدا هینان و هه‌ل‌گۆلۆفتنییه‌وه: نه‌وه‌نده‌دستیان به‌شامدا هیناوه‌هه‌موو شانم (گوواوه).

- گووکردن: ريانی گیاندار.
- گووگره: داریکی سنی پهله وهک پلوسک دهته نری و له کاتی گیره دا ده درته ژیر کلکی گاگیره له حلی شیاکه کردنیدا.
- گوومرگ: شوتنیکي دهوله تییه باجی کوتال و شتومه کتیکي تیدا ده سینری که له دهوله تیکي تره وه هاتبی. باجی دهوله تی که له شتومه کی دهوله تیکي تر ده سینری.
- گوومرگچی: کاربه دهستی گومرگ.
- گوومرگ کردن: سهندنی باجی کوتال و شتومه کتیک که له دهوله وتیکي تره وه هاتبی.
- گوومهت: گوومه ز.
- گوومه ته: گوومه ته.
- گوومه ته دان: گوومه ته دان.
- گوومه ز: گوومه ز.
- گوونیی: گوونیه.
- گووه ند: گووه ند. شایی و زه ماوه ند.
- گووینه: د. مندالی پیسی چه په ل.
- گوو: با. گوئ.
- گوو: گوئ (با). گویکه (د).
- گوهار: ز. گواره.
- گوهارتن: با. گوپین.
- گوهارک: با. گواره.
- گوهاستن: ز. گواستنوه.
- گوهان: ز. گووان.
- گوهبل: ز. جاسووس.
- گوهبل: ز. جاسووسی و گوئ قولاغی.
- گوهپیل: ز. سهر و گوئ داته پیو.
- گوهتن: با. وتن.
- گوهتیل: ز. کاتی تیپه ربوونی نیره ی حیوانه کتوی.
- گوهدار: ز. مهردوومی گوپرایه لی سووکه له.
- گوهدان: ز. گوگرتن له شت.
- گوهدیر: ز. گوهدار.
- گوهساره: د. گوله نه ستیره.
- گوهشک: ره فیسک.
- گوهورین: با. گوپین.
- گوهیر: ز. گوهتیل.
- گوهور: جینگایه کی نزمه له زهوی که پاکثری زوربی.
- گوهر: ز. گهور.
- گوهراندن: ز. گوپینه وهی شت.
- گوهرین: ز. گوهراندن.
- گوهیشک: با. گوپژ.
- گوهر: ز. گوپژ.
- گوئ: دووپارچه گوشته به لای راست و چه پی سهری گیانداره وه، کونیکي تیدایه دهنگی پی ده بیته.
- گوئا: گوايه. مهردوومی قسه ره وان.
- گوئبره: پشقل و پهین و ریختکه که ده کرتیه ناو زهوی بو نه وهی به هیز بی (سماد).
- گوئبره: گیایه کی به هاری خوشه که لاکه ی له گوئی به رخ ده چی.
- گوئ به گوئ: شان به شان: گوئ به گوئ ده روا له گهل که ر پتی ده لی: نعم الرفیق.
- گوئ بهل: بزنی گوئ لوولی قوت.
- گوئ بیست: که سیکه که گوئ هه لخوا بو جوست و جوی قسه.
- گوئ ته قی: گوئ هه لخن بو قسه.
- گوپج: ه. گوپژ.
- گوپچک: گوئ.
- گوپچکه: گوئ. قوچکه (د).
- گوپچکه پچرکتی: جوړه یارییه که مندال ددیکه ن به م رډنگه گوپچکه ی یه کی تیدا راده کیشن (د). پچرینی قه راغ و بیجاغی نان و هیندی شتی تر: بهس به نانه که (گوپچکه پچرکتی) بکه.
- گوپچکه پروچکتی: پهله پرووسکتی.
- گوپچکه پرووسقتی: د. گوپچکه پچرکتی. یارییه که هیندی میتوژ یا خورما دادنه تین له ناو چهند که سیکدا، ههر که سیک دهستی بو به ری یه کتیک گوئی ده گری تا نه توانی بیبا.
- گوپچکه ته قی: د. گوئ ته قی.
- گوپچکه ته کانن: د. گوئ شلکردن بو قسه یه ک و ودرگرتنی.
- گوپچکه خه فانن: د. بیتدهنگبون له شتیک.
- گوپچکه دان: د. گوئدان.
- گوپچکه زرنگیان: د. گوئ زرنگانه وه.
- گوپچکه شلکردن: د. گوئ شلکردن.
- گوپچکه گرتن: د. گوگرتن.
- گوپچکه ماسی: جوړه سده ده فیکي خالداری بو شی جوانه کاغه زی پی ده سوو رتیه وه.
- گوپچکه نه له قیان: د. بریتیه له گوئ نه دانی یه کیک له کاریک: گوپچکه ی لی ناله قی.
- گوپچه نه: چه رمیکتی خره دووخی خه ره کی پیتا ده کری.
- گوئدار: گوئدهر.
- گوئداری: گوئدانه قسه.
- گوئدان: گوگرتن بو قسه.
- گوئدرتیز: بریتیه له کهر.
- گوئدهر: که سیکه که گوئی له گفتوگو به که وه بی.

گویتیر: گویتدر.

گویر: گهیره که. ناوی دتیه که له ناوچهی مەخمور له هەولیر.

گویرایەل: مەردوومی ژیری قسە له گوئ گر.

گوئ رایەلی: ملکه چی و فەرمانبەری.

گوئ ڕدپە: دەرديکه دووچاری کەر دەبێ و گوئی ڕدپ دەکا و

دەیکوژێ.

گویرمه: گویردما.

گویروو: کونی بەردی سەرەوی دەستار و بەرداش که دانی پێدا

دەچیتە خواردو.

گویرەکه: ساوای یەکسالانە مانگا.

گویرەکه سوورە: خالخالوکه.

گویردما: تیبەردانی گویرەکه یە له دایکی بۆ ئەوێ که شیرەکهی

دایدا بۆ دۆشین.

گویرەمێژ: بەردانی گویرەکه یە بۆ مژینی دایکی چەند جارێ لەسەر

یەک بۆ ئەو نا که شیر بخوا، بەلکو بۆ ئەوێ که شیرەکه

بدا بۆ دۆشین.

گویرەوسار: پەتیکە بەستراو بەسنگیکەو گویرەکه ی پێ

دەبەسترتەو.

گویر: بەری درەختیکی بەرزێ گەلاپانی بۆن خوشە توێکلیکی

رەقی هەیه، ناوکیکی چەوری خوشی تێدایە.

گویرزان: تیغیکی زۆر تیزە مووی پێ دەتاشێ.

گویرزانەو: گواستەو.

گویرزەلە: تەرلە.

گویرز: کۆزەری دەغلودان.

گوئ زرنگانەو: زرنگانەو دیە که ناو بەناو له خوێبەو له

گوێچکەدا پەیدا دەبێت.

گوئ زرنگانەو: گوئ زرنگانەو.

گویرزەلک: قوڵەپێ.

گویرزنگ: قوڵەپێ.

گویرزوو: کلاودی لەمپا.

گویرزەبانە: گویرز و مێوژ و خواردەمەنییە که له شهواری کوردا

دەخوێ.

گویرزەڕەش: درەختی پەلک.

گویرزەنیرگەلە: شتیکی پچکۆلە قوتی خڕە لەناو شووشە

نیرگەلەدا بۆ جوانی.

گویرزەلان: شوتنیکە که داری گویرزی زۆری تێدایێ.

گویرزدوان: گویرزەبانە.

گوئ زەوی: ئەم ئەستێردیە یە که وەک گو خڕە و ئیمە ی لەسەر

دەژین.

گویرزین: واغین.

گویرزی ناو بێژنگ: بریتییه له کەسێک که بەناچاری هەر دەمە ی

له شوتنیک بێ.

گویرزی ناو دەغیلە: جۆرە گویرزێکی زۆر پچکۆلە یە بۆ جوانی

دەبخەنە ناو دەغیلەو. بریتییه له مەردوومی پچکۆلە ی زیت

و زرنک.

گویری: جۆرە رەنگیکە له رەنگی دارگویر دەچێ.

گویرژ: بەرێکی خڕی زەرد و سووری مزرە ناوکیکی رەقی هەیه، له

پایزاندە له درەختیکی کتوی پەیا دەبێ. داری گویرژ.

گویرسووانە: ریزە گورگە و زەلیکە که نرابێ له دیوار.

گوئ سووک: کەسێکە که گوئی زۆر سووک بێ.

گویرسەبانە: گویرسووانە.

گوئ شلکردن: بریتییه له گویرگرتن.

گوئ شۆر: د. مەردوومی سادە.

گوئ قولاخ: کەسێکە که گوئی هەلخستبێ، (گوئ قولاخبوون)

گوئ هەلخستن.

گویرگر: کەسێکە که گوئ بۆ قسە یەک شل بکا.

گوئ گران: بریتییه له مەردوومی کەر.

گوئ گرتن: گوئ شلکردن بۆ بیستنی قسە یەک.

گوئل: لەوێچ.

گوئلک: گویردەکه.

گوئلەم: گوئل.

گوئ لەق: د. گوئ شۆر.

گوئ له مست: بریتییه له یەکیک که قسە ی هەموو کەس بچێ

بەگوێچکەیدا.

گوئ له مشت: گوئ له مست.

گوئ لیبوون: بیستنی قسە یەک یا دەنگیک.

گوئ لی خەفاندن: بریتییه له گوئ نەدانە شتیک و لەبیر

دەرکردنی.

گوئ مشکە: گیایەکی گەلا ورده وەک نيسک بەلام ئەم تەرز

دەهاوئ و گولتیکێ زەردی ورد دەگرێ.

گوئ مشکەبوون: بریتییه له تازه گەلا دەرکردنی درەخت.

گوئ مەمک: گرتی مەمک که شیر ی لی دیتەدەردو.

گویندە: گۆرانیبێژی دەنگ خوش.

گویننە: د. گویندە.

گوینوو: گونیه. گەوون.

گوئ نەدان: پشتگوئ خستنی شت.

گوئنی: گیایەکی کۆستانییه که تیرە ی لی دەگیرێ.

گوئنییه رەشە: جۆرێکە له گیای گوئنی، دەکرێ بە پەرژین و

سووتەمەنی.

گوبه: ل. گوئ.

گەدەبەلی: لاساری.	گوبز: با. گوبز.
گەدەفشە: جوړه ماسییه کی له ږی ورگ زلی پتست تهنکی گوشت ناخوښه.	گوبز: گوبز. مه لیکه خویندنی له نالین دهچیت (با).
گەدەک: ز. بهچکه ی نیری گامیش.	گوبز: شه قین.
گەدەوول: که سیکه که قور بووبی.	گوبز: نازاری گوبز.
گەدەوولی: ددردی قوری.	گه: جومگه. پیتیکه به دواي هیندی و ته وه دهنووستی دهیکا به ناو بو جیگا (اسمی مکان): مول (گه) جی (گه) روان (گه).
گه: پیتیکه به ههر ناوکیکه وه نرا دهیکا به نیشکهر (فاعل):	گهبر: ل. گاوور.
چه قو (گه) مز (گه) زدر (گه). نه گه: (گه) ده پرسی من	گهبرگه: جوړه یارییه کی پالنه و انانه یه که له زور خانه دا دهکری.
له بهرچی کهم دهخوم. گوترووی ددستار (ه). دیوکیه له میچ.	مهر دوومی ورگنی خری قهله و.
شوننی قوول له جوگه ی گه وړه (ز).	گه بل: ژاړو پتسه.
گهرا: تووی هیندی گیانداره که دژیته وه و دک خوی گیاندار ی لی	گه بله: درخت یا سهوزاییه که که دابیتیه یه ک، (گه بله بوون)
په یا ده بی.	به یه کادان و چربوونی دارودرخت.
گهراج: شوننیک کی تاییه تیه که نوتومویلی تیدا ددهوستی.	گه پ: گالت، (گه پکردن) گالتیه کردن. گه وړه: فلان کهس
گهرا خستن: گهرا دانان.	پیاوکیکی گه په (ل).
گهرا دان: هیلکه دان.	گه پله: گیایه که ده خوری و زو و پیر ده بی.
گهرا دانان: گهرانان.	گه په: ودره ی سهگی پیری بی ددان. (گه په گه پ) گه په ی یه ک له
گهراس: هه لووژه زهرده.	دوا ی یه ک.
گهرا گهرا ویتستان: زور به زوربوونه و دی سکی نافردتی ناوس.	گه په ک: ز. پاروویه ک له خواردن.
گهرانان: دانانی گهرا له لایه ن گیانداریکه وه له شوننیک کی	گه پین: ودره یی سهگی پیری بی ددان.
تاییه تی بو ژبانیه و دی.	گه جهر و گوجهر: بریتیه له شتی هیچ و پوچ. بریتیه له
گه رچه ک: گیایه کی گه لاپانی لاسک بو شه، بهرکی چهور دهگری،	مهر دوومی هه رچی و په رچی.
روژه که ی بو ره وانی ده خوری.	گه چ: جوړه بهر دیک کی زور سپیه له دواي سووتاندن و کوتانی
گه رچی: نه گه رچی.	سواغی پی ددری و بهر دکاری پی دهکری.
گهرد: توز. کهم.	گه چاو: جوړه ناوکیکی سپی واشه دهچیته ناو په رده ی چاوده و
گهردان: و ته یه که به کار دینری بو ددست او دست کردن شتیک	کویری دهکا و، میلی لی نادر.
به زوری: نیمرو له بازار شه کر (گهردان) دهکا، واته نه م دهیا	گه چکاری: سواغدان به گه چ.
و نه و ته ماشا دهکات، توز ههستان: نه سپه که گهردان دهکا،	گه چلان: ژاکان.
واته توز هه لدهستین.	گه چلانن: ژاکانن.
گهردانه: ملوانکه یه کی زیرینی پلپله داره ژنان ددیکه نه ملیان.	گه د: ز. قه و بالا.
گهرداو: چورتم و تنگانه.	گه دا: مهر دوومی هه ژاری بی نه و.
گهردین: زهره بین.	گه داقوز: د. هه ژاریکه که خوی به دارا بداته قهله م.
گهردش: گهران و سوورانه وه. شورش و ناشوب: فیسار کهس	گه دایی: هه ژاری و بی نه وایی.
زور به (گهردش) ه.	گه دگ: د. گه ده.
گهردش نانه وه: ناشوب هه لگیر ساندن.	گه دگر: ولاخیکه هه رچه ند بو پتسه وه لیتی خوریت نه و ههر بو
گهردن: ملی گیاندار به رووکاری پتسه وه یدا.	پاشه وه بگه ریته وه.
گهردن نازکردن: دهست هه لگرتن له مافیکت که به سهر یه کیکه وه	گه دگن: د. مهر دوومی گه ددهار.
بی.	گه دگیر: که سیکه که رق بگری.
گهردن نازایی: گهردن نازکردنی دوو کهس له یه کتری.	گه دگین: د. چیتستی سهر و پی.
گهردنبه ن: د. گهردنبه ند.	گه ده: بو شایی سک له ناوک به رده و خوار.
گهردنبه ند: گهردانه.	گه دبهل: مهر دوومی لاسار.

گەردنكەچ: بریتییە لە مەردوومی فەرمانبەر.

گەردنكەچی: بریتییە لە فەرمانبەری.

گەردنگرتن: بریتییە لە یەخەگرتنی یەكێك. چوونە ملی شتیك بۆ یەكێك: قەرزەكە (گەردنی گرت).

گەردنگیر: شتیكە كە بچیتە گەردنی یەكێكەو: قەرزەكە (گەردنگیر) م بوو.

گەردنگیری: چوونە گەردنی شتیك بۆ یەكێك.

گەردنلغ: گەردانە.

گەردن لە موو باریكتر: بریتییە لە مەردوومی گەردن كەچ.

گەردن لە موو نەرمتر: گەردن لە موو باریكتر.

گەردنە: د. سەرمە.

گەرد و خول: سووپانەو بەدەوری ئیشیکدا.

گەرد و گول: کاتیكە كە تازە گزنگ دەكەوێتە سەر شاخە بەرزەكان.

گەردلولول: گەردەلولول.

گەردوون: رۆزگار. ئاسمان.

گەردە: ناوڕیشمێکی ڕەشی خاوە، گولنگە ی چەفتە و پۆشینی لێ دروست دەکری. خەلووزێکی هارپاوە یەخەنی پێ دەکێشێ (د).

گەردەكان: ل. گۆز.

گەردەلولول: گێژەلوو کە یەكە كە لولول بخوا و سەرکەوێ.

گەردەمل: ئیسقانی ملی گیاندار.

گەردەن: گەردن.

گەردەنگۆ: ملەگۆ.

گەردەنە: گەردانە.

گەردەنی: ز. گەردانە.

گەردیلە: هەردە وردیلە.

گەر: تەشقەلە. گەرۆل. گەران: ناشەكە كەوتە (گەر). شوتنێکی تەختە كە لە ناوچە یەكێ تەختدای. گۆمی گەورە كە ناو دەكە ی گێژ بخوا (با). نۆرە (با).

گەرا: د. گەرۆك.

گەراج: گەراج.

گەراجخانە: گەراجێكە كە ئوتوموبیلی زۆری تێدا بوەستی.

گەرافك: با. گۆلاو.

گەران: هاتوچوکردنی شت. ترازان و جوولانی هێندێ شت لە

جێی خۆی: دیوارەكە یا سکی ژنە ئاوسەكە (گەراو).

گۆرانی شتیك بەشتیكی تر: شەرابەكە (گەراو) بەسەرکە.

گەراندن: خستەکاری هێندێ شت. گێران.

گەرانن: د. گەراندن.

گەرانەو: هاتنەوێت بۆ شوتنێك كە لێی بووبیت. هێدی بوونەوێ مەردووم دوا ی هەلەیی و هەرزەیی: نەریان كە جاران زۆر چەتوون بوو ئیستا باش (گەراو تەو). بوونەوێ سەرکە بە شەراب.

گەپانی: هەلپەركێتی رۆنە. و تە ی نزاكردن لە یەكێك كە شتیك بخوات یا بخواتەو و تە بە گیانت خۆش نەبێ.

گەپاو: شتیكە لە جێی خۆی جوولایی. جوړە ئاویكی بۆگەنی ترشە لە هێندێ شوێن هەلدەقوولێ، كەسێك خارشتی بێ دەچیتە ناوی و لێی دەخواتەو.

گەراو: سەرکە یەكە كە بووبێ بە شەراب. بریتییە لە مەردوومی سەردی تیگە یشتوو.

گەرک: د. شتی لە پێ لاواز.

گەرل: د. مەردوومی لە پێ لاواز. گەرۆل.

گەرندە: گەرۆك.

گەرۆك: كەسێكە كە زۆر بسووپیتەو.

گەر و گۆر: فەر و فیل: فیسار كەس زۆر بە (گەر و گۆر) د.

گەر و گێچەل: فەر و فیل و تەشقەلە كردن بە یەكێك.

گەرۆل: گیاندار ی گەر.

گەرۆلی: دەردێکی بە ئالۆشە تووشی هێندێ گیاندار دەبێ و وشكە برینی كێشاوی لێ پەیدا دەبێ.

گەرۆوس: ناوێ بۆ تیرە یەك لە كورد.

گەرەپێچ: گەرەپێچە.

گەرەپێچە: گێژەلوو كە.

گەرەك: چەند خانوویەكی نزیک لە یەكێ لە شارێك یا لە دێیەك.

گەرەكوێرە: د. شەو كوێری.

گەرەلاوژە: گۆرانی وتنی كۆمەلێك بە نۆرە.

گەرەلاوژێ: گەرەلاوژە.

گەرەلاوژێ: د. گەرەلاوژە.

گەریان: د. گەران.

گەریانەو: د. گەرانەو.

گەری: گەرۆلی.

گەریدە: كەسێكە كە زۆر بگەرێ.

گەرک: ز. كەسێكە لە داری گەزی چاركرابێ.

گەرم: شتیكە كە سارد نەبێ.

گەرما: كاتی گەرمی لە رۆزگار.

گەرما بردوو: شتیكە كە گەرما کاری تێ كردبێ.

گەرما پیتو: شتیكە پلە ی گەرما نیشان دەدا.

گەرما ژۆ: د. گەرما بردوو.

گەرماڭ: ز. گەرماو. حەمام.

گه‌رمیتن: گه‌رمیان.	گه‌رماگه: گه‌رماوه.
گه‌رمیتنی: گه‌رمیانی.	گه‌رمانی: شوینی گه‌رم.
گه‌رمی: گه‌رمایی.	گه‌رماو: ناویتی که له کاتی سه‌رمادا گه‌رم بی. حه‌مام.
گه‌رناس: مه‌ردوومی چه‌ته‌وولی له‌نده‌هوور.	گه‌رماوگه‌رم: شتی گه‌رمی تازه به‌تازه.
گه‌رنال: د. زه‌نگی گه‌ورد.	گه‌رماوه: حه‌مام.
گه‌رنگ: ز. جوړه گیایه‌که.	گه‌رمایی: تینی شتی گه‌رم.
گه‌روانکه: جوړه قوتوویه‌کی ته‌نه‌که‌ی سه‌ر به‌مۆری پر له چای وشکه.	گه‌رمبوون: گه‌رم راهاتنی شت. بریتییه له تووره‌بوون.
گه‌روو: قورگ. کونی به‌رداشه که دانی پیتدا ده‌چیته خواردود.	گه‌رم بوونه‌وه: ته‌شق شکانی سه‌رما له شتیک.
گه‌رووئیشه: قورگ ئیشه.	گه‌رمچه‌ک: د. مه‌چه‌ک.
گه‌روودرئژکردن: بریتییه له گه‌زاره کیشان.	گه‌رم داهاتن: گه‌رم راهاتن.
گه‌رووگیر: شتیکه که گه‌روو بگری.	گه‌رم راهاتن: نه‌مانی ساردی و په‌یابوونی گه‌رمی له شتیکدا.
گه‌رووهاتن: د. قورگ هاتنه‌وه یه‌ک.	گه‌رمک: برنجیکه که له شوینیکی گه‌رم و له‌به‌ر ناویتیکی گه‌رمدا کرابی. جیگای گه‌رمه‌لووک. وتوو. گه‌رمکاو.
گه‌رووهاتنه‌وه یه‌ک: نه‌خوشییه‌که تووشی قورگ ده‌بی، شتی بو قووت ناچی.	گه‌رمکاو: گه‌رماو.
گه‌ره‌ک: پتوبست: (گه‌ره‌ک) مه یا (گه‌ره‌ک) ده‌وایی.	گه‌رمکردن: داخکردنی شت به‌ئاگر. بریتییه له قسه زور کردنی یه‌کیتک: فلان که‌س کوژه‌که‌ی گه‌رم کردووه.
گه‌ره‌کناگه‌ره‌ک: د. وته‌یه‌که به‌کاردینری له جیتی وتاری: به‌تووی یا نه‌ته‌ووی.	گه‌رم کردنه‌وه: ته‌شق شکاندنی شتی سارده‌وه‌بوو به‌ئاگر.
گه‌ره‌نگ: دارتیکی دوو په‌له ده‌خ‌ریته ناو دوو په‌لی (دار گه‌ل) یکه‌وه که په‌لیکی کورت‌تر بی له‌وی تری بو‌نه‌ودی هه‌ردوو په‌له‌که‌ی به‌قه‌د یه‌ک بو‌ده‌سته‌ود و گه‌لای تا سه‌ر تیدا هه‌لچنری.	گه‌رم‌له‌ین: چیشتی گه‌مه‌کو‌تاو.
گه‌ری: با. گه‌روو.	گه‌رم‌موگور: شتی گه‌رمی تازه به‌تازه.
گه‌ز: نه‌ندازه‌یه‌که که‌لوپه‌لی پی ده‌پتوری. گه‌زبچار. گه‌زو (د). گاز (با).	گه‌رم‌مووک: کانیاو.
گه‌زاره: زبان.	گه‌رمه: کاتی زوری شت: ئیستا گه‌رمه‌ی ترییه. مه‌ره‌زه‌یه‌که که مانگیتک له پیش هه‌موو مه‌ره‌زه‌یه‌کدا پی بگات.
گه‌زاره کیشان: بریتییه له زیاندریژی.	گه‌رمه‌بوق: د. هه‌لم و بوقی گه‌رم.
گه‌زاف: خو‌هه‌لکیشان و دروی زل کردن.	گه‌رمه‌برین: بریتییه له که‌سیتک که تازه به‌تازه خه‌فه‌تیک‌ی زور قورسی تووش بو‌ویی.
گه‌زتن: گه‌ستن.	گه‌رمه‌ته‌ندوور: نانیتیکی تیرییه که له‌کاتی گری ته‌ندووردا بکری.
گه‌زک: با. گه‌سک.	گه‌رمه‌خول: د. ناشیکه که خیرا بسووریته‌وه.
گه‌زکردن: پیوانی شت به‌گه‌ز.	گه‌رمه‌ژنه: گرم‌ژنه.
گه‌زکه‌زبالاکردن: بریتییه له که‌یف‌خو‌شی زور.	گه‌رمه‌سووت: جوړه پارچه‌یه‌کی ناسکی لووسی هاوینییه له خویدا گول گول و بریسکه‌داره.
گه‌زکه‌زک: د. گه‌زکه‌زووک.	گه‌رمه‌سیر: گه‌رمیان.
گه‌زکه‌زکه: گه‌زکه‌زووک.	گه‌مه‌شین: ماته‌می تیک‌رای. گریان‌ی به‌کول.
گه‌زکه‌زووک: گیایه‌کی به‌هاری گه‌لا زبره. که له ئەندام بکه‌وئ ده‌یه‌یتیته‌وه خوروو.	گه‌رمه‌گل: وته‌یه‌که به‌کاردینری وه‌ک ونه‌ی یه‌ک له‌سه‌ر یه‌ک: به‌قسه (گه‌رمه‌گل) دایگرتم.
گه‌زمازگ: د. تووی گه‌زبچار.	گه‌رمه‌گوړ: خواردنه‌یه‌که که له‌سه‌ر گوړی مردوویه‌ک له کاتی ناشتیدا بیه‌شریته‌وه.
گه‌زنه: گیانداریکه که بگه‌زی. بریتییه له مه‌ردوومی به‌زبان.	گه‌رمه‌لووک: شوینی کرمی وشکه‌رو.
گه‌زنه: د. گه‌زنه.	گه‌رمه‌وزده: گورزه‌ی گه‌رمی (الطاقة الحرارية).
گه‌زنه: د. گه‌زکه‌زک.	گه‌رمیان: ولاتی گه‌رمی که‌م به‌فر و سه‌رما.
	گه‌رمیانی: شتیکه که له ولاتی گه‌رمیان په‌یدا بی.

گه زو: جوړه شیرینییه کی سپی زور خوشه له هیندی شوتن له ناودندی به هار و هاویندا دهنیشیته سهر گه لای هیندی دار و درخت.

گه زدر: گیایه کی به هاری بالا به رزی دووسن په له، گولتیکی سپی دهگری، سهری گیا که پاک دهگری و دهخوری (ه). گیزدر (ل).

گه زهک: د. بیانوو.

گه زنده: نیش و نازار.

گه زنه: گیایه کی به هاری گه لا پانه، به ناسکی دهخوری، که پیر بوو درکیتک ددردهکات.

گه زبچار: دارگه ز.

گه زیزه: گولتیکی حهوت رهنکه له وینهی گوله نه ورؤزه، ههر دهمی رتوی بیخوا تووله ک دهکا: دهلیتی رتوی (گه زیزان) خواردوو.

گه زین: گه زتن.

گه ژکرن: ز. گازگرتن.

گه ستن: گازگرتن له شت به ددان.

گه سک: جوړه پووشیکی به ستراره یا چنراوه ناومالی پی دهمالری.

گه سکدان: پاککردنه وهی شونیتک به گه سک.

گه سکدر: که سیکه پیشه ی ههر گه سکدان بی.

گه سک لیدان: گه سکدان. بریتییه له بردنی شتومهک و پاکو لیدانی: دز گه سکی له مالی فیسار کهس دا، واته هیچی تیدا نه هیشت.

گه سکه شاری: گیایه کی بالا به رزی گه لا پره ههر لقیکی دهگری به گه سکیتک.

گه ش: گولی پشکووتوو. ناگری خوش که قله ی بی. خونی سووری پروو. سهوزایی نازاو. بریتییه له گیانداري به که یف.

گه شانده وه: کردنی خه لووز به ناگر. فووکردن به خونچه ی گولدا بو دهمدانه وهی.

گه شانده وه: گه شبوونه وه.

گه شبوونه وه: دهمدانه وهی گول. تیراوبوونی سهوزایی. بریتییه له که یفخوشی و به ددقی یه کیتک. بوونی خه لووز به ناگر.

گه شت: رویشتن به ملا و به ولادا بو رابواردن و سهیران.

گه شتنامه: کتیبیکه نووسرابی له لایه ن یه کیکه وه له پروی گه شتی خویه وه.

گه شتیار: که سیکه که هه میسه له گه شتوگوزاردا بی (سیاح).

گه شتی: د. پاسه وان.

گه شک: چه موله.

گه شکردنه وه: گه شانده وه.

گه شکه: ددرده کوپان. گه شک.

گه شکه دار: که سیکه تووشی گه شکه بووبی.

گه شکه گرتن: تووشبوونی ددرده کوپان.

گه شه: که یفخوشی: فیسار کهس به (گه شه) یه. تهرزی تازدی میو (د).

گه شه کردن: به خوداهاتن و زلبوونی گیاندار و سهوزایی و دار و درخت.

گه شه گرتن: که یف خوشبوون: فیسار کهس ههر (گه شه دهگری). گه شه و بوون: د. گه شبوونه وه.

گه شیان: د. گه شبوونه وه.

گه شیانده وه: د. گه شانده وه.

گه شی: سووری ناگر به جورتیک که قله ی بی. به ددقی و که یفی گیاندار. نازاوی دار و درخت و سهوزایی. کرانه وهی گول.

گه شینه وه: گه شانده وه.

گه ف: گه زاف. ته زوو. هه رشه: (گه ف) یم لی دهکا. ههر زهوی. حه پهی سهگ، گه پ، ترساندن (ز). فیل (ز).

گه فکردن: گالته کردن. هه رشه کردن.

گه فوک: ههرزه گو.

گه ف و گر: با. هه رشه.

گه فه: گه په. گه پ (د).

گه فین: گه پین.

گه فک: پوری می.

گه فزین: ز. گه وزین.

گه فزه: ز. گیایه که شتی پی سوور دهگری.

گه فیز: با. گه لاویر.

گه گرتن: مانگرتنی گیاندار.

گه گه کردن: جومگه جومگه کردنی گیاندار.

گه ل: کومه لیکه گه وره یه له ناده می که پیکهاتی له چند تیره و عیل و هوژ و خیلک و، هه موو به یهک زبان قسه بکن. وته یه که به دوا ی هیندی وته وه دهری مه عنای زوری نهو شته ده گه یه نی: کور (گه ل) پیاو (گه ل) ژن (گه ل).

گه ل: ناولنگ. گه لای داربه پرو و مازووه که له پایزندا به لقه وه داده پاچری و له ناو پهلی درختدا هه لده گیری بو زستانی ناژال. تهک له (گه ل) خوت بیهینه.

گه لا: بهرگی درخت و سهوزایی.

گه لاحه: ملوانکه یه که بو جوانی ده کرتنه ملی ولاخ.

گه لاهه زان: د. گه لاریزان.

گه لادار: درختیکه که گه لای پتوه بی.

گه لا ددرکردن: پشکووتنی درخت و په یابوونی گه لای.

گه‌میه‌وان: که‌شتیه‌وان.	گه‌نم ره‌نگ: مه‌ردوومی سه‌وزه.
گه‌می: د. گه‌میه.	گه‌نم گرد: گه‌نم گردی.
گه‌ن: د. گه‌ند.	گه‌نم گردی: وته‌یه‌که به‌کار‌دیت‌ری له هیت‌دی شوت‌ندا له جیتی وته‌ی
گه‌ناو: ناوی گه‌راو. ناوی دتیه‌که له پش‌ده‌ر.	(یه‌ک له‌سه‌ر یه‌ک): چوومه لای فیسار که‌س (گه‌نم گردی)
گه‌نج: دراو یا شتی زوری به‌نرخ که له شوت‌نیت‌کدا دان‌رابی،	دای‌گرت‌م.
گیان‌دارت‌که که هه‌ودلی دهمی بی.	گه‌نم گه‌نم: جوژه یارییه‌که چه‌ند که‌سیک هه‌ر یه‌که ناوی
گه‌نجایه‌تی: گه‌نجی.	ژمار‌دی‌ه‌کی تاک له خوی ده‌نی له پاشا وه‌ستا‌که‌یان ده‌لی:
گه‌نجه: یاری و گالت‌ه. گه‌نجینه.	(گه‌نم گه‌نم) له فیسار‌یان بی، ئینجا نه‌گه‌ر نه‌ودیان باشی
گه‌نجه‌فه: تیت‌الی. جوژه قومار‌ت‌که به‌کا‌غه‌ز ده‌کری (د).	جواب نه‌دایه‌وه تی ده‌ک‌ه‌وی و ناویکی ناشیرینی لی ده‌نیت‌ن.
گه‌نجیتی: گه‌نجی.	گه‌نم و جو: بریتیه له پیشی ماش و برنج.
گه‌نجی: لاوی.	گه‌غه: بالو‌و‌که.
گه‌نجینه: ژووری پشت ژووری نیشت‌ه‌م‌نی که شتی به‌نرخ‌ی تیت‌ا	گه‌غه به‌هاروو: گه‌غه به‌هاره.
داد‌ه‌نری.	گه‌غه به‌هاره: گه‌غتی‌که که له به‌هاردا بچیت‌ری.
گه‌نجینه‌وان: مدیری خه‌زینه.	گه‌غه‌پیت‌غه‌مبه‌رانه: گه‌غه‌پیت‌غه‌مبه‌ره.
گه‌ند: شتی نا‌پوختی بی نرخ.	گه‌غه‌پیت‌غه‌مبه‌ره: گه‌غه‌شامی.
گه‌ندم: گه‌نم.	گه‌غه‌حو‌له: گه‌غتی‌کی گول‌گه‌وره‌ی دد‌نک زله، زور به‌گران له
گه‌ندو‌گوو: بریتیه له شتی هیچ و پوچی نا‌پوخت.	پور‌گه‌که‌ی دتیه ده‌ره‌وه.
گه‌نده: گه‌ند.	گه‌غه زه‌رت‌که: گه‌غتی‌کی سه‌ختی گول‌ره‌شه.
گه‌نده‌په‌له: بارانی سه‌ر په‌له‌یه که زه‌وی پی نه‌رم نه‌بیت‌ه‌وه.	گه‌غه قه‌نده‌هاری: گه‌غتی‌کی وردی سپی به‌پیت‌زه له گه‌رمیان دتیه
گه‌نده‌تا: تایه‌کی سووک.	به‌ره‌هم.
گه‌نده‌خو‌ر: که‌سیک هه‌ر شتی گه‌نده بخوا.	گه‌غه کویت‌ستانی: جوژه گه‌غتی‌کی ناسکی سوور‌باوه له کویت‌ستانان
گه‌نده‌ده‌له‌ک: ده‌عبایه‌کی باز‌ده‌ی بو‌گه‌نه، له ده‌له‌ک پچوو‌ک‌تره.	ده‌کری.
گه‌ند‌ه‌ژه: رتوی توو‌له‌ک کردوو.	گه‌غه‌شام: گه‌غه‌شامی.
گه‌ند‌ه‌ل: داری وشکی که‌په‌پوی کول‌ور.	گه‌غه‌شامی: به‌ری گیایه‌که که‌لای وه‌ک که‌لای قامیش وایه،
گه‌نده‌موو: ته‌نکه موویه‌کی نه‌رمه له‌سه‌ر روومه‌تی کوپی مند‌ال	ده‌نکه‌کانی زه‌رد و خر و گه‌ور‌دی‌ه.
دی.	گه‌غه‌گیت‌لانه: د. جوژه گه‌غتی‌که توو‌ده‌که‌ی له (گیت‌لان) دوه ده‌هیت‌ن.
گه‌نگاو: گول‌اویت‌که که بونی کرد‌بی.	گه‌نووس: ر. مه‌ردوومی ر‌ژد.
گه‌نگ: گه‌ند.	گه‌نه: ده‌عبایه‌کی پچوو‌کی بوری به‌نال‌وشه، به‌نا‌ژاله‌وه ده‌نووس‌ی.
گه‌نگ و گوو: گه‌ند و گوو.	گه‌نه‌کار: د. که‌سیک که ئیشو‌کاری پاک و ته‌میز نه‌بی.
گه‌نگه: گه‌نده.	گه‌نه‌که‌وه‌له: جوژه گه‌نه‌یه‌کی شین‌کاره، به‌هه‌ر که‌سیک‌ه‌وه بدا
گه‌نگه‌په‌له: گه‌نده‌په‌له.	در‌ه‌نگ چاک ده‌بیت‌ه‌وه.
گه‌نگه‌خو‌ر: گه‌نده‌خو‌ر.	گه‌نه‌گه‌نه: دار‌تی‌کی تاله ناوه‌که‌ی بو‌له‌رز و تا ده‌خور‌یت‌ه‌وه.
گه‌نگه‌ده‌له‌ک: گه‌نده‌ده‌له‌ک.	گه‌نی: ز. شتی بو‌گه‌ن.
گه‌نگه‌ژه: گه‌ند‌ه‌ژه.	گه‌نیگ: د. گه‌نیو.
گه‌نگه‌ل: گه‌ند‌ه‌ل.	گه‌نین: بو‌گه‌ن بوون و به‌سه‌ر یه‌کدا ترشانی شتیک له‌به‌ر زور
گه‌نگه‌موو: گه‌نده‌موو.	مانه‌وه‌ی.
گه‌نم: دانه‌وت‌له‌یه‌کی زه‌ردی دد‌نک ورده ده‌کری به‌نان و مه‌ردووم	گه‌نیو: شتی بو‌گه‌نبووی داوه‌شاو.
پتی ده‌ژی و، گه‌لی جو‌ری هه‌یه. گیایه‌کی سه‌وزی که‌لا در‌ی‌ژه	گه‌و: ل. گا.
گول‌تی‌کی قه‌لد‌اس‌دار ده‌رده‌کا له هه‌ر چوار‌لاوه.	گه‌واد: که‌سیک که ژن بو‌نم و نه‌و تاو بکا.
گه‌نم در‌ه‌و: کاتی دروینه‌ی گه‌نم.	گه‌وادی: ژن تاو‌کردن بو‌نم و نه‌و.

گه واشه: ز. خیزه ده.
 گه وال: ددنی پچوک. ددهسته، گه وال گه وال: ددهسته ددهسته.
 گه وال: په له هوریکي باوندهیه که بیت و پروا.
 گه واه: شاهد.
 گه واهنامه: شه هاده تنامه.
 گه واهی: شاهیدی.
 گه وچ: مەردوومی که روکه.
 گه وچه: جوړه هه لوژدهیه کی زدرده.
 گه وچه گه وچ: قسه ی پروپوچی بی مایه، به جوړی که کهس تیی نه گات.
 گه وچی: بی ژبری.
 گه ور: گاوور. رهنگی سپی واش. (ز). رهنگی خو له میشتی (با).
 گه ور و نه: و تهیه که مندال به کاری دینی بو شتی گه ورده.
 گه ورده: شتی زل. مەردوومی خاودن ددهسه لاتی سایه دار.
 گه ورده بوون: زلبوون. ددهسه لات پیدا کردن، (گه ورده کردن) پیگه یانندن و بهر هه مهینان.
 گه ورده چول: فشه کلونه.
 گه ورده کچ: کچی که که زور مابیته وده و شووی نه کردبی.
 گه ورده مال: بنه مالی گه ورده.
 گه ورده یی: ددهسه لات و سایه داری.
 گه ورده یی: ز. قورگ. سپینه ی چاو.
 گه وز: تل و پیچی گیاندار له بهر نازار.
 گه وزان: تهپ و تلکردنی گیاندار له زویدا بو پشت خوراندن.
 گه وزدان: گه وزان.
 گه وزلیدن: چونیستی دهست بردنی سهپان بو قوله ددغل و داوه شانده وده ی داس بو ی.
 گه وزبن: گه وزان.
 گه وشه ک: که سیکه که سهری لی شتوابی له کارتکدا. شتی شله په ته ی نه مه یو (ز). (گه وشه کبوون) سهر لی شتیوان له کارتکدا، (که وشه ک کردن) سهر شتیواندن له یه کییک له کارتکدا.
 گه وور: پشتیر.
 گه وورک: جوړه مهریکي دووگ کولی قول هه لکراود. تیردهیه که له کوردی نیران له نزیک سهرده شته وده.
 گه ورکه: د. ته پلیکی گه وردهیه له سهر پستی ولاخ دادد نری و لیتی دددری.
 گه وون: گیایه کی درکاوییه جهوی لی دهگیری.
 گه وده: ریکای پیچاوپیتج له شاخدا. نیوه بازنه یه ک له هه موو شتیک.

گه ووزن: گاکتیوی.
 گه وهر: بهردیکي زور جوانی زور به نرخه.
 گه وهر شناس: که سیکه له ناسینی گه وهردا شارده زابی. بریتیه له مەردوومی وریای دانای ژیر.
 گه وهر فروش: که سیکه که ههر گه وهر بفروشی.
 گه وهری: گه وهر شناس.
 گه ه: جمگه (با). کات. نوردیه ک.
 گه هاندن: با. گه یانندن.
 گه هریک: ز. کارژوله.
 گه هه ک: رده بت.
 گه هیشتن: با. گه یشتن.
 گه هین: با. گه یینی میوه.
 گه ی: د. مانی و هوکگرتن.
 گه یانندن: بردنی شتیک بو شونییک و دانانی لهوی. به خشین و وه شانده وده ی مەعنای دوور له وتاریکه وده: نه م وتارده بیتجگه له مەعناکه ی خو ی نه م مەعنایه ش ددهگه یه نی.
 گه یانن: د. گه یانندن.
 گه یشتن: گه یینه جی و هاتنه پیشه وده. پوخته بوون و خوشبوونی میوه و ترشیات و هیندی شتی تر. نه رمبوونی برین.
 گه ییشک: با. گوژ.
 گه یگ: د. گه یو.
 گه یگر: مانگر. مەردوومی تور.
 گه یگرتن: مانگرتن. زیانگرتنی مەردووم له گفتوگودا.
 گه یگه: ه. چه شاری راو.
 گه یین: گه یشتن.
 گه یینه وده: گه یشته وده ی هەردوو سهری شتیک به گردی شتیکي تردا: پشتینه که به پشتما (گه یشته وده).
 گه یو: میوه ی پیگه یشتوو. شتیکه که به جیتی خو ی گه یشتبی.
 برینیکه که نه رم بووبی.
 گی: گوی. پیستیکه به دوا ی هیندی ناودوده ددنووسی ددیکا به نیشکر (فاعل): دایکی خو (گی).
 گیا: سه وزایییه که که له خو یه وده سه وز بووبی.
 گیا ناده مه: گیایه کی بنکداره بنکه که ی له ناده می دهچی.
 گیابرین: گیایه کی گه لا وردی به هارییه گولیکي زدرده ددگری، به وشکی ددگری به برینه وده.
 گیابوگه نه: گیایه که گه لایه کی بوگه نی هه یه له گه لای ته ماته دهچی.
 گیابه ن: گیایه کی بون خوشه ددگریته چیشتی دانوله وده.
 گیابه ند: ودرکه مەر.
 گیاچار: د. میترگ.

گیاچا: چای وشک.	گیانله بهر: زیندوو.
گیاچاره: جوړه گیایه که بخرتته سهر شوتنیک له نندام له ماوه دی سه عاتیکدا دهیسووتینتی، زورتر بو سووتاندنی مایه سیری به کار دهیتیری.	گیانه: وتهیه که دهوتری بهیه کتیک له رووی خوشه ویستییه وه.
گیادانوو: گیایه کی لاسک باریکی گه لاخره، بونی له جاتره تیزتره، دهکرتته ناو هیتندی چیشته وه.	گیانه سهر: بریتییه له که سیک که له کارتیک وهرس بووبی، (گیانه سهر بوون) وهرسبوون، (گیانه سهر کردن) وهرسکردن.
گیاردهش: بریتییه له ناوهراستی به هار که گیا و سه وزایی لهو حله دا دهشت و ددر داده گری و له شهوارهش دهنوتنی.	گیانه گووینه: بریتییه له کاتیک که گیاندار نووزیه کی تیدا مابنی.
گیاردهنج: نهو گیایه یه که قوزاخه دهگری و مافه تهی تیدایه.	گیانه لاو: گیانه لاو.
گیاردهنگ: گیایه کی همیشه یییه له قامیش دهچی، گه لایه کی درتیزکوله ی هیه وهک سیس عه مبه، رانکوچوغه ی پی ردهنگ دهگری به ردهنگی کاهی.	گیانه لاو: کاتی سهرده مرگ.
گیا سالمه: گیایه کی به هارییه له میترگدا دهرووی، بنکه که ی وهک په نجهی مندالی ساوا وایه، وشک دهکرتته وه و به هارپراوده یی دهگری به هه وینی دوندومه.	گیانه مهرگ: د. موخی گهردن (نخاعی شوکی).
گیاسپی: گیایه کی به هارییه بنکیکی هیه وهک پیاز، به هارپراوده یی دهگری به برینه وه، بو گوشته و زوون زور باشه.	گیانه وهر: گیاندار.
گیاکندر: جوړه گیایه کی ریشال ریشاله له به هارانداه چیتیری و گونیه ی لی دروست دهگری.	گیانی: د. گیانه.
گیاکه فه: گیایه کی گه لا ورده، به زه ویدا پان ده بیتته وه، وهک سابوون کوف دهکا.	گیانی گیانان: ناوی خواجه.
گیاکه له: کیره که له گا.	گیانی: بریتییه له دوستی راسته قینی و یهک مالی.
گیاکه ن: د. بیتله کانتیکی ناسنی پچکوله یه گیای پی هه ل ده که ندری.	گیانی گیانی: گیانی.
گیاگه نان: مانکی مایس که سی و یهک روژه و، له گهرماندا گیا زهرد ددبی.	گیپه ر: گپه رده.
گیاگه نه: گیایه که به ناسکی له گهنم دهچی.	گیپه ره: نه ستورایی مل.
گیالاوه: با. به ردهزا.	گیتال: د. شتی رپپولی بی نرخ.
گیان: هیتزیک له نندامی گیانداردا به هووی نه وده ددژی و گه وره ددبی. بریتییه له جهسته و نندام: هه موو (گیان) م نیشتی.	گیتی: جیهان.
گیاندار: گیانله بهر.	گیتکه: خه پله ی ههرزن.
گیاندان: مردن و گیان سپاردن.	گیتته: ه. گیتکه.
گیان دهرچوون: مردن.	گیتهر: د. گه دای شرو ل.
گیان سپاردن: مردن.	گیتی: ه. کولیره.
گیان سهخت: بریتییه له که سیک که به ناسانی گیان نه دا به ددهسته وه. بریتییه له که سیک که زوو خووی نه دا به ددهسته وه.	گیتج: گهچ (با). گیتژی ور، (گیتچبوون) گیتژبوون. گیتژاو.
گیان که نشت: د. کاتی سهرده مرگ.	گیتجاو: د. گیتژاو.
گیان که نن: د. گیانکیشان.	گیتج خواردن: د. گیتژخواردن.
گیانکیشان: گیاندان.	گیتجدان: د. گیتژدان.
	گیتجه با: د. گیتژده لووکه.
	گیتجه گیتج: گیتژده گیتژ.
	گیتجه لووکه: گیتژده لووکه.
	گیتجه نه: د. گیتژده نه.
	گیتج: گهچ.
	گیتچکاری: گهچکاری.
	گیتچکه: د. چهرخه و خولخواردن.
	گیتچهل: ته شقه له.
	گیتچه لی: د. خوریه کی شیکراودیه که دهگری به ددهسپتچک بو رستن.
	گیتیر: گوتیروو. ژنی قه له وی پان و پور: فیساره ژن (گیتیر) و بمداره.
	گیتیر: چهوت. جهرخ: (گیتیر) یکی پی بد. شهل. پیتیکه به هیتندی ناوده ده نری ددیکا به نیشکه ر: به زم (گیتیر)، شایی (گیتیر).

گټېران: کوتانه وهی بان به بانگردتن. هټان و بردنی گیاندارتک له گهل خوت: منداله که یا ولاخه که (بگټړه).
 گټېراندنه وه: هټانه وه دواي شتیک بولای خوت. گلدانه وهی شتیک له شتیک: له خه رجییه که ت (بگټړه وه).
 گټېراندنه وه: گټېراندنه وه.
 گټېرانه وه: گټېراندنه وه. باسکردنی شتیکي رابووردوو بویه کټک.
 گټېربوون: خواربوون. شل بوون.
 گټېری: خواری. له نگی.
 گیرسان: پروان و ریشه داکوتانی نه مام و قه له م. به ندبوون و خوگرتنی هه موو شتیک: سواغه که یا پنچی گوزه که یا تووی نیره که له مندالدانی مټی که یدا (گیرساوه). سووتان و تروسکه ی ناگر.
 گیرسانه وه: به ندبوون و شوربوونه وهی شتیک به شتیکي به رزه وه.
 گیرفان: کونیکه له کالادا شتی تی ده خری.
 گیرفانېر: که سټیکه شتیکت لی بدزی که به خوت بی و پتی نه زانیت.
 گټرفان: ز. که سټیکه گاگټړه لی بخوړی.
 گټرک: ز. میرووله.
 گټرکه: جوړه میرووله یه کی سووری زور ورده.
 گټرمه کټش: کټشمه کټش.
 گټرووسه: ز. ده ستار.
 گټړه: گټېرانی ولاخ یا جه نجه ر به سهر خه رماندا بول کوتانی.
 گټړه شټوتن: بریتیه له که سټیک که کاری مهردووم تیک بدا.
 گټرفان: با. گیره وان.
 گټړه کردن: کوتانی خه رمان به ولاخ یا به جه نجه ر.
 گټړه نه که ر: بریتیه له مهردوومی ته مه ل.
 گټړه وان: نه و که سه یه که کای گټړه لی بخوړی.
 گټړه و کټشه: بریتیه له که شمه که ش و ددردی سهری.
 گیرست: گریان.
 گیرستن: گریان.
 گټزان: کټزان.
 گټزبه له: گیایه کی به هاری بنکداره وه ک پیشوک، بنکه که ی ده خوړی.
 گټز و گولنگ: گولنگه ی شورده وه بووی زور.
 گټز و گولنگه: گټز و گولنگ.
 گټزه ر: گیایه کی پایزیه ده چټرنی، بنکټکی شیرینی درټری هه یه.
 گټزه ر: گټپه ر.
 گټز: گیانداري وړی که م هوش. گټزاو.
 گټزان: ز. پیتی پرسیار. پیتی شهرت.

گټزاو: شونټیکه له گوم که پیچ بخوا.
 گټزبوون: وړبوون.
 گټزدان: خولدانی دانه وټله له بیژنگ و قه لبی را بول سهر کوزه رگرتنی.
 گټزکردن: گټزدان.
 گټزکه: گټزکردن.
 گټزنه: جه ژن.
 گټز و وټز: مهردوومی وړی بی هوش.
 گټزه گټز: بریتیه له قسه کردن به گټز و وټزی.
 گټزه لووک: گټزه لووک.
 گټزه لووک: بایه که به گردی خویدا ده خولیتته وه و ته پوتوز به رز ده کاته وه، گټز و وټز.
 گټزهن: ناژاوه و ناخوشی.
 گټزهنه: گټزهنه.
 گټزی: وړی. نه خوشییه که تووشی مهر و بز ددبی، کوتوپر ددبی سهر بردری.
 گټسک: بیتچووی بز نه له ته مهنی سی مانگییه وه تا سالتیک.
 گټسک: گټسک. گه سک (با).
 گټسکه زا: ناوسبوون و زانینی به چکه ی بز به گټسکی.
 گټسکه زا: گټسکه زا.
 گټسکه موو: د. گټسکټیکه که مووه که ی زبربی.
 گټسکه مهره ز: گټسکټیکه که مووه که ی نه رم بی.
 گټسن: ز. گاسن.
 گټسوو: نه گریجه.
 گټسووېر: بریتیه له نافرته تی بی شهرمی به دخوو.
 گټشه: ز. شارا.
 گیفی: ز. شیري هه وټنکراو.
 گټل: گیانداري گټز و وټز.
 گټلاخه: گیایه کی به هاری سی په له، زورزوو ددرووی و به کولاوی ده خوړی.
 گټلاس: میوه یه که وه ک به لالووک، به لام نه م گه ورده تره و خوشتره.
 گټلاس: د. گټلاس.
 گټلاسی: شتیکه ره نگی وه ک ره نگی گټلاس وایی.
 گټلان: ه. گه ران.
 گټلای: ه. گه ران.
 گټلک: ز. قیتکه.
 گټلک: خوری شیکراوه بول رستن.
 گټلکه: جوړه میرووله یه کی سووری ورده.
 گټلگټله: چند مووروویه که ژنان دهیدروون به کلاوه که یاندا و شور ده بیتته وه.

گيلو: گه چكاربيه كه له ژير سه قفه وه به شمشه به بن داره رادا ده كړي.

گيلووكاري: شونښه كه گيلووي بو كرابي.

گيله: ز. گله يي.

گيله كي: جوړه نقاميكي كورد يه.

گيله گيل: گيژده گيژ.

گيليان: ه. گه ران.

گينگل: بن نارامي له بهر نازار يا خهفه تيك.

گينگلخواردن: پيچ و تل له بهر نازار يا خهفه تيك.

گينگلدان: گينگلخواردن.

گينگله: گينگل.

گينگه: قيتكه.

گينو: د. زه رتک.

گيوو: ه. گيا.

گيوژ: گوژ.

گيهان: ز. گه يشتن.

گي: گوو.

گيال: سكي زل: فيسار كه س گه د و گيالتيكي سه يري هه يه.

گيپن: گيانداري خريني قه له و.

گيپنه: گيپن.

گيپه: پارچه ورگي نازالي ورده يه كه هله در وابي و برنجي تن كرابي و له ناوي سر و پيدا كولينرابي.

گيت: ز. وه يشومه و كړتوه.

گيتر: ز. لاق.

گيتك: ز. لاق.

گيچ: با. گه چ.

گيچ: ل. گوژ.

گير: مه ردوومي رژدي چرووك. جوړه په تيكيه دهواري پي

دده سترته وه. گوژ و بادام و روڼي تير. شتيكه به شونښيكي

توندي پي و به نه يم پيدا پچي: كليله كه به كيلوونه كه (گير) ه،

واته پي تونده. هيز و نه يم: فيسار كه س به (گير) ه.

گيرا: نزايه كه كه جتيگير پي لاي خوا، (گيرابوون) جتيگيربووني

نزا له باره گاي خوادا.

گيرام: وته يه كه له جتي و ته ي (فرضنا) ي عه ربه ي به كاردتيري.

گيران: ترنجاني شتيك له ناو شتيكدا. پونگ خواردنه وه ي ناو

به هو ي كوتريوونه وه ي رتيگا كه يه وه. نه ماني رووناكي روژ

به هو ي قه بارد ي مانگه وه. نه ماني رووناكي مانگ به هو ي

قه بارد ي زه وييه وه. به نديخانه له به نديخانه. گرفت

كردن.

گيراو: شتيكه كه گيرابي.

گيراوه: دهرمانتيكه كه گيرابته وه.

گيراوي: نيشانه يه كي سي چوكله يه، له سر هيندي پيتي عه ربه ي داده نري. قه بزي.

گيربوون: تونديووني شتيك له شتيك. به نديبوون و مانه وه ي يه كيكي له شونښيكي و قه تيسبووني.

گيرخستن: د. گيردان.

گيرخواردن: گيربوون.

گيردان: قه تيسكردن.

گير: با. نووزه دريژ.

گيره: ويره، (گيره گير) ويره وير.

گيركردن: گه لاله كردن و نانه وه ي شتيك. قه تيسكردن. ترنجاندني شتيك له شتيك.

گيركه وتن: چنگكه وتن.

گيركه: نه شكه نجبه. دارتيكي نه ستووري دوپه له گوچاني پي ده چه ميتريته وه.

گيرنه ده: كه سيكه كه باي سكي نه تواني رابگري.

گيروبه ند: ته عميركردنه وه ي شتي كوڼ.

گيرودار: د. زه بر و زهنگ: فيسار كه س به گيروداره.

گيروده: كه سيكه كه به ناخوشييه كه وه گرفتار بوو پي، (گيروده بوون) گرفتار بوون به ناخوشييه كه وه.

گيروده كردن: گرفتار كردن.

گيروده يي: گرفتاري.

گيروگرفت: قورت و گرتيه كه كه بيته ريت.

گيره: نه شكه نجبه ي دارتاش. چند مه نيكي گه نم و جو به تيكيه لي

هه رزن كرابي بو نان. چند قولفه يه كه به ده وهاره وه ته خته كاني

پي قايم ده كړي. گيراوي (د). به روله يه كه ده خريته جاوپيچي

جولاوه بو نه وه ي نه سوورپيته وه.

گيره م: گيرام.

گيره وه: گيروده.

گيره ه: با. نه و به لغه رقه يه كه له ناو كتري و سه ماوه ردا پيدا ده پي به هو ي كولاندني ناوه وه.

گيرياك: د. گرفتار. شتيكه كه گيرابي.

گيريان: د. گيران. گريان.

گيز: پشت مل. گوژ. زلف. مهستي سه رخوش (د).

گيزان: گوژان.

گيزگيزه: د. قورقوره.

گيز و گوله نگ: د. گيز و گولنگ.

گيزه: جوړه دهنگيكيه وه ك دهنگي ميتش و كولله، (گيزه گيز)

گيزه ي يه ك له دواي يه ك. (گيز و هوو) گيزه گيزي زور.

گيزه ل: تووره.

- گیس: ل. قژه‌سەر.
 گییسک: گییسک.
 گیشه: تایه‌ی تووتن و لیژنه‌ی دار و هه‌موو شتیکی تر. لۆده‌یه‌که
 که سهری نه‌گیرایی.
 گیفک: با. گووفک. گولنگه‌ی چه‌فته و زین و شتی تر.
 گیف: گف.
 گیفژاله: قرژال.
 گیف گیشه: د. گیزگیزه.
 گیقه: گققه، (گیقه‌گیف) گیقه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک، (گیف و
 هوور) گیقه‌گیفتیکی زۆر.
 گین: پیستیکه به‌دوای هیتندی ناوه‌وه دهنووسی ددیکا به‌نیشکه‌ر:
 غه‌م(گین)، دوا(گین) واته‌ غه‌مبار و دواهم.
 گیووژ: گوژ.
 گیوه: جوژیکه له‌ کلاشی ژێر په‌روین.
 گیوه‌گیو: قسه‌ی بی سهر و پی.

ل

- لا: وتهیه که به کار دینری بۆ لاجوونی یه کتیک له لات: (لا) واته لاجۆ. ته نشت: وهره (لام). شتیکه که کلا که وتبی: نه ریمان (لا) یه له ههرا و ئاژاوه. نیوه له شت (لا) یه کم به گیر و دستاوه. لۆنه: ئەم کشته که دوو (لا) یه.
- لائین: ز. لاسایی کردنه وهی یه کتیک له گوشتار یا له کرداردا بۆ نه وهی که دانیش توان پیبکه نن.
- لابار: لاباری.
- لاباری: و لاخ به کری دان. به نیوهی باری و لاخه که.
- لابردن: هه لگرتنی شتی که له جیگایه ک و نه هیشتنی.
- لابر: جوړه ئاگردانی که که پیشه که ی نه بی.
- لابوون: کلابوون.
- لابهر: که سیکه که شتی که لابه ری له شوتنیک.
- لابهره: قایشیکی دوو فاقه له بهر سنگی و لاخه وه له راست و چه پی قه لئاخ توند ده کری.
- لابه لا: ریتگا و هه موو شتی که خوار و خێج. مهردوومی بیگانه به کاریک: یه کتیک (لا به لا) هات سه ری لی تیکدام.
- لا به لایی.
- لا به لایی: شوتنی لا به لا. مهردوومی بیگانه به کاریک.
- لا پا: د. لا پال.
- لا پار: د. ته نه که به ردیکه مندالان سافسافینی پی ده که ن.
- لا پاران: د. یاری کردن به لا پار.
- لا پاروو: سه رده مه قهستی سابوونی به زی.
- لا پال: قه دی شاخ و گرد.
- لا پالتوو: که له که.
- لا پاو: د. لافاو.
- لاره سن: لاپله رسه نگ.
- لاپلا: ه. لا به لا.
- لاپلار: د. لاپله رسه نگ.
- لاپله رسه نگ: بیگانه ی خو تیهه لقورتین له کاریکدا.
- لاپواز: د. لاپله رسه نگ.
- لاپۆره: که دایه که که له لاوه هاتی بۆ که دایی.
- لاپوله: د. دراویتی که که ژنان له گه ل مور و رودا ددی که ن به سه ریاندا.
- لاپهر: شتی که که که وتبی ته که ناردوه. زویتی چه رمی کاله.
- لاپهره: روویه که له پهره یه ک کاغه ز.
- لاپهره و درگیران: بریتییه له گوڕین و کۆنکردنی قسه یه ک.
- لاپهره هه لدانه وه: لاپهره و درگیران.
- لاپهره هه لگێرانه وه: لاپهره هه لدانه وه.
- لاپه له: د. لاپهره.
- لاپی: زه لامه ریتی سهخت له شاخ و هه رددا.
- لات: هه ژاری بی نه وا. گیاندار ی لاواز. بانه یه که له زدوی جوتیار ده ی کیشی بۆ نه وهی تووی پیوه بکا و بیکیلتی.
- لووتیکه له شاخ که ده ربچی و سه ره که ی تهخت بی.
- لاتار: د. تلنیکه که له سه ر به ره و ژووره یه ک تلۆر بکرتیه وه.
- لاتانه: کردن و وتنی شتی که که هه ر لات بیکا و بیلتی.
- لاتبوون: هه ژار که وتن. لاواز بوون.
- لاتخانه: شوتنیکه که ته رخا ن کرابی بۆ تیدا به ختو کردنی مهردوومی لات.
- لاتر قه و چه پیج: بریتییه له شتی ناریکی ناله بار.
- لاتروسکه: لاتروسکه.
- لاتروسکه: دوور که وتنه وه و سه له مینه وه و ختسه کردنی گیاندار له شتی که.
- لاتفرۆشان: بریتییه له شه ر فرۆشتنی لات به مهردووم بۆ نه وهی شتی که ده ست که وئ.
- لاتکه وتن: لاتبوون.
- لاتولوت: که سانیکن که بی نیش و بی کار بسوورینه وه.
- لاتوله وار: لاتولوت.

لانه: جوړه جبهه يه کي ته سکی به دهن چه سپه. ددرديکه له سنگدا هه ناسه ي توند دهکا (د).
 لاتهبهق: لاپهړه.
 لاتهراف: گوشتي تنکي که له که ي گياندار.
 لاتهریزه: لاتهراف.
 لاتهری: د. لاتار. گوتره کاری.
 لاتهک: تنیشتی شت.
 لاتهنشت: تنیشت.
 لاتهنیشت: لاتهنشت.
 لاتهوهق: لاتهبهق.
 لاتیر: د. موړبوونه وه به تیلایي چاو.
 لاتیلگ: لایهک له که لله ي سر.
 لاتي: همژاري. لاوازي.
 لاتيگهري: رابواردن به لاتيتي.
 لاج: ز. لاو.
 لاجامه: دارتيکی دريژه له عهړه بان ددها که به ولاخه وه دهبه سترې.
 وینه ي مهردووم به نيويه ي (د).
 لاجانگ: نه ملا و نه ولای سر له ناوه ندي گوي و چاودا.
 لاجله و: ولاختيکه که له په وتدا خوار پروا. ولاخي سرکيتش.
 لاجيوهره: جوړه بهرديکي شينه ده کړي به نقيتي نه موسييله.
 لاجيوهردي: په ننگيکه که له په ننگي لاجيوهره به چي.
 لاجک: لاسک.
 لاجلاچک: با. لاشه ويله.
 لاجناکه: د. لاشه ويله.
 لاجوياچو: د. پروپيت.
 لاجوون: روښتن و به جيته شتنی شونيتيک.
 لاجه نه: قايشيکه سهرتيکی له لغاو و سهرتيکی له سهر که لله قايم ده کړي. لاجناکه.
 لاجين: ز. کاله.
 لاختن: خوارکردنه وه ي هيندي شت: کووپه که (لاخه).
 گلدانه وه ي شتيک له شتيک: له مانگانه که ت شتيک (لاخه).
 لاخوار: شتيکه که لایه کي خواربي.
 لاخوراو: شتيکه که لایه کي نه مابي.
 لاخه کرن: ز. دروینه ي له وړ و برېني لقي درخت به بي نه وه ي که کوکريته وه.
 لاخيز: د. ههستان له بهر يه کتيک به جوړتيک که به ته واوي پشت راست نه بيته وه.
 لادار: نيرکه.

لادان: که له بهر يکه له ديواردا ده يترتيته وه له تاق که ورته تره شتي تيدا داده نري. خسته که نار. که نار که وتن له ريرويندا: که ماندوو بوويت له ري (لاده). دهست هه لگرتن له خوويه ک: فيسار کهس باش (لايداوه).
 لادايه ن: نافره تتيکه که ژدم ژدم شير بدا به مندال به مانگانه.
 لادايه ني: شيردان به مندال ژدم ژدم به پاره.
 لادري: قومووشي لابه لای قه دي ديوار و زهوي.
 لادريگه: د. لادري.
 لاده: د. ديوارتيکه که له ته پاله دروست کرابي.
 لادهستي: جوړه کوليريه کي ته نکه به ددهست ده خريته سهر ساج.
 لادهگا: د. لادي. شونيتيکه که مهردووم تيدا به حه ويته وه.
 لادي: ديهات.
 لاديبي: که سيکه که له لادي دابنيشي.
 لار: شتي خوار. لهري. که ووري گا و گاميش (ز).
 لاربوونه وه: بريتييه له مردن و، ههر بو سوو کي ددوتري.
 خواربوونه وه.
 لارکردنه وه: خوارکردنه وه.
 لاران: نه ملا و نه ولای ران.
 لارکه: لارتي هه له ت.
 لاره شه: ددرديکه تووشي بز و مهر دهب ي و گوشته که ي له که لک ده خات.
 لاري: شونيتيکه که ريگا نه بي.
 لاري گرتن: لادان له رتي راست.
 لاروالاروا: د. لاره وه لاره وه.
 لاروايي: د. شتيکه له لايه ن چهنده که سيکه وه بکردي بو دابه شکردني له ناو خوباندا.
 لاروله نج: له نجه ولار.
 لاره: دارتيکه له باتي تيردق کاري پي ده کړي. گياندارتيکي پچووکي بوړه قنه يه له ناودا نه گهر بجي ته قورگه وه نازاري گياندار ددها. جوړه زيوانيکه له گهنم و جودا. جوړه گهنميکه. له نج.
 لاره جلوه: لاجله و.
 لاره سینگ: لاسه نگ.
 لاره سيبهر: سيبه ريکه که له نيودرو به دواوه لار دديته وه.
 لاره مل: بريتييه له مهردوومي مل که چي بي دده سلات.
 لاره وبون: د. لاربوونه وه.
 لاره وکردن: د. لارکردنه وه.
 لاره ولار: روښن به له نجه ولار. لاره ولاره وه.
 لاره ووبون: لاربوونه وه.
 لاره وه کردن: لارکردنه وه.

لاره‌وه لاره‌وه: رۆشتنی ناساغ به‌له‌قه‌له‌ق.	لاف و گه‌زاف: لاف‌لێدان.
لاری: خواری. بریتییه له دڵ‌ده‌رنه‌هاوێشتن و ویستنی یه‌کتیک:	لاڤ: با. لاو.
من (لاری)م لیت نییه.	لاڤایی کرن: ز. تکاکردن به‌پارانه‌وه‌وه.
لازوان: د. مه‌ردوومی گیلۆکه که نه‌زانی قسه‌ بکات.	لاڤکرن: ز. تکاکردن.
لازه‌بوون: بێ که‌سبوونی مه‌ردووم.	لاڤلاڤک: ز. لاو‌لاو.
لاژک: گیانداری ته‌مه‌لی بێ فه‌ر.	لاڤه: ز. هیوا.
لاژگ: د. لاژک.	لاڤه‌کرن: ز. ئومێدکردن.
لاژه: لۆژه.	لاڤه‌لاڤ: با. پارانه‌وه: به‌س (لاڤه‌لاڤ) بکه.
لاس: شیاکه، داریکی درک‌داره، گه‌لای وه‌ک گه‌لای بی وایه	لاق: له‌ ران به‌ره‌وخواری گیاندار.
به‌قه‌له‌م ده‌نێژرێ و بۆنی زۆر خوشه. خه‌رمانی گزره‌گیا.	لاقرتی: گالته‌کردن.
به‌ده‌ورداهاتنی گه‌مال بۆ دێله‌که‌ی (د).	لاقردی: لاقرتی.
لاسار: گیانداری سه‌هنده.	لاقه‌برغه: لایه‌ک له‌ که‌له‌که.
لاساری: سه‌هنده‌یی.	لاقه‌فرتی: له‌قه‌فرتی.
لاسامه: د. رده‌یله. لافاو.	لاک: لاشه‌ی بێ گیانی چواری. چیشتیکه له‌ ناردی جو و
لاسایی: ده‌مه‌لاستی. چاو له‌ مه‌ردووم کردن له‌ کردار و	که‌په‌ک ده‌کرێ بۆ سه‌گ و ولاخ (ز). لۆک.
گوفتاردا، (لاسایی کردنه‌وه) لاسایی.	لاکردنه‌وه: ئاو‌ردانه‌وه.
لاستیک: شتیکی نه‌رمی جیپی به‌کیشه تایه‌ی ئۆتۆمۆبیل و	لاکو: هه‌ره‌وه‌زکردن بۆ په‌موو چنێن.
گه‌لی شتی تری لێ دروست ده‌کرێ.	لاکوت: داوین پیسی کردن به‌دزییه‌وه له‌ گه‌ل ژنی نه‌م و نه‌ودا.
لاسخواردن: ته‌فره‌خواردن.	لاوورگه.
لاسدان: ته‌فره‌دان.	لاکوژشکه: د. لایه‌نگیر.
لاسک: قه‌د و بالای سه‌وزایی. شیاکه (د). به‌ده‌ورداهاتنی	لاکوژی: د. لایه‌نگیری.
گه‌مال بۆ دێله‌که‌ی (د).	لاکۆلان: کۆلانی لابه‌لای ته‌سک و تروسک.
لاسکردن: ز. لاخه‌کرن.	لاکه: لۆژه‌ی سه‌ر له‌ برسا یا له‌به‌ر ناساغی: فیسار که‌س
لاسور: د. قاج هه‌ل‌خلیسکان.	(لاکه‌ی سه‌ری دێ).
لاسه‌ره: د. لاپووله.	لاکه‌ل: جوړه‌ تفه‌نگیتکه. شتیکه که‌ لایه‌کی که‌ل بێ.
لاسه‌نگ: شتیکه لایه‌کی له‌ لایه‌کی قورستر بێ.	لاکه‌ن: د. لاکه‌ند.
لاش: د. لاشه. لاک.	لاکه‌ند: لادێ.
لاشاخ: ه. نانیشک.	لاکه‌وتن: کلابوون و جیابوونه‌وه‌ی شت.
لاشان: قه‌دپال. ته‌نشت.	لاکه‌وته: په‌که‌که‌وته.
لاشخۆر: د. دالی که‌رخۆر.	لاکیش: قالی و چه‌سیری باریکی درێژ. جگه‌ره‌خۆرتکه که‌ خۆی
لاشه: چه‌سته‌ی مه‌ردوومی مردوو.	جگه‌ره‌ هه‌ل‌ نه‌گرێ و هه‌ر له‌م و له‌وی بستی. نه‌مامیتکه که‌
لاشه‌ر: بریتییه له‌ مه‌ردوومی هێمنی له‌سه‌رخۆ.	توول‌کیش کرابی (د).
لاشه‌ویلکه: لاشه‌ویله.	لاکیشه: شتی چوارگۆشه‌ی درێژکۆله (مستطیل).
لاشه‌ویله: لایه‌ک له‌ شه‌ویله.	لاکین: ز. ده‌فریکه‌ چیشتی (لاک‌ی تی ده‌کرێ بۆ سه‌گ و ولاخ.
لاشیپان: باهوی نه‌ملاو ئه‌ولای ده‌رگا.	لاگا: د. جیگایه‌که که‌ لیتی لابدری بۆ چه‌وانه‌وه.
لاشیپانه: لاشیپان.	لاگایی: د. دێهاتی.
لاعیده: به‌شتیک ده‌لێن که‌ له‌ شتیکی تر جیاواز بێ.	لاگر: د. لایه‌نگر.
لاف: گه‌زاف.	لاگرتن: د. لایه‌نگرتن. چه‌سانه‌وه.
لافاو: باراناوی زۆر.	لاگوئل: لالوئج.
لافلیدان: خۆ هه‌ل‌کیشان.	لاگیر: که‌ستیکه که‌ لایه‌نی یه‌کتیک بگرێ.

لاگیره: جوړه خشلیکه ژنان له سهر سهر پيچېوه ددیدهن له سهریان.

لاگیری: لایه نگیری په کتیک.

لال: که سیکه زبانی له گوشتوگودا بگیری یا هر نه توانی قسه بکا.

له عمل (د). شتی زور سوور (د). تری و هلووژه و همناری زور گه یو (د).

لالا: چرایه کی بالا بهرزه ته لیکي که وانه داری تیدایه مومی تی ده خری و کاسه شوو شه یه کی ده کری به سهردا.

لالا کردن: نوستن، نهم و ته یه مندالی ساوا بو نوستن به کاری ده هینتی.

لالانه وده: پارانه وده.

لالایی: زبانگیران به جوړیک که قسه ی پی نه کری: یاخوا لالایت دایتي.

لالغاوه: داپراوی نه ملا و نه ولای دهم.

لالکهر: ز. یاری (په نای بی دهنگی).

لالو: برای دایک.

لال و پالکوتن: کهوتنی چند گیانداریک به نارپکی.

لالوژا: خالوژا.

لالوژن: خالوژن.

لالوو: ل. لالو.

لالووت: که سیکه له یه کتیک یا له شتیک دلگیری.

لالووتی: د. دلگیری له شتیک.

لالویتیج: لاله ویتیج.

لاله: لالا. لالو. جوړه گولیکه.

لاله: لالانه وده.

لاله پتره: لالیکي وایه که به ناستهم قسه ی بو بکری.

لاله پتره: لاله پتره.

لاله زار: باخچه یه که که گول و گولزاری زوری تیدایي.

لاله عه باس: جوړه گیایه کی که لاپانه گولیک ده کری و دهک لاولو

به لام نهم پچوو کتره، به یانیان و نیواران ده که شیتته وده.

لاله عه باسی: د. لاله عه باس.

لاله لال: قسه کردن به لالی.

لاله نگره: دوداری باریکن به ته نشتی دده ی جولاییه وده.

لاله نگی: جوړه خوارده مه نیسه کی نهرم و شلی پچکوله یه، له

هویر و زردینه ی هیلکه دروست ده کری و له ناو روڼدا سوور

ده کریته وده و شیله ی شه کری پیدا ده کری. جوړه پرته قالیکی

پچکوله یه توکله که ی زوو لی ده بیتته وده.

لاله ووی: د. که وجی نه فام.

لاله وده: که سیکه زور له سهر قسه پروا و بیردنگیتته وده. مهردوومی گیل و گهوج. که سیکه که هیندی خوارده مه نی نه خوا.

لاله ویتیج: پر تاقه ده شتیک له شت.

لالیان: د. پارانه وده.

لالیانه وده: لالیان.

لالی برینه وده: ته نگ هه لچنین به یه کتیک.

لالی سندن: لالی برینه وده.

لالی کردن وده: بریتیه له یارمه تی و ده ستگیری یه کتیک.

لالی: ز. دهوری مسین.

لالیی: زبانگیران له قسه و گوشتوگودا.

لام: ناوی پیتیکه له بیست و حوت پیتیه کوردی. بیانوو:

(لام) ی تی هینا، واته بیانوی هینایه وده. گوپ (با). لای من.

لام: ز. پرومده.

لامپا: چرای بلووردار.

لامژ: مندالیکه که ناوبه ناو مه مکی نافردتیکي شیردار بمژی،

جگه ده کیشیکه که خوی هرگیز جگه ده هله نه گری و، له م و

له و داوا بکات.

لامسهر لایی: بریتیه له کردنی کاریک به نابه دل و ناپوختی.

لامشت: د. لاله ویتیج.

لامل: لایه ک له مل: دای به لاملیدا. مهردوومی که لله ردق که

گوی نه داته شت.

لام و جیم: بریتیه له سهر پیتیجی و به هانه هینانه وده: لام و جیمی

نه که یت.

لامویی: به ناژالیک دهوتری که تازه که وتبیتته ناو رانیکه وده.

لامه له: جوړه مه له یه که له سهر ته نیست ده کری.

لامه مک: لادایه ن. دوو مندالی هاو شیر.

لامه مک: لامه مک.

لامیژی: تبهردانی بیچووی ناژالیکه که دایکی نه مابنی، یا بی

شیرینی - له ناژالیک تر (طفیلی).

لان: بیتشه ی شیر. لایه ن: (لان) ی من به رمده د (د).

لان: پیتیکه به هیندی ناو وده دد نووسی ددیکا به ناوی جیکه:

هنگه (لان)، کهنگه (لان). لانه.

لاندک: با. بیتشه.

لانک: بیتشه.

لانکه: لانک.

لانکه یی: داره را کردنی ژووره له باری پانی.

لانگرتن: د. لایه ن گرتن.

لانگیر: د. لایه نگیر. نه نینگر.

لانگیری: لایه‌نگیری.	لاویتیج: له‌ویج.
لانه: لانی شیر. لونه: دوو(لانه).	لاویژه: با. لاویکی پچکوله.
لانه‌واز: که‌سیکه جیگا و ریگای خوی لی شتوابی.	لاویته: بیتله‌کان.
لانه‌وازی: دهره‌دهری له جیگا و ریگا.	لایلا: د. لایلایه.
لانه و بانه: جیگا و ریگای حه‌سانه‌وه.	لایلایه: گۆرانیه‌که مندالی ساوای پی ده‌کریتته خه‌و.
لانه‌ولان: چوون له لانه‌یه‌که‌وه بۆ لانه‌یه‌کی تر.	لاین: د. لایهن.
لانی: پیستیکه به‌هیتندی ناوه‌وه ده‌نری ده‌یکا به‌ناوی جیگا:	لایه‌ز: ناومالک.
به‌رده(لانی), سه‌وزه(لانی) زیخه(لانی).	لایهن: بابته: له (لایهن) خوتندنه‌وه بدوی. کن: له (له‌لایهن)
لاو: کوری گهنج. کور(با). لافاو(ه).	فیسار که‌سه‌وه هاتووم, یا (لایهن)ی به‌رناده‌م.
لاواز: گیانداری له‌ری.	لایه‌نگر: لایه‌نگیر.
لاوازی: له‌ری.	لایه‌نگیر: که‌سیکه به‌کردار یا به‌گوفتار له‌سهر یه‌کیتک بکاته‌وه.
لاواندن: دلنه‌وایی کردن.	لایه‌نگیری: گوفتار یا کرداری چاک بۆ یه‌کیتک و
لاواندنه‌وه: به‌سهر مردوودا هه‌لتوتن به‌ده‌م گریانه‌وه. دلنه‌وایی	له‌سهرکردنه‌وه‌ی.
کردنی زه‌بوونیتک: نه‌و منداله بلاوتینه‌رده‌وه.	لایی لایی: د. لایلایه.
لاوانن: د, لاواندن.	لایین: د. لایهن.
لاواننه‌وه: لاواندنه‌وه.	لباد: ژتیره‌خه‌ریکه له به‌رگنی سووراهه دروست ده‌کری.
لاوانه: لیواری شت که به‌رزبی. لاشیپان. دوو ته‌ختنه	لباده: جوژه کالایه‌کی قۆلداری ناوداری پر ته‌ریبه له‌سهر کالای
به‌جه‌مه‌سهری تویی جه‌نجه‌ری گیره‌وه ده‌به‌سترتن.	تره‌وه له‌به‌ر ده‌کری.
لاوانه‌وه: لاواننه‌وه.	لبی: ل. ده‌له‌مه.
لاوچاک: کوری قوچاغی جوان.	لپ: لق: نه‌م داره دوو(لپ)ه.
لاوژا: کاکه.	لج: لیوی خوار پووی گیاندار. قه‌راغی شت.
لاوژۆکه: گهنج.	لچان: لکانی دوو شت به‌یه‌که‌وه. به‌ستنی ناو.
لاوژه: لاوکیکه که سه‌رگوزه‌شتی دلداری نشان بدا. بۆچی؟	لچانلیج: د. لیپاولیپ.
لاولاو: گیایه‌کی که‌لاپانه ته‌رز ده‌هاوی و به‌قه‌د شتدا	لج برده‌وه: د. لچ هه‌لقرچاندن له‌به‌ر گریان.
هه‌لده‌گه‌ری. گولیکی ده‌مپانی قنگ ته‌سک ده‌گری و به	لج خوارکردنه‌وه: کۆکردنه‌وه و خوارکردنه‌وه‌ی لچ و لیو له‌به‌ر پی
به‌یانیان ده‌گه‌شیتته‌وه.	ناخۆش بوونی کاریتک.
لاونیو: شتی که‌ش و تووش.	لج خواره‌وه‌کردن: د. لچ خوارکردنه‌وه.
لاوژ: زانین.	لج خولدان: د. ده‌م بادان له کاتی قسه‌کردندا.
لاووک: جوژه گۆرانیه‌کی خوشی کوردیه.	لچخه‌نه: د. زه‌رده‌خه‌نه.
لاووکبیر: که‌سیکه که لاووک باش بلتی.	لچک: لفکه‌ی میتزه‌ر و سه‌ریتیج.
لاولووسه: د. نارایشترکردن.	لچن: که‌سیکه که‌لچی نه‌ستور بی.
لاونا: ه. لاواندن.	لچو لیوکردن: برینی لچ و لیوی یه‌کیتک بۆ ریسواکردنی.
لاوورگه: که‌سیکه که خوی هه‌لواسیبی به‌یه‌کیتکی تره‌وه و,	لچه: لچن. جوژه ماسیه‌که.
هه‌میشه له‌گه‌لیدا بی و, به‌بۆنه‌ی نه‌وه‌وه به‌هرده‌مه‌ند ببی	لچ هه‌لقرچاندن: لچ خوارکردنه‌وه.
(طفیلی).	لچ هه‌لقورتاندن: لچ هه‌لقرچاندن.
لاوه: د. دلنه‌وایی. لابه.	لچ هه‌لقورتاندن: د. لچ هه‌لقورتاندن.
لاوه‌کردن: لاکردنه‌وه. دلنه‌وایی کردن (د).	لچ هه‌لقورتانن: د. لچ هه‌لقورتاندن.
لاودکی: به‌شتیک ده‌وتری که له لاوه هاتبی.	لرچه: د. نکه و ناله, (لرچه‌لرچ) لرچه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.
لاوه‌لا: لابه‌لا.	لرخاندن: لرخه‌کردن.
لاوه‌لایی: لابه‌لایی.	لرخن: که‌سیکه زۆر بلرخینتی.

لرخه: جوړه دهنگيکه وهک که سټیک که دهست نرابيټه بينی.
(لرخه لرخ) لرخه یی که له دواي یهک، (لرخ و هووړ) لرخه
لرخي زوړ.

لرډان: خواردنی شت به ده ستورډ.
لرډه: دهنگيکه له دهمه وه په یا ده بی. له کاتي زوړ سهرما بوون یا
شت خواردن به هه لپه، (لرډه لرډ) لرډه یی که له دواي یهک.
(لرډ و هووړ) لرډه لرډی زوړ.

لستن: لاستنه وه.
لاستنه وه: لابرډنی خوارده مهنی شل له دفر به په نجه یا به زبان.
لاسته و پسته: خواردنی شتيک و لاستنه وه یی قاپه که یی.
لاسته و پسته دان: لاسته و پسته.

لغاڅ: با. لغاو.
لغاو: ناسنيکی نه لقه داره ده کړي ته دهم و لغاوه یی ولاخه وه و
دهسته جله وی پتوه ده کړی و سوار دهیگری به ده ستيه وه.
لغاو شلکړدن: بریتيیه له زیاده سهر به ستيدان به یه کيک.
لغاو کړدن: بریتيیه له جله وگرتنی یه کيک. کړدن یی لغاو به سهر
ولاخدا.

لغاو گرتن: بریتيیه له جله وگرتنی یه کيک.
لغاوه: داپراوی نه ملا و نه ولای دهم.
لغاوه پرکي: جوړه بریتيکی پچوکه له لغاوه یی مهردووم دی.
لغاوه پرکي: لغاوه پرکي.

لغاو هه لپړین: توند کړدن یی لغاوه یی ولاخ.
لغاو هه لکيښان: لغاوه هه لپړین.

لف: وینه و ماندن: من (لف) یی تو نیم.
لفانه: گیانداري دووانه. شهنگله به ره که ته.
لفک: با. لفکه یی میزه و جامانه.

لفکه: شتيکی زبری شاشی چنراوه له بهن یا له گوش مهردووم
به سابوون خوی پی ده شوا. کلکی سهر پیچ.

لفکه شامی: بهری گیایه که وهک لفکه زبره، خوی پی ده شور یی.
لفگرتن: د. جووتگرتن.

لفگیری: د. لفگرتن.

لفلف: هه له کوک.

لفه دوانه: د. لفانه.

لفاندن: ز جوولاندن.

لفین: ز. جوولان.

لق: چلی درخت، (لقلق) شتی چل چل.

لقاو: لغاو.

لقلقی: جوړه ترتیه کی ناوییه وهک (مام برایه) به لام هم جیره.
لک: گوشه یی شت: (لکی) بوخچه که گری ده. لق. گری.

لکان: نووسانی دوو شت پتیکه وه.

لکاندن: نووساندنی دوو شت به یه که وه.

لکانن: د. لکاندن.

لک لیبوونه وه: وهچه که وتنه وه یی زوړ له یه کيک. لق و پوپ
دهر کړدن له دره ختيک.

لکمل: د. نالوو.

لکولو: چهند گرتیه که که له نه ندانم ده رچی.

لکه: ه. گری.

لکياگ: د. شتی لکاو.

لکيان: د. لکان. پتوه بوونی سهگ.

لگبن: خشتی کال.

لم: زیخی شینکاری زوړ ورد. سک (ه).

لمبوز: لموز.

لمبیز: با. لمیس.

لمیس: با. خورطووم.

لمت: د. جوړه ملته یه که وهک قه وزه.

لموز: دهم قه پوزی هیندی گیاندار، وهک سهگ و بهراز.

لموز: لموز.

لنج: لينج.

لنجدق: ل. لينج.

لنگ: لاق. لنگه.

لنگاران: لنگدان.

لنگاولنگ: گه لاو گه ل رځین. پیتلاوی تاکه و تاک.

لنگداران: د. لنگدان.

لنگدان: تاودانی ولاخ.

لنگوو: هه ویر ترشيکی که مه که له نیوارده بکړي ته ناو و ناردی

تیکه ل بکړی بو نه وه یی تا به یانی بترشی و له گه ل هه ویردا

تیکه ل بکړی.

لنگه: جه واليکی گه ورده یه کتاییه، خهله و خهرمانی پی

ده پتوړی.

لنگه شه: د. گورگه لوقه.

لنگه شه لی: هه ننگله شه لی.

لنگه فرتی: لنگدان به یه کدا له پاله وه.

لنگه فره: لنگه فرتی.

لنگه فری: لنگه فرتی.

لنگه وتلوور: پالکه وتن و لنگ راکيښان.

لنگه وژوور: که وتن و لنگ بهر زکړنه وه بو ناسمان.

لنگه وقووج: لنگه وژوور.

لنگه له رزی: لنگه له ری.

لنگه له ری: له رزینی لنگ له ترسا یا له سهرما.

لۆ: گىياھەكى بەھار يىيە ۋەك كەما بەلام ئەم بالاي بەرزتر و گەلای
وردترە، ددەرى بەئازال. ھەودايەك لە ریتسراو. لایەك لە
شتىكى نوشتاۋ: جاجمەكە دوو (لۆ) كە. پىتى پرسىيارە
ۋەك (بۆچى)؟

لىسپ: (لۆ) يەكى پرچى بگرە وتەيەكە مەردوومى ھىچ و پوچى
پى بانگ دەكرى (ز). وتەيەكە نىرىنەي پى بانگ دەكرى (ز).
لوان: لووان.

لۆت: مەردوومى قوچاغى ئازا.

لوييا: ماشە سىي.

لۆپ: ز. پوشاكتىكى ئاودامانى ئەستورە.

لۆپت: لۆپت.

لۆپىك: ز. داھۆك.

لۆترەوان: كەسىكى تەلەكە بازە كە قسەي ھىچ و پوچى پى پەردە
بكات.

لۆترەوانى: تەلەكە بازى و ساختەچىتى و قسەي پى كەلك و
سوودكردن.

لۆتك: ز. ھەلپەرىن لە خوشياندا.

لوتكە: ملەي سەرشاخ.

لۆتە: تىتى بۆل سىس.

لۆتەخۆر: بىرىتيە لە مەردوومى پىسخۆرى پاشماۋەخۆر.

لۆتەخۆرى: پىسخۆرى و پاشماۋەخۆرى.

لۆتەر: لۆت. تەشى.

لۆتيانە: پارديەكە كە لۆتى دەيسىتى.

لۆتيتى: لۆتيتى.

لۆتيتى: گەران و پارە بەفیرۆدان و كەيفكردى كورى گەنج
بەكالای جوانەۋە.

لۆتى: كەسىكە كە شايى بگىرى يا مەيموون و ورچ ھەلپەرىتى.

كورى گەنج كە خۆى جوان بكا و سەرسەرى بسوورپتەۋە.

لۆتى خۆر: كەسىكە شتى ئەم و ئەو بەرىسوايى بخوا.

لۆتىگەرى: گوزەرانكردن بەشايى گىران و مەيموون و ورچ
ھەلپەرانندن.

لۆچ: چرچى شت، (لۆچ لۆچ) چرچى زۆر. وتەي پرسىيارە ۋەك
(بۆچى)؟

لۆچاۋ: د. شەپۆلى ئاۋ.

لۆچكە: د. لەۋاشەي لچى كەر.

لۆچى: بۆچى.

لۆخ: پىستىكى تەنكە لە ناۋەندى گوشت و پىستى گيانداردا
(د).

كەرەپو (د). بەفرىكە بەھوى باران يا گەرماۋە ناۋى لى
ھەلىشتى.

لۆخانە: د. ھەزار لۆغانە.

لۆدە: كادانىكى درىژە لە تەنشت ئاۋايىيەۋە لە قور بەرز
دەكرىتەۋە تا پىشتىنەيەك و پر دەكرى لە كا و بەقۇقى
سەرەكەي سۈاغ دەدرى.

لۆر: لۆرك. مەلەند (د). بارى گران: كەوتوۋە بە (لۆر)ى خۆيدا
(د).

لۆراسى: د. لۆرياسى.

لۆرت: مەردوومى زۆر دەۋلەمەند.

لۆرتە: لۆرتە.

لۆرد: لۆرت.

لور: تىرەيەكى گەۋرەيە لە كورد لە نرىك كرماشانەۋە.

لۆرك: ژالە.

لورى: زىانىكە كە تىرەي لور قسەي پى دەكا. جۆرە كورتانىكى
درىژكۆلەيە.

لۆرك: جۆرە خۋارە مەنىيەكە لە ناۋى پەنير دروست دەكرى. فرو
(با).

لۆركە: ناۋە بۆ جۆرە گۆرانىيەك.

لۆرە: لەبەرخۆۋە گۆرانى وتن. لۆرەلۆر: لۆردى يەك لەدۋاي يەك.

لۆرە لەپ: دوو دارە بەمسەر و بەوسەرى مەشكەۋە (دۆژەنك)
يان تى دەبرى و، لەكاتى ژەندىدا دەستى پتوۋە دەگىرى.

لۆرياسى: جۆرە كالەك و شوتىيەكى درىژكۆلەي زلە.

لۆرى: سابرىتىكە كە لە رانىكەۋە بچى بۆ رانىكى تر بۆ تەگە و
سواربوون. ئۆتۆمۆبىلى گەۋرەي بار.

لۆزەندەر: مەردوومى زەبەلاح.

لۆزەۋ: ھەلپژان بەزۆرى.

لۆژ: پياۋى سستى تەمەل.

لۆژە: بى ھىزى و بى تىنى گىياندار بەھۆى نەخۆشى يا
برىستىيەۋە، (لۆژەلۆژ) لۆژەي يەك لەدۋاي يەك.

لۆس: چەند دارىكە راست و چەپ بەگورس ھەلبەستراپى لە
شتىكى قورس كە دەست لىي گىر نەبى بۆ ھەلگرتنى

لۆسەكە. گياندارى تەمەل. (لۆسبون) تەمەلجون.

لۆسبون: ئامۆزگارى ۋەرنەگرتن: مېشكى لۆس بوۋە، قسەي پتوۋە
ناۋەستى.

لۆسكە: كورى لووس و پووس كە لاي پياۋىك بى.

لۆسكەبازى: د. ھەتىۋبازى.

لۆسەكە: گىياھەكە بىكەكەي ۋەك بىكى ھەلەكۆك وايە بەلام تۆزى
گەۋرەترە دەخورى.

لۆش: ز. نانېكە ھەۋىرەكەي ھەل نەھاتى.

لۆشكە: جۆرە دەنگىكە لە ۋلاخى يەكسەۋە دى لە كاتىكدا كە
ئالىك يا ناۋى بۆ دەبەي يا بەچكەي خۆى دەبىنى. جۆرە

گرىانىكە بە لووت، (لۆشكە لۆشك) لۆشكەي يەك لەسەر
يەك. جوۋتە ۋەشاندى ۋلاخ.

لۆشکه: د. لۆچکه.
 لۆشمه: د. جۆره گیایه که.
 لۆغه لۆغ: دهردیکه پهیدا دهبی له گهروودا: یاخوا لۆغه لۆغت پی کهوی.
 لۆق: له ئهژنۆ بهردهوخوای گیاندار. لۆقه (د).
 لۆقاندن: د. لۆقه کردن.
 لۆقانس: د. لۆقاندن.
 لۆقلۆقی: شتی لۆقن.
 لوقمه: قایشیکه له قهلتاغی ناوزهنگی ولاخ هه لده کیشری.
 لوقمه کردن: گرفت کردن.
 لۆقن: شتی لۆق درێژ.
 لۆقه: رۆینی ولاخه له ناوهندی رهدوت و چوار ناله دا، (لۆقه کردن) غار کردن به لۆقه، (لۆقه لۆق) لۆقه ی زۆر.
 لۆق هه لهینان: رۆیشن به خیرا و به ههنگاوی زل.
 لۆق هه لهینانهوه: لۆق هه لهینان.
 لۆقین: ز. رۆیشن به خیرا و به شیرزیی.
 لۆک: جۆره دهرمانیکی سووره کاغهز و هیندی شتی تری پی چه سپ ده کری بۆ ئه وهی که دهستکاری نه کری. مهردوومی نازا (ز). حوشتی رهسه ن (ز) حوشتی نیر.
 لۆکاندن: گهوزاندن و دهستبازیکردن. بریتیه له گاین (ز).
 لۆک کردن: لۆکنان به کاغهز و شتی تر دا.
 لۆکه: بهری په موو.
 لۆلکه: قهیماغی زهستان.
 لۆلۆ: ز. جۆره گۆرانییه که.
 لۆله: وتهیه که له رووی خوشه و یستیه وه به مندال دهوتری.
 لۆلهپ: لۆره لهپ.
 لۆمه: سه رزه نشت.
 لۆنگ: که ولپۆست (ه). په شته مال (د).
 لۆنه: لۆی شتی باریکی ریسراو له دهزوو یا بهن یا له شتی تر: کشته کی دوو (لۆنه) یا سی (لۆنه).
 لوو: گوشتپارهیه کی خری رده له نه دامی هیندی گیاندار په یا دهبی. وتهیه که به کاردینری له جیاتی وتهی (ئهو) بۆ نیرینه یه که نادیاربی، یا رووی گفتوگۆی تی نه کری (ز).
 گیای لۆ (د).
 لووا: بهرگن.
 لووان: گونجان و ههلسووران: بۆم (نالوی). رۆیشن (ه).
 لووای: ه. رۆیشن.
 لووت: نه دامی کی به رزه به ناوه راستی ده موچاوی گیانداره وه، دوو کونی تیدایه بۆنی لیوه دهکا.
 لووتاویژ: د. لووت هه لکردن له شتیک له بهر چه ز لی نه کردنی.

لووت به بهرخۆدا هاتنه وه: بریتیه له عارنان و په شیمان بوونه وه له شتیک.
 لووت به خۆدا هاتنه وه: لووت شکان.
 لووتپژان: خۆنی لووت به ربوون.
 لووتچووزانه وه: بریتیه له زۆر پی ناخو شبوونی قسه یه ک.
 لووتخواری: بریتیه له دلگیری و نارده زایی له شتیک: فلان کهس لووتی لیم خواره.
 لووت داژدندن: بریتیه له ماتی و زویری.
 لووتسۆلانه وه: د. لووت چووزانه وه.
 لووت شکان: بریتیه له دهماخ شکانی یه کتیک.
 لووت شکاندن: بریتیه له دهماخدانی یه کتیک.
 لووت لیخوران: بریتیه له ئارده زوو کردنی شتیک.
 لووت لیخوریان: لووت لیخوران.
 لووتوزووت: وتهیه که له هیندی شویندا به کاردینری له جیاتی وتهی (کو توپر): دوینی (لووتوزووت) تووشی فیسار کهس بووم.
 لووتویووت: بریتیه له پرت و بۆل.
 لووتوو: جۆره ماسیه کی زلی لووت درێژه.
 لووته: مهردوومی لووت کورتی پچکۆله. لوتکه (د).
 لووت هاتنه خواره وه: د. لووت شکان.
 لووته لا: مهردوومی که لووتی لیت خواری.
 لووته لایی: بوونی یه کتیک به لووته لا.
 لووته وانه: نه لقه یا سنگی کی زیر یا زبوه، ژنان ددیکه نه لووتیان. زیانه یه کی دارینه له سه ر باری درێژی ده دری له دوو دری و په نجه ره بۆ ئه وهی نه کرته وه.
 لووت هه لکردن: بریتیه له زویری و دلگیری له یه کتیک.
 لوورانندن: تیهه لکردنی سه گ و گورگ به لووره.
 لوورانن: د. لوورانندن.
 لوور: با. ژاله.
 لوورک: با. لوور.
 لووره: جۆره دهنگی کی درێژه له سه گ و گورگه وه دی، (لوورده لوور) لوورده یه ک له دوا یه ک.
 لوورده کردن: لوورانندن.
 لووزهو: رێژه وی زۆر (تیار). به توندی هه لپژان.
 لووس: شتیکه که زیر نه بی. تا فگه. بریتیه له کوپیک که مووی لی نه هاتی.
 لووساووک: پلوسک.
 لووسایی: شوینی لوس له شتیک.
 لووسکاری: په ردا خکردنی شت.
 لووسکردن: نه هیشتنی زیری شت.

لووس و پووس: شتی زۆر لووس.

لووسی: لووسایی.

لووشاندن: لووشه کردن.

لووشه: ددنگیکه له دهه وه دی له کاتی ههلقورانندی شتی شلدا،

لووشه لووش: لووشه یهک له دوا یهک. گیایهکی به هاری

گه لا پانه، دهکریته دۆکولیوه وه. جوړه دهردیکه تووشی

ولاخی به رزه ده بی.

لووشه کردن: په یاکردنی لووشه له دهه وه.

لووشین: د. لووشه کردن.

لووق: با. قونه ی بالدار.

لووگی: مهردوومی سه سه ری.

لوول: شتیکه له خویا گرژبی و پیچی خوارد بی. مه ست (د).

لولاق: ئیسقانی خوار نه ژنو تا قوله پی.

لولبوون: کرژبوون و پیچخواردنی شت. بریتیه له قهله و بوون.

لولدان: لولکردنی شت. بریتیه له خواردنی شتیک به هه لپه و

دهستورد.

لولک: جوړه لوله یه که له قامیش، یا شتیکی تر، چهند

کونیکه تیدایه، فووی پیدا ده کری و دهنگیکه خوشی لی

په یا ده بی، لولولو.

لولکردن: پیچانه وهی شت.

لولک ژدن: که سیکه که لولولک باش لی بدا.

لولکه: لولولو.

لولگ: لولولک.

لولوو: به کردیه که که رپسی له سه ره لکرا بی بو خسته ناو

مه کووی جولا یییه وه.

لولو: جوړه شتیکی بووشی باریکی کوناو ده وهی راسته.

لولو به ند: لولو و زنجیر.

لولو دار: بزن و مه ریکه که گوانی نه ستوور و درت ژ بی.

لولو ژدن: لولولک ژدن.

لولو ساز: ناسنگه ریکه که لولو لهی تفهنگ دار تیژی.

لولولک: لولو له یه کی بووشه، ههردوو سه ری کراو ده، به لام نه م

گه ورده وهک بو ریبه ی سو یا (اسطوانه).

لولو کردن: لولولکردن.

لولو له کی: شتیکه وهک لولو لهک و ابی.

لولو و زنجیر: جوړه خشلیکی زترینه چهند لولو له یه کی تیدایه

ژنان راست و چه پ دهیکه نه ملیان.

لولو له یه: د. لولیتنه.

لوللی: ه. لولولک.

لوللیان: د. پیچران و لولبوونی شت.

لوللینه: گۆز دهی دهسک و لولو له دار.

لوئج: له وئج.

لوئخه پروو: ل. ریخوله.

لوئشک: با. کولیره. لووشه.

لوئه: وته یه که به کار دینری له جیی وته ی (بویه).

له: پیستیکه بو گه لی مه به ست هاتووه، (۱) بو ده ست کردن

به شتیک که خاوه نی برانه وه بی له شوئیکه وه بو شوئیک یا

له کاتیکه وه بو کاتیک، (له) سه ره تای کتیه که وه تا دوا ییم

خوئنده وه، یا (له) به یانییه وه تا نیو ده ژو ریشتم. (۲)

به مه عنای (هیند) هاتووه: (له) هه موو میو ده که بخو واته

له هه ر جوړه هیندیک. (۳) بو باسکردنی نه سللی شتیکه:

نه م گواریه (له) زپو و نه م بازنه (له) زیوه، واته له زپو و

زیو دروست کراون. (۴) ده چیته سه ره هو ی شت: (له) بهر تو

هاتم، واته بوونی تو مایه ی هاتنی من بوو. (۵) ده چیته

سه ر باو به سه ر دادراو (مفضل علیه): نووسینی من له هی تو

جوانتره: (۶) له سه ره تای وتار دوه به گه لی مه عنای تر دی

وهک بلتیت: (له) کو ی بویت؟ یا (له) چی ده گه ریت؟ یا

(له) بهر ت مرم، یا (له) چاوی منت که وی. (۷) زیاد ده بی له

وتاردا. به م ره نگه له فریدانیدا زیانیک په یا نابی مه گه ر له

هوئراو ده نه بی که وه زنه که ی تیک بچی: (له) بو خه لقی

خه لات به خسانی ماچه، واته بو خه لقی.

له ئاودان: بریتیه له فیرو دانی شت.

لهازه: با. نوئل.

لهب: لیو.

لهبا: به با: نه و ده له سه گه (له با) یه، واته به بایه.

لهباتی: له جیاتی.

لهباده: د. لباده.

لهبار: شتیکه که بو کاریک باش بگوئجی: نه ریمان بو خوئندن

(له بار) د.

له بار بوون: ته و انایی یه کیک بو کاریک: سالار (له بار یایه تی)

بخوئنی.

له بار بوونه وه: د. بریتیه له مندالبوونی ئافره ت.

له بار چوون: مندال فریدان به نه به کامی.

له بار چوونه وه: د. له سک وه ستانه وهی ئافره ت.

له باره: له بابته: دوئنی له باره ی فلان که سه وه دوا یه، واته له

بابته نه وه وه.

له بان: گیایه کی گه لا پانی ناوی درت ژده سه سیری لی دروست

ده کری.

له بر: له گۆتره: (له بر) نه م کاره م بو بکه.

له بر بوونه وه: بریتیه له له ربوون و لاوازوون به هو ی

نه خو شیه وه.

له بیرچوونه وه: له بیرچوون.
 له پ: بهری دهست. لیتیو تهستور (د). (له په له پ) په له کوتی.
 له پاره: پارچه یه کی پانی تهستورده له هه موو شتیک که به قهه
 له په دهستیک بی. گوژمه ی گوژ و توو (ه).
 له پاش: وتهیه که به کاردینری له کاتی ته واوبوونی وتاریک و
 دهستکردن به وتاریکی تر.
 له پاشا: له پاش.
 له پاشان: له پاش.
 له پاشانا: له پاشان.
 له پاکه وتن: د. له پی که وتن.
 له پان: د. پاژنه ی پی.
 له پر: ناکاو.
 له پرا: له پر.
 له پکه: جوړه کووژده کیه کی شینه به ناوچه وانی مندا لدا هه
 دهو اسری بو چاودزار، گوچکه ماسی.
 له پمال: سواغدان به له پی دهست.
 له پورت: ه. په پکه هه نجیر.
 له پ و له وس: دهم و قه پوز.
 له په: چیشتی نه زور شلی نه زور توند. له تکه نوک. سواغ (د).
 له بریژ (د).
 له په تیر: ز. که شکه ک.
 له په کوتی: دهستکوتان له بهر نه بینین.
 له په وروو: به سهر ددهما پالکه وتن.
 له پیست چوونه دهردهو: بریتییه له تووردهوون و دلته نگ بوون له
 شتیک: له داخی نهرمان که ناخوتنی وخته له پیست بچمه
 دهردهو.
 له پیست دهرچوون: له پیست چوونه دهردهو.
 له پیش: وتهیه که به کاردینری بووونی شتیک له پیش شتیک
 ترده: نهو له پیش نه مدها هات.
 له پیک: ز. دهستکیشتیکه دهکرته دهست.
 له پیکردن: پی کردن به پیلو و گوړهوی و دهرپیدا.
 له پی که وتن: نه مانی هیزی روین.
 له ت: کهرتی شت. (له ت له ت) شتی له تویه ت.
 له تان: بی دهنگیوون. نه جوولان.
 له تاو: وتهیه که به کاردینری له جیاتی وتهی (له بهر) و هه میسه
 پیویسته هوکه ی له دوايه وه بی: (له تاو) نازار خهوم لی
 ناکه وی.
 له تاوا: له تاو، به لام نه هوکه ی پیشی دهکه وی: نیمشه و سهرم
 زور دهیه شا (له تاوا) خهوم لی نه کهوت.
 له تاوان: له تاوا.

له بریژ: شتیکه که پر بی و به لیتواریدا بیتته خواره وه.
 له بهرچوون: زور برژانی هیلکه. زور سووره وه بوونی (کل)
 به جوړیک که زور له نه دازه ی خوی تیپه ریپی.
 له بریتی: له بریتی.
 له بری: له جیاتی.
 له بریتی: له باتی.
 له بهرینه: د. چیشتیکه له ساوهر و نیسک دروست ده کری.
 له بزین: جوړه خواره ده مییه کی شیرینه، له شکر و نارد و گوژ،
 یا بادام دروست ده کری.
 له بهل: جوړه کوژیکه.
 له بهل بی: نوکی سویرکراوی برژاو.
 له بو: وتهیه که به کاردینری له جیاتی وتهی (بوچی). بو.
 له به: گوشتی چهوری به زاوی.
 له بهر: وتهیه که هو ی شتی پی باس ده کری: (له بهر) تو هاتم.
 وتهیه که پرسپاری هو ی شتی پی ده کری: (له بهر) چی
 هاتیت؟
 له بهرچاو: شتیک دیاری ناشکرایه که بهرچاوی هه موو کهس
 بکه وی.
 له بهرچاو که وتن: بیتزانی شت له مهر دووم.
 له بهرچوون: سووکی کاریک له سهر شان و ته واوبوونی به ناسانی:
 کاری تووم زوو (له بهر دهچی) یا نه م فرمانه م ههر (له بهر
 ناچی).
 له بهرچوونه وه: د. له بارچوونه وه.
 له بهرچی: بوچی.
 له بهرردان: بریتییه له به فیرودان و له ناو بردنی دارایی: فیسار
 کهس ههرچی بوو (له بهر دی دا).
 له بهررویشتن: له بهرچوون.
 له بهرروین: له بهررویشتن.
 له بهرکردن: پوشینی کال. خسته یاد و جیگیرکردنی شتی
 نووسراو، یا بیستراو له میشک و دلدا: دهرسه کهم (له بهر
 کرد).
 له بی: له بی.
 له بی: با. به لی.
 له بیتانندن: ز. جوولانندن.
 له بیتین: ز. جوولان.
 له بیخه: با. له پهیه که له نارد، یا له برویش، که بخریته سهر
 پارچه قوماشیک بو نهودی که له سهر نیش و نازاریک
 دابری.
 له بیربوون: مانی شتیک له بیرت.
 له بیرچوون: دهرچوونی شت له یاد.

له چهری: پژدی و چرووکی.	له تاوانا: له تاوا.
له چک: له چک.	له تبوون: دووکه رتبوونی شت.
له چی: له بهرچی.	له تر: ردت: به (له تر) رۆی.
له حیم: شتی که له قه لایی و نهو شاتر دروست ده کری، تهنه که و مس و هیندی شتی تری به ناگر پی لیک ددری، (له حیم کردن) پیکه وه لکاندن دوو شت به له حیم.	له تربردن: رده تبردن.
له حیمکاری: کاری له حیم کردن.	له تردان: رده تدان.
له خرتکه چوون: له جی چوونی جومگهی نندام.	له تک: د. له تی پچووکی شت.
له خرین: با. که سیکه که به یانی هیچی نه خوار دبی.	له تکردن: دووکه رتکردنی شت.
له خشان: له خشین.	له تکه: له تی ههرمی، یا ته ماته ی وشک کراو.
له خشته بردن: بریتییه له هه لخه له تاندن و له ری ده رکردنی یه کیک.	له تکه نوک: نوکی دوو له تکرای پووش لی گیراو.
له خشته چوون: هه لخه له تاندن.	له تکه و چوون: به مندالیک یه ک سالانه، یا دوو سالانه دوتری که بگری به کول به جوړیک که چند هه ناسه یه ک دنگی ددرنه چی له بهر جه ختی گریانه که ی.
له خشه: جووله ی شت له جی خوی.	له توپه ت: شتی له ت له تی ونجر ونجر، (له توپه تبوون) له تبوونی شت به زوری، (له توپه تکردن) له تکردنی شت به زوری.
له خشیان: د. له خشان.	له توکعت: له توپه ت.
له خشین: تیکچوون و جوولانی شت له جی خوی.	له ته: د. له ت.
له خو بووردن: ده ست هه لگرتن له ژبانی خوت له سر شتیک.	له ته چن: د. سوال که ریکه که له ته نان بچنیته وه.
له خو رابینین: ده سلات و به خودا راپه رموون له کاریکدا.	له ته چنی: د. سوال کردن بو کوکرنه وه ی له ته نان.
له خو رادیتن: له خو رابینین.	له تهر: له تهره. به له ک.
له خو بوونه وه: عوزر هینانه وه بو یه کیک له گه ل ته ریقیدا.	له تهره: ه. ته شی.
له خو چوون: بی هوش که وتن.	له تهره بوق: د. بریتییه له مهردوومی سک زل.
له خو خه فتن: که سیکه که ناگاداری پاک و ته میزی خوی بکات.	له ته ک: د. له گه ل.
له خو ددرچوون: د. بریتییه له فیز په یاکردن.	له جووت چوون: باش نیش نه کردنی ناشه به هو ی ناریکی ته ودرده: نه م ناشه له جووت چووه.
له خو رین: له خرین: له خو رینی چامه خورده وه.	له جهر: گیانداری لاواز. پژدی چرووک.
له خو کردن: دلگیرکردنی یه کیک له خوت.	له جیاتی: له باتی.
له خو گوړان: بریتییه له فیز په یاکردنی یه کیک.	له جی چوون: ترازانی جومگهی نندام.
له خو وه: به شتیک دوتری که کهس دهستی تیدا نه بی: له خومه وه چووم، یا له خو یه وه هات.	له جینگه چوون: د. له جی چوون.
له خه رده سین: بریتییه له کزربوون و پیکه یشتنی شتیک.	له چاو: و ته یه که به کار دینری بو به رامبه ری کردنی دوو شت به یه ک له شتیکدا: نه مه (له چاو) نه ودا باشه یا خراپه.
له داردان: هه لواسینی مهردووم به داردا.	له چاو چوون: به چاودو دبوون: زور خوت هه ل مه کیسه (له چاو ددجیت).
له داوده رها تن: د. رزگار بوون له تهنه گانه یه ک.	له چاو گیران: و ته یه که چاکه ی یه کیک پی ددریته وه به چاوی یه کیکدا که سوپاسی نه و چاکه یه نه کا.
له دوودان: لغاو شلکردن بو یه کیک.	له چک: پارچه یه کی چوار گوشه یه له سر و مل ده نالینری و گری ددری. دسمالی کولی ژنان.
له ده ست چوون: بریتییه له نه مان و له ناو چوونی شتیک.	له چک به سر: له چک به سره.
له ده ستان: بریتییه له له ناو بردنی شتیک.	له چک به سره: بریتییه له نافرده ت.
له ده ست ددرچوون: ددرچوونی شتیک له ژیر ده ست که بوی په شیمان بیت.	له چک کردن: نالاندنی له چک له سر و مله وه.
له ده ست که فتن: د. له ده ست که وتن.	له چهر: پژدی چرووک.
له ده ست که وتن: بریتییه له ده و له مه ندبوون.	
له ده ستهاتن: ده سلات و ته وانی یه کیک به سر کاریکدا:	
له ده ست کهس له دهستی دی یارمه تیت بدات.	

له ده‌فی: د. هه‌رز‌دیی.

له‌دهم دهر‌په‌رین: دهر‌په‌رینی وته له دهم به‌ر‌ه‌نگ‌یک که لیتی په‌شیمان بیت.

له‌دهم دهر‌چوون: له‌دهم دهر‌په‌رین.

له ده‌ما‌خ‌دان: شکاندنی لووتی یه‌کیک و له که‌یف‌دانی.

له‌ده‌ما‌غ‌دان: له ده‌ما‌خ‌دان.

له‌ده‌مه‌وه‌دان: دوو‌چار‌کردنی یه‌کیک به‌تی‌چ‌اندن بۆی لای یه‌کیکی تر.

له‌ده‌ور‌گه‌ران: خو‌گی‌یران به‌ده‌وری یه‌کیک‌دا بۆ ئه‌وه‌ی به‌لا‌که‌ی ئه‌و له‌و که‌سه که‌وی.

له‌راندن: جوو‌لان‌دنی شت.

له‌راندنه‌وه: جوو‌لان‌دنه‌وه.

له‌رانن: د. له‌رانن.

له‌راننه‌وه: د. له‌راننه‌وه.

له‌رانه‌وه: له‌رینه‌وه.

له‌ر: گیان‌داری لاواز. ناوی تیره‌یه‌کی گه‌وره‌یه له کورد (ز).

له‌رک: لاکی له‌ری لاواز.

له‌روو: شتی‌که به‌روو‌ه‌به‌تی و دیار به‌تی.

له‌روودا دامان: روو‌گی‌ربوونی یه‌کیک به‌رام‌به‌ر به‌یه‌کیک.

له‌روودان: دانه‌وی شتی‌کی ناشیرین به‌رووی یه‌کیک‌دا.

له‌ر‌ه‌با: جو‌ره باداری‌یه‌که دوو‌چاری گیان‌دار ده‌به‌تی و، تا دی له‌ری ده‌کا.

له‌ری دهر‌بردن: بریتی‌یه له هه‌ل‌خه‌له‌ت‌اندن و هه‌ل‌فریودانی یه‌کیک.

له‌ری دهر‌چوون: بریتی‌یه له لادانی یه‌کیک له ر‌ه‌وشت و خووی جوان.

له‌ری لادان: له‌ری دهر‌چوون.

له‌ری: له‌جهری و که‌م گوشتی.

له‌رز: نه‌خو‌شی‌یه‌که دوو‌چاری ه‌ین‌دی که‌س ده‌به‌تی هه‌موو له‌شی د‌یت‌ه له‌رز له سه‌رمان‌دا.

له‌رزان: شتی‌که که به‌له‌رز‌ی: له‌رزانه ئه‌وریشه.

له‌رزانه: پ‌ه‌له‌ی سه‌ری ژن. جو‌ره گو‌ران‌یی‌یه‌کی کوردیی (د).

له‌رزانه‌وه: له‌رزینه‌وه.

له‌رز‌پ‌رین: نو‌شته نو‌وسین بۆ یه‌کیک ~~که~~ تووشی له‌رز بووب‌تی.

له‌رز بۆ برین: بریتی‌یه له تو‌ق‌اندنی یه‌کیک.

له‌رزک: با. له‌رز‌وک.

له‌رز‌گرتن: له‌رز‌ه‌اتن له یه‌کیک.

له‌رز و تا: جو‌ره نه‌خو‌شی‌یه‌که له پ‌یشه‌وه به له‌رز و له پاشا به تا ده‌ی‌گری.

له‌رز و تادار: که‌سی‌که دوو‌چاری له‌رز و تا بووب‌تی.

له‌رز‌وک: گیان‌داری‌که که ئه‌ندامی به‌له‌رز‌ی.

لهسه ره وکردن: د. لهسه رکردنه وه.

لهش: جهسته و نه دامي گياندار. بریتیه له پاش و پیشی مهردووم.

لهش به بار: بریتیه له که سیک که هر نه خوش و دهرده داربی.

لهش به دوشاو: بریتیه له یه کیک که به بایه ک نه خوش بکه وی.

لهش پیس: که سیک به هوی چونه لای خیزانی یا به هوی شهیتانی بوونیه وه مهلهی که وتبیته سهر.

لهش پیسی: بوونی مهردووم به جوریک که مهلهی لهسه ری.

لهشی سووک: که سیکه زور به سووکی ههلسووی.

لهش قورس: بریتیه له مهردوومی ته مهل. بریتیه له مهردوومی لهش پیس.

لهش قورسی: ته مهلی. لهش پیسی.

لهشکر: کومه لی سهر باز.

لهشکر نار: گهردی لهشکر.

لهشکر دار: لهشکره وان.

لهشکرشکین: مهردوومی نازای جهنگاوه ر.

لهشکرکاری: لهشکر کۆکردنه وه و هینان و بردنی.

لهشکرگا: شوینی لهشکر.

لهشکره وان: د. سهرلهشکر.

لهشکری: سهر باز.

لهشکه ر: با. لهشکر.

لهش گران: لهش قورس.

لهش گرانی: لهش قورسی.

لهشور دهرکردن: بریتیه له دهرکردنی شت له نه دازهی خوی.

لهشولار: جهسته و نه دامي جوانی ناده می.

لهشیر برینه وه: برینه وهی مندالی شیردخوره له مه مک.

لهعل: جوره به ردیکی نالی به نرخه.

لهعله: د. لاله.

لهعوزرچوونه وه: له خوتن و دهستانه وهی ژن له بهر پیری.

لهعوزرودهستانه وه: لهعوزرچوونه وه.

لهغاو: لغاو.

لهغاوه: لغاوه.

لهغاوه برکی: لغاوه برکی.

لهغاوه بری: لغاوه بری.

لهغاوه لبرین: لغاوه لبرین.

لهغاوه لکیشان: لغاوه لکیشان.

لهغهر: ز. گیانداری له ر. گوشتی له ر.

لهغهم: قومووشی قوولی سهر گیراو.

لهغم لیدان: هه لکه ندنی قومووش.

لهقان: ز. بی دنگبون و دامرکان.

لهقهن: با. قامیش.

لهق: شتیکه که له جیتی خوی بجوولتی: لق (د). گاز (با).

لهقاندن: جوولاندنی شت له جیتی خوی.

لهقائن: لهقاندن.

لهقاو: شتی لهقیو. لغاو.

لهقبوون: شلبوون و جوولانی شت له جیتی خوی.

لهقکردن: شلکردن و جوولاندنی شت له جیتی خوی.

لهقلهق: بالتندهیه کی لوق و دهنوک و ملدریژی رهش و سپیه.

چیشتی که له گهم و کونجی دروست ده کری (د).

لهقلهقی: جوره تریه کی بۆل زلی خری پیست نه ستوری بۆره

لهقمال: شلبوونی دهسته دووی هه و جار به جوریک که گاسن باش نه چی به زه وییدا.

لهقمکردن: با. پاچه کۆله کردنی بنکی کالهک و شوونی و ته ماته

و هیندی شتی تر و، پالخشستی لهه کانی و خۆلکردن

به سهریدا بۆ ته رزهاویشن.

لهقولوق: چند شتیکن که له جیتی خویان ترازابن و لهق بووبن:

ددانه کانم (به قولوق) بوون.

لهقوله وار: لهقولوق.

لهقه: لیدان له شت به لاقیک. جووله، (لهقه لهق) جووله جوول.

لهقه شیل: شتیکه به لهقه شیلرایی.

لهقه فرتی: لهقه داوه شانده وهی زور له پاله وه.

لهقه فره: لهقه فرتی.

لهقه فری: لهقه فرتی.

لهقه مگرتن: ره خنه گرتن.

لهقه وه شین: ولاخی چه مووش.

لهقین: بزووتنی شت له جیتی خوی.

لهک: ناوه بۆ سه د هه زار. ناوه بۆ تیره یه ک له کورد.

له کارته: د. بیتکاری له کارکه وته.

له کارخستن: په کخستن شت له کار.

له کۆلبوونه وه: له کۆلکه وتن.

له کۆلخستن: بریتیه له رزگارکردنی یه کیک له شتیکي ناخوش.

له کۆلکردن: به کۆل هه لگرتنی یه کیک.

له کۆلکردنه وه: له کۆلخستن.

له کۆلکه وتن: بریتیه له رزگاربوونی یه کیک له شتیک.

له کۆلگرتن: له کۆلکردن. به ستنه کۆلی کۆلوانه.

له کوئ: وته یه که پرسیری پی ده کری بۆ دیاری کردنی شوین.

له که: په لهی چلکنی شت.

له که رهم که فتگ: د. له که رهم که وتوو.

له که رهم که وتن: له کارکه وتن.

له کیسچوو: شتیکه که له دهست چووبی.

له کیس چووک: د. له کیسچوو.
 له کیسچوون: له ددست چوونی شتیک.
 له گام: که سیکه که زور کلکه له قی و روپامایی بکات.
 له گان: له گهن.
 له گرسه: د. شتی مه یو وهک خوتن.
 له گره: لیره.
 له گره و دوا: له ئیستا به دواوه.
 له گژ: خه ریک: چووم بۆ لای نهرمان دیم له گژ دهرسه که ی بوو.
 له گلگه: ز. له قلهق.
 له گوچوو: نه ندامتیکه له سه رماندا سپووبی.
 له گوچووک: د. له گوچوو.
 له گوچوون: سپوون له سه رماندا.
 له گور هاتن: بهرام بهری کردنی یه کییک و زالبوون به سه ریدا.
 له گوکه و تن: له گوچوون.
 له گوپدان: و ته یه که به یه کییک ددوتری له رووی سووکییه وه که له بابته شتیکه وه نائومید بووبی: برۆ ههر له گوپی خوت بده.
 له گه چوون: دهرچوونی جومگه و له جی چوونی.
 له گهل: و ته یه که به کار دینری بۆ بوون و هاوړی شتیک له گهل شتیکي تردا: (له گهل) نهرماندا رویشتم.
 له گهن: دهرتیکي مسینی دهم واله.
 له گیرچوون: د. له گوچوون.
 له ل: و ته یه که به کار دینری بۆ دهرپرینی مه به ست یا دهرنه پرینی: ناتوانیت بلتیت (له ل) یا من نهو کاره ده که م تۆ ده توانیت بلتی (له ل).
 له لۆ: د. له لوو.
 له لوو: ه. جۆلانه.
 له لووک: جۆلانه.
 له له: که سیکه که تهرخان کرابی بۆ ناموژگاری و ناگاداری کردنی مندال، شوینیکه له شت که و ا برابی، له له کردن: دابرینی هیندی شت بۆ مه به ستیک.
 له له یی: ناموژگاری و سه رپهرشتی مندال له لایه یه کییکه وه که بۆ نه وه تهرخان کرابی.
 له م: سک (ه). برکی ترۆزی و کووله که (ز).
 له ماکو دان: دروینه ی ددغل و گیایه به که ره نتوو.
 له مپا: چرای بۆریه دار.
 له مپه: با. له مپا.
 له مپهر: شتیکه که بکه و یتته ناو دندی دوو شته وه به رهنگییک که له یه کیان جیا بکاته وه (حاجز).
 له مساندن: ز. هه ردوو ددست خسته بهر باخهل له سه رماندا.

له م لاوه: و ته یه که ناماژد (ئیشاره) ی پی ددکری بۆ لایه کی نزدیکتر له لایه کی تر.
 له مهر: و ته یه که به کار دینری بۆ په یو دندی شتیک به شتیکه وه: نه مه ولاخه که ی (له مهر) فهرهاده.
 له مه زدرینه: ه. نیسکینه ی سه ر به روون.
 له مه و بهر: بهر له ئیستا.
 له مه و دوا: له مه ولا.
 له مه ولا: له ئیستا به دواوه.
 له مه ولاوه: له مه ولا.
 له می: لیره.
 له میانه: له می.
 له میتر: و ته یه که به کار دینری له جی و ته ی (ددمیکه). نویر و خواپهرستی (ز).
 له ن: زیخه لان و وشکه لانیکه له ناو چه م و رووباردا و دک دوورگه (جزیره) په یدا بووبی به هو ی جیا بوونه و دی قولتیکي که م له ناو ده که.
 له ناو بردن: بریتییه له نه هیشتنی شتیک له نارادا.
 له ناو اچوو: شتیکه که نه مایی له نارادا.
 له ناو چووک: له ناو چوو.
 له ناو چوون: بریتییه له نه مانی شتیک.
 له ناو دان: له ناو بردن.
 له نج: د. رق و قین.
 له نج باز: د. قین له سک.
 له نج به: خو یادان له رویندا.
 له نج به ولار: خو لار کردنه وه و خو یادان به ناز.
 له ند: دهشتاییه کی نه ختی به رزه له ناو کیلگه دا که نه ملا و نه ولا که ی ناو گرتیتیه وه، به لام نهو شوتنه بهوشکی مابیتته وه (جزیره).
 له ندک: ز. لانک.
 له نده هور: مه ردوومی دریری زلی که ته.
 له نگ: شهل. شیعی ناریک. ویستان له شوینیک.
 له نگوچک: فه قیانه.
 له نگه: له نگین، (له نگه له نگ) شهل شهل. نوئل.
 له نگه ر: ناسنیکي قورسه به زنجیرتیکي نه ستوورده که شتیوان له کاتی و دستانندی که شتیدا داروچکه ی ناو ناوی ددکا بۆ نه و دی که بوه ستی. و وزن و کیش: نه م دوو شیعه ر هاوله نگه رن.
 له نگه رگا: شوینیکه که که شتی له نگه ری تیدا بهاوی.
 له نگه ر فیردان: له نگه ر هاویشتن.
 له نگه رگرتن: و دستان و نه بزووتنی بالدار له حه و ا و که شتی له ناو دا.

لەنگەر ھاویشتن: لەنگەرگرتنی کەشتی.	لەو بەر: لە پێش ئیستاکەوه.
لەنگەری: شتیکی دارینه وهک سینی، دانهوێلهی پێ تهتهله دهکری.	لەو پاش: لەمەودوا.
لەنگەکردن: شەلین لە رۆیندا.	لەو پێش: لەو بەر.
لەنگیزه: بارانی خورەمی به تاو.	لەو دوا: دواي ئەوه.
لەنگی: شەلی.	لەو ەر: گیا و پووشیکە که ئاژال بیخوا. لەو ەری: ئاژالە که چوو
لەنگین: شەلین.	بۆ لەو ەر.
لەنێبردن: لەناو بردن.	لەو ەران: لەو ەری.
لەنێچوون: لەناوچوون.	لەو ەران: بردنی ئاژال بۆ لەو ەر خواردن.
لەو: لیو (ل). لە ئەو: لەوی وەرگر، واتە لە ئەو.	لەو ەران: لەو ەران.
لەوازه: ئەو تیلایانەن که وهک (لەنگە) به یارمەتی (گرده له) وه بهرداشی پێ دادهگرن و سەری دهخەنهوه.	لەو ەرگا: شوێنیکە که ئاژال تێیدا بلەو ەری.
لەواسه: بەری دەست و پێ.	لەو ەریان: د. لەو ەری.
لەواش: پەلی گیاندار. لەواشه (د).	لەو ەری: خواردنی گیا و پووش لەلایەن ئاژال و ولاخەوه بەدەمی
لەواشه: جوړه نانیکي ئەستووره. داریکي دووفاقه دهکریته لچی کەر و ئیسترووه لهکاتی ناکردنیاندا و سەرەکهی توند شەتهک دهکری.	خۆی.
لەوان: لەبان، و تهیه که ئاماژهی پێ دهکری بۆ چەند کهسیکی نادیار.	لەو ەن: قامیش (ز). سۆزانی.
لەوانه: و تهیه که ئاماژهی پێ دهکری بۆ چەند کهسیکی دیار.	لەو ەند: شوخ و شەنگ.
لەوتاندن: با. پیسکردن.	لەو ەنده: لەو ئەندازەیه.
لەوج: د. گەوج.	لەو ەندی: با. فەقیانە.
لەجر: چەنە باز.	لەو ەنده: لەو ەنده.
لەوچه: قـهـوچه، (لەوچه لەوچ) لەوچهی یهک له دواي یهک.	لەو ەوی: و تهیه که ئاماژهی پێ دهکری بۆ شوێنیکي دوور.
چەنە باز (ز).	لەو یانە: لەو ەوی.
لەوح: تەختە ی پان.	لەو یچ: قولی تەنها دهستی که په نجه کانی پیکه وه بنووسین:
لەوحه: لەوح.	پر (لەو یچ) یک میوزم بەدەری.
لەودوا: د. لەو دوا.	لەو یرا: لەو یرە.
لەو دده: د. گالته چی. گەوج. لۆده.	لەو یندەری: لەو ەوی.
لەورده: لەو ەوی.	لەو ینە: لەو ەوی.
لەوزینه: د. لە بزینە.	لەهلهاک: ل. مارمیلکه.
لەوس: لچ: ددم و (لەوس) ی خواته وه.	لەهن: ز. لانی ورج.
لەوساوه: لەو دده مه وه.	لە هوش خو چوون: بوورانه وه.
لەوسن: با. لیوئەستوور.	لە هه قهاتن: ز. ریکه وتن و ناشتبوونه وه.
لەولاو: د. لاو لاو.	لە ی: ه. بەرە.
لەولاو: و تهیه که ئاماژه (ئیشاره) ی پێ دهکری بۆ لایه کی دوورتر له لایه کی تر.	لە یرت: مەردوومی شاقلداری چوارشانه.
لەوما: و تهیه که به کاردینری وهک و تهی (چونکه).	لە هیکر: لە پر.
لەون: جوړ: بهم له و نه نابن.	لە هی: لافاو. سیلاو.
لەوه: و تهیه که ئاماژهی پێ دهکری بۆ تاقه شتیکی دیار.	لە یره: لیره.

له یلووک: جۆلانه.

له یله دۆنن: د. ژنی ههرزه دی گهړوک.

له یم: له حیم.

له ینه: له وئ.

له یه کببون: لیکبون.

له یه ک بهربون: جیابوونه وهی شت له یه ک. به یه کدا هاتنی دوو کهس و به گژیه کدا چوونیان.

له یه ک بهردان: جیا کردنه وهی دووشت له یه ک: کورسییه کهی له یه ک بهردا. به گژیه کدا کردنی دوو کهس یا زیاتر.

له یه کچوون: چوونی دووشت له یه ک.

له یه کدان: تیکه لاو کردنی دووشت له گه ل یه کتری: گهنم و جوکه (له یه ک بده). دروونی دووشت به یه کدا: تهخته کانی جاجمه که (له یه ک بده).

لی: وته یه که مینه ی ناوده می پئ بانگ ده کری (ز). به لام (ز). وته یه که به کاردینری له جیی وتهی (با واش بی). پیتیکه بهدوای هیندی وتهوه دهنوسی خوشه ویستی نهو شته ده گه یه نئ: باب (لی)، دایه (لی). پیشگریکه ده چیته سهر هیندی کردار وهک لیخستن، لیکردن، لیبردن.

لیبردن: پیابردن. بریتیه له هه ل خه له تاندنی یه کئ: چاکی (لی برد).

لیبران: کورتهینانی شتیک له شتیک: جاجمه که به نی (لی براوه). دهستدانه کاریک و پشتین بهستن بو کردنی بهراستی: فیسار کهس چاک بو خوا (لیبراوه).

لیبران: د. لیبران.

لیبرین: برینی شتیک له یه کتیک.

لیبورردن: لیخوشبون.

لیبورردو: کهسیکه که زور چاوپووشی بکا.

لیبوررده: کهسیکه لیبورردنی زور بی.

لیسوونهوه: تهواو کردنی کاریک و دهست لی هه لگرتنی.

جیابوونه وهی شتیک له شتیک: کتیه که بهر یه کی (لی بوتهوه).

لیپ: ز. فیل و که له که.

لیپرسراو: کهسیکه که نه کی جیه جیکردنی کاریکی به سهردهه بی.

لیپرسراوی: بهرپرسیاریه تی یه کتیک له کاریک.

لیپرسینهوه: پرسیارکردن له یه کتیک یا له شتیک بهوردی.

لیپوک: ز. کهسیکه شیوهی خوی بگوری به جوریک که پتی پی بکه نن.

لی پیچانهوه: لی پرسینهوه.

لی پیسکردن: گورانی نه خوشی به نه خوشیه کی تر (مضاعفات).

لی توژینهوه: لی پرسینهوه.

لی تیکچوون: شتوانی کاریک له یه کتیک.

لیج: ز. گولاو.

لیچوو: شتیکه که شتیک تری پی بشو بهینری.

لیچوواندن: ته شبیه کردنی شتیک به شتیک تر.

لیچوون: ده لاندنی دهفریک که شتی شلی تیدابی. بریتیه له په رینی ولاخی یه کسم له میکه ی. چوونی شتیک له شتیک له دیمه ندا: په روین و نه رمین (له یه ک دهچن).

لیچوونهوه: له هیلکه وهستانه وهی مریشک. بریتیه له یه کتیک که نوژکه ر بووبی و دهستی لی هه لگرتبی.

لیخراو: کهسیکه له پیشه یه ک ده رکرابی.

لیخستن: ده رکردنی یه کتیک له پیشه که ی. هینانی شتیک به سهر شتیکدا. لیدان (ز).

لیخساندن: هینانی شتیک به سهر شتیکدا به ناستم.

لیخواردن: بریتیه له لایه ن بهردانی یه کتیک: من له فیسار کهس (ناخوم) واته لایه نی بهر نادم.

لیخور: کهسیکه که ئوتوموییل و فرۆکه و هه موو جوړه مه کینه یه ک بیا بهر یوه.

لیخورین: بهر یگاد ابردنی چواری. تی خوورین و هه رده شه کردن.

لیخوشبون: خوشبون یه کتیک له شتیک.

لیخهفتان: لیخهفتن.

لیخهفتن: ناگاداری پاک و ته میزی.

لیدان: کیشانی دهست یا قاچ یا شتیک تری به شتیکدا. به ناو ناو روین و په رینه وه: (له چه مه که بده). بریتیه له دزین:

فیسار کهس چاکی (لیدا) بریتیه له ترکه ندن.

لیدزینهوه: گلدانه وه و بردان: دیواره که قهنگا سه بهر دبه رد (لی بدزهردهوه)، یا کالاکه فراوانه له درووندا (لی بدزهردهوه) یا

له روژانه کهت (بدزهردهوه) بو دواروژت.

لیدوان: دوانی یه کتیک له یه کتیک یا له کاریک.

لیده ر: مهردوومی بزه ن.

لی ده رکردن: ده رکردنی شتیک له شتیک.

لیر: ل. لیک.

لیرانه: لیره.

لیر: که له پوور. لیره وار.

لیره وار: دارستانی پری چر.

لیرک: ز. رشتنی ناو.

لیره: وته یه که ئاماژه ی پی ده کری بو نهو شوته ی که توی تیدایت.

لیره بهدواوه: له مه ولا.

لیزان: کهسیکه له کاریکدا شاره زابی.

لیزانین: شاره زایی له کار تیکدا.

لیزگه: موورووی هونراوه.

لیزم: د. لیزمه.

لیزماو: د. لافاو تیکه که له بارانی لیزمه وه پهیدا بیتی.

لیزمه: بارانی به خور.

لیزین: ز. یاری کردن.

لیژ: سهر به ره و خواره.

لیژایی: شوتنی سهر به ره و خواره.

لیژنه: داری سووتاندنی له سهر یه که هه لچنراو. نه نجوومه.

لیژی: لیژایی.

لیسانه وه: د. لیسانه وه.

لیسانه وه: لستنه وه.

لیسب: لوی هونراوه ی پرچ. لوی هونراوه ی قوچه قانی.

لیسپا: ستپای ناگر.

لیستن: د. لستنه وه.

لیستنه وه: لستنه وه.

لیسک: گورزه ی تیشکی خور.

لیسک: تیغ تیکی که وانه یییه ناو که وچک و کاسه ی پی

هه لده کولری.

لیسکه: لیسک.

لیسوکه: به رد تیکه که له چه مدا ناو ده سوو بووبی و، زور گه وره

نه بیتی.

لیسه: بریتیه له خواره ده مهنی زوری خورایی: فیسار که سهر

(لیسه) ی بیی به سیه تی. به رد تیکی لووسی گرده شتی پی

لووس ده کری. ماله یه که زهوی کیتلراوی پی تهخت ده کری.

لیشاو: ناوی زور به ی زور. بریتیه له هه موو شت تیکی زور.

لیشری: ه. قازیاخه.

لیشتیوان: شتیوان و تیکچوونی شتیک له یه کتیک.

لیغاب: ز. لغاو.

لیغین: ز. شتی لینج.

لیف: لیفه.

لیفکه: لفکه.

لیفوک: با. که سیکه که زور داوای شت بکا له مهردووم.

لیفوک: لیفه ی پچکوله.

لیفه: پیخه فیک ی بهر و پشتداری لۆکه، یا خوری له ناوی، پر

تربیه.

لیفه دروو: که سیکه هه لیفه بدروی.

لیف: با. لیو.

لیقا: ز. بهرخ.

لیق: د. لیق.

لیقومیان: د. لیقه ومان.

لیقه: د. لیقه.

لیقه ومان: سهر لی شتیوان و تیکچوونی ژیان له یه کتیک.

لیقه وماو: که سیکه ژیانی لی تیکچووبی.

لیک نانین: ز. رتیک خستنی دوو کهس.

لیکبران: دوور که و تنه وه ی دوو گیاندار له یه کتری بهر نه گتیک که

ده نگیان به یه که نه گا.

لیکبوون: جیابوونه وه و لیکبرانی دوو کهس به زوری.

لیکبوونه وه: یه کالابوونه وه ی هیندی شت: مهشکه که (لیک

بووه وه) جیابوونه وه ی دوو گیاندار له یه که له کاتی به گز

یه کدا چوون.

لیکترازان: ترازان و جیابوونه وه ی دوو شت له یه که.

لیک خهفتان: به دووی سهر یه کتریدا گه پان.

لیکدا لیکدا: په یتا په یتا.

لیکدان: له یه کتری دانی دوو گیاندار. ناو یته و تیکه لکردنی دوو

شت به یه که. گورینه وه ی دوو شت به یه کتری له گه ل باقی

دانه وه دا.

لیکدانه وه: بیر کردنه وه له شت و ورد کردنه وه له دلدا.

لیکردن: باراش رو کردن له سهر ناش بو هارینی. خستنی شتیک

بو سهر پشتی و لاخ: زینه که یا کورتانه که یا باره که ی

(لیکه). ته کاندنه وه ی یه کتیک له یه کتیک: چاک فیسار

که ست (لی کردم).

لیکردنه وه: کردنه وه ی شتیک له شتیک تر.

لیکره وینه وه: دوور که و تنه وه ی پارچه ی شت له یه کتری:

کورسییه که (لیک ره و یوه ته وه) واته پارچه کانی لیک

ترازون. ره پیوونی نه ندانی گیاندار له بهر قه له وی یا

ناوساوی.

لیککران: ره نجانندی دوو کهس له یه که.

لیککردنه وه: جیا کردنه وه ی دوو شت له یه که.

لیککه وتن: که وتن ی دوو شت له یه کتری.

لیکنان: قووچاندنی چاو یا دهم. پیوه دانی کتیب: کتیبه که

(لیکنی).

لیکوپیتکبوونه وه: هه لوه شان و پارچه پارچه بوونی شت.

لیکولینه وه: بوست که نده کردنی شتیک.

لیکهاتن: ز. رتیکه وتن ی دوو کهس یا زیاتر.

لیکهفتگ: د. لیکه وته.

لیکهفتن: د. لیکه وتن، لیکه وتن.

لیکهفته: د. لیکه وته.

لیکه وتن: ونکردنی شت: پارده کهم (لیکه وت). لیکه وتن.

نهمانی دارایی یا پیشه ی دهوله تی یه کتیک: فیسار کهس

(لی که وتووه) واته هه ژار بووه یا لی خراوه.

لیکه وتوو: لیکه وته .
 لیکه وته: که سیکه دارایی یا پیشه ی دهوله تی نه مابن .
 مهردوومی دهستهوسان .
 لیگرتن: له دله وه زویریون له یه کیک: فیسار که س منداله
 (لیتی مه گره) . هر له نه بووندا به کاردینری .
 لیگرتنه وه: لیدزبنه وه . برینی مووچه ی یه کیک .
 لیگرتان: گوران شتیک له یه کیک .
 لیگه ران: وازهیتان له شتیک .
 لی گترانه وه: که مکردنه وه ی شتیک له یه کیک .
 لیل: ناوی لیخن . بریتییه له مهردوومی زویر ، (لیلبوون)
 بریتییه له زویریون .
 لیلافک: با . لاولاو .
 لیلان: ز . به فری توواوه .
 لیلان: لیلایی .
 لیلایی: لیلایی .
 لیلای: کویرایی .
 لیلایی داهاتن: کویریون .
 لیلکردن: ز . لایردنی توکیلی سهوزی گویر و فندق .
 لیل: کاتیکه له به یانیا و ئیواراندا که جیهان نه زور تاریک و
 نه زور رووناک بی . خلتی بنکی ههنگوین و شتی تر .
 قوراییکه ده کرتیه سهر سهوزایی بو به هیزبوونی .
 لیلی: لیخنی .
 لیم: له من: (لیم) لاده .
 لیمشت: با . لافاو .
 لینان: ده مکردنی چایی . خستنه سهر ناگری چیشته بو کولاندنی .
 ده رمان خستنه سهر برین . نووساندنی هیندی شت
 به شتیکه وه: ده سکی (ناله کوژه که) . بارخستنه سهر پشتی
 ولاخ .
 لینان: د . لینان .
 لینج: شتیکی ته ره که دوو شت به یه که وه بنووسینتی و دک
 سرتش .
 لینجاو: شتی لینجی شل .
 لینجی: بوونی شت به لینج .
 لینچق: لینچک .
 لینچقاو: لینچکاو .
 لینچک: شتیکه که که میک لینج بی .
 لینچکاو: لینجاو .
 لیندوو: لنگوو .
 لینان: د . لینان .
 لینیشتن: سواربوونی گورس و چهرخ و فلهک . ده سکردن به جل
 شوشتن .

لیتو: قهراغی سه ره وه ی دهم . لیوار .
 لیوار: لیج و که ناری شت .
 لیواره: د . لیوار .
 لیوان: ده فریکه تا لیوه که ی پر بی له شت . په رداخ .
 لیوانلیتو: ده فری لیوان .
 لیوانه: لیوانلیتو .
 لیویردن به ده ما: بریتییه له توویربوون به جوړیک که له عه زرده تا
 لیو به ری به ده مدا .
 لیویه بار: بریتییه له مهردوومی خهفه تبار .
 لیودار: شتیکه که لیوی بی .
 لیودان: هاتنه خواره وه ی شتی شل له لیوی ده فر به ئاسانی که
 نه پژی .
 لیو کوروشتن: لیو به ده مدا بردن .
 لیوه: شیت (ل) . فرویه که که شیر ی تیکه ل کرابی بو نه وه ی که
 زور توند نه بی . خاکه لیوه . فی (د) . خوریه (د) .
 لیوه رگرتن: ودرگرتنی شتیک له یه کیک یا له شتیک: نه م
 قسه یه م له فلان کتیب وهرگرتوو و ، کتیبه که شم له فیسار
 که س ودرگرتوو .
 لیوه شانیه وه: لیوه شینه وه .
 لیوه شینه وه: گونجانی کاریک له یه کیک و له بارابوونی .
 لیوه شو: شوتیکی زیخه لانه که به دهم ناوده خوی نه گری .
 لیوه له رزه: لیوه له ره .
 لیوه له ره: بریتییه له ترسان به جوړیک که لیو بیته له رزین .
 لیوه له ری: لیوه له ره .
 لیوباگ: د . فیدار .
 لیوبان: د . فی لیتهاتن . داخوریان .
 لیتهاتن: په یابوونی ئازاریکی کوتوویری کوشنده له گیاندار .
 پیکه وتنی کالا له یه کیک . وه شانیه وه ی شتیک له یه کیک .
 لیتهاتوو: که سیکه که هه موو کاریکی باشی له ده ست بی .
 لیتهاتن: د . لیتهاتوو .
 لیتهه لسان: ته وانایی و ده سلات بو کردنی کاریک: (لیم
 هه لئاستی) خانوو بکه م .
 لی: وته یه که به کاردینری له جیاتی وته ی (نهو) به لام هر بو
 میتینه به کاردینری .
 لیپ: پارووی گه ورده . فیل . شه پؤل (د) .
 لیپان: ده فری زور پر .
 لیپانلیپ: لیپاولیپ .
 لیپاو: د . شه پؤل .
 لیپاولیپ: ده فریکه که پر بی له شتیک تا لیواری .
 لیپلیدان: پارووی گه ورده رگرتن .

لیت: ل. لووت.	لیقن: ترتیه که که له بهر زور گهین بل بووبی.
لیتاو: لیته ی زور شل.	لیقه: پارچه یه کی نه رم و شله ده خرتیه ناو مه ره که بی دویته وه.
لیته: قوری شل.	گیایه کی پایزی گه لا باریکه بو ناژاالی ورده خراپه.
لیچ: هوز (ز). میوژیکه که کوترابی بو دوشاو (با). لینج.	لیقه لیق: پتیکه نین و هیلکه هیلک، (لیق و هووړ) لیقه لیقی زور.
لیچال: د. مره با.	لیک: تف و لینجاییه که به ده مدا بیتته خواره وه.
لیخن: ناوی لیل.	لیکن: که سیکه که لیک ی زوری.
لیر: جوړه ناو ساوییه کی په له په له ی به ناو شه له جهسته پیدا ده بی.	لیکه: گیای ناسکی نازاو.
لیرکردن: لیرده رکړدن.	لیلق: د. گوشتی چهرمه چه قالته.
لیرگ: لیر. شه را (د).	لیلک: گیاندار ی تازه بووی شله په ته که هیتشتا خوی نه گرتبی.
لیرگدار: د. شه را بردوو.	لیلویه: لیلوفه ر.
لیره: دراویکی زیرینی به نرخه.	لیلوفه ر: گولیکه له ناو ناودا ده رو و بهر ز ده بیتته وه تا سهر
لیزگ: د. تیشک، تالیک له بهن و شتی تر.	ئاوه که ده که وی نینجا گولیک ی سپی ده کا وه ک دهرخونه.
لیس: داری نه ستووری درتزی بی قورت و گری. کولانه ی	لیله نگ: خوم.
مریشک و بالنده (ز).	لیمان: جوړه تهری و زرینجکاویکه له کومی هیندی مایه سیری
لیس تیکوتان: بریتیه له زور هاتوچوکردنی یه کیک بو شوتنیک.	داره وه دی.
لیس تیه اوشتن: لیس تیکوتان.	لیمو: میوه یه کی خری زهردی بو نخوشتی ترش یا شیرینه.
لیفک: ز. لفکه.	لیموی: شتیکه که رهنگی و دکو رهنگی لیمو وایی.
لیفکه: د. لفکه.	لینک: با. کووپه ی گه وره.
لیفه: د. کیسه ی هه مام. که لکیت.	لیو: لم.
لیف: ز. لیو.	لیه: ز. لافاو.
لیق: شتیک ی نه رمه که خوی نه گرتبی وه ک ماستی تازه مه یو و	
گوشتی له جهر.	

م: راناوی لکاوه بۆ قسه کهری ته نیا (متکلم وحده)، دهلکتی به دواي ناو و کرداره ده: کور (م)، رۆیشت (م)، ده رۆ (م). ژماردی نه سلتی ده کا به ژماردی ته رتیبی: یه که (م)، دووه (م).	ماچه: ئیستری می.
ما: می. وته یه که به کار دینری له جیتی وتهی (بۆچی): (ما) و ده که یه، واته بۆچی؟. دروستی و پیکهاتنی دۆکولیو: (ما) ی دۆکولیو که یه نیا یه ده. شاخ و کیو (د). نه شکه وتیکه له کیو که به یوانه کیتی تی بچی (د).	ماچیک: ز. ماچ.
مات: گیاندار یه بیدنگ. شتی چه سپی جیگیر: نهو بهرده (مات) که واته چه سپی که، (ماتبوون) بی دنگبوون. چه سپ بوون.	ماچین: میچین.
ماتانی: با. هه لماتین.	ماخۆ: خاوهن.
ماتاو: د. مانگه شهو.	ماخۆلان: نه خو شیه که تووشی هه که سیک بی هه میسه نه دمی ده جوولتی.
ماتکردن: بریتیه له کوشتن: مارده کهم (مات کرد) واته کوشتن. چه سپکردن.	ماخولیا: ماخۆلان.
ماته دان: روو نبوونه ده و ده که وتنی نیشانه ی گهینی میوه و دو مه ل: کاله که که یا تریکه یا دو مه له که (ماته ی داوه).	ماد: ناوی تیره یه که که کورد ده جیته ده سه ری که نه ویش کوری (مادا) ی کوری (یا پت) ی کوری (نوح) ه.
ماته م: شیودن. پرسه.	ماداک: ز. گامیشی می.
ماته مات: خو متکردن و ورده ورده چوونه پیشه ده له شتیک.	مادام: جوړه ته تراویکی سفتی ته نک ی ده زو وینه.
ماته مین: مهردوومی خهفه تبار.	ماده: شتیکی خری پانه له په رۆ دروست ده کری و نانی پی پتیه ده درۆ. بریتیه له شهق: (ماده) یه کی پیدادا، واته شه قیتیکی تی هه لدا. ئاشک (د). دو مه ل (د). لوو (د).
ماته مینی: خهفه تباری.	ماده رزا: د. ماده رزاد.
ماتیک: د. خه تانی ژنان.	ماده رزاد: شتیکی که له مهردوومدا بی به سروشت.
ماتی: بوونی مهردووم به مات.	مار: ده عبا یه کی دریزی بی پتی زهرداری به و ده زنده به هه گیانداریکه وه بدا زو رتر دیکوژی.
ماجومی: جوړه خواردنه نییه کی رهق و جیره له شه کر دروست ده کری.	مارانگاز: که سیکه که مار پتیه دابی و له و ده چاو ترستین بووبی. بریتیه له یه کیک که له شتیک چاو ترستین بووبی.
ماچ: دهمنان به شتیکه ده و شله لی هه ستاندنی به لیو له بهر خو شه ویستی.	مارپیچ: شتیکی دریزی کونداره نیرگه له پی ده کیشری.
ماچکردن: ماچ.	مارت: مانگی سیه مه له سالی رۆژی له ناو دند شوبات و نیساندا و سی و یه ک رۆژه.
ماچ و موچ: یه کتری ماچکردن.	مارتاک: ختیره ده.

- ماره: د. مارکه.
- مارئ: ه. چوخم.
- مارین: شکاندن.
- مارگرد: مارگیر.
- مارگیسک: با، مارمیلکه.
- مارگیر: گیایه کی گه لا خری درکاوی کهم گه لایه، بهریکی سووری شیرینی هیه پیتی دهلتین شیفه له.
- مارماروکه: شتیکه و دک مار له هه ویر دروست ده کری و ده برژینری بو مندال.
- مارماسی: جوړه ماریکی ناوی به سزمانه له ماسی دهچی.
- مارمزوک: د. توله مار.
- مارمژ: که ستیکه جیگایه ک له نندام که مار پتودی دابی، برینداری بکا و به که له شاخ هه لی مژی.
- مارمیلک: مارمیلکه.
- مارمیلکه: ده عبايه کی باریکی پچکوله ی بۆره قنه ی چنگداری به سزمانه.
- مارمیلوک: مارمیلکه.
- مارنه گه ز: جزمه یا پوزدوانه یه کی لبادینه، ده کرتیه پتی بۆ نه و دی که مار پتودی نه دا.
- مارو: مهر یا بز یا ره شه ولا ختیکه که خوی رهش و ناوچه وانی سپی بی.
- مار و دوو: شتی شه فتول.
- ماره: په یوهندی ژن و میرد به چنه د و ته یه کی ناینی.
- ماره بر: که چتیکه به مندالی ماره کرابی له یه کتیک.
- ماره برانه: دراویکه ده دری به و که سه ی که ماره ده بری.
- ماره برین: ماره کردن.
- ماره زا: پیسی ساوای تازه بوو.
- ماره زیو: هه زاری.
- ماره کردن: به ستنی په یمانی ژن و میردی به چنه د و ته یه کی ناینی: روو خوشیان (ماره کرد) له نه ریمان.
- ماره کول: ه. دوو پشک.
- ماردگیر: مارگیر.
- ماره بی: زیر یا زیو یا شتیکی تره که ژنی له سهر ماره بکری.
- ماربله: مارماروکه.
- مازگ: د. مازوو.
- مازلووخ: ه. بهر مال.
- مازماز: د. بهران.
- مازوو: شتیکی خری سه ختی تفتی قرقرژاوییه له گزگل پچوو کتره. داریکه مازوو بگری.
- مازووبه رلا: کاتیکه له دواي به هاردا که مازووی تیدا به رلا ده کری بهم رهنگه هه موو کهس ده توانی بی ترس و پرس بچی بو مازوو چین. بریتییه له به رلا یی و بی سهر و بهرگیری له شتدا: که چووم باخه که (مازووبه رلا) هه رکهس بو خوی بوو.
- مازووچن: که ستیکه که مازوو له دار بکاته و ده.
- مازوودار: داریکه مازوو بگری.
- مازه: ته ختی ناوی عه ربه انه. پشت (ه).
- مازی: پشت (ه) مازوو (با).
- مازیر: ز. شله که.
- ماس: ماست.
- ماسان: ناوسان.
- ماساو: ماستاو. ماسی (ه).
- ماست: شیری گهرمکراوی هه وین کراو که ترش بوو بی.
- ماستاو: ماستیکه به ناو شل کرابیته و ده بو خواردنه و ده.
- ماستاو سارد کردنه و ده: بریتییه له رووپامایی کردن بو یه کتیک.
- ماستاو کردن: ماستاو سارد کردنه و ده.
- ماسته روون: با. چینیک ماست و چینیک روونه که له پایزاندنا له ناو دیزدها هه لده گیری و له زستاندا ده خوری.
- ماسترشم: د. هیلیمیکه له پیستی ماسی دروست ده کری.
- ماسکه: د. که ستیکه که روخساری خوی بگوری.
- ماسولکه: ماینچه. خهرمانیکه له پاش شه نکردن به دریتی هه لدرایته و ده.
- ماسوله: جوړه ساجیکی نه ستوورده له شاری (ماسوله) دروست ده کری. مه کوی جول. قامیشیکه جول هه و دای له سهر هه لده کا و ددیخاته ناو مه کوکه یه و ده بو ته نینی. ماسولکه.
- ماسوور: ز. بهری دره ختیکی درکاوییه له عدناب دهچی.
- ماسه: د. لمی ورد.
- ماسیان: ناوسان.
- ماسیه وچنه: د. ماسیگره.
- ماسی: گیانداریکی درتیکوله ی په رده داری مه له وانی ناوییه، گوشتی خوشه.
- ماسیخورد: جوړه مراوییه که زورتر ماسی ده خوا.
- ماسیگره: بالنده یه کی قاچ و مل درتیه، له ریشوله گه ورده تره له ناو ناودا راوی ماسی ده کات.
- ماسیگیره: د. ماسیگره.
- ماسیله: د. شتیکه و دک مارمیلکه، له شوینی شیداردا په یا ده بی.
- ماسین: ناوسان.
- ماسیه پانکه: جوړه ماسیه کی پانکه له ی گوشتنه.
- ماسیه زهرده: جوړه ماسیه کی زهره باوه.

ماسییه وان: كه سێكه شاردزای راوده ماسی بێ.

ماش: دانه وێله یه کی وردی رده شه له نيسك ده چێ.

ماشانن: د. ماشینه وه.

ماشاو: جوړه ئاوێكه ده چیتته ناو په رده ی چاوده كوێری ده كا و،

میل لێدانی دوو به ختییه.

ماشتن: مالتین و گه سكدان.

ماشك: ز. ماش.

ماشلتن: ه. ماشینه.

ماش و برنج: بریتییه له ریشتیك كه دهنکیکی سپی و دهنکیکی

رېدش بێ.

ماشه: قوولینه یه کی زوړ گه وردیه له خوړپه کی ناودا داده نرێ بۆ

ئه وده ی كه هه ر ماسییه ك هات تیی كه وێ و دهرنه چێ.

مه قاش. پیتی تفهنگ.

ماشه ر: به نیتكه له سه ر ئه ژنو كرابی به قانگله. ماشه ره.

ماشه رده ش: ماش.

ماشه ره: جوړه برینیک به ده موچاو ده كا و ده ته نیتته وه.

ماشه سپی: جوړه ماشیکی دهنك گه وده ی سپییه.

ماشین: چیتستی ماش. مه كینه یه كه كه به ناگر بړوا.

ماشینه: چیتستی ماش.

ماشین: ماشین (د) گه سكدان.

ماشینه وه: خواردن و لسته وه ی شت به نا پلته وخی.

ماف: حه ق: (ماف) م به رێ یا (ماف) ی منی پتو ده نییه.

مافندی: مافنگی.

مافنگی: كه سێكه نابووت بووبی و هیچی نه مابێ.

مافوور: قالی.

مافووره: مافوور.

مافه تا: مافه ته.

مافه ته: جوړه كرمیكه له ناو پوړگیکی پووشاویدا هه ر حه لیک

مه ر بیه خوا ددیكوژی.

ماقر: دراویکی كه م نرخه وه ك (جلق).

ماقوړ: به رديكه كه چالتيكي تیدابتي و ناوی بارانی تیدا

بو ده ستی.

ماقوول: شتی په سندن.

ماك: ئه ته ری هیندی نه خوشییه، كه بداته شوینیک له نه دام:

(ماك) ی ئاوله كه یا سوور ژده كه داووته چاوی یا قوړگی.

جیگای لیک كه وتنی كه ناری ناسمان به كه ناری زده ی كه

پیشی دلتین ناسو. كان: فیساره شوین (ماك) سی نه وتی

تیدایه. ریشه و بناغه ی شت: (ماکی) دزی له ناو هیندی

تیرده دا هه ر به ر نابتی. دایك. (با) هه نگیكه كه پووره

ده دا.

ماكاو: چهند كه له به ريكه له جوگه ی تووتن و مه رده دا ده بېردی

به م به ر و به و به ریا بۆ نه وده ی كه به باشی ناو به خواته وه.

ماكوز: گیایه کی ناوی هه میشه یییه له كووزده له ده چێ، به لام نه م

گه لای پانتره و تاله.

ماكه ر: دپله كه ر.

ماكه رمه له: بریتییه له ده له چه یی و كلكه له قی بۆ مه ر دووم

به سه رزاری.

ماكه و: كه وی می.

ماكینه: چهند پارچه یه کی لیک دراوه كه له كارخانه دروست

كرابی بۆ جوړه كارییكردنیک.

ماكینه چي: كه سێكه كه به ماکینه كار بكا.

مال: خانووبه ره. بریتییه له زتی ولاخ. دارایی.

مالات: ئاژال.

مالاوی: وتنی (مالت ناوایی) له لایه ن یه کیكه وه كه له لات بێ

و بړوا.

مالېر: دیوارېر.

مالېرېن: دیوارېرېن.

مالېشکین: د. پشکیننی مالان بۆ شتیک (تحرې).

مالتاوسانی: د. خانووی هاوینه.

مالخو: كه سێكه كه سه ر به تو بتي و خو مالی بتي له گه لتدا. خاوه ن

مال.

مالدار: ئاژالدار. ده وله مه ند.

مالدار بکردن: پاشه كه وتکردن بۆ ده وله مه ند بوون.

مالشت: د. مالتین.

مالشتن: ز. مالشت.

مالشته: گه سكدەر.

مالکردن: سه رکیلکردنی گاسنه له کاتی جووتدا به جوړیک كه

زده ییه كه نه کیلی، به لكو هه ر رووی سه رده وده ی پرووشینتی.

مالكو: ده سکی دیبیه گ.

مال له یه ك: دوو كه سن كه مالیان له یه كتری درتغی نه بتي.

مالم: مالووم.

مالماله سوورده: ه. خالخالۆكه.

مالمالانتي: با. جوړه یارییه كه له لادی ده كړی، به م رده نگه پرسیار

ده كهن له یه كتری و ده لتین: نه وه چ مالیكه كه ژنیک و

میردیکن، یا دایك و باوکیك و كوړ و كچیکن.

مالیزك: با. میزلدان. به ر مووسلدان.

مالنج: ماله ی سواغ.

مالویر: كوكرده وده ی داری سووتاندن له دراوستی هه ر ماله ی

بړیک بۆ سووركرده وده ی ته نووری تازه.

مالۆچکه: خانووی پچكۆلانه.

مالوچه: مالوچه.	ماليله: ز. دارتيكه وهك نوتل بهردى پى هه لده كه نرى.
مالوس: به رازى مېتى سى ساله.	مالينووس: جوړه دهرمانتيكى سوورده شتى پى رېنگ ده كرى و
مالوسكه: ماسولكه.	دهشكرېته چاوى ئيشاوده وه.
مالوسكه: مالوسكه.	مالى: گياندارتيكه هوگر و رامى ناومال بووبى.
مال و مندال: خيزان.	مالين: پاك كړنه وهى شويتنيك به گهسك يا به به فرمال.
مالوو: ماله زهوى ته خت كردن.	پيدامالين .
مالووم: پياوى ئاينى و پيشه وای جووله كه.	مالينه وه: پاك كړنه وهى به رده مى به رداش له نارد.
مالويزان: كه سيكه كه مالى لى شيتوابى به هووى به لايه كى زور	مام: برى باوك.
گه ورده وه.	ماما: ه. نهك.
مالوېنچه: ماله ويچه.	ماماله گيتجى: ه. باوه خولى.
ماله: ئاسنيكى دهم پانى كلک دارينه سواغى پى دهرى.	مامان: ئافره تيكه سه رپه رشتى زديستان بكا له مندال بوونيدا.
چه په رتيكه زهوى كيتلراوى پى تهخت ده كرى له دواى تو و	مامه نه گيتجى: د. خوځواردن
پتو ده كړنى. نه خوشييه كه دى به سهر هيندى ژنى ئاوسدا	مامانى: بوونى ئافرهت به مامان.
له شى پلپل دهكا.	مامبرايمه: جوړه تريه كى سپى دهنك درتري گه ورده هيتشو و
ماله پيتان: د. ماله پيتك پيتكينه.	شاشه.
ماله پيتك پيتكينه: ياريه كى مندالانه يه به چنه كه سيك	مامجه ژنه: گيايه كى به هاريه گه لاي وهك شويت وايه، گولى
ده كرى و ههر يه كه ده بى سى كومه له بهردى وردى له به رده مدا	وردى زهره و سپى ده كرى وهك مينا.
بيت كه ژماره يان به قه د يه ك بيت، با بلتين ههر كومه له	مامر: مرشك.
پانزه به رد بيت، له پيشه وه وه ستاكه كومه له بهردى لاي	مام رتواس: گيايه كى به هاريه، له به هاراندا ده خورى بو كوشتنى
راستى خوى هه لده گرت، ته نيا به رد تيك نه بيت كه له جيتى	كرم و رهوانى.
كومه له كه به جيتى ديتليت، ئينجا ههر له لاي راسته وه	مامز: ئاسك. مامزه. ماسى مى.
به رده كانى ناو ده ستى كه (١٤) ن دابه شيان دهكات به سهر	مامزه: پارچه ئاسنيكى لووت تيژه سوار له پارژنه ي پتلاوى قايم
كومه له بهردى ياريكه ره كاندا كه خوشى يه كتيكه له وان، دوا	دهكا بو نه وهى له كه له كه ي ولاختى پى بدا بو ليتخوري نى.
به رده كه يان كه وته بهر كومه له بهردى كاميان - با هى خوشى	مامش: بى دهنكى خاموش (د). ناوه بو تيره يهك له كورد.
بيت - نهو كومه له هه لده كرى و به رد تيك به جيتى ديتلى له	مامشاخانه: ئاوده ستخانه.
جيتى خوى و نه ميش له راسته وه دابه ش دهكات به سهر	مامله په شيمانى: ده ست هه لگرتن له نه دازديهك له پاره له
كومه له به رده كاندا تا ژماره ي هه موو كومه له كان له سهر يهك	مامه له يه كدا، كه تيدا په شيمان بووبسته وه و شته كه ت
كومه لى ياريكه رتيك كو دبيتته وه، نهو حله نهو ياريكه رد	دابيتته وه به سهر خاوه نيدا.
ده بى به يه كه مى ياريه كه.	مامناو دندى: شتى ناوه نجى.
ماله پيتينى: ماله پيتك پيتكينه .	مامو: مام.
ماله كارى: ئيش كردن به ماله.	مامو تيك: گزير و دهر راستى دى، يا گه رېك. اختيار. اهلى
ماله كردن: ماله كارى.	خوبره.
ماله كيشان: ماله كارى.	ماموزا: ناموزا.
ماله وكن: د. ديوار بر.	ماموژن: ناموژن.
ماله و مال كردن: چوون له م ماله وه بو نهو مال.	ماموسا: ماموستا.
ماله ويچه: گيايه كى به هاريه گول و گه لاي وهك لاولاو وايه تهرز	ماموستا: خوينده وارتيكه كه ددرس بلتته وه.
ده هاوى و به برژاوى و كولاوى ده خورى بو رهوانى.	مامووته: د. شيرى خوژيلك.
ماله ويچه: ماله ويچه.	مامه حووجى: تيكه ي گه وره.
ماله ههنگ: د. شانى ههنگ.	مامه خولينه: ه. پيرتريه سهر ئاسنينه.
ماليات: مالات.	مامه خه مه: كه سيكه كه به هه موو شتيك خه فته بخوا.

مامه‌له: شت کرین و سهوداگردن له‌گه‌ل یه‌کیکدا.

مامه‌له‌په‌شیوانی: مامله‌په‌شیمانی.

مامه‌لینچک: برای توتته.

مامیز: د. ناسنیکه به‌پازنه‌ی قوندهردی سوارده‌وه و لاخی پی لی ده‌خوردی.

مامیلان: گیایه‌کی ناوی هه‌میشه سه‌وزی دره، به‌شته‌وه دهنوسی، گه‌لای وک میو وایه، ددری به‌ناژال.

مان: له‌ناو نه‌چوونی شت. ده‌بی به‌راناوی قسه‌که‌ری هاو‌پ‌دار (متکلم مع الغیر) ده‌لکی به‌دوای ناو و کرداری تیپه‌ره‌وه.

مال(مان)، کرد(مان). نیشانه‌ی مه‌سدره: گوربسه‌که کیش(مان) ی دی.

ته‌نراوه که دروو(مان) ی خوشه.

مانا: مه‌به‌ست.

ماندک: ماندوو.

ماندگ: ماندوو.

ماندوو: گیانداریکه له‌به‌ر جوولانی زور نه‌ندامی گفت بووبی.

ماندوو‌بوون: گفتبوونی جه‌سته.

ماندوونه‌بوونی کردن: وتنی(ماندوونه‌بیت) به‌یه‌کیک که له دوورده هاتبی.

ماندوویی: ماندویتی.

ماندویتی: گفتی و ماندوو‌بوونی جه‌سته.

ماندی: ماندوو.

مانگ: نه‌ستیره‌یه‌کی نزیکه له‌زدوی، به ۳/۱ و ۲۷ رۆژتیک چه‌رخه‌یه‌کی زدوی تیدا ده‌کات. ماداک (ز). ماندوو (د).

مانگا: رده‌شه‌ولاختیکه که که‌وتبیته سک و زا.

مانگار: د. شتیکی که‌مه که مابیته‌وه له شتیکی زور.

مانگانه: مووچه‌یه‌کی هه‌میشه‌یییه که مانگه‌ومانگ بدری.

مانگامژ: به‌رخیکه به‌کۆرپه‌یی دایکی نه‌مابی و نرابیته به‌ر مانگای شیردار.

مانگامژه: مانگامژ.

مانگاوه‌س: مه‌شکه‌یه‌که له پیتستی مانگا کرابی.

مانگر: گیانداریکه که مان بگری.

مانگرتن: خیشکردنی گیاندار و توورده‌بوون و نیش نه‌کردنی.

مانگ کیران: نه‌مانی رووناکی مانگ به‌هۆی به‌رگرتنی زدوییه‌وه.

مانگ گیران: مانگ گیران.

مانگۆر: د. گه‌وره کچیکه که مابیته‌وه و شووی نه‌کردبی.

مانگه‌سه‌وه: جوورده‌ردیکه وک نه‌لماس له هیتدی شاخ دوای ته‌رزه و باران ددرده‌که‌وی.

مانگه‌شه‌و: شه‌ویتکه که سه‌رزدوی تیدا رووناک بی به‌تیشکی مانگ.

مانگه‌و: ل. مانگا.

مانگی: د. ماندوویتتی.

مانگیله: مانگی یه‌ک شه‌وه.

مانن: د. ماندوو‌بوون.

مانه: ه. هه‌مانه.

مانه‌ند: شتیکه که له شتیکی تر بچی: نه‌م شته بی (مانه‌ند) د.

مانه‌وه: گلخواردنه‌وه‌ی یه‌کیک له شوتنیک. قه‌تیسبوون:

قوتابیه‌که له پۆلی شش (مایه‌وه) یا کچه‌که (ماوه‌ته‌وه) واته قه‌درده‌بووه و شووی نه‌کردوو.

مانیاگ: د. ماندوو.

مانیاگی: ماندویتی.

مانیان: د. ماندوو‌بوون.

مانیلووس: د. مالینووس.

مانی: جاسووس. هه‌مانه (ه).

ماو: د. ماوه.

ماووت: چۆغه‌یه‌کی ته‌نراوی خاوداری به‌نرخه.

ماووزد: جووره تفه‌نگیکه.

ماووش: د. نه‌شکنجه‌ی دارتاش و ناسنگه‌ر. کونیکه که بای پیتدا بچی.

ماوول: د. ماوه‌ی کات.

ماود: مه‌یدان و رتی هه‌لسوورانی شت له شوتن یا له کات: نه‌م خانووه بی (ماود) یه، یا له (ماود) ی مانگیکدا خانوویه‌کم کرد. شتیکه که مابیته‌وه.

ماوددان: جلّه و شلکردن بۆ یه‌کیک و رتدانی بۆ هیتدی کار.

ماوده‌وه: شتیکه که مابیته‌وه.

ماوی: جووره رده‌نگیکی شینی کاله.

ماویژ: ل. میوژ.

ماه: ماهیزدرد. مانگ.

ماهاتنه‌وه: دروستبوونی دۆکولیو.

ماهجه: مانگی یه‌ک شه‌وه. مانگی ناو به‌یداخ.

ماهوو: ز. به‌رازی می.

ماهوور: جووره نقامیکی خوشه.

ماهه‌ر: ه. ماکه‌ر.

ماهینانه‌وه: تیکدانی دۆکولیو و دۆکه‌شک له‌سه‌ر ناگر تا دیته کول، بۆ نه‌وه‌ی که نه‌بزرکی.

ماهیزدرد: قه‌د شاخی لیژی به‌رده‌لانی لووسی سه‌خت.

ماهی: ماسی (ل). ئیسقانی ماسی. شاخی کووپی سه‌خت.

ماهین: با. ماین.

مایچه: د. ماینچه.

مایس: مانگی پینجه‌مه له سالی رۆژی، له ناودندی نیسان و حوزدیراندا، که سی و یه‌ک رۆژه.

ماين: ولاختيکه له وینهی نه سپ که که وتیته سک و زا.

ماينه ز: نیردکه ریکه که له ماين بپهړی.

ماينچه: پارچه گوشتيکي درېژکوله ی لووسی بی ددهماره، له ددست و قاچی هیندی گیانداردا.

ماينچه قه ل: شتيکه وهک چهرخ و فلهک، مندالان سواری ددبن به لام به گردی خویدا دده سووپرته وه.

ماينه: د. مینه.

مايه: دراويکه که مهردووم خريد و فروختی پتوه بکا. هه وین (د). هو ی شت. ماده (به دالی کولور).

مايه بوش: مايه پووج.

مايه پووت: مايه پووج.

مايه پووج: نابووت.

مايه دار: داری سووتاندنی نه ستووری پته و. خاودن مايه.

مايه سیری: جوړه نه خوشيیه که له کومی هیندی که سا جار جار چهند دوگمیه کی لی په یدا ددبی.

ماين: ماين (د). مان (بقاء) (ز).

مت: شتی مات. رژاندن (ه).

متبون: مات و بی ددنگبون.

متربه: نه مامی موتوربه کراو (متربه کردن) نه مامکردنی درهختیک یا گولیک له درهختیک یا گولیکي تر.

متک: ز. ته پو لکه.

متمانه: باوهر و دلنیايي به شت.

متوموورگ: د. متومووروو.

متومووروو: به چهند جوړه مووروو به ک ددلتین که ژنان ددیکه نه به خو یاندا.

متوموورده: د. متوموورگ.

متیل: بهرگيکی لاو دکيیه به لیفه و دوشهک و سهریندا ددگیری.

مجرؤ: کویر، (مجرؤ بوون)، کویربوون.

مجرؤیی: کویرایی.

مجرؤیی داهاتن: کویرایی داهاتن.

مجرى: د. سندووق.

مجهوور: که سیکه که هه میسه خزمه تی مزگه وت بکات.

مجیای: ه. رژاندن.

مجیفی: جوړه هه نجیریکي سهوزی ددنک پچووکي شیرینه.

مجيوور: مجهوور.

مچ: زچ. قوری لینجی توند.

مچاندن: با. قووچاندن.

مچوله: شتيکی نه رمه که له مشتها کو بکریته وه بو وشککردنه ودي: ماسته که مچوله مچوله بکه بو نه ودي بی به که شک.

مچ و مۆر: مړ و مۆچ.

مچوله: د. ملووجه.

مچه: مووجه و بهرات.

مچینک: با. مووکیش.

محال: ناوجه.

محججه رد: لاوانه یه که دروست ددکری له دار یا له شیشی ناسن دهگیری به پیشی هه یوان و نه ملا و نه ولای قالد رمه ی به رزدا، بو نه ودي که سی لی نه که ویتته خواردود.

محله بی: فرنی.

مخابن: با. وته ی داخ و خهفت.

مخور: ددهمووکانه.

مخهت: داریکه چه رمی پی لووس ددکری.

مدبهق: ژووریکه له خانووک هه ر چیشتی تیدا لی بنری.

مر: مریشک.

مرادخانی: جوړه کالایه کی قولداری داوین کورتی ناوداری دوگمه داره.

مرار: با. مرداردو دیوو.

مراز: مراد.

مراقی: با. مراوی.

مراندن: کوشتن.

مرانن: مراندن.

مراوکه: د. گیایه که وک گه لای قامیش نازال ددیخوا.

مراوی: مهلیکی مهله وانی ددنووک پانی پی په رده داره، نیربان سهری سهوزه.

مرتومووروو: ورده موورووی ژنان.

مرچوله: د. چوله که یه کی کتوی رهشی پچکوله یه.

مرچه: با. ددنگی ماچکردن.

مرچه مرج: مرچه ی یهک له دوا ی یهک.

مرچيله: د. بالداریکي رده له چوله که پچووکتره.

مرخ: ته ماع: (مرخ) ی خوی لی خوش کردوود، واته ته ماعت تی کردوود، ناردزوو: (مرخ) ی لی ددجوولتی.

مرخاندن: مرخه کردن.

مرخ لی په رین: د. ناردزووکردنی شتيک.

مرخ لی چوون: مرخ لی په رین.

مرخن: گیانداریکه که برختینی.

مرخنه: مرخن.

مرخه: پرخه، (مرخه مرخ) مرخه ی یهک له دوا ی یهک، (مرخ و هوور) مرخه مرخی زور.

مرخهک: د. مهکوی جولاً.

مرخیش: وته یه که به کاردینری بو که سیک که خه ریکي کاریک بی و باش ددرده قه تی نه یهت: مرخیشمرخیش رایکیشا.

مردار: مرداره و دېوو. بریتیه له مووی بهر. بریتیه له گووی نادمی.

مردارېوونه وه: وته یه که به کار دینرې بڼه مردنی گیانداریک که نادمی نه بڼه. بریتیه له مردنی نادمی خراب و، له رووی سووکیه وه ددوتری.

مردارخوړ: د. دالی که رخوړ.

مردارسه نگ: د. مرداسه نگ.

مردارکرده وه: سهربرېنی گیانداریک که گوشتی بخوړی به ږدنگیک که شهرعی نه بڼه. بریتیه له کردنی کاریک که زور به گرانی و ناریکي له ژیر ددست ددرچی.

مرداره و دېوو: شتیکه که مردار بوو بیته.

مرداره و دېووگ: د. مرداره و دېوو.

مرداره و دېوون: مردارېوونه وه.

مرداری: مرداره و دېوو. بریتیه له پیسی نادمی.

مرداسه نگ: جوړه گلنیکي سوورکاری سهخته ده کړی به هیندی برینه و د بڼه و شکوونی.

مرداو: د. گولاویکه که ناوه که ی به کاری خوارده وه نه یه ت.

مردگ: مردوو.

مردن: گیان ده رچوون. نه مانی هیزی که چ و قسل و جیوه.

مردن و سووتان: هول و تهقه لای زوری بڼه نه نجام: مردم و سووتام فلان کتیم ددست نه که وت.

مردوخ: مرده لوخه.

مردوخه: با. مرده لوخه.

مردوو: گیانداریکه که گیانی تیدا نه مابڼه. که چ و قسل و جیوه که هیزی نه مابڼه.

مردووشوړ: که سیکه که هر مردوو بشوا. تاته شوړ.

مردوومراو: که سیکه که مردووی مردبڼه.

مردوو مردوو: د. مردوومراو.

مردو ناردق: د. جواناو.

مرددشوړ: مردووشوړ.

مرددلوخه: مردوومی بیتکاری سستی سیسه مارد.

مرددله: مردوومی سستی نیش نه که ر.

مرددمال: قاپ و قاچاخ و شتی ناومال.

مرددمودار: د. ته عزیه دار.

مرددوژیندکردن: بریتیه له نوټکرده و دی شتیک یا شونیک.

مردیبی: مردوو.

مړ: گیانداریکه که خوی مه لاس کردبڼه

بڼه په لاماردان.

مړاندن: مړدکردن.

مړانن: مړاندن.

مړېرده وه: مړېوونه وه.

مړېوون: تیر و ته سه لېوون خو متکردن.

مړېوونه وه: د. مړېوونه وه.

مړمیاو: دهنگی پشيله ی نیر.

مړناو: د. مړمیاو.

مړومشت: مشتومړ.

مړوموچ: مهردوومی مونی گرژ.

مړ و موچ: مړ و موچ.

مړ و موش: ملومووش.

مړوو: مړدیه که که دداته هیندی خوارده مهنی وهک میوژ و شانوی ههنگ.

مړه: جوړه ددنگیکه له سنگی سهگ و پشيله وه دی له پیش ودرین و میاواندنا، (مړه مړ) مړه ی یهک له دوا ی یهک. ددعبایه کی پچکوله ی سوورکه له یه وهک نه سپی وایه، دداته گهنم و جوی وشک.

مړغ: ل. مړشک.

مړقاندن: مړقه کردن.

مړقائن: مړقاندن.

مړقلیدان: دهم هه لدانی کار و بهرخ له گوانی دایکی له کاتی مژبندا.

مړقن: که سیکه بمړقینن.

مړقه: جوړه ددنگیکه وهک ددنگی سابرن (مړقه مرق) مړقه ی یهک له دوا ی یهک، (مړق و هوړ) مړقه مرقی زور.

مړقه کردن: مړقاندن.

مړک: ل. نانیشک.

مړکاندن: مړکه کردن.

مړکانن: مړکاندن.

مړکه: مړقه، (مړکه مړک) مړقه مرق، (مړکه هوړ) مړقه مرقی زور.

مړکه کردن: مړکاندن.

مړمړک: ز. جوړه میثووله یه که.

مړن: ز. مردن.

مړو: ز. پیاو.

مړوار: جوړه ناوټیکي روونه وهک مرواری، دهچیته ناو پهرددی چاوی هیندی که سه وه و کویری دهکا به لام به میل لیدان

چاوده که روون ددبیته وه.

مړواری: جوړه بهردیکي جوانی سپی زور به نرخه.

مړوچه: ه. میرووله.

مړوچه کردن: ه. میرووله کردنی ناو له سه ر ناگر. میرووله کردنی نه ندان.

مړوخه: د. موورده ی پشت. موخ

مزره‌قی: وته‌یه‌که هه‌میشه له‌گه‌ل وته‌ی (کوتو) دا به‌کار دیتری: کوتو (مزره‌قی) واته کوتوپر.
 مزیخ: د. مزراح.
 مزگانی: د. مزگینی.
 مزگت: د. مزگه‌وت.
 مزگهر: که‌سیکه له‌مس ده‌فر دروست بکات.
 مزگهری: خه‌ریکبوون به‌دروستکردنی ده‌فری مسه‌وه.
 مزگه‌فت: مزگه‌وت.
 مزگه‌وت: شوێنێکه که دروست کرابێ هه‌ر بۆ نوێژ تیدا کردنی موسلمانان.
 مزگینی: مژده. مژدانه.
 مزگی: ه. مزگه‌وت.
 مزگینی: با. مزگینی.
 مزوانی: د. مزگینی.
 مزۆکله: ده‌عبایه‌کی پلپلی چوارپیتی ڕه‌ش و زه‌رده له‌مارمیلکه ده‌چی و له‌ناوی زۆر سارددا ده‌بی.
 مزوور: نۆکه‌ر. ناوی دێیه‌که له‌ناوچه‌ی نامیدی.
 مزووک: ه. مارمیلکه.
 مزه: دانه‌وتله‌یه‌که که ئاشه‌وان له‌باراشی هه‌موو که‌سیکی گل دداته‌وه به‌رامبه‌ر به‌هارینی.
 مزه‌گرتن: سه‌ندنی مزه‌ی ئاش.
 مزه‌مز: زۆر ڕنگانه‌وه‌ی شت.
 مزه‌مزکه‌ر: که‌سیکه که زۆر شت ڕنگینیتیه‌وه.
 مزه‌وره: چیشتی ترشی.
 مزیار: کرێکار.
 مژ: قوم: مژیکی له‌ئاوه‌که یا جگه‌ره‌که‌دا. ته‌م.
 مژان: دارێکی درێژی نه‌ستووره سه‌ریکی به‌ند ده‌کری به‌ (ئێردق) هوه و سه‌رده‌کی تری ده‌کری به‌ (وێژانه‌ر). برژانگ (ل).
 مژاندن: ز. مژین.
 مژانک: ز. برژانگ.
 مژانه: مژان.
 مژدانه: شتی که بیه‌یت به‌و که‌سه‌ی که مژده‌یه‌کت دداتی.
 مژده: خه‌به‌ریکی خوش که پیت بدری.
 مژمژ: د. پارچه‌یه‌که وه‌ک که‌تان به‌لام نه‌م ته‌نکتره.
 مژمژووک: ز. شانه‌ی هه‌نگه که هیشتا که‌لووه‌کانی پر نه‌بووبی له‌هه‌نگوین.
 مژمژه: قه‌یسی (ز). جوړه په‌پوله‌یه‌کی ڕه‌شی خړه هه‌لاله‌ی گول ده‌مژێ.
 مژمور: مه‌ردوومی مړ و مۆچ. مه‌ردوومی چاوپر و پووشاویی.

مرور: دانه‌یه‌کی ڕه‌شباوی تاله له‌ناو گه‌ندا ده‌روی.
 مروشیان: د. خوروشیان.
 مروغه: د. موورده.
 مروث: ز. پیاو. خزم. ناده‌می.
 مروقاتی: ز. پیاوه‌تی. خزمایه‌تی.
 مروقایه‌تی: با. مروقاتی.
 مروگی: ز. پیاوه‌تی.
 مروچه‌بالدار: د. میرووله‌یه‌که که بالی لی ڕوابی.
 مروچه‌ره‌شه: د. که‌له‌میروو.
 مروچه‌کردن: د. مروچه‌کردن.
 مرودت: وجدان.
 مروی: ه. هه‌رمی.
 مره‌با: جوړه خواردنه‌نییه‌ک وه‌ک سیو و هه‌لووژه و گه‌لی شتی تر که له‌ناو شیلای شه‌کرا په‌روده‌ کرابی.
 مره‌ه‌شتی: د. جوړه مریشکی کونج‌کونجی سه‌ر پچکۆله‌ی ده‌نگ زلی ډر که پت ده‌لین مریشکی هیندی.
 مره‌ره‌شه: جوړه مراویه‌کی کتویه. مریشکه ڕه‌شه (د).
 مره‌کتفی: د. مریشکه کتوی.
 مریبا: با. که‌سیکه که مه‌رده به‌چینی.
 مریچه‌له: ه. چۆله‌که.
 مریشک: بالنده‌یه‌کی مالییه وه‌ک که‌له‌شیر به‌لام نه‌م هیلکه‌که‌ره.
 مریشکه‌ره‌شه: جوړه مه‌لیکی ڕه‌شه له‌پیشۆله زلتره و گوشتی ده‌خوری.
 مریشکه‌شامی: مره‌ره‌شتی.
 مری: ز. مردوو.
 مریچه: ل. میرووله.
 مریچه‌ره‌شه: د. جوړه چۆله‌که‌یه‌کی پچووک ڕه‌شه.
 مز: کری. قورقوشم. مزر (با).
 مزاژ: مزه‌ی ئاش.
 مزاش: مزاژ.
 مزبه‌ر: کرێکار.
 مزده‌ر: که‌سیکه که کری شتیک بدا.
 مز: شتی میخوش.
 مزراح: پارچه‌ دارێکی له‌خه‌رت دراوی لووت درێژی ته‌مه‌مه‌تی براوه‌ مندالان به‌کشته‌ک ددیخولینه‌وه.
 مزراحین: یاری کردن به‌مزراح.
 مزراویلکه: با. مزروکه.
 مزروکه: جوړه چیشتی که له‌هیلکه و ترشاو دروست ده‌کری.
 مزرسیتو: سیتی مزر.

مژمۆر: مژمۆر.	مسك: ميسك.
مژن: ه. بيزوو.	مسكه: جوړه كولله يه كي بوري شلشله.
مژوك: كاغه زكي نه ستووري بڼه له مېرغه ب ه لده مژي.	مسكي: ليمزي ترش. جوړه تريه كه.
گولتيكي سپي بي بوني دركاوي به هاريه (با).	مسگه ر: مزگه ر.
مژول: برژانگ.	مسگه ري: مزگه ري.
مژوو: ز. ناني كوني تام نا خوش.	موسلمان: كه سيكه كه له سر نايي پيغه مېري نيسلام بي.
مژوول: ز. ناده مي و گيانداري كه كه به كاري كه وه خهريك بي.	مشار: ناسنيكي ده مپاني كلكداريني دانه داره، داري بي
مژوولاهي: ز. كاري كه كه مېر دووم خوي پتوه خهريك بكات.	داده هيني.
مژوولبون: . خهريكبون.	مشاره: جوړه ماسيه كه له په نا گوچكه يدا نيسقانيكي بره
مژوولكرن: . خهريك كردن.	بره كي پتويه شتي بي بريندار ده كات. نه دازه يه كه له زهوي.
مژه: گوړه كه كه نو. برژانگ.	مشت: مست. شتي پر (ز).
مژهك: فروكي نه فاته.	مشتا: د. مشتاخ.
مژلانگ: با. برژانگ.	مشتاخ: شونيكه كه ترتي له سر ه لېخري بو وشكېونه وي.
مژين: ه لگوشيني شت به دهم.	مشتاخانه وه: تري ه لختن له سر زهويه كي تايه تي بو بوني
مژيوهر: د. گيايه كي كه لا ورده گولتيكي شين ده گري، له كه ژ و	به ميژ.
كتيو ده روي.	مشتاخه: ز. مشتاخ.
مس: شتيكه وهك ناسن به لام نه م سووره، مېنجه ل و ده فري تري	مشتاك: ز. ته خته يه كي پانه ناردی بي كو ده كرتيه وه له
لي دروست ده كري. ودرگرتن: (بسه) واته ودرگره (ه).	ده وروبه ري به رداش.
بزني نه خشين.	مشتكردن: ز. پر كردن.
مساسك: با، نه قيزه.	مشت ليگرتن: نيشانگرتن له شتيك بو پتيكاني.
مساسه: نه و داريه كه سهرتيكي پارچه ناسنيكي پاني پتويه و	مشتن: ز. مالن به گه سك.
سهره كه ي تري نه قيزيه، به سهره پانه كه ي جووتيار گاسني	مشت و درهوش: برتتويه له ده مقالييه كي سهخت له ناو دوو
بي پاك ده كاته وه و به سهره كه ي تري گاجووته كه ي بي لي	كه سدا: مشت و درهوشي چيتانه.
ده خوي.	مشتومر: ده مقالي دوو كه س له سر كاريك يا قسه يه ك.
مسافر: ز. كوپي كه كه هيشتا ژني نه هينايي.	مشتوو: ده سكي خه نجه ر و كيرد و چه قو.
مساي: ه. فتيروون.	مشتومال: زاخاودانه وه و پا ك كرده وي خه نجه ر و شير و چه قو.
مست: ناوبه ري ده ست و په نجه كانيتي كه به قوولي به يه كه وه	مشته: ناسنيكي سهراني قنگ باريكي قورسه، كلاشكر و
بنووسيترين.	چهرم دروو په رڼ و چه رمي بي ده كوتنه وه.
مستاخ: ل. مشتاخ.	مشته كول: د. مشتة كول.
مسته قا: جوړه چيشتيكي كه م ناود، له سلق يا له سپيناخ يا له	مشته كول: مسته كول.
هيندي شتي تر دروست ده كري له گه ل گوشتدا.	مشتيله: ده سته دوو.
مسته كول: ده ستيكه په نجه كاني قووجايي: مسته كول يه كي	مشك: ده عبايه كي پچكولي چواريي كلك باريكه، ديوار و
پيدامالي.	ناومال كون ده كات.
مسدان: ز. ده سته ينان به نه يم به سر شتيكدا.	مشكگره: بالنده يه كي گوشت خوري چنگ زردی قاچ كورته
مسراني: ز. چه ند كوني كه له دارتيكدا رده شمي ولاخي بي	ناتواني له سر زهوي راو بكات به لكو به حه واوه ديكات.
ده به سترتیه وه.	مشكولي: ز. پتلوي چاو.
مصري: با. نافردتي لاواز.	مشكه خوره: د. جوړه جانه ودرتيكه راوي مشك و مار ده كا بو
مسقال: نه دازه يه كي كه مه له كيشانه ي نالتوون و زيو و هيندي	خواردن.
شتي تردا، به كارديني.	مشكه كوره: مشكه كوتيره.
مسقاليي: جوړه بلووريه كي نه ستوورد.	مشكه كوتيره: جوړه مشكيكي كتيو كلك كوله، له مشكي مالي
	كه ودرته.

مشکی: ردهشتی. خوله میث.
 مشن: گیانداریکه که زور بمشینی.
 مشوورخواردن: به تهنکه و دبوون بوشتیکی و هولدان بوش
 پیکهینان و راپه راندنی.
 مشوورخور: که سیکه که به تهنک شتیکه و دبی و هولتی بوشدا.
 مشه: جوړه دهنگیکه له لووتی گیانداردود دی، (مشه مش)
 مشه یهک له دوا یهک، (مش و هوور) مشه مشی زور.
 زوربی شت: نه مسال ترئ (مشه) یه. واته زوره، ددردیکی
 کوشنده یه تووشی نیستر دبی (د).
 مشه خت: ز. که سیکه که له بهر چه بوی رورگار نیشتمانی به جی
 هیشتی.
 مشه ما: مشه ما.
 مشه ما: تهنراویکه که موم یا لاستیکی لی درابی که ناو دانه دا.
 مشه ممر: زور: نیمسال هه نجیر مشه ممره.
 مفت: شتی خورایی.
 مفتخور: که سیکه که به شوتن شتی خوراییدا بگه ری.
 مفته: مفت.
 مفته خور: مفت خور.
 مفتگی: د. خورایی.
 مفسک: با. سوزگی شت پالوتن.
 مقاش: مه قاش.
 مقام: ناوازی تایه تیی بوشه موو جوړه گورانییهک.
 مقامبیژ: مقامزان.
 مقامزان: که سیکه که مقامی گورانی باش بزانی.
 مقاندن: مرقاندن.
 مقانن: مقاندن.
 مقاو: ددردیکه تووشی ولاخی یه کسم دبی و دک هه لامهت وایه
 بوشه مردووم.
 مقکردن: د. خو گیفکردن.
 مقومقو: مشتموری چند که سیک له سهر شتیکی.
 مقه: د. مرقه، (مقه مق) مرقه مرق.
 مقه با: کاغه زیکی نه ستووری توی تویی رده ده کری به بهرگی
 کتیب.
 مقه ست: مه قه ست.
 مقه سته: مه قه سته.
 مقه ووا: د. مقه بیا.
 مکاره: ز. نه سکه نه.
 مل: له چه ناگه به رده و خوار تا نیسقانی چوله مه. شان (با).
 مل: شتیکی زور ورده که له بهر وردی کولو کولو بو دستی. مله
 (د).

ملاز: د. مه لاس.
 ملاشک: د. مه لاشو.
 ملاک: که وچک.
 ملاک کردن: بریتییه له چه شتی خوارده مه نی: ملاکی ناکه یت.
 ملانه: زورانی و بهر بهر دکانی و رقه بهری.
 ملانی: زوران.
 ملیان: بریتییه له مهردوومی گهوج.
 ملیچ: پارچه یه کی تایه تییه له سهرمادا له مل ددیچری.
 ملت: د. ملته.
 ملتاف: ز. نه خوشی قورس و گران.
 ملته: خلته ی لینجی ناوشتی تهر.
 ملچ: د. ملچه.
 ملچاندن: ملچه کردن.
 ملچانن: د. ملچاندن.
 ملچوک: ملچتوک.
 ملچه: ددنگی دهم له کاتی شت خواردندا، (ملچه ملچ) ملچه ی
 یهک له دوا یهک (ملچ و هوور) ملچه ملچی زور.
 ملچتوک: کلچتوک.
 ملدان: بریتییه له گوترایه لی و فهرمان بهرداری.
 ملرایکیشان: ملدان.
 ملشکاندن: بریتییه له رونی یه کیک له شوتنیک، نه و ته یه بوش
 سووکی ددوتری. بریتییه له خواردنی شتیکی به زوری: فیسار
 که س شش کولیدی (ملشکان).
 ملشور: سهرشور (ملشور کردن) سهرشور کردن.
 ملشوری: سهرشوری.
 ملق لیدان: مرق لیدان.
 ملکانه: بهشی خاودن زهوی له کشتوکال.
 ملکه چ: بریتییه له فهرمان بهری گوترایه لی.
 ملکه چی: فهرمان بهری و گوترایه لی.
 مل له چه قو هه لسوون: بریتییه له خو خسته گیشاو و
 مه ترسییه و د.
 مل له موو باریکتر: گهردن له موو باریکتر.
 مل لینان: دهست کردن به کاریک و مانه و دی له سهری.
 ململانه: مله مله کردن.
 ململانی: ململانه.
 ملنان: سهرداختن و ریین به ریگایه کدا به بی ناوردانه و د.
 ملنیان: د. ملنان.
 ملو: ل. کولله.
 ملوان: ملیوان.
 ملوانکه: شتیکی بوش جوانی بکریته مل.

ملوانه: ملوانکه.	ملهوینچه: مالهوینچه.
ملوچه: د. ملوچه.	ملهیب: ز. شن.
ملورده: د. میرووله.	ملیار: هزار ملتون.
ملوزم: کهسیکه مهردووم تووشی زیان بکات.	ملیای: ه. رویشتن.
ملومووج: مړ و مووچ.	ملی: ملی: د. مله مله.
ملومووش: گهړان و مووشه کردن به شوتن خواردندا.	ملتون: ملوتن.
ملومه: ه. نیرکی ناوهراستی دهستاری خواروو.	ملیونه: ملوتنه.
ملوچه کردن: تهزین و میرووله کردنی نه دنام.	ملیونیر: ملوتنیر.
ملوړ: د. ملهور.	ملیوان: جیگای مل له کالادا.
ملودن: د. ملوانکه.	من: وتهیه که قسه کهر به کاری دینی بو ده لاله تکریدن له سر خوی.
ملوتن: هزار هزار.	مهنی پتوان.
ملوتنک: ملوانکه.	مناره: پاییه کی به رزی قوچی گردی که مه رده داری پیپیلکه داره
ملوتنه: کهسیکه به ملوتن دارایی بی.	بانگی له سر ده درئ.
ملوتنیر: ملوتنه.	مندال: کهسیکه ته مهنی نه گه شتبیته پانزه سال. روله.
مله: لوتکه ی سر گرد و شاخ.	مندالانه: گوشتار یا کردار یا شتیکی تره که له هی مندال بچی.
مله: ددعبایه کی چنگ چنگه له ناو زهوی غداردا رهگی سه وزایی	مندالبازار: شوتنی که هر مندال و کوړوکالی تن چرابی.
دهخوا. مشک (ه).	مندالبوون: زانی نافرته.
مله تاتکی: د. سهره تاتکی.	مندالدار: کهسیکه که مندالی وردی بی.
مله چوچه: مله قوته.	مندالدان: نهو شوتنه یه له ناو سکی میتینه دا که مندالی تیدا
مله خرده: ددردی که به مل دگا له ناستی قورقوراکه ددیناوسیتنی	به رهم دی.
مله خری: مله خرده.	مندالوچکه: مندالی پچکولانه. بریتییه له که سیک که به ته مهن
مله زدن: د. جهرده.	گه وره و به کرده مندال بی: تو (مندالوچکه) یت و رک
مله قوقه: مله قوتی.	ده گریته.
مله قوته: ملی بالتندی سهرپراو.	مندالومه زن: کومه لیک که تیکه لاو بی له مندال و گورده هیچ و
مله قوتی: مل درتزر کردن و سهرخوار کردنه و بو وردبوونه و	پوچ
ته ماشا کردنی شتیک.	منداله بهر: نافرته تیکه که مندالی شیردخوری به به رده و بی.
مله قورته: مله قوته.	منداله ورتکه: کومه لی مندال.
مله گا: ه. مله.	مندالی: ته مهنی که که مهردووم تیدا مندال بی.
مله گو: جوړه خشتیکه له زیر وک ته زیحیتی دنک گه وره وایه	منامنا: وتهیه که به کاردینری بو شتی ناشکرای نمایان. (منامنا)
ژنان ددیکه نه ملیان.	شته که دیاره که چی به دوویدا ده گری.
مله گهوی: مالهوینچه.	منتک: غتک.
مله ما: د. ددست کردنه ملی یه ک.	منجل: په لیه که له هیندی دفر په یا دبی به هوی ترش تنی
مله ما: کهل و کونی شت که بای پیدا بچی: (مله ما) ی بری	کردنیه و: نه م نه ل (منجل منجل) بووه.
واته کونبری کرد.	منجه: قسه کردن به لووت و به خاوه خاو. (منجه منج) منجه ی
مله ماسی: د. مله خرده.	یه ک له دوا ی یه ک.
مله مله کردن: به رامبه ری کردن و به ره لست و دستانی یه کیک بو	مندال: منال.
یه کیتی تر: (مله مله) م له گه لدامه که. مسابقه.	مندالانه: منالانه.
مله نیر: لبادی مله گا که له ژیر نیرده داده نری.	مندالبازار: مندالبازار.
مله وانه: ملوانکه.	مندالدار: منالدار.
ملهوړ: زهلامی مل نه ستووری که ته.	مندالدان: منالدان.

مندالۆچکه: منالۆچکه.	مۆخ: جۆره چهورییه کی خهستی بۆره، واهناو مییشک و ئیسقانی گیانداردا.
مندال و مهزن: منال و مهزن.	مۆخ دههاتن: بریتییه له تین پیگه یشتن و ماندوووبوونی مهردووم له شتیکه وه.
منداله ورتکه: مناله ورتکه	مۆخل: ز. هیلکه.
مندالی: منالی.	موخوړ: دهموکانه.
منگ: کهسیکه که بهلووت قسه بکا.	مۆدنه: شتیکی راستی کوناودهرده له دار یا له کاردهبا جگهردی پی دهکیشری. جیگا دهم له قلیان.
منگن: منگ.	مۆر: جۆره رهنگیکه وهک رهنگی گوله و دهنه وشه. شتیکه ناوی مهردوومی لی هه لده که نری. مۆرانه (د). میرووله (د).
منگه: دهنگیکه که له لووته وه بیسته دهروه، (منگه منگ)	مۆرانه: گیاندارتیکی ورده که لویه لی خوری و داری گهندهل دهخوا.
منگهی یهک له دوا ی یهک.	مۆرتک: مۆرد.
من و تویی: دووماله کی (من و تویی کردن) دووماله کی کردن.	مۆرخانه: نقیمی نه موستیله.
منهت: چاکه: منهتم به سهردا مه که واته چاکم به سهردا مه که.	مۆرد: درهختیکه گه لایه کی بۆن خوشی هیه.
منه کردن: منهیی.	مۆر: گیاندار ی مۆن.
منه من: منامنا.	مۆریبونه وه: چاو زه قکردنه وه له یه کتیک به توو پردهیی.
منهیی: گه ران به دووی شتیکیدا به په نهانی: (منهیی) مه که.	مۆرک: ناوه بۆ جۆره ترتییه ک.
منی منی: د. منا منا.	مۆرکردن: مۆرنان به کاغه زدا.
مو: ل. من.	مورک له خۆنان: خۆ به سه نگی و گرانگرتنی یه کتیک که له خۆیدا وانه بی.
مۆ: پشتی ته شو ی و پاچ و ته ور.	مورکومایه: سه نگی و گرانی مهردووم.
مویل: د. شتی ناومال.	مۆرد: شتیکی پچووکی شهش رووه ههر روودی چهند خالیتی
موتا پچی: کهسیکه که موو له شانه بدا و بیرستی و بیکا	پیو دیه، یاری تاو له ی پی ده کری. کولویه که که دیواری پی
به خه رار.	دروست ده کری (د). موورده غه (د). موورده دار (د).
موتا بخانه: شونیتی که که موتا پچی کاری تیدا بکا.	مۆره به سه رچوون: بریتییه له شتی که که باوی نه مابی.
موتالا: خوتنده وه ی کتیب و لی وردبوونه وه ی.	مۆردهقه: جۆره موورانه یه که ده داته ده غلودان و دار و گه لی شتی
موتوربه: متریه.	تر.
موتورفه: مهردوومی زۆر جوان. متریه.	مۆردمۆر: له بهر خۆوه لۆره لۆر کردن.
مۆته: چه مۆله.	مۆره له کهن: کهسیکه که مۆر هه لکه نی.
مۆته که: قورساییه که که له خه ودا ده که ویتته سه ر نه دای مهردووم	مۆریان: نه سپی.
ناتوانی جووله و هاوار بکا تا ته واو بیدار نه بیتته وه.	مۆریانه: مۆریان (د). مۆرانه
مۆتی: ز. دۆشاو.	مۆری: مسقالی مووروو. میرووله (ز).
مۆجگاری: نامۆژگاری.	موریشی: با. گهغه به هارد.
مۆجیاری: مۆجگاری.	مۆریله: میرووله.
مۆچ: ماچ. مهردوومی مۆن.	مۆز: ددعبایه کی که و ده لی یه ک رهنکه له (خه رهنکه ز) پچوو کترده.
مۆچیاری (د). خه تی سه ر په نه ی ده ست.	چۆله که یه کی پچووکی میشووله خۆره. جۆره میو دیه کی
مۆچانن: د. نامۆژگاری کردن.	دریژکۆله ی گه رمیانییه به هی شوو دیگری. زه رده واله (ز).
موچرک: ته زوو.	مۆزکردن: رق هه ستان و مۆریبونه و دی رده و لاخ. بریتییه له رق
موچرکه: موچرک.	هه ستان و خیشکردنی ئاده می.
مۆچک: ز. پیوانه یه کی پچکۆلانه یه.	مۆزگرتن: مۆزکردن.
مۆچکردن: ماچکردن.	
مۆچکرن: ز. گو ی خه فاندنی ولاخ له ترساندا.	
مۆچکه: د. نامۆژگار.	
مۆچه: د. جۆره گیایه که وهک سپیناخ، ناژال دهیخوا.	
مۆچیاری: د. نامۆژگاری.	

مۆزه‌خانه: عه‌نتیكه‌خانه.

مۆزېك: ز. پارتین.

مۆزېقا: مۆزېقه.

مۆزېقه: ته‌نه‌كه‌یه‌کی بۆشه‌ فووی پیتدا ده‌کری و ده‌نگی‌کی به‌رزی لیتوه‌ دی.

مۆزېقه‌چی: كه‌سیكه‌ كه‌ مۆزېقه‌ لی‌ بدا.

مۆزېقه‌ لیدان: فووکردن به‌مۆزېقه‌دا به‌جۆریك كه‌ ده‌نگی‌کی تایبه‌تی لیتوه‌بی.

مۆژده: مژده.

مۆژگاری: نامۆژگاری.

مۆژیاری: نامۆژگاری.

مۆغازه: دوکانی‌کی گه‌وردیه‌ كه‌ هه‌موو شتی‌کی فروشتنی تیدابی.

مۆغه‌ره: موورده‌غه.

مۆغه‌یری: كه‌له‌به‌ریكه‌ له‌ دیوار ناگری تیتدا ده‌کرتیه‌وه‌ و له‌سه‌ر بانه‌وه‌ دوکه‌له‌که‌ی ده‌رده‌چی.

موفت: مفت.

موفتخۆر: مفتخۆر.

موفته: مفت.

موفته‌خۆر: مفته‌خۆر.

موفه‌رک: شتی‌کی كه‌مه‌ له‌ یه‌کیك یا له‌ شوینی‌کی موباره‌که‌وه‌ ده‌ست بکه‌وی.

موقرایی: لیتایی.

موقرایی داهاتن: لیتایی داهاتن.

مۆک: ز. پشکی هیزه‌ی رۆن.

مۆل: شتی گردی کۆمه‌ل، (مۆلبوون)، کۆمه‌لبوون، (مۆلکردن) کۆمه‌لکردن.

مۆلاقه: مۆله‌قه.

مۆلخواردن: مۆلبوون.

مۆلدان: کۆمه‌لکردن و خرکردنه‌وه‌.

مۆلگه: جیگای مۆلدانی ناژال.

مۆله: ز. قوری گیراوه‌ بۆ سواغ.

مۆله‌ت: ماوددان به‌ئیش.

مۆله‌ق: نه‌بله‌ق.

مۆله‌قبوون: نه‌بله‌قبوون و چاو زه‌قبوونه‌وه‌.

مۆله‌قه: داری‌کی گرده‌ به‌قه‌د مه‌چه‌کیك نه‌ستووره‌، سه‌ری لای خوارووی رایه‌لی جولای پیتویه‌، سه‌ره‌که‌ی تری به‌(نه‌ودرد)ه‌ و دیه‌.

مۆله‌کردن: ز. سواغدان به‌قور.

مۆم: شتی‌کی درتړکۆله‌یه‌ له‌ پل‌یته‌ و پیو دروست ده‌کری و له‌ جیاتی چا داده‌گیرسینری. میتوی هه‌نگوبن.

مۆمدان: شتی‌کی بنکداری به‌رزه‌ مۆمی چرای له‌سه‌ر دادهنری.

مۆمه‌که‌ره: كه‌سیكه‌ كه‌ هه‌ر مۆمی چا دروست بکات.

مۆمنایی: شتی‌که‌ وه‌ک قیر، له‌ هیندی شاخ و نه‌شکه‌وتدا دیته‌ خواره‌وه‌ به‌ قه‌د به‌رددا، خواردنی زۆر باشه‌ بۆ که‌سیک كه‌ گلابی یا نه‌یتمی‌کی پی گیشتی.

مۆمیا: جۆره‌ ده‌رمانی‌کی تایبه‌تییه‌ ده‌کرتیه‌ ناو جه‌سته‌ و لاشه‌ی مردوووه‌، دوا‌ی پاک‌کردنه‌وه‌ی له‌ هه‌موو چه‌وری و گوشتیك. بۆ نه‌وه‌ی كه‌ بۆگه‌ن نه‌کات.

مۆمیاکاری: به‌کاره‌ینانی مۆمیا له‌ جه‌سته‌ی مردوودا به‌و جۆره‌ی كه‌ پیتوبسته‌.

مۆمیاکراو: مردوویه‌که‌ كه‌ مۆمیاکاری کرابی.

مۆمینه: د. مشه‌ما.

مۆن: مه‌ردوومی رووگرژ.

مۆنی: رووگرژی.

مۆو: شتی‌کی لووسی باریکه‌ له‌ خوری ره‌قتره‌ له‌ جه‌سته‌ی هیندی گیاندارده‌رو. برینی‌کی به‌ناسۆره‌ له‌ نه‌ندامی مه‌ردووم ده‌ردی. مۆ (د).

مۆوبر: ده‌رگا و په‌نجه‌ره‌یه‌که‌ كه‌ زۆر جووت بی و با نه‌دا.

مۆوتاو: د. موورتس.

مۆوچ: د. باسکی ده‌ست.

مۆوچاخ: د. سه‌ر و پرچی ده‌ستکرد كه‌ ژنی كه‌چه‌ل له‌سه‌ری ده‌که‌ن.

مۆوچاندن: د. چه‌ماندنه‌وه‌ی شت.

مۆوچانن: د. مووچاندن.

مۆوچاننه‌وه: د. چه‌وتاندنه‌وه‌.

مۆوچانه: شتی‌که‌ كه‌ به‌ مووچه‌ بدری.

مۆوچرک: مووچرک.

مۆوچرکه: موچرکه.

مۆوچنک: ز. مووکتیش.

مۆوچه: جومگه‌ی لای مه‌چه‌ک. جیره‌. چه‌ند مالتی‌که‌ كه‌ له‌ دیتی‌ک جیابووبنه‌وه‌ و له‌ نزیک دیتی‌که‌وه‌ له‌سه‌ر ناویک خانوویان ک‌ردبی یا هه‌واریان هه‌لدابی. به‌شیکه‌ له‌ زه‌وی كه‌ جیاک‌رابیتیه‌وه‌ بۆ کشتوکال.

مۆوچه‌خۆر: كه‌سی‌که‌ كه‌ له‌ لایه‌ن یه‌کی‌که‌وه‌ مووچه‌ی بۆ برابیتیه‌وه‌. فه‌رمانبه‌ری میری به‌رۆژانه‌.

مۆوچیا: د. قوله‌پی.

مۆوچیانه‌وه: د. چه‌میننه‌وه‌.

مۆوخورکه: برینی‌کی پچووک به‌سه‌ری مندال هه‌لدپه‌ری و مووی پتیه‌ ناھیتلی.

مووشه کردن: جوست و جوکردنی گیاندار بو چینه‌ودی
خواردده‌مەنی.

مووشین: جوړه یارییه که چند مووشیک به‌ریز دادد‌کرتن و، له
ته‌نشته‌ود به‌ه‌لمات تیلیان تی ده‌گری هر چندیکیان
به‌نگیورتین، ده‌برینه‌وه.

مووکردن: بریتیه له مه‌منوونبوونی که‌سیک بو شتیک که له
پیشه‌ود و انیشان بدا که پتی رازی نییه و له دلشدا زوری
پی خوش بی. تیژی تیغ به‌زوری به‌جوړیک که موو بتاشی.
موو‌کیش: مه‌قاشیکی تایبه‌تی پچکوله‌یه، مووی پی
ه‌لده‌کیشری.

مووم: موم.

موومی: ز. جوړه سه‌ریچیکی پیاوانه‌یه.

موونک: ز. جومگه‌ی په‌نجه.

مووه: مؤ. برینی موو.

موودرزه: د. نه‌خوشیه که به‌هر که‌سیک بگا مووی ه‌لده‌ودری.

مووینه: شتیکه که مووی زوری.

مووین: شتیکه له موو دروست کرابی.

مویش: ل. مشک.

مه: پیتی واز پته‌ینان (نه‌هی) د.

(مه) که، (مه) خو. نیمه.

مهاردی: ه. ماده‌ی نان پتوده‌دان.

مهان: ل. ماین.

مهانه: به‌هانه.

مه‌بادا: وته‌یه که ده‌که‌و‌تته ناودندی دوو وتارده‌ود، هویه‌تی
(علیت) وتاری دوا‌ی خو‌ی بو پیش خو‌ی ده‌گه‌یه‌نی: درو
مه‌که (مه‌بادا) پروزده‌د بیت، یا بخو (مه‌بادا) برسیت
بییت.

مه‌به‌س: شتیکه که به‌هوی بی.

مه‌به‌ست: مه‌به‌س.

مه‌ت: پووری خوشکی باوک.

مه‌تاره: ده‌فریکه له لباد یا له چهرم ده‌گیری و ناوی تی ده‌گری.

مه‌تال: قه‌لغان.

مه‌تر: میتر.

مه‌ترسی: ترسان له شتیک که هیشتا رووی نه‌دابی: (مه‌ترسی)

گرانی ده‌که‌م، واته بیمی گرانیم هه‌یه.

مه‌تره: مه‌تر.

مه‌تره‌باز: ز. چهرچی.

مه‌تره‌لوز: جوړه تفه‌نگیکه هه‌تا فیشه‌کی بدریته به‌ر، ده‌دیده‌قین.

مه‌تره‌لو‌یز: مه‌تره‌لوز.

مه‌تک: ز. مه‌ت.

موودار: چاو‌یکه که مووی بی.

موودنه: د. مؤدنه.

مووده: ز. پاله‌وان.

موور: گرده‌داری نه‌ستور. بارسته‌کردنی قور له‌سهریه‌ک به دریژی
تا ده‌بی به‌دیوار. بریتیه له رۆژووه‌وان: زیانم به (موور) ه
واته به‌رۆژووه. سوچ و قوژبن (ه).

موور‌استه‌وبوون: بریتیه له زور توور‌هبوون.

موور‌یس: که‌سیکه که موو بر‌یسی بو خه‌رار و گور‌یس.

موورگ: موورو. مووری.

موورگه‌با: د. مووروه‌با.

موورنان: نیشانه‌کردنی شتیک بو نه‌مه‌ی ده‌ستکاری نه‌کری.

مووروو: جوړه شتیکه خری کونداره ژنان به‌هونراوه‌یی ده‌یکه‌نه
ملیان بو جوانی.

موورووله: به‌رکوله‌ی جووت. هه‌موو شتیک که وه‌ک مووروو خری
ه‌لدرابی.

موورووه‌با: جوړه موورووه‌کی سپیه ژنان ده‌یکه‌ن به‌سهریاندا بو
باداری.

موورووه‌شین: ده‌رمانیکی تیژی شینی ره‌قه بو هیندی شت
به‌کار‌دینری.

موورووه‌شین: موورووه‌شین.

موورووه‌که‌رانه: کووژه‌که که‌رانه.

مووره: موورگ، په‌له‌پیتکه.

مووره‌سه‌نک: ناسنیک یا به‌ردیکی خره، ده‌بریتسه ناو
(خوانکه‌وه) بو نه‌وه‌ی (بل‌وسک) ی له‌سهر بسوور‌یتته‌وه و
خوانکه‌که کون نه‌بی.

مووره‌غه: تیره‌غه‌ی پشت.

مووری مازی: بر‌په‌ی پشت.

مووری: موری.

مووز: ز. زه‌رده‌واله.

مووزک: با. که‌وشی سوور.

مووسایی: جووله‌که.

مووسل‌دان: به‌رمووسل‌دان.

مووش: شتیکه له یاری مووشیندا به‌ریزه دادد‌گری و به‌ه‌لمات
تیلی تی ده‌گیری.

مووشانه: مووشین.

مووشکردن: د. خیشکردن.

مووشن: مه‌ردوومی کوت و کو‌تر. چلتیس.

مووشه: مووشه‌کردن: فیسار که‌س هه‌ر خه‌ریکی (مووشه) یه.

مووشه‌ده‌مه: ده‌مه‌ی ناسنگه‌ر.

مووشه‌ک: چلتیس.

مه دهک: ز. ماداک.	مه ته: ئاسنیتکی لووت تیزه به چهرخ یا بهژی که وان دهخولیتیه وه
مه پ: بیتل (ز). مه گهر.	و داری پی کون دهکری. مه ت.
مه راق: خهفته تی زور به دهست شتیکه وه.	مه ته ریز: چهند کونیکه له قه لا دا دهیلتریه وه بو نه و دی شه پ
مه راقکردن: خهفته چوونه سک.	تفهنگی لیوه بکری. سهنگهر.
مه رال: ناسک.	مه ته فه رینگی: د. برغوو.
مه ران: ز. درهختیکه لقهکانی دهکری به دار قهنگه.	مه ته ل: ز. مه ته ل.
مه رای: رووپامایی.	مه ته ل: وتاریکی مه بهست گرانی پیچراوهیه مه ردووم له یهکی
مه رتاندن: ز. رووشاندنی شتیک.	ده پرسنه وه بو به راوردی زیرهکی یهکتری.
مه رج: گرهو. شهرت و پهمان.	مه ته ل داهینان: پرسینه و دی مه ته ل له یهکیک.
مه رجان: جوړه گیاندارتکی دهریایی لق لقه وهک درهخت، خوی	مه ته لۆک: مه ته لۆکه.
به بنکی دهریادا دهنووسینی و خواردنه مهنی و دردهگری	مه ته لۆکه: مه ته ل.
پارچهکانی دهکری به مووروو.	مه ته له: د. مه ته ل.
مه رحه مه: پهشته مال.	مه تی: ه. دردوش. مه تی.
مه رد: پیای نازای جوامیر.	مه تیه: د. مه تی.
مه ردا سهنگ: مردا سهنگ.	مه تی: ه. پوور.
مه ردا نه: کردار و گوفتاری پیواوه.	مه جرهف: موورده داریکه که بهکاری له وح و داهینان بی.
مه ردا یه تی: پیاده تی و جوامیری.	مه جمعه: سینی بچووک.
مه ردم: د. مه ردووم.	مه جیدی: جوړه هه نجیریکه (با). جوړه دراویکی زیوینی
مه ردووم: ئاددمی.	عوسمانیه.
مه ردومازار: زورداري سته مکار.	مه چهک: باریکایی دهست.
مه ردومازایی: زورداري و سته مکاری.	مه چهکه: داریکه سه رتکی ده برتیه (دۆلیانه وه) بهنی
مه رده: ه. مردوو.	(دایه لکه) ی تی ده پیچری.
مه ردهن: ه. مردن.	مه چیر: ل. ددزوو.
مه ردهنگی: د. جوړه کووپه یه که له شووشه، ناوقه دی توژی	مه چه چه: خرینووک.
نه ستوورتره له سه ر و قنگه که ی.	مه حفیرک: با. مافوور.
مه رده مال: د. داراییه که که گیانی له بهردا نه بی، وهک پاره و	مه حموودی: جوړه دراویکی زیرینی پانی عوسمانیه.
کوتال و شتی تری وا.	مه خابن: با. مخابن.
مه رده و زنده: د. به شوتیتیک ده لیتن نه بهکاری زیندوو بی نه	مه خته: د. پهمان و بریار له سه ر شتیک.
بهکاری مردوو بی.	مه خته ر: ز. مه یته ر.
مه ردی: جوامیری و پیاده تی.	مه خسه ر: گالته پیکردن.
مه پ: گیاندارتکی مینه ی خوریداری دوو گداری مالییه که پیتی	مه خشه ل: ناگری گری زور خوش
نابیتیه سالی چواردم. بیتل (با) نه شکه وتیکه له شاخ و کتیو	مه خشه لان: چهند ناگریکی گری خوشه، که له لای یه که وه بگریتن.
که مه په کیتی تی ده جتی (د).	مه خمه ر: قه یفه.
مه پانه: سه رانه یه که که له لایهن دهوله ته وه له خاوهن (مه پ)	مه خمه ل: مه خمه ر.
ده سینی به رانه ر به مه په کانی.	مه خه ر: با. زدوی گه وره ی ته خت.
مه پیه ند: زنجیریکه درتیه سه رتکی ده کرتیه دهستی ولاخه وه و	مه خه ل: با. نهو شوتیه سیبه ریه که نیو دیوان مه پ و مالات
سه رده کی تری به زه ویدا داده کوتری.	له ژیریدا کو دینه وه بو دوشین.
مه پیتیر: مه پیتیر. خا که نازی گه وره (با).	مه درده پ: ز. دارستانی قه دهغه کراو. زدوی به راو.
مه پک: با. بیتل.	مه دینی: با. خورشتی پلاو.
مه پمه پ: جوړه به ردیککی لووسی سه ختی جوانه ده تاشری و پایه و	مه ددر: ز. تکا.
دیواری لی دروست دهکری.	

مه‌په‌پۆکتی: جۆره یارییه‌کی منداڵانه‌یه.	مه‌ردنی: مه‌ردندی.
مه‌په: جۆره هه‌نگیتی ته‌مه‌لی که‌م به‌ره‌مه.	مه‌ریس: ز. جوانی و تریفه‌ی شت.
مه‌پیتره: پیتره. کاتیکه که مه‌ری تیدا ده‌هینرتیه‌وه بو پیتره.	مه‌زات: فروتنی شت له‌ناو چه‌ند موشته‌رییه‌کدا به‌زیادکردنی
مه‌په‌سور: ده‌عبایه‌کی کیتیو شاخداره، له ناسک ده‌چتی، به‌لام	نرخ‌ی له‌لایه‌ن موشته‌رییه‌کانه‌وه یه‌ک له‌سه‌ر یه‌ک.
نهم نه‌ختیک گه‌ورده‌تره.	مه‌زاتخانه: ده‌لالخانه.
مه‌په‌کیتی: مه‌په‌سور.	مه‌زاختن: له‌ناوبردنی شت (ز).
مه‌پای: ه. شکان.	خه‌رجکردن (با).
مه‌ری: مه‌په‌کیتی. چاویتکه نه‌ زۆر په‌ش بێ و نه‌ زۆر کال بێ.	مه‌زاق: گالته.
مه‌رز: ه. قه‌راغ و په‌ری شت	مه‌زاق پیتکردن: گالته‌کردن به‌یه‌کیتک.
مه‌رنج‌خۆش: گیایه‌که گولیتی کولکنی په‌مه‌یی ده‌گری، بو	مه‌زخاندن: ز. مه‌زاختن.
ژانه‌سک جۆش ده‌دری و ده‌خورته‌وه.	مه‌زد: ز. کلاو‌پۆژنه.
مه‌رز و بووم: زه‌ویزار.	مه‌زرا: ده‌شتیکی پانه‌ که‌ شینایی تیدا کرابی.
مه‌رزه: سنور (ه). گیایه‌کی هارینییه‌ که‌لای درێژکۆله‌یه و ده‌ک	مه‌زروه: ز. ماده‌ی نانکردن.
شویت ده‌خوری.	مه‌زرد: د. کیتلکه، ده‌بی له‌ مه‌زردعه‌وه و درگیرابی.
مه‌رزه‌وان: نه‌وانه‌ن که‌ سنوری خاکیک ده‌پارتزن.	مه‌زردقه: ه. مه‌زروه.
مه‌رس: گای بنه. مه‌ردوومی زویری بێ ده‌نگ (مه‌رسبوون) زویر	مه‌زریخ: د. مزراح.
بوون.	مه‌زن: شتی گه‌ورده. پیاوی گه‌ورده‌ی سه‌رۆک.
مه‌رسکردن: زویرکردن.	مه‌زناهی: با. گه‌ورده‌یی.
مه‌رغوزار: د. مێرغوزار.	مه‌زند: مه‌زن.
مه‌رکانه: ده‌فریکی گلینی سوورده‌وه‌کراوی قوولی ده‌م زله.	مه‌زندد: وته‌یه‌که به‌کاردینری بو شتیک که‌ گومانته‌ تیدا بێ:
مه‌رگ: مردن.	به‌مه‌زنددی من نهم کاره‌ وایه، له (مظنه‌) ی عه‌رده‌بییه‌وه
مه‌رگه‌پین: کوشتن. بریتییه‌ له‌ کردنی کاریک به‌چاکی: وای	و درگیراوه.
دروست کردووه (مه‌رگی بپه‌وه).	مه‌زنی: گه‌ورده‌یی.
مه‌رگ کردن به‌جه‌ژن: بریتییه‌ له‌ نازاردانی یه‌کیتک به‌جۆرتیکی وا	مه‌زووکه: ه. مارمیتلکه.
سه‌خت که‌ مه‌رگ له‌ چاویدا جه‌ژن بێ.	مه‌زد: خوارده‌مه‌نییه‌که که‌ له‌گه‌ل ئاره‌قدا بخوری.
مه‌رگه‌ماسی: جۆره زه‌هرتکه ماسی پێ ده‌کوژری.	مه‌زده‌زووتن: بریتییه‌ له‌ ئاره‌زووکردن و چه‌زکردن له‌ شتیک.
مه‌رگه‌ماهی: مه‌رگه‌ماسی.	مه‌زدار: خواردنی خوشی به‌تام. قسه‌ی خوشی به‌تام.
مه‌رگه‌مووش: جۆره زه‌هرتکی کوشنده‌یه ده‌دری به‌مشک.	مه‌زه‌دان: که‌میک سوتر، خوتکردن یا ترشکردنی
مه‌رگه‌مه‌له: مه‌له‌یه‌که که‌ خاوه‌نه‌کی له‌ خنکان رزگار نه‌کا.	خوارده‌مه‌نییه‌ک: که‌میک (مه‌زد) ی سوتر یا ترشی چیتشه‌که
مه‌رمه‌ر: د. مه‌رمه‌ر. هه‌لمات.	بده.
مه‌رمه‌رشوک: ز. مارمیتلکه.	مه‌ژک: میتشک.
مه‌رد: سه‌غله‌تی و ماندویتی زۆر: به‌(مه‌رد)یه‌کت ده‌به‌م	مه‌ژگله: ه. گیایه‌کی سه‌وزه له‌ بزنه‌ ریشه‌ ده‌چتی به‌کالی
به‌هه‌نگوین بلیت زه‌هری ماره.	ده‌خوری.
مه‌ردز: موویه‌کی نه‌رمه به‌نه‌ندامی جۆره بزنیکه‌وه.	مه‌ژگه: ه. کاکله‌ گوێز.
مه‌ردزه: برنجیکی سه‌وزه که‌ هیتشتا نه‌دورایته‌وه.	مه‌ژی: میتشک (با). سه‌ر (ز).
مه‌ردس: رستیکه ده‌خرتیه ملی تانجییه‌وه.	مه‌س: مه‌ست.
مه‌ردک: ز. کادان.	مه‌ساسه: بیتله‌کانی لووت ناسن. ناسنیک دهم پانه کلکینکی
مه‌رده‌که‌ب: رده‌نگیکی شلی تایبه‌تییه‌ کاغه‌ز و کتیبی پێ	دارینی پیتوده‌یه جووتیار له‌کاتی جووتدا قوری هه‌وجاری پێ
ده‌نووسری.	ده‌کرتنی.
مه‌ردندی: جۆره کاله‌کیتی درێژکۆله‌ی کووز کووزده.	مه‌ست: مه‌ردوومی سه‌رخۆش. بریتییه‌ له‌ گیانداری تیروته‌سه‌ل.
	بریتییه‌ له‌ چاوی رده‌شی جوان.

مه‌ستېوون: سه‌رخوښېوون. تېروته‌سه‌لبوون.

مه‌ستوور: سه‌رخوښ.

مه‌سته‌كي: شتېكه وهك بوغورد وايه و تامي خوښه، له‌گه‌ل (نه‌يسوون) و (رازيانه) دا ده‌هارپټه‌وه و ددري به‌مندال.

مه‌ستي: سه‌رخوښي. تېروته‌سلي.

مه‌سقه‌ل: شتېكه ژنان دده‌موچاوي پي جوان ده‌كهن.

مه‌سكه‌ت: خوارده‌مه‌نييه‌كي خوښه له شه‌كر و نارد و گويز دروست ده‌كري.

مه‌سه: پارچه پولايه‌كي لووسي درټركوله‌يه، گوشتفروش كيږدي پي تيژ ده‌كاته‌وه. خاكه‌نازي ناگر (د).

مه‌سه‌ب: ز. شوپنېكه كه‌وي راوي تيدا داده‌نري بو نه‌وه‌ي كه بخوښي و كه‌وي تري لي كو بيته‌وه.

مه‌سه‌كي: د. مه‌سته‌كي.

مه‌سي: خاكه‌نازي ناگر. نه‌ستيولك (ه). وته‌يه‌كه به‌ته‌وسه‌وه هيندي جار له گفتوگودا به‌كارديني.

مه‌سين: ز. مه‌سينه.

مه‌سينه: لولپينه‌يه‌كي مسين يا هه‌وجوش يا ته‌نه‌كه‌يه.

مه‌ش: ه. ميش.

مه‌شته: جوگه‌يه‌كه به ته‌نشت سي چوار قه‌د تووتن و ته‌ماته‌دا ده‌كيشري و ناوي نه‌و قه‌دانه‌ي ليوه ده‌دري.

مه‌شفه‌ن: ز. تاته‌شور.

مه‌شق: نووسينه‌وه له‌به‌ر ديريكي جوان چهند جاريك له‌سه‌ر يه‌ك بو خه‌تخوشي. كرداريكي تايبه‌تاييه كه روژي چهند سه‌عاتيك به‌سه‌رباز ده‌كري.

مه‌شك: ز. مه‌شكه.

مه‌شكاله: مه‌شكوله‌يه‌كه كه شتي وشكي تيدا دابگيري.

مه‌شكوله: مه‌شكه‌ي پچووك.

مه‌شكوله: مه‌شكوله.

مه‌شكه: پيستيكي ده‌رها‌تووي خوشكراوه ماستي تيدا ده‌ژدري.

مه‌شكه‌بره: مه‌شكه دره.

مه‌شكه‌دره: جوړه كولله‌يه‌كي ژير بال سوورده.

مه‌شكه‌ژدن: كه‌سيكه كه مه‌شكه بژدني.

مه‌شكه ژدندن: ژدندني مه‌شكه بو گرتني كه‌ره له ماست.

مه‌شكه‌ژدنه: مه‌شكه‌ژدني.

مه‌شكه‌ژدني: جوړه يارييه‌كه چوار په‌لي يه‌كيك ده‌گيري و به‌رز ده‌كريته‌وه و ودي مه‌شكه ده‌ژدري.

مه‌شكه و مه‌لان: ناود بو مه‌شكه و نه‌و ستيپايه‌ي كه له‌سه‌ري ده‌ژدري.

مه‌شكه‌ي گاووس: مه‌شكه‌ي چه‌رمي مانگا.

مه‌شه: ميش.

مه‌شه‌ك: جوړه چه‌كيكه له زه‌وييه‌وه بو زه‌وي و، له زه‌وييه‌وه بو ناسمان و به‌پيچه‌وانه‌كه‌شيه‌وه به‌كارديني (صاروخ).

مه‌شيا: وته‌يه‌كه له جتي وته‌ي (ده‌بوايه) به‌كارديني.

مه‌عاف: زور: فلان شت مه‌عافه واته زوره.

مه‌علان: شاره‌زاي به‌به‌ره.

مه‌عين: ز. ماين.

مه‌غز: موخ: پياويكي بي مه‌غزه واته بي ميشكه. كاكله‌ي گويز و بادام و هيندي شتي تر.

مه‌غهل: ز. په‌چه‌ي مه‌ر له ده‌شتدا.

مه‌فهرق: جوړه كانيكه وهك فافون، قاپ و قاچاخي لي دروست ده‌كري.

مه‌فسك: ز. كه‌وگير.

مه‌فهره: جوړ ترييه‌كي خړه وهك (پايزه) وايه به‌لام نه‌م هر له هاویندا پي ده‌گات.

مه‌قيژ: با. ميوز.

مه‌قاش: ناسنيكي دوو په‌له، پشكو ناگري پي هل ده‌گيري.

مه‌قه‌ست: تيغيكي برنده‌ي دووده‌مه، شتي پي ده‌بردي و مووي پي ده‌قريتي.

مه‌قه‌ست‌كردن: هه‌لپاچيني موو به‌مه‌قه‌ست: به‌رسمي‌لت (مه‌قه‌ست كه).

مه‌قه‌سته: غار‌كردن له‌سه‌ر كي‌ريك به‌چه‌پ و چري له وینه‌ي مه‌قه‌ستدا.

مه‌قه‌له: جوړه يارييه‌كه.

مه‌قه‌لي: شتيكي پيچه‌داره، له زستاندا ناگري تي ده‌كري.

مه‌ك: د. خوي.

مه‌كات: خه‌رجيك بوو جاران ساله‌وسال له سه‌ري هه‌موو نا‌زالتيكي گه‌وره ده‌سينرا بو ده‌وله‌ت.

مه‌كاره: به‌كردي خيائي. ولاخيكه كه به‌كري گيرابي بو هه‌لگرتني كه‌لويه‌ل و شتومه‌ك.

مه‌كاره‌چي: كه‌سيكه كه مه‌كاره لي بخوري.

مه‌كر: نازونووز.

مه‌كرباز: نازونووز‌كه‌ر.

مه‌كر‌كه‌ر: مه‌كرباز.

مه‌كو: شتيكي سه‌رو قنگ باريكه جو‌لا لوله‌ي تي ده‌خواو جو‌لايي پي ده‌كا.

په‌نايه‌كه‌دزو جه‌رده خوي تيدا هه‌شاريدا.

مه‌كوك: مه‌كوي جو‌لايي.

مه‌كوو: د. مه‌كوي جو‌لايي.

مه‌كووك: مه‌كوو.

مه‌كووكه: مه‌كووك.

مه‌لامه‌ت: مه‌به‌ست: هانت به‌م شه‌ود بی (مه‌لامه‌ت) نییه.	مه‌کی: ه. خوی.
مه‌لاو: مه‌لوولاو.	مه‌کینه: ماکینه.
مه‌لبن: مه‌لبنه‌ند.	مه‌کینه‌چی: ماکینه‌چی.
مه‌لبنه‌ند: ناوچه.	مه‌گرتی: با. گیردم.
مه‌لتیک: ز. جوړه سیوکی پایزده.	مه‌گریجه‌نی: قه‌یچی.
مه‌لحه‌م: جوړه دهرمانیکی ته‌ری تونده ده‌خړته سهر برین. به‌ری گیایه‌کی بۆن خوشه ده‌کړته ناو نانه‌ود. جوړه داریکی بۆنخو‌شی کو‌تستانییه دارد‌ستی لی دروست ده‌کړی.	مه‌گهر: وته‌یه‌که له دوا‌ی وته‌ی بو‌ونه‌وه نه‌بوون و له دوا‌ی وته‌ی نه‌بو‌ونه‌وه بوون ده‌گه‌یه‌نی: ئیمشه‌و دیم بۆلات (مه‌گهر) میوانم بی، واته نه‌گهر میوانم هات نایه‌م، یا ئیمشه‌و نایه‌م (مه‌گهر) میوانه‌کانم برۆن، واته نه‌گهر رۆ‌یشن دیم. تومه‌ز: چوومه‌ لای فیسار که‌س وتیان لی‌ره نییه (مه‌گهر) له ژو‌وره‌وه بو‌ود و نه‌وان نه‌یان‌زانیه‌واته (تومه‌ز).
مال‌لا: مه‌لا.	مه‌گه‌ز: ل. می‌ش.
مه‌لکه‌نی: د. مه‌رکانه.	مه‌گه‌زه: د. جوړه چاو‌ئیشه‌یه‌که.
مه‌له‌ل: جوړه ته‌راو‌یکی ته‌نکه وه‌ک کر‌یشه‌ی سهر‌پو‌شی ژنان وایه.	مه‌گه‌س: مه‌گه‌ز.
مه‌لو: چهند باقه‌یه‌کی گه‌ورده له ش‌تیک که به‌داس دروا‌بی، یا به‌ده‌ست ده‌سکه‌نه کرابی.	مه‌گه‌ن: د. موقناتیس.
مه‌لو‌تک: د. مه‌لو‌تکه.	مه‌گیرانی: بی‌زو‌و‌کردنی ژنان.
مه‌لو‌تکه: مندالی ساوای قونا‌غه‌کراو.	مه‌ل: گیانداری بال‌دار.
مه‌لوو: ز. مه‌لو.	مه‌لا: خو‌تنده‌واری ئاینی به‌رز. ناوکی خه‌رمان.
مه‌لو‌وچک: د. مه‌لی‌چک.	مه‌لا: مه‌لا.
مه‌لو‌ولاو: ئارداو‌یکه هیندی جار بۆ ئا‌ژال ده‌گیر‌ته‌ود و ددر‌خواردی ددری.	مه‌لابانگان: کاتی شه‌به‌قدان که بانگ‌ده‌ر بانگی تیدا ده‌دا.
مه‌لو‌دن: د. مه‌لبنه‌ند.	مه‌لابه‌زین: بریتیه له که‌سی‌ک که له هه‌موو قسه‌یه‌کدا به‌رزه بل‌تیس بو‌ه‌ستی.
مه‌له: به‌ناو ئاودا رۆ‌یشن و که‌وته‌نه سهر ئاو به‌هو‌ی جو‌ول‌اندنی پهل و پۆوه. خو‌شو‌وشتن به‌ئاو.	مه‌لا ته‌قه‌قینه: جوړه یاریه‌که چهند که‌سی‌ک به‌دوو به‌رد ده‌یکه‌ن.
مه‌له‌س: جوړه پارچه‌یه‌کی جوانی ئاوریشمی لو‌وسه، ژنان ده‌یکه‌ن به‌کالا.	مه‌لاخو‌ر: ش‌تیکه که به‌ته‌وا‌یی هه‌رزان بو‌وبی و ده‌ست بکه‌وی.
مه‌له‌سی: ناوه بۆ جوړه هه‌ناریک.	شتی حه‌لال که له‌وانه‌بی مه‌لا بی‌خوات.
مه‌له‌قان: ز. مه‌له‌وان.	مه‌لازاده: مندالی مه‌لا.
مه‌له‌کردن: چوونه ناو ئاو و پهل و پۆ جو‌ول‌اندن بۆ هاتو‌چو‌کردن به‌سهریدا. بریتیه له چوونه ناو ئاو و خو‌تی هه‌ل‌کیشانی.	مه‌لاس: ش‌تیکه که نو‌وسابی به‌زه‌وییه‌ود و مت بو‌وبی: گاکه خو‌ی (مه‌لاس) کردو‌ود (مه‌لاس‌بوون) مت‌بوون به‌زه‌وییه‌ود، (مه‌لاس‌کردن) مت‌کردن.
مه‌له‌کو‌ر: ه. کولله.	مه‌لاشک: مه‌لاشو.
مه‌له‌گه‌وی: ه. مه‌له‌وی‌چه.	مه‌لاشک: مه‌لاشک.
مه‌له‌هم: د. مه‌لحه‌م.	مه‌لاشو: ئاسمانه‌ی ناو‌ده‌م. ته‌پلی سهر له عاستی مه‌لاشو.
مه‌له‌وان: که‌سی‌که که مه‌له بزانی.	مه‌لاشو‌وکه‌وتن: دهر‌دیکه تو‌وشی مه‌ردووم ده‌بی مه‌لاشو‌وی داد‌ده‌کو‌ی و به‌په‌نجه هه‌لی ده‌ده‌نه‌ود.
مه‌له‌وانی: زانی‌نی مه‌له.	مه‌لاشو‌وه‌لدانه‌وه: به‌په‌نجه‌ی ده‌ست هه‌لدانه‌وه‌ی مه‌لاشو‌وی مندالی تاز‌دبو‌و یا یه‌ک‌یک که مه‌لاشو‌وی که‌وت‌بی.
مه‌له‌وی‌چه: ماله‌وی‌نچه.	مه‌لاقی: ز. جوړه هه‌رمیه‌کی پایزه‌ی گه‌ورده‌یه.
مه‌لیه: ل. کولله.	مه‌لاک: د. می‌لاک.
مه‌لی‌چک: د. چۆله‌که.	مه‌لاک‌کردن: می‌لاک‌کردن.
مه‌م: د. مه‌مک.	
مه‌مرد و مه‌ژی: وته‌یه‌که به‌کار‌دین‌ری بۆ ژیانیکی که‌مو‌کو‌ری وا که له ناو‌دندی ژیان و مرد‌نابی، واته نه به‌ژیان بژ‌میر‌دری و نه به‌مردن: فیسار که‌س (مه‌مرد و مه‌ژی) ده‌ژی.	

مه مک: دوو گۆی خړ و پړی گوشتنی سهر به مۆرن به سهر سنگی نافرته وه که مندالی بوو شیرى تى دهزى.	مه ندۆل: به ندۆلى سعات.
مه مک خواردن: بریتىیه له شیرخواردنى مندال به ده منانى به مه مک وه.	مه ندۆله: جوړه ته نراویتیکی نه ستووره ده کړی به کالای. زهنگوله یه کی پچکوله یه له زتر یا له زیو ده خرته پاوانه ی منداله وه.
مه مک خور: مندالی شیر خوره.	مه ندوونه: نه ستیو.
مه مکدان: بریتىیه له شیردان به مندال به خستنى مه مک بو ناوددمى.	مه ندی: گیایه که وهک هلز ده درى به نازل و ولاخ.
مه مکدر: بریتىیه له نافرته تیک که شیر بدا به مندال.	مه ندی: بوونى ناو به مەنگ. هیدیتی و له سهرخوبى مه ردووم.
مه مککردن: په یابوونى مه مک له سهر سنگى نافرته.	مه ندیل: ته نراویتیکی سپییه له بلوورى ته نکتره. ده سه سې.
مه مکوله: مه مکى پچکوله ی جوان.	میزه ردی سپى.
مه مک: مه مک. دوو دهنکه له ته زیح که له سهر بارى پانى کون کرابی.	مه نزل: قوناغیکه که لى بخړی.
مه مک به ند: شتیکه ده خرته هردوو مه مک وه و له پشته وه دبه سترى بو ئه ودى کوی بکاته وه.	مه نزل به گی: د. مه نزل و قوناغ.
مه مک خوره: مندالی بهر مه مکانه.	مه نزلگا: شونى کاروان لیخستن.
مه مک فهرنگى: مه مکیکه له لاستیک دروست کراوه، ده خرته ددمى مندالی شیر خوره وه بو ژیریوونى.	مه نسوورى: جوړ نقامیکه.
مه مله: مه مکوله.	مه نقه له: مه قه لى.
مه مله ددمى: د. مندالی شیر خوره.	مه نقه لى: مه قه لى.
مه م: وته یه که مندالی شیر خوره به مه مکى ده لى.	مه نگ: ناوی په نگاو. مه ردوومى له سهرخو.
مه موتى: د. مه مکوله.	مه نگوړ: د. کچی قه دره ی ماوه وه.
مه موله: مه موتى.	مه نگوله: مه ندۆله. زهنگوله (د). گولنگه (د).
مه مه: مه مک. مه مکى ته زیح.	مه نگه ل: د. مه نگه لى.
مه مئ: مه مک.	مه نگه لى: مه قه لى. په نجا فلسى.
مه ن: ددفرتکی تاییه تییه دانه ویله ی پى ده پتورى. سهنگىکی تاییه تییه. مەنگ. مه ند (د).	مه نگه ن: مه نگه نه.
مه نهجل: ددفرتکی مسینی قوولى لیوداره، چىشتى تیدا لى دهنرى.	مه نگه نه: گیرگه یه کی تاییه تییه که له کاتى جزوبه ندا کتیبى پى ده گیرى.
مه نهجلوک: با. سه تل. ددسته مه نهجل.	مه نگى: په نگاوبى ناو. هیدیتی و له سهرخوبى.
مه نهجلوکه: مه نهجل لى پچووک.	مه نوله: مه ندۆله.
مه نهجل لى هلم: جوړه مه نهجل تیکه له هیچ لایه که وه هه ناسه نادا و له ماوه یه کی که مدا هه موو جوړه خواردمه نییه کت بو نه کولینى.	مه نه ر: نیشانه و سهر و شونى: فیسار که س (مه نه ر) ی نییه واته بى سهر و شونه.
مه نهجنىق: نامیر (آله) تیکه بومبا و ناگرى پى فرى دددرتته ناو دوزمنه وه، له فارسىیه وه ودرگیراوه.	مه نئ: گیایه کی ترشى به هارى بون خوشه وهک شویت وایه ده خورى.
مه نهجل: د. مه نهجل.	مه نى: د. مه نى.
مه ند: مەنگ. پیتیکه به دواى ههر ناو تیکه وه نرا ددیکا به سیفه تى موشببه هه: ده وله (مه ند)، به هره (مه ند)، خیردو (مه ند).	مه وچ: پیخه فیکه وهک جاجم، به لام نه م له ده زوو دروست ده کړى.
مه ند: خیردو (مه ند).	مه ودا: تیژى ددمى تیخ. مه یدان: مه ودام بده.
	مه ویر: ز. میتوژ.
	مه ویر: میتوژ.
	مه ویر: د. دهنکىکی ره شباوه به سهر سووردا ددروانى و ناو ده کی سپییه.
	مه ه: مانگ.
	مه ها: مئ.
	مه هار: په تیکه وهک رده شمه ده خرته لووتى وشر و ولاخى سهرکیش.
	مه هاربه ن: د. مه هاربه ند.

مه هار به ند: مه هار.	می: گیاندارتکه که نیرنه بی. مهر .
مه هار کردن: مه هار خسته ناو لووتی و لاخ.	میاو: میاوه.
مه هانه: به هانه.	میاواندن: دهست به میاوه کردن پشيله.
مه هتاو: د. مانگه شه و.	میاوانن: د. میاواندن.
مه هدر: ز. تکا.	میاوه: دهنگی پشيله (میاو دمیاو) میاوه ی یهک له سهر یهک.
مه هدرچی: ز. تکا که ر.	میبار: که سیکه که حز له ژنان بکا و چاو باشقالیان له گه لدا بکات.
مه هرکرن: ز. مارده کردن ژن.	میباری: حز له ژنان کردن و چاو باشقالی کردن له گه لیاندا.
مه هک: با. حه یزی ژنان که هه موو مانگیک تیتی ده که وی.	میتاوی: د. که پرتکی سهر گیراوه له به رده می خانوی دوونهمودا دروست ده کری بۆ نه و دی هاوینان له سهری بنوون .
مه همیز: د. مامزه.	میترا: نه ندازه یه که که بریتیه له سه د سانتیم.
مه هیر: ز. دوکولیو.	میتکه: میتولکه.
مه هینی: ز. ئیسترده ماچه.	میتن: ز. مژن.
مه ی: مهر (ه). شهراب. حوشتی می (ز).	میتوکه: میتولکه.
مه یا: ز. ئیسترده ماچه.	میتولکه: نه سپتی وردی پچووک .
مه یان: مه یدان. جور تریه که (ز).	میتیل: ز. قومامه ی دوشهک.
مه یانه: دوستایه تی: فلان و فلان مه یانه یان خوشه ، واته به ینیاان هه یه.	میجک: ز. خیرایی و چه سپانی له کاردا.
مه یتهر: خزمه تکاری و لاخ.	میچراندن: ز. هه لگولتوفتنی هه ردوو ددهست.
مه یتهری: خزمه تکردنی و لاخ.	میچکه: میینه ی پچووک ی هیندی گیاندار.
مه یخانه: شوتنیکه که نارده قی تیدا بفروشری.	میچکه میچکه: به ده ورپشتی یه کی کدا هاتن و قسه ی نه رمکردن له گه لیدا بۆ نه و دی کارتکی پنی بکه یت .
مه یخانه چی: نارده قفروش.	میچلگه: ز. مهر جکردن له سهر شتیک .
مه یخور: که سیکه که شهراب بخواته وه.	میخ: سنگ.
مه یخوش: میخوش.	میخ زنجیر: سنگیکی ئاسنه داده کوتری و ولاخی پنی دده سترته وه.
مه یفروش: که سیکه که ههر شهراب بفروشی.	میخ سندان: ددزگای ئاسنگهر.
مه یدان: دهشتایی و پاناییه کی گه وره.	میخله مه: جورده خوارده مه نییه که له رۆن و قیمه و هیلکه دروست ده کری .
مه یدان بازی: یاری کردن له مه یدانیکدا.	میخوش: شتی مزر.
مه یداندار: که سیکه که له مه یدانیکدا یاری بکات.	میخهک: بهری دره ختیک کی گهر میانیه بونی زور خوشه. جورده گولتکی رهنگا ورهنگی جوانه بونی وهک بونی میخهک وایه.
مه یدانداری: مه یدان نانه وه.	میخه که به ند: ملوانکه ی میخهک.
مه یدان نانه وه: ناماده کردن مه یدانیک بۆ یاری تیدا کردن.	میخه که: جورده دوگمه یه کی رده که له دهست و قاچی هیندی کهس دهردی.
مه یره: جورده په نیرتکی ورده ودک سیریز.	میخه کی: شتیکه که رهنگی ودک رهنگی میخهک وایی.
مه یکوت: میکوت.	میر: با. پیای نازا.
مه یان: د. میوان.	میرار: ز. گیاندار ی مردارده بوو ، (میرار بوون) مردار بوونه وه.
مه یانخانه: د. میوانخانه.	(میرار کردن): مردار کردنه وه.
مه یانی: د. میوانیی.	میرانه: پیاوانه.
مه یموون: گیاندارتکی چوارپیتی کلکداری گهر میانیه دهست و پیتی له دهست و پیتی ناده می ددچی. میوان.	میرانی: با. پیاوه تی.
مه یموونه وان: که سیکه که مه یموون رابگری و فیری یاری بکات.	
مه ینهت: تالاو و دهردی سهری.	
مه ینه تی: تالای و دهردی سهریتی.	
مه یین: توندبوونه و دی شتی شل به هو ی هه وین یا سهرماوه.	
مه یو: شتیکه که مه ییپی: ودک ماستی مه یوی لی هاتووه.	

میرتال: قه‌لغان (ز).	میشهرۆ: ز. نوێژکه‌ر.
میرج: ز. جوړیکه له گه‌نم.	میشهرۆ: تاریخ.
میرج: ز. ددنگی ماچ.	میشهرۆ: شناس: تاریخ زان.
میرخاس: با. پیاوی نازا.	میشهرۆ: قان: با میژووناس.
میرخوز: جوړه ماسییه‌کی شینی باریکه.	میشهرۆ: ناس: با. میژووناس.
میرد: هاوسه‌ری ژنی ماره‌کراو.	میشهرۆ: ناسی: با. زانینی میژوو.
میردترینه: جوړه مووروویه‌که ژنان ده‌یکه‌ن به‌سه‌ریاندا.	میشهرۆ: د: جوړه‌س گیایه‌که بو‌ناژال و ولاخ باشه.
میردیده: دیواریکه به به‌رزی گه‌ز و نیوتک ده‌کری به‌گردی	میشهرۆ: لاک: می‌شکه‌سه‌ر. لاسک و چل و پویی هیشووه‌تری که
سه‌ریاندا بو‌نه‌وه‌ی نه‌گه‌ر مال و مندا‌ل له‌سه‌ر بان نوستن	ده‌نکی پتیه نه‌ماب.
نه‌بینرین (ستاره).	میشهرۆ: لاک: می‌ولاک.
میردکردن: شووکردن.	میساب: ز. مشته.
میرده‌زمه: حو‌لی بیابان. به‌رده عازده: (د).	میساخه: ز. شوینی نارد له ده‌وروپشتی به‌رداش.
میردی: پیاوه‌تی.	میساس: ز. نه‌قیزه.
میریان: ه. شکان.	میش: گیانداریکی پچووکى بالدارى خورتمداره.
میرزا: به‌کیکه که هر خوتنده‌وه و نووسین بزانی.	میشان: د. یارییه‌که به‌گوێز ده‌کری.
میرغوزار: چیمه‌ن و سه‌وزایی.	میشپه‌ر: کاتی ر‌شانه‌وه‌ی تری.
میرک: با. میر.	میش تیدان: می‌ش مرووکان به‌زوری له شتیک.
میرگ: با. چیمه‌ن.	میشره‌وین: چه‌رمیکی هو‌نراو‌دی پ‌ژیره ده‌کری به‌ناوچه‌وانی ولاخدا
میر و چیر: د. دو‌ست و برادر.	بو‌نه‌وه‌ی به‌جوولانه‌وه‌ی می‌شی لی دو‌ور بکه‌و‌یتیه‌وه.
میروستان: هیتانه میرووله.	میشقه‌پاندنه‌وه: بریتیه له بی نیشی به‌کینک.
میروو: میرووله. مرو‌ث (د).	میشک: شتیکى سپى چه‌وره له‌ناو کاسه‌ی سه‌ری گیانداردا.
میروچه: میرووله.	میشکوژ: شتیکى کلکداری ده‌مپانی کون کونه می‌شی پی
میرووله: گیانداریکی پچووکى سه‌ر زلی قنگ خری ناوچه‌	ده‌کوژری.
باریکه.	میشکو‌له: به‌شیکه له می‌شک ده‌که‌و‌یتیه پشتی سه‌رده‌وه بو‌
میرووله‌کردن: مل‌ووچه‌کردنی نه‌ندام به‌هو‌ی سه‌پوونیه‌وه. ورده	له‌نگه‌ر‌راگرتنی له‌شی نادده‌می.
قول‌بدانی شتی شل له‌سه‌ر ناگر له‌پیش هاتنه‌کولیدا.	میشگره: کاغه‌زیکه ده‌رمانیکی لینجی پتیه‌یه می‌ش ده‌گری.
میری: با. میرووله.	میش له ده‌می خو‌ده‌رنه‌کردن: بریتیه له گیلی و به‌زمانی.
میرنشین: اماره.	میشله‌زەرگوو: ه. میشله‌زەرگوون.
میری: حکومه‌ت.	میشله‌زەرگوون: ه. گیایه‌کی کو‌تستانیه‌یه گه‌لای وه‌ک نه‌رخه‌وان
میز: ته‌ختیکی چواریپی به‌رزه شتی له‌سه‌ر دادنه‌ری. میز.	وايه، وه‌ک لا‌ولاو به‌قه‌د شتدا هه‌لده‌گه‌ری و به‌قه‌د دار و
باوه‌ش: (میز) یک دار، واته باوه‌شیک.	به‌رددا ریشه داده‌کو‌تی، لاسکه‌که‌ی به‌چه‌ند سالنک وا
میزن: میزن.	ئه‌ستور ده‌بی دارجگه‌ره‌ی لی دروست ده‌کری.
میزدر: مه‌ندیلیکی سپیه که به‌سترابی به‌سه‌رده‌وه. سه‌رپیچ.	میشن: چه‌رمی مه‌ر و بز که خو‌ش کرابی و ره‌نگ نه‌کرابی.
میزه‌ره: میزدر.	شتی می‌شاوی.
میزفک: با. پلوسک.	میشو: مه‌ردوومی گه‌لو‌ر.
میزیان: د. میزتن.	میشووله: ده‌عبایه‌کی بالدارى زور پچووکى به‌نال‌وشه.
میزتن: با. میزکردن.	میشه: بیتشه.
میژ: نوێژ (ز) شتی ر‌ابوردووی کو‌ن (د).	میشه‌ره‌و: د. می‌ش ده‌کردن له‌به‌ر بی نیشی.
میژتن: با. مژبن.	میشه‌ره‌و: شو‌ینیکه که می‌شی زور بی. ناوه بو‌دییه‌ک له
میژکرن: ز. نوێژکردن.	هه‌ورامانی نه‌ودیه‌و.

میشه سه گانه: جوړه میشتیکې پانکه له ی سوورکاری چنگ چنگه به هر شتی که و نوو سا درهنگ لیتی ددبیته وه و، زورتر به سه گه وه ددنیشتی.
 میشه سی: چیرگ.
 میشه قه بری: جوړه میشتیکې سه وزه له زهوی هله که نراو دیته ددره وه.
 میشه که رانه: جوړه میشتیکې که ورده هر له ولاخ ددنیشتی.
 میشه گیرد: د. جوړه جال جال که یه که میث ده گری.
 میشه لان: بیته لان.
 میشه مر: ز. شتی که که خاوه نه که ی به جیتی هیشتیتی. شتی فریدراو.
 میشه وش: ز. نیسک.
 میث هه نگ: جوړه هه نگیکې بی هه نگونه.
 میث هه نگوبن: هه نگ.
 میشتین: جوړه یاریه که به میث ده کری.
 میثان: با. میوان.
 میثانی: با. میوانی.
 میقه سوک: ز. په ره سیلکه.
 میقه ور: ز. کوله که ی درژی ملدار.
 میکرؤب: گیاندارتکی زور وردیلانه یه به چاو نابینری.
 میکرؤسکوؤب: هوکار (آله) تکه شتی زور وردی پی به دی ده کری.
 میکوؤت: دارتکی گرده کلکتیکی تی براوه.
 میکوؤته: نه خوشییه که تووشی مندال ده بی زیپکه ی سهر خر له نه ندای په یا ده بی.
 میکووک: گیای به له ک. مه کوی جولایی.
 میکووک: میکووک.
 میگهل: رانی مهر و بزن.
 میگه له وان: شوان.
 میل: کلچتوک. پایه یه که بو نیشان کردن له ری و باندا دروست ده کری. جوړه ناسنیکې تایبه تییه ناوی له چاو پی ددرده هیترئ. نه ندازه یه که له ری و بان که هزار و حهوت سده و شهست یارده. شتیکی درژی خری لووسی قورسه زور خانه ی پی ده کری. کیری راست. که واکه ی (میل میل) د. داری تهراروو.
 میلاق: هه لاله برمه. تریه که له ژووریکې نه زور ساردی نه زور که رمدا به په تیک هه لواسرابی بو نه و دی به رودوا له زستاندا بخوری. لاله نگه ر.
 میلاقه: جوړه گولیکې سووره له گولاله سووره پچووکتره.
 میلاک: که وچک.

میلاک کردن: بریتییه له چه شتی خوارده مه نییه ک.
 میلکان: هه وارگه.
 میلوکله دان: د. کلچتوک و کلتور.
 میلوو: جولانه.
 میلووره: میرووله.
 میله: د. میل.
 میله گورگانه: جوړه کار دوویه که گه لای و دک کلتور وایه نیرکتیکی هیه له کلچتوک ده چی.
 میمل: دوژمنی مهرگبری شت: پشیل (میمل) ی مشکه، یا چه قهل (میمل) ی مریشکه.
 مینگوین: رده و لاخی تازه بهر که ل.
 مینگه: منگه.
 مینه که: نه موسیله یه که له شاخی گیاندار دروست کرابی.
 میتو: درهختی ترئ. تلپه ی هه نگوبن. می.
 میوان: میوان.
 میوانی: جوړتکه له حه لوای شه کر به لام نه م که متیک شله.
 میوانی (د).
 میتودان: میتو کردن.
 میوژیلک: میلاک.
 میتو کردن: هه لسوونی میتوله کشته ک و شه ما.
 میولاک: چل و چتوی میتو که له به هاراندا ددبردی.
 میولاکه: میولاک. ناوه بو رتیه ک له ناوچه ی ماوه ت.
 میولاو: د. دارتکه که ده چیته ناو ناوی نیرگه له وه.
 میتو و روؤن: جوړه مه لحه میتکه له میتو و له روؤن دروست ده کری بو نه رمبون ددری له ده ست و پیتی قه له شاو.
 میوژ: تربی وشکراو.
 میووک: ز. قویچه ی کالا.
 میتو: میوه. می.
 میتو مارانه: جوړتکه له کاله که مارانه به لام ده خوری و و دک میتو تهرز ده هاوی.
 میه: می (ز). مهر (با).
 میهره بان: مهر دوومی دلنه رمی خاودن به زدی.
 میهره بانی: دلنه رمی و به زدی هاتنه وه به مهر دوومدا.
 میهره وان: د. میهره بان.
 میهره وانی: د. میهره بانی.
 میهقان: ز. میوان.
 میهمان: میوان.
 میهمان به ریک کردن: میوان به ریک کردن.
 میهمان خانه: میوان خانه.
 میهمان داری: میوان داری.

میهمانی: میوانی.	میرگزیرکتی: د. میر و گزیر.
می: موو.	میرنشین: ولاتیکه که میرتیک بهرتودی بهری.
میان: ناوه راستی شت: له (میان) ی قسه دا قسه مه که.	میرۆڅ: ز. میراو.
میانه فرش: لاکیشیتیکی باریکه له ناوه ندی دوولاکیشدا راددخری.	میر و گزیر: یارییه کی دوو دهسته ییه، هه ردهسته یی و دهسته کی هه یه، نه و دهسته یی که یارییه که و هه رده گرت نه موسیله یه که هه ل ده دات ده بی به پستی ده ست بیگرتته و، له سه ر پستی ده ستی به بی یارمه تی ده ست که ی تری نه موسیله که بجوولیتیت تا ده ی کاته یه کتیک له په نجه کانی، ئینجا نه گه ر کردییه په نجه ی بالابه رزه ی نه و ده بیت به میر، نه گینا ده بی به گزیر، وه ستا له سه ر یاریکردنی خو ی درتیه ده ستیت تا نه موسیله که ی له هه لدان، یا له کردنه په نجه یدا ده که ویتته خوارده و، نه و حله یاریکه ری دوو دم له و ده ستیه یاری پی ده کات، که نه میش له ده ستی که و ته خوارده و، ئینجا یاریکه رتیک سییه م تا هه موو ده ستی یه که م ده یدو رین ئینجا ده ستی دوو دم و ده ی ده گرت، هه ر به و رده نگه.
میچ: ئیسقانیکه له قاچی گیانداردا. بنمیچی بان.	میروو: د. مووروو.
میچله سه رگرتن: ورگرتن له سه ر شتیک و لانه دان لیتی: له سه ر نه م ئیشه نه و دنده (میچ مه گره).	میره: د. گه و ده ی ناوایی.
میچۆله: میچۆله.	میره دی: کوتخا (د). ناوی دتیه که له ناوچه ی وارماوا.
میچۆله: شتیکه که خپ هه لدرا بی وه ک که شک، (میچۆله کردن) خپ هه لدانی شت وه ک که شک.	میره وانی: د. میهدبانی.
میچی قومارخانه: بریتییه له مه ردوومی زۆرزانی فیل باز.	میری: حکوومه ت.
میچین: یاریکردن به میچ.	میز: ناویکی سوتره له چووک و زتی گیاندارده و دیته ده ری.
میخی: ناوه بو جو ره ترتیه ک.	میزاو: بریتییه له ناویکی که م که پروا.
میر: وته یه که به کار دینری بو گه و ره: (میر) م واته گه و رده م. ناوه بو روویه ک له میچ له یاری (میچین) دا. ده ولت.	میز به زاندن: هاتنه ده رده و ی میزی مندال و سه رکردنیتی له ده می بلو ترو ده له ناو بیتشکه دا.
میرات: که له پووریکه که مه ردوو به جیتی بیتیت.	میزتن: دادانی دانه ویتله یه به پال (بلنۆسکه) دا له کاتیکدا که (گتیر) شل بوو بیتته و به جو رتیک که دانه ی لی به چیتته خوارده و بو ناو ناو.
میراته بر: که سیکه که میراتی مه ردووی به ر بکه و ی.	میزدان: میزدان.
میراتگر: میراته بر.	میزکردن: به ردانه و دی میز.
میراتگرتن: به شبردن له میراتی یه کتیک.	میزگیران: گیرانی میز و نه هاتنه ده رده و ی.
میراتی: شتیکه که به میرات به جتی مایتی.	میزلدان: تووره که یه کی پچووک له سکی گیانداردا میزی تیدا کو ده بیتته و.
میراخو ر: گه و رده ی مه یته ران.	میزن: گیاندارتیکه که زوو میز بکا.
میراث: با. میراو.	میزه چرکتی: میزه چورکتی.
میران: وته یه که له رووی رتیه و ده به پیاویتی گه و ره ده و تری.	میزه چورکتی: زوو زوو میزکردن به هو ی ترسان یا سه رما بو نه و ده.
میرانه: ره سمیکه بو میری و هه رده گیری.	میزدل: ز. که سیکه که میز بکا به خویدا.
میرانیی: با. ناوه بو جو ره ترتیه ک	میزۆک: ز. به رختیکه که هه موو مه رتیک بژی.
میراو: که سیکه که به شکردن و زیاد و که مکردنی ناوی به ده ست بی.	میژویی: ه. نیسک.
میرفان: د. میوان.	میژوین: ه. نیسکین.
میرفانی: د. میوانی.	میستن: میزتن.
میرکوت: با. میکوت.	

مینالغ: پارچه مینایه که له هه موو رهنگ تیکه ل بووبی.	میسیمسک: با. میزلدان.
مینهک: کهریکه له کارواندا که ناو و شتومه کی کاروانچی لی	میش: ل. مشک.
بار دهکری.	میل: میل.
میوان: کهسیکه که بیتهلان بو دیده نی .	میلبازی: یاریکردن به میل.
میوان بهریکردن: خزمه تی میوانکردن به باشی.	میلچیتوک: کلچیتوک.
میوانخانه: دیواخان. ئوتیل.	میلدان: کلدان.
میواندار: کهسیکه که میوانی زووبی .	میلکان: ل. هه واری زستانه.
میوانداری: میوان راگرتن و باش بهریکردنی.	میل لیدان: میلکردن به ژیر گلینه ی چاودا بو هیئانه دهرودی
میوان داکردن: دامه زرانندی میوان .	ناوی ناو په رده کانی.
میوان راگرتن: میوانداری.	میم: پیتیکه له بیست و ههوت پیتیه ی کوردی. پوور.
میوانی: بوون به میوانی یه کیک: هاتمه لات به (میوانی).	میمار: ز. برینی موو.
میوه: بهری هیئدی سهوزایی و بهرزه درهخته و دک کالهک و	میمزا: پوورزا.
ههرمی و تری و گهلی شتی تر.	میمک: پووری خوشکی دایک.
میوه جات: میوه هات.	میمکزا: پوورزا.
میوه گه نان: مانگی ته مموز که سی و یهک رۆژه.	میمی: پوور.
میوه هات: گه لیک جوړ له میوه.	مینا: گولتیکی هه مه رهنگی جوانه ، به زه ویدا په خشان ددبیته وه.
مییه: با. مهر.	شووشه. وتهیه که به کاردینری له جیاتی وتهی (وه کو).
مییه: میینه ی هیئدی شت: ئه م که وه (مییه) یه.	مینابه ند: شوتنیکه شووشه کاری زووری تیدا کرابی.
میینه: گیاندار می.	مینا کاری: مینابه ند.

ن: ده بیتی به (ضمیر متصل) بۆ (جمعى مخاطب) و (غائب):
 ئیوه ده خویند (ن)، ئهوان ده نووس (ن). ئیوه بخویند (ن)، ئهوان
 بنووس (ن). ده نووستی به دواى هیندی ناوه وه دهیکا
 به سیفه تی مشبه: چلک (ن) کولک (ن) ورگ (ن). ده بیتی
 به راناوی قسه که ره گهل غهیری خوئی (متکلم مع الغیر)
 وهک (مان) لای هیندی له تیره کانی کورد: ئه سپه که (ن)
 هانی، واته ئه سپه که (مان). ده بیتته په یوه ند (رابط) له
 رسته یه کدا که کرداری تیدا نه بیتی: ئهوان پيشمه رگهن.
 نا: پیتی نه فییه بۆ ئیستا و له مه ولا: (نا) خۆم، (نا) رۆم، نه:،
 (نا) له وه رامی یه کیکدا که لیت بیرسیت ناخویت؟ واته
 نه:،
 نا ئومید: که سیکه که ئومیدی برابى له شتیک.
 نا ئومیدی: ئومید بران له شتیک.
 نابوو: د. نابووت.
 نابووت: که سیکه که دهستمایه ی نه مابى. گیاندارى گه مژى
 پچووک.
 نابووتى: بیتی دهستمایه یی. گه مژه یی و پچووکى.
 نابوود: نابووت.
 نابوویی: د. نابووتى.
 نابه جا: شتیکه که له جیتی خویدا نه بیتی.
 نابه جایی: شتی نابه جا.
 نابه جییی: وتن یا کردنی شتیک که له جیتی خویدا نه بیتی.
 نابه دل: شتیکه که له کانی دل نه یه ته ده رده.
 نابه کار: مهردوومی به دکار.
 نابه کاری: به دکارى.
 نابه کام: شتی ناکامل: ئه م قه زوانه (نابه کام) د. که سیکه که
 به ئاوات نه گا.
 نابه کامی: نه گه یشتن به ئاوات.
 نابه له د: نه شارده زا.

نابه له دی: نه شارده زایی.
 نابینک: با. جوړه تیرۆکیکی نه ستووره له پيشه وه گونکی پتی
 پان ده کریتته وه له سه ر پنه، له پاشا به تیرۆکیکی باریکتر
 ده کریتته وه به نان.
 نابینا: مهردوومی کوثر.
 نابینایی: کوثری.
 ناپاک: که سیکه که دل و دهروونی پیس بیتی ده رباره ی مهردووم.
 ناپاکی: دل و دهروون پیسی ده رباره ی مهردووم.
 ناپه سه ند: مهردوومی ناوه جاخ.
 ناپه سه ندی: ناوه جاخی.
 ناپیاو: نامه رد.
 ناپیاوی: نامه ردی.
 ناتار: د. نادروستی ناپوخت.
 ناتاری: د. نادروستی.
 ناتانین: د. نه توانین.
 ناتر: که سیکه که له حه مامدا خزمت بکا.
 ناتره: ریزه چیلکه یه که داده چه قینری له سه ر خه رمان له کاتی شه ن
 کردندا، له ناوه ندی کاوداندا، بۆ ئه وه ی که تیکه ل نه بن.
 ناتف: با. پلایته ی ده رمانه که ده کری به بریندا.
 ناتوره: نه توره.
 ناتوره بیتژ: نه توره بیتژ.
 ناته با: ناریک.
 ناته بایی: ناریکى.
 ناته میز: شتی پیس و چه په ل.
 ناته میزی: پیسی و چه په لی.
 ناته وان: مهردوومی ئیفتاده ی بیتی هیز.
 ناته وانی: ئیفتاده یی و بیتی هیزی.
 ناته واو: شتیکه که ته واو نه بوو بیتی. بریتیه له مهردوومی که م
 ده ست.

ناته‌واوی: بریتیه له کهم دهستی و هه‌ژاری.	نادیار: شتی که له لیته‌وه دیار نه‌بی.
ناجۆر: د. به دوو شت دهوتری که له‌یه‌ک نه‌چن وه زۆر جیا بن له یه‌ک.	نادیاری: دیار نه‌بوونی شت لیته‌وه.
ناجه‌سته: شتی نابووتی ناله‌بار.	نادیده: شتی که نه‌ت دیبی. نادیار.
ناجه‌سه: د. ناجه‌سته.	ناراو: د. جه‌خار و خه‌فه‌ت.
ناچار: که‌سی که له کردن یا نه‌کردنی کاریکدا بی ده‌ره‌تان بی.	نارجیل: نه‌رجیل.
ناچاری: بی ده‌ره‌تانی له کردن یا له نه‌کردنی کاریکدا.	ناردراو: نیرراو.
ناچه: د. کونیکه که دانه‌ویله‌ی لی دیتته خواری بو گیری ناش.	ناردن: ره‌وانه‌کردنی شتی که بو شوتینیک.
ناچیز: مه‌ردوومی ناکه‌س.	ناردنه‌وه: گپ‌رانه‌وه‌ی شتی که نیردرابی بو لای خاوه‌نی.
ناچیزه: ئافه‌ته‌ی ناکه‌سی ناره‌سه‌ن.	ناراس: د. ناراست.
ناحه‌ز: که‌سی که هه‌زت لی نه‌کا.	ناراست: مه‌ردوومی سه‌رچه‌وتی درۆزن.
ناحه‌زی: دوژمنایه‌تی.	ناراستی: درۆزی و سه‌رچه‌وتی.
ناخ: ناو ده‌روونی شت: ئاوه‌که چوو به (ناخ) ی زه‌ویدا.	ناراسی: ناراستی.
ناخار: د. ناراست.	نارراو: نیرراو.
ناخر: ز. ره‌ووگ.	ناره‌وا: شتی ناشایسته. پاره‌ی قه‌لب.
ناخرقه‌وان: ز. رۆژی ده‌یه‌م له کانونی یه‌که‌م که ولاخ و ئاژال له‌به‌ر سه‌رما ناکرتته ده‌ره‌وه.	ناره‌وان: ده‌رسی که ره‌وانت نه‌بی.
ناخوا: ناخودا.	ناره‌وانی: گپ‌روگرتی له زانیی دهرسا.
ناخودا: داریکی نه‌ستووری به‌رزه له‌ناو که‌شتیدا. مه‌ردوومی سته‌مکار. که‌شتیه‌وان.	ناره‌وایی: ناشایسته‌یی.
ناخودایی: سته‌مکاری.	ناریک: شتی خواریختی. بریتیه له که‌سی که لیت دل‌گیر بی.
ناخۆش: شتی که که دل نه‌یگری. نه‌خۆش.	ناریکی: خواریختی. بریتیه له ناکۆکی دوو که‌س.
ناخۆشی: بوونی شت به‌ناخۆش. ناکۆکی: ئه‌و دوو که‌سه (ناخۆشی) یانه. نه‌خۆشی.	نارگیل: د. نارجیل.
ناخۆشین: نه‌خۆشی.	نارگیله: نیرگه‌له.
ناخون: نینۆک.	نارنارۆکه: نارۆکه.
ناخونکردن: ناخونگرتن.	نارنارۆکی: نارۆکه.
ناخونگرتن: د. نینۆک کردن.	نارنج: شتی که وەک پرته‌قال به‌لام ئه‌م ترشه.
ناخونه: ناخونه‌ک.	نارنجۆک: بۆمبای ده‌ستی.
ناخونه‌ک: خواردنی شتی مه‌ردووم به‌هه‌وانته. جۆره ده‌ردیکه له چاو په‌یا ده‌بی (د).	نارنجه‌ک: نارنجۆک.
نادان: نه‌زان.	نارنجی: شتی که ره‌نگی وەک ره‌نگی نارنج وایی.
نادانی: نه‌زانی.	نارنگی: لاله‌نگیه‌که وەک پرته‌قال وایی.
نادروست: شتی ناریکی ناله‌بار.	نارۆکه: جۆره گۆرانییه‌که.
نادروستی: ناریکی و ناله‌باری.	ناردون: ناره‌وه‌ند.
نادوروس: د. نادروست.	ناردوه‌ند: داره‌وه‌ند.
نادوروست: نادروست.	ناریاک: د. نیرراو.
نادوروستی: نادروستی.	ناری‌عه‌لی: ره‌نج و زه‌حه‌ته‌ی زۆر: به‌هه‌زار ناری‌عه‌لی تا دۆزیمه‌وه.
نادوروسی: د. نادروستی.	ناری: جۆره مقامیکه.
نادۆل: د. ناچه.	نارین: با. گۆرانییه‌که که خه‌م و خه‌فه‌ت بیتی.
	ناز: خۆفرۆشی و خۆخۆشه‌ویستکردنی یه‌کی‌ک لای یه‌کی‌ک.
	دره‌ختی سه‌وه‌به‌ر (د).
	نازار: نازدار.
	نازاو: سه‌وزایی تیراوی پاراو.

نازیه رو در: نازدار.	ناسکۆله: شتی پچکۆلهی ناسک.
نازدار: کهسیکه که زۆر خۆشه ویست بێ و نازی بکیشری.	ناسکه نان: جوۆره له واشه یه کی ناسکی چه وره هه ویره که ی به رۆن ده شکینرتته وه.
نازداری: خۆشه ویستی و ناز کیشانی یه کیتک.	ناسنامه: پارچه کاغه زیکه که وینه و ناو و شۆره ت و پیشه ی یه کیتکی تیدابێ.
نازفرۆشتن: نازکردن.	ناسۆر: برینیکه که دردنک چاک ببیتته وه: برینه که ی به ناسۆر که وتوو.
نازفرۆشی: نازکردن.	ناسیار: ناسیاو.
نازک: ناسک. بریتییه له مهردوو می شهرمنی له سه رخۆ. شتی ته نک.	ناسیاری: ناسیاوی.
نازکردن: خۆفرۆشی و خۆ خۆشه ویست کردن.	ناسیاگ: ناسیاو.
نازک کار: د. وه ستایه که که له گه چکاریدا نه قشی جوان بکا.	ناسیاگی: ناسیاوی.
نازکهر: کهسیکه که ناز بکا.	ناسیاو: ناشنا.
نازکیشان: ناز راگرتنی نازدار.	ناسیاوی: ناشنایی و ناسینی یه کیتک.
نازکی: بوونی شت به نازک.	ناسین: بینینی شتیک و شاره زایت لیتی به رهنگیک بۆ جاریکی تر جیای بکه یته وه له شتی تر.
نازگ: نازک.	ناسینه وه: دووباره ناسینی شتیک که له مه ویش ناسیبیتت.
نازناز: جوۆره گولتکی هه مه رهنکه هه ر به یانیان ده گه شیتته وه و گه لا سه وزه که ی وه ک په لپینه وایه.	ناشاره زا: نابه له د.
نازنامه: نازناو.	ناشاره زایی: نابه له دی.
نازناو: له قه ب.	ناشایس: د. ناشایسته.
ناز و نووز: نازفرۆشتن.	ناشایسته: شتی بێ جیتی ناله بار.
ناز و نیوناز: ناز.	ناشایسه: د. ناشایسته.
نازه: د. شۆتینی زیندوو له نینۆک.	ناشتا: خالیتی سک له به یانیاندا: به یانیان به (ناشتا) جگهره مه کیشه. خوارده مه نییه که که له سه ر سکی ناشتا بخوری.
نازه نین: ئافرده تی زۆر جوان.	ناشتا کردن: خواردنی نانی سه ر له به یانی.
نازی: د. نازکهر.	ناشتن: مردوو کردن به ژیر گله وه. دره خت و گول پرواندن.
نازی: ز. نازکردن.	ناشناس: بیگانه ی نه ناسراو.
نازین: خۆ هه لکیشان به یه کیکه وه. تۆ به کیتوه (ده نازیت).	ناشیتتی: بوونی مهردووم به ناشی: فلان که س به ناشیتتی نه و کاره ی کرد.
ناس: شتیکه له تووتن دروست ده کری و هیندی که س له جیاتی جگهره کیشان ده یخاته ژیر زمانی.	ناشیرین: شتیکه که جوان نه بێ.
ناساز: ناخۆش: نه م ئاوه (ناساز) د. نه خۆش (ناساز) م واته نه خۆشم. کهسیکه که له گه ل یه کیتکی تر دا ناکوک بێ: فیسار که س له گه لمد (ناساز) د.	ناشیرینی: بوونی شت به ناشیرین.
ناسازی: ناخۆشی. نه خۆشی. ناکوکی.	ناشی: مهردوو می کو لی نه شارده زا له کاروباریکدا.
ناساغ: نه خۆش.	ناعال: مهردوو می ناله بار.
ناساگی: نه خۆشی.	ناعالی: ناله باری.
ناساق: ناساغ.	نافک: ز. ناووک می مهردووم و گیاندار تر.
ناساکی: ناساگی.	نافه رمان: مهردوو می لاساری گو ی نه گر.
ناسزا: ناشایسته ی نارده وا. بریتییه له جوین: (ناسزا) ی پێ وتم، واته جینوی پێ دام (د).	نافه رمانی: گو ی نه گرتن بۆ فه رمان.
ناسک: شتیکه که زوو له ت بێ. مهردوو می شهرمنی له سه ر خۆ. شتی ته نک: په رداخه که (ناسک) ه واته ته نکه.	نافه ک: عاستی ناو لنگ له ده ری.
ناسکبوونه وه: پنه بوونه وه ی نه ندام.	نافه کپین: بریتییه له نه تک کردن ی یه کیتک.
ناسکرن: ز. ناسین.	ناث: ناووک (ز). ناو (با).
	ناث نیش: ز. رده وانی و سکچوون.

ناقبارک: با. سه‌له‌یه‌کی پچووکه میوه‌ی تی ده‌کری.
 ناقیر: با. ناوه‌ندی دوو شت.
 ناقدار: با. ناودار.
 ناقک: با. ناووک.
 ناقمال: با. ناومال.
 ناقنج: با. ناوه‌ند.
 ناقنجی: با. ناونجی.
 ناق: د. قورگ.
 ناقایل: نارازی.
 ناقیر: ل. بینه‌قاه.
 ناقولا: شتی ناریتک.
 ناقولج: ه. نوقورج.
 ناک: وته‌یه‌که ده‌نری به‌دوای هیندی وته‌وه ده‌یکا به‌سیفه‌تی (مشبه): خه‌م(ناک)، ده‌رد(ناک).
 ناکا: د. ناکاو: فیسار که‌س (ناکا) هات واته له ناکاودا.
 ناکام: که‌سیکه که به‌کام و خواستی خوی نه‌گه‌یشتی.
 ناکامی: نه‌گه‌یشتن به‌ئاوات.
 ناکاو: کوتوپر.
 ناکاوی: کوتوپری.
 ناکوک: ناساز.
 ناکوکی: ناسازی.
 ناکولتوکار: د. شتی ناله‌بار.
 ناکه‌س: ناوه‌جاخ.
 ناکه‌س به‌چه: ناوه‌جاخ.
 ناکه‌سی: ناوه‌جاخی.
 ناگا: ناکا.
 ناگزووری: نامانگووری.
 ناگونا: د. بی گوناح.
 ناگونا: د. ناگونا.
 ناگه‌هان: ناکاو.
 نال: ئاسیتیکی پانه به‌بزمار ده‌دری له‌ژیر پهل و لاخی یه‌کسم، پاژنه‌ی پیتلاو.
 نالاندن: هاوارکردنی نه‌خوش.
 نالانن: د. نالاندن.
 نالبه‌کی: د. ده‌وری پچووک. ژیرپیه‌اله
 نالبه‌ند: که‌سیکه ولاخ نال بکا.
 نالبه‌ندخانه: شوتیتیکه که ولاخی تیدا نال بکری.
 نالبه‌ندی: خه‌ریکبوون به‌پیشه‌ی نالبه‌ندییه‌وه.
 نالچه: پارچه ئاسیتیکی ته‌نکه ده‌دری له‌ژیر پاژنه‌ی قۆنده‌ره.
 نالدار: ولاخی یه‌کسم.

نالکردن: نالدان له پهل و لاخ. بریتیه له هه‌ل‌خه‌له‌تاندنی یه‌کیتک: چاکی نال کردم.
 ناله: نکه‌ی به‌رزی نه‌خوش، (نال‌نال) ناله‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.
 ده‌نگی به‌رزی به‌هیز و دک ده‌نگی تفه‌نگ: تفه‌نگه‌که. ناله‌ی کرد: یا ده‌مانچه‌که (نال‌ه‌هات).
 ناله‌بار: شتی بی باری ناقولا. بریتیه له مه‌ردوومی به‌دی ساخته‌چی.
 ناله‌باری: ناقولایی. بریتیه له سه‌رچه‌وتی و ساخته‌چیتی.
 ناله‌کردن: نالاندنی نه‌خوش. ته‌قین و ده‌نگدانه‌ودی شت به‌به‌رزی. ناله‌کیی: د. پاژنه‌ی که‌وش.
 نالین: نالاندن.
 نام: ناو. وته‌یه‌که و دک وته‌ی (یا) به‌کاردینری بو دوودلی له ناوه‌ندی دوو شتدا: ئه‌و تارمایییه (نام) زه‌لامه (نام) ولاخه.
 ناماقوولی: قسه‌ی بی جیتی دوور له ژیری.
 نامانگووری: نه‌دارایی.
 نامدار: مه‌ردوومی گه‌ورده‌ی ناودار.
 نامراد: ناکام.
 نامرادی: ناکامی.
 نامۆ: غه‌ریب.
 نامۆبی: بی خه‌وی و بی که‌یفیه‌که که له رانه‌هاتی شوتیتیک په‌یابیی. غه‌ریبی: فیسار که‌س نامۆبی ده‌کات واته هه‌ست به‌غه‌ریبی ده‌کات.
 نامه: کاغه‌زیتکی نووسراوه که بو یه‌کیتک بنیردری.
 نامه‌به‌ر: که‌سیکه کاغه‌ز بگه‌یه‌نی به‌م و به‌و.
 نامه‌به‌ری: پۆسته‌چیتی.
 نامه‌خانه: شوتیتیکی تایبه‌تیه که کتیبی زۆرت تیدا دانایی (مکتبه).
 نامه‌خوا: وته‌یه‌که به‌کاردینری له جیاتی وته‌ی (ماشائه‌للا).
 نامه‌د: د. به‌دبه‌خت.
 نامه‌دی: د. به‌دبه‌ختی.
 نامه‌رد: مه‌ردوومی ناپیاو.
 نامه‌ردی: ناپیاوی.
 نامیلکه: کتیبی پچووکی چه‌ند په‌ره‌یی.
 نامیده: شتی به‌ناوبانگ.
 نامیه: نامیده.
 نان: هه‌ویریکه که پان کرابیته‌وه به‌ساج یا به‌ته‌نوور برژینراین.
 پیستیکه به‌دوای هیندی ناوه‌وه ده‌نووسی ده‌یکا به‌کار (مصدر): دا(نان)، ناو(نان). چه‌قاندن و ناشتی شت: نه‌مامه‌کان (بنی).

نانبدە: كەسټىكە كە نان زۆر بدا بەمەردووم.

نانبدەيى: ناندان بەمەردووم بەزۆرى.

نانبىرئىشك: دارىكى درىژكۆلەي لووت تىژە نانى لەسەر ساج پىن وەرەگىردى.

نانپىژ: ز. نان پىژەدەر.

نان پىژەدان: نان برژاندن بەتەنور.

نان پىژەدەر: كەسټىكە كە نان بەپارە بىرژىتت.

نانچايى: د. جوړە كىككە بۆ بەرچايى دەكرى.

نانخوا: د. جوړە زىرەيەكە.

نانخۆرشت: د. پىخۆر.

ناندار: ناندەر.

ناندان: بەخشىنى نان بەمەردووم بەخۆرايى.

ناندەر: نانبدە.

ناندىن: نانگىن.

نانکردن: نان برژاندن.

نانکردنەو: پانکردنەوئى نان بەتيرۆك.

نانكوتر: كوترنان.

نانكەر: كەسټىكە نان بكاتەو.

نانكەرەو: كەسټىكە كە نان بەتيرۆك پان بكاتەو.

نانگىر: ز. زەويەكە كە گەم و جوئى باش بهيئى.

نانگىن: دەفريكى گەورەيە كە نانى تيرى تىدا هەلدەچنرى.

نانووخ: ناخون.

نانوئوى: د. نانئىكە كە لە مالى بووكەو دەچى بۆ مالى زاوا تا سى رۆژ.

نانەبەرە: پارچە پەرۆيەكى گەورەيە رىبوار نانى رىنگاي تى دەخا.

نانەپال: بوختانکردن بۆ يەكئىك و شتىكى ناشرىن دانه پالى.

نانەرەق: نانى وشكەو بوو.

نانەرەقە: نانەرەق.

نانەسكى: ئىشکردن بۆ يەكئىك بەرامبەر بەنان خواردن و هيچى تر.

نانەشان: سەلە.

نانەشانه: نانەشان.

نانەشوتىن: برىتييه لە دواخستنى قسەيەك بەشوتىن يەكئىكدا: قسەي خراپ مەنيرە (شوتىنم).

نانەقەيسى: قەيسى زۆر گەيوە كە بەتيرۆك پان كرايىتەو وەك نان.

نانەلەم: د. نانەسكى.

نانەمىچلە: ه. كولىرە چەورە.

نانەمل: برىتييه لەوئى كە شتىك بخەيتە ئەستوى يەكئىك و بە سەريدا ساغ كەيتەو: دىنارەكەت (نايەلم) واتە لەسەرت

كردم بەمال.

نانەوا: كەسټىكە كە نان و كولىرە و لەواشە دروست بكا بۆ فروتن.

نانەواخانە: شوتنىكە كە نانەوا نانى تىدا بىرژىتى.

نانەوايى: خەريكبوون بە نان پىژەدانهو.

نانەو: نامادە و سازکردنى ناش. سازکردنى داو و تەلە: داو كە

يا تەلەكەي (ناو تەو). دۆزىنەو و بنەکردنى شتىك لە

شوتنىك بۆ دزىن: دزەكە ماله كەي (ناو تەو). هيلكەنانە

ژير مريشكە بەكرى بۆ هەلەيتانى.

نانەيەك: تىكبردىن چەند شتىك بەناو يەكدا.

نانى نانى: برىتييه لە مەردوومى كوترنان.

ناو: ئىسمئىكە كە بۆ شتىك دانرايى تا بەو ئىسمە ئەو شتە

بناسرى. لۆكەيەكى كراودىە كە خرايىتە دوو توتى لىفە و

كالاه. كاكەلە: گۆزەكە يابادامەكە (ناو) ي نيه. نيتى ناش

(ه). سواغ (ه). پىتى ظرفىة: فرۆك بە (ناو) بادا و ماسى

بە (ناو) ئاوا دەروا. ناوى دىيەكە لە هەورامان.

ناواخن: شتىكە كە ئاخرايىتە دوو توتى شتىكى ترەو.

ناوازه: ناوداو.

ناوان: ناوهند.

ناوبار: سەربار.

ناوبانگ: شورەت و ناوړىشتنى شتىك.

ناوبانگ دەرکردن: بلاو بوونەوئى ناو و شورەتى يەكئىك يا شتىك.

ناوبانگ سەندن: ناو دەرکردن.

ناوبجى: د. ناوېژى.

ناوبراو: شتىكە كە ناوى هاتبى.

ناوبردن: باسکردنى شتىك.

ناوبرە: تەيمانئىكە كە لە ناوەرەستى ژوورئىكدا كرايى بۆ ئەوئى كە ببى بەدوو ژوور.

ناوبرياگ: د. ناوبراو.

ناوبرئىشك: نان برئىشك.

ناوبژەکردن: لە شيرە پابوونەوئى ولاخ و رەشەولاخ.

ناوبژى: كەوتنە ناوهندى دوو كەس كە بەگژ يەكدا چوون تا هەرا نەكەن.

ناوبژى كردن: ناوبژى.

ناوبژىكەر: كەسټىكە كە ناوبژى بكا لە ناوهندى دوو كەسدا.

ناوبگىر: د. ناوبردن: (ناوبگىر) ي كە واتە ناوى بەرە.

ناوبەناو: وتەيەكە بەكارديئىرى بۆ شوتىن يا كاتى پچرپچر: (ناو

بەناو) وەرەلام، يا نەمامەكان (ناوبەناو) بنىژە.

ناوپا: د. ناوگەل.

ناوپارە: خانوويەكە كە هەموو لايەكى لەناو خانووى تردابى.

ناوېشته: بڼه چه.
 ناوېل: ناوېندی دوو پهلې درهخت. ناوېندی هردووسمی ږدشه ولاخ.
 ناوېه نچک: پېر دېه کی گوشتینه له ناوېندی سی و جگړ و ناوسکدا.
 ناوتا: ناوبار.
 ناوتاڅ: پېتیکه ده خړتیه قولفی جه والوه له تهمووه که یوه بؤ به ندکړنی به سهر ولاخوه.
 ناوتول: د. ناوچه وان.
 ناوتیلانه: د. جیازی بووک.
 ناوجهرگه: ناوپاره. ناوېراست له (ناوجهرگه) ی شه پړه که دا بوو.
 ناوجهرنان: مانگی ذی القعدة.
 ناوجی: د. ناوېژی.
 ناوجیکه: د. ناوېژیکه.
 ناوچاو: ناوچه وان.
 ناوچاوان: ناوچه وان.
 ناوچاوپاک: پیاوی چاکی پاکی ناوچه وان ږوون. بهختیار (د).
 ناوچاوترش: بریتیه له مېر دوومی ږووگرژ.
 ناوچاوترشاو: ناوچاو ترش.
 ناوچاودیز: بریتیه له مېر دوومی مونی بهد.
 ناوچاوپوښن: د. ناوچه وان ږوون.
 ناوچه: ناحیه یه که که مودیری تیدا دابنیشی. مه لېه ند. ناچه (د).
 ناوچه دار: قایمقام.
 ناوچه وان: تهختایی ژوور هردوو ږو.
 ناوچه وان به یه کادان: بریتیه له تووړه بوون.
 ناوچه وانپاک: ناوچاوپاک.
 ناوچه وان دیز: ناوچاودیز.
 ناوچه وان ږوون: ناوچه وان پاک.
 ناوچه وان قوڅز: بریتیه له مېر دوومی بهد بهخت.
 ناوچه وان قه شقه: ناوچه وان قوڅز.
 ناوچه وان گرژ: ناوچاوترش، (ناوچه وان گرژکردن) ږووگرژکردن.
 ناوچی نکردن: کړدنه وهی گه لای ناوېراستی تووتن.
 ناوخو: ناو کومه لیکي گه وره یا پچووک: له نیران شتیک ږوویداوه له خو یا، یا له مالی فلان کهس ناژاوه یه که که وتوته ناو خو یا نه وه (داخلی).
 ناوخوا: نامه خوا (د).
 ناوخوان: جیتی دانیشتن له زین. ناوه بؤ ناوچه یه که له (شلیتر).
 ناوخوبن: ل. ناخون.
 ناودار: که سیکه که ناوبانگی ږوېی. شتیکه که ناواخنی بیی.
 کهوای (ناودار)، کفته ی (ناودار).

ناودان: د. پلووسک.
 ناودوک: دؤژنک.
 ناودرکردن: ناوبانگ دهرچوونی که سیک یا شتیک.
 ناودهس: د. ناودهست.
 ناودهست: بهری له پی دهست.
 ناودیر: که سیکه که ناوی له ناو ناواندا بی: یاخوا هر (ناودیر) بیت.
 ناورانوه: پارانه وه.
 ناوړاست: د. ناوېراست.
 ناوړان: ناودرکردن به خراپی.
 ناوړین: جیتی دانیشتن له زین.
 ناوساجی: جوړه کولیره یه که له ناو ږوندا سوور دهکړتیه وه.
 ناوسیتلی: ناوساجی.
 ناوسیتلی: ناوسیتل.
 ناوشان: ناوېندی هردووشان.
 ناوفهرش: میانفهرش. چه رمیکي پانه له ناو پیتلاودا ږاده خړی.
 ناوقه: د. که مېری شتیک که بالای بیی.
 ناوکار: ریزه خشت و بهر دیکه که له ناو چینی دیواردا داده نری.
 راسته تهر بیتکه که له کالا ددری.
 ناوکردن: تپه ږبوون و له چاو ونېوونی شت: که رویشکه که (ناوی کرد).
 ناوکو: ناوکول. هابو بهش (شریک).
 ناوکول: ناوبار.
 ناوکو ږبوونه وه: بریتیه له مردن و نه مانی ناو نیشانی یه کیک.
 ناوکویی: شراکه ت: هم خانووه (ناوکویی) مانه، واته شهراکه قمانه.
 ناوکه: بهر دیکه چلیک گیا (چه قه قه) ی پتو دد پتچری و خهرمانی به سهردا ده بیژر تیه وه بؤ پیت و بهر ده که ت. ناووک.
 ناوکه بر: کچیکه که له کاتی بوون و ناوک بریندا درابی به کوریک.
 ناوکه برانه: سهر ناوکانه.
 ناوکه بره: ناوکه بر.
 ناوکه خوش: د. ناوکی بهری درهخت که له خویدا شیرین و خوش بی.
 ناوکه ږه شه: د. ناوکه ږیژ.
 ناوکه ږیژ: ولاخیکه که پشتی له تاستی ناوکی بریندار بوو بی به هو ی گرتنی بار یا زین یا کورتانه وه، (ناوکه ږیژبوون) بریندار بوونی پشتی ولاخ به هو ی گرتنی باره وه.
 ناوکه ریش: ناوکه ږیژ.
 ناوکه ف: چه رمیکه ده خړتیه ناو پیتلاووه.

ناوکی بووکتی: جوړه گولټیکه پره کانی به ناودا دهچی.

ناوکتش: جوگه یه که له ناو د راستی قالبی مهره زده را ده کیشری له کاتی ناو که مېووندا بو نه و دی که تیر به تیر نه مېهر و نه و بهری

ناوی پټ بدری.

ناوگل: د. ناوگل.

ناوگولانه: تویانه.

ناوگره: د. کاکله. شتی که له ناو دندی دوو شتدا که له یه کیان

جیا بکاته وه.

ناوگل: ناو لنگ.

ناوگیر: ناو بگیر.

ناوگین: ناو د راست.

ناو لنگ: ناو گل.

ناو لنگان: تاوه.

ناوله پ: بهری ده ست.

ناوله پان: ناو په لی دره خت.

ناوله قان: د. ناوله پان.

ناولینان: ناوی خراب نان له یه کتیک.

ناو مال: شتومه کی مال. ژووری نازووخه. ناو که شیده ی هیندی

پیت: ناو مالی: جیمه که یا نونه که جوانه. بریتیه له ناوزتی

ولاخ.

ناو مش: د. ناوله پ.

ناونان: دانانی ناو تیکی تاییه تی بو مندالتیکی تازه بوو یا بو

شتیکی تر.

ناوناو: ناو به ناو.

ناو نووس: بریتیه له ته عینی شت. نووسینی ناوی گه لی شت

به تیکراییی: فیسار که س چووه بو (ناو نووس)، (ناو

نووسکردن) ناو نووس.

ناونیان: د. ناونان.

ناونیرک: دژدنک نیرکی هه موو شتیک.

ناونیروک: د. ناو د خوره ی دره خت. نیرژن (د).

ناونیشان: نیشانه هه لدانی شتیک. ناو دیار کردنی که که له

پشتی پاکه ت دهنووسری بو نه و دی که بگا به خواوه نی

(عنوان).

ناونیشانه: ناو نیشان.

ناووداو: شوړه ت و ناو داری: فیسار که س پیاو ده تییه کی کردووه

به (ناووداو) بگپرتیه وه.

ناوک: دهماری که له ناو د راستی سکی گیانداردا ساوا له سکی

دایکدا له ووه خواردن و درده گری. کاکله ی گوټز و بادام و

قه زوان و شتی تر. دهنکی رهقی ناو خورما و هه لووژه و

هیندی شتی تر. مهر که زی دائیره.

ناوکیر: که سیکه که ناوکی مندال بیرتی.

ناوکسیرین: برینی ناو وکی مندال و گرتدانی له کاتی له دایک بوونیدا.

ناوک که وتن: وهر گهرانی دهماری ناوک.

ناوک گرتنه وه: هینانه وه جیتی دهماری ناوک. بریتیه له

هه ل خه له تاندنی یه کتیک: چاک ناوکی گرته وه.

ناو وگ: د. ناو گین.

ناو ونجی: شتی مامناو دندی.

ناو و نه توره: ناوی ناشیرین نان له یه کتیک.

ناوونیشان: ناو نیشان.

ناوونیشانه: ناو نیشانه.

ناو وهرده: ریزه دروومانیکه له کالادا.

ناوه: د. شتیکه له ته خت دروست ده گری، بنکه که ی ته سک و

سهره که ی واله قوری پټ ده کیشری. برنجی چوار دانگی.

ناوهانین: ناو هینان.

ناوهاوردن: ناو هینان.

ناو بهره: داریکی پچو که ده خرته ناو د راستی (ویژانه ر) وه بو

نه و دی که (گاینجه) نه مدیو نه و دیو نه کا. رایه لی ته میانی.

چه پهر.

ناوه جاخ: مهر دوومی نارده سن.

ناوه جخی: نارده سنی.

ناوه خت: بټی وه خت.

ناوه راست: ناو دندی شت به رهنگی که که له هه موو لایه که وه چوون

یه ک دووری.

ناوه روک: کروکی شت.

ناوه روکه: ناو د روک.

ناوه سار: د. نه و بهردانه یه که بو ناش هه لده به ستری بو نه و دی

ته نووره ی لی دروست بگری یا نیتی پتوه بنری.

ناوه سهر: پارچه یه که له ده سمالی سهری ژن که ده که ویتته پشتی

سهریه وه.

ناو د سهره: ناو د سهر.

ناو د شکینه: ناسکه نان. وتووی گرم هینان به سهر (روزی کالادا

بو ماتکردنی.

ناو د کوته: جوړه نه خوشیه که تووشی مهر و بز د بټی.

ناو د کیش: د. نه و کړیکاره یه که (ناو د) ده خاته سهر شانی.

ناو دند: ناو د راست.

ناو دندیار: که سیکه بکه ویتته ناو دندی دوو که سه وه بو

رټیکه ستیان (وسیط).

ناو دندیاری: که وتن ناو دندی دوو که سه وه بو رټیکه ستیان

(وساطه).

ناوه‌ندی: میان‌ه‌وی له هه‌موو شتی‌کدا.	نرخدار: شتی به‌نرخ.
ناوه‌ندی: به‌هه‌موو شتی‌ک ده‌وتری که له ناوه‌ندی دوو شتدایی.	نرخدانان: دانانی نرخی شت له لایه‌ن ده‌وله‌ته‌وه.
ناوه‌وه: ناوه‌روک و ناوشت: نا‌ژاله‌که له ناوه‌وه‌یه یا له ده‌ره‌وه‌یه.	نرخه: د. لرخه.
ناوه‌یتان: ناو‌بردن.	نرکه: د. نرکه، (نرکه‌نرق) نرکه‌نرک.
ناو‌یره: ناوازه.	نرکاندن: نرکه‌کردن.
ناو‌یز: که‌ر گه‌له‌وان.	نرکانن: نرکاندن.
ناو‌ین: د. سواخ.	نرکه: جو‌ره ده‌نگیتی قه‌به‌ی به‌رز له‌سنگه‌وه د‌یت‌ه ده‌ره‌وه، (نرکه
ناو‌ینه‌وه: د. سواخدان.	نرک) نرکه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک، (نرک و هو‌ر) نرکه‌نرکی
نا‌هال: د. نا‌قو‌لای نا‌عال.	زۆر.
نا‌هلیک: با. دۆشه‌ک.	نزا: پارانه‌وه.
نا‌هومی: د. نا‌هومی‌د.	نزاخوان: دو‌عا‌گو.
نا‌هومی‌د: نا‌کام.	نزار: شو‌ینی نس‌ی له شاخ.
نا‌هومی‌دی: نا‌کامی.	نزانی: مز‌گیتی.
نا‌هه‌موار: شتی خرا‌پی نا‌له‌بار.	نزاو: د. شتی گه‌یو. نزی‌ک (ه).
نا‌هه‌مواری: خرا‌پی و نا‌له‌باری.	نزه: با. ره‌زی تازه پ‌ت‌گه‌یش‌تووی د‌یم.
نا‌هه‌نجار: نه‌گو‌نجان.	نزدیک: نزی‌ک.
نا‌هه‌نجاری: نه‌گو‌نجانی.	نزدیکایی: نزی‌کایی.
نا‌ی: شمشال.	نزدیک‌بو‌نه‌وه: نزی‌ک‌بو‌نه‌وه.
نا‌یاب: شتی زۆر چاکی هه‌ل‌که‌وتوو.	نزدیک‌خستنه‌وه: نزی‌ک‌خستنه‌وه.
نا‌یاب ب‌یژی: بد‌یع.	نزدیک‌کردنه‌وه: نزی‌ک‌کردنه‌وه.
نا‌یافت: نا‌یاب.	نزدیک‌که‌وتنه‌وه: نزی‌ک‌که‌وتنه‌وه.
نا‌یژه‌ن: شمشال‌ژهن.	نزدیکی: نزی‌کی.
نا‌یه‌ب: نا‌یاب.	نزرگه: ج‌ت‌گایه‌که پ‌یاو‌چا‌کت‌ک ت‌یدا دان‌یش‌ت‌بی و ن‌یشانه ک‌راب‌ی.
نا‌یس‌ین: نه‌گ‌ران. نه‌سو‌وتان: نا‌گره‌که نا‌یس‌ی، واته نا‌گ‌ری یا	نزگ: د. ژیان و ز‌بنده‌گانی.
نا‌سو‌وت‌ی.	نزرگه: نزرگه‌ره.
ن‌م: ه‌یم‌نی و له‌سه‌رخ‌ویی.	نزرگه‌ره: جو‌ره ده‌نگ‌یکه ه‌ین‌دی جار له‌ناو سنگ‌ی مه‌ردوومه‌وه په‌یا
ن‌ج و نا‌ل: د. نا‌له و ن‌که.	ده‌بی و ته‌کان‌ی پ‌ی د‌دا.
ن‌چه: ورده ن‌که و نا‌له‌یه‌کی سو‌وکه که له نه‌خ‌وش‌یه‌کی سو‌وکه‌وه	ن‌زم: شتی نه‌وی.
په‌یا ب‌ی، (ن‌چه‌ن‌ج) ن‌چه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.	ن‌زمان: شو‌ینی ن‌زم.
ن‌چه‌تا: له‌ش دا‌ه‌یز‌ران به‌تایه‌کی سو‌وکه‌وه.	ن‌زمایی: عا‌ستی شو‌ینی ن‌زم.
ن‌خافتن: با. دا‌پ‌وش‌ین.	ن‌زمبو‌نه‌وه: نزی‌ک‌بو‌نه‌وه‌ی شتی‌کی به‌رز له ز‌دوی.
ن‌خری: ز. نو‌یه‌ره‌ی من‌دا‌ل چ ن‌یر چ م‌ی.	ن‌زووله: نا‌له‌ی خه‌فه‌ت‌بار.
ن‌خوری: ز. ن‌خری.	ن‌زووله: د. ن‌زووله.
ن‌خ‌وش‌هر: ه. له‌ت‌که نوک.	ن‌زیک: شتی‌که که ل‌یت‌ه‌وه دو‌ور نه‌بی.
ن‌خون: نو‌خون.	ن‌زیکایی: کاتی زۆر ن‌زیک. عا‌ستی ن‌زیک‌ی شت.
ن‌خوون: ن‌خون.	ن‌زیک‌بو‌نه‌وه: نزی‌ک‌که‌وتنه‌وه.
ن‌خه: نوک.	ن‌زیک‌خستنه‌وه: نزی‌ک‌کردنه‌وه.
ن‌رت و نو‌ی: شتی زۆر تازه‌ی نو‌ی.	ن‌زیک‌کردنه‌وه: ه‌یتانه به‌ره‌وه‌ی شتی‌ک.
ن‌رخ: ق‌یمه‌تی شت.	ن‌زیک‌که‌وتنه‌وه: ها‌تنه به‌ره‌وه‌ی شتی‌کی دو‌ور.
ن‌رخ‌پ‌ین: ن‌رخ دانان.	ن‌زیک‌ی: بو‌ونی شت به‌نزی‌ک.

نژدار: ز. به‌زشتیکه که نه‌شته‌رکاری بکا (جراح).

نژده: با. ده‌سته‌ی چه‌ته (عصابه).

نژناندن: ز. پرکردن.

نژنین: ز. پرپوون.

نژی: با. نيسک.

نسار: نسرم.

نسرم: شوتنيکه که هه‌تاوی تی نه‌که‌وی.

نسک: د. نرگ. مه‌ردوومی په‌ریشان. هه‌ژار. نيسک.

نسکو: نووچبردن به‌توندي.

نسکونا‌هومی: د. نکونا‌هوميڊ.

نسکه: د. هه‌نسک، (نسکه نسک). هه‌نسکی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.

نسگه‌ره: د. نزگه‌ره.

نسی: نسرم.

نسیو: د. قه‌زاوقه‌ددر.

نسیه: د. زه‌مینی که‌م پرشت.

نش: ز. کوتوپر.

نشهر: د. نه‌شته‌ر.

نشتن: د. نيشتن.

نشس: د. نوشوست.

نشک: ز. نش.

نشکيفه: ز. شتی کوتوپری.

نشینگه: نه‌و ولاته‌یه که تو‌تیدا داده‌نیشیت به‌ئيجگاری.

نشوف: ز. نشیوی.

نشيو: نزمایی ناودۆل و دهره.

نشيو: سه‌رده‌وليتری.

نشيف: نشوف (ز). ده‌سته‌راست (جنوب) (با).

نشیقی: با. نشیوی.

نشیمه‌ن: شوتنيکه که له‌وددا نه‌بی تیدا دابنیشیت.

نشیمه‌نگا: د. نشیمه‌ن.

نشین: د. دانیشتن. شانشین.

نفرو: نوغرو.

نفث: د. شتی نوی: نفث و نوتیه.

نفثک: ز. کفتک.

نفث و نوی: نرت و نوی.

نفر: ز. نزای خراپ له‌یه‌کتیک.

نفرین: نفر (ز). نه‌فرین (د).

نفسی: ز. جاوی ناودریتس.

نفش: ز. نه‌ته‌وه: نه‌مه (نفش) ی تویه واته نه‌ته‌وه‌ی تویه.

نفوورات: نه‌فوورات.

نقاندن: نواندن.

نقرشت: ز. نوشته.

نقر: ز. نرم.

نقستن: ز. نوشتن.

نقیز: با. نويز.

نقیسار: با. نووسراو.

نقیستن: با. نقستن.

نقیسین: با. نووسین.

نقین: ز. نوتین.

نقار: زویری و دلگیری.

نقام: مقامی گورانی.

نقاندن: نقه‌کردن.

نقائن: نقاندن.

نقم: نقوم.

نقن: د. که‌سیکه که هه‌ر بنقینتی.

نقوجر: نقه‌نقکردن به‌ده‌ست شتیکی قورسه‌وه.

نقه: دهنگیکه له‌هیز به‌خودانه‌وه په‌یا ده‌بی، (نقه‌نق) نقه‌ی یه‌ک

له‌دوای یه‌ک. نق و هوور: نقه‌نقی زور.

نقیم: جوړه به‌ردیکی به‌نرخه بو جوانی ده‌خریته نه‌موس‌تيله و

گواره و شتی تره‌وه.

نقیم: د. نقیم.

نک: دهنوک (ل). وته‌یه‌که به‌مه‌عنای (له‌کن) ز.

نکاندن: نکه‌کردن.

نکائن: نکاندن.

نکل: ز. دهنوکی بالنده.

نکن: د. که‌سیکه که هه‌ر بنکینتی.

نک و نال: نکه و ناله‌ی نه‌خوش.

نک و ناله: نک و نال.

نک و ناهومی: د. نک و ناهوميڊ.

نک و ناهوميڊ: که‌سیکه که به‌ته‌واوی ناهوميڊ بووبی له

شتیک.

نکه: ناله‌یه‌کی سووکه له‌نه‌خوشه‌وه دی، (نکه نک) نکه‌ی یه‌ک

له‌دوای یه‌ک.

نک و هوور: نکه‌نکی زور.

نگادار: د. پاسه‌وان و چاودیر.

نگاداری: پاسه‌وانی.

نگار: وینه و دروشمی شت. دل‌به‌ری جوان.

نگاهیشتن: پاریزگاری و ناگاداریکردنی شتیک: وه‌ک چاو

(نگای ديلم).

نگم: د. نقوم، (نگم‌بوون) نقوم‌بوون، (نگم‌کردن)

نقوم‌کردن.

نگمه سار: د. نوقمه سار.
 نگین: بهخت و نامه د. نقیم.
 نم: شتی و ته ربی.
 نما: نوثر (ه). و ته یه که به دوا ی هیندی و ته وه ده نووسی ددیکا
 به کار که (اسم فاعل): بالا (نما)، قیبله (نما)، واته بالا و
 قیبله پیشانده ر.
 نماز: نوثر.
 نمنا: د. نمونه.
 نمندن: با. نه رم کردنه و دی شتیک به هو ی خستنه ئاوه و د.
 نماو: د. ئاو یکه که له ناوهندی پیست و کوروکی دار و درخت و
 سه وزاییدا بی.
 نماوی: غدار.
 نمایان: شتی ئاشکرا.
 نمایش: نمایش.
 نمایش: خویشاندان.
 نمایشگا: شوینیکه که مهردووم خو ی تیدا پیشان بدا (مسرح)،
 (معرض).
 نمایشگا: نمایشگا.
 نمک: نم و ته ربیه که که له شتیک بیته ده ری: گوزه که (نمک)
 نادا.
 نمدار: شتی شیدار.
 نمدان: ده لاندنی شت: گوزه که (نم ددها). ته رکردنی شتیک
 به که می: سواغه که (نمده) ئینجا هیله ساوی که.
 نمده ر: ل. دوشه کله.
 نمده: ژماره یه کی تاییه تییه له سهر هیندی شت داده نری: بوریه ی
 چرا که سی (نمده) یه.
 نمود: بریتیه له نرخ و ریز: فلان که س نمودی نییه، یا بی
 نموده، واته بی نرخ له ناو کومه لدا.
 نمونه: شتیک کی که له شتیک کی زور که چو نیتی شته زوره که
 نیشان بدا له چاکی و خراپی: له و یچیک نمونه ی
 خهرواریکه.
 نمه: بارانی ورد.
 نمده: لباد.
 نمده زین: لبادیکه ده خریته ژیر زین بو ئه و دی که شتی ولاخ
 بریندار نه بی.
 نمده مال: که سیکه که نمده بسو ویته و د.
 نمک: ل. خو ی.
 نمک به حه رام: به دمه ک.
 نمکدان: خوتدان.

نمه کردن: بریتیه له خواردنی نانی یه کیک و له پیش چاو بوونی
 پیاوه تی نه و هیه که له بهر نه و نانه ی: (نمکم کردووی) هه رگیز
 خرابه ت نالیم.
 نمک کردوو: که سیکه که نمکی کرد بیت.
 نمک گیر: که سیکه گیر و دی نمکی یه کیک بوو بی له بهر خرابه کردن
 له گه لیدا.
 نمه کین: مهردوومی خوین گهرم.
 نو: نه.
 نو: ناوه بو ژماره یه که که له ناوهندی ههشت و ده دایه. نو ی. نه،
 (ز).
 نو: ز. نه.
 نوارین: ته ماشا کردن.
 نواله: نوردو و قولیک له ده غلی دروینه کراو. به سته یه ک
 له گه لای کراوه. جیگای نه رمان له چیا.
 نواله کردن: پیچانه و دی شت.
 نواندن: نیشاندانی شتیک به یه کیک خه و لی خستنی مندال.
 نوانن: نواندن.
 نوبه: نوره.
 نوبه بر: که سیکه که نوبه تی داگیر بکات.
 نوبه ربی: داگیرکردنی نوردی یه کیک له شتیکدا نوردی هاتبی.
 نوبه تی: نوره تا.
 نوبه تیدار: که سیکه که نوره تا بیگری.
 نوبه چی: ئیشکچی.
 نوبه خت: د. که سیکه که تازه بهخت رووی تی کرد بی.
 نوبه خش: یه که مجار چاو پو شیکردن له تاوانیک ته مجاره
 (نوبه خش) ت بی.
 نوبه دار: با. پاسه وان.
 نوبه ر: د. نوبه ره.
 نوبه ره: میره یه که که تازه پی بگا و یه که مجار بخوری. یه که مین
 مندالیکه که ئافردت بی بی.
 نوبه ر کردن: خواردنی میو یه کی تازه پیگه یشتوو یه که مجار.
 نوبه ن: نوبه ند.
 نوبه گرتن: گرتنی نوره له شتیکدا.
 نوبه ند: گویره که ی دوو ساله ی نیر.
 نو پیچکه: مندالیک کی ساوا یه که تازه که و تیتته سهر بی.
 نو ت: با. نه و د.
 نو ته: د. پاشه که و ت.
 نو ته کردن: د. پاشه که و تی کردن.
 نو ته که ر: د. که سیکه که شت پاشه که و ت بکا.
 نوجه ژن: یه که مین جه رنه که به سهر مردنی مردو یه کدا پروا.

نوسان: جوړه ماتى و بى هوشییه که به سهر گیانداردا دى و پتی دهه سیته وه. له کارکه وتنى ناش و سعات.	نوچکه بردن: نووچېردن.
نوستوو: گیانداریکه که خه وی لى که وتبى.	نوچکه دان: نووچدان.
نوستى: نوستوو.	نوچوان: د. نه وجه وان.
نوسراو: کاغه زیکه که شتیکی لى نوو سرابى.	نوچه: د. نه وجه وان.
نرسکانه وه: ددنگى مندا لى که کاتى زه بوونیدا.	نوخانن: د. نوخنکردنه وهى شت.
نوسکه: نوسکانه وه، (نوسکه نوسک) نوسکه ی یهک له دواى یهک.	نوخاننه وه: د. نوخنکردنه وه.
نوسکه: مندالى نوهردى نافردت.	نوخته: نقطه.
نوسیار: که سیکه که باش بنووسى.	نوخته و خال: د. نارایشى رووى نافرهت.
نوسیارى: بوون به نوو سیار.	نوخشه: دانه ویله ی تازه پیگه یو.
نوش: وته یه که ددوترى به خوشه ویستیک له کاتى خواردنه وهى ناو یا قرینه دانه وهیدا.	نوخوت: ل. نوک.
نوشاتر: نه وشتار.	نوخوشه: د. نخوشه.
نوشادر: نوشاتر.	نوخومانندن: ز. خوداپوشین به شتیکی.
نوشاندنه وه: قه دکردنى شت.	نوخومین: ز. خو داپوشین.
نوشتانه وه: قه دبوونى شت.	نوخون: ددفریکه ددهم ورتیر بووبى.
نوشتاوى: ناستى نوشتانه وهى شت.	نوخونبوونه وه: دهمه وخواربوونه وهى ددفر. برتیییه له نه مانى سامان و لیکه وتنى یه کیک له گه وره یی.
نوشتوو: نوشته.	نود: نه وه د.
نوشته: کاغه زیکه چند نایه تیکى قورنان یا چند نرایه کی لى ددنووسرى و به نوشتاودى بى موفه رک هله دگیرى.	نوردوو: نانیکه به نه رمى وهک بوخچه چوارقه د کرابى.
نوشتى: نوشته.	نوردی: نوردوو.
نوشخور: ز. پاشاخوړ.	نوریزکین: جوړه یارییه که وهک سى ریزکین، به لام له مدا، یه کی نو داشیان پییه.
نوشکردن: خواردنه وهى شت به خوشى.	نورین: روانین.
نوشوست هینان: کزبوونى هیز و تهوانایى. که مبوونه وهى دارایى و دده لالت.	نوره: سهر هاتنه سهر له کاریکدا. جار: نیمرو سى (نوره) هاتمه لات.
نوشوستی: نامه د و نه هاتى.	نوره بر: نوبه بر.
نوشین: نوشکردن.	نوره برین: نوبه برین.
نوغرؤبوون: روچوون و نووومبوون به ناخى زدویدا. نووومبوون له زهره و زیاندا: فیسار کهس له زیانى لؤکه کهیدا (نوغرؤبوو).	نوز: وته یه که به کار دینرى له جتى وتهى (ديسان) له کاتیکدا که یه کیک کرداریک یا گوftarیک چند جارتک بکا و توپیت ناخوش بى.
نوقرا: ل. نوقره.	نوزده: ناوه بوژماردیهک.
نوقره: زیو.	نوزدهمین: شتیکه له پایه ی نوزده دا بى.
نوقره کفت: د. نالدووزدانى شت به زیو.	نوزده هم: نوزدهمین.
نوقلانه: وتنى شتیکی باش یا خراب بو که سیک له پیش بوونى شته که دا.	نوزده همین: نوزده هم.
نوقلانه لیدان: نوقلانه.	نوزکه: نوسکه.
نوقمه سار: د. که سیکه که سهرنگوون بووبى.	نوزکه: نوزکه.
نوقورچ: گرتن و گوشینی جیگایهک له جهسته به دوو په نجه.	نوزین: ولاخیکه که تازه زینى لى کرابى.
نوقورچک: د. نوقورچ.	نوز: با. جوړه گه نه یه که ددنووسى به بن دووگى مېره وه.
	نوزدن: ز. شتى تازه دارپژاو له ناسن یا له مس. دهستکردنه وه به کاریک دواى لى ویستانى.
	نوستگ: نوستوو.

نوقورچكانه: د. نوقورچيكة دهگيرى له ژنيك كه كالايهكى تازى له بهر كړدېتى و بهردركانهى نه كړدېتى. نوقول: جوړه خواردمه نيبهكى دانه دانه يه له شگر دروست ده كړى. نوقولدان: ده فريكه هر نوقولى تى ده كړى. نوقله كوردى: به گه نمه شاميبهك ده لټن كه برژابى و پشكوتبى. نوقوم: شتيكه كه له ناو ناودا ون بووبى. نوقومبوون: بن ناو كه وتنى شت. نوقيبوون: ز. نوقومبوون. نوک: ز. نوک. نوک: دانه وپلته يه كى خړى زه رده به كولاوى و بهرژاوى ده خورى. نوکاو: چيشتيكه له گوشت و نوک دروست ده كړى. نوکته باز: يه كيكه كه قسهى جوان بكا. نوکه خوله: جوړه نوکيكي ده نك گه وره يه. نوکهر: خزمه تكار. نوکهر ايه تى: بوون به نوکهر. نوکهره شكه: نوکيكي وردى تويكل ره شه، ده كړى به له تكه. نوکهرى: خزمه تكارى. نوکه زورده: د. فهر يكه نوک. نوکهل: جوانه گايه كه كه پتي نابيته سالى سييه م. نوکهن: جوگه يا كاريزيكة كه تازه هه لكه نرابى. نوکهند: نوکهن. نوکيسه: د. برېتبييه له كه سيك كه تازه دهوله مهند بووبى. نوگوم: نوqm، (نوگومبوون) نوqmبوون، نوگومكردن: نوqmكردن. نوگه: د. نوره. نوگه چى: د. نوبه چى. نوما: جوانووى دوو ساله. نومال: كه سيكه كه تازه مالى پيكه وه نابى. نومسلتمان: كه سيكه كه تازه مسلمان بووبى. نومينه: مانگى ذى الحجة. نونگ: د. بهلگه و نيشانه، (نونگه كردن) سووسه كردنى بهلگه شت. نوئو: نوئه. نوئوله: كه سيكه كه رده فتارى وهك رده فتارى مندالى ساوا و ابى. نوئه: و ته يه كه مندالى ساوا به كارى دينى بو هه مسوو خواردمه نيبهك كه دانه وپلته بى. نوو: نوئى. نووا: پيش و به رده م. نه شكه وت. نوواكيش: مه ريكة كه شوان بانگى رانه كهى كرد نهو له پيش هه مووياندا دواى كه وى. نووال: ته پله سهرى كيو.

نوواندن: ددرخستن و پيشاندانى شتيك به يه كيك: ولاخه كه له مهيدان (بنوتنه). خه و خستن له يه كيك: منداله كه (بنوتنه). نووتهك: و ته يه كه هه ميشه به كاردينى له دواى و تهى (تاريك) هوه بو (تاكيد): تاريك و (نووتهك). نووچانه وه: نووچيانه وه. نووچېردن: ههل نهنگووتن. نووچدان: نووچېردن. نووچيانه وه: د. چه وتانه وه. نوود: د. حال و نه حوال: فلان كه س خوش نووده، واته خوشحاله. نووړه: ددنگى سهگ له كاتى نازار پي گه يشتييدا، (نووړه نووړ) نووړه يهك له دواى يهك. نووز: و ته يه كه هه ميشه له گهل و تهى (ناز) دا به كاردينى: (ناز و نووز). نووزاندن: نووزه كردن. نووزانن: نووزاندن. نووزانه وه: كورووزانه وهى مندال. نووزه: جوړه دهنگيكي باريكى نزمه و دك ددنگى نه خوش له كاتى لاوازيدا، (نووزه نووز) نووزه يهك له دواى يهك. نووزه برين: كوتايى هينان به نووزه نووزى يه كيك. نووزه دريژ: مهردوومى دريژدادر. نووسان: به يه كدا لكانى دوو شت. نووساندن: لكاندنى دوو شت به يه كه وه. نووساو: دوو شته كه به يه كدا لكابن. دهنگيكة كه گيرابى. نووسخانه: د. شويتنيكه كه نووسهران شتى تيدا بنووسن. نووسهر: كه سيكه كه بزانتى بنووسى. نووسهك: شتيكه كه له خو به وه بنووسى به شتيكى تره وه. نووسه كه: گيايه كى به هارييه له ناو دهغلدا دهروى و به شته وه ده نووسى و به ريكي تووكن ده كړى. نووسه نهك: نووسه كه. نووسيان: د. نووسان. نووسين: پيت خستنه سهر كاغه ز به قه له م له لايه ن نووسه ريكة وه. نووسينخانه: نووسخانه. نووسينگا: نووسخانه. نووسينگه: نووسينگا. نووسينه وه: وينه وهرگرتنى شتيكى نووسراو به قه له م. نووقاندن: قووچاندن. نووقاو: چاوى ليكنراو. نووك: لووتى تيژى شت. نووكاندن: نووكه كردن. نووكانن: د. نووكاندن.

نووکن: د. کەسیکە که زۆر بنووکینی .

نووکە: دەنگێکی پچکۆلە ی باریکە که له گریانێکی هێواشەوه په یا بیتی، (نووکە نووک) نووکە یه که له دوا ی یه که هه نووکە (با).

نووکە برین: کۆتایی هێنان به نووکە نووکی یه کێک.

نووکەر: ل. نوکەر.

نووکە نیا: پۆلانیای دەمی گاسن.

نوون: نان (ل). ناوه بۆ پیتیک له بیست و ههوت پیتیه کوردی. بریتیه له نهنگی شتیک، ئەم شته (نوون) ی تیدا نییه واته بن نهنگه.

نۆه: نۆه.

نۆه: نۆه.

نوهی: ه. نوک.

نوها: ز. ئیسته.

نوها: با. شیو و دهره.

نوهت: ز. نهوه.

نوهک: ز. نوک.

نوهلیک: با. دۆشهک.

نوهۆم: ته به قه ی خانوو.

نۆهه: نهوه.

نۆهه: شتیکه که له پایه ی نۆدا بی.

نۆهۆم: نوهۆم.

نۆهه مین: نۆهه م.

نۆهه وار: هه وارگه ی تازه.

نۆهیلکه: بارۆکه یه که تازه هاتبیته هیلکه.

نۆی: تازه.

نۆیوونهوه: تازه بوونهوه.

نۆیرد: ه. تیکی دروومان

نۆیردوو: نانیکی تیرییه که چوارگۆشه وهک بوخچه قهه کرابی.

نۆیردوو دهه لوا: هه لوا یه که کرابیته ناو نۆیردوو دهه لوا.

نۆیژ: چهند کردار و گوشتاریکی تایبه تی ئاینیه شهو و رۆژی پینج جار بۆ خوا په رستی ده کری.

نۆیژان: نۆیژان.

نۆیژبوون: هاتنی کاتی نۆیژ.

نۆیژچوون: نه مانی کاتی نۆیژ.

نۆیژقایم: کەسیکە هه رگیز نۆیژی نه چی.

نۆیژکردن: به جیهینانی نۆیژ.

نۆیژکه: کەسیکە که نۆیژ بکا.

نۆیژه بارانه: نۆیژیکه ده کری بۆ باران بارین.

نۆیژه بارانی: نۆیژه بارانه.

نۆیژیان: دوا ی بانگی به یانی تا ده می زهرده که وتن.

نۆیژی: شتیک ی پاک و خاوتنه که له وانه بی نۆیژی پتیه بکری.

نۆیکردنهوه: تازه کردنهوه ی شت.

نۆیکرن: ز. تازه کردنهوه ی شت.

نۆیگن: ز. گایه که پتی نابیته سی ساله.

نۆیل: ئاسن یا داریکی به هیزی درتیه ده درتیه ژیر شتی زۆر

قورس بۆ به رزکردنهوه ی.

نۆیلدان: نۆیلکردن به ژیر شتی قورسدا.

نۆین: پیتیه. ناوی دیتیه که له هه ورامان.

نۆینک: ناوتیه.

نۆینگین: نیتوون.

نۆینه: د. نۆینه.

نۆینه: کەسیکە که له دهوله تیکی بیگانه دا جیداری دهوله تی

خۆی بکا. کەسیکە که له دهوله ته که ی خۆیدا جیداری که له که ی

بکا (نائب).

نۆینه ری: بوونی مهردووم به نۆینه.

نۆیهک: له نۆیهش به شتیک.

نۆیه م: نۆیه م.

نۆیه مین: نۆیه مین.

نوی: نوی (با). نهوی.

نویسکه: نووسینگا.

نویسنده: نووسەر.

نویسنه: د. نویسندە.

نویسین: نووسین.

نویشک: ل. که ره.

نۆین: نۆین.

نه: پیتی نه فییه له رابووردوودا: (نه) ی خوتند یا (نه) ی

خوتندهوه. پیتی نه فی سیفه ته له یه کێک: فلان کهس نه زانه

یا نه زۆکه، یا نه خوتندهواره. پیتی نه هییه بۆ حازر و غایب،

(نه) رۆیت، (نه) رۆا، له: (نه) ژوور سه رینی واته (له) ژوور

سه رینی. نه.

نه: وته یه که ودرامی نه بوونی شتیک ی پتی ده درتیه وه: (نه) له

و درامی یه کێکدا که په رستی نه ریمان ده خوتنی؟ واته ناخوتنی.

نهانی: با. لانه و بانه.

نه بات: جوړه شه کریکی تایبه تی شیرینی زۆر سه خته وهک

لیمۆدۆزی وایه.

نه باتی: شتیکه په رنگی وهک په رنگی نه بات وایی.

نه بادا: مه بادا.

نه بان: چوارپیتیه که که ساوای خۆی نهوی.

نه بر: تیغی کول. بریتیه له مهردوومی کهم په رشت.

نه‌بوون: نه‌هاتنه‌دی شت.	نه‌ختینه: شتی به‌نرخ‌ی گرانمایه.
نه‌بوونی: نه‌دارایی و هه‌ژاری.	نه‌خری: با. یه‌که‌مین مندالی باوک و دایک.
نه‌به‌رد: که‌سیکه که به‌پشوویی له هه‌موو کاروبارێکدا و هه‌رگیز نه‌به‌زی. بریتیه له کاری گرنگی دژوار: فیسار که‌س تووشی (نه‌به‌رد) هات.	نه‌خش: جوړه کایه‌یه‌که له قوماړ که ددستی یه‌کیکیان ته‌واویی: فیسار که‌س ددستی (نه‌خش) ه.
نه‌به‌ردی: نه‌به‌زین له کاروباردا.	نه‌خشاندن: نه‌قشکردنی شت.
نه‌به‌ز: مه‌ردوومی نه‌به‌رد.	نه‌خشاوی: شتیکه که نه‌خشی پیوه‌بی.
نه‌به‌کام: مندال یا میوه‌ی پیگه‌یشتوو.	نه‌خشه: خه‌ریته‌ی شویتیک.
نه‌پا: شتی ناپایه‌دار.	نه‌خشه‌کیشان: ریتیازدانان بو‌پروژه‌یه‌ک له سه‌رده‌تاوه تا دواویی (تخطیط).
نه‌پۆر: د. شتی ناله‌بار که بو‌هیچ شتی‌ک نه‌گونجی.	نه‌خشین: شتی نه‌خشاوی.
نه‌پۆریان: د. نه‌گونجان.	نه‌خۆ: نه‌وه‌ک. مه‌چۆرده‌ری نه‌خۆ میوانه‌کان بین. نه‌گینا:
نه‌په‌نی: با. شتی ونی نادیار.	دانیشن نه‌خۆ لیتان دده‌م.
نه‌تراندن: ز. بی‌ده‌نگکردن و له‌جووله‌خستن.	نه‌خوازه‌لا: وته‌یه‌که به‌کاردیتیری له‌جیتی وته‌ی به‌(تایبه‌تی): کورد مه‌ردن. (نه‌خوازه‌لا) خوینده‌واریان.
نه‌ترس: مه‌ردوومی نازای چاوقایم.	نه‌خۆش: گیانداري ناساغ.
نه‌ترک: ز. به‌رچاوگه‌ی زیوینی ژنان.	نه‌خۆشبوون: نه‌خۆشکه‌وتن.
نه‌تره: زنده‌هق. وره.	نه‌خۆشخانه: خه‌سته‌خانه.
نه‌تره‌بۆق: مه‌ردوومی قه‌به‌ی ناشرین.	نه‌خۆشکه‌وتن: دووچاربوون به‌نه‌خۆشی.
نه‌ترین: ز. بی‌ده‌نگبوون و له‌جووله‌که‌وتن.	نه‌خۆشی: له‌ش تیکچوونی گیاندار و ناساغ که‌وتنی.
نه‌تل: د. ملتۆم.	نه‌خۆشین: نه‌خۆشی.
نه‌تۆره: ناوی ناشرین که نرابی له‌مه‌ردووم. هه‌لخۆندن به‌سه‌ر مه‌ردوومدا.	نه‌خۆته: د. نه‌خوینده‌وار.
نه‌تۆره‌بیژ: که‌سیکه که به‌سه‌ر مه‌ردوومدا هه‌لبخوینتی.	نه‌خوینده‌وار: که‌سیکه که نه‌یخویندبی.
نه‌توو: ز. مه‌ردوومی ناپه‌سند.	نه‌خوینده‌واری: نه‌خویندن.
نه‌ته‌وايه‌تی: نه‌ته‌وده‌په‌رستی.	نه‌خه‌سه‌لا: نه‌خوازه‌لا.
نه‌ته‌وده: وه‌چه‌ی گیانله‌به‌ر.	نه‌خه‌مه: ز. وته‌یه‌که له‌جیتی وته‌ی (قه‌ی ناکات) به‌کاردیتیری.
نه‌ته‌وده‌په‌رستی: خۆشه‌ویستی نه‌ته‌ودی خۆت.	نه‌خیر: وته‌یه‌که به‌کاردیتیری بو‌نه‌بوونی نه‌و شته‌ی که پرسپاری
نه‌ته‌ودنامه: نامه‌یه‌کی ده‌وله‌تییه که نه‌ته‌وايه‌تی تو‌بگه‌یه‌نی بو‌نه‌و ده‌وله‌ته (جنسیه).	لی‌ده‌کری. نه‌خیر له‌وه‌رامی یه‌کیکدا که‌بلتی: ددرست خویند؟.
نه‌جم: شتیکه که نه‌جوولتی (ساکن).	نه‌دار: نه‌دارا.
نه‌چار: با. ناچار.	نه‌دارا: هه‌ژاری که‌مده‌ست.
نه‌چیر: نیچیر.	نه‌دارایی: هه‌ژاری و که‌مده‌ستی.
نه‌چیرکردن: نیچیرکردن.	نه‌داری: نه‌دارایی.
نه‌چیره‌قان: با. راوکه‌ر.	نه‌دان: نادان.
نه‌چیره‌وان: نیچیره‌وان.	نه‌دانی: نادانی.
نه‌خ: ز. هه‌ودای ریتسرای خوری.	نه‌دوو: مه‌ردوومی که‌م قسه.
نه‌خاسم: با. نه‌خوازه‌لا.	نه‌دی بدیی: د. نه‌دیویدی.
نه‌خت: که‌میک له‌شت: (نه‌ختیک) بخۆیا (نه‌ختیک) دانیشه. نه‌ختینه. زه‌وی به‌هیتز. ماره‌یی پیشه‌کی (با).	نه‌دیته: نه‌دیده.
نه‌خت و پوخت: شتی مایه‌داری به‌نرخ	نه‌دیده: شتیکه که دیار نه‌بی و باسی بکری: له (نه‌دیده)
نه‌خته: با. رۆژی سه‌رما و سۆله.	نه‌سپه‌که‌ت به‌چه‌ند؟
	نه‌دیگ: نه‌دیوی نه‌ناسراو.

نەرمۆله: شتی نەرم و شل.	نەدیو: نەدیگ. شتی که که لیتەوه دیار نەبێ.
نەرم و نۆل: نەرم و شل.	نەدیویدی: کەسی که که شتی بەخۆبەوه نەدیویی و ئیستە شتی بێی وزۆری خۆش بۆی.
نەرم و نیان: مەردوومی هیتواشی لەسەر خۆ.	نەدیوی: شۆتی که که لیتەوه دیار نەبێ.
نەرموو: با. مەردوومی نەرم و نیان.	نەرد: دوو تەختە بیست و چوار خانیه به سی پوول و دوو زار یاری لەسەر دەکری.
نەرمووک: نەرمه.	نەردان: د. نەردین.
نەرمه: گوشتی بێ ئیسقان.	نەرده: د. نەردهبان.
نەرمه بر: د. بریتییه له مەردوومی زبان لووسی فیلبار.	نەردهبان: پەیزه.
نەرمه بیژ: د. والا بیژ.	نەردهوان: نەردهبان.
نەرمه زین: لبادیکه له ژیر ته که لتووی زینه وه داده نری.	نەردین: یاری کردن به نەرد.
نەرمه ساو: پارچه پۆلایه که قەساب کێردی بێ تیژ دهکات.	نەر: نیر: شیر (نەر) واتە نیر.
نەرمه غار: غاری هیتواشی لەسەر خۆ.	نەراندن: قیراندنی گیانداري زهلام به توندی له کاتی توورده بوونیدا.
نەرمه قووت: خواردنەمەنی نەرم و شله که جوون و قووتدانی ئاسان بێ.	نەرانن: نەراندن.
نەرمه کوکه: جوړه کوکه یه کی سووکی هه می شه یییه.	نەرنایش: نافردتی زلی که تهی قه به.
نەرمه گا: زه مینیکه که دوو سی جار به جووت کێلرابی.	نەرنەشیر: بریتییه له گیانداري نەره زل.
نەرمه لیکه: تەنراوێکه که زۆر تەنک و تیوال بێ.	نەره: قیرەدی گیانداري زهلام به توندی، (نەرنه ر) نەره دی یه ک له دواي یه ک. سەری شت: داره که ی ناوه به نەره ی شانییه وه.
نەرمه نەرمه: ورده ورده: (نەرمه نەرمه) دهباری، یا (نەرمه نەرمه) بۆم بلتی واتە ورده ورده.	نەره دیو: بریتییه له پیاوی که تهی زلی قه به.
نەرمی: نەرمایی.	نەره دی شان: سەر شان.
نەرمین: شتی نەرم و نۆل.	نەری شان: نەره دی شان.
نەره: ه. داره پروو.	نەرگز: نەرگس.
نەریت: شتی که که تاز داهیترابی و کرابی به باو و تو حەزی لی نه کهیت: هه ر پۆژه (نەریت) یکمان بو داده هیتنی.	نەرگس: نیرگس.
نەزا: د. نەزۆک.	نەرگسه: ه. کێلنچکه ی مه ر.
نەزان: مەردوومی بێ ناگا له شت.	نەرگسه جار: نیرگسه جار.
نەزاندوو: مەردوومی قسه ردق.	نەرگسی: نیرگسی.
نەزانست: د. کاریکه که به هه له کرابی.	نەرم: شتی که که ردق نەبێ. بریتییه له مەردوومی لەسەر خۆی هیدی.
نەزانسته: د. کەسی که که کاریکي به هه له کردبێ.	نەرمان: زهوی نەرمی بێ بهرد و زیخ.
نەزانکار: د. مەردوومی کۆلی و ناشی له ئیشدا.	نەرمانی: نەرمان.
نەزانی: نەزانی.	نەرمایی: شۆتی نەرم له نه ندام: نەرمایی گوئی گرت.
نەزانی: بێ ناگایی له شت.	نەرمبوون: بریتییه له هاتنه سه ر رای یه کیک. لاچوونی ردقی شت.
نەزدیک: نزیک.	نەرمرژاندن: ز. نەرمرکردنه و دی شتی ردق.
نەزدیکایی: نزیکایی.	نەرمرژین: نەرمبوونه و دی شتی ردق.
نەزدیکبوونه وه: نزیکبوونه وه.	نەرمک: نەرمه.
نەزدیکخستنه وه: نزیکخستنه وه.	نەرمکیشی: ئاسانی به کارهتێان: فیسار که س زۆر نەرمه کیشی له گه ل کردم.
نەزدیککردنه وه: نزیککردنه وه.	نەرم و شل: شتی زۆر نەرم. بریتییه له مەردوومی هیدی لەسەر خۆ.
نەزدیککه و تنه وه: نزیککه و تنه وه.	
نەزدیکی: نزیکی.	
نەزگره: نزگره.	
نەزله: سه ریه شه ی سه خت.	

نەفام: مەردوومی تى نەگەشتوو.	نەزم: لىدانى دەمار.
نەفامى: تى نەگەشتوویى.	نەزۆک: مېنەیه کە زاوزى نەکا .
نەفت: نەوت.	نەزۆکی: بوونی مېنە بەجۆرىک کە زاوزى نەکا.
نەفتخانە: نەوتخانە.	نەزى: د. نەزۆک.
نەفرین: لەعنەت.	نەزىک: د. نەزدىک.
نەفورات: مەردوومی ھار و ھاجى زۆرزان.	نەزىکايى: د. نەزدىکايى.
نەقروژ: نەوروژ.	نەزىکبونەوہ: د. نەزدىکبونەوہ.
نەقسى: با. کورى ژن لە مېردىکى تری بۆ باودەپساودە و کورى	نەزىکخستەوہ: د. نەزدىکخستەوہ.
مېرد لە ژنىکى تری بۆ باودەژن.	نەزىککردنەوہ: نەزدىککردنەوہ.
نەقيساندن: ز. نووسین.	نەزىککەوتنەوہ: د. نەزدىککەوتنەوہ.
نەقى: با. کوورەزا.	نەزىکەوبوون: د. نەزدىکبونەوہ.
نەقيچرک: با. کوورەزا.	نەزىکى: د. نەزدىکى.
نەقارەخانە: مۆزىقەخانە.	نەژاد: پەسەن و بنەچەى مەردووم.
نەقتاندن: ز. ئارەقگرتنى شت.	نەژد: د. شتى چرچى پەژموردە.
نەقر: ز. تەشتى قوول. دەفرى گەورە.	نەژنەوا: کەر. برىتيە لە مەردوومی بى گوى.
نەقشە: نەخشە.	نەژنەوايى: گوى گرانى. برىتيە لە بى گوتىيى.
نەقىزە: داردەستىکى درىژە بزمارىک بەلووتە کە يەودىەتى، ولاخى	نەساغ: ناساغ.
پى لى دەخورن.	نەستۆ: د. مەردوومی کەللە رەق.
نەقىزەدان: لىخورىن بەنەقىزە.	نەستەق: شتى ئەنتىکە.
نەک: نەوہک.	نەسەرەوت: گياندارىکە کە سەردوتى نەبى.
نەکا: نەک.	نەسرىن: جۆرە گولتىکى پەردەوردى بۆنخوشى سپىيە.
نەکردوو: کەستىکە کە فىرى ئىشوکار نەبووبى.	نەسۆز: د. شتىکە کە نەسووتى.
نەکرەدە: نەکردوو.	نەسوو: د. تىغىکە کە ھەرگىز تىژ نەبى.
نەکرەدەپەشيمان: کەستىکە کە پەشيمان بووبىتەوہ لەسەر نەکردنى	نەشارەزا: نابەلەد.
کارىک.	نەشتەر: تىغىکى تىژى لووت بارىکە برىنى پى ھەلدەدرن.
نەکس: ز. دەردىکە دووچارى سى دەبى لە سەرماساودە (ذات	نەشتەركارى: خەرىکبون بەھەلدېرىنى برىنەوہ بەنەشتەر.
الرثة).	نەشتەرگەرى: زانىنى نەشتەركارى.
نەکوت: نەکوته.	نەشرە: شتىکى درىژى جوانە لە والاى رەنگاوردەنگى قەبزە
نەکوته: جۆرە جوتىکە دەدرى بەکەستىک کە قسەت لەگەل بکا و	نوشتەبى و مووروو دروست دەکرى و بەچار دەورى ژووردا
نەتەوئى لەوھەلەدا بىدوتىنى.	دەگىرى بۆ جوانى.
نەکولۆک: دانەوتلەيەکە کە درەنگ بکولئى.	نەشمىل: جوانکىلە.
نەکوو: نەوہک.	نەشمىلانە: جوانکىلانە.
نەکى: نەوہک.	نەشمىلە: نەشمىل.
نەگبەت: گياندارى کولۆل. شتى بەدەفر: ئەو خانوودە يا ئەو	نەشناس: بىگانە.
ولاخە (نەگبەت) ە واتە بەدەفر و شوومە. کولۆلى: ياخوا	نەشۆر: د. نەزۆک.
ھەرگىز (نەگبەت) پرووت تى نەکا.	نەشە: کەيف و ھەوہس.
نەگبەتى: کولۆلى.	نەشەگرتن: پەيابوونى نەشە بۆ يەکىک.
نەگرىس: گياندارى لاسارى سەرسەخت.	نەعتک: ز. ناوچەوان.
نەگرىسى: لاسارى و سەرسەختى.	نەعردەتە: قىوہى بەرز و گەورە.
نەگۆر: شتىکە کە لە ئەندازەى خۆیدا وەستابى و نەگۆرابى.	نەعنا: گىيايەکە وەک پونگە، بەلام ئەم گەلاکەى کالتەرە و
	تامەکەى توونترە.

نه‌گۆمه: د. كه‌سيكه كه شه‌پله لتي دابتي.

نه‌گه‌ويس: كه‌سيكه كه كه‌س نه‌يه‌وي.

نه‌گه‌ويست: نه‌گه‌ويس.

نه‌گه‌يشتوو: نه‌گه‌يو.

نه‌گه‌يو: ميوه‌يه‌كه كه هيشتا نه‌گه‌يبي. كه‌سيكه كه هيشتا

نه‌گه‌يشتيته نه‌و شوتنه‌ي بۆ ده‌چي.

نه‌گيراو: ولاخيكه كه هيشتا زين يا باري لي نه‌كرابي.

نه‌گيرياك: د. نه‌گيراو.

نه‌مازه: به‌تاييه‌تي.

نه‌مام: دره‌ختيكي پچووكه كه به‌ريشه‌وه هه‌لكه‌نرابي بۆ ناشتي

له شوتينيكي تر.

نه‌مام‌كردن: كوشتني مه‌ردووم به‌خستنه ناو چيني ديوار به‌پتوه.

نه‌مان: له‌ناوچووني شت.

نه‌مر: بريتييه له خوا. په‌يمانتيكه له ناوه‌ندي خاوه‌ن ئاژال و

شوانكاره‌يدا ده‌به‌ستري بۆ ماوه‌ي ساليك يا زياتر كه نه‌و

ئاژاله‌ي ده‌يداتي به‌نه‌مر بۆ به‌ختو بكا به‌بي پاره و له پاشا

به‌ته‌واوي بيداته‌وه و به‌روبوومه‌كه‌ي له‌ناوياندا دوو كه‌رتي

بي: مه‌ره‌كانم دا به‌فيسار كه‌س (به‌نه‌مر) واته نه‌گه‌ر

يه‌كيكي لي مرد له به‌ره‌كه‌ي بيخاته‌وه جتي. به‌يه‌كيكي

ده‌وترتي كه ناوي هه‌رگيز نه‌كوژيته‌وه.

نه‌ميانه‌وه: د. چه‌وتانه‌وه.

نه‌مير: با. پياويكه كه نه‌تواني به‌چيته لاي ژن (عنين).

نه‌مير: ز. نه‌مير.

نه‌ناس: نه‌شناس.

نه‌نك: دايكي دايك و دايكي باوك.

نه‌نكه: نه‌نك.

نه‌نگ: شووره‌يي.

نه‌نگنامه: د. هه‌لخوتندني خراب به‌سه‌ر يه‌كيكدا به‌شيهر

(هه‌جو).

ته‌نگه‌ويست: نه‌گه‌ويست.

ته‌نگين: نه‌نگداري ريسوا.

ته‌نه: نه‌نك.

ته‌هۆ: ز. ئيستا.

ته‌وا: جوړه گورانييه‌كي خوشي كوردويه. نه‌وه‌ك (د). جيتگا و

ريگا.

ته‌وات: نه‌بات.

ته‌واده: د. نه‌وه.

ته‌وار: د. بافته‌يه‌كي ته‌نكه كچان پرچي پي ده‌به‌ستن (قرديله).

ته‌وازش: دلخوشي دانه‌وي دلته‌نگيتك به‌گوفتار يا به‌كردار.

ته‌وازشت: ته‌وازش.

ته‌وال: ز. شيو و ده‌ره.

ته‌وان: نه‌بان.

ته‌وباوه: د. نوخشه.

ته‌وت: شتيكي شله ده‌كرتته چراوه و ده‌سووتيني و به‌كاري گه‌لي

شتي تر دي و له‌زير زه‌وي ده‌رده‌هيري.

ته‌وتخانه: شوتينيكه كه نه‌وتي تيدا به‌روشري.

ته‌وتي: شتيكه كه په‌نگي له نه‌وت به‌چي. ناوي دتيه‌كه له

ناوچه‌ي قه‌ره‌داخ.

ته‌وجوان: مه‌ردوومي گه‌نجي جوان چاك.

ته‌وجه‌وان: د. نه‌وجوان.

ته‌ور: زه‌مينيكي چاله له‌ناو شاخ و داخدا.

ته‌ورس: لاوي تازه پيگه‌يشتوو. ميوه‌ي نۆبه‌ره.

ته‌ورم: شوتيني چال له زه‌وي.

ته‌ورۆ: كاتي جووتگرتني پشيله.

ته‌ورۆز: يه‌كه‌م رۆزي به‌هاره كه ريكه‌وتي رۆزي بيست و يه‌كي

مارت ده‌كا.

ته‌ورۆزانه: دراويكه كه قوتابي ده‌يبا بۆ مامۆستاي له رۆزي

ته‌ورۆزدا. دياريه‌كه كه به‌بۆنه‌ي رۆزي ته‌ورۆزه‌وه ده‌نيردري

بۆ ناشنا.

ته‌ورۆزنامه: هه‌لبه‌ستيكه كه هه‌لبدري به‌سه‌ر رۆزي ته‌ورۆزدا.

ته‌ورۆزه: گوليكه له وينه‌ي گوله گه‌زيره، به‌لام نه‌م دوو په‌نگه.

ته‌ورۆزي: ته‌ورۆزه.

ته‌وزاد: كه‌سيكه كه تازه له‌دايك بووبي.

ته‌وژن: ه. نوينيكي به‌ركه‌ل.

ته‌وس: چنوكي و ئاره‌زووكردني خواردن: فيسار كه‌س (ته‌وس) ي

تيژه.

ته‌وسن: مه‌ردوومي چنوكي چلنيس.

ته‌وسني: چنوكي و چلنيسي.

ته‌وشاتر: شتيكي سپيه وه‌ك زاخ، مزگه‌ر له‌گه‌ل قه‌لاييدا ده‌فري

پي سپي ده‌كاته‌وه.

ته‌وشادر: ته‌وشاتر.

ته‌ۆم: قاتي خانوو: نه‌م خانووه دوو (ته‌ۆم)ه.

ته‌ووسك: با. خانووي له شاخ داتاشراو.

ته‌ووك: گه‌روو.

ته‌ووك: لباد.

ته‌وه: كوره‌زا و كوره‌زازا.

ته‌وهال: د. نه‌وجوان.

ته‌وه‌د: ناوه بۆژماره‌يه‌ك كه نۆ ده‌يه.

ته‌وه‌رد: داريكي چوار پالووي نه‌ستووره جو‌لا ته‌نراوي له‌سه‌ر

هه‌لده‌كا. وه‌ردينه (د). نه‌به‌رد (د).

نه‌وه‌ش: ه. نه‌خۆش.	نه‌هێرد: زه‌وی ده‌مار ده‌ماری به‌رده‌لانی.
نه‌وه‌شی: ه. نه‌خۆشی.	نه‌یزه: د. نێزه.
نه‌وه‌ک: مه‌بادا.	نه‌یزه‌باز: د. که‌سیکه که نێزه باش به‌کار به‌هێنی له‌ جه‌نگدا.
نه‌وه‌کا: نه‌وه‌ک.	نه‌یزه‌دار: د. سه‌ربازیکه که نێزه‌ی به‌ده‌سته‌وه‌بی.
نه‌وه‌کوو: نه‌وه‌ک.	نه‌یژه: قامیش.
نه‌وه‌کی: نه‌وه‌ک.	نه‌یژدن: که‌سیکه که شمشال باش لی‌ بدا.
نه‌ودن: گوێره‌که‌ی نێری دوو سا‌له. شاتر (د).	نه‌هیم: هێز: به (نه‌هیم) تیی نه‌وه.
نه‌وه‌نده: ده‌غلێکی پایزه‌یه که دره‌نگ چێنرای.	نه‌هینێر: که‌سیکه که به‌نه‌هینی ئیش بکا.
نه‌وێر: ترسنۆک.	نه‌ینک: با. ئاوینه.
نه‌وێران: ترسان و پرکێشی نه‌کردن.	نه‌هینگر: سه‌گیکه بی ودره په‌لامار بدا.
نه‌وی: شتی نزم، (نه‌وی بوونه‌وه) نزم‌بوونه‌وه، (نه‌وی کردنه‌وه) نزم‌کردنه‌وه.	نه‌ینۆک: نینۆک (با) ئاوینه.
نه‌ویس: د. مه‌ردوومی بی ریز.	نه‌ینووک: ز. نینۆک.
نه‌وین: نیشتن. بانه‌که (نه‌ویوه) واته نیشتووه. نزم‌بوونه‌وه.	نه‌هینی: په‌نهانی.
فرۆکه که (نه‌وی) بووه‌وه واته نزم‌بووه‌وه. کوێر (د).	نێ: دارێکی که‌وره‌ی درێژی کولۆره‌ ناوی ئاشی پێدا ده‌چیته‌ خواره‌وه. نه. ناوی دێیه‌که له‌ مه‌ریوان.
نه‌ه: ز. ئیسته‌که.	نیاته: د. نۆته.
نه‌ه: با. نۆ.	نیاته‌کردن: د. نۆته‌کردن.
نه‌ها: ز. ئیستا.	نیاته‌که‌ر: د. نۆته‌که‌ر.
نه‌هات: کاتیکه که شتی تیدا که‌موکۆر بی. نه‌گبه‌تی: فیسار که‌س (نه‌هات) تیتی.	نیاز: ئاره‌زووی کردن یا وتنی شتیک. نیازبوون: ئاره‌زووبوون (نیازکردن) ئاره‌زووکردن.
نه‌هاتی: نه‌گبه‌تی و سه‌غله‌تی.	نیازگرتن: گرته‌ دلی ئاوات و مه‌به‌ستیک.
نه‌هار: خواره‌مه‌نی نیوه‌پۆان.	نیان: دانان. کاغه‌زه‌که‌م نیایه‌ ناو کتێبه‌که (د). نه‌رم: نه‌رم و نیان.
نه‌هارکردن: خواردن له‌ نیوه‌پۆاندا.	نیانه‌شوتن: د. نانه‌شوتن.
نه‌هه‌رک: ز. جوړه‌ یارییه‌که.	نیانه‌مل: د. نانه‌مل.
نه‌هنگ: نه‌هه‌نگ.	نیانه‌وه: د. نانه‌وه.
نه‌هویت: ز. نه‌وه‌د.	نیانه‌یه‌ک: د. نانه‌یه‌ک.
نه‌هه: ه. ناوک.	نیاه‌زیان: د. لی نه‌هاتن و سه‌لیقه‌ بی نه‌شکانی شت.
نه‌هه‌ک: ز. نۆمینه.	نێچیر: گیانداریکه که له‌ راو بگیری یا بکوژی.
نه‌هه‌نگ: ماسی زۆر که‌وره.	نێچیرقان: با. نێچیره‌وان.
نه‌هیشتن: له‌ناوبردنی شتیک. قه‌ده‌غه‌کردن.	نێچیرکردن: راوکردن.
نه‌هینێر: نه‌هینێر.	نێچیره‌وان: راوکه‌ر.
نه‌هینگر: نه‌هینگر.	نیر: گیانداریکه که می نه‌بی. بریتیه‌ له‌ مه‌ردوومی جوامیر.
نه‌هینی: نه‌هینی.	نیرانه: کردار یا گوفتاریکه که له‌هی پیاوی جوامیر به‌چی.
نه‌هیو: د. شاتال.	نیربلۆکی: ئافره‌تیکه که کالای پیاو له‌به‌ر بکا و لاسایی پیاوان بکاته‌وه.
نه‌ی: ده‌زوو (ه). لولک. قامیش.	نیربوونه‌وه: پته‌وبوونه‌وه‌ی زه‌وی له‌ سه‌رده‌تای به‌هارد. پیربوونی شیل و توور و چه‌وه‌نده‌ر له‌کاتی به‌سه‌رچوونیدا.
نه‌یار: ز. دوژمنی ئاشکرا.	نیرتک: نیرتک.
نه‌یاری: با. دوژمنایه‌تی.	نیرتن: ز. ته‌ماشاکردنی شتیک.
نه‌یجول: جوړه‌ قامیشیکه باریکی کولۆره.	
نه‌یجه: قامیشی باریکی ناوپه‌ر چیقی لی‌ دروست ده‌کری.	
نه‌یچی: نه‌یژدن.	

نیرک: کورؤکی پیاز و کاهوو و گهلئ شتی تر. کیمیکي زور
خهسته له ناوهراستی هیندی بریندا وهک پلټته وایه.
نیرکه بره: کرمیکه نیرکی سهوزایی تازه دهخوات.
نیرگز: نیرگس.
نیرگزه بان: دهبانی جووه هردار.
نیرگزه جار: نیرگسه جار.
نیرگس: گیایه کی به هاری لاسک به رزی کولوره، گولټکی
په ره سپی و زهردی بونخوش دهگری.
نیرگسه جار: شونټیکه که نیرگسی زوری لی بروی. ناوی دټیه که
له ناوچه ی وارماوا.
نیرگسی: شتیکه وهک نیرگس وابتی.
نیرگه له: جوړه قلیانیکه سه رتکی تووتنی تی دهگری و سه ره که ی
تری دهگری به شووشه که دا که هیندی ناوی تیدایه و کونټیکی
به ته نشته ویه ماریچیکي تی دهبری و هله ده مژری.
نیرگه له چی: که سیکه که هر نیرگه له تی بکا بو یه کټیک.
نیرؤ: هیز.
نیرؤک: د. نیرکی سهختی شت.
نیروما: د. نیره مووک.
نیروو: نیرؤ.
نیره: نیری هیندی گیاندار. جوگه یه که به ناوهراستی به راودا پروا
(مه شته) ی لی جوی ده کرتته وه. نیرینه ی تاو.
نیره حه یته: مه ردوومی زده لاج.
نیره ژن: د. نیریلوکی.
نیره ژن: دوزدنگ (ه). نیرؤک (د).
نیره کوپکه: نیریلوکی.
نیره کهر: کهری نیر.
نیره کهری: بریتیه له زورداری و کتیزی: فیسار کهس به (نیره
کهری) خانوده که ی داگیرکرد.
نیره کهو: کهوی نیر.
نیره کی: ئیستری نیر.
نیره مووک: گیانداریکه که نیشانه ی نیریش و میشی پتوه بی.
نیره و: مه شته.
نیره و میته: دوو قرینه ن که به ناو یه کدا ده چن.
نیره و دز: نیرینه ی ره شه و لاج.
نیری: سابرتین. که له کتوی.
نیرین: ز. روانین.
نیرینه: ناده می نیر. ناوهراستی هه موو شتیک: چوومه
(نیرینه) ی ناوکه یا جهنگه که.
نیز: ز. برسی. برسیتی.
نیزک: د. نزدیک.

نیزه: جوړه تیغیکي تیژی ده میانی برنده یه هیندی جار دهگری
به سه ری تفهنگه وه.
نیزه باز: د. که سیکه که یاری به نیزه بکا.
نیزه بازی: یاری کردن به نیزه.
نیزه دار: نه یزه دار.
نیزیک: نزدیک.
نیزیکی: نزدیکی.
نيسک: دانه وټله یه کی وردی پانکه له ی سووره دهگری به چټشت.
نيسکان: یاری کردن.
نيسکه: له نجه ولاری نه سپ.
نيسکین: چټشتی نيسک.
نيسکینه: نيسکین.
نيسکین: د. نيسکین.
نیش: نازار.
نیشاسته: جوړه ئاردیکه له مه غزی گهنم دهگری.
نیشاسه: د. نیشاسته.
نیشان: شتیکي جوانه هیندی پیای سهربازی دهوله تی له خوی
دهدا بو ده رکه و تنی پایه ی سهربازتتی. شتیکه داده نری بو
نه نگاوتنی به تفهنگ.
نیشانچی: که سیکه که نیشان به نگیوی.
نیشان دان: پیشاندان.
نیشان کرد: شونټیکه که دیاری کرابی.
نیشان کردن: دانانی نیشانه یه که له شونټیک بو شتیک.
نیشانگا: دوگمه یه کی به رزه به سه ر لووله ی تفهنگ و ده مانچه وه
نیشانی پی دهگری.
نیشانگرتن: راستگرتنی لووله ی تفهنگه بو نیشانه.
نیشانگه: شونټیکه که شتی تیدا پیشان بدری (معرض).
نیشان ناو: له قه ب.
نیشانه: شتیکه که ری غوونی بکا بو شتیک و پتی بناسرتته وه،
نه و شتانه ن که ده درتن له سه ر سنگی له شکری بو نیشاندانی
پایه ی خزمه تی.
نیشانه کردن: دانانی نیشانه یه که له سه ر شتیک بو تیک نه چوون
و ون نه بوونی. بردنی شتیک بو بووک دواي خوازیتنی
له لایه ن زاواوه.
نیشتمان: جینگایه که که ناده می تیدا له دایک بی و
به به رووومی بژی.
نیشتمانپه رست: که سیکه که نیشتمانی خوی خوش بوی و
هه میسه هه ول بدا بو پیشکه و تن و به رزبوونه وهی.
نیشتمانپه رستی: خوشه ویستی نیشتمان.
نیشتمانپه روهر: نیشتمانپه رست.

نیشتمانپه‌روه‌ری: نیشتمانپه‌رستی.	نیوبار: ناوبار.
نیشتمانی: نیشتمان په‌رست. شتی‌که که هی نیشتمانی خوت بی.	نیوبانگ: ناوبانگ.
نیشتمن: شوتنی‌که له‌وانه‌بی که مه‌ردوومی تیدا بجه‌و‌یت‌ه‌وه.	نیویردن: ناویردن.
نیشتن: داکه‌وتنی هیندی شت: پایه‌که یا کوله‌که یا بانه‌که (نیشتووه). هه‌ل‌نیشتنی بالنده. کو‌بوونه‌وه‌ی خلته له‌بنی شتی شلدا: ناوه‌که (نیشتووه) واته خلته‌که‌ی که‌وتووه‌ته بنی. دانیشان: بنیشه. ناوابوون: روژ‌یشتووه.	نیویریشک: ناویریشک.
نیشتنه‌سهر: راوانان: تانجییه‌که نیشته سهر که‌رویشک‌که.	نیویرژه‌کردن: ناویرژه‌کردن.
نیشتنه سهریه‌ک: که‌وتنه سهریه‌کی چهند شتی‌ک و چه‌سپوونیان له‌یه‌کتری: خه‌روا هه‌نجیره‌کان نیشتوونه‌ته سهریه‌ک.	نیویرژی: ناویرژی.
نیشتنه‌مل‌یه‌ک: نیشتنه سهریه‌ک.	نیویرژیکه‌ر: ناویرژیکه‌ر.
نیشتنه‌وه: هاتنه خواره‌وه‌ی بالنده بو سهر زه‌وی. دامردنه‌وه‌ی ناوسایی. که‌مبوونه‌وه‌ی ناوی لافاو. وشکبوون و نه‌مانی دل‌ویه‌ی بان.	نیوپاره: ناوپاره.
نیشتنه‌یه‌ک: چه‌سپینی شت له‌یه‌ک. به‌گژی‌که‌داچوونی چهند که‌سیکی زور: ژنی گه‌ره‌که‌که (نیشتوونه‌ته یه‌ک) واته له‌یه‌ک به‌ربوون.	نیوپهل: ناوپهل.
نیشتوو: ملته‌یه‌که بکه‌و‌یت‌ه‌ بنکی شتی شله‌وه.	نیوتا: ناوتا.
نیشته‌جی: که‌سیکه که کوچه‌ری نه‌بی و هه‌میشه دانیشتووی جی‌گایه‌ک بی.	نیوتاق: ناوتاق.
نیشتمن: خانوو یا ولاتی‌که که له‌وانه‌بی تیدا داب‌نیشت.	نیوجه‌رگه: ناوجه‌رگه.
نیشته‌مه‌نی: نیشتمن: ئەم خانوو (نیشته‌مه‌نی) نییه.	نیوجه‌ژنان: ناوجه‌ژنان.
نیشته‌نی: نیشته‌جی.	نیوچاو: ناوچه‌وان.
نیشخۆ: با. به‌ل‌ی.	نیوچاوپاک: ناوچاوپاک.
نیفشک: با. که‌ره.	نیوچه‌وان: ناوچه‌وان.
نیک: شتی چاک. ئیسقانی لای راست و چه‌پی سمت.	نیوچه‌وان پاک: ناوچه‌وان پاک.
نیک‌بین: که‌سیکه نه‌نجامی هه‌موو کار‌یک به‌باشی ببینی.	نیوچه‌وان روون: ناوچه‌وان روون.
نیک‌سمار: ز. لووته‌وانه‌ی ته‌شی.	نیوچه‌وان قۆز: ناوچه‌وان قۆز.
نیگار: وینه‌ی شت له‌سهر کاغه‌ز (رسم).	نیوچه‌وان قه‌شقه: ناوچه‌وان قه‌شقه.
نیل: ز. شوتنی‌کی ناوه‌زییه به‌لاپال‌تیکی به‌رزده‌وه.	نیوچه‌وان گرژ: ناوچه‌وان گرژ.
نیله: کلپه‌ی ناگری خوش، (نیله‌نیل) کلپه کلپ. نیلی جووت.	نیوخۆ: ناوخۆ.
نیم: ز. کیم.	نیودار: ناودار.
نیمچه‌دورگه: پارچه زه‌وییه‌که که سی لای ناوبی و لایه‌کی وشکانی بی (شبه جزیره).	نیودۆک: دۆژ‌دنک.
نیم‌ر: ز. نرم.	نیوده‌رکردن: ناوده‌رکردن.
نیو: ناو. نیوانی شت.	نیوده‌ست: ناوده‌ست.
نیواخن: ناواخن.	نیوزیان: ناوزیان.
نیوان: ناودوو‌تویی شت.	نیوساجی: ناوساجی.
	نیوشان: ناوشان.
	نیوفه‌رش: ناوفه‌رش.
	نیوقه‌د: ناوقد.
	نیوکار: ناوکار.
	نیوکۆل: ناوکۆل. پاچه کۆله‌ی دیراو.
	نیوکۆتیربوونه‌وه: ناوکۆتیربوونه‌وه.
	نیرکه‌بر: ناوکه‌بر.
	نیوکه‌برانه: ناوکه‌برانه.
	نیوکه‌ریش: ناوکه‌ریش.
	نیوکه‌ف: ناوکه‌ف.
	نیوکه‌ل: ناوکه‌ل.
	نیولنگ: ناولنگ.

نیتولنگان: ناولنگان.	نیششه‌ف: با. نیوه‌شه‌و.
نیتوله‌پ: ناوله‌پ.	نیشه‌شه‌ف: با. نیوه‌شه‌و.
نیتولینان: ناولینان.	نیشه‌ک: با. ناوه‌راست.
نیتومال: ناومال.	نیشه‌کار: با. نیوه‌کار.
نیتونان: ناونان.	نیشه‌کاری: با. نیوه‌کاری.
نیتونوس: ناونوس.	نیشی: با. شتی ناونجی.
نیتونیشان: ناونیشان.	نیشیکردن: ز. دووله‌تکردنی شت.
نیتوک: ناوک.	نیک: ز. دارتیکه پیتی ناشی پی به‌رز و نزم ده‌کریته‌وه.
نیووکیر: ناوکیر.	نیکرن: ر. تازه‌کردنه‌وه‌ی شت.
نیتوک برین: ناوک برین.	نیل: دارتیکه ده‌خریته‌ سهر ملی دوو گا یا دوو ولاخی تر بو
نیتوککه‌وتن: ناوککه‌وتن.	جووت پی کردن. خوم.
نیتوکه: ناوک.	نیلوپه‌ر: لیلوپه‌ر.
نیتوون: گویره‌که‌ی میتی دوو ساله.	نيله: نیر.
نیتونجی: د. ناونجی.	نیلی: رهنگی خومی.
نیو و نه‌توره: ناو و نه‌توره.	نیم: نیوه‌ی شت.
نیوونیشان: ناونیشان.	نیمبرژ: شتی نیوه‌برژاو.
نیوه‌راست: ناوه‌راست.	نیمبرژ: د. نیم پروو.
نیوه‌روک: ناوه‌روک.	نیمپوخت: د. نیمپه‌ز.
نیوه‌ند: ناوه‌ند.	نیمپه‌ز: د. چیشتی نیوه‌کول.
نیوندیار: ناوه‌ندیار.	نیمته‌نه: د. سه‌لته. سوخمه‌ی قۆلدار.
نیوندیاری: ناوه‌ندیاری.	نیمچه: ناونجی له ههموو شتیک: نه‌م قالییه (نیمچه) یه واته
نیوه‌ندی: ناوه‌ندی.	نه زۆر تازه و نه زۆر کۆنه، یا نه زۆر گه‌وره و نه زۆر
نیهاد: نیاز: فلانه که‌س نیهادی باشه.	پچوکه. یا نه زۆر جوان و نه زۆر ناشیرینه. پیاله (د).
نیهانی: نهیانی.	نیمداشت: نیوه‌داشت.
نی: ز. نوی.	نیمپروو: هیلکه و رۆنیتکه که ههر دیوتکی برژابی.
نیخ: ز. گه‌روو.	نیمپروو: نیمپروو.
نیخن: که‌ستیکه به‌کاریکه‌وه ههر نیخه‌ی بی.	نیمسۆز: د. سه‌ره‌بزووت.
نیخه: دامان و نقاندن به‌ده‌ست کاریکه‌وه: فیسار که‌س ههر	نیمقر: نیوقر.
(نیخه‌ی دی، نیخه‌نیخ: نیخه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک .	نیمکوشت: گه‌چیکه که له گرتنه‌وه‌دا له (کوشته) که‌متر
نیر: نیلی جووت. کات و دهم (با).	کوژرابی.
نیرک: با. نیلی سهرملی گاجووت.	نیمگه‌ز: د. نیوگه‌ز.
نیرگه: رایه‌لیکی نه‌ستوره که سهری داره‌رای له‌سهربی.	نیمه: له‌تیک له خشتیک. نیوه له شت.
نیره: نیر. خیزه‌ری سهر داره‌راکه له جیاتی قامیشبه‌ند داده‌نری	نیمه‌چل: نیوه‌چل.
(با).	نیمه‌رۆ: نیوه‌رۆ.
نیزک: د. نزیک.	نیمه‌رۆژ: نیوه‌رۆ.
نیسان: مانگی چوارمه له سالی رۆژی له ناوه‌ندی مارت و	نیمه‌شۆر: نیوه‌شۆر.
مایسه‌وه سی رۆژه.	نیمه‌شه‌و: نیوه‌شه‌و.
نیف: با. نیو.	نیمه‌کار: نیوه‌کار.
نیفرۆ: ز. نیوه‌رۆ.	نیمه‌کاره: نیوه‌کار. نیوه‌چل.
نیشک: ز. نیشک.	نیمه‌کاری: نیوه‌کاری.

نیمه گیان: نیوه گیان.	نیوه چل: کاریکه به ناته واوی مابیتته وه .
نیمه نمهک: نیوه نمهک.	نیوه چل کردن: نیوهیی کردنی شت: چیشته که ت به بهر کول (نیوه چل کرد) .
نینور: ه. گونور.	نیوه رۆ: کاتی ناوه راستی رۆژ.
نینوک: ئیسقانیکی پانی ته نکه به سهر په نجهی دهست و پیتی ناده مییه وه.	نیوه رۆژ: نیوه رۆژه.
نینوک کردن: قرتاندنی نینوک به تیغ. بریتیه له کز کردن و زه بوون کردنی یه کتیک.	نیوه رۆژه: نه هار. نه هار کردن.
نینوکی خانم: ناوه بۆ جوړه ترتیه ک .	نیوه شور: بنیسکه سابوونیکه که مابیتته وه.
نیو: به شتیکی راست له دوو به شهی هه موو شتیک.	نیوه شهو: کاتی ناوه راستی شهو.
نیورژ: نیمبرژ.	نیوه شهوی: جوړه نقامیتیکی کوردی خوشه.
نیوته نه: نیمته نه.	نیوه کار: ره نجه بریکه که به نیو دیی ئیشت بۆ بکا.
نیو داشت: شتی نه زۆر کۆنی نه زۆر تازه.	نیوه کاره: نیوه کار.
نیوران: نیورۆ.	نیوه کاری: خه ریک بوون له کاریکدا به نیوهیی.
نیورۆ: نیوه رۆ.	نیوه گیان: گیانداریکه که به هوئی ناساگی یا ترسه وه نیوه مردوو بووبی.
نیورو: نیمرو.	نیوه مردوو: نیوه گیان.
نیورو وه: نیمرو وه.	نیوه نمهک: هه ویرتیک نیوه برژی که م خوتی گهرمه دهنری له شوتنی به نازار.
نیو قر: د. جوړه ناوه ل کراسیتیکی ژنانه یه.	نیوهیی: بوونی شت به دوو به شی راست له ناوه ندی دوو که سدا:
نیوگه ز: نیوهی گه زی پتوان.	نهم زه وییه له ناوه ندی دوو که سدا: نهم زه وییه له ناوه ندی من و تودا (نیوهیی) یه.
نیونیره: گوپکه یه که له ناوه راستی نیردا (ویژه) ی به قولفه تی ده به ستری.	
نیوه: نیو.	

و

و: پیتی به‌ستنه‌وه (عطف) ی دوو وتار به‌یه‌که‌وه: سالار (و)	واته‌واته: واتووری.
نه‌رمان چوون بۆ قوتابخانه. پیتی‌که ده‌که‌ویتیته ناوه‌ندی دوو	واته و ویره: د. واتووری.
وته‌وه، جوئی نه‌بوونه‌ودی یه‌که‌م له دوو‌دهم ده‌که‌یه‌نی: مه‌لا	واته‌ی: ه. گفتوگۆ!
(و) مزگه‌وت، ده‌رویش (و) ته‌کیه، واته ئه‌م دووانه زۆر	واجه: کلاوڕۆژنه.
په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ڵ یه‌که‌دا هه‌یه، و ده‌بی مه‌لا هه‌میشه له	واجه: ه، وته.
مزگه‌وت و ده‌رویش هه‌میشه له ته‌کیه بی. پیتی‌که ده‌نووسی	واخ: ز. ناخ.
به‌هیندی وته‌وه ددیکا به‌سیفه‌تی مشه‌به: مردو (و)، بابر دو	واخوا: د. به‌سه‌رگرده‌وه (مستأنف).
(و)، گورگان خواردو (و). ده‌که‌ویتیته ناوه‌ندی دوو وته‌وه	واخوایی: به‌سه‌رگرته‌وه (استئناف).
دوو‌ری یه‌که‌م له دوو‌دهم ده‌که‌یه‌نی: من (و) قومار، تو (و)	واختن: د. واغین.
ئارده‌ق خواردنه‌وه، واته من له قومار و تو له ئاره‌ق‌خواردنه‌وه	وادار: که‌سی‌کی شاره‌زای تێگه‌یش‌توو له کار‌یک‌دا. ناگادار
زۆر دوورین. پیتی ئیملایه ده‌بی به‌بۆر بۆ پیتی پیش خو‌ی:	به‌شتیک.
کول، کول گول، گول.	واداربوون: تێگه‌یش‌تن له کار‌یک. ناگاداربوون به‌کار‌یک.
وا: پیتی‌که کاتی قسه‌کردن (زهمانی حال) ده‌که‌یه‌نی: (وا)	وادارکردن: ناگادارکردنی یه‌کتیک به‌شتیک. تێگه‌یاندنی یه‌کتیک
ده‌نووسم واته ئیستاکه. ده‌نووسی به‌هیندی ناوه‌وه ددیکا	له کار‌یک.
به‌کار‌که‌ر: نانه (وا). ده‌نووسی به‌هیندی ناوه‌وه ددیکا	وادارکردنه‌وه: د. بێدارکردنه‌وه.
به‌سیفه‌تی مشه‌به. ئارده‌ (وا)، دۆخه‌ (وا)، وه‌ها: (وا)	واداشت: د. وادار.
بنووسه. سه‌رده‌تای کات: له (وا) ی به‌یانیه‌وه چاوه‌پوانم.	واده: گفت، (واده‌دان) گفت‌دان.
شتی کراود: ده‌رگا‌که (وا) یه. با. (د).	وار: جی هه‌وار (با). خواره‌وه (ه). پیتی‌که به‌دوای هیندی
واتا: وته‌یه‌که به‌کار‌دینری له‌ناو وتاردا له جیتی وته‌ی یه‌عنی:	ناوه‌وه ده‌نری ددیکا به‌کار‌که‌ر: خو‌ینده‌ (وار). پاره‌یه‌که
جه‌نگ کو‌تایی هات (واتا) ب‌پایه‌وه. مه‌به‌ست و (مه‌عنا) ی	له‌کاتی برده‌وه‌دا له‌لایه‌ن خاوه‌ن قومارخانه‌وه ودرده‌گیر.
شت.	واران: باران.
واتانی: واتا.	وارانن: باران بارین.
واتووری: ده‌نگوباسی‌که که په‌یدایی و به‌سه‌رده‌می مه‌ردوو‌مه‌وه	واردن: د. خواردن.
بی.	واردی: ه. خواردن.
واته: واتا. وته‌یه‌که به‌کار‌دینری بۆ پتی باوه‌ر کردنی یه‌کتیک له	وارین: خوری ده‌سکه‌نه‌کراو.
قسه‌یه‌که‌دا: (واته) له ودرامی یه‌کتیک‌دا که بلتی من راست	واره: د. قه‌رز.
که‌م، یه‌عنی راست ده‌که‌یت. قسه: به‌ (واته) ی مه‌ردوو‌مم	واره‌س: د. قازی شه‌رع.
له‌گه‌ڵ مه‌که، یا بوو به‌ (واته) ی رۆژگار.	واره‌سه: د. گو‌شه‌گیر.
واته‌گو‌ری: مه‌جاز.	وارش: دیواری‌که که به‌چوار قه‌راغی شتی‌که‌دا کرابی.

وارشت: بارشت.	وافوره: وافور.
وارشه: وارش.	واق: مهردوومی سه‌رسام، (واقبوون) سه‌رسامبوون.
وارگه: هه‌وارگه. بارگه.	واقاندن: واقه‌واقکردن.
وارۆ: د. بارۆکه.	واقه‌پین: د. واقبوون.
وارۆک: ه. بارۆکه.	واق مپمان: سه‌رسوپمان.
واروو: د. شتی هه‌لگه‌پاوه.	واقواق: د. مه‌لیکی کاکۆلداره ماسی ده‌خوا.
واروون: د. واروو.	واق وپمان: واقمپمان.
واره: خوشک ه. جار: چهند (واره) هاتم بۆلات، (واره‌واره) جاره‌جاره. به‌شیکه که به‌قه‌ول و بری دانرابی (قسط): دوو (واره) م به‌سه‌ره‌وه ماوه له قه‌رزه‌که.	واق و ویق: د. واقه‌واق.
واره‌زا: ه. خوشکه‌زا.	واقه: ده‌نگیکه وه‌ک ده‌نگی ریتی و چه‌قه‌لیک که زۆریان بۆ هاتبی، (واقه واق) واقه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.
وارین: د. بارین.	واقه‌که‌ر: بریتییه له مه‌ر و بز: (واقه‌که‌ر) له مالمدا نییه.
واز: به‌شیکه که مه‌ له ئاوێکی زۆر که لیتی جوئی بووبیته‌وه و دوورگه (جزیره) یه‌کی پچووکی په‌یدا‌کردبی و له پاشا چووبیته‌وه سه‌ر ئاوه‌که‌ی تر. کراوه: ده‌رگا‌که وازه. واته له‌سه‌ر پشته.	واک: هین.
وازی: د. قیاس‌کردن.	واکفت: د. که‌وته‌وه‌ی نه‌خۆش.
وازت: د. خواستن.	واگل: د. نه‌واگل.
وازی: د. نیچیریکه که له راوچی ترسابی و زوو بسله‌میته‌وه.	واگو: د. دووباره و تنه‌وه‌ی قسه‌یه‌ک. تۆمارکردن (تسجیل).
وازه‌نین: وازه‌نینان.	وال: شتی کراوه‌ی ده‌م په‌ل.
وازه‌وردن: وازه‌نینان.	والا: پارچه‌ی شتی رده‌نگاو‌ده‌نگه که مندالان ده‌یکه‌ن به‌جله‌بووکی مندالانه، وال. والابیت.
وازه‌نینان: ده‌ستگرتن له شت.	والابیت: هیله‌کیکی زۆر وردی سخه هیندی شتی پی ده‌بیت‌ریته‌وه.
وازی: یاری.	والاویت: شتیکه که به والا بیت‌ریته‌وه.
واژ: د. مه‌ردوومی سه‌رلێشتی‌او.	واله: د. ورده‌ی شت. خوشک.
واژاو: واز، ئاودانی شه‌تلی تووتن و هیندی شتی تر دوو سی رۆژ له‌سه‌ر یه‌ک بۆ نه‌وه‌ی که بگیریستی. قنگاو د.	واله‌کی: ه. خوشکه‌لی.
واژ‌کردنه‌وه: ئاره‌زوو‌کردنه‌وه‌ی مه‌ر بۆ به‌ران جاری دووهم و سییه‌م: مه‌ره‌کان (واژیان کردۆته‌وه).	والتی: ه. خوشک.
واژ: هاژه. وته د. ناوی دێیه‌که له شارباژێر.	والی نشین: ولایه‌ت.
واژه‌به‌س: د. پیتیکه که‌ووته به‌یه‌که‌وه به‌هستی: من (و) تۆ، خانوو(ی) تۆ.	وام: قه‌رز.
واستن: د. خواستن.	واماگ: د. داماو.
واسته: ه. داواکردن.	وامدار: قه‌رزدار.
واسه: وته‌یه‌که بۆ باوه‌رکردن (تصدیق) به‌یه‌کیک به‌کاردیت‌ری.	وامداری: قه‌رزداری.
واشه: بالتنده‌یه‌کی راوکه‌ره له باز پچوو‌کتره.	وامی: ه. بادام.
واشپه: به‌ری کارپوش.	وان: پیتیکه به‌هیندی ناوه‌وه که نووسا چاودیتی و پاسه‌وانی ده‌گه‌یه‌نی: باخه (وان)، ناشه (وان)، گا (وان)، واته چاودیتی باخ و ناش و گا. پیتیکه به‌هیندی ناوه‌وه که نووسا پسپۆری (تخصص) و ئاماده‌یی یه‌کیک ده‌گه‌یه‌نی له‌و شته‌دا که پیستی (وان) ی پی‌سویه: داره (وان)، شاخه (وان)، فرۆکه (وان)، واته نه‌و که‌سه له هه‌لگه‌ران به‌دار و شاخدا و، له فرۆک لیخو‌ریندا ئاماده و وه‌ستایه. نه‌وان. ناوی شاریکه له کوردستانی تورکیا.
وافورکیشان: تلیاک کیش.	وانای: ه. خوتندن.
وافورکیش: کیشانی وافور وه‌ک جگه‌ره.	وانن: لاواندنی ئاژال بۆ به‌چکه‌ی خۆی.

وانه: دهرس.	ودمانه: شتیکه دهدری بهودمدار له پاداشی نهو رهنجهیدا که دهیدا.
وانهک: وانیک.	ودمدار: کهسیکه کهودمی بی.
وانیک: وتهیه که بهکاردینری له جیاتی وتهی (هین).	ورازین: د. دروونی شت.
وانیها: ز. نهو دووانه.	ورتکه: وردکه. بریتییه له مندالی وردهله: فیسار کهس (ورتکه) ی زوره واته مندالی وردی زوره.
واو: ناوه بۆ پیتیک له بیست و هوت پیتیهی کوردی.	ورته: له بهر خووه قسه کردن.
واویژ: د. کهسیکه که شتیکی وتراو بلتیتهوه (مبلغ). وهرام.	ورتهورت: ورتهی یهک له دوا یهک.
واههر: د. خوشک.	ورج: درندهیهکی تووکنی گهورهی کیتییه بهقهده جاشه کهرتک دهبی دهست و پیتی وهک دهست و پیتی نادهمی وایه.
وای: وتهی داخ و خهفته: (وای) له دهست رۆژگار.	ورچه کۆله: بهچکه ورج.
وایش: وای.	ورد: شتیکه که درشت نهبی. بریتییه له مهردوومی زیرهک.
وو: بۆری دریژه: بوون، جوون، چوون.	وردبوون: پارچه پارچه بوونی شت زۆر بهپچوکی.
وتاخ: د. وهتاخ.	وردبوونهوه: بیرکردنهوه له شتیکی بۆ هاتنهوه بیر یا بۆ زانیی.
وتار: گوشتار.	تەماشاکردنی شتیکی بهوردی و سهرنجدانی.
وتن: قسه کردن. گۆرانی وتن: دهنک خوشهکان خهریکی (وتن)ن.	وردبین: بریتییه له کهسیک که له ههموو کاریکدا ورد و زیرهک بی.
وتنهوه: دووباره کردنهوهی قسه. دهرسدان. فیسار کهس خهریکی (وتنهوه) یه واته دهرس دهلیتهوه.	وردبینی: زیرهکی بهرهنگیک که له ههموو شت ورد بیتهوه.
وتوو: کوورهیهکی ناسینی ژیر لووسه بهداخی بهسهر کالادا دههینری بۆ دهق گرتنی.	وردکار: کۆله ر (مدقق).
وتووچی: کهسیکه که کالا و وتوو بدا بهپاره.	وردکاری: کۆله ری (تدقیق).
وتوودان: وتوو هینان بهسهر کالادا.	وردکردن: پارچه پارچه کردنی شت بهپچوکی.
وتووزبوونهوه: خلبوونهوه.	وردکردنهوه: گۆرینهوهی پاره بهوردهتر له خوی. کۆلینهوه و قسه کردن له شتیکی بۆ ناشکرا بوونی.
وتووکردن: وتووودان.	وردکه: ورده.
وتووکیشان: وتووودان.	ورد و خاش: شتیکه که بهتهواوی ورد بووبی.
وتوویره: د. واتوویری.	ورد و خان: د. ورد و خاش.
وته: قسه. وشه. نووستن (ه).	ورده: شتی ورد له ههموو شت.
وتهله: مهردوومی زیتهله.	وردهناهنگ: بریتییه له وردهبایهک که له هیندی کهس دهبیتهوه.
وتهووت: واتوویری. ورتهورت.	وردهبابهت: شتی وردی ناومال و دوکان. وردهناهنگ.
وته و ویره: د. وتوویره.	وردهبزه: زهرده خهنه.
وجاخ: د. وهجاخ.	وردهبین: کۆله ر (مدقق).
وجاخدار: د. وهجاخوون.	وردهتهرب: جوهره تهربیتیکی ورده له کالا دهدری.
وچاخوون: د. وهچاخوون.	وردهدان: دانه ویلهی ناومال وهک برنج و گهنم و شتی تر.
وجاخزاده: د. وهجاخزاده.	وردهفروش: کهسیکه که شت به کهم کهم بفروشی (عطار).
وجاخکویر: د. وهجاخکویر.	وردهکاری: وتن یا کردنی شتی جوانی وردی پهسند.
وچان: پشو و هسانه وهیهکی کهم.	وردهکوت: زۆر کوتانی کۆلۆش تا دهبی به کا.
وچاندان: پشوودان. مۆله تدان.	وردهگلهیی: گلهیی کردن له چند شتیکی هیج و پووج.
وچانگرتن: هسانه وهیهکی کهم.	وردهگیر: د. رهخنه گر.
وۆخه: نۆخه.	وردهله: شتی وردی پچکۆله. جومگهی نهندام (د).
ودم: بههردهیه که گۆیا هیندی کهس هیه تهی بۆ چاک کردنهوهی هیندی دهرد و نازار: فیسار کهس (ودم) یتی دهست بهکۆلنجی ههر کهسیکدا بیتی چاک دهبیتهوه.	

ورگدان: هاتنی دیوار به‌دیوی ناوه‌ود یا دهره‌ودا به‌رهنگیك كه ناوه‌كه‌ی بۆش ببی.	ورده‌مرد: د. ورده‌والا.
ورگدراو: بریتییه له مه‌ردوومی زۆرخۆر.	ورده‌والا: ورده‌بابه‌ت.
ورگن: گیاندارى ورگ زل.	ورده‌واله: ورده‌والا.
ورگ نانه‌سه‌ر: بریتییه له خواردنی شتیك به‌زۆرى.	ورده‌وبوون: د. وردبوونه‌وه.
ورگنه: ورگن.	ورده‌وواله: د. ورده‌واله.
ورگهاتن: بریتییه له زلبوونى ورگ.	ورده‌ورده: كه‌م كه‌م: باران (ورده‌ورده) ده‌بارى.
ورمان: پرووخان و كه‌وتن.	وردی: بریتییه له زیره‌كى و تیبینی. پچووکی شت.
ورمایى: نهۆرم.	وردیكلانه: د. شتی وردیلانه.
ورمى: د. ئیجازه و پوخسه‌ت.	وردیلانه: جوانکیلانه.
ورمیدار: د. كه‌سیكه كه ئیجازه و پوخسه‌تیكى پى درابى.	وردیله: جوانکیله.
ورنگ: پشوو.	ور: گیاندارى كاس، (وربوون) كاس بوون، (ورکردن) كاسکردن. زه‌مینی فشی سسته‌ك. وته‌ی نابه‌جى. فلان كه‌س (ور) لى دده‌ا، واته‌ قسه‌ی بى سه‌ر و پى ده‌كا.
ورنگدان: پشوودان.	وراج: د. چه‌نه‌باز.
ورنگ گرتن: ورنگدان.	وراق: ژوورى گه‌وره‌ی به‌رز.
ورووره: وئووله.	وراه: وړینه.
ورووژان: هاتنه‌ دهره‌ودى زهرده‌واله و هه‌نگ و میرووله له هیلانه كه‌یان و به‌یه‌كده‌هاتنیان به‌زۆرى.	ورك: په‌لپ.
ورووژاندن: دارکردن به‌كونى زهرده‌واله‌دا بۆ هاتنه‌ دهره‌ودیان به‌زۆرى. تووره‌کردنى گیاندار. ده‌ستكارى نه‌خۆشى به‌ده‌رمانى خراب: ئەم حه‌به‌م خوارد نه‌خۆشیه‌كه‌مى ورووژاند.	ورك‌اوى: مندالى خاوه‌ن ورك.
ورووژم هیتان: هورووژم هیتان.	ورك‌گرتن: په‌لپ‌گرتن.
ورووكان: كو‌بوونه‌ودى چه‌ند گیاندارىك و دابارىنیان به‌سه‌ر شتیكدا.	ورمان: سه‌رسورمان.
وره: ته‌وانایی و خۆراگرتن: فیسار كه‌س زۆر به‌(ورده‌یه). ده‌نگوباسیكه كه بلا‌وبووبیته‌وه.	وروپه: د. پیرژنى چه‌نه‌باز.
وره‌به‌ردان: نه‌مانى هیزی خۆراگرتن له ترساندا.	وره: جو‌ره‌ ده‌نگیكه وه‌ك ده‌نگى فرۆك. (وره‌وور) وړه‌ی یه‌ك له‌دواى یه‌ك. لۆكه‌ی كراوه. گه‌له‌ی به‌راز. هوودپه. گره. به‌رده‌لانى سه‌خت.
وره‌چوون: وربه‌ردان.	وره‌و: گه‌له‌ی به‌راز: تووشى (وره‌و) یك به‌راز بووم.
وره‌وور: له‌به‌رخۆوه گۆرانى وتن. ورته‌ ورت.	ورپنكه: وه‌نه‌وز. وړینه.
وره‌وورده: بیركرده‌وه له شتیك.	ورپنه: د. برین.
وریا: گیاندارى ناگادارى زیت و زرنگ.	ورپنه: د. وړینه.
وریابوونه‌وه: بیداربوونه‌وه و ناگادارى.	ورژان: برژان.
وریاكردنه‌وه: بیداركردنه‌وه.	ورژاندن: ورژان.
وریایی: زیتی و زرنگی.	ورژان: برژان.
وریایی كردن: ناگادارى كردنى شتیك و پاراستنى.	ورشه: بریسك و هوورپكه له هیتندى پارچه‌ی ناو‌ریشمین‌ه‌وه دى، (ورشه‌ورش) ورشه‌ی یه‌ك له‌دواى یه‌ك.
ورینگ: د. ورنگ.	ورشه‌دار: شتیكه كه ورشه‌ی ببی.
ورینگه: د. ورنگ.	ورشه‌دان: بریقه‌دانه‌ودى هیتندى شت.
ورینگه: ده‌نگى نه‌رم و خۆش.	وركه: نقه، (وركه‌ورك) نقه‌نق. قسه‌یه‌كه له دلدا بى و نه‌هاتبیته سه‌رزمان.
وریشن: د. شتی ورشه‌دار.	ورك: تووره‌كه‌یه‌كه له‌ناوسكى هیتندى گیانداردا پیسى تی ده‌چى.
وریشه: ورشه.	
وريكلانه: د. وردیلانه.	

وزاق: تهكان و ههلمهت.

وزاق بهستن: وزاقدان.

وزاقدان: تهكاندن و خۆهه‌لدان.

وزای: د، خست.

وزتن: د، وستن.

وزم: د، داره رهش.

وزه: تهوانایی: ئەم کاره له (وزه)ی مندا نییه.

وزهنگی: د، ناوزهنگی.

وزهنگی ته‌قین: د، ناوزهنگی ته‌قین.

وزهنگی لیدان: د، ناوزهنگی لیدان.

وزهوز: مزه‌مز و زرنگانه‌وه‌ی قسه.

وزین: د، فریدان.

وژاردن: بژاردن.

وژانن: د، هه‌لبژاردن. بژاندن.

وژاو: ه، واژاو.

وژنگ: د، ئەژنۆ.

وژه: جوړه ده‌نگیکه وه‌ک ده‌نگی بای به‌هیز، (وژه‌وژ) وژه‌ی یه‌ک

له‌دوای یه‌ک. چوارداری لۆره‌له‌پ ئاسایین له‌ رانگه‌ی به‌رداش

ده‌به‌سترتن له‌کاتی بردنی بۆ شو‌تینیکى دوور.

وژه‌ک: هاژه‌ک.

وس: وته‌یه‌که به‌دیمه‌ن ناوه و وه‌کی تر کرداره، واته‌ بێ ده‌نگ به‌.

وسا: د، وه‌ستا.

وسبوون: بێ ده‌نگبوون.

وستا: وه‌ستا.

وستان: ویتستان.

وستن: د، خواستن.

وسته: د، خوازاراو.

وسل: مه‌له‌کردن له‌ناو ناودا، یا ئاوکردن به‌خۆدا بۆ لابردنی

له‌شپیسى.

وسمه: شتیکه وه‌ک خه‌نه ژنان ده‌یگرنه سه‌ریان بۆ ره‌شکردنه‌وه‌ی

موویان.

وۆش: وته‌یه‌که که‌ری پێ راده‌وه‌ستینى.

وشاردن: گوشتین. بریتیه‌ له‌ راکردن له‌ ترساندا.

وشت: وته‌یه‌که سه‌گی پێ به‌رده‌دریته‌ شت.

وشت: حوشت.

وشتراو: قه‌لبه‌زده‌ی گه‌وره‌ی ناو.

وشتراووک: حوشترخوار.

وشتراوه‌ قولقولی: حوشتراوه‌ قولقولی.

وشترخوار: حوشترخوار.

وشتردانه: د، وشتردیانه.

وشتردیانه: د، جوړه گه‌م‌تیکه.

وشت‌قولی: د، یارییه‌کی دوو ده‌سته‌یییه، ده‌سته‌یه‌ک به‌پیتوه

ده‌ویستن و توژی ملیاندا ده‌نه‌وین، ئینجا نه‌وده‌سته‌یه‌ی که

سوار ده‌بن ده‌لین: (وشت‌قولی، وشتراوه‌ قولقولی) و هه‌ر

یه‌ک‌تیک خۆی فری ده‌داته سه‌رشانی یه‌ک‌تیک، هه‌ر یه‌ک‌تیک له‌و

سواربوونه‌دا نه‌گه‌ر یه‌که‌م جار نه‌یتوانی به‌جیتته‌ کۆلی

یه‌ک‌تیکه‌وه، ده‌سته‌ی ئەو تی ده‌که‌وی.

وشت‌قین: د، بریتیه‌ له‌ مه‌ردوومی رق نه‌ستوور.

وشت‌گاپلنگ: د، گیاندارتیکى گه‌وره‌ی قاچ و قول و مل درێژی

سه‌ر پچکۆلانه‌ی پلپلی سمداره وه‌ک گاجووت، ملی درێژ

تره‌ له‌ ملی حوشت‌ (زه‌رافه‌).

وشت‌گه‌روو: حوشت‌گه‌روو.

وشت‌مر: د، حوشت‌مرغ.

وشت‌مرغ: حوشت‌مرغ.

وشت‌ره‌وان: حوشت‌ره‌وان.

وشته: وشت.

وشته‌ی: وشته.

وشر: ده‌یه‌کی هه‌موو شتیک.

وشک: شتیکه که‌ ته‌ر نه‌بێ.

وشکامه: د، وشکه‌وه‌رد.

وشکان: کاتیکه که‌ زه‌وی تیدا وشک بووینته‌وه له‌به‌ر

دوورکه‌وته‌وه‌ی باران. وشکایی.

وشکانی: وشکان.

وشکاوه‌س: ئاژالتی قسر.

وشکاوی: گیاندارتیکه که‌ له‌ناو ئاویش و وشکانیشدا بژی.

وشکایی: شو‌تینیکه که‌ ته‌ر نه‌بێ.

وشکایی داهاتن: وشکبوونی ناوی چه‌م و کانی و کارێز.

وشکایی هاتن: وشکایی داهاتن.

وشکبوون: زربوونی دره‌خت و سه‌وزایی و نه‌مانی ته‌رییان. دامان

و ماتبوون له‌ خه‌فه‌تدا یا له‌ ته‌ریقیدا.

وشکبوونه‌وه: کزربوونه‌وه‌ی شتی ته‌ر. لاوازیوون له‌به‌ر برسیتی یا

نه‌خۆشی.

وشک‌سال: وشکه‌سال.

وشک‌کردن: هه‌ل‌خستنی بامیه و ته‌ماته و گه‌لی شتی تر له‌به‌ر

هه‌تاو بۆ وشکبوون و هه‌ل‌گرتنی بۆ زستان.

وشک‌کردنه‌وه: نه‌هیشتنی ته‌ری شت.

وشکه: دانه‌ویله‌ی وشکی ناوماڵ: نه‌ ته‌ره و نه‌ (وشک) ده‌ له‌

مال‌مدانییه. ئاژالتی بێ شیر. ده‌ردیکه له‌ ئاژالتی شیردار ده‌دا

و وشکی ده‌کا. خواره‌مه‌نییه‌که که‌ چیشته‌ نه‌بێ.

به‌سامالتیک ده‌وتری که‌ هه‌ر باردی وشک‌بێ: فلان که‌س

هه‌ر له‌ (وشکه) واته‌ باردی وشک ده‌ هزار دیناری له‌پاش

به‌جێ ماوه.

وشکه‌بار: د. میوه‌ی وشکه‌وه‌کراو له هم‌موو جوړتیک که به‌بار ده‌بری له شوټنیکه‌وه بو شوټنیکي تر.

وشکه برین: جوړه برینیکي وشکه وهک بیرۆ هر کاژ فری ددها.

وشکه‌پلاو: د. پلاوټیکه وهک هم‌موو پلاوټیکي تر برنجه‌که‌ی له ناودا ده‌کولټی، ټینجا ده‌پالتیوری و ده‌کریته‌وه مه‌نجه‌ل و له‌سهر ناگر دهم ده‌کیشی بی ټه‌وه‌ی رونی قرچاوی بکری به‌سهردا، دواي تیکردنی ټینجا پارچه‌یهک که‌ره له‌سهر برنجه‌که داده‌نری.

وشکه‌جاو: خواردنی نان به‌وشکی و به‌بی پتخور.

وشکه‌جوو: وشکه‌جاو.

وشکه‌چن: وشکه‌که‌لهک.

وشکه‌دان: دانه‌ویله‌ی وشک.

وشکه‌رن: رینه‌وه‌ی سه‌وزایی به‌وشکی.

وشکه‌رو: ولاخی که‌م ره‌وت.

وشکه‌رو: شوټنی دیمه‌روک.

وشکه‌سال: سالی که‌م باران.

وشکه‌سوفی: که‌سیکه به‌ناوی له خواترسانه‌وه له هم‌موو شتیک سل بکا و خوی بگپرتیه‌وه.

وشکه‌سهرما: سهرمای بی ته‌ر و تووشی.

وشکه‌سی: رینگایه‌که که به‌ردریژ کرابی.

وشکه‌ل: لقی وشکی درخت. پوچه‌لی میوژ و خورما و له‌تکه و هیتندی شتی تر.

وشکه‌تن: وشکه‌لاتنی گیاندار یا دارودرخت.

وشکه‌لاتوو: گیاندار یا دارودرختیک که وشک هه‌لگه‌رابی.

وشکه‌مز: دانی ناژاله به‌یه‌کیک به‌نه‌مر به‌بی ټه‌وه‌ی که رونی لی وهرگری. راگرتنی رهنجه‌ر و جووتیار هر به‌مانگانه به‌بی به‌رگ و خواره‌مه‌نی.

وشکه‌وه‌بوو: شتیکه که وشک هه‌لگه‌رابی.

وشکه‌وه‌بوون: وشکه‌بوونه‌وه.

وشکه‌وه‌رد: وهردیکه که به‌راونه‌بی و ټه‌و تووه‌ی که پتوه ده‌کری هر به‌باران بیته به‌ر.

وشکه‌وه‌کردن: وشکه‌کردنه‌وه.

وشک هه‌لاتن: وشک هه‌لگه‌ران.

وشک هه‌لگه‌ران: کزبون و زه‌بون‌بوونی گیاندار و سه‌وزایی و دارودرخت.

وشکه‌یی: روپامایی، (وشکه‌یی کردن) روپامایی کردن.

وشکی: وشکایی.

وشوو: گولی گهنم و جو که چنرابیته‌وه.

وشوگر: گوله‌وه‌چن.

وشه: وته. جوړه ده‌نگیکه له وژه پچووکتره، (وشه‌وش) وشه‌ی یهک له‌دواي یهک.

وشیار: گیانداري وریا.

وشیار‌بوونه‌وه: بیتدار‌بوونه‌وه.

وشیار‌کردنه‌وه: بیتدار‌کردنه‌وه.

وشیاری: زیره‌کی و ناگاداری.

وشیردن: وشاردن.

وشی: وشوو. هیشوو.

وشین: گوشین.

وفه: برینیکي پیسه له چوار په‌لی ولاخی به‌رزه یا له‌سهر پشتی مهر دی.

ول: درکیکه وهک شیلان گولی زهره و سور ده‌گری. گول (ه).

خونچه (د). وته‌یه‌که له‌دواي وته‌ی شله‌وه دی: شل و ول، واته شل و مل (د).

ول: کون (ه). ون (ل).

ولات: ناوچه‌یه‌که چند شار و دتیه‌کی تیدابی.

ولاخ: چوارپتی مالییه که بزن و مهر نه‌بی.

ولاخدار: که‌سیکه که خاوه‌نی ولاخی یه‌کسم بی.

ولاخداري: گوزهرانکردن به‌هوی ولاخ راگرتنه‌وه.

ولاشم: د. شتی نه‌پتچراودی نه‌به‌ستراو.

ولاغ: ولاخ.

ولاغدار: ولاخدار.

ولاغداري: ولاخداري.

ولاله: شتیکي گردی ته‌ختی ته‌نکه له ته‌خته یا له مقه‌با ده‌کری به‌دوو‌خا بو ریکي ته‌شيله.

ولام: د. وه‌لام.

ولاو: د. بلاو.

ولاوین: د. مالین.

ولایه‌ت: د. ولات.

ولحن: د. مهر‌دوومی که‌مته‌رخه‌م.

ولحن: د. ولحن.

ولس: ناژال.

ولسات: مالات له ره‌شه‌ولاخ و ولاخی یه‌کسم.

ولک: ه. گورچيله.

ولمه: د. گولمه.

ولنگه‌واز: د. ده‌سته‌پاچه.

ولټو: د. گولبینه‌ی ته‌ندوور.

ولټوش: ه. پرویش.

ولټوله: هیلکه‌ی نه‌رمی نه‌به‌کام.

وله: گولمه گوشت. مله.

وله‌ره: ه. زیوانی ناوخله.

ولیره: د. خلیره.

ولیفهت: وولیفهت.	وهختا وهخت: کات کات.
ولیفهتانه: وولیفهتانه.	وهخته: بهخته.
ولین: وردکردنی شتی وشک له دهستدا. هه لگولتوفتن.	وه: خور (ه). پیتیکه بهمه عنا خاوهن: جانه (وهر), پهله (وهر)
ون: شتی په نهانی گوم. خوتین (ه).	واته خاوهنی جان و پهل = پهر. تهخته یه که له قوتابخانه دا
ونار: داریکه کون ده کړی و ده کړی به زیانه ی نیره قاشاشه ی جیتی	دهرسی له سهر دهنوسری.
تووتنی پتی لی ددهن.	وهراز: ل. بهراز.
ونبوون: بیتی سهر و شوین و نادیاربوونی شت.	وهرام: پاسخ. مهبهست و مهرام.
ونجر: پارچه ی شتی دراو. ونجر ونجر: شتی له تویهت.	وهرامدانه وه: پاسخ دانه وه.
ونی: ه. خوتین.	وهرامین: د. نانی گهنم و جوین.
ون: ه. خوتین.	وهراندن: خسته خواره وه ی بهر و گهلای درهخت. هه لوه راندنی
وه: پیتی به سته وه (عطف) ده که ویتته ناوهندی دوو وتاره وه که	ههنار.
په یوه سستی زور له ناوهندیاندا نه بی. به: (وه) چهند, واته	وه رانن: وهراندن.
(به) چهند.	وه رب: ه. به فر.
وه تاخ: وه تاغ.	وه ریچان: با. پیچانه وه.
وه تاغ: دیواخان.	وه ریچک: با. نوردوو.
وه تراخ: داریکه ناسنیکه تیژ به سهریکه وه یه تی, بازه وان	وه رته: شتی ناونجی نه زلی نه پچووک. وته یه که دهوتری به گای
دایده چه قینتی بو نه وه ی بازه که ی به سهر وه بنیشیتته وه.	جووت له کاتیکدا که له هیل لابدا بو لای زهوی نه کیتراو, بو
وه تراخچی: کونه فروش.	نه وه ی که پروو بکاته وه کیتلگه که. تاکه قالیه کی پر به ژوور.
وه تووزبوونه وه: خلبوونه وه.	وه رجس: د. وهرزش.
وته: د. گون.	وه رچه رخان: هه لگه پانه وه به ملا و به ولادا.
وته با: د. قوری گون.	وه رچه رخن: وهرچه رخان.
وه تی: د. نه وه تی.	وه رد: زهوی دوو جار کیتراو. هه لته کاندنی کولوشی ژیر پیتی
وهج: با. قازانج, که لک: فلان کهس بی ودهج, واته بی که لکه.	گاگیره.
نرخ.	وه رد برین: کیلانی زهوی جاری دوو ههم.
وه جاخ: ناگردان, بریتیه له مندالی نیرینه ی مهردووم.	وه رد دانه وه: وهرد برین.
وه جاخدار: وده جاخوون.	وه ردهک: ز. مراوی.
وه جاخوون: که سیکه که دوا ی خوی مندالی نیرینه ی باشی بی.	وه رده و یه خسیر: بریتیه له ههست و نیستی ناومال: (وهرده و
وه جاخزاده: مندالی پیاوی گوره ی خانه دان.	یه خسیر) یان بردم.
وه جاخکویر: بریتیه له که سیک که دوا ی خوی کویری نه بی.	وه ردیان: پاسه وانی بهندیخانه.
وهج: خه لفی پچکوله ی بن لقی درهخت و سه وزایی. نه وه ی	وه ردینه: جوړه دهر دیکه تووشی چاوی مندال ده بی. گیایه کی
نه وه ی مهردووم. سوود (د). به هره (د).	به هارییه گه لایه کی خری پانی هه یه گولیکه سپی ده کړی
وهجه: نه وه. خه لفی درهخت و سه وزایی.	تووه که ی وهک نیسکی هارپراو سووره, به گهرم کراوی ده خریده
وهج: ودهج. پیتی سهر سوورمان (ز).	ناو مه ندیلنیکه پاک و ده خریده سهر چاوی وهر دینه دار
وهجه: وته یه که که ره شه ولاخی پی لی ده خوین (ودهجه وهج)	ده یته قینتی و چاکی ده کاته وه.
ودهج یه که له دوا ی یه که.	وه راز: گوخل (با). ناوی دتیه که له شارباژیر.
ودهخت: بهخت: ره شه (ودهخت) م. کات.	وه رز: وهرس.
وهختار: د. کات: وهختاریک هاتیت.	وه رزی کردن: یادکردنی شتیک.
ودهختاو ودهخت: له وهختیکه وه بو وهختیکه تری وهک خوی: من	وه رس: جارس, (وه رسبوون) جارسبوون, (وه رسکردن)
ودهختاو ودهخت نان دهخوم, واته نیوه پرو و نیوه پرو یا نیواره و	جارسکردن.
نیواره.	وه پرست: وهرس.

وهرگير و داگيرکردن: خوار و ژوورکردن بهشتیک.	وهرپوریک: د. مندالی تازه پي گرتوو.
وهرم: ه. خه.	وهرپوره: ردهورده.
وهره: ه. بهفر.	وهرپوریک: د. وهرپوریکه.
وهرودر: جوړه دهمانچه يه که.	وهرپوریکه: وهرپوریک. دهست.
وهرودره: بهفرمال.	وهره: گه فهی سگ، (وهره وهر) وهری يه که له دواي يه که.
وهرودمال: ه. بهفرمال.	وهره ز: وهرس.
وهروده: ه. بهريره وک.	وهرين: گه فینی سگ.
وهره: ه. بهرخ.	وهرز: زهمینیکه که کيلرابی و تووی پتوه کرابی. بریتیيه له
وهره تاو: ه. خوړه تاو.	سالتیک: دوو (وهرز)ه رهنجهرم، واته دوو ساله. زهویيه که
وهره ستا: د. وهقف.	که کرابی به کاله ک و تروزی دیم (ز).
وهره ق: د. سیخوار.	وهرزش: وهرزشت.
وهرم: دهرده باریکه.	وهرزشت: چهند جوولاندنه ویه کی تاییه تی په لویوی نه دمه بو
وهرمدار: که سیکه تووشی دهرده باریکه بووپی.	له شساغی ده کری.
وهرهم: د. ئاوسان. وهرم.	وهرزشه وان: که سیکه له وهرزشا شارهزا و کارامه بی.
وهریس: ه. گوریس.	وهرزیار: وهرزیر.
وهریسک: با. گوریس.	وهرزیاری: وهرزیری.
وهریس: ز. گوریس.	وهرزیر: سه پان.
وهرين: که وتنه خواره وهی گه لا و بهری درخت و هیندی شتی تر.	وهرزیری: سه پانی.
کون (ه).	وهرزین: جوولان.
وهر: ه. بهر.	وهرسووران: وهرچه رخان.
وهرن: وهرند (د)، بارووتدانیکه که راوچی له گه ل خوی دهبیا بو	وهرشاو: جوړه کانیکه وهک زیو سه ماوهر و قاپ و قاچاخی لی
راو.	دروست ده کری.
وهرند: زیان.	وهرشهو: وهرشاو.
وهرنه: سہنگی شت کیشان. ناوی دتیه که له لاجانی موکریان.	وهرکوپه: ه. بهرخی ساوا.
وهره: د. پتوه دانی مار و دوویشک. نازار.	وهرکه مهر: بهرکه مهر. بهردیکی گه وریه له شاخ که ژیری هه لول
وهره رای: ه. دابه زین.	بی و له کاتی باراندا شوان و پتوار ده چنه ژیری.
وهره مهرگلگی: ه. گیایه که گه لاکهی له گه لا بی ده چی، شیرینه و	وهرکه فتن: وهرکه وتن.
ده خوری.	وهرکه وتن: پالکه وتن.
وهره ند: وهرند.	وهرگ: ه. گورگ.
وهرنی: د. وهرند.	وهرگان: ه. گه له گورگ.
وهره وان: ه. که سیکه که باش به دار گويزدا هه لېگه ری.	وهرگر: که سیکه شت وهریگری له مهر دووم.
وهره وای: ه. جوړه کولیره یه که هه ویره که ی له گه ل گويزی کوتراودا	وهرگرتن: گرتنی شتیک به ده ست له یه کیک. باوهرکردن بهشتیک
تیک هه لده شیلری.	و جیگیربوونی له دلدا: دهرسه که ت باش (وهرگره).
وهری: ه. گويز.	وهرگه ران: وهرچه رخان. لادان له بیروباوهرپیک.
وهریر: کار هه لسوورپینه ری ده ولت دواي پاشا و سه ره ک کوّمار.	وهرگه شه وی: گورگیکه که به شه و بگه ری بو مووشه.
وهریری: ز. جوړه هه نجیریکي ده نک گه وری زور خوْشه.	وهرگير: وهرد. که سیکه که نووسراویک له زمانیکه وه بپاته سه ر
وهراره: د. په ژاره.	زمانیکی تر (مترجم).
وهرین: به زین و کوّلدان. دابه زین.	وهرگیران: هه لگيرانه وهی شت. ته رجه مه کردن.
وهرهب: د. بست.	وهرگیرانه وه: د. هه لگيرانه وه.
وهرینگ: وهره وز.	وهرگیرکه: وهرپوریکه.

وہکار: بہکار.	وہس: د. بہس.
وہکشین: کشانہوہ: وہکشی واتہ بکشیردوہ.	وہسا: بہم رہنگہ (با). وہستا.
وہکو: وہک.	وہسان: وہستان، ہرودہا (ز).
وہکی: وہکو.	وہسایہ: با. وایہ.
وہگلٹوزیوون: گلٹوزیوونہوہ. تلخواردن.	وہستا: کہسیکہ کہ لہ کاریکدا پسپوڑ بی.
وہل: ویتی سہرگہردان.	وہستان: راوہستان بہپیوہ. لہ جوولہکہوتن: سہعاتہ کہ یا ناوہ کہ
وہلام: وہرام.	(وہستا). ماندوویوون: نہوہندہم کار کردوہ (وہستا)وم.
وہلامدانہوہ: وہرامدانہوہ.	وہستاندن: بہپیوہ راگرتنی شت. لہ جوولہخستنی شت.
وہلامہ: شرح و تہفسیر.	ماندووکردنی شت.
وہلیوون: سہرگہردان یوون.	وہستانہوہ: گیرسانہوہی خوین و دلویہی بنمیچ.
وہلک: ہ. گہلا.	وہستایی: پسپوڑی لہ کاریکدا.
وہلکرد: ہلکردن و گوزہران.	وہستیان: با. وہستان. ماندویتی.
وہلہ: وتہیہ کہ کہ گویرہ کہی پی بانگ دہکری.	وہسہ: واتا، وہکو.
وہلک: داردہستیکہ کہ سہریکی دووپہل بی.	وہش: وتہیہ کہ کہری پی رادہوستینری. خوش (ہ).
وہلی: بہلام. ہروا (ز).	وہشان: بلاوکردنہوہ.
وہلیفہت: پاداشیکہ دہدری بہودمدار لہ پاش چاکبونہوہی	وہشاندن: چاندنی دانہویلہ و تو بہزہویہوہ. لیدان: فیسار
نہخوش.	کس دہست (دہوشیتنی). درتغکردن لہ دانی شت
وہلیفہتانہ: وہلیفہت.	بہمہردووم: فیسار کہس ہیچ (ناوہشیتنی) لہ کہس، واتہ
وہم: وتہیہ کہ وہک (وام): (وہم) زانی واتہ وامزانی.	درتغی لی ناکات.
وہن: داری قہزوان (ہ). بہند: بازی (وہن) واتہ بازی بہند.	وہشانن: وہشاندن.
وہناق: دہردیکہ لہ قورگدا پہیا دہبی و زورتر مہردووم	وہشانہوہ: وہشینہوہ.
دہخنکیٹنی.	وہشت: دہستہ راستیکی رورژہلاتی (جنوبی شرقی): بای
وہنجہنہ: ہ. بہندہخوین.	(وہشت) بہبارشتہ.
وہند: نازار و نیش. لاوچاک: کوری (وہند).	وہشلہ: ہ. خوزگہ. جوانکہلہ.
وہندن: ہ. پردیکہ لہ لقی میو دروست دہکری بہسہر رووبار یا	وہشہ: وہشیکہ کہ بہکہر دہوتری.
بہسہر دۆلتیکدا.	وہشیاغ: د. زہمینیکہ کہ تووی پیوہکراپی. توویکہ کہ
وہنگ: د. جومگہ.	وہشینراپی.
وہنگہ: د. بہندہ.	وہشیان: د. بلاوویوونہوہ.
وہنہتہق: درہختیکی پچکولہیہ بہریک دہگری وہک قہزوان،	وہشیانہوہ: وہشینہوہ.
بہلام نہم وردتر و ناسکترہ.	وہشین: کہسیکہ کہ دہست بوہشیتنی: فلان کہس دہست
وہنہمشک: وہنہتہق.	(وہشینہ).
وہنہوز: خہوہنوچکی.	وہشینہوہ: گونجانی کاریک لہ یہکیک و لہ بارابوونی: نہم کارہ
وہنہوزبردنہوہ: نووچبردن بہدہم خہوہوہ.	لہ تو (دہوہشیتہوہ) یا (ناوہشیتہوہ).
وہنہوزدان: وہنہوزبردنہوہ.	وہفر: بہفر.
وہنہوزہ: وہنہوز.	وہفرد: بافرد.
وہنہوزہکوتی: وہنہوزدان.	وہقرہ: دان بہخوداگرتن.
وہنہوش: قہزوان (ل). وہنہوشہ.	وہقہ: حوقہ.
وہنہوشہ: گیایہکی بہہاری بون خوشہ گولیکی موری بونخوش	وہقی: ز. وہقہ.
دہگری.	وہک: پیتی تشبیہ کردنی شتیک بہشتیکی تر: نہریمان (وہک)
وہنہوشہیی: شتیکہ کہ رہنگی وہک رہنگی وہنہوشہ وایی.	شیر وایہ.

ودنه و شيله: بڼه و شيله.	وټران كړدن: كاو لكړدنې شوټنيك.
ودنه و له: به ندو كه.	وټرانه: كه لاهه.
ودنې: ه. قه زوان.	وټراني: كاو لي و پروو خاوي شوټنيك.
ودو: بهو.	وټرت: د. له ودرگا.
وده له: د. بووكي مندالانه.	وټرد: د. كترد.
وده بارانې: د. بووكه به بارانې.	وټردن: د. تپه پرين.
ودوي: ز. بووك. وده له.	وټرده: د. رابوردوو.
ودهيله: د. وده له.	وټر: بوار (ه). مه عنا و مه به ست (د).
ودهيله بارانې: وده له بارانې.	وټرا: له گهل.
وده: وده و سهرسورمان.	وټرغه: يه رغه، (وټرغه كړدن) يه رغه كړدن.
ودها: وده كه به كاردينري بو پي نيشانداني چوټيتي كارتيك	وټره گه: ه. ئيواره.
به يه كتيك: نهم كاره (ودها) بكه.	وټري: با. نه وي.
ودهار: د. به هار.	وټرينگه: گيايه كي پنجداري كوټستانيه بو زستاني نازال ده كړي
وده وده: به ه به ه.	به تفاق.
ودي: زبان: فيسار كه س بي (وده) يه، وده كه له كاتي نازار يا	وټرين: ز پر كيتشي و نه ترسان.
ترسدا ده و تري. ئيسي ئيشاره ي نزيكه: (وده) جوړ پيم	وټزه: گيان و جهسته: به دار هاته (وټزه) ي واته شلكوتي مهرگي
نامان واته (وام) لي هات. پيتي سهرسورمان (ز).	كرد.
وده خره: د. برېتپيه له مهر دوومي شه رهنگيز.	وټر: د. بټر.
وديش: وده كه له كاتي نازار تيكا ده و تري.	وټر امهر: د. وټر انبه ر.
وديشومه: به فر و باران و سهرما و توف.	وټران: وتن.
وهيلان: د. ناواري سهرگره دان.	وټر انبه ر: دارتيكي چه ما وده به (وټر) دده سترې به ناودراستي
وهيو له جناني: ه. گيژدلووكه.	نيلي جووته وه.
وهيو لتي: وده له.	وټران دن: قسه كړدن.
وهيوه: ه. تازه بووك.	وټرنگ: وده وز: فلان كه س وټرنگ ده دا.
وهينه: ه. قوولينه.	وټر نه: د. بوټر. گوڼده.
وهيه وگه رين: د. خيړتيكه كه بكرې بو گيړانه وده به لايه ك.	وټر نه: زويلي چه رمي خوشكراوه. (وټر انبه ر) ي پي دده سترې
ويت: خوت (ه). وده كه هميشه له دواي وده شيته وه دي:	به نيله وه. نه دده بي خوتنده واري (د). شيعر (د). قسه (د).
شيت و (ويت).	وټر نه: د. نه ديب. شاعير. قسه كهر.
ويتان: ه. خوتان.	وټر نه: ه. بنيت.
ويتجا: ئينجا.	وټر نه وان: وټر نه ر.
ويتچن: ه. بټرنگ.	وټر نياگ: د. بټر راو.
ويتچوون: ري تيچوون: نهم قسه يه وي ده چي وايي، واته رتي تن	وټر نه يي: نه دده بي.
ده چي.	ويتساك: د. ويتساو.
ويدان: پيدان.	ويتسان: وده ستان.
وټر: پاره دان به شتيك بو كه ستيك به پياو ته ي، (وټر كړدن) وټر.	ويتسان دن: وده ستان دن.
وټرا: له گهل.	ويتسانن: ويتسان دن.
وټران: شوټني پروو خاوي كاو ل. پر كيتشي و نه ترسان: فيسار كه س	ويتساو: ويتساو.
(ده وټري) يا نا (وټري). په ريشان: چاوم (وټرانه). سيل	ويتستان: راوه ستان به پيوه. له جووله كه وتن.
(ز).	ويتستان دن: به پيوه راگرتني شتيك. له كارخستني شتيك.
وټران بوون: كاو ولبوون.	ويتستانن: ويتسان دن.

وستانه‌وه: وستانه‌وه.	وینه‌کردن: بیرکه‌وتنه‌وه‌ی دیمه‌نیک به‌نه‌ناسراوی، یه‌کیک ده‌بینیت
وستانه‌وه: شتیکه به‌پتیه‌بی. شتیکه نه‌جوولتی.	و نایناسیتسه‌وه، به‌لام شتیوه‌ی ده‌کمیت، نه‌ویش ده‌لتی:
وستان: پتیه‌ستی یه‌کیک به‌شتیک.	نامناسیت؟ توش ده‌لتیت: نه‌وه‌للا به‌لام وینه‌ت ده‌کم، واته
وینه: د. ئیست.	وینه‌یه‌کی وه‌ک توم دیوه به‌لام ناچمه‌وه سه‌ری.
ویش: ه. خوی.	وینه‌گر: که‌سیتکه که به‌ماکینه وینه‌ی شت بگری.
ویشان: ه. خویان.	وینه‌گرتن: گرتنی وینه‌ی شت به‌ماکینه.
ویکچوون: بوونی دوو شت به‌جوریک که له‌یه‌ک بچن.	وینه‌گری: فیربوونی وینه‌گرتن و کردنی به‌پیشه.
ویکرده‌وه: توله‌کرده‌وه.	وینه‌گر: وینه‌گر.
ویکرا: تیکرا.	ویوول: داریکی بالا به‌رزه وه‌ک چنار گه‌لای وه‌ک مازوو دار وایه
ویککه‌وتن: یه‌ککه‌وتن.	به‌لام نهم ره‌شتر و پچووکتره، جه‌وت و به‌رووی تال ده‌گری.
ویکه‌وتن: لیکه‌وتنی دوو شت. ویککه‌وتن. سؤراخکردن و	وی: وه‌ی. بی (ه).
پوستکه‌نده کردنی شت.	ویی: ه. خوی.
ویل: ره‌وش و خوی باش: فیسار که‌س به (ویل) ه. گیاندار	ویارده: ه. رابوردوو.
ئاواره. شهرم (ل).	ویان: ه. خویان.
ویلبوون: ئاواره‌بوون. ونبوون.	ویته‌ویت: ده‌نگی جووجه‌له‌ی مریشک و به‌چکه که‌و.
ویلکردن: ئاواره‌کردن. ونکردن.	ویر: د. بیر و یاد. بیرى ئاو.
ویلنگه: گیایه‌کی کوستانیه له لو ده‌چی، گزره ده‌کری بو ئاژال.	ویره: ده‌نگی گریانی نهرمی مندال، (ویره‌ویر) ویره‌ی یه‌ک
ویلی: ئاواره‌یی.	له‌دوای یه‌ک. ده‌نگی هاویشتنی به‌رد و دار.
ویم: ه. خوم.	ویره‌ویرکردن: گیره‌گیرکردن و زور له شت رۆین.
ویمان: ه. خومان.	ویره: د. بیرکرده‌وه.
وینا: د. بیرکه‌وتنه‌وه.	ویزویه: جوره قالونچه‌یه‌کی سه‌وزی بالداره له فریندا ده‌ویزینی.
ویتناکردن: د. سؤراخکردن. که‌وتنه‌وه‌بیر.	ویزه: ده‌نگیکه وه‌ک ده‌نگی بالی ویزویه، (ویزه‌ویز) ویزه‌ی
وینایی: د. بینایی.	یه‌ک له‌دوای یه‌ک.
وینجه: سینه‌ره.	ویس: ه. بیست.
وینده‌ری: نه‌وی.	ویقاندن: واقه‌کردن.
وینه: مانه‌ند: له (وینه) ی نه‌مه‌م نه‌دیوه. فوتوغراف. قولینه	ویقه: واقه.
(د). دینه‌که له ناوچه‌ی پینجوبین.	ویکول: ه. بیکول.
وینه‌کار: وینه‌گر.	وینا: د. بینا. کونیکه که ته‌ماشای شتی پی بکری بو بینین.
وینه‌کاری: خه‌ریکبوون به‌گرتنی وینه‌وه.	وینایی: د. بینایی.

هاتنه سەر: چوونی یه کتیک بۆ سەر یه کتیک به هه ره شه وه یا به گله یییه وه.

هاتنه سەر چۆک: به چۆکدا هاتن و له سەر ئه ژنۆ دانیشن.

هاتنه سەر را: هاتنه به ربار.

هاتنه سەر شهک: له سەر چۆک دانیشن و قوتبونه وه. ویستانی میچی قاپین له سەر شان.

هاتنه سەر کلک: وهستانی مار له سەر کلک.

هاتنه کرین: بوونی شت به جۆرتیک که بکړی: فلان شت له کرین نایهت، وانه نه مهنده گرانه ناکړدری، یا فیساره شت هاتوته کرین.

هاتنه لا: هاتنی یه کتیک بۆ لات.

هاتنه وه: هاتنی شتیک بۆ شویتیک جاری دووهم.

هاتنه وه یهک: پچوو کبونه وه ی دهمی شت: برینه که دهمی هاتوته وه یهک.

هاتنه هه ی: له خوگۆران به هوی شتیکه وه: بهم ئۆتۆمۆبیله وه فیسار کهس چاک (هاتووه ته هه ی).

هاتوچۆ: نامشو کردن له شویتیکه وه بۆ شویتیک چهند جاریک.

هات و نه هات: شتی دوو به ختییه که ناکامی دیار نه بن: سه فهرده کم پتی (هات و نه هات) د.

هاته: د. هات و نامهد.

هاتهات: وتهیه که به کار دینری له کاتیکدا که شتیک باسی هاتنی له ناودا بی و کهچی هه ره نه یهت.

هاته هات: هات هات.

هاتی: سالی خوشی به پیت و برشت.

هاج: وتهیه که هه میشه له دوای وتهی (هار) دوه دی: هار و (هاج).

هاج و واج: د. مهردوومی مات و سه رگهردان.

هار: گیاندارتیکه تووشی دهردی هاری بووبی، (هاربوون) دوو چاریبون به دهردی هاری. بریتییه له گیاندار ی بزۆ.

بهرداش.

ه: پیتیکه دهبی به سەر بۆ پسته که ی پیش خوی: و(د)ر(د)

د(د)ر(د)و(د). (ضمیری مفرد) ی (مذکر) و (مؤنث) ی

غائبه: نه ریمان زیرهک(ه) و نه خته رزنگ(د).

ها: هانی. وتهی بیدار کردنه وه: (ها) هه رگیز قسه به گه وره تر له

خۆت نه لیتیت. ناها. به لئی (ز) وا: (ها) له ماله وه، واته وا

له ماله وه.

هاپۆ: ز. مام.

هات: بهخت و نگینی باش: فیسار کهس (هات) یتتی. به دوای

هیندی وتهوه ددری و دهبی به نیشانه ی (جمع): دی (هات)

میوه (هات).

هاتن: جولانی گیاندار له جیتی خۆیه وه بۆ لای تو. هه ره سه پینان:

دیواره که (هاتووه).

هاتن به خۆدا: بوورانه وه و قه له و بوونی گیاندارتیک: فیسار کهس

هاتووه به خۆدا، واته جاران له ر و لاوازوو نیستا قه له و و

جوان بووه.

هاتن و چوون: هاتوچۆ.

هاتنه با: ئاره زوو کردنی سهگ و بهراز و پشیلهی می بۆ نیردیان.

هاتنه بهر: گه وره بوونی سه وزایی و بهرز ددرخت به جۆری که بهر بگری.

هاتنه به ربار: بریتییه له رامبوون و سەر نه رمبوونی یه کتیک بۆ کارتیک.

هاتنه خوار: دابه زین.

هاتنه دهر: ددرچوون له ژوورده وه.

هاتنه دی: پهیدا بوونی شتیک که چاوه دیوان کرابی له پیش بوونیدا.

هاتنه ری: دوو چاریبون به شتیک: فیسار کهس نه وه ی لیتی ددرسا (هاته ری).

هاتنه سو: د. هاتنه سو.

هاتنه سو: پهیدا بوونی نازار له شویتیک.

هاراسیاو: ه. بهرداش.	هاژەک: صاروخ.
هارت و هووت: د. هاش و هووش.	هاژەکردن: دەنگی هاژەى شتیک که له بهرزییه که وه بکه ویتە
هارد: ه. ئارد.	خواره وه.
هاراندن: زۆر به توندی هاوارکردن.	هاژیان: هاژین.
هاریاو: هاریاو.	هاژیلە: د. کووژە که.
هاریاو: شتیکه که هاریابی.	هاژین: هەناسە برکتی له بهر ماندوویه تی.
هاریاو: شتیکه که زۆر ورد هاریابیته وه به دهسکه وان.	هاس: هاز.
هاریه: دەنگیکه وهک دەنگی ناویکی زۆر که هەلبەرژیتە خواره وه،	هاسان: ئاسان.
(هاریه هار) هاریه یهک له دوای یهک.	هاشرمه: شتیکى پانه له دوای کورتان و زینه وه ده که ویتە سەر
هاریه کردن: پروخانی شوتنیکى بهرز به جوړى که هاریه لیتوه بى.	کولۆکی ولاخ.
هاریاگ: د. هاریاو.	هاشو هووش: درۆ و دله سهى قه بهى بى جى.
هاریان: د. وردبوون.	هاشه: خۆهه لکتشان به قاله ی دهم.
هاریاو: د. هاریاو.	هاشه کهر: که سیکه که هاشه وهوشه ی زۆرى.
هاریه: هارییه.	هاشه وهوشه: هاشو هووش.
هارین: وردکردنى دانه ویتە به بهرداش یا به ده ستار.	هافر: با. ناخوړ.
هارینه وه: وردکردنى شت به دهسکه وان.	هاڅال: ز. هاوөл.
هارییه: جوړه کرمیکى بوړکه له ی کورته لیه شینایی دهخوا.	هاڅل: ز. بهر بوومی کرده ی ناده می.
هاروو: پووک (ه). خه یار.	هاڅه: ز. ئه وى.
هارووژان: ورووژان.	هاڅیتن: با. هاویشن.
هار و هاج: گیاندارى زۆر چه توون.	هاڅیل: ز. شتى بى که لک.
هاروئى: خه یار.	هاڅین: با. هاویشن.
هاره: د. بهرداش. ده ستار.	هاکا: وتهیه که نزیکی بوونی شتیک ده گیه نى: (هاکا)
هاره گل: ده ستار. (ه) بهردیکى پانى گه ورهیه دانه ویتە له سەر	پوژبووه وه.
داده نرئ و به بهردیکى تر ورده کړئ.	هاکو: قسه کردن یا کارکردن له بهر بووره. تو هەر له (هاکو) قسه
هاریکار: یاریده ده.	ده که یت.
هاریکاری: با. یارمه تیدان.	هال: ئالیکه که وهک شه وه تووشى زه یستان د بى. شوتنیکى
هاری: دهردیکى په ره سینه دهگا به سهگ و گورگ و ئه و	سهختى بهرزه که له بهر بهرزی سهرى تیدا گیتز بخوا (د).
گیانداره ی که نه مان بیگه زن. چه وتوونى. یاریده دان (ز).	ریگی بیابان (د). نه شکوت (د). رهنگى ئال. حال.
هاز: کاردوو.	هالا: د. هه وال. هانا و په نابردن.
هازه پهلک: جوړه کاردوویه که گه لاکانى پهل پهل.	هالان: تیکئالان.
هازه خووگانه: جوړه کاردوویه که ناخوړئ.	هالاو: هه لمى گه رمى.
هازه ره شه: جوړه کاردوویه کی گه لا پانه نترکیکی بهرزی ره شی	هالبردنه وه: ئالبردنه وه.
ههیه: گه لا که ی ده کړئ به یار پراخ.	هالبووه نه وه: ئالبوونه وه.
هازه کوپانه: جوړه کاردوویه که گه لای وهک گه لای قامیش وایه.	هالو: د. کیته له ی دوو قولف.
هازه کوپره: هازه کوپانه.	هالوبالووک: د. هاله به لالووک.
هازه مارانه: جوړه کاردوویه کی گه لا لولوله.	هالوبه لالووک: هالوبالووک.
هاژ: د. مهردوومی سه رسامى واق و پرماو.	هالوتنکردن: خوشه کردنى هیزه ی روڼ به دوشاوى توو.
هاژوتن: با. لیتخوپین.	هاله: بهر سیله. برنیکى پیسی سپى واشه دهگا به زتی ولاخى
هاژ و واژ: د. هاج و واج.	بهرزه ناتشه ک. ناوی دتیه که له ناوچه ی بازبان.
هاژه: دهنگیکه وهک دهنگى ره شه با و درهختى گه وره که با	هاله به لالووک: داریکه وهک هه لووژه زهرده، بهرینیکى سوورى
ییشه کینى، (هاژه هاژ) هاژه ی یهک له دوای یهک.	مزرده گری.

هاو: د. هام.
 هاوار: بانگی بهرز له تنگانهدا بۆ فرباکه وتن، (هاوارهاوار)
 هاواری یهک له دوای یهک. ناوی دیتیه که له ناوچه ی
 ههله بجه.

هاواربردنه بهر: هاواربردن بۆیه کتیک که فریات که وی.

هاوارکردن: بانگکردن به بهرزی له کاتی ته نگرچه له مه دا.

ہاوارکہر: کہ سیکہ کہ ہاوار بکا۔

هاوار و بانگ: هاوارکردنی یه کیتک بونه وهی خهلق به ده ده نگیه وه
بچن.

هاوان: ده‌فريکه شتی تیدا ده‌کوتری.

هوانته: ئاوانته.

هاوانته چي: ناوانته چي.

ہاوال: ہاوری۔

هاوید ش: شریک.

ها و به شهر : شهر اکت.

هائو یا : د. هائو یا نه.

ها و بشت: نا و بشت.

هائیکه: هائیکه

ہاں، یہاں: چونکہ سبک: کہ سہ تہذیبی، یہ کہ بن۔

دو تا به درون شستن که روی یک روی این

ہاؤں : دووہاؤں کے درمیان ایک روٹی

هاو له بحر: دوو کسان

ہاویہ کا: ہاویہ:

ہاوتہ مہن: دوو کہ سن کہ نہ عورت نہ آہیں:

هاوتیره: به دوو کهس دهووری که بیات بیرین:

ہا وجفت: د. ہاوتا۔

هاوجور: هاوته حر.

ہاوجروت: ہاوتا۔

هاوچاخ: که سیتکه که له ژبانی نوډا نه وریابی.

هاوچرە: د. کەسێکە کە لە کۆرانی و سدا بۆ بێسییە.

هاوچه رخ: هاوچاخ.

هاوچه‌شن: هاوته‌حر.

هاو خوراک: که سیکه هه میسه له که لتابی له باحواردندا.

هاوخهف: د. هاوسهر.

هاودهرد: دوو که سن که به دهر دیک گرفتارین.

ہاودہم: دوو کہ سن کہ ہمیشہ پتیکوہ بن و ہاوپازی یہ ک بن.

ہاوردہمی: ہاورپی۔

هاودهنگ: ئاودهنگ.

هاودهنگی: ناودهنگی.

هاوراز: که سیّکه که نهیّنی دلی خوی له لات بگاته وه.

هاورد وو: د. ئابروو.

جہمگہ، لہ خاتکہ حوہ بۂ حنیہ، خوی۔

هاولف: دووانه: نهم دووبه رخه (هاولف) ن واته بهسکیتک بوون.	هاوړی: کهسیتکه که له رپړه ودا له گه لندا بڼ.
هاوشان .	هاوړتگه: د. هاوړی.
هاوله: د. ناوله.	هاوړتیه تی: بوونی دوو کهس به هاوړی.
هاولتی: ه. ناوله.	هاوړتییی: هاوړتیه تی.
هاومال: دراوستی.	هاوزا: د. مامزاد.
هاومل: کهسیتکه که له شتیکدا جووت کرابی له گه لندا.	هاوزاوا: د. ناوه لزاوا.
هاوناو: کهسیتکه که ناوی وهک ناوی تو وایی.	هاوزیان: هاوزمان.
هاونشین: هاوده م.	هاوزکه: د. مندالی دووانه.
هاونیشتمان: کهسیتکه که له گه ل تودا دانیشتبڼی له	هاوزگ: هاوزکه.
نیشتمانیکدا.	هاوزگه: هاوزکه.
هاونیله: د. هاونیله.	هاوزمان: کهسیتکه به زمانی تو قسه بکات.
هاونیله: د. هاوسهر.	هاوزه: هاوته مهن.
هاوور: ناوړ.	هاوزی: هاوزید (د). هاوته مهن.
هاووردن: هینان.	هاوزید: د. هاونیشتمان.
هاووس: ناووس.	هاوسا: ل. دراوستی.
هاوولاتی: کهسیتکه که خه لقی ولاته که ت بڼ.	هاوسال: به دوو کهس دهوتری که له سالتیکدا بووبن.
هاوودزن: دوو شیعرن که له سهر یهک وهزن بن.	هاوسایی: دراوسیتی.
هاوهل: ناوهل.	هاوسهر: ژن و میړد.
هاودن: هاوان.	هاوسهر که می: بوونی یه کیتک به که متر له هاوشانی خوی.
هاویر: لیک جیا کردنه وهی به رخ و مهر.	هاوسهری: بوونی ژن و پیاوړیک به هاوسهری یهک.
هاویشتن: هاویتن.	هاوسه فهر: دوو کهسن که پیکه وه سه فهریان کردبڼ.
هاوینکه: سووکه دهوار.	هاوسه نگ: هاوکیش.
هاوی: ز. ناواری په تیاره.	هاوستی: دراوستی.
هاویتن: فریدانی شتیک بو شوتنیک.	هاوستیه تی: دراوسیتی.
هاویژن: د. هاویتن.	هاوستییی: هاوستیه تی.
هاوین: سی مانگی دواي به هار.	هاوشارتی: بوونی دوو کهس به هاوشاری یهک.
هاوینه: کالایه که له هاویندا له بهر بکری.	هاوشاری: هاوشارتی.
هاوینه هوار: شوتنیکي فینکه که له هاویندا لیتی رابوتیرت.	هاوشان: کهسیتکه که له پایه ی تودابی .
هاوینی: هاوینه.	هاوشیر: کهسیتکه که شیری له گه لندا خواردبڼ.
هاها: ناها.	هاوشیره: هاوشیر.
هاهاو: د. هوهو.	هاوقه تار: د. چند کهسیکن که خزمه تی گه وره یهک بکه ن.
های: وته یه که هیندی شتفروش له کاتی بانگ کردنی شتیکدا که	هاوکات: هاوچه رخ.
بیفروشی دهیلتی: (های) تری. ناگاداری: (های) م هیه بهو	هاوکار: کهسیتکه که له پیشه دا وهک تو وایی.
کاره واته ناگادارم پیتی. وای (د).	هاوکاری: یه کیتی پیشه ی دوو کهس .
های بهخت: قورعه.	هاوکاسه: د. هاوخوراک.
هایوهووی: ههرا و زهنا.	هاوکه وشن: هاوسنوری دتهات له زهویوزاردا.
هبرار: ههوور.	هاوکیش: به دوو شت دهلین که له کیشاندا وهک یهک واین.
هجنان: ز. سوتنه ی جل شوشتن.	هاوگا: دوو (گا) ن که هیزیان له جووتدا وهک یهک وایی: نهمه
هرچ: با. ورچ.	هاوگای نهوه نییه.
هر: د. وته ی گالته پیکردن: (هر) له پیاوړتیت واته شیر.	هاوگیان: هیوه رژن.

هېره: وتهيهكه شوان پيش رانهوه دهيلتي بو بانگكردنى رانهكه.	هنگف: ز. ههنگوين.
هرى: با. خورى.	هنگفين: ز. ههنگوين.
هژان: هازيان.	هنگل: ز. ههنگل.
هژاندن: ژهندن و جوولاندن.	هنگورى: ز. له رۆژناواوه تا كاتى نووستن.
هژمار: با. ژماره.	هنگوستيل: با. نهنگوستيله.
هژير: با. ههنجير.	هنگوور: با. هنگورى.
هستيفك: با. خاكه نازى پچووك.	هنگوورى: با. دواى نيوه رۆ.
هسسه: كسسه.	هنگى: ز. هينديك كاتى رابوردوو.
هش: ز. وتهى بيداركردهوه (وس). زهحههت.	هنگى: ز. ههموپكهس. ههموشت.
هشتن: ز. هيشتن.	هنه: ز. هونه.
هشدان: د. تيبردن.	هنهك: هيند.
هشك: ز. وشك. شتى رهق.	هنين: با. سواخ.
هشكه مز: با. مزه. وشكه مز.	هۆ: وتهيهكه جووتيار و گاو ان بهكارى ديتن بو گيرانهوهى
هشيار: ز. هوشيار.	گاكانيان. بۆنه: به (هۆ) تۆوه هاتم. وتهيهكه هه ره شهى پى
هلاقيتن: با. ههلاقيتن.	دهكرى: (هۆ) واپيت ده ليم درۆ نه كه يت. بهرز (ز).
هلدايى: ز. وريايى و پارتيزگارى.	هۆپران: دهست بران له هه موو شتيك .
هلولۆ: ز. ههلووژه.	هۆبه: كۆمار. چهند ره شماليكه كه له شوتنيكدا هه لدرابى.
هلولبوون: ز. لووسبوون.	هۆبه ل: د. تۆبه ل. كولۆبه كه كه بهاويزرى.
هلهلوک: ز. بهرى درهختيكه وهك بهرى درهختى مۆرد ده خورى.	هۆبه لان: د. شه ره تۆبه ل.
هلههتن: ز. بهرزبوونهوه.	هۆجه نه: ه. بهنده خوين.
ههبان: ز. هه مانه.	هۆجه نه كيش: ه. داربهنده خوين.
ههبز: ز. شتيكه كه به باوهش هه ل بگيرى.	هۆجه نه گا: ه. سه ريزوى ده رپى كه بهنده خوينى تى هه ل
هه بهران: ز. شتى به رامبه ر.	ده كيشرى.
هه مى: د. ئوميد.	هۆچنه: ل. هۆچنه.
هמידاد: كۆمه كى.	هۆدار: ز. فاقه.
هن: ز. هيند.	هۆدانه وه: خيتردانه وه: فلانه كهس هۆى دايه وه.
هنار: ز. هه نار.	هۆده: ژوور.
هنارتن: ز. ناردن.	هور: ز. شتى ورد.
هناف: ز. هه ناو.	هۆر: ز. ژوورتيكه ته نيا مه ر و بزنى تى بكرى (ز). خۆر.
ههنجين: با. نهنجين.	هورا: د. هه را.
هنداق: ز. هاوتا. به رامبه ر.	هوراسان: هه راسان.
هندوو: ز. ناوه وهى شت.	هۆرنه: وتهيهكه جووتيار به گاي جووتى ده لى له كاتيكا كه بيته
هندوويى: ناوه بو جوړه تريهك.	ناو هيله وه بو نه وهى كه به چيته وه جى خوى. ودرته.
هنده: ز. هينده.	هۆرته و به ره زانين: بريتييه له زانينى مه ردووم بو پى ويستاني
هندهك: با. هينديك.	سه ر شانى خوى: من هۆرته و بهرى خۆم ده زانم.
هندهكو: گيايه كه كه لاهى سى په رهى ههيه.	هورچ: ورج.
هنگاف: با. ههنگاو.	هورد: ورد.
هنگاقتن: ز. نهنگاوتن.	هۆرداشتن: هه لمالين.
هنگرتن: ز. هه لگرتن.	هۆردان: ده وار هه لدان.
هنگستووك: ز. نه موستيلهى دروومان.	هۆردپروون: هه لدرين.

هۆردوو: له‌شكر.	هۆژووم: د. هۆرووژم.
هۆر: و. نه‌ستور: (مل هۆور). قور (با).	هۆژ: د. وژ.
هۆر: ده‌فرێكى چنراوى دوولاییه له‌ جه‌وال گه‌وره‌تر و له‌ تیر	هۆژهر: شێرى درنده.
پچووكتره .	هۆژهم: د. هۆره‌م.
هۆراو: گۆلاوى زۆر زل.	هۆسته: وه‌ستا.
هۆراوه: وراوه.	هۆسووره: د. خه‌زووره.
هۆره: هۆودره. هۆره‌و. ره‌شه‌با (با).	هۆش: یاد و بیر: فیسار كه‌س بێ (هۆش)ه واته‌ شتى له‌بیر
هۆره‌م: د. هۆره‌و.	نامینی. وته‌یه‌كه‌ ده‌وتری به‌كه‌ر بۆ وه‌ستانی.
هۆره‌و: ویره‌و. به‌راز.	هۆشمه‌ند: مه‌ردوومى ژیری هۆشیار.
هۆرینه: ورینه.	هۆشه: د. هیشوو.
هۆری: وری.	هۆشه‌چن: گۆله‌وه‌چن.
هۆرزای: ه. هه‌ستان.	هۆشیار: كه‌سیكه‌ كه‌ خاودنى هۆش و بیر بێ.
هۆرشگرتن: هه‌لگرتن.	هۆشیار: هۆشیار.
هۆركریان: هه‌لکردن. داگیرساندن.	هۆشیاریبونه‌وه: هاتنه‌وه‌هۆش.
هۆركنیان: هه‌لکه‌نران.	هۆشیاریبونه‌وه: هۆشیاریبونه‌وه.
هۆركه‌ندن: هه‌لکه‌ندن.	هۆشیارکردنه‌وه: هینانه‌وه‌هۆش.
هۆركیشان: هه‌لکیشان.	هۆشیارکردنه‌وه: هۆشیارکردنه‌وه.
هۆرگ: وړگ.	هۆشیاری: زیره‌کی و به‌هۆشی.
هۆرگرتن: هه‌لگرتن.	هۆشیاری: هۆشیاری.
هۆرگن: وړگن.	هۆقه: حۆقه.
هۆرگنه: وړگنه.	هۆک: د. ئاره‌زوو. مان.
هۆرمان: واق وړمان.	هۆکردنه‌وه: بریتیه له‌ كه‌لك گرتنى شتیک یا كه‌سێك له‌كاتى
هۆرنگ: د. بړنگ.	پتووستیدا: فیسار كه‌س (هۆی كرده‌وه) واته‌ له‌كاتى خۆیدا
هۆروژم: هاتنى شتیک به‌ته‌وژم و به‌زۆرى: ئاوه‌كه‌ هۆروژمى	به‌كه‌لك هات.
هینا.	هۆكکردن: مانگرتن.
هۆرووژ: د. هۆرووژم.	هۆكل: خزمه‌تكار.
هۆرووژان: ورووژان.	هۆكن: مانگر.
هۆره: وړه.	هۆكه‌ل: هۆكل.
هۆره: جوړه گۆرانییه‌كى جافه‌کییه. پوواز.	هۆكى: د. كه‌سیكه‌ كه‌ دواى ئاره‌زووى دلى خۆى بكه‌وى.
هۆره‌با: با. ره‌شه‌با.	هۆگر: گیاندارێكه‌ كه‌ خوى گرتبێ به‌شتیکه‌وه، (هۆگرېوون)
هۆره‌به‌ردان: وړه‌به‌ردان.	ړمووده‌بوون به‌شتیکه‌وه.
هۆره‌هۆر: له‌به‌رخۆوه گۆرانى وتن.	هۆگرتن: ړامبوون.
هۆرتزیای: ه. هه‌ستان.	هۆگرى: ړمووده‌یى.
هۆرى: با. قور.	هۆل: ز. یارى شه‌قین.
هۆز: چەند مالتیكه‌ كه‌ بچنه‌وه سه‌ر یه‌ك تیره.	هۆل: جاش (ه)، سه‌رشار له‌ یارى شه‌قیندا. زاخه. سالتۆن.
هۆزان: ز. هه‌لکه‌وتووى بلیمه‌ت (علامه).	وته‌یه‌كه‌ هه‌میشه‌ له‌گه‌ل وته‌ی چۆلدا به‌كاردیترى: چۆل و
هۆزه‌روو: گیایه‌كى گه‌لا وردى ئاوییه، گه‌لاى له‌ كه‌ره‌وز ده‌چى و	(هۆل). تۆبى یارى (با).
كه‌مێك سویره.	هۆلاندن: قۆراندى ره‌شه‌ولاخ.
هۆزه‌لاو: گیایه‌كى كوێستانیه، گه‌لايه‌كى بارىكى هه‌یه‌ ده‌خورى.	هۆلۆل: د. شتى هه‌لۆل.
هۆژم: د. ته‌كاندان: هۆژمى بده، واته‌ ته‌كانتیک بده.	هه‌لۆنج: د. هیلنج.

هولوو: د. جۆره قوختیکی زۆر ناسکه به ږنگتیک که له شوتنی خوی نابری بۆ شوتنیکی تر.	هۆنیاگ: د. هۆنراوه.
هۆله: وتهیه که که گوته که ی پتی بانگ دهکری. قۆردی ږده ولایخ، (هۆله هۆل) قۆرد قۆری زۆر.	هۆنین: د. هۆنینه وه.
هۆله: گتیره. ناوه بۆ دتیه که له جوانیو.	هۆنینه وه: بهیه که دا هه لپتیچانی لیسپی پرچ و گوریس و شتی تر.
هۆلین: جۆریکه له یاری شه قین.	تیتهه لکیتشانی ددزوو له دانه ی تهزییح و موورو و شتی تر.
هۆلی: د. جاش.	دانانی شیعر.
هوما: بالندهیه کی گهوردی گوشتخوری کتوبیه که پیشی دهلین (پیرۆزه).	هۆو: وتهیه که ودرامی یه کیکی پتی ددرتیه وه که بانگت بکا.
هومایوون: جۆره نقامیکی خوشه.	هۆی جووتیار.
هومایوونی: هوما یوون. جۆره نووسینیکه وهک نووسینی شکسته ی فارسی.	هوودر: جۆره میشوولهیه کی قاچ و مل درتزی به نالتوشه.
هۆملکی: به ربه رده کانی.	هووده ره: د. میشه سی.
هومه: کویه.	هوور: با. ورد.
هۆمه: د. هومه.	هوورد: ورد.
هۆمه ل غهزا: عه شاماتیکه که زۆر چر و پر و تیکه ل و پیکه ل بی.	هوورده: ورده.
هۆمه لیره: د. گوشت ته نوری.	هوور: ل. هۆر.
هۆمه یی: مه ری بۆزی تاریک.	هوورده: هوودره. گره.
هومیډ: ئومیډ.	هوورک: ورگ.
هومیډوار: ئومیډه وار.	هوشه: خۆه لکیتشان له قسه و گفتوگۆدا.
هون: ز. ئیره.	هوشه ک: جۆره درندهیه که وهک پلنگ به لام نهم پچوو کتره. بزغثر.
هۆن هۆن: وتهیه که به کار دینری له کاتی گریانی یه کیکدا که ناو به چاویادا بیته خواره وه: فیسار که س دهگری هۆن هۆن فرمیسک به چاویدا دیته خواره وه.	هوشه کاری: مبالغه و پتی هه لپری له هوشه کردندا.
هوندور: ناوه دی شت.	هوشه کردن: خۆه لکیتشان.
هۆنراو: شیعر.	هوشه کمر: که سیکه که هاشه و هوشه ی بی.
هۆنراوه: شتیکی لیسپداره که لیسپه کانی تیک هه لکیتشرا بی به جۆریکی تاییه تی وهک پرچ و گوریس. چهند شتیکی کونداره که ددزووی تی هه لکیتشرا بی، وهک تهزییح و موورو. بریتییه له شیعر.	هوفه: جۆره نه خوشییه که ددا له چوار په لی ولاخی یه کسم.
هونگوستیل: ز. نه موستیله.	هووکاره: فیر.
هونه: سازی و ریکویتیکی شت: نهوشته (هونه) ی دی، یا (هونه) ی لیوه دی یا (هونه) دکا، واته زۆر ساز و له باره.	هووکاره بوون: فیریوون.
هونه ر: کردودهیه کی جوانی په سنده که له دهست هه موو که س نه یه ت.	هووکاره کردن: فیرکردن.
هونه رمه ند: خاودن هونه ر.	هول: بۆز.
هونه رمه ندی: بوونی مه ردووم به خاودن هونه ر.	هول: بزنی گوی سور. مه ردوومی ده موچا و سور.
هونه روده: هونه رمه ند.	هولاندن: قوولاندن.
هۆنه هۆن: هۆن هۆن. نرکه ی گیتراوی رووبار.	هولوده: ه. توتیکلی سه وزی گوتز.

هه تاهه تايي: وتهيه كه به كاردينري بو كاتيگ كه نه بريته وه.
 هه تدان: د. تيبه رداني كار و به رخ.
 هه تره: تره: مرشكه كه هه تره بووه.
 هه تره بوون: تره بوون (هه تره كردن) تره كردن.
 هه ترهش: زنده هق.
 هه توان: مه لههم.
 هه تول مه تول: د. هه لوور بلوور.
 هه ته د: وتهيه كه بو كورتى دهنووسرى له جيى وتهى (هه تا دوايى).
 هه ته ر: (حريص).
 هه ته ق: وتهيه كه به كاردينري بو بردنه دواوهى قسه يهك و باوه ر پى نه كردنى.
 هه ته ك: د. نافهك.
 هه تيه: كونيكى باريكه له ناسنيكدا زه رنكه ر ته لى زير و زوى پيدا راده كيشى به نهيم بو لووسى و باريكى.
 هه تيم: د. هه تيوو.
 هه تيمچه: هه تيوچه.
 هه تيو: مندالى باوك مردوو.
 هه تيوبار: بيته ژنيكه كه هه تيوى به سه ردا كه وتبي.
 هه تيوبارى: خه ريكبوني بيته ژن به به خيو كردنى هه تيودود.
 هه تيوباز: كه سيكه كه هه زى له هه تيوى لووس بى.
 هه تيوازى: هه ز كردن له هه تيوى لووس.
 هه تيوچه: مه ردوومى ناوه جاخ.
 هه تيوچه يى: ناوه جاخى.
 هه تيوخانه: شوپنيكه كه هه تيوى تيدا په روورده بكرى.
 هه تيوكه وتن: بوون به هه تيوو به هوى مردنى باوكه وه.
 هه تيومه تيو: وتهيه كه له رووى سووكيه وه دهوترى بو ناده ميزادى كه جهر و گوجه ر.
 هه تيوه: هه تيوچه. ته خته ده وارتيكى باريكه له ناوه راستى ته خته ده وارده كاني تردا هه لده درى.
 هه تيوى: بوونى مندا ل به هه تيو.
 هه جنين: ز. بى هتيزوون و خاوبوونه وهى جهسته.
 هه چ: به مانا (هه ر)يكه كه بو عمومى نه فراديه: (هه چ) كهس بخوينى ده بى به پياو.
 هه چچه: هه چه.
 هه چكوچ: ه. ميوز.
 هه چكوچى: ه. هه چكوچ.
 هه چه: وتهيه كه كه ر و ئيستري پى لى ده خوړى, (هه چه هه چ) هه چهى يهك له دواى يهك. بريتيه له كه ر و ئيستري: سواري (هه چه) مه به.

ههژاندن: با. راوه‌شانندن. ژه‌ندن.
ههژده: ناوه بوژمادیه‌ک.

ههژده: ناوه بوژمادیهک.

ههژدهمین: شتیکه که له پایه‌ی ههژده‌دایه‌ی.

ههژدها : ههژدیهها .

هەژدەهەم : هەژدەمین.

ههژدیها: ماری زۆر گهوره.

هه‌ژگ: لق و پۆیی دره‌خت که هه‌لپاچرابێ. قاچ و ده‌ستی گیاندار

له ئهزنى و ئانىشك بهرە و خوار: فیسار كەس [ههژگ] ی

کورته.

ههژگ و بژال: چیلکه و چه ویتل.

ههژگ و ههژال: ههژگ و پژال

همژمار: ژمارد.

ههژماردن: ژماردن.

ههژمهت: تووریدی و خهفه تخواردن.

هه‌ژهار: د. ددانیکی زیاده‌یه که له تهنیشت ددانیکی تروه

بروی.

هه‌ژیار: د. هه‌ژار.

هه ژیر: یا. هه نجیر.

ههژین: با. هاش

ههس: خهست.

هه سار: هه سار. نه سار.

هه سارد: ه. نه ستێرد.

هه ساردزه پینه : د. کوله که زپینه.

هه سارد گهرتین: د. نهستیږه شناس

۵۰۰ از: حقیر، یزدتک، لوسه تغیر، تشرده گری.

هه‌ساز لێدان: بێ ته‌سه له هه‌له‌خه‌له‌تان‌دنی یه‌کێک.

ههوسا : سابهقه .

[illegible]

ههسار : تهسار .

ههسپایی: بهسپایی.

ههست: حس و پیرایین: بئی (تعلیق) بپور: و

به جوریک که که س

ههستار: ر. فرمیسک.

هه‌سان: له ردوی راست بوودنه و سارپی

ههسايلن: راسكرده

کردنه و دی تووستو:

هه سابه وه: چا برونه وه

بوونهوه دوای سبورسی،

ههسكار.

هه‌رمیتن: بازارگه‌رمی شتیک: نه‌مرو برنج زۆر به‌هه‌رمیتنه واته
بردوی هه‌یه، یا فلان کج به‌هه‌رمیتنه، واته داواکه‌ری زۆره.
هه‌ره: خشتی ریزکراو له‌سه‌ر شان. دیواری تیغه. مشار سه‌رده
که‌ر (د).

هه‌ره‌پۆیه: د. که‌له‌شتریکه که‌پۆینه‌ی وه‌ک مشار وابی.
هه‌ره‌ت: کاتی پێگه‌یشتنی شت: هاوین (هه‌ره‌ت) ی میو‌دیه، یا
نه‌ریمان (هه‌ره‌ت) ی ژن هه‌تانیستی. هه‌ل و په‌رژان: هه‌رچه‌ند
ده‌که‌م (هه‌ره‌ت) م نییه واته هه‌لم نییه و نام په‌رژیت.
هه‌ره‌زاله: هه‌ره‌زه‌له.
هه‌ره‌زه‌له: تووله‌زه‌ره.

هه‌ره‌شه: ترساندنی یه‌کیک به‌وتار یا به‌کردار، (هه‌ره‌شه‌کردن)
هه‌ره‌شه.

هه‌ره‌شه و گو‌ره‌شه: هه‌ره‌شه‌ی یه‌ک له‌سه‌ر یه‌ک.
هه‌ره‌کان و مه‌ره‌کان: جو‌ره یارییه‌که مندا‌لان ده‌یکه‌ن و، له‌گه‌ل
یارییه‌که‌دا نه‌م وته‌یه ده‌لتین.

هه‌ره‌کردن: ریزکردنی خشت له‌سه‌ر شان. برینه‌وه‌ی دار به‌مشاری
هه‌ره.

هه‌ره‌ماسی: جو‌ره ماسییه‌که کلکی وه‌ک مشار وایه.
هه‌ره‌مه: که‌نمیکه که‌له‌گه‌ل دانه‌ویله‌ی تردا تیکه‌ل کرابی.
هه‌ره‌هه‌ر: تێخو‌رپین و قه‌ره‌ق‌رکردن به‌سه‌ر یه‌کیک‌دا.

هه‌ریه: هارییه.

هه‌ری: با. قور.

هه‌رز: د. هه‌ریز.

هه‌رزال: که‌پریکی نزمه له‌مال‌دا ده‌کری بۆ شت له‌سه‌ردانان، یا
له‌سه‌ر نوستان.

هه‌رزاله: هه‌رزال.

هه‌رزان: شتیکه له‌کرپن و فرو‌تندا نرخ‌ی که‌م بی، (هه‌رزان‌بوون)
که‌م‌بوونی نرخ‌ی شت، (هه‌رزان‌کردن) که‌م‌کردنی نرخ‌ی شت.

هه‌رزان به‌ها: شتی هه‌رزانی که‌م نرخ. هه‌رزان‌جان.

هه‌رزان‌جان: که‌ستیکه شت به‌هه‌رزان بفرو‌شی.

هه‌رزانی: کاتیکه شتی تیدا هه‌رزان بی.

هه‌رزبوون: د. ویل بوون.

هه‌رزن: دانه‌ویله‌یه‌کی وردی لووسی بی پێزه ده‌کری به‌نان.

هه‌رزنه‌هه‌رزل: شتی رزبوی هه‌لا هه‌لا.

هه‌رزه: مه‌ردوومی هه‌له‌ی چلفی.

هه‌رزه‌بێژ: که‌ستیکه که‌هه‌میشه قسه‌ی هه‌یج و پو‌وج بکا.

هه‌رزه‌چه‌نه: د. هه‌رزه‌بێژ.

هه‌رزه‌کار: مه‌ردوومی که‌نج.

هه‌رزه‌کاری: دهمی که‌نجی.

هه‌رزه‌کو: هه‌رزه‌بێژ.

هه‌رزه‌گۆبی: وتنی قسه‌ی هه‌یج و پو‌وج.

هه‌رزه‌گی: د. هه‌رزه‌بی.

هه‌رزه‌ل: د. هه‌رزال.

هه‌رزه‌مه‌شق: نووسینی شت به‌بی مه‌به‌ست.

هه‌رزه‌نووس: که‌ستیکه که‌شتی هه‌یج و پو‌و‌چی بی مه‌به‌ست
بنووسی.

هه‌رزه‌نویس: هه‌رزه‌نووس.

هه‌رزه و هۆرزه: د. کو‌رو‌کالی هه‌رزه.

هه‌رزه‌ویژ: د. هه‌رزه‌بێژ.

هه‌رزه‌یی: هه‌له‌یی و جلفی.

هه‌رس: ورچ. هه‌رسی (د).

هه‌رسی: ه. فرمیسک.

هه‌رشته: نانیکی ته‌نکی نیو‌ده‌بژره ده‌جنری و ده‌کری به‌چێشت.

هه‌رشته به‌ترش: چێشتی هه‌رشته.

هه‌رشه‌و: هه‌موو شه‌ویک.

هه‌رکو: هه‌رکو.

هه‌رکوگه: هه‌رکو.

هه‌رگا: هه‌رده‌م.

هه‌رگا‌ف: با. هه‌رگا.

هه‌رگیز: پیتی تیکراییه له‌نه‌بوونیدا: (هه‌رگیز) له‌خوتندن
ده‌ست هه‌لنا‌گرم.

هه‌رگیس: د. هه‌رگیز.

هه‌رله: د. هه‌زارپی.

هه‌رمان: فرمان (ه). مان هه‌تا هه‌تایی.

هه‌رمه‌له: ه. هه‌رو.

هه‌رمی: میو‌دیه‌کی زه‌ردی خری قنچک‌داری شیرنه.

هه‌رمی باله‌کی: هه‌رمییه‌کی گه‌ورده‌ی شینکاری درێژ‌کو‌له‌یه.

هه‌رمی پشکووان: مانگی مارت که‌سی و یه‌ک رۆژه.

هه‌رمیسک: چنگال و پۆن.

هه‌رمی شینکه: هه‌رمی کتوبله.

هه‌رمی کتوبله: جو‌ره هه‌رمییه‌که که‌له‌ده‌شت و شاخ له‌خۆیه‌ود
روابی.

هه‌رمی گولاوی: جو‌ره هه‌رمییه‌کی بۆن‌خۆشی شیرنه.

هه‌روبار: ه. دالیت.

هه‌ر و گیف: هه‌ره‌شه و گو‌ره‌شه.

هه‌ره: پرده‌له (ه). هه‌موو. زۆر.

هه‌ره‌س: په‌له‌به‌فریکی گه‌ورده‌ی زۆره که‌به‌قه‌د شاخه‌ود بی و
بزو.

هه‌ره‌سبردن: هه‌ره‌سه‌هیتان.

هه‌ره‌سه‌هیتان: داخزان و رو‌وخانی به‌فری لاپال و دارو‌وخانی گه‌لنی
شتی تر.

هه‌لامسان: هه‌لاوسان.	هه‌ڤیر: ز. هه‌ویر.
هه‌لامه‌ت: دهرديکە له‌سه‌رم‌اوه تووشی مه‌ردووم ده‌بی، ناو به‌لووتیادا دیتە خواره‌وه.	هه‌ک: ز. وته‌ی سه‌رسوورمان.
هه‌لامه‌تدار: که‌سیکه که تووشی هه‌لامه‌ت بووبی.	هه‌که: نه‌گه‌ر (ز). خارش‌ت.
هه‌لاو: هالاو.	هه‌گبه: خورجولکه‌یه‌کی دووتاییه‌ داده‌به‌ستری به‌پاشکودا.
هه‌لاواردن: جیاکردنه‌وه.	هه‌ل: ریتکه‌وتیکه که قازانجیکي تیدا بکه‌ی. نۆره (د).
هه‌لاواستن: هه‌لواسین.	هه‌ل: وته‌یه‌که ده‌چیتە سه‌ر هیندی وته‌ی تر، جوولانه‌وه‌یه‌کی سه‌ر به‌ره‌وژوور ده‌گه‌یه‌نی: (هه‌ل) په‌رین، (هه‌ل) مالین.
هه‌لاواسین: هه‌لاواستن.	هه‌لناخن: هه‌لاخن.
هه‌لاوسان: ناوسان و به‌رزبوونه‌وه.	هه‌لناوسان: هه‌لاوسان.
هه‌لاووردن: دهردي لیهاتن. هه‌له‌ینانی هیلکه. زانینی مه‌ته‌ل.	هه‌لات: درۆی زل.
هه‌لاوورده: دهردي لیهاتن.	هه‌لاتلیدان: درۆی زلکردن.
هه‌لاوه: گیایه‌کی کویتستانییه له به‌ره‌زا ده‌چی له‌ناو ده‌وه‌ندا ده‌پوئ.	هه‌لاتن: دهرکه‌وتنی مانگ و پوژ و نه‌ستیره له‌ ناسۆ. راکردن له ترساندا. کیفکردنی هه‌ویر. په‌رینی نیر له‌ می: نه‌سپه‌که له ماینه‌که هه‌لات. ته‌واوبوونی ماوه‌ی شت: ژنه ته‌لاقدراوه‌که عده‌ی هه‌لات.
هه‌لاوه: ه. جاو.	هه‌لاته: هه‌ویری هه‌لاتوو.
هه‌لاوه‌ستن: هه‌لاوه‌سین.	هه‌لاج: که‌سیکه که لۆکه به‌چه‌که و که‌وان بکاته‌وه.
هه‌لاوه‌سراو: هه‌لواسراو.	هه‌لاجی: کردنه‌وه‌ی لۆکه به‌چه‌که و که‌وان.
هه‌لاوه‌سین: هه‌لواسین.	هه‌لاخن: ده‌فریکي چنراوه که ناخراپی له‌ شت.
هه‌لاوه‌گیر: هه‌لگیراوه.	هه‌لاخران: پرپوونی ده‌فریکي چنراوه له‌و شته‌ی که تیی ده‌کری.
هه‌لاویر: هه‌لاواردنی به‌رخ و مه‌ر. یا کار و بز.	هه‌لاخن: پرکردنی نه‌و ده‌فرانه‌ی که ده‌کشین و په‌ستان و تی ترنجاندنی به‌جوړیک که هه‌لبناوسی. بریتییه له‌ پر جوینکردنی یه‌کیک: فیسار که‌سیان (هه‌لاخی).
هه‌لاویردن: هه‌لاواردن.	هه‌لار: د. شه‌قار، (هه‌لاره‌لار) شه‌قارشه‌قار.
هه‌لاویرز: د. ناویرزان.	هه‌لاژیان: پالکه‌وتن.
هه‌لاویرژان: هه‌لاویرشتن.	هه‌لاژین: هه‌لاژیان.
هه‌لاویرستن: با. هه‌لواسین.	هه‌لاش: زه‌ل و گه‌لایه‌که که له‌سه‌ر داره‌راوه دابنری به‌نه‌ستووری.
هه‌لاویرشتن: خواردن و قووتدانی شتیک به‌هه‌له‌په. دهرکردنی شتیک له‌ شتیک (استثناء).	هه‌لافیتن: ز. هه‌لدانی شت سه‌ره‌وژوور.
هه‌لاویرتین: هه‌لاویرشتن.	هه‌لاکان: د. هه‌ناسه‌پرکی.
هه‌لاویرتن: هه‌لاویرتن.	هه‌لاکه‌وتن: لاچوون.
هه‌له‌نه‌نگووتن: پی هه‌لکه‌وتن له‌ رویندا.	هه‌لال: شتیکه ده‌کری به‌پیتسه‌وه بو‌نه‌وه‌ی زوو پیتسه‌ ین بکری.
هه‌لاهه‌ل: گیاندارتکی زه‌ه‌رده‌اره. زه‌ه‌ری کوشنده.	هه‌لالخانه: ده‌باخانه.
هه‌لاهه‌لا: شتی له‌تویه‌ت، (هه‌لاهه‌لابوون) له‌تویه‌تبوونی شت، (هه‌لاهه‌لاکردن) له‌تویه‌تکردنی شت.	هه‌لاله: هه‌لال. گولیکي جوانی بو‌نخووشی کویتستانییه. شتیکه هه‌نگ له‌ گولی ده‌گری و شانی پی هه‌لده‌به‌ستی. بانگه‌واز (د). توژی نیر و می رووه‌ک بو‌متره‌بوون.
هه‌لایه‌هل: گیانداري هه‌لاهه‌ل.	هه‌لاله‌برمه: گیایه‌کی به‌هارییه نیرکیکی دریزی هه‌یه گولیکي گه‌ورده‌ی سوور ده‌گری بنی په‌ره‌کانی له‌ دیوی ناوه‌وه ره‌شه‌و چالیکي سپی تیدایه.
هه‌لایسان: هه‌لگیرساندن.	هه‌لاله‌کشکس: د. چۆپی و سه‌ماکردن.
هه‌لبچرین: د. هه‌لبچرین.	هه‌لامات: هه‌لامه‌ت.
هه‌لبران: جوئیوونه‌وه‌ی دوو‌گیاندار له‌ یه‌ک.	
هه‌لبرسقانن: د. رفاندنی شتیک له‌ یه‌کیک.	
هه‌لبرسکان: هه‌لبزیرکان.	
هه‌لبریان: د. هه‌لبرین و به‌رزکردنه‌وه‌ی شتیک.	
هه‌لبرین: به‌رزکردنه‌وه‌ی شتیک. راوانان. هه‌لدپینی شت به‌چه‌قۆ.	
هه‌لبرژان: د. هه‌لقرچان له‌به‌ر تینی گه‌رمی.	

هه‌ستکردن: سووسه‌کردنی شتی په‌نهانی.	هه‌شته‌م: شتی‌که که له پایه‌ی هه‌شتدا بێ.
هه‌ست و خوست: جووله و چیه، هه‌ر له نه‌بووندا به‌کار دێنرێ: بێ	هه‌شته‌مین: هه‌شته‌م.
هه‌ست و خوست کردی به‌ژووردا، یا هه‌ست و خوستی نییه.	هه‌شته‌مین: هه‌شته‌مین.
هه‌ستونیست: بریتییه له هه‌موو دارایی مه‌ردووم:	هه‌شتی: ز. هه‌شتا.
(هه‌ستونیست) ی فیسارم به‌ده‌سته.	هه‌شت یه‌ک: له هه‌شت به‌ش به‌شیک.
هه‌سته: ز. نه‌ستی. چه‌خماخی جگه‌ره‌ داگیرسان.	هه‌شتیه‌کی: هه‌شت یه‌کی‌که که ژن له که‌له‌پووری می‌ردی
هه‌سته‌م: د. هیواش: به‌هه‌سته‌م واته به‌عاسته‌م.	مندال‌داری ده‌یا.
هه‌ستی: ئیسقان (ز). بوون (وجود).	هه‌شتی: هه‌شت‌گۆشه.
هه‌ستیف: ز. نه‌ستیوول‌ک.	هه‌شتیر: هه‌شتتیر.
هه‌س‌روده: ه. خه‌سوو.	هه‌شه‌که: د. هه‌ره‌شه.
هه‌سس: د. هیز و ته‌وانایی.	هه‌شین: ز. شین. شینایی.
هه‌س‌کو: با. نه‌س‌کوێ.	هه‌شینبوون: ز. سه‌وزبوونی گیا.
هه‌س‌کوێ: یا. نه‌س‌کوێ.	هه‌فت: ل. ده‌وت.
هه‌س‌که‌هه‌س‌ک: د. هه‌نک هه‌نک.	هه‌فتا: ده‌فتا.
هه‌س‌کیان: د. هه‌نس‌که‌به‌ری.	هه‌فتانه: ده‌فتانه.
هه‌س‌نگ: ز. ناسن.	هه‌فته: ده‌فته.
هه‌سووره: ه. خه‌زوور.	هه‌فته‌کیش: ده‌فته‌کیش.
هه‌سوون: نه‌ستوون. سونی تیغ به‌هه‌سان.	هه‌فته‌یی: ل. ده‌فته‌یی.
هه‌سونیس: د. هه‌ستونیست.	هه‌فتیار: ل. که‌متیار.
هه‌س و هوڵ: د. ده‌ست و خوڵ.	هه‌فسار: ز. هه‌وسار.
هه‌سه‌ر: ه. ئیس‌تر.	هه‌قشی: ز. شوینی‌که په‌رژین کرابی بو و لاخ تی‌کردن.
هه‌سه‌و‌بوون: د. ده‌ست‌بوونه‌وه.	هه‌ف‌کین: ز. په‌ین‌که.
هه‌س‌یر: نه‌س‌تیل.	هه‌خووری: ز. ساب‌رینی پیر.
هه‌س‌یره: نه‌س‌تیره.	هه‌ف: با. هاو.
هه‌س‌یره‌ز‌ت‌پ‌ینه: هه‌سوونه‌ز‌ت‌پ‌ینه.	هه‌قال: با هه‌قال.
هه‌س‌یل: د. نه‌س‌تیل.	هه‌قال: ز. هاو‌ده‌م.
هه‌سی: د. ده‌ستی.	هه‌قه‌هر: با. هاوتا.
هه‌س‌یره: نه‌س‌تیره.	هه‌قه‌هر: ز. شه‌ریک.
هه‌ش: ورچ (ه). خو‌م.	هه‌قده: ز. ده‌قده.
هه‌ش‌پ‌ش: نه‌س‌پی.	هه‌ق‌راز: با. هه‌وراز. ده‌سته‌چه‌پ.
هه‌ش‌پ‌شی: ه. هه‌ش‌پ‌ش.	هه‌ق‌رازی: با. هه‌ورازی.
هه‌شت: ناوه بو‌ژمار‌دیه‌ک که له ناوه‌ندی ده‌وت و نو‌دایه.	هه‌ق‌ران: با. باراش.
هه‌شتا: ناوه بو‌ژمار‌دیه‌ک که هه‌شت جار ده‌یه.	هه‌ق‌رست: با. دار‌یکه وه‌ک سنه‌وبه‌ر به‌لام نه‌م زو‌ر به‌رز ناب‌یت‌ه‌وه.
هه‌شتالوو: ه. قو‌خ.	هه‌ق‌رنگ: برنگ.
هه‌شتالوو‌کو‌ت: د. قو‌خی وش‌ک‌ک‌راوه.	هه‌ق‌ر‌ده: ز. وته‌یه‌که به‌کار دێنرێ له جیی وته‌ی (پیکه‌وه) و
هه‌شتاو: که‌سی‌که که په‌له‌ ب‌کا له کار‌یک‌دا.	(تی‌ک‌را).
هه‌شتاوی: په‌له و ده‌ست و برد.	هه‌ق‌ریش‌م: ز. ناو‌ریش‌م.
هه‌شتتیر: ده‌مان‌چه‌یه‌که که هه‌شت گول‌له بخوا.	هه‌ق‌لنگ: با. ناوه‌ل‌زاوا.
هه‌شت دان: شه‌ش‌په‌ر.	هه‌ق‌وتن: فی‌ت‌بوون.
هه‌شت‌گۆشه: شتی‌که که هه‌شت سوو‌چی ب‌ی.	هه‌ق‌وک: با. رسته.

هه‌لپه‌رداوتن: کۆکردنه‌وه و رێکخستنی ناوماڵ. به‌چاوه‌وه‌کردنی شت و زیان پێگه‌یاندنی. هه‌لپاچینی لقوێویی دار و دره‌خت. هه‌لپه‌راندن: سه‌ماکردن به‌گیاندار. په‌راندن و لێکردنه‌وه‌ی که‌مێک له‌ شتێک به‌نه‌هیم: له‌ به‌رده‌که‌یدا تۆزێکی لێ هه‌لپه‌راند.

هه‌لپه‌ردا‌په‌ر: هه‌لپه‌ر و دا‌په‌ر. هه‌لپه‌رکێ: هه‌لپه‌رینی چه‌ند که‌سێک به‌ریز. هه‌لپه‌ر و دا‌په‌ر: هه‌لبه‌ز و دا‌په‌ز. هه‌لپه‌ر هه‌لپه‌ر: هه‌لپه‌ر و دا‌په‌ر. هه‌لپه‌رین: خۆ هه‌لخستنه‌وه له‌ خۆشیاندا. جو‌تبوونه‌وه‌ی ته‌له‌زمێک له‌ شتێکی ره‌ق. هه‌لپه‌رست: که‌سێکه‌ بۆ قازانجی خۆی هه‌رگیز هه‌ل له‌ ده‌ست نه‌دا.

هه‌لپه‌ساردن: پال‌دانی شتێک به‌شتێکی تروه‌ له‌سه‌رباری درێژی بۆ نه‌وه‌ی که‌ نه‌که‌وێ. هه‌لپه‌سارده‌: هه‌لپه‌سیراو. هه‌لپه‌سیراو: شتێکه‌ که‌ پال‌ درایی به‌شتێکی تروه‌. هه‌لپه‌ل: دارێکه‌ هه‌لپاچرا‌بی تا نزیک ته‌وقه‌سه‌ره‌که‌ی بۆ نه‌وه‌ی راست هه‌لچێ.

هه‌لپه‌نمان: هه‌لئاوسان. هه‌لپه‌نمان: د. دا‌چله‌کاندن. هه‌لپه‌نمین: د. دا‌چله‌کین. ئاوسان. هه‌لپێچ: لوول‌دانی سه‌ری (بن‌ تیک) و دروونی. هه‌لپێچان: خر هه‌ل‌دانی به‌ری میوه‌: تروزی و خه‌یارده‌که‌ به‌ریان (هه‌لپێچاوه‌). ته‌نگه‌تاو‌کردنی یه‌کێک له‌سه‌ر شتێک: قه‌رزار (هه‌لی پێچاوم). هه‌لپێچ‌کردنی کالای نه‌مانی شتێک له‌ ئارادا: خوا نه‌م ده‌ور و دو‌کانه‌ (هه‌لپێچێ). هه‌لپێچران: ته‌نگه‌تاو‌کردنی یه‌کێک له‌لایه‌ن یه‌کێکی تروه‌: نه‌رمان چاک لێی هه‌لپێچراوه‌.

هه‌لپێچیاگ: د. هه‌لپێچراو. هه‌لپێچیان: د. هه‌لپێچران. هه‌لپێکان: نه‌لقه‌ریز‌کردنی ده‌رگا. هه‌لپێچان. هه‌لپێکران: دا‌خرانی نه‌لقه‌ریزی ده‌رگا و شتی تر. هه‌لپێکیان: د. هه‌لپێکران. هه‌لپیت: هه‌لپه‌ل.

هه‌لپیتاندن: هه‌لپاچینی دره‌خت. هه‌لجیپاندن. هه‌لتراندن: هه‌ل‌دان و هه‌ل‌کێشانی یه‌کێک به‌درو و نا‌رده‌وا. هه‌لترنگان: د. هه‌لتوزان. هه‌لتروشکان: چیچکه‌ کردن و خۆ کزۆله‌ کردن. هه‌لتره‌کان: د. هه‌لپچران.

هه‌لتره‌کیان: د. هه‌لتره‌کان. هه‌لتو‌یان: هه‌لتو‌ین.

هه‌لتو‌ین: بریتییه‌ له‌ مردن، نه‌م و ته‌یه‌ بۆ سووکی ده‌وتری. هه‌لتلیشان: درانی شت له‌ راستی سه‌ربه‌ره‌وژوور. هه‌لتلیشاندن: دراندنی شت له‌ راستی سه‌ربه‌ره‌وژوور.

هه‌لتو‌ران: هه‌لتیزان. هه‌لتو‌راندن: هه‌لتیزاندن. هه‌لتروشکان: هه‌لتروشکان. هه‌لتوقان: هه‌لتوقین.

هه‌لتوقیاگ: د. هه‌لتوقیو. هه‌لتوقیان: د. هه‌لتوقین.

هه‌لتوقین: به‌رزبوونه‌وه‌ی شو‌ینێک له‌ نه‌دام به‌هۆی زه‌هر پێ گه‌یشتنه‌وه‌. سه‌ر ده‌ره‌ینانی کارگ و دو‌مه‌لان له‌ زه‌وی.

هه‌لتوقیو: شو‌ینێکه‌ که‌ هه‌لتوقیی.

هه‌لتووتان: چیچکه‌کردن. هه‌لتووتیان: د. هه‌لتووتان.

هه‌لتو‌وران: هه‌لتو‌ران. هه‌لتو‌وران: هه‌لتو‌راندن. هه‌لتووزان: هه‌لتووزان. هه‌لتووزیان: د. هه‌لتووزان.

هه‌لته‌قان: هه‌لپچرانی دروومان. له‌یه‌ک که‌وتنی دوو شت: نه‌و دوو تۆتۆمۆبیل به‌یه‌کدا (هه‌لته‌قان).

هه‌لته‌قیان: د. هه‌لته‌قان.

هه‌لته‌قین: هه‌لته‌قان.

هه‌لته‌کان: هه‌له‌وشان. سوختبوونی یه‌کێک له‌ دارایی: فیسار که‌س (هه‌لته‌کاوه‌) واته‌ هیچی نه‌ماوه‌.

هه‌لته‌کاندن: هه‌له‌وشاندن. دارایی نه‌هێشتن به‌یه‌کێک و سوخت‌کردنی. ته‌له‌کردنی برنج و تووتن و شتی تر به‌سینی یا به‌له‌نگه‌ری. راوه‌شاندنی هیندی شت. هه‌لپچراندن.

هه‌لته‌ک و په‌لته‌ک: زۆر هه‌لگرتن و دانانی شتێک.

هه‌لته‌ک و داته‌ک: به‌رزبوونه‌وه‌ و نزمبوونه‌وه‌ی شتی سه‌ریشتی و لاخ.

هه‌لته‌ک هه‌لته‌ک: ته‌که‌ته‌که‌کردنی نه‌دام و کالای مه‌ردووم له‌ رو‌یندا.

هه‌لته‌کیان: د. هه‌لته‌کاندن.

هه‌لته‌کین: هه‌لته‌کان.

هه‌لتیزان: را‌کردن و جووته‌ وه‌شاندنی گو‌تدریژ.

هه‌لتیزاندن: هه‌لتیزان.

هه‌لجووزان: د. هه‌لتووزان.

هه‌لجیپاندن: ساز‌کردن و قوت‌کردنه‌وه‌ و پێکه‌ینانی شت به‌که‌موکوری.

هه‌لبرژيان: د. هه‌لبرژان.	هه‌لپه‌سته: هه‌لپه‌ستراو.
هه‌لبرنگان: هه‌لبرنگان.	هه‌لپه‌سه: د. هه‌لپه‌سته.
هه‌لبرینگان: هه‌لبرینگان.	هه‌لپه‌سياگ: د. هه‌لپه‌ستراو.
هه‌لبرژكان: ره‌نگ په‌رینی مه‌ردووم له ترسا یا له ته‌ریقیدا. زه‌رد و سیسبوونی سه‌وزایی. تیک‌چوونی شیر.	هه‌لپاچان: گیاه‌کی به‌هاریه و‌دک سیپه‌ره وایه به‌کو‌تراوی له‌گه‌ل رۆندا تیکه‌ل ده‌کری بۆ که‌چه‌لی زۆر باشه.
هه‌لبرژاردن: په‌سندکردنی شتیک له‌ناو چه‌ند شتیکدا و هه‌لگرتنی.	هه‌لپاچین: برینی لقی قه‌دی دار و درخت. کو‌رت‌کردنه‌ودی مووی گیاندار به‌مه‌قه‌ست.
هه‌لبرژارده: شتی یه‌که‌یه‌که‌ی په‌سندکراو.	هه‌لپچران: له‌یه‌ک به‌ریوونی شتی درواو.
هه‌لبرژان: د. هه‌لبرژاردن.	هه‌لپچراندن: له‌یه‌ک به‌ردانی شتی به‌یه‌که‌وه درواو یا به‌یه‌که‌وه نووساو به‌نه‌یم.
هه‌لبرژیاگ: د. هه‌لبرژیردراو.	هه‌لپچراوی: عاستی هه‌لپچرانی شت.
هه‌لبرژین: د. هه‌لبرژاردن.	هه‌لپچرکان: هه‌له‌هرین.
هه‌لبرژیاگ: د. هه‌لبرژیاگ.	هه‌لپچرکاندن: هه‌له‌ورداندنی په‌ردی گۆل و گه‌لای درخت و گیا.
هه‌لبرژیراو: شتی هه‌لبرژارده.	هه‌لپچرین: هه‌لپچراندن.
هه‌لبرژین: د. هه‌لبرژاردن.	هه‌لپچورکان: هه‌لپچرکان.
هه‌لبگاردن: هه‌لبوواردن.	هه‌لپچورکاندن: هه‌لپچرکاندن.
هه‌لبلۆقان: هه‌لبلۆقین.	هه‌لپچان: هه‌لپروسکاندن شتیک له‌ده‌ست یه‌کتیک.
هه‌لبلۆقین: جوولانه‌وه‌ی گیاندار له‌سه‌ر زه‌وی وه‌ک جوولانه‌وه‌ی ماسی له‌سه‌ر زه‌وی و مار له‌پاش سه‌ر پان‌کردنه‌وه‌ی.	هه‌لپروزقان: هه‌لپروسکاندن.
هه‌لبلۆقینه‌وه: هه‌لبلۆقین.	هه‌لپروسقاندن: هه‌لپروسکاندن.
هه‌لبلۆوقانه‌وه: هه‌لبلۆقینه‌وه.	هه‌لپروسکاندن: فراندنی شتیک له‌ده‌ست یه‌کتیک.
هه‌لبورنگان: ره‌وینه‌وه‌ی هه‌ور و نه‌مانی باران.	هه‌لپرووزان: نیوه سووتانی هیندی شت: لفکه‌که یا گه‌غه‌که یا گوشته‌که (هه‌لپرووزا).
هه‌لبوواردن: بوواردن و په‌راندنی شتیک له‌ناو چه‌ند شتیکدا ناو به‌ناو.	هه‌لپرووزاندن: نیوه سووتاندنی هیندی شت.
هه‌لبوون: داگیرسان.	هه‌لپرووزان: هه‌لپرووزاندن.
هه‌لبه‌ت: وته‌یه‌که به‌کار‌دینری له‌شو‌تیکدا که‌مایه‌ی شتیک دیار نه‌بی: ته‌له‌فۆنم کرد بۆ مالتی فلانه‌که‌س که‌چی جوابیان نه‌بوو، تۆش ده‌لیت هه‌لبه‌ت له‌وێ نه‌بوون.	هه‌لپرووکان: هه‌لپرووزان.
هه‌لبه‌ته: هه‌لبه‌ت.	هه‌لپرووکاندن: هه‌لپرووزاندن.
هه‌لبه‌ز و دابه‌ز: خۆبه‌رزکردنه‌وه و بازده‌لبازدی گیاندار.	هه‌لپرژان: بلاوبوونه‌وه‌ی پریشکی ناو به‌هۆی شتیکه‌وه که‌تیی که‌وی.
هه‌لبه‌زه‌له‌به‌ز: هه‌لبه‌ز و دابه‌ز.	هه‌لپرواندن: پرواندنی گۆلی گه‌نم و جو و هیندی شتی تر به‌سه‌ربه‌کدا.
هه‌لبه‌زینه‌وه: به‌رزبوونه‌وه‌ی شتیک به‌هۆی که‌وتنی له‌شتیکی تره‌وه به‌نه‌یم.	هه‌لپروان: د. هه‌لپرواندن.
هه‌لبه‌ست: شتی درۆی دروستکراو. شیعر.	هه‌لپرواندن: هه‌لپرواندن.
هه‌لبه‌ستراو: وتاری درۆی ریک‌خراو. گۆریکه که‌به‌به‌رد به‌رز کرابیته‌وه له‌زه‌وی. چه‌فته و مشکي و هیندی شتی تره که‌ریشووه‌که‌ی بادرابی. شیعر.	هه‌لپزگران: بزگرانی شیر.
هه‌لبه‌ستن: ریک‌خستنی قسه‌ی درۆ. به‌رزکردنه‌وه‌ی گۆر به‌به‌رد.	هه‌لپشافتن: هه‌لفلیقان. هه‌لگلۆفتن.
بادانی ریشووی قه‌راغی چه‌فته و مشکي و شتی تر.	هه‌لپشاوتن: هه‌لپشافتن.
ریک‌خستنی شیعر.	هه‌لپشکووتن: هه‌له‌په‌رینی ورده برین به‌ئه‌ندام.
هه‌لبه‌سته‌وه: گرته‌وه‌ی شوینی شکاو له‌ئه‌ندام.	هه‌لپلۆخان: داپلۆخان.
	هولپلۆسکان: د. کوشتنی گیانداریک.
	هه‌لپلۆسکیاگ: د. گیانداري مردوو.
	هه‌لپه: په‌له‌په‌لکردن له‌خواردن و کاروباردا، (هه‌لپه‌هه‌لپ) هه‌لپه‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌ک.

هه‌لدیر: هه‌لدیرگه.	هه‌لستان: هه‌ستان.
هه‌لدیران: که‌وته‌خواره‌وه له شوینی به‌رز.	هه‌لسووران: چه‌رخین و خولاندنه‌وه‌ی شت. ناماده‌بوونی کاریک.
هه‌لدیراو: گیانداریکه که له به‌رزیه‌که‌وه که‌وتبیته‌ خواره‌وه.	هه‌لسووران‌دن: خولاندنه‌وه‌ی شت. ناماده‌کردنی کاریک.
هه‌لدیرگه: جیتی سه‌ختی زۆر لێژ.	هه‌لسووریان: د. هه‌لسووران.
هه‌لدیرباگ: د. هه‌لدیراو.	هه‌لسه‌نگان‌دن: تاکی‌کردنه‌وه‌ی سووکی و قورسی شت
هه‌لدیریان: د. هه‌لدیران.	به‌به‌رزکردنه‌وه‌ی.
هه‌لرژان: رژانی شت سه‌ربه‌ره‌وه‌خوار به‌هوروژم.	هه‌لسه‌نگان: هه‌لسه‌نگان‌دن.
هه‌لرژان‌دن: هه‌لرژشتن.	هه‌لشاخان: تووره‌بوون و شاتان‌دن به‌سه‌ر یه‌کتیکا.
هه‌لرژاو: شتی‌که که به‌هوروژم هه‌لرژابی.	هه‌لشاخین: هه‌لشاخان.
هه‌لرژباگ: د. هه‌لرژاو.	هه‌لشلنگان‌دن: لاف لیدان به‌کردنی کاریک و ته‌واونه‌کردنی:
هه‌لرژیان: د. هه‌لرژان.	خۆی هه‌لشلنگان و که‌چی هیچیش.
هه‌لرژشتن: ریشتی شت به‌هوروژم.	هه‌لشلنگان‌دن: هه‌لشلنگان‌دن.
هه‌لروانین: روانین و حاوپینه‌ شت به‌به‌رز.	هه‌لشله‌پان‌دن: هه‌لگوشین و به‌یه‌کدادانی شت.
هه‌لز: ز. هه‌لز.	هه‌لشماردن: د. هه‌لژماردین.
هه‌لز: گیایه‌کی کۆستانییه ده‌دری به‌ناژال و به‌رزه‌ و لاخ و	هه‌لشه‌نگان‌دن: هه‌لشلنگان‌دن.
رۆنه‌که‌ی ده‌گیری بۆ کۆشتنی کرمی برینی ناژال و، به‌ناسکی	هه‌لشیلان: شیلانی شت به‌سه‌ر یه‌کدا.
ده‌خوری.	هه‌لشیوان: تیکه‌لا‌وبوونی شت به‌سه‌ر یه‌کدا. تیکچه‌وونی دل.
هه‌لرزان: د. جۆشدانی شتی‌که له‌سه‌ر ناگر.	هه‌لشیوان‌دن: تیکه‌لا‌وکردن.
هه‌لرزان: هه‌لتلیشان.	هه‌لشیوان: هه‌لشیوان‌دن.
هه‌لرزان‌دن: هه‌لتلیشان‌دن.	هه‌لشیویان: د. هه‌لشیوان.
هه‌لرزن‌گان: د. هاندانی یه‌کتیک له‌سه‌ر شتی‌که.	هه‌لشیران‌دن: د. ده‌ست پتیه‌نان و ده‌رکردن.
هه‌لرزیان: د. جۆشدان.	هه‌لشیران‌دن: بال پتیه‌گرتنه‌وه‌ی بالدار. بریتییه له‌ ناواره‌کردنی
هه‌لزله‌پان: هه‌لزله‌پین.	یه‌کتیک له‌ جی و ریتی خۆی.
هه‌لزله‌پین: ناوسان و سووربوونه‌وه و بلۆک‌کردنی نه‌ندام.	هه‌لشیریه‌ل‌فر: باله‌فره‌کردنی بالدار.
هه‌لزنین: هه‌لگه‌پان به‌قه‌د شتدا.	هه‌لشیرین: بال‌گرتنی بالنده و که‌وته‌ حه‌وای.
هه‌لزووران: هه‌لپرووزان.	هه‌لشیروان: هه‌لخه‌له‌تان.
هه‌لزه‌قینه‌وه: هه‌لبه‌زینه‌وه.	هه‌لشیروان‌دن: هه‌لخه‌له‌تان‌دن.
هه‌لرژتیوان: د. هه‌لشیوانی شتی‌که. پتیه‌خواردن.	هه‌لشیروان‌دن: د. هه‌لشیروان‌دن.
هه‌لژماردن: ژماردنی شت یه‌که‌یه‌که.	هه‌لشیروان‌دن: شتیوان‌دن و گوشتی شت به‌سه‌ر یه‌کدا.
هه‌لژمارده: شتی ژمیراو. شتی هه‌لژمارده.	هه‌لشیروان‌ده: شتی‌که که به‌سه‌ر یه‌کدا فلیقاییته‌وه.
هه‌لژمیراو: شتی‌که که ژمیرابی. شتی هه‌لژمیراو.	هه‌لشیروان‌ده: د. هه‌لشیروان‌ده.
هه‌لسان: راستبوونه‌وه‌ی گیاندار بۆ سه‌ری. بریتییه له‌ به‌رز	هه‌لشیروان‌ده: د. فلیقانه‌وه‌ی شت.
بوونه‌وه و به‌خۆداهاتنی سه‌وزی. بریتییه له‌ هاتن و زۆر	هه‌لشیروان‌ده: د. فلیقانه‌وه‌ی شت.
بوونی ناوی چه‌م. رده‌قبوونی چووکی نیر.	هه‌لشیروان‌ده: د. فلیقانه‌وه‌ی شت.
هه‌لسان‌دن: راستکردنه‌وه‌ی گیاندار.	هه‌لشیروان‌ده: د. فلیقانه‌وه‌ی شت.
هه‌لسان: هه‌لسان‌دن.	هه‌لشیروان‌ده: د. فلیقانه‌وه‌ی شت.
هه‌لسانه‌وه: که‌وته‌وه‌ سه‌ری‌یه نه‌خۆش. بریتییه له	هه‌لشیروان‌ده: د. فلیقانه‌وه‌ی شت.
ده‌وله‌مه‌ندبوونه‌وه‌ی که‌سی‌که که‌ه‌ژار که‌وتبی.	هه‌لشیروان‌ده: د. فلیقانه‌وه‌ی شت.
هه‌لسپاردن: هه‌له‌ساردن.	هه‌لشیروان‌ده: د. فلیقانه‌وه‌ی شت.
هه‌لسپیریان: د. هه‌له‌سپیراو.	هه‌لشیروان‌ده: د. فلیقانه‌وه‌ی شت.

هه‌لج: ه. قارچک.
 هه‌لچرچان: هه‌لقرچان.
 هه‌لچرچاو: د. شتیکه چرچ بوویی.
 هه‌لچرچیاگ: د. هه‌لچرچاو.
 هه‌لچرچیان: د. هه‌لچرچان.
 هه‌لچنراو: چهند شتیکه که له‌سه‌ر یه‌ک ریز کرابی. شتیکه که چنرابیته‌وه.
 هه‌لچنیاگ: د. هه‌لچنراو.
 هه‌لچنین: دانانی چهند شتیکه یه‌ک له‌سه‌ر یه‌ک و چین له‌سه‌ر چین. چینه‌وه‌ی شتی پژاو له‌سه‌ر زه‌وی به‌ده‌ست یا به‌ده‌ندووک.
 هه‌لچۆ: مه‌ردوومی تیهه‌لچۆ.
 هه‌لچۆپان: هاتنه‌خواره‌وه‌ی شتی شل له‌ده‌فری سه‌ر به‌رده‌خوارکراو.
 هه‌لچۆپاندن: خوارکردنه‌وه‌ی ده‌فر بۆ هاتنه‌خواره‌وه‌ی شتیکی شلی.
 هه‌لچۆریان: د. هه‌لچۆپان.
 هه‌لچۆرین: هه‌لچۆپان.
 هه‌لچۆقان: هه‌لچۆقین.
 هه‌لچۆقین: هه‌ل له‌رزین له‌سه‌رماندا.
 هه‌لچوون: هه‌لکفان و به‌رزبوونه‌وه‌ی شتی شل له‌سه‌ر ناگر له‌کاتی قۆلپدانیدا. بازبردن به‌سه‌ر نه‌و که‌سه‌ی که له‌یاریدا ده‌بی، به‌رزبوونه‌وه‌ی دار و دره‌خت. بریتییه له‌توو‌په‌بوون.
 هه‌لچه‌رخان: وه‌رچه‌رخان.
 هه‌لچه‌رخاندن: وه‌رچه‌رخاندن.
 هه‌لچه‌رخیان: د. هه‌لچه‌رخان.
 هه‌لچه‌رخین: هه‌لچه‌رخان.
 هه‌لچه‌قین: چوونی درک و ده‌رزی به‌ئه‌ندامدا.
 هه‌لخپاندن: خپه‌لدانی هیندی شت به‌ده‌ست و دک‌کفته و سه‌لکه‌ترخینه. بریتییه له‌پیکه‌یتانی هیندی شت به‌په‌نهانی.
 هه‌لخپاگ: د. هه‌لخپاو.
 هه‌لخپان: د. هه‌لخپان.
 هه‌لخزان: هه‌لخلیسکان.
 هه‌لخزبان: د. هه‌لخزان.
 هه‌لخزین: هه‌لخزان.
 هه‌لخستن: بلاوکردنه‌وه‌ی شتی ته‌ر بۆ وشکبوونه‌وه‌ی. هه‌لدانی میج له‌یاریدا. فێدانی شت. دروستکردن و به‌رزکردنه‌وه‌ی خانوبه‌ره‌: وه‌ستاکه‌ نه‌م خانووه‌ی جوان (هه‌لخستووه‌).
 هه‌لخستنه‌وه‌: قونه‌کردن و هه‌له‌په‌رین له‌خۆشیاندا: فیسار که‌س له‌خۆشیاندا هه‌ر خۆی (هه‌لده‌خاته‌وه‌).
 هه‌لخلاتن: خپه‌خپکردن به‌شت. هه‌لخپاندن.
 هه‌لخله‌تان: هه‌لخله‌تان.
 هه‌لخله‌تاندن: هه‌لخله‌تاندن.
 هه‌لخلیسکان: خزانی پێ له‌شوتنی خز.
 هه‌لخلیسکاندن: خزانانی پیتی یه‌کتیک.
 هه‌لخواز: هه‌له‌په‌رست.
 هه‌لخوراندن: خوراندنی شوتنیک له‌ئه‌ندام به‌توندی.
 هه‌لخۆزان: د. هه‌له‌به‌زانده‌وه‌.
 هه‌لخۆزتن: د. هه‌له‌به‌زینه‌وه‌.
 هه‌لخۆزین: د. هه‌لخۆزتن.
 هه‌لخۆستن: د. هه‌لخۆزتن.
 هه‌لخۆندن: وتنی شتی خراب به‌سه‌ر یه‌کتیکدا.
 هه‌لخۆنن: هه‌لخۆندن.
 هه‌لخله‌تان: فربووخواردنی مه‌ردووم.
 هه‌لخله‌تاندن: فربودانی یه‌کتیک به‌قه‌سی درۆ.
 هه‌لداشتن: خستنه‌خواره‌وه‌ی شتی که به‌رزیه‌که‌وه‌.
 هه‌لدان: فێدانی شت بۆ لای ژوو‌روو. ژماره‌کردنی شت له‌دوای یه‌ک به‌ناو‌بردنیان: فیسار که‌س چی به‌سه‌ر هاتبوو هه‌مووی (هه‌لدا). مه‌دحکردنی یه‌کتیک به‌درۆ بۆ لاسدان. هاتنه‌قه‌سی یه‌کتیک به‌بی نه‌وه‌ی پرووی تی بکری: تا لیت نه‌پرسن له‌هیچ قسه‌یه‌که‌دا (هه‌لمه‌ده‌ری).
 هه‌لدانه‌وه‌: لا‌بردنی سه‌ری شتی دا‌پۆشراو. په‌یدا‌بوونه‌وه‌ی برین یا نه‌خۆشی کۆن. سه‌وزبوونه‌وه‌ی دار و دره‌خت و شینایی کۆن له‌سه‌ر ریشه‌که‌یان‌وه‌.
 هه‌لدپان: درانی شت له‌باری درێژی.
 هه‌لدپاوی: عاستی هه‌لدپانی شت.
 هه‌لدپاگ: د. هه‌لدپاو.
 هه‌لدپان: د. هه‌لدپان.
 هه‌لدپین: درینی کالā له‌سه‌ر باری درێژی. هه‌لکه‌ندنی زه‌وی به‌درێژی و قوولی.
 هه‌لدرواو: شتیکه له‌راسته‌دروایی.
 هه‌لدروو: هه‌لدرواو: هه‌لدرووی که‌واته‌بیکه‌به‌هه‌لدروو.
 هه‌لدروون: له‌یه‌کدانی پارچه‌ی کالā به‌ته‌قه‌ل له‌سه‌ر شان.
 هه‌لدوروو: هه‌لدرواو.
 هه‌لدوریاگ: د. هه‌لدرواو.
 هه‌لدوروون: هه‌لدروون.
 هه‌لدوربان: د. هه‌لدروون.
 هه‌لدورین: هه‌لدروون.
 هه‌لدۆشین: دۆشینی مه‌مکی ئافه‌رت.
 هه‌لدوورین: هه‌لدورین.

هه‌لکه‌نراو: شتیکه که له‌بن دهره‌تیرابی.

هه‌لکه‌نن: د. هه‌لکه‌ندن.

هه‌لکه‌نیاگ: د. هه‌لکه‌نراو.

هه‌لکه‌وت: ریکه‌وت.

هه‌لکه‌وتن: هه‌لکه‌نگوتن. ریکه‌وتن. په‌یدا‌بوونی شتیکه له‌ناو

چهند شتیکی تر‌دا زۆر به‌باشی.

هه‌لکه‌وتوو: شتیکی زۆر چاکی نایابه له‌ناو چهند شتیکی تر‌دا.

هه‌لکه‌وته: هه‌لکه‌وتوو.

هه‌لکه‌هه‌لک: هه‌نکه هه‌نک.

هه‌لکیشان: دهره‌تیرابی شتیکه له‌شتیکی تر‌به‌نه‌تیم. هه‌لدانی

یه‌کیک به‌درۆ بۆ لاس‌دانی. به‌رزکردنه‌وه‌ی شتیکه له‌

چالاییه‌وه بۆ به‌رزی.

هه‌لکیشیان: د. هه‌لکیشان.

هه‌لگرتن: گرتنی شتیکه به‌ده‌ست و به‌رزکردنه‌وه‌ی. هه‌لکیشانی

مووی ده‌موچاو به‌کشته‌ک. ر‌ده‌وخستنی ئاف‌ر‌ده‌ت به‌دزی

که‌سو‌کاریه‌وه له‌لایه‌ن دۆسته‌یه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی ماره‌ی بکا.

کردنی شاف به‌کو‌م‌دا.

هه‌لگرتنه‌وه: سه‌پنه‌وه‌ی شتی نووسراو. هه‌لگرتنی مه‌ر و بزنه بۆ

کار و به‌رخ‌یک که‌ دایکیان نه‌مابێ.

هه‌لگرتنه‌یی: تیل‌کردنی هه‌لم‌ات به‌جۆر‌یک که‌ له‌ زه‌وی

به‌رز‌ب‌یت‌ه‌وه.

هه‌لگ‌ران: داگیرسان و گر‌گرتنی ئاگر. بریتیه له‌ ده‌وله‌مه‌ند‌بوونی

یه‌کیک زووبه‌زوو: فیسار که‌س زوو (هه‌لگ‌را).

هه‌لگ‌ران: هه‌لگیرسان.

هه‌لگ‌ر‌سان‌دن: هه‌لگیرساندن.

هه‌لگ‌ر‌سان‌ن: هه‌لگیرساندن.

هه‌لگ‌ر‌سیاو: د. هه‌لگیرساو.

هه‌لگوتن: مدح.

هه‌لگۆزان: هه‌لگۆزین.

هه‌لگۆزین: هه‌ل‌ت‌نجانی ئاو له‌ بیر یا له‌ هه‌وز.

هه‌لگۆستن: هه‌لگۆزین.

هه‌لگوشین: گوشینی شت پر به‌چنگ.

هه‌لگولۆفتن: گوشین و به‌یه‌ک‌دادانی شت به‌ده‌ست.

هه‌لگولۆفین: هه‌لگولۆفتن.

هه‌لگوواستن: هه‌لگۆزین.

هه‌لگه‌ران: هه‌ل‌چوون به‌قه‌د دار و در‌خت و شو‌ینی به‌رز‌دا.

هه‌لگه‌ر‌اندنه‌وه: نه‌م دیو ئه‌ود‌یو‌کردنی شت. دهر‌کردنی یه‌کیک

له‌ژ‌یر فه‌رمانی یه‌کیک.

هه‌لگه‌ر‌انه‌وه: نه‌م دیو ئه‌ود‌یو‌بوونی شت. ئاو‌ردانه‌وه‌ی گیان‌دار

به‌م‌لا و به‌م‌لا یا دهر‌چوون له‌ژ‌یر فه‌رمانی یه‌کیک.

هه‌لگه‌راوه: شتیکه که‌ هه‌لگه‌ر‌اب‌یت‌ه‌وه.

هه‌لگه‌ر‌انه‌وه: نه‌م دیو ئه‌ود‌یو‌کردنی شت. په‌شیمان کردنه‌وه‌ی

یه‌کیک له‌ یه‌کیک.

هه‌لگه‌ر و داگیر: نه‌م دیو ئه‌ود‌یو‌کردنی شت.

هه‌لگه‌ر و ده‌رگه‌ر: هه‌لگه‌ر و داگیر.

هه‌لگیرسان: داگیرسانی ئاگر و چرا. بریتیه له‌ ده‌ست پ‌ت‌کردنی

جه‌نگ و هه‌را.

هه‌لگیرساندن: داگیرساندن ئاگر و چرا. بریتیه له‌ دامه‌زراندنی

جه‌نگ و هه‌را.

هه‌لگیران: ر‌ده‌وو‌که‌وتنی ئاف‌ر‌ده‌ت بۆ پ‌یاو.

هه‌لگیراو: شتیکه که‌ هه‌لگیرابی. ئاف‌ره‌تی ر‌ده‌وو‌که‌وتوو.

هه‌لگیراک: د. هه‌لگیراو.

هه‌للا: هه‌را و هوریا، (هه‌للا هه‌للا) هه‌را و هوریا‌ی زۆر.

هه‌ل‌لم‌ب‌ل‌م: ر‌و‌یش‌تن پ‌ت به‌پ‌ت به‌م ر‌ه‌نگه‌ پا‌ژ‌نه‌ی ئه‌و پ‌تیه‌ که‌

د‌ی‌گ‌و‌ت‌ز‌یت‌ه‌وه بینووس‌ت‌یت به‌په‌نج‌ه‌ی ئه‌وی تر‌ته‌وه.

هه‌ل‌لو‌وش‌ان: هه‌ل‌لو‌وش‌ین.

هه‌ل‌لو‌وش‌ین: هه‌لم‌ژ‌ینی شت به‌ده‌م به‌لو‌وت به‌جۆر‌یک که‌ ده‌نگی

لی‌وه‌ب‌ی.

هه‌ل‌له‌رز‌ین: له‌رز‌ین له‌ سه‌ر‌ما یا له‌ تر‌سا.

هه‌لم: شتیکه وه‌ک دو‌که‌ل له‌ ته‌ری و گه‌رمی په‌یدا ده‌ب‌ی.

هه‌لم‌ات: شتیکی خ‌ری لو‌وسی پ‌چ‌کو‌لانه‌یه له‌به‌رد یا له‌ شو‌شه

مندال یاری پ‌ت ده‌کات.

هه‌لم‌اتان: د. هه‌لم‌ات‌ین.

هه‌لم‌ات‌ین: یاری کردن به‌هه‌لم‌ات.

هه‌لم‌اسیان: د. هه‌لا‌وسان.

هه‌لم‌اس‌ین: د. هه‌لم‌اسیان.

هه‌لم‌ال‌ران: گور‌جبو‌ونه‌وه‌ی داو‌ت‌ین و ده‌ره‌ل‌نگی کالā.

هه‌لم‌الیان: د. هه‌لم‌ال‌ران.

هه‌لم‌ال‌ین: گور‌ج‌کردنه‌وه‌ی قۆلی کالā یا داو‌ت‌ین و ده‌ره‌ل‌نگ.

هه‌لم‌او: ئاو‌یکه که‌ به‌هه‌لم‌ گیرابی (ئاوی مق‌طر).

هه‌لم‌ژ‌اردن: هه‌لم‌ژ‌اردن.

هه‌لم‌ژ‌تن: هه‌لم‌ژ‌ین.

هه‌لم‌ژ‌ین: هه‌ل‌لو‌وش‌ینی شت به‌ده‌م یا به‌لو‌وت به‌توندی.

هه‌لم‌ان: هه‌ل‌ئا‌وسان.

هه‌لم‌ساو: هه‌ل‌ئا‌وساو.

هه‌لم‌شتن: هه‌لم‌ژ‌تن.

هه‌لم‌لیسان: ما‌چ‌کردن به‌تاسه و هه‌لم‌ژ‌ینه‌وه.

هه‌لم‌لیس‌ین: هه‌لم‌لیسان.

هه‌لم‌ه‌ت: په‌لامار.

هه‌لم‌ه‌ت‌بردن: په‌لامار‌دان.

هه‌لقلیشان: له‌تبوونی دار له‌باری درێژی.
 هه‌لقلیشانندن: له‌تکردنی دار له‌باری درێژی.
 هه‌لقورتان: خۆتکردنه‌وه و تیچوون له‌کارێکدا.
 هه‌لقورتانندن: له‌ج‌خوارکردنه‌وه له‌یه‌کتیک به‌مۆرییه‌وه.
 هه‌لقورتیان: د. هه‌لقورتان.
 هه‌لقوراندن: خواردنه‌وه‌ی شتی شل به‌یه‌نگیک که‌ده‌نگی لیو‌ه‌بی.
 هه‌لقورانن: د. هه‌لقوران.
 هه‌لقولان: هه‌لقولین.
 هه‌لقولتان: د. هه‌لقورتان.
 هه‌لقولتیان: د. هه‌لقولتان.
 هه‌لقولیان: د. هه‌لقولان.
 هه‌لقولین: هاتنه‌ده‌ره‌وه‌ی ئاو له‌زدوی به‌قولپ. بریتییه‌ له‌ په‌یدا‌بوون و قوت‌بوونه‌وه‌ی یه‌کتیک کوتوپر: ئه‌وه له‌ کوتو‌ده (هه‌لقولایت).
 هه‌لقون هه‌لقون: قونه‌قونکردنی گیاندار.
 هه‌لقونیان: د. په‌یدا‌بوونی شتی‌ک کوتوپر.
 هه‌لقونین: خۆه‌له‌خستنه‌وه و قونه‌کردن.
 هه‌لقه‌مچان: خوار‌بوونه‌وه و هه‌ل‌گه‌رانه‌وه‌ی شت.
 هه‌لقه‌ندن: هه‌ل‌که‌ندن.
 هه‌ل‌کالان: هه‌ل‌شاخان.
 هه‌ل‌کالیان: د. هه‌ل‌کالین.
 هه‌ل‌کالین: هه‌ل‌شاخان.
 هه‌ل‌کرچان: هه‌ل‌قرچان.
 هه‌ل‌کرچاندن: هه‌ل‌قرچاندن.
 هه‌ل‌کرچیان: د. هه‌ل‌کرچان.
 هه‌ل‌کرد: گوزهران و رابواردن: ئه‌مه بازارم بێ (هه‌ل‌کرد)م نابێ.
 هه‌ل‌کردن: داگیرساندنی چرا و ناگر. په‌یابوونی با: ره‌شه‌با (هه‌لی کرد). هه‌لدان و بلا‌بوونه‌وه‌ی به‌یداخ. لاودانی ئاو له‌شو‌تینیکه‌وه بۆ شو‌تینیکێ تر: ئاو‌که (هه‌ل‌که‌ره) سه‌ر مه‌ره‌زه‌که. کو‌کردنه‌وه‌ی به‌ن و ده‌زوو له‌سه‌ر شتی‌ک. گوزهران‌کردن: له‌گه‌ل تو (هه‌ل‌ناکه‌م). گورج‌کردنه‌وه‌ی شت: داوینت (هه‌ل‌که).
 هه‌ل‌کراندن: خوراندنی شو‌تینیک به‌نینۆک به‌جۆری‌ک که‌کره‌ی لیو‌ه‌بی. بریتییه‌ له‌ زانینی شتی‌کی که‌م له‌باسی‌کی نووسراوی گران: تو‌زیکم له‌ده‌رسه‌که‌م (هه‌ل‌کران).
 په‌یدا‌کردنی شتی‌کی که‌م به‌چنگه‌کری: به‌شی گوزهرانی نیم‌رۆم (هه‌ل‌کران).
 هه‌ل‌کرن: ز. هه‌ل‌که‌ندن.
 هه‌ل‌کریان: د. هه‌ل‌کردنی ریس.
 هه‌ل‌کزان: سوور‌بوونه‌وه‌ی شت له‌سه‌ر ناگر.

هه‌ل‌کراندن: سوور‌کردنه‌وه‌ی گوشت و دووگ له‌سه‌ر ناگر.
 هه‌ل‌کرانن: د. هه‌ل‌کراندن.
 هه‌ل‌کریان: د. هه‌ل‌کران.
 هه‌ل‌کشان: به‌ره‌و‌ژوور‌بوونه‌وه‌ی شت.
 هه‌ل‌کشاو: بریتییه‌ له‌ مه‌ردوومی بالا‌به‌رز. شتی هه‌ل‌کیشراو.
 هه‌ل‌کشاوی: ته‌لفی‌کی چ‌کۆله‌یه له‌سه‌ر پی‌تی‌کی عه‌ره‌بی داد‌ه‌نری که‌ئه‌لفی به‌ده‌مه‌وه‌ی بێ.
 هه‌ل‌کشیان: د. هه‌ل‌کشان.
 هه‌ل‌کفان: هه‌ل‌زه‌پین و ئاوسانی جه‌سته. هه‌لاتن و به‌رز‌بوونه‌وه‌ی هه‌ویر. هه‌ل‌چوونی چ‌یشت له‌سه‌ر ناگر.
 هه‌ل‌کفاندن: به‌ئه‌س‌کو‌ی هه‌ل‌گرتن و تی‌کردنه‌وه‌ی شتی‌ک که‌له‌سه‌ر ناگر هه‌ل‌چێ.
 هه‌ل‌کفانن: د. هه‌ل‌کفاندن.
 هه‌ل‌کفیان: د. هه‌ل‌کفان.
 هه‌ل‌کفین: هه‌ل‌کفان.
 هه‌ل‌کلاشیان: د. هه‌ل‌کلاشین.
 هه‌ل‌کلاشین: د. هه‌ل‌کراندنی جه‌سته.
 هه‌ل‌کنیاگ: د. هه‌ل‌که‌نراو.
 هه‌ل‌کوتان: شوشتنی کالا به‌گرمۆله‌یی و کوتانی به‌سه‌ر شتی‌کدا.
 هه‌ل‌کوتانه‌سه‌ر شتی‌ک.
 هه‌ل‌کوتاندن: شوشتنی کالا به‌هه‌ل‌گه‌ل‌و‌فتنی و دانی به‌شتی‌کدا.
 هه‌ل‌کوتانن: د. هه‌ل‌کوتاندن.
 هه‌ل‌کوتانه‌سه‌ر: په‌لاماردان و چوونه‌سه‌ر شتی‌ک به‌چالاکی.
 هه‌ل‌کوت هه‌ل‌کوت: خۆ‌کوتان و هاتن له‌پێسه‌کی دوور‌دو‌ه بۆ مه‌به‌ستی‌ک.
 هه‌ل‌کوتیان: د. هه‌ل‌کوتان.
 هه‌ل‌کوپرووزان: هه‌ل‌پرووزان.
 هه‌ل‌کوپرووزاندن: هه‌ل‌پرووزاندن.
 هه‌ل‌کوپرووزانن: هه‌ل‌کوپرووزاندن.
 هه‌ل‌کول‌وشاندن: د. هه‌ل‌کولین.
 هه‌ل‌کول‌وشانن: د. هه‌ل‌کول‌وشاندن.
 هه‌ل‌کول‌وشیان: د. هه‌ل‌کولین.
 هه‌ل‌کول‌وشین: د. هه‌ل‌کولین.
 هه‌ل‌کولین: هه‌ل‌که‌ندن شتی‌ک به‌قوولی.
 هه‌ل‌گه‌رانه‌وه: د. هه‌ل‌گه‌راندنه‌وه.
 هه‌ل‌که‌فت: د. هه‌ل‌که‌وت.
 هه‌ل‌که‌فتگ: د. هه‌ل‌که‌وتوو.
 هه‌ل‌که‌فتن: د. هه‌ل‌که‌وتن. هه‌له‌نگووتن.
 هه‌ل‌که‌ندن: ده‌ره‌یتانی شتی‌ک له‌شتی‌ک به‌نه‌یتم. کۆلینه‌وه و هه‌ل‌گه‌یرانه‌وه‌ی هه‌موو شتی‌ک. نووسین له‌سه‌ر مۆر.

ههله و دان: د. ههله دانه وه.

هه له وگه ر: هه له وگي ر.

هه‌له‌وگه رانه‌وه: د. هه‌لگه‌رانه‌وه.

ههله و گهريان: د. ههله گه رانه وه.

هه‌له‌وگێڕانه‌وه: د. هه‌لگێڕانه‌وه.

هه له وها ووردن: د. هه له پنه وده شت به هیلنج.

ههله وهر: سه گي ههله پاس. برتتيه له مهردوومي دهه پيسي بي

شہرم.

ههله وهری: زۆر وتن به پێی شهرمانه.

ههلهه لووک: با. به لالووک.

هه لهه له: چۆره قریوه یه که ژنان له شاییدا ده یکتیشن.

هه له له کیش: که سیکه له شاید ا هه له له بکیشی.

هه لهه له کیشان: قریوه کیشان له شاییدا.

هه‌له‌هه‌ل: قسه‌کردن به‌په‌له و ده‌نگی به‌رز.

هه له‌هێنان: به‌رزکردنه‌وه‌ی پێل‌ووی چاو. کردنی هێلکه به‌جوو‌وجه‌له

به هۆی کرکه وتنی بالنده وه له سه ری یا به هۆی ماکی نه وه.

دۆزینه‌وه‌ی قسه‌ی ناو دَل و شتی شاراوه: نه‌وی له دَلمايه يا

ئەوى لە مستمايه (هەلى بىنه).

هه‌له‌یه‌نانه‌وه: بیرینی ملیوان و نافه‌ک به‌مه‌قه‌ست. رِشانه‌وه و

هينانه ودي خواردني ددروون.

ههلهینجان: هیئانه دهرهوهی ئاوله بیر بهدۆلچه و گوریس.

هه‌لە‌ی‌ی: تێ نه‌بینی له کاروباردا.

هه‌لیسکان: هه‌ل‌خلیسکان.

هه‌لیسه: ل. هه‌ریسه.

هه لَينجان: هه لهينجان.

هه‌لینگ: ددره‌لنگی ده‌ریتی.

هه لیتەر: هه لیتەرگ.

هه‌لیترگ: کارووش.

هه‌لێت و په‌لێت: د. خلیت و پلیتی ناو مال.

هه‌لێز: ه. هه‌شكه.

هه‌لیزه‌بیره: ه. مه‌شکه‌دره.

هه‌لێله: جووره ده‌رمانتێکی تفت و تالی په‌وانی که‌رمیااییه. جووره

گیاه کی بالا به رزه شتیکی دریرکولهی دانه دانه ده کری،

ددانی پی دہناژنری.

هه‌لین: هه‌له‌تێنان.

هه لاین: کۆل.

ہم: دیسان۔

هه‌مار: د. عه‌مار.

هه‌ماراو: د. عه‌ماراو.

هه مارکردن: د. عه مارکردن.

هه‌لمه‌تدان: هه‌لمه‌تبردن.	راستم نه‌وه‌ی گه‌زی) ئینجا له‌سه‌ر قاچی کامیان برابیه‌وه نه‌وه قاچه هه‌لده‌کیشری تا دوایی.
هه‌لمه‌تده‌ر: که‌ستیکه که هه‌لمه‌ت به‌ری.	هه‌لوورکه: د. دیلانی.
هه‌لمه‌ته‌کاسه: بریتیه له‌مه‌ردوومی خۆ تی هه‌لقورتین له‌هه‌موو کاریکدا. بریتیه له‌مه‌ردوومی زۆرخۆری چنۆک.	هه‌لووژه: میوه‌یه‌کی خری مزی ناوهرقی زه‌رد یا مۆره.
هه‌لمه‌قۆ: جۆره یارییه‌که به‌هه‌لدان و گرتنه‌وه‌ی چهند به‌ردیکی ورد ده‌کری.	هه‌لووژه‌ره‌شه: جۆره هه‌لووژه‌یه‌کی ره‌شباوه.
هه‌لمه‌قوت: قوتدانی شتی گه‌رم.	هه‌لووژه‌زه‌رده: جۆره هه‌لووژه‌یه‌کی زه‌رده.
هه‌لمه‌له: ه. هیرۆ.	هه‌لووژه سیه‌قه‌تۆره‌یی: جۆره هه‌لووژه‌یه‌کی سه‌وزکاری گه‌وره‌ی مزی ره‌قه.
هه‌لمیزان: به‌پتیه میزکردنی هیندی گیاندار به‌قه‌د شتیکی به‌رزدا.	هه‌لووشه: گولیکی کویستانی بۆنخۆشی جوانه.
هه‌لمیزتن: هه‌لمیزان.	هه‌لووشین: هه‌لگوشین.
هه‌لنان: هه‌له‌په‌ساردن. مه‌دحکردن.	هه‌لووک: داریکی کورتی دادراوه، منداڵان له‌یاری هه‌لووکیندا به‌(دار هه‌لووک) پێیدا ده‌مالن و له‌سه‌ر شار دووری ده‌خه‌نه‌وه.
هه‌لناوین: د. هه‌لسوونی شتیکی له‌شتیک.	هه‌لووکان: د. هه‌لووکی.
هه‌لنج: د. هیلنج.	هه‌لووکی: یاری کردن به‌دار و هه‌لووک.
هه‌لنگافتن: با. هه‌له‌نگووتن.	هه‌لوولین: ولینی شت به‌سه‌ر یه‌کدا به‌زۆری.
هه‌لنوارین: هه‌لنوارین.	هه‌لوهاوردن: د. رشانه‌وه و هینانه‌وه‌ی خواردن.
هه‌لنوشین: د. خواردنه‌وه‌ی شتی شل.	هه‌لوهران: هه‌لوهرین.
هه‌لنووتن: هه‌له‌نگووتن.	هه‌لوهراندن: داته‌کاندنی گه‌لای درخت و ده‌نکی هه‌نار و شتی تر.
هه‌لنووزان: له‌خوا پادانه‌وه له‌گه‌ل نووزه و ده‌ست به‌رزکردنه‌وه و چاو برینه‌ناسمان.	هه‌لوهرین: که‌وتنه‌ خواره‌وه‌ی گه‌لاو به‌ری درخت.
هه‌لنیشتن: خۆ کرۆله‌کردن و سنگانه‌زه‌وی بالنده له‌شه‌ودا.	هه‌لوه‌زانه‌وه: د. هه‌له‌به‌زینه‌وه.
هه‌لو: بالنده‌یه‌کی راوکه‌زی دپی گوشتخۆری تیژ باله.	هه‌لوه‌زنین: هه‌لوه‌زنین.
هه‌لوا: هه‌لوا.	هه‌لوه‌زینه‌وه: د. هه‌له‌به‌زینه‌وه.
هه‌لواستن: هه‌لواسین.	هه‌لوه‌ژارتن: د. هه‌له‌بژاردن.
هه‌لواسران: بوونی شت به‌جۆریکی که هه‌لواسرابی.	هه‌لوه‌سان: هه‌لوه‌ستان.
هه‌لواسراو: شتیکی که هه‌لواسرابی.	هه‌لوه‌ست: هه‌له‌به‌ست. ویستانیکی که‌م به‌دیاری شتیکی‌وه.
هه‌لواسین: به‌ندکردنی شتیکی به‌به‌رزیه‌که‌وه.	هه‌لوه‌ستان: ویستانی یه‌کتیک به‌پتیه له‌به‌رده‌می یه‌کیکدا که دانیشتی.
هه‌لوایی: هه‌لوایی.	هه‌لوه‌ستن: هه‌له‌به‌ستن.
هه‌لودان: د. هه‌لدانه‌وه.	هه‌لوه‌سته: هه‌له‌به‌سته.
هه‌لودرین: هه‌لدرین.	هه‌لوه‌شان: له‌یه‌که‌بونه‌وه‌ی پارچه‌ی شت.
هه‌لوک: د. جولانه‌ی گوریس یا دار یا ناسن.	هه‌لوه‌شاندن: هه‌لدانه‌وه‌ی جیگای داپۆشراو. له‌یه‌که‌کردنه‌وه‌ی پارچه‌ی شت. راوه‌شاندن: ده‌ست (هه‌ل مه‌وه‌شینه).
هه‌لوک: شتی بۆشی کلۆر.	هه‌لوه‌شانده‌وه: بریتیه له‌تیكدانی کاریک.
هه‌لوو: هه‌لووژه‌ره‌شه.	هه‌لوه‌شانن: د. هه‌لوه‌شاندن.
هه‌لووجه: هه‌لووژه.	هه‌لوه‌شانه‌وه: بریتیه له‌تیكچوونی کاریک.
هه‌لووچکه: هه‌لوو.	هه‌لوه‌زنین: که‌لامه‌کردنی گوریس و به‌ستنی.
هه‌لووچه: ه. هه‌لووژه.	هه‌لو‌تست: شو‌تیکی تایبه‌تییه که مه‌ردووم تێیدا بو‌ستن (موقف).
هه‌لووریلوور: یارییه‌کی منداڵانه‌یه به‌دانیشتنه‌وه به‌ریز قاچ درێژ ده‌که‌ن یه‌کیکیان به‌قاچی هه‌موویاندا ده‌مالتی و ده‌لتی: (هه‌لووریلوور ته‌کامه، زه‌رد و سوور و شه‌مامه، ناوه‌به‌ره، ده‌نکه‌زه‌ره، پتی لابه‌ره، میخ‌کوتا، میخ‌ه‌له‌به‌زی، تیکه‌ی	

هه ماره پۆ: د. عه ماره پۆ.	هه ميان: د. هه مووان.
هه ماز: ل. مندا لدان.	هه مى: ز. هه موو.
هه مان: وتهيه كه بۆ شتيك به كارديتنرى كه له ناوه ندى قسه كهر و	هه مير: ه. هه وير.
قسه بۆكراو له وه پيش باس كرابى و ناسرابى: نهو پياوهى	هه ميز: باودهش.
كه دوى شهو هاته لات ئيمشه و (هه مان) پياو هاته لاي	هه ميس: هه ميسان.
منيش. هه مووان.	هه ميسان: هه مديسان.
هه مانه: پيتستى دهرهاتوى خوشكراوى مهري و بزنه كه شتى	هه ميسانوه: هه ميسان.
وشكى تى دهكرى.	هه ميشه: وتهيه كه به كارديتنرى بۆ تيكرايى كات (عمومى زمان):
هه مبان: هه مانه.	(هه ميشه) ددهخوتمه وه.
هه مبانه: هه مانه.	هه ميشه به هار: گولتيكى زهردى په په گه لاپانى هه ميشه
هه مبهري: به رامبهري.	سه وزه.
هه مبيتز: ز. باودهش.	هه ميشه وه دوى: د. ژنيكه كه زور شوو بكا.
هه مپا: ز. به رامبهري.	هه ميشه يى: شتى بى سهره تا و بى پايان.
هه متا: هاوتا.	هه ن: وتهيه كه به كارديتنرى بۆ بوونى چهند شتيك: گيلاس و
هه متايى: هاوتايى.	ئالووبالوو له سليمانى هه ن.
هه متى: هه مديسان.	هه نا: هيتزى چاو و دهست: تاچاو (هه نا) دهكات سهوزيه، يا تا
هه مدهم: هاوده م.	دهست (هه نا) دهكات كه له گه ته. نارام: نه م شهو (هه نا) م
هه مدهمى: هاوده مى.	نه داوده.
هه مديسرۆ: هه مديسان.	هه نار: ميسويه كى خرد به قه د پرته قاليك ده بى ناوده كى پرد له
هه مديس: هه مديسان.	دەنكى خوشى ناودار. درهختى هه نار.
هه مديسان: دووباره.	هه ناردن: ناردن.
هه مديسانه وه: هه ميسان.	هه ناردنه وه: ناردنه وه.
هه مپا: هاوپى.	هه ناسكه بركى: هاژيان.
هه مپاز: هاوپاز.	هه ناسكه بره: هه ناسكه بركى.
هه مپايى: هاوپيى.	هه ناسكه برى: هه ناسه بركى.
هه مپۆ: د. هه رمى.	هه ناسه: بايه كه كه به دهم يا به لووت و دريگيرى.
هه مريتشك: ئاژالتى كه م شير.	هه ناسه بركه: هه ناسه بركى.
هه مزار: هاوده م.	هه ناسه بركى: هه ناسكه بركى.
هه مزه به گى: جوړيكه له بهري دارمازوو.	هه ناسه بره: هه ناسه بركى.
هه مس: بزن و مهري رهش و سوور.	هه ناسه برين: بريتييه له ليدان له يه كيك به جوړيك كه نه توانى
هه مسايه: دراوستى.	هه ناسه بدا. بريتييه له كونبركردنى شونتيك.
هه مكه: د. حه مكه.	هه ناسه دان: بردنه ژوورده وه و هيتانه دهرده وه يا به دهم يا به لووت.
هه منك: نهو گوريسه كورتانه يه كه داوينى دهواري پى ده به سترى	بريتييه له كه ميتك پشوودان و حه سانه وه: دانيشه
به سنگه وه.	(هه ناسه يه ك) بده. بريتييه له هاتوچوكردى با له
هه مووانى: بۆ گشتى (عمومى).	شونتيكه وه: په نجه ركه له گه لى لاوه (هه ناسه ددها).
هه موو: وتهيه كه به كارديتنرى بۆ داگرتنه وه ئه فراد يا به شه كانى	هه ناسه دانوه: دهر كردنى هه وا له سى له ريگاي لووته وه.
شتيك: (هه موو) كه سيك ده مري، يا هه نار كه م (هه موو)	هه ناسه دهرهاتن: هاتنه دهرده وه هه ناسه، نه م وتهيه هه ر له نه فيدا
خوارد.	به كارديتنرى: سه رمام بووه (هه ناسه م دهرنايه ت).
هه مه: ئيمه. هه موو: هه مه رهنگ.	هه ناسه سارد: بريتييه له مه ردوومى كلۆلى به دبه خت.
هه مه مه: غه وغا.	هه ناسه سوار: كه سيكه كه هه ناسه ي به گران دهرچى.

هه ناسه سوار بوون: بریتیه له هه ناسه برکتی.

هه ناسه کیشان: هه ناسه هه لکیشان.

هه ناسه هه لکیشان: بردنه ژوورده وای با بو ناوده روون. بریتیه له خهفه تخواردن: فیسار کهس هه (هه ناسه هه لده کیشی).

هه ناڤ: با. هه ناو.

هه ناو: هیز و ته وانایی.

هه نجن: شتی وردی جنراو، (هه نجن هه نجن) شتی زور وردی جنراو.

هه نجین: جنین و وردکردنی شت به سهر یه کدا.

هه نجووجک: د. ناوکی هه رمی.

هه نجیر: میوه یه کی خری نه رمی زهره یا موری شیرینه. دره ختی هه نجیر.

هه نجیران: کاتی گهرمه ی هه نجیر.

هه نجیرباوا: د. موز.

هه نجیره ودره: ه. بالنده یه که له چوله که گهره تره هه نجیر ده خوات. هه ند: هیند.

هه ندرتسه: گیایه کی به هارییه له پتچک ده چتی به لام لقی زوره که پتی دهلتن قوراده.

هه نده: هیند.

هه ندهک: هیندیک.

هه نندیک: که میتک له شتیک.

هه نسک: هه ناسه به ددم گریانده و، هه نسکه هه نسک: هه نسکی یه ک له سهر یه ک.

هه نسکه برکتی: هه ناسه برکتی.

هه نسکه بره: هه نسکه برکتی.

هه نسکه بری: هه نسکه برکتی.

هه نک: شوخی و گالته چیتی.

هه نکه هه نک: نکه نک له گه ل هه ناسه برکتیدا.

هه نک: جوهره میتشیکی گهره ی جزووداری زهره شش قاچی هه یه شان هه لده به سستی و هه نگوینی تی ده کات. جوهره کرمیکه له ناودندی پیست و گوشتی ره شه ولاخ و ولاخی یه کسم په یا دهبی له پاشا پیسته که کون دهکا و بال دهگریته وده. هه ند.

هه نگانه: دهیه کی هه نگه که ناغا له مسکینی ده سیتی یا به هه نگوینی یا به پاریدی.

هه نگاو: ماوه ی هه ردوو قاچ له رۆیندا.

هه نگاو بردن: هه نگاوانان.

هه نگاوانان: رۆین به هه نگاو، بریتیه له پیشکه وتن له کاریکدا: فیسار کهس (هه نگاویکی باشی نا).

هه نگبر: که سیکه که بزانی هه نگ بیر. شتیکه له ناسن یا له دار هه نگوینی پی ده پردی.

هه نگبرین: برینی شوتنی هه نگ بو ده رهیتانی هه نگوینه که ی.

هه نگخوړکه: بالنده یه کی پچووکی ده نووک درتزه وک ماسیگره عه ودالی هه نگ خواردنه.

هه نگدان: کوورده ی هه نگ.

هه نگدوز: که سیکه له دۆزینه وای پلوورده ی هه نگ کی کتوبدا پسپور بی.

هه نگژال: هه نگ کی په روورده ی ناو شاخ.

هه نگقار: ئیواره وده خته.

هه نگل: گوشه ی هه مانه و جهوال. هه ردوو بال و قولی گیاندار تا شانی: کتیبه که بخهره بن (هه نگل) ت.

هه نگله شهله: هه نگله شهلی.

هه نگله شهلی: قونه کردن و رۆین له سهر یه ک قاچ.

هه نگو: با. ئیوه.

هه نگوان: د. جوهره گولیکی تویی بالا به رزه.

هه نگور: هه نگوور.

هه نگوشت: نه نگوشت.

هه نگوشتیله: نه نگوشتیله.

هه نگول: هه نگل.

هه نگولیسک: نه موسیله.

هه نگووچک: فه قیانه.

هه نگووچنه: د. که نده سمه.

هه نگوور: تری.

هه نگووره: د. جوهره جالجالوکه یه که.

هه نگووری مه نگووری: د. جوهره یارییه کی دوو ده سته ییه مندالان ده یکه ن.

هه نگوورژه: د. جهوی.

هه نگوون: هه نگوین.

هه نگوین: رهنگیکی شیرینی خوشه هه نگ دهیکا تا شانی هه لبه ستراییه وده.

هه نگوینی بی میش: بریتیه له ده سته و تیکی به نرخی بی نه رک.

هه نگه: با. هه نگو.

هه نگه بوله: د. جوهره هه نگیکی زله که هه نگوین ناکات.

هه نگه چینه: که نده سمه.

هه نگه ره شکه: جوهره هه نگیکی وردی به کاره.

هه نگه ژال: هه ردیکه که هه نگ کی زوری تیدابی. کوورده ی هه نگ. ناوی دتیه که له سنووری بانه.

هه نگه شهله: هه نگله شهله.

هه نگه شهلی: هه نگله شهلی.

هه نگه لان: خانووچکه یه که پلوورده هه نگ کی تیدا داده نری.

ههنگه مال: د. شانی ههنگوین.
 ههنگه وچنه: د. ههنگه چینه.
 ههنگه وون: ه. گه وون.
 ههنگیزه: ههنگلی جه و آل و تیر.
 ههنگین: ههنگینی.
 ههنگینی: نه و حهله: که ی نیشه که ت هه و او کرد ههنگینی منیش دیم.
 هه نوکه: نیستاکه.
 هه نوون: چه و رکردنی شویتیک له نه دام بهر و ن یا به دهرمان له گه ل دهست پیداهیتانیدا.
 هه نه زا: مندالی هه و ی.
 هه نه زازا: مندالی هه نه زا.
 هه نه زاگ: د. هه نه زا.
 هه نه هه ن: هه نکه هه نک.
 هه نیشک: نانیشک.
 هه نیه: ناوچه وان.
 هه نی: هه نی. شووتی. نیسته. پروا. نیتر. کوتوپر.
 هه و: نه و. حه و. جار: (هه و) یک هاتم واته جارتیک. گه رانه وه (د).
 هه و: هه و هس و ناره زوو. که میک: هه وایه که دهنگ بهر زکهره وه.
 هه و: جیه: رده گی دره ختیکی کویتستانییه به کوترای دهگیرته وه و دهخرته سهر برینی ناسور، زور باشه.
 هه واخوا: د. لایه نگر: من (هه واخوا) ی توم.
 هه واخوایی: لایه نگری.
 هه واخور: بو شایییه که هه وای لی بجیته ژووره وه.
 هه وادار: شوینی باگر.
 هه وار: کومه له مالتیکی ده وارنشین. هوار (ز).
 هه وارکردن: چوون بو هه وار.
 هه وارگه: جی هه وار.
 هه وارو: جوریکه له بالتوری.
 هه واکیشان: ناوسان و هه وکردنی برین.
 هه واکا: هه وادار.
 هه و آل: هاوه ل. نه حوآل.
 هه و آلپرسی: هه و آل پرسین.
 هه و آل پرسین: پرسیارکردن له چونیستی یه کییک له پروی دۆستایه تییه وه.
 هه وانته: ناوانته.
 هه وانته چی: که سییکه مالی مهردووم بخوا به هه وانته.
 هه وانته خور: هه وانته چی.
 هه وانچه: د. هه مانه ی پچووک.

هه وانه: هه مانه.
 هه وایی: که سییکه که ناره زوویه که له سهریدا بی.
 هه بوون: ز. برانه وه ی شت.
 هه وتاش: ز. سهرۆکی سه پان.
 هه و جار: هیردق.
 هه ودا: تاوی ددزوو یا به ن.
 هه ودان: ز. هه لمهت بردنه سهر دوژمن.
 هه ور: ته مییکه هیندی جار بهری ئاسمان دهگری و بارانی لیتوه دهباری. شتیکی پفه له و دک پووشوو له که ناری ددریا پهیدا ده بی و و دک لفکه له شی پی ددهشوری. گوم (ل).
 هه وراز: شوینی سهر بهر ده وژووری سهخت.
 هه و رازی: شوینی هه وراز.
 هه وربردوو: جوریکه له بهری دارمازوو و دک لۆکه وایه، ناوکیکی تیدایه له (به ره گه لا) دهچی. مهردزه و گه ن و جۆیه که هه ور لیی دابی و پوچی کرد بی.
 هه ور له سهر: هه ور و هه لا.
 هه ورنک: د. برنگ.
 هه ور و با: جوریکه له بهری دارمازوو به لام بی که لکه.
 هه ور و هه لا: کاتیکه که هه ور بهری ئاسمانی گرت بی.
 هه ورده بان: شویتیکه له خانوو به پیتیلکه پیدای سهر ده که ون بو سهر بان.
 هه ورده بروسکه: هه وریکه که بروسکه ی له گه ل بی.
 هه ورده تریشقه: بروسکه ی ئاسمانه له گه ل گرمه ی هه وردا که له شویتیک بدا.
 هه وریشم: ئاوریشم.
 هه ویشه: ه. که رویشک.
 هه ورتنک: هه ورنک.
 هه وری: سرکه یی. سابرتن.
 هه وریشم: ئاوریشم.
 هه وزینگ: گیانه لاو.
 هه و سار: سهر که لله یه که که بهر ده شمه وه بی.
 هه وش: بزنی ردهش و سپی (ز). حه وش (د). باخچه (د).
 هه وشان: گیایه کی گه لاوردی زور تاله له هاویندا بنج دهکا و له پایزاندایه پاچری بو سووتاندن.
 هه وشه: د. حه وشه.
 هه وشه نگ: مه ر و بزنییکه که بهرخ و کاری مردبی و هیشتا شیر مابی.
 هه وک: قورگ. نه وک.
 هه وکردن: ناوسانی برین له ناوده و.
 هه وگ: د. گهردن.

هه‌ویر: ئاردی به‌ئاوگیراودی شیلراو.	هه‌وگیان: هه‌یوه‌رژن.
هه‌ویرترش: گونکه هه‌ویرتکی کونی ترشاوه تیکه‌ل به‌هه‌ویری تازه ده‌کری بۆ نه‌ودی زوو هه‌لبی.	هه‌ول: ته‌قه‌لاو کۆشش بۆ شتیک.
هه‌ویرده: جۆره مه‌لیکه له‌ناو ده‌غلدا ده‌بی.	هه‌ولدان: ته‌قه‌لادان بۆ شتیک.
هه‌ویرشیل: هه‌ویرشیل.	هه‌وله: د. ئاوله. مه‌رحه‌مه.
هه‌ویرواتا: گونکه هه‌ویر.	هه‌وله‌زلزله: د. ئاگره. ئاته‌شه‌ک.
هه‌ویره‌پته: نان یا کولیره‌یه‌که که باش نه‌برژابی.	هه‌وله‌فه‌ره‌نگی: د. هه‌وله‌زلزله.
هه‌ها: وته‌یه‌که به‌کار دینری له‌رووی سه‌رسوورمانه‌وه و له‌کاتی بیستنی قسه‌یه‌که‌دا وه‌ک وته‌ی نه‌ها.	هه‌ور: ددفر و قاپی گلینی سوورده‌وه‌کراو.
هه‌ی: پیستی بانگ‌کردنه بۆ نزیک: (هه‌ی) به‌قوربانت بم, یا (هه‌ی) هاوار یا (هه‌یداد), (هه‌ی بنی داد). پیستی سه‌رسوورمان (ز). وته‌یه‌که ده‌وتری به‌قسه له‌گه‌ل‌کراو له‌کاتیکدا که بلتی: من نیم, واته تو هه‌یت.	هه‌ورگه‌ر: که‌سیکه هه‌ور دروست بکا.
هه‌یاران: یاران. پارانه‌ودیه‌که مندالان له‌کاتی بنی بارانیدا ده‌لین به‌کۆمه‌لی و, ده‌لین: (هه‌یاران و مه‌یاران, یاخوا بباری باران), له‌هیندی شوتیش ده‌لین: (هه‌ناران و مه‌ناران, یاخوا ده‌کاته باران, بۆ فه‌قیر و هم‌ژاران).	هه‌وه: ئیوه. هه‌وی (د).
هه‌یاسه: که‌مه‌ره‌یه‌کی زیرین یا زیونه ژنان ده‌یه‌ستنه پشتیان.	هه‌وه‌ر: گۆزه و دیزه‌ی دروست کراو که دانرا بن بۆ سوورکردنه‌وه.
هه‌یاهه‌یا: وته‌یه‌که له‌یاری دوو ده‌سته‌یییدا به‌کار دینری به‌م ره‌نگه دوو دوو به‌په‌نه‌انی یه‌کی ناویک له‌خۆیان ده‌نین, ئینجا که دینه به‌رده‌می وه‌ستاگان, ده‌لین (هه‌یا هه‌یا) نه‌مانیش ده‌لین له‌خۆتان هه‌یا. نه‌وانیش نیتر له‌به‌ر بووره ناوه‌کان ده‌لین به‌م ره‌نگه ده‌لین (کتی ده‌یه‌وی رۆژ و کتی ده‌یه‌وی مانگ) وه‌ستاگانیش هه‌ریه‌که یه‌کیکیان هه‌لده‌گرن ئیتر به‌م ره‌نگه هه‌تا هه‌ردوو ده‌سته‌که به‌ته‌واوی هه‌لده‌برێدری.	هه‌وه‌سار: د. هه‌وی سار.
هه‌یپۆر: با. کاتی عه‌سر.	هه‌وه‌ساری: د. هه‌وی ساری.
هه‌یتاهه‌یتا: وته‌یه‌که به‌کار دینری له‌جیاتی وته‌ی (خیراخیرا).	هه‌وه‌سیاگ: د. حه‌په‌ساو.
هه‌یتوه‌وت: شتی هیج و پووج.	هه‌وه‌سیان: د. حه‌په‌سان.
هه‌یجوو: خوازینی.	هه‌ودل: یه‌که‌می چهند شتیک. سه‌ره‌تای شت.
هه‌یجووی: د. هه‌یجوو.	هه‌ودل پایز: مانگی نه‌یلووله که سی رۆژه.
هه‌یپۆ: وته‌یه‌که ژنان به‌کاری دین له‌کاتی داخ و خه‌فت ده‌برینیکدا.	هه‌ودل زستان: مانگی کانوونی یه‌که‌مه که سی و یه‌ک رۆژه.
هه‌یف: با. مانگ.	هه‌وه‌هو: ددنگیکه سوار له‌کاتی رِمبازیدا ده‌یلتی به‌هاوکاری خۆی.
هه‌یفشک: مانگی یه‌ک شه‌وه.	هه‌وی: ژنی میرد.
هه‌یفی: با. ئومید.	هه‌ویا: هیوا.
هه‌ین: وته‌یه‌که قسه‌که‌ر به‌خۆی و یه‌کیکی تری ده‌لنی له‌ودرامی که‌سیکه‌دا که بلتی: ئیوه‌هه‌ن؟ واته به‌لنی هه‌ین.	هه‌ویان: هه‌یوان.
هه‌ینوو: رۆژی جومه‌ه.	هه‌ویتار: هه‌ویتار.
هه‌ینه: د. هه‌ینوو. هه‌نگینی (د).	هه‌ویتاری: هه‌ویتاری.
	هه‌ویتار: هه‌ویتار.
	هه‌ویتدی: با. گه‌مه‌زدرتکه.
	هه‌ویر: جیا‌کردنه‌وه‌ی کار و به‌رخه دوا‌ی تیه‌به‌ردان و شیر خواردنیان.
	هه‌ویرده: د. بالنده‌یه‌کی زۆر قه‌له‌وه که پیتی ده‌لین (که‌ره‌واله).
	هه‌ویرشیل: د. که‌سیکه که به‌پاره هه‌ویر بشیلی بۆ نانه‌وا.
	هه‌ویز: شوتنیکه له‌قه‌راخ مالان که له‌به‌هاراندا شه‌و ئاژالی تیدا مۆل دددری.
	هه‌ویس: هه‌ویز.
	هه‌ویتسار: ژنیکه که هه‌وی بی.
	هه‌ویتساری: ژیان له‌گه‌ل هه‌ویدا.
	هه‌ویتن: شتیکه ددکریته شیردوه بۆ نه‌ودی که بی به‌په‌نیر یا به‌ماست.
	هه‌ویتنکردن: مه‌یاندنی شیر به‌هه‌ویتن.
	هه‌وی: هه‌وی (ز). مانگ.

هه‌ینی: هه‌ینوو.
 هه‌ینی: هه‌ینوو. شووتی.
 هه‌یوان: شووتیکه له خانوو که روویه‌کی له‌سه‌رباری درێژی چۆل
 بێ و دیواری نه‌بی و، له‌سه‌ر کۆله‌که و نیرگه‌بی.
 هه‌یوه‌جان: زلف.
 هه‌یوی: با. مانگی یه‌ک‌شه‌وه.
 هه‌یوی: د. مانگ که چوار هه‌فته‌یه.
 هه‌یه‌ها: وته‌ی داخ و خه‌فه‌ت: له‌کاتیکدا که خۆشه‌ویستیکت
 بمری: هه‌یه‌ها کۆستیک‌کی گران بوو.
 هه‌یه‌های: هایه‌ها.
 هه‌یه‌هۆ: هه‌یه‌هو.
 هه‌یه‌هو: وته‌ی وهرسبوون.
 هه‌یه‌هه‌یه: وته‌یه‌که و لاخی به‌رزهی پتی لی ده‌خوردی.
 هه‌یه‌هه‌یه: هه‌یه‌هه‌یا.
 هه‌یه‌هه‌ی: وته‌ی سه‌رسورمان له‌شتیک: (هه‌یه‌هه‌ی) له‌وه‌رامی
 یه‌ک‌یکدا که بلتی ناخوینم.
 هه‌ین: ز. بوون (وجود).
 هه‌ی: ناوه‌ی بۆ پیتیک له‌بیست و هه‌وت پیتیه‌ی کوردی.
 هه‌یتوتن: با. توتوتن.
 هه‌یتوو: هه‌تیوو.
 هه‌یجبی: هه‌یجوو.
 هه‌یجبی‌که‌ر: خوازینی‌که‌ر.
 هه‌جران: د. مایه و هۆی شت.
 هه‌جرانی: جۆره‌ی مقامیک‌کی کوردیه‌یه.
 هه‌یجویی: هه‌یجبی.
 هه‌یجوبی‌که‌ر: هه‌یجبی‌که‌ر.
 هه‌یجتایه‌کی: د. هه‌یشتا.
 هه‌یچک: د. هه‌یچک.
 هه‌یده‌ره: گامیشی چوار ساله.
 هه‌یدی: شتی هه‌یواش و له‌سه‌رخۆ.
 هه‌یدی بوونه‌وه: هه‌یواشبوونه‌وه.
 هه‌یدی کردنه‌وه: هه‌یواشکردنه‌وه.
 هه‌یران: هه‌یرین.
 هه‌یر: و.
 هه‌یرک: ل. شتومه‌کی ناوماڵ.
 هه‌یری: د. وته‌یه‌که له‌رووی سووکییه‌وه مه‌ردوومی پتی
 دهرده‌کری: (هه‌یری) واته‌ی ون به‌.
 هه‌یری هه‌یری: وته‌یه‌که مندالان به‌کاری دین له‌رووی گالته
 پیکردن و ته‌ریق‌کردنه‌وه‌ی یه‌ک‌یکه‌وه.
 هه‌یرش: رویشتنی شت به‌هوروژم و لیشاو.

هه‌یرش‌بردن: رویشتن به‌هوروژم و لیشاو.
 هه‌یرشه‌یتان: هاتنی شت به‌زووری و لیشاو.
 هه‌یرۆ: گیایه‌کی به‌رزهی گه‌لاپانه‌ گولیک‌کی گه‌وره‌ ده‌گری و، گه‌لی
 ر‌دنگی هه‌یه، له‌ناو شیردا ده‌سوورپته‌وه‌ی بۆ چاو ئیشه،
 بنکه‌که‌شی ده‌نری له‌برین زوو ده‌ری ده‌کات.
 هه‌یرۆن: ز. هه‌یلکه و رۆن.
 هه‌یره: با. ئیره.
 هه‌یره‌ق: ئیره‌ق، (هه‌یره‌قبوون) ئیره‌قبوون، (هه‌یره‌ق‌کردن)
 ئیره‌ق‌کردن.
 هه‌یز: ته‌وانایی.
 هه‌یزا: د. نه‌عنا.
 هه‌یزدار: شتی به‌هه‌یز.
 هه‌یزگرتنه‌وه: په‌یدا‌بوونه‌وه‌ی هه‌یز.
 هه‌یزم: ه. داری سووتاندن.
 هه‌یزمدان: د. جیگای داری سووته‌نی.
 هه‌یزۆک: با. جۆلانه‌یه‌که له‌گورس دروست ده‌کری بۆ لی نیشتن.
 هه‌یزبانه‌وه: د. هه‌یزگرتنه‌وه.
 هه‌یز: ز. کاتی رابوردوو، چ دوور چ نزیک.
 هه‌یزا: با. مه‌ردوومی به‌ریز. شایسته (لایق). به‌نرخ.
 هه‌یزان: ز. هه‌ینانی شت به‌و نرخه‌ی که پتی درابی: ئه‌م قالییه‌ نه‌و
 پاره‌یه‌ ده‌هه‌ینی که پتی دراوه.
 هه‌یزایی: با. ریز.
 هه‌یزین: با. هه‌یزان.
 هه‌یس: د. هه‌یز.
 هه‌یستر: ز. ئیستر.
 هه‌یسر: ئیستر.
 هه‌یسک: ئیسک.
 هه‌یش: مژان.
 هه‌یشتا: وته‌یه‌که به‌کار‌دینری بۆ نیشاندانی کردار یا وتاریک که
 نه‌ت کردوو یا نه‌ت وتوو تا کاتی قسه‌کردنه‌که‌ت به‌لام له
 نیازتدایه‌ که نه‌و کرداره یا نه‌و وتاره‌ بکه‌یت، یا کردووشته
 به‌لام ته‌واوت نه‌کردوو: قسه‌که‌م (هه‌یشتا) پتی نه‌ووتوو، یا
 فرمانه‌که‌م (هه‌یشتا) نه‌کردوو، یا (هه‌یشتا) له‌کاره‌که
 نه‌بوومه‌ته‌وه.
 هه‌یشتاکو: هه‌یشتا.
 هه‌یشتاکوونی: هه‌یشتاکو.
 هه‌یشتاکی: د. هه‌یشتاکو.
 هه‌یشتان: هه‌یشتا.
 هه‌یشتاوه‌کو: هه‌یشتا.
 هه‌یستر: حوشر.

هیشتن: ریدان بۆ و تن یا کردنی شتیک.

هیشتنهوه: گلدانهوهی شت.

هیشخان: د. ژووری زهخیره.

هیشرمه: هاشرمه.

هیشک: نیشک.

هیشوو: قنچکیتکه که چند دانه تری یا خورمای پیودهبی.

هیشووکردن: گولهوهچینی.

هیشووکه: گولهوهچن.

هیشه: هیش.

هیشهمال: د. خاکه نازتکی پچکولهیه ناومالی پی پاک

دهکرتیهوه.

هیشار: ز. تیوار.

هیشرست: ز. تووترک.

هیشران: با. ههقران.

هیشین: با. ههوین.

هیشی: تکا (ز). هیوا (با).

هیشم: د. شتی گهورهی قایم.

هیشک: با. هیشکه.

هیشک: ز. هیشکه.

هیشل: حیل.

هیشل: کیری جووت: خه تی سهر کاغهز.

هیشلاک: ماندوو: هیشلاکم با توزی بحه سیمهوه. کهشهنگ:

نهخوشه که هیشلاکه، واته کهس بهتهمای نییه.

هیشلالی: تاقی سهر دهرگا و په نجهره که بهکهوانهیی بیتیهوه.

هیشلان: هیشتن: (بهیله) قسه بکه.

هیشلانه: جیگایه که بالندهی دهشتی له پوش و په لاش دروستی

دهکات و به شهو تییدا هه لده نیشتی. کونیکه زه رده واله و

زه رده زبره شان و گهرای تیدا داده نین.

هیشلانه دۆزه: هیشلانه دۆزی.

هیشلانه دۆزی: گهرانی مریشک له کاتی هیشکه کردندا بۆ شونیتیک

که هیشکه کهی تیدا بکات.

هیشلانه شیان: بریتیه له سهر لی تیکچوون و مالتیرانبوونی

یه کتیک.

هیشلانه واز: گیاندارتیکه که هیشلانهی لی شتوابی.

هیشلانی: ز. بهرزکردنهوهی شت.

هیشلایستن: ز. هه لواسین.

هیشلک: دل: (هیشلک) ت برن. خه سوو (ز).

هیشلکان: مه نجه نیق.

هیشلکاو: جۆره چیتستیکه له ناو و هیشکه دروست دهکری.

هیشلکردن: بیرکردنهوه و تیبینی و، ههر له نه فیدا به کار دینری:

فیسار کهس نه (هیشلی کرد) و نه گفت جوتیتکی دا.

هیشکه: شتیککی سپی خری درتژکولهی توتیکل ناسکه، ناوه کهی

له دوو رهنگ، ناوی تیدایه، زهرد و سپی، له بالنده و

هیشندی گیانداری تری مینه پهیدا دهبی و، بیتچووی نهو

گیانداره لهو هیشکهیه دیتهدی.

هیشکه دان: تووره کهیه کی درتژکولهیه له ناو سکی هیشکه کهردا

هیشکهی تیدا بهرهم دی.

هیشکه رتوی: گیایه که بهر تکی خر دهگری ناژال دهیخوات.

هیشکه شکانی: د. هیشکه شکینه.

هیشکه شکینه: جۆره یارییه که به هیشکه دهکری.

هیشکه شهیتانوکه: جۆره قه واغیتکی ناو کولوری سپی پچووکی

دهشتیه، ناوه کهی کرمیتکی تیدایه.

هیشکه کردن: دانانی هیشکه له لایه ن گیانداری هیشکه کهردهوه.

هیشکه کهر: بالندهیه که که هاتیتته هیشکه.

هیشکه و رۆن: خوارده مه نییه که دروست دهکری له هیشکه و رۆنی

داخکراو و نارد.

هیشکه و کهره: جۆره خوارده مه نییه که دروست دهکری له هیشکهی

کولاو و کهره به تیکه لکردنیا.

هیشلک: د. ورگ.

هیشلم: دهرمانیکه وهک که تیره دارتاش درزی داری پی پر

دهکاتهوه. ریسیتکی رهننگراوی خاوه له هه و دای تهونی

قالی هه لده کیشری و به چه قو دهردری.

هیشلمکاری: پرکردنهوهی درزی دار به هیشلم.

هیشلنج: یه قدانه وهیه کی به ته کانه که له دل تیکه په لاتنهوه پهیدا

بی.

هیشلنجدان: هاتنی هیشلنج.

هیشلزل: با. مهر دوومی گالتیه پیکراو.

هیشله: ز. راوی په له ور و ماسی.

هیشله: د. هیشکه.

هیشله په په: جۆره کولتیره که دروست دهکری له هه ویریک که

زه ردینهی هیشکهی تیکه ل کرابی.

هیشله ساو: بهردتیک یا ته ختهیه کی لووسه گۆزه و دیز و سواغی پی

لووس دهکری.

هیشله ساودان: لووسکردنی سواغ و گۆزه و دیزه به هیشله ساو.

هیشله ساو کردن: هیشله ساودان.

هیشله ساوه: هیشله ساو.

هیشله ک: شتیککی کون کونی زور سخه له تل، ناردی پی

ده بیژریتتهوه.

هیشله کچی: که سیکه که هیشله ک دروست بکات.

هیشله و دی: ه. گاکوتر.

هیشلی فانک: با. راوکه ری مریشک.

هیلینک: با. هیلانه.	هیتوربوونهوه: هیتمن بوونهوه.
هیم: بنچینه و بناغه.	هیتور: شووبرا.
هیمای: هیشتا.	هیتورزا: مندالی هیتور.
هیمان: هیشتان.	هیتورژن: ژنی شووبرا.
هیمای: هیشتا.	هیتوردهزا: د. هیتوردهزا.
هیتمن: گیانداری هیدی لهسهرخو.	هیتوتن: ههوتن.
هیتمنایهتی: هیتمنی.	هیتوی: ز. شتی شیدار.
هیتمن بوونهوه: هیدی بوونهوه.	هی: پیتی تهملیک واختصاص، ئەم ئەسپه (هی) نه‌رمانه و ئەوزینه (هی) ئەسپه‌که‌یه‌تی.
هیتمن کردنهوه: هیدی کردنهوه.	هیتی: وته‌یه‌که له‌گه‌ل تووریدییدا به‌کاردیتیری بۆ یه‌کیکی سووکی بێ نرخ.
هیتمنیتی: هیتمنی.	هیت: جووت: (هیت)م ده‌گه‌ری.
هیتمنی: هیتواشی و له‌سهرخوبی.	هیچ: وته‌یه‌که به‌کاردیتیری له‌جیاتنی وته‌ی (شت): (هیچ)ت پییه؟ واته شتت پییه. نه‌بوونی شت: تو پیاویتیکی (هیچ)یت واته پیاو نیت.
هیمه: دار. چل و پویی دره‌خت.	هیچتا: د. هیشتا.
هینا: د. بیرکه‌وتنه‌وه.	هیچتاکی: د. هیشتاکی.
هینان: هانینی شتیک بۆ لای خوټ.	هیچک: چاکل.
هینانه‌جی: به‌جی هینانی فرمانیک.	هیچ و پووج: شتی بێ نرخنی بێ مایه.
هینانه‌وه: گرتنه‌وه‌ی ئەندامیتی شکاو یا له‌جی چوو. نانکردن به‌ته‌نووری گهرم خیرا و ده‌ست‌و‌برد: ته‌نوور به‌گهرمی (نه‌یه‌یتیه‌وه) به‌ساردی نایه‌یتیه‌وه. هینانی شتیک بۆ لای خوټ جاری دووه‌م.	هیچه: وته‌یه‌که به‌کاردیتیری له‌جیتی وته‌ی (هیچ)ی به‌مانا شتی نه‌بوو: تو له (هیچه) زویر ده‌بیت.
هینانه‌وه‌جی: گرتنه‌وه‌ی ئەندام.	هیر: گیتز و ویتز.
هینجانه: سوینه.	هیربار: با. ده‌فر.
هیند: هینده.	هیروو: ه. هه‌لوورژده‌شه.
هیندویی: جوټره‌ ترییه‌که وه‌ک بۆل مازوو به‌لام ئەم ده‌نکی گه‌ورده‌تره.	هیریال: قاپوقاچاخی ناوما‌ل.
هینده: وته‌یه‌که ئیشاردی پی ده‌کری بۆ ئەندازه‌یه‌کی ئاشکرا: (هینده)م بده‌ری، له‌کاتیکدا که به‌ده‌ست ئیشاره بکه‌یت بۆ ئەندازه‌یه‌ک، یا (هینده) بخو که نه‌خوش نه‌که‌ویت.	هیز: حیز.
هیندی: که‌میتک له‌ شتیک: (هیندی)کم بده‌ری.	هیزار: چاره‌که‌ی کۆلی ئافرده‌ت.
هینک: ز. فینک.	هیزره: شتیکی دریزکۆله‌ی پیچکه‌داری لیتوداری دهم واله، له‌ قور دروست ده‌کری، هیزه‌رونی له‌سهر داده‌نری. سایلۆ.
هینگا: ز. وته‌یه‌که له‌جیتی وتاری (له‌وکاته‌دا) به‌کاردیتیری.	هیزه: پیستی خوشکراوی به‌ساغی دهره‌اتووی هیندی گیانداره که روون و دوشاوی تی ده‌کری.
هینگوور: دواي ئیتواری.	هیزه‌دان: شویتیکی تایبه‌تییه له‌ قور دروست ده‌کری بۆ تیدا دانانی هیزه‌ی پر.
هیوا: ئومید.	هیس: دووکه‌لی نه‌وت.
هیوادار: خاوه‌ن ئومید.	هیشک: وشک.
هیواداری: ئومیده‌واری.	هیف: ز. مانگیکه که به‌ئاسمانه‌وه‌یه.
هیتواره: ئیتواره.	هیقی: با. چاوه‌روانی کردن. هیوا.
هیتواش: شتی هیتمنی له‌سهرخو: با. بارانه‌که (هیتواش)ه، (هیتواشبوونه‌وه) هیدی بوونه‌وه، (هیتواشکردنه‌وه) هیدی کردنه‌وه.	هیک: هیلکه (ل). ناکاو: له‌ هیکرا رایپه‌راند، واته له‌ ناکاو.
هیتواشی: هیتمنی و له‌سهرخوبی.	هیلکه: ده‌نگی پیکه‌نینی نزم. هیلکه‌هیلک: هیلکه‌یه‌ک له‌دواي یه‌ک. هیلک و هوور: هیلکه‌هیلکی زور.
هیتوان: د. هه‌یوان.	

هیلیان: ه. هیلانه.

هینبوون: ز. فیربوون.

هیم: ز. هیم.

هینکرن: ز. فیرکردن.

هین: وته‌یه‌که به‌کاردینری له باتی شتیک که ناوی نه‌زانیت یا

هیپیکه‌ره: بالنده‌یه‌که وه‌ک (شوان خه‌له‌تینه) که ده‌خوتنی ده‌لتی
(هیپی).

نه‌ته‌ویت بیلتیت.

هینان: هینان.

ی

یاخۆ: وتهیه که به کاردینری بۆ خاترخویی له ناوه ندیکردنی دوو شتدا: یا دانیشه (یاخۆ) برۆ.
 یاخود: یاخۆ.
 یاخه: یه خه.
 یاخیتی: سهرکهشی و له ئەندازه دههچوون.
 یاخی: گیانداریکی سهرهقه که له ئەندازهی خۆی دههچووبی، (یاخیبوون) سهرکهشی و دههچوونی گیاندار له ئەندازهی خۆی.
 یاخیگهري: یاخیتی.
 یاد: بیر و هۆش.
 یاداشت: د. یادداشت.
 یاداوهری: بیرکردنهوه له کرداری جوانی یه کتیک له کۆبوونه وهیهکی تایبه تیدا.
 یادداشت: نووسینیکه که شتیکت بیر بخاتهوه.
 یادکردن: بیرکردنی شتیک.
 یادکردنهوه: بیرکهوتنهوهی شتیک.
 یادگار: شتیکی جوانه که یه کتیک بیدا بهیه کتیک تر بۆ نهوهی که هههچهند چاوی پتی کهوت خاوه نه کهی بیتتهوه یاد.
 یادگاری: بوونی شتیک لای یه کتیک به یادگار.
 یادنامه: نامهیه که که شتیکت بیر بخاتهوه (مذکره).
 یار: هاوده میتکی زۆر خوشه و بست. پیتی کارکه ر (فاعل) ده به هه ر ناوێکه وه نووسا دهیکا به کارکه ر: کر (یار)، جووت (یار)، فروش (یار)، بهخت (یار)، زان (یار).
 یارا: دهسه لات و تهوانایی: (یارا) ی نهوهم نییه بیتمه لات.
 یاران: وتهیه که مهردووم له کاتی بیرکردنهوه له قسه ی یه کتیکدا دهیلتی له بهرخۆیه وه (یاران) فلانه کهس نه مپۆ نهو قسه یه ی که کرد ده بی مه به سی چی بی .
 یارد: ناوه بۆ نه ندازهیه ک له پتیوانه که سی پتییه و پتییه کیش دوانزه ئینجه. ئارد.

ی: بۆ گه لێ مه عنا هاتوو (۱) بۆ پالدان (نسبت) ی شتیک بۆ شوینیک: شاره زوور (ی)، دیار به کر (ی)، کرماشان (ی).
 (۲) بۆ تاقه یه کتیک یا شتیک به کاردینری: له هه ر کهسه (ی) ژیر (ی) و له هه ر شته (ی) بیر (ی) و درگه (۳) ده بی به راناوی لکاو بۆ تاکی نادیار (ضمیری مفردی غائب): کرد (ی)، برد (ی) خویند (ی) (۴) ده بی به ئیسمی مه و سول و جمله یه کی ده وی که له دوایه وه بی تا بی به صله ی: دهرس (ی) که خویندت پیتدا به چۆره وه، کار (ی) که کردت بی به رده سه ر. (۵) ده که ویتته ناوه ندی (صفت و موصوف و مضاف و مضاف الیه) و، به یه کیانه وه ده به ستی: لیمۆ (ی) شیرین، درگا (ی) مزگه وت. (۶) ده نووسی به دوا ی صغه ته وه دهیکا به (مصدر): شیت (ی)، ژیر (ی)، جوان (ی). (۷) پیتی ئیملایه ده بی به ژیر بۆ پیتته که ی پیتی: گیرفان، سیروان، جیهان.
 ی: پیتیکه دهری به و کارانه ی که له یاریدا ده کری و ده یانکا به (مصدر) ی، یاری بوخچه به گهردانی، مه شکه ژهنی، قه له مرداری، هه نگله شه لی، ناشه به ته ندووری، دیمونالی. پیتیکه تاقه یه ک شت ده گه یه نی: پیاوی، به ردی، داری، واته یه ک پیاو، یه ک دار، یه ک به رد.
 یا: وتهیه که به کاردینری بۆ دوودلی (تردد) له ناوه ندی دوو شتدا: نهو تارماییه (یا) زهلامه (یا) ولاخه. به کاردینری بۆ خاترخویی (تخییر) له ناوه ندی کردنی دوو شتدا: (یا) دانیشه (یا) برۆ.
 یابوو: ئیستر.
 یابراخ: چیتشیکه له برنج و گه لا میو یا سلق یا که له رمی پیچراوه دروست ده کری.
 یاپنجی: قاپووتی نه ستووری ئاو دامانی.
 یاتاخ: نوین و به رده یه که که تیتدا ده نویت .

یاردە: یارد.

یارم: وتەیه‌که بە کار دیتەری بۆ ناو نەجیتی شتیک لە ناودەندی دوو شتدا: (یارم) کوێر، واتە نیمچە کوێرێک کە لە ناودەندی کوێری تەواو و چاوساغ بێ.

یارمباز: د. یارەمەز.

یارمەتی: یاریدە و کۆمەکی.

یارمەتیدان: یاریدەدان و کۆمەکی کردن.

یارمەتیدەر: کەسێکە کە یاریدە یە مەردووم بەدات.

یارۆ: وتەیه‌که بە کار دیتەری لە جیاتنی شتیک کە نەتەوی ناوی بلیتیت.

یاروو: خەیار.

یارەمەز: مەردوومی هەرزە جلف.

یارە: یاریدە.

یارەدان: یاریدەدان.

یارەدەر: یاریدەدەر.

یاری: چەند کردەوێکی تایبەتییه بۆ رابواردن و خۆخلاقانن دەکری، یاریدە (د).

یاریدە: یارمەتی.

یاریدەدان: یارمەتیدان.

یاریدەدەر: یارمەتیدەر.

یاریکردن: گەمە و رابواردن لە گەڵ یەکیک بە چەند کردەوێکی تایبەتی.

یاریکەر: کەسێکە کە یاری باش بکات.

یارییه: یاریدە.

یاریه‌دان: یاریدەدان.

یاریدەر: یاریدەدەر.

یازدە: ناوێ بۆ ژمارەیه‌ک.

یازدەمین: شتیکە کە لە پایە یازدەدا بێ.

یازدەهەم: یازدەمین.

یازدەهەمین: یازدەم.

یاس: د. تەلەبەرد. یاسەمەن (د).

یاسا: شەریعت و قانون. رەوشت. باو.

یاساخ: قەدەغە.

یاساوول: پاسەوان.

یاسایی: قانونی.

یاساین: فیهقه.

یاسەمەن: درەختیکی گەلاوردی پچکۆلەیه، گۆلیکی وردی سپی بۆنخۆش دەگری، دارەکه‌ی دەگری بە دارجگەرە.

یاسەمین: یاسەمەن.

یاشرمە: هیشرمە.

یافت: د. نیشانه و بەلگە.

یافتەری: د. نەهیشتنی نیشانه‌ی شت.

یاقووت: بەردیکی ئالی زۆر جوانی بە نرخه.

یاقووتی: ناوێ بۆ جوۆرە ترییه‌ک. شتیکە کە ڕدنگی وەک ڕدنگی یاقووت وابێ.

یاقه: یەخه.

یاگە: ه. جینگا.

یال: شانی شاخ و گرد و تەپه. مووی پشت ملی و لاخ.

یالگەنیگ: د. بریتییه لە کەچەل.

یام: یان.

یان: یا. راناوی لکاوه بۆ (جمعی غائب) دەلکی بە ناخەری ناو و کرداری تێپەرەو: دایکیان، خواردیان.

یانزە: یازدە.

یانزەمین: یازدەمین.

یانزەهەم: یازدەهەم.

یانزەهەمین: یازدەهەمین.

یانە: ه. خانوو.

یانئ: یەعنی.

یانئ: یانئ.

یاو: تایی نەخۆشی. ئاو.

یاوان: گەیشتنه‌جئ (ه). بیابان (د)

یا و لەرز: تا و لەرز.

یاونیشان: شتیکە کە نیشانه‌ی تابئ، وەک ئەو توێخه‌ی کە لەسەر لێوی تاداردا پەیدا دەبێ.

یاوس: ئاوس.

یاود: د. وێنه.

یاودەر: یاریدەدەر (معاون). مرافق.

یاودەرە: د. پزدان.

یاودیاو: د. خاوه‌خاو.

یای: یایه. دوگمەیه‌که لە هیندی شتدا کە دەستی پێدا نرا لە خۆیه‌وه کار دەکات.

یایه: وتەیه‌که کە بە ژنی سەرە دەوتری بۆ گەورەیی.

یخ: وتەیه‌که بزن و مەری پێ لێ دەخوێدری. وتەیه‌که خوشتری پێ یخ دەدری.

یخدان: بەزەویدادانی و شتر و رەشه‌ولاخ.

یخه: یخ.

یخەلیکردن: بریتییه لە گرتن و راپێچکردنی چەند کەسێک چنگ لەسەر شان.

ین: پیتیکە بە هەر ناویکەوه نرا دەیکا بە (اسم مەنصوب): نيسک(ین) د. ماش(ین). پیتیکە بە هیندی ناوێ دەدری دەیکا بە (مصدر) یاری: گۆتێن، سنجووقین، هەلماتین،

مزراحتین، هه لووکتین، فنجانتین، تویتین. پیتیکه به دواى هیندی ناووه دهنوسی دهیکا به کارکر: کهرفر(ین) ماین فر(ین).	یه خه گیر: بریتیه له شتیک که بووبی به کولکته وه. یه دهک: شتیکه له وینهی نهو شتهی که به کاری دهینیت بو نهوهی که نه ما نهو له شوتنی دابنیت (بدل).
یو: ه. یهک.	یهرد: یارد.
یوز: درندهیه کی کتوبیه له تانجی دهچی زور به چنگه و، هه موو دهعبایهک لیتی ده ترستی.	یهرده: یارده.
یوسر: بهری داریکی بون خوشه دهکری به ته زیج.	یهرمه: ه. شالیکه له ناوهراستی کوپانادا ده دروی و پووشی تی دهناختری بو نه مهی پشتی و لاخه که بریندار نه بی.
یونجه: د. وینجه.	یهره: ه. سی.
یوو: یووه.	یهرهژن: ه. نهژنو. نانیشک.
یووه: ه. یهک.	یهرهق: نیرهقی جووت.
یه: نه مه (ه). نامرازی ناوبه ند (اداتی ربط): نهوی من کرپومه نه مه یه.	یهرهقان: نه خوشی زهردووی.
یهچک: چاکل.	یهرهقبوون: نیرهقبوون.
یه حیا به گی: جوړه هه نجیرکی رهشباوی شیرینی پایزه یه.	یهرقکردن: نیرهقکردن.
یهخ: سههول.	یهری: ه. سیان.
یهخاو: به فراو و سههولاو.	یهزدان: ناوتیکه له ناوانی خوی گه و ره.
یهخبه ند: شوتنیکه سههول تیدا به سبتیتی.	یهشان: نیشان: پستم (یه شتی).
یهخبه ندان: سههول به ندان.	یهشم: جوړه به ردیکی سهووزی توخی جوانه موری لی هه لده که نری.
یهخترمه: ولاختیکه که به رولا بووبی به هوئی گلان یا کوژرانی سوارده که یه وه.	یهع: وتهیه که مندالی ساوا به کاری دینی بو شتی پیس و ناخوشی.
یهخته: بارگیری خه ساو.	یهغان: د. یه غدان.
یهخته خانه: ته ویله یی یهخته.	یه غدان: سندووقی گه و ره.
یهخته سار: قری و مردنی هه ره وه: ره شه گرانه تی (یهخته ساری) خسته ناو ناواییه وه.	یه غر: گیاندار یی یاخی، (یه غربوون) یاخیبوون، (یه غرکردن) یاخیکردن.
یهخدان: د. یه غدان.	یه غنی: گوشتاو.
یهخسیر: دیل.	یه غنی کیش: ده فریکی ده مپانی لیوداری قوولی بنکداری مسینه.
یهخکردن: د. رچانی شتی شل و بوونی به سههول.	یهق: قرقتنه.
یهخنی: یه غنی.	یهقخواردنه وه: پونگخواردنه وهی شتیک له شوتنیکدا.
یهخنی کیش: یه غنی کیش.	یهقدانه وه: قرقتنه دانه وه، یهقخواردنه وه.
یهخه: به روکی کالا. ملیوانی کالا.	یهقکردنه وه: شتی هه لهینانی هیندی شت، وهک شکر و تووتن و گه زو. هینانه وهی خواردن له ده مه وه. یهقخواردنه وه.
یهخه چال: د. چاله به فر.	یهقه: یه خه.
یهخه دادراو: جوړه گه نمیکه.	یهک: ناوه بو هه ول ژماره.
یهخه دادرین: بریتیه له وهرسبوون و به جتی هیشتنی شتیک. بریتیه له رسواکردنی یه کتیک: توله سر نه م کاره بیت (یه خه ت داده درم).	یهکالا: شتی دادراوی له یهک بووه وه.
یهخه در: شوتنیکه که دادرایی و هه لکه نرابی به قوولی و ته سکی به جوړتیک که سهری وال بی: کارتزه که م (یه خه در) ه.	یهکالابوونه وه: دادران و له یهک جیابوونه وهی شت.
یهخه کیشیاگ: د. بریتیه له مندالیکی بیگانه که کردبیتت به مندالی خوت.	یهکالاکردن: درینی شوتنی له نه ندان له لایه ن په زشکی تایه تییه وه (تشریح).
یهخه گرتن: بریتیه له ده مقالی و شهر پی فروشتن.	یهکالاکردنه وه: دادرین و له یهک جیاکردنه وهی شت.
	یهکاله: د. یه کالا.

یه کاله بوونه وه: یه کاله بوونه وه.	یه کپرووه: نیمروو.
یه کاله کردنه وه: یه کاله کردنه وه.	یه کپردنگ: بریتیه له مەردوومی راست و دروست له گه‌ل هه‌موو که‌سیکدا.
یه کان: به‌و ژمارانه ده‌وترین که ده‌کونه خانه‌ی یه‌که‌وه.	یه کپردنگی: بریتیه له راستی و دروستی له گه‌ل مەردوومدا.
یه کانه: به‌رازی نیری بره‌دار.	یه کسان: بوونی چەند شتی‌ک وەک یه‌ک له چۆنیتی یه‌کدا:
یه کاوه: ه. چیشتی قوبوولی.	ئاده‌می هه‌موو (یه‌کسان) له سروشتدا.
یه کاویه‌ک: دووچه‌ندانه‌ی شت: له‌م کپین و فروشتنه‌دا (یه‌کاو یه‌ک) قازانجم کرد، یا ئەم برنجە (یه‌کاویه‌ک) ئاو ده‌خوا.	یه‌کسانی: چوونیه‌کی (مساواة).
یه‌کباد: شتی ته‌راوی ته‌نکی یه‌ک لۆنه. بریتیه له مەردوومی لاواز.	یه‌کسم: و‌لاخی به‌رزیه‌که یه‌کسمی بی، وەک ئەسپ و ماین و ئیستر و که‌ر.
یه‌کبازد: جوړه یارییه‌که یه‌کبازدی تیدا ده‌بری، هه‌ر که‌س که‌متر به‌روا داده‌بی.	یه‌کسه‌ر: سه‌رانسه‌ر: (یه‌کسه‌ر) هه‌لی درې. بی پشوو:
یه‌کبال: یه‌کته‌ن.	(یه‌کسه‌ر) کاره‌که‌ی کرد واته به‌بی وچان.
یه‌کپر: جوانووی دوو ساله.	یه‌کسه‌ری: شوپنیک‌کی گوشاد که هیچی له به‌یندا نه‌بی: ژووری
یه‌کبوون: یه‌کیتی.	گه‌ورده‌ی (یه‌کسه‌ری) خوشه. رده‌شکه‌ی گه‌ورده.
یه‌کبینه: وته‌یه‌که به‌کاردینری له‌جیتی وته‌ی (په‌ی ده‌ریه‌ی):	یه‌کشه‌ق: یه‌کسه‌ر: (یه‌کشه‌ق) کردی به‌مالدا، واته بی پرس.
ئیمشه‌و (یه‌کبینه) نووسیومه.	یه‌کشه‌مه: رۆژی دوو‌دی حه‌فته له هه‌ینی به‌دواوه.
یه‌کتا: شتی تا‌قانه‌ی بی مانه‌ند.	یه‌کشه‌موو: یه‌کشه‌مه.
یه‌کتایی: بی مانه‌ندی.	یه‌کشه‌مه: یه‌کشه‌مه.
یه‌کتر: یه‌کتری.	یه‌کشه‌وه: مانگی نوێ که هه‌ر ئەو شه‌وه ده‌رکه‌وتبی. بریتیه له که‌سیک که کوتوپر ده‌وله‌مه‌ند بووبی.
یه‌کتری: وته‌یه‌که به‌کاردینری بو دوو که‌س که له شتی‌کدا وەک یه‌ک به‌شداربن: من و فیسار که‌س (یه‌کتری) باش ده‌ناسین،	یه‌ک قسه: که‌سیکه که هه‌ر له‌سه‌ر قسه‌ی خۆی بی.
واته من ئەو باش دەناسم و ئەو من باش دەناسییت. یا نه‌رمان و فه‌هاد (یه‌کتری) یان خوش ده‌ویت.	یه‌که‌فتن: د. یه‌که‌که‌وتن.
یه‌کتوخم: یه‌ک ره‌نگ.	یه‌که‌که‌وتن: بوونی چەند که‌سیک به‌یه‌ک له کار‌یکدا.
یه‌کته‌ن: که‌سیک که یاری‌ده‌ده‌ری نه‌بی.	یه‌که‌گرتن: یه‌که‌که‌وتن.
یه‌کته‌نی: بوون به‌یه‌کته‌ن: یه‌کته‌نی هه‌ر بو خوا باشه.	یه‌که‌گرتوو: چەند شتی‌کن که‌بووبن به‌یه‌ک.
یه‌که‌جار: ئیجگار.	یه‌که‌لا: شتی‌که که نوشتابیتته‌وه و دوولۆنه نه‌بووبی.
یه‌که‌جاره‌کی: ئیجگار‌ه‌کی.	یه‌که‌لایی: بوونی شت به‌یه‌که‌لا.
یه‌که‌جاری: ئیجگاری.	یه‌که‌کلنگه: جوړه گیایه‌که.
یه‌که‌چاو: گیانداریکه که تا‌قه چاو‌یکی مابی.	یه‌که‌لۆنه: یه‌که‌لا.
یه‌که‌چاوبوونه‌وه: بریتیه له لا‌چوونی دوودلی و سا‌غبوونه‌وه‌ی کار به‌لا‌یه‌کدا.	یه‌که‌کله‌چاو: گیانداریکه که چاو‌یکی کو‌تری.
یه‌که‌دان: دانه‌وتله‌یه‌که که یه‌ک توخم بی.	یه‌که‌مال: بریتیه له دوستی مال یه‌ک: من و تو (یه‌ک مال) ین.
یه‌که‌دل: هاو‌ریه‌که که به‌دل له‌گه‌لتدابی.	یه‌که‌مالي: بریتیه له تیکه‌لی دوو که‌س که در‌یغیان له‌یه‌ک نه‌بی.
یه‌که‌دلی: یه‌کیتی و ریکی له ناوه‌ندی دوو که‌س یا زیاتردا.	یه‌که‌که: یه‌که‌تا: فیسار‌ه‌که‌س (یه‌که) پیاوه. یه‌که‌انه.
یه‌که‌ده‌س: یه‌که‌ده‌ست.	یه‌که‌ته‌ی: د. یه‌کیتی.
یه‌که‌ده‌ست: که‌سیکه که ته‌نها ده‌ستی‌کی بی. دوو شتن که وەک یه‌ک واین: ئەم دوو فه‌رشه (یه‌که‌ده‌ست)ن.	یه‌که‌له‌چاو: یه‌که‌چاو.
یه‌که‌روو: بریتیه له مەردوومی یه‌که‌رەنگ که له پاشمله و له پرودا وەک یه‌ک وایی.	یه‌که‌له‌چنبوون: نه‌مانی چەند شتی‌ک به‌ر و دوا به‌ئیجگاری.
	یه‌که‌له‌چنکردن: نه‌هیشتنی چەند شتی‌ک به‌ر و دوا به‌ئیجگاری.
	یه‌که‌له‌شاخ: گیانداریکه که هه‌ر شاخ‌یکی بی.
	یه‌که‌له‌گون: گیانداریکه که هه‌ر هیلکه‌گونی‌کی بی.
	یه‌که‌م: شتی‌که که له پایه‌ی یه‌که‌دابی.

یه که مین: یه که م.

یه که ندهردوو: وته یه که به کار دینرئ له جیتی وته ی کوتوپر.

یه کههۆ: د. کوتوپر: یه کههۆ چوووه سهری.

یه که وحه یزه ران: جوړه یارییه که یه کتیک داده بی و ئه وانی تر

به سه ریدا هه لده چن، وه ستاکه یان له هه لچووندا ده لئ

(یه که وحه یزه ران) تا جاری سییه م که ده لئ

(سییه وحه یزه ران) ئه وانی تریش ده بی وه کو ئه و بلتین، ئه وی

لیتی تیک بچی تی ده که وی و داده بی.

یه که وراست: وته یه که به کار دینرئ له جیتی وته ی (راسته وخۆ).

یه که وکلاوه: جوړه یارییه که وه که وحه یزه ران به لام ئه م

کلاویک له سهر پستی تیکه وتوووه که داده نین و به سه ریدا هه ل

ده چن، هه رکه سینک کلاوه که ی خست تی ده که وی.

یه که وگوته که: جوړه یارییه که وه که وحه یزه ران به لام له گه ل

هه لچووندا گو تیک ده دن له تیکه وتوووه که.

یه که هیشه: د. زه ویه که که یه کجار گاسنی لی درابی.

یه که یه که: یه که له دوا ی یه که.

یه کیتی: ناشنایی و بی جیاوازی دوو که س.

یه که یه که: یه که یه که.

یه کی یه کی: شتی هه لزارده ی نایاب.

یه گانه: شتی یه کتای بی مانه ند.

یه لخی: د. گیاندارتکه که به ده می خوی بله وه ری.

یه لغار: هیرش.

یه له که: شتیکی بی قۆله وه که سوخمه ده کرتته به ر.

یه مه نی: کهوشی سوور.

یه ن: یه ند.

یه ند: وته یه که به کار دینرئ به مه عنا (ئه وده ند): یه ند غه مبارم

ناگام له خۆم نییه.

یه نده: یه ند.

یه و: ه. جو.

یه واش: د. هتواش.

یه ه: وته یه که ولاخی به رزه ی پی هیدی ده کرتته وه.

یه هه ر: ه. جگه ر.

یه ی: بۆچی (ه). یه و.

یی: ناوه بۆ پیتیک له بیست و هه وت پیتیه ی کوردی. یه ه.

یژگه: وته یه که ده نرئ به دوا ی وشه ی (کوپ) و (کچ) و (پیاو) و

(ژن) وه بۆ خو شه ویستی: کوپ یژگه، کچیژگه، پیاویژگه،

ژنیژگه.

ین: پیتیکه به هه ر ناویکه وه نرا ده یکا به (اسمی منصوب):

ئاسن(ین)، دار(ین)، په شم(ین).

ینه: پیتیکه به هه ر ناویکه وه نووسا ده یکا به (اسم منصوب):

زه رد(ینه)، زیو(ینه)، شال(ینه).

به یارمه تی خوا دهستم کرد به نووسینی ئەم فەرهنگه له رۆژی ۱۹۳۶/۴/۶ و له رۆژی ۱۹۵۹/۶/۳ تهواوم کرد، سوپاس بۆ خوا که له وهپیش ئامادهی کردبووم به زانینی زبانی فارسی و عهرهبی و، به ئەندازهیهک له زانینی (نحو) و (صرف) و (منطق) و هیندی له زانینهکانی تر، که ئەمانه ههموو دهخلیان بوو له دانانی ئەم فەرهنگه دا. بهم رهنگه راقه‌ی هه‌موو وتهیه‌کم به‌پیتی ده‌سه‌لات به‌کوکه‌ره‌وه «جامع» و ده‌رکه‌ر «مانع» داناوه، ئینجا برای به‌ریز له خۆتندنه‌وه‌یدا ئەگه‌ر خراپه‌یه‌کت به‌دلدا هات توژی لیتی وردبه‌ره‌وه نه‌وه‌ک راستیک به‌چه‌وت و ساغیک به‌هه‌له‌ بزانیته له پاشان که بیگومان بوو ئینجا پیاوانه و مه‌ردانه راستی بکه‌ره‌وه، چونکه هه‌ر خوايه که هه‌له ناکات.

پاشکۆ

چەند وتەییەکی کوردیی کۆن که له فەرەهەنگییکی ماد دەرەینراوه

له سالی (١٩٤٣ز) قازی بووم له چه‌مچه‌مال، خوالیخۆشبوو جه‌لال صائب به‌قائیمقامی هات بو‌ئوه‌ی له کاتی‌کدا که من خه‌ریکی نووسینی فەرەهەنگی خال بووم، له‌لایه‌که‌وه‌ وتە‌ی ئەو ناوچه‌یه‌م کۆده‌کرده‌وه‌، له‌لایه‌کی تره‌وه‌ را‌قه (شرح)م ده‌کردن، هه‌رچه‌ند له‌وه‌پیش زۆر شاره‌زای جه‌لال ئەفه‌ندی نه‌بووم، به‌لام له‌و‌ی که له‌گه‌لیدا تیکه‌ل بووم، تیگه‌یشتم که خۆینه‌وارێکی به‌رز و بالا و شاره‌زایه‌ له‌ کوردی و فارسی و تورکی و عه‌ره‌بی و ئینگلیزیدا کاتی که زانی من خه‌ریکی کۆکردنه‌وه‌ی وتە‌ی کوردی و نووسینی فەرەهەنگییکی تیکراییم، زۆری پێ خوش بوو و وتی: منیش یارمه‌تییه‌کت ده‌ده‌م، وتم: له‌ چ پوه‌یه‌که‌وه‌؟ وتی له‌ سالی ١٩١٧، ١٩١٨ز که دیل بووم له‌ هیندستان، فەرەهەنگییکی فارسی- ئینگلیزیم ده‌ست که‌وت که دانراوی (ف- ستاین‌گاس) استادی زانستگای مونیخ - چاپی له‌نده‌ن به‌پوخته‌کردنێکی ته‌واو له‌سه‌ر فەرەهەنگی فارسی و عه‌ره‌بی (جو‌نسن) و (ریچار‌دسن) هاتۆته‌ پوو، ئەم فەرەهەنگه‌ وتە‌ی سی چوار هه‌زار سال له‌مه‌وپیشی (سه‌نسکرتی) و (ماد) و (زه‌ند) و (پازهند)ی کۆکردۆته‌وه‌، که زۆر له‌و وتانه‌ له‌گه‌ل کوردی ئەم‌رۆدا یه‌که‌ن و، زۆریشیان له‌ ئاهه‌نگ و شێوه‌دا زۆر له‌ کوردییه‌وه‌ نزیکن و، من ئەو وتانه‌م بو‌خۆم دەرەیناوه‌، به‌لام ده‌یانده‌م به‌ئێوه‌ که تیکه‌لی فەرەهەنگه‌کی خۆتانی بکه‌ن، منیش سوپاسم کرد و، به‌پێی ئەلفویتی ریزم کردن و، کردنم به‌پاشکۆی فەرەهەنگی خال و وا لێره‌دا چاپی ده‌که‌ین، ئینجا جه‌لال ئەفه‌ندی وته‌کانی چۆن را‌قه کردووه‌، منیش هه‌ر ئەوه‌م نووسی بێ ئەوه‌ی ده‌ستکاری بکه‌م، ئینجا ئەگه‌ر وتە‌ی عه‌ره‌بی زۆر به‌کاره‌ینابێ ئەوه‌ له‌ منه‌وه‌ نییه‌.

هه‌ر وتە‌یه‌کی ناو قه‌وس که له‌لای چه‌پیه‌وه‌ (ز) دانرابوو ئەوه‌ نیشانه‌ی (زه‌ند)ه‌ و، ئەگه‌ر (پ) دانرابوو ئەوه‌ نیشانه‌ی (پازهند)ه‌ و ئەگه‌ر هه‌ردووکیان دانرابوو ئەوه‌ نیشانه‌ی ئەوه‌یه‌ که زه‌ندیش و پازهندیشه‌، هیوادارم ئەگه‌ر هه‌مووشی په‌سند نه‌کری، به‌شی زۆری په‌سند بکری و هیندی که‌لێن و که‌له‌به‌ری زمانه‌که‌مان پر بکاته‌وه‌.

پیتى: ا

ئابجهر: هاتن و كشانه و دى ناوى ددریا «مدوجزر» .

ئابخوست: دهرگه يه كه كه كاسى تيدا نه بى .

ئابخوون: ئابخوست .

ئابه سته: جاسووس .

ئاتوون: موعلیمه يه كه كه دهرسى خوتندن و نووسين و نه قش

به كچان بلتى .

ئاخكوزه: دوگمه . قوپچه .

ئاخكوزه: ئاخكوزه .

ئاخكوژنه: ئاخكوزه .

ئاخكون: كونى دوگمه و قوپچه .

ئاخكونه: ئاخكون .

ئاروهند: جلاله، عظمت، سمو .

ئاروين: اختبار، امتحان، بهراورد .

ئازدب: عازدب .

ئاسى: ژنى هه ویدار .

ئاشينه: هيلهك .

ئافه ند: جهنگ . جدال .

ئالاموت: هيلانه ي هه لو .

ئالانه: باز . شاهين . هيلانه ي شاهين ، خوتندنى كه له باب .

ئالووھ: هه لو .

ئامار: احصاء .

ئامارگر: مامورى احصاء .

ئامارگير: ئامارگر .

ئاماره: تدقيق و كولينه وه .

ئاماره گر: مدقق . محاسب .

ئامدانه: تصادف، قضاء به ريكه وت .

ئامووتيا: ز . ب . كچى عازدب .

ئامووسنى: قه پاتمه .

ئامه: ژنيكه كه به بى ماره و نكاح لای يه كيك بى .

ئاميا: كيسه ي پاره .

ئانگارين: جه دودلى حيساب .

ئاوار: ددته رى يوميه .

ئاوارچه: ئاوار .

ئاواره: ئاوار . خه زينه ي قايم له ناسن و شتى تر .

ئاواردگر: (محاسب . امين صندوق) مديرى مال .

ئاواره گير: ئاواره گر .

ئاوپچه خانه: جىگای هه رهس . نقطه ي محافظه و هه رهس .

ئاوهرجه: مقبوضى پاره ، علم و خه بهر .

ئاوهرد: حرب . مصادمه . تىك هه لچوون .

ئاوهردگاد: مهيدانى حرب . صفى حرب . تعبیه کردن .

ئاوهره ند: ئه سلحه ي عسكريه . عده ي عسكريه . تجهيزاتى

عسكر .

ئاوژه ند: ئاوژه ند .

ئاوژدنگ: ئاوژه ند .

ئاوى رهش: ز . پ . جرائمى زورى گرنگ .

ئاھنج: رسم . تصوير . ترتيب .

ئايشته: جاسووس .

ئايشته نه: ئايشته .

ئوسقوور: ئاوى ده ست نوژ .

ئولام: وه لام . خه بهر .

ئهب فهره: فه حل .

ئهرچين: محه جهره ي په يژه و پتپيلكه . په يژه .

ئهرخه نده: دهرمانىكى زور ئال و جوانه ژنان نينوك و لىوى پى

سوور ده كه ن .

ئهرزیز: قورقوشم .

ئهرسن: كوئوونه وه و اجتماع .

ئهرم: له ئانىشكه وه تاشان .

ئهرووس: موئيله .

ئهره خش: فهرته نه ي با و باران . بروسكه . ترشقه .

ئهزناوهر: گه وره و سه ردار .

ئهستوانه: شتىكى گرده كه به ده ورى خويدا بخوليته وه .

ئهستوان: قايم . قه وى . قابلى اعتماد .

ئهستوى: ئه ستو .

ئه سرب: قورقوشم .

ئهسك: ئه سپى پوسته . ئه وشته ي كه پوسته ي پى هه لده گيرى .

ئهسكدار: پوسته چى . متعه دى پوسته . كه سىكه كه پوسته

دابهش ده كات . جانتاى پوسته .

ئهسكه له: به ندر .

ئهشخار: پوتاس . خوتى ئامونياق .

ئه فشهك: ئاوونگ .

ئه فشهنگ: ئه فشهك .

ئهكيا: ز . پ . په ي «عصب» .

ئهلوم: دهسته . تاقم . جه ماعه ت ، (ئهلوم ئهلوم) دهسته دهسته .

ئەمەد: ۋەقت. فرسەت. ھەلکەوت.
 ئەنباز: شەریک. ھاویری.
 ئەنبازناک: ھاوسویند.
 ئەنبازی: شەراکەت. سویندخواری. ھاویری.
 ئەند: ھیتند. ژماردیهک لە ناوندی سێ و دەدا. ماودی ۱۵۰۰
 قەرن کە ۱۵۰۰ سالتە. عەقدەکە دە سالتە.
 ئەنداجە: ز. پ. ملاحظە. مطالعە. رای و فکر.
 ئەندامە: حافظە. ذاکرە. سەرگوزدشتی تاریخی.
 ئەندەرز: مشووردەت. نەصیحەت. وەصیت. کتیب.
 ئەندەرووز: مفتش. مدقق. سیاح. ممتحن. جاسووس.
 ئەندەز: رای. فکر. مطالعە. اقتراح.
 ئەندیشمار: محاضرە. ایضاح. مذکرە.
 ئەندیشمال: ئەندیشمار.
 ئەنفەت: زەردەر. ضیاع.
 ئەنگاردە: حکایە. ماجری.
 ئەنگارش: تاریخ.
 ئەنگارە: جلدی مقبوضی مالیە. کتیبی حساب. إحصاء.
 رۆژنامە. سەرەتای تاریخ.
 ئەنگامە: ھیئتی تمثیل. اعضای تمثیلی حادثەیهک.
 ئەنگەسبە: ملاک. راسمالی.
 ئەنگەشە: ئەنگەسبە.
 ئەنگەشتە: ئەنگەسبە.
 ئەنیشە: جاسووس.
 ئەهزوون: ژنی نەزۆک.
 ئەیار: حساب. تەخمین.
 ئەیارگر: محاسب.
 ئەیارە: ئەندازە. سجلی محاسبە. قەید. دەرمانی ردوانی.
 ئەیازی: پەچەیی ژنان.
 ئیسپەتکار: تەنەکەچی.
 ئیستەردەند: ژنی نەزۆک.
 ئیسفەرە: ئیسقەرە.
 ئیسقەرە: چەند شیشیکن لەسەر ئاگر دادەنرێن بۆ گوشت لەسەر
 برژاندن.
 ئیسک: ئەسپی پۆستە و ھەموو شتیکێ تر کە پۆستە ھەلبگرێ.
 ئیسکالش: انطباع. فکر. تصویر.
 ئیسکانە: ئیسقانی لە ئەژنۆود تا ئەشکنج.
 ئیسکدار: ئەسکدار.
 ئیسکرک: کۆکەرەشە.

ئیسکەرە: تیسقەرە.
 ئیسکەرە: ئەسکەرە.
 ئیسکەرە: ئەسکەرە.
 ئیش: جاسووس.

ئیشکەفت: ئەشکەوت.
 ئیشی: خانم، کابانی مال.
 ئیششاش: مقیاس. قاعدة.
 ئیشی: شکات حسبی حال. زولم.
 ئیشا: بێ ئیشی. دەست بەتالی.
 ئیروون: گۆگرد.
 ئیزارە: خاوی. پالتپشت. دیواری کورت و نزم.
 ئیزاری: دەسەسری سەرپان. خاوی. پەچەتە.
 ئیسا: ئیستا.
 ئینەفت: عرضحال. استدعاء عرضی حاجەت.

پیتی: ب

بابوار: فصل. مادة. فقرة.
 بابواری: تصنیف. تەرتیبی فصول و مواد.
 باتوو: پرتەقال.
 باتووس: باتوو.
 باتووش: باتوو.
 بادابرەنگ: باتوو.
 بادارەنگ: باتوو.
 بادخەن: فەرتهنە. عاصفة.
 بارچە: صالۆنی محکمة. دیوانی محاکم.
 بارگاو: إتفاق. معاهدة. تەفاهم.
 بارگە: پارچە.
 بازان: اصطلاحیکی ئاینیە بۆ ئەو زەردەشتیانەی کە لەگەڵ
 ھاتنی ئیسلام موسلمان بوون.
 بازیرە: ئەو سەعاتەیه کە کات نیشان دەدا. ماودی سەعاتیکە لە
 کات کە ۶۰ دەقیقەیه.
 بازیرەدی اول: ھەوێلی شەو.
 بازیرەدی اخر: ئاخری شەو.
 باژ: باج.
 باسیرە: شاغر. حکایەتخوانی لەبەر.
 بالەست: کچی باکردی دەست لی نەدراو.
 بان: ئەمیر. حاکم. گەورە.

بانوو: ئەمیره. خانم. بووک.

باهه: گۆل. دەریاچه.

برووسان: شعب. قوم. جمعیت. ملت. جالیه.

برووشان: برووسان.

برینش: مه‌قه‌ست.

بزیشک: بیطار.

بشتالم: طفیلی حیوان و نبات.

بشتام: بشتالم.

بلاژ: به‌لاش.

بلووس: ریاکار. فیل‌باز.

بنیه‌ست: بنیشت.

بنیچه: شرکه و کومپانیه. جماعتی مشترکه.

بنیچه به‌ستن: کومپانیه یا شرکه تشکیل کردن.

بولغور: ساودر.

بولکه‌فد: به‌رتیلیکه که درابن به‌حاکم.

بولکه‌فده: بولکه‌فد.

بویتژه: ئومیده‌وار.

به‌به‌ک: بیبیلە‌ی چاو.

به‌ت: خطی تفریقی جدولی حسابات.

به‌خشی جه‌ز: مأموری ته‌وزیعی معاشات.

به‌خشی خانه: دائره‌ی توزیعی معاشات.

به‌خشی گه‌ری: مدیریت محاسباتی عامه.

به‌رات: حواله‌ی پاره. چه‌کی حواله.

به‌رانغار: میمنه‌ی جیش.

به‌ریه‌ر: سه‌رتاش.

به‌ردال: په‌رگار.

به‌رده: دیل. ئە‌سیر.

به‌رده‌فروش: دیلفروش.

به‌رده‌ک: چیروک. حکایت.

به‌ردیق: جاهل. بێ‌خه‌به‌ر.

به‌رده‌ند: اختصاصی. متخصص.

به‌رفه‌ندار: پرۆفیسۆر. داهی.

به‌رگووک: عماره. خانوو.

به‌رگه‌س: وته‌یه‌که به‌کاردینری له‌ جیاتی وته‌ی: (په‌نابه‌خوا).

به‌رلاس: پیاویکی نازا و جه‌سوور له‌ فامیلیایه‌کی ناودار.

به‌رماچ: قوه‌ی لامسه. تماس.

به‌رماس: به‌رماچ.

به‌رناس: بێ‌موالات. بێ‌مویا. لاتێ. جاهل. جه‌ل. بێ‌تجربه.

به‌رنامه: قاعده. پروگرام. مرسوم. نظام و تعلیمات.

به‌رنایشتی: اتحاد. حمایه.

به‌روار: هاوینه‌هه‌وار.

به‌رواره: سالتۆنی ئیستقبال. ژووری باله‌خانه. رینگای تایبه‌تی بۆ

ناو هه‌ردم.

به‌روان: ده‌سه‌سری به‌رسنگ بۆ نانخواردن. به‌روانکه.

به‌ریج: میزانیه. اجمالیه‌ی حساب.

به‌رید: پۆسته. مراسل. واسطه‌ی مخابره.

به‌ژکه‌م: مانع. عائق.

به‌ژهان: غبطة.

به‌ساوه‌ند: قافییه‌ی شعر. مترادف متشابه له‌ اشعاردا.

به‌ستوو: کووپه‌له‌ی شین.

به‌سته‌ک: خدمه‌تکار. بۆی.

به‌شکیر: به‌روان.

به‌کهرس: مشمای باران.

به‌کسه‌مه‌د: جوژه پسکویتیکه که بۆ سه‌فه‌ر هه‌لده‌گیری.

به‌لادهر: خشلی زترینی سه‌ری ژنان.

به‌لاش: صنعتکار. فنی. ماهر.

به‌لاغوور: ملتجی‌ء. بینگانه.

به‌لاق: غه‌زیمی لووتی ژنان.

به‌لکه‌ن: منجنیق.

به‌لکه‌ن: به‌لکه‌ن.

به‌للار: بلوور.

به‌لواژ: شووشه.

به‌لووک: منطقه. ناحیه. جامی شهراب.

به‌نتومه: بنیشته‌تال.

به‌ندووور: قوه‌ی مفکره.

به‌ویتژه: وته‌یه‌که له‌جیتی وته‌ی «بالخاصة» به‌کاردینری.

به‌همه‌ن: زۆر زیره‌ک. بلیمه‌ت. هه‌وری باران. به‌فریکه که به‌باوه

بیاری. ده‌ستدریژ. زۆردار.

به‌هو: هه‌یوان. بالقۆن.

به‌یات: حرص. مراق. إعتناء.

بیاره: سه‌وزیه‌که که به‌سه‌ر زه‌ویدا ته‌رز به‌اوێ و به‌رز نه‌بیته‌ود،

وه‌ک خه‌یار و ترۆزی.

بیاوار: مه‌نه. وظیفه.

بێ‌زینهار: بێ‌نه‌مان.

بیژه: خالص. تایبه‌تی.

بیغه‌رزانه: جاهلی تی نه‌گه‌یشتوو.

بیتلا: پارده که به خیر به شریته وه.

بیتوارده: غریب. فقیر.

بیرده زن: تهنور.

بیزاره: شهر. غیور. محب. دلشوز.

بیمه: سیگورته.

بینه: جیتی خوروو تکرده وه له حه مامدا.

پیتی: پ

پاچنار: نوکری که همیشه نامادهی خزمهت بی.

پاچنامه: له قه ب. حلیف. رفیق. ناوی مستعار.

پاچنگ: نهو کونانه که دهیترینه وه له قولله و قه لادا بو شهر
لیوه کردن.

پاد: پاسهوان و حارس. به قودت.

پاژگر: تحصیلدار.

پاژنامه: پاچنامه.

پاژوخ: پاسوخ.

پاساد: مدافعة. دفاع.

پاشنامه: پاژنامه.

پاکار: معاونی تحصیلدار.

پالهوان: مصفی = پلاوپالتیو.

پاوپه: قوه. سلطه. صلاحیه.

پایچه: ترجمانی و ترجمه کردن.

پایخوان: پایچه.

پایزه: وهزیری فوق العاده، وهزیری مفوض. سفیر. امتیاز.
به رگی شهره.

پوشنه: سهرقایی مه نجهل و شتی تر.

پوودینه: نه عنا. پونگه.

پوولاب: حس. شعور.

پوولایی: واضح. ناشکرا. مکشوف.

پهچواک: ترجمان. مترجم.

پهچوو: ترجمه کردن.

پهچوه: پهچوو.

پهربال: هاوینه هوار «مصیف»

پهرباله: پهربال.

پهرخاش: حهرب. نزاع.

پهرداس: استهلاک و صرف.

پهرداغ: پهرداخ کردن.

پهردان: عاقل. متبصر. متانی.

پهردهک: معمی. صمیمی. پاک.

پهردهکی: ژنی عقیقهی مخدره.

پهرسا: محقق. مستنطقی.

پهرسال: پهرسا.

پهرسیاوه شان: بهرزا.

پهركار: بهرگار.

پهركار: بهرگار.

پهركه نه: قضا. ناحیه.

پهركه نه دار: مدیر یا مأموری ادارهی پهركه نه.

پهركیینی: جمهوری ناس. جماهیر.

پهرماس: تماس. دلک. دهست لیدانی سووک. معلومات. علم.

پهرماسه: تماسیکی سووک.

پهрман: نه مر. ایعاز. حکم. اراده.

پهرموو: به ته مابوونی شتیک.

پهرمه: پهرموو.

پهرمه هه: تهره دان.

پهروا: عطلة. فراغت. ماذونیت. مقاوده مت. قوه. تصرف.

پهروار: معارف.

پهرواره: پهروار.

پهرواش: بی موبالات.

پهروانچه: پاس. وه ثیق. اجازه. ودره قهی هویت.

پهرووسانان: هاودین.

پهرودرش: موره بای گول. شیرهی گول.

پهروه ری: استادی تربیه اختصاصی له تربیه دا.

پهرویز: غالب. فائق. بهختیار. محتشم. خوشه ویست.

پهرویزه زن: مصفی. پلاوپالتیو.

په ریز: شکات و حسبی حال.

پهژووده: جاسووس.

پهژه: ولاتی پر شاخ و داخ.

پهستا: دهوام له سهر کاریک که دهستی درایتی.

په سترمه: به سته لهک: سه هؤل. زوقوم.

په شتوو: بطلی شووشه.

په شته: گردۆلکه. سد و موانع له خؤل.

په شته بهند: پرد.

په شخه: فرچهی جل.

په گاه: فجر. شفق.

په گاهتار: فجری کاذب.

به گاهتهر: په گاهتار.

په لکه: به لکهن.

په لواژه: شوو شه. قاپی بلوور.

په ناد: ههوا. کووردهی ههوا.

په ناوه: إستقاله.

په نبوون: پیاسه کردن.

په نتوومه: بنیشته تال.

په ی: عصب.

په یغام: خه بهر. تقدیر. راپورت.، إشاعة.

په یک: قاصد. ناقلی بهرید.

په یگ: مراسل. مخابری جریده. ناقلی نه خبر.

پتی خهس: سوئی ظن. ته خمین. کشف.

پیرمه هه: ته فرده دان.

پیش ناران: ره چه تهی دکتور.

پیش گه هی: بهر چای.

پیغان: وعد. إتفاق. موافقت.

پیش باره: کتیکه که له نارد و رۆن و ههنگوین و که ره دروست کرابی.

پیش پارچه: پیش باره.

پیتی: ت

تاسه واسه: ناره زوومه ند.

تالهت: چه خماخساز.

تاوبهک: هوده ی قایم.

تاهوو: شهراب. مسکر. نهو شتانه ی که موادی کحولی تیدابی.

ترس نهستوودان: له قه برترسانی زیندووان.

تورفان: ته رجومان. مترجم. خطیبی بلیغ.

نوژی: جهوله قوتابی مکتب.

توماندار: سه رکرده ی ده هزار کهس.

تومهن: ده هزار کهس.

توبهک: قاسه ی پاره. خهزینه.

تووزدک: قانون. نظام. دهستور.

ته بار: عه شیردت. خیزان. رهگ.

ته بری: ترشی سماق.

ته تری: ته بری.

ته راج: وتهیه که له جیتی (نامین) یا (خوابکا وابی) دهوتری.

ته ربه ند: هه لکیشانی په رویه کی پاکه له ناویکی سارد و

خستنیه تی بو سهر چاویکی ئیشاو، یا شوتنیکی ناوساو
«تضمیدی سارد». نهو پارچه په رویه یه که به ته ری ده خرته سهر
شوتنی به نازار.

ته رتیزهک: شهابی ناسمان.

ته رخوون: پیاو کوژ. به خوتن. تینوو. جهرده. بی باک. جانی.

ته رزه فان: ته رجومان. مترجم. خطیب.

ته رغاق: حه ره سی شهو بهرام بهر به دوزمن و جهرده.

ته رغاک: ته رغاق.

ته رغان: ره هبه ر. دلیل. به دره قه.

ته رغه ند: شه پله. افلیجی.

ته رفه ند: دعایه ی درۆ. فیشال.

ته رک: خووزه = کلوزری.

ته رگ: ته رک.

ته روه ند: إعتقادی باطل. خه رافه نوسطووره. ودعدی خلاف.

ته رودنده: میوه و محصولیکه که زوو پتی بگا و بیته به رده ست.

ته رهه ند: تازه. نازک. لطیف.

ته ربیر: نه ندازه. إخطار. هه رده شه.

ته سلیخ: به رمالی نوژ.

ته شلیخ: ته سلیخ.

ته غمه: داغمه. مؤر.

ته فه رچاغ: ته واو. حاضر. مهیا.

ته فنوود: جرات. ثبات. عزم.

ته گل: مه فزه ی عسکر.

ته لف: ترخه کردن به هو ی خواردنی تری زوره ود.

ته نخواه: مخصصاتی که که له خهزینه وهرده گیری. معاش.

ته نخواهدار: خاوهنی معاش یا مخصصات له خهزینه.

ته نددهس: ره سم. په یکهر.

ته ندیه: شکلی ناده می.

ته نسوخ: تاسووق.

ته نکه: صفیحه کی زیو یا نالتوونه. ته نه که ی عاده تی.

ته نووکه: ته نکه.

ته نه که: ته نکه.

ته نکه ره: مه نجهل.

ته واجی: رئیس. قائد. سه رکرده.

ته وال: نه نجام. نه ایته.، نهوسه ری کار.

ته یان: تیان.

تیان: مه نجهلی زور گه وره.

تیکشمیش: سلامی ملوکانه. تقدیمی هدایا بو ملک.

تیتالی: قه شمەری.

تیداکی: جووله که.

تیداکی: جووله کانه.

تیرەم: خانم. خانمی گه ورد.

تیقرەک: حەسادهت. حسد.

چامەدان: خطیب بلیغ. شاعر.

چەبیرە: حاضر. مجلس. اجتماع. تجمعی گه وره.

چەرودەند: فانۆس، فانۆسی سەفەری.

چەرودەندە: چەرودەند.

چەغامە: شعر. شاعر. قصیدە.

چەغداوول: دومداری جیش. سەرکردە دی دۆمدار. پەراگەندە دی

جەیش.

چەک: حوکمی حاکم که إمضا کرابی. قراری محکمە. قراری

دیوانی. وثیقە. هوبە. جوازی سەفەر.

چەکامە: قصیدەیه که که له هەژدە شعر زیاتر بی.

چەکنامە: سندی طاپۆ. حکمی تفویضی اراضی. قراری لەزمە.

چەکنویس: مامووری طاپۆ، رئیسی تسویه.

پیتی: ج

جابلیق: که سیکه که ته عبیری خەو لیک بداته وه.

جاو: بانقەنۆت.

جلق: یەک تقسیم هەزار و هشتایەکی سەعات ۱۰۸۰/۱.

بیست و پینج هەزار و نۆ سەد و بیست یەکی شەو و

رۆژتیک ۲۵۹۲۰/۱.

جەبیرە: کۆبوونەوی پیاوانی گەورە بۆ کارێکی زۆر گەرم.

جەرگ: دائرە. کۆمەڵیک لە ئینسان یا لە حیوان. حەلقە یەک لە

ئینسان.

جەرگە: جەرگ.

جەرمەزە: سەفەر.

جەلدوو: مکافأة و پاداش لە لایەن پیاویکی گەورە وه.

جەمەرەز: داوین پیسی کردن «زنا».

جەنجال: قەلە بەلغ.

جەندال: بۆرد پیاو. یەکیکی بی نرخ.

جەندەل: تقویم. مفکرة.

جەنی وار: پردی سراط.

جەوانغار: مەیسەرە دی جیش.

جەوتەرە: منارە. منارە دی فانۆس. پارچە بنای بەرز و قووج.

جەوحە گاه: مەیدانی جەنگ.

پیتی: خ

خاکا: پلان. مسوده. مخطط.

خاکە: خاکا.

خلیدە: پەنچەر.

خوردە گیر: رەخنە گر.

خوردە گیری: رەخنە گری.

خەبەر پەژوورە: جاسووس.

خەسکانان: تحقیقات و تحریاتی بەهێز.

خەشک ئامار: خەسکانان.

خەشکە ماز: خەسکانان.

خەشەندە: زواحف.

خەفتو: مۆتەکە.

خەفتەک: خەفتو.

پیتی: د

دامدار: حل و حسمی نزاع. تالیفی بین. توفیقی ئارا.

داروبەرد: قوت. طاقت. حرب. مصادمە. املاک و اراضی.

دازە: لفظ.

دالابە: نقطه ی عسکر و شرطه له حراستدا «رابیة».

دوودە: دائرە. محیطی دائرە. خانەدانی قبیلە.

دوودەمان: قبیلە ی گەورە. طائفة. فاملیا. فرع.

دووێر: کاتب. محرر. معلم مکتب. معلمی زمان.

دەشتان: ژنی بی نوێژ.

دەمار: ضروریات. حوائجی ژنان. هەناسە. دوکەل. تۆلە. محلی

إقامت.

پیتی: چ

چاپلووس: مەردوومی ریا باز.

چاپلووسی: ریا بی.

چارت لیدان: نوستنیککی کهم لە پیش نیوێرواندا «قیلوله».

چارەک: قانیدی عسکری. جەنرال. سەرکردە ی کاروان.

چاغ: چاخ. ودقت. مووسم. یەک تەقسیم دوانزە دی رۆژ

«سەعاتیک» مووسمی شت.

چامە: قصیدەیه که له حەقدە شعر زیاتر نەبی. گۆرانی. مقام.

قسە و حکایەت.

چامەبێز: گۆبندە. شایەر.

ددمدمیا: ز. پ. ددریا.

دیلماب: شیریکه که به کولاندن خهست کرابیتته وه و، له گهل ههنگوبن یا شه کر تیکهل کرابی.

پیتی: ر

رووچهک: یانزدهه می مانگی شهعبان.

رووکاز: ته شهیرکردنی دز یا جهرده یا پیاوخراپیک و گیرانی به ناو بازاردا.

ردبون: قازانج. سلفه.

ردویه: عادهت. داب. موده. نظام. قانون. قاعده. سلوک.

ردویز: رای. فکر. مطالعة.

ردیت: حیات.

ریچار: هه لباردهی میوهی هه لگیراو «قونسیترو».

ریچال: ریچار.

ریچاله: ریچار.

رشائیل: ریش درتیز.

ریلو: خوله میشتیکه که سابوونی لی دروست ده کری.

پیتی: ز

زانیج: شوتنی له دایکبوون. وطنی اصلی.

زاو: وهستای به نا، وهستای سواغ.

زاویل: به نا و معمار.

زوویه: ز. پ. قهرز. اعاده. دهست قهرز.

زدراه: ددریا.

زدموو: قور. ههوا. ددردهی ته پی و وشکی ههوا.

زدمهنج: باگردین.

زهو: شتیکه که باسی به سه رده می نهم و نه وه و ده بی.

زدویج: باستره می گوشت.

زیند: ز. پ. گیان.

زیبال: اسطول.

زیج: خفقانی قلب. لیدانی دل.

زیجهک: ریخولهی کاوړ که پر بکری له برنج و به هارات و قیمه و دکو گیپه.

زیخ: به دله کوتییه ک ده لیتن که له خوشی یا له ترسا په یدا بی.

زیوار: شارییه که که به ناو شار و دیدا پروا.

پیتی: س

سا: خه رج و باج. جووتانه. ضریبه.

سابان: نیشانهی سهر ریگا. نیشانهی کیلومتر.

ساتگین: پیاله یه کی گه وره ی شه رابه که له چاوی یه کیتک بخوریتته وه.

ساتگین: ساتگین.

ساتیگین: ساتگین.

سارا: صاف. خالص و بی غهش. ممتاز.

ساره: سبابان.

سال گری: به گرییه ک دهوتری که ساله و سال لی بدری بو راگرتنی ته مه نی یه کیتک.

سام: نه ستونه زیرینه.

سامسوار: سواری زور خیرا.

سان: قانون. نظام. ده ستور. قاعده. شرف. شهرت. عظمت.

ساو: سا.

سپاسه: به هه موو شتیک دهوتری که سوپاس هه لگیری له لطف و اینسانیت و چاکه.

سپاسی: سوال کهر.

سپسار: ده لال. ژنتیکه که نافرته تان به شو بدات.

سپیدبالا: فجری کاذب.

سپیدپهنا: فجری صادق.

سپیده: شفق.

سندباد: کتیبی دائر به فنونی عملیه

سندکesh: نه ستونه زیرینه. ریگی رهوان «سهراب».

سوگ: تعزیه. ماتهم.

سوگا: ماتهمی گه وره.

سوگدار: که سیکه که جلی ماتهمی له به ردابی.

سوگنامه: تعزیه نامه.

سوگیانه: بهرگی ماتهم.

سوول: ناوباره.

سوومه: نه نجام، شرط، نه خشی ناو سککه.

سویره: دوزمن.

سه دووس: چویت.

سهرباک: ضابطی شرطه.

سهرپاش: خردفان له به ریبری.

سهرکه لافه: جیبه جیکردنی کاریک.

سهره: پارد. پاردی به ردواج.

سه‌فردنگ: شرح. ته‌فسیر و ایضاح.

سه‌میر: امامه‌ی ته‌زیبح.

سه‌نار: میناء = جی ویتسانی پاپۆر.

سه‌نداره: لقیطه.

سه‌نگار: هاوړی. قافلّه‌ی پاپۆر.

سیبه‌ندی: عه‌سکه‌ریکه که خه‌رج و باج کو بکاته‌وه.

سیپه‌هر: پاش نیوه‌ړۆ.

سیتوئ: معددی حیواناتی کاوژ که‌ر.

سینار: سه‌نار.

سینداره: سه‌نداره.

پیتی: ش

شاماخچه: مه‌مک به‌ستی ژنان.

شامار: محلی عمومی بو اجتماع. تاته‌شکه‌ده.

شاماز: شامار.

شاماکچه: شاماخچه.

شاوار: ملوکانه. لائق‌ی پاشا.

شەروین: قه‌لای شیروان.

شه‌فا: خلال شرعی. قانونی.

شه‌فوو: حه‌رام. بنی شه‌رعی ناجائز. بنی قانونی.

شه‌فوود: شه‌فوو.

شه‌له: حکمی اعدام به‌قصاص.

شه‌مپوورگر: مجبر. نامری جابر.

شه‌مپووری: إجباری. شتی غیره طبیعی.

شه‌نبوسه: بوړۆک.

شیفاد: شه‌فا.

شیروان: ولاتی (مید).

پیتی: ف

فرسناف: یه‌که‌م شه‌وی سالی تازه.

فرسنافه: فرسناف.

فرۆزه: جنس. نوع. وصف.

فرووه‌هر: ماده. خلاصه. جه‌وه‌هر.

فره‌انه: بردنه‌وه‌ی قومار و هه‌موو جوړد یارییه‌ک.

فوراته: شه‌راییکی تازه‌یه که له‌گه‌ل ناردی ورد و کاکله‌گوئز و

ناوکه بادامدا بکولتیری و ساردبیتته‌وه و بکری به

ماجووم بو خواردن.

فه‌دا: اصل. قاعده. قانون. منهج. نمونه.

فه‌راته: شه‌راییکه به کولاندن خه‌ست کرایتته‌وه و له‌گه‌ل ناردی

بیژراو و ناوکه بادام، یا گوئز و هه‌نگوین و شه‌کر کرابی

به‌معجون.

فه‌ربوود: جدی. که‌سیکه که بیروباودری دامه‌زرابی.

فه‌ربوودی: جدیت. عقیده‌یه که که له‌وانه نه‌بی بگوړدري.

فه‌رتاب: وحی. الهام.

فه‌رتاش: وجود. موجودیت.

فه‌رتوور: إنعکاس. عکسی صوت و ضیا.

فه‌رجاد: ممتاز. عال. عالمی متبحر.

فه‌رجوود: معجزة. إعجاز.

فه‌رخاد: موفق. منتصر. غالب.

فه‌رخاش: محاربه. مصادمه. نزاع.

فه‌رخاگ: میخله‌مه‌ی گوشت و هیلکه.

فه‌رخه‌شته: پاقلاده.

فه‌رخه‌شه: کولیچه‌ی بادام.

فه‌رخووی: اخلاق. طبیعت. غریزه.

فه‌ردا: سبه‌ینی.

فه‌رده‌جان: مانگی تشرینی یه‌که‌م.

فه‌رز: زانا. گه‌وره.

فه‌رزام: لائق. قابل. موافق.

فه‌رزان: فه‌ن. زانین. زانا. قوت.

فه‌رزانه: عالم. ذکی.

فه‌رزانه‌گان: عوله‌ما. متفنین. مشاوران. سه‌رکه‌وتووان.

فه‌رزانه‌گی: گه‌وره‌یی. عالمی.

فه‌رزوو: ذكاء. عاقلی. تیگه‌یشتوویی.

فه‌رگاه: حضور. حضوری پادشا.

فه‌رگوفت: فه‌رمان. إرادة. ئه‌مر.

فه‌رگوبا: شیفاهی.

فه‌رگه‌وه‌هر: عطر.

فه‌رنان: نا اصل. دهنی. خسیس.

فه‌رنوود: مظاهره‌ اثبات. دلائل. إظهاری مافی الضمیر.

فه‌رنوودسار: إنسیکلوپیدیا. (دائرة المعارف).

فه‌رنه: لعنت. لعنت لیکردن. جنیو پیدان.

فه‌روار: کوشکی هه‌واداری دهرگا و په‌نجه‌ره زور بو دانیشتنی

هاوینان.

فه‌رواره: فه‌روار.

فه‌رواز: فه‌روار.

فهروال: فهروار.

فهرواله: فهروار.

فهرویش: سهو. غلط. خطا. زهول. عطالت. بهتالی. طلبی
ئیش نهکردن.

فهرههغه: مهردوومی عاقلتی موئهدهبی زیرهکی تیگهیشتوو.

فهرههنگ: قامووس. عالمی. عاقلتی. عظمت. ممتازی.
نهجابهت. شیرپاکی. توول کیشکردنی میتو.

فهرههنگدار: رئیسی محکمه. حاکم.

فهرههنگیان: علما. مشرعین.

فهرههنگی: استادی قوانین و شهرائع (مدونی قانونی).

فهربد: جهجال.

فههغه: قسه. قسهکردن. وتار.

فیسا: طاووس.

پیتی: ک

کارژوول: مفتشی نهشغال.

کاردهنهفرژوول: ملاحظی نهشغال. معاونی ملاحظ.

کاردهوژوول: کاردهنهفرژوول.

کاز: مهقهست.

کازوود: کاز.

کاژده: هشاری راوکهران.

کاموور: بسیط. واته عکسی مرکب و مخلوط.

کردهک: عبارة. جمله. کلمه. معما. لهغهز.

کرواس: کردهک.

کلو: گهورهی هرهس. گهورهی لایهک. (جناحیک) له

خهستهخانه. گهوردی شرطه. گهورهی ههسحهس باشی.

گهوردی گوزهریکی بازار که ههموو تابعی بن. محافظ.

حاکم.

کوژتار: قیصری ناو بازار.

کوریر: کارنهفرژوول.

کهبار: کهسیکه که داری سووتهنی بیتنی بو فروشتن.

کهبد: لهحیم. مادهی لهحیم کردن.

کهبده: کهبد.

کهران گاه: دهشتی تایبهتی بو سباق. جیگای نیستعراضی

جهیش و قوتابی.

کهرتاخ: مسئلهی گرنک که حمل نهکراپی.

کهرتله: کوریکه که هیشتا خهتی نهدابتی.

کهردا: دویتنی.

کهردهک: عبارة. جمله. کلمهی گرانی عاصی. معما. لهغهز.

کهرزه: مندالتیکه که نیشانهی نیری و میتی نهبتی.

کهرکوز: نیشاردهتی نیشاندانی ریگا.

کهرکهز: کهرکوز.

کهروپین: قسه. إفاده بیان. دلیل.

کهردهان: سهرهنوئلک.

کهروهین: کهروپیز.

کهریوون: قهرن. عصر.

کهشاک: رای. فکر. تدبیر. انطباع.

کهشانی: چادری یهک کوئهکه.

کهشتاو: رهحمهت. دل نهرمی.

کهشخهر: تاب و ههوا. مناخ اقلیم.

کهشسه: نهمری تهحری له حاکمهوه.

کهشمیده: خط. خطی هندسی. خهطیک که نووسراوی پی شطب

بکری.

کهفشیر: لحیم. قورقوشم. تهنهکه. لحیم کردن.

کهفین: شت. ماده. وجود.

کهلاجوو: پیاله. فنجانی شهراب یا قاوه.

کیکوو: دهرباچه. ههوزی گهوره.

کیلوو: گوم. بحیره. کهناری نهتریک که بگونجی بوخوشتن.

پیتی: گ

گارهنده: عامل. وکیل. بنکدار.

گاز: مهقهست.

گازه: کهپری پچووکی باخهوان که سهری بهپهرو داپوشرابتی، که

جار جاره جیهان بهم کهپره تهشبه دهکری.

گاشهک: باسترمه.

گاگا: نهو شتانهی وهک میوه و چهرهز که له زیافهتدا بو میوان

دادهنری. مهزه. شهوچهره.

گرداوا: حارس. کشاف.

گرداوهر: مراقبی شرطه. قولچی گوومرگ. حارس. مراقب.

گریب: واحدی قیاسی نهراضی پیتوان.

گوزان نگار: صالتونی رسوم و تصاویری حیواناتی وهحشی.

گوزدب: گوزدوی کورت.

گوشان: شهرهتی میتوژ.

گوشانه: قوزبن. پهلاماردان له کهمینهوه.

گونیه: مسطره‌ی دارتاش. عمودی معمار. گۆنیا‌ی هندسی.

گوشتاسب: خه‌وبینین. احتلام بوون.

گورران: محلی اجتماعی جیش. قاعه‌ی اجتماع.

گوشتاسب: گوشتاسب.

گەرداس: ظالم. غدار.

گەرداش: گەرداس.

گەردبان: سەرکرده. قاندى عام.

گەردش: انقلاب. ثورة. حرکە‌ی قلبی سیاست.

گەری: مقیاس. واحدی قیاسی بۆ اراضی و قوماش و حبوبات و

مالیات و وقت. واحدی قیاسی وقت که عبارتە بۆ له

بیست و دوو دقیقه و سی ثانیه.

گەزارەنامە: خەونامە.

گەزەرنامە: گەزارەنامە.

گەسی: عزلکردن.

گیارەنگ: جنرال. قاندى سەرکرده.

گیوهر: مؤرخ.

پیتی: ل

لاچین: خزمەتکار. بەنده.

لاخیز: فیضان.

له‌باچه: جبه. رۆبی حاکم که له‌کاتی محاکمه‌دا له‌به‌ری ده‌کات.

له‌باد: مشه‌م‌ای باران.

له‌بان: شهربک.

پیتی: م

ماچووچه: جوړه شووشه‌یه‌کی لووت باریکی دابراوه، ئاو و

ده‌رمانی پتی ده‌کرته ناوده‌می منداله‌وه.

ماژ: سپۆرت. ریاضه. یاری.

ماطه‌ک: شه‌کرکه که له‌جو دروست بکری.

مانوو: ددنگه‌ودره. شائعه.

مانه: مۆبیل‌یا. شتومه‌کی ناومال.

مودام سیبه‌ندی: موظفی دائمی.

مۆژ: تانکی ئاو. حه‌وض.

مۆژه: مۆژ.

مه: مانگ. قه‌له‌م.

مه‌ت: شه‌ربه‌تی میوژ یا خورما.

مه‌تاره: ده‌فریکی لاپانی دهم پچووکه له‌ل‌باد ده‌گیری و ئاو تێ

ده‌کری.

مه‌خیز: مامزی پیتی سوار.

مه‌ره: ته‌خمین. ئەندازە. دەرەجە.

مه‌ریشم: مه‌شه‌م‌ای برین.

مه‌شخ: سهرمه‌شق. نمونه‌ی تدریب و ته‌علیم.

مه‌ها: بلوور.

مه‌هاباد: ناوی پیغه‌مبه‌رتکی زۆر کۆنی گه‌ورده که بۆ ئێران

هاتوو و خاوه‌نی نه‌و کتیبه‌یه که پیتی ده‌لێن «ده‌ساتیر».

میجری: قاپی داووددرمان تیدا هه‌لگرتن.

میها: گه‌ورد.

پیتی: ن

ناج: داری سه‌وز.

ناجوو: سنه‌وبه‌ر.

ناخه: سوالکه‌ر.

ناره‌نگ: پرته‌قال.

ناره‌نگه: ناره‌نگ.

ناره‌نگی: لاله‌نگی.

ناژ: سه‌رو. سنه‌وبه‌ر.

ناژوو: ناجوو.

ناسپال: توپکله هه‌نار که بۆ ده‌باغ به‌کار دێنری.

ناسه‌ره: سکه‌ی قه‌لب.

ناشخود: ده‌ست لێ نه‌دراو. که‌سیکه که فه‌رته‌نه‌ی ده‌ریا کاری لێ

ناکات. حکم.

ناشک: قه‌رزدار.

ناله: چم. چه‌می پچووک.

نامویه: ژنی میتردداری به‌نامووسی راست له‌گه‌ل میترده‌که‌یدا.

نانوو: بییشه‌که، لای لایه. گورگانه شه‌وی.

ناوچه: قایخ. به‌له‌م. مۆتۆری نه‌هری.

ناوژه: ناوچه.

ناوه: ناوژه.

ناوهر: ممکن. قابل.

ناوهران: ناوهر.

نکال: خه‌لووزی مه‌عدەن.

نگال: نکال.

نووردند: ته‌رجه‌مه.

نووله: قسه. ته‌نها وشه‌یه‌ک.

نه‌به‌س: کچه‌زا، چ کورچ کچ.

نه به شه : نه به س.

نه بیر: کوری کور.

نه بیر: نه بیر.

نه بیسه: کوره ز، چ کچ چ کور.

نه پراش: خاصیتی اقتداری حلی مشکلات به ناسانی.

نه خشه: دلیل. قرنيه. ظواهر.

نه سبوت: نه هلی خورده. خه بیر.

نه سوودی: زراع.

نه سیمه: خواجه رستی. نویتز.

نه شپیل: توری راو. قولایی راوده ماسی. قولایی هه لواسین.

نه شخار: نه و نه اندازی که گیانداري کاویتز که هه لی

دهیتیه وه بو کاویتز کردنی.

نه شخوور: کاویتز.

نه فج: کاغزی نووسین.

نه ماک: عاده ت. نه خلاق.

نه مشته: عقیده. باو در.

نه وتاش: دائمی. نه به دی. هه تاسهر.

نیشپیل: نه شپیل.

نشین: قطبی شمالی. بهرگی سهرین.

نیناو: سهر. تحمل.

نیوار: ناسمان. قوبه ی ناسمان.

نیوتوور: فخر. خو هه لکیشان.

نیوهر: وجود. موجودات. کائنات.

نیوهری نیوار: موجوداتی ناسمانی وه کو نه ستیره و نه و

نه ستیرانه ی که ده کشین و بهر و باران و په لکه زترینه و

گه لی شتی تر.

پیتی: ه

هاروون: نه سپی سهرکیش. سهر کرده. گه ورده. ناقلی اخبار و

به رید. ساعی. بیتکه سی و په شوکاوی.

هاری: گه سکده ری. که سیکه که هه موو فرمانیکی پیس و پوخل

اختیار بکات.

هامال: هاو فکر و هاو رای. هاو حزب.

هاو درد: ره قیب. منافس.

هاوین: نویتزی به یانی.

هوودل: ره صد.

هوودله ند: نالتي رصد.

هه جاوهر: کووونه و دی خه لق.

هه ریاسپ: نه ستیره ی گه روک.

هه ریاسبان: سبه ی سیاره.

هه رماس: شیطان. ره هبه ری به د.

هه روانه: خه سته خانه. نیش و نازار.

هه ره هفت: حهوت شتن که ژن خو ی پی جوان ده کات به ته رتیب:

(۱) گیایه کی جوانی هه میسه سه وزه، به چه پک ده یدهن

له سهریان (۲) گیایه کی شینکاره (۳) سووراو (۴)

سپیاو (۵) کل (۶) زیر (۷) میسک.

هه ره هفت که رده: ژنیکه که به هه ره هفت خو ی نارایش دابی.

هه ری: زدوی دیم.

هه فته گه نجینه: به حهوت جو ری تاییه تی ده لیتن له کان: (۱) زیر

(۲) زیو (۳) ته نه که (۴) قورقوشم (۵) ناسن (۶)

مس (۷) زهره.

هه لاج: لوکه.

هه لیاک: شیریکه که به کولاندن وشک کرابیتیه وه.

هه ماس: دوست. شریک. هاو ری.

هه ماک: هاو ری کار.

هه مال: هاو کار.

هه مسیراز: ته رجه مه.

هه نام: هیکل. تمثال.

هه نجار: شاوولی بنا. ریگا. ماده. قانون. اصول. عاده.

هه نجام: بی نیشوکار. سهر سه ری.

هه نگ: تیگه یشتن. عقل. مجد. سلطه. عظمت. مطلب. علو.

معهدی علمی. شه پو ل. نه شکه وتی گه ورده. وه زن و مقداری

هه ر شتی. عاطفه قوت. اقتدار. حراست. شدید. ذکی.

فامیلیا و عشیره ت. جیش. عسکر. زلله لیتدان. نازار.

برین. سهرما و باداری. وشکی و بی ناوی.

هه نگامه: اجتماع. کووونه و دی تجار. مرکزی اجتماع. غرفه ی

تجاره.

هه نگامه سیبه ندی: موظفی وه قتی.

هه نگه: مهله ی. تیاترو.

هه واری: دیوان. ژووری نیستقبال. چادری گه ورده.

هه تیال: ولاتی به قوه ت که هیچ خه رج و باجی له سهر نه بی.

هه رسا: یه کیکه له عومری خو ی توخنی ژن نه که تبی.

هه ینگ: سعاده. روژی شادی. نازار له ریخوله دا.

پیتی: و

وهرهنگ: چینه‌وهی جلی دراو.
 وهستی: ترجمه. ایضاحیه.
 وهسکه‌رده: ساعی. سریع. اختصاصی قوی.
 وهسنی: هه‌وئ.
 وهشک دانه: تۆوی داری هه‌قرس.
 وهشمه‌ک: نه‌علی چهرم.
 وهشنی: سووراوی ژنان.
 وهشه‌نگ: جیکه‌نه.
 وهشیان: تعویض. مکافات.
 وهفتووک: پیستی پلنگ که به‌سهر ته‌ختی ملوکیداردا خرابی.
 وهلواکیی: ریخۆله‌باریکه‌ی مهر و بز که به‌برنج و گوشت و به‌هارات پر کرابی و کولتیرایی بو خواردن.
 وهنانه: سه‌موونی خری گه‌ورده.
 وهوا: نیشانه‌ی خیر و به‌رده‌کته.

پیتی: ی

یاده: به‌رتیل دان به‌حاکم بۆی قانونی. هیزی حافظه.
 یاسه: قانون. نظام. ئه‌مر.
 یالوو: که‌ناری ددریا. که‌ناری چه‌م و پرووبار.
 یۆسه: دارتاش. مشار.
 یه‌فته‌ر: ئاوکی پروونی پاک که ره‌نگ و تام و بۆنی نه‌گۆرایی.
 یه‌لکه‌ن: منجیق.
 یه‌مسوو: باروت.
 یه‌ندوو: ضیاء. هه‌زمه‌ی شعاعیه‌ی رۆژ. پرووناکی رۆژ.

وابا: عقل. فهم.
 وات: پیت. وشه. که‌ول و پۆست.
 واده: ره‌گ. بناغه. اساس.
 وازیره: وه‌قت.
 واژ: کلمه.
 واشینگ: رئیس الحراسین.
 وانساز: قبله‌نما.
 وانسازه: وانساز.
 وه‌به‌رده‌ک: مه‌ته‌ل. معما.
 وه‌جه‌ر: حکمی حاکم. قراری محکمه.
 وه‌جه‌رگه‌ر: رئیس. رئیسی عدلیه. مترجمی قوانین. مفتی.
 وه‌چه‌ر: حکمی حاکم. ئه‌مری پیغه‌مبه‌ر.
 وه‌چه‌رگه‌ر: حاکم. پیغه‌مبه‌ر.
 وه‌رده‌ک: جیازی بووک.
 وه‌رشاد: معاشی تقاعدی.
 وه‌رشان: امتی پیغه‌مبه‌ر تک.
 وه‌رشه‌ک: جانتایه‌که که داووده‌رمانی تیدا هه‌لبگیری.
 وه‌رغ: سه‌دده‌ی ئاو.
 وه‌رگاز: میوه‌یه‌که له سالتیکدا دوو جار بیی.
 وه‌رنامه: سه‌رله‌وحه. عنوانی کاغه‌ز.
 وه‌روار: ته‌ختی ملوکی. بالقۆنی محتشم.
 وه‌ره‌شتاد: متقاعد.
 وه‌ره‌فان: واسطه. وسیط. شفیع.
 وه‌ره‌نداز: مخطط. لوتلچی جل و په‌راوه‌کردنی.

پیوست

1	ن
21	ب
61	پ
91	ت
119	ج
129	چ
149	ح
155	خ
175	د
213	ر
233	ز
247	ژ
251	س
285	ش
307	ع
311	غ
313	ف
321	ث
325	ق
351	ک
391	گ
421	ل
441	م
465	ن
487	و
499	ه
529	ی

Aras Press and Publisher
Kurdistan - Erbil
2005

www.araspublisher.net

چاپخانه و مزارعتی پەر و مرده